M. D. U.

KORDIK László

Az Alvár Ignác-érem második

bokozatával büntetik ki

Magyar Nemzet 1961. máj. 20. 3. l.

Kordik I M.D.K.

Közreműködött a szigetvári vár műemléki helyreállításánál

mint csoportvezető

Műemlékvédelem 1966/ 2. 111.1.

Kordély Kováts Béla

építészmérnöki szakértő

Bptavb. 1940. szept.

Fiume.

Az előtérben balra a kiköt
tos szekér áll és az érkezett
A szomszédos épületek közül a t
ben pedig hegy látszik. Felirat

Molo.- Kiköt

Kny., mér. a vk. 5.8: 10.8

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Napló (Veszprém)

Kordély János
fafarago

1968 DEC 23

NÉPRAJZI
GYŰJTÉSE KÖZBEN

Új fafaragó tehetségre bukkant Falussy József berhidai gyűjtő. A tehetséges faragó, a helybeli Kordély János kiforrott arányos munkáira máris többen felfigyeltek.

1024

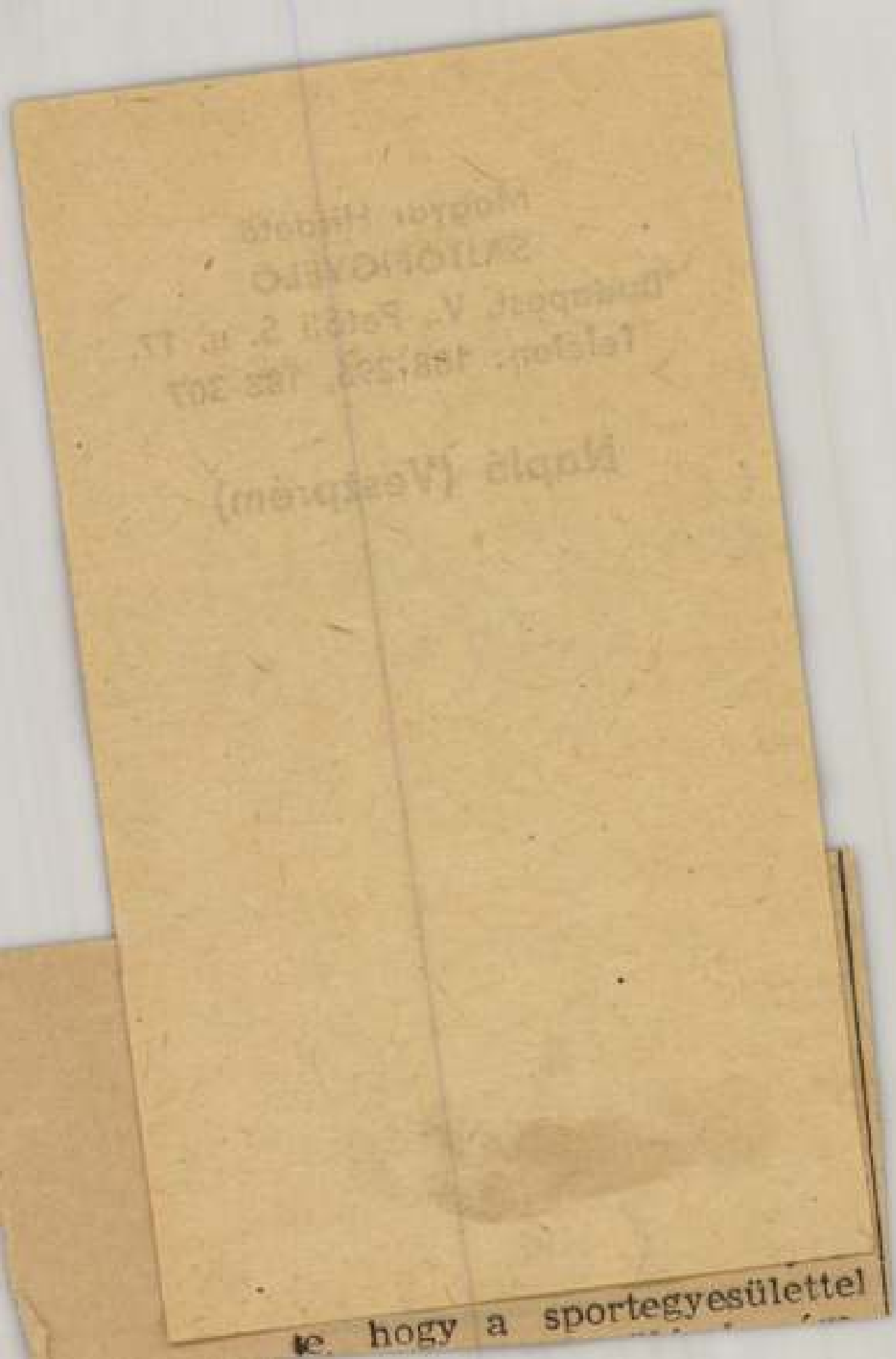

e, hogy a sportegyesülettel

Kordoványi János

1021

1970. IX. 11. 21.40/Dné/.

Láttuk, hallottuk. /6/.

A Fővárosi Művelődési Házban láttuk Kordoványai János iparművész szőnyegkiállitását.

Szilágyi Miklós beszámolóját olvassuk fel.

Kordoványai János szövött faliképeket és szőnyegeket bemutató kiállitása a Fővárosi Művelődési Házban nyilt meg. Kordoványai János az Iparművészeti Főiskola Gobelin Tanszakán szerzett diplomát 1955.-ben, Ferenczi . . . . volt a mestere.

Az egyik legklasszikusabb szövési technika és páratlan művészi örökség birtokosaként indult tehát a pályáján. Ismerte a müfaj törvényszerüségeit, az anyag és funkció, szerkezet és ornamentika, ábrázolás és kifejezés kötelező egyensulyát, kölcsönös meghatározottságát.

Gobelin művészként indult, az az örökséget akarta továbbépiteni, amit mesterének művészete és embersége jelentett számára.

Kordoványai János

1024

1970. IX. 11. 21.Ao/Und/.

Láttuk, hallottuk. /6/.

A Fővárosi Művelődési Házban láttuk Kordoványai János iparművész szőnyegkiállítását.

Szilágyi Miklós beszámolóját olvassuk fel.

Kordoványai János szövött faliképeket és szőnyegeket bemutató kiállítása a Fővárosi Művelődési Házban nyilt meg. Kordoványai János az Iparművészeti Főiskola Gobelin Tanszakán szerzett diplomát 1955.-ben, Ferenczi . . . . volt a mestere.

Az egyik legklasszikusabb szövési technika és páratlan művészi örökség birtokosaként indult tehát a pályáján. Ismerte a műfaj törvényszerűségeit, az anyag és funkció, szerkezet és ornamentika, ábrázolás és kifejezés kötelező egyannulyát, kölcsönös meghatározottságát.

Gobelin művészként indult, az az örökséget akarta továbbépíteni, amit mesterének művészete és ombersége jelentett számára.

Amikor a Népi Iparművészeti Tanács tervezőjeként a népművészettel kapcsolatbakerült s felmérte a háziipari szövetkezetekben készülő kéziszövésü szőnyegek funkcionális lehetőségeit és az ornamentális kötöttségeket, még külön feladatnak gondolta a gobelin szövést és a szőnyegtervezést.

Alaposan megismerve azonban a kalasszikus népművészet takarékos egyszerüségét, anyagszerüségét és kifejező erejét, egyre közelebb került művészi elképzeléseiben a gobelin és a népművészeti igényü ≠ szőnyeg.

A gobelin művészetnek is teljesen egyéni utjára lépett, a közvetlen népművészeti és kizárólag textilművészeti hagyományokkal.

A szőnyegtervezésben viszont a gobelinművészet tapasztalatait hasznositotta.

Szövéstechnikában alkalmazkodott a háziipari műhelyek adottságaihoz, kompozicionálisan a népművészeti szőnyegek szellemében fogalmazott, de szuverén módon bánt anyagával, nem a népművészetet utánzó, de azt ujrafogalmazó textilképeket alkotott.

Tervezői munkájának jelentős része viszont a nagyszériában a kereskedelem számára készülő szőnyeg. E szőnyegek nyilvánvalóan más funkciójuak, dekorativ lakásdisznek kell lenniök. A népművészeti motivumokkal felépitettek ugyan, de funkcionálisan a modern lakások igényeihez alkalmazkodnak, nem akarják a lakást valamiféle népművészeti muzeummá változtatni.

Jó példáját adják e szőnyegek annak, hogy a népművészeti

eredetü motivumok, melyek tulajdonképpen absztrakt ábrák, a müfaji törvényeket jól ismerő müvész kezén modern formanyelvvé válik.

Kordoványai János első önálló kiállitása tehát a népmüvészet és az önálló müvészi törekvések imponáló szintézise. Ezt a szintézist pedig azért tudta megteremteni, mert mélyen megértette, átélte a népmüvészetet s tudja, hogy a népmüvészet nem egyszerüen ornamentális játszadozás, hanem anyag, funkció, szerkezet és ornamentika szigoruan meghatározott egysége.

197o. IX. 11. 21.4o/Dmé/.

Láttuk, hallottuk. /6/.

Mai francia faliszőnyegek.

A Kiállitásról Kerékgyártó István beszámolója következik.

A müvészet fejlődését,olykor meglepetésszerü változásait nem lehet előregyártott dogmákkal, előitéletekkel szabályozni. Kétségtelen azonban, hogy az anyagszerüségből és a funkcióból fakadó követelményeket éppen az alkotás esztétikuma miatt tiszteletben kell tartania a müvésznek. Amikor Raffaelló hires szövött falikárpit sorozatában, az Apostolokban a témát festményszerüen kezelte, azaz speciálisan festményszerü látásmóddal és eszközökkel élt, akkor éppen a falikép lényegét, a síkszerüséget áldozta fel.

A festészet hatása a szövött kárpitképek gyors hanyatlását vonta maga után.

A mai francia szőnyegeket bemutató kiállitás néhány szd. multán ujra a festészet hatásáról tanuskodik. De mennyivel más hatás ez! Nem lezüllesztő, hamis, müfajellenes vonásokat eredményező, hanem inspiráló, felszabaditó, . . .-szerü eredményeket hozó.

A hagyományos, perspektivikus térábrázolásról lemondó modern festészet a faliszőnyeg anyagszerüségből, müfaji követelményéből fakadó sajátságainak szellemében fejtette ki hatását.

A kiállitott faliszőnyegek között egész sor képigényü, a dekorativitást kifejező jelleggel párositó kompoziciót találunk.

. . . . . , ... , ... és mások faliszőnyegeit legjobb festményeikkel egyenértékü élménygazdagság és kompoziciós feszültség jellemzi.

A festészetben világszerte a válság, vagy az átalakulás jelei figyelhetők meg.

Két évvel ezelőtt mutatta be a Mücsarnok a mai francia festészetet, a Montreáli Világkiállitásra készült válogatás alapján. Néhány erőteljes, izgalmas alkotás kivételével ez a kiállitás erősen közepes szinvonalu volt.

Ugy látszik, azok a müvészi eredmények, amelyek a modern francia festészetben realizálódtak, most a faliszőnyegeken születnek ujjá. Átalakulva, az anyagszerüség adta más, uj kifejezési lehetőségekkel gazdagodva.

. . . . . .frappánsan illusztrálja pl. a magyar származásu Székely munkáit.

Székely szobrait néhány teremmel távolabb, a külföldi magyarszármazásu művészek kiállitásán láthatjuk. Ezek a szobrok szolidanszinvonalasak, nem hakdják meg a mai modern művészet átlagszintjét.

A Faliszőnyeg Kiállitáson szereplő fekete-fehór kontraszttal élő, a lószőr és a hasitott bőr anyagszerüségót felhasználó "Nehéz egyensuly" c. kompoziciója viszont olyan szuggesztiv alkotóerőről tanuskodik, amely felülmulja a szobrászi eredményeit.

A kiállitáson szereplő művészek többsége tulajdonképpen már régen nem korlátozza magát egyetlen művészeti területre. Nem köti magát egyetlen műfajhoz, anyaghoz, hanem festőként, szőnyegtervezőként, szobrászként, grafikusként, mozaik- és üveg-művészként ,kerámikusként egyaránt tevékenykedik. Az élménykifejezés különböző variációs lehetőségeit keresik az egyes műfajokban. Nem szeszélyes alkotói csapongás ez, hanem az épitészet rendjét megértő, az épitészettel összhangban élő, azt kiegészitő és gazdagitó programm megvalósitása. Olyan totális igényü művészet létrehozásán fáradoznak, amelynek Vasarelli kifejezésével élve, a képzőművészet és a jövő városának harmónikus integrációja a célja.

Művészetkritikai műsorunkat hallották.

Szerkesztette: Ambrus Tibor.

Kordik László, [építész ?] 17 ok

Az Alpár Ignác-érem második fokozatával tüntették ki.

-: Anketsorozat az építőipar 20 éves távlati terveről 7.1

NÉPSZABADSÁG Bp. 1961. máj. 20.

Kordik Lánló, [építén] MOH

Nyilatkozata a jövő házáról.

Ráthonyi János: A sárvház 5

ESTI HIRLAP, bp. 1964. jan. 18.

MDK

Kerdeváncz János iparm.

Rényi P: Az 1. Iparm.kiáll. Szabad Nép, 1952. aug. 17. 7. l.

rég

R

R

R

R

R

R

R

R

R

R

Kordovánoz János.

I. Sparmüvészeti kiállításon szerepel gobelinjével.
Ferenczy Noémi tanítványa.

Szabad Nép, 1952. aug. 17.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kordos Jenő
ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG
1966 NOV 30.

1021

Ma nyílik meg a pedagógusok képzőművészeti stúdiójának kiállítása

A Pedagógus Szakszervezet miskolci művelődési otthonában működő képzőművészeti stúdió tagjai valamennyien rajzot tanító pedagógusok. Eddigi tevékenységükről munkabemutató jellegű kiállításon adnak számot az érdeklődő közönségnek. A kiállítást ma, november 30-án délután 5 órakor nyitja meg Kiss Béla, a Pedagógus Szakszervezet Borsod megyei titkára, s az a Kossuth utca 11. szám alatti teremben december 14-ig tekinthető meg. A stúdiót Kordos Jenő festőművész vezeti, a bemutatón pedig dr. Gulyás Lászlóné, Horváth Zoltán, Kovács Mihályné, Kovács Olga, Lukács Béláné, dr. Lantos Jánosné, dr. Majoros Jánosné, Nagy Ildikó, Nagy József, Pásztor Miklós, Pető János, Rónai Gyuláné, Regős Katalin, Székelyfalvi Józsefné, Szabó Győző, Vermesi Vincéné és Zsignár István munkái láthatók.

****

s pontszerzés

1-	M. Honvéd	76.7	46.7	61.7
a	Somsály	80.0	30.0	55.0
1-	Borsodi B.	61.8	38.2	50.0
	MEMTE	60.0	36.7	48.3
	Edelény	73.3	23.3	48.3
z.	DVTK	69.2	23.1	46.1
.3	MVSC	70.0	16.7	43.3
.3	Miskolci B.	55.9	11.8	33.8
.7	Ózdi Kohász	38.5	7.7	23.1

ó verseny

- 47, Miskolci Bányász 44, Rudabá-
t, nya 41, KMTK 39, Edelény 37,
k Ózd 31, DVTK 30, MVSC 29.
i- 2. Az egy mérkőzésre jutó gólát-
a lag alapján: 1. Ormosbánya 2.53,
- 2. Miskolci Honvéd 1.90, 3. Som-

Németh és Szabó (MB), 3: Lutz és Ósi (Ózd), Sikora (DVTK), Filetóth és Kiss (MVSC), Nyíri és Zsinka (BB), Varga (MB).

Az „őszi" élmezőny. 6: Szurgent, Krisztián. 5: Szendrei Halápi, Vass, Verebélyi. 4: Krompaszky, Lukács, Domonkos, Fehér.

Összesen: 57 játékos rúgott gólt az öt csapatban.

— hk —

— INGATLAN

Kordovner Árpád

Diósgyőrben, a Vasgyári általános
iskola rajztanára.

Kecskó

1943. ápr. 16. Petőfi 13.03/6/KGyné.

Kordovaner János
gobelin művész

Kordovaner János feleségével Prepelicza Katalinnal közösen szerveste, hivitelzte a visegrádi Hotel Silvanus nagyméretű gobelinjét.

Horváth Béla: Prepelicza Katalin.
Művészet, 1974 pilnes - 31 lap.

Kordovanez János
gobelin és szőnyegművész

Prepelicza Katalin férje Kordovanez János, akitől a művesznő sokat tanult. Több-hiatós munkájak is van.

Horváth Béla: Prepelicza Katalin.
Művészet, 1974. július - 31 lap.

KORDOVÁNER JÁNOS

említve mint kiállító

ld. Ferenczy Noémi

Losonci Miklós:Magyar szövött kárpitok.Szentendrei Képtár

UJ TÜKÖR 1980/XVII/36.sz.3.o.

Kordováner János

A XIV. Alföldi Tárlaton „Májusfa" c. faliszőnyege szerepelt (említve).

dr. Bodnár Éva: A XIV. Alföldi Tárlat Békéscsabán.

Békés Megyei Népújság, Békéscsaba, 1971. máj. 9.

Kordaváner János

A bajai Tibor István Múzeumban megnyílt népi szőnyegek kiállításan munkája szerepel.

Gató Károly: Népi ihletésű szőnyegek.

Petőfi Népe, 1971. szept. 9.

Kordováner János, textilművén

L.: Gorka G.

Bodri J.: Műveneti ... 819-822

JELENKOR, Pécs, 1975. nept. XVIII/9.

Kordováner János

A Népmüvészet hagyományai a müvészetben c. kiállitáson a Katona József Muzeumban Kecskeméten első dijat kapott Prepelicza Katalin-Kordová ner János, II. dijat Ujvári Lajos, III dijat Kátai Mihály és Lieber Éva.

Forrás 1975-4-92

Kordováner Károly

szőnyeigei

Forrás 1975-3-4,5,27,53

Kordováner János

letfa

Forrás 1975/5-6 / 35

Kordováner János

Baján, az idei Dunai mentti folklórfesztiválon szerepelnek a művész munkái.

Halász Ferenc: A termékenyítő folklór.
Somogyi Néplap, 1975. szept. 17

Kordovánen János textiltervező

neve emlitve

Müvészettörténeti Értesitő 1972

309. old

Kordováner János

A visegrádi új szállodá számára készített Szarvasok c. gobelinjének vázlata a jelzett gyűjteményben.

Horváth Béla: A Kovács-gyűjtemény vízfestményei; Műgyűjtő 1972/4. sz. 16. l.

Kardováner János

Az idei Duna menti Folklórfesztivál keretében a Baján rendezett kiállításon lehetett felmérni a folklór hatását a mai képző- és iparművésnetre. Ezen a tárlaton a művész művei szerepelnek.

Halász Ferenc: Termékenyítő folklór. Dalgazók Lapja (Kanárom), 1975. aug. 24.

Kordováner János

Az idei folklór fesztiválon, -Baján- szerepelnek textilmunkák, tűzzománcok és kerámiák tükrözik bíven a népművészet szelleniét. A művész munkái is köztük van.

Halász Ferenc: A termékenyítő folklór.

Népújság, Heves, 1975. szept. 9.

Kordovanez János
Textilmüvén

Ferenczy Noemi volt Kordovanez János mestere. A müvén a lugnagyobb reménykére jogosíthat fel a kiállításán látottak alapján

Horváth Béla: Kordovánez János kiállitása
Müvészet 1970 december 37 lap

Kordováner János
textelmüvész

„Antós faliszőnyeg"
(repro)

Horváth Béla: Kordováner János kiállítása
Művészet, 1970. december - 37 lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-868, 337-748, 340-726
1974 AUG 10
KÉPES ÚJSÁG

Kordaváner János iparművész

TÚRI SZŐNYEG 1021

A Mezőtúri Fonalnemesítő és Szőnyegszövő HTSZ korszerű műhelyépületében, modern gépek csarnokainak szomszédságában, fából készült öreg szövőszékeken készülnek a „túri szőnyegek". Kordaváner János neves fővárosi iparművész újrakomponálta a hagyományos torontáli mintákat, s a mezőtúriak most az ő tervei alapján készítik a remek, figurális díszítésű faliszőnyegeket.

(Fotó: Dolezsál László)

ozo es-
veszik,
lpoliti-
s poli-
ja: Er-
szült.
Szinte
losztva
a pat-
más-
be já-
vittek
eljár-
ni, vi-

ercselő

mint
munka-
ltak a
, hogy
y sze-
egállót
rend-
alap-
e Szé-
tér, il-
lóhely,
endben
, az
inom-
emzet-
— azt
val 50
ínlják

ossz
őrjá
mű
min
meg
utat
ajár
Cs
tová
feles
törté
mun
ahol
esett
hősi
gond
nami fiatalok segítése, ott nem lehet formális a párt XI. kongresszusa tiszteletére indított munkaverseny sem.

Most mondhatná valaki, hogy a Fehérvári Finommechanikai Vállalat dolgozói is a piacról élnek. Kétségtelen. Ők sem titkolják.

Örömmel mondják, hogy már évek óta egy hónapi keresetnek megfelelő nyereségrészesedést élveznek. De ezzel együtt nagyon tudnának örülni annak is, ha a XI. pártkongresszus tiszteletére vállalt feladatuknak eleget téve — esetleg a tízmilliót még néggyel megtoldva, ami szinte máris biztos — elnyerhetnék újra a Minisztertanács vándorzászlaját.

Őszintén kívánom, hogy ez a titkos vágyuk is teljesüljön.

Dávid József

Kordováner János

Baján rendezett idei Duna menti Folklór-
fesztiválon szerepelteh a műrész mű-
vei,

Halász Ferenc: Termékenyítő Folklór.
Kisalföld, 1976. febr. 21.

Kordováner János ipm

tgobelinje

emlékés

FERENCZY NOEMI

MŐVÉSZET 1985/10/21

Kordovaner János
– textilműves

Mintegy félszáz szőnyeggel
jelentkezett Kordovaner János
textilterveró a Főrarosi Mű-
velődési Hiárban levő kiállításán

Horváth Béla: Kordovaner János kiállítása
Művészet 197o december 37 lap

Kordovanner János
textilművész

A művésznek ez az első önálló kiállítása. Tárlatát megkellett hosszabbítani a nagy elismerés miatt és a kiállított tárgyak mind elkeltek a legelején a tárlatnak.

Horváth Béla: Kordovanner János kiállítása
Művészet 1970 december 37 lap

Kordováner János
Textilművén

Az országos szőnyeg és szőtlespályá
zatokon, az ipari vásáron, az al-
földi tailaton, a fővárosi minta be-
mutatókon díjakat és nívódíjat
nyert a művén.

Horváth Béla: Kordovaner János Kiállitása
Müvészet 197o december 37 lap

Kordovaner János
textiltervező

Művei egyöntetű tetszést arattak.
A kiváló terveiszek, a gondos ki-
viteluek, a jó anyagminőségnek
nagy sikere volt.

Horváth Béla: Kordovaner János Kiállitása
Müvészet 197o december 37 lap

Kordovaner János
Sextelsevező

A sárlaton 15 falisrőnyeg szerepelt,
közöttük 2 gobelin, 37 egyéb mű!
szövött szőnyeg, szövött tarató,
mezőnói, racka, fesüs és hartolt gyap-
júból.

Horváth Béla: Kordováner János kiállitása
Müvészet 197c december 37 lap

Kordovaner János
textilművész

Ki állításán bemutatott művei sokféle-témára, motivumra és szerre építve, változatos formában kitűnő anyag és technika ismeretet bérultak ki.

Horváth Béla: Kordováner János kiállitása
Müvészet 197o december 37 lap

Kordovaner János
Textilművész

Művészete a lenjeg szerint nipa
eredetű és szellemében magyar.
Nem mond le a horszerűség hö-
vetelményeiről, igenjes és sokoldalú.

Horváth Béla: Kordováner János kiállitása
Müvészet 197o december 37 lap

Kordovaner János
Lethelmüvén

Szőnyegei bármely modern lakás-
ban megállják helyüket. Szőnyegei
népe karakterével rozják magukra
a figyelmet.

Horváth Béla: Kordováner János kiállitása
Müvészet 197o december 37 lap

Kordovaner János
textilfestő

Kiállításán bemutatta „Busó"-jat,
valamint gyerekszobába való romatos
és autos falisőnyegeit. Stilizált halai,
madarai pompás megjelenítési format
nyomer

Horváth Béla: Kordovánor János kiállítása
Müvészet 1970 december 37 lap

Kordováner János, [ ] MDK

Könyeg kiállítása nyílt meg
a Fővárosi Művelődési Házban.
(A Pedagógusok Szakszerv. - képző-
művész körének kiállítása).
-: A hét végi kulturális programból 9.

Népszabadság, Bp. 1970. szept. 19.

MDK

Kovalovszky Júlia textiltervező-
művész

Tárlata a Fővr. Művelődési Házban
látható.

–: A hét végi kulturális programból 9.

Népszabadság, Bp. 1970 aug. 29.

Kordovánek János textiltervező

Kiállítása nyílt a Fővárosi Művelődési Házban

Magyar Nemzet 1970 VIII. 15

Kordovánek János

Falkárpitja

Szerepel az alábbi tárlatok

Dömötör János: A XII. Alföldi Tárlat

Kőrösfáj 1969 IV. 27

Kordovánel János
Napraforgó, gobelin

Ernst Muzeum. I. iparművészeti kiállitás. 1952.
7 l.

Rimóc /~~Tombor~~/ 1
Szécsényi járás.

Története: 1229-ben Kacsi
a Szák-nemzetség kezébe k
egy másik ágából származó
volt plébániája. 1324-ben
nak adományozza. 1333-ban
ból. 1461-ben a szécsényi
Guthi Országh- és a Loson
1598-ban egészében a Losc
5 ~~tót~~, 1720-ban 17 magyar
században a gr. Forgách-c

Összetett tipusu te
Északon egyutcás, a déli
házak nagyrésze uj, de me
máit.

R.kat.templom. /Szt.Miklós
Története: A templom torn

M.D.K

Kordováner János
Iparművész

Falikaipitjait Mutatha be.

D.J.: A XII alföldi Tárlat
Művészet, 1969. julius - 47 lap.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Kordovánier János
ipari művész

M.D.K.

Szőnyegmunkáival vett részt a kecskeméti kiállításon.

d.m.: A kecskeméti művésztelep kiállítása
Magyar Nemzet, Bp, 1959. febr. 1.

9l.

Kordováner János, iparművész MDK.

Fiatal kecskeméti művész.
Torontáli szőnyegterveket állított ki.

Péter Imre: A kecskeméti művésztelep kiállítása az Ernst Múzeumban

Szabadság, Bp. 1959. febr. 10. 4.1

M.DY

Kordoráneri János
~~Nép~~ ipar művész

Fali gobelinjet mutatta be
a III. Országos Népi Iparmű-
vészeti Kiállításor.

(szemes): A modern ember és a népművészet.
Nők Lapja, 1966. május 14-16 lap.

Kordováner János

bárna típusú szőnyegei.

(f. r.) Szőnyegkiállítás a gyulai vármúzeumban

Magyar Nemzet, 1967. VIII. 8. 4. o.

Kordovánes János

Szőnyeggel szerepel

Bútor és lakásművészeti kiállítás
Bp 1956

Kovalovszky János

Szerepel a XI. Alföldi Tárlaton.

Szelkelyhidi Attila: Gondolatok az idei Alföldi Tárlatról.

Tiszatáj, 1968. VIII. sz. 746. o.

MDK

Kordováner János

V. Orsz. Iparm. kiáll. Műcs. 1965.

M.D.G

Kordovánov János
ipaminőrén

Két magyarországi gobelin művet
mutatta be a tárlaton.

Horács Gyula: A XI. Alföldi Tárlat Békéscsabán
Művészet, 1968. julius – 35 lap.

Kordovánek János

Kezepel a gyulai országos
könyepkiállításon

Szilágyi Miklós: Országos
könyepkiállítás Gyulán

Tiszatáj 1967 XII. 1212 old.

MDK

Kordováner János

Kiállitási kritika

Békésmegyei Hirlap 1968 ápr.7.

Kordováner János gobelinművész M.D.K.

Müve a kiállitáson

Balog János: A lakás művészete az V. Magyar Iparművészeti Kiállitáson
Magyar Nemzet 1965. dec. 25. 4.l.

Kosdovánes János sexfiltesverő

Szövetben emlitve. Szöttes az V. Spasmüvészeti Kiállítás anyagából

1965. dec. 25. Magyar Nemzet

M.D.K.

Kordovánier János
iparművész

Gobelin műve a Gellért Szállóban
van

Molnár László: A Gellért Szálló új berendezése.
Művészet, 1960. október. — 24 lap.

Kordováner János

M.D.K.

Gobelin tervét az Iparművészeti Váll szövőműhelyében kivitelezték

2 db

Domanovszky György: A magyar gobelin-művészet hucs óvo

Magyar Nemzet 1965. márc. 7.

Kordaváner János, iparművész MDG

Kis lovas falvédője jó
kezdeményezés.

Domanovszky György: Az V. Orsz. Iparművészeti
Kiállítás 7.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. jan. 8.

NÉPSZABADSÁG

MDK.

Kordovaner János

Kritika szőnyegkiállitásról

Magyar Nemzet 1967 aug.8.

Kord ováne r János M.[illegible].K.

Az Iparművészeti Vállalat szövőműhelyében kivitelezték gobelin-tervét

Domanovszky György: S magyar gobelin-művészet husz éve
Magyar Nemzet 1965. március 7. 9.l.

MDK

Kordováner János

Péter I.: A kecskeméti művésztelep kiáll. az Ernst Muzeumban. Népszabadság 1959. febr. 1o.

Kordováner János, gobelin-szőnyeg-iparművész

A Szentendrei Képtárban látható ez a nagyszabású kiállítás szept. 21-ig. Ferenczy Noémi gobelinjei, többnyire a táblakép léptékében, teremtődtek, tanítványai már az építészet, belső terének szövetségét keresték meg az egyéni variációk erejével. –
Kordováner János hegedűs csendélete szerepel a kiállításon. (említve).

Losonci Miklós: Ferenczy Noémi – biennále.
Egy életmű gazdag folytatása.

Pest Megyei Hírlap, 1980. szept. 4.

MDK

Kordovaner József, ip.m.

17o,171.1.

Domanovszky Gy.: Textilmüvészetünk a III.Iparm.és Népmüvészeti kiállitáson. -SZABAD MÜVÉSZET. 1956. 4.sz.

Kordoványi János MDK

Az Ernst muzeumban a kecskeméti telep anyaga köztük fenti művész munkái.

/szőnyeg/

Esti Hirlap 22 sz 1959. jan. 27. 2 old.

Hidgyed, valaki maga versét
Kelletinél fellyebb szereti tzifrázni, az úgy jár,
Mint amaz ortzáit vakoló Dámátska, ki mentül
Több pirosítóval keni képét, annyival otsmányb;
Vagy mikoron valamelly kerekét lekötöd szekerednek,
Nem forog az, tsak tsúsz, 's a' többi se jár szabadossan.
Szintúgy, a' melly vers meg mért lábokra van osztva,
Ha közepét 's végét rhythmus nyűgébe szorítod,
Kötve van ott az eszed: 's miket írj, két szótska parantsol.

Nem érdektelen megjegyeznünk ama különös jelenséget, hogy épen az volt a leoninus versek legelső s legállandóbb üldözője, a ki először egyesítette a mértékkel a rímet a magyar versekben. Kazinczynak e levelében nyilvánított nézetei is Rádayra vallanak, mint eredeti forrásra. Ő hozzá fölebbezte Édes a Kazinczy itéletét. Hanem a felelettel most sem igen lehetett megelégedve. Ráday néhány, a XII. és XIII. századból való latin nyelvű leoninus poeta műveit küldte meg Édesnek a következő sorok kiséretében: «Ezekből fogja láthatni, jó uram, hogy ámbár némely magyarok azt tartják, hogy ezen versnem a magyar nyelvnek legfőbb tökéletessége s olyan nagy dicsősége más nyelvek felett, hogy már non plus ultra, láthatni fogja, mondom, jó uram, hogy mi ezen versnemben is sokkal feljül vagyunk haladva a deákoktól, és hozzájuk képest csak kezdők vagyunk, akár ezekben a szépen folyó értelmes beszédet, akár a válogatott rhythmusokat, melyek épen nem akadályai a világos értelemnek, tekintsük; mégis ezen versnem minden jó izlésű tudós emberek előtt contemptusban van. Igy hát ha árnyékai sem lehetünk is abban a deák versszerzőknek, nincs mit elkevélykedjünk benne». (1792. márcz. 30. kelt levelében.)

223. lap alul 15. sor: «Káromkodva olvastam most gr. *Gvadányinak* az ország gyűléséről írt *satiráját*». Gvadányi szóban forgó műve 1791-ben jelent meg Pozsonyban ily czímmel: «A' mostan folyó ország gyűlésének satyrico-critice való le-írása versekben».

223. lap 11. sor: «Vályinak Inauguralis *oratioját* látta-e az Úr?» E beszéd 1791-ben jelent meg Kassán. Avval az alkalommal mondá Vályi, mikor az egyetemen a magyar nyelv tanszékét elfoglalta. Czíme: «A' magyar nyelvnek hathatóságáról mondott beszéd».

223. lap fölül 7. sor: «Jó példával ment elő egy Anonymus, a' ki Webernél ez idén Stolbergből, Höltyből . . . fordított énekeket adott ki». Kazinczy bizonyosan a következő kiadásra czéloz: «Erköltsi és elegyes versek; mellyek némelly jelesbb német vers-költőkből: Gellertből, Hagedornból, Kleisztból, Cronegkból és Höltyből fordítódtak Sz[üts] I[stván] által». Pozson és Komárom, 1791. A szerző előszavában, hol neve egészen kiírva olvasható, elmondja, hogy míg mások ifjúságuk szép napjait haszontalan időtöltésre pazarolták, addig ő verseket kezdett fordítgatni. Mert — úgy mond — voltak «leány-asszony tanítványnéi is, kik a strófákban gyönyörködvén, nem kevéssé ösztönözték, hogy írjon nékiek verseket». S mikor már híre ment, hogy egy csomó német verset nyelvünkbe átültetett, ösztönözték a kiadásra. «Meg fogják — úgy mondák — köszönni a jó magyar asszonyságok és a gyermekek. Használhat ugyan-is e könyvetske mind a jó érzékenységeknek bé-nyomtattatásokra, mind a gyönyörködtetésre.» Az előszó még 1788-ban kelt Iháros-Berényben.

arczképét s egy «Magyar Kis-Asszony Nemzeti Köntösben» czíműt. — Kotzebuetól «Az ember-gyűlölés és meg-bánás», s «A nemes hazugság» czímű színműveket fordította. Mindkettő Bécsben jelent meg: amaz 1790-ben, emez 1792-ben. V. ö. a 413. és 415. sz. levelekkel.

378. 209. lap alul 7. sor: «Te ugyan igazat írtál», t. i. Rájnisról. Czélzás Kazinczynak az *Utazások* czímű czikkére, melyben Baróti Szabóról, Révairól, Bacsányiról és Rájnisról emlékezik (az *Orpheus* 365—373. lapjain) és ez utóbbiról ezeket írja: «Egyedül Rájnis, a' ἐκηβολος Rájnis az, a' kiről nem hiszem, hogy még egyszer ne szólljon, mert őt olly Oroszlánnak esmerem, a' ki a' mellette szelíden elmenőket nem bántja ugyan, de a' ki belé-kap, öszve-teperi, 's nyúgodalmasan mégyen tovább». Előbb, az *Orpheus* 202. lapján (mire Földi szintén czéloz a 211. lap fölül 1. sorában) azt írja Kazinczy, hogy Rájnist munkái «nem tsak Fő Poetánknak, hanem eggy széles tudományú Grammaticusnak is bizonyítják». — «Grammatikus biz ő — írja Földi e levelében (211. lap fölül 4. sor) — igazán *Scioppius* szerént». Scioppius családi nevén Schoppe Gáspár, ki 1576-ban született Pfalzban s már ifjú korában bámulatos munkásságot fejtett ki; de birálataival, melyekben, el lehet mondani, hogy a kákán is csomót keresett, minden akkor élt tudóst ellenségévé tett. Még Ciceroban is barbarismusokat keresett. Ezért kapta a «gramatikusi eb» (Titel eines gramm. Hundes) czímet. Emlékezőtehetsége azonban oly bámulatosan fejlett vala, hogy a szentirást könyv nélkül tudta. Különben roppant különcz ember volt. Életének utolsó tizennégy esztendejében nem hagyta el szobáját. Télen-nyáron két szál deszkán feküdt éjjel. Húst nem evett, stb. Megh. 1649-ben Paduában. Életéről s műveiről l. Kovallek H. tanulmányát: «Über Gaspar Scioppius» a «Forschungen zur deutschen Geschichte» XI. kötetében (1871) 401—482. l.

382. E levél hangja sértette Édes Gergelyt. Kazinczy, mint írja is, tartózkodás nélkül szólt, s érdekes, hogy a leoninus versek ellen főkép Rádayra hivatkozik. Bizonyos, hogy Kazinczy aesthetikai ízlésének e tisztúltsága Ráday Gedeon hatásának köszönhető. Édes Gergely e levélről ezeket írja Rádaynak (1792. jan. 17. kelt levelében): «Kazinczy úrral is kezdettem levelezni, de mindjárt az első levele teljes Jévén némi nemű sértő mondásokkal és kifejezésekkel, igen érzékenyített nem annyira tüstént és közbevetés nélkül, mint a levél után azok, a kik azt mondták, bele látván, felőle, hogy méltó legyen arra, hogy penna csatára hívjon, a mitől irtózván, inkább válasz nélkül maradtam, mintsem oly valamit cselekedtem volna; mert én csakugyan azt az urat még eddig nagyon tiszteltem és úgy néztem, mint nem dicsekedésre, hanem közliteratúrai jót munkáló scriptort». (*Figyelő*, 1878. V. k. 354. l.) Ráday azzal kivánta kiengesztelni Édest, hogy egy pár versét elküldötte Kazinczynak *Orpheus*a számára; Kazinczy azonban e verseket nem közölte.

Kazinczy e levélben (222. lap alul 3. sor) elárulja azt a titkot, hogy a *Dieneshez* szóló verset Ráday Gedeon írta, még pedig Gyöngyösi János ellen. Rádaynak e verse a *Magyar Museum* II. füzetében jelent meg név nélkül, s benne megmagyarázza Ráday, miért nem szép a leoninus vers. Többi közt ezeket írja:

a vallásegyenlőség érvényesítésére hozott törvények életbeléptetését. Az értekezlet tagjai a kath. egyházon elkövetett sérelmet láttak a 26. t.-czikkben s feliratot indítványoztak a királyhoz. A feliratban négy pontot emeltek ki különösebben. 1. Kivánták, hogy a kath. vallásról a protestáns vallásra való áttérés büntetendő cselekménynek mondassék; 2. hogy a vegyes házasságból származó gyermekek a kath. vallásban neveltessenek; 3. hogy az evangelikusok házassági ügyei is a szentszékek illetősége alá tartozzanak; 4. hogy az evang. vallás ne mondassék «bevett vallás»-nak. L. bővebben Irinyi Józsefnek «Az 1790/1-ki 26. vallásügyi törvény keletkezésének történelme» című művét, valamint Ballagi G. id. műve 730—734. lapjait.

374. 200. lap alul 5. sor: «*Géczi* énekében: *Szépen zúg a' tsermeje*... olvastam». Géczi András nevű író élt ez időben, de csak latin műveket írt. Ez-e a kérdéses személy, vagy előttünk teljesen ismeretlen: adatok hiányában nem tudjuk eldönteni.

201. lap fölül 3. sor: «Orph. Januar 73. lev. olvastam, hogy Kassán úgy neveztetik» (t. i. a melampyrum csermelynek). Kazinczy írja az *Utazások* című czikkében, hogy a mi neki Kassán különösen tetszett, az a város nagy utczáját «két ágban keresztül folyó *tsermely* patakotska. Úgy nevezem én is ezt a' Kassaiak után, mert a' mint a' vatsora alatt tapasztaltam, ezek nem tudják, hogy a' Pataknak, melly a' *Bach*tól jő, szintén úgy, mint a' Part a' *Bord*tól, igaz magyar neve a' tsermely».

375. A betegség, melyről Kazinczy e rövid levelében tudósítja Arankát, sárgaság volt, mely Kazinczynak egészen kedvét szegte, úgy hogy angol nyelvmesterét is el kellett küldenie, pedig már jól előre haladt az angol társalgásban. Ily betegen jelentkezett Van-Swietennél, nem azért, hogy eddigi szolgálatához hasonló más hivatalt kérjen tőle, hanem hogy bucsút vegyen attól a férfiútól, kit ő valódi atyjának nézett. A betegségből csak lassan épült föl Kazinczy, s csak akkor, mikor egy erdélyi orvos tanácsára utazni kezdett, lejövén Bécsből Pestre, innen Székes-Fehérvárra Virág Benedekhez, majd Szántódra Horváth Ádámhoz s innen ismét vissza Bécsbe, hogy Lipót császárnál kihallgatást kérjen. Czélja azonban nem sikerült, mert Lipót akkorra már Prágába utazott. Igy tehát csak a koronaörökösnél kérhetett kihallgatást, ki kegyesen fogadta ugyan, de mindennek semmi eredménye nem lett. A fogadtatásra nézve l. a 381. számú, Kovachichhoz intézett levelét.

377. *Kóré* Zsigmond, kiről Kazinczy e levelében emlékezik, inkább csak mint a Kotzebue fordítója ismeretes; mint festő csak megkezdte pályáját a nélkül, hogy jelentékenyebb művet alkothatott volna. Életéről csak annyit tudunk, hogy Erdélyben született (talán Bikfalván, mert Bikfalvi előnevet használt), a nagyenyedi ref. collegiumban tanult s 1793. márcz. 9-én halt meg Bécsben, hol, úgy látszik, császári ösztöndíjjal végezte a képzőművészeti akadémiát. «A rajzolásnak és ábrázat-festésnek — mondja a *Magyar Hirmondó* (1793. I. 386. l.), honnan ez adatokat veszszük — szép mesterségét annyira vitte vala már a Meghóltt, hogy a mihez eddig Idegenek által juthatott Erdély: azt ezentúl Hazafinak kezeiből nyerhette volna.» Két képét közzé is tette a *M. Hirmondó*: Hadik András

külön kiadásban is megjelent. Címe: Sermo, quem J. T. . . . in frequentissimo omnium Regni Hungariae statuum et ordinum conventu die 13. martii 1791. Posonii habuit». H. és é. n. Méltatását l. Ballagi Géza id. műve 749—751. lapjain.

370. 186. lap fölül 2. sor: «Ki kellene trombitáltatni más nemzeteknél, vagy legalább a' *Ninive Irójánál*» . . . Ez a *Ninive* irója senki más, mint Hoffmann Lipót, pesti egyetemi tanár, ki 1790-ben közzétett ily című művében: «Ninive. Fortgesetzte Fragmente (t. i. *Babel* cz. művének folytatása) über die dermaligen politischen Angelegenheiten in Ungarn» rendkivül durván támadta meg a magyar nemességet, általánosítván egyesek hibáit az egészre. Hoffmannról l. bővebben Ballagi G. id. műve 385—7. stb. lapjait.

A mi miatt Péczelit megrója Kazinczy, abban igaza van. *Alzir* című fordítása «Európának ama' bölts Mentorának . . . rietbergi Herczeg Kaunitz Ventzelnek *O Felségének*» van ajánlva. A fordítás 1790-ben jelent meg Komáromban.

371. Ebben a levélben tudósítja Kazinczy először Arankát, hogy a kormány őt hivatalától elmozdította. V. ö. a 373. 385. és 386. sz. levelekkel.

A közös iskola nagy szálka volt a nemzet szemében attól kezdve, a mint azt József császár parancsolata elrendelte. Kazinczy híve volt az eszmének s működése valóban szembetünő nyomokat hagyott maga után, tetemesen emelvén az iskolák számát kerületében. II. Lipót azzal is ki akarta mutatni engedékenységét, hogy elődjének a közös iskolák iránti rendeletét fölfüggesztvén, az egész intézkedést eltörülte, minek következtében a protestánsok visszanyerték autonomiájukat s a katholikusok is megnyugodtak. 1791. ápr. 1-jén adta ki a helytartótanács új rendeletét, a melynek értelmében Prónay Gábor gömöri főispán a pozsonyi, Vay István a pécsi megyében viselt főigazgatói állásuktól fölmentettek. Ugyanekkor mentetett föl Kazinczy is, de úgy, hogy fizetését még egy évig húzni fogja. Mind Prónaynak és Vaynak, mind pedig Kazinczynak megigérte a kormány, hogy az első üresedés alkalmával ismét szolgálatba léphetnek. «A rendelés mását — írja Kazinczy a *P. E.*-ben (142. l.) — gr. Török nekem már ápr. 11-kén átküldötte Kázmérból Regmeczre. Kedvetlen ember hozá, s hamar akarék tőle szabadulni. Az látni óhajtá, mint roskadok össze, s csaknem összeroskada, látván, hogy én nem. Hét testvér testvére valék s ezerötszáz forint jövedelemtől esém el s oly hivataltól, melyet örömmel viseltem volna késő vénségemig; de én nem bérért szolgáltam. Anyám oly fájdalmasan vette a hírt, mint én színetlen nyugalomban. Régóta gyakorlám magamat azon mesterségben, hogy tűrhessem, a mit kell, s hogy örüljek, a hol lehet. András nagybátyám úgy kivánná, hogy mindjárt menjek Bécsbe, hogy szóljak a fejedelemmel. Swieten és Pászthory annyi jeleit adák kegyeiknek, hogy az igéret teljesedését biztosan várhatom. Én nem óhajték többé szolgálni, de arról anyám s nagybátyám hallani sem akarának. Kénytelen valék engedni s már májusban Bécsben valék».

373. A mire Kazinczy e levelében (15. sor) fölkéri Dömét, hogy a kalocsai értekezlet jegyzőkönyvében keresse föl Bezerédyt s írja az illető laphoz keresztnevét: Döme nem teljesítette. A *Catalogus catholicorum* ama tanácskozók neveit foglalja magában, a kik Kolonics László gr. kalocsai érsek elnöklete alatt tartott értekezleten azon vitatkoztak: mi módon lehetne megakadályozni

Kazinczy Ferenc levelezése.
II. K. Bpest 1891.

Hadtört. Körlevéjek 1910. III füzet

Bikfalvi Köré

Székelyfi Brassó mellöt.
Bikfalvaról. Ezen sok szép
tekelletesegü úr még most is
itt vagyon Betsben és gyakorol
ja magat a nagy szepek ki-
abrázolásaban s feszésben.

Hadi s más nevezetes tört.
1789. 487 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Koréh Zsigmond

festő és író Beisben

lásd okv

Janovics Jenő

A Farkas utcai

szinház

Bp. 1941. 35. l.

Bikfalvi Korch Zsig-
mond

---

lásd

Művészet
1908. 242

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számú .....

tam

évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Bikfalvi

Tört Kepes. Grafik. ill

71 l.

Bilfalvi Korch
Zsigmond

arc festo

1780 Eötvös

mod

Schedel

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 .... é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191 ....

.....

tanu.

.....

tanu.

Koré Zsigmond

Horváth Adam
XXX Eszt. Korába
Rezin 8°
Alul arájlag nap
es feltünö betükkel

Erdélyi fi Kóré Zsig-
mond festette 1791-

J. G. Mansfeld sc.
Viennae 1792

luma és Volumenje. Ott végre a' Templum honoris, melly nevedet még holtod előtt elfogadta.

A' Rézmetsző ezt nékem pro Correctura küldötte le; csak a' *karján* fogok valamit igazítani, mert az felette nagy és alant van hagyva, és *mente pikkelyeiden*; 's alá ezt iratom: *Erdélyi fi Kóré Zsigmond fest. 1791.* Ez kiváltképen szükséges a' *XXX eszt. korában*-ra nézve.

Te pedig ezen levelem vétele után azonnal írj nekem, hogy hány exemplumot nyomtattassak. 6000 nem kell; elég lessz, úgy vélem 600. Ha több kivántatik idővel, mindig lehet többet nyomtattatni, mert kezünkben lessz a' réztábla. — A' Mesterember 12 aranyat fog kapni csak a' rézmetszésért, ne neveljük ezt a' summát mindjárt a' nyomtatványok árával is.

Élj édes Horváthom, és szeress, mint eddig. Tiszteljed nevemmel a' mi szent tiszteletet érdemlő Terentiusunkat. Mi történik Kassán, nem tudom. Ha valamit megtudok, tudtodra fogom adni. Ölellek szívesen.

Tibullus.

[Eredetije a m. tud. Akadémia könyvtárában: M. Irod. Lev. 4r. 189. sz.]

416.

Angelo Soliman — Kazinczynak.

Wien, den 16-ten 9bris 1792.

Hochverehrter Freund!

Ich wage es, Ihnen deutsch zu schreiben, eine Sprache, in welcher ich weniger geübt bin, in der Zuversicht, dass Sie nachsichtig seyn werden. Ich hatte schon vergessen, dass ich Sie gebeten, mir eine kleine Bouteille Tokayer Essence zu verschaffen. Ich wurde sehr überrascht, da ich Ihr schreiben erhielt. Ich danke Ihnen vielmahl für die gütige Erinnerung, die mir mehr schmeichlet, als mir 10 Antheil Tokayer Freude verursacheten. Das, was ich Ihnen da gesagt habe, ist auf meiner Ehre wahr. Sie sind wohl glücklich, lieber Bruder Kazinczy, ein Eigenthum zu haben, so können Sie, gleich wie der Vatter der Wohlredenheit Roms, auf Ihrem Tusculanum sitzen, besuche Ihrer Freunde anzunehmen und vergeniegt die Täge erneuern zu sehen.

alkalmatosságával fel vétetődni? mellynek el érésébe való patrociniumát alázatosann instálom Tekintetes Inspector Urnak. Egyébaránt tapasztalt gratiájába ajánlott Maradok

Tekintetes Inspector Urnak

N. Bányán, 15-a Sept. 1792.

alázatos hív szolgája

Szabó László.

Három vers' mellékletében, mik Munkái 19. 30. 33. lapján, az ott feljegyzett variánsokkal állanak.[1]

[Másolata a m. tud. Akadémia könyvtárában: M. Irod. Lev. 4r. 181. sz.]

415.

Kazinczy — Horváth Ádámnak.

Regmetz, die 2. 8bris 1792.

Majd kiugrottam a' bőrömből, midőn ma egy Bétsi levelet kaptam és képedet benne leltem. Haladék nélkül küldöm azt néked, édes Barátom, és kivánom, hogy azon néked is olly örömöd legyen, mint nékem vólt. — Ha egészenn eltalálta é képedet, azt mások itéljék meg: elég az, hogy én ebbenn is reád ismerek, 's bátorkodom állítani, hogy ez tökélletesen hasonlít a' Kóré Zsigmond festéséhez. A' ki gáncsolni fogja, gáncsolja Kórét a' Festőt, ne pedig a' Rézmetszőt. Kiváltképen a' kép ornamentumainak örülök. Azokat egészen úgy csinálta, a' mint hagytam, óhajtottam 's magam rajzoltam. Tölgyfán függ a' felkoszorúzott kürt és lant; jele annak, hogy Epicum Carmenben szerencsésen futottad pályádat; egy kőre *bárelief* módjára vagyon vésve a' Delphinen nyargaló Arion, titkos jelentője nevednek; — ott van a' félig befedett csillagos mennygolyóbis; résszerint annak jeléül, hogy Astronomiai poëmát írtál, részszerint annak, hogy megszüntél lenni ἀλιτρος. Ott a' könyvenn a' kard, akár annak jeléül, hogy Scriptor is vagy, Banderista is, akár annak, hogy 19/XI. 89. Ott a' cirkalom és szegmérő, mert Mathematicus is vagy; 's Özvegynek fija is, ott a' cubus és rajta a' Lélek halhatatlanságának symbo-

[1] E jegyzet, úgy látszik, Kazinczy Ferenctől való; lehet azonban, hogy csak a másolótól származott.

Kazinczy Ferenc levelezése.
II. k. Pest 1891.

tattatott Dictionariumában a' *tz*-t szüntelen *c*-vel vagy *cz*-vel írja. Bártsak azólta mindenek ennek nyomába hágtak vólna, most kevesebb vólna eggy gánttsal irásunkban: de Páriz Pápai mind azokat ismét a' *tz*-re vitte vissza. Ugyanott Molnár Albert az összevetett szókat sehol meg nem szaggatja, mellyeket Páriz-Pápai ismét meg szaggatott. Sok illy apró tökélletesítésekkel toldhattam volna meg én a' Grammatikát; de rész szerént hosszú voltától féltem, rész szerént a' kevés idő, 's az a' nagy sietség, mellyel siettem el végezni, ellent állottanak. Nem jártattam tudniillik én tavaly a' Hadi Történeteket, 's így nem tudtam szinte Februariusig ezen esztendőben, hogy a' Grammatika terminusa szinte Máiusig halasztatott. Tehát nyakra főre siettem, hogy Decemberbe még fel is küldhessem. Azonban Junius vége felé fogtam hozzá azon esztendőben, házasságom 's sok hátráltatásom miatt. Gondold el már melly kevés időm vólt nékem annak háromszori, 's sok helyeken négyszeri le irására is? mert mennyit kellett abban most elébb, most hátrább tenni, most hozzá adni, most elhagyni belőle? Tsak a' tisztán leirása, mellyet el küldöttem, November 1-só napjától fogva December közepéig tartott, és így másfél Hónapig. Eggy szóval mind öszve ennyi rágódást, ennyi sok írást, éppen tsak fél esztendő alatt tselekedtem. Ez az oka, hogy a' kezem is nagyon elnehezedett, és az irásom meg romlott az ólta. Még is most magamnál eggy tökélletes párban nintsen meg irásom. Már e' féle tökélletesítéseket sok helyeken toldhatnék hozzá; igérték is a' Hadi történetek irói, hogy tsak küldjem el, hozzája adják magok helyjein; de magam sem tudok jó formán mindeneket, mellyik §-ban légyenek. Azért ezekből sok marad idővel másodszori nyomtatásra, ha az Egek ennek azt engedik. Nevezetesen a' Historia Litteraria Poetarum Hungarorum-ot is tóldhatnám már most is sok helyeken; de azt is igen bajos vólna helyből helybe el iktatni. Úgy a' Példabeszédeket is tóldhatnám igen sokkal; de ez még nagyobb rakosgatást kivánna. Hanem ezek eránt talám tsak abban állok meg, hogy idővel lehet ezeket tökélletesíteni, most pedig tsak ennyi sints még a' Magyaroknál ezekről eggy rakáson. Azonban azt mondhatom, hogy in essentialibus Grammaticae nihil habes ad mutandum.

Hogy Kartigámról eggy soromat ki törlöttél, tökélletesíteni kivánó jó szivedet betsülöm: de rendemnek 's systemámnak változtatása már ott nagy tsorba és akadály. Nem kellett vólna ki törleni már a' rendért és systemáért, hanem azt igen igen meg köszöntem vólna, ha ezen világositást *Nota* képpen adtad vólna rövideden alája, úgy

rozás benne? Sőt ugyan jó vólna, ha most ott lételedben veled is itéltetnének! Ezekről annak utánna tudósíts. — En is tiszta szívemből óhajtok már valahára veled lenni, azért imé most jókor tudósítlak, ha következő Lőrintz napi vásárra Debreczenbe béjöhetsz, kérlek, jöjj bé, én is akkorra bé igyekezem menni, mert én messzebb nem távozhatok. Hadd légyen szerentsém veled személy szerént beszélni és mondhatatlan Tiszteletemet szemben jelenteni 's mutatni a'hoz, a' kinek tellyes óhajtásom szerént holtig vagyok

szíves barátja

Földi János mk.

U. i. Az Anacreon fordításáról tett kérdésemről is minél hamarább tudósítts, mert már többnyire tsak az Anapaestusos versek vagynak hátra. Azokhoz pedig nem merek addig fogni, mig már értelmedet nem látom. Tudósíts az Orpheus következő darabjairól is.

[Eredetije a m. tud. Akadémia könyvtárában: M. Irod. Lev. 4r. 187. sz.]

378.
Földi János — Kazinczynak.

Szatmár 1791. Rák hava [junius] 11-ikén.

Barátom!

Nagyon örvendek, hogy már szemed eleibe került a' Grammatikám és itélhetsz valamit felőle, különösen pedig azon, hogy tetszésedet 's helyben hagyásodat meg nyerhette. Különözéseid vagynak, 's jól tudom, hogy lésznek másoknak is ezereknek: de én ment lészek mind örökké, mivelhogy tanátsoltam; e' mostani Század és a' Maradék pedig menthetetlen lész, ha mind azon gántsai irásinknak 's Anomaliái szóllásinknak tovább is időről időre fen maradnak és meg öröködnek. Hogy láttatol a' *C* felvételére hajolni, igen jó, de arra azután keressünk társakat, ha valaha a' könyvnek kiadódni szerentséje lészen. Hogy pedig a' *tsendest csendesnek* irnád ezután is, nem egyéb az előbbi gántsnál, hogy két *ts*, *cs*-nk légyen, mert tsak ugyan ezeket: *barátság*, *taníts* nem írnád talám: bará*csság*, tan*ícs* 's atb. Jobb vólna tehát itt a' Tsétsi, és az én tanátsomat követni. — A' *C* vagy legalább *cz* felvételének tanátslásában én elfelejtettem élni a' Molnár Albert auctoritássával, ki 1621-ben Heidelbergában nyom-

377.

Földi János — Kazinczynak.

Szathmár 1791. 4-ik Junii.

Barátom!

Bétsi Leveledet ezen a' Postán vettem, és minthogy írod, hogy levelemet oda küldjem, mert ott múlatozol: imhol írok eggy rövid Levelet, a' tiedhez alkalmaztatva. Köszönöm Lajosomon örvendezésedet. Boldogok vagytok Ti Horváthtal, hogy a' szabadság szárnyain ide 's tova repdeshettek. Bétsbe is lehettek, a' mikor akartok; és minden gyönyörködtető újabb tárgyairól 's miben létéről a' világ és a' Tudomány dolgainak gyönyörködve értekezhettek. Én szegény meg lántzolva vagyok e' félen való rejtekében a' világnak, hova az uj dolgoknak lassú fényjei az ἀμοῦσοι emberek közzé, későre is alig érkezhetnek. Kóré Zsigmond, a' ki Horváth Ádámot lefestette, vagy festette, nem tudom mitsoda ember? — Az Ipamon való örvendésedet annak idejében meg fogom írni. — Daykának által adtad a' Heterographiáról tett Critikát: ezt értem, de Leveled tsak illy kevés, és nem tudhatom azt tellyességgel, hogy úgy adtad é által a' maga egész mivoltában, — a' mint én Tenéked írtam? vagy a' mint tanátsoltam, hogy ezek szerént írj, a' mit akarsz? Tudod pedig, hogy vólt ott ollyan is, a' mi nem ő elébe való. — Ennyiből áll mostani Leveled. — Nekem most más Levelemet Bétsbe ne várd, hanem ezt. A' Debreczeni vásárkor haza küldöttem Te néked Kassára a' Dayka Aorthographiáját, az után ma két hete, 21-ik Maii indítottam el Kassára az Anakreont és Orthographiát illető hosszú Leveledre való hosszú válaszomat Anacreon egynehány Énekeivel. Ezeket Kassán kéresd. — A' Te Leveleidet a' Datum után én is mindenkor későre veszem: de Te gondolom, még későbbre, mert én már egynehányszor tudakoztam, hová utasítsam Te hozzád egyenesen a' Levelet, de egyszer sem tudósíttattam. Most ismét küldhetném Anacreonnak vagy hat Énekeit; de szerentséltetni önként nem akarom, mert most sem írtad meg Bétsbe az Adresedet, mitsoda utszában és Házban vagy, melly nélkül bizonytalan, ha ezen Levelem is mégyen e kezedhez vagy sem? Ezt az eggyet kérem Barátságoson, ha még ezen Levelem Bétsben ér: hogy szép vigyázással és okossággal tudd meg a' Hadi történetek iróitól, kikkel tudom, hogy szemben leszel, hány Grammatika került fel, és kik lésznek annak a' Censori? mert melly igen sok függ a' Censoroktól? 's mitsoda időre lészen már meghatá-

NB. A' Billegre semmit nem írhaték! nem fér már, tehát másszor, ha el nem felejtem. — Élj boldogúl és kövesd kedvelt Tudományidat.

Szathmár 1791. Kettős [május] 20-ikán.

Barátod

Dr. Földi.

[Eredetije a m. tud. Akadémia könyvtárában: M. Irod. Lev. 4r. 187. sz.]

375.

Kazinczy — Aranka Györgynek.

Béts, 26. May, 1791.

Gyulasztó harmadnapi éjjeli hidegem miatt, melly annyira elgyengített már, hogy alig bírom karomat, nem írhatok egyebet, hanem hogy a' 40 aranyadat vettem. Köszönetemet barátságodért és bővebb tudósításimat várd bóldogabb napjaimtól: leveleidet pedig utasítsd ide, mert én 6 hétig is itt fogok múlatni.

K.

[Eredetije Gyulai Pál birtokában.]

376.

Kazinczy — Kovachich Márton Györgynek.

Mein theurer Freund!

Kaum setzte ich meinen Fuss auf Österreichischen Boden, und ich ward elend krank. Ich bin, dass die hiesigen Mahler von mir ein *Ecce Homo!* Bild nehmen könnten, und gelb, als wenn man mich aus einem Bade von Safran zöge. Dies verursachte, dass ich Ihren Auftrag nur damals, als meine Krankheit nachliess, erledigen könnte. Eine solche Entschuldigung wird vor einem Richter, der Freund ist, hoff ich immer gelten.

Wienn, d. 30-ten May, 1791.

Kazinczy.

[Eredetije a Múzeum könyvtárában: Q. L. 43.]

Kazinczy Ferenc levelezése
II. K. Pest 1891.

Kóré Zsigmond

Bikfalváról (Háromszék m.) 1787-ben 27 éves

lásd

Fleischer Bées 59. l.

Zerin-vár.

A háttérben jobbra látju
ket kivágták és a melynek bás
előtérben pedig balra a Tarta
aber übel empfang von G.N. vo
jobbra:

Neu Serinw
ist Ao 1664 im A
sturm vom Türcke
worden.

az alsó jobb sarokban: 22.

Rm., mér. a rl. 1

Kóré Zsigmond
irod erdélyi testő
Kazinczy Ferenc levele-
zése. IV. K. Budap. 1893.
598. l

Kóré Zsigmond

Terézia-rend nagykeresztjével látjuk: a közvetlen hatású, élethű képet Bikfalvi Kóré Zsigmond, erdélyi magyar mester (1761—93) rajzolta, Quir. Mark metszette 1789-ben.[474]

Hadik András, mellén a Mária

Ambrosata 109. l.

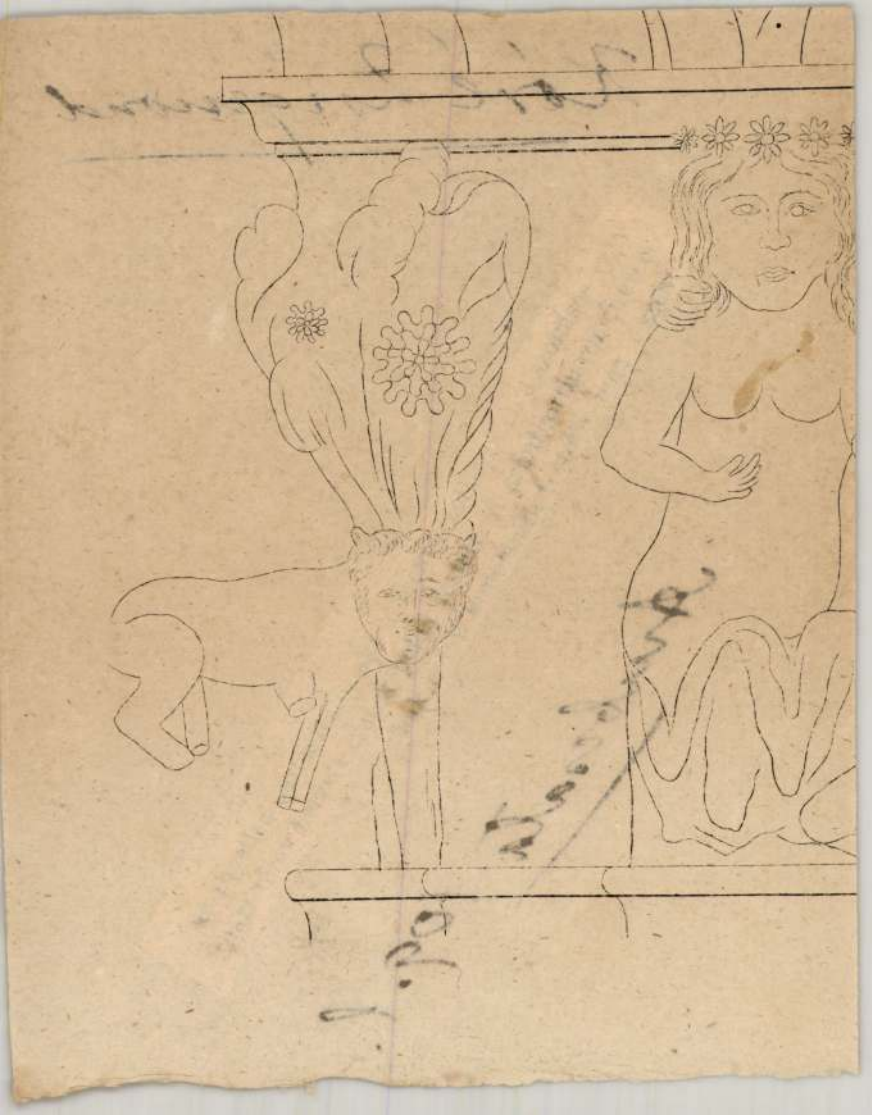

kora levelezést folytatott, mint Kazinczy; humoráért, mely élete sok keserűsége közben sem hagyta el, vidám irásaiért, mindig nótás kedveért százan meg százan keresték, szerették, becsülték.

Ügyvéd és mérnök volt. Debreczenben a hires Hatvani professzor tanitotta mathezisre, melyhez különös kedve és tehetsége volt Horváthnak. Mint egy versében irja:

Már huszonnégy esztendőmnek
Közepén, csaknem időmnek
Reggelében
Allegálok, földet mérek.

Balaton-Füredre 1782 körül költözött, bérbe vette tiz évre a tihanyi apátság jószágait s a mérnökséggel, mely egészségét nagyon megrongálta, felhagyván, gazdálkodott. Füreden lakása emlékére most a «Balatonfüred és vidéke társadalmi érdekeit szolgáló egyesület» az ottani ev. református templom homlokzatába díszes fekete márványtáblát helyeztetett, melyet szeptember hó 23-án id. Barta Lászlónak, az emléktábla-mozgalom megindítójának Horváth Ádámról ez alkalomra irott jeles emlékbeszédével szép ünnep keretében lepleztek le.

Zempléni Árpád.

A FONYÓDI VÁRHEGYEN.

A fonyódi várhegy tetejéről
Lelkem a táj szépségébe szédül:
Való-e, vagy káprázatos álom
Ennyi bűbáj e mosolygó tájon?

Ringó tükör, rezgő szinek, sávok, —
Csupa tenger, mind a meddig látok,
Balatonnak fehér fátylas kékje
Belevész a verőfényes égbe.

Csónakoknak fehér vitorlája
Villan a tón, mint pillangó szárnya;
Halászbárkák hosszan nyuló rajba',
Mint bogarak feketéllnek rajta.

Hajó úszik, tutúl a kéménye;
Sirály madár le-lecsap feléje,
Elszáll aztán, — szememet is csalja
Mind messzebbre, át a tulsó partra.

Messze ott fönt, a vízre guggolva
Néz merengőn ős Tihanynak orma;
Itt alul meg mélán integetnek
Romfalai regés Szigligetnek.

S középen e gyönyörű keretbe
A teremtés két csodás remekje,
Két legszebb szál a hegykoszorúba:
Badacsony s a gulácsi hegy kúpja.

Ezt karcsúvá angyalok faragták,
Azt bazaltból titánkezek rakták,
S idetették, világ csodájára,
A szendergő Balaton partjára.

Vén Badacsony széles sziklaorma
Mintha egy nagy, nagy koporsó volna:
Úgy lehet, tán ebbe van bezárva
Föld méhének pihenő tűzárja.

Lent, a hol e tűzár egy-egy cseppje
Beszivárog a szőlőgerezdbe,
Napsugaras hegyoldalon végig
Fehér házak hosszú sora fénylik . . .

— Álmodó csend. Derűs égi béke
Sugárzik a viruló környékre;
Lelkem is mint hullámon a sajka,
Vidám kedvvel ringatózik rajta.

Óh, e bűbáj e mosolygó tájon
Valóság-e, vagy tündérszép álom?
Nézem, nézem s az ájtatos csendben
Halk imádság dobban a szivemben . . .

Sajó Sándor.

SZOMORÚ EMBEREK.

Az élet utjait
Nyitott szemmel járván:
Látok vándorokat
Bús-magukban, árván . . .
Megtetszik szemükben,
Hogy lelkük háborog!
— Jó ismerőseim
E borús vándorok.

S a mint éltem utját
Mind távolabb járom:
Egyre szaporodik
Az én karavánom.
Nézem őket . . . nézem . . .
S megsajdul a szivem . . .
S szeretnék hozzájuk
Szólani imigyen:

— Kaczagó tömegben
Ti, kik búsan jártok.
Üres léhaságnak
Ti, kik szivet zártok,
Kiknek örök gyászba
Öltözött lelketek:
— De igazatok van,
Szomorú emberek!

Nevető derüje
Mert hazug e kornak!
Lenn, titkos méhiben
Vészes lávák forrnak . . .
Hőfokmutatójuk
Ti borús lelketek.
— Ti láttok csak tisztán,
Szomorú emberek!

Én szemem is látja,
Mennyi itt a rútság:
— Igazság mezében
Mennyi a hazugság!
Árulónk — barátság
Képiben közeleg . . .
Veletek borongok,
Szomorú emberek.

Szivemet is tépi
Vádló keserűség,
Ha nézem, hogy rongyban
Teng a jóság, hűség.
Míg a bűn, hitványság
Selyemben hentereg . . .
Szeretlek titeket,
Szomorú emberek!

Szeretlek . . . szeretem
A szomorúságtok'.
S hej, sokan vagyunk már,
Nem is gondoljátok:
Kiknek lelkünk mélyén
Ott él e szeretet . . .
— Miénk a jövendő,
Szomorú emberek!

Én diadalmapunk
Erős hittel várom:
Győz erén igazság
Bűnön, hazugságon!
Egy úr lesz e földön:
Az égi szeretet.
— Akkor mosolygunk mi,
Szomorú emberek . . .

Lampérth Géza.

A BOR ÉS A VIZ.

Elbeszélés.

Irta **Zsoldos László.**

Ott ültem egyik debreczeni vendégfogadó szépen kivilágított étteremében, közvetetlenül a czigány mellett. Jó késore járt az idő, s a banda épen vacsorázván, szinetelt a nóta. A hangszerek magukra hagyottan pihentek, ki az egyik székre fektetve, ki meg a másik székhez odatámasztva. Közöttük, mint valami czinegelábú, potrohos buffo, álldogált szétterpeszkedve a széles czimbalom, míg a nagybőgő, akárcsak egy elhizott, kopott primadonna, fásult rezignáczióval vetette meg a hátát egy nádszéknek. Szóval az egész hangszer-csoport hasonló volt valami vándorszinész trupphoz, a mikor az üres háznak tartott előadás után összeül és pénz helyett a perczeket számlálja, hogy meddig hitelez még a korcsmáros.

Elmélázva néztem őket, mert tudom, hogy a hangszereknek ép olyan, talán különb érzéseik vannak, mint az embereknek, s hiszem, hogy a lelkük szebb, mert tisztább, mint az embereké. S a mint így nézek, egyszerre csak látom, hogy szemközt, a székre támaszkodva, farkasszemet néz velem a primás hegedűje. Ez volt, úgy látszik, a truppban a direktor. Mélyen sötétlő, kacskaringós szemepárját, Istenem, oly fura pillantással vetette rám, hogy első láttomra szinte megdöbbentem:

— Mi ez? Hát ez a hegedű él?

Húrjai, a melyek most (nem tudnám megmondani, miért) a velünk szembe néző bagoly orrára emlékeztettek, merev nyugalommal feszültek meg rajta. Szemének két fekete üregéből pedig hirtelen mintha eddig soha nem érzett sejtelmek lopództak volna szivembe.

— Igen, — szólalt meg mostan a hegedű (legalább én meg mertem volna esküdni rá, hogy csakugyan megszólalt), — igen, mi velünk néha különös dolgok történnek, tekintetes úr. Lássa, — s itt kacskaringós szemével, a mely olyan volt, mint a kulcslyuk, a terem túlsó szöglete felé kacsintott, — lássa, példának okáért abban a sarokban a pezsgős asztalnál ott ül az az úr. Nézzen csak oda! Az a nyirott bajuszú, szőke fiatal úr. Látja?

— Látom, — intettem a mondott asztal felé sandítva. Kisebb férfitársaságban csakugyan ott ült az asztalra könyökölve egy angol bajúszú, elegáns szőke fiatalember. A történeti hűség kedvéért meg kell jegyeznem, hogy az arcza jó vörös volt, jeléül annak, hogy ugyancsak nem veti meg az alkoholt. A többiek körülötte élénken csevegtek; ő maga szótlanúl bámúlt maga elé. Mögötte a pinczér ép akkor emelte ki a hűtővederből a pezsgőt és merészen félrebillentve a karcsú poharakat, töltött.

— Hát azt az urat, — füzte szavait a primás hegedűje, — gondolom, Csehy Pistának hivják. Főispáni titkár. Azt mondják, nem valami nagy állás, hanem az nem baj. Mert Csehy nagyságos úrnak azért sok pénze van s a jövő választáson bizonyosan képviselő lesz belőle a megyében. Mivel hát Csehy nagyságos úr — a hogyan mondani szokás — jól házasodott. Tetszik érteni: jól! Gazdag parthiera tett szert és ráadásúl rokonságba került a főispánnal. Azért lesz belőle a jövő választáson képviselő.

Itt a hegedű egy pillanatra elhallgatott; majd hirtelen sajátságosan tekintett rám kulcslyuk-szemével.

— Haha, tekintetes úr! Beh máskép kezdődött ám ez a nóta két év előtt! Haha! És ez az, a miért én azt mondottam imént, hogy furcsa dolgok történnek meg néha mivelünk, hegedűkkel. Csehy Pista nagyságos úr két esztendővel ezelőtt még sem főispáni titkár nem volt, sem a főispánnak a rokona nem volt, sem pedig gazdag ember nem volt. Két esztendő, de még egy év előtt is csak vármegyei aljegyző volt Csehy Pista nagyságos úr. Olyan vármegyei aljegyző, a ki meglehetősen nyakig úszott már az adósságban, miután kis apai örökségét rövid idő alatt szerencsésen elpezsgőzte, vagy rátapasztotta bankókban az én kedves uram és gazdámnak, Mózsi primásnak — a kit Isten sokáig éltessen! — a homlokára. Úgy ám!

Akkoriban történt, — farsangon, — hogy ebben a vendégfogadóban, a hol most is vagyunk, bál volt. A bálon itt volt a többi gyöngyfiatalsággal együtt a vármegyei aljegyző is. A sok szép fiatal leány közt pedig a város legszebbik leánya, a megyei számvevő százszorszép Rózsikája szintén. Én nem tudom, hogy annak előtte mi, vagy mi nem történt a fiatalok közt, de az az egy bizonyos, hogy az aljegyző úr meg a százszorszép Rózsika egész este s egész éjszaka egyre ott tánczoltak én mellettem. Egész este és egész éjszaka, kivévén az első négyest, együtt tánczoltak. Szünóra alatt pedig engem odahitt az aljegyző úr gazdástul a százszorszép Rózsika mellé, és azt mondta a gazdámnak:

— Na, Mózsi, találd el a nótánkat!

VASÁRNAPI UJSÁG

39. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, SZEPTEMBER 30.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Előfizetési feltételek: Egész évre ____ 16 korona. Félévre ____ 8 korona. Negyedévre ____ 4 korona. A «*Világkrónika*»-val negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

PÁLÓCZI HORVÁTH ÁDÁM.

1760—1820.

Az utolsó kuruczot, vagy, a mint Kazinczy Ferencz elnevezte, a «csimbókos poétát», P. Horváth Ádámot, kevesen ismerik ma már. Ha pusztán csak iró lett volna, kortársai és utódainak sokkalta ragyogóbb szellemétől örökre el kell vala homályosulnia nevének és alakjának, mint a hogy kegyeletes emlékké változott számunkra Dugonics. Nagy népies költők: Csokonai, Petőfi, Arany léptek föl azon a mezőn, melyen ez a régi jó táblabiró is szántogatott egy ideig.

Horváth Ádám azonban nem csak verselő volt, hanem dallamszerző és népdalgyűjtő is. A kurucz nóták nagy részét ő mentette meg az enyészettől. Bartalus és Káldy az ő hagyatékából meritettek. Halhatatlansága javát nótás természetének köszönheti, a mit pedig annak idején talán sem ő, se kortársai nem vettek nagyon komolyan. Eleven, jókedvű, mulatós szittya volt Horváth Ádám, tele élczczel, humorral, pezsgő életkedvvel. Valóságos nótafa, a ki szerette a dalt, összegyűjtötte a kedvére valókat, különösen a magyar zenének akkor még közszájon forgott régi kincseit. Sok dallamra irt verset, de ő maga is szerzett nótákat, versét, dallamát egyaránt; irt magyar szövegeket akkoriban népszerű idegen, különösen szerb és horvát dallamokra. A református énekeskönyv pedig valami tiz egyházi énekét, (dicséreteit) őrzi, melyeknek dallama is ő tőle való. Valószinű, hogy leginkább zongorán komponált. Saját szavai szerint: simplex Marothianus clavicordiumához ült és csendesen, félkézzel, harmonicze veregette.

A verselésnek is nagy mestere volt ez a zenekedvelő táblabiró. Vannak dalszövegei, a melyek úgy simulnak a zenéhez, akár ő maga szerzette azt, akár meglévő dallamra irta, hogy becsületére válnának Csokonainak, vagy Arany Jánosnak is. Van két gúnydala a német tánczra, (Káldy is fölvette gyűjteményébe) egyiknek dallamát az akkor már divatos «O du lieber Augusztin» keringőből fejlesztette tovább, a másik dallam valami polkautánzat; ezek örökre mintái maradnak, hogyan védekezhetik gúnynyal egy önálló nemzeti zenekultúra a külföldi káros hatások ellen. Pompás szövegüket, melyek szintén tőle valók, azonban valószinűleg csonkák, Káldy nyomán itt közlöm:

I.

Hát, Isten neki!
Kapjunk rá,
Szokjunk rá
A német tánczra,
A német tánczra.
Bécs felől úgyis
Minket ver
A fegyver
A szolga-lánczra,
A szolga-lánczra.
A tánczmester
Nem isméri,
Nem méri
A mi hangunkat,
A mi hangunkat
Csosztatót ver,
Ne pengessük,
Hát vessük
El sarkantyúnkat,
El sarkantyúnkat!
Szánd meg Árpádom,
Szánd unokádat,
Tartsd meg e vérrel
Szerzett hazádat!...

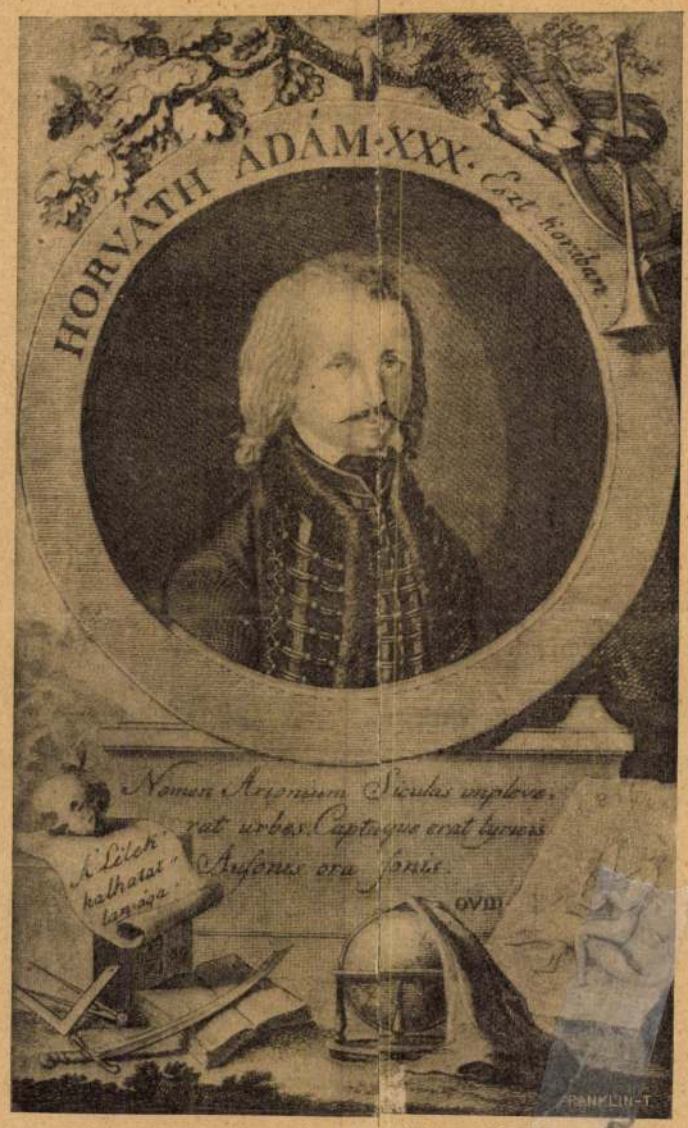

Kézy Zsigmond 1791-iki rajza után.
PÁLÓCZI HORVÁTH ÁDÁM.

II.

... Bécsi német
Igy varr hímet
A magyar nóta formára,
S ez nótára
Ló módjára
Tipeg minden sorára.

Járjál kurucz
Te is, ha tudsz,
Holmi lassú minéteket.
Lépjél fennyen
S tégy lábhegyen
Kigyó tekervényeket!...

Ezek miatt a dalok miatt, állítólag, «ad audiendum verbum» Bécsbe hivatta József császár Horváth Ádámot. A «kalapos király» szigorú arczczal fogadta a kivül-belül, tetőtől-talpig magyar poétát.

— Mit csinált már megint?

— Én, felséges uram? — felelt a költő, csalmáját levéve — én bizony semmi roszat.

— Lázító verset irt a «német tánczról» — felelt a császár s felmutatta neki a bevádolt költeményt.

— De, felséges uram, ez csak tréfa.

Azzal egészen elfogulatlanul elkezdte a dalt énekelni és németes keringőlépésekkel tánczolt hozzá. A három csimbókos, sárga csizmás, magyar diszruhás alak, rókatorkos mentéjében, a mint dalolva keringőzik fejedelme előtt, oly mulatságos, paródisztikus alak volt, hogy láttára József császár hahotára fakadt és ezzel a dorgáló kihallgatás minden veszedelmes következés nélkül véget ért.

Az új európai nyelveket nem szerette Horváth Ádám. Nyakas magyar volt s mint ilyen, különösen a németet nem állhatta ki, se nyelvét, se zenéjét, se ruháját. A német hexametereket erőszakoskodásnak nevezte egy oly nyelv ellen, mely nem arra való. Egyéb mint magyar ruha sohse volt a testén; haját, mint a kuruczok, ősmagyar módra három varkocsba fonta s csimbókba kötötte; a csalmát legföllebb, ha néha nyáron cserélte föl kalappal.

Ázsiai modoráról sok bolondos adomát jegyzettek föl. Különösen Kazinczy, a ki megjelenésében, ruhájában, műveltségében egyaránt nyugati ember s igy Horváth Ádámnak teljes ellentéte volt, terjesztett el róla sok furcsaságot. Ádám úr nem törődött a «strimpflisek» véleményével, járt a maga útján, magyarosan élt, úgy irt, úgy dalolt, a hogy azt szive sugallotta: és népszerű ember lőn általa. Óriási baráti köre volt; majd ak-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 MAR 11

Korenchy Gábor

1021

Korenchy Gábor rajza

TORNAI JÓZSEF:

„... e jelenségek mögött ott áll az ember, aki a számítógép ura — legalábbis annyira uralkodik fölötte, mint saját maga fölött ..."

(Font — Quinion: A SZÁMÍTÓGÉP. Mítosz és valóság.)

Az ember először gépeket készített, hogy megsokszorozza karja erejét, ujjai fürgeségét, lába gyorsaságát. És a gépek által erősebb, gyorsabb, okosabb lett.

Aztán számítógépeket épített, hogy megsokszorozza agya teljesítőképességét. De a gép most olyan területre merészkedett, amelyet az ember mindenkor egyedüli sajátjának hitt, ahol pótolhatatlannak tartotta magát — a számítógép szellemi munkát végez ...

Az ember első számológépe a tíz ujja volt. Ebből vezette le a tízes számrendszert. Aztán drótszálakra fűzött golyócskákkal megtízszerez-

LIPP TAMÁS RIPORTJA:

KO

— A rádió-üzemegység dolgozója voltam. Át kellett csoportosítani az erőket ...

— Mi a feladata egy főkonstruktőrnek?

— Egyelőre nem éppen az alkotó munka. Még nincs saját konstrukciónk; az *1010/B* francia licenc alapján készül. Jelenleg csak adaptálunk, honosítunk. Hetvenöt körül várható a saját tervezésű számítógép.

— Hogyan telik egy napja?

Bikfalvi Kovéh

Zsigmond

– festo

l.

M. Bibl. Hemle

1925. 122. l

Tursac h. n. X. 46.

tovabb

Bikfalvi Koréh Zsigm.
32. l.

~~Bikkesy Heinbucher József~~
~~31, 36, 37, 38. l.~~

Bodenehr Gabriel ifj
31. l.

Bouttats Gaspar
26. l.

Bouttats, Gerhard
24. l.

Brand C. W
29. l.

l.

Tört. Képes 1922

Krasznahorka vára II 196.

Bikfalvi Kóré Zsigmond

l.

(Biró Erdmüv)

Kóré Zsigmond

alatt is

XLIV.

Koréh Zsigmond

bikfalvi

lásd

Trud. Egyt

1828. IV. 42 l

Kóréh Zsigmond

Művészet 1904. 199, 203, 204
– 1908. 242, 243
– 1912. 75

Gentile Bars. di: Madonna a
gyermek Jézussal ès két szentel 176(
1035(22).

Koré (Koréh) Siegmund

von Bikfalva, Maler und Schriftsteller, geb. 1761., warscheinlich in Bikfalva, gest. 9. März 1793 in Wien. Studierte in Nagyenyed. 1790 erschien seine erste Kotzebue-Übersetzung, dann übersiedelte er nach Wien, wo er, mit Unterstützung der Regierung, malen lernte. 1791 malte er den Schriftsteller Adam Horváth, 1793 erschien in Kupferstich sein Portrait des Generals Andreas Hadik.

Krück II. 60. l.

Lárd Szinnyeit is

Stainer, Jacob, - féle hegedű IV. 170.

Koréh Zsigmond (bikfalvi)

festő.

Bikfalvi székely származásu, ref vallásu. Atyja a katonai állítás elől Oláhországba bujdosott, de később haza tert és 1771-ben fia Zsigmond az enyedi collegiumban tanult. Első kísérletei közül Hora és Kloska ábrázata, pastellel készítve, az enyedi könyvtárban tartatott. Koréh utóbb Bécsbe telepedett, 1791.-ben mégett, mert az érlenes festé Horváth Ádámot az írot. (Tud. Gyűjt. 1822. II-k. 73. l.) Gyorsan tett művészi előmenetelétől eredt és a szép tehetségeket kötött remenyeket kora halála megsemisáté. (Tud. Gyűjt. 1828. IV. K. 42 l.)

Nagy Iván. Magyarországi képzőmüvészek a legrégibb időktől 1850 ig. Szarádok. 1874 évf. 92 l.

Köré Zsigmond

~~[illegible]~~

medaillon képét

Bikfalvi Köré Zsigmond festő és író volt egy személyben. Róla aránylag sok adat ismeretes. Ő is tagja volt a Hadi történetek művész gárdájának s legjobb metszés alá való rajzokat készített. Sokat küzdött, nélkülözött, s még fiatal ember volt, mikor 1793-ban Bécsben meghalt. Eddig Szupán egy oly rézmetszetet is mérünk, a melynek rajza minden kétséget kizárólag tőle való. s ez „Rom. Sz. Bir. Gróf Hadik András Fő Hadi Vezér"-t ábrázolja. (Hadi történetek I sz kötet). ampire keretben, felül babér koszorával, keresztbe fektetett kardal és trombitával. Elég ügyes munka. Jelzése: „Bikfalvi Köré irta" (rajzolta). „Márk x) metszette 1789."

A compositio hasonlatossága révén neki tulajdonítom a II kötet első rézmetszetének rajzát is, mely „Fő Hadi Vezér Báró Loudon Gedeon"-t ábrázolja. Ampire keretben a hős jobbra néző medaillon képét látjuk, mely alatt egy fejű sas van rajzolva, szájában egy rendjel nagy keresztjével, míg karmai között egy vezéri botot s tér képet tart, melyen Belgrád, Novi, Berbir és Dubitza várainak alaprajza van feltüntetve. Jelzése: „Márk mettzette 1789."

Elemte Bikfalvi Köré Zsigmond

---

x) Daczára magyaros nevének s a magyar szignaturának nem magyar rézmetsző. ~~Márk~~ Teljes neve Márk Quirin, ~~[illegible]~~ Született Littauban (Morvaország 1753-ban. Meghalt 1811-ben. Több magyar tárgyú metszetett készített (Wurzbach 16 köt. 452. l.)

24090 Községi nyomda Budapest.

12.277
V.-904

Kové Zsigmond

szinész, író és festő
+ 1793

lásd

Lugosi Dőme = Kelemen

László és az első „Magyar Játszó Szini Társaság"
Csanádvármegyei Könyvtár. 9.

Makó, 1927. 3 6, 61, 70. l.

MOB Kat. 1699. sz

lásd okr

Szinnyeit

VI. K. 1005 e

1006

Marsal

P. H.

35.738. — K. M. Egy

19 évi

alatt (a .....-ik oldalon) megnevezett
írozattal részleges vagy teljes mozgósítás
apra polgári foglalkozásában meghagyott
.....-nak a polgári foglalkozásban való

.....

.....

.....

vi ..... hó .....n.

.....

katonai szerv, polgári szerv vagy magánüzem vezetője)

íts!

D

BUDAPEST

IV.

Volt Városház-tér 4: Mátyás-kori-kápolna
(és még kettő)

Mátyás korabeli emlékeket... VV
1875, 413 l.

Kóré Zsigmond

l. Kazinczy Ferenc levelezése.
VIII. k. 490, 659. l.

Lásd

Szinnyei: Magyar írók

tanulmányainak tökéletesbítésére. 1811-ben Tápio-sz.-Mártonban lelkészszé választották, a honnan Czinkotára ment s itt halt meg 1820 táján.

502. lap fölül 7. sor: «Ismeretes még nyomtatott munkájiról is» (t. i. Genersich J.). Genersich János (1761—1825) 1788 óta kézsmárki tanár 1821-ig, a midőn a bécsi prot. theologiai intézethez neveztetett ki az egyháztörténet és egyházjog tanárának. Ha csakugyan ez az a férfiú, a kire Kazinczy céloz (pedig más ily nevű tanára ekkor nem volt a késmárki iskolának, a kinek a neve nyomtatott műveiről is ismeretes lett volna), csakugyan elmondhatta róla, hogy már «nem épen fiatal», mert immár ötven felé járt. 1792 óta írt önálló műveket s dolgozott a korabeli folyóiratokba (Zeitschrift von u. für Ungarn, Archiv, stb.) is; ez ideig hat külön álló műve jelent meg. L. Szinnyei J. id. m. III. köt. 1119—1122 hasábjait.

2003. Az e levélben említett írók mind ismeretesek az irodalomtörténetből, csupán az 512. lap fölül 6. sorban említett *Petr. Horváth* a kevésbbé ismert. Ily nevű írónk kettő volt; az egyik sz. Benedek-rendi áldozó-pap (1747—1811), győri tanár és gymn. igazgató, a kinek «Eucharisticon» czimű verse jelent meg nyomtatásban; Kazinczy bajosan erre céloz; valóbbszinű, hogy Horváth Pétert, a jászberényi gymn. igazgatóját érti, a kinek egy nevezetes történeti műve jelent meg 1802-ben: «Commentatio de initiis ac majoribus jazygum et cumanorum, eorumque constitutionibus», Pestini. L. Szinnyei J. id. m. IV. köt. 1292. h.

2004. *Erős Gábor*ra vonatkozólag l. a *III. k.* 668-ik számú levelét s annak jegyzetét.

516. lap fölül 14. sor: «De az Ujságba megint egy publicatiót láttam, t. i. a Komáromi Typografia eladó.» Czélzás a Hazai és Külf. Tudósítások 1811. évf. 13-ik (febr. 15-iki) számában közlött hirdetésre: «*Jelentés.* Szab. Kir. Rév-Komárom városában lakozó Özvegy Weinmüller Bálint Typographusné Asszonyság jelenti az érdemes Publicumnak, hogy ő a' Typographiáját Verlagjával egyetemben súlyos beteges állapotja 's két neveletlen gyermekei végett eladni szándékozik. A' kinek tehát annak megvételéhez kedve volna, e' most folyó 1811-ik Esztendő februárius 24-ik napjától egész 24-ik Juniusig az említett Özveggyel Komáromban alkudozhatik és végezhet.»

518. lap alul 7. sor: «Mostanába olvastam az Ujságba, hogy valami Budai Kiadók publicálták a Szallusztiuszt.» Czélzás Szentgyörgyi Gellért többször említett fordítására, a melynek elkészültéről a Hazai és Külf. Tudósítások 1811. évf. 33-ik (ápr. 24-iki) számában van először értesítés. V. ö az 1993. számú levéllel s ennek jegyzetével.

2005. 520. lap alul 9. sor: «*Komjáthy Pál* Szántón Abaújban lefordította Wielandnak Idriszét.» Ez a fordítás, úgy látszik, nem jelent meg, legalább a Petrik bibliogr. kézikönyvében nincs megemlítve s a múzeumi könyvtár nagy catalogusában is hiába keressük.

521. lap fölül 10. sor: «Van közttök (t. i. az epigrammák között), a' mit maga *Amivit* sem ért.» Szvorényi id. kiadása 59. lapján megjegyzi, hogy *Amivit* rövidítés, e helyett: Amicus Vitkovics.

U. o. alul 11. sor: «Én az Aestheticák közül nem a' *Bouterweckét*, hanem

meterekben kiadta, most Bion és Moschus Idylliumit olly szerentsésen öltöztette Magyar Hexameterekbe, hogy az ő munkája velünk a' Görög Irókat még inkább megkedveltetheti. Méltán óhajthatni, hogy illy jeles tehetségű Férjfiút valamelly nagy lelkű Hazafi arra bírjon, hogy Homerus Iliassát és Odysseáját is hason mértékű versekben ki-adja Literaturánknak el-enyészhetetlen ditsösségére.«

479. lap alul 2. sor: «Engedd, hogy *Avakumovits*rúl, kit *Hiller* versel tisztelt meg, egy két sort írjak.» A Hazai és Külf. Tudósítások 1811. évf. 38:ik (máj. 11-iki) számában következő hirdetés olvasható: «An den Genius von Avakumovics Flöte (Tek. Kapitány Avakumovics Avakom Úr' Hárántt Sípjának Geniusához), von Gottlieb Hiller. Tarnow, den 15. Oct. 1807. übersetzt und herausgegeben von Michael Vitkovits Consist. Fiscal. (Németből Magyarra fordította V. M. Úr Cons. Fisc.) — Pest, 1811.»

480. lap fölül 1. sor: «Mostan élő *Aradi* és *Temesvári* két Püspökeink» . . . Az aradi püspök ez időben Avakumovics Pál, a temesvári pedig Avakumovics István val. b. t. tanácsos volt.

1999. 488. lap alul 5. sor: «3 Seeblättern» h. olv. 3 Kleeblättern.

488. lap alul 4. sor: «Van nékem a' tájjékon egy esmerős Barátom... *Vizkeleti* nevű.» A terjedelmes családnak mely tagját érti Sárközy, nem tudni; az ez évi sematizmus ily nevű férfiút Erdélyben nem említ, tehát az illető férfiú nem viselt állami vagy megyei tisztséget.

489. lap fölül 17. sor: «De mi haszna, ha úgy jár az ember sokszor, mint *Holberg comoediájába* . . . egy Ura nyomdokát követő Inas.» B. *Holberg Lajos* (1684 - 1754) helyzetvígjátékaival akár német, akár magyar fordításban megismerkedhetett Sárközy J. 1793-ban három darabját játszották nálunk, a *Politikus csizmadiát* (Der politische Kannegiesser) Pétzeli József fordításában, a *Szegény Kevélyt* (Armuth und Hoffart) Korneli József, és *Az arabiai port* (Das arabische Pulver) Hatvani István fordításában. Sárközy hihetőleg Holbergnek Heinrich és Pernille című 3. felv. vígjátékára céloz, melyet azonban a magyar színpadon nem adtak. L. Bayer József «A magyar drámairodalom története» című munkája, I. köt. 193. l. és R. Prutz: Ludwig Holberg. Stuttgart, 1857. (126—218 l.)

A 490. lap felső négy sorában elsorolja Sárközy az eljátszott darabokat: 1) Bikkfalvi Koré Zsigmond: «Az embergyűlölés és megbánás», mely Bétsben 1790. jelent meg. — 2.) A szép Uránia Amerikában, egy érzékeny játék, ford. Karádi István. Pesten, (1796.—3); Simai Kristóf: «Gyapai Márton», Budán, 1792-4.) Kozma Gergely: «Szerecsen rabok» (Kotzebue után; Pozsony és Pest, 1802.). — 5.) Szomor Máté: «Kiki a maga háza előtt seperjen», az Endrődy J.-féle gyűjtemény II. kötetében.

2000. 501. lap alul 1. sor: «Én tegnap megírtam a' levelet a' Pesti Luth. Pred.-nak (Molnár János a' neve).» Molnár János született 1757. okt. 10-ikén Bisztrón (Gömörm.), tanúlt Csetneken, Lőcsén, Modorban és Sopronban; 1782-ben Jenában a theologiát és phylologiát hallgatta. 1783-ban hazatérvén, Radványban lelkészszé választották, majd 1787. okt. 24-kén a pesti evang. egyház lelkésze lőn. Meghalt 1819. nov. 28-kán; halotti beszédet hívatali utóda, Kalchbrenner József mondott fölötte. — Fia: Molnár János Károly, szül. 1788. júl. 10-kén; elvégezvén közép és felsőbb iskolai tanulmányait, Sopronba, innen Lipcsébe és Jenába ment

Kazinczy Ferenc levelerét
VIII. k.

Koré Zsigmond, bikfalvi
Jessö

Lajd okv.

Szimnyei: Magyar
irok.
VI. k. 1005 – 1006 h.

~~Krasnahorkai vár VIII. 146.~~

Koréh Zsigmond
festő

K O R É H Z S I G M O N D festő.

Irodalom:

Bíró Béla dr.: K.Zs. és Bergman Ferenc Antal. "Erdélyi Helikon" 1942, 433-439.lap.

Koné Esigmond

Thieme Becker

XXI. 309,

310 C.

(Lyka)

1943 FEB - 9

Magyar Nemzet

tek,kiadóhivatalának,

_ _B_U_D_A_P_E_S_T

VI.Aradi utca lo,

Kóré Zsigmond

bihfalvi -

l. Biró Erdmüa

155. l.

932.

Korék Zsigmond

+ Bécsben 1793-ban

lásd

Szabómagyfest

115-l-

116-l-

MOLIÉRE
SZÍNMŰVE
FILMEN

A CÍMSZEREPBEN:

INGS

: Moziplakát

M.D.K

KÓRÉ Zsigmond arckép festő

1760 - 1793

Flora és Kloska pastell arcképe 1787
Hadik András arcképe 1789
Verseghy Ádám író arcképe 1791
Palaki Sámuel protomedikus arcképe 1792
Magyar nemes hölgy, metszetillusztráció
a „Magyar Hírmondó"-ban.

Garas XVIII. 14. 137, 150, 227, 280. l

MDK

Koréh Zsigmond

rajzát /1/ Horiáról és Cloškáról az enyedi muzeum őrizte meg. (ma az RNK Akadémiájának tulajdonában van.)

623.o.

/1/2/3/

Vita Zsigmond: A nagyenyedi kollégium muzeumának kialakulása és fejlődése.
KelemenEml.614-629.o.

Koreczka Gyula

1914/15, 1918/19 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

10³. l.

MDK

birtalvi Kóré graf.-Mark.Qu. metszö

gróf Hadik András arcképe. Kezrarc.

Repr.

~~XXXX

Kóré, bikfalvi

rajza

Mark, Qu

metszete

Gróf Hadik András

arckepe, rézkarc

Repr.

Marczali Henrik

Mária Terézia

1717 – 1780

Mag. Tört. Életr.

Bp. 1891. 278. l

Mus. Céd.

K.

ég

n.

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

E.T

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

Bay Ilona adta.

EGYÉB ADAT

Erősen profilált kehely. Ovális me-
ona 1884"

Magyar Kisasszony nemzeti köntösben.

metszet Kórétöl.

XVIII. száz.

Magy. Hirmondó. Bécs. 1793. III. szak. III. 22
386-387. l.

Benczur Gyula festő
1844 - 1920.

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
72-80.
"Benczur jubileum"

gr. Hadik, fővezér, festmény, Korétöl.

XVIII. száz.

Hagy. Hirmondó. Bécs. 1793. III. szak. III. 22
386-387. l.

Benczur Gyula festő (1844–1920)

Pesti Hirlap. 1885. M. é. szept. 26. 2.

Benczur Gyula a jövő hó elején....

Kóré

Majlár

tovább

Höllr

76 l.

iszter rendeletéből:

[illegible]ajowsky Pál

niszteri tanácsos.

k

Budapest.

mas modorában adja az örökösödési és a hétéves háború fegyvertényeit. Igy látjuk egy nürnbergi német krónikában a dettingeni csatát kúsza kavarodásban, a Schröck mellett aratott magyar diadalt; külön lapon látjuk a legendás Menzel-huszárokat.[470] Stefano della Bella lovas képével újra találkozunk, mint Halász Péterrel;[471] s a genreszerű huszárábrázolások nagy tömegével találkozunk.[472] Jacob Adam, a »bécsi Ficquet« Nádasdyt mutatja be, magasra tartott karddal.[473] Hadik Andrást, mellén a Mária Terézia-rend nagykeresztjével látjuk: a közvetlen hatású, élethű képet Bikfalvi Kóré Zsigmond, erdélyi magyar mester (1761—93) rajzolta, Quir. Mark metszette 1789-ben.[474] Számos változatban fordul elő az 1577 június 18-i kolini csatának ábrázolása;[475] tudvalevőleg e haditett emlékére alapította Mária Terézia, a szuverén magyar királynő egyik legfényesebb multú rendintézményünket, a katonai Mária Terézia lovagrendet. A széles előadású, rokokó-felfogású rajzon előtűnik a délceg Hadik András alakja is.

Más metszeteken Lascy gróf huszárjait látjuk a poroszok ellen vívott görlitzi csatában;[476] Francesco Simonini, (1686—1753) a jeles pármai csatafestő három magyar könnyű lovas és egy német páncélos ütközetét rajzolja meg.[477] Simonini későbarok felfogásban, de erős temperamentummal, a tömegjeleneteknek Wouwermantól, Meulentől eredő megfogalmazásában dolgozik. Különösen érdeklődött a magyarok iránt s több ilyen irányú munkája maradt fenn.[478]

A pétervárади csata képéről ismert Benoist Párizsban metszi (1746-ban) a huszárok, pandurok és vallonok közötti csatát. Érdekes tanubizonysága annak, hogy mily messzi földön terjedt el a »Pandoures et Hussards« rettegett hadi dicsőségének híre.[479]

Mária Terézia hadjárataival igen sok művész foglalkozott még, de munkásságuknak nincs jelentősége a magyar művészet fejlődésében. Mégis külön meg kell emlékeznünk a magyar barok festészet egyik jelentékeny mesteréről, Dorffmaister Istvánról. Életével és tevékenységével szakirodalmunk — Éber, Mihályi, Fábián Mária — már behatóan foglalkozott s e termékeny mester munkássága meglehetős világosságban áll a kutatás előtt.[480]

Az 1729 körül született bécsi származású mester 1764-ben telepedett le Sopronban s élte végéig hazánkban élt s a vas- és sopronmegyei templomok falképeinek és oltárképeknek rendkívüli tömegét festette meg. Jó mesterségbeli tudású festő volt, aki a

későbarok festészet hangszerelését kitűnően ismerte; monográfusai kissé túlzott magasztalással is méltatják tevékenységét. Kétségtelen azonban, hogy a magyaros szellemű barokművészet jelentékeny képviselője volt. Sohasem dolgozott Ausztriában, élete végéig itt maradt, hazája lett a magyar föld s lelkes és áhítatos képviselője volt a magyar barok szellemnek. Dorffmaister önmagát is magyar vitéznek festette le hajlott korában.[481]

Dorffmaister nemcsak hazánkban, hanem egész Európában az egyetlen barok-festő, aki a mennyezetképeken a szokásos egyházi tárgy helyett csataképeket festett. A szentgotthárdi cisztercita apátság templomának egyik kupolájára festette meg a szentgotthárdi csatát, a vár visszavételének százéves évfordulójára, 1784-ben. A hatalmas festmény a barok illuzionista mennyezetfestés szokásos szellemében készült és Sambach hatása érzik rajta. Különös jelentősége éppen tárgyában van: a szokásos Assunta, vagy a Szentháromság helyett a magyar-török harc jeleneteit örökíti meg. A kupola alsó peremét a küzdő csapatok sokaságával tölti ki s fölötte a ragyogó égen az angyalok jelenése, a Patrona Hungariae a magyar címerrel s az angyalok, akik a legyőzötteket tovább üldözik, másrészt a diadalt kivívóknak átnyujtják a győzelem pálmáját. Külön ki van emelve a vezérek csoportja, a fehér lovon vágtató Montecuccoli; a győzelmes zászlók; a háttérbe mosódó elvonuló csapatok valóban mesterien vannak tondóba komponálva.[482] Egészen sajátos és egyedülálló a temlomi kupolafreskóban megjelenő csatakép. Nyilván e sikerén felbuzdulva festi meg Dorffmaister a szigetvári plébániatemplomban 1788-ban, hasonlóan, a vár 100 éves visszavívásának évfordulójára a szigetvári küzdelmek apoteózisát. A kupola kifestésére minden tehetségét latba vetette, ez a legnagyobbszerű és művészileg is legkiválóbb munkája. Két külön mozzanatot kapcsol össze a kupola zárt egységében: Zrinyi hősi halálát s a keleti oldalon az 1668-iki visszafoglalás jeleneteit. Jobbra-balra jól csoportosított harci jeleneteket látunk. Eleven és jól komponált munka ez: reális tárgy égi jelenésekkel tarkítva, színes és mozgalmas benyomást kelt.[483] (43. kép.)

Természetes, hogy a festő, mint többi kortársai, a korhű viseletre, a portrészerűségre és a topográfiai hűségre nem fordít gondot. Ideális jellegű és tisztán művészi szempontokat követő alkotások ezek.

Dorffmaister freskói éppen tárgyválasztásuk miatt figyelemreméltók. A csata magában ugyan par excellence barok téma, amelyben a nagy tömegek felvonultatása és a harc mozgalmasságának

43. Dorffmaister István: A szigetvári plébániatemplom kupolafreskója (1788).
Stefano Dorffmaister: L'affresco della cupola della Chiesa parrocchiale di Szigetvár (1788).

visszaadása nem szokatlan és idegen. A templomkupolának világi jelenetekre való felhasználása azonban sajátos korjelenség. Kétségtelen, hogy elsősorban a megrendelők játszottak ebben döntő szerepet. Érdekes, hogy Dorffmaister a kiskomáromi templomban

is világi témát fest. S hogy maguk a főpapok is világi tárgyat választottak templomaik mennyezetére, ez a XVIII. század 80-as éveinek szellemi mozgalmával is magyarázható. II. József korában lealkonyodik a Mária Terézia idejének vallásossága és pietista áhítata. A felvilágosodás áramlatai az Egyházban is éreztették hatásukat; József szívesen látta e szellemet, a főpapság és a lelkészség körében is akadtak az ú. n. felvilágosodás hívei.[484] Ez a világias felfogás csataképekkel népesíti be a templomok kupoláit. A törökök elleni küzdelem, Zrinyi Miklós megdicsőülése elevenen dobogtatja meg a magyar szíveket kétszáz év távlatából is. E harcok vallási jellege adta meg a lehetőséget is a tárgynak a templomban való szerepléséhez. A nemzeti büszkeség és a harckészség átfűti a magyar papság lelkét is. Itt találkozik össze a freskókban a kereszténység megmentéséért vívott hősi harc emlékének melengetése és a korszellem fuvallata.

* * *

II. József s utódainak uralkodása alatt sem pihentek a magyar fegyverek. Az 1789—90-iki török háborúk, majd a francia háborúkban és a nemesi insurrectiókban is ezrével küzdöttek a magyar huszárok. A hadjáratokat elmaradhatatlanul kísérő metszet-, rajz- és festménytermelés újra lendületet vett, de sem új stílustörekvésekkel nem találkozunk, sem kimagasló nevekkel, vagy alkotásokkal. Éppen ezért csak futólagos áttekintést adunk azokról a művekről, amelyek magyar festőik, vagy szereplőik miatt érdekesebbek.

A József balsikerű török hadjárataival foglalkozó harcokból megemlíthetjük egyik hadgyakorlatán tartott szemléjét, kedvenc festője Chrétien de Mechel (1737—1817) művét;[485] a dubicai török tábor elfoglalásának jelenetét, Merkin művét;[485] ugyanő metszi a boszniai Berbir bevételét Laudon huszárjainak rohamával.[487] Török-Graditska ostromán jellemző viseletükben látjuk a székely gránátosokat.[488] Látjuk Sabác ostromát is,[489] de a leggyakoribbak a Belgrád ostromát ábrázoló metszetek. Ezeknek egész seregét őrzi a Nemzeti Múzeum metszetgyüjteménye.[490] Az 1789 október 17-i ostromkép a jól bevált barok modorban adja a felvonulást; az előtérben Ferenc főherceg és Laudon, baloldalt a székely gránátosok őrzik az oláh foglyokat.[491]

953.

Takács József — Kazinczynak.

Kazinczy Ferencznek
Takáts József
minden boldogságot!

Junius' 2dikán költt szíves Leveledet tsak a' napokban vehettem. Négy esztendős[1] szerettem Leánykámnak halála utánn mindgyárt Hitvesem-is, Fiam-is Győr Vármegyében az Ipamnál ágynak esvén, ott időztem; onnét pedig Bétsbe kelletvén utaznom, kevés napok előtt tértem viszsza szomorú házomba. Ennek tulajdonitsd, hogy kedves Irásodra ennyire elkésett a' válasz.

Kis Jánost én-is különössen betsülöm, és szeretem. Jeles munkáji valóban méltók, hogy mennél díszesebb készülettel közöltessenek. Vajha igaz volna, hogy Gróf Festetits $\frac{c}{100}$ forintot adott a' Magyar Munkák' kiadására! De külömben-is egész készséggel és örömmel magamra vállalnám ama derék Férjfi 's Barátom' Verseinek kinyomtattatását, ha szer felett nagy költséget nem kivánnának a' tudva levő mostani drágaságban Kisfaludy Sándor Barátomnak *Regéji a' Magyar Elő-időből,* és *Kesergő 's Boldog Szerelmei,* mellyeket három darabokban fogok Falkának újdon új betűjivel közre botsátani. A' melléjek járuló öt képek most készülnek Bétsben, és az iró-papirost-is most szállíttyák onnét Budára. Tudhatod, hogy ezerekbe kerül ezen szándék' végre-hajtása. Ide járul, hogy Rájnisnak-is megigértem M. Parnaszszusa' kinyomtattatását.

Bétsben létemkor öszvejöttem Hajkullal, a' kitől örömmel értettem, hogy minden órán hozzá fog Elegyes Munkájidnak nyomtatásokhoz. Vallyon ezekben foglaltatik-e Sylvestered, 's Rochefoucauldod-is? mert még külön kiadva nem jutottak kezeimhez. Azonban ez nem volna tsuda a' Könyv-kereskedésnek mostani roszsz állapottyában.

A' Magyar dolgokra tartozó Régiségeidet talán leghamarább magához váltaná Jankovics Miklós Pesten, avagy Sándor István Bétsben. Ezeknek mind értékek, mind kedvek az illyesekhez.

Gondolom, híreddé van, hogy Baróti Szabó Dávid két esztendők alatt magyarra fordította Virgil Eneissét. Gyönyörű munka. Ez-is sajtóra várakozik. Talán Pyber Benedek nem tiltya tőlle költségét.

[1] Takács a hosszú *ő ű* hangokat *ő ű*-vel jelzi.

Élly szerencsésen tudós Férfji! Én meg nem szünök tisztelőd, 's barátod lenni. —

Weszprémben, Julius 15dikén. 1806.

[Eredetije a m. tud. Akadémia könyvtárában: M. Irod. Lev. 4r. 210. sz.]

954.

Vay József — Kazinczynak.

Drága Kedves Uram Öcsém!

Közlöttem a Ven. Publicummal a Kedves Uram Öcsém velem mult Jun. 28dikán közleni méltóztatott szándékát. Mindnyájan nagyon betsülték Kedves Uram Öcsémnek Oskolánkról meg emlékezését. A Collectio érdemét is meg esmérték. Tsak a' Bibliothecánk Cassája üressége állott ellent, hogy a' dologba, ugy a mint kivánták volna, nem erezkedhettek. Ugyan csak reám bizták, hogy tudnám meg a Collectio árát Kedves Uram Öcsémtől. Hogy úgy, ha gondolhatnám, hogy annak kifizetésére mód tanáltathatik, a jövő Gyülésünkön hoznám ujra elő. Méltóztasson tehát ezt csak magamnak tuttára adni. Ha látom, hogy a mi szegénységünk nem birja; bizonyossá tészem, hogy a részünkre ki adott engedelmesebb ár közönségessé tételével kárt nem teszek.

A Catalogust addig is vissza rekesztem. Nagyon sajnállom, hogy azokat, mellyeket, hogy velem közölhesse kedves Uram Öcsém behozott, nem láthattam. De reggeli 5 órától fogva, estveli 8-ig be lévén fogva, ugy el állottam, hogy csak nem alkalmatlan voltam minden jó dologra. Tsak ment előttem mechanice a dolog, mint a Malomba fogott marha után a kerék. Talán leszen ebbe is mód még az idén.

Az én Kedves Barátomat, G. Törököt barátságosan ölelem. Talán még az idén meglátogathatom. Bizony ohajtva várnám azt az üdőt. Barátságos favoriban ajánlott vagyok

Drága Kedves Öcsém Uramnak

alázatos szolgája
Vay Jósef.

S. Patak 19. Juli 1806.

[Eredetije a m. tud. Akadémia könyvtárában: M. Irod. Lev. 4r. 175. sz.]

Kultsár' igyekezeteinek ki ne örülne? — A' feltett kérdés (ha ugyan realizáltathatik a' M. Társaság à l'Académie Françoise) ollyan férfiat kivánna, a' millyen Te vagy. — Ugyan lessz-e valaha valami abból a' szép álomból? Én az Udvar körül levöknek e' részbéli gondolkozásokat 's Mágnásaink' szivét nem esmérem. Különben Omnia iam fient fieri quae posse negabam. —

Élj szerentsésen. Ölellek a' legszentebb tisztelettel és szeretettel

N. Dömölk Jul. 19dikén 1806.

Kis.

U. i. Németh hosszas betegsége nem kevés rendetlenséget okozott. 1800-diknak elejéig minden rendben van; azolta semmi jegyzésekre sem akadtam. Arisztipp Aug. 18dikán született. Egészséges, igen elevenen kérdezett Téged is. Azt az egyet nem szeretem, hogy felette lágy húsa van, nehezen lessz életrevaló. Hajának számodra készített fürtjét már régen levágta 's eltette feleségem. Most is elfelejtettem elhozni; újonnan most nem vághatok.[1]

[Eredetije a sz. Benedek-rend pannonhalmi könyvtárában.]

957.

Kazinczy — Nagy Gábornak.

Széphalom, 24. Jul. 1806.

Édes barátom!

[Azt] reménylem, hogy e' levelemet eggy Ujhelyi Üveges Mester fogja általadni az Urnak. Ez üvegeket hoz Debreczenből. Kérem az Urat, a' Vayné, Révai, etc. leveleit, a' Daykához való jegyzéseket

[1] E levélhez az eredetiben két melléklet van csatolva. Az első Kazinczynak a III. kötetben 714. szám alatt közölt leveléből egy rész, a 254. lapon kezdve, onnan: «Munkádnak felosztása ... —» egészen a 257. lap 10-ik soráig, s erre Kis János ezt jegyzi meg: «Ezt akarom kinyomtattatni. Ha néhol bővíteni kívánod, 's reá érsz, annál jobb lessz. Tsak arra kérlek, hogy mennél elébb felelj; mert a munka már nyomtattatik.»

A második melléklet Kis Jánosnak a következő című verse: «Az elhagyattatott Magyar Nyelv. Fő-Tisztelendő Nagy József Nagy Prépost Urhoz». S ezután a következő jegyzetet teszi Kis János az előbbi mellékletre vonatkozólag: «A' leírt levélszakasz eránt írd-meg, kérlek, minél elébb, ki lehet e így nyomtatni, vagy változtatni kívánod; hadd küldhessem a' leendő változtatást idején Pestre».

adja által néki, és ha Kis Imre Urtól ajándékban megkaphatná Csokonainak új írásait, mellyek a' Váradi sajtó alól ez idén költek-ki.

Bessenyeinek a' Pakétját is hadd hozza, és kivált képpen azokat, a' mik szükségesek a' Pest Vármegye által felbuzdított Magyarságra. — Hallom Péchy Imre Ur valami brochürt nyomtattata. Közölje velem az Ur. Vissza küldök mindent, mindent, csak hogy megkaphassam. A' Szrógh Munkáján és a' Bihar Vármegyei Determination kivül semmit még e' részben nem láttam. Pedig hasznát akarnám venni a' Pesten tartandó Concursusig.

Ne hagyja teljesedés nélkül az Ur ezen kérésemet. Hogy pecsét alatt jöjjön minden, nem szükség mondanom. — Elfelejtém hogy az Ur a' Varjas *es* éneke *mellé nekem a' Hunyadi verseit igérte ide.* Kérem, küldje most: mert minden Postanap várom a' munkát pro finali revisione.

[Ho]gy az Ur megitta a' 6 butelliát, az ha meg van, meg van. Tudja az Ur, hogy az Urnak tiszta szívből adtam volna önnként. Csak azt sajnálom, hogy a' destinatio helyére nem mehetett, mert régen várják. Egyéb eránt ha valaki tudja, én tudom, hogy a' barátságnak legszebb actusa a' bizakodás, 's nagy Compliment az Urtól tudni, hogy én az Ur becsét ismerem. Ha Ujhelyben van még essentzia, a' mit nem tudok, ha van e, szolgálatjára lesz az Urnak.

Az Atila felől való híreket igen nagy örömmel vettem. De két dolgot tudakozok:

1) hol vette azokat a' tudósításokat az Úr?

2) hol vette azt, hogy a' Vatikánnak eggy Kézirásában az mondatik, hogy Atila a' deák nyelv helyébe a' magáét akarta behozni?

Ezekre el ne halassza az Ur a' feleletet.

A' Pataki examennek első napján 's a' másodiknak Conferentiáján jelen voltam. Porkoláb hatalmasan viselé magát. Jó exament adatott. Eszembe juta a' mit Porkoláb felől, mikor Professornak választatott, az az execrabilis Debreczen mondott volt. (Debreczent szidom, pedig nem Debreczen, hanem csak eggy Debreczeni ember mondott.) Hogy Porkoláb nem Professornak való ember. Az a' Debreczeni levegő mindent elront a' maga dögleletességével, egyedül az menekedik meg tőle, a' kit az üldöz, és a' ki viszont a' Diogenes feleletével felel az őtet üldöző Hazának.

Szemere Lászlóra pillongottam, ha ezeket hiszi e. Hitte, mert Superintendens mondta. Ha puderes fejű Papocska mondta volna, betörette volna a' fejét. Arra vevén Örjt Kazinczy Péter által, hogy adassa-ki; Kazinczy Péter ki fogja nyomtattatni.

Örj Kázmértt volt és elcsudálkozott a' lyányomon. Azt tudakozta, ha solus fecit e vagy feci curavit, a' mint nem tudom hová való harangra öntötték rossz deáksággal: mert el nem hihette, hogy tőlem valami ollyan származzék. — Illyen édesek az atyai örömök. Édes barátom, küldje-el az Ur a' miket várok 's éljen szerencsésen egész házával. Ajánlom magamat barátságába. —

Kivűl: [1]

à Monsieur Monsieur Gabriel de Nagy, Assesseur du Comté de Bihar & Avocat. *Debrecin.* a' fejér lóval általellenben, Vargáné Asszonyom házánál. —

[Eredetije a Múzeum könyvtárában: F. H. 890.]

958.

Kazinczy — Szentgyörgyi Józsefnek.

Széphalom, 24. Júl. 1806.

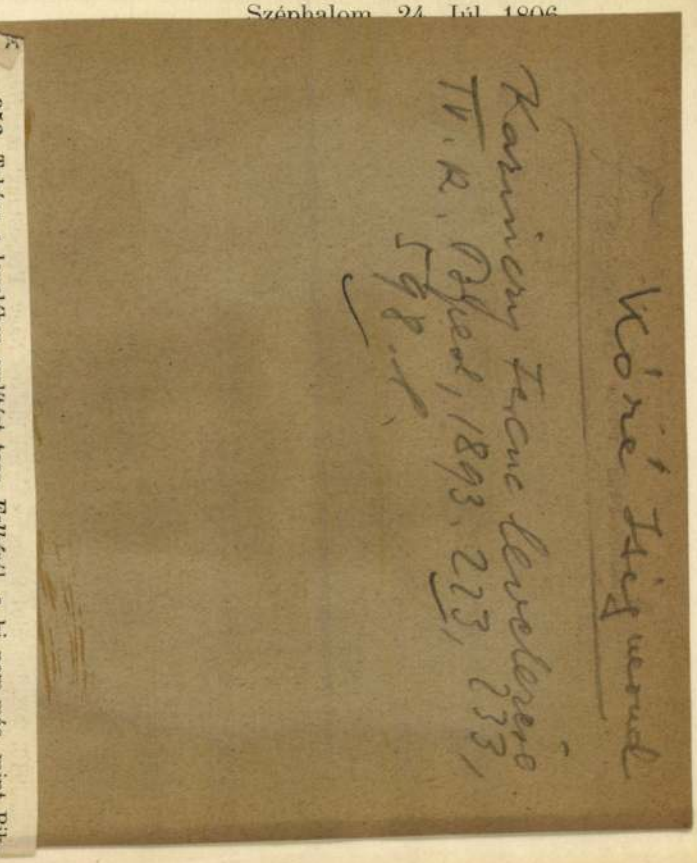

953. Takács e levelében említést tesz *Falkáról*, a ki nem más, mint Bikfalvi *Falka Sámuel*. Született 1766. máj. 4. Fogarasban. Elemi iskoláit Kőpeczen kezdte s a székelyudvarhelyi kollégiumban folytatta. Innen Szebenbe ment németnyelvet s rajzot tanulni; ez utóbbit Neuhauser Ferenczől tanulta, úgy látszik, ugyanattól, a kire Kazinczy is czéloz az 1803. számú levelében. Szathmáry Mihály kolozsvári tanár és Pataky orvos ajánlatára Görög Demeterhez küldették próbametszései, így az erd. ref. főconsistorium anyagi támogatásával 1791-ben Bécsbe mehetett s itt, bár nehéz viszonyok közt, mind előbbre haladt, főleg Bikfalvi Kóré Zsigmond erdélyi születésű, de ez időtt Bécsben tartózkodó magyar képíró segítségével. 1798-ig a király rendeletére az erd. tartományi pénztárból is kapott anyagi támogatást, s ekkor a király a pesti egyetemi nyomda öntő műhelyébe metszőnek s a műhely főinspektorának nevezte ki. A stereotyp betűk öntését ő találta fel. Halála éve bizonytalan. V. ö. Szinnyei J. id. műve, III. k. 103. h.

Sipos Pál nekem eggy szeretetre méltó embernek tetszik. Magyar verseket is ir. Közlé Psychéhez irt versének Manuscriptumát. Az most is nálam van még. — Most veszem Veszprémi Fiscalis Takács Jósefnek levelét azon hírrel, hogy Himfynek mind kesergő, mind boldog szerelmei 's Regéji a' Magyar Előidőből sajtó alá készülnek. Ez 3. kötetet fog tenni Falkának új betűjivel. 5. kép leszen mellette, mellyeket Bécsben már metszenek.

Cons. Vay Jósef Ur szót tett az én Bibliothecám megvétele eránt. Az végeztetett, a' mint hallom, hogy ha elbírja a' Collegium erszénye, vegyék-meg. Addig csak a' Catalogust látták. Maga Prof. Szombati látott belőle holmi Mappát, rajzolatot, és az Atila Codexét, 's ég magokévá tenni. — Majd megválik mire megyen.

Hallom hogy Debreczenben eggy pasquillust vetettek Benedek ellen, hogy Episcopum oportet esse maritum u n i u s uxoris. Cons. Vay azt mondja hogy mind eggy akárki legyen, csak csendesen és nagy többséggel választassék meg.

Kultsárnak az Ujságát senki sem tehetné inkább hasznossá mint az Úr. Én neki még semmit nem küldöttem. Félek, hogy nem az lesz a' mit vártam. Bár csak recensiókat nyújtana.

Verseghinek tegnap érkezett k i n y i l a t k o z t a t á s a nevetségre indított. Quis tulerit Gracchos de seditione querentes! Ő piszkálgat másban, 's nem tűri hogy őtet piszkálják, 's kinjában azt mondja, hogy ő mindent szeret, a' ki magyarúl ir és *jót mond.* — Philologus és Grammaticushoz illő szó e ez? ő a' maga Vármegyéjebeli magyarsággal ir — (ergo *folyik,* pro foly — *tessen,* pro tessék.) — 's megszenvedi ha más megint a' magáéval fog irni. Debreczenben tehát n y i ***t i k*** már a' virág, fog[ják] mondani, pro n y í l i k, et melius n y í l. Illyen az ember, mikor elakad.

Kolbásán, hol az Ipam is Földes Ur, 's Kazinczy Péter is az, és a' hol mind a' kettő Benefactor vala a' Templom építésben, 20-a. Jul. Örj Superintendens eggy hatalmas Predikáczio által szentelte fel a' Szent lélek kegyelmeinek kiosztogató házát. Nagy vala a' frequentia, és igen szép. Voltak Papisták is igen sokan. Rettegtem hogy Örj in Cathedra Scti Petri fog ülni. Olly Predikatziót monda, a' mellynél szebbet soha nem hallottam. A' maga legszentebb szentségében, tisztaságában, méltóságában adta elő a' vallást 's azt mondta hogy azért vannak ellenségei, mert bolondságot 's imposturát adnak a' Papok vallás képében. Átkot kiáltott arra a' Papra, a' ki Contra Convictionem szóll és az igazat ki nem meri mondani,

Kóré Zsigmond festő M.D.K.

Pálóczi Horváth Ádám arcképe / Johann Georg Mansfeld rézmetszete festménye után/

repr.

Keresztury-Vécsey-Falvy: A magyar zenetörténet képeskönyve Bp. 1960. 155.

MDK

Koré Zsigmond, festö
1761-1793

Raffael arcképe. Jel.:Koré. Krétarajz.

gr. Almásy-Teleki Éva müv. int. /v.Ernst-Muz./
IX.Müvészeti aukció. 1942 máj.1e.-től kiáll. 18.-án
Kat. 18.1. aukció

Ma: Orvosi Napló (Melléklet)

Budapest, 1935 — **86. évfolyam 93. szám** — **Ára 16 fillér** — **Csütörtök, április 25**

E

ELŐFIZETÉSI ARAK:
Egy hóra 4.— pengő
Negyedévre 10.80 pengő
Félévre 21.60 pengő

Egyes szám ára
Budapesten, vidéken és a pályaudvarokon 16 fillér
Ünnepnapokon 24 fillér
Vasárnap . . . . . 32 fillér

PESTI NAPLÓ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: VII. ker., Rákóczi út 54. Telefon: 455-50-től 57-ig 464-18, 464-19. Jegypénztár, hirdetési-, előfizetési-, utazási- és könyvosztály: VII., Erzsébet körút 18-20. Szerkesztőség Bécsben: I., Kohlmarkt 7.

Párt és jövő

Mi nem ismerünk politikai gyűlölködést. Azért, mert valaki nem az én listámra szavazott, nekem nem ellenségem, nem is ellenfelem. Olyan magyar testvéremnek tekintem, aki még nem tért meg és akit éppen ezért kötelességünk lesz a jövőben meghódítani a jobb magyar jövő számára.

Ezzel fejezte be Gömbös Gyula szegedi beszédét, amellyel kézbe vette annak a nagy és szép magyar városnak követi megbízólevelét. Ez volt a beszéd kicsengése. Az utolsó tétel. Amelyet e pillanatban ketté osztunk és azt mondjuk az egyik feléről, arról, amely a politikai gyűlölködést az ismeretlen fogalmak B-listájára teszi, hogy igazi államférfiúi emelkedettség van benne, mai időkbe való gondolkozás, magyar időkbe illő érzület. Ami viszont a másik részt illeti... Mi vennők leginkább rossz néven Gömbös Gyulától, ha nem száz százalékig hinne a programjában. Az olyan éles és határozott egyéniség, mint a miniszterelnök úr, valóban nem gondolkozhat a más fejével és a más programján át. És nemcsak államférfiúi joga, de maga iránt való emberi kötelessége, a maga iránt való hűség emberi és erkölcsi tartozéka, hogy mindenkit a maga programja számára akar megnyerni. Alkotmányosan meggyőzni. Ami azonban sosem jelentheti azt, hogy csak egy pártnak van joga a jobb magyar jövőért dolgozni. Minden pártnak van joga és minden pártról hinni kell, hogy a jobb magyar jövőért akar dolgozni, azért a jobb magyar jövőért, amelyet ha csakugyan jobb és csakugyan magyar lesz (az lesz! más nem lehet!), másképmint az összes magyar törekvések szintézisét elképzelni nem tudunk. Csak mint alkotmányos közös munkát egy olyan magyar közéletben, ahol, igenis, szóhoz juthatnak, ahogyan a multban mindig is szóhoz jutottak az összes magyar pártok, amelyek végre mégis csak magyarok. A magyarság nem lehet egyetlen és ha még oly hatalmas vagy aktuálisan még oly népszerű pártnak sem monopóliuma. Mi is a nemzet egységét akarjuk, de ezt az egységet szabadnak képzeljük el, elvek, fogalmak, meggyőződések és meggyőzések tiszta küzdelmében, olyan közéletben, amelyet minden jóhiszemű és tehetséges magyar gazdagíthat. Egy könyvből nem tudunk szellemileg megélni, egyetlen pártkeretbe nem fér bele ennek a nemzetnek sem multja, sem jövője. Mi Anglia vagy Franciaország jövőjét például csöppet sem látjuk aggályosnak és lám, ott a pártélet szabad, az eszmék küzdelme termékeny és ha angol vagy francia ember ezen vagy azon a pártprogramon át is látja országa tisztes boldogulását, azért az az angol százszázalékosan angol és az a francia százszázalékosan francia. Bármelyik angol vagy francia párthoz is tartozzon.

Az országnak pártokon felül kell élnie, a nemzetnek pedig, amely örökkévaló, túl kell élnie minden pártot. Ezért tartanók végzetesnek az egypártrendszert, amikor a nemzet akarva, nem akarva beleazonosulna egyetlen pártba és akarva, nem akarva, örök és szent sorsát eljegyezné egy párt mulandó és földi sorsával. Mert minden párt mulandó. A legszebb, a legnagyobb, a legnépszerűbb párt is. Viszont a jobb magyar jövőre mindnyájunknak jussunk van. Nemcsak arra, hogy élvezzük, hanem arra is, hogy küzdjünk érte. Hogy kiverekedjük. Minden magyar embernek joga van arra, hogy kötelességét teljesítse. Azt a kötelességét, amely még ha a legkisebb ember és becsülettel végzi, történelmi. És ez a legszebb és legmagyarabb jog, a kötelességhez való jog nem múlhat párttagságon. Erre igenis egyetlen tagság jogosít fel. Az, hogy tagja vagyok a magyar nemzetnek.

A játék nagyba megy

A Pesti Napló számára írta: ÉDOUARD HERRIOT

Stresa előtt

Április 12-én, a konferencia megnyitónapján a lojális megfigyelő a konferencia kimenetelét illetőleg csak azokra az adatokra támaszkodhatott, amelyeket a három nyugati hatalom képviselője a Borromeo-palota asztalára helyezett. Sir John *Simon* angol külügyminiszter kifejtette hosszú tájékozódó útjának értesüléseit, a megfigyelők pedig jóakaratú tárgyilagosságukat hangsúlyozva, nem tehettek egyebet, minthogy — *tartózkodtak a jóslatoktól.* De mivel a stresai felvonás Olaszország színpadán játszódott le, emlékeztetnünk kellett *a három Curiatius történetére, akiket a fiatal Horatius megölt, mert nem tudtak egységes csoportot alkotni.* A stresai konferencia első napján Sir John Simon címére küldöttem volna ezt a hasonlatot.

Amíg pontos információkat nem szereztünk, a konferencia problematikája *négy alapvető kérdésre volt visszavezethető.*

1. *A francia népszövetségi memorandum.* Franciaország ugyanis nem tűrhette szó nélkül a versaillesi békeszerződés durva megsértését és követelnie kellett a Népszövetség tiltakozását, mert meggyőződésünk, hogy Franciaországnak mindig jogi alapra kell helyezkednie.

2. *További közeledés Franciaország és Olaszország között, valamint Olaszország és a kisantant között.* Ezenkívül a *Popolo d'Italia* cikke, amely szerint Mussolini hadseregének 600.000 emberére támaszkodva, reálpolitikát kíván folytatni. Végül az osztrák probléma, amely két szempontból válhatik fenyegetővé: a) Németország részéről történő *külső beavatkozás,* vagy b), ami valószínűbb, *belülről kiinduló akció* révén.

3. *A konferencia sorsát Anglia magatartása dönti el.* Anglia nyilván kívánja a béke kollektív megszervezését, de nem óhajt újabb kötelezettségeket vállalni. Neville *Chamberlain* londoni kijelentése szerint Anglia ezentúl a február 3-iki angol-francia megállapodásból kizárólag a légi egyezményre vonatkozólag vállalt kötelezettségét állja. További kérdés, vajjon az angol kormány a szolidáris politika mellett dönt, vagy visszavonul a közvetlen szerepléstől és esetről estre szabja meg álláspontját.

4. *Addig is azonban tisztázhattuk a francia közvélemény túlnyomó többségének álláspontját.* Ki kell jelentenünk, hogy minden olyan híresztelés, amely szerint Franciaország Európát két ellenséges félre akarja szakítani, valótlan. Még a március 16-i német akció után is a francia kormány készen áll a Németországgal való együttműködésre és változatlanul felajánlja a német birodalomnak: 1. a visszatérést az európai nemzetek közösségébe, 2. a dunai paktumot, 3. a keleti paktumot. Ha visszautasítanak, kénytelenek leszünk a Népszövetség keretében kötött regionális szerződések útján célhoz érni.

A konferencia közben

Csütörtökön, április 12-én felkelt a nap Stresa felett és *a feszültség enyhült.* Próbáljuk kedves mesterünk, Descartes elemző módszerével tisztán áttekinteni a helyzetet.

1. *Sikerült megállapodásra jutni a Népszövetséghez benyújtott panaszirat ügyében.* A három kormány szolidárisan támogatja a francia memorandumot és kérni fogják, hogy a Tanács ítélje el a március 16-iki német kezdeményezést és küldjön ki háromtagú bizottságot, amely tanulmányozza a jövőben való szerződésszegések megakadályozására alkalmas intézkedéseket.

2. *A konferencia megvizsgálta az osztrák problémát, amelyet Mussolini vetett fel.* A probléma annál sürgetőbb, mert a náci-párt Bécs körül ismét szervezkedik, a propaganda növekszik, a röpiratok szaporodnak. Drezdában propagandaközpontot alapítottak és Bajorországban, a dachaui táborban osztrák légiót vontak össze. Megállapodtak, hogy május 20-án Rómában dunai konferenciát tartanak, amelyen felvetik az osztrák újrafegyverkezés kérdését.

3. *Megvizsgálták a légi egyezmény kérdését is.* Nem valószínű, hogy Anglia ellenezze, hiszen a légi egyezménynek a locarnói szerződéshez való csatolása olyan garanciát nyujt Angliának, amelyet Anglia a locarnói szerződésben csak Franciaország számára biztosított.

4. *A konferencia hangsúlyozni fogja egy Olaszország—Jugoszlávia—Görögország és Törökország között kötendő földközitengeri szerződés szükségességét s talán a Memel-kérdést is érintik.*

5. De a legfontosabb eseménye e napnak az a *nyilatkozat,* amelyet a berlini angol ngykövet Németország részéről kapott s amely szerint *a birodalom hajlandó egy keleti megnemtámadási szerződésben résztvenni, még akkor is, ha a szerződés egyes aláírói más államokkal kölcsönös segély nyujtására vonatkozó szerződést kötöttek.* Az optimisták szerint Németország megváltoztatta politikai irányát, a pesszimisták szerint az új német ajánlat semmit se jelent, miután a Kellogg-, Briand-paktum, amelyet Németország aláírt, kimeríti egy ilyen szerződés lehetőségeit. *Franciaország mindenesetre követni fogja a szovjettel kötendő szerződésének kidolgozását,* Anglia pedig változatlanul kitart a kollektív egyezmény kívánsága mellett: igyekszik összeegyeztetni együttműködési óhaját a kontemplatív szereppel. Ha Olaszország szilárdan kitart a francia politika mellett, mindenesetre sikerült olyan politikai biztonsági láncot kovácsolni, amely Oroszországtól és esetleg a Balti államoktól is a kisantant és a Balkán-antant közvetítésével Franciaországig nyúlik. Az ilyen biztonsági rendszertől idegenkedő Anglia jóakaratúan tisztázhatja azt az ajánlatot, amelyet Berlinben követének Neurath német külügyminiszter tett. Ha sikerül megállapodásra jutni, akkor az általános megnemtámadási szerződésekhez kölcsönös segítségnyujtásra vonatkozó szerződéscsoport járul.

Mi, franciák mindenesetre mindent elkövetünk, hogy Európában két riválisblokk ne alakuljon. Minden ellenkező hírrel ellentétben Franciaország és Oroszország között nincs titkos katonai szerződés. Sohasem nyúlunk erőszakos eszközökhöz. Fényes nappal cselekszünk.

Csehszlovákia folytatja a szovjettal kötendő egyezményének előkészítését. Mint egy cseh ujságíró megjegyezte, *mindent el fogunk követni, hogy elkerüljük a szakitást Németországgal, ha egyébért nem, hát azért, hogy Lengyelországot ne hozzuk nehéz helyzetbe.* S hogy a francia-orosz egyezmény ne legyen katonai jellegű, a szerződést csatlakozás céljából mindenki számára nyitva tartjuk. Erőfeszítéseink szélső határát azonban biztonságunk szabja meg.

Stresa után

Szemünk előtt van a stresai konferencia kommünikéje. Mellőzzük a nemzetközi udvariasság szólásmódjait és térjünk át a kommüniké lényegének hű elemzésére.

1. A három kormány a Népszövetség előtt a *francia memorandumra vonatkozó vita során egységes álláspontot foglal el.* Olaszország, Franciaország és Anglia kijelenti, hogy a jövőben szembe fognak szállni a szerződések megszegésével.

2. A három kormány folytatni fogja azokat a tárgyalásokat, amelyek *Kelet-Európa biztonságának megszervezésére* vonatkoznak. A kommüniké nem foglal közvetlen állást a keleti paktumra és

ezzel összefüggésben az orosz-francia és orosz-csehszlovák kölcsönös segélynyujtásról intézkedő szerződésre vonatkozólag, mert nyilván Németország felé nyitva akarta hagyni az ajtót. Mi nem panaszkodunk azonban, mert elhatározott szándékunk az Oroszországgal való szerződést megkötni.

3. A három kormány hangsúlyozta, hogy *fenntartja Ausztria függetlenségét és önállóságát.* Veszély esetén a hatalmak tanácskozni fognak, milyen intézkedéseket tegyenek. A római konferencián ezenkívül Ausztriának, Magyarországnak és Bulgáriának a fegyverkezésre vonatkozó kérését is megbeszélik és Rómában fog kiderülni a dunai paktum megkötésének lehetősége is.

4. *A légi egyezmény* ügyében hangsúlyozzák a február 3-i nyilatkozatot, de ebben a kérdésben is további tanulmányozás szükséges.

A népszövetségi francia memorandum támogatása, a keleteurópai béke megszervezésére vonatkozó tárgyalások folytatása és az osztrák ügyre, valamint a légi egyezményre vonatkozó tanácskozások folytatása, a hivatalos kommüniké szerint ez a stresai konferencia *óvatos és titokzatos mérlege.*

Annyi bizonyos, hogy ebből a szövegből *hiányzik Lloyd George cikkének világossága. Franciaország kifejezést is adott csalódásának.* Szívesen bevalljuk, hogy nemrég még olyan reménységeket tápláltunk, amelyeket az események nem igazoltak. Mégsem vagyunk pesszimisták. Elsősorban azért, mert mi franciák kevéssel megelégszünk, másodszor azért, mert ha a stresai konferencia nem is valósította meg, de nem is zárta ki a francia-angol légiegyezmény, Németországnak a keleti paktumhoz való csatlakozásának, a dunai paktum, a népszövetségi alkotmány 16. szakasza alapján a biztonság kollektív megszervezésének lehetőségét.

A mérlegben kevés a realitás, de vannak benne lehetőségek. A játék nagyba megy. A játékosoknak hidegvérre és tiszta fejre van szükségük, mert annak a láncnak a végén, amelyet most kovácsolunk, a háború vagy a béke van.

(Copyright by the Pesti Napló and King Features Service.)

Megalakul a városházi polgári ellenzék blokkja Ruperték nélkül

A szocialisták külön listával indulnak — A Nep és Wolfiék minden kerületben külön szervezkednek

(Saját tudósítónktól.) A községi pártok készülődnek a júniusi választásra. *Minden kerületben listát állít a Nep.* Ugyancsak külön listával indul a *Wolff-párt.* Az általános ellenzéki blokk terve meghiúsult: *a szocialisták külön listával indulnak.* A szocialisták minden kerületben kísérletezneek és úgyszólván valamennyiben összeszedik a szükséges bolettákat, nehézségek csak a Belvárosban és a Várban lesznek, de remélik, hogy indulhatnak ezekben a kerületekben is.

Az ellenzéki pártok nagy erőfeszítéseket tesznek, hogy *legalább a polgári blokk megalakuljon.* Annyi már bizonyos, hogy *a szabadelvű párt, a demokratapárt és a keresztény ellenzék együtt indul.* Részt vesz az egységes ellenzéki blokkban *Fábián* Béla pártja is. Egyes kerületekben vannak még vitás kérdések, de *megvan a remény, hogy ezeket is el tudják intézni.* A pártok aránya a következő lesz: Rassay 9, demokratapárt 8, keresztény ellenzék 6. *Ilyen arányszámban osztják fel egymás között a biztos helyeket.*

Szerette volna a polgári ellenzék, ha *a radikális párttal is meg tudott volna egyezni.* Szívesen látnák a törvényhatóságban *Rupert* Rezsőt és *Bajcsy-Zsilinszky* Endrét. A radikális párt eddig nem vett részt a városi politikában. Rupert sikere az északi választókerületben a radikálisok kívánságait megnövelte. *Ruperték hét jó helyet követeltek maguknak az ellenzéki listán.* A többi pártok ezt a kívánságot túlzottnak találták és így *minden valószínűség szerint Ruperték egy-két kerületben külön indulnak.*

Az a terv, hogy *az ellenzéki listát Budán mindenütt Friedrich István vezeti, Pesten pedig Rassay Károly lesz a listavezető.* Kőbányán *Payr* Hugó indul és utána *Szegő* Béla következik. A Lipótvárosban *Scheuer* Róbert lesz a listavezető. Mindezek természetesen *csak tervek,* amelyek még változásokon mehetnek keresztül. Az ellenzéki blokk feltétlenül *megvárja Rassay Károlyt,* aki május 3-án érkezik vissza. Beszélnek arról is, hogy *egyes kerületekben külön listán indulnak* azok, akik lemaradtak, de általános vélemény szerint *a külön indulók nehezen tudják megszerezni az ezer bolettát.*

Kozma Jenő, mint a volt községi polgári párt elnöke, külön *szervezkedik. Az első kerületben feltétlenül indul,* de a többi kerületekben is listát akar állítani. *Szervezési munkálatai még folynak.*

Ripka Ferenc főpolgármester minden ellenkező híreszteléssel szemben *csak egyéni listát állít.* Csupán a Krisztinavárosban indul, a többi kerületek harcába nem avatkozik bele. Mint a krisztinavárosi egyházközség világi elnöke lesz a listavezető és utána a krisztinavárosi prébános következik a második helyen. Kerületében népszerű, *kettőt megszerezhet kerületének hét mandátuma közül,* de sokan azt hiszik, hogy *sikerülni fog neki hármat is elhódítania.*

A szocialisták összeállították minden kerület listáját

A szociáldemokrata pártválasztmány szerdán egész éjszaka tanácskozott a listák összeállításáról. Éjjel sikerült a listákat elkészíteni, amelyeknek első három jelöltjei a következők: *I. kerület: Peyer* Károly, *Bánóczi* László, *Németh* János (új). *II. kerület: Peyer* Károly, *Laczkó* Artúr, dr. *Mangel* Károly (új). *III. kerület: Peyer* Károly, *Büchler* József, *Millók* Sándor. *IV. kerület: Peyer* Károly, második hely betöltetlen, *Páthy* Károly. *V. kerület: Györki* Imre, *Gál* Benő, *Pintér* János. *VI. kerület: Györki* Imre, *Halász* Alfréd, *Stern* Szerén. *VII. kerület: Peyer* Károly, *Deutsch* Jenő, *Lévai* Sándor. *VIII. kerület: Malasits* Géza (új), *Horovitz* Gábor, *Bánóczi* László. *IX. kerület: Esztergályos* János (új), *Révész* Mihály, *Lázár* Emil. *X. kerület: Esztergályos* János, *Révész* Mihály, *Farkas* Zoltán. *XI. kerület: Peyer* Károly, *Bechtler* Péter, a harmadik hely betöltetlen. *XII. kerület: Peyer* Károly, a második hely betöltetlen, *Katona* Sámuel. *XIII.* kerület: *Peyer* Károly, *Szepesy* Artúr, *Steinherz* Simon. *XIV. kerület: Peyer* Károly, *Pártos* Imre, *Gyürey* Rudolf.

Magyar történelmi könyveket és emlékeket állítottak ki a bukaresti Hóra-kiállításon

Bukarest, április.

(A Pesti Napló tudósítójától.)

Hóra parasztlázadásának és a vezetők gyulafehérvári kivégzésének 150 éves fordulója alkalmából a bukaresti Román Akadémia termeiben *emlékkiállítás* nyílt meg. A Hora-kiállításon szépszámú magyar eredetű és magyar vonatkozású dokumentum van, amelyről Beu Oktávián történetíró, a kiállítás kezdeményezője, a következőket mondta:

— Mintegy öt éve gyüjtöm — *Szilágyi* Ferenc történetíró kifejezésével élve — a Hóra-világ történelmi dokumentumait, mik eddig Budapesten, Bécsben és Erdély városaiban szétszórtan hevertek tudományos intézetekben és magánosoknál egyaránt. A kiállítást megtekintők tapasztalhatják, hogy nem tettünk válogatást a dokumentumok között. A véres parasztdúlásokra vonatkozó megállapítások és illusztrációk, az erdélyi rendek tiltakozása és argumentációi épúgy helyet foglalnak a kiállításon, mint az ítélet és kivégzés képei és dokumentumai. Ugyanígy kiállítottuk válogatás nélkül a felkeléssel foglalkozó történelmi munkákat, könyveket, a legelfogultabbakat is, melyek a véres parasztdúlást mélyen elítélik és megbélyegzik vagy romantikus hévvel dicsőitik.

— A magyar történetírók közül *Szilágyi* Ferenc könyve a legtárgyilagosabb, amely »Hóra-világ Magyarországon« címmel 1871-ben jelent meg Pesten. Azonban, például még az annyira elfogult gróf *Teleki* Domokos »Hóra-támadás Erdélyben« című könyvében is észlelhető, hogy a legelítélőbb részek után is jönnek részletek, hol a történetírón az események hatása alatt észrevehetőleg meghatódás vesz erőt és rokonszenv kezd megnyilvánulni részéről azokkal szemben, kiket tetteikért előbb elítélt. Kereken *tíz magyar könyvet állítottunk ki,* melyek a felkelés történetével részben, vagy egészben foglalkoznak, közöttük a Szilágyi Ferenc és Teleki Domokos említett könyvein kívül Márki Sándor »A Hóra-lázadás magyarországi része« című és Jancsó Benedek »A román nemzeti törekvések története« című könyveket. Ugyancsak kiállítottuk »Az erdélyi 3 nemzetekből álló rendeknek 1790-i jegyzőkönyvét«, melyről előbb már tettem említést.

— Kiállításunk legértékesebb darabjai közé tartozik két eredeti pasztel, amelyeket *Koréh* Zsigmond, a nagyenyedi Bethlen-Kollégium néhai tógátus diákja készített a szomszéd Gyulafehérváron raboskodó Horiáról és Closcaról a börtönben. Ezeket a nagyenyedi Bethlen-Kollégium vezetősége engedte át a kiállítás tartamára és értéküknek megfelelően egy megbízottjuk személyesen hozta Bukarestbe. E portréknál különösen megkapó a fiatal művészember objektivitása, ahogy a két parasztvezért ábrázolta a börtön szenvedéseit mutató, megszelídült, szomorú nézésű szemekkel.

Nem lehet hosszantartó eredményük az erőszakos gazdasági kísérletezéseknek — mondotta Fabinyi Tihamér Milánóban

Milánó, április 24.

Rossoni olasz földművelésügyi miniszter ma délben egy órakor a milánói Continental-szállóban villásreggelit adott a milánói árumintavásáron résztvett nemzetek képviselői számára. A villásreggelin résztvett *Fabinyi* Tihamér pénzügyminiszter, *Serbán* Iván, a Külkereskedelmi Hivatal alelnöke, *Pözel* Tibor milánói magyar főkonzul, a külföldi nemzetek diplomáciai képviselői és a milánói konzuli kar.

Az olasz földművelésügyi miniszter üdvözlő beszédére válaszolva, a külföldi küldöttségek nevében *Fabinyi* Tihamér olasz nyelven a következő szavakkal válaszolt:

— Rendkívül örülök, hogy már másodízben teljesíthetem ezt a megtisztelő kötelességet és közben alkalmam volt a magyar kormányt képviselni a legutóbbi barii árumintavásár alkalmával is. Ezek az alkalmak módot nyujtanak arra, hogy személyesen is megállapíthassam, hogy az Olaszország különböző ipari és kereskedelmi központjaiban rendezett vásárok, elsősorban pedig a milánói árumintavásár, mindnagyobb eredményre vezetnek és hűségesen visszatükrözik az olasz újjászületés terjeszkedését. Olaszország legnagyobb vására, a milánói, különleges küldetéssel bír és ezt három sarkpontban foglalhatom össze:

1. A termelés ellenőrzése, életrekeltése és fejlesztése, mint a termelők nemes versenyének eredménye; 2. a forgalom megkönnyítése annak következtében, hogy a kínálat egyre jobban növekszik, ami bizonyítja, hogy *sem a világgazdaság, sem a nemzetek gazdaságának érdekében nem lehet hosszantartó eredménye a mostani erőszakos kísérletezéseknek;* 3. az egyes nemzetek gazdasági életének vezetői között való találkozásnak és köztük lefolyó eszmecseréknek a lehetősége, amely eszmecserék természetszerűleg a gazdasági együttműködés nagy szükségletének felismeréséhez vezetnek.

Beszéde végén a magyar pénzügyminiszter poharát az olasz király és Mussolini egészségére, valamint a milánói teremtő energia kimeríthetetlen forrásának fejlődésére és a fasiszta Olaszország boldogulására és dicsőségére ürítette.

Villásreggeli után Fabinyi Tihamér miniszter a jelenlévő külföldi kiküldöttek társaságában a kiállítás megtekintésére indult.

Rossoni miniszter Fabinyi Tihamér kalauzolásával végignézte a magyar csarnok kiállított tárgyait és a legnagyobb elragadtatásának adott kifejezést. A Budapest és Magyarország tájképeit bemutató asztaloknál az olasz földművelésügyi miniszter elragadtatással elevenítette fel budapesti és magyarországi emlékeit és megállapította, hogy *Budapest a legszebb hely, amelyet életében valaha látott.* A magyar csarnok rendezősége ezután vésett kristálypoharakban tokaji borral kínálta meg az olasz kormány képviselőjét és a kíséretében levő előkelőségeket. Az olasz miniszter a magyar csarnokban mintegy 20 percig időzött, míg a többi nemzet csarnokában legfeljebb öt percet töltött.

A kiállítás megtekintése után az előkelőségek *Puricelli* szenátor, a vásár elnökének palotájába vonultak, ahol a szenátor és felesége teát adott tiszteletükre.

Farkas Béla főispán és a szociáldemokrata párttitkár affére a bíróság előtt

Szentes, április 24.

Szerda délelőtt kezdte tárgyalni a szentesi járásbíróság a dr. *Farkas* Béla főispán betegágyánál lefolyt ismert affér ügyét. *Erdei* István szociáldemokrata párttitkárt dr. *Györki* Imre védte. Az ügyészség *kétrendbeli durva becsületsértés és egyrendbeli magánlaksértés* címén emelt vádat Erdei ellen, Erdei pedig *becsületsértésért és könnyű testisértésért viszonvádat emelt Farkas Béla főispán és Székely Albert hajdu ellen.*

Erdei elmondotta, hogy a főispán betegsége miatt a Hódmezővásárhelyre összehívott igazolóválasztmányi ülést Szentesen tartották meg.

— Amikor a főispán meglátott, — mondotta Erdei — azt mondotta: »Az ülés véget ért, tessék a helyiséget elhagyni.« Amikor megfordultam, azt mondta: »*Dobjátok ki!*« *Gidófalvi* főispáni titkár vállamra tette kezét és kifelé indultunk. Amikor tiltakoztam, a főispán utánamkiáltott: »*Dobjátok ki ezt a csirkefogót.* »Erre azt válaszoltam: »*Maga a csirkefogó!*« A harmadik szobában egy hajdu ugrott elő és *öklével halántékon vágott.*

Székely Albert hajdu szerint Erdei akarta őt megütni: erre vágta fejbe. *Csáky* Lajos tiszti főügyész, aki feljegyezte a történteket, elmondta, hogy Erdei a főispán felszólítására fakadt ki és látta, amint a hajdu Erdeit fejbeütötte. *Karácsonyi* Ferenc szerint a főispán sértette meg először Erdeit. Látta, amint a hajdu Erdeit megütötte. *Páhi* Ferencné irodatiszt Erdei ellen vallott.

Rácz Andor járásbíró május 22-ikére halasztotta a tárgyalást, amelyre megidézi *Farkas* főispánt is.

Korch Zsigmond

Festő

l.

Mark Barónélek

5. l.

cht aber merklich abgewandelten Nonnen-
mischer Vestalinen erinnert. Die Bildung
sthistorisch nicht gleichgültig sind. We-
utschen Kunst, noch das Volloval der ita-
nzösischen Physiognomien können hier her an-
rte Proportion und die breitknochige Form
llmässigen Einfluss der unmittelbaren Um-
dung in einer ganzen Reihe von Fällen wie-
die vollendete Plastizität im Gesamtkubus
verhältnissmässigen Kleinheit der Masstä-
ndige, ausdrucksvolle und individuell belebte
ose Torso, die vorgestrekten Hände der
nlichen Figur und die fast noch im Relief-
genden weiblichen Gestalt herangezogen

ausdrucksmässig so wichtigen Teilgebiet,

1/. MDK

Koré Zsigmond, festőm.

Mindaz amit K.-ról tudhatunk, megjelent e lapban: 1904. 203.l. - K.Zs. Bikfalván, Háromszék megy.-ben született. Atyját katonállitás alkalmával "Beventák" Oláhországba, de hosszas bujdosás után visszatért hazájába s ekkor adta be fiát a nagyenyedi iskolába. Abban téved a Magyar hirmondó, mikor azt állitja, h. mint sok más esetben, mire sikerre vitték munkálkodásukat, el kellet hagyni a világot. Ez nem áll.

?: Koré Zsigmond.
Müvészet. 1912. 75.l.

MDK

Koré Zsigmond, festőm.

Koré 1771-ben iratkozott be a nagyenyedi iskolába. Tehetsége már gyermekkorában megnyilvánult. Első munkái közül Hora és Kloska c. pasztellrajza még ma is látható a nagyenyedi iskolában. gr. Teleki Sámuel irja:/Tudományos Gyüjtemény/: Mikor dicséretes elömeneteleket téve elvégezte tanulása folyamatját a "német" classis Tanitójává lett. - Majd Bécsbe mentodahagyva állását, hová müvészi ambiciója vitte. Kéziratban maradtak forditásai, elöadták Pesten 1792-ben. /Megnevezve sok forrás munka./

?: Koré Zsigmond.
Müvészet. 1912. 75.1.

Kovách Zsigmond

Bíró Béla: Kovách Zsigmond és Bergman Ferenc Antal. Erdélyi Helikon. 1942. 433–439. l.

TÁSZBERÉNY

Gehel kürtje

Borostyáni Wánder: A Károlyi-palotában
VV 1876, 314 l.

Grafika, rézmetszet. Bikfalvi Kóréh Zsigmond.

Ld.: Művészet VII. 1908. 242-243.

Kazinczy Ferenc rézbe metszette Bikfalvi Kóréh Zsigmond Horváth Ádámról készitett festményét.

Ld.:Müvészet VII.1908.242-243.

Grafika, pasztel. Bikfalvi Kóréh Zsigmond.

Le.: Müvészet VII. 1908. 242-243.

KORÉ (KORÉH) *Zsigmond*, festő, Bikfalva (Háromszék vm.) 1761. † Bécs 1793 márc. 9. 1780 körül Bécsbe ment s ott irodalmi munkásság mellett arcképfestéssel foglalkozott. Tőle való Hora és Kloska pasztell-arcképe a nagyenyedi kollégium könyvtárában. Horváth Ádám író (1791) és gróf Hadik András arcképe; az utóbbi kettő rézmetszetben is megjelent.

E. gy. I. 782 l

118

1904.

ban. ✝ 1349 után.

Martini)

ak, trónuson ül, [illegible]
rmek Jézust tartja, a ki jobbjával anyját
ük ujju [illegible] ruháját fogja. Az angyalok
an ábrázolva , kettő pedig a trónus előtt
e kézi orgonán, másika hegedün játszik.
tt palástja kék, és fátyolkendője
jét dicsfény veszi körül.

120.0: 70. 7 cm. 1904: V. 27-28 napján,
Bruxellesben a Somzée auction 8250 fran-

elárt utalványozta 1904: VII. 17-én az

96 sz.a.- Az elszámolás elfogadtatott
irattal (217-905).

282. Simone Memmi: Madonne.

Koré Zsigmond festő /bikfalvi/
Bécsben él

Falka Sámuel rajzoló, bet- és rézmetszőt segiti tanulmányaiban /XVIII sz. vége/

Századok 1874. 26-44 o.
Nagy Iván: Magyarországi képzőművészet

Koréh Zsigmond

IX.

BIKFALVI KORÉH ZSIGMOND

Azon magyar művészek között, kik irodalmunkban is nevet szereztek, rövid és tragikus pályafutásával Koréh Zsigmond köti le figyelmünket a XVIII. évszázad végéről. Az ő élete se lehetett más, mint „kevés öröm, vegyítve sok bánattal". Élete sajkáját a sors Erdély keleti határától Bécsbe sodorta, hol belefáradva a küzdelembe, kimerülve a megerőltetéstől, nagy remények kilátásait temette el kora sírjába.

Bikfalván, Háromszékben született szabad székely református szülőktől, valószínűleg 1761-ben.* Atyja egy katonaállítás alkalmával átszökött Oláhországba. Megunván a sok bujdosást, visszatért Erdélybe s önként belépett a székely seregbe. Fiát, Zsigmondot 1771-ben beadta a nagyenyedi kollégiumba. „Szép tehetsége — írja forrásunk T. Gyűjt. 1828 IV. 43. lap — még gyermekkorában kitetszett és különös hajlandóságot érezvén a rajzoláshoz, festegetett. Első munkái közül még ma is (1828.) az enyedi könyvtárban Hóra és Kloska rémitő pártütők pasztellel készített ábrázolatait lehet látni". Egyéb tudományokban is dicséretes előmenetelt tevén, iskolai tanulmányainak bevégzése után „a német klasszis rendes Tanítójává leve". Ezen hivatalának is becsülettel eleget tevén, búcsút mondott az enyedi iskolának „és szép mesterségi talentumát tökéletesíteni akarván, Bécsbe ment, hogy szorgalmatos igyekezete által a magyar kultura ezen ágának is díszére tehessen valamit".

Ez valószínűleg 1790 körül történhetett, mert ezen év vége felé Pesten találjuk őt, hol a magyar színészet körül buzgólkodik. Itt kap kedvet drámák fordítására, de első műve, a Kotzebue után készült Embergyűlölés és megbánás magyarosítása, már Bécsben jelenik meg 1790-ben, hol a Hadi és más nevezetes történetek szerkesztői, Görög Demeter és Kerekes Sámuel buzdítják őt ez irányban a tovább haladásra. Nyomtatásban csupán még egy fordítása jelent meg a: Nemes hazugság, szintén Kotzebue után (Bécs 1792). De fordít olaszból is s nem egy kéziratos műve évtizedekig ott volt a magyar színészet műsorán. (Szinnyei Magyar Írók VI. k. 1005-6.

* Kazinczy F. szükségesnek tartotta, egyik festménye után készült rézmetszetre utólag odajegyeztetni: Erdélyi fi Kóré Zsigmond fest. 1791. „Ez kiváltképpen szükséges — írja — a XXX. esztendős korában — rá nézve." (Lev. II. k. 282. l.)

Művészet 1908.

KRUMPLIHÁMOZÓ
GÓTH MÓRIC FESTMÉNYE
A MŰCSARNOK TAVASZI TÁRLATÁN MEGVETTE
A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

hasáb.) Mint festőről először Földi János emlékezik 1791. június 4-éről Szatmárról keltezett levelében. Kérdést intéz a Bécsben tartózkodó Kazinczyhoz, hogy „Kóré Zsigmond, aki Horváth Ádámot lefestette, nem tudom, micsoda ember?" Sajnos, erre a levélre nem kapunk választ, de egy másik levélből megtudunk egyet-mást e kép sorsáról.

Valószínűleg látta e képet Kazinczy Bécsben, azt rézbe metszette kiadás czéljából és ezeket írja Horváth Ádámnak 1792 október 2-áról: „Majd kiugrottam a bőrömből, midőn ma egy bécsi levelet kaptam és képedet benne leltem". A bécsi rézmetsző ugyanis „pro correctura" leküldötte Kazinczynak a rajzot Regmecre. Főleg a kép ornamentikájának örült meg, mert azokat egészen úgy csinálta, amint meghagyta, óhajtotta s maga rajzolta. Jellemző az általa készített ornamentika leírása. „Tölgyfán függ a felkoszorúzott kürt és lant; jele annak, hogy Epicum Carmenben szerencsésen futottad pályádat; egy kőre basrelief módjára vagyon vésve a Delphinen nyargaló Arion, titkos jelentője nevednek; ott van a félig befedett csillagos mennygolyóbis: részszerint annak jeléül, hogy Astronomiai poëmát irtál, részszerint annak, hogy megszűntél lenni: ἄλιτρος. Ott a könyven a kard, akár annak jeléül, hogy Scriptor is vagy, Banderista is . . . . Ott a cirkalom és szegmérő, mert mathematikus is vagy; s özvegynek fia is, ott a kubusz és rajta a lélek halhatatlanságának symboluma és Volumenje. Ott végre a Templum honoris, mely nevedet még holtod előtt elfogadta". . .

Íme a XVIII-ik évszázadi rézmetszet típusa! Az arckép mellékessé válik egészen a sokat jelentő ornamentika mellett. Az irodalmi érdekű, az egyén működése körét megmagyarázó dolognak olyan túltengése ez, hogy az arckép művészi értéke egészen eltörpül mellette. De ez a kor iránya volt, mely szimbolumaival mindent megmagyarázni akart s azt hitte, hogy a metszet értékét csak annál inkább neveli, minél körülményesebben ismerteti meg a nézővel az arcképezettnek nemcsak külső vonásait, hanem egész lelki élete működési körét is.

A képről magáról így ír Kazinczy: „Ha egészen eltalálta-e képedet, azt mások ítéljék meg: elég az, hogy én ebben is reád ismerek s bátorkodom állítani, hogy ez tökéletesen hasonlít a Kóré Zsigmond festéséhez. Aki gáncsolni fogja, gáncsolja Kórét, a festőt, ne pedig a rézmetszőt."

Kazinczy tényleg korrigált is egyet mást a rajzon és pedig nemcsak a mente pikkelyein, hanem a karon is. A karon igazított valamit, mert az szerinte „felette nagy és alant van hagyva".

Nem lesz érdektelen tudni, hogy a rézmetsző 12 aranyat kapott a munkájáért.

Kórénak még két művét ismerjük. Az egyik Hadik András generális arcképe s a másik egy „Magyar kisasszony" nemzeti köntösben. Mindakettőt rézmetszetben közölte a Magyar Hírmondó 1793-ban.

De pályája gyors véget ért. Sok sanyarúság után végre a közkincstárból 180 frt évi díjat kapott; ezt azonban nem sokáig élvezhette, mert 1793 március 9-én Bécs egyik közkórházában meghalt.

A bécsi Magyar Hírmondó így parentálta el az idegenben elhunyt magyar művészt: „A rajzolásnak és ábrázatfestésnek szép mesterségét annyira vitte vala már a megholt, hogy amihez eddig idegenek által juthatott Erdély: azt ezentúl hazafinak kezeiből nyerhette volna".

A végzet tehát pályája kezdetén döntötte sírba a sok reményre jogosító művészt, kit irodalmi ízlése, magyaros érzéke arra kvalifikált, hogy számottevő alakja lehessen a magyar szépművészetek történetének.

Egy későbbi életírója így nyilatkozik róla 1828-ból. „Hallatlan gyors előmenetele hazánkat szép reménnyel is kecsegtette, midőn a halál rövid, de dicséretes pályájának végett vetett, hazánkat pedig egy igen érdemes művészétől megfosztotta."

Koréh Zsigmond elseje azoknak a magyar művészeknek, kiket az élet kegyetlen tusája időnap előtt megtört s kik nagy remények kilátásait kora sírjukba temették el. (V. ö. Művészet, 1904. 203—4. lap.)

Bayer József.

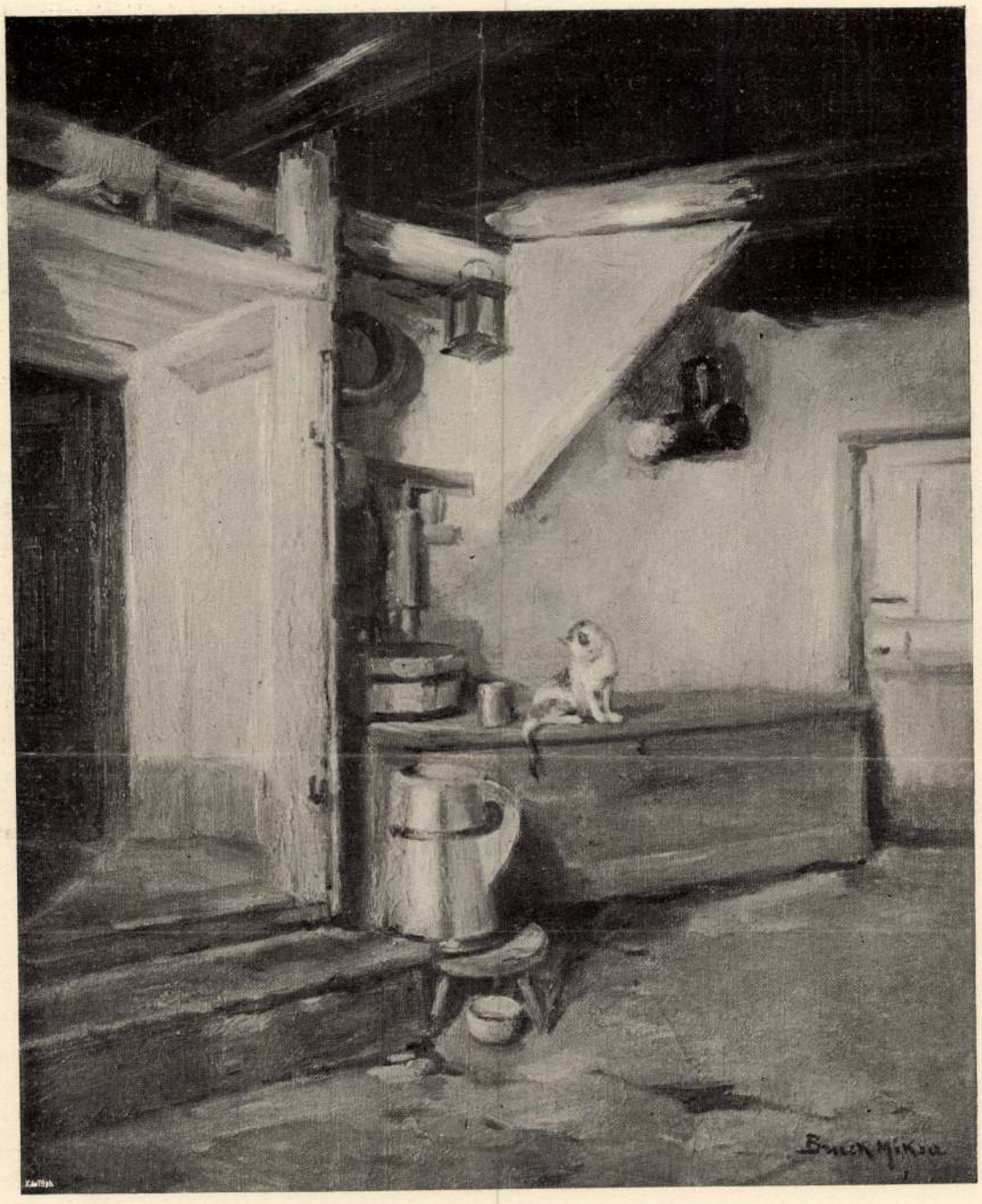

FEHÉR INTERIEUR
BRUCK MIKSA FESTMÉNYE
A MŰCSARNOK TAVASZI TÁRLATÁN MEGVETTE
A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

M. D. L.

KORECZ István asztalos

1756. Ládbesenyő, ref. Templom, baragott festett mennyezet és karzat

Aggházy: Barokk szobrászat... Bh. 1959.

I. 226. II. 155. l.

Gabriel Szabó, Stephan Korecz (mesternevek?)

A ládbesnyői ref. templom keleti karzatán (1756.)

Tombor Ilona: Borsodi testett asztalosmunkák. MTA II. Tdn.-tört. Tud. Ont. Közl. II. köt. 1. sz. (1951.) 89. l.

K O R E C Z Stephan

festő-asztalos

neve az átfestés alatt elolvasható a ládbesenyői /Borsod m./ ref.templom nyugati karzatán.Ugyanitt állatalakos és növényi ornamentikás festés nyomai.

Dr Tombor Ilona
közlése
1949. VIII. 11.

Szabó Gabriel festő
asztalossal együtt
Rémitette

Kora?

Koreszky Gábor, grafikus

rajza
repr.

Panoráma
Magyar Ifjúság, 1970. III. 6. 2. l.

Koveczky Gábor, grafikus

– a Kandó Kálmán főiskola egykori diákja. Kiállítása a főiskola pincéklubjában

Panoráma
Magyar Ifjúság, 1970. III. 6. 2. l.

Korek József (1920. febr. 9. Szeged-Nagyszéksós – 1992. máj. 29. Bp.): régész. – Középisk.-i tanulmányait Szegeden végezte, a Szegedi Tudományegy.-en történelem–földrajz szakos tanári diplomát (1942), majd a Szentes-kajáni avar temető leleteinek értékeléséről írt disszertációjával bölcsészdoktori oklevelet szerzett (1943). Díjtalan gyakornok, ösztöndíjas a szegedi egy. Régiségtud.-i Int.-ében (1943–1944). Részt vett professzora, Banner János Hódmezővásárhely környéki feltárásain, ill. Zenta és Zombor határában ásatásokat vezetett. Rendezte, leltárba vette a szegedi Városi Múz. régészeti gyűjt.-ét. Katonai szolgálatra hívták be (1944. szept.); amerikai fogságba került (1945. ápr.). Hazatérése után tiszteletdíjasként a szegedi, a hódmezővásárhelyi és az orosházi múz. régészeti gyűjt.-einek rendbetételét végezte (1946. máj.-tól); emellett díjtalan tanársegéd volt a szegedi egy.-en. A Magyar Nemzeti Múz. (MNM) Régészeti Osztályának munkatársa (1948. máj. 1.–1953. febr. 1.). Meghatározó szerepet vállalt az ősrégészeti gyűjt.-ben lévő, korábban leltározatlan, s a világháború alatt azonosíthatatlanná vált, igen nagy mennyiségű tárgy rendezésében, leltárba vételében. Fő kutatási területének az újkőkort és a rézkort választotta. Ásatást végzett Folyás-Szilmeg, Tápé-Lebő (1950) határában újkőkori telepeken, továbbá az alsónémedi rézkori temetőben (1949). Banner Jánossal együtt elkészítette a késői rézkor emlékeit összefoglaló könyvet (*Die Péceler Kultur.* Bp., 1956). Ugyanennek a korszaknak fontos forrásanyagát tartalmazza az alsónémedi temető leleteinek közlése (1951). A Népművelési, majd Művelődési Min. osztályvezetőjeként (1953. febr.–1957. máj.) irányította a vidéki múz.-ok régészeti gyűjt.-einek nyilvántartási munkáit, a leletmentő feltárások megszervezését. Tevőleges szerepe volt a MNM épületét az 1956. évi forradalom idején ért károk elhárításában, a helyreállításban. A MNM Régészeti Adattárának osztályvezetője (1957. máj.–1961. júl.), majd a múz. főigh.-e (1990. évi nyugdíjba vonulásig). Fontos tud.-os adatokat, forrásanyagot szolgáltató ásatásokat vezetett Zalaszentgrót-Csáfordon (1959; két rézkori aranykorong lelőhelye), vmint nagy újkőkori településeken, Dévaványán (1960, 1963), Upponyban (1961), Szegvár-Tűzkövesen (1970), Kisköre-Gáton (1963–1965), Aggteleken (1969) és Sonkádon (1973). Szervezte, segítette azokat a leletmentő ásatásokat, amelyeket a MNM a nagy állami beruházások, a tiszai és a dunai vízlépcsők területén végzett. Kutatásainak eredménye az újkőkori tiszai kultúra területi csoportjainak, a Szamos vidéki festett kerámialeleteknek, az alföldi vonaldíszes kultúra emlékeinek megismerése. Patay Pállal közösen írt művében az É-mo.-i bükki kultúra leletkataszterét tette közé (1958). A rézkor késői szakaszának megismeréséhez a Salgótarján-Pécskőn (1963) és a Szigetcsépen feltárt telepleletek (1983), vmint az alföldi bolerázi típusú leletek (1985) közlésével, lényeges eredményekkel járult hozzá. Az újkőkori tiszai kultúráról írt disszertációjával kandidátusi fokozatot szerzett (1973); a munka, újabb kutatási eredményekkel kiegészítve, 1989-ben jelent meg, értékes forrásanyaggal járulva hozzá a Középső- és a Felső-Tisza-vidék fiatalabb újkőkori kultúrájának kutatásához. A Budakalászon feltárt késő rézkori temetőről írt értekezésével a történettud.-ok (régészet) doktora fokozatot nyerte el (1986); munkájában a feltárt emlékanyag hagyományos

régészeti értékelését meghaladva, az embertani vizsgálatokra támaszkodva, a rézkori társadalomról rajzolt szemléletes képet. Érdeklődésének másik fő területe a múzeumtörténet, a muzeológia volt. Megírta, és közreadta a MNM 1945–1970 közötti, vmint a Múzeumkert létrejöttének történetét. Összeállította a múzeumügy elméleti és gyakorlati tudnivalóit tartalmazó egy.-i tankönyvet. Az ELTE Régészeti Tanszékének oktatójaként (1960-tól), utóbb címzetes egy.-i docensként (1979-től) muzeológiát és ősrégészeti anyagismeretet adott elő. Vezető szerepet játszott az 1963. évi múz.-i törvény, a múz.-i ügyrend, a nyilvántartási szabályzat megalkotásában, a múz.-i szakfelügyelet működtetésében, s általában az ország régészeti kutatásának megszervezésében. A kulturális miniszter melletti tanácsadó testület, a Múz.-i Kabinet, majd a Múz.-i Tanács elnöke (1959-től), az MTA Régészeti Biz.-ának tagja (1960–1990), az Ásatási Biz. titkára (1961–1976). A Nemzetközi Őrségészeti Unió tagja (1976). A Közalkalmazottak Szakszervezete központi vezetőségének tagja (1963–1981), a múz.-i szakbiz. elnöke. – Kuzsinszky Bálint-emlékérem (1944), Rómer Flóris-emlékérem (1982). Móra Ferenc-díj (1974), Széchenyi Emlékérem (1990).

F. m.: *A Szentes-Kajáni avar kori temető* (Dolgozatok, Szeged, 19., 1943, 1–129.); *Ein Gräberfeld der Badener Kultur bei Alsónémedi* (Acta Archaeologica Hungarica 1., 1951, 35–54.); *A bükki kultúra elterjedése Magyarországon.* Patay Pállal (Régészeti Füzetek. Series II. 2., 1958); *A vonaldíszes kultúra elterjedése az Alföldön* (Móra Ferenc Múzeum Évkönyve, Szeged, 1958–59, 19–52.); *Neolitikus telep és sírok Dévaványán* (Folia Archaeologica, 13., 1961, 9–26.); *Nyíltszíni bükki telep és sírok Aggteleken* (Archaeológiai Értesítő, 97., 1970, 3–22.); *Die frühe und mittlere Phase des Neolithikums auf dem Theissrücken* (Acta Archaeologica Hungarica, 20., 1977, 3–52.); *Adatok a Tiszahát neolitikumához* (Jósa András Múzeum Évkönyve, Nyíregyháza, 18–20., 1981, 8–60.); *Ásatások Szigetcsép-Tangazdaság I. lelőhelyén. A késő rézkori település leletei* (Communicationes Archaeologiciae Hungaricae, 1984, 5–30.); *Die Theiß-Kultur in der mittleren und nördlichen Theißgegend* (Bp., 1989); *A Magyar Nemzeti Múzeum története.* Fejős Imrével (Bp., 1971, 1977); *Gyűjtemények, múzeumok, múzeológia* (Bp., 1976); *A Múzeumkert* (Bp., 1980); *A muzeológiai alapjai* (Bp., 1988).

Irod.: Kalicz Nándor: K. J. 70 éves (Archaeológiai Értesítő, 117., 1990, 261–262.); Trogmayer Ottó: In memoriam K. J. (1920–1992) (Archaeológiai Értesítő, 119., 1992, 91–92.). – Bibl.: Fodor István: Dr. K. J. (1920–1992) és szakirodalmi munkássága (Folia Archaeologica, 44., 1995, 9–18.).

Kemenczei Tibor

Lad. 04.02.

Korek József, (1920 feb. 9. Szeged - Nagyszéksós – 1992 máj. 29. Budapest): régész. – A középiskolát Szegeden végezte. –A Szegedi Tudományegyetemen történelem – földrajz szakon szerzett tanári diplomát 1942-ben. – 1943-ban védte meg bölcsészdoktori értekezését, amelynek témája a Szentes – kajáni avar temető leleteinek értékelése volt. – 1943 – 44-ben díjtalan gyakornok, ösztöndíjas a szegedi egyetem Régiségtudományi Intézetében. Részt vett professzora, Banner János Hódmezővásárhelyen környéki feltárásain, Zenta, Zombor határában ásatásokat vezetett. Rendezte, leltárba vette a szegedi Városi Múzeum régészeti gyűjteményét. – 1944 szept.–ben katonai szolgálatra hívták be. 1945 ápr.-ban amerikai fogságba került. Haza kerülve 1946 máj.-tól két évig tiszteletdíjasként a Szegedi, Hódmezővásárhelyi és Orosházi Múzeum régészeti gyűjteményeinek rendbetételét végezte, emellett díjtalan tanársegéd volt a szegedi egyetemen. – 1948 máj. 1-től 1953 feb. 1-ig a Nemzeti Múzeum Régészeti Osztályának munkatársa. Ebben az időszakban kezdődött meg az ősrégészeti gyűjteményben a korábban leltározatlan, s a világháború alatt azonosíthatatlanná vált, igen nagy mennyiségű tárgy leltárba vétele. Ebben a munkában meghatározó szerepet vállalt. – Fő kutatási területeként az újkőkort, s a rézkort választotta. Ásatást végzett újkőkori telepeken Folyás - Szilmeg, Tápé-Lebő (1950) határában, az alsónémedi rézkori temetőben (1949). – Ásatásainak eredményeit több tanulmányban tette közé. Ebben az időszakban legfontosabb munkája volt, Banner János szerzőtársaként, a késői rézkor emlékeit összefoglaló könyv, amely 1956-ban jelent meg. Ugyanennek a kornak fontos forrásanyagát tartalmazza az alsónémedi temető leleteinek közlése (1951). - 1953 feb. – 1957 máj. között osztályvezető a Népművelési, majd Művelődési Minisztériumban. Irányította a vidéki múzeumok régészeti gyűjteményeinek nyilvántartási munkáinak, a leletmentő feltárások megszervezését, mindig támogatva a szakmai, kutatói értékeket. A Nemzeti Múzeumnak az 1956-os forradalom idején megsérült, kigyulladt épületét ért károk elhárításában, a helyreállításában tevőleges szerepe volt. – 1957 máj.–tól 1961 júl.-ig: a Nemzeti Múzeum Régészeti Adattárának osztályvezetője, ezután főigazgató helyettes az 1990. évi nyugdíjba vonulásig. – Meghatározó, vezető személyiség az 1963. évi múzeumi törvény, a múzeumi ügyrend, nyilvántartási szabályzat megalkotásában, a múzeumi szakfelügyelet működtetésében, általában az ország régészeti kutatásának megszervezésében. 1959-től a kulturális miniszter melletti tanácsadó testület, a Múzeumi Kabinet, majd Múzeumi Tanács elnöke. - 1960 – 1990: az MTA Régészeti Bizottság tagja. - 1961 – 1976: Ásatási Bizottság titkára. - 1976-tól a Nemzetközi Ősrégészeti Unió tagja. – Fontos tudományos adatokat, forrásanyagot szolgáltató ásatásokat vezetett két rézkori aranykorong lelőhelyén, Zalaszentgrót – Csáfordon (1959) valamint nagy újkőkori településeken, Dévaványán (1960, 1963), Upponyon

(1961), Szegvár – Tüzkövesen (1970), Kisköre – Gáton (1963-65), Aggteleken (1969) és Sonkádon (1973). Szervezte, segítette azokat a leletmentő ásatásokat, amelyeket a Nemzeti Múzeum a nagy állami beruházások, a tiszai és dunai vízlépcsők területén végzett. – Széleskörű tudományos irodalmi munkásságának területe mindenekelőtt az újkőkor és a rézkor volt. – Kutatásainak eredményeképpen lehetett megismerni az újkőkori tiszai kultúra területi csoportjait, a Szamos vidéki festett kerámialeleteket, az alföldi vonaldíszes kultúra emlékeit. Patay Pállal közösen írt művében az Észak-magyarországi bükki kultúra leletkataszterét tette közé (1958). - A rézkor késői szakaszának megismeréséhez a Salgótarján – Pécskön (1963), a Szigetcsépen feltárt telepleletek (1983), valamint az alföldi bolerázi típusú leletek (1985) közlésével, lényeges eredményekkel járult hozzá. - 1973-ban a kandidátusi fokozatot kapta meg, az értekezésének témája az újkőkori tiszai kultúra volt. Ez a munka, újabb kutatási eredményekkel kiegészítve, 1989-ben jelent meg, értékes forrásanyaggal járulva hozzá a Középső-, Felső-Tiszavidék fiatalabb újkőkori kultúrájának kutatásához. – 1986-ban a történettudományok (régészet) doktora fokozatot nyerte el, értekezésének témája a Budakalászon feltárt késő rézkori temető volt. Ebben a művében a feltárt emlékanyag hagyományos régészeti értékelését meghaladva, az embertani vizsgálatokra támaszkodva, a rézkori társadalomról rajzolt szemléletes képet. – Érdeklődésének másik fő területét a múzeumtörténet, múzeológia alkotta. Megírta, s közreadta a Nemzeti Múzeum 1945-1970 közötti, s a Múzeumkert létrejöttének történetét. Összeállított egy olyan egyetemi tankönyvet, amely minden elméleti és gyakorlati tudnivalót tartalmaz a múzeumügyről. Muzeológiára és ősrégészeti anyagismeretre tanítva a Régészeti Tanszék hallgatóit, 1960-tól az egyetemi oktatásban is továbbadhatta munkássága során összegyűjtött tapasztalatát, tudását. 1979-ben megkapta a címzetes egyetemi docensi címet. – Kutatói, tudományszervező tevékenysége mellett közéleti szereplést is vállalt. 1963 – 1981: Közalkalmazottak Szakszervezete központi vezetőségének tagja, a múzeumi szakbizottság elnöke. – Kitüntetései: 1944: Kuzsinszky Emlékérem. – 1982: Römer Flóris Emlékérem. – 1974: Móra Ferenc díj. - 1967, 1974: Munka Érdemrend ezüst, arany fokozata. – 1989: Magyar Népköztársaság aranykoszorúval ékesített Csillagrendje. – 1990: Széchenyi Emlékérem.

F. m.: A Szentes - Kajáni avar kori temető. (Dolgozatok, Szeged 19, 1943, 1-129); Ein Gräberfeld der Badener Kultur bei Alsónémedi. (Acta Archaeologica Hungarica 1, 1951, 35-54); J. Banner, Die Péceler Kultur. Unter Mitwirkung von József Korek. (Budapest 1956); Zwei Adorjaner Gräberfeld der Awarenzeit. (Szeged 1957); A bükki kultúra elterjedése Magyarországon. Társszerző: Patay Pál. (Régészeti Füzetek ser. II. 2, 1958); Lebő halmi ásatás 1950-ben (Archaeológiai Értesítő 85, 1958, 132-155); A vonaldíszes kultúra elterjedése az Alföldön (Móra Ferenc Múzeum Évkönyve, Szeged,

1958-59, 19-52); Neolitikus telep és sírok Dévaványán (Folia Archaeologica 13, 1961, 9-26); Eine Siedlung der spätbadener Kultur in Salgótarján-Pécskő (Acta Archaeologica Hungarica 20, 1968, 37-58); Nyíltszíni bükki telep és sírok Aggteleken (Archaeológiai Értesítő 97, 1970, 3-22); Die frühe und mittlere Phase des Neolithikums auf dem Theissrücken (Acta Archaeologica Hungarica 20, 1977, 3-52), Adatok a Tiszahát neolitikumához (Jósa András Múzeum Évkönyve, Nyíregyháza, 18-20, 1981, 8-60); Ásatások Szigetcsép-Tangazdaság I. lelőhelyén. A késő rézkori település leletei. (Communicationes Archaeologiciae Hungaricae 1984, 5-30); Die Theiß-Kultur in der mittleren und nördlichen Theißgegend (Bp. 1989); A Magyar Nemzeti Múzeum története. Társszerző Fejős Imre. (Bp. 1971, 1977); Gyűjtemények, múzeumok, múzeológia. (Bp. 1976); A Múzeumkert. (Bp.1980); A muzeológiai alapjai. (Bp. 1988).
Irod.: Kalicz Nándor: Korek József 70 éves. (Archaeológiai Értesítő 117, 1990, 261-262); Trogmayer Ottó: In memoriam Korek József (1920-1992). (Archaeológiai Értesítő 119, 1992, 91-92); Fodor István: Dr, Korek József (1920-1992) és szakirodalmi munkássága (Folia Archaeologica 44, 1995, 9-18).

Kemenczei Tibor

Csendes, meleg, igazi alföldi őszi napok voltak, már korán sötétedett, sok mindenről beszéltünk csak egyről nem, amit mindketten sejtettünk, hogy utoljára jársz e tájon, búcsúzni jöttél, felidézni a fiatalság boldog napjait, elköszönni, elbúcsúzni mindentől, a napoktól, hetektől, évektől, melyekből az emberi természet szerencsés rendje szerint a tisztalelkűek csak a szépre és a jóra emlékeznek.

Ezután még kétszer jártál nálunk, késő ősszel és télen, amikor mély havat tapostunk az éjszakában egy tanyai vendégség után, ahol másról sem beszéltél, mint emlékirataidról, életed állomásait újra és újra felidézve. Biztosan tudtuk mindketten, hogy egyre inkább közeledik a legvégső búcsú, a mai nap.

Életed a Tisza ártereinek százados fűzfáihoz hasonlítanám, melyek még akkor is hoznak pár száz levelet a tavaszi sarjadáskor, mikor már törzsük szinte egyetlen odúvá alakul át, szinte alig pislákol bennük az élet, ám sorsuk viharai során páncéllá válik kérgük, még mindig szállítja a nedveket az újra és újra sarjadó rügyekhez, ha másra nem is, a világ, s a tavasz örömére.

Nehezen tudjuk átérezni azt a felmérhetetlen lelkierőt, az emberi fizikum utolsó tartalékait is harcbavető tartást, mellyel az elmúlt esztendőkben szembeszegültél a pusztító kórral, szembeszegültél a halállal. Úgy vívtad meg ezt az utolsó csatát, ahogy életed során mindent. Kisebb, s nagyobb csetepatékat és életeket eldöntő ütközeteket. Szívvel s erővel küzdve, harcolva az utolsó leheletig. S közben égtél, világítottál mint egy hatalmas fáklya, életed két nagy értelméért, a családért és a magyar múzeumügyért, a régészetért. E kettőt nem tudom rangsorolni, s nem is lenne illő, ám amit ember megtehet szeretteiért és a tudományért, azt Te megtetted, folt nélkül, tisztán állsz előttünk most is, amikor gyertyád örökre ellobbant.

Ki tudja kié a nehezebb sors, a vidéki muzeológusoké-e vagy azoké, akik emberi, s szakmai tisztességet tartva, felelősséggel küzdenek értük, akit egyszerre apaként tisztel, s barátjaként szeret minden olyan pályatársa, akit közel engedett egyéniségéhez, akit maga mellé fogadott, aki érezhette gondoskodását. Búcsúznom kell Tőled mindazok nevében, akik kis hazánk múltját, a vidéki városokban kutatják, akik őrzik a múlt nem mindig szép, de számunkra mindig becses emlékeit, a gyalogrégészek nevében, akiknek kapitányává tudtál válni, akik sok évtized óta járják a mezőket, s akik büszkék arra, hogy a gondjukra bízott vidéken ugyanúgy ismerik és szeretik őket, ahogy Téged is megszerettek, ahol csak megfordultál. Sokan tanultuk Tőled a különböző habitusú és foglalkozású emberekkel való kapcsolatteremtés módját, a bizalomkeltés fortélyait, még ha nem is tudtuk produkálni azt a Belőled sugárzó szimpátiát, mellyel rövid időn belül szinte mindenkit tisztelőddé tudtál tenni, magadhoz, s ezzel együtt a magyar múzeumügyhöz tudtál kötni, annak szolgálatába tudtál állítani. Mert szolgáló voltál mindenkor, s ezt a szolgálatot a szegedi múzeumi gyakornokságodtól a minisztériumi osztályvezetői székéig, a Magyar Nemzeti Múzeum egyik vezető posztjáig, mindig is szem előtt tartottad. Szolgáltál harcosan, szolgáltál alázattal, mindig a szentnek tartott nagy ügyet tartva szem előtt.

Emléked igazán nem ez a sírhely őrzi, hanem szívünkben él, mindazok szívében, akik ismertek és szerettek. Tovább él az Általad rótt szavak, s mondatok tízezreiben, melyekkel ércnél maradandóbb emléket állítottál önmagadnak is, s tudományunknak is.

Búcsúzó szavaim szertefoszlanak, életműved azonban megőrzi emlékedet.

Drága Jóska Bátyám, Kapitányunk az élet örök körforgásának részeként talán még találkozunk.

A Tájak–Korok–Múzeumok Egyesület legutóbb megjelent kiadványai

425. ***Demény–Dittel Lajos: Hatvan – Szent Adalbert plébániatemplom*** (német nyelvű összefoglalóval. 40,– Ft)
426. ***Demény–Dittel Lajos: Hatvan – Műemlékek, emlékművek*** (német nyelvű összefoglalóval, 40,– Ft)
427. ***Dr. Császár László: Jászárokszállás, Jászszentandrás – Műemlékek*** (40,– Ft)
428. ***Galavics Géza: Pápa – Kastélykápolna*** (német nyelvű összefoglalóval. 40,– Ft)
429. ***D. Mezey Alice: Türje – Műemlékek*** (40,– Ft)
430. ***Galgóczi Károlyné: Ménfőcsanak – Galgóczi Erzsébet Emlékszoba*** (40,– Ft)
431. ***Vándor László: Szentgyörgyvölgy – Műemlékek*** (német nyelvű összefoglalóval, 40,– Ft)
432. ***Kovács József László: Budaörs–Wudersch – Látnivalók – Schenswürdigkeiten*** (kétnyelvű kiadás, 40,– Ft)
438. ***Dr. Danka Klára: Ecsegpuszta – Természetvédelmi terület*** (40,– Ft)

KÖZHASZNÚ INFORMÁCIÓK

Költözési hírek...

Egyre szélesebb körben foglalkoztatja a szakmai közvéleményt, sőt a rádió és a televízió révén, a múzeumügy iránt érdeklődők egyre szélesebb körét is a Magyar Természettudományi Múzeum elhelyezésének gondja. Emlékszünk még rá, hogy 1987-ben született egy olyan határozat, miszerint az MTM a Budavári Palota "A" épületét kapta volna meg a Magyar Nemzeti Múzeumban lévő részlegeinek elhelyezésére. A Ludwig-gyűjteménynek az "A" épületben történt elhelyezésével ezeknek a terveknek bealkonyult. Ekkor támadt új életre az a korábbi gondolat, hogy az MTM tárainak, kiállításainak és egyéb részlegeinek az egységes, egy épületben történő elhelyezését a volt Ludovika Akadémia épületében kellene megoldani. Az ötlet újbóli felmerülését és a kezdeti tapogatózó lépéseket követően hosszas csend következett, majd 1991 őszétől egyre konkrétabban fogalmazódott meg a költözés igénye és kényszere, hogy végre most hivatalosan is meginduljon a KÖZTI Rt. részéről a Ludoviceum múzeumi célokra történő átalakítására vonatkozó tanulmányterv elkészítése.

SZEMÉLYI HÍREK

1992. április 1-jétől *Hegyessy Gábor* biológus-muzeológus a sátoraljaújhelyi Kazinczy Ferenc Múzeum munkatársa.

1992. május 15-től *Kiss Éva* művészettörténész a Budapesti Történeti Múzeum Kiscelli Múzeuma munkatársa.

1992. június 1-jétől *dr. Mészáros Balázs* tudományos főmunkatárs, műtárgyvédelmi felelős a Közlekedési Múzeumban.

1992. április 10-től *Soós Sándor* néprajzos-muzeológus 5 évre megkapta kinevezését Pest Megye Közgyűlésétől a Megyei Múzeumigazgatóság élére.
1992. május 1-jétől *dr. Maróti Éva* régész-muzeológust bízta meg a megyei múzeumigazgató-helyettesi teendők ellátásával.
1992. május 15-től az intézményhálózat gazdasági igazgatóhelyettese *Véghelyi Ibolya* okleveles üzemgazdász.
1992. március 1-jétől *dr. Hann Ferenc* művészettörténész látja el a tudományos titkári teendőket.

*

KOREK JÓZSEF (1920–1992)

„Akárki is volt ő, de fény, de hő volt
Mindenki tudta és hirdette: ő volt."
(Kosztolányi)

1992. június 17-én kísértük ki utolsó útjára Dr. Korek Józsefet, a Magyar Nemzeti Múzeum nyugalmazott főigazgató-helyettesét, mindannyiónk Jóska bácsiját. A Magyar Nemzeti Múzeum saját halottjának tekintette, de valójában valamennyi magyar múzeum, az egész magyar régészettudomány halottja.
Történelmünkben számtalan nemzedékre mondhatjuk, hogy életét a nehéz évtizedek tették ki. Az ő nemzedékére, róla is ezt kell mondani. Majd' háromnegyed évszázados életének fél évszázadát az a kor tette ki, amikor talán legjobban nyomorították a magyar szellemet, a magyar értelmiséget, leginkább törekedtek nemzeti tudatunk meghamisítására, megsemmisítésére. Ilyen körülmények között a magyar szellemi élet, nemzettudatformáló intézmény egyik vezetőjének lenni kevés sikert és sok megaláztatást jelentett. Része volt benne! Része volt benne, mert becsületes egyénisége, gerincessége nem engedte a megalkuvást, egyéni karrierjének nem rendelte alá a közérdeket.
Jellemét már indíttatása meghatározta. Abban a Szeged környéki tanyasi néptanító családban született, amely népünk legszegényebb, de lélekben leggazdagabb, legmagyarabb részével volt mindennapi kapcsolatban. Apja, anyja küzdött – sokszor inkább küszködött – ennek a népnek a művelődéséért. Ebből a családból csak tisztességes ember kerülhetett ki. Ez az otthonról hozott keresztény magyar nemzeti értékrend párosult a szegedi egyetemen szerzett szaktudással. 1943-ban doktorált régészetből. Ám szakmai területre csak 1946 májusában került ugyancsak Szegeden. Előtte mint rendfokozat nélküli karpaszományos honvéd alakulatával nyugatra vonult, ahol amerikai fogságba esett. 1946-ban tért vissza. 1948-ban jött a fővárosba, a Magyar Nemzeti Múzeumba, ahol – eltekintve az 1953–1957. közötti, a minisztériumban töltött osztályvezetői munkájától – 1990-ig, nyugdíjba vonulásáig dolgozott. Dolgozott! Először (1957-től) mint osztályvezető, 1961-től mint főigazgató-helyettes. Helyettes volt, de nem a hatalom helyettese. Vezető egyénisége a hatalom ellenpontjává tette. Annak a hatalomnak, amely minden intézménybe odatette első és kizárólagos vezetőnek azt, aki őt hajlandó volt minden nép- és nemzetellenes tettében kiszolgálni, utasításait végrehajtani. Ennek a hatalomnak volt ellenpontja Korek József. A kevés sikerért vállalta az ezzel járó megaláztatást. Ám ez a kevés siker is elegendő volt ahhoz, hogy az ország első múzeuma megőrizzen valamit a „nemzet temploma" jellegéből.
Ennek a múzeumnak voltak kiállításai, konferenciái, kutatói létrehoztak tudományos eredményeket, amelyeket nem kell szégyellnünk. Mindezért a legnagyobb jutalmat, kitüntetést kapta: alkotó munkatársainak, beosztottjainak szeretetét. Amit a hatalom sohasem kapott meg. Ember volt, magyar volt.
Korek József tudományos és múzeumi munkáját, hivatalos életútját, kitüntetéseit, irodalmi munkásságát több tudományos és szakmai folyóirat hosszan és részletesen fogja ismertetni, értékelni, ahogyan egy elhunyt vezetőjét kell és illik. Itt most néhány szerény szóval Jóska bátyánktól búcsúztunk.

Gedai István

Drága Jóska Bátyám!

Búcsúzom Tőled szülőföldedtől, születésed s ifjúságod örökké szeretett színhelye Szeged, pályatársaid nevében, kik közé büszkén sorolom magam is. Búcsúzom a szegedi múzeum nevében is, ahol halálodig művelt múzeumi pályád elkezdted, ahol sok száz tárgy, följegyzés őrzi a kezed munkáját, ahova visszatértél a világháború kényszerű száműzetéséből, s ahonnan törpe pártérdekek miatt el kellett menned. Búcsúzom a szegedi egyetem nevében, melynek folyosóit koptattad, ahol eminensként két fakultáson is folytattál stúdiumokat, a szegedi Régészeti Intézet nevében, amely elültette benned a szakma, a régészet szeretetének és művelésének magját. Ez a bölcső nem ma kezdődött, hanem évekkel ezelőtt, mikor kérésedre bejártuk a környéket kettesben, emlékeid százait felidézve, megmegállva, egy-egy sömlyéknél, akácosnál, alföldi hegynek tisztelt dombocskánál. Bejártuk a nagyszéksósi tanyavilágot, ahol még áll a Népiskola, ahol a betűvetésre tanítottak, bejártuk a vásárhelyi híres lelőhelyeket, Kökénydombot, Kotacpartot, és a lebőt, ahol először nézhettél át azon a múltba nyíló ablakon, mely csak szeretett tudományágunk művelőinek nyílik meg, s azok közül is csak az elhivatottaknak. Az olyan elhivatottaknak, mint amilyen Te is voltál.

KOREK József

Magyar Nemzet, 1992 junius 2o

Köszönetnyilvánítás: Köszönetet mondunk mindazoknak, akik **DR. KOREK JÓZSEFET,** a Magyar Nemzeti Múzeum nyugalmazott főigazgató-helyettesét utolsó útjára elkísérték, részvétüket nyilvánították, osztoztak a család és a múzeum kollektívájának gyászában. A család köszönetét fejezi ki a Magyar Nemzeti Múzeum együttérző segítségéért. A gyászoló család. (X)

A kínaiak
ugyanúgy mosolyognak, mint mi, csak többet, állapította meg munkatársunk, amikor náluk járt. Nemcsak fotózott, de barátságokat is kötött
26–27. oldal

ahogy tetszik

ZENEKAR A DOBOZBAN

KIÁLLÍTÁS A NAGYTÉTÉNYI KASTÉLYMÚZEUMBAN

Korenchy Gábor nagyjából harminc éve gyűjt régi, zenélő szerkezeteket, sípládákat, fonográfokat, gramofonokat és olyan herkentyűket, amelyekről az ember nem is sejtené, hogy léteznek. Több mint százdarabos gyűjteményéből most nyolcvankettőt állítottak ki a Nagytétényi Kastélymúzeumban.

A kastélymúzeum egyébként egy ötszáz évet átölelő lakáskultúra-kiállításnak is állandó helyszíne, és tapasztalataim szerint előbb érdemes azt megnézni, így könnyebben ráhangolódunk a zenélő tárgyakra. Alexandriában állítólag már időszámításunk előtt két-háromszáz évvel építettek zenélő automatákat. A muzsikáló szerkezetek fénykora mégis a XVII. században kezdődött. A barokk udvarok urai, gondolom, egymást próbálták túlszárnyalni abban, hogy kinek szól szebben-jobban a zenegépe.

Miraphone gramofon

Kedvencem egy mozgó, fütyülő énekesmadár-automata. Ilyet manapság is árusítanak, csak műanyagból, és a kínaiak csinálják. Van még madárfüttyöt utánzó zsebóra (modern formája a tv-shopból beszerezhető), de legtöbb féle talán a zenélő dobozokból van, azokat egészen a XIX. század végéig készítették. A mindig éppen divatos zene szólt belőlük, hiszen nem lehetett cserélni a hengereiket. A balatoni büfék elengedhetetlen kelléke, a zeneautomata ősе is megtalálható a kiállításon: a polyphon és az euphonion nevű zenegépekbe pénzt kellett dobni, akkor szólaltak meg.

Működés közben a leglátványosabb bizonyára az orchestrion, a hangja is ennek a legszebb. Szekrény méretű doboz, amelybe kis híján egy egész zenekart zsúfoltak bele. A kiállításon nemcsak csodálni lehet a régi kávéházak, szalonok hangulatát idéző masinákat, hanem meg is lehet hallgatni őket. Az emberi hangot először rögzíteni tudó fonográfokból és gramofonokból is látható néhány.

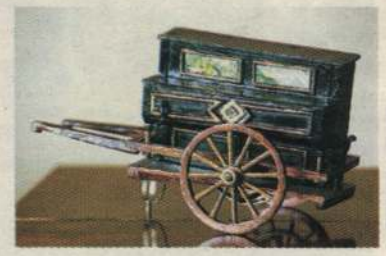

Miniatűr verkli

Korenchy Gábor gyűjtő elmondta, hogy egy bizományi bolt kirakatában látta meg az első zenélő szerkezetet. Megvette. Azóta a gyűjtés a szenvedélyévé vált. Eleinte újsághirdetések útján és barátoktól, ismerősöktől szerezte be a tárgyakat, manapság azonban már csak kereskedőktől tud venni zenélő gépezeteket. Vasárnap délután három órától az érdeklődőknek Korenchy úr a működésüket is bemutatja a kastélymúzeumban. (A kiállítás hétfő kivételével 10–18 óráig van nyitva, egészen november 14-éig.)

Knap Gábor

Zenélő doboz

Sárközy György műtárgyfotói

ahogy tetszik

Sikerpályákon és

fotó: Pályi Nóra

Mire a fiúk észbe kapnak, gyakran már egy szakiskolában találják magukat, ahonnan ugyan nem lehetetlen, de nagyon nehéz más irányba evickélni

Folytatás a 21. oldalról

Sokan azt mondják: ma kíméletlen verseny van a világban, a gazdaságban, a munkahelyeken, miért is volna ez másképp az iskolákban? A baj nem az, hogy az iskola engedi szárnyalni a tehetségeseket, hanem az, hogy sorsukra hagyja és mellékvágányra tereli a valamilyen okból lemaradókat. A 2000-ben elvégzett nemzetközi PISA- (Programme for International Student Assessment) felmérés nemcsak azt a sokkoló tényt mutatta meg, hogy minden negyedik magyar tizenöt éves nem tud rendesen olvasni, hanem volt egy másik, sokkal messzebbre vezető megállapítása is. Kiderült, hogy Magyarország a harmadik legrosszabb helyen áll az iskolák közötti különbségeket tekintve, és azon öt ország közé tartozik, amelyekben az iskola a legkevésbé képes kompenzálni a társadalmi hátrányokból eredő különbségeket. Az eredmények azt bizonyítják, hogy a kevésbé szelektíven működő oktatási rendszerek minden tekintetben jobb eredményeket produkálnak, arról nem is beszélve, hogy jobban megfelelnek a demokrácia és a társadalmi szolidaritás szellemének. Fel lehet tenni a kérdést: vajon az erősen szelektáló oktatási ▶

Részletekben lakozó ördögök

Korenchy Gábor, grafikus

– a Kandó Kálmán Villamosipari Főiskola kulturális küldöttségével kiállított a wroclawi egyetemi napokon.

–: Siker
Magyar Ifjúság, 1970. VII. 3. 3. l.

Korenchy Gábor

Kalapos férfi mellképet ábrázoló rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. márc. 11.
XVI. évf. 11. sz. 15. lap

KOREK József (1920-1992)

GEDAI István: Korek József (1920-1992). =
Muzeumi Hirlevél, 13, 1992, 7-8. 211 - 212.

Korendy Gábor, ~~Wroclawi utca~~ grafikus

Wroclawi utca
repr.

—: Siker
Magyar Ifjúság, 1970. VII. 3. 3. l.

Korondi Jenő

„Anyaság" csokrával
fotója a kép mellékletben

Igaz Szó 1972 november

Koreny Ferenc

120 K a miskolczi ker. és iparkamarától

Értimisk

1902/3.

60. l.

Debreczeni Dósa nádor I. 182

1904. VII. 20.

Kassa.

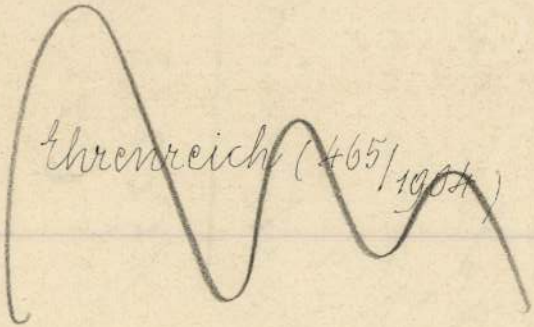

1970. XII. 16. 21.30 D. Petőfi.

Visszhang.

- A Váci utcai Csók István Galéria termeiben látható ékszer 70 kiállitás, a magyar ötvösművészet egy speciális ágának az ékszerművességnek nagyszabásu bemutatója. A kiállitás egyik legsikeresebb művésze a kritika, és a közönség egybehangzó véleménye szerint Kerell János ötvösművész, akivel ez alkalommal, ennek a különleges müves mesterségnek néhány lényeges kérdéséről beszél Ambrus Tibor.

- Az ékszer valamiker státusz szimbólum volt, ahogy ezt mostanában mondják, tehát a felékszerezett nő a férje büszkesége volt, mert azt jelentette, hogy igen jól áll anyagilag, jól keres, vagy vagyona van. Az ékszer valamiker befektetésnek számitott, nálunk, a mi körülményeink között valamiféle emberségesebb, vagy emberibb viszony alakult ki az ékszerhez is, mint az azelőtti időkben. Én a magam részéről az ötvös ékszerről szeretnék beszélni, arany, ezüst tárgyakról van szó, többnyire kis szériába le darabon alul készül, minden egyes darabot azért külön megtervez az ember,

- Azt hiszem a legkisebb ötvöstárgy, vagy ékszer egy gyürü, vagy egy fülbevaló esetében is, azért elsősorban a funkciója határozza meg a formát is.

- Elsősorban a funkciót veszi figyelembe az ember, a tervezésnél, megmunkálás során figyelembe vesszük a fém törvényeit, ugy dolgozunk, hogy rugalmasságát, fényességét, és a fémszerüségét feldiszitésre fölhasználni. A századforduló

1970. XII. 16. 21.30 D. Petőfi.

Visszhang.

- A Váci utcai Csók István Galéria termeiben látható ékszer 70 kiállítás, a magyar ötvösművészet egy speciális ugának az ékszermüvességnek nagyszabásu bemutatója. A kiállítás egyik legsikeresebb művésze a kritika, és a közönség egybehangzó véleménye szerint Korell János ötvösművész, akivel ez alkalommal, ennek a különleges müves mesterségnek néhány lényeges kérdéséről beszél Ambrus Tibor.

- Az ékszer valamikor státusz szimbólum volt, ahogy ezt mostanában mondják, tehát a felékszerezett nő a férje büszkesége volt, mert azt jelentette, hogy igen jól áll anyagilag, jól keres, vagy vagyona van. Az ékszer valamikor befektetésnek számitott, nálunk, a mi körülményeink között valamiféle emberségesebb, vagy emberibb viszony alakult ki az ékszerhez is, mint az az előtti időkben. Én a magam részéről az ötvös ékszerről szeretnék beszélni, arany, ezüst tárgyakról van szó, tabbnyire kis szériába is darabon alul készül, minden egyes darabot azért külön megtervez az ember.

- Azt hiszem a legkisebb ötvöstárgy, vagy ékszer egy gyürü, vagy egy fülbevaló esetében is, azért elsősorban a funkciója határozza meg a formát is.

- Elsősorban a funkciót vezai figyelembe az ember, a tervezésnél, megmunkálás során figyelembe veszszük a fém törvényeit, ugy delgozunk, hogy rugalmasságát, fényességét, és a fémszerüségét feldiszitésre fölhasználni. A századfordulós

óta tulajdonképpen egy forradalom zajlott le a forma művészetbe, ma a funkcionalizmus a divat.

- Mit ért funkcionalizmuson az ékszer esetében.

- Minden esetre azt, hogy hordható, hordható, használható, tárgyra gondolok, ez az egyik alapvető veltétel a tervezésnél. A mai forma kultura egy szeres egységet alkot, mint már az előbb is mondtam, századforduló óta épitészetben, belső épitészetben, általában tárgy kulturában, sokkal simább egyszerübb formák szerepelnek. Megváltozott az ékszer funkciója is, mig azelőtt vagyontárgy volt az ékdszer, ma legfőbb feladata, hogy diszitsen, és hát viselhető legyen. Ma nem lényeges az, hogy tulajdonképpen hogy milyen anyagból készülnek ezek az ékszerek, ma minden darab itt nálunk is, az ötvös ékszerbe mindenképp megtervezhető alkotás.

- Ez a szó, hogy müalkotás azonban talán zavarba ejtheti a tájékozatlanabb embert, a müalkotás szót ékszerre, például egy gyürüre, vagy egy nyakláncra alkalmazni szokatlan. Mit ért tehát az ötvös e jelen esetben ön személyesen azon,hogy minden egyes ékszer, ami a kezéből kikerül, müalkotás.

- Ezekbe a részlet tervekbe benne van tulajdonképpen egy monumentális nagyobb munka ötlete, könnyebb megcsinálni, kisebb anyaggal dolgozik az ember, de ez ugyanolyan fölkészültséget igényel, minden darab megtervezése, mintha szobrot csinálna az ember, és komolyan is kell venni, és komolyan is veszi mindenki. Igy az ékszerről készült fotó részleteket megpróbáltam kiállitani, ugy éreztem, hogy fölért

egy térplasztika monumentalitásával.

- Lényegében tehát mondjuk a tervezést megelőző élmény anyagát gyüjti, és ennek folyamata ugyanugy kapcsolódik a környezethez, mint bármelyik más müvészi alkotást elindító élményt.

- Ez igy van. Rengeteg élmény származik a természetből, környező világból, ha megnéz az ember egy nagyon-nagy nagyitást egy darázs szeméről csak, föl lehet lelni a fotón az ékszer motivumokat is .... pálmafa level /érthetetlen/..... két pálmalevelet összeforditva, a kiállitáson egy ilyen ékszer is szerepelt.

- Az ékszer 7e kiállitáson szereplő anyagából láttam, egy gyürüt és nyakéket, amely ezüst, és ébenfa kombináció volt. Hogyan jött erre a gondolatra, hogy az ezüstöt ébenfával kombinálva dolgozza fel.

- Mint egy kontrasztot az ébenfa is a gránit is hozzáférhető anyag itt nálunk,kiválóan alkalmas a .... /érthetetlen/

- És még egyet hadd kérdezzek meg. Ötletszerüen választja ki például a felhasznált ékkövek szinét, vagy pedig valami határozott céllal választja meg a ....

- Sajnos nem, itt a lehetőségeken belül kell maradni, mert éppen abból dolgozik az ember, amit éppen be tud szerezni, hozzá tud jutni, és ez nagyon megköti a tervező kezét.

- Köztudomásu, hogy kizárólag nemesfémből dolgozik, miért?

- Nem tudom elképzelni más anyagból ezt a müfajt, amit én müvelek, nem is lenne értelme más anyagból megcsinálni.

Koren István

kovács

l.

Rajzoktatás

1944. V. évf. 3. n.

28. l

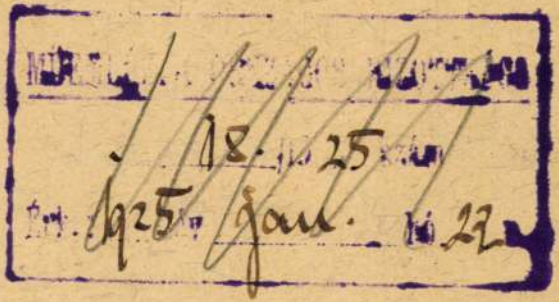

hogy a tanácsi XIV. ügyosztál
minthogy a házinyomda számitá
/ Háromszázhusz / millió koro
Országos Bizottsága által vis
240 / Kettőszáznegyven / mill
tésben kijelölt összeg engedé
azaz: Egyszáztizmillió korona
hogy e többletkiadás az időkö
hajlandó a tanács az 59.921/1
kért 100.000.000 K.-n felül a
is az elöbbivel egyidejüleg a
működő tanácsnak a megfelelő
tenni. Felhivja ehhez képest
ujabb összeg fedezetének együ

Minthogy e határozat
nek egynegyed részét 1923. év
illetve 1924. évi február hó

Közp. nyomt. XXVI. cs. 3 sz.

Koren István

szobrászművész

közli, hogy bábfejeinek (bábjáték-figuráinak) eladására senkinek megbízást nem adott. Bábfejsorozatának beszerzése céljából a következő címre kell írni:

Bp. Hajós u. 19.
III. 1. 15

Köznevelés. 1947.
ápr. 15. 166. l.

Átfozat

Tárgy

Tétel-szám

Méret			Pénz			
			Egységár		Összeg	
m^1	m^2	m^3	Kor.	fill.	Korona	fill.

lés.

Bizottsága részére
Muzeum ~~részére~~.

érény a Cartonok

int elkészítve
sferajó anyagból
150 cm. magas
litási ára = 325 kor
összesen 325

Koren Istvan

III. c.

prob. mat

Ferk' pzomfoisk`vk

1935-36. 71. l.

auch eine periodische Zeit-
schrift veröffentlicht.

Indem ich für Ihr gü-
tiges Entgegenkommen
den Dank der Kommission
wiederhole, wollen Sie den
Ausdruck meiner ausge-
zeichneten Hochachtung
entgegennehmen.

Budapest. 28. März 1926.

Stellvertretender Staatssekretär
Präsidentstellvertreter.

P. S. Ich habe verfügt, dass
der Betrag für die erhaltenen
Bücher Ihnen mit diesem
Briefe zugleich eingesendet
werde.

Schuch

MDK

Koren István

Művészi Betlehem-modellek az Erzsébetkertben. Magyar Nemzeti Ujság, 1938, dec. 4. 22 l.

Koren István

1938/39. V. éves
nobrászati szak,
rendes hallg.
I-II. félév

Ferképzomfoiskévk

1937/39.

158. l.

Koren István

1937/38. IV. éves

~~[illegible]~~ (szak, szobrászati) rendes hallg.

I–II. félév.

Ferkèpzomfoiskèvk

1937/39. 151. l.

XIV.

DR. KOVÁCS-KARAP ERNŐ GEMMA-GYÜJTEMÉNYE

Ferkèpzomfoiskèvk
1933-34. 43. P.

Hangay Sándor

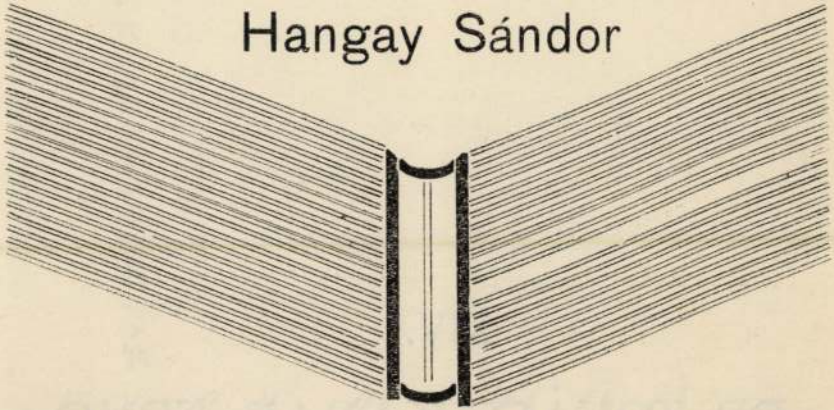

KÉKKÖNYVE

Koren Pál.

Részt vesz az Ady Endre-
szerelék pályázaton.

Nemzeti Ujság, 1928. febr. 9.

M.D.K.

KOREN Pál építész

Szeged, északi varosvész rendezése
(Megvétel)

Tarskrovező: Turcsányi Gyula

Terpályázati eredmenyez

Magyar Építőművészet 1960. 4. sz. 62. l

MDK

Koren Pál

résztvett az alábbi pályázaton

Kik pályáztak az Ady-síremlékre? Képzőművészet 1928. 7. sz. 64.l.

Keren Pál épitész M.é. K.

Kelő Ősközség 1-4-5 sz. szemszédségi egység terve.

Társtervező: Korbonits Dezsőné

repr.

Magyar Épitőmüvészet 1962/1. 30.1.

Koren Pál épitész M.D.K.

/VÁROSTERV/

Sátoraljaujhely. Városközpont rendezési terve

Társrervező: M. Márkus Dóra és H allek Miklós

repr.

Magyar Épitőművészet 1962/1. 31.1.

Koren Pál M.D.K.

Részt vett a pályázaton

18 000 forinttal díjazva

Társtervező: Darnyik Sándro-Meiszter Irén

18 terv érkezett a székesfehérvári piactér rendezé

Magyar Nemzet 1963. december 22. 9.

Koren Pál épitész M.D.K.

Terve díjazva / 14 000 Ft-ért megvásárolva/

Társtervező: Németh István

Sikere volt a pécsi városrendezési tervpályázat

Magyar Nemzet 1964. október 17. 7.l.

Koren Pál épitész M.D.K.

Terve díjazva / 14 000 Ft-ért megvásárolva/

Társtervező: Németh István

Sikeres volt a pécsi városrendezési tervpályázat

Magyar Nemzet 1964. október 17. 7.1.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR KIADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1916 MAJ 14

Magyar Ifjúság

Korenchy Gábor

1021

KORENCHY GÁBOR RAJZA

gédmunkás. Váratlanul meghal a felesége, s hazautazik, hogy temesse. Ennek a két napnak a története ez a drámai sűrítettségű, balladás hangvételű kisregény. Balog Mihály újabb irodalmunk egyik legplasztikusabb, legemlékezetesebben megrajzolt alakja. — Hőse — mondanám, aztán visszariadok a szótól, hiszen mi hősség lehet egy temetésben? Pedig Balog Mihály hős, hiszen többet akar, mint környezete: emlékezetes, igazi temetést szeretne a feleségének, hogy megemlegesse a falu. Célját nem sikerül elérnie, de veszteségként is győztes marad: ember, akit a vereségek nem törtek meg. *Hemingway* öreg halászára gondol önkéntelenül is az olvasó, ha a *Koportos* etikai rétegének fő gondolatát, az emberi helytállást, a vereségek ellenére mégis küzdő életet veszi észre Balog Mihály alakjában. *Balázs* hőse persze más is, hiszen ő természettel és társadalommal egyaránt viaskodik. Az emberi lét természettől adódó végességével: a halállal, és a társadalmi környezet különlegesen lefokozott szintjével, alig-emberi voltával: a telepi morálttalan morállal. S ebben a kettős kötöttségben, kétfelé hadakásban magasodik morális lénnyé Balog Mihály.

Balázs másik két regénye a múltban, az első, illetve a második világháború idején játszódik, de alakjai Balog Mihályhoz hasonlóak; *Magyarokban* a vendégmunkások jóban-rosszban összetartó szövetségesekké válnak, a *Fábián Bálint találkozása istennel* című regényben egy egész falu viharos sorsa, összetartó és széthúzó erői, a *Koportosban* pedig egy rossz közösség, a telepieké, amely nem anyagira segíti; inkább akadályozza a hős küzdelmét. Míg a másik két regényben a történelem általánosan és konkrétan is determinálja a hősök mozgáslehetőségeit, a *Koportosban* már csak egy áttételesebb determináltság van jelen, s ezért elvileg sokkal tágasabb Balog Mihály mozgástere. Ami visszahúzza őt, az egy különösen nehéz sorsú népcsoport öröksége.

Megjelent regényeiben *karakteres íróként* mutatkozott be *Balázs József*. Nemcsak nemzedékének, de egész mai irodalmunknak figyelemreméltó teljesítménye ez a három könyv. S jórészt megvalósítja bennük írói célkitűzéseit: *„Jó lenne olyan regényeket írni, melyekben az ember átéli, megéli a kényszert: mindenáron, mi-*

M. D. K.

Korenes Márk

harangöntő

Szuhahuta, harangláb 1868,
Egerben önlötte

Tar, iskola 1863

Patay P.: Nógrád megye harangjai.
Művtört. Ért. 1958 (VIII.) 2-3 sz. 160

Korenika Imre,szabómester

1872-ben a soproni naptárban szerepel a sztrájk idején.34.old

László Ernő: A soproni szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

Korenika Pál

vül. Kadarkút 1864
Rk. 1 gim –
1894/95 I – II. vendégl.
1895/96 "

Kecker V. 2.

M.D.K.

Novak Korenić, aranyműves

Készítette öt ragusai társával együtt, azokat az ajándékokat (aranyozott crüst korsót, crüsttányérokat, domborműves, tedeles, talpas poharakat), melyeket a dalmát kortársaság Mátyás király cskűvője alkalmából, 1476-ban Budára küldött.

Cvito Fisković: Magyarország és Dalmácia müvészeti kapcsolatai a középkor és a reneszansz idején

Müvészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf. 2.sz.

99. old.

Korent Adolf
korongos MDK

A "művészi" ~~kerámiát~~ kerámiatermékek volt előállitói most nagyfeszültségü szigetelőket gyártanak, mint Korent Adolf aki 1900-1921 között korongos volt a gyárban és Ruzsinszky Endre, kiváló régi "szabadkézi" korongos. A szigetelők tökéletesitése - tervben és kivitelezésben - Szalóky Béla müvezetőt dicséri.

64.o.

NIKELESZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

KORENTS Márk özvegye egri harangöntő 1835-ben önti a nyirábrányi rk. templom 212 fontos haranggját.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Korentsch Márk

egri harangöntő

1867

I.

Kandra Kabos

Adatok az egri egyházmegye történetéhez. I. k.

Eger 1885. 67 l.

MOB 1973. 2

lentékeny és már rongált XIX. száza
festmények alatt nem rejtőznek-e er
románkori falfestmények, vagy azok
mint ahogy a fölötte levő emeleti r
sában ilyenek nyomai ma is vannak.
ben ez a vizsgálat negativnak bizon
a mai falfestményeket kellene megre
és kiegészíteni, amely munkát rá le
bizna Lohrra. Ugyanezt a kutatási m
el kellene végezni a csatlakozó Sze
kápolna eredeti románkori apsisában
kápolna hagyományoktól megszentelt
legbecsesebb része a templomnak, mi
vánatos volna ennek rendbehozatala,
~~xxxx~~ famenyezettel való ellátása,
~~vagy~~
hozatala ~~és~~ freskókkal való diszité
István kápolna freskóinak tárgyául
1/ jelenetet, ~~xxxxxxxx~~ amint Szent

Korentsch Márk egri harangöntő

Az egerszalóki templom részére egy
5 mázsa és 38 fontos harangot
öntött 1867 ben.

Kandra Kabos. Adatok az egri egyházmegye történelméhez. Eger. 1885. I. K.
67. l.

Korrentsch Márk egri harangöntő öntötte a keresztes püspöki templom 4 mázsás harangját Szt. József tiszteletére. Ugyanő öntötte 1851 ben a lelaszi templom 2 mázsás harangját.

Kandra Kabos. Adatok az egri egyházmegye történelmé hez. Eger. 1887. II. K. 104. l. és 296. l.

Korentsch Márk

Zarangöntö Egerben 1867

láid

Kandra Kabos. Adatokar egy egyházmegye történetéhez. I. 67-ik.

Korentsch Markus

harangöntő Egerben
1860-as évek.

Römer Flóris hagy XXXVII cs.

11202

ordult, szembenéz. Feje kopa-
rövid, bajusza hosszú. Öltö-
t.

cm.

09

Kovény József
festő Eger.

1881. Rimaszombaton szül.
U. o. végezte a középis-
kolát, majd a bresti ipar-
művészeti főiskolát és a
münchenikép. akadémiát
végezte Állami ösztöndíjjal
Német- és Olaszországban
tanult. A háborban
harcteri festő volt. 1912-
telepedett le Egerben, hol
a szerviták, ferencrendich
és angolkisasszonyok tem-
plomát festette, a mi-
noriták templomának or-
namentális festését res-
taurálta. Háromszor nyer-
te el a Ferenc József ko-
ronázási ösztöndíjat.

Ladányi Hevés

539. l.

szágos Bizottság!

alatt kelt nagybecsü fel-
van szerencsém jelenteni, hogy
ai gör. kel. templomban mü-
pontból 600 kor. erejéig vég-
kákat a vajda-hunyadi
ésének nyjbóli megkezdéseig
asztani, mivel ezen épit-
y mint a zeykfalvai gör.
nban ugyancsak 600 kor.
endő munka a vajda-
ár épitésvezetősége útján
atositandó.

~~Éber Sándor ad~~

~~Gebauer Ernő~~

Korább

Korény József

egyi templomfestő

erőd

Nikelszky Géza:

A pécsi ferencesek

templomának új

nemzeretképei -

Éber S. és Gebauer E.

freskói. Dunántúl

1933. dec. 20.

Korény az orna-

mentika festője

fordít.

Reszletesen leirva
ki mit festett.

Id. Éber Sándor
1932-ben Romában
XI. Pius pápát és
Sincero biboros arc-
képét festette. Ő-
festette a katymári,
hercegszántói, hajósi,
lánycsöki, béregi,
kaszvári, nagykani-
zsai plébánia templo-
mok freskóit, a bajai
plébánia-templom nag-
méretű Jézus oltár-
képét. az ugyanottani cisz-
tercita rendhán társal-
gójának falképet, a budai
ferencesek oratoriumat,
a bajai cisztercita gimn.
falképet, Pellérd kör-

ség templomának freskóit

Korény

egri templomfestő 1948-ban restaurálta Krisch Aladár festő festményeit az egri megyeházán.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

3531

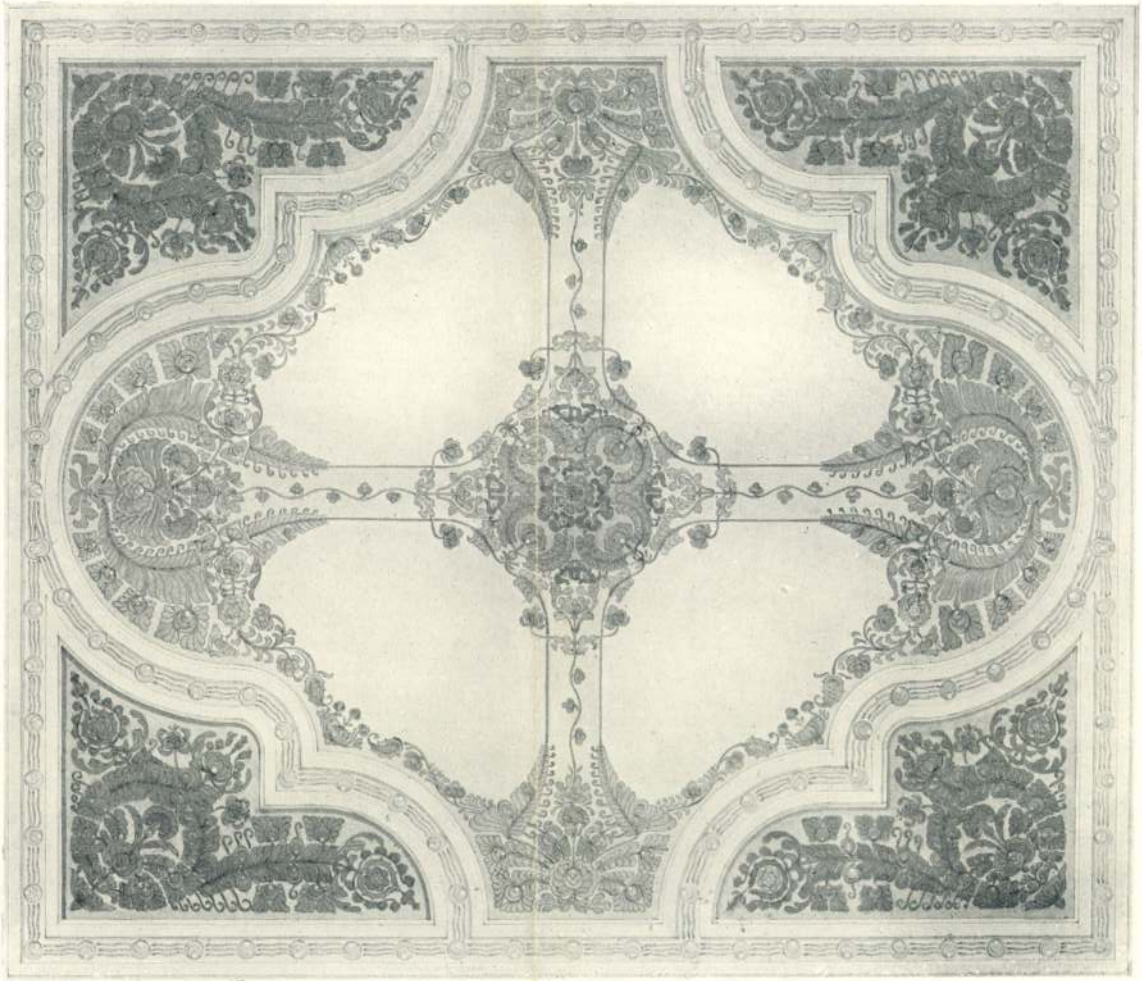

AZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLA
JUBILÁRIS KIÁLLÍTÁSA.

MENYEZET-TERV.

KORENY JÓZSEFTŐL.
TANÁR FEICHTINGER GY.

NŐI ALAK-
TANULMÁNY.

MINTÁZTA
BÓDY KÁLMÁN.
TANÁR LORÁNFY ANTAL.

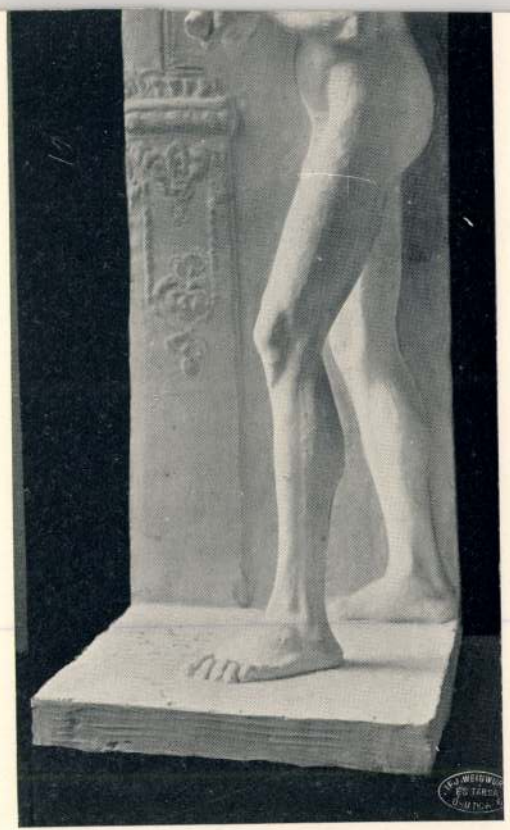

KÚTMOTIVUM.

TERVEZTE ÉS MINTÁZTA
SZÉKELY KÁROLY.
TANÁR MÁTRAI LAJOS GY.

AZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLA JUBILÁRIS KIÁLLÍTÁSA.

o Baldovinetti:
Firenzében 1427 október 14-én † ugyanott)
a a gyermek Jézussal. (1499 augusztus 29-én.

Madonna , jobb kezével a kerekére vett gyer-
nnak jobb lábát fogja. Kissé balra for-
szőke haját fekete szalag szoritja, fá-
ját derekán öv szoritja, kék palástjának csat-
ek kezeiben madarat tart és dereka kendő-
szőke angyal állhatós, ki balkezét, melyben -
yugtatja. A háttérben balról keresztelő sz
keresztel; jobbról pedig piros és fehér

1904: V. 27-28. napján

.5 cm.
sben a Somzée auction 5500 francon.

a és a vételárt utalványozta 1904: VII.
04).
04: IX. 8-án 696 sz.a.- Az elszámolás el-
I. 7-iki 26613 szvsz. leirattal (217-905).

zée: II. 300. Alessio Baldovinetti: Madonna.

KORÉNY *József*, festő, • Rimaszombat 1881 jún. 20. A bpesti iparművészeti iskolában és Münchenben tanult. Hazatérve Egerben telepedett le, hol főleg templomfestéssel foglalkozik. K. festette a mezőkövesdi templom, az egri ankol kisasszonyok, az irgalmas nénikék és a szerviták templomának belső díszítését.

K. J. I. 1821

Koreny József

diszitő festő

Végbiz. jó eredm.

Értémnek 1905/6.

20. l.

GURAS

g.k. templ

Koreny József

a miskolci keresk. és
iparkamarától 120 k

Értímisk 1905/6.

17. l.

642 - 650

FOGA

Gör. Kel.

Koreny József

300 K államsegély

Estimisk 1905/6. 17 l.

Koreny József

Menyezetterv, repr.

Értimisk 1905/6.

Koreny József

120 K a miskolci

ker. és áparkamarától

Értímisk 1903/4

33. l.

KIR. MAGY. ÉGYETEMI NYOMDA

Szállítottunk Mic

a mai napon:

(+)/32082 p. [illegible]
könyvküldem

Budapest, 193 6 VI/27 h

Koreny József

Külföldi tanulmány-
utra 800 K
Kristinisk 1906/7
16. l.

Koreny József

keresk. minstól 800 K
segély külföldi tanul-
mányokra

Értimisk 1907/8. 19. l

Koreny József

díszítőfestő állami
ösztöndíjat Külföldön
tanul.

Értesítik 1906/7.
18.t.

Horváth Henrik

Horváth Tibor

Höllrigl A. József

Hunyadi József

Huszár Lajos

Jajczay János

Jajczay Jánosné

Kalmár János

Kampis Antal

Kapossy János

Kelemenné Berkovits Ilona

Kopp Jenő

László Gyula

Mihalik Sándor

Nagy Zoltán

Koreny József

miskolci keresk. és ipar-
kamarától 120 k

Szőtimisk 1901/2. 28. l.
200 k. államsegély
u. o. 1902/3. 58. l.

~~Anuario V. 79.~~

Koreny József

festő

1901 – 1905

Elmúsk 1930.85. C.

jobbra fordult. Leeresztett jobb kezében kócsa-
ával diszkardjának kosár nélküli marko-
la és bajusza rövid. Inge álló gallérjának
szőtt nyakkendője rojtos, atillája és prémes
jén és övjén a csatok ékkövesek. Felirata a

CÁROLY
előadó tanácsnok
a 1898-ban
volt elöljárója.

Sománé
ilos
vérek Budapesten.
az alak magysága 28 cm.
(kozonseges papiros
(ch. papiros 69-98-5.6.

Koreny József

240 k a miskolci
kereskeés ipadramaváról

Értimisk 1904/5

17 ~~16~~. l.

Korenyi József

Zook államsegély

Értímisk 1904/5. 16 l.

A FŐVÁROSI KÖZMUNKÁK TANÁCSÁTÓL

I., DÖBRENTEI-TÉR 4.

5301/1936. **szám.**

A Müemlékek Országos Bizottsága

tekintetes Elnökségének

Budapest

Hivatalból.

IX. ker. Rákos-utca 10

Koreny József

diözitő festészetben I. díj.

Értimisk 1904/5

14. l.

376 1936
1936 máj. 14.

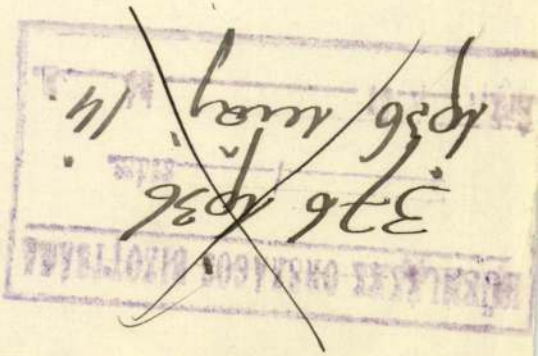

Nyugta

500, szóval ötszáz pen
feldebrői altemplom fali
lataiéra elszámolás kö
részletképen felvettem.

Budapest 1936 május

Korony József

Zoo k álbumsegély

Értimisk 1903/4. 32. l.

aussi venir
voyez Ana M et
ami à l'expression
de mes sentiments
dévoués

Bp. 12. 1

A M. le prof. Paul
Yang
Elisabethenstrasse
27
Basel

Lorény József

egri festő állította helyre 1925-ben az egri Széchenyi u. 15. jézsuita templom megrongált festményeit.

Voit Pál dr.: Hevesmegye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

5391

Korényi József

végezte a dipitő festést az egri Kossuth
L. u. 14. p. a. ferences templom mennyezetén
1927 körül.

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II
Magyarország műemlékei topográfiája. VIII. köt.
Budapest, 1972.

370 l

Korényi

restaurálta az egri Szaicz Leo 1.5. sz. a.

templom mellékoltár képét.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII köt.

Budapest, 1972.

4821

Korény József

egyi „templom-festő" képzitette a mis-
kolci volt minorita templom boltozati
képeinek ornamentikáját.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy
Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvéde-
lem 1969-70. Budapest, 1972

3381

Korcsy József
templomfestő

Hitelezők jelentkezzetek!

De csak a jövő tavaszszal . . .

A szökevény művész fölhivása

Aradtól — Münchenig.

— A *Függetlenség* tudósitójától. —

Nem mondunk ujat, ha azt állitjuk, hogy müvésznek lenni gyönyörü állapot, hosszu hajat és fityegős nyakkendőt viselhetni irigylésre méltó dolog, de ez a gyönyörüség némileg kellemetlen, mert a művészet rendszerint ugyan sovány kenyeret juttat a müvelőjének. Igy természetesen gyorsan egymást követik a váltók, az adósság toronymagasságra növekedik a művész körül és szegény fejének néha csak olyan pici hely marad az adósságsáncok között, amelyen szerencsésen kibujhat és megkezdi bolyongását a művész hazájában: a nagy világban.

Ez a sors érte *Korény* Józsefet, volt aradi festőművészt is, akinek a Deák Ferenc-utcában volt a müterme. Néhány hét előtt az árva művész ugy találta, hogy a hitelezők sok gondot okoznak neki és ekkor kapta, fogta magát, aztán nagy titokban megindult a nagyvilágba, mindmáig senki se hallott felőle. Ma azonban levél érkezett hozzánk Korényitól Münchenből, a művészet hazájából.

Az érdekes levelet itt közöljük:

Tekintetes Szerkesztőség!

Csak ma jutottam birtokába a Függetlenség azon f. évi junius hó 27 iki számában megjelent közleménynek, mely én rólam a lehető legkompromittálóbban szól. Kérem ennek kiigazitását annál inkább is, mivel ennek értelme a valósággal ellenkezik.

Elsősorban is nem szöktem, erre nem is volt okom. Üzletem épen amióta volt társam a faképnél hagyott, kifogástalanul ment. Hirtelen történt elutazásomnak pedig az a magyarázata, hogy a kereskedelmi minisztériumtól, ahonnét az ösztöndijat kaptam, azon felszólitás jött, hogy külföldi tanulmányutamat lehető legrövidebb időn belül kezdjem meg.

A hitelezőket pedig (ha ugyan vannak) *nagyon kérem, hogy tavaszkor, — amidőn ismét Aradon leszek, — jelentkezzenek.*

München, 1907. julius 25.

Tisztelettel:
Korény József,
templomfestő.

A hitelezők tehát ne busuljanak: — az ő napjuk is fölsüt még tavaszszal . . .

Függetlenség
c. pol. napilap Ar
1907 (VI.) évf. 171. szá

KORÉNY JÓZSEF

TEMPLOM, CZIMER ÉS CZIMFESTŐ MÜTERME

ARADON, ZRINYI-UTCZA 1. SZÁM,

(TAKARÉKPÉNZTÁR ÉPÜLET)

JUTÁNYOS ÁRAK MELLETT KÉSZIT BÁRMELY STYLBEN ÉS KIVITELBEN **TEMPLOMFESTÉST, CZIMEREKET, CZIMTÁBLÁKAT,** VALAMINT

ARCZKÉPEKET

UGY FÉNYKÉP, MINT TERMÉSZET UTÁN.

JÓ HÁZBÓL VALÓ FIU TANULÓNAK FELVETETIK.

105

Az Arali Közlöj nagy Lepés naptár 1907.

Czim	Pénzváltó osztály sz.	Zálog-ház számla	

Korény József

festő.

Egyi, akadémiai templomfestő.

Dolgozott a bazilikában is.

Sugár István: Az egyi főszékesegyház 26:

Fleres nagyi Idegenforg. thv. 1967.

Korény József
templomfestő

Megszökött aradi iparosok.

Menekülés az adósság elől.

Keresik a hitelezők.

— A *Függetlenség* tudósitójától. —

Az adósságok nyomasztó sulya alól akart kibujni az a két aradi iparos ember, akik a közelmult napokban nagy titokban eltávoztak Aradról, vagyis magyarán szólva *megszöktek.*

Az egyik, aki a fiatalabbik, félig-meddig müvészember, aki csak nemrég nyitott Aradon üzletet, amelylyel azonban sehogysem tudott boldogulni.

A másik pedig pékmester volt.

Az esetről a következőket jelenti tudósitónk: *Ehrmann* Henrik pékmester, akinek a Deák Ferenc utcában volt kis üzlete, tegnapelőtt megszökött Aradról, nagy csomó adósságot hagyván hátra. Ugylátszik a szökésre már régebben gondolt s készült is rá, mert mindenét jó előre feladta, ugy, hogy üzlete teljesen üres volt távozásakor. Családját és feleségét is már napokkal előbb elküldte, ő maga pedig tegnapelőtt este zónázott el valahová, eddig még ismeretlen helyre.

Hitelezői még nem értesültek arról, hogy adósuk megszökött.

Az adósságok elől futó másik alak szintén a Deák Ferenc-utcából való. *Korény* József festő, aki a Korény és Tirmann cégnek volt társtulajdonosa. A festő ugyanabban a házban lakott, ahol a pék. Korényt mindenki törekvő s tehetséges embernek ismerte. Az aradi ipar- és kereskedelmi kamara szokásos évi ösztöndiját is megnyerte, amelyet külföldi tanulmányutra adott a kamara. A fiatalember már régebben megvált társától, aki el is ment Aradról. De egyedül nem kedvezett neki a szerencse; hitelezői szorongatták s ugy vélt segiteni a helyzeten, ha hitelezői elől megszökik, amit tegnap este meg is tett.

A mai nap folyamán már sokan keresték a két adóst s meglepetve konstatálták szökésüket.

Függetlenség (Arad)
1907.

VI. évfolyam, 145. szám.

MDK

Korény József, festőm.

Egri Képzőművészeti Társaság. /1927 szept.19.óta/
az előkészitő bizottság tagja.

Nemz.Szal.388.kiáll.
Képzőművészek vidéki szöv.-nek I.kiáll. Kat.
1928.jan.

Korény József iparművész

M.D.K.

Az egerben létesítendő Képző- és Iparművészeti Szabadiskola és nárskét javasolva. . 1946.

anyagismeret

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 196-197.l.

A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK. KÖZPONT FORRÁSTANULMÁNYAI I

Bp. 1963.

Korény József

festő

Eger

l.

Szabad Művészet

1948. 270. l.

kipótolom.

Nagyon fájdalmasan érint, ho
alkalom a személyes találkozásra, n
hogy milyen kegyetlen beállításban
nem akarom magam, de hiszem, ho
hiresztelésekkel szemben.

Megegyszer a legnagyobb szeretettel

Korény József

festő Eger

l.

Szabad Művészet

1948. 336. l.

MINISTERIUM ... KIR. V. LL. ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
hq. 1928. szám
Érk. 1928. év febr. hó 6. n.

Korény József

akadémia (templom) festő
Szoba festő, mázoló
Egerben, most
inkoibb festékke-
reskedő.

Gömöri (Wagner)
József
egri építész Eszlert

1948. aug. 11.

uton kapott felszólitásra a Müemlékek
us-december hónapokra terjedő munkater-

reállitására. 20.000.-Ft
képzési munkáinak

Korény József festő

Szabad Művészet, 1948

II. évf. 10. sz. 336. o. - A kabadszerveret körlemi-mei.

Egyi csop.

Korény József, 2o.-korona

Cs: Az iparmüv. isk. jub. kiáll. ... Épitő Ipar, 49.sz. 19o5. dec. 3. 4o5 l.

Zirc a
dencéjébe
volna itt a
ságainak
helye, kül
műtörténe
nem fűző
mindenese
Apáts
vauxból jö
főleg az
meg a ku
A rer
több kivál
ségek hat
A mo
Veszprém
urai Szapo
Miksa kirá
Ennek les
pert indító
ben a lilie
A hó
alapköveit 1727. illetőleg 1732-ben tették le. Konventjét 1750-ben szer-

több ezer darabból áll. Képtárának büszkesége a föntebb már említett 2 drb. gobelin. Ezenkívül számos értékes festménye van úgy a régi, mint az újabb mesterektől.

A hatalmas épülettömb úgynevezett noviciusi szárnyából az oratoriumba jutunk. Ennek legfőbb dísze Carló Dolci olasz festőművész Madonna című s a római Palazzó Corsiniben őrzött világhírű festményének másolata. A sekrestye viszont az apátsági templomba vezet, melynek megtekintése művészi értékben gazdag élmény.

A barokkstílű, egyhajós, 54 méter hosszú, 24 méter széles, kéttornyú templom össze van építve az apátsági palotatömbbel. Pompás hajója északról 3 ablakkal van megvilágítva. A hajó mindkét oldalába 3—3 kápolnaszerü fülke mélyed és ezek mindegyikében 1—1 keletre néző oltár áll, Maulpertsch és a magyar Sajosi Alajos akadémiai festő remek képeivel.

A hajó északi falpilléréhez a tölgyfából faragott, dús aranyozású szószék símúl, melynek méltó kiegészítője két faragott padsor, mellettük pompás villanykandeláberek, hogy ünnepélyes alkalmakkor tündöklő fénynyel áraszthassák el a templomot.

A szentély főoltárát Maulpertsh, Mária mennybemenetelét ábrázoló nagyméretü képe díszíti. Fölötte, a gazdag aranyozású faragványok tömkelegében kis kerek ablak csillog, melyen át széles sugárkévében szökik be a napsugár. A szentély további díszei a mennyezetes apáti szék és két oldalról a villanyálmpákkal megvilágítható, diófából faragott stallum-sor.

A Otthon. I. évf. 2. sz.

Művészet.

Borsodmegye Deák-szobra.

Borsodvármegye hazafias közönsége elhatározta, hogy Miskolcz város egyik főterén szobrot emel Deák Ferencnek, a haza bölcsének és a szép eszme megvalósitására az egész közönség sietett filléreit összeadni, amelyekből a költségek fedezésére igen tekintélyes összeg gyült egybe. A szobor tervére országos pályázatot hirdettek, amelyen Gárdos Aladár ismert szobrászművész nyerte el a pálmát s őt bizták meg a kivitellel. Gárdos Aladár elkészült a szobor végleges mintájával, amelyet Bónis Bertalan alispán elnöklete alatt álló szoborbizottság megtekintett a művésznek Kelenhegyi-uti műtermében. A bizottság, melyben művész-szakértők Gách István szobrász és Hoepfner Guidó épitész voltak, a mintát kivitelre egyhangulag elfogadta és a művésznek sikerült alkotásáért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. A szobor három méter magasságu, bronzból öntött álló portrait-szobra lesz Deák Ferencnek s a három és fél méter magas kőtalapzaton elül egy ugyancsak kőből faragott női alak szimbolizálja a nemzetet, amint meghajtja a haza bölcse előtt lobogóját. A szobrot ünnepélyesen a jövő év tavaszán leplezik le.

Kmetty János a kecskeméti művésztelep tagja.

Kmetty János miskolczi születésü festőművészt a budapesti kiállitásokon aratott sikerei folytán Iványi Grünwald Béla festőművész, a kecskeméti művészkolónia igazgatója meghivta a művészkolónia tagjának. Ennek a minden izében hivatott és értékes festőművésznek most kezdik csak igazán elismerni komoly munkásságát. Most amidőn a kecskeméti telep óriási sikerü kiállitás keretén belül bemutatja nyári munkásságát a helyi, valamint az összes fővárosi lapok, művészeti folyóiratok nagy és őszinte elismeréssel vannak Kmetty János művészete iránt, ajánljuk azt, hogy ezt a művészt Miskolcz város is támogassa további fejlődésében további nagy prespektivát feltáró munkásságában és ne legyen kénytelen szülővárosától teljesen elszakadni és más városok támogatásával folytatni utját a parnasszusra.

Tanulmányfej — Korény József től

Anyóka — Korény József től.

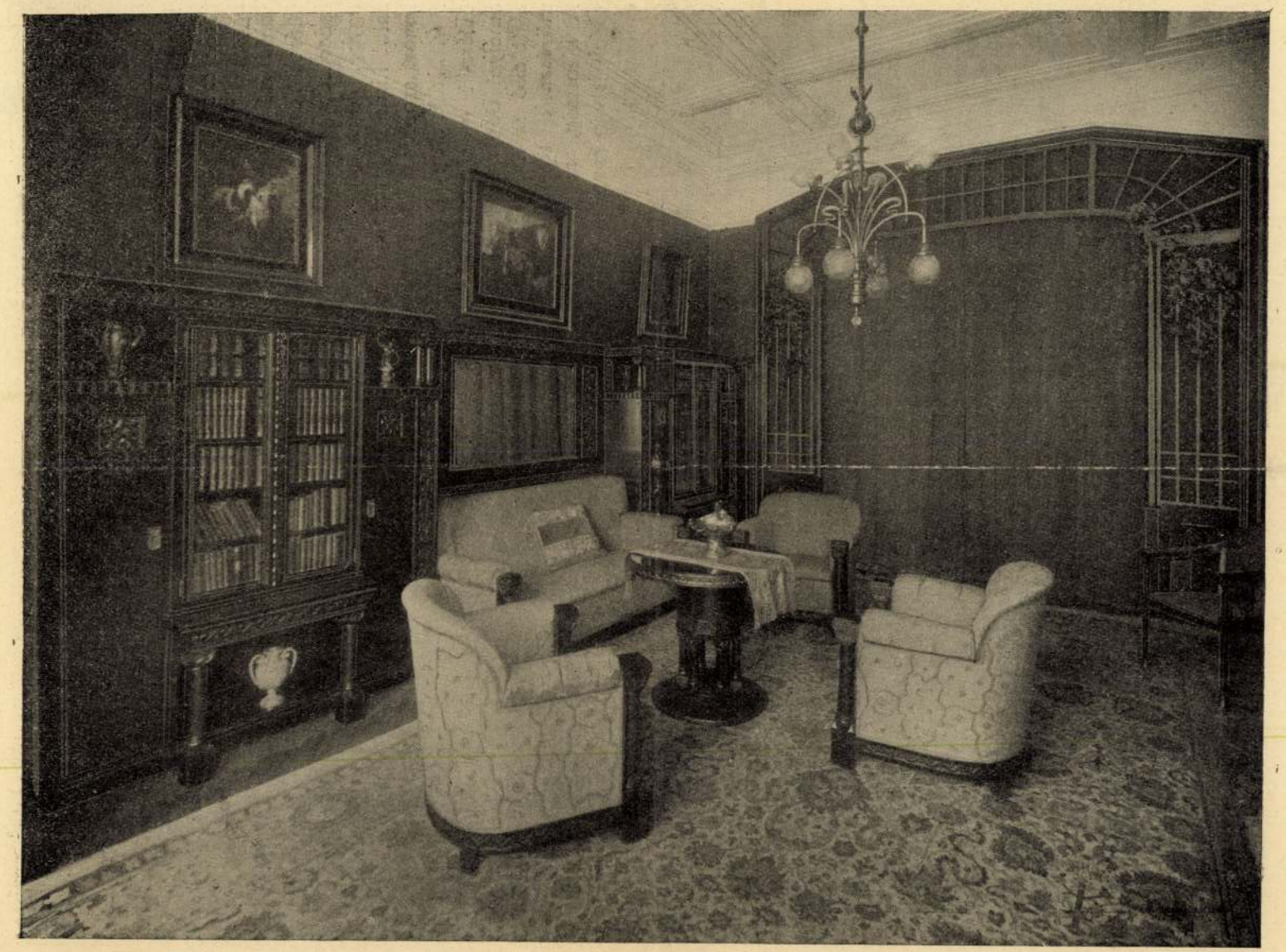

Műasztalosok szövetkezetétől, Budapest, IV., Kristóf-tér 2. Férfi szoba Tervezte: Simay Lajos tanár.

Koreny János

az alábbi tervpályázaton megosztott II. díjat nyert 11. számú pályaterv egyik acetátja.

Csillmeyer Ferenc: A Budapesti Televizió Adóállomás és Mikrohullámú Központ fejlesztésére kiírt pályázat. 1970. - Magyar Táv.Hív. 1971.3.sz.3-6.l.

Lorilleux Ch. és Társa

háromszínnyomata

A klisséket
itj. Weinwurm Antal és Társa
Budapest VI, Ó ucca 6
készítette

Magyar Grafika
1928. 9-10 sz.

KORÉNYI ANDRÁS

II. díjban részesített 3. bírálati sorszámú pályamű

Szerzői: **Korényi András**
Koris János építészek
Torma Sarolta kert-tervező

„A pályamű a feladatot kétféle épületalaptípus alkalmazásával oldotta meg. A választott épületszervezési rendszer az elemek változtathatósága folytán alkalmas a kiírásban szereplő minden igény kielégítésére (sík, lejtős terep, sorolt és szabadon álló épületek, hagyományos és blokkos technológia).

A különböző nagyságú lakástípusokat az épületek teraszolt megoldásával érik el a tervezők. A választott rendszer kulturált alaprajzi megoldást ad. A lakások közös jellemzője a jól összefogott vizeshelyiségek csoportjaira szervezett alaprajz. Az étkezőnek a nappalival történő összenyitását a jelenlegi előírások nem teszik lehetővé, de ez a megoldás fekvőhelymentes nappali esetén távlatban elfogadható.

A lakásokon belül az alapvető funkciókat jól csoportosítják a tervezők a funkcionális igényeket kielégítik. Általában a megkívánt lakásférőhelyszámon belül több alternatívát javasolnak.

Az épületek formai megjelenése kedvező, tömegformái, homlokzatai kulturáltak. A különböző telepítési szituációknak megfelelően az épületek szintszámai 2—4 között változnak. A közös helyiségeket pincében: a szeméttárolást és a parkolást — a teraszházat kivéve — épületen kívül oldják meg.

A javasolt épületeket állékonysági szempontból általában jól oldják meg. A blokkos dombház merevítő homlokfalának szintenkénti visszaugratása következtében külön kiváltások szükségesek. A hagyományos szerkezeti javaslat állékonysági szempontból megfelelő, de a túlnyúló falvégek és a túlzott lehűlőfelületek kedvezőtlenek.

A zöldterületi rendszer jól szervezett, igényes."

„Budapesti, megyeszéből megvalósuló egyedi és telepszerű többszintes lakóházak" tervpályázata, 1978

Magyar Építőművészet 1978/4

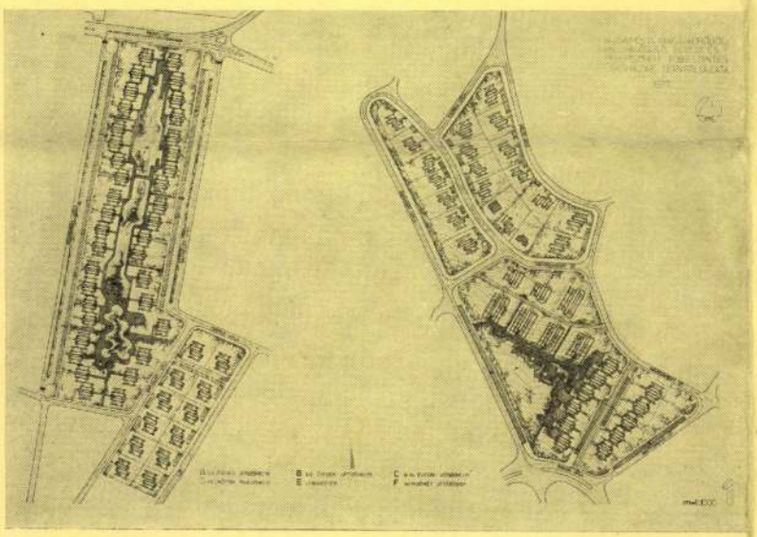

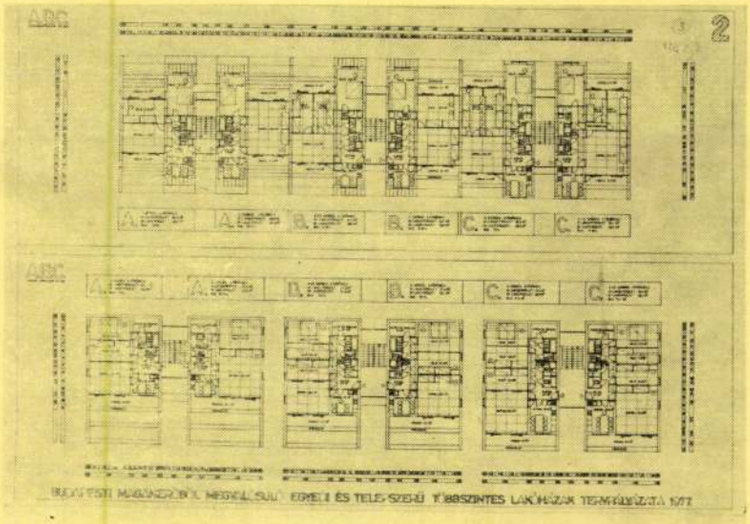

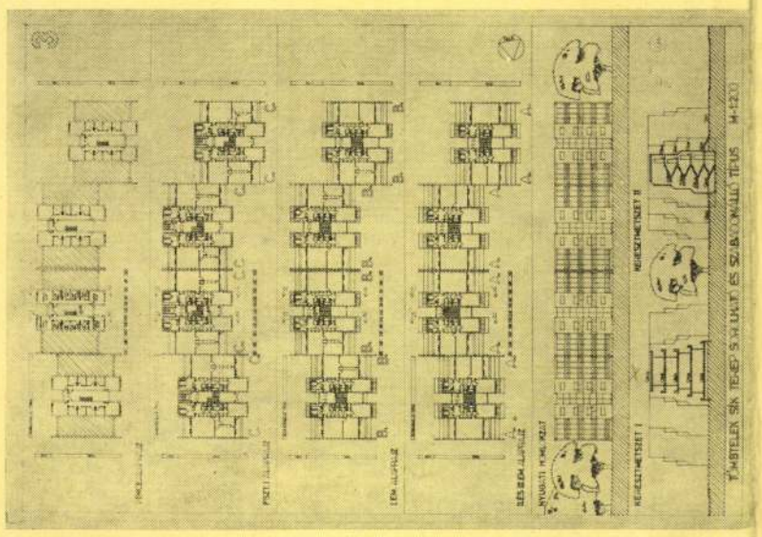

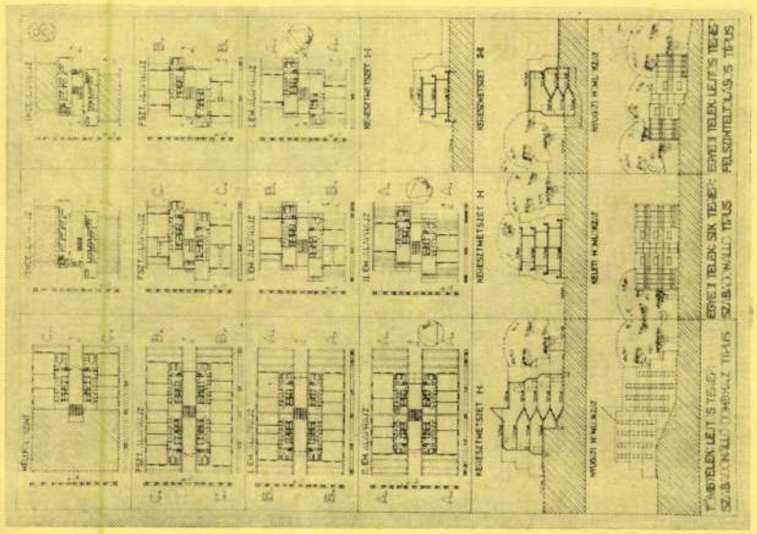

II. díjban részesített 23. bírálati sorszámú pályamű

Szerzője: Patonai Dénes

„A bemutatott építményválaszték a javasolt egyetlen alaptípus variációival is gazdag. Ugyanazon alaptípussal ki tudja elégíteni a tömbtelkes és egyedi telkes követelményeket a tervező, valamint illeszkedik a sík és lejtős terep követelményeihez is.

Kizárólag kétfogatú elrendezést alkalmaz a tervező. A különböző alapterületű lakásokat egymás felett elhelyezve ugyanabban az épületben tudja biztosítani. Választott rendszeréből eredő épület fogalmazása újszerű elemeket tartalmaz, esetenként vitatható részletmegoldással. A kétféle technológiai rendszerre ugyanazt a megoldást alkalmazza.

Közlekedőmagja jó lakásmegközelítést ad, közös helyiségei megfelelő méretűek, szeméttárolást és elszállítást megoldja, a gyermekkocsi-tárolást kivéve. Gépkocsitárolót minden lakáshoz biztosít, variábilis módon; fedett, nyitott, rejtett, süllyesztett területeken.

Az épület egységei kapcsolási lehetőségeik folytán mind a sorolt, mind egyedi épületként telepíthetők.

Az egységes szerkezeti rend meghatározza az épületformálást, ezt a visszaugratott, illetve lépcsőzött homlokzati síkok gazdagítják. Az épület „T" formája viszonylag nagy lehűlő-felületeket eredményez, a lépcsőház bevilágítását biztosítani kellett volna. A szintszám egységesen 3, de a sík terepen magasabb szintszám alkalmazható lenne. A tájolás, benapozás megfelelő.

A lakásalaprajzokat azonos szervezési elvek alapján, megfelelő összefogott vizesblokk köré tervezte a tervező. Lakásalaprajzait megfelelő férőhelyszám variánsokkal azonos kategórián belül is különböző változatokkal oldja meg.

Lakásainak értéke az egységes, töretlenül végigvitt szerkesztésmód, s a hagyományosan szervezett nappali mellett megjelenő, a nappali funkcióját előnyösen kiegészítő, a lakáson belül jól elhelyezett étkező, játszó-tanuló térrészek tervezése.

Javaslatot tesz a telepszerű lakásépítés átfutási idejének csökkentésére és gazdaságosságának fokozására. Indítványozza továbbá az építtetők, a tervezők, a kivitelezők, a tanács és az OTP képviselőiből álló felelős szervező bizottság létrehozását."

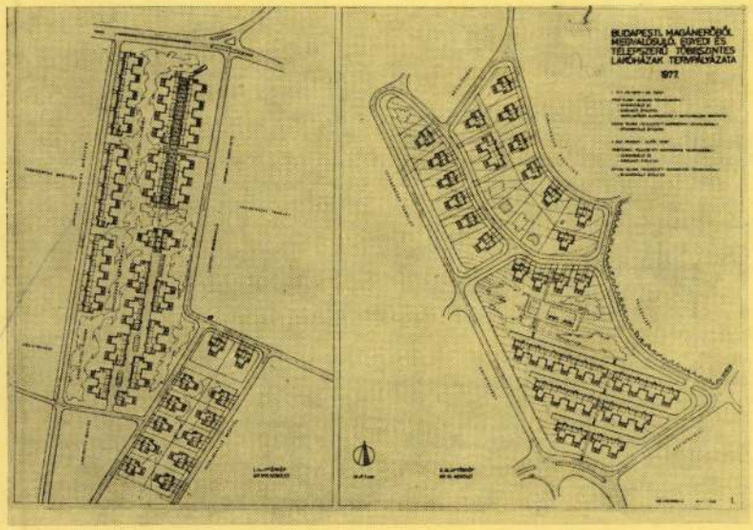

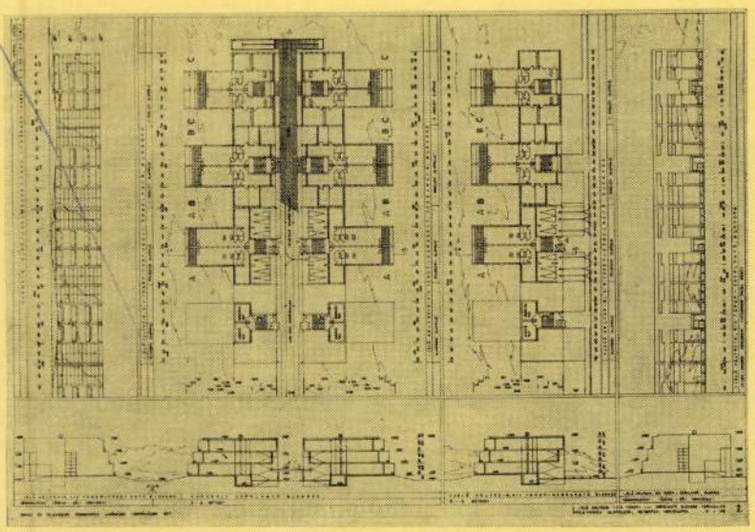

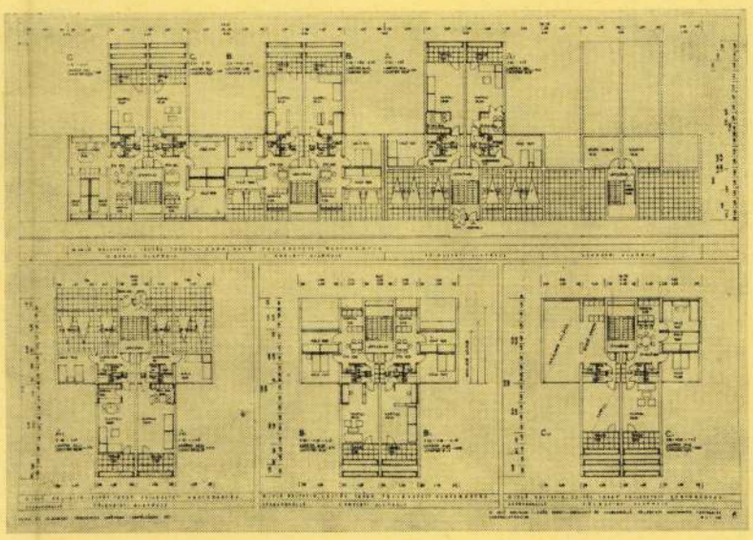

Korényi András, építész

L: Bartha László

–: Díjak, kitüntetések – 1984

8.

Élet és Irodalom Bp. 1984. ápr. 6

XXVIII/14

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Komárom m. Dolgozók Lapja

1968 DEC 3

Korényi Attila, festő
1021

OK LAPJA 1968. december 3. kedd

Korényi Attila képei az esztergomi Technika Házában

Fiatal festő mutatkozott be az esztergomi Technika Házában rendezett kiállításon. A kiállított képek meglehetősen vegyes visszhangot keltettek. Voltak szép számmal, akik modorossággal, sőt, dekadenciával vádolták a képek alkotóját, voltak olyanok is — ezek sem kevesen —, akik egyöntetű elismeréssel beszéltek a képekről.

Ez a szélsőséges kettősség jellemző Korényi Attila munkáira. Fiatal, pályáját most kezdő festőt kell méltatnunk. Korényi 1961-ben végezte az egri Pedagógiai Főiskola rajztanári szakát. Zökkenőktől nem mentes élete részben révbe érkezett, az esztergomi József Attila iskolában kapott rajztanári állást, ami biztosítja számára az alkotás lehetőségét.

A kiállított képeket szemlélve általában el kell mondanunk — és ez a legfőbb erénye a kiállításnak —, hogy a festő nagyfokú emberismeretről tesz bizonyságot. Még szélsőséges csapongásaiban is fel kell fedeznünk a humánumot — konkrétabban: az embert, az emberi érzelmeket. Felróható azonban, hogy befelé fordulás, valami negatív élmény tükröződik néhány képén (szabadjon itt elsősorban a portrékra utalni.) Tetszett a lakkozott valkid technikával készített **„Kompozíció"** című kép, ahol az emberi küzdelmet, felfelé törekvést három arc sajátos elhelyezésével oldotta meg Korényi Attila. A komor színhatás feloldására törekedik, expresszív színeket alkalmaz, de hiányzik a színek ritmusa, az összhatásban is inkább a bizarrság jelentkezik.

Egyöntetű tetszés fogadta az *„Esztergomi házak"* című képet, amelyet merész, kemény kontúrokkal szerkesztett a festő. Szigorúan elhatárolt, eleven, szinte égető színekkel sajátos hangulatot adott a képnek. A „Mariann arcai" című akvarell is tetszett. Bizonyos szituációkat tükröztet egy síkra vetítve az azonos modell arcain. Hangulatos, meghitten intim a kép. Éles vitákat váltott ki az „Improvizáció." A festményt egy bratislavai jazz-nagyverseny élménye ihlette. Korenyi megpróbálta a lehetetlent: a zene ritmusát képi eszközökkel ábrázolni. A hangok, a ritmusok csapongását színekkel, a vonalak ritmusával szándékozik ábrázolni az alkotó — vegyes sikerrel. Az „Esti hangulat" című tempera-kép sajátos látásmód képi megfogalmazása dekoratív eszközökkel. Néhány akvarell kompozíciót kell még megemlítenünk: többnyire balatoni impressziók tükrei. Úgy látszik, Korényi Attilának erőssége ez a józű, életerős, zsánerképekre emlékeztető képi fogalmazásmód.

Összefoglalva: értjük és méltányoljuk a festő szándékát, még akkor is, ha azt egyes vonatkozásokban nem fogadhatjuk el. Szeretnénk remélni, hogy Korényi Attiláról sokat hallunk még, hiszen az első kiállítása, a „tűzkeresztség" nyilván a további munka ösztönzője lesz.

— csolnoki —

Műszaki fejlesztés a termelés gazdaságosságának növeléséért

A Dorogi Szénbányák

a jövő évben újabb erőfeszítéseket tesz a termelés gazdaságosságának növelésére. A gyenge minőségű és gazdaságtalan bányamezők közül a tömedékaknai és a XIV-es aknai mezőket felhagyják, s 1969 végére a pilisi bányaüzem tervszerű visszafejlesztése is befejeződik. Korlátozzák a XVII-es aknai oligocén bányamező művelését is. E termelő területek kieséséből adódó kapacitáshiány pótlására más üzemekben viszont intenzív fejlesztés [illegible]

munkahelyi koncentráció fokozása mellett, a fejtésből származó szén arányának növelése, a frontfejtések számszerű növelése, a fejtések acélbiztosítása is jelentős energiát igényelt.

A frontfejtésekből

származó szén többsége fabiztosítású munkahelyekről származik, s csak kis része acéltámos frontokról. A fabiztosítás költséghatásában nem előnyös, de a szállítóberendezések átszerelésével jelentkező többletmunka [illegible]

tonnánként 17,5 forinttal csökkenthető, s a szénveszteség csak 2 százalékkal nagyobb a régi módszernél. Októberben az Erzsébet aknán 40 méteres frontfejtésnél alkalmazták az említett technológiát. Az itteni eredmények előreláthatólag még kedvezőbbek lesznek.

A széleshomlokú

munkahelyek elszaporodása a gépek kihasználásának fokozódásában is éreztette kedvező hatását. A gépi rakodás aránya a múlt évi 40,5 százalékról 48,4 százalékra emelkedett az év háromnegyedében, s csak a harmadik negyedévet vizsgálva meghaladta az 50 százalékot.

Az elővájási-feltárási munkahelyek gépi ellátása nagy gondot jelent Dorogon. A meglévő gépek általában sűrített levegővel működtethető berendezések, viszont a sűrített levegő, mint energia, csak korlátozott mértékben áll rendelkezésre — így azok nem használhatók. Ezért kísérleteztek egy elektrohidraulikus kanalas felrakó kialakításával. A tapasztalatok kedvezőek, bár a gép egyes alkatrészeinek szilárdsága még nem felel meg a követelményeknek.

A közeljövőben

számos műszaki fejlesztési téma megvalósítása válik aktuálissá. A vállalat rendkívül szétszórt szállítási és osztályozási létesítményei igen nagy munkaerőt kötnek le. Ezért elsősorban ezek koncentrálására helyezik a hangsúlyt. A tokodi osztályozó bővítésével a teljes termelés odaszállítható, s ezáltal a dorogi fatelep és a meddőhányó felszámolható. A megvalósításhoz szükséges összeg 6—7 hónapon belül megtérül. Ugyancsak nagy létszámot és kapacitást köt le a tömedékanyag és a meddő szállítása is az aknákban. Ettől a tehertételtől a hidraulikus meddőszállítás [illegible]

Korényi András, Ybl-díjas építész 2.) Folytatás
Ybl Miklós-díjasok, 1984.

A díjat a panelos fejlesztési program „E" tervcsaládja lakástípusainak kidolgozásában, a típustervezési rendszer továbbfejlesztésében, az ipari gyártás feltételeinek javításában elért, előremutató módon megoldott eredményeiért kapta.

Magyar Építőművészet, 1984. 4., 62-old.

Korényi András, YBL Miklós-díjas 1.) Folytatás
YBL Miklós-díjasok, 1984.

Korényi András
(LAKÓTERV)

1947-ben született Budapesten. Az Ybl Miklós technikumban érettségizett 1965-ben. A Budapesti Műszaki Egyetemet 1970-ben végezte el. Egy évet az IPARTERV-ben töltött. 1971-től a LAKÓTERV-ben dolgozik. Főbb munkái: a TV székház átalakítása műszaki központtá (Virág Csabával); lakóépületek Pestlőrinc, Havanna lakótelepre; Szolnok, városközpont, NKFV irodaház (megépültek); panelos lakóépületek törzsállományának tervezése (Virág Csabával); Budapest, Bartók Béla út 96. foghíjtelek beépítése. Számos t pályázaton díjat nyert.

'1,

Magyar Építőművészet, 1984. 4., 62-old.

Korga György

festőművész

Plein dir festőbrigády. Tanár: Korga György.

A végső cél a rátnes látás kibontása és felharmálása a festőiskolában.

Szőnyi István Nyári Képzőművészeti Szabadiskola

Tebegény 1985 júl. 8-ano 4.

Korányi Attila

neve emlitve

Müvészettörténeti Értesitő 1972

315

Korényi Attila
festő

M.D.V.

Tanulmányait szülővárosában
Egerben végezte a Pedagógiai Fő-
iskolán, mint Jakuba János tanít-
ványa 1961-ben.

Prokopp Mária: Korényi Attila
Művészet, 1969. január - 38 lap.

Korényi Attila
festő

M.D.K.

November 5-én mutatkozik be
az esztergomi Technika házá-
ban a város fiatal festője.

Prohopp Mária: Korényi Attila.
Művészet, 1969. január — 38 lap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Komárom m. Dolgozók
Lapja

1968 NOV 5.

— **KORÉNYI ATTILA** képeiből nyílik kamarakiállítás november 5-én délután fél 4-kor az esztergomi Technika Házában. A december 23-ig nyitva tartó kiállítás megnyitóján dr. Prokopp Mária művészettörténész mond beköszöntőt.

Kovényi Attila

Kiállítása nyílt Esztergomban a Technika Házában

Komárom m. Dolpozák Lapja 1968 XI. 15

Korényi Attila
festő

M.D.K.

A szorosan vett emberábrázolás mellett nagy érdeklődéssel fordul az esztergomi városkép kompoziciós problémái felé.

Prokopp Mária: Korényi Attila.
Művészet, 1969. január – 38 lap.

M.D.K.

Korényi Attila
festő

1967 - ben Esztergomba költöztek,
ahol újult erővel dolgozik.
Korényi művészetének fő témája
az ember.

Prokopp Mária: Korényi Attila.
Művészet, 1969. január - 38 lap.

Korényi Attila
festő

M.D.K.

1963 - ban visszatért Egerbe, ahol
újra bekapcsolódik a város művészeti életébe és rendszeresen részt
vesz a Heves megyei Képzőművészek
kiállításain.

Prohaszka Mária: Korényi Attila
Művészet, 1969. január – 38 kép.

M.D.K.

Koreinyi Attila
festő

Pályáját mint rajztanár a Komárom-
megyei Tat-Kertvárosban kezdte, 1962-
ben részt vett a Komárom megyei
Képzőművészek kiállításán.

Prokopp Mária: Koreinyi Attila
Művészet, 1969. január – 38 kép

Korényi Attila
festő

M.D.Y.

A művész elsősorban olajjal
és valki ddal dolgozik. A kis-
méretű grafikákat, a cenzuráj-
zokat és akvarellekt tanulmá-
nyoknak tekinti.

Prokopp Mária Korényi Attila.
művészet, 1969. január – 38 lap.

MDK.

Korényi Attila
festő

Könnyed festőiséget mutatnak
a Balaton parti akvarellek, amelyek
a Balatonfüredi Művésztelepen
keletkeztek.

Prokopp Mária: Korényi Attila.
Művészet, 1969. január – 38 lap.

Korényi Attila

MEGHÍVÓ

Korényi Attila

FESTŐMŰVÉSZ

kiállítására

1968. NOVEMBER 5-ÉN DÉLUTÁN FÉL 4 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND

Dr. Prokopp Mária

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

ESZTERGOM, TECHNIKA HÁZA

NOVEMBER 5—DECEMBER 25.

68.6936 KMNYV E. T.

FK.: KORÉEYI ATTILA

Művészettörténeti Dokumentációs

Központ,

Budapest XIV.

Dózsa György út 41.

Korényi Attila

MDK

részt vett a megyei képzőművészek esztergomi kiállitásón.

-öv-: Meglepetések nélkül.

Komárom Megyei Dolgozók Lapja. 1962. # dec. 8.

Korényi Attila
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DOLGOZÓK LAPJA

P 1

1021

Ígéret

Korényi Attila esztergomi kiállításáról

Sajátos karakterű fiatal festő képei láthatók ezekben a napokban az esztergomi művelődési központ libresszójában. Korényi Attila neve nem ismeretlen Esztergomban.

Korényi hangulatait festi meg; jazz-zenészi múltjának emlékei imitt-amott úgy bukkannak fel, hogy improvizál. Majd feltámad a rajztanár kötelességtudata, és akadémikus módon kezeli az ecsetet. Ez nem is baj, hiszen éppen ez adja munkájának értékét: bátran kitárulkozik, élményeinek szintézisét tudja adni a tenyérnyi papíron, vagy akár falhossznyi táblán.

Legutóbbi kiállítása óta valamiféle metamorfózison ment át Korényi. A korábbi intim hangulatú, lírikus fogalmazás helyébe másfajta kife-

Nem lenne haszontalan valamennyi képről külön-külön is szólni. Itt talán egy-kettőről tegyünk említést: ami tetszett, és ami a „miért" kérdőjelét veti fel. A „Szőnyegterv"-et említsük először. Furcsa jelenség. A csomagolópapírra festett kompozíció bársonyos színeivel, eleven kompozíciójával talán a legjobban sikerült darabja a kiállításnak. A portrékról: csak a „Julika" tetszett egyértelműen. A többi túl energikus, és kubista-picassós utánérzések fedezhetők fel bennük. Az okkal — vagy éppen ok nélkül — való torzítások, ritmus-aránytalanságok több esetben zavarólag hatnak. Itt elsősorban az „Ülő nő" és a „Támaszkodó" képekre gondolunk.

Tulajdonképpen a régi mon-

góriák léptek. Megkedvelte a monumentális méreteket — ebben viszont elvész korábbi énje. Színei élénkebbé váltak, mondhatnók, „agresszívak" lettek. Hatalmas, vastag kontúrokkal dolgozik, ezzel nemcsak elhatárol, hanem már-már maníros alapossággal meghökkenti a szemlélőt.

Mostani kiállítása meglehetősen vegyes érzelmeket váltott ki. (Nagy érdeklődést is.) A vendégkönyvben a dicsérő bejegyzések mellett akadnak a nemértést, vagy akár a nemtetszést jelző mondatok is. Jó, ha egy művésznek a képei vitát váltanak ki.

dás, ami az ízlések közötti különbözőséget illeti, Korényi esetében is igaz. Viszont — és talán nem árt ezt ismételgetni — képei érdeklődést váltanak ki, esemény a kiállítás ebben a mostani „uborkaszezonban" is.

Fiatal, egyéni hangját, stílusát — és egyáltalán önmagát most kereső alkotó mutatkozott be. Az Esztergomban élő művészek között új stílust, hangot képvisel. Reményteljes bemutatkozását ígéretnek vehetjük. Most már a bizonyítás nem kis munkája vár Korényi Attilára.

— sipeki —

M.D.K

Korényi Attila

festő

Monotipiáit állította ki a Heves megyei tárlaton ..

Tóth Ervin: A Heves megyei képzőművészek tárlatáról
Művészet, 1964. május - 45 kep.

Korényi D.

Szerepel a csepeli művészek kiállításán a XXI. ker. Négyfront Klubjában

Szovialista Művészetért 1968 XII.

Korényi Dalma

szerepel a

csepeli kép. műv. kiállításán

Csergés János: Kiállításaik tükrében

Csepel 1968 XII. 20.

Korényi Dalma
nobrász

Az 1963-64 es tanévben a
Főiskolán első évis hallgató
volt.

Kő Pál: Mire tanitott Somogyi
Müvészet, 1975. április - 7. oldal

Korenyi Dalma
nobrási

Méltatlés,

Korényi/Dlama Dalma MDK

Szerepelt a főiskolás fiatalok idei vásárhelyi kiállitásán.

Rajzai

D.E.: Két tárlat a vásárhelyi Tornyai Muzeumben.
TISZATÁJ 1964 szept.

1021 Korényi Dalma

ÚJ MŰFAJ: A FOTÓMOZAIK

Egyre gyakrabban hallani arról, hogy a mai képzőművészetben már nincs szükség ecsetre vagy más kézi szerszámra. A manufaktúrák kora lejárt, s az ipari társadalom jellegzetes technológiái veszik birtokukba a műtermeket. Sőt, maga a műterem is átalakul. A bohémtanya festői rendetlenségét tiszta, világos terek váltják fel, ahol patikaszerű környezetben dolgoznak gépeiken az új műfajokat és új szellemű műveket alkotó képzőművészek. Valóban, ha Vasarely hatalmas faldíszítő felületeit látjuk, csak ilyen felkészültségű, „pormentes" környezetet képzelhetünk el mögéjük. De számos más területen is érvényesül a modern technológia. A pop-művészek fotóeljárással gyűjtik be és vetítik a vászonra motívumaikat, s ha arra gondolunk, hogy mennyi nyomat, reprodukció, színes nyomdatermék helyettesíti manapság az egykor oly nélkülözhetetlen papírt és ceruzát, akkor azt kell mondanunk, hogy a nyomdagépek és a különböző nyomdai eljárások ma fontosabbak a művész számára, mint az ecset, a véső, a kréta vagy az olajfesték.

A művészettörténész persze nem elégedhet meg a külső eszközök látványos fejlődésével. Végül is a művészet nem csupán technikai problémák dolga, hanem elsősorban szemléleti, gondolati teljesítmény. Ceruzával is lehet új szemléletű gondolatokat közölni, és láttunk már szupermodern eljárással készült műveket, ahol a modern köntös csak megtévesztő máz volt a gombolyaggal játszó macska kispolgári szőrzetén. A művészettörténész tehát olyan új technikákra kíváncsi, ahol a belbecs és a külső technika egyaránt új dolgokról beszél.

Fotó: ZARÁND GYULA

Korényi Dalma szobrász, egy Nyíregyházára kerülő fotómozaikon dolgozik

Ilyen új műfaj a fotómozaik. Alapanyagát azok a kis kerámialapocskák adják, melyeket már régóta alkalmaznak falburkolásra, külső és belső építészeti terek díszítésére. Erdély Miklós építész volt az első, aki arra gondolt, hogy a színes mozaiklapocskák nemcsak burkolásra, vagy ornamensek kirakására alkalmasak, hanem arra is, hogy a film, a televízió, s a fénykép sajátos stílusát is rögzítsék, s nagy méretekben, képszerű formában a falra helyezzék.

Az eljárásnak szinte semmi köze sincs a hagyományos mozaikhoz. Lényege ugyanis egy mechanikus tulajdonságból származik, a mozaiklapocskák pontos méretéből, négyzetes alakjából. Figyeljük csak meg az újságokban reprodukált fényképeket; négyzethálósan elrendezett kisebb-nagyobb pontokból épül fel a kép. Ez a rasztertechnika mozaikból csak akkor képzelhető el, ha a mozaiklapocskák hajszálpontosan egyformák, legfeljebb színük, tónuserősségük

A budapesti Epitőanyagipari Szövetkezet fotómozaik műtermében Erdély Miklós munkatársaival, egy Nyíregyházára készülő, 300 négyzetméteres mozaik tervét beszéli meg

változó. A fotómozaik sokban hasonlít tehát a fényképekről készült nyomdai klisékhez. A fotót a kívánt méretre felnagyítják, majd négyzethálósan felosztják, s az egyes kis négyzeteket az éppen ott látható színnel pontosan megegyező mozaiklappal letakarják. A raszter itt persze durvább, s nagyobb egységekből áll, mint az újságok fotóin. De a fényképszerű összhatás megmarad – sőt, a fotó finomsága és a durva, négyzetes raszter mechanikus jellege különös feszültséget ad a képnek, monumentális hatást kölcsönöz az egyébként naturálisan fényképszerű motívumoknak.

Eddig a technika. Érdekesebb azonban a mögötte rejlő szemléleti változás. A művészet érzékeny dolog, az érzékeny lelkek és a még finomabb kezek alkotása – szokták gondolni az emberek. Holott a monumentális műfajok mindig is nagyvonalú, érzékenynek éppen nem mondható eljárásokkal készültek, gondoljunk csak Giotti freskóképeire vagy Michelangelo Sixtusi kápolnájára. Ezek a művészek a korszak adott technikai eszközeivel, az építészet és a vizuális díszítés akkor lehetséges módszereivel dolgoztak. Napjainkban a fémek, műanyagok, az elektronikusan rögzített képek és a mechnanikusan reprodukált, vizuális élmények korában szükségszerű, hogy a falra kerülő kompozíciók is átalakuljanak. Nem egy érzékeny csukló hajlékony mozdulatait rögzítik, hanem a televízió, a film, a fotó másképpen érzékeny, és más, újabb információkra hajlamos közléseit örökítik meg. A művész szerepe ugyanakkor változatlan: kiválasztja, elrendezi, végleges formába önti a világból érkező benyomásokat, sőt itt-ott a véletlennek is szerepet ad, a személyes formatorzításokat, stilizálásokat is beépíti a képbe.

Új ipari technológia? Látjuk, inkább az ipari társadalmak információja. Az információ több mint a puszta technika, a szelektált és elrendezett információ pedig még magasabb fokozat – alkalmas a művészet céljaira. Van valami szép azonban abban, hogy az ipari termeléstől a technikán át a komponáló művészig ennyire jól követhetjük egy új műfaj útját. A szentendrei üzem kerámialapocskái egy budapesti műterembe kerülnek, ott felnagyított fotókkal találkoznak, s új rendbe, a fénykép által vezérelt négyzethálókba helyezkednek. Innen kerülnek a különböző középületek, szállók és éttermek falára.

Patikatisztaságú üzem? Talán erről még túlzás volna beszélni. De a kész fotómozaikokban már együtt látható az élet valószerű szeszélye és az ipari technológiák fegyelmezett ritmusa.

PERNECZKY GÉZA

1970 NOV 3
Budapest
TÜKÖR
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SZERDA

9.00 Élmények, hangulatok
Filmösszefoglaló a Szovjet Kultúra Napjainak eseményeiről (ism.)

9.40 Kakuk Marci bemutatja gazdáját
Tersánszky Józsi Jenő írásainak tévé-változata (ism.)

10.50 Kisfilmek:
1. A vadászat
Román kisfilm
2. Ébred az erdő
Szovjet kisfilm

13.25 Pécsi Dózsa—Newcastle United Európai Vásárok Kupája
labdarúgó-mérkőzés közvetítése Pécsről

16.40 Irány az egyetem! Előkészítő a felsőfokú felvételi vizsgákra
Mozgások
(Fizika, III. oszt.)

17.28 Hírek

17.35 Az én dallamaim...
V. rész

18.10 Radar
Ifjúsági érdekvédelmi műsor

18.40 Vendégasztal

19.10 Reklámműsor

19.15 Esti mese

19.30 Tv-híradó

20.00 JÓKAI ANNA: FEJÜNK FELÖL A TETÖT
A szolnoki Szigligeti Színház előadása, felvételről
Rendezte: Berényi Miklós
Szereplők: Hegedüs Ágnes, Linka György, Szakács Eszter, Kránitz Lajos, Andaházy Margit, Baranyi László, ifj. Ujlaky László, Baranyai Ibolya

Hegedüs Ágnes és Andaházy Margit a darabban (képünk)

22.20 Tv-híradó — 2. kiadás

CSÜTÖRTÖK

8.10 és 13.10 Iskola-tv.

17.28 Hírek

17.35 A kék ablak
Bolgár kisfilm

18.05 Gyere pajtás, énekelni!
Daltanítás

18.25 Reklámműsor

18.35 Melyiket az ötezerből?
Pályaválasztási műsor

19.15 Esti mese

19.30 Tv-híradó

20.00 A FEKETE NYÍL
Magyarul beszélő olasz filmsorozat VI. rész

20.55 KOCS 1936—1970
Dokumentumfilm

21.30 Dunajevszkij-dallamok
A moszkvai televízió összeállítása

22.00 Tv-híradó — 2. kiadás

PÉNTEK

8.25 és 14.00 Iskola-tv.

17.23 Hírek

17.30 A mai faluról...
Vallomás

18.00 Reklámműsor

18.10 Liszt: A-dúr zongoraverseny
A Budapesti Filharmóniai Társaság zenekarát Kórody András vezényli

18.30 Szétoszthatő-e a földgolyó?
Dokumentumfilm
Változó világunk-sorozat I.

19.00 Cicavízió

19.10 A NAGY OKTÓBER ÉVFORDULÓJÁN
Ünnepi megemlékezést mond Nyers Rezső, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a KB titkára

19.30 Tv-híradó

20.00 TRENYOV: GIMNAZISTÁK
Tévéjáték
Rendezte: Esztergályos Károly
Szereplők: Pap Éva, Bálint András, Bodnár Erika, Lencz György, Békés Rita, Gera Zoltán, Némethy Ferenc, Bárány Frigyes, Bánffy György, Gyulai Károly, Gurnik Ilona, Hüvösvölgyi Ildikó, Dvorák István, Benkő Péter

20.50 Hétszínű virág
Összeállítás a baráti országok tánczenéjéből

21.35 Kedves verseim
Mádi Szabó Gábor műsora (ism.)

21.55 Tv-híradó — 2. kiadás

SZOMBAT

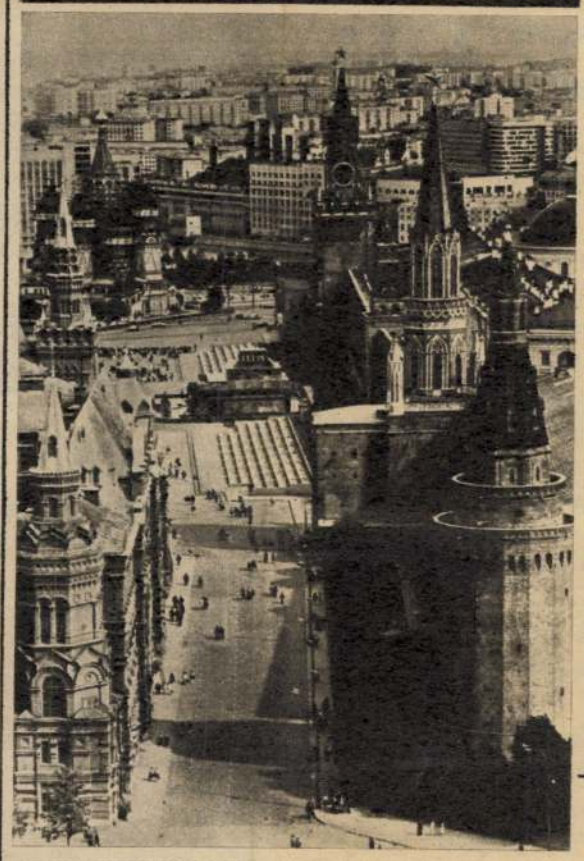

7.43 KAPCSOLJUK MOSZKVÁT
Közvetítés a Vörös térről, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 53. évfordulója tiszteletére rendezett katonai díszszemléről, és felvonulásról

17.05 Hírek

17.10 Tv-Operakalauz
Bizet: Carmen

17.35 Nincs kockázat...
Pesti találkozás
Stanislaw Mikulskival

9.30 Kisfilmek
1. Séta a moszkvai Kremlben
2. Forog a hinta

10.00 Az aranyliba
Magyarul beszélő NDK mesefilm

11.05 Móra Ferenc: Kincskereső kisködmön
Ifjúsági tévéfilm-sorozat
5. A kis bice-bóca (ism.)

13.18 Reklámműsor

13.25 Telesport
Tatabányai Bányász—MTK bajnoki labdarúgó-mérkőzés közvetítése Tatabányáról

15.20 Színházról gyermekeknek — II.
Gyárfás Miklós műsora
Mikszáth Kálmán: A két koldusdiák
Zenés történelmi játék 2 részben
A Bartók Gyermekszínház előadása, felvételről

Veres Laci és Veres Pista — Balázsovits Lajos és Kovács István, a két koldusdiák (képünk)

18.15 Vendégünk: Konsztantyin Szimonov

18.40 Esti mese

18.55 Bartók bemutatók nyomában — I.
A „Négy magyar népdal" kecskeméti ősbemutatójára emlékezik Vásárhelyi Zoltán
Beszédet mond F. J. Tyitov, a Szovjetunió rendkívüli és meghatalmazott nagykövete

19.15 Október ünnepén

19.30 Tv-híradó

20.00 GYURKÓ LÁSZLÓ: SZERELMEM, ÉLEKTRA
Tragédia két részben
A Nemzeti Színház előadása, felvételről
Rendezte: Both Béla
Szereplők: Bessenyei Ferenc, Lukács Margit, Berek Katalin, Moór Mariann, Kálmán György, Major Tamás, Csurka László, Sugár Lajos
Az előadás előtt:
Gyurkó László jegyzete

Élektra és Khrüszothemisz — Berek Katalin és Moór Mariann a tragédiában (képünk)

22.00 Tv-híradó — 2. kiadás

22.10 A Szovjet Kultúra Napjai
Ünnepi záróhangverseny, felvételről

Egy a közreműködők közül: Lazarij Berman Liszt-díjas szovjet zongoraművész

VT TV
Jó szórakozást kíván a VIDEOTON

KORÉNYI DALMA
szobrászművész

8256 Salföld, Rákóczi u. 11.
1124 Budapest
Vas Gereben u. 8.
Tel.: 185-8212

Korényi Dalma

KORÉNYI DALMA, SZOBRÁSZMŰVÉSZ

1942-ben született Budapesten. A Képzőművészeti Főiskola szobrász szakán diplomázott 1967-ben. Önálló kiállítása 1983-ban volt a budapesti Erzsébetvárosi Galériában. Jelenleg Salföldön él, a Balaton-felvidéken, s a szobrászaton kívül szövéssel is foglalkozik.

DALMA KORÉNYI, BILDHAUER-KÜNSTLERIN

Sie ist 1942 in Budapest geboren. Das Diplom hat sie 1967 an der Hochshcule für Bildende Künste, Fachrichtung Bildhauerei erworben. Ihre Einzelausstellung fand 1983 in der Galeria von Elisabethstadt, Budapest statt. Zur Zeit lebt sie in Salföld in der Nähe des Plattensees. Außer der Bildhauerei beshcäftigt sie sich für Webearbeiten.

MS. DALMA KORÉNYI, SCULPTOR

I was born in Budapest in 1942. I gained a Degree at the Sculpture Faculty of the Budapest School of Arts in 1967. I held an individual exhibition of my works in 1983 in the Erzsébetváros Gallery of Budapest. At present I live in Salföld, situated on the Balaton Upland. Apart from sculpturing, at present, I am also engaged in weaving.

Korényi Dalma szobrász

Veszprém, Művész Cé, 1994

Köztéri munkák:

1976. Hajdúszoboszló, Srand, gyermekmedence, állatképek (mozaik)

1984. Budapest, Dagály-fürdő, gyermekmedence, (mozaik)

Tagság:

1967. Magyar Népköztársaság Művészeti Alap

1989. Veszprémi Művész Céh

1992. Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

KORÉNYI DALMA

Szenteltvíztartó
terrakotta, 30 cm, 1992.

Holy-water
stoup terracotta, 30 cm, 1992

KORÉNYI Dalma

Kormányzati pár(t)huzamok

Merre tart Nagy Sándor?

Az első két szabadon választott parlament mindkét vezető kormánypártja viszonylag rövid időn belül elveszítette korábbi támogatói felét, s ez mindkét párton belül komoly erjedési folyamatot indított el. Az eseményekben megmutatkozó *párhuzamosságok* alapján többen egyenesen az MSZP „emdéefesedéséről" beszélnek.

Nem elhanyagolhatóak persze a különbségek sem, hiszen például amíg az MDF-kormány inkább a rendszerváltozáshoz kötődő általános illúziók gyors szertefoszlásának esett áldozatául, az MSZP maga ásta verembe esett, önmaga gerjesztette várakozásoknak nem volt képes – természetes módon – megfelelni. Szintén komoly különbség, hogy míg a történelem kényszerében a semmiből röptében létrehozott pártokkal, szinte előkészület nélkül kormányrúdhoz álló Antall-kormánynak az ország katasztrofális gazdasági helyzete nem engedte meg, hogy az önkormányzati választások utánra halassza az elődje jóvoltából már a körmére égő népszerűtlen intézkedéseket, a négy ellenzéki évben sorait rendezni tudó MSZP az elődje által felhalmozott hétmilliárd dolláros devizatartalék birtokában eltotojázgathatott több mint fél évig anélkül, hogy ez az ország napi működését veszélyeztette volna. Az MSZP-nek már nem kellett magára vállalnia a tervutasításos gazdálkodás lebontásának legkeményebb lépéseit, nem kellett magára vennie a fenntarthatatlan szubvenciók leépítésének, a kapun belüli munkanélküliek utcára kerülésének, a reménytelen körbetartozások csődtörvény segítségével való megszüntetésének ódiumát. Óriási különbség volt, van a nemzetközi környezet adottságai között is – az Antall-kormány kárára. 1994 után már nem dőltek össze birodalmak és szövetségi rendszerek, nem kellett fizetésképtelenné vált hagyományos piacainkról iszonyatos erőfeszítésekkel Nyugatra áthelyezni külkereskedelmünk súlypontját, s az évszázad egyik legsúlyosabb recessziójával szemben szolid világpiaci konjunktúra jutott a Horn-kormány osztályrészéül.

Noha a népszerűségvesztés objektív oka merőben eltérő, kétségtelen, hogy a két vezető kormánypárt[illegible] mutatnak szedte, s amikor Horn rádöbbent az egy tál lencse árfolyamára, éppen Nagy Sándorba karolva, vele revolverezve próbált kedvezőbb szerződési feltételeket kiharcolni, eleddig eredménytelenül. Csurka hírhedt tanulmányának publikálása óta, s egyre dühödtebben támadta Antallt is, aki demokratikus elveinek feladása nélkül nem fogadhatta el Csurka célvezérelt, eszközökben nem válogatós követeléseit, s aki végül nem térhetett ki a döntő összecsapás elől. Nagy és Horn akarata viszont egybeesik: mindketten lazítani akarják az MSZP-t gúzsba kötő koalíciós szerződést, amelynek ilyen formában való megkötését Nagy Sándor eleve ellenezte, de képviselőtársai „csak hümmögtek rá". Nagy most fellebbenti a fátylat. Az MSZP-frakció alakuló ülésén szót kért és elmondta: rossz ez a koalíciós szerződés, nem magyarázható, hogy 54 százalékot elért párt miért köt ilyet, egyébként sikert kívánt a koalíciónak... Elég nagy csönd volt, azután valaki az elnökségből azt mondta, „ez egy jó megállapodás". Ebben maradtak. Több mint egy évvel az események után kiderül, hogy az érdekházasságot ellenezte az MSZP-lista második embere, ráadásul az a politikus, aki a szavazatokat szállította. Ez utóbbi tény mára cáfolhatatlanná vált, hiszen miközben az MSZP mint párt viharsebesen szánkázik lefelé a népszerűségi listán, az MSZOSZ még tarol az üzemi tanácsi választásokon. Horn meg is dicsérte harcostársát. „Jórészt Nagy Sándor politikai erényeinek és tekintélyének tulajdonítható – mondotta –, hogy az idei üzemi tanácsi választásokon elsöprő győzelmet aratott az MSZOSZ."

A lojalitás kölcsönös. Újságírói kérdésre – elképzelhető-e, hogy az MSZP őszi kongresszusán Horn Gyula komoly bírálatot kap, amiért nem tudta keresztülvinni akaratát? – Nagy szinte mentegeti az ő miniszteri kinevezését éppen elejtő Hornt, [illegible] csapata nem követte[illegible]

megfontolással korlátozta magát egy kompromisszumban, s ez nem tetszett Csurkának, akinek átgondolatlanul vagdalkozó fellépése nehezítette Antall manőverezését; ellenben Horn Nagyhoz hasonlóan többet akarna – csak nem tud vagy mer – elérni, s Nagyot faltörő kosként nyomja maga előtt. Nagy állja az első pofonokat, ő

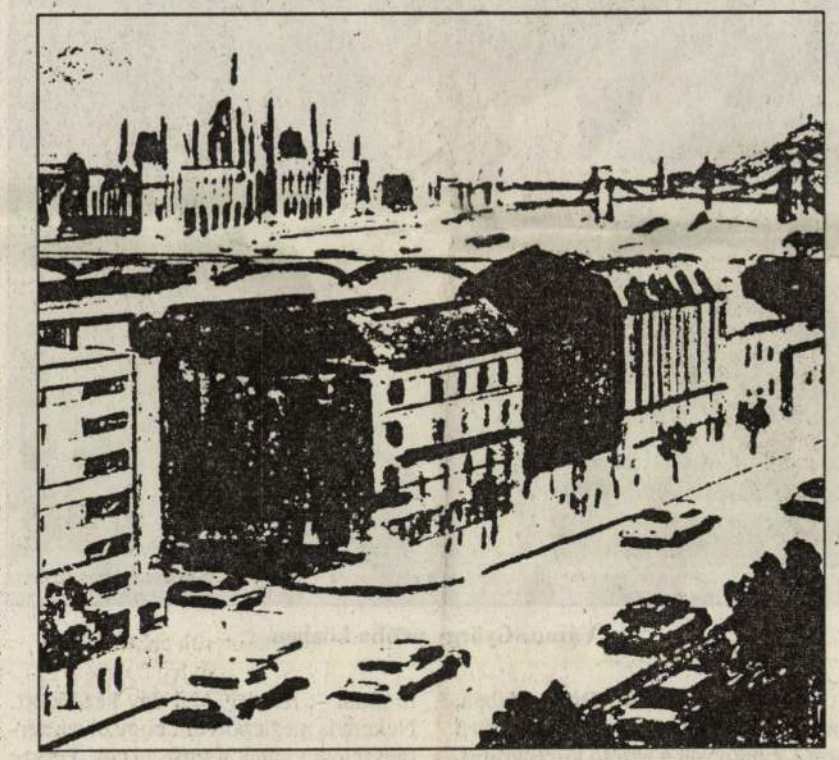

Gönczi Béla rajza

sérülhet, legfeljebb Horn félrerakja. Megpróbálta, nem sikerült.

Ebből is nyilvánvaló, hogy Csurka és Nagy szerepe merőben eltérő. Antall-lal nem eshetett meg, ami Hornnal: hiszen el tudjuk képzelni, hogy Antall nem merte volna kinevezni saját embereit miniszternek és reménytelenül harcolt volna a kisgazdákkal ezért a jogáért? Feltételezni is nevetséges, pedig az ő esetében Torgyán zsaroló pozíciója erősebb volt Petőénél, hiszen az FKGP nélkül [illegible]erű matematikai

abba a helyzetbe az általa vezetett kormány, hogy a szocialista dominancia a folyamatos cserék után gyengül vagy megszűnik". (S lehet, hogy nincs is vége: a betegszabadság ügyében *Vastagh* Pál is lemondási szándékát szellőztette, legutóbb pedig a még friss erőnek számító *Szabó* György fenyegetőzött felállással.) Mi ez? A kormány (maradék) MSZP-szárnyának ultimátuma? Igaz, a helyzet alapvető megváltozása miatt a miniszterelnök követhetne tudtosan ú[illegible] ám erről szó ahogy ezt a talonba süllyesztett Nagy meg is tette. De a spontán faltörés nem Horn ellen irányul, amit a miniszterelnök méltányol is. Miközben Nagy arról nyilatkozik, hogy az MSZP egyes politikusai eltévesztették pártjukat vagy ellenkezőleg, nagyon is fontos pártmegbízatást teljesítenek, az SZDSZ-ét, ugyanazon a napon, szeptember 30-án egy másik országos lapban Horn Gyula Nagy Sándorról így beszél: „Kifejezetten jó viszonyban vagyunk, elsősorban az ország gazdasági helyzetéről, valamint a kormány és az érdekképviseletek kapcsolatáról rendszeresen tárgyalunk egymással. Nagy Sándor olyan politikus, aki minden nehéz kihívásra megpróbál hatékony fellépéssel válaszolni". Ellen lehetne vetni, hogy nyilatkozatakor Horn természetszerűen nem ismerhette az aznap megjelenő Nagy Sándor-interjút, ám ez a jelek szerint, talán rendszeres tárgyalásaik eredményeképpen, mégsem lephette meg Horn Gyulát. Néhány nappal később ugyanis, amikor ismét Nagyról kérdezték, a miniszterelnök visszautalt említett interjújára, jelezve, hogy több mondanivalója nincs a dologról!

Érdemes hát további részleteket megismerni Horn Nagy-képéből. „Nemcsak képességei, hanem életkora is indokolja, hogy az eddigieknél is fontosabb politikai szerepet töltsön be a jövő Magyarországán. A törvényhozásnak, az MSZP-nek és a kormánynak is hasznára válna, ha Nagy Sándor nagyobb politikai lehetőséget kapna. Bízom abban, hogy erre előbb-utóbb sor kerül." Ne feledjük, hogy Nagy még most is, hogy a Bokros-csomag elleni tiltakozásul kivonult az MSZP-frakció elnökségéből, a számvevőszéki bizottság elnöke, tehát formális tisztségét tekintve sem akárki. S az erőtől duzzadó Nagy életkorának emlegetése az idősödő s egyre fáradtabb Horn részéről akár alig burkolt utódlási ajánlat is lehet, amennyiben Nagy nem tör idő előtt főnöke trónjára.

vette a fáradságot, hogy még a választások előtt tisztázza legalapvetőbb céljait... Az MSZP-nek nincs tisztázott, kiforrott politikája, amely a párt vonalvezetésének gerincét adná, amelyhez mindenki kialakítaná a viszonyát, s amely alapján értékelni lehetne az egyes emberek tevékenységét. Az MSZP most laza, konglomerátumszerű alakzat, így benne a jobban szervezett csoportok eredményesebben érvényesíthetik akaratukat, mint a kevésbé szervezettek." Így nézne ki belülről az, amikor a *szakértelem* kerül hatalomra? Szakértelmüknél legfeljebb az óvatlanságuk nagyobb: „azon a kongresszuson, ahol a küldöttek megszavazták a koalíciós szerződést, ezt anélkül tették, hogy mindenki előtt lett volna egy írásos példány. Csak néhányat osztottak szét, bizonyára technikai akadályok miatt".

Nagyon is ráférne tehát a vérfrissítés e „szakértő" pártra. S ezt nemcsak Horn látja így, hanem az MSZP más vezetői is, akik számára pedig Nagy az utódlási harcban újabb potenciális riválisként jelentkezik. A párt forma szerint második embere, *Csintalan* Sándor Nagy Magyar Nemzet-interjúja után néhány nappal nyilatkozta: „azt gondolom, hogy Nagy Sándornak minél előbb az MSZP vezető testületeiben lesz a helye... véleményem szerint neki az MSZP elnökségében, mert alkalmas arra, hogy integráljon... kétségtelen, hogy szerepe a közeljövőben az MSZP-ben nőni fog, még akkor is, ha most vitákat kavar és vitákat kavarnak körülötte". Riporteri kérdésre – tehát hogy Nagy Sándor előretörése csak attól függ, hogy mikor következnek a személyi kérdések? – Csintalan *igennel* válaszol. „Az sem titok – folytatta –, hogy elképzeléseink hasonlóak, tehát politikailag együttműködünk". Jelen időben mondta, és a komoly vihart kavart interjú után Csintalan másutt is megerősítette: továbbra is számítanak a nagy felkészültségű politikusra, az MSZP legfelső vezetésében is!

Más vezető szocialista politikusok nemhogy elhatárolódni próbálnának Nagy Sándortól, épp ellenkezőleg, nekibátorodnak. Mintha Nagy áttörte volna a hallgatás falát, mintha egy zsilipet nyitott volna ki. *Gál* Zoltán már a koalíciós vita jegelése után nyilatkoz[illegible] utólag is [illegible]

NAPLÓ

AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM a szecesszió művészetét áttekintő kiállítást rendez a millecentenáriumi ünnepségsorozat keretében. A gyűjtemény a majdani tárlat előzeteseként mutat be néhányat a legszebb műtárgyai közül szombattól november 19-ig a megszépült üvegtetős aulában. A múzeum szakemberei ezekben a napokban már részletes információkkal szolgálnak az érdeklődőknek a „nagy" kiállításról. A vendégek megoszthatják ötleteiket, elgondolásaikat a tárlat rendezőivel, illetőleg mecénási tevékenységükkel segíthetik is a reprezentatív kiállítás létrejöttét.

BARTÓK BÉLA halálának 50. évfordulója alkalmából A kékszakállú herceg vára opera koncertváltozatát mutatta be két alkalommal a milánói operaház, a Scala. A herceg szerepét Polgár László, Judithét Marton Éva énekelte, a Scala zenekarát Riccardo Chailly vezényelte. A koncert előtt Riccardo Chailly és Franco Pulcini tartott előadást A kékszakállú herceg váráról és Bartók munkásságáról.

AZ AUSZTRÁL FILMPRODUCEREK szövetségének konferenciáján Sir David Puttnam brit filmrendező elítélte az olyan jellegű erőszakos filmeket, mint a Született gyilkosok vagy a Ponyvaregény, melyek nemzetközi elismerést kaptak. Puttnam szerint a rendezőknek az erőszak következményeivel kellene foglalkozniuk. A Tűzszekerek, az Éjféli expressz és A misszió rendezője szerint az olyan filmeknek, mint az Oliver Stone rendezte Született gyilkosok, semmi haszna.

KORÉNYI DALMA szobrász és Somogyi Győző festő kiállítása ma délután öt órakor nyílik meg a pécsi Parti Galériában (Káptalan u. 4.). A megnyitón közreműködik Dresch Mihály (szaxofon) és Kovács Ferenc (hegedű, trombita).

KERTÉSZ ÁKOS Egész évben karácsony című ko[illegible]

Egyetlen nézőt sem szabad elveszíteni

Vámos György rendezi A hattyúk tavát az Operaházban

Energia és határozottság árad belőle. Annak az embernek a lendülete és határozottsága, aki megszokta a rendszeres és megfeszített munkát. *Vámos* György Budapesten, 1967-ben fejezte be táncművészeti tanulmányait, és az *Operaház* társulatától szerződött Münchenbe. Először szólótáncosként, majd koreográfusként hódította meg a táncszerető világot. Balettigazgató volt Dortmundban, Bonnban, Bázelben, a jövő évtől pedig a *Rajnai Operabalettet* vezeti Düsseldorfban. Meghívott vendégként Párizsban, Helsinkiben, Berlinben, Veronában tanította be és rendezte saját koreográfiáit. Huszonhárom év óta most először köszönthetjük újra Budapesten. A nyolcvanas években egy alkalommal bemutatták ugyan az Operaházban az általa koreografált *Carmina Buranát*, de az előadást csak protokollközönség láthatta. Gyerekkorában már táncolt egy kis szerepet *A hattyúk tavában*, az Operaházban. Később, az *Erkel Színház*-beli felújításon ő ugrott be a herceg szerepébe, *Fülöp* Viktor készítette fel. Ma este Vámos György koreográfiájában és rendezésében mutatják be újra az Operaházban A hattyúk tavát. Az egyik próba szünetében beszélgettünk az elmúlt huszonhárom évről, az első sikerekről, a tervekről.

– *Havas* Hedvig, a mesterem rendkívül lendületes ember volt, nagyon jó alapképzést kaptunk tőle. Amikor kezdtem a pályát, az Operaházban Fülöp Viktor, *Róna* Viktor, *Havasi* Ferenc, *Dózsa* Imre, *Sipeki* Levente volt a sztár. Csodáltam őket. Ámulattal figyeltem minden mozdulatukat. Gazdaggá tett, amit tőlük tanultam, sokáig ebből éltem...

– Miért ment el?

– Mert úgy gondoltam, minél többet lát valaki, annál több életet él. Úgy éreztem, fontos, amit megtanultam, de legalább olyan fontos, hogy nyitott tudjak maradni az új stílusokra, iskolákra, mert mindegyikből lehet tanulni, még a rosszból is. Más munkamorált ismertem meg, más munkamódszereket tanulhattam. Hozzászoktam, hogy a próbán is a maximumot kell teljesíteni, hogy a fizikai állóképesség nagyon fontos. *Nurejevvel* és más világnagyságokkal óriási élmény volt együtt dolgozni. Az is nagy dolognak számított, ha harmadik vagy negyedik szereposztásban táncolhattunk mellettük.

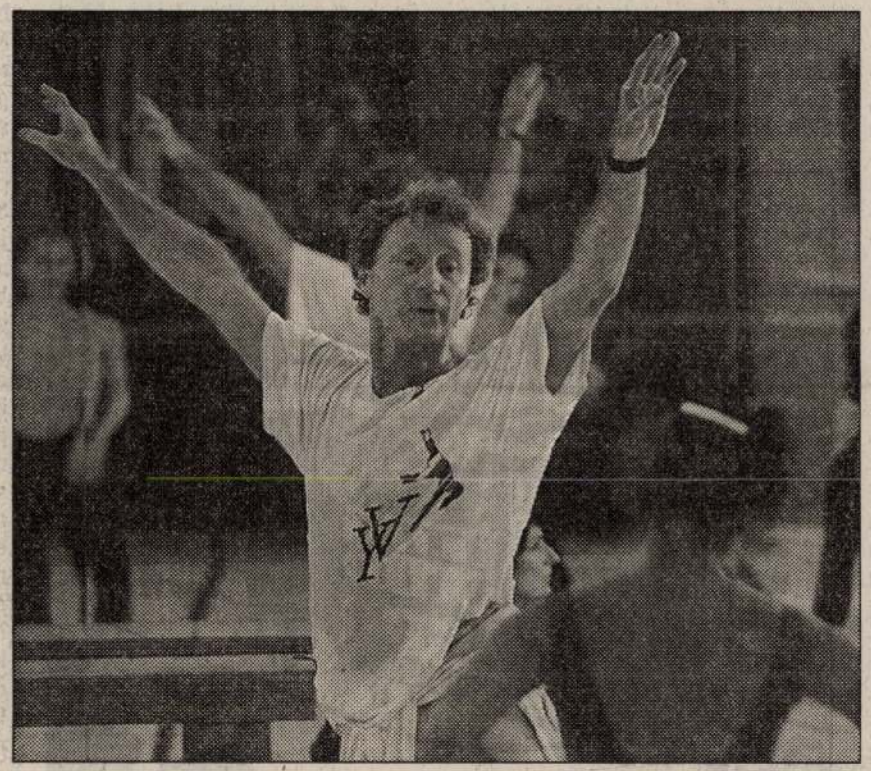

Vámos György próba közben

– A Bajor Állami Operaházban, ahol 1968-tól az akkor már világhírű John Cranko volt a vezető koreográfus, szinte azonnal szólószerepeket kapott...

– Nagyszerű repertoárral dolgozott akkor a színház, és kevesebb táncos volt, mint itthon. Ezért is kaphattam mindjárt nagy szerepeket. Tíz évig Münchenben csak szólótáncosként foglalkoztattak, jártuk a világot Milánótól Tokióig, New Yorkig.

– A nyolcvanas évektől újrakoreografálta a klasszikus balettrepertoár szinte összes nagy művét...

– A véletlennek köszönhetően. Túlságosan tiszteltem a szakmát ahhoz, hogy koreografálásra gondoltam volna. Egyszer egy balettesthez fiatal koreográfust kerestek, és nekem is szóltak, hogy próbáljam meg. A partnernőm, Joyce *Cuoco* figyelmeztetett, vigyázzak, ez egészen más szakma. Azután leült, és nézte, mit csinálok. *„Ez jó* – mondta –, *tényleg jó."* Így kezdődött. Nekem is meglepő volt, hogy olyan természetesen jöttek a mozdulatok. Persze később már nem ment ilyen könnyen. A koreografálás a születő ötlet megfogalmazása. Nem lehet erőltetni. Meg kell várni, amíg magától megy. És akkor még mindig nem biztos, hogy jó. Jó csak akkor lesz, ha mások is el tudják fogadni. Az alkotó csak akkor válik igazán alkotóvá, ha a saját műfaját annyira érthetővé teszi, hogy mások is élvezik, nem csak ő. Ezért izgulunk minden premier előtt, hiszen mindenütt más az ízlés, mások a hagyományok.

– A hattyúk tava ma már klasszikusnak számító változatán keveset változtatott.

– A hattyúk tava remekmű, amely állja az idő próbáját. Ebben a balettben *Csajkovszkij* csodálatos zenéje, a libretto, *Petipa* és *Ivanov* koreográfiája teljes egységet alkot. A hattyúk taván dramaturgiailag keveset változtattam, csak a jó és a rossz harcát próbáltam kissé árnyaltabban bemutatni, és a táncokat a saját mozgásvilágomnak megfelelően átalakítani.

– Mi vezeti, amikor koreografál?

– Elsősorban az, hogy a legkevésbé legyen művi, amit a közönség lát. A klasszikus balett a nézőétől nagyon eltérő mozgásvilágot mutat, a modern az övéhez hasonlót. A koreográfusnak az a feladata, ha klasszikus baletthez nyúl, hogy csökkentse a színpad és a közönség közötti távolságot, hogy a hagyományokat megőrizve megpróbálja természetessé tenni a mozgást. Hogy a néző ne táncosokat, hanem embereket lásson a színpadon. Én nem vagyok se enfant terrible, se mindenáron hagyományőrző. Nagyon szeretem a klasszikus balettet, de a modern szabad mozgás is hatott rám. Megpróbálom ötvözni a kettőt úgy, hogy a klasszikus balett megőrizze klasszikus formáját.

– Nagyon elkülönül Németországban a klasszikus és a modern tánc közönsége?

– Igen, de ez nem baj. Az Operaháznak mindenütt hagyományőrzőnek kell lennie. Persze hiba volna, ha egyáltalán nem változna. Azt mondják, aki évtizedek múlva is hű az ősbemutatóhoz, az lusta. Ebben sok igazság van. A nagy kérdés az, hogy mennyit kell változtatni. Az biztos, hogy a színháznak, az Operának nem szabad olyan ütemben változnia, ahogy a világ változik. Az a legfontosabb, hogy egyetlen nézőt sem szabad elveszítenie. Erre nagyon oda kell figyelni.

– Hogyan folytatja Düsseldorfban?

– Ugyanazt próbálom elérni, amit eddig is. Azt, hogy a maximumot teljesítsük, hogy minél több jó vendégkoreográfust hívjak. Bartók-esttel kezdünk majd. Átviszem a repertoáromat, és vállaltam, hogy minden évben komponálok egy egész estét betöltő új balett[illegible]

Ferch

Nemzetközi támogatásra várva

Szakértők a pécsi Péter-Pál kápolnáról

Az *Európa Tanács* szakértői vizsgálták két napon át a pécsi ókeresztény *Péter-Pál kápolna* megmentésének lehetőségeit. Yves *Boiret* francia építész, műemléki felügyelő, Daniel *Pauni-er* régészprofesszor, a genfi és lausanne-i ókortörténeti intézet igazgatója, valamint Mikhael *de Thyse*, az Európa Tanács kulturális örökség osztályának programtanácsadója egyaránt úgy vélekedett, hogy átfogó rekonstrukciós elgondolás és minden részletre kiterjedő helyreállítási program alapján van esély szponzorokat találni a költséges művelet elvégzéséhez. A neves szakértők az *Országos Műemléki Hivatal* meghívására érkeztek Magyarországra.

A Péter-Pál kápolna, más néven I. számú festett sírkamra része az egykori *Sopianae* római temetőjének. 1780-ban fedezték fel egy reneszánsz kápolna lebontásakor a székesegyház délkeleti tornyának közelében. A mintegy tíz négyzetméter alapterületű sírkamra északi falát *Krisztus-monogram*, két oldalát Péter és Pál apostol képe díszíti, továbbá állati és növényi motívumok csodálatos gazdagságban. A kápolna sokáig látogatható volt, de immár több évtizede csak a szakemberek számára nyitják ki. Helyreállítását a talajvíz állandó jelenléte és számos statikai probléma bonyolítja.

Az Európa Tanács szakértői szerint az egész római nekropoliszt fel kellene tárni, de a munkálatokat a várható hatalmas költségek miatt mindenképpen szakaszolni kell. Úgy vélték, olyan értékes műemlékről van szó, [illegible]

Korényi Gy.

MDK

MÁV mérnök

A II. világháborubán lerombolt hidak ujjáépitésén Dolgozott.

78.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

MDK

Korényi Jenő

Többalakos Betlehemjét állitották ki a Nemzeti Múzeumban.

(dr.d.m.): Egy régi nápolyi Betlehem...

Magyarország, 1938.dec.24. 9.1.

KORÉNYI DALMA

Kiállitása volt a pécsi Parti Galériában

Magyar Iparművészet 1995, 5-6, 94

~~[illegible]~~ gyakran csak nehán

ból állnak. / cover plate

az esetek többségéb3n csa

tet teremt~~[illegible]~~ ./..creates

Az "apertionum o

lel ~~[illegible]~~ a Brunel

redeti "Gliederarchitektu

emlékeken kivül a toszkán

kainak épitészeti "répert

Az "ornamentum"

épitkezés lényegében taka

~~tett "ornamentum" mal~~ d

koncentrálták. A kivitele

kált szobrászt / maestri

formai kérdéstér

tulajdonkés

Korényi Kinga, amatőr iparművész

a Budapesti Történeti Múzeumban a vizuális művészeti hónap, alkalmából megrendezték az amatőr kepző- és iparművészeti körök kiállítását. – Az iparművészetben kiemelkedik szinvonalas alkotásával Győrfi Zsuzsa és Korényi Kinga, mindketten a Jókai Iparművészeti Klubhoz tartoznak.

Pasqualetti Zsófia: Egy amatőr kiállítás kapcsán.
Népművelés, 1984. júl. 12-13-old.

Koreszka Gyula

tájképfestő

szül. 1895 febr. 24. Dócson (Nyitra vm.) A bpesti és a prágai képzőművészeti akadémiákon tanult. Pozsonyban él.

A pozsonyi és turóc-szentmártoni képtárban vannak művei.

Toman 320. l.

Koreszka Julius

Dunamenti partképei, pozsony-
videki tájképei emlitve

Pozitiv adat nincs.

Brogyányi Kálmán: Festő-
művészet Szlovenszkóm. Kassa
1931. 51. l.

Korczska Julius

l. Wagner Profil

60. l. 25/27. t

zurück zu führen. Wegen ihres häufi
bewohnten Dörfern, werden sie gemei
ältesten sind uns aus dem XVII. Jah
gen Renaissance bekannt. Mit Rücks
Schmuck und in ihrem Aufbau bedeuts
der Gegend von Kalotaszeg, in der N

wir annehmen, dass die aus Stein ge
Klausenburger Renaissance nicht ohn
wesen ist. Ist doch Kalotaszeg über
eines der wichtigsten Mittelpunkte.
blau oder schwarz gehaltene/Stickar
gemalten oder geschnitzten Möbel un
mustern. Hier ~~ist~~ findet man die schönste Volk
und ~~verleren~~ ist dieser durch Holzkirc
und Einrichtungsgegenstände so male

 M. D. K.

Koloszka Gyula, festő, 1895–1958

Tanulmányait Budapeszten kezte, de csak a 20-as években fejezte ba a prágai akadémián ahol Pirnet tanítványa volt. Már az akadémián bizonyságot tett magas művészi kvalitásáról. „A moldva Podkaba mellett," „a kertek alatt", 1922. Művei nek szinvonála egész művészi pályája.

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918–1945.

1960. 118. 120. 122. old.

M. Z. K.

Koloszka Gyula, festő, 1895-1958

jan kiváló képességéről tanuskodnak. Tanulmanyainak befejezése után Prágától Szakolcára költözött, ahol 1926-ig tartozkodott, azután 10 évet töltött Bratislavában és 1936-ban végleg vissza költözött Szakolcára. Bratislavai tartozkodásának idején

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918-1945.

1960. 118.120.122 old.

 M. D. K.

Koreszka Gyula, festő 1895-1958

a város környékét festi bírai kájjal romantikus sokszor a szeszesziorig vissza nyuló tájhépein. Szinei lágyak világosak. a festéket higitás nélkül használja egészen apró feltoklam rakja fel biztos rajkézséggel. Szakolcára való vissza térése utan, Szakolca és annak környéké képezi ké-

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918-1945.

1960. 118. 120. 122. old.

 M. D. K.

Koleszka Gyula, festő, 1895-1958

peinek fő témáját, most már nem csak a látottakat hanem saját impresziait is belevisszi sokszor egész kis méretű igazi festői ikletet lehető tájképeibe. A tájképek mellett csendéleteket is fest, a 40-es években csendéleteit a nem Sachlichkeit" szellemében kezdi" festeni.

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918-1945.

118. 120. 122. old.

1960

-192-

Koreszka Gyula, festő, 1895-1958 M.D.K.

„Táj ivó lovakkal", olaj, 1927-körül 118. old.
„Habán udvar Oszombatou", olaj, 1928-körül, 119. old. „Halászok a holt Dunán", olaj, 1927-körül, 120. old. „Tavasz", olaj a 120. és 121. oldal köpötti szines tábla.
„Becko vára" olaj, 1928-körül. 510. old.
„Szakolca", olaj 1936. 511. old. „Tél", olaj 1940. 512. old.

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918-1945.

1960. 118. 120. 122. old.

Koreth Adolf

MDK

korongos

a Zsolnay-gyár művészetében közremű-

ködött 1900-1921

68.o.

NIKELSZKY GÉZA : ZSOLNAY - GYÁR MŰVÉSZETE;.
Pécs. 1959.

KORGA GYÖRGY

1935-ben születtem Budapesten,
1949–1954-ig a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumba jártam,
1960-ban befejeztem a Képzőművészeti Főiskolát. Tanáraim: Mohácsy R. Ferenc, Sebestyén Ferenc, Pór Bertalan, Kmetty János, Barcsay Jenő voltak.
1960 óta vesznek részt a hazai képzőművészeti életben.
1962-ben Szófiában vettem részt csoportos kiállításon.
1964-ben volt az első önálló kiállításom Budapesten, a Mednyánszky Teremben.
1966-ban Rákosligeten volt kiállításom.
1967-ben a genfi Ráth Múzeumban nemzetközi kiállításon vettem részt.
1968-ban a Műszaki Egyetemen és a Központi Fizikai Kutató Intézetben,
1969-ben a Műszaki Egyetemen állítottam ki.
1969-ben a Fészek Klubban mutattam be munkáimat.
1970-ben a kölni Baukunst Galériában volt kiállításom.
1970-ben önálló kiállítás Nagykanizsán az Egry József Teremben.
1972-ben ismét Kölnben volt több munkám kiállítva.
1972-ben Firenzében az Arno Art Gallery mutatott be több munkámat.
1973-ban Kaposvárott, a Vaszary János Teremben volt kiállításom.
1973-ban Düsseldorfban, Luxemburgban állítottam ki.
1973-ban a finnországi Kouvolában önálló kiállításom volt.
1974-ben önálló kiállítás Frankfurt am Mainban a Puth Galériában.
1974-ben virágképeimből naptár jelent meg és ezekből képeslapot is kiadtak.
1975-ben sci-fi munkáimból nyílt kiállítás a Veszprémi Vegyipari Egyetemen.

1975-ben Svédországban, Malmőben a Gallery Andersben és Dániában több helyen volt kiállításom.
(Koppenhágában, Roskildében a Szt. Ágnes Galériában és a holbaeki Galleri KCH-ban).
1976-ban Dániában csoportos kiállításon került bemutatásra több munkám.
1976-ban a Galaktika sci-fi folyóirat 15-ös száma bemutatta képeimet.
1976-ban Poznanban sci-fi nemzetközi kiállításon vettem részt.
1976-ban a japán Gekkoso Gallery magyar kiállításán szerepeltem.
1976-ban önálló kiállítás a szekszárdi Szinyei Merse Teremben.
1977-ben a hamburgi Mensch Galériában állítottam ki.
1977-ben a budapesti Mednyánszky Teremben önálló kiállításom volt.
1978-ban a Bartók Galériában, Pécsett az Ifjúsági Házban és a Fészek Klubban szerepeltem munkáimmal.
1979-ben a holbaeki Galleri KCH nemzetközi kiállításán, Győrben a Távközlési és Műszaki Főiskolán, a Veszprémi Vegyipari Egyetemen és Szegeden az Orvostudományi Egyetemen állítottam ki sci-fi munkáimat.
1980-ban a szolnoki Helyőrségi Művelődési Otthonban mutatkoztam be munkáimmal.
1980-ban a hamburgi Mensch Galériában csoportos kiállításon vettem részt.
1980-ban a tatabányai Kertvárosi Művelődési Otthonban állítottam ki.
1980-ban önálló kiállításom volt a Medgyessy Teremben Debrecenben és a Veszprémi Vegyipari Egyetemen.
1981-ben az egri Kisgalériában, a szegedi November 7. Művelődési Házban, a csepeli Iskola Galériában volt önálló kiállításom. A Móra Könyvkiadóban csoportos sci-fi bemutatón vettem részt. A Planetáriumban önálló kiállításom volt.
1982-ben a nagykanizsai Helyőrségi Művelődési Otthonban, a veszprémi Dési-Huber Teremben és Kispesten a Nagy Balogh János Galériában önálló bemutatkozásom volt. A Galaktika 46-os száma mutatott be.

1983-ban az árpádföldi Mini Galéria és a budapesti IX. ker. Hazafias Népfront Művészbarát Köre állította ki munkáimat.
1983-ban a kölesdi Kossuth Művelődési Ház rendezett munkáimból kiállítást és a Szolnok Megyei Művelődési Központ.
1983-ban egyéni kiállításon mutatta be munkáimat a debreceni DOTE és a nagykanizsai Helyőrségi Művelődési Központ. A Magyar Televízió Műterem sorozatában mutatott be. Szerepeltem a szegedi és a székesfehérvári kollektív nemzeti kiállításokon, valamint a Planetáriumban és a nemzetközi moszkvai sci-fi kiállításokon.
1984-ben a Lágymányosi Közösségi Házban és a tatabányai Népház Galériában volt önálló kiállításom. Részt vettem a Műcsarnokban rendezett Nemzeti Kiállításon is.

KÉPCSARNOK

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT KORGA GYÖRGY FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA 1984. OKTÓBER 4-ÉN, CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA A CSONTVÁRY TEREMBE (BUDAPEST V., VÖRÖSMARTY TÉR 1.). A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA ÉS TÁRLATVEZETÉST TART A FESTŐMŰVÉSZ. MEGTEKINTHETŐ 1984. OKTÓBER 13-IG.

F. k.: Köteles István – 84-1637 GENERALART Dorogi Ny

1021

Kosgo György

1969. X. 26. 14.ol D. /6/ Petőfi.

Vallomás a művészetről.

- Ambrus Tibor összeállitása.

- Sok képzőművész műtermében fordultam meg az utóbbi években. Hangszalagra vett beszélgetések óráit őrzöm, emlékezetemben, de a rádió hangarchivumában is. Ezekből a beszélgetésekből idézek fel most néhányat, és hiszem, hogy kikerekedik belőle az a mondanivaló, amelyet ennek a műsornak ciméül felirtam, Vallomás a művészetről.

Korga György festőművész a művészi kifejezés, a korszerű képi nyelv gondjáról beszél.

- Általába korszerüség alatt valami módon nálunk egy ilyen formai megnyilatkozást szoktak érteni. Én ezzel nem tudok igy egyetérteni, őszintén mgmondom, nem is foglalkoztam azzal, hogy korszerü-e az amit én csinálok, vagy nem korszerü, nekem egyetlen egy törekvésem van, hogy igaz legyen az, amit csinálok. Talán inkább azt mondanám el most igy röviden, hogy mégis tulajdonképpen milyen motivumok voltak azok, amik hát mghatározták a mostani képcsinálásomnak a formáját, illetve a rendszrét. Több kérdés volt, amit nekm meg kellet oldanom, az gyik ilyen dolog volt, hogy tulajdonképpen kinőttem, a gyerek korból felnőtté váltam, nekem is gyermekeim vannak, és most már nyilvánvalóvá vált, hogy nemcsak kérdeznem kell, hanem bizonyos dolgokra válaszolnom is kell. Thát meg kellett határoznom a magam helyzetét is, és fel kellett mér-

1969. X. 26. 14.ol D. /6/ Petőfi.

Vallomás a művészetről.

- Ambrus Tibor Összeállítása.

- Sok képzőművész műtermében fordultam meg az utóbbi években. Hangszalagra vett beszélgetések óráit őrzöm, emlékezetemben, de a rádió hangarchivumában is. Ezekből a beszélgetésekből idézek fel most néhányat, és hiszem, hogy kikerekedik belőle az a mondanivaló, amelyet ennek a műsornak ciméül felirtam, Vallomás a művészetről.

/ Korda György festőművész a művészi kifejezés, a korszerű képi nyelv gondjáról beszél.

- Általába korszerűség alatt valami módon nálunk egy ilyen formai megnyilatkozást szoktak érteni. Én azzal nem tudok igy egyetérteni, őszintén megmondom, nem is foglalkoztam azzal, hogy korszerű-e az amit én csinálok, vagy nem korszerű, nekem egyetlen egy törekvésem van, hogy igaz legyen az, amit csinálok. Talán inkább azt mondanám el most igy röviden, hogy mégis tulajdonképpen milyen motivumok voltak azok, amik hát meghatározták a mostani képcsinálásomnak a formáját, illetve a rendszerét. Több kérdés volt, amit nekem meg kellett oldanom, az gyik ilyen dolog volt, hogy tulajdonképpen kinőttem, a gyerek korból felnőtté váltam, nekem is gyermekeim vannak, és most már nyilvánvalóvá vált, hogy nemcsak kérdeznem kell, hanem bizonyos dolgokra válaszolnom is kell. Ebát meg kellett határoznom a magam helyzetét is, és fel kellett mér-

nem őszintén, pontosan, hogy én adott pillanatba, tehát 1968-ban milyen helyet foltok be a társadalomba, és akkor rájöttem arra, hogy tulajdonképpen egy kis ember vagyok, aki éli a maga életét éppen ugy, mint a másik ember. A következő, mondjuk ilyn válaszadás az volt, felelnem kellett olyan dolgokra, hogy az én szakmámból, tehát a képzőművészetből mit tekintek ma is rámnézve érvényesnek, tehát itt lehet esetleg a korszerüséget konkrétan kapcsolni. S akkor végig gondoltam a müvészet történetét, illetve pontosan a képcsinálásnak az eszközeit, formáját, és mgjelenési formákra gondolok, és akkor rájöttem arra, hogy az alkotó elemek, thát a szin, tér, forma, vonal, az esztétikum az nem volt minden koroknak egyformán jelentős dolgg, hol a forma került előtérbe, hol a szin, hol a vonal, tehát az én számomra se lehetett ezek mindegyike egyenértékü, vagy elsőrendüen fontos, viszont egy dolog volt, ami minden kor müvészetébe mutatkozott, és állandónak mutatkozott, ez pedig a kompozició volt, a komponálás. Tulajdonképpen ez az ami számomra müalkotásá tud tenni ó-keresztény müvészeti alkotást, vagy ezt mgelőző, jóval megelőző barlangrajzokat, és a pop-artot, vagy az utána következő müalkotásokat is. A továbbiak során, amire nekem választ kellett adnom olyan érzelmi dolgok voltak, amik engem nagyon erősen érintettek, nevezetesen az, hogy mikor 64-be Japánban voltam, akkor a távolság szempontjából rettenetes messzire kerültem a családomtól, viszont érzelmileg nagyon közel.é-

reztem magamhoz őket, és rögtön felmerült bennem a gondolat, hogy ezt hogy lehetne ábrázolni. És ez egy olyan kérdés volt, amit feltétlen meg kell, hogy oldjak, vagy válaszoljak magamnak, mert ez engem érzelmileg alapjaimban érintett, tehát erre nem le etett azt mondani, hogy ez nem fontos, ezt ki lehet kerülni, ez lényegtelen kérdés, Na most én kitaláltam aztán egy sémát, amit talán igy elmondva valami módon érezhetővé, vagy megjelenithetővé teszem ezt az gész gondolatsort. Nevezetesen a következőkre gondoltam. Adva van egy fiu, és egy lány. Ez a fiu meg ez a lány egy fasorban bucsuzkodik egymástól, na most a fiu a fasornak a hozzám közelebb eső végén áll, és néz a lány után, aki a fasor végén visszafordul, nagyon szomorunn visszanéz a fiura. Na most ezt a régi képi ábrázolás, vagy képi rendszer szerint mondjuk a reneszansz tér szerint, nem tudtam volna semmiképpen ábrázolni, mert a fiut, azt még ábrázolhattam volna a maga szomoruságával, a fasort is ábrázolhattam volna, de engem nem ez érdekelt, főleg a fasor volt olyan motivum, ami fölös számba fordult elő a képen, viszont a lányt, a horizont vonalra esett, miután a fasor ott ért véget, teljesen ponttá zsugorodott, tehát semmiképpen nm tudtam se alakjába ábrázolni, és részletében hát elképzelhetően sehogy se, hiszen nekem pont a szeme volt az ami a legjelentősebben jelentkezett, azt hogy szomoru volt a szeme. Sajátosan szomoru szemü lány volt, most ezt valahogy ábrázolni kellett. Szóval ezt muszáj

volt ábrázolni, ez volt, ami engem mint embert foglalkoztatott. Akkor gondoltam arra, hogy a fiut a régi értelembe is ábrázolhatom, tehát előtérbe van jó nagy méretbe, lehet azt a képen elhelyezni, ugyanakkor, ha én a szakmámból smmiféle más megkötést nem veszek figyelembe, csak a kompoziciót, akkor a lánynak a szemét is ábrázolhatom jó nagy méretbe felnagyitva közelhozhattam a fiu figuráját, és a lánynak a szem figuráját ugy helyeztem el egymáshoz viszonyitva, hogy egy esetleges kompozicionak kezdő alapelemei lehettek volna. Igy a fiunak a figurája, a lánynak a szeme már rajta volt a képen, viszont a két elem az soha nem adhat egy kompozicios egységet, szóval a két elemet nem lehet ugy viszonyba hozni gymással, hogy az, az kompozicionak nevezhessünk, egy harmadik elem kellett, ez pedig a fasornak volt a motivuma, egy nagyon kis méretbe tisztán kompozicios sulypontként elhelyeztem a fiu figurájának a bal oldalán, tehát akkor rajta volt a fiu, a lánynak a szeme, és rajta volt a fasor, nagyon kicsi méretben, tehát a fontosságának megfelelő méretben a képn. Most ugyanakkor én mint ember az alatt az idő alatt, mig az alapozástól a kép befejezéséig eljutottam, addig tulajdonképpen engem különböző dolgok értek, olyan dolgok, amik esetleg a képpel nem is voltak kapcsolatba. És olyan dolgok is, amik a kép belső tartalmához tartoztak szorosan, na most ez, miután emberi tevékenységről van szó, valahogy helyet kért magának a kép felületén. S ezeket én nyugodtan odafesthet-

tem a képre ugy, hogy az a meglévő kompoziciós rndet már nem zavarta, de a kép felületen mint olyan jelen volt.
- Ezt az asszociációs módszert ön alakitotta ki, saját magának. Lényegében azt jelenti, hogy minden képét, minden festményét nagyon tüzetesn szemügyre kell vennie a nézőnek ahhoz, hogy egy távolabbról hát homogénnak tekinthető szinfelülettel föl fedezze ezeket a belfestett kis motivumokat. Ha ezt meg is teszi a néző, és föl is ismeri a motivumokat, nem tudom, hogy meg tudja-e állapitani, vagy bizonyossá válhat-e benne, hogy hogyan kapcsolódik ez magához a témához, tehát a kép tartalmához. Most nem gondolja, hogy ez azzal a veszéllyel jár, hogy a néző számára esetleg nem az derül ki a képből, amit ön mondani akart?
- Hát ez biztos ott fog kiderülni, hogy a néző feltétlen mást fog a képből kiolvasni, mint amit én tualjdonképpen abba beletettem, de ez azt hiszem érthető is, mert amikor én a képet festettem, akkor én emberileg valamilyen helyzetből kiindulva, tehát egy olyan emberi helyzetből kiindulva festettem ezt a képet, hogy még egyszer, még én se tudom megérni, de nem is ez a fontos, tehát nem az a fontos, hogy a pontos mását megtalálja a képbe annak, amit én abba beletettem, hanem az a fontos, hogy tulajdonképpen ez a fajta asszociációs rendszer, ez a nézőt egy bizonyos értelembe felszabaditja, és a néző a saját érzelmi, és értelmi tapasztalataival, és multjával jön, illetve azokat hozza elő a kép. Körülbelül ezek voltak azok a motivumok, amik

mondjuk mghatározták azt, hogy miért festek igy, és talán ez esetlg magyarázatot ad arra, vagy kiegitő magyarázatnak tünik arra, hogy korszerü-e ez a dolog, vagy nem korszerü, amit én, hangsulyozom, hogy nem tartok fontos kérdésnek, igy külön választva hangsulyozni, hogy korszerü-e egy dolog, errenem lehet eleve törekedni, ez vagy adódik az emberi mgnyilatkozásból, vagy nem adódik.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 JUN 8.

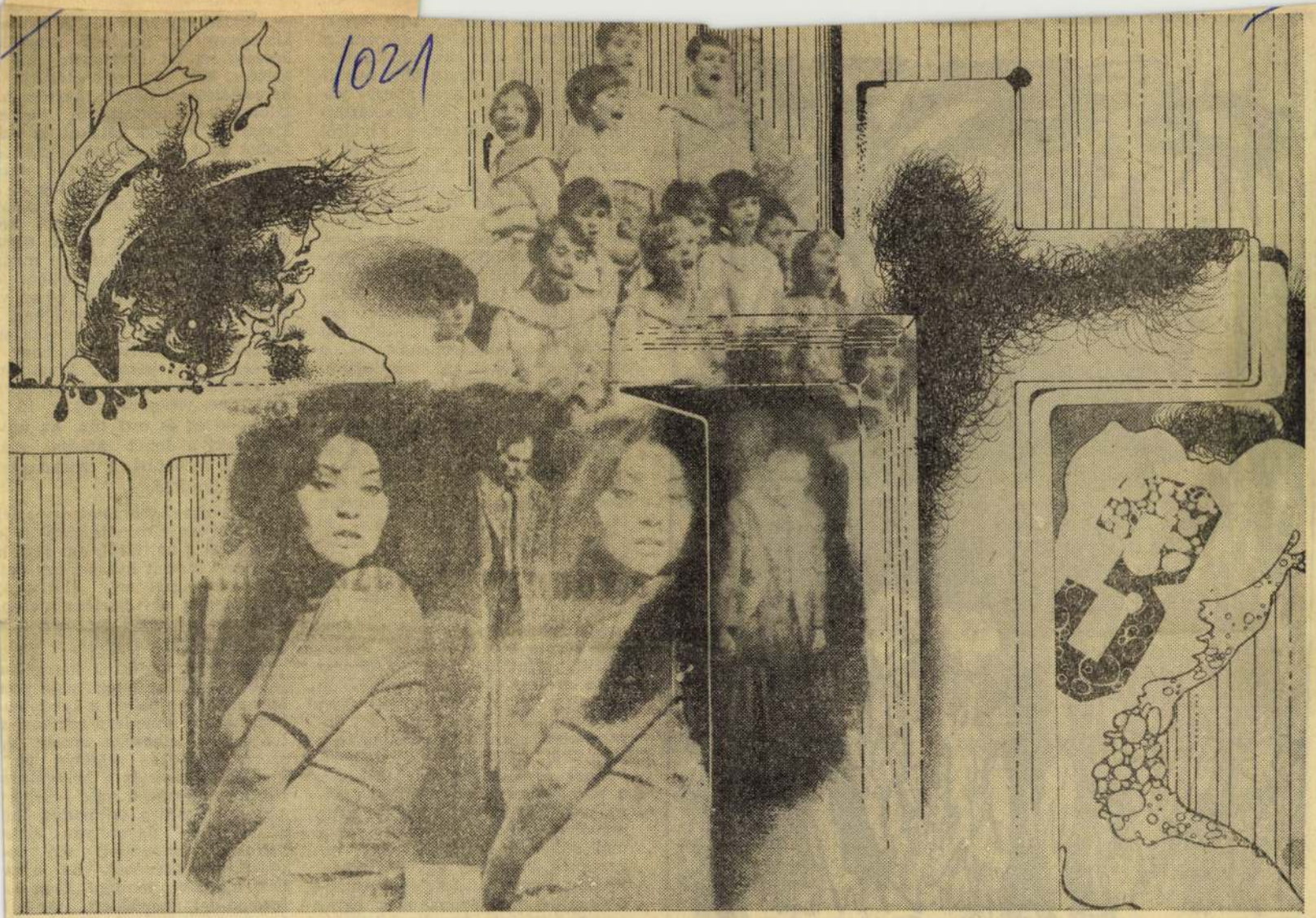

Korga György: Montázs

tak és a termet egyszerre be

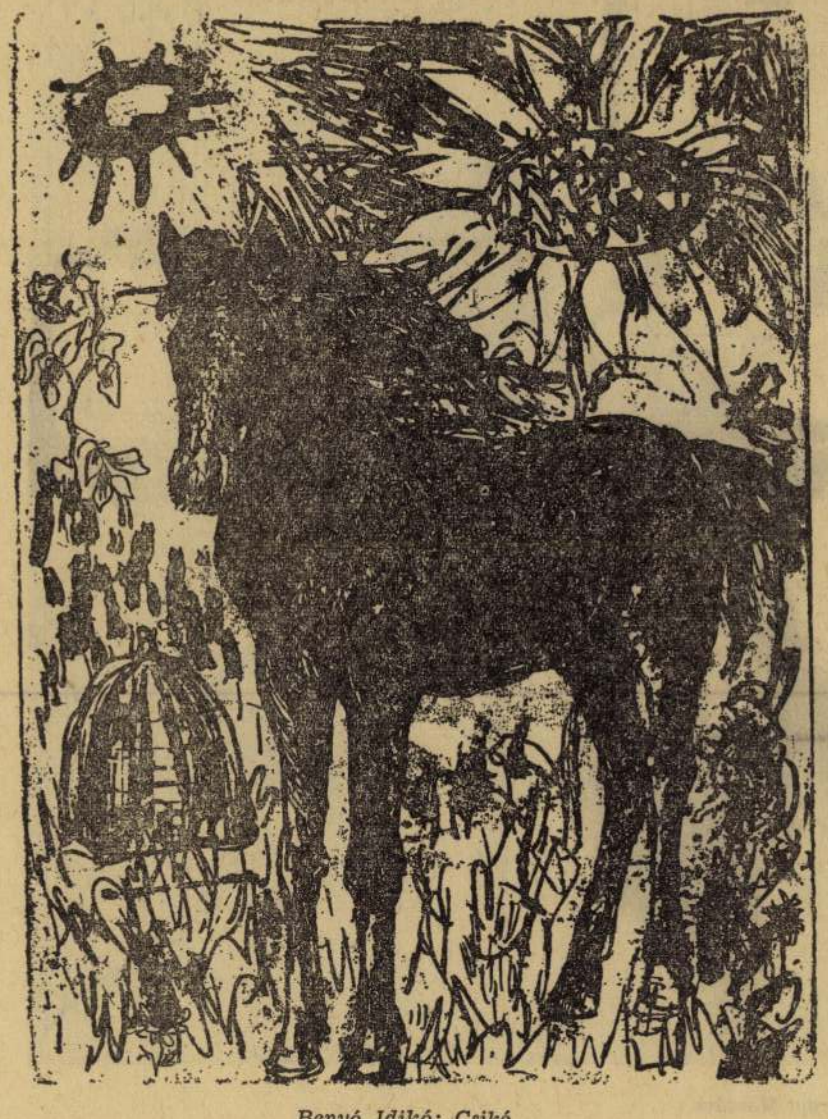

Benyó Idikó: Csikó

hogy nem az erőszakot,
félelmet és a kínt akart
ni, mert mint az egyik l
ta: „A szenvedés az em
lem terhessége". Meg
tam azt a megjegyzést –
közelítve magam is —, h
színészek oldaláról fejezt
ismert színműírói tapasztalatot,
könnyebb drámát írni, mint vígjátékot. Érdekes módon az európai nézők úgy érezték, hogy a fiatal színészek inkább irodalmi élményeket, olvasott vagy filmen látott nyersanyagot fejeznek ki, az ázsiai, afrikai és dél-amerikai nézők pedig éppen ezt a megállapításunkat vélték irodalmiaskodásnak és a színészek játékát s mozdulatait az élethez közelállónak tartották.

(Színjáték öt szóból.) A kísérlet második felvonása úgy kezdődött, hogy öt drámakötetből (Ionesco, Anouilh, Claudel, Adamov, Beckett) újjrámutatással kiszúrtak öt szót: *keresztül, fenség, ujj, jó estét, engedelmeskedni.* A színészeknek öt perc állt rendelkezésükre, hogy az öt szóból jelenetet, kis színdarabot állítsanak össze. Az én fantáziám is megmozdult, de még semmit sem sütöttem ki, amikor három taps hangzott: elkezdődik a színjáték. Az egyik színész felül az emelvényre, a többiek sorban eléje járulnak, térdet, fejet hajtanak. A „fenség" most azt parancsolja nekik, hogy csukják be a szemüket. Térdelve engedelmeskednek és ő csókra nyújtja kezét, a többiek sorra külön-külön megcsókolják az ujjait. A nagyúr most azt óhajtja, hogy behunyt szemmel különféle mutatványokat végezzenek, bukfenc, egyensúlyozás, tótágas, egymás ütlegelése. A többiek a parancsot vonakodva, szenvedve teljesítik. Ennek a jelenetnek és az egész kísérletnek egyik sajátossága az, hogy egy-egy szí-

azt igéri, ho
ha a dob hangját éjszaka me
hallja, lejön hozzá a kertbe és
övé lesz. De varázsdobot küldö
hiába üti a kertész, hangot ne
ad. A kertész addig veri a dob
amíg beleőrül, a tóba veti mag
onnan félelmetes sárkányként k
ki, betör a hercegnőhöz és az v
lóban az övé lesz: a halálban.
japán legendát a fiatal belga sz
nészek úgy játszották el, hogy
hercegnő és a kertész kivételév
mindegyik minden volt egyszerr
udvaronc, virág, fa, bokor, tó, a
konyodó ég és esti tűz. Az udv
ronc, aki a dobot átadja, ma
változik át dobbá, a sárkányjel
netben testőrré.

A következő jelenetet egy szíri
egyetemi tanár meséje alapján j
szották el a kalifáról, aki régi h
gyomány szerint huszonnégy órá
átadja hatalmát egy alattvaló
nak. Megint egy kertész szerep
ez a nap leteltével megöleti a k
lifát és maga uralkodik.

Nem is a színészek képzelőer
je, és megjelenítő tehetsége volt
legmegkapóbb ebben a két jelen
ben, hanem a modern színházi s
lus egy új jelensége, amely e
szerre előnye és veszélye is.
mozgás, a rohanás a helyváltoz
tás, a mindenáron való cselek
annyira betölti a színpadot, ho
a színjáték úgyszólván bale
változik, a kimondott szó pe
veszít jelentőségéből. Ez a sz
házi stílus a londoni Joan Li
lewood-dal kezdődött, majd
ter Brook folytatta és a túlzá
az amerikai *living theatre*
lesztette ki. A télen láttam L

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 SEP 9
S

Somogyi Néplap

Korga György

1021

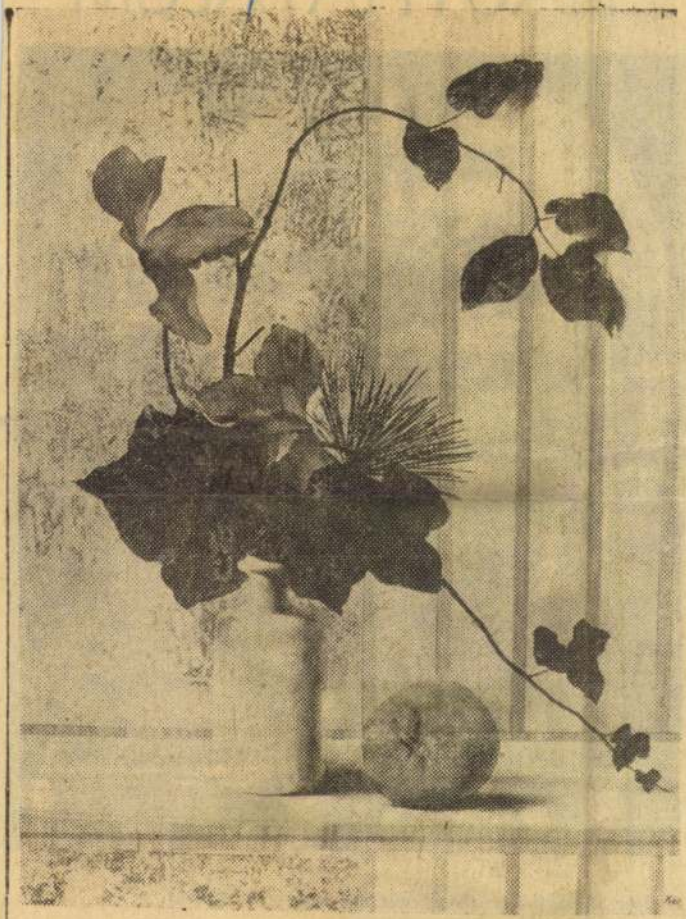

Ciklámen. Korga György kaposvári kiállításának anyagából.

NA

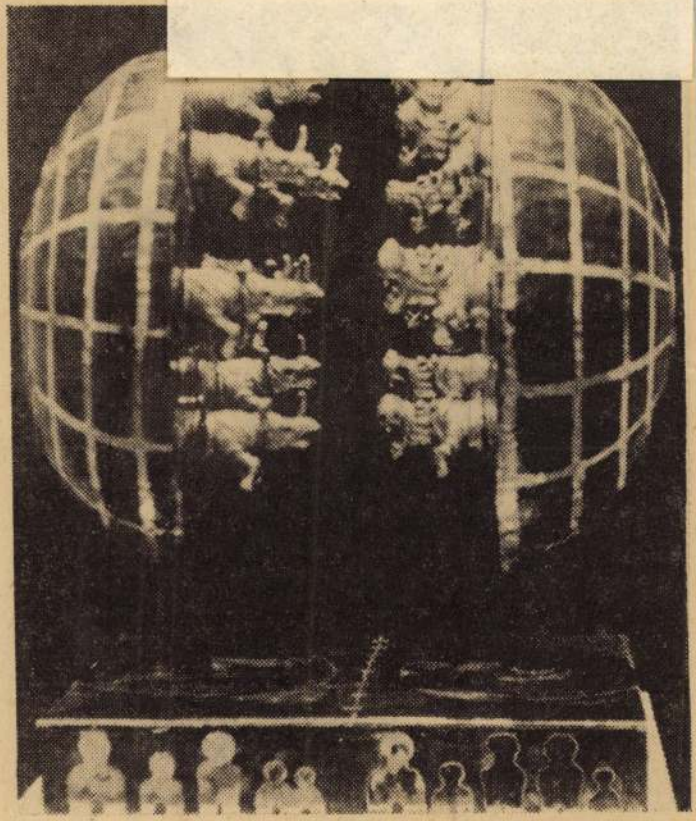

Walter Bengtsson (Svédország) alkotása. (1971).

Korga György festőművész

KORGA GYÖRGY

festőművész

ZÁRTKÖRŰ BEMUTATÓJA.
~~K I Á L L I T Á S A~~

a

KISZ KFKI Klubjában
/Bp.XI.,Budafoki u.10/a/

Nyitva: 1969.január 6-tól 27-ig.

Hétköznapokon: 18^{h}-22^{h} -ig.

Korga György, festőművész

az Orsz. Képzőművészeti Kiállítás, a Műcsarnok anyagából.

1984. ápr. 7.

Korga György: Kelepce

liberálisnak, sem konzervatívnak, sem mérsékeltnek" — nyilatkozta kampányának egyik vezetője.

A legfontosabb kérdésekben azért érdemes megvizsgálni Hart állásfoglalásait. Külpolitikai szempontból óvatosabbnak, tartózkodóbbnak tűnik a mostani kormányzatnál. Elítéli Reagan közép-amerikai lépéseit, támogatja a libanoni kivonulást. Elegendőnek

Spanyol–francia vi

Ví
a Pire
fe

A napi hírek, amelyek spanyol-francia viszony le újabb eseményeiről adn számot, már-már hadijele tésekhez hasonlítanak. Bi bao városának központi pi cán nem árulnak többé Közös Piac országaiból szá mazó halat. Az országut kon egész sor francia kan ont támadtak meg. Ném lyiket benzinnel öntötték és meggyújtották. Máskor rakományt szórták ki útra, vagy baltával vert szét a vezetők kabinjait késsel felhasogatták a g mikat. A spanyol határő ség arra kényszerült, ho 10—12 nagy teherautóból á ló konvojokat szervezze amelyeket azután fegyver kísérettel küld az orsz belseje felé.

A szenvedélyeknek ezt viharát egy szerencsétlen i cidens váltotta ki. Egy fra

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Korga György
KORTÁRS

1964 — 5.

1021

KORGA GYÖRGY *rajza*

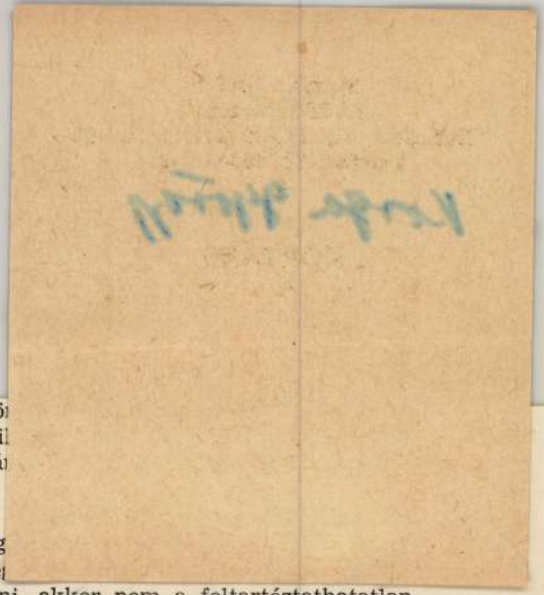

sosságának [illegible]
német felvilágosodásnak ezek a kétségtelen gyö[illegible]
ményeket is hoztak magukkal, például a dialekti[illegible]
deteit, vagy a XIX. század néhány problémájá[illegible]
zését.

Ezért van az, hogy a német felvilágosodást [illegible]
zott is létre — világtörténelmi értelemben még [illegible]
tábban és leggazdagabban, legmélyebben és le[illegible]
dalom és az elmélet területén akarunk maradni, akkor nem a feltartóztathatatlan, szerves növekedés képe bontakozik ki előttünk, amilyen Franciaországban Bayletől és Fontanelle-től Diderot-ig és Rousseau-ig fellelhető, hanem az életében és halála után egyaránt meg nem értett, jobbról és balról, Nicolaitól és Mendelssohntól Jacobiig. Friedrich Schlegelig és Kirkegaardig félreértett Lessing az egyetlen alak, akiben a német felvilágosodás szelleme tisztán megtestesült. (Ebben az összefüggésben még jelzésszerűen sem foglalkozhatunk az aufklerista-harmónikus Wielanddal, akinek formátuma természetesen nem hasonlítható Lessingéhez.) Lessing előtt a felvilágosodás ellenszegülő szándékai ellenére sem tudott kiszabadulni a német nyomorúság szűkösségének és bátortalanságának fogságából. És rögtön Lessing után, még életében megindult Németországban Hamann-nal és Herderrel, a Sturm und Dranggal, Jacobival stb. az az átmeneti mozgalom, amely — fölöttébb ellentmondásosan — az újabb német kultúra második ideológiai virágzásához vezetett. Így hát Lessing társadalmilag meghatározott magányossága és egydülálló volta ábrázolásmódjának és gondolkodásának minden tartalmi és stílus-kérdésében megmutatkozik. Ezért határolja el magát

Korga
festő

M.D.K

Méltatás

Bence Gyula: A fiatal képzőművészek stúdíganak II. szegszemlg:
Élet és Irodalom, 1961. május 19 – 5 lap

Korga, [ ] M Dh

Felkészültsége vitathatatlan.

Bencze Gyula: A Magyar Képzőművészek Szövetségének Közgyűlése elé 8. l.

NÉPSZABADSÁG. Bp. 1963. febr. 13.

Korga

MDK

szerepelt a miskolci Szőnyi István teremben rendezett kiállitáson.

"Ősz"

(kabdebó):Magyar tájak, magyar emberek. A Képcsarnok vállalat kiállitása.
Északmagyarország. 1963. jun. 16.

Korga György, festő 7 D4

Újabb képei útkeresését mutatják.

Artner Tivadar: Építjük, védjük szép hazánkat 2.1.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. szept. 29.

mdk

Korga György festőm.

Skarusz e. műve

Pernecsky Géza: Fiatal művészek kiállítása
Új Írás, 1963. 9. sz. 1137. l.

Korga gyöngy
festő

M.D.V

Ikárusz c. festményét mutatta be
a Fiatal Képzőművészek tárlatán.

Bolgár Kálmán: Fiatal Képzőművészek szemléje
Művészet, 1963. szeptember – 41 lap

Korga Gy.: Jertő

– Ikon c. munkája a Stúdió 67
c. kiállításon

Ujvári Béla: Stúdió 67
Magyar Ifjúság, 1967. V. 20.

Korga György festőművész

A kiállítási naptár nagyhanizsai (Egry József Terem) kiállításait jelzi (X. 22 – XI. 7.).

Műgyűjtő, 1970. 3. sz.

Korga György

Ikon c. képének reprodukciója díjnyertes

A Budapest c. folyóirat 1969. 11. számát.
(hátsó borító)

KORGA GYÖRGY, festő

Egy Modern Magy. Képtár létrehozására a Múz. 200 magy. művésztől kért képeket.

Egy olajképet ajándékozott. 183. old

KOVÁCS PÉTER: Évi jelentés. Uj szerzemények. Képzőművészeti gyüjtemény 183. old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

LORGA GYÖRGY

MEGHÍVÓ

Fk. Dr. Balázs Istvánné – 5637 fnyv I

A KÉPCSARNOK VÁLLALAT
MEGHÍVJA ÖNT

KORGA GYÖRGY

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1964 FEBRUÁR 29-ÉN
SZOMBATON DÉLI 12 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

NÉMETH LAJOS
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

MEDNYÁNSZKY TEREM
BUDAPEST V, TANÁCS KRT. 26.

Korga

A fiatalok gyors elkötelezettsége bizonyos szemlélethez, festői technikai formavilághoz való kötődése (pl. egyrészt Kóka, Korga, Gyémánt szürnaturalizmusa, másrészt Konfár, Veress, Sváby Tornyai – Domanovszky hagyományokon alapuló gesztus festőisége) sokszor csak megnehezíti a művész önmagára találását.

Péter Imre: Kiállításról kiállításra
Studió 58–68

Népművelés 1969/2 31 old.

Korga György

Nagykanizsán, az Egry József teremben megnyílt „Tél a művészetben" c. kiállításon Téli ikebanája szerepel.
(említve)

Zalai Hírlap, 1972. márc. 11.

Korga György

1. Vizuális töredék Bugacról
2. Pestről 100x90

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. jul. 22 – szept. 16.

Korga György festő

A most megnyílt nagymarosi nyári tárlaton szerepelnek művei.

Lasonci Miklós: Kiállítások Nagymarosan és Vacott.

Pestmegyei Hírlap, 1974. júl. 20.

Korga György, Jestő

Naptárban szerepelnek reprodukált művei.

F. R.: Könyvszemle 7.

Népszabadság, Bp. 1973. dec. 7.

Korga György, festő

Egy nagyalakú naptárt illusztrálnak virágezen-déletei.

–: Csaknem 600 ezer példányban 41-féle naptár 9.

Népszabadság, 1 Bp 1973. nov. 4.

Konga György, festő

Virágkompozíciói szerepelnek egy falinaptáron.

— : Szép naptárak 2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. nov. 3.

Korga György

13 virágcsendeletet
örökíti meg egy 1974-es falinaptár

Magyar Nemzet 1973 szeptember 13
5. old.

Konga György, Jenő

Tárlata nyílik meg Kaposváron.

—: Hallottuk 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. szept. 7.

Korga

A fiatalok gyors elkötelezettsége bizonyos szemlélethez, festői technikai formavilághoz való kötödése (pl. egyrészt Kóka, Korga, Gyémánt szürnaturalizmusa, másrészt Konfár, Veress, Sváby Tornyai - Domanovszky hagyományokon alapuló gesztus festőisége) sokszor csak megnehezíti a művész önmagára találását.

Péter Imre: Kiállításról kiállításra
Studió 58-68

Népművelés 1969/2 31 old.

Korga György

Nagykanizsán, az Egry József teremben megnyílt „Tél a művészetben" c. kiállításon Téli ikebanája szerepel.
(említve)

Zalai Hírlap, 1972. márc. 11.

Konga György

1973. szept. 6-án Kaposvárott a Képcsarnok Vállalat Vaszary-János-termében kiállítása nyílt.

Népszava, 1973. szept. 7. 101. évf. 209 sz. 4 p.

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

Korga György festő

művész

Magyar Hírlap

1973 SEP 7

KORGA GYÖRGY FESTŐMŰVÉSZ Az ember és a világ kapcsolata című kiállítása csütörtökön nyílik meg Kaposvárott, a Képcsarnok Vállalat Vaszary János-termében.

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 SEP 3-1

Dunántúli Napló

idei Zrínyi-emlékünnepségek.

KIÁLLÍTÁSOK

1021

Kaposváron, a Képcsarnok Vállalat Vaszary-termében csütörtökön nyílik Korga György festőművész kiállítása. Szekszárdon a Babits Mihály Művelődési Központban a Tolna megyei Népművészet mestereinek legújabb alkotásaiból rendezett kiállítást nyitják meg szombaton.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 OKT 28
Somogyi Néplap

Korga György

1021

Ikebana, Korga György kaposvári kiállításának anyagából

Molnár Károly:

Négy ász és az ötödik

Sporttörténet a harmincas évekből

Ma megint főcím leszek a Nemzeti Sportban... Tom ütőjéről ellentétes hanggal pattan a labda, mint az enyémről. Második órája csatázunk a nyurga angol fiúval, és csak most hallom először a húrok sikongását.

Láthatatlan, roppant mérleg ingott erre és arra.

Jobb sarok, bal sarok. Tom csak a pályán kívül udvarias. Futtat. Nem vagyok már olyan ruganyos, mint a játék elején, de elérem a labdát.

Jobb sarok, bal sarok. Két órával ezelőtt az öltözőben megmértem magam. Hatvanhárom kilót jelzett a mérleg. Hosszú labdamenet. Nem lesz vége sohasem.

Jobb sarok, bal sarok. Pokolian ismétlődik. Tom diktál, én pedig védekezem. Magamban hallom a Guttmann-áruházban. Meg egy üveg Dreher sört sem. Műszerész vagyok a vezér gyárában. Ki tudja, meddig? Rebesgetik, hogy ismét leépítés lesz. A művezetőm megnyugtatott: ne féljek, amíg hetenként kétszer reggelenként az öreggel teniszezek.

Tom már újra ott áll velem szemben. Várja a labdát. Adogatok. Bombaként süvít a labda. Védhetetlen. Hallom a közönség elismerését:

— Ász... Brávó, brávó!

Tom tehetetlenül széttárja a karját. A nagy sikerre való tekintettel négy ászt ütöttem egymás után. Érzem, hogy most már minden sikerül. A fiú időnként elismerően bólint, mást nem tehet, legalább szépen veszít.

Állok a mérlegen. Nem szánta, de komolyan gondolta. Nem volt pardon, nekem pedig mindennap, még a jelenlétében firkálnom kellett egy autogrammot a kölyöknek.

— Ma kapom a huszonötödiket — mosolygott fanyarul a labdaszedő, amikor felbőgött a pálya bejáratánál a vezér fekete Mercédesének ismerős kürtje. Meglepetésemre egyedül érkezett, a titkár sehol

Korga György

Festményeivel illusztrált naptárról irja Vadas József: a müvésznek, "még az életkora sem indokolja,/nincs negyven éves/hogy diszes album mutassa be müveit." Müvészetéről csak annyit mond, hogy "támaszkodik ugyan a modern szürrealizmus eredményeire" azzal, hogy a „mult századi polgári csendéletfestészet naturalista közhelyeit emészthetővé" teszi. Kritikája: "Ujévi hamis kártyák" cimmel a müvészeti naptárak, vállalati reklám-naptárak és az üdvözlő lapok tervezőiről szól.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. jan. 12.
XVIII. évf. 2. sz. 8. lap.

Korga György, festő

Szerepel a XIV. Szegedi Nyári Tárlaton.

Megemlítve: Vimális töredék Bugacrós, Pestrős c. képe.

Tandi Lajos: Kiállítási napló

90-94.

TISZATÁJ, Szeged. 1973. október XXVII/10.

Korga György, grafikus

Illusztráció (vaj): Repr.

Zsótér Bertalan: A gyémántbörtön
II. 2004-2007.

Élet és Tudomány, Bp. 1971. okt. 15. XXVI/42.

Korga György, grafikus

Illusztráció (– rajz):

Repr.

Zsótér Bertalan: A gyémánthörtön
I.

1957–1959.

Élet és Tudomány. Bp. 1971. okt. 8.

XXVI/41.

Korga György, grafikus

Illustrációi (rajz): Repr.

Zsóter Bertalan: A gyémántbörtön

III.

2052 - 2055

Élet és Tudomány, Bp. 1971. okt. 23.

XXVI/43.

Korga György, grafikus

Két illusztráció:

Repr.

Zsótér Bertalan: A gyémántkörtön
IV. 2101-2103.

Élet és Tudomány, Bp. 1971. okt. 29. XXVI/44.

Korga György festőművész

Kaposvárott a Vaszary-Teremben rendezett kiállítását szeptember 6.-án nyitják meg, -közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. szept. 1.
XVII. évf.35. sz. 2. lap.

Korga György

Bemutatott műve:

"Ikon", olaj, 110 x 125

Zala Tibor: XI. magyar képzőművészeti kiállitás,
Budapest, 1968. 6 1

Korga György

Kiállít a kaposvári Vaszary János Teremben.

Műgyűjtő 1972/4. sz. „Kiállítási naptár"

Korga György, festő

Színes diafilmvetítéssel kisért élménybeszámolót tart a főv. Műv. házban okt. 7-én.

— : A hét végi kulturális programból

9.

Népszabadság, Bp. 1972. okt. 7.

Korga György, Jestő

Diavetítéssel kísért élmény beszámolót tart hollandiai útjáról a Szöv. Műv. Házban.

— : A hét végi kulturális programból

9.

Népszabadság, Bp. 1972. okt. 14.

Korga György
festő

Korga György-több harai és számos
külföldi (Szófia, Genf, Köln, Konvole)
egyéni és kollektív szereplés utáni
most kaposvárom szerepel a művész.

---: Kiállitási naptár.

Művészet, 1973.szeptember - 46.oldal

Korga György
festő

A Kaposvári Vasarely Teremben
szeptember 6-án nyílt meg Kor-
ga György kiállítása, amelyik
szeptember 22-ig lesz nyitva.

---: Kiállítási naptár.
Művészet, 1973.szeptember - 46.oldal

Korga György
festő

Korga György kaposvári tárlatán virág-
képeket, figuralis kompozíciókat, körül-
belül kanvinci olajképet mutatott be.
A művek főként ez két utóbbi és termisi-
ből kerülnek ki.

---: Kiállitási naptár.

Művészet, 1973.szeptember - 46.oldal

Korga György

„Elökelö ikebana"

Orszaig-Vilaig 1970/45 20 old

Korga György

A Képcsarnok Vállalat Nagykanizsán rendezte meg a kiváló fiatal festőművész, Korga György kiállítását. „Előkelő ikebana" című képe mellé rövid részletet közlünk a művész önvallomásából: „A virág az ember szépérzékének kell, nincs közvetlen hatása. Nemessé tesz, és alkalmassá, a máshol, másban felbukkanó Szép felismerésére és befogadására. A virággal való foglalkozás a Széppel való foglalkozás."

Korga György kiállítása.

Ország-Világ 1970/45 20 old.

Korga György
festő

Korga György festőművész harmadik önálló magyarországi kiállítása a kaposvári tárlat.

---: Kiállitási naptár.

Művészet, 1973.szeptember - 46.oldal

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Somogyi Néplap

1973 SEP 16

Korga György
1021

Őszi égetés.

(Korga György kaposvári kiállításának anyagából.)

Devecseri Zoltán

A SZERELEMRŐL

Hajadból kalácsot fonok
csillagot nézek
szemeidbe:
kezesednek a hideg városok
lehűselnek a forró házsorok
vállaidon —

Holdat görbítesz
sápadt estenyolcra
rohanásaink ívei fölé —

Bencze József

HOLICS MARI

Te, szívemnek merénylője,
vig lovagod lenni jó volt,
hagymafüzér szőke copfod
homlokereszemen lógott,
Szőlőben a gyors fogósdit,
szalmaboglyán a parádét,
nem adom én soha másnak

Borgátai Vénusz

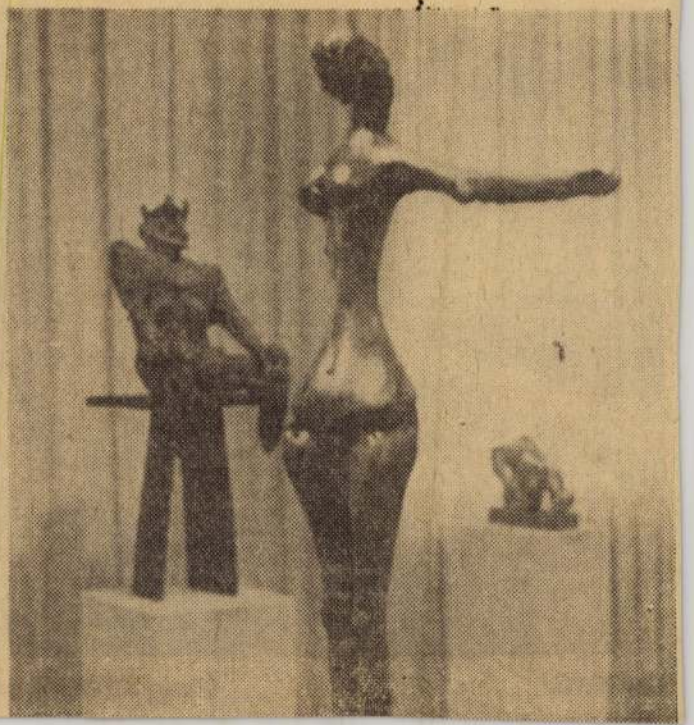

Korga Aestő

a Studió 58–68 c. kiállításon szere-
pelnek művei

Péter Imre: Studió 58–68
Népművelés, 1969. febr. 30–31 old.

Korga György festő

A Képcsarnok Vállalat szekszárdi üzletének legnépszerűbb alkotóihoz tartozik a művész.

-vj-: Elégedettek a Képcsarnok Vállalat szekszárdi üzletének vevői.

Tolna m. Népújság, 1973. dec. 11.

Korga György Lestő

1021

1973. VIII.30. 18.45. /11/ V. Televizió

TÉKA

- Egy másik vidéki kiállitásra hivnám fel figyelmüket, ahol a fiatalabb generációhoz tartozó Korga György kiállitása nyilik majd meg. A kiállitás helye Kaposvár, ideje szeptember 6. Korga György, érdekes, és egy kicsit egyedi jelenség, a magyar festészetnek. Az itt kiállitott anyag, tematikus anyag, célja, hogy bemutassa az ember, és a virág kapcsolatát. A virágrendezés művészetével, Korga György, 1964-es japán utazása alkalmával ismerkedett meg, és mint elmondta, a virággal való foglalkozás, szerinte a szóppel való foglalkozás.

Monday Night Class

Korga György
festő

„Tulipánok" (repro)

Gy.: A naptár-műfaj
Nők Lapja, 1973. dec. 15 - 23 oldal

Korga György festő

az 1974. évi naptárak közül egyik képzőművészeti naptáron alkotásainak reprodukciója látható.

Békés István: Naptárak húradása.

Ország Világ Budapest, 1973. nov. 14.

Korga György
festő

Korga György vírá gcsendeletei
japán chebana-stílusban
ujszerű falinaptár.

A naptár - műfaj.
Jók Lapja, 1973. dec. 15-23 oldal

Korga György

A különbség ellenére Lakner-t egy iskolába szokás sorolni. Mintha megtalálta volna önmagát. Elmélyültebb, mint sikeres kiállításán volt.

Frank János: Jegyzetek a XI. M. Képzőműv. Kiállításról; Képzőműv. Almanach 1, Corvina 1969, 30. l.

Korga György

A Képzőművészeti Főiskolát Pór Bertalan és Bernáth Aurél tanítványaként végezte el 1958-ban.

Bartha Sándor és Flach Antal: Miskolc

1971. Miskolc, 1971. 64 l

Korga György

A hazai szürrealizmus és „mágikus realizmus" egyik legerőteljesebb képviselője. Korunk nemzetközi konfliktusai és lírai motívumok foglalkoztatják.

Bartha László és Flach Antal: Miskolc 1971; Miskolc, 1971

171

Korga György

Japán tanulmányútja után virág csendéletek, ikebanák és moribanák is érdeklik. Kifejezésmódját kiváló technikai tudás jellemzi.

Bartha László és Flach Antal: Miskolc 1971; Miskolc, 1971

171

Korga György

Nagyszerű komponáló készség és aprolékos műgond jut kifejezésre munkáin. 1964-es első Mednyánszky terembeli bemutatkozása óta ötször szerepelt műveivel Budapesten.

Bartha László és Flach Antal: Miskolc 1971. Miskolc, 1971

171

Kovács György

1970-ben Nagykanizsán is volt kiállítása. 1967-ben a genfi Ratt Múzeumban Picassoval és Dalival, 1970-ben (24 képével) a kölni Művészet helyiségében szerepelt.

Martha László és Flóch József: Miskolc 1971; Miskolc, 1971

171

Korga György

A kölnci tárlaton Gyémánt László és Lakner László is bemutatta műveit.

Bartha László és Flach Antal: Miskolc 1971; Miskolc, 1971

171

Kanga György
festő

Méltatás.

Láncz Sándor: Van-e modern realista . . .
Művészet, 1971. december - 6.oldal

Korga György

Terepelt a fehérvári Csók István
Múzeum Tárlatán a Duna-
újvárosi Múzeumban

N. N.: Képzőművészeti kiállítás
a Múzeumban

Dunaújvárosi Hírlap 1970 XI. 3

Konga György, [festő:]

L.: Papp Gukát

2,

Sz. J. I. Üdvözlet . . . . .

ESTI HIRLAP, Bp. 1976 aug 27.

Korga György

festőművés z Az ember és a világ kapcsolata
cimü tá rlata szept. 6-án nyilt meg Kapos-
várott

Magyar Hirlap 1973-246-8

Konga György (festő)

A Csepeli Munkásotthonból indult pályája

Népszava, 1974. dec. 8. 102. evf. 287 sz. 9 p.

M.D.K.

Konga György
festő

Ikon-ja szerepel a tailaton.

Fóthy János: Studió 67.
Művészet, 1967. október – 42 kép.

M.D.Y

Konga György
festő

A Csernus-iskola tagja.

Lánc Sándor: Lakner Laszlóról.
Művészet, 1967. október - 21 lap

MDK.

Korga György

Kiállitási kritika

Dunaujváros 1967 máj.23.

MDK

Korga György

"Ősz"

szerepelt a "Magyar tájak - magyar emberek" c. kiállitáson.

/Sárvári/: Budapest uj kiállitóterme a Mednyánszky-terem.
Magyar Nemzet. 1963. márc. 31.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1964 MÁR 14.

ÉLET ÉS IRODALOM

Korga György

1021

Korga György: Kucsmás lány

tam neki.
mind a k
szerettük.
tem, dolg
„Valami
toztatott
helyzeteke
változtatni
most más: Jevgenyija Ivanovna ott nem halt meg."

ÉS

CSÁK GYULA:

Mozg
a falu tá

Az előző nagy magyarországi sikerről beszélgetünk: *A tolvaj* című regényről. — „Amikor 1953 után felajánlották, hogy újra kiadják, elhatároztam: átdolgozom. Egy hónapot szántam rá. Két és fél év alatt végeztem vele. Emberfelettien nehéz harminc év után mondatonként felboncolni akkori önmagunkat." Halkan mormolom a mottót: „Mint ahogy nem lehet másodszor lépni ugyanabba a folyóba." „Moszkvában valaki most ír disszertációt a két változatról. Persze irodalomtörténetit. Pedig maga a lélektani folyamat is izgalmasan érdekes." Nem fojthatom el a kérdést: „Most jobb a regény?" „Nézze, a tehetség nem nő meg. Megfigyelte már a gyerekek szemét, milyen nagynak látszik? Mert már ugyanakkora, mint később, felnőtt korukban. De azért másképp látunk vele. A huszas években az idősebb prózaírók nagy része emigrációba ment. Nekünk, fiataloknak kellett megküzdenünk a kor legnagyobb problémáival: a másokéval is, a magunkéval is. Firszovban nagyon sok az önéletrajzi vonás. Az írói tapasztalatunk akkor még kevés volt." Megfogja a vállamat: „Én szobrásznak indultam. Raj-

Newtontól származik a szép gondolat, amely szerint minden kutató elme legfeljebb tengerparton játszó gyermeknek vélheti magát, aki örül egy-egy partra vetett szebb kavicsnak, vagy kagylónak, miközben maga az óceán ismeretlen marad előtte. Némi áttétellel talán de igen kifejező hasonlatnak fogjuk ezt fel nemcsak a természet, hanem a társadalmi élet titkainak kutatása esetében is.

Noha mi olyan kicsi ország vagyunk, hogy egész „birodalmunk" a szó szoros értelmében egynapi járóföld, hiszen bármely irányban meghúzott átlós mentén végigautózhatunk napfelkeltétől naplementig, és néptengernek is csak erős túlzással mondhatnánk magunkat — mégis, csupán a paraszti valóság kutatására korlátozódva is óvakodva

Korga György
festő

M.D.4

Manöhenek } reprók
Archeologus

Szabadi Judit: Korga György kiállítása a Medunyánszky terenben

Művészet, 1964. július – 43 kap.

Korga György festő

Fasizmus (kepkó)

Anya "

„midőn ezt írtam" "

Búcsú (kepkó)

Hazakiki "

Nástor "

Kiánitása volt a nemzetnyánty

tekemben két vétig

Nemzetvelés, 1964, 5 sz., 38-39 o.

M.D.K.

Korga György
festő -

A Me tugaiszky tesemben bemutatta a „Magány" az „Archeologus" az „Uj mületik" a „Manökenek" c. képeit nagy siker mellett. „Az Ikarusz" c. műve is szerepel a tárlatban

Láncz Sándor: Gondolatok egy kiállítás kapcsán
Művészet, 1964. julius – 45 kep

M.D.H

Korga György
Grafikus

A Mednyánszky teremben tartott
tárlatot „Banangolás az álom bi-
rodalmában", a „Vágyakozás"
„Faszizmus" c. műveit is bemutatta.

Szabadi Judit: Korga György kiállítása a Mednyánszky
teremben

Művészet, 1964. julius – 42 kep.

M.D.K.

Korga György

grafikus

„Manökenek", „Demagógia" az „Archeologus" a „Magány" a „Kürdelem", „Távolikedves", „Ujságárus" c. művét is kiállitotta a tarlatos

Szabadi Judit: Korga György kiállitása a Medinyászhy Jeremben

Művészet, 1964. julius – 43 lap

Korga György
festő

M.D.K.

Méltatás.

F. J.: Egy sikér árnyéka
Élet és Irodalom, 1964. április 11 – 8 lap

Kerga

Ősz c. képe a Képcsarnok pá-
lyázatán díjat nyert, így kiállítva
a pesti, majd a miskolci bemutatón

/kaldobó/ Magyar tájak, emberek

Szakmagyarország 1963. jun 16. 7.c.

Korga

~~[illegible]~~ szerepel a
Studió 66 kiállításon az
Ernst Múzeumban

Szécsi Erzsébet: Studió 66

Magyar Ifjúság 1966 IV. 30

Kurga György
fotló

M.D.

„Montáro"

Élet és Irodalom, 1968, jun. 8 - 3 lap.

M.D.K.

Korga György, festő

szürrealista törekvéseket kejvise lő kiállítása – „nekezen magyarázható, hogy miért vonzott tömegeket a ért el szokatlan anyagi sikert, a sajtó miért nem érdemesítette több figyelemre az egyidejű Vecsési-kiállítást... [1964] ..."

Aradi Nóra: Daumier, Derkovits és utódaik

Bp. 1968. Magvető, 279. old.

MDK

Korga György, festő

szerepel a tárlaton.

Rózsa Gyula: XI. Magyar képzőművészeti kiállítás

9

Népszabadság, Bp. 1968. ápr.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPÚJSÁG (TOLNA)

1983 MÁJ 2 41

Kiállítás 1021

Korga György világa

A kölesdi képzőművészeti kiállítások sorában (immár huszonegyedikként!) nagy érdeklődés és megkülönböztetett figyelem kíséri Korga György festményeit és könyvillusztrációit. Azért e nagy figyelem, mert az alkotások színeikben, mondanivalójukban, komponáltságukban valósággal szugerálják a látogatót, kényszerítik, hogy szemével ne csak végigfusson egy-egy képen, hanem menjen közelebb-távolabb, keresse a részleteket, töprengjen, gondolkodjon, eressze el a fantáziáját, s a látottakat helyezze mai – még inkább jövendő! – világába.

Korga Györgynek nincsen szeretett színe! Legyen az barna, lángolóan vörös, zöld, bordó, sejtelmesen áttetsző gyöngyház, vagy fénytörést jelző fehér, mind-mind egyformán használja, hogy amit mondani akart, azt biztos kézzel nyújthassa át!

A világ, amit Korga György fest, a múlt és a jövő világa. A jelen az mi vagyunk, kik gondolkodva nézzük a képeket. Mert a képek ereje abban van, hogy centiméterekbe sűríti az élet fejlődésének évmillióit, a kezdetleges sejt kialakulásától a világban egyedül élő arcnélküli óriásig, az ember által kitenyésztett hibrid-emberig! És ezt dús fantáziájával addig fokozza, míg bemutatja, hogy az elődök űrhajóját – mely hatalmas tenyerében tyúktojás nagyságú – sem kímélve összezúzza a világot, mely egykor létrehozta, letarol, feléget, kiírt maga körül mindent, mindenkit, majd magányában ő is egy szakadékba – a semmibe? – zuhan!

A festő feladta nekünk a leckét, még akkor is, ha a mondanivalója a fantázián-túli területekről való! Nem nézünk undorral a több emeletnyi csáprágós bogárra, sem elborzadva az emberi felsőtestet éktelenítő (égési!) sebekre, – mert mindenképen ott van ez a mondat is: Ember, te tetted ezt!

Soha jobbkor ez a figyelmeztetés! Mert nem kell nagy sci-fi rajongónak, sem fantasztikus könyvek olvasójának lenni, hogy megállapítsuk: bőven van már annyi robbanófej és atombomba, hogy valami őrült egy gombnyomással előidézze a poklot! Korga György mondanivalója ezért is időszerű.

KONRÁD LÁSZLÓ

Korga György: Idegenül a világban

A Kermi nyári élelmiszer-vizsgálatai

A Kereskedelmi Minőségellenőrző Intézet, amelynek szakemberei egész évben folyamatosan ellenőrzik a forgalomba kerülő élelmiszerek minőségét, a nyári melegben fokozott figyelmet fordítanak a romlandó árukra és az idénycikkekre.

Az intézet vezetőjének tájékoztatása szerint az utóbbi években jelentős mértékben javult a kánikula idején árusított tej- és tejtermékek minősége, annak ellenére, hogy ilyenkor nagyon sok áru van a kereskedelmi hálózatban. Ugyanez elmondható a húsipari termékekről is, valamint a kenyérről, amelyre korábban gyakran az a panasz volt, hogy a melegben gyorsan, és a szavatossági idő lejárta előtt ragacsossá, élvezhetetlenné válik.

Az intézet idei nyári célvizsgálatai között kiemelt helyet kapott a fagylaltok minőségének és az adagok nagyságának ellenőrzése. A most kapható Leó és Roll jégkrémeket már a forgalomba hozatal előtt széles körben megvizsgálták. Megállapították: minőségük általában megfelelő. Még az elmúlt őszszel készített néhány tétel azonban nem felelt meg az előírásoknak: a jégkrémek alkotóelemei apró, kemény kristályokká álltak össze. A minőséghibás Roll jégkrémek árusítását a KERMI megtiltotta. A nyári szezonban országszerte ellenőrzik az adagolt és a gépi fagylaltok minőségét, az adagok nagyságát is.

A nyáron a csapolt sörök újfent sorra kerülnek. A Balaton déli partján az elmúlt hetekben már volt néhány ellenőrzés, s a tapasztalatok szerint sok kívánnivalót hagy maga után a csaposok munkája. Az indokoltnál még mindig jóval több habot adnak el sör gyanánt. A somogyi part után a főváros és a Duna-kanyar vendéglátóhelyein ellenőrzik a sörmérőket. A kiemelt idegenforgalmi helyeken felkeresik a KERMI ellenőrei az éjszakai szórakozóhelyeket, s ellenőrzik a bárokban kimért italok és a kevert italok adagját, minőségét. A feltárt hiányosságokról tájékoztatják az illetékes tanácsi szerveket, kereskedelmi felügyelőségeket és vállalati központokat, s kezdeményezik a felelősségre vonást.

A helyszíni ellenőrzések és az érzékszervi vizsgálatok, egyszerűbb mérések mellett a KERMI a kereskedelmi forgalomban lévő számos élelmiszer műszeres vizsgálatát is elvégzi az idén: például az ízesített joghurtokét, a baromfihúsból készült felvágottakét, a fagyasztott csirkéét. A szakmai értékelés eredményeiről a vásárlók a Nagyító című lapban olvashatnak majd.

a BNV-n

gyártás rekonstrukciójának eredményeként – amerikai licenc alapján –, közel 300 ezer akkumulátort gyárt. Még az idén megkezdik a Polski 126-os gépkocsik, 1984-től pedig a Trabant személygépkocsik akkumulátorainak gyártását is.

Az elmúlt napok több tárgyalása zárult üzletkötéssel. A Budavox szovjet partnerével 25 millió rubeles szerződést írt alá

Kosga György

Ikarum .. képe (eml.)
szerepel a Ficetal Kép. mű.
kiállítoisán az Ernst Museumban

Magyar Hjuság 1963 VI. 15

MDK

Korga György

Piros tollak /A Hirosimák emlékezete, o.

Fiatalok studiója 1966. Ernst Muz.

Korga György

Nelkes hive és követője Csernus Tibornak, a bpesti Képzőművészeti Főiskolán Bjarcsay Jenő tanítványa volt, ahi egyben művészi ambicióját is serkentette.

Szabadi Judit: Magic Naturalism.
The New Hungarian Quarterly, Bpest.
1966. 22. sz. 1971

Korga György

szorosan követi a hagyományos szürrealizmus irányzatot; modern írók hatása látszik művein; „Mannequins" c. műve mély benyomást kelt a nézőben, bár a háttér zsibbasztó.

Szabadi Judit: Magic Naturalism; The New Hung. Quarterly, Budapest, 1966. 22. sz. 198 l.

Korga György

„Monnequins," olaj, egész tábla, fehete-fehér reprodukció.

Szabadi Judit: Magic Naturalism. The New Hungarian Quarterly, 1966. 22. sz.

196-971

Korga György

1964-ben, a Medgyaszay-teremben rendezett kiállítása alkalmából született a szó: szürnaturalizmus.

Pernecky Géza: Tanulmányút a Pávakertbe,
Bp. 1969.
48 o.

Korga György

1964-es kiállításán egyik képe, a Manekenek igazi festői teljesítménynek tűnt.
Korga azóta a felsínes illusztrációkhoz tért vissza.

Perneczky Géza: Tanulmányút a Pávakertbe, Bps. 1969.

82-83...

Korga György

Csernus-epigon.
Először a Fiatal művének tárl atán láthattuk egy képét, az Iharuszt.
1964-ben egyéni kiállítást is rendezett.
A képek legnagyobb vérét a közönség megvásárolta.

Pernecky Géza: Tanulmányút a Pávakertbe, Bp. 1969.

82 is.

Korga György

Magyar „szűr-naturalisták" máris meglehetősen sokan vannak... Ma már a közvélemény is tudja, hogy nem Korga György „találta ki ezt az irányzatot, sőt talán azt is, hogy nem ő az irányzat legkvalitásosabb képviselője.

Perneczky Géza: A magyar szűr-naturalizmus" problémái.

Új Irás VI. évf. 1966. nov., 11. sz. 100. l.

Korga György

Kik a magyar „szür-naturalisták"?
E furcsa szakkifejezés 1964-ben szü-
letett valamelyik szajtóorgánumban,
Korga György-nek a hednyánszky-te-
remben rendezett kiállitása kapcsán.

Perneczky Géza: A magyar „szür-na-
turalizmus" problémája.

Új Irás VI. évf. 1966. nov. 11. sz. 100. l.

Korga György

Csernus „tanítványai"... hamarosan többet szerepeltek, mint maga a mester... E „tanítványok" közül... a legfontosabbak: Lakner László, Szabó Ákos, Gémánt László, Altorjai Sándor, Korga György, Kóka Ferenc, a velük sokon felfogású... Masznyik Iván...

Perneczky Géza: A magyar „szűr-naturalizmus" problémája.

Új Irás VI. évf. 1966. nov. 11. sz. 100. l.

Korga György

Riport

Táskarádió 1970. IV. 19. 14.00[4]
Petőfi

Korga György

Született Budapesten 1935-ben. Festő. Tanulmányai: a Képzőművészeti Főiskolán, Budapesten (: Pór B., Ámetty J. és Barcsay J. :) Oklevél 1960. Tárlata 1964.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334p
167p.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Konga György

szerepelt a XI. Magyar Képzőművi-i Kiállitáson – elmélyültebb volt, mint legyéni kiállitásán

Képzőművi. Almanach Bp. 1969. 30. v. Frank: Jegyzetek

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Korga György

Pirosbollak c. festménye fotomontós nem hatást ad.

Tárlat - Stúdió 66.
Pestmegyei Hírlap 1966. máj. 8. 8.o.

MDK

Thorga György
festő

Méltatás

Losonci Miklós: Thorga kiállítása
Művészet, 1968. október – 46 kép.

Korga György

MDA

Papagáj, o.

4. Balatoni nyári tárlat. Keszthely,
Balatoni Múz. 1968.

MDK

Korga György

Ikon, o.

11. M. Képcőm. kiáll. Műcs. 1968.

A KÉPCSARNOK VÁLLALAT
MEGHÍVJA ÖNT

KORGA GYÖRGY

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1964 FEBRUÁR 29-ÉN
SZOMBATON DÉLI 12 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

NÉMETH LAJOS

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

MEDNYÁNSZKY TEREM
BUDAPEST V, TANÁCS KRT. 26.

KÉP
CSAR
NOK

MEGHÍVÓ

Fk. Dr. Balázs Istvánné – 5637 fnyv 1

MDK

Korga György

Ikarus olaj 65.5x64

Fiatal Képzőművészek Studiója IV.Kiállitása.
Ernst Múzeum 1963.Június. Kat.21.1.

Korga György

festő

M.D.K.

Mágikus realizmus módszert alkalmaz képein.

Laúcz Sándor: Székesfehérvári tárlat

Művészet, 1964. május - 28 lap.

Korga György, festő MDK

Szombaton, febr. 29-én, kiállítása nyílik meg a Medmyánszky Teremben.

— : Hír 10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. febr. 27.

M.D.K.

Korga György
fstő

Kucsmáslány (repro)

Élet és Irodalom, 1964. márc 14 – 2 lap.

Korga György festő M.D.K.

Kiállitása febr. 29-én nyilik a Mednyánszky-teremben

Napló

Magyar Nemzet 1964. február 27 . 7.1.

Horga György
grafikus

M.D.K

Búcsújárás

Élet és Irodalom, 1964. febr. 8 - 3 lap

MTK.

Korga György

Kiállitási kritika

Népszabadság 1966 máj.1.lap 7.

Korga György MDK

Természetes és mesterséges formák, 1963

Archeológus, 1963-64

Ötletek /grafikák/ 1963

Korga György

MDK

Barangolás az álom birodalmában 1963

Vágyakozás, 1963

Hazafelé, 1963

Mednyánszky Terem 1964. Korga György

Korga György

Rajz /oldpró/

Kortárs 1964 V.n. 773 old.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

JÖVŐ MÉRNÖKE

1967 NOV 18

Korga György

KORGA GYÖRGY

festőművész alkotásaiból november 15-én kiállítás nyílt a 400 személyes leánydiákotthonban. A kiállítás 10 napig lesz nyitva és naponta 14 órától este 10 óráig tekinthető meg.

1001

DICSÉRET ILLETI

szerzése[illegible]

— Azok a me[illegible] a
az egyetem elvégzése u[illegible]
kétéves szakmai gyakorlatot
letöltötték, mérnöktanári dip-
loma megszerzésének engedé-
zését kérhetik az illetékes
[illegible] személyzeti fő-
[illegible]gedély meg-

Korga György MDK

Évszakok /tavasz/. 1963

Zsebi, 1963

Magány, 1963

Mednyánszky Terem 1964. Korga György

Korga György MDK

Mese, 1963

Árviz, 1963

Nakongszipán légiereje, 1963

Mednyánszky Terem 1964. Korga György

M.D.K.

Korga György

"Egy szerelem emlékei" c. képének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. aug. 16.
XIII. évf. 33. sz. 8. lap

Korga György
festő-

M.D.K

„Ikon"-ja a Nietlenségről,
pusztulásról szól.

Vidos Zoltán: A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának..
Művészet, 1969. október – 22 lap.

Korga György

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-[illegible]

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1969 AUG 16.
1021

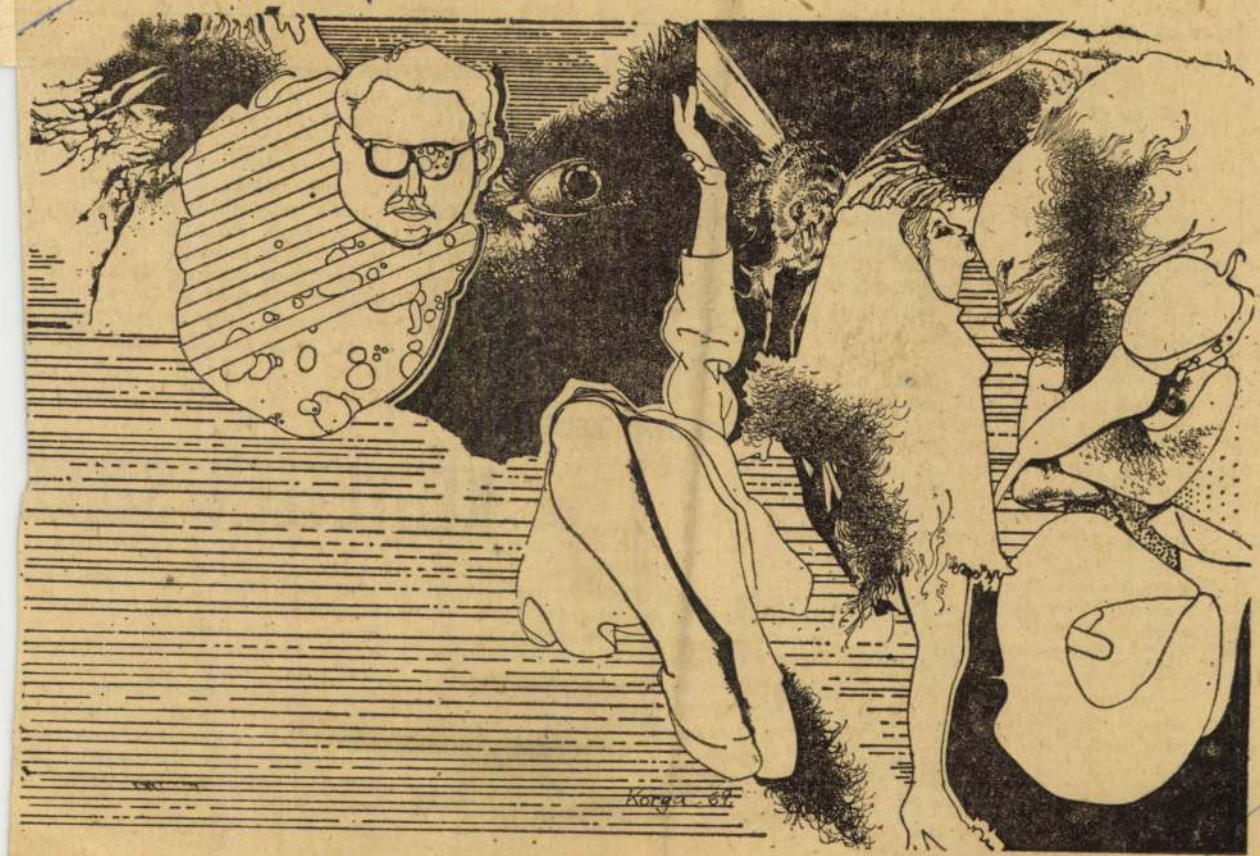

Korga György: Egy szerelem emlékei

KOROKNAI ZSUZSA:

KEGYETLEN SZERE

Nagy vállalkozásba fogott, s minden elismerést megérdemlő teljesítményt nyújtott az *Európa* kiadó azzal, hogy *Varga Mihály* válogatásában, *Elbert János* kitűnő utószavával-tanulmányával, bőséges életrajzi jegyzetekkel és pompás grafikai anyaggal ellátva, legjobb orosz fordítóink népes gárdáját mozgósítva, *Kegyetlen szerelem* címmel kétkötetes antológiát adott ki a mostanában újrafelfedezett szovjet „húszas évek" fantasztikusan gazdag, változatos novellaterméséből. A novellák kisebb része már másutt is megjelent magyarul (a kép teljessége kedvéért azonban indokolt sőt: nélkülözhetetlen volt e kötetekben is újra felidézni őket), nagyobb részük pedig első magyar nyelvű közlés, a magyar olvasók számára merőben új felfedezés. Az antológia minden bizonnyal csemegéje lesz a „vájtfülűeknek". Elvégre olyan irodalomtörténeti korszakról tanúskodik, amely itthon is, külföldön is valahogy divatos lett az utóbbi időben. De — ha csak mi, kritikusok, fölösleges magyarázkodásainkkal el nem vesszük tőle a kedvét — rendkívüli irodalmi élményt nyújthat egy sokkal nagyobb és sokkal fontosabb rétegnek. Az *olvasóknak*, akik nem az irodalmi intimitások, hanem az

selni azt a hallatlanul gazdag, lüktető *életet*, amit Gorkij, Babel, Bulgakov, Grin, a két Katajev, Ivanov, Ehrenburg, Ognyev, Olesa, Paszternak, Veszjolij, Pausztovszkij, Solohov, Pilnyak, Tinyanov, Zoscsenko, Lunc, Fegyin, Alekszej Tolsztoj, Zamjatyin, Szerafimovics, Gladkov, Szejfullina, meg a többi, ismert és (nálunk) ismeretlen író neve, húszasévekbeli működése jelent. Sokkal fontosabb — és izgalmasabb — azt firtatni: mi a közös titkuk? Miért tudtak, alig egy évtized alatt, a nagyszerű orosz XIX. század irodalmához mérhető — részben azt tagadó, részben annak hagyományait folytató — irodalomtörténeti korszakot megteremteni? Irányzatokkal, amelyek majd félévszázad múltán is modernek, s művekkel, amelyek ma is frissek, elevenek?

•

Akit írói képességekkel áldott meg a jó- vagy balsors, az tollat, ceruzát fogott: az élmények és az érzések tömege, bármily nehezek voltak is az anyagi feltételek (eleinte még a papír is ritkaságnak számított, sokan írtak kitűnő műveket gyűrt csomagolópapírra, meg ócska könyvek lapjai közé) közlésre, kifejezésre ösztönözte-kényszerítette.

A magyarázat tetszetős é nagyrészt igaz. De vajon törvényszerű, általános érvényű-e? Biztos, hogy minden nagy társadalmi mozgás szükségképpen létrehozza a maga nagy irodalmát? Gondoljunk csak a francia forradalom példájára. Tömegéve hozott fel a „mélyből" szervezőket, politikusokat, katonákat. Érlelődése, előkészítése idején virágzott az irodalom. Maga a forradalom azonban nem szül tömegesen jelentékeny irodalmat. Miért? Aligha csupán az

Korga György

1969. május 20. kedd délután 6 óra

KORGA GYÖRGY

festőművész kiállítása

A kiállítást megnyitja:

Dr. Végváry Lajos

F. k.: Varga Imre – 300 db – 69.40387 Közl. Ny.

FÉSZEK MEGHÍVÓ

Korga György MDK

Midön ezt irtam, tiszta volt az ég, zöld át viritott a föld ormain, 1962

Távoli kedves 1963

Demagógia, 1963

Mednyánszky Terem 1964. Korga György

Korga György

MDK

Uj születik, 1963

Barlangban, 1963

Ikarusz, 1962

Hodnyánszky Terem, 1964. Korga György

Horga György
festő.

M.D.K

Részt vett a tárlaton.

Mikós Pál: A II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
Élet és Irodalom, 1968. ápr. 20 - 7 lap

MDA.

Korga György

Kiállitási kritika

Esti Hirlap 1967 máj. 18.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 JAN 19

ZALAI HÍRLAP

Korga Gy.

1 millió 750 ezer forint mű- és iparművészeti alkotásokra

Nincs lényeges árváltozás a Képcsarnok kanizsai boltjában

Megyénkben örvendetesen nő a mű- és iparművészeti alkotások barátainak száma. Mind több zalai otthonban kerül falra művészi festmény, rézkarc, ízléses iparművészeti alkotás. A Képcsarnok nagykanizsai fiókjának forgalma 1963-ban 890 ezer forint volt, 1967-ben pedig már 1 millió 750 ezer forintot költöttek a zalaiak mű- és iparművészeti alkotásokra.

— A gazdasági irányítás reformja nyilván nem kerüli el a Képcsarnokot sem. Hogyan mutatkozik ez meg tevékenységükben? — kérdeztük Mándoki Anna fiókvezetőtől.

— Árainkban lényeges változás nem történt. Mindössze néhány iparművészeti tárgy drágult valamelyest. Bútoraink, faliszőnyegeink, ötvösművészeti áruink megmaradtak régi áruknál. Több kedvezmény született. Az olajfestmények részletre való vásárlásánál például a korábbi 15 helyett, a jövőben csak 13 százalék előleget kell fizetni. Készpénzzel való vásárlás esetén az olajfestményekre rézkarcokra és kisplasztikai művekre 9 százalékos árengedményt adunk. Korábban olajfestményekre csak 5000 forintos felső határig adtunk részletfizetési kedvezményt. Most 7000 forint lett a felső határ.

Minden jel arra mutat, mód lesz az áruválaszték bővítésére is — a fiókvezetők a korábbinál nagyobb jogot kaptak az áruk megrendelésére. Több joguk van a kiállító művészek kiválasztására is.

A Képcsarnok nagykanizsai fiókja az elmúlt két esztendőben számos kiállítást rendezett, amelyek felpezsdítették a város képzőművészeti életét, a közönség ilyen irányú érdeklődését, művelését.

— Idei tervek?

— Februárban Korga György, áprilisban pedig Czene Béla festőművész állítja ki nálunk műveit. A nyáron, az idegenforgalomra való tekintettel olyan egyhónapos kiállítást szeretnénk rendezni, amelyre több ismert művészt hívunk meg, de a téma közös: a Balaton.

retnenek túlteljesít
egy 30—32 vagonn
héten egyébként n
nek a szállítások a
országokba is.

Körülte

unatkozzék, amíg tálalnak!

ozatokból

ti kosárból saját kosarába.

A szokásos mesét még megtoldta azzal, hogy a személyi igazolványát csak a rendőrségen volt hajlandó előadni. Mivel kisebb mezei lopásért már volt bírságolva, ezúttal 400 forint megfizetésére kötelezték

Engedély nélkül — nagyban

Javító kőműves Ebergényben Füzi Ferenc. A javító megjelölés eleve kizárja, hogy új munkát vállalhasson. Ennek ellenére rendszeresen új építkezéseket is végzett. Volt, hogy 3 szakmunkással és 7—8 segédmunkással dolgozott egyszerre.

Az építési hatóságokat átátszotta, s az alkalmazottait sem jelentette be az SZTK-ba. A szabálysértési hatóság 2000 forintra bírságolta.

MDK

Korga György

Piros tollak, o.

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

Korga György

MDK

Fasizmus, o.

M. képzőművészek a fasizmus ellen,

M.Gal. 1965.

Korga György MDK

Turista, 1963

Bucsu, 1963

Mártir, 1962

Mednyánszky Terem, 1964. Korga György

Korga György MDK

Ujságárus, 1962

Anya, 1962

Manökenek, 1962

Mednyánszky Terem, 1964. Korga György

Horga György
pestő

M.D.K.

Méltatás.

Losonci Miklós: Az ujpesti Muci-galeria kiállítása
Művészet, 1968. ápriliis – 42 lap.

Korga György

„kidlitása miért nonzott tömegeket..."

Aradi Nóra: Gondolatok-művészetünkről

Magvető-almanach 1964/2. 259. l.

MDK

Korga György

Kiállitási kritika

Élet és irodalom 1968 ápr.2o.

MDK

Korga György

Ikon, o.

Studió 67. Fiatal képzőm.kiáll. Ernst Muz.1967.

Korga György

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ZALAI HÍRLAP

1970 SEP 16

1970/21

— [illegible] képzőművészeti kiállítást készít elő — az eddigi jeles kezdeményezés folytatásaként — a Képcsarnok Vállalat kanizsai bemutatóterme. A közeljövőben Korga György festőművész kamarakiállítását rendezik meg.

iselkedni nagy és kis dolgok-

KORGA GYÖRGY

1021

197o.X.21./Sné

Tv hiradó.

Itthon és Európa nagyvárosainak tárlatain több mint 1o esztendeje szerepelnek már Korga György festményei, aki a realista törekvések művésze.

A szinek, a formák ezernyi változata, és egy kis darab valódi természetből a szobában.

A szép jelképe, és szimbóluma.

Korga György 44 olajfestményével szerepel, az Ember és virág cimü Tárlaton, amely a nagykanizsai Egri József teremben csütörtökön délután nyilik meg.

Korga György

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ORSZÁG VILÁG
Budapest

1970 NOV 11

1021

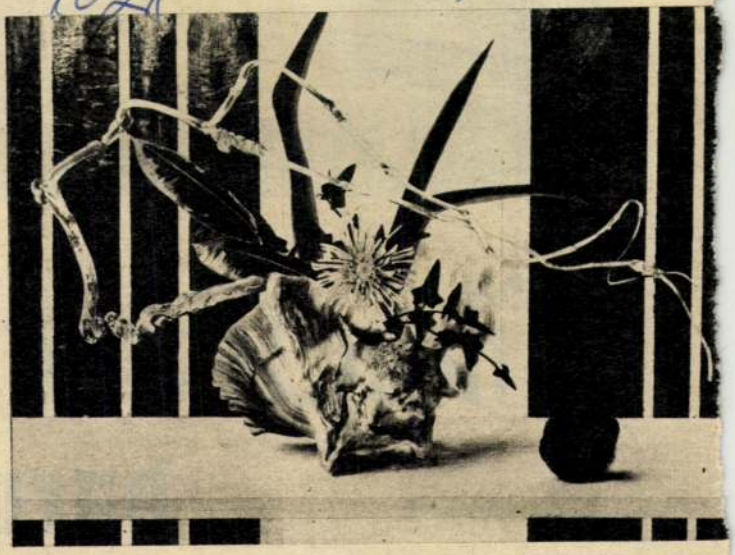

KORGA GYÖRGY KIÁLLÍTÁSA

A Képcsarnok Vállalat Nagykanizsán rendezte meg a kiváló, fiatal festőművész, Korga György kiállítását. „Előkelő ikebana" című képe mellé rövid részletet közlünk a művész önvallomásából: „A virág az ember szépérzékének kell, nincs közvetlen hatása. Nemessé tesz, és alkalmassá a máshol, másban felbukkanó Szép felismerésére és befogadására. A virággal való foglalkozás a Széppel való foglalkozás."

SALTÓRGYEDŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ORSZÁG VILÁG
Budapest

Világszín

harmi

Korga György

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ORSZÁG VILÁG
Budapest
1970 NOV 17

1021

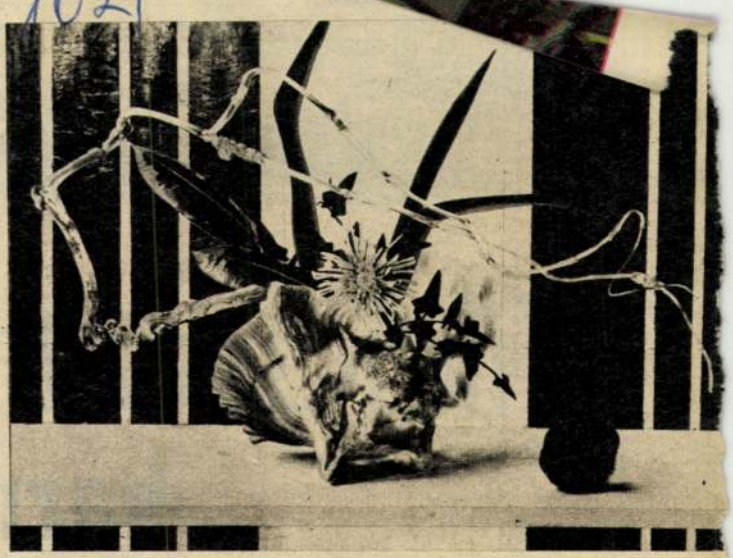

KORGA GYÖRGY KIÁLLÍTÁSA

A Képcsarnok Vállalat Nagykanizsán rendezte meg a kiváló, fiatal festőművész, Korga György kiállítását. „Előkelő ikebana" című képe mellé rövid részletet közlünk a művész önvallomásából: „A virág az ember szépérzékének kell, nincs közvetlen hatása. Nemessé tesz, és alkalmassá a máshol, másban felbukkanó Szép felismerésére és befogadására. A virággal való foglalkozás a Széppel való foglalkozás."

Világszín

harmi

Korga György

Gyémánt László kapcsán említetik másokkal együtt.

Végvári L.: Nem megy simán e kouban. — Műgyűjtő, 1969. 1. sz. 31. l.

MDK

Korga a Gyöngy fertő

Jobbágy Károly új kötete Korga Gyöngy címlaprajzával és illusztrációival jelenik meg.

Bozóky Éva: Beszélgetés Jobbágy Károllyal
559-560.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1965. szeptember | XV/9.

Korga György

Már a Mednyánszky-terembeli kiállítása előtt ismerte a pesti közönség. A kritika elmarasztalta, de képei már az első napokban elkeltek.

B. S.: A Mednyánszky-terem; Műgyűjtő, 1970. 1. sz. 4. l.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MTI
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1982 MÁR 22
NAPLÓ (VESZPRÉM)

1021

A Napló műsorajánlata márc. 29-

Korga György festőművész kiállításának egyik képe

I R

α 13—250,

Felvételre keresünk
év szakmai gyakorl
lkező esztergályost,
szakmunkást. Jel
mélyesen: Bauxitkut
at, - Balatonalmádi,
37. (Üzemgazdasá
y.)

A Balaton Bútorgyár Veszp
n felvételre keres legalább
éves szakmai gyakorlattal,
pari technikus minősítő vizs
val rendelkező minőségel
őrt jó kereseti lehetőség
. Jelentkezni lehet a vál
t munkaerő- és bérgaz
kodási osztályán.

eszprém megyei Állami
öipari Vállalat felvesz
korlattal rendelkező tari
. Jelentkezés a vállalat
nélyzeti osztályán, Veszp
, Budapest út 5. sz. alatt.

lvételre keresünk veszpré
iakással rendelkező, kato
lejét letöltött, műszaki fő
lát végzett (gépész vagy
tro szakon) dolgozót. A
kakör külszolgálattal jár.
ntkezni lehet: 1982. már
29-én, hétfőn önéletrajz
a Mértékhitelesítő Kiren
tségen, Veszprém, Sziklai
1., reggel 8—11 óráig.

épésztechnikust művezetői
nkakörbe felveszünk a
zprémi üzemmérnökségünk
. Jelentkezés: KPM Közúti
zgatóság Veszprém, Márti
u. 1. szám alatt.

emetkezési Vállalat felvé
re keres veszprémi telephe
re női dolgozót koszorúkö
, férfi dolgozókat halott
llító gépkocsira rakodói, ál
ános temetkezési dolgozói,
öipari segédmunkási mun
körbe. Felvesz továbbá vár
lotai telephelyére középfo
végzettséggel rendelkező
fi dolgozót kirendeltségve
ői, férfi dolgozókat általá
temetkezési dolgozói mun
körbe. Jelentkezni lehet: a
lalat központjában, Veszp
n, Bajcsy-Zs. u. 52.

Dunántúli Vízügyi Építő
lalat szerelőipar építésve
ősége felvételre keres he
ztőket, lakatosokat. Jelent
ni lehet személyesen a sze
ipari építésvezetőségen.
t: Veszprém, Vörösoktóber
86. Bérezés megegyezés
rint.

annonker Vállalat Aika te
rmelőszövetkezet felvételre
eres gépkocsivezetőket,
ehergépkocsivezetőket,
ombájnosokat, traktorosokat

Korga György MDK

Hadifoglyók, 1961

Zsuzsi, 1961

Fasizmus, 1962

Mednyánszky Terem, 1964. Korga György

Korga György, [festő] MDK

Szerepel a Stúdió 66. tárlaton.

Rózsa Gyula: Végletek és távlatok 7

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. máj. 7.

Thanks very much. We'll look it over and
let you know soon.

Korga György festő

Szöveryben emlitett mű:
Piros tollak

Perneczky Géza:
Fiatalok Studiója 1966

Magyar Nemzet 1966. ápr. 29.

1021

AZ UTAS

GALAMBOS LAJOS ELBESZÉLÉSE

Ott állt a taxisofőr a téren, amikor megpillantotta a férfit, aki barna bőrönddel jött lefelé a hegyről. Tudta, hogy ő lesz az utasa. Az állomás jelzője berregett, a központ nyilván kocsit akart küldeni valahová, ő azonban nem nyitotta ki az ajtót, intett a mögötte levő kocsivezetőnek, hogy vegye fel a rendelést. Egy kicsit értetlenül nézett rá a társa, de ez a sofőrt nem érdekelte, egyedül csak a férfit nézte, aki lassan közeledett és figyelmesen, mégis oda nem figyelőn kerülte ki a villamosokat. Te leszel az utasom, gondolta a sofőr.

Amikor már bent ültek a kocsiban mindketten, megkérdezte az idegentől: hová szabad? Az utas megnevezte a város keleti részén fekvő nagy teret. Utcákon mentek, gyanakvó gyalogosokat kerültek ki, felkapaszkodtak a Duna-hídra, majd áthajtottak egy másik hídon, vagy inkább felüljárón, amelyen túl zajtalanabb városrészbe jutottak. A sofőr nézte az utast. Fiatal, derék ember, gondolta, nem lehet több harmincöt évesnél, vagyis annyi, mint én. Jó lenne beszélgetni vele.

+ Ott aztán végzünk? — kérdezte, megismételve a címet.

Az utas megint rágyújtott.

— Sajnos — mondta a sofőr —, hamutartóm nincs. Ha szervizen van a kocsi, mindig ellopják a hamutartót.

— Persze.

— Aztán később nekem is lopnom kell egy másikat.

— Igen, ez így van — mondta az utas.

Vajon mi van a böröndjében és hová viszi? Nős ember ez vagy magányos? Gyűrűt nem látok az ujján, ámbár az nem számít semmit. Milyen útja van, hogy reggel kilenckor taxival utazik és láthatóan nem a pályaudvarra megy?

— Könnyedén hozta a böröndjét. Csak nem üres?

— De üres.

— Visszaviszi valakinek?

— Vissza.

— Utána a munkahelyére megyünk?

— Nem — mondta az utas.

A labdarúgó nemzeti bajnokság állását nézegette az újságban, majd levette szemüvegét, zsebkendőjével megtörölgette és visszahelyezte. Túlnanról hallatszott, hogy közeledik a vonat.

— Vajon merről jönnek itt a vonatok? — kérdezte a sofőr, bár nagyon jól tudta.

— Ez például Szeged felől.

Szabad lett a rampa, indulhattak.

— Nem tehetünk róla — mondta a sofőr —, hogy az ilyesféle állások az utas számláját terhelik.

— Természetesen.

— Pedig mindkettőnkön kívül álló dologról van szó.

— Természetes — mondta az utas.

Odaértek a megnevezett térre, ott egy ház előtt megálltak.

— Legyen olyan kedves, várjon három percet, aztán indulunk tovább — mondta az idegen.

— Ahogy parancsolja.

Kivette a böröndöt a hátsó ülésről s elment vele. Lehetséges, hogy itthagy fizetés nélkül? Semmi értéke nem maradt itt, csak a helye. Mit csinálok, ha fizetés nélkül megyen el? Megmondjam a feleségemnek, hogy újra, működésem alatt immár harmadszor, ilyen emberem volt? De nem, gondolta. Láttam a szemét, amikor a napszemüveget levette. Nagy, barna, tiszta szeme volt. És nem a hátsó ülésre ült, ahogy a gyanús fiatalembereknél szokás, hanem mellém. A böröndöt tette hátulra, amelyik állítólag üres volt.

Várt.

Izgatta, ki ez az ember.

Aztán megpillantotta megint az utast. A négyemeletes ház lépcsőjén jött lefelé s kezében egy kékkockás utazótáska volt. Felvitt egy barna böröndöt, gondolta a sofőr és lehozott egy kékvászon utazótáskát. Nem furcsa? Az utas sápadt-barna arcán most pirosságot látott.

— Hová? — kérdezte.

Az utas megnevezte a város déli részén fekvő nagy teret és megmondta a házszámot is.

— Legalább húsz perc, míg odaérünk — mondta a sofőr.

— Nem baj.

— Részemről szintén nem baj, délután négyig vagyok szolgálatban.

Megkerülték a háztömböt és kijutottak egy főútvonalra. Az utas fütyörészni kezdett, de néhány taktus után abbahagyta. A kicsi parkot nézte, amelyen áthaladtak.

— Ez a park! — mondta. — Itt egyszer megijesztettem a fiamat.

Na, végre, gondolta a sofőr, megszólalt hát. Ami nyilvánvaló. Meddig tud ülni egy ember a másik mellett szótlanul? Tehát van fia. Ezek szerint van felesége is, vagy volt. Ki fog derülni minden. Mert olyan nincs, hogy valaki ne mutatkozzon meg. Mi lenne belőlem, például, ha másból se állna az életem, csak abból, hogy a közlekedés szabályaira figyelek, hallgatom a motor duruzsolását és a két kezemmel elkanyarítom a kocsit arra, amerre éppen kell?

Régebben épült, nagy lakótelepen hajtottak át, amelynek földszintes házait a dúslombú fák egészen eltakarták.

— Kedves ez a hely — mondta az utas. — Most járok erre másodszor. Először egy színésznőt hoztam ide.

Kiderül róla minden, gondolta a sofőr, nem menekülhetsz.

— Az úr talán színházi ember?

— Nem.

— Vagy orvos?

— Nem, uram.

— Ugyanis a színésznők különös előszeretettel vonzódnak az orvosokhoz. Nem figyelte még meg?

Az utas nem felelt. Zárt lett az arca, és kinézett az ablakon. S mi van akkor, gondolta a sofőr, ha egy közönséges szélhámost viszek. Kihajtat velem a városból s nekem támad. Nem lehet tudni senkiről, soha. A ruha nem számít semmit.

— Kérem — mondta az utas, amikor a nevezett tér nevezett házához értek —, várjon három percet, aztán mehetünk tovább.

— Ahogy parancsolja.

Hatemeletes nagy, új házba ment be. Vitte magával a kékkockás utazótáskát. Ezt a házat nem ismerem, gondolta a sofőr. Vajon nincs-e ennek hátsó kijárata is? Néha teljesen meglepő, hogyan épülnek ezek az új házak, miféle elvek szerint.

Várt.

Letelt a három perc és az utas nem mutatkozott. Bemenjek a házmesterhez, csináljak? Várok még hármat. Tíz percig is kötelességem várakozni, sőt addig, amíg az utas akarja. Igaz, hogy már tíz perc múlva is bottal üthetem a nyomát, ha meg akar lógni.

De az idegen megérkezett, teljesen váratlanul, valahonnan a kocsi mögül. A kékkockás utazótáska nem volt sehol. Egy fekete dossziét szorongatott a hóna alatt.

— Elnézést, hogy késtem.

— Ugyan.

— Menjünk vissza oda, ahonnan elindultunk.

— Kérem.

Gyárak között haladtak.

— Ez egy jó gyár — mondta az utas. — Ez kapott először, az ötvenes évek táján egy teljesen új gépsort. Ott voltam az átvételén. Komoly gépek voltak. Egészen nagy teljesítményűek.

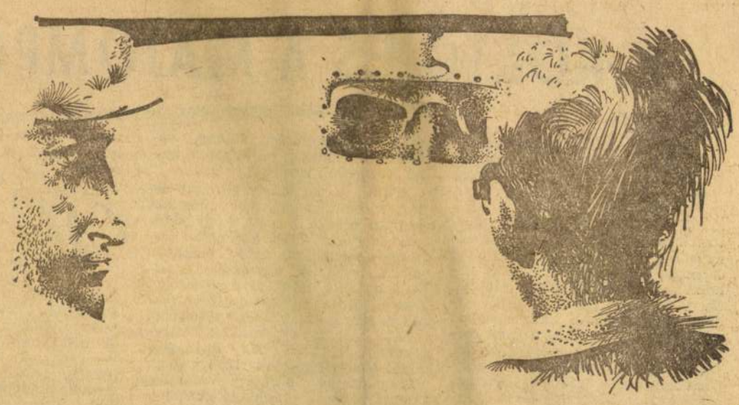

Korga György rajza

— Benne volt az átvételi bizottságban?

— Benne.

— Ön mérnök?

— Nem, uram.

A sofőr markolta a volánt és érezte, hogy a keze megizzad. Még azt sem tudom, milyen cigarettát szív, gondolta. Elkerülte a figyelmemet. Semmit nem tudok róla, holott lassan már egy órája, hogy együtt vagyunk.

Nézte az idegent. Néha rángás futott át az arcán, néha teljesen váratlanul valami ideges, nyugtalanító mosoly.

Egyszerre, hirtelen azt mondta:

— Meghívhatom egy feketére?

— Szíves köszönet — mondta a sofőr.

— Ha ismer itt valami jó helyet, álljon meg.

Már a gyártelepeket elhagyták, bent jártak a széles, nagyvárosi úton.

Ismert itt egy presszót valóban, ahol neki a kiszolgálónő jó kávét szokott adni. A kiszolgálónőnek is sofőr volt a férje. Amint bementek és leültek, mindjárt meg is rendelte tőle a két kávét. És a könyökével jelezte, milyet kér. A kiszolgálónő visszamosolygott rá. Az utas azonban megjegyezte:

— Én nem kávét kérek.

— Groggot.

Magyarázóan fordult a sofőrhöz:

— Sajnos, a kávétól elálmosodom. Még jóformán kamasz voltam — beszélte mosolyogva —, amikor először kínáltak meg feketével. Mondottam, hogy én egy ilyen kortyot akár meg sem iszok. Hát mennyit akarsz? Egy bögrével. Főztek egy bögrével és lesték, hány napig nem fogok aludni. Este nyolckor már aludtam, egészségesen, mint a bunda.

A [illegible] emlékezve szólalt meg:

— Hiszen voltam én már [illegible] egyszer né- hány funkcionárius barátom. Valóban Jó hely. Jól éreztük magunkat minden a legjobb lett volna, ha nem [illegible] egy tele- fonhívást.

Megitta a groggot.

— De kaptam.

Megtörölgette a nap[illegible]ét

— Ön funkcionárius?

— Nem, uram.

A sofőr kavargatta [illegible] és azt hitte, valami nagyon durvá[illegible] durvaság járt. De nem volt [illegible] magát —

— Az ember nyu[illegible] utazik. Plá- mondta —, ha nem [illegible] ne, ilyen hosszan [illegible]sait?

— Meg szokta [illegible]

— Igen.

— Gondolja, [illegible] megismerhe- tő?

— Hiszek [illegible]ha egy okos- Úgy mosoly[illegible]n, megértő- kodó gyereke[illegible] a levéltár- en, megbocsá[illegible]' hogy fizet- cáját és inte[illegible] kérdést? — ni akar.

— Felte[illegible] mondta a tárcájában,

— Tes[illegible]nt.

Megle[illegible] talán k[illegible]

— K[illegible]indulási he- — [illegible]ak meg, ha- Vigilékutcában.

lyük egy forintot.

A[illegible] egy forintot.

m[illegible]íz százalék- volna, ha

[illegible]ezte.

[illegible] dolgom — [illegible] várni, nem [illegible]nnak másik

dossziéval.

[illegible] húsz. Nézte [illegible]t gondolta: [illegible]tlan? Várt, [illegible]tett volna [illegible]kban talán [illegible]lan?

de az utas

KÁLDI JÁNOS

Ifjúkori naplóm utolsó oldalára

Hej, júniusi, magas erdőszél, rikasd csak, rikasd millió ágvonódat,
hisz elmegy innen Káldi János;
mögötte a bozótok összecsapódnak-fonódnak;
a vad, liános,
virág-sárgaságú lankák elfelejtik.
Nagy íbolya-alkonyok jönnek majd ide, de nélküle már;
fúj, fúj, a szél napestig;
s óriásivá nő a borzadály.
Zengesd csak a szomorút az elvonulónak, te hegyoldali, bús had,
hadd emlékezzék az ifjúságra,
amelytől — jaj! jaj! — lassan elbúcsúzhat,
akár e nap-csodálta,
örök csúcstól s e tétova rejtek-utaktól.
Mert ez a költött erdőszél: ez az ifjúság! E sugarak-verte hát,
amelyből száz patak szól,
s amely pazarolja a csodát!

CSOÓRI SÁNDOR:

A KÖLTŐ

[illegible] zerkli[illegible]eműszáraztvan- [illegible]kettő, Szilveszter-é- [illegible] Havannában. Nyárt [illegible] fülledt éjszaka. [illegible] lenger, akár a [illegible] bontott pezsgő, [illegible] roz, habzik, magasba csap [illegible] égömlik a part[illegible] beton[illegible] sikítozni jeltet a jókedvtől hókarcolló szállóda, ahol [illegible] olyan is, mint egy tóta [illegible] dám közlárasság. Elég- [illegible] annyi nap tolong, akár [illegible] úton. Alarcok, [illegible] tromblák. Fagy-csip [illegible] azonban izzá- [illegible] cok, fűtött kabá- [illegible] lyett szabadon ha- [illegible] vallak, hóhullás- [illegible] szolnok fal- [illegible] a honvágy. Az- [illegible] szállingozó pap- [illegible] dzsessz három- [illegible] tos papírkarikák- [illegible]

1021

AZ UTAS

GALAMBOS LAJOS ELBESZÉLÉSE

Ott állt a taxisofőr a téren, amikor megpillantotta a férfit, aki barna böröndděl jött lefelé a hegyről. Tudta, hogy ő lesz az utasa. Az állomás jelzője berregett, a központ nyitván kocsit akart küldeni valahová, ő azonban nem nyitotta ki az ajtót, intett a mögötte levő kocsivezetőnek, hogy vegye fel a rendelést. Egy kicsit értetlenül nézett rá a társa, de ez a sofőrt nem érdekelte, egyedül csak a férfit nézte, aki lassan közeledett és figyelmesen, mégis oda nem figyelőn kerülte ki a villamosokat. Te leszel az utasom, gondolta a sofőr.

Amikor már bent ültek a kocsiban mindketten, megkérdezte az idegentől: hová szabad? Az utas megnevezte a város keleti részén fekvő nagy teret. Utcákon mentek, gyanakvó gyalogosokat kerültek ki, felkapaszkodtak a Duna-hídra, majd áthajtottak egy másik hídon, vagy inkább felüljárón, amelyen túl zajtalanabb városrészbe jutottak. A sofőr nézte az utast. Fiatal, derék ember, gondolta, nem lehet több harmincöt évesnél, vagyis annyi, mint én. Jó lenne beszélgetni vele.

— Ott aztán végzünk? — kérdezte, megismételve a címet.

— Nem — mondta az utas.

Legalább a napszemüveged vennéd le, úgy még könnyebben menne az olvasás is, gondolta a sofőr, ha egyáltalán olvasod azt az újságot, vagy csak ott tartod a kezedben.

— Ezen az úton sorompót szoktunk kapni.

— Tudom — mondta az utas.

— Nem baj?

— Nem.

Szeretek beszélgetni a vendégeimmel, gondolta a sofőr, annyi embert ismerek meg naponta, amennyit csak akarok. Műszak végén van miről beszélgetni otthon. Különben, mint egy regény, ha az ember el tudja mondani a családjának, miféle sorsokkal találkozott. Vannak olyanok, amelyeket el lehet mondani a gyerekek előtt is, legtöbbje azonban csak az asszonyra tartozik. Szerette a feleségét. Egyaránt értették egymást az éjszakákban és a nappalokban, s ezt a sors különös ajándékának tartotta. Ismerte kollégái nagy részét s felfogta, hogy az ilyesmi csak igen keveseknek adatik meg. Hát persze, mindenkinek megadatik valami, tudta, egyiknek a kalandok sora, másiknak a munka különös öröme, a harmadiknak a pénz, a negyediknek, mit lehet tudni, mi; neki ez adatott: asszony.

Az utas megigazította napszemüvegét és rágyújtott. Nem kínálta meg a sofőrt. Csak azok nem szoktak megkínálni, gondolta, akik a pillanatnyi helyzetet szinte tudomásul sem veszik. Úgy látszik, ez is mással van elfoglalva s hem az utazással. Nem baj. Majd megismerem őt. Az embert, ha jó szeme van valakinek, meg lehet ismerni akár egészen rövid idő alatt is. Ránézett galambszürke ruhás utasára. Meg foglak ismerni, öregem, gondolta, pláne, hogy ahová most megyünk, nem a végső állomás.

— Tetszettek a vasárnapi meccsek? — kérdezte.

— Jók voltak

— Mind?

— Mind.

— Az úr nem drukkol egyik csapatnak se?

— Minden sportbarát drukkol valamelyiknek.

Odaértek a sorompóhoz. Máskor a leeresztett korlátok miatt dühöngeni szokott, most azonban azt gondolta: kell, hogy beszéljen az utas, legalább tíz percet fogunk állni. És még jó, ha csak tíz percet. A legújabb rendelkezés szerint a vasutasok a fő közlekedési utakat is elzárhatják tetszés szerinti időre.

Az utas megint rágyújtott.

— Sajnos — mondta a sofőr —, hamutartóm nincs. Ha szervizen van a kocsi, mindig ellopják a hamutartót.

— Persze.

— Aztán később nekem is lopnom kell egy másikat.

— Igen, ez így van — mondta az utas.

Vajon mi van a böröndjében és hová viszi? Nős ember ez vagy magányos? Gyürüt nem látok az ujján, ámbár az nem számít semmit. Milyen útja van, hogy reggel kilenckor taxival utazik és láthatóan nem a pályaudvarra megy?

— Könnyedén hozta a böröndjét. Csak nem üres?

— De üres.

— Visszaviszi valakinek?

— Vissza.

— Utána a munkahelyére megyünk?

— Nem — mondta az utas.

A labdarúgó nemzeti bajnokság állását nézegette az újságban, majd levette szemüvegét, zsebkendőjével megtörölgette és visszahelyezte. Túlnanról hallatszott, hogy közeledik a vonat.

— Vajon merről jönnek itt a vonatok? — kérdezte a sofőr, bár nagyon jól tudta.

— Ez például Szeged felől.

Szabad lett a rampa, indulhattak.

— Nem tehetünk róla — mondta a sofőr —, hogy az ilyesféle állások az utas számláját terhelik.

— Természetesen.

— Pedig mindkettőnkön kívül álló dologról van szó.

— Természetes — mondta az utas.

Odaértek a megnevezett térre, ott egy ház előtt megálltak.

— Legyen olyan kedves, várjon három percet, aztán indulunk tovább — mondta az idegen.

— Ahogy parancsolja.

Kivette a böröndöt a hátsó ülésről s elment vele. Lehetséges, hogy itthagy fizetés nélkül? Semmi értéke nem maradt itt, csak a helye. Mit csinálok, ha fizetés nélkül megyen el? Megmondjam a feleségemnek, hogy újra, működésem alatt immár harmadszor, ilyen emberem volt? De nem, gondolta. Láttam a szemét, amikor a napszemüveget levette. Nagy, barna, tiszta szeme volt. És nem a hátsó ülésre ült, ahogy a gyanús fiatalemberekhez szokás, hanem mellém. A böröndöt tette hátulra, amelyik állítólag üres volt.

Várt.

Izgatta, ki ez az ember.

Aztán megpillantotta megint az utast. A négyemeletes ház lépcsőjén jött lefelé s kezében egy kékkockás utazóláska volt. Felvitt egy barna böröndöt, gondolta a sofőr és lehozott egy kékvászon utazóláskát. Nem furcsa? Az utas sápadt-barna arcán most pirosságot látott.

— Hová? — kérdezte.

Az utas megnevezte a város déli részén fekvő nagy teret és megmondta a házszámot is.

— Legalább húsz perc, míg odaérünk — mondta a sofőr.

— Nem baj.

— Részemről szintén nem baj, délután négyig vagyok szolgálatban.

Megkerülték a háztömböt és kijutottak egy főútvonalra. Az utas fütyörészni kezdett, de néhány taktus után abbahagyta. A kicsi parkot nézte, amelyen áthaladtak.

— Ez a park! — mondta. — Itt egyszer megijesztettem a fiamat.

Na, végre, gondolta a sofőr, megszólalt hát. Ami nyilvánvaló. Meddig tud ülni egy ember a másik mellett szótlanul? Tehát van fia. Ezek szerint van felesége is, vagy volt. Ki fog derülni minden. Mert olyan nincs, hogy valaki ne mutatkozzon meg. Mi lenne belőlem, például, ha másból se állna az életem, csak abból, hogy a közlekedés szabályaira figyelek, hallgatom a motor duruzsolását és a két kezemmel elkanyarítom a kocsit arra, amerre éppen kell?

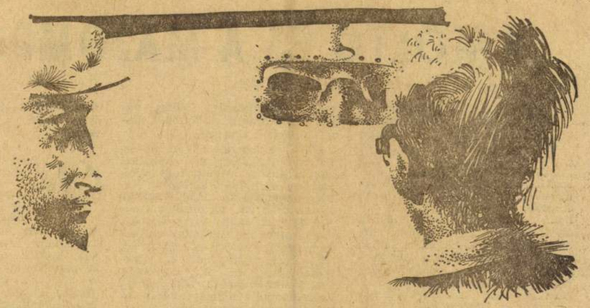

Korga György rajza

Régebben épült, nagy lakótelepen hajtottak át, amelynek földszintes házait a dúslombú fák egészen eltakarták.

— Kedves ez a hely — mondta az utas. — Most járok erre másodszor. Először egy színésznőt hoztam ide.

Kiderül róla minden, gondolta a sofőr, nem menekülhetsz.

— Az úr talán színházi ember?

— Nem.

— Vagy orvos?

— Nem, uram.

— Ugyanis a színésznők különös előszeretettel vonzódnak az orvosokhoz. Nem figyelte még meg?

Az utas nem felelt. Zárt lett az arca, és kinézett az ablakon. S mi van akkor, gondolta a sofőr, ha egy közönséges szélhámost viszek. Kihajtat velem a városból s nekem támad. Nem lehet tudni senkiről, soha. A ruha nem számít semmit.

— Kérem — mondta az utas, amikor a nevezett tér nevezett házához értek —, várjon három percet, aztán mehetünk tovább.

— Ahogy parancsolja.

Hatemeletes nagy, új házba ment be. Vitte magával a kékkockás utazóláskát. Ezt a házat nem ismerem, gondolta a sofőr. Vajon nincs-e ennek hátsó kijárata is? Néha teljesen meglepő, hogyan épülnek ezek az új házak, miféle elvek szerint.

Várt.

Letelt a három perc és az utas nem mutatkozott. Bemenjek a házmesterhez, gondolta a sofőr és érdeklődjek nála vagy mit csináljak? Várok még hármat. Tíz percig is kötelességem várakozni, sőt addig, amíg az utas akarja. Igaz, hogy már tíz perc múlva is bottal ütnetem a nyomát, ha meg akar lógni.

De az idegen megérkezett, teljesen váratlanul, valahonnan a kocsi mögül. A kékkockás utazóláska nem volt sehol. Egy fekete dossziét szorongatott a hóna alatt.

— Elnézést, hogy késtem.

— Ugyan.

— Menjünk vissza oda, ahonnan elindultunk.

— Kérem.

Gyárak között haladtak.

— Ez egy jó gyár — mondta az utas. — Ez kapott először, az ötvenes évek táján egy teljesen új gépsort. Ott voltam az átvételén. Komoly gépek voltak. Egészen nagy teljesítményűek.

— Benne volt az átvételi bizottságban?

— Benne.

— Ön mérnök?

— Nem, uram.

A sofőr markolta a volánt és érezte, hogy a keze megizzad. Még azt sem tudom, milyen cigarettát szív, gondolta. Elkerülte a figyelmemet. Semmit nem tudok róla, holott lassan már egy órája, hogy együtt vagyunk.

Nézte az idegent. Néha rángás futott át az arcán, néha teljesen váratlanul valami ideges, nyugtalanító mosoly.

Egyszerre, hirtelen azt mondta:

— Meghívhatom egy feketére?

— Szíves köszönet — mondta a sofőr.

— Ha ismer itt valami jó helyet, álljon meg.

Már a gyártelepeket elhagyták, bent jártak a széles, nagyvárosi úton.

Ismert itt egy presszót valóban, ahol neki a kiszolgálónő jó kávét szokott adni. A kiszolgálónőnek is sofőr volt a férje. Amint bementek és leültek, mindjárt meg is rendelte tőle a két kávét. És a könyökével jelezte, milyet kér. A kiszolgálónő visszamosolygott rá. Az utas azonban megjegyezte:

— Én nem kávét kérek.

— Groggot.

Magyarázóan fordult a sofőrhöz:

— Sajnos, a kávétól elálmosodom. Még jóformán kamasz voltam — beszélte mosolygva —, amikor először kínáltak meg feketével. Mondottam, hogy én egy ilyen kortyot akár meg sem iszok. Hát mennyit akarsz? Egy bögrével. Főztek egy bögrével és lestek, hány napig nem fogok aludni. Este nyolckor már aludtam, egészségesen, mint a bunda.

A helyiség feburkolatait nézegette. Elkalandozott a paraszt-faragásokon és emlékezve szólalt meg:

— Hiszen voltam én már itt egyszer néhány funkcionárius barátommal. Valóban jó hely. Jól éreztük magunkat. És minden a legjobb lett volna, ha nem kapok egy telefonhívást.

Megitta a groggot.

— De kaptam.

Megtörölgette a napszemüvegét.

— Ön funkcionárius?

— Nem, uram.

A sofőr kavargatta a kávét és azt hitte, valami nagyon durvát fog mondani mindjárt. De nem volt benne semmi durvaság.

— Az ember nyugtalanul érzi magát — mondta —, ha nem tudja, kivel utazik. Pláne, ilyen hosszan.

— Meg szokta ismerni az utasait?

— Igen.

— Gondolja, hogy az ember megismerhető?

— Hiszek benne.

Úgy mosolygott az utas, mintha egy okoskodó gyereket szemlélne elnézően, megértően, megbocsátóan. Aztán kivette a levéltárcáját és intett a kiszolgálónőnek, hogy fizetni akar.

— Feltehetek nyíltan egy kérdést? — mondta a sofőr.

— Tessék.

Meglehetősen sok pénz volt a tárcájában, talán két- vagy háromezer forint.

— Kicsoda ön?

— Fontos ez?

Visszatértek a kocsival a kiindulási helyükre, de aztán mégsem ott álltak meg, hanem a tér fölött levő csendes mellékutcában. A taxamérő akkorra kilencvenegy forintot mutatott.

Az utas százast adott és még egy forintot. Vagyis alig többet az udvarias tíz százaléknál. De a sofőr azt sem bánta volna, ha semmiféle borravalót nem ad.

— Szóval végeztünk? — kérdezte.

— Van itthon tizenöt percnyi dolgom — mondta az utas. — Ha addig tud várni, nem bánom. Ha nem, hívok magamnak másik kocsit.

És eltűnt, hóna alatt a fekete dossziéval. A sofőr várt rá.

Már tizenöt perc telt el, már húsz. Nézte a zárt ablakokat a sofőr és azt gondolta: vajon miért volt hozzám bizalmatlan? Várt, járkált a kocsi mellett és szeretett volna felkiáltani, hogy valamelyik ablakban talán meghallják: miért vagy bizalmatlan?

Már félóránál is több telt el, de az utas nem jelentkezett többé.

KÁLDI JÁNOS:

Ifjúkori naplóm utolsó oldalára

Hej, júniusi, magas erdőszél, rikasd csak, rikasd millió ágvonódat,
hisz elmegy innen Káldi János;
mögötte a bozótok összecsapódnak-fonódnak;
a vad, liános,
virág-sárgaságú lankák elfeljetik.
Nagy ibolya-alkonyok jönnek majd ide, de nélküle már;
fúj, fúj, a szél napestig;
s óriásivá nő a borzadály.
Zengesd csak a szomorút az elvonulónak, te hegyoldali, bús had,
hadd emlékezzék az ifjúságra,
amelytől — jaj! jaj! — lassan elbúcsúzhat,
akár e nap-csodálta,
örök csúcstól s e tétova rejtek-utaktól.
Mert ez a költött erdőszél: ez az ifjúság! E sugarak-verte hát,
amelyből száz patak szól,
s amely pazarolja a csodát!

Magyar Hirdető
SAJTÓTÁJÉKOZTATÓ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-897
ELET ÉS IRODALOM
1964 JAN 7

CSOÓRI SÁNDOR:

A KÖLTŐ ÉS A MAJOMPOFA

Ezerkilencszáhatvankettő, Szilveszter-est Havannában. Nyárias, fülledt éjszaka. A tenger, akár a föl-bontott pezsgő, durrog, habzik, magasba csap s végigömlik a parti betonúton. Csak sikítozni lehet a jókedvtől. A felhőkarcoló szálloda, ahol lakom, olyan is, mint egy fölajzott, vidám köztársaság. Előcsarnokában annyi nép tolong, akár a pesti körúton. Álarcok, papírmaszkok, trombiták. Fagy-csípte arcok helyett azonban izzadság-lepte arcok, föltűrt kabátgallérok helyett szabadon hagyott meztelen vállak, hóhullás helyett pedig szállingózó papírpelyhek, ezüstös papírkarikák. És dzsessz és dzsessz három teremből is. Elfog a honvágy. Az éles hangú szakszofonok fájdalmas szállást készítenek számára. Most már tudom, ünnepelni igazán csak odahaza lehet. Hiába sodortatom magam ide-oda, egyik teremből a másikba, hiába nevetnek rám bárgyú papírpofák, elefántfejek — idegen maradok az ittas, hullámzó, nagy hatalmú tömegben.

Odahúzódom a tengerre néző üvegfal elé és bámészkodom. Ezüstre s vörösre festett hajú néger nők nyüzsögnek, hamisítatlan kubai szépségek, növelve árvaságomat.

Hirtelen két arc kerül szorosan egymás mellé a tömegben. Egy költő arca s egy férfié, ki majomálarcot rakott föl. Épp kerülni akarták egymást, de a kiszámíthatatlanul hullámzó sokadalomban összepréselődtek. Soha ilyen véletlen találkozást. Soha ilyen ritka jelképet. Körülöttük a személytelen tömeg, a jókedvű, a sugárzó, a csapzott, a duhaj, s ők, ketten épp a furcsa párosítás miatt kiemelkednek közüle. Költő és majompofa. Ok a nagy szilveszteri freskó főalakjai.

Egy pillanatra kimerevítem őket, akár a mozivászonon. A majompofát nem ismerem, a költőt igen. M. A.-nak hívják. Két nappal ezelőtt még nem tudtam róla semmit, csak azt láttam, hogy újságírók, fényképészek sürgölődnek körülötte. Amit azonban lehetett, mára megtudtam. M. A. Brazíliában él, számüzetésben. Mikor megjelent a szállodában, az első perctől kezdve volt benne valami vónzó. Soványsága? Vékony szálú ritkuló haja? Magas homloka vagy hanyag előkelősége? Lazán lógó nyakkendőjével láthatóan, jobban kifejezte a huszadik századot, mint más az eszmefuttatásával. Na és a sétái! A hűvös szállodahallban, állandó sürgés-forgás közepette úgy sétált, mint aki sivatagban kószál egyedül vagy kint a nyílt vizen. Meg-megállt a tengerre néző üvegfal előtt s én már a folytatást vártam; azt, hogy átlép a falon is hanyagul, észrevétlenül s ugyanúgy vissza is lép. Nyugodtan mondhatom, sétálásának légköre volt: dráma, filozófia s költészet olvadt benne össze. Egyik pillanatban távolodás az embertől, könnyedség, fölény, vagánység; a másik pillanatban mohó közeledés, sóvárgás.

Talán a hontalanság miatt lehet mindez, gondoltam még két nappal ezelőtt. Amiatt, hogy nincs egy tenyérnyi hely, amelyiket hazának mondhatna. Még Kubában sincs, pedig itt ugyanazt a nyelvet beszélik, mint Barcelonában, Andalúziában, s ugyanúgy citromos narancskertekben kel föl a nap.

Ma már mást gondolok. Megtudtam, hogy M. A. huszonkét évet töltött Francoék börtöneiben. Kamaszfejjel harcolta végig a polgárháborút, utána elfogták, halálra ítélték, de kiskorúságára való tekintettel az ítéletet életfogytiglani börtönre változtatták. Huszonkét év múltával, nemzetközi nyomásra engedték szabadon.

Ha meggondolja az ember, huszonkét éven át M. A. legemberszabásúbb cselekedete épp a séta volt. Az egyetlen kaland, melyben a test rövid időre magáratalálhatott: magáratalálhattak a másikba, hiába nevetnek rám bárgyú papírpofák, elefántfejek — idegen maradok az ittas, hullámzó, nagy hatalmú tömegben.

Huszonkét éven át ismétlődő börtönséták nemcsak beidegződéssé válhatnak, jellemmé is. Az ilyen séták négyedóráiban nemcsak az agy dolgozik, nemcsak az képzeli el magának a szabadságot, hanem a test is. Az egész világot odaálmodja maga köré, ha másként nem, hát a hiány átélésével csigázza föl maga körül a légkört.

Szabadjára engedem most a kimerevített képet. Hadd mozduljon el egymás mellől a költő és a majompofa. Hátrarakott kézzel, lazára engedett nyakkendőjében hadd sétáljon kedvére M. A. a szilveszteri tömegben. A séta most az ő igazi ünnepe, az ő igazi hazája. Lökdösődjék csak, menjen ide, oda, találkozzék újra a majompofával, nézze meg, mosolyogjon rá, mint barát a barátra, de ne álljon meg vele beszélgetni, menjen tovább, igenis menjen tovább.

M. A. továbbmegy. Engem is beleavat az ünneplésbe. Felémbiccent a fejével, üdvözlésre emeli kezét. Sípok, álarcok, trombiták, nők. Mulattok, spanyolok, négerek. M. A. vajon miért nem szól valamelyikükneh. Miért nem kéri föl azt a testhez álló ruhájú néger lányt? Mikor kiengedték a börtönből, jó néhány hónapra rá megkérdezte tőle egy újságíró: mondja el, huszonkét éves elzártság után mi volt a legleslegnagyobb élménye?

— A nő és az autó — felelte neki röviden M. A.

Az újságíró nyilván elesodálkozott: hát nem az összefogás, a harc, amely kimentette? Nem a világméretű barátság, testvériség?

M. A. a börtönben lett csak költő. Nem volt körülötük fa és társaival együtt elfelejtette volna a fák alakját, tehát verset kellett írni róluk, hogy legyen a börtönben is fa. Nem volt körülöttük szerelmes lányare, tehát verset kellett írni a szerelemről, hogy legyen a börtönben is szerelem.

Nem tudom, milyenek M. A. versei, melyek attól, hogy kormos gyufafejjel írta őket, még nem lettek remekművek, de azt tudom, hogy az újságírónak adott vallomása megrendítően költői volt. Költői, mert a legigazabb. A hálátlanság csúcsteljesítménye — vághatná most rá valaki. Hiába, ilyenek ezek a költők: mindig ünneprontók. Azzal akarnak jogot szerezni maguknak, hogy fölháborodást keltenek. Ha egy darab tégla alatt hangyák nyüzsögnek, ők arról beszélnek, hogy ni, azok a mákszemnyi, fekete istenek, most készítik elő az emberi társadalmakat megdöntő példás forradalmukat. A föld alatt sütő nap az ő igazi biztatójuk. Vagyis csupa zagyvaságot zsolozsmáznak össze. Ha pedig kiszabadítják őket a börtönből, nem a kiszabadítók nagyelkéjségét emlegetik, hanem nőket, meg autókat. És amikor itt vannak előttük a világ legszebb női, csak kóválygonak, vagy beülnek a sarokba, és hallgatják a tengerzajt. Egyiknek a honvágy markolja össze a szívét, mikor ihatna, elmerülhetne az évet-temelő vidámságba; a másik meg csak kering, mintha most is börtönudvaron volna, ahol nem volt se fű, se fa, se virág s dobszó, ha volt is, az nem az örömé volt. Miért ez az örökös feszültség-keresés? Költő és majompofa? Miért épp ezt veszik észre? Miért nem egy nevető egészséges arcot, és egy másikat, amelyik boldogan visszhangozza a nevetést? Mindig mást akarnak, mint ami van? Nekik mindig más volna jó: szárazföld helyett a tenger, kocsi helyett hajó s amikor verset írnak, nem írni volna jó?

Mi ez a kimerithetetlen nyugtalanság? Az igazság megszállott keresése? Vagy csupán az örökös egyensúlyra való törekvés, hogy a mérleg másik serpenyője sose maradjon üresen?

Ülök az üvegfal előtt, s magam se tudnék ezekre a kérdésekre válaszolni, de érzem, hogy M. A. kóválygásától szép igazán ez a szilveszteri kavargás; az én honvágyamtól szépülnek meg a narancsszörpöt szürcsölgető nők. A költőarc és a majompofa közé, mint valami csodálatos jelenés, odaszorul az egész emberi faj történelme: a szellem eltörölhetetlen izgalma és a szabadságé.

Az én honvágyam pedig attól, hogy nem is beszélek róla, akkorára nő, mint maga a világ. Ha nem ezt érezném, hiába fújnák körülöttem a papírsípokat, nem jönne belőlük hang, hiába szórnák a papírpelyheket, nem gondolnék szerelmes havazásra, hiába emlékeznének a kubaiak épp szilveszter-estén, fölszabadulásuk évfordulójára, nem volna igazi az ünnep, s a csapódó tömeg, mint valami árnykép lebegne előttem időtlenül és értelmetlenül.

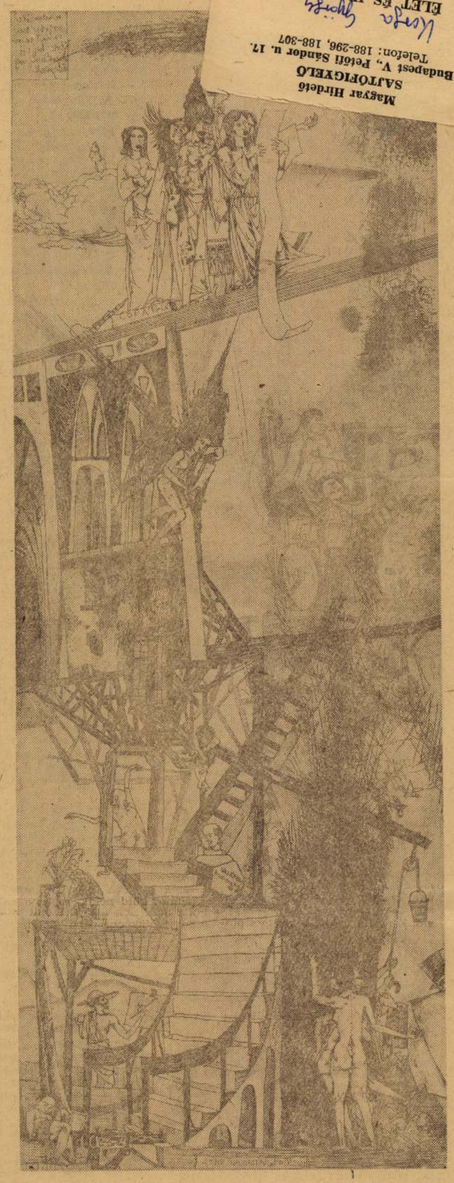

Kondor Béla: Hangverseny

VERES PÉTER:

A tisztulás jelei

Ha énnekem jó még a szemem, s ami mögötte van, érdekes fejlődésfélét látok a mai, egyébként sok búval bélelt irodalmi életben. Nemcsak az iménti íróközgyülés légköréből (amelyről egyébként nemcsak jót lehetne mondani), hanem az irodalmi élet egyéb köz-megnyilvánulásaiból is úgy érzem, túljutottunk azon, hogy fiatal és nagyon hamar érvényesülni vágyó (ez a vágy különben természetes), avagy idősebb, de való sikert örökké csak szomjazó írók és irodalmárok valódi vagy vélt mozgalmi és politikai érdekből, esetleg csak ravasz, vagy éppen beteges túlbuzgalomból „denunciáló", „inszinuáló" felszólalásokkal állanak elő tehetségesebb, vagy éppen csak szerencsésebb írótársaik ellen.

Sőt, azt hiszem, azon is túljutunk immár, hogy politikai és irodalompolitikai vezetők — szeretném hinni, hogy minden szerkesztőnk is — át ne lássanak az ilyen dolgokon és az ilyen emberekren. Hogy meg ne érezzék: a marxizmus kiknél csak szerep és eltanult idióma, és kikben végleges és tartalmas világnézet, amely nem szorul örökké apologetikus mozdulatokra és önigazoló publikációkra. Amint nem érdemes (már nem is azt mondom, hogy nem szabad) az irodalmi, s általában a szellemi életben nemigazságosnak lenni (máshol sem, de maradjunk most csak a saját berkeinkben), mert gyorsjáratú a történelem, és túlhamar kell rektifikálni, sőt esetleg még egyszer rektifikálni, ha a rehabilitáló buzgalomban megint nagyobbra növesztettünk valakit, mint amennyi, éppúgy nem érdemes már tiszteségtelennek se lenni. Mert ha már a „fejesek" is átlátnak az emberen — mit ér az egész? A többiek — értve az írók és az igényesebb olvasók — megvetését, csak úgy lehetne — úgy volna érdemes — elviselni, ha valamit profitálna érte az ember. Nemcsak kis pénzeket, hanem szellemi rangot, sikert, dicsőséget és azt az erőtadó (a hitványsághoz is kell valami erő) illúziót, hogy azért én is vagyok valaki...

Nos ez, különösen ez: nem megy. Magyarországban, ma, ez nem megy. Talán elérkeztünk oda, hogy az irodalmi életben már nem lesz érdemes rongyemberkedni sem?

Nem tudom. Lehet. Mindenesetre megfigyeltem, hogy ha ma valakit méltatlanság, bántalom, mellőzés ér, avagy csak félreértések hullámzanak fel körülötte, avagy csakugyan tévedett, vagy hibázott valamiben (az ilyesmi is megesik abban a szent indulatban, ami a költőt szóra kényszeríti), már nem ugrik fel egész sereg ember, hogy ősük agyon a bűnöst, mert így és úgy, ekkor is, meg akkor is..., hanem a szellem nyelvén szállnak perbe, ha nem értenek egyet vele, vagy ha mélységesen félreértik is.

Szerintem jó dolog ez. Emlékezzünk: az 1951-es írókongreszszuson egy hevesnek látszó fiatalember — óh hálátlanság, elfeledtem a nevét! — az Illyés Gyula „megbírálásával" próbált érdemeket szerezni. Azóta — úgy hallom — ez az ifjú Nyugatra ment —, vagy éppen csak Bécsig? — s ott akar nagy íróvá lenni...

No azért persze, nincsenek nekem illúzióim e tekintetben sem. Ismerem én az író-lelket, még a magamét is valamennyire. Tudom, hogy milyen nehéz, majdnem lehetetlen, a saját tehetségünk és a mások művei iránt, különösen a helyes arányokat illetően, igazságosnak lenni. Azt is tudom, milyen nehéz az embernek, amikor többnek érzi magát, mint amennyinek a felsőbbség, pláne a közmegítélés tartja, a kisebbítést elviselni. (Nagy költők is haltak már ebbe bele.) Mégis úgy érzem, hogy talán mi közöttünk a „becsület-terror" (az egyetlen terror, amelyet elvileg is respektálok) már erősebb lesz, mint az ezerokú szellemi irigységből elő-előbújó inkorrekt hajlam.

Oh, jól tudom, vannak most is (voltak is, lesznek is) „Siker-Ringyó" önagysága körül kis — és nagy — féltékenykedések. Klikkek is szoktak lenni. Alakulnak, felbomlanak, majd másikok létesülnek; kis vagy nagy „vezérek" körül új és új csoportosulások keletkeznek, talán az idők végezéig. De hogy mikor, melyikből lesz történelem, és melyik marad „efemer" jelenségnek, irodalomtörténeti bagatelizálnak, azt előre nemigen lehet tudni, hát hadd legyenek. Az egyéni akaratnak és erőfeszítésnek is megvan, ha igazi tehetség feszeng benne, a történelmi (közösségi) jelentősége, a csoportosnak is. Elfojtani, még dugábaőlni hagyni sem jó egyiket sem, de hogy a becsület mindenkit erősebb legyen bennük, azt megkívánhatjuk. Sokszor elmondtam már: ennek az alakuló új világnak, új társadalomnak még nincsenek „törvényei", nincs tartása, nincs fegyelmiája. Milyen jó volna — és szép volna! — ha az íróknak már lenne!

Elvégre, mint mindig, ők most is a „holnap" emberei (még ha másképp s másképp vélik és akarják is azt a holnapot), „élenjárók" (önmagukról úgy is ezt hiszik), hát legyenek is azok! Akkor is, ha nehéz. Sőt, akkor még inkább...

MDK

Korga György festő
Kiállítása Szolnokon.

Rózsa Gyula: Stúdió 67 7

NÉPSZABADSÁG Bp., 1967 május 16.

Korga György

szerepelt a „Magyar képzőművészek a fasizmus ellen" c. kiállításon.

Evangélikus Élet 1966. jan. 9.

Kovács György,

szerepelt a „Magyar képzőművészek a fasizmus ellen" c. riállításon.

Ország Világ 1966. jan. 5.

MDK.

Korga György

Kiállitási kritika

Müvészet 1966 dec.p.46.

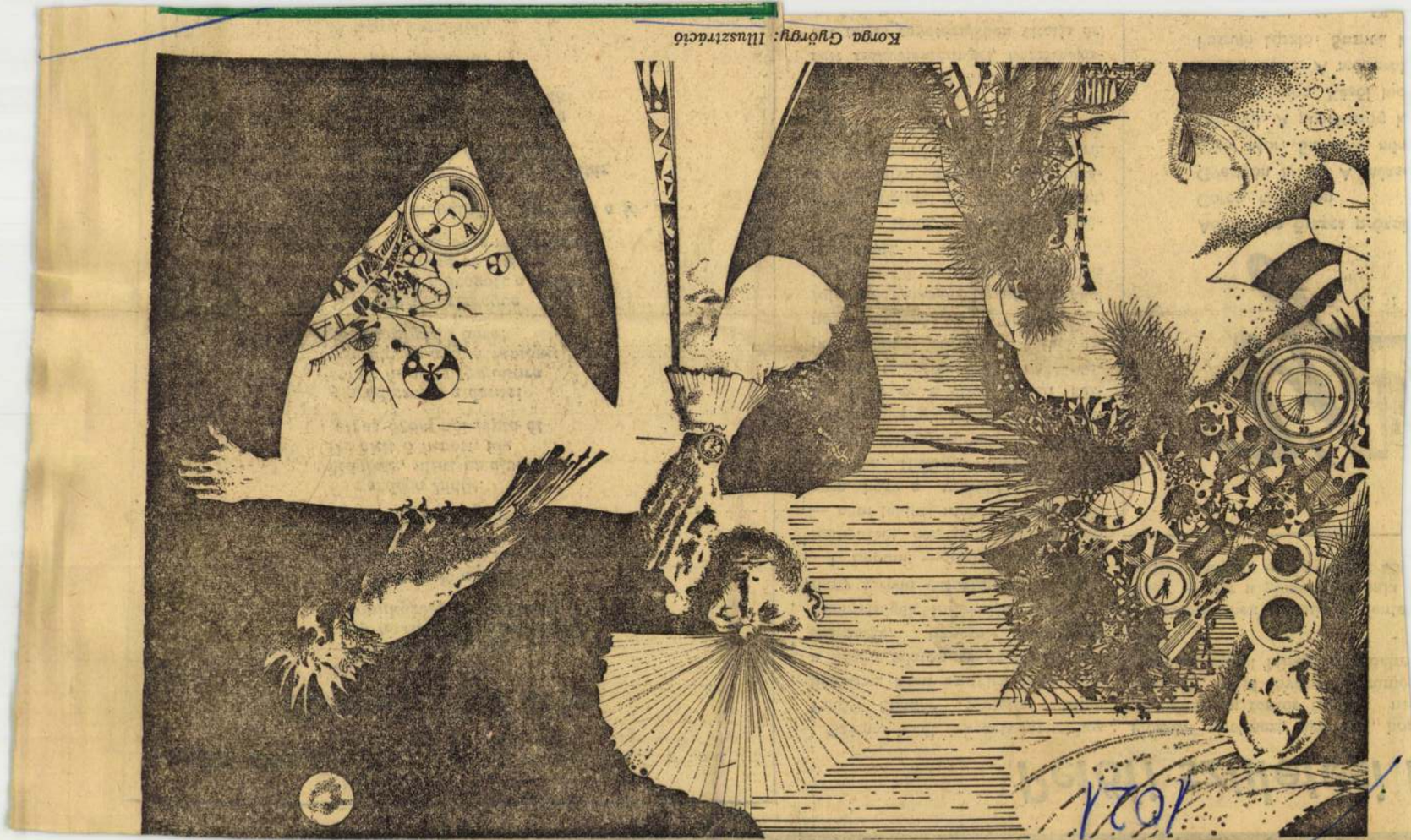

Korga György: Illusztráció

ÉLET ÉS IRODALOM
1966 FEB 26
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

TAKÁTS GYULA:

Commedia dell' arte

Akkora volt a pince,
— tán ma is akkora —,
hogy hosszában vígan befért
a hegyközség két házsora.

Forrás is volt a végén,
mint fönt, falunk alatt...
— De itt? ... Vizet? — Iszkolva
a hordók közt szaladt.

És gazdája kiállt.
Mögötte, mint az alvilág!
De akit ő hívott, ide
szíves örömmel lépte át

a grádicsot s a dantei
sorok helyett egy citora
fogadta és a zöld remény
gondrobbantó bora!

Szétvágta és recsegve
zengett és cincogott a mély!
Nap és csillag se látta,
hogy vált az éj, s mikor a dél.

Mert itt megállt! ... S ez volt a jó ...
Orát, igát, ruhát
fönt hagyni! ... Mint a ruhatár
tömötten várt a tág határ,

s mikor kiléptek, már alig
várták az embert, majd aki
segít nem csak e földi,
de eget igazítani!

A nagy komédiát,
helyére tenni újra

Számos levél érkezett
Petőfi Sándor szüle
ügyében. Nem annyira
a közölt adatok és az érvelés új-
szerűsége, hanem rendkívüli
mennyiségük indokolja, hogy né-
hány sorban válaszoljunk rájuk.

1. Lapunk — profiljából, hagyo-
mányaiból, céljaiból következően
— nem tekinti magát alkalmasnak
arra, hogy a vitatott kérdésben
döntsön. Hasonló okokból nem
tartjuk feladatunknak e levelek,
dokumentumok közlését. Örvende-
tes, hogy ezt a vitát sokan köz-
ügynek tekintik; mi is, de — ép-
pen az ügy érdekében — helyes-
nek tartanánk egy illetékes *szak-
folyóirat* hatáskörébe utalni, ahol
a megfelelő tudományos elbírálás
biztosított.

2. Egy levél, s a csatolt hozzá-
szólás érdemel külön megemlítést,
a dr. Szalva Péteré. Mint olva-
sóink bizonyára emlékeznek rá,
lapunk *Elsietett szenzáció* címen,
P. L. szignóval glosszát közölt,
amely *az összes hozzánk beérke-
zett szakvéleménnyel, hozzászólás-
sal teljes egyetértésben* vitatja dr.

ben.

Szükségesnek tartjuk kijelente
hogy — bár a glossza hangja
műfaj általunk eddig ismert kö

Új K
Ady Endre összes prózai
Carco, F.: Villon
Gyertyán Ervin: A múzs
Jókai Mór: Szeretve min
Laki Pál: A prófétaság k
Magyar Lajos: Késői tuc
Palotai Boris: A madaral
Passuth László: Sasnak

M.D.K

Kerga György
grafikus

A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállításán részt vett.

Szabó György: Fiatalok próbája
Élet és Irodalom, 1966. május 7 - 3 lap

Konga György, [ ] MDK

Hozzájárult a székesfehérvári
Csók képtár gyűjteményének
létesítéséhez.

– : Művének ajándéka 2

ESTI HIRLAP Bp. 1965. márc. 4

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Korga György
NÉPSPORT

1965 JAN 4.
1021

Reggeli torna a GINZÁN

— Képzelje csak el! Mintha délután négy óra felé valaki a Rákóczi úton állna le focizni, s a labda a sietős emberek, kocsik és villamosok fölött röpködne ide-oda. Amikor kint, Tokió forgalmas utcáin először süvített el mellettem az a kis labda, el nem tudtam képzelni: mi a csuda lehet. Pedig mindennapos jelenség. Ketten, kis kölykök vagy felnőttek leállnak az utca két oldalára, hogy megfelelő távolság, aztán komolyan, önfeledten játszanak — base-ball dobásokat, ütéseket gyakorolnak. Közben az úttesten tömött sorokban sietnek az autók. Ha történetesen éppen az útjukba kerül a labda, udvariasan és óvatosan kerülgetik, míg csak tulajdonosaik vissza nem szerzik. Pár lépéssel odább unottan szemléli a jelenetet egy rendőr...

1

Korga György fiatal festőművész nem panaszkodhat a múlt évre. Meghozta számára a művészi sikert — megrendezte első kiállítását a Mednyánszky-teremben — s áprilisban, tárgynyereménysorsoláson kétszemélyes tokiói utazást nyert.

Részese lehetett az oly sokak által óhajtott, vágyott eseménynek, az olimpiának, a sajátos, kavargó távol-keleti világnak, a versenyek, a küzdelem bonyolult, érzelemgazdag hangulatának.

A „látó ember", a festő is eljutott Tokióba.

2

— Tapsoltunk vízilabdázóink nagyszerű győzelmének, a Komazava-stadion lelátójáról élvezhettük Benéék játékát, végigültük Pézsa idegölő csörtéit a Vaszeda-csarnokban, mégis ...a legnagyobb sportélmények, furcsa talán, de így igaz, számomra valahol a város utcáin, terein adódtak.

Ahogy Korga György meséli, igazán megkapó látvány lehetett, amint mondjuk éppen harminc-harminc fős alkalmi csapatok — férfiak és nők vegyesen — vívnak hatalmas röplabdacsatákat az egyórás ebédszünet ideje alatt valamelyik munkahelyükhöz közel eső parkban. Vagy a már említett base-ball dobásokkal szórakozgató gyerekek és felnőttek; apró kertekben, házak tetején, talpalatnyi szabad területen tollaslabdázó kislányok és asszonyok.

— Szinte hihetetlen a japán ember óriási mozgásigénye. Talán ezzel akarják legyőzni városaik nyomasztó zsúfoltságát, a bezártság érzését, utcáik, falaik közelségét. Itt van például az immár több évtizedes múltra visszatekintő úgynevezett munkahelyi testnevelésük. Egy alkalommal végignéztünk egy ilyen munka előtti tornát a Ginza egyik áruházában. Tíz percen keresztül, idős, fiatal követte az előtornász erőteljes mozdulatait. De nem ám immel-ámmal, mint valami előírt, szükséges rosszat, becsületesen megmozgatták izmaikat, forgóikat. Aztán jöhetett a munka.

Az itt közbeeső kis szünetben a négyéves Gyurika törleszkedik a papához, igazán hagyhatná már ezt a sok beszédet, focizzanak inkább egyet az előszobában.

— Ragyogó ballábasai vannak a kölyöknek.

Az állítás rövidesen bizonyítást is nyert.

3

Amikor visszatérünk a szobába, a kis „munkaközi testnevelésről" folytatódik a beszélgetés.

— Valahogy az az érzésem, hogy mi, magyarok, vajmi keveset törődünk magunkkal ilyen szempontból, fizikai állapotunk állandó és valamilyen formában intézményesített felfrissítésével. Talán túlzok, de az a véleményem, hogy iskolai testnevelési oktatásunk valahol itsántít. Nem mindenkiben tud felébreszteni a mozgás igényt. Pedig nem hiszem, hogy éppenekem kellene fogadatlan prókátorként megvédenem a sportolás, a mozgás fontosságát, szükségességét. Én magam úgy vagyok: ha eltelik egy hét, hogy nem vehetek részt a szokásos grundcsatáinkban, amelyeket régi barátaimmal szoktam ősszehozni hétvégeken, szinte belebetegszem. Fizikailag, szellemileg hátrányát érzem a felszabadítatlan energiáknak. Most három hete betegeskedem, és máris háztam két vagy három kilót. Mert nem focizhattam, nem szaladhattam...

4

Az asztalon prospektusok, propaganda-kiadványok hevernek, illusztrációk a beszélgetéshez. Képek hatalmas tömegsport-megmozdulásokról, két-három gyerek önfeledt utcai játékáról.

— Ez Japán?

— Ez is. Bevallom nem irigyeltem különösebben magasfokú technikai fejlettségüket, rádió-, televíziós készülékeiket, de ezt — önként felismert és mindig kielégítést kereső mozgásigényüket — nagyon.

— Nem vitás, ez korunk nagy problémája...

— Igen. A japánok célszerű emberek, kipróbálták, hogy hasznos dolog, tehát csinálják.

Kocsis L. Mihály

Minden erővel az ÚJ OLIMPIÁRA!

Igor Kazanszkij, a Szovjetunió Sportegyesületei és Szervezetei Szövetségének elnökhelyettese a TASZSZ munkatársának adott nyilatkozatában — többek között — elmondta, hogy a szovjet sportrajongók igen elégedettek az olimpia esztendejével, 1964-gyel, hiszen mind Innsbruckban, mind pedig Tokióban jelentős szovjet győzelmek, olimpiai bajnokságok születtek. *Ennek ellenére nem szabad megfeledkezni arról, hogy a versenyzők az olimpiai játékokon nem használtak ki minden lehetőséget, amellyel a szovjet sport rendelkezik. Most elemzik a sikertelenségek okait, hogy levonhassák azokból a megfelelő tanulságokat és így 1965-ben már megfelelően rajtolhassanak a mexikói olimpiai előkészületek.*

Az elnökhelyettes kiemelte, hogy a Szovjetunióban 38 millió sportoló van, s számuk állandóan növekszik. Jövőre fejleszteni kívánják a közép- és főiskolai testnevelést, *szaporítani akarják a bentlakásos sportiskolák számát.* Tervezik, hogy a fiatalok 1965-ben az eddiginél nagyobb arányban vegyenek részt a különböző nemzetközi ifjúsági bajnokságokon, kupaküzdelmeken és tornákon. *Elsősorban azokat veszik számításba, akik a következő olimpiáig rendelkezésre álló 4 év alatt felfejlődhetnek az olimpiai szintre.* Az új esztendőben szakvezetők és tudományos kutatók nagy számban utaznak majd külföldre tapasztalatcserére, s bővülni fognak a Szovjetunió sportkapcsolatai is — elsősorban az afrikai, ázsiai és latinamerikai országokkal.

1965-ben a szovjet versenyzők több mint 50 világ- és Európa-bajnokságon, valamint kupaküzdelemben vesznek részt és több mint 5000 sportoló vendégszerepel majd 70 országban. De sok érdekességet ígér a már kidolgozott és nyilvánosságra hozott belföldi sportműsor is. A két legnagyobb eseménynek a mexikói olimpiáig sorra kerülő *„A Szovjetunió népeinek második téli és soron következő nyári spartakiádja"* ígérkezik. Valamennyi sportág bajnokságát lebonyolítják 1965-ben, s először rendezik meg a vízisibajnokságot. (MTI)

Roelants kétszer is győzött Sao Paulóban

Csütörtökön éjjel negyvenedszer rendezték meg a brazíliai Sao Paulóban a Gazeta Esportivo sportlap hagyományos szilveszteri utcai futóversenyét. A 7400 m-es távon **Gaston Roelants**, a belga akadályfutó olimpiai bajnok csaknem végig vezetett és az utolsó 500 m-en biztosan húzott el ellenfeleitől. A csehszlovák Zátopek 1953-ban felállított 20:30.4-es útvonalcsúcsa azonban ezúttal sem forgott veszélyben. Az európaiak nagy fölényben voltak a versenyen. Az amerikai olimpiai bajnok, Mills helyett **Dellinger**, az ötezres bronzérmes indult, de csak 31. lett.

A verseny végeredménye:

1. Roelants (belga) 21:37.7. 2. Cisneros (spanyol) 21:46.3. 3. Helland (norvég) 21:52.3. 4. de Oliveira (portugál) 21:52.4. 5. Ambu (olasz) 21:56.5. 6. Wiggs (angol) 22:03. 7. Azavedo (brazil) 22:05. 8. Farcsics (jugoszláv) 22:07. **További érdekesebb helyezések:** 9. Cuburuja (japán), 10. Ameur (algériai), 12. Keino (kenyai), 14. Bretag (nyugatnémet), 16. Fayolle (francia), 20. Gustafson (svéd).

A szilveszteri futóversenyt, a híres „corridát" 1925-ben rendezték meg először és 1945-ben hívtak meg rá külföldi futókat is. Négy évvel később indult az első európai, a finn **Heino** és ettől kezdve az európaiak győzelmi sorozatát csak az argentin **Suarez** tudta megszakítani.

A nemzetközi verseny eddigi győztesei:

1945 és 1946: Monteiro (brazil), 1947: Moreira (uruguayi), 1948: Inostrosa (chilei), 1949: Heino (finn), 1950: Theys (belga), 1951: Kruzycki (nyugatnémet), 1952 és 1954: Mihalics (jugoszláv), 1953: Zátopek (csehszlovák), 1955: K. Norris (angol), 1956—57: Faria (portugál), 1958—59—60: Suarez (argentin), 1961: Hyman (angol) 1962: Ameur (algériai, de még francia színekben), 1963: Clerckx (belga).

Két nappal később, szombaton, a Pacaembu-stadionban nemzetközi pályaversenyt rendeztek a szilveszteri futás részvevőivel. Roelants itt 10 000 m-en indult és fölényes győzelmet aratott.

1500 m: 1. Wiggs 3:46.7. 2. Keino 3:48.8. **3000 m:** 1. Helland 8:29.7. 2. Gustafsson 8:30.9. 3. Amalzon (argentin) 8:32.5. **5000 m:** 1. de Oliveira 14:20.5. 2. Cisneros 14:20.7. 3. Fayolle 14:38.8. **10 000 m:** 1. Roelants 29:46.1. 2. Cuburuja 30:15.3. 3. Ambu 30:32.4.

Hitelesítették Vlaszov világcsúcsát

A Nemzetközi Súlyemelő Szövetség (FIHC) a legutóbbi bulletinjében közölte az újabban hitelesített világcsúcsokat. Ezek között szerepel a nehézsúlyú szovjet Vlaszov szeptember elején Podolszkban elért 580 kg-os fantasztikus összetett eredménye is. Ennek hitelesítése bizonytalan volt, miután a versenyen nem volt nemzetközi

A most hitelesített, 1964-ben elért világcsúcsok:

Váltósúly. Nyomás: Kurinov (szovjet) 147.5 kg. **Összetett:** Kurinov 445 (140, 130, 175) és 447.5 (147.5, 135, 165). **Félnehézsúly. Nyomás:** Ljah (szovjet) 166 és 167.5 kg. **Összetett:** Ljah 487.5 (165, 140, 182.5). **Nehézsúly. Nyomás:** Vlaszov (szovjet) 196. **Szakítás:** Vlaszov 170.5 kg. **Lökés:** Vlaszov 215 kg. **Összetett:** Vlaszov 580 (170, 215, 195).

MDK

Korga György

Mintakészitők, of.

Dolgozó emberek között kiáll.Ernst Múz.1961.

Thorga György
festő

M.D.K.

Részt vett a tárlaton

Bolgár Kalmán: Gondolatok a Studió 66-ról
Művészet, 1966. december – 45 kap

A visegrádi tanácskozásról

(Folytatás a 3. oldalról.)

ahol a hallgatók csak felületesen ismerik egymást, éppen a KISZ-munka elégtelensége folytán. Ezért nagyon fontos, hogy az Oktatói Tanács tagjainak, de különösen a pártmegbízottnak; adják át tapasztalataikat, dolgozzanak együtt a KISZ-vezetőségekkel, és ez együtt végzett munka során mutassák meg, hogyan kell a problémákat meglátni, majd megoldani, hogyan kell tervezni, megmozgalósokat szervezni és a kudarcokból is új erőre kapni és nem letörni. Az utóbbiaknál viszont, ha semmi módon nem lehet boldogulni velük, a felsőbb KISZ-szervezetek bevonásával kell a problémát megoldani, a KISZ-tagság elé tárva a helyzetet. Nem szabad megengedni, hogy évekig, féléveken át egyesek lelkiismeretlenül züllesszék egész KISZ-alapszervezetek életét, ahogy erre már példa volt egy-két alapszervezetnél.

FELADATOK

Igen sok szó esik az életkori sajátosságokról a KISZ világnézeti és politikai nevelőmunkája kapcsán, közelebbről a sokoldalú és széles körű érdeklődésről, az érzelmi ráhatások nagy fontosságáról. Mégis a KISZ-szervezetek gyakorlati munkája során ezek a szempontok nem érvényesülnek kellőképpen. Mindezek ellenére örömmel kell tudomásul vennünk bizonyos előrehaladást ilyen vonatkozásban. A közös mozi-, színház- és tárlatlátogatások, a vetítettképes előadások már jelzik itt az előrehaladást, azonban a KISZ-vezetőségek és az oktatói tanácsok tudatában ez a tény és az ebből levonandó következtetések még mindig nem világosak. A közös színház-, mozi- és tárlatlátogatások nem céljai, hanem eszközei lehetnek és kell legyenek a világnézeti és politikai nevelőmunkának. Ezért nem lehetünk megelégedve a pillanatnyi helyzettel, a spontán és magánkezdeményezésű vitákkal, amelyek ugyan felvetik a világnézeti problémákat, de a problémák tisztázása érdekében semmi szervezett lépés nem történt. Az érzelmi ráhatás szerepét és fontosságát az eszmei és politikai nevelőmunkában tudomásul kell venni, sőt az ilyen irányú ráhatást növelni kell, a KISZ-szervezetek kulturális tevékenységét tudatosan és szervezetten a világnézeti nevelés szolgálatába kell állítani, csak így lehet a KISZ-szervezetekben folyó nevelőmunkát színessé, változatossá és elevenné tenni.

Az érdeklődés sokoldalúságához alkalmazkodni csak úgy lehet, hogy nagyobb figyelmet fordítunk a munka differenciálására, aminek meglesznek a jobb feltételei, mert az egyes titkárhelyettesek feladata lesz összefogni az egyes szakterületek KISZ-alapszervezeteit, és így szervezetileg is könnyebb lesz az együttműködés például a vegyész vagy a biológia—kémia szakos alapszervezetek között, mind az eszmei és politikai, mind pedig a világnézeti nevelést előmozdító kulturális munka területén.

A KOLLÉGIUMOKRÓL

Salamon Zoltán adjunktus, a pedagógiai tanszék oktatója, kollégiumaink helyzetéről és a kollégiumokban folyó nevelőmunkáról számolt be. Salamon Zoltán előadását — helyszűke miatt — vázlatosan, csak a lényegre szorítkozva közöljük.

A legújabb felsőoktatási metodika szerint napjainkban egyik legfontosabb feladat a kollégiumi munka és az egyetemi élet összekapcsolása. Számos nyugati államban e feladat megoldását katalizálja az is, hogy a kollégiumokat egyre inkább „bevisznek" az egyetem épületébe. Mindenekelőtt azt a kérdést kell természetesen tisztázni, hogy a kollégium az egyetem szerves része-e, avagy csak kiszolgáló létesítmény?

Nálunk jelenleg csupán az utóbbi. A kollégiumok egyelőre csak a hallgatók alapvető szociális problémáit képesek megoldani, sikeres oktatási kísérletről csupán a Ménesi úti kollégiumban beszélhetünk. Ám egyes kollégiumaink még az elsődleges feladat megoldására is alkalmatlanok: például még az említett tanévben is találhatunk 30—40 fős zsúfolt lakószobákat. Ez a körülmény az elmúlt években tudományos munkának még a legcsekélyebb lehetőségét is kizárta. Márpedig addig az egyetemen sem támaszthatunk magasabb követelményeket, amíg *a rendszeres, zavartalan tanulás lehetőségét nem biztosítjuk minden kollégiumban.*

Egyáltalán: kollégiummá is csak jól felszerelt, korszerű, kényelmes diákszálló „avanszállhat". A példák is ezt igazolják: a viszonylag jól felszerelt Ménesi úti diákszállóban aránylag könnyűszerrel sikerült „restaurálni" a régi, patinás Eötvös kollégiumra emlékeztető állapotokat, míg a zsúfolt Ráday utcai szálló kollégiummá válása valójában csak formai volt.

Az elmúlt tanévben a jogi kar 620 hallgatója közül 176, a bölcsészkar 2007 hallgatója közül 628, a TTK 2267 hallgatója közül 620 — tehát összesen 1424 — hallgató lakott szesen 1424 — hallgató lakott szesen a kollégiumokban. A rendelkezésre álló férőhelyek pillanatnyilag elegendőnek bizonyulnak, mivel — s ez igondolkoztató — *a származási kategória eltörlése óta a vidéken lakó — zömmel paraszti származású — hallgatók száma jelentékenyen csökkent.*

Törekedtünk a koeducáció megszüntetésére a kollégiumokban, bár sokan a koeducált kollégiumok mellett törnek lándzsát, a vita még nem dőlt el véglegesen. Mindenesetre akár koedukáltak lesznek a kollégiumok, akár nem, sokkal jobban fel kell szerelni valamennyit. Szerettük volna erre a tanévre végérvényesen számozni például az emeletes ágyakat, de — sajnos — néhol még igencsak szükség van rájuk. A csekély rádiókészlet is eddig a nevelés egyik eszköze volt: amelyik szobában kielégítő volt a tisztaság vagy mindig magas volt a lakók tanulmányi átlageredménye, az a szoba egy teljes félévre egy olcsó — s meglehetősen használt rádió büszke birtokosa lehetett. Holott a rádió annyira nélkülözhetetlen manapság, hogy a hanyagabb hallgató szobájából sem hiányozhat... Függönyöket is fel kellene szerelni mindenütt, hogy a kollégium valóban „otthonpótló intézmény" lehessen. A tisztálkodás ügyében sem lehet végleges megoldás a fürdőjegyek kioszása: mindenütt modern zuhanyozókat kell minél hamarabb felszerelni.

A nevelőmunkában nagy problémája, hogy a kollégiumokban nincsenek megfelelő könyvtárak. (Kivéve az Eötvös Kollégiumot, ahol az Irodalomtörténeti Intézet könyvtárát a hallgatók korlátlanul használhatják.) *A könyvtárakban több tankönyvre, jegyzetre lenne szükség,* kiváltképp a TTK-s kollégiumokban, hiszen a TTK-s tankönyvek közismerten a legdrágábbak.

Igen fontos, hogy a kollégiumban érdekes előadásokat vagy előadássorozatokat rendezzenek, szakköröket alakítsanak. Az elmúlt tanévben az Eötvös Kollégiumban például *Molnár János* miniszterhelyettes az 1956-os ellenforradalomról, *Czine Mihály* irodalomtörténész a mai magyar irodalomról, *Balogh Sándor* pedig a filozófia néhány aktuális problémájáról tartott színvonalas előadást. A rendszeres összejövetelekre alkalmat adó foglalkozások nevelési szempontból talán még hasznosabbak. *Ilyen például az Eötvös Kollégiumban működő vitafórum,* avagy a művészettörténeti előadássorozat a Rákóczi úton.

ÖNÁLLÓSÁG, KULTÚRA, SPORT

Szakkollégiuma egyelőre csak a bölcsészeknek van (Eötvös). Gondolkodni kellene azon, hogy a TTK-s és a jogász hallgatók számára milyen szakkollégium formát lehetne találni?

Érdekes, hogy a TTK-s hallgatók irodalmi, képzőművészeti érdeklődése sokkal nagyobb, mint a bölcsészek természettudományi tájékozottsága. A Róbert Károly körúti TTK-s kollégiumban gyakoriak a zenedélelőttök, aktív irodalmi kör is működik s a képzőművészeti szakkörben számos festészettel, szobrászattal próbálkozó egyetemista találunk. A bölcsész- és joghallgatók részére rendezett, színvonalas természettudományi előadásokkal kellene az általános tájékozottság elmélyítéséről valamiképpen helyreállítenti. A kollégiumokban a vasárnap délelőttöket használják ki a legkevésbé, az érdeklődésre számottartó „matinékat" ilyenkor kellene megrendezni.

A kollégiumi sportélet nem a legjobb. A BEAC nem épít eléggé a kollégiumokra, tornatermet is kevés helyen találhatunk. Pedig a szellemileg lekötött emberek testedzésének szükségességét nem kell különösképpen bizonygatni.

A diákbizottság szerves része a KISZ-nek, mégis itt-ott bizonyos elkülönülési tendenciákat tapasztalhatunk. Holott a diákbizottságnak másfelől kellene önállóbbnak lennie: nem az igazgatóktól és a nevelőktől várni a javaslatokat, s azokat mechanikusan jóváhagyni, hanem önálló ötletekkel előhozakodni.

Általában a nevelőtanárok létszáma nem kielégítő. El kellene érni, hogy az igazgató — ha néhány órát tart is az egyetemen — lényegében függetlenített legyen.

Az egyetem és a kollégiumok viszonyát is javítani kell. Az oktatók ne elégedjenek meg rapszodikus „kiruccanásokkal", legyen elismert pártmunka a kollégiumok rendszeres látogatása.

A FILMESZTÉTIKAI SPECIÁLKOLLÉGIUM keretében ez évben az amerikai filmművészet fejlődéséről tart előadásokat Nemeskürty István kandidátus. A sorozatra, melynek első előadása október 6-án este 7 órakor lesz a Bölcsészkaron — korlátozott számban veszünk fel hallgatókat. Jelentkezés a kulturális titkárságon (V., Pesti Barnabás u. 1., I. em.) történik, legkésőbb október 1-ig. Minden előadáshoz filmbemutató kapcsolódik, melyet a kollégium hallgatói díjtalanul tekinthetnek meg az Egyetemi Színpadon.

VÉGZETT JOGÁSZOK NYOMÁBAN

Boross Dezső, lakásügyi előadó

„Uram, sikerült Önnek lakást szereznem..."

Boross Dezsőt mindenki ismerte a jogi karon. Mozgékony, eleven természetéről, oldalnyi cikkeiről, melyeket lapunk számára írt, jó humoráról, s úgy mondják egyesek, világnézeti képességeiről is. Nem volt jogi kari folyosó Boross Dezső nélkül... s Vén Diák sem, imbikus jellegű talpnóncsorgókról nem is beszélve.

Néhány napja — lakásügyben — a VII. kerületi Tanácsnál jártam. Az ajtón, meglepetésemre, ez a tábla fogadott: Boross Dezső, lakásügyi előadó. Bepillantottam az ablakon: homlokát felhők ráncolták, s megértő arccal, éppen türelemre kérte egyik ügyfelét... Nem ismert rám az első pillanatban.

— *Foglaljon helyet* — intett, s megtörölte izzadó tarkóját. — *Szabad a nevét?* — Rámpillantott, ekkor nevette el magát.

— Hát te? — csodálkoztam rá én is.

— *Itt élek* — mutatott körül a szobában. — *Reggel héttől délután ötig. Szerdán és szombaton fogadom ügyfeleimet... Ilyenkor ismeri meg valójában az ember, mennyi gonddal bíbelődnak az emberek. S azt is, hogy felelősséggel kell törődnöm velük. Hogy bizonyos fokig kezemben van a sorsuk.*

— Szereted a munkádat?

— *Megszerettem. Amikor idejöttem, barátaim hímzett könyökvédőt készítettek számomra. Akkor kicsit dühös voltam rájuk, mert úgy éreztem, csakugyan jelentéktelen kishivatalnok leszek. Most már másképp látom a helyzetet. Családokat, sorsokat ismerek meg, emberek bíznak bennem. Törődnöm kell velük. És nem csak reggel héttől ötig... Néhány nappal ezelőtt elcsodálkoztam azon: nekem is örömet jelent, ha lakást tudok szerezni egy igazán rászorulónak. Én magam szeretném a legjobban, ha több lenne a lakás, mint az igénylő... — És mesél, esetekről, emberekről, a munkájáról. Telik az idő.*

Dezső órájára néz. — *Ne haragudj* — mondja. — *Odakint várnak rám...*

— Nem hiányzik az egyetem... A Vén Diák? — kérdem búcsúzóul.

— *Hiányzik* — mondja mosolygva. — *Néha nagyon hiányzik. A régi cimborák, a jókedvű „randalírozások". Ez már más itt, tudod, komolyabb, felelősebb... Bár, remélem, elhisz: nem is baj, hogy az.*

S. A.

Hasznos, érdekes volt

A tanév megkezdése előtt a Rákóczi úti diákotthonban háromnapos aktívaértekezletet tartottak. Az ELTE pártbizottsága, a TTK párt- és KISZ-szervezete ugyanis ezen a helyen elemezte a tanév végén tett azon előterjesztését, mely szerint *a párt ideológiai irányelveinek megfelelően,* a szeptemberben 700-as létszámmal induló diákotthon aktivistái részére *háromnapos, politikai jellegű előadássorozatot* rendezzen, melynek célja, az ifjúsági vezetők elméleti és gyakorlati nevelése.

A aktívanapok keretében három rendkívül érdekes előadást hallottunk.

Dobos István elvtárs az Országos Tervhivatal gazdasági főosztályvezetője, a népgazdaság jelenlegi helyzetét ismertette, majd a gazdasági életben jelentkező aktuális problémákról és feladatokról beszélt.

A kollégiumi aktivisták feladatai az önnevelés és a kollégiumi ifjúság nevelése terén címmel *Pusztai Ferenc* elvtárs, az ELTE KISZ-vb kollégiumi felelőse tartott előadást.

— *A világnézeti nevelés* — mondotta — *egyetlen más nevelési területtől sem választható el.* Különösen nagy gondot kell fordítani hallgatóink eszmei-politikai tájékozottságának nevelésére, valamint a munkára nevelés problémájára is.

Ezt követően *Pusztai Ferenc* elvtárs az Eötvös Kollégium életéből vett példákkal illusztrálta a mondottakat.

Az aktívanapok utolsó előadásaként *dr. Gombár József* elvtárs, a KISZ KV egyetemi osztályvezetője beszélt az imperializmus fellazítási politikájáról.

A nagyon színes és érdekes előadásokat vita követte. Az előadók készséggel válaszoltak kérdéseikre.

Az aktívanapokat a diákotthon új munkaterv- és házirend-tervezetének megbeszélése zárta le.

Diákotthonunk ez alkalommal köszöni meg *dr. Pölöskei Ferenc* elvtársnak és *Kaszás Tiborné* elvtársnőnek azt a támogatást, melyet új kezdeményezésünk megvalósítása érdekében nyújtottak.

Kulesár Anna

PINTÉR TAMÁS:

Homokba rajzolt madár

A víz zöld. A homok sárga. Mercedes azt mondta, kilencre jön. A fiú maga alá húzott lábaknál ült a parton. Halászmadarak csapkodnak a levegőben. Karcsú a szárnyuk. A homokba rajzolja őket. Kagylódarabok fénylenek a homokban.

Rajzolja a kiterjesztett szárnyú madarakat. Kerek, lapos kavics a szemük.

— Jó reggelt, fiúka.

Háta mögül lép elő a lány, a bolyhos fürdőköpeny szétnyílik rajta. Hosszú, barna combok, kis derék. A lány nevet és eltaposta a homokba rajzolt madarakat.

— Pontos vagyok?

— De még mennyire!... Pontos, karcsú és szép.

— Kösz magának.

Ülnek, keményen vág arcukba a fény. A partmenti sás mozdulatlan.

— Uristen, milyen jó itt! — mondja a fiú.

— Jó itt, ugye?

— Jó.

— Csak így mondja?

— Hogyan?

— Ez a legszebb hely a világon.

— Ne túlozzon. Van azért szebb hely is.

— Keleti tenger?

— Miért épp a Keleti?

— Azt már láttam.

— Keveset látott.

— Velence?

— Úgy sem találja ki.

Sima a tó, napok óta tart már a hőség, a fák levelei ernyedten lógnak. Nehéz lélegzetet venni a forró levegőben.

A lány előveszi az olajos üveget, karjai villognak. dörzsöli magára az olajat.

Segít?

— Boldogan.

Feltérdel a fiú. A nyakszirtnél kezdi, belepréseli az olajat a bőrbe. Megreszket az érintéstől. Huzogatja a tenyerét, a kis pihék lesimulnak, felemelkednek.

— Miért hallgat, kisfiú?

Félig hátrafordul a lány. Füle mellett félhold alakú sápadt foradás.

— Szép a bőre — mondja a fiú.

Meg kellene csókolni azt a foradást. Etinek a homlokán volt apró sebhely, azt mesélte, hogy korcsolyázás közben elesett. Apának a fején van foradás.

— Köszönöm, kisfiú. Bekenjem magát is?

Most a nő térdel a fiú háta mögött. Néha elkiáltják magukat a madarak. Az olaj illata van a levegőben. Egy vitorlás mozdulatlanul áll.

— Ötkor indul a hajó Tihanyba — mondja a fiú. — Nincs kedve átmenni?

— Ötkor? Rendben. Átmehetünk. Miért ne.

Jó ez az egyszerűség. Az is jó, hogy hosszú, vékony combjai vannak. Jó a napsütés, a nagy, zöld víz, a fák, a hegyek, a nyugalom. Éppen így képzelte. Lesz itt egy lány, akivel megértik egymást és ha véget ér az üdülés, együtt utaznak Pestre. Aztán tart tovább a dolog. Hátha véglegesen.

— Maga mivel foglalkozik?

— Könyvtáros vagyok egy üzemben — mondja a fiú. — Es maga, Mercedes?

— Vegyi labor. Havi ezernyolc.

A lány sóhajt, legyint. Lassan elnyújtózik, hóna alatt is barna a bőr.

— Hallott már üvegjachtról? — kérdezi.

— Nem.

A lány megnedvesíti a száját, megfordul, hasrafekve beszél, a homokba:

— Azt mondják, Floridában ilyeneket látni a tengeren. Műanyagból vannak és egészen átlátszók. Ott mindig nyár van. Érdekes, mi? Csak nyár, nyár és nyár.

TUDÓSÍTÁS A VISEGRÁDI TANÁCSKOZÁSRÓL

Az ELTE pártbizottság hagyományos tanévelőkészítő tanácskozását szeptember 9—10—11-én rendezték meg Visegrádon, az egyetem üdülőjében. A tanácskozáson Pölöskei Ferenc, az ELTE MSZMP-szervezetének titkára, Sinkovits István a bölcsészkar dékánja, Király Tibor, a jogi kar dékánja, Nagy Károly a TTK dékánja, Fazekas Mihály, az MSZMP Központi Bizottságának osztályvezető helyettese és a PB tagjai vettek részt. A háromnapos tanácskozás során Lasztity Simon a TTK-n működő oktatói tanácsok munkájáról, Simon Péter az ideológiai irányelvek egyetemi vonatkozásairól, Nagy Richárd a nemzetközi munkásmozgalom időszerű kérdéseiről, Salamon Zoltán pedig a kollégiumi nevelőmunkáról tartott előadást, végezetül Pölöskei Ferenc a PB tevékenységét méltatta és a jövő évi feladatokat ismertette.

Az alábbiakban Lasztity Simon előadásának közöljük néhány fontosabb részletét, valamint Salamon Zoltán beszámolóját ismertetjük vázlatosan. Pölöskei Ferenc és Magas Antal előadását a következő számunkban közöljük.

Az ifjúság között folytatott nevelőmunka két területen folyik, egyrészt az oktatás keretein belül, másrészt az oktatás keretein kívül. Az oktatás keretein belül folyó világnézeti és politikai nevelőmunkának fő területe a marxista tanszéki csoportok előadásai és szemináriumai, és csak másodsorban jön számításba a szaktárgyakon keresztül történő világnézeti nevelés, ami nem jelenti és nem is jelenthető a szaktárgyakon keresztül történő világnézeti nevelés lebecsülését.

Ugyanakkor, amikor változatlanul az oktatói tanácsok fő feladatának a szocialista szellemű világnézeti és politikai nevelés fokozását tartjuk, a leghatározottabban *elvetjük az olyan helytelen nézeteket, amelyek a KISZ-szervezetek eszmei és politikai nevelőmunkáját egyoldalúan albertlebe szeretnék adni a marxista tanszékek oktatóinak.* Az ilyen tendenciák gyökerei ellentétben állnak a KISZ Központi Bizottságának kongresszusi téziseivel, amelyek az egyetemi KISZ-szervezetekkel kapcsolatban külön is kihangsúlyozták, hogy *„KISZ-szervezeteink legfőbb feladata az elkövetkezendő években a kommunista szakemberképzés folyamatainak elősegítése: az eszmei, politikai nevelőmunka fokozása, az ifjúkommunista közösségi élet erősítése, a KISZ-tagok elé állított követelmények növelése.* Majd más helyen: *„Bizottságaink és szervezeteink egyik legfontosabb feladata, ifjúsági szövetségünk kommunista vonásainak, politikai jellegének erősítése".*

Az oktatás keretein kívül történő világnézeti és politikai nevelőmunka fontossága semmivel sem kisebb, mint az oktatás keretein belül történő, sőt bizonyos vonatkozásokban még nagyobb is lehet a jelentősége. Az aktuális politikai kérdések, az esztétikai és etikai problémák megtárgyalására itt kerülhet sor, s azoknak a kérdéseknek a felvetésére, amelyek könyvek olvasása, filmek, színdarabok megtekintése, tárlatok látogatása során merülnek fel, és megnyugtató válaszra várnak. Mindezek marxista alapokon nyugvó megvilágosítása segíti a helyes marxista világnézet kialakítását a hallgatóknál.

Minden oktató neveljen!

Az oktatás keretein kívüli politikai és világnézeti nevelőmunka a KISZ-szervezetek és az egyetemi oktatók feladata, szervezett formában az oktatói tanácsok tagjainak a feladata. Itt nem teszünk és nem is tehetünk különbséget párttag és párton kívüli oktatók, marxista tanszékeken vagy szaktanszékeken dolgozó oktatók között, mert ez eleve helytelen lenne.

Ezt a komoly feladatot csakis a KISZ-szervezet és az Oktatói Tanács együttesen és együttműködve oldhatják meg

kielégítő módon.

Régebben, ha volt is kivétel, nagyjából az a gyakorlat alakult ki, hogy a hallgatók politikai és világnézeti nevelésével elsősorban a párttag oktatók foglalkoztak, míg a párton kívüli oktatók nagyobb része főleg a hallgatók tanulmányi és szociális problémáival törődött. Erre a helytelen gyakorlatra a pártszervezet felhívta a kar oktatóinak figyelmét, és annak szükségére, hogy ezt a helytelen gyakorlatot minél előbb felszámolják. A pártszervezet 1963 májusi határozatában az Oktatói Tanács, a párt tagjait kötelezte arra, hogy tegyék meg a szükséges lépéseket a párton kívüli oktatók bevonására a politikai és világnézeti nevelőmunkába. A határozathozatalnál abból indultunk ki, hogy a legtöbb párton kívüli oktatónál a módszertani vonatkozások jelentenek problémát, amelyek a párttag oktatók segítségével, az Oktatói Tanács kollektív munkája során, kiküszöbölhetők. Az Oktatói Tanács beszámolói alapján, sajnos, nem tudtuk leméri, hogy ebben a vonatkozásban milyen előrehaladást sikerült elérni. Az Oktatói Tanács-tagok munkájának értékelése annyira általános, hogy ilyen vonatkozásban semmi kézzelfoghatót nem nyújtottak.

Az ifjúság érdeklődése

Ahhoz, hogy ismert céljaink elérése érdekében mai és holnapi tennivalóinkat a nevelésben helyesen határozhassuk meg,

ismernünk kell ifjúságunk jellemző tulajdonságait.

Az ifjúság valósághű megítélése fontos *politikai* kérdés. A végtelenben mozgó tételekre általánosításokon nyugvó megítélés elrejti az ifjúságban végbemenő valóságos folyamatokat, a meglevő problémákat, és ezért akadályozza a nyugodt, céltudatos, tervszerű nevelőmunka kialakítását — mondta *Ilku Pál* művelődésügyi miniszter, az MSZMP politikai akadémiáján megtartott előadásában.

A különböző érdeklődési területeket a következőkben lehetne csoportosítani:

1. *Az aktuális napi politikai kérdések, amelyek a nemzetközi helyzet alakulásával kapcsolatosak;*

2. *a nemzetközi munkásmozgalom kérdései (békés egymás mellett élés, háború és béke problematikája, nacionalizmus a szocialista államokban, stb.);*

3. *a szocialista országok gazdasági együttműködésének jelenlegi helyzete;*

4. *a szocialista ipar irányításának és tervezésének problémái, a mezőgazdaság szocialista átalakítása.*

Igen örvendetes jelenség az ifjúság őszinte megnyilatkozása politikai kérdésekben, amiről több Oktatói Tanácsjelentés is beszámol, ami a hatékony nevelőmunka komoly feltétele. Továbbá igen örvendetes jelenség, hogy a vallásos vagy idealista világnézetet valló hallgatók száma igen csekély, és hogy gyakorlatilag nincsen befolyásuk az egyes évfolyamokra. Kevésbé örvendetes, hogy egyes évfolyamokon a vallásos hallgatók elzárkóznak, és olyan nézetek ütik fel a fejüket, amelyek azt hangoztatják, hogy nem kell a vallásossággal foglalkozni, mert az magánügy. Ilyen nézetekkel találkozhatunk például az I. éves vegyészeknél, az I. éves kémia—fizika szakosoknál.

Az Oktatói Tanács egyöntetű jelentése szerint, a hallgatók döntő többsége materialista és szimpatizáns, azonban materialista világnézetük még nem elég megalapozott.

Érdekes megjegyezni, hogy az Oktatói Tanács által jelzett érdeklődési területek nagyjából megegyeznek az idősebb generáció érdeklődésével, ami teljesen érthető, ha figyelembe vesszük, hogy „ifjúságunk eszmei, világnézeti és erkölcsi arculatát ugyanazok az objektív társadalmi folyamatok, hatások és szubjektív nevelői erőfeszítések alakítják, amelyek a felnőtt társadalomra hatnak".

'Nem esett szó az olyan problémákról, mint az osztályharc és a szövetségi politika kérdései a szocializmus felépítésének időszakában, a nemzeti egység kialakításának útja, vagy az olyan kérdés, mint a párt vezető szerepének értelmezése. Lehetséges, hogy ezek a kérdések nem merülnek fel egyetemi hallgatóinknál, vagy nem figyeltünk fel rájuk, vagy pedig csak mint szemináriumi anyag szerepelnek. Mindenesetre abban a nézetben, hogy a vallásossággal nem kell foglalkozni, mert az magánügy, csírájában az is benne lehet, hogy az ideológiai osztályharc felesleges, rontja a kialakult egységet az ugyan vallásos, de politikailag velünk egyetértő hallgatótársainkkal.

Ugyancsak nem esett szó arról, amit a KISZ Központi Bizottságának kongresszusi tézisei is szóvá tettek: *„Egyes fiatalok a békés egymás mellett élést helytelenül, mint az ellenséges ideológiai áramlatokkal való megbékélést értelmezik. Ez esetenként a burzsoá ideológiai nézeteket áraszító filmek, irodalmi termékek iránti túlzott érdeklődésben, valamint a kapitalizmusról alkotott illúziókban jut kifejezésre. Sok fiatal gondolatvilágában elveszik osztályjellegüket olyan fogalmak, mint a demokrácia, a szabadság."*

Nálunk csak a III. éves filzikusoktól jött ilyen jelzés, a modern polgári filozófia és művészeti irányzatok iránti kifejezett érdeklődésről. A Szovjetunióban a legutóbb bekövetkezett személyi változások kapcsán egyeseknél lehetett olyan nézeteket tapasztalni, amelyek alátámasztják a KISZ kongresszusi irányelvetből idézetteket.

Kulturális nevelés

Egyáltalán nem csodálatos az a nagyarányú, de megosztott érdeklődés, amely meg nyilvánul a film, a színház, az irodalom, a képzőművészetek és a zene iránt. Első helyen a film, színház és az irodalom szerepel, és csak másodsorban a képzőművészet és a zene. Érdekes megemlíteni, hogy az ilyen irányú érdeklődésről még ott is beszámolnak, ahol részleges passzivitás tapasztalható aktuális politikai kérdések iránt. Ez a tapasztalat szorosan összefügg az ifjúság mindnyájunk által ismert tulajdonságaival, *a sokoldalú érdeklődéssel, az érzelmi behatások iránti fogékonysággal.* Érthető, hogy az irodalomnak, filmnek, képzőművészetnek nagy szerepe és hatása lehet és van az ifjúság világnézetének alakulására. Nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy az ifjúság nagyobb részének éppen hiányos élettapasztalata és tudása folytán nincs kialakult, szilárd világnézete. Szocializmust építő társadalmunkban is a fiatalokra — ideológiai alapját, osztálytartalmát tekintve — kétféle világnézet hat. Tömegméretekben egyre jobban érezhető a marxista—leninista világnézet, és ugyanakkor különböző módon, csökkenő mértékben — de nem lebecsülendő erővel — *ma még hatnak a súlyos válsággal küzdő burzsoá ideológia különféle maradványai és változatai az ifjúság kisebb-nagyobb tömegeire.* Úgy gondoljuk, nem tévedünk, ha azt mondjuk, hogy éppen az irodalom és művészetek vonalán ez a befolyás kifejezettebb, és az itt felmerülő helytelen nézetek elleni harc gyengébb és kevésbé következetes. Mindezek ismeretében szinte érthetetlen, hogy egyes oktatókkal vitatkozni kell arról, mennyire fontos

nagyobb figyelmet fordítani az esztétikai kérdésekre

és azok világnézeti vonatkozásaira. Az oktatói tanácsok tagjainak felhívjuk a figyelmét Köpeczi Béla, a Népszabadság 1964. október 11-iki számában megjelent cikkére, amely „A szocialista irodalomért és művészetért" címmel jelent meg, és amely részletesebben foglalkozik ezekkel a kérdésekkel.

A KISZ szerepe

A KISZ-alapszervezetek politikai és világnézeti nevelőmunkájának színvonala között nem lehet nem meglátni azt a nagy ellentmondást, amelynek megoldása égető szükségletté vált. Ezt az egető szükségletet hangsúlyozta Molnár János miniszterhelyettesünk is abban a beszámolójában, amelyet 1964. október hó 5-én tartott a rektori—dékáni értekezleten: *„Egyre növekvő, társadalmi igény és követelmény nyilatkozik meg az egyetemek nevelőmunkájának megjavítása iránt. Ez teljesen jogos igénye a társadalomnak, hiszen látható: annak, hogy akár gazdasági, akár kulturális területen nem tudunk gyorsabban előremenni, legitőbbször nem a fiatal szakemberek szakmai felkészítésének gyengesége, hanem világnézeti felkészítésünk fogyatékossága az oka."*

Ennek a helyzetnek a következményeiről számot adnak az egyes oktatói tanácsok. Azonban ennek a tarthatatlan helyzetnek okairól már kevesebb szó esik. Pedig a helyzet megváltoztatása, gyökeres megjavítása lehetetlen az okok pontos ismerete nélkül.

Az ilyen helyzet következményeiről ír az egyik Oktatói Tanács vezetője: *„Sajnos, ezek a megbeszélések szakértő hiányában ellaposodnak, felszínessé válnak, és sok esetben a kérdések válasz nélkül hagyva nyílnak maradnak".* Ugyancsak erről ír egy másik Oktatói Tanács-vezető: *„Inkább egymás között vitatkoznak a diákok, de mennyivel érdekesebb lenne az egy értelmes vezetővel."* Felvetődik az a kérdés is, hogy milyen következményei lehetnek egy olyan előadásnak, amilyent Korga György festőművész tartott és az azt követő vitának. Legjobb esetben a megnyerő helytelen nézetek megmaradtak, rosszabb esetben újabbakkal szaporodtak. Nem az ilyen jellegű előadások ellen vagyunk, hanem az ellen, hogy az ilyen előadásokon nincsenek ott a világosfejű, a marxista nézeteket meggyőző erővel, érvekkel képviselő oktatók vagy külső szakemberek is. (Véleményünk szerint az Oktatói Tanács pártmegbízottjainak nem az az egyedüli feladatuk, hogy csupán beállítsák a vetítőkészüléket.)

Nemcsak egyes esetekben, hanem sokkal szélesebben és általánosan vetődik fel az egyetemi oktatók felelőssége és különösen az Oktatói Tanács tagjaié az ifjúság marxista—leninista szellemű nevelésért, ami elképzelhetetlen a helytelen nézetek elleni következetes és folytonos küzdelem nélkül. Passzív részvétel KISZ-rendezvényeken, taggyűléseken, csoportgyűléseken akár párttag, akár párton kívüli oktatóról van szó, még nem egyenlő a megkívánt világnézeti és politikai nevelőmunkával.

A KISZ létjogosultsága körül egyes helyeken folyó vitát nem szabad és nem is lehet egyoldalúan csupán elítélni. A vita arra enged következtetni, hogy maga *az ifjúság elégedetlen azzal a helyzettel, amely előállott a szóban forgó KISZ-szervezetben.* Az idézett pro és kontra vélemények arra mutatnak, hogy ez az elégedetlenség széles körű, és nemcsak azok részéről nyilvánul meg, akik féltik a KISZ-szervezet politikai jellegét, vagy féltik a szervezetet a felhígulástól. Nem érdektelen megnézni, hogy *ez a probléma és az ezekörüli vita elsősorban ott jelentkezik, ahol hosszú ideig nem volt semmilyen KISZ-élet, vagy teljesen formális volt.* Az ilyen viták kirobbanásától és felszínre kerülésétől nem kell félnünk,

bíznunk kell az ifjúság szenvedélyes igazságkeresésében és cselekvési vágyaiban,

csak arra kell ügyelnünk, hogy hozzáértéssel megfelelő irányba tereljük, mert akkor ezek a viták a KISZ-élet felendülésének kiindulópontjai lehetnek. Abban kell segítséget nyújtanunk a KISZ-szervezeteknek, hogy megkeressük azokat az okokat, amelyek egy sor KISZ-szervezetnél a KISZ-munka ellaposodásához, a már érintett ellentmondásokhoz vezettek, amely egyrészt a hallgatók politikai és világnézeti érdeklődése, másrészt a KISZ-szervezetek eszmei és politikai nevelőmunkájának elégtelen színvonala között mutatkozik.

Az ifjúság szervezettsége

A KISZ Központi Bizottságának kongresszusi tézisei adatokat közölnek az ifjúság szervezettségéről. Az adatok tanúsága szerint az üzemi fiatalok 60 százaléka KISZ-tag, a falusi fiatalok 30 százaléka és ugyanakkor a tanulóifjúság szervezettsége közel 90 százalékos. Ilku Pál művelődésügyi miniszter a már említett előadásában ezzel kapcsolatban kifejti a következőket: *„Ez a fejlődés azonban nem egyértelműen pozitív, mert szervezeti és politikai aktivitás tekintetében rendezetlen pedagógiai kérdéseket is felvet."*

A kongresszusi tézisek más helyén szó van arról, hogy: *„Az ifjúság egészén belül számottevő az a réteg, amely általában támogatja politikai tevékenységünket, de még nem kapcsolódik be elég aktívan a politikai, társadalmi életbe".* Ez teljesen egybevág a mi tapasztalatainkkal. A Fézler Gyula vezette Oktatói Tanács éppen ezeket a problémákat feszegeti, és ezekre a problémákra mutat rá, amikor azt írták jelentésükben: *„A KISZ nem tudta — sajnos — azt a nézőpontot kialakítani a hallgatókban, hogy problémáik felvetése mellett a problémák egy részét a kikerülő fiatal értelmiség lenne hivatott megválaszolni, megoldani". „Nem ismerik fel szerepüket, nem tudják, hogy a párt, a kormány és KISZ által kiadott program megvalósításából hogyan vegyék ki részüket."*

Jellemző rájuk, hogy a problémákat, a dolgokat kívülről szemlélik. Tehát nagyon fontos ennél a rétegnél a cselekvő munkába való bevonás, a foglalkoztatás, a munka rendszeres ellenőrzése, a közösségbe való bevonás. Különösen fontos ez a bevonás azért is, mert a szervezeti fejlődéssel a középiskolákban nem tartott lépést a vezetők felkészítése, a KISZ-tagok rendszeres foglalkoztatása és a nevelőmunka hatékonysága. Emiatt a KISZ-tagság sokszor a diákélet automatikus velejárójának hat. Gyakran nem nyilvánvaló a fiatalok előtt, hogy a felvétellel a KISZ-tagsággal járó alapvető követelményeket is vállalniuk kell. Ezeknek a fiataloknak kommunista szakemberré nevelése társadalmi munka nélkül, harc nélkül semmit sem fog érni. A helyes eljárás ezekkel a fiatalokkal szemben nem a KISZ-szervezetből való kizárásuk, ahogy azt egyes türelmetlen fiatalok gondolják, hanem azokra a fiatalokra számítva és támaszkodva, akik

nemcsak szívügyüknek tartják a szocializmus teljes felépítését, hanem kézsek ezért harcolni is,

vonjuk be őket a közösségbe, és szoktassuk rá őket a rendszeres, a közösség érdekében végzett munkára. Ez lenne az ügyrevezető „aktív mag", amely szükséges, de nem elegendő feltétele a jó munkának.

Az elsőévesek nevelése

A másik következtetést figyelembe véve — miszerint a középiskolában az önállóságra való nevelés nem kielégítő —, nagyon fontos az elsőéves hallgat

Korga György [ ] MDA

Szerepel a Magyar művészek a fasizmus ellen c. Kiállításon.

Fenyik Flóra: Medusa uszkytól – Korgáig 2

ESTI HIRLAP Dn. 1965. dec. 14.

VITA

ALMÁSI MIKLÓS

A KÍSÉRLET FÉTISE

A három malom, és a negyedik

Az *egyik malomban* a *művész* őröl (vagy őrlődik). Azt hiszi, hogy a kísérletezés a művészi autonómia védelmét jelenti: „Azt csinálok, amit akarok, és ha ezt valaki korlátozni akarja — úgy kísérletezem, azaz, álruhát öltök, útlevelet váltok a lehetetlenbe". Itt a kísérletezés akkor bukkan fel, ha falba ütközik a művész, ha valamit „nem engednek". Ez a „nem engednek" aztán igen változatos akadály lehet: a közönség maradi ízlése áll ellent, vagy a kritika konzervativizmusa akadékoskodik, vagy az irányító fórumok kételkednek. Tehát a kísérletezés fegyvere nem az életanyaggal, a művészi munka alapanyagával birkózásra szolgál, hanem segítségével a művet körülvevő közegellenállást kellene megtörni. A kísérletezés eredeti fogalma, a műhelymunka, a laboratórium szigorú belső munkája másodrendűvé zsugorodik. Faltörő kos, mellyel olyan stílusokat, elveket lehet elfogadtatni, melyek „egyenesben" még nem vihetők át a művészi köztudatba. Inkább varázsszó, mint gyakorlat.

A *másik malomban* a *közönség* őröl. Mert a nyilvánosság előtt, a publikum szemében különös akusztikája keletkezik a kísérletnek: hatóanyaga az ígéret, vonzereje a beavatottság. A közönség, ha egy rossz képet lát, gyenge filmet néz — mármár elutasítaná, de akkor megtudja, hogy itt most kérem kísérletről van szó — és máris tetszik a kép, megfogja az előbb még unalmasnak talált film. Honnan van az élményeknek ez a hirtelen átalakulása? Onnan, hogy most már *nem a mű maga*, annak tartalmi-formai arculata vonz, hanem amit mindez ígér: az a megfoghatatlan valami — aminek ez itt csupán „kísérlete". A néző számára a kísérlet csupán címke, mely megengedi, hogy a beavatottak otthonosságával diskuráljon egy kicsit a művésszel, belelásson a kulisszák mögé, sőt: a közönség kicsit fölényes és kicsit megbocsátó is lehet az alkotóval szemben: „Lám, lám, ő sem tud mindent, most is csak »megkísérelte« megközelíteni azt a valamit..." Aztán: a kísérletben a publikum valami „ellenzéki" hangot vél kihallani, valami „izgalmas odamondogatást", és most már *nem is a művet figyeli* — annak esetleges tartalmi újszerűsége nem is igen foglalkoztatja —, hanem azt a rezonanciát élvezi, amit az ellenzékiség vélt — vagy valóságos — atmoszférája jelent. A kísérlet itt is önmagáért áll, olyan cégér, mely mögött aztán közömbös már a mű tartalma.

A *harmadik malomban* a kritikus és esetleg egyes kulturális fórumok őrölnek. Itt a kísérletezés kettős fényben jelenik meg. Egyrészt figyelembe kell venni azt az elvet, hogy mi a „kísérletezés szabadsága" mellett állunk, támogatnunk kell az ilyen irányú törekvéseket. Másrészt azonban a kísérlet mégsem valami jó dolog, hiszen nincs készen, legtöbbször valami dekadens divat importálását érzi mögötte a kritikus. És mivel nehezen lehet elválasztani az igazán újat és a *később* majd lehámló vadhajtásokat, a kísérletezés ezen a szinten újra csak nem a mű tartalmi elemzésén kap jó vagy rossz osztályzatot —, hanem csupán a „meddig engedjük elmenni a kísérletet" szemüvegén keresztül látszik; vagy az „igazi" művészet és a „kísérletező művészet" arányainak védelmezése szabja meg, milyen szemmel nézzük a kísérletezőt.

Mindhárom álláspont azt hiszi, ugyanarról a témáról, a *kísérletezésről* van szó — de mindhárom malom külön-külön őröl. Csupán egy közös mozzanata van mindhárom elképzelésnek: a kísérletezés *fétisizálása*. Önálló mivoltában válik gyógyszerré vagy bűnné, a műélvezet élményévé, vagy a bosszankodás tárgyává — füg-

ismerünk, de nem szóltunk még róluk és olyan szituációk megközelítési útján jutott el hozzájuk. melyeket eddig eltanácsolt a „kötelező biztonság". Hasonlóképpen tartalmi mag körül bonyolódik a *Szolzsenyicin*-vita is a Szovjetunióban. A dogmatizmus számára Suhov figurájának egyszerűsége, népi mivoltából eredő korlátoltsága és emelkedettsége a kötelező biztonság megszegését jelenti: nem példaképtípus, nem akar és nem tud leszámolni rossz sorsával, nem forradalmár hős, de nem is ellenszenves alak. Az író tehát elhagyta azt a kizárólagos közlekedési utat, mely hosszú időn át az egyetlen pálya volt a hősök ábrázolása felé. Az ilyen esetekben a kritikusi mérce nem az, hogy vajon sikerült-e a világ új arcát megragadni, hanem az a klisé, hogy „ehhez a témához" nem lehet ilyen „kétes" — azaz nem tradicionális, nem kipróbált — szemléletmóddal közeledni. Ezeket az eszközöket előbb tessék kikísérletezni — persze valami más, közömbös témán —, és csak miután kijárta már a kísérleti iskolát, akkor próbálkozzék ilyen nagy témákkal. A kötelező biztonság gyakorlata tehát a formai kifogások ürügyén a valóság realista feltárásának elevenébe vág: elvitatja a művésztől azt az elemi kötelességét, hogy az élet lényegi mozgását és felületi arcjátékát közvetve új megközelítési utakat találjon, melyek segítségével mélyebben villanhat elénk az, ami valódi. Példáinkban szándékoltan nem kísérleti alkotásokat soroltunk fel — hanem „műveket". Olyanokat, melyek újat hoztak, vállalták a rizikót, az új szemléletmód kockázatát, de egyúttal elkötelezettjei is maradnak a valóságnak. Műveikben ott él a kísérletezés mozzanata, anélkül, hogy önállósulna valami külön játszótérré. Mert a kötelező biztonság magatartásából nem a kísérletezés véglete a kiút — noha ez manapság sokak előtt így tűnik —, hanem a valósággal való elkötelezettség bátorsága, az új kísérleti körüljárása és fegyelmezett kutató szenvedélye.

A kísérleti műveket valami rossz ízű erőltetettség jellemzi. (Ha nem a külföldi „import" szaga!) Mint mondottuk, a „kísérlet" címszó manapság még csupán az *engedélyezett felelőtlenség játszótere*. Itt nem kell fegyelmeznie magát a művésznek, szabadon játszhat, hiszen ezen a játszótéren ezt nemcsak lehet, hanem ez a kötelező magatartás is. (Korga György szürrealista kiállítására, vagy Pendereczky zenedarabjaira gondolunk példaként.) A kísérletezés exhibicionizmusa hozzátartozik a művészi sikkhez, de valahogy azonosul a „körből való kilépéssel", a „kitombolással" is. És ahogy a kitombolás mámora után következik a normális hétköznap, úgy a kísérleti alkotásokat követő művek igen gyakran vezetnek vissza a kötelező biztonság által sugalmazott átlagszerűségbe. És sajnos meg kell mondanunk, hogy ennek a magatartásnak a kialakításában a kritikus is, kultúrpolitikánk is közreműködik. Felülről nézve, a kísérletezés valami „biztonsági szelep", mely levezeti a rossz indulatokat, a művészettel velejáró anarchista játékkedvet stb. A kísérletező művészről olyan kép alakult ki, mint az ifjúkori kicsapongásról a jó kispolgári családokban: majd benő a fejük lágya. Csakhogy a fejlágyának a benövése kétféle módon történhet. Lehet az átlagost termelő, a valóság felfedezéséről lemondó művészi megalkuvás, és lehet az életnek elkötelezett, radikálisan újszerű világképet formáló művészi magatartás is. Ez a „biztonsági szelep"-elmélet azonban nem tud beleszólni abba, hogy merre is tartson a művész, melyik utat válassza majd e két lehetőség közül. Egyáltalán: nem tudja megszüntetni azt a hamis szélsőséget, mely a kötelező biztonság művei és a kísérletező felelőtlenség pólusait hozták létre. Ellenkezőleg: csak újratermeli ezt a szélsőséget, úgy, hogy az egyik póluson a „konzervatív" vagy kommersz művész tevékenykedik, míg a másikon az „elitnek" termelő kísérletező forradalmár. De észre kell vennünk már, hogy az igazi nagy művek nálunk is ezen a szélsőségen kívül, valahol a senki földjén jöttek létre.

Ehhez még hozzá kell számítani azt is, hogy a kísérletezésnek van egy „meghonosítási" funkciója is: sokszor a leggyengébb párizsi vagy San Franciscó-i divat is spontán természetességgel kapja meg a kísérletnek kijáró babért. Ez a honosítási eljárás — mintha gyümölcsfákról vagy gyöngytyúkokról lenne szó — azt „kísérletezi ki", hogy ami odakint már él, azt milyen átalakítással lehet itt is — a közönséggel, az irányító közvéleménnyel elfogadtatni. Távolról forradalminak tűnő eljárás ez: látszólag át akarja törni a művészi közízlés provincializmusát, és akár Párizsra, akár Moszkvára tekint, modern vívmányokat akar besegíteni a fatornyos fogalmak és ízlések közé. Csakhogy ez nem igazi forradalom, csupán a konzervatív művészi magatartás folytatása: a *már meglevőt* akarja adaptálni, sokszor olyasmit persze, ami már odakint is lejárt. De ha a legmodernebb készterméket akarja is átvenni, máris lemaradt az időtől: saját életünkre szabott időnktől, saját gondjaink, problémáink megközelítésétől. Ezt a „mást" azonban nem tudja észrevenni,

Magya...
SAJTÓF...
Budapest V., Pe...
Telefon: 18...

ÚJ IRÁS

mert figyelmét leköti a meghonosító eljárás, a „határőrizeti szervek" ravasz kijátszása.

A megoldás lehetőségei

Ha eddig úgy tűnt volna valakinek, hogy a kísérletezés lehetőségei ellen szólottunk volna, úgy szögezzük le még egyszer világosan: mi csupán egy káros társadalmi jelenség ellen emeltünk szót, mely a művészi alkotómunka egyik igen fontos *mozzanatából önálló fétist* csinált, mely a kísérletezés művészi értelmét eltorzítva, valamiféle rekláminná, vagy önmagában vett értékké emeli, függetlenül attól, hogy mögötte van-e tartalmi-művészi aranyfedezet. S tegyük még hozzá, hogy ez a közéleti jelenség csupán másodlagosan művészi-alkotói belügy, igen sokszor a művészi közvélemény, kritikai hangulat, vagy kultúrpolitikai merevség következménye. A kísérletezés szabadságának elvi meghirdetése a gyakorlati munka áttételeiben igen sokszor torzító elemekkel vegyesen érvényesül. Így pl. X-nek szabad kísérleteznie, mert ő egy olyan művész, aki dokumentálja a kísérletezés messzemenő lehetőségeit, viszont Y-nak már nem nézzük jó szemmel kísérletezéseit, mert hiszen ő egy reprezentatív művész, tőle nem kísérleteket, hanem műveket várunk. Bizonyos problémakörökben megnyílik a kísérletezés játéktere, melyet aztán igen gondosan elfalazunk a többi témáktól, és a kísérletezőket csupán erre a játszótérre engedjük be, mintegy járványos kórokozótól féltve a többieket, és a többi témákat. Aztán: nem látjuk be, hogy a művészi alkotómunka különböző ágazataiban más és más arányban kellene érvényesülnie az új módszereknek, a szimpadi formabontásban — vészetben megint csak szükség lenne az eszközök felelősségteljesebb revíziójára. ahol eddig is sok, tartalmilag felesleges játékot láthattunk — kevésbé, a filmmű-lási stílusok keresésének. A festészetben erősebben, a szimpadi formabontásban — Ehelyett a képzőművészeti alkotómunkában is azt látjuk, hogy néhány engedéllyel rendelkező kísérletező mellett — akik aztán legtöbbször csupán kísérleteznek, hóbortos ötletekkel sziporkáznak — igen gyakran csak a posztimpresszionista stíluspigonizmust támogatjuk, ahelyett, hogy mai életünk korszerű kifejezési formáit felelősséggel kereső alkotókat segítenénk.

Hol van tehát szerintünk helye a kísérletezésnek? Mindenütt, ahol új életünk eddig nem ismert, új relációit akarja élesebbre állítani a művész. Vagyis: el kellene mosni azt a különbséget és munkamegosztást, mely a műalkotás és kísérletezés között ma még fennáll, s melyet kritikai szemlélet és művészetpolitikai gyakorlat akarva-akaratlanul elősegít. Művészileg kiteljesedett, jelentős művek akkor születnek, ha a még ki nem mondottat fogalmazzák meg, úgy hogy benne magunkra ismerjünk, úgy, hogy a formailag új felszín mögött az élettartalom újszerűségére bukkanjunk. A *Tvardovszkij* által szavakba öntött követelmény, hogy ne a pártharározatokat illusztrálja a művész, hanem fedezze fel az élet új mozgásirányait — nemcsak politikai-társadalomszemléleti bátorságot igényel, hanem a *kísérletezés mozzanatát* is magában foglalja. Mozzanatát: ez annyit jelent, hogy a művész vállalja a világ újszerű felfedezését is, a tévedés kockázatát is, de mindezt felelősséggel teli, realista szándékú összegezés keretén belül. Nem külön játéktérre kell vonulni a kísérletekkel, ahol aztán csupán experimentumok születnek, hanem a jelentős vállalkozások, összegező művek részévé, természetes, és ne csak eltűrt velejárójává kell válnia a kísérletezésnek.

Tudom, hogy szükség van „külön" kísérletekre is, az eszközök önmagukban való kiforrálására, s azt is tudom, hogy eddig kicsit egyoldalúan fogalmaztam. De ha csak ezt értjük kísérleten, akkor konzerváljuk a művészet és kísérletezés szétszakadását, akkor a kísérlet csak jövőre szóló váltó marad, esetleg kezesek nélkül. Így hát úgy érzem, hogy a döntő feladat a *műveken belüli kísérletezés*. Kis paradoxiával azt is mondhatnám, hogy engedjük meg a nem-kísérletezés szabadságát is. Ti. azt a művészi magatartást, mely alkotásait teljes felelősséggel „kész műként" tárja a publikum elé, nem akar a „kísérlet" címszóval védettséget, vagy pikáns mellékízt szerezni — s ugyanakkor műveiben ott él mégis a formai-eszközbeli újszerűség, meghökkentően modern kompozíció, az újat kereső, alkotói szellem. Az utóbbi évek irodalmi sikerei, a Rozsdatemetőtől a Húsz óráig, mind magukban foglalták a kísérletezés mozzanatát, formában és szemléletmódban mind továbbmentek az addig kialakított művészi világképen és technikán. Sánta pl. azzal a technikával dolgozik, hogy a dolgokat egyszerre több relációból nézi, és az emberi arcok minden viszonylatban más és más színt, karaktert öltenek, míg a végén tel-

jes plaszticitásban állnak előttünk az emberek. Csak[illegible] revétlen marad, mert feloldódik az egész mű valós[illegible] mozzanat visszahúzódik, miután a valóságot kézenfogva elénk állította. Ezekben a művekben benne van a legmagasabb rendű kísérletezés, és mégsem csak kísérletek: kész, nagy alkotások. Mit értünk tehát azon, hogy engedjük meg a nem-kísérletezés szabadságát is? Azt, hogy ezek a művek, melyek felelősséggel vállalták az újszerű látásmódot, és teljesebben sikerült ábrázolniuk életünket — eddig nehezebben tudtak utat törni maguknak. Nehezebben, mint a „kísérleti" védjeggyel ellátott művek, melyeket „nem illik" támadni, bírálni, mert azok kísérletek. Nem védte őket ez a címke, és mivel újszerűségük látszólag és valójában is ellentétben állt azzal, amit addig megszoktunk, kissé ferde szemmel is néztünk rájuk.

A kísérletezés fétisének fellazításához tehát több dologra is szükség lenne. Egyfelől a művészi morál, az alkotói etika átformálódására. Segítenünk kellene azt a fajta művészi önállóságot, mely nem enged a kísérleteket csodáló csábításnak, mely nem könnyű „elit-sikert" akart elérni, hanem nagyobb feledezo útra készül, és annak minden keservét is kész vállalni. Kétségtelen, hogy ehhez nemcsak önfegyelem szükséges, nemcsak a könnyű vagy könnyebb siker csábításával kell számolni, hanem más, művészeten kívüli erők sodrásával is: a klikkszellem, a divatáram, a kritikai félrehallások mind ez ellen a valódi művészi magatartás ellen dolgoznak. A másik feltétel az a művészetpolitikai-kritikusi magatartás lenne, mely a kísérletezést támogatja az összefoglaló szándékú nagy művekben is, mely nem pusztán a kísérletezés elvont jelszavát ápolja, hanem tartalmi alapon ítéli meg annak pozitív vagy negatív előjeleit. Szükség lenne továbbá a közönség ízlésének, „szimatának" áthangolására is. Ez sem megy máról holnapra, és főleg nem parancsszóra. Ehhez az kellene, hogy olyan művek születsenek, melyek eseményeket jelentenek egy-egy művészet fejlődésében, melyek tartalmi jelentőségüket esetleg mint szituációt tudják a közönség számára vonzóvá is tenni. Gondolok itt pl. arra, hogy náluk kevés olyan színházi bemutató született még, mely társadalmi esemény lett volna — annak ellenére, hogy számos formabontó játékot láthattunk. Olyan színházi élmény, mely a viták tüzében, a pro és kontra véleménynek harcában áll, nemigen született. Pedig enélkül az atmoszféra nélkül nem sikerül átformálni a publikumot. Amíg a nagy műveknek nincs meg ez a légköre, addig csak az öncélú kísérletezés „ellenzékiségének" lehet meg az a vonzóereje, ami régebben minden nagy alkotás természetes társadalmi velejárója volt. (Victor *Hugo* Hernani-ját pl. a „mellények csatájaként" tartja számon a színháztörténet, és azóta is számos nagy jelentőségű bemutató volt a közéleti érdeklődés és izgalom centruma. Pl. *Ibsen* darabjai Németországban, az expresszionizmus győzelmes felvonulása a húszas években stb.) Nem üres szenzációkkal kell nevelni a közönséget, hanem a nagy műveknek kell ezt a vonzóerőt megteremteniük. És ez csak úgy sikerülhet, ha a kísérletezést szélesebb koncepcióval, gazdagabb művészi tartalommal is tudjuk párosítani.

TÓTH ISTVÁN

KÖVETKEZETESSÉGET!

Mi, újságírók, tanúsíthatjuk, hogy Rényi Péter rendkívül izgalmas kérdésben indított vitát. Ha valaki találkozik a hatalom és erkölcs ellentmondásaival, az újságíró hatványozottan. Már csak „hivatalból" is. Mindjárt legyen szabad leszögezni, hogy a bonyolult, roppant színes változatokat produkáló társadalmi mozgásokban sosem jelentkezik hatalom és erkölcs problematikája olyan előkelő, matematikai képletté egyszerűsíthetően, amely szerint hatalom és erkölcs — egymást kizáró, abszolút ellentét.

A szocialista társadalmi rend követelte morállal csak egyes emberek, klikkek immoralitása kerül szembe. De sosem lezárt, befejezett módon. Még akkor sem, ha az önhibájából, vagy környezete gyávasága miatt magára maradt ember vereséget

M.D.K

Korga György
grafikus

"Illusztráció"

Élet és Irodalom, 1966. febr. 26. - 1 lap.

Korga György
festő

M.D.K

A világ eseményeit elevenüti
szenvedélyességgel.

D. Fehér Ysusse: Soha többé fasizmust'
Művészet, 1966. április – 7 lap.

Készpénzzel bérmentesítve
Bp. 72. sz. postahivatalnál

Ára: 1 forint

Új Ember

Katolikus hetilap
1964. május 17
XX. évfolyam, 20. szám

A munkálkodó Szentlélek

Az emberiség ma vakmerően, mintegy a saját tudásától és erejétől meghatott bátorsággal áll a világegyetem tereinek kapujában. Ezek a terek a végtelenbe fénylenek, erről félelmetesebbek, mint amiket ide a földre bezártan ismertünk. Magának az űrnek örvénylései kapják föl a belétört űrrakétáinkat s szaguldanak vele tovább, szédítően sebességgel, egyelőre még csak a naprendszer bolygóinak irányába. A ma: történelemformáló és társadalomformáló hatalommá tette a természettudományokat és a fizikai erőforrásokat.

De éppen az, hogy behatolhattunk a kozmosz tündöklő végtelenjébe, az, hogy szembeszállunk vele, éppen az, hogy felhasználjuk erőit: mutatja meg nekünk, hogy merőben mások vagyunk, mint a világ és erői. Az állat *egy* a világgal, egy a természettel. Minden ösztöne arra irányul, hogy öntudatlanul olvadjon abba bele. Mi emberek azonban szembeszállunk a kozmosszal. Valaki tudatot adott, valaki személyiséget adott nekünk. Ide helyezett bennünket a Terra bolygóra, a fény és árnyék e forgó és szaguldó szigetére az űrben. Valaki azt a feladatot adta nekünk, hogy váljunk uraivá ennek a világnak. És az ember, aki a nemlétből bukkant fel a személyes lét rejtélyes világosságába, és az ismeretlenbe távozik onnét, nem azt érzi, amit az egzisztencializmus komor bölcselete kiált feléje, nem azt, hogy „az emberi lét legfőbb tartalma a lét félelme", hanem azt a vigasztalást, amit éppen ezzel a gondolattal szemben ragyogtat fel a keresztény tanítása a Szentlélekről. Azt, hogy az emberi élet evilági tartalma és célja nem a félelem, hanem az, hogy minél lakhatóbbá rendezzük ezt a nekünk e célra adott csillagot. A Szentlélek másik működése: fenntartani az emberiség történelme kezdetén még megvolt, de a bűnbesés által megromlott kapcsolatokat a Teremtővel, majd beteljesíteni Krisztus megváltói munkájának következményeit.

Az egyház mindig vallotta és ma is változatlanul vallja, hogy benne, az ő kegyelemeszközeivel, a szentségekkel valósulhat meg legteljesebb mértékben a Szentlélek munkálkodása az emberi lélekben. De vallja azt is, hogy az ember olyan teremtmény, amelynek egyik lényeges jegye éppen a Szentlélek munkálkodására való alkalmasság. Az egyház ma fokozottabban, mint valaha ‚kívánja tudomásul venni a Szentléleknek azt a szelíd és szeretetteljes működését az emberi lélekben, amit a Galamb, a Láng és a Fuvallat jelentenek, mint jelképek. A Szentlélek eljövetelével teljesedett be a megváltás. Krisztus küldötte a Lelket, ahogy megígérte.

Ijjas Antal

Siri bíboros lemond?

A Magyar Kurir jelenti: Az olasz püspöki konferencia vezetésében rövidesen változás várható. Rendszerint jól tájékozott körökből származó értesülés szerint az 58 éves Siri genuai bíboros egészségi okokból valószínűleg lemond az elnökségről és utóda a 64 éves velencei bíboros, Urbani lesz. Az olasz püspökkari konferencia új titkára hír szerint a 63 éves Guano livornói püspök lesz.

Saád Béla:

Küzdelem a negyedik ülésszakért

A Szentatya nem szab időkorlátot a zsinatnak
Siri bíboros szerint gyorsan be kell fejezni a zsinatot
Montini Italo: Kettőzött iramban is hét ülésszakra volna szükség a 14 schéma megtárgyalásához

Megszaporodtak a hangok, újságcikkek és vélemények, amelyek arról szólnak, hogy a zsinat nem fejezheti be munkáját az ez évi harmadik ülésszakon, hanem feltétlenül szükség lesz még egy negyedik ülésszakra is. Az első pillanatra azt hihetnők, hogy puszián eljárástechnikai vagy napirendi kérdésről van szó, amelyben az a tényező a döntő, végezhet-e tárgyalási anyagával szeptember közepe és november közepe között, azaz két hónap alatt a zsinat vagy sem? Azután olvasgatván a nyugati sajtóban megjelent cikkeket, rájövünk, hogy tulajdonképpen még mindig az alapkérdésnél tartunk, nevezetesen annál, *vajon egyáltalán szükség van-e a zsinatra?*

Bármennyire meghökkentő is az első szempillantásra ez a kérdésfeltevés, íme, két jelentés bizonyítékul. Mind a kettő jó forrásból való, a Katholische Nachrichten Agentur, azaz KNA bonni szolgálata adta. Két, egymással szögesen ellentétes vélemény.

MÜNCHEN, ÁPRILIS 27.: *Amíg rövidtel ezelőtt az volt az irányzat, hogy a zsinatot zárják le a harmadik ülésszakkal, húsvét óta ellentétes irányú megmozdulás tapasztalható, s ez nyomatékosan óva a zsinat élsietett befejezésétől. Ezt állapította meg Galli Mário svájci jezsuita, a bajor rádióban elmondott kommentárjában. „Ma már a zsinati atyák többsége afelé a nézet felé hajlik, hogy az őszi harmadik ülésszakot még egy negyediknek kell követnie, amely azután ténylegesen az utolsó lesz." A megtárgyalandó anyag oly nagy, hogy azt még meggyorsított munkatempó esetén sem lehet komolyan megvitatni. A második ülésszak tapasztalatai azt mutatják, hogy semmit sem szabad elsietni.*

GÉNUA, ÁPRILIS 24.: *Siri bíboros, Génua érseke s az olasz püspöki konferencia elnöke nyilatkozott az amerikai katolikus hírszolgálat, az NCWC képviselőjének arról a kérdésről, mi a jelentősége a zsinatnak abból a szempontból, hogy az egyház beleilleszkedjék a mai időkbe? Az elmúlt két ülésszakon Siri bíboros hangsúlyozottan úgy jellentkezett, mint a konzervatív irányzat szóvivője. Neki tulajdonítják ezt az elszólást: „Üljön évre lesz szükség, hogy XXIII. János pápa hibáit korrigálni lehessen." Siri bíboros az interjú során kijelentette, hogy egyetlen ülésszak bőven elegendő, hogy a zsinat a szükséges munkát elvégezze. „Sokkal jobb is, ha a püspökök manapság nincsenek távol székhelyüktől. Az egyházmegye ezáltal csak kárt szenved." A későbbiekben pedig kijelentette Siri bíboros, hogy nem osztja azok véleményét, akik szerint a zsinat lassan dolgozik. Ellenkezőleg, túlsietve dolgozik.*

Tartózkodjunk a személyes megjegyzésektől, adjuk át inkább a szót *Montini Italónak*, akinek *„A zsinat kilátásai"* című cikke a *minap jelent meg a bécsi Die Furche katolikus hetilapban.* A lap nem árulja el, hogy Montini Italo azonos-e a szentatya fivérével, aki olasz szenátor. Mindenesetre a cikknek finom hangszerelésében tett bátor megállapításai, diplomatikus választékossága feledésre méltó, közéleti személyiségre és publicistára utal.

„Kimondható tehát az a megállapítás, hogy *ennek a szavazásnak az eredménye mindenkire kötelező, beleértve a kisebbséget is,* s hogy az illetékes zsinati bizottságnak nincs más tennivalója, mint ezt tudomásul venni és a tervezetet a megállapított elvek alapján újra átdolgozni. Ezt annál inkább így kell és lehet felfogni, mert a bizottság elnöke Ottaviani bíboros 1962. december 19-én a müncheni rádiónak adott interjújában kijelentette, hogy „a jelenlegi teológiai bizottság nem tehet mást, mint azt, amit a zsinati atyák többsége számára a célból előír, hogy a javaslatokba beillessze."

Emlékezünk, hogy az október 30-i szavazás után ennek éppen az ellenkezője történt. *Voltak, akik tagadták a szavazás hatékonyságát.* Sőt, kétségbe is vonták, hogy joguk volt-e a moderátoroknak az alkalmazott eljárásra, nem is szólva a törvényesség kétségbevonásáról. *(Siri bíboros is ehhez az irányzathoz tartozott. S. B.)*

Akik a zsinat elsietett bezárását szorgalmazzák

Nem lehet vitás, hogy a zsinat elsietett lezárását azok szorgalmazzák, akik riadtan fogadták XXIII. János pápa változatlanul jótt elhatározását, hogy zsinatot kíván összehívni. Az első két ülésszakon végeredményben eredményes volt működésük, hiszen mindössze a liturgikus konstitúciót és a tömegtájékozódási eszközökről szóló dekrétumot tudta formába önteni a zsinat. Az elvenbe vágó kérdések most következnének, köztük a püspöki kollegialitás megfogalmazása, az ökumenizmusról szóló schéma, benne a válásszabadságról szóló fejezettel, s végül a legproblémásabb schéma, a 17-es. Ez utóbbit eddig négyszer dolgozták át. Az egyes változatok tartalma nem ismeretes, de tagoltsága igen, s ebből következtetni lehet arra, *miért is kívánják egyesek hogy a zsinat kifogyjon az időből, nagyolja el tárgyalási anyagát,* mert ez esetben a zsinat múló, bár kellemetlen epizód maradna, s az egyház kormányzása visszazökkenhetne az utolsó négyszáz év kitaposott kerékvágásába, a újra eltűnnének a viharfelhők a római Kuria hatalma és centralizmusa felől. Kézenfekvő az a következtetés, hogy akiknek akarata ellenére hívta össze a zsinatot János pápa, s akik nem tudták megakadályozni, hogy Pál pápa folytassa előde művét *s* akiknek tehát kezdettől az a rejtett véleményük, hogy a zsinat felesleges, *azoknak számára a mai helyzetben csak az a járható út kínálkozik, hogy elérjék, legyen minél előbb vége a zsinatnak, éspedig — harmadik ülésszakkal.*

A legtöbb jel arra mutat, hogy újabb s immár végleges, csatavesztés értékű csalódás éri őket. A koordinációs bizottság április közepén Rómában tartott ülésének anyagából annyi már kiszivárgott, hogy megtalálták a nyílvános ülések számára azt az ügyrendet, amely képes megakadályozni, hogy a II. Vatikánum elhúzódjék egy teljes évtizedre. A bizottságok által tömör szövegezésben kidolgozott schémákról, miután azokat püspöki konferenciákon, bizottságokban megtárgyalták, a generális kongregációkon két szónok fogja elmondani a mellette és az ellene szóló érveket. Ezután, másnap vagy harmadnap az atyák szavaznak. Olyan kérdésekben pedig, amelyek az elvek tisztázásjanlása miatt még nem értek meg a bizottsági munkára, a moderátorok épp úgy elvi kérdéseket terjesztenek az atyák elé, mint tették a püspöki kollegialitás tárgyalásban. Minthogy pedig valószínűtlen, hogy az őszi ülésszakon előterjesztett elvi kérdésekre adott válaszokat a bizottságok még az ülésszak folyamán megszövegezzék, *éppen ezért elkerülhetetlen a negyedik ülésszak.* A harmadik ülésszak dönteni tud mindazokról a schémákról, amelyekről a pro- és contra vélemény világosan kikristályosodott, viszont csupán a bizottságokat irányító határozatokat hozhat olyan esetekben, amikor még az elvi tisztázás nem történt meg. Az elveiben meghatározott schémák szövege kerül azután a végleges és utolsó, a negyedik ülésszak elé.

Hogy mennyire szükség lesz elvi kérdésfeltevésekre, azt legjobban a 17-es schéma tagoltsága mutatja. Néhány tíz fejezetcím: Az ember hivatása és jogai. Az emberi személyiség a társadalomban. A házasság és a család. A kultúra, a gazdasági rend és a szociális igazságosság. A népek közössége és a béke.

(Folytatás a 2. oldalon)

Montini Italo cikke

Íme, a cikk idézgető részei:

XXIII. János mondotta 1962. december 8-án, hogy az első zsinati ülésszak legyen „nagy munka lassú és ünnepélyes bevezetése. Készséges keresése annak, mi a magja és lényege az Úr tervének."

1963. december 4-én VI. Pál nem ilyen tömören foglalta össze az eredményeket, hanem széles mérlegét vont a végzett munkáról és lényegében pozitíven ítélte meg azt, dacára a sok hiányosságnak.

Montini Italo maga is végigtekint a második ülésszak munkáján és kérdezi: „Fel kell tennünk a kérdést, vajon a második ülésszak nem maradt-e el saját programja mögött s vajon aggodalom nélkül tudunk-e a jövőbe tekinteni? Nem akarjuk azt állítani, mintha egy zsinat jelentősége és sikere egyedül és kizárólag a konstitúciók és dekrétumok számától függne, amelyeket kihirdetni képes. Mégis kétségtelennek tűnik számunkra, hogy a meghirdetett és a ténylegesen megtárgyalt témák közti viszony mellőzhetetlen ítételalapot alkot." Emlékeztet arra a továbbiakban, hogy az eredeti 70 javaslatot még az első ülésszak alatt 17-re szállították, s arra is, hogy rendelkeztek a zsinati szövegek megrövidítéséről, ahogy csak a leglényegesebb bevezető gondolatokra szorítkozzanak. Majd ezt a megjegyzést teszi: „A generális kongregáció számára a gyakorlatban megszüntették a titoktartást, vizsont ez fennáll a javaslatok szövegére vonatkozóan, éppen ezért biztosan nem nyilatkozhatunk arról, vajon a két zsinati szakaszban előterjesztett javaslatok megfeleltek-e a János pápa által felállított követelményeknek. Sok zsinati beszédben elhangzott közlés más sejtet. Kétségtelen az is, hogy a liturgikus javaslat fejezeteiben a rövidítést nem hajtották végre, jóllehet a zsinat az első ülésszakon ezt elhatározta." Számot vet a szerző azután azzal, hogy a 17 schémából tulajdonképpen 14 maradt napirenden, kettőből konstitúció, illetve dekrétum lett, a Szűzanyáról szóló pedig beolvadtatott az egyházról szólóba. Kifejti, hogy *még akkor is, ha az eddigi munkatempót megkétszerezik, hét ülésszakra volna szükség a 14 schéma megtárgyalásához. Ekkora időre azonban a zsinat kétségkívül nem húzódhat el* — állapítja meg.

Gál Ferenc: Idő az örökkévalóságban

A Szent István Társulat kiadásában most hagyta el a sajtót Gál Ferenc „Idő az örökkévalóságban" című könyve, melyben a szerző a modern teológia kérdéseit tárgyaló előadásait gyűjtötte össze.

Gál Ferencet, a budapesti Hittudományi Akadémia professzorát nem kell bemutatnunk olvasóinknak. A Vigilában és az Új Emberben megjelent cikkei, budapesti konferenciabeszédei, különösen pedig „Katolikus hittételek" című — 1960-ban megjelent majd második kiadást is megért — könyve eleven érdeklődést keltettek a katolikus világnézet kérdéseiben eligazodni kívánók körében. Most megjelent művében is — melynek részleteseb ismertetésére még visszatérünk — arra törekedett, hogy mondanivalója különleges filozófiai és teológiai előtanulmány nélkül is érthető legyen s a katolikus hívő a kinyilatkoztatott igazságokban megtalálja a modern vallásos élet forrását.

■

Gál Ference „Idő az örökkévalóságban" című könyve kapható a Szent István Társulatnál, Budapest, V., Károlyi M. u. 4—8. III. lépcső, I. emelet. — Ára 46,— forint.

Egy cellatárs Kolbe atyáról

A „The Universe", az angol katolikusok hetilapja tiporiott közöl az Auschwitzban mártíthalált halt Maximilian Kolbe atya egyik fogolytársáról, Jozef Katlinskiról. A hajdani fogoly érdekes egyéniség: festő, zenész, szobrász és — bábjátékos. Az auschwitzi haláltáborban egy ideig egy cellában raboskodott Kolbe atyával.

— A foglyok szentnek tartották őt — mondja. — Sőt, nemcsak a foglyok, de a német börtönőrök is elismerték, hogy szent.

Katlinski jelen volt, amikor egyik társuk szökése miatt megtizedették az egyik barakk foglyait, és amikor Kolbe atya önként vállalta az éhhalált az egyik fiatal, családos fogoly helyett. Az egykori fogoly még most is borzongva mondja el:

— Bevitték őt is a cellába, a többi éhhalálra ítélt foglyával együtt. Maximilian atya énekelve várta a kínos halált. Egyrmás után haltak meg a foglyok, de ő őt hét elteltével is élt még... Végül is átvitték a kórházba és ott méreggel ölték meg.

Mit tanít Shakespeare a bűnről

„Bűnünkben ha megkeményedünk, jaj, akkor Isten eltéveszt eszünket; gyalázatunk iránt szakká tesz és bálványunkká bűnünket" (Antonius és Cleopatra).

Ismeri a bűnbánat vétket oldó hatalmát is:

„Az ítélettől nem ment semmi meg, csak mély bűnbánat s feddhetetlen élet ezután." (A vihar).

Ki nem hajol bánatra, nem való sem ég — sem földre ... bánattól csendesül az Úr haragja". (A két veronai ifjú).

■

A Bengáli-öböl mentén levő Bhubaneswar hindu kegyhelyen, amelyet a száz templom városának neveznek, katolikus templom épült. Részére Oressza tartomány kormánya adott telket.

KATOLIKUS SZEMMEL

Mintha csak Karinthy Frigyes szállóigévé vált szellemessége testesült volna meg a Ludas Matyi május 7-i számában: „Én a viccben nem ismerek tréfát." A lap ugyanis olyan vicceket közölt első és két belső középoldalán, amelyekben nemcsak a lap, de láthatólag még nagyon sok más, lelkiismeretére hallgató ember sem ismer és ismerhet tréfát. A népszerű vicclap ugyanis a maga stílusában katolikus szempontból is pozitív módon szólt hozzá ahhoz a vitához, amely évek óta folyik szaklapjainkban, a Demográfiában, a Népegészségügyben, de rajtuk kívül a Kortárs, az Élet és Irodalom, a Valóság és más, az irodalmat és a közműveltséget szolgáló lap hasábjain is. A mesterséges születésszabályozás, a művi vetélések súlyos egészségügyi vonatkozásain túl az élveszületések számának csökkenése, a népünk szaporodásában bekövetkezett visszaesés, ennek gazdasági, társadalmi háttere és következményeire foglalkoztatja az orvosokat, a statisztikusokat, az írókat, a pedagógusokat és mindazokat, akik lelkiismeretük és értelmük szavára figyelnek fel, amikor az egyke és az egyse várható következményeit vizsgálták. A vita komoly és sokoldalú, és az a tény hívta ki, hogy míg az 50-es években 230 000 körül volt a gyermekek születésének száma hazánkban, addig 1963-ban csak mintegy 130 000 született, ugyanakkor, amikor 100 000 ember költözött el az élők sorából. Népszaporodásunk ma az utolsó előtti helyen áll az európai országok között. Valóban olyan jelenség ez, amelyre fel kell figyelni s ebben a vonatkozásban még a viccben sem ismerhetünk tréfát, amint arról a Ludas Matyi szellemes rajzai is meggyőztek. Igaz, a gyakorlatban a kérdést sem frótollal, sem a rajzoló ceruzájával nem lehet megoldani. Végül is — ami nemzetünket illeti — a fiatalok erkölcsi helytállása, morális magatartása dönti el a vitát, azt a kérdést, vajon népünk fokozatosan elöregedik-e, vagy lesz-e még ereje és hite ahhoz, hogy ifjú nemzedékekkel pótolja az öregek elhanyatló sorait. De az aggódás és segítés: közös feladatunk.

★

Levél a mennyországból címmel díjnyertes humoreszket közöl a Magyar Nemzet. Ha egy humoreszknek ilyen címe van, számítani lehet arra, hogy vagy a mennyországot persziflálja, vagy arról akar humoros képet adni, ahol — a humoreszk törvényei szerint — oda kerülvén, még ott sincs megelégedve a „paradicsomi állapotokkal", még kevésbé a földiekkel, csak azért, mert neki semmi sem elég jó. Szerencsére a humoreszk szerzője az utóbbit teszi: ha él is pár „tiszteletlen" megjegyzéssel, ezek sem lépik túl a határunk is ismert népi humor határát. Meglepő azonban az az érzés és tapintat, mellyel a keresztény fogalmakat e téren ismeri és kezeli. Ebben a humoros „mennyországban", a veszekedő, kötekedő nőt az égi bíróság arra ítéli, hogy maradjon teljes magányban. Íme, egy humoreszk vetületében valami igazság: ha a mennyországban egyáltalán lehetne büntetés, csak a magány büntetése lehetne, Istentől megfosztott magány, szeretet nélküli magány. De hát ez inkább a — pokol. Az örök boldogság lényege azonban a szeretet, a mennyországban, nem ismerhetik az elmagányosodást, az otthontalanságot: ott valóban mindig „otthon" van az ember, az otthonosságnak olyan fokán, amilyet csak Isten szeretete készíthet nekünk.

★

Egy fővárosi és egy vidéki lap egyszerre foglalkozik Tihannyal. A Magyar Ifjúság április 19. számában S. Szabó Ferenc foglalja össze Tihany történetét, a tihanyi félszigetnek, mint nemzeti park jellegű természetvédelmi területnek érdekességeit, nem feledkezve meg az I. Endre által alapított volt bencés monostorról és templomról, sőt a félsziget másik egyházi emlékéről, a hajdani görög szertetesek lakta „barát-cellákról" sem.

Az ismertetés egy felhívással fejeződik be:

„Rajtunk múlik, hogy ezt a sok szépséget, a tudománynak ezeket a pótolhatatlan értékeit megőrizzük az új generációk számára."

A Veszprémi Napló „az ellentmondások félszigetének" nevezi a tihanyi földnyelvet s az ellentmondások közé sorolja a hetven reflektorral megvilágított apátsági templom műemlék épületét, mely a reflektorok pazar fényében rohamosan romladozik.

„A templomot a múlt század végén restaurálták. Belső berendezése, köztük a méltán világhírű s értékes aranyozott szobrok is szúrágottak, tönkrementek... Változtatni kellene ezen az áldatlan állapoton..."

A műemlékek hatásos védelmét az Országos Műemléki Felügyelőség látja el és még vagyunk róla győződve, hogy a tihanyi templom műemléki megóvásának terve is ott szerepel az ületékes szervek legsürgősebb tennivalói között. Amit azonban mindkét cikk óhajához a magunk részéről hozzátehetünk, nem kevesebb, mint az, hogy a nagy történelmi múltat és természeti érdekességekkel rendelkező félsziget látogatóinak figyelmét felhívjuk: nemcsak az időjárás és az évek tudják rongálni legbecsesebb emlékeinket, hanem a tapintatlanság és tiszteletlenség is. A templomi szobrokat sem csak a szú rágja Tihanyban, hanem elkételenítik a bicskával megörökített látogatási feljegyzések is. A barátcellák látogatói is nem egyszer megfeledkeznek arról, hogy évszázadok óhítatát őrzik ezek az emlékek, aminek tiszteletlétel és kegyeletlel kellene adózniunk, hogy azzal, hogy szemétlel és ételmaradékokkal hagyjunk emlékeket látogatásunknak.

A tihanyi apátsági templom azonkívül működő templom, nem élettelen múzeumi tárgy. Mindennap szentmisét mutatnak be benne, általemolában pedig oli nyugszik az alapító, I. Endre. Ez a körülmény intse fegyelmezett, templomba illő viselkedésre a látogatókat, hiszen ez a fegyelmezett és tiszteletteljes viselkedés még a múzeumokban és képtárakban is kötelező a művelt látogatót.

★

Kritikusok megbírálták Korga György festőművész kiállítását, tanulságait azonban érdemes feliidézni. A művész a legfiatalabbak közé tartozik, 1960-ban végezte el a képzőművészeti főiskolát. Csendéletket fest exportra — ebből él, s közben mintegy harminc képet festett önmagának. Ezeket állította ki.

Kiállítását tíz-tizenkét ezer ember fordult meg, az utolsó napon már sorba állottak a terem előtt. A képeket elenyésző kivétellel a helyszínen megvásárolták. Sok megrendelő jelentkezett, kiket vissza kellett utasítania.

Nevezhető ezek szerint Korga György divatos festőnek, aki rátapintott a közönség ízlésére és a „szájuk íze szerint" festett képeivel gyors és tán értékes sikert aratott? Nem.

Korga György képeinek sisőorban irodalmi mondanivalójuk van. A művész szürrealista abban az értelemben, hogy elvont fogalmakat valóságként akar kifejezni. Állandóan visszatérő mondanivalója az atomháború veszélye, a békevágy. Győrő kérdéként foglalkoztatja az atomháborút túlélő ember sorsa. Alkotásai nem nyájasan elringató, édeskés ábrázolások, nem „festett egekbe" szédítő ábrándok, hanem a valóság elől menekülttet a néző. Semmi megnyugtató nincs bennük: tájai és emberei a valóságon túlra mutatnak, a rombolás döbbenetét fejezik ki.

A vásárlók otthonukba vitték a művész vívódó gondolatait. A bírálatokon túl örvendetes és nyugtató tény, hogy egy fiatal művész lelkiismeretére és békevágyára így válaszol a nagyközönség.

Vadállatok — vagy megvadított állatok?

Ezeregy oldalról próbálják megközelíteni a valóságot, ezeregy felől keressük az igazságot. Mérőlécceí és matematikával, bölcselettel és imádkozással, vésővel, ecsettel, tollal, fényképezőgéppel. Néha még puskacsővel is. Sicut venator... — mint a vadász. De most vegyük szó szerint ezt a vadászatot az igazságra. Legalább is Széchenyi Zsigmond esetében, aki természettudományi múzeumunk állatlára számára az év elején afrikai nagy vadakra vadászott Kenyában, felesége pedig felvételeket készített róluk. Széchenyi valóban puskával a kezében talált rá egy igazságra s ez számomra többet ér, mint az eljetett kopasz oroszlánja, amelynek fényképét legújabb képeslapunk, a Tükör negyedik számában láttam.

A kitűnő magyar vadász elmondja, hogy már Kenya sem a régi vadászparadicsom. Megyényi területű vadvédelmi körzeteket hasítottak ki, ahol a vad éveksre szóló védelmet élvez az ember fegyverétől. A rezervátumok száma évről évre gyarapszik. Határuk csak a térképen van kijelölve, egyébként ugyanolyan vadonságok, mint az állam többi úgynevezett vadászható részei, de az állatok, mivel bőrükre megy a játék, hamarosan felismerik a helyzetet. Különösen két nagy intelligenciájú állat, az elefánt és az oroszlán. Szóval, a vadász, így fr az utóbbiról: „A nagyszőrényű oroszlán, mihelyt észrevesz, hogy nyomában vannak, sürgősen elvándorol, míg csak valamelyik rezervátum határát átlépve, meg nem állapodik. S ott hamarosan felismervén a helyzetet, többé el se megy. Megnyugszik, kipiheni magát, meghízik (pedig sehol sem etetik!) és ennek folytán hamarosan meg is szelidül. Mégpedig annyira, hogy egy-két-három év múltán már fényes nappal is kint heverész a nyílt terepen, bevárja a fotovadász közelgő autóját, hogy kényelmesen nyújtózkodva fényképeztesse le magát, néha akár húsz lépésről is."

A puskavéggel felkutatott tény mögött alighanem sokkal egyetemesebb igazságot sikerült Széchenyinek ejeltenie, mint amit az első pillanatban megsejtünk. Azt, hogy a vadállat is csak akkor vadul meg, ha üldözik. Nem, az oroszlán sem válik növényevővé a rezervátumokban — de nyugton elhever, ha jóllakott. Igazában az ember üldözése teszi vaddá, mert az ember ugyan nem eszik oroszlánt, de megkívánja a bőrét és a sörényét. Mert az ember telhetetlensége oly nagyfokú, hogy Bertrand Russel szerint az állatok és közötte éppen az a legtöbb érzelmi különbség, hogy az ember kielégíthetetlen. Nagyon veszélyes őszön ez, a hatalom őszszone. József Attila jól megérezte, hogy még a „csillagtoilú, éneklő" galambokból is griffmadarak válnak, amikor üldözni kezdjük őket, hogy szett tegyünk tollukra, vagy rajtuk gyakoroljuk jártasságunkat a puskázásban. Ezzel a lehetetlen hatalomvággyal szemben a szentek mutatnak példát számunkra. Szent Jeromos a maga szelíd oroszlányával és Asszizsi Szent Ferenc a gubbiói farkassal. Ők éppen azzal a kielégíthetetlen hatalmi ösztönnel állnak szemben, amely akkor is öl, amikor nincs rá szüksége.

Sajnos, nemcsak az állatokat tudja megrontani az ember. Feleberatáiban megrontja önmagát is. „Amíg a hatalomvágy megmarad emberi tulajdonságnak — és bizonyos típusú emberekben ez a vágy hihetetlenül erős — semmiféle, még a legjobban megszerkesztett politikai megegyezés sem biztosíthatja a békét. Az ilyen emberek számára az erőszak eszközei épp oly csábítók, mint mások számára a női test" — írta Aldous Huxley vagy két évtizeddel ezelőtt, de ma is érvényes és bizony el kell ismernünk, hogy aggodalma ma sem alaptalan. De pesszimizmusában még sem osztozom. Sem én, sem azok, akik remélnek abban, hogy az ember lassan ugyan, de mégis csak a szeretet felé fejlődik és fokról fokra átszellemíti a pusztító hatalom ösztöneit.

Azt hiszem, mindannyiunknak tanulnunk kellene abból, amit Széchenyi puskavégről felfedezett. Tanulni a megszelídült vadállatok sorsából és a szentek szelídségéből, amellyel magukhoz édesgették a legendák oroszlánjait és farkasait. És meg kellene tanulnunk azt is, hogyan rendezzük be „rezervátumnak" az egész világot a békeszerető emberek számára. Olyan világot kell magunk körül teremtenünk — erre rákényszerít az emberi fejlődés menete is —, amely kizárja a emberi közösségből a durva erőszak eszközeit és megbecsüli azt a cselekvést, amely a hatalmi őrület sugallatára ma is vadászmezőt csinálna a világból. És mindnyájan törekedhetünk arra, hogy megteremtsük a megelégedettség, az emberszeretet és humanizmus láthatatlan rezervátumát. És akkor talán nemcsak a vadállatok fognak megszelídülni, hanem a még vérengző ember is, aki megvadította őket.

SZIGETI ENDRE

Virágszál egy dobsinai sirra

Templomainkban most folynak ez előkészületek a „nagy napokra": elsőáldozásra, bérmálkozásra. Találkozásra az Úr Jézussal és a Szentlélekkel.

Komoly feladat előkészítőknek és előkészülőknek, hogy a nap gyümölcsöző élmény legyen.

Azok egyike, akik ezt a lelkipásztori munkát megrendítően komolyan végezték, Szuszai Antal, az egykori dobsinai piébános volt. Esztendők olvasmányai és elmélkedései után készült el módszerével. Főiskolai szűtsége gyümölcsét átadta fiatal paptársai segítségére: „Előkészület a nagy napokra" című könyvében. Az akkori kritika nagy elismeréssel fogadta ezt a könyvet. Szép magyar nyelvezete olyan, mintha ma írták volna, pedig szerzője két évtizeddel nemzetiségi vidéken élt, ahol kevés volt a magyar.

Szuszai Antal száz éve, 1864. április 17-én született. Kitűnő pap volt, híveinek, olvasmányainak és gyümölcsfáinak élt. Nemes papi életének lángja túlkorán, 53 éves korában kilobbant. De tovább él műveiben és a „nagy napokra" szent izgalommal készülő fiatalok lelkében is.

Csomor Ernő

„Freskókartonok az egyház ünnepeiből." — *B. Bélaváry* Alice műtermi kiállítása — az Ipari Vásár ideje alatt délelőtt 10-től 20 óráig megtekinthető Budapest, XII., Kútvölgyi út 52/b. I. em. (28-as autóbusszal a Moszkva térről Görgey Aladár útig.)

Az Osservatore Romano jelenti, ogy a Szentatya elrendelte a Ritusok Kongregációja dekrétumainak kihirdetését P. Giacomo Berthieu S. I. és Maria Fortunata Viti nővér hősi erényeiről. Giacomo Berthieu 1896-ban Madagaskar szigetén mártírhalált halt, Maria Fortunata Viti pedig 1912-ben hunyt el 59 éves korában.

A Lille melletti Ascq nevű kis francia faluban 1944. áprilisában SS-legények megtorlásképpen agyonlőttek a 14 és 70 közötti férfiakat, összesen 86 embert. 1955. áprilisában Coty francia államelnök az áldozatok özvegyeinek és édesanyáinak kívánságára megtegyelmezett a vérfürdő halálra ítélt bűnöseinek. Az ascqi áldozatok hozzátartozói ezzel kívántak példát mutatni a megbocsátásra. Az áldozatok özvegyei és gyermekei a napokban a béke és megbocsátás zarándoklatát rendezték Rómába, ahol a Szentatya is fogadta őket.

Petőfiszállás-Szentkút tavaszi nagy búcsúja május 17-én pünkösdvasárnap lesz. Az ünnepségek szombaton este 7 órakor kezdődnek. Pünkösdvasárnap délelőtt 10 órakor kürmenet. Az ünnepi szentbeszédet Szörényi Andor hittudományi akadémiai tanár mondja. Délután 2 órakor búcsúztatása.

Tokio érseke, Peter Tatsuo Doi bíboros bizottságot alakított, amelynek feladata lesz a nyári olimpiai játékok idején a sportolók és látogatók lelki gondozását megszervezni.

Küzdelem a negyedik ülésszakért

A Szentatya beszéde az olasz püspöki karhoz

(Folytatás az 1. oldalról)

Siri bíboros elnökölt a közel négyszáz olasz püspök konferenciáján, amelyen a pápa is beszédet mondott. Előzőleg hangulatcsinálónak már megjelent az Osservatore Romano cikke, amelynek a címe volt: „Hogy állunk a zsinattal?" *Ebben megjósolta, hogy a következő harmadik ülésszak az utolsó lesz.* Bizonyára megleptetést keltett a „Vatikánhoz közel álló" szerkesztőségben is a Szentatya beszéde, amelyről a Le Monde az alábbiakban tudósít:

Az volt az elterjedt vélemény római egyházi körökben és különösen a Kúriában, hogy VI. Pál óhaja, hogy a harmadik ülésszak az utolsó legyen. A pápa viszont az olasz püspökkari konferenciához intézett beszédében megcáfolta ezt a hiresztelést, amikor kijelentette, hogy nem bocsátkozhat jóslásokba a zsinat tartalmát illetően és a változatlanul fennlévő kívánja tartani az atyák szabad véleménynyilvánítását. Ezek a megállapítások annál is jelentőségteljesebbek, mert nyílt titok, hogy az olasz főpapság többsége remélte, hogy a II. Vatikánumnak nem lesz már negyedik ülésszaka. *Meg kell állapítanunk, ma azt mondják, hogy lesz negyedik ülésszak, de ezt a kérdést úgy tekintik, mint valószínűt.*

Erre az ügyre vonatkoznak a pápa beszédének következő részei:

„Látjátok, milyen nagy esemény a zsinat. Ismeritek annak súlyosságát és bonyolultságát, amit képvisel. Maga a halhatatlanság, hogy nehezen érkezik el határozatokhoz, bizonyos fáradtságot, türelmetlenséget, önkényes jósolgatásokat hív életre. Mi tartózkodunk attól, hogy beleavatkozzunk a zsinati munka menetébe, a dekrétumok és doktrinák tárgyalásába. Fenn kívánjuk tartani azt a gyakorlati vonalat, amelyet megállapítottunk már. Biztosítani a zsinati atyáknak, a különböző püspöki konferenciáknak, a zsinati bizottságoknak a vita és véleménynyilvánítás szabad és széles lehetőségét. Ez volt az uralkodó jegye ennek a zsinatnak. Ehhez a jegyhez hűek kívánunk maradni. Csak azon törekedünk, hogy a bizottságok és a titkárság előkészítő munkája világos előrehaladást tegyen, éspedig kettős célból, hogy újra felülvizsgálja a két ülésszak között a schémákat, éspedig a zsinati atyák által tett észrevételek fényénél, összegyűjtvén észrevételeket és ösztönzéseket, s ez alapon illetékességüket tisztelet-ben tartva szerkessze meg a schémákat olyan formában, hogy egy végleges vita után ki tudják eszközölni a lehető leggyorsabban a döntést. Tegye ezt a zsinat ilyen vagy olyan szellemben, *anélkül azonban, hogy előre meghatározott lenne a zsinat időtartama, mert erre vonatkozólag e pillanatban nem lehetséges jóslatokat tenni.* Ezen módon akarjuk tiszteletben tartani a zsinat hatásosságát, s nem kívánunk munkájának határokat szabni."

Befejezésül pedig ezt mondotta VI. Pál az olasz püspöki karnak:

„Nagy és derűs lélekkel kell tekinteni a zsinatra. Lelkünk teljes odaadását iránta nem korlátozhatják sem a gondok, sem a fáradság, sem nehézségek, sem változások, sem a közvetelmény, amit a zsinat támaszt... Számítunk a ti segítségetekre, lelkes, hatékony részvételetekre."

Talán pontot is tehetnénk a Montini pápának meggyőződéses és szép szavai után. De Montini Italo már idézett cikkének záró sorai is annyira szépek és világítók, hogy még idekívánkoznak.

„János pápa a Pacem in terris világos tanításával, Pál pápa szentföldi zarándokútjával bebizonyította, hogy mindketten megértették az idők jelét. Kinyilvánították, hogy ezek a jelek „új pünkösdre" szólítanak fel, amint János pápa mondotta, vagy az egyház újéletre rejtőző mérhetetlen szellemi és erkölcsi energiák tavaszi ébresztésére, amint VI. Pál kifejezte magát. *Erre a nagyjelkű felhívásra még nem minden püspök reagált.* Kényelmetlenül érinti őket, amikor felszólítást kapnak arra, hogy megosszák a pápával a felelősséget az egyet

MDK

Korga György festő

Vágyakozás

Hazafelé

Természetes és mesterséges formák

Korga Gy. kiáll. Mednyánszky terem, 1964. febr.

nkát végzett a talajjavitás terén
li vasuthálózat kialakitásában.
867--7o-ben közlekedési, 187o--72
tkár. Jelentős szerepe volt a kiegye-
ika kialakitásában, a döblingi Szé-
artozott. 1875-ben soronkivül tábor-
n altábornagyként nyugalomba vonult,
endiház tagja. A Magyar Mérnök és
és első elnöke /1866--1885/. Érdemei
85-ben Hollán Ernő-pályadijat ala-
bb müszaki tanulmányának jutalmazá-

MDK

Korga György festő

Zsebi

Magány

Barangolás az álom birodalmában

Korga Gy. kiáll. Mednyánszky terem, 1964. febr.

Korga György, festő

MDK

kür naturalista. (Ernst Múzeum.)

Harangozó Márta: Stúdió 67

2

ESTI HIRLAP Bp. 1967. máj. 18.

MAGYAR ÉLETRAJZI LEXIKON

nek lett elnöke. 1927-tő
meteorológiai tárgyu nép
vőnk és az uralkodóház,
/Bp., 1894/; Nagy-Magyar
lem jövő századai /Bp.,
mondák férfiai Bp., 1923.
Camille: A csillagvilág

Holl<u>án</u> Ernő /Szombathel
máj. 28./: hadmérnök, alt
ja /1. 1858, r. 1861, t.
csi hadmérnöki ak.-n vége
tamás ostrománál kitünt v
hadmérnöki főnökké nevezt
szerepe volt Pétervárad v

MDK

Korga György festő

Archeológus
Ötletek /grafikák/

Korga Gy. kiáll. Hednyánszky terem. 1964.
febr.

MDK

Korga György festő

Árviz

Nakongszipán légiereje

Évzskaok /tavasz

Korga Gy. kiáll. Mednyánszky terem, 1964. febr.

MDK

Korga György festő

Távoli kedves

Demagógia

Mese

Korga Gy. kiáll. Mednyánszky terem, 1964. febr.

MDK

Korga György festő

Midőn ezt irtam tiszta volt az ég,
züld ág viritott a föld ormain

Korga Gy. kiáll. Mednyánszky terem, 1964.II.

MDK

Korga György festő

Uj születik

Barlangban

Ikarusz

Korga Gy. kiáll. Mednyánszky terem, 1964.II.

MDK

Korga György festő

Turista

Bucsu

Mártir

Korga Gy. kiáll. Mednyánszky terem, 1964.II.

MDK

Korga György festő

Ujságárus

Anya

Manökenek

Korgy Gy. kiáll. Mednyánszky terem, 1964.II.

m Ungeziefer befreit sein
ng, die in der Mitte des
Hilfe der Luftströmung geö
reitung dieser Form, und
alter finnischer und lap-
r Autor fest, dass sich in der
die Form der Balkenhütte
nen Kamin hat und ihrer-
ate abgeleitet werden kann,
ntierzüchter,-dass nämlich
ammengepferchten Tierlei-
.efer vertreibe,- verei-
.tten. Nach Ansicht des Au-

MDK

Korga György festő

Hadifoglyok

Zsuzsi

Fasizmus

Korga Gy. kiáll. Mednyánszky terem, 1964.II.

Korga György
Grafikus

M.D.K

„Budapest ostroma"

Élet és Irodalom, 1965. febr. 13 – 1 lap

Korga György: Budapest ostroma

1021

1965 FEB 19

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
ÉLET ÉS IRODALOM

RNAI JÓZSEF:

Hosszúszőrű gebe hátán

A legfurcsább elkezdeni: ovember vége felé, húsz vvel ezelőtt egy Haller éri házban készülődtem a evonulásra.

Húsz év előtti lelkiállapotomból a hányingerszerű jedtség jut eszembe legtöbbször. Váratlanul behívóparancsot ragasztottak ki a falakra. Be kellett vonulnia minden leventének, aki 1928-nál nem később született. *Aki hazafias kötelességének nem tesz eleget, szökik vagy bújkál, a helyszínen felkoncoltatik.*

Két hosszú nadrágot vettem föl; egy zubbonyt, melynek nyúlprém bélése volt, és nám hosszú nehéz vasutassze. Hármas sorokba osztották a fiúkat, száz-száz gyereket névsorba szedtek, és indították Győr felé. Gyalog hajtották őket, elől egy-egy honvéd; oldalt német-géppisztolyos nyilasok. A legtöbb magunkforma levente azonban ácsorgott és várt. Még nem tudtuk, mi lesz velünk. Egyszerre a sapka- és hátizsák-sorok között odajött hozzánk egy feketecsizmás, és ránk se nézve elkezdte hadarni:

— Lehet jelentkezni a Hungarista Légióba, a legmodernebb fegyverek! Lehet jelentkezni a Hungarista Légióba! —

A fiúk nem tolongtak, nem is sorakoztak, de fél óra múl-

TIMÁR GYÖRGY:

Négykezes

Huschénak, a magyarországi deportáltak egyik hóhérának fölmentésekor.

Menüett-lelkű nagyanyám te meggyilkolt s régen a múltba porladt
Az emlékezés őrtornyai körbeforgó pászmájukba vonnak
Nagyanyám kinek tűnő egére szögesdrót
Tüskéi festettek ördögi rajzú freskót
Kit gáz fojtott s kemence sütött meg hiába kiabáltál
Kit jobbomon érzek ma is akármely zongoránál
Nem hallik hangodból a taktus hogy tétova ujjaim vezesse

Mint közösen kiharcolt harmóniára tanítottál a négykezesre
Hiába szerettelek ügyetlen botlott a zongorán az ujjam
Más csoda sürgetett más parancs lökött hogy csak őt tanuljam
Honnan is tudhattad volna te mindezt Még hallom

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Korga György

NÉPSZABADSÁG

1964 FEB 27.

— **Korga György** festőművész kiállítása szombat délben nyílik meg a Kossuth Lajos utcai Mednyánszky Teremben.

— **Újfajta mentőhajót** készít a Balatonfüredi Hajógyár. Sebessége eléri az óránkénti 20 kil-

Korga György

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296. 188-307

1964 FEB 27.
MAGYAR NEMZET

Korga György festőművész kiállítása február 29-én nyílik meg a Mednyánszky-teremben. Megnyitó beszédet mond Németh Lajos művészettörténész.

bb 56. korga györgy festőmüvész kiállitása a mednyánszky teremben

i tr/ir-lm fm 1021 1964. február 26.

korga györgy festőmüvész alkotásaiból kiállitást rendez a képcsarnok vállalat az 5., tanács körut 26. szám alatti mednyánszky teremben.

az olajképekből és grafikákból összeállitott tárlatot február 29-én, szombaton 12 órakor németh lajos müvészettörténész nyitja meg, s március 14-ig tekintheti meg a közönség./mti/

-.-

takaró boritja a dunát. paksnál nagy torlasz alakult ki, de már egy hete megállás nélkül robbantja a jeget a honvédség. irányitott hatásu robbanószerrel ütöttek lyukakat a 2-4 méter vastag torlaszon, a léken leengedett nagy robbanótöltettel pedig egyszerre 15-20 méteres körzetben szakitották fel a jégpáncélt. az uj módszer segitségével szerdára sikerült átvágni a torlaszt, s csaknem 5 kilométer hosszu és 20-25 méter széles sávban törték fel a jeget. most a jégtörő -hajók folytatják a munkát és megtisztitják a torlaszba vágott folyosót.

az utóbbi napokban a sió, a mura és a kapos már összetörte és elusztatta jégpáncélját. az ország többi folyóján változatlanul szilárd a jég. az ujabb enyhülés hatására azonban a dráva felső szakaszán 5-10 centiméteres áradás kezdődött, amelyet az napokban megindult elvadás vizutánpótlása erősit. igy néhány nap

MDK

Korga György

Ikarus, of.

Fiatal képzőművészek szemléje. Ernst Muz.
1963. jun.

Korga György: Busójárás

Élet és Irodalom
1964 febr. 8.

árnyéka sem jelentkezik a dilettánsok írásműveiben.

Érdekes szerkesztői tapasztalat: a rossz kéziratokból szinte teljes biztonsággal megállapítható az író neme. Francoise d'Eaubonne ezt úgy fogalmazza meg, hogy minden nemnek megvan az eredendő ostobasága. A férfiaknál a rögeszme a mély, autóbuszokra szállnak. Amire törekszenek — nem egyéb atyáik életstílusánál. Úgy látják, hogy a nyugati világban túlságosan nagy a szakadék az emberi hódítások és az Ember között. Azt vallják, hogy az ember nem tárgy vagy áru. Miért írnak? Hogy ezt világgá kiáltsák.

Várkonyi Tibor

A New Yorkban tavasszal megnyíló világkiállításra Amerikába szállítják reneszánsz festők és szobrászok több kiváló alkotását. A Vatikán pavilonjában többek közt kiállítják Michelangelo Pietáját is. A festményt tízmillió dollárra biztosították, és a Cristoforo Colombo nevű hajó szállítja Genuából New Yorkba.

iatal délafrikai tudós kálváriája

tal germanista nemcsak tudós, költő is: verseket ír — németül.) Hazaérkezése után visszautasította kinevezését a „kevert vérűek" egyetemének német tanszékére. Ez a faji elkülönítés (apartheid) elismerése lenne — mondotta. Ehelyett egy néger iskolában vállalt tanári állást.

A vád szerint Alexander egy tízegynéhány tagot számláló államellenes szervezet vezetője volt, a házkutatáskor megtalálták lakásán „Felszabadulás" című sokszorosított lapjának példányait és Lenin írását a párizsi kommünről.

Az egykori kolléga letartóztatásának hírére megmozdult a nyugatnémet diákság demokratikus része. A baloldali német diákok — az egyetemi hallgatók aránylag nagy csoportja számít (nyugatnémet fogalmak szerint) baloldalinak —, amúgyis rossz szemmel nézték a dél-afrikai állapotokat és különösen a hivatalos Nyugat-Németország barátkozását a Délafrikai Köztársaság kormányával. A heidelbergi egyetem lapja a nyáron élesen megtámadta van der Heide professzort, aki előadásában azt bizonygatta, hogy a közvélemény egyoldalúan ítéli meg a délafrikai helyzetet, mert az apartheid a néger előretörés méltányos visszautasítása és voltaképpen a fajok függetlenségének politikája. A diákújság johannesburgi lapokból idézett rendőrségi nyilatkozatokat, amelyekből világosan kiderült, hogy a letartóztatott négereket elektromos árammal kínozzák, ügyvéd nélkül kell bíróság elé állniuk. A nagy csinnadrattával felállított néger egyetemen csak a kaffer törzsi nyelvet szabad használni, vagyis ki kell zárniuk magukat a világ tudományos vérkeringéséből.

Így érthető, hogy Frankfurtban, Hamburgban a német diákok tüntettek Neville Alexander letartóztatása ellen, az ENSZ-hez intézett tiltakozást ezeregyszázan írták alá, professzorok is. A legtöbbet mégis az Alma Mater, a tübingeni egyetem tette. 20 000 márkát gyűjtöttek össze, és megbízták Gerald Gordon közismert haladó fokvárosi ügyvédet a vádlottak védelmével. Ez a segítség talán megmenti Alexandert a halálbüntetéstől. De ha esetleg felmentenék is a fiatal tudóst, az sem jelentené kiszabadulását. A szabotázsellenes törvény értelmében a dél-afrikai rendőrség olyan sokáig tarthat politikai foglyokat őrizetben, ameddig szükségesnek látja.

KÖSZEG FERENC

MDK

Korga György

Ikarus, of.

Fiatal képzőművészek szemléje. Ernst Muz.
1963. jun.

Horga György
festő

M.D.H.

Meditáció.

Kozogh Ákos: Márciusi krónika
Művészet, 1965. június - 35 cop

Korga György: Busójárás

árnyéka sem jelentkezik a dilettánsok írásműveiben.

Érdekes szerkesztői tapasztalat: a rossz kéziratokból szinte teljes biztonsággal megállapítható az író neme. Francoise d'Eaubonne ezt úgy fogalmazza meg, hogy minden nemnek megvan az eredendő ostobasága. A férfiaknál a rögeszme a mély,

autóbuszokra szállnak. Amire törekszenek — nem egyéb atyáik életstílusánál. Úgy látják, hogy a nyugati világban túlságosan nagy a szakadék az emberi hódítások és az Ember között. Azt vallják, hogy az ember nem tárgy vagy áru. Miért írnak? Hogy ezt világgá kiáltsák.

Várkonyi Tibor

A New Yorkban tavasszal megnyíló világkiállításra Amerikába szállítják reneszánsz festők és szobrászok több kiváló alkotását. A Vatikán pavilonjában többek közt kiállítják Michelangelo Pietáját is. A festményt tízmillió dollárra biztosították, és a Cristoforo Colombo nevű hajó szállítja Génuából New Yorkba.

Fiatal délafrikai tudós kálváriája

tal germanista nemcsak tudós, költő is: verseket ír — németül.) Hazaérkezése után visszautasította kinevezését a „kevert vérűek" egyetemének német tanszékére. Ez a faji elkülönítés (apartheid) elismerése lenne — mondotta. Ehelyett egy néger iskolában vállalt tanári állást.

A vád szerint Alexander egy tízegynéhány tagot számláló államellenes szervezet vezetője volt, a házkutatáskor megtalálták lakásán „Felszabadulás" című sokszorosított lapjának példányait és Lenin írását a párizsi kommünről.

Az egykori kolléga letartóztatásának hírére megmozdult a nyugatnémet diákság demokratikus része. A baloldali német diákok — az egyetemi hallgatók aránylag nagy csoportja számít (nyugatnémet fogalmak szerint) baloldalinak —, amúgyis rossz szemmel nézték a dél-afrikai állapotokat és különösen a hivatalos Nyugat-Németország barátkozását a Délafrikai Köztársaság kormányával. A heidelbergi egyetem lapja a nyáron élesen megtámadta van der Heide professzort, aki előadásában azt bizonygatta, hogy a közvélemény egyoldalúan ítéli meg a délafrikai helyzetet, mert az apartheid a néger előretörés méltányos visszautasítása és voltaképpen a fajok függetlenségének politikája. A diákújság johannesburgi lapokból idézett rendőrségi nyilatkozatokat, amelyekből világosan kiderült, hogy a letartóztatott négereket elektromos árammal kínozzák, ügyvéd nélkül kell bíróság elé állniuk. A nagy csinnadrattával felállított néger egyetemen csak a kaffer törzsi nyelvet szabad használni, vagyis ki kell zárniuk magukat a világ tudományos vérkeringéséből.

Így érthető, hogy Frankfurtban, Hamburgban a német diákok tüntettek Neville Alexander letartóztatása ellen, az ENSZ-hez intézett tiltakozást ezeregyszázan írták alá, professzorok is. A legtöbbet mégis az Alma Mater, a tübingeni egyetem tette. 20 000 márkát gyűjtöttek össze, és megbízták Gerald Gordon közismert haladó fokvárosi ügyvédet a vádlottak védelmével. Ez a segítség talán megmenti Alexandert a halálbüntetéstől. De ha esetleg felmentenék is a fiatal tudóst, az sem jelentené kiszabadulását. A szabotázsellenes törvény értelmében a dél-afrikai rendőrség olyan sokáig tarthat politikai foglyokat őrizetben, ameddig szükségesnek látja.

KÖSZEG FERENC

Korga György

„Hólapátolók" c. festményével szerepel a Fiatal Képzőművészek Studiója kiállításán az Ernst Muzeumban

Vigilia, 1961, 7 sz, 440 old.

Korga György, festő

Dk

A fiatal festő 30 olajfestményét állította-ki a Mednyánszky-Teremben. Mondanivalói komolyak, sőt komorak, nyugtalanítók: Fascismus, Hadifoglyok, Mártír, Archeológus, Ikarus...

Leányfej c. rajza: Repr

Cs. M.: Korga György Kiállítása 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1964. febr. 29.

Korga György festő M.D.K.

Müvei a Magyar tájak-magyar emberek c. ,a Képcsarnok Vállalat pályázatára beérkezett alkotásokból rendezett kiállitáson
Ősz

/sárvári/:Budapest uj kiállitó terme a Mednyánszky terem
Magyar Nemzet 1963. március 31. 9.1.

Thorga György
festő

M.D.K.

Család I. c. képét mutatta
be a tárlaton ..

Bolgár Kálmán: A Studió „Család" pályázata
Művészet, 1963. április — 24 lap.

Korga György
festő

M.D.K.

Állványozó "című" képét 'alletolta
"ki az Ernst Museumban

Láncz Sándor: Épéljük, védjük szép hazánkat
~~Művészet~~, 1962. október 6 – 8 lap
Élet és Irodalom,

Skorga György
grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Végh Antal: A Tisztelet írói sírjai
Élet és Irodalom, 1962. augusztus 4 — 11 lap

Korga György MDK

Résztvett az Ernst Muzeumban rendezett kiállitáson.

"Állványozó"

Láncz Sándor: Épitjük , védjükx szép hazánkat.

Élet és Irodalom. 1962. okt. 6.

Korga György
grafikus

M.D.K.

Olvasó asszony"

"

Élet és Irodalom, 1962. febr 24 - 2 l.

Horga György
grafikus

M.D.K.

Afrika (rajz)

Élet és Irodalom, 1961 okt. 7 – 12. l.

M.D.K.

Horgas György
Grafikus

Ivo Andrić portréja

Cseh Károly: A Nobel-díjas Ivo Andrić.
Élet és Irodalom 1961. novemberi 4 – 12 l.

M.D.K.

KORGA György

Rajz. (Leány virággal) Repr.

Magyar Nemzet 1961. decmber 17. 9.l.

M.D.K.

Magyar Nemzet 1961. december

Korga György
festő

M.D.K.

„Hólapátólok", c. kipivel
"vett részt a kiállitáson.

Aradi Nóra: A fiatal képzőművészek stúdiójának III. kiállitása.
Művészet, 1961. augusztus. — 12 l

Korga György, festő 7 Ok

„Hólapátolás" c. képe a század eleji német expresszionizmusra emlékeztet.

Péter Imre: A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának III. Kiállításáról 9.l

NÉPSZABADSÁG Bp. 1961. jún. 7.

Kurga György

szerepelt a „Magyar képzőművészet a fasizmus ellen" c. kiállításon.

Esti Hírlap 1965. dec. 14.

Korga György M.D.K.

Müve a székesfehérvári Csók István MKéptár modern gyüjteményében

Müvészek sjá déka

Esti Hirlap 1965. márc. 4.

MD

K.

Korga György

Kiállitási kritika

Müvészet 1965 nov. lap 29 .

M.D.K

Thorga György
grafikus

Illusztráció

Galambos Lajos: Az utas
Élet és Irodalom, 1966. jan. 1. - 4 lap

M.D.K.

Korga György, festő

nevét emliti és „Zsebi" c. női mellképét közli; és hivat kozik „Lóhús mészárszék" c. képére:

— Bencze Gyula: Képzőművészetünk tegnapja, jelene, fejlődésének néhány kérdése

— Művészettörténeti Értesitő, 1965, XIV. évf. 3. sz.

236, 238. old.

Korga György
grafikus

M.D.Y.

Nem szerepelnek munkái
a tárlaton.

D. Fehér Lovisa: A X. Magyar Képzőművészeti Kiállításról
Művészet, 1965. november - 28 lap

Korga György
festő-

M.D.K

Az utolsó években átütő
közönségsikere volt kiállí-
tásainak.

Fáthy János: Utóhang Molnár C. Pál kiállításához
Művészet, 1965. október - 38 lap.

Thorga György
festő

M.D.K

Életrajz.

Frank János: Molnár C. Pál
Élet és Irodalom, 1965. május 1 – 8 lap

Korga György festő M.D.I.

/ 19356

Manökenek.

Ikarusz

Nekenxipan

Uj születik.

Régész

Oelmacher Anna: Fiatal festő képei

Magyar Nemzet 1964. március 5. 4.l.

Korga György

Ikarusz c. festménye szerepel a Fiatal Képzőművének Studiója IV. Kiállításán

Vigilia, 1963, 9n., 565 old.

Korga György festő.
Mép nincs karmincéves.
Kiállítása nyílt a Medvyánky
teremben. Sok művét
megvették.

Vigilia, 1964, 5 n., 309 old.

Konga György

Konga György festőművész kiál-
lítása a Szekszárdon a Szinyei
Merse Teremben szeptember 16-án
nyílt meg.

------: Kiállitási naptár.
Művészet, 1976.szeptember - 48.oldal.

Korga György festőművész

Szekszárdon holnap nyílik kiállítás a művész műveiből.

Dél-Magyarország (Szeged), 1976. szept. 15.

Korga György festőművész

A Műcsarnokban Herczeg Klára szeptember 11.-én, a Helikon Galériában Szervánszky Jenő szeptember 16.-án, a Magyar Nemzeti Galériában Pátzay Pál szeptember 17.-én, a Gutenberg Művelődési Házban Szák András szeptember 13.-án, a Csók István Galériában Konfár Gyula szeptember 16.-án, a debreceni Medgyessy Teremben Vásárhelyi Kovács Tibor szeptember 16.-án, a Miskolci Szőnyi István Teremben Gálffy Lola és Kántor Andor szeptember 16.-án, a szekszárdi Szinyei Merse Teremben Korga György szeptember 16.-án nyitja meg kiállítását, - közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovata. Élet és Irodalom, Bp. 1976.szept 11. XX. évf. 37. sz. 8. lap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

1964 SZEP 16

1021

Meg nem értett lélek?

KÉT JEGY TOKIÓBA • ECSET ÉS KAMERA
BESZÉLGETÉS KORGA GYÖRGGYEL

Festő, családapa és „problematikus": Korga György. Munkássága körül szélsőségesen megoszlanak a vélemények. Tavaszi kiállításakor a pályatársak és kritika elmondták pesszimistának, optimistának, konzervatívnak, modernnek, a festészet zsákutcájának és piktúránk nagy ígéretének. Azóta csend van körülötte.

— Mit csinál?

— Dolgozom.

— Jó kedvvel?

— Természetesen. Csak... a tempó kissé lelassult.

— Miért?

— Utazási láz. Nyertünk a lottón két jegyet a tokiói olimpiára. Tele vagyok izgalommal.

— Pillanatnyilag milyen téma foglalkoztatja?

— Az egyik: milyen roppant lehetőségek szunnyadnak az olyan társadalomban, amelyet nem nyomaszt a háború gondolata. A másik ezzel rokon: az életöröm átütő, mindent elsöprő erejének képi kifejezése.

— Pesszimistának tartja magát?

— A világért sem. A pesszimisták jelszava: „nem érdemes" — távol áll tőlem. Mai, társadalmi felelősséget érző ember ilyet nem mondhat.

— Személyes felelősségét miben látja?

— A festőnek az a dolga, hogy segítsen másokat kötelességeik minél nívósabb ellátásában. Nálam érettebb művészek ezt így fogalmazták meg: ha egy kép mozgalmas, új gondolatokat támaszt, úgy a nézőt ráébreszti eddig nem érzett, vagy értett dolgokra, s a néző differenciáltabban, tartalmasabban éli tovább életét. Ennél jobban én sem tudom ezt megfogalmazni.

— Véleménye szerint megtalálta már azokat az eszközöket, amelyekkel a leghatásosabban tud új gondolatokat támasztani?

— Szó sincs róla. Különben is: az élet mindenki számára studium, s szerintem az, aki nem hagyja magát befolyásolni a tapasztalástól, az előbb-utóbb boldogtalan lesz és társadalmilag is haszontalanná válik.

— Mivel tölti szabadidejét?

— Olvasok, moziba járok, futballozok. Nagyon szeretem a filmet.

— Miért?

— A modern képzőművészet elemeit a film használja fel legjobban. Ha nem festő lennék, filmes szeretnék lenni.

— Mit olvas?

— *Mindent. Főleg a modernet. És a verseket különösen szeretem.*

— *Meg tudná mondani, miért?*

— Mert a műfaj épp annyi tömörséget és gondolatiságot kíván, mint a piktúra. És egy jó vers mindig kitű-

nő képasszociációkat teremt.

— A kiállítása körüli vihar befolyásolta munkakedvét?

— Hát... túlestem rajta. Nagyon unalmas lenne az élet, ha az ember tökéletesnek születnék. Nem?

— Szóval nem érzi magát meg nem értett léleknek?

— Igazán nem... És szerencsére a festő különben sem a lelkével fest... De tréfán kívül: mikor aprítsanak egy piktort, ha nem fiatal korában? Akkor még érdemes...

Korga György huszonkilenc éves.

Nóti Ilona

...utazott
...ről

Ára 60 fillér

1964. sze

Esti Hír

TIKAI NAP

RACAS!

...lle Dél-A
...ditására

...káló útrakelt múzeu

...vel rendezték be, már elindult Dél-Amerikába.

A francia polgári sajtó oldalas cikkekben foglalkozik az utazással, és kiemeli, hogy **ilyen hosszú látogatást még egyetlen európai államfő sem tett Dél-Amerikában.** *De Gaulle hívei közül sokan egészségügyi és biztonsági okokból is kockázatosnak tartják a vállalkozást.* A köztársasági elnököt az egész útvonalon *mentő helikopter* kíséri majd, és az egyes országok legjobb kórházai felkészültek a vendég esetleges ápolására. A biztonsági intézkedések is rendkívüliek,

attól tartanak, hogy a tengeren túlra menekült OAS-fasiszták esetleg merényletet kísérelnek meg.

De Gaulle rendkívül nagy jelentőséget tulajdonít dél-amerikai útjának. *Nyári szabadsága alatt spanyolul és portugálul tanult, hogy be-*

...oan újab
...ges *Van To... szervez*

Saigonból helikoptert küldtek érte, de megtagadta a visszatérést.

Az AP értesülése szerint Van Ton ezredes továbbra is szer-

Megölték a kapitányt

Támadás a...

Korga György, festő

KORGA GYÖRGY festő kiállítása a
szekszárdi Szinyei Merse teremben
Megnyitó: szeptember 16-án.

1976. SZEPTEMBER 11.

Kiállítások

Élet és Irodalom

Korga György

a debreceni fledgyessy-teremben ebben az évben Virágcsendéletek címmel aug. 19-28.-ig rendeznek bemutatót, melyen a művész alkotása is szerepel.

Hajdu-Bihari Napló, 1976. aug. 19.

Korga György

Illusztráció

Szentmihályi Szabó Péter: A sátán ügyvőkei.
Tükör, 1977. április 24 — 8 lap.

1021 György Korga
DER Ausschnitt 1 BERLIN 45, Telex: 1-83538
Aufl. i. Tsd. lt. Stamm
Richtung: 1978 38,0:u,ü
Harburger Anzeigen u. Nachrichten
2100 Hamburg-Harburg (HH) 14. 2. 77 N

Korga: Im Traum ist alles zu erreichen

Korga-Arbeiten zeigt das Atelier Mensch bis März. *(Conti)*

Oldtime-Musik und Zukunftsvisionen in Öl – mit dieser Kontrastkombination eröffnete die Galerie Mensch am Michel ihre jüngste Ausstellung (bis 13. März). Nicht Naives steht diesmal im Mittelpunkt, sondern die Science-Fiction-Bildwelt des ungarischen Malers György Korga, der über seine Bilder sagt: „Im Traum ist alles zu erreichen."

Die Wirklichkeit erscheint ihm wie ein eingezäuntes Museum, und genauso stellt er sich auch dar. Doch den Zaun durchbricht er, so oft er zum Pinsel greift. Der Blick wird dann freigegeben auf eine phantastische Welt, die tot und verlassen wirkt und deren Leere durch riesige Muscheln symbolisiert wird, die Korga als Inbegriff von Isolation und Öde sieht.

Der Maler aus Budapest mit dem melancholischen Blick und der pessimistischen Weltschau entfaltet eine kaum zu bändigende Phantasie in Formen und Farben, und daneben beweist er mit japanisch inspirierten Blumenstilleben, daß er auch natürlicher Schönheit durchaus zugetan ist.

Neben der Begegnung mit dem vielseitigen Ungarn vermittelt die Galerie in den Kramer Amtswohnungen zugleich die Bekanntschaft Gerald Morenos aus St. Tropez, der mit seinen Zeichnungen gelinde Schock-Effekte erzielt. Ebenmäßige Bilderbuchgesichter – womöglich den Schönen der High-Society-Mekkas abgelauscht – werden mit scheußlichen Reptilien garniert. Die beiden Vertreterinnen aus dem anscheinend unerschöpflichen Reservoire der Naiven, Renate Gembler aus Lausanne und Inge Hagen aus Cuxhaven, bieten außer liebenswürdig-farbenfroher Verspieltheit nicht viel dauerhaft Erregendes. (Krayenkamp 10; Öffnungszeiten dienstags bis sonnabends 9 bis 19, sonntags 10 bis 17 Uhr). *Christa Knauer*

KORGA GYÖRGY festő
Budapest, 1935

Kmetty János, Pór Bertalan és Barcsay Jenő tanitványaként végzett a Képzőmüvészeti Főiskolán. Tanulmányutakat tett Görögországban, Japánban, Csehszlovákiában, Ausztriában, az NSZK-ban, Hollandiában, a Szovjetunióban és Finnországban.

1960 óta szerepel a müvészeti életben; 1964-ben a Mednyánszky Teremben, 1970-ben Nagykanizsán, 1973-ban Kaposvárott mutatkozott be jelentősebb kollekcióval. Önálló tárlatai voltak ezentul Nyugat-Németországban (1970, 1973), Olaszországban (1972), Luxemburgban és Finnországban (1973). - Élményeinek hangulati és morális tartalmait szinte a tudományos analizis precizitásával tárja fel, és a részletek realizmusával teszi hihetővé. Aprólékos kidolgozás, ragyogóan sima, gazdag kolorizmus jellemzi munkáit, bennük a jelenségek mögött megbuvó racionális összefüggéseket, intellektuális magot igyekszik megjeleniteni. Virágcsendéleteire erősen hatott a Japánban honos müvészi virágrendezés, az ikebana esztétikája.

Művészéletrajzok 197

Korga György Ray Brandbury Marsbéli krónikák című könyvéhez készült borítója.

fogadóórát tart.

PÉNTEKEN

Dr. Bors Zoltán, a megyei tanács általános elnökhelyettese délelőtt 9—11 óráig fogadóórát tart a tanács hivatali helyiségében.

A szombathelyi városi tanácstagok közül:

Hertelendy Zoltánné (18-as vk.) délután 5—6 óráig Bólyai János u. 13. C. ép. IV. em. 20. tart fogadóórát.

— **A Szovjet Tudomány** és Kultúra Házába (Budapesten) látogatnak a Hazafias Népfront szombathelyi városi bizottságának munkatársai és az üzemek népfrontaktivistái október 24—25-én.

— **Ankét népi ellenőrzésről.** A szombathelyi városi és járási népi ellenőrzési bizottság vizsgálatot tartott hét ipari szövetkezetben „A munkaidőalapok hasznosítása, a termelőberendezések kapacitásának kihasználása" című témakörben. A vizsgálat tapasztalatait október 14-én ankéton összesítik.

— **A fiatal gépi fejők** országos vetélkedőjét rendezik

Korga György -- éves, festőművész, 1960-ban végzett a főiskolán. 1965-ben került kapcsolatba a sci-fi képzőművészettel, amelynek ma legjobb hazai alkotója. A találkozás érdekes volt:

— Ray Bradbury Marsbéli krónikák című könyvét készültek akkor éppen kiadni. A kiadó munkatársai hónapok óta kerestek illusztrációkat a könyvhöz. Az elképzelésüknek megfelelőt nem találták. Amikor egyik képen végre megálltak: az ez! Így, szinte teljesen véletlenül kezdtem. Később már tudatosan foglalkoztam sci-fi témájú festményekkel, hiszen magam is a sci-fi gondolkodás híve vagyok, és ehhez próbálom a saját vizuális gondolataimat hozzátenni. És hogy mi az a sci-fi gondolkodás? Egyszer, az Írószövetségben, egy vita során véletlenül fogalmaztam meg, de a megfogalmazást azóta is hiszem: a sci-fi a tündérléptű képzelet ragyogó iskolája.

Korga György 50—60 sci-fi témájú festmény alkotója. Jelentős részük közismert, mint a Kozmosz fantasztikus sorozat könyveinek borítólapjai. Bemutatott képünk is könyvcímlapnak készült festmény.

Korga György, festőművész 1) Fajtatá-

Szabadi: Sci-fi a képzőművészetben.
Vas Népe, 1977. okt. 13.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 237-748, 340-726
19 FEB 26
DOLGOZÓK LAPJA
Korga György
1021

FESTÉSZET '77

KORGA GYÖRGY DÉRY TIBOR

Kisinyovi egyetemistá

A fejlődő Moldava

Ukrajnától délre, a Szovjetunió délnyugati határán terül el a hányatott történelmű Moldavai Szovjet Szocialista Köztársaság. A 33 700 négyzetkilométernyi területet főleg alacsony dombság és síkság borítja. Előnyös feltételekkel rendelkezik a kertészethez, ez az oka, hogy az ország címerének egyik motívuma a szőlőfürt.

A történelem során a törökök ellen a szomszédos oroszoktól remélhették a védelmet, és 1812 után Oroszországhoz csatlakozott. Az Októberi Forradalom után megszállták a román imperialisták, és csak 1940-ben kerülhetett vissza a Szovjetunióhoz.

A fejlett mezőgazdasággal rendelkező ország elsősorban nem agrárország. Az ipar — beleértve az élelmiszeripart is — nemzeti jövedelmének több mint a felét állítja elő. Cukorgyárait évente 365 ezer tonna cukor, konzervgyárait évente egymilliárd doboz hagyja el, de újabban kifejlődött a hűtőberendezések, a kertészeti gépek gyártása is. Erőteljesen fejlődik a cipőgyártás, a műbőrgyártás, a selyem- és a textilipar.

A több mint 500 nagy moldavai ipari üzem villanymotorokat, transzformátorokat, elektromos és öntödei berendezéseket, traktorokat, mérőműszereket, háztartási gépeket és műszereket gyárt. A felnőtt lakosság 70 százaléka 1940-ben még analfabéta volt, ma pedig már nincs írástudatlan, és a 3,8 milliós lakosság egyharmada különböző oktatási intézményekben tanul.

Kisinyovnak, fővárosának 432 ezer lakosa van, de hat felsőoktatási intézménye, a Moldavai Tudományos Akadémia, a műszer- és gépgyá-

Korga György festőművész.

Sz. K.: Sci-fi a képzőművészetben.

Pest Megyei Hírlap 1968. jan. 1.

Korga György 42 éves, festőművész, 1960-ban végzett a főiskolán. 1965-ben került kapcsolatba a sci-fi képzőművészettel, amelynek ma legjobb hazai alkotója. A találkozás érdekes volt:

— *Ray Bradbury Marsbéli krónikák* című könyvét készültek akkor éppen kiadni. A kiadó munkatársai hónapok óta kerestek illusztrációkat a könyvhöz. Az elképzelésüknek megfelelőt nem találtak. Amikor az egyik képen végre megálltak: ez az! Így, szinte teljesen véletlenül kezdtem. Később már tudatosan foglalkoztam sci-fi témájú festményekkel, hiszen magam is a sci-fi gondolkodás híve vagyok, és ehhez próbálom a saját vizuális gondolataimat hozzátenni. És hogy mi az a sci-fi gondolkodás? Egyszer, az írószövetségben, egy vita során véletlenül fogalmaztam meg, de a megfogalmazást azóta is hiszem: *a sci-fi a tündérléptű képzelet ragyogó iskolája.*

Korga György Ray Brandbury Marsbéli krónikák című könyvéhez készült borítója.

Karga György Sestőművész

Barcsay Jenő az utóbbi hetekben több kiállítás megnyitására vállalkozott: Karga György, Hajnal Gabriella és most Makvisz Zizi kiállítását is.

Esti Magazin

1978. I. 11. 18.30 Kossuth.

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP

1978 JAN 15

Korga György

1021

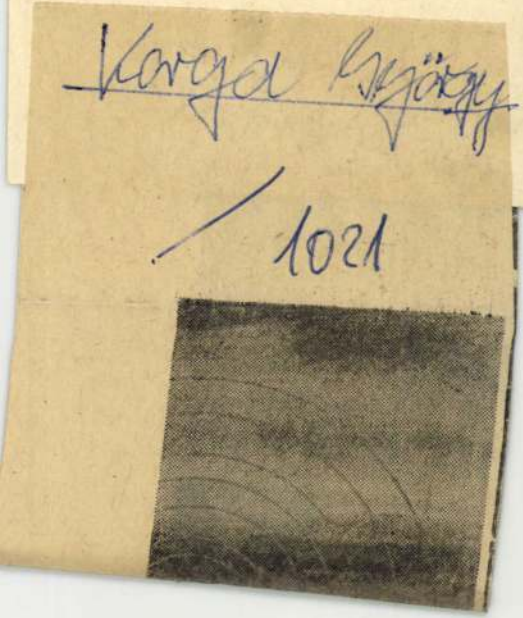

(Korga György rajza)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

1977 AUG 31

Korga György
Ötvösművész

1027

A tündérléptű képzelet ragyogó iskolája

Sci-fi a képzőművészetben

Sci-fi a képzőművészetben?

— Festményben, grafikában, szoborban, kisplasztikában mi lehet fantasztikus? Nemtán az absztrakció? Hiszen akkor a század képzőművészeti termésének felét sci-fi alkotásnak hívhatnánk... Vagy sci-fi irodalmi művek ihlették a sci-fi képzőművészeti alkotások szerzőit? Ki miért vallja magát sci-fi alkotónak, és miért lett azzá?

A kérdések tömkelegével a hazai sci-fi képzőművészet három olyan alakját kerestük fel, akik merőben eltérő álláspontokat képviselnek.

Barakonyi Attila 31 éves, kirakatrendező-grafikusként dolgozik, most változtat állást: nyomdaipari grafikus lesz. Sokfelé, sokmindent tett már életében. A tudományos-fantasztikus irodalommal földmérő korában ismerkedett meg. Tulajdonképpen az űrrepülés tematikája vonzotta, így került kapcsolatba a budapesti Bocskai úti sci-fi klubbal. Az ott látottak-hallottak hatására kezdett amatőr képzőművészként alkotni. Csak sci-fi témájú grafikákkal foglalkozik, 70—80 alkotását kiállításokon több hazai sci-fi klub közönsége ismerhette már meg. A csepeli klub hiradójában közöltek néhányat. Idén ő kapta a Bocskai úti TIT-klub képzőművészeti Arany Meteor díját, amely a közönség legmagasabb fokú elismerése.

— A svéd Sam J. Lundvall Alice világa című regénye „piszkált fel" annakidején. Nem tetszettek a könyv illusztrációi, elhatároztam: én is megpróbálom. Lem, Bradbury, Zsoldos Péter, A. C. Clark műveihez készítettem azóta 100 illusztrációt, és ezek „önállósultak", grafikaként. Mindig az elolvasott sci-fi késztet munkára. Itt bemutatott rajzomon Pirx pilóta közismert kalandjai közül például a szétaurt próbáltam ábrázolni. Vizuálisan olvasok — és a leírt látványt próbálom képre váltani. Szinesket látok inkább, mint formákat. Különösen az idegen bolygók képzeletbeli leírása ragad meg. Hasonlóan a zenehallgatás során a szem előtt megjelenő színekhez. Hogy más bolygólakókat rajzoltam-e már? Csak Botond Bolics Vénuszlakó-antropteráját. „Könyv nélkül", azaz irodalmi alkotástól függetlenül egyszer próbáltam meg, képregényt, saját ötletemből. Egy hibája van: túl sok benne a szín, a hazai nyomdatechnikát tekintve nincs hol megjelennie. Az általam követett irányzat közel áll a naturalizmushoz. A sci-fi képzőművészettel általában az a problémám, hogy a képek, grafikák túl nonfiguratívak, túlzásba viszik bennük a fantáziát, a képregényekben viszont túlteng a science, a tudomány. Valahol a kettő között kell lennie a helyes útnak, ezt Korga György festőművész találta meg. Szerintem nincs külön sci-fi képzőművészet. Van sci-fi témájú, mint ahogy irodalomban, zenében sem külön „kaszt" a sci-fi, csak az adott művészet sci-fi témájú ágazata. Egy hasonlattal: sci-fi zene az lenne, amit ma még nem ismert, fantasztikus eszközökkel szereznének és adnának elő, például a komputerzene. Hagyományos hangszerekkel csak sci-fi témájú zenét lehet játszani...

Korga György Ray Bradbury krónikák című könyvéhez készült borítója

Ha már szóbakerült Korga György neve, mutassuk be őt is: 42 éves festőművész, 1960-ban végzett a főiskolán, 1965-ben került kapcsolatba a sci-fi képzőművészettel, amelynek ma legjobb hazai alkotója. A találkozás érdekes volt:

— Ray Bradbury Marsbéli krónikák című könyvét készültek akkor éppen kiadni. A kiadó munkatársai hónapok óta kerestek illusztrációkat a könyvhöz. Az elképzeléseiknek megfelelőt nem találták. Amikor egyik képem végre megálltak: ez az! Így, szinte teljesen véletlenül kezdtem. Később már tudatosan foglalkoztam a sci-fi témájú festményekkel, hiszen magam is a sci-fi gondolkodás híve vagyok, és ehhez próbálom a saját vizuális gondolataimat hozzátenni. És hogy mi az a sci-fi gondolkodás? Egyszer, az Írószövetségben, egy vita során véletlenül fogalmazta meg, de a megállapítást azóta is kabizottságának emlékplakettjét. Sci-fi témájú képet (mert „hagyományos" műveket is alkot) kiállítási anyagának részeként nemrég az NSZK-ban, Svédországban, Dániában is bemutatták.

Panner Lászlót a hazai sci-fi képzőművészet másik kiemelkedő alakjaként tartják számon. 14 éve, épületgépész-technikus korában kedvelte meg a műszaki, tudományos témákat, és mint grafikus is ezeket próbálja visszaadni. Ebből és a szürrealizmusból született nála a sci-fi alkotás vágya, saját stílusát tréfásan „szür-naturalizmusnak" nevezi. De nála a sci-fi még valamit jelent: saját fantáziát. Ugyanis, két művésztársától eltérően, nem irodalmi művek alapján alkot, a témákat teljesen saját képzeletvilágából meríti. Illusztrációkat is készített, például a Kozmosz-sorozat könyveihez. Egyébként ő sem csak sci-fi témákban alkot: Faulkner, Romain Gary és Mikszáth egyaránt szerepelt illusztrációja listáján. 60 sci-fi témájú grafikája, festménye van. 1975-ben ő is megkapta az Arany Meteort, a TIT-klubbeli kiállítása után. A 27-es Galaktikában 30 grafikával szerepel.

A harmadik művész újból másféle módon határozza meg a sci-fi képzőművészet lényegét: nem. szabad, hogy irodalmi hatás termékeként jöjjön, csakis a saját fantáziáé. Ne legyen túl tudományos, mert az a művészi hatást rontja, de a tudományhoz mindenképpen kapcsolódnia kell, ha másképp nem, hát a pszichológia területén.

Három ember, három művész — három felfogás. És mindhárom eltérő. Pedig ugyanarról beszélnek. Jelent-e ez valamit? Legfeljebb ezt: az általunk követett műfaj még annyira új, hogy alkotóik sem hangolták eddig össze álláspontjaikat. Reméljük: mire a sci-fi képzőművészet is polgárjogot nyer (és nem csak a közönség körében), addigra az alkotók egységes szemléletmódja is kialakul...

(Sz)

OZ

lik a háztartási hulladék...

Az új házakkal szemben lévő parcellákat néhány lakó munkába vette. Kukoricát, zöldséget termelnek a „senki földjén". A gazban kisgyermek totyog... Színes csempedarabkákat gyűjtöget...

A Vadvirág utca környéke viszont valóban impozáns... A betonút kifogástalan, körbefutja az egész lakótelepet...

☆

Felkeresem *Fejes Lászlót*, a városi tanács műszaki osztályának vezetőjét.

— A telkek eladási árában közmű gyanánt csak a villany- és a vízszolgáltatás bevezetésének díja szerepelt, az út- és járdáé nem... Amennyiben a lakók szükségesnek látják, fogjanak össze és építsenek önerőből járdát... A kitűzéshez és kivitelezéshez a műszaki osztály segítséget ad...

— A Vadvirág utcát hogyan sikerült ilyen gyorsan közművesíteni?

— Rendkívüli tanácsülés volt ezügyben, mivel rendkívül erős panaszáradat érkezett onnan... Megcsináltattuk, de a lakók is fizettek, megközelítőleg az összes költség tíz százalékát... A Rosti Pál soron 1980-ig nem kerül sor — anyagi fedezet hiján — ilyen munkára...

Eddig az illetékes véleménye. Az elmondottak bizony nem nyugtatják meg a Rosti Pál sor lakóit, akik egyébként szívesen vállalnának a Vadvirág utcaiakéhoz hasonló anyagi áldozatot. És különben is: ma, amikor országszerte óriási erőfeszítések történnek az önerőből megvalósuló lakásépítkezések támogatására, ma amikor megközelítőleg minden harmadik lakás a családtagok összefogása kapcsán valósul meg, levéve a gondot a közösség, az ország nyakából, nem lehet mindegy, hogy az építkezés gondjaiból kikeemergő lakástulajdonosok mikor, és milyen módon kerülnek emberséges környezetbe...

Egy újonnan épült városi társasházánál az útépítés gondja csak anyagilag érinti a beköltözőt, hiszen a tanács automatikusan kiépíti a kapcsolódó közműveket. Hogyan lehetséges, hogy a város szerves részét képező óvárosi lakótelepi út- és járdaügye még a tervekben sem szere-

Kérünk egy csoportvezetőt...

Húsz ember — egy teljes műszak — elment az üzemvezetőhöz, és előadta a kérést: helyezzék el a műszak élérői a csoportvezetőt, mert ők azzal az emberrel nem dolgoznak tovább... Elmondták az okokat is. A csoportvezető ideges ember, kapkodva beszél és nem megengedhető hangnemben adja ki az utasításokat... Az utasításokat, amelyek ráadásul hibásak...

A húsz ember közül tizenheten évek óta ugyanazon a munkahelyen dolgoznak, s így a jobbára rutinfeladatokból álló munkát önállóan is el tudják végezni. A csoportvezető szerepe az ő esetükben mindössze annyi lett volna, hogy koordinálja a hat munkabrigádból álló csoport munkáját... Ehelyett — mint azt maguk a dolgozók elmondták — minden esetben a legapróbb részletekig meghatározta a munkát, nem egyszer alapos tévedéseket elkövetve, a végrehajtók önállóságának csorbításával szabályos diktatúrát gyakorolva vezetett.

Egy ideig ment a dolog. A „dörzsöltebb" szakik viszont gondolkodás nélkül végrehajtották a hibás utasításokat is, így egy munkát többször, időt, energiát pazarolva kellett elvégezni. Mások többször reklamáltak. Hiába. A csoportvezető kötötte magát a beosztás adta hatalmi szóhoz, sőt odáig elment, hogy több esetben teljesen feleslegesen mozgatott meg embert és gépet azzal a céllal: „Tanulják meg, hogy az utasítás, az utasítás..."

Mellőfogott, mert a munkások nem ezt a „leckét" tanulták meg, hanem a hibákból és a kihagyott lehetőségekből leszűrték: hogyan lehetne jól, okosan és eredményesen dolgozni. Az üzemvezető akceptálta a kérést. A csoportvezetőt leváltotta, és a csoport élére egy fiatal vezetőt helyezett...

A béke helyreállt. A munkások nagy kedvvel egészítették ki a fiatal vezető hiányos gyakorlatát, elmondva neki azokat az apró, a vezetői beosztásból nem látható munkaszervezési fogásokat, amelyeket okosan kihasználva gördülékenyebbé, folyamatosabbá tehető a munka. Helyette nem vártak mást, csak emberi szót, biztonságot, hihető, megbízható utasításokat és némi önkritikát...

Mert enélkül nem megy. Tévedéseinket elismerni nem mindig a legjobb érzés, de ha olyan kollektívában kell megtennünk ezt, ahol a legerősebb szándék a jobbítás igénye — már nem is olyan nehéz az egész. Ezáltal alakulhatnak ki a gyümölcsöző munkakapcsolatok, és csak ez lehet járható útja az üzem- és munkaszervezésben fellelhető tartalékok kiaknázásának.

Csoportvezetői szinten ma még legtöbben — munkaszervezésről hallva — csupán anyagbiztosításra, munkaidő-kihasználásra gondolnak, holott a munkaszervezés alapvető célja annak vizsgálata: hogyan érzi magát a dolgozó az adott munkahelyen, és van-e lehetősége arra, hogy a termeléssel összefüggő javaslatait vezetői elé terjessze.

Ha van, máris ötvenszázalékos a siker, mert ez azt is jelenti, hogy az adott munkahelyen jól funkcionálnak a szocialista demokrácia fórumai, és várhatóan minden tudományoskodó időhúzás nélkül megvalósítják a munkások javaslatait.

Az üzemszervezés ma már fontos tényezővé vált a gazdasági életben, de vizsgálati területei csak olyan szinten érintik egy-egy munkaterület gondjait, ahonnan az emberi szubjektivitásban fellelhető tartalékok még nem ismerhetők fel. Alkalmazhatjuk a legmodernebb technikát, bevezethetjük a részidőket regisztráló műszerek egész arzenálját, és a termelékenység mégsem nő a kívánatos mértékben, ha nem vesszük figyelembe, hogy a technikai forradalom adott szakaszában is az ember a legfontosabb termelőerő.

Az ember, aki nem gép, így saját nyelvén megfogalmazott emberi szót vár, törődést és megbecsülést igényel. Az ember, akiben munkál a szándék, hogy napról napra jobbá tegye mindnyájunk életét.

Kalocsai Mihály

...sináltak a srácok, ...y „romantikus meló"

szakmunkások is dolgoztak a terménytároló építésén. Egyikük, *Csehi János* hegesztő szerelő így vélekedik a szakközépiskolás fiúkról:

— Meg kell hagyni, gyerekek, sőt, szinte szakmunkások. Ahhoz

A termelőszövetkezet központjában *Stefanics József* főágazatvezető mérnök elmondta, hogy a 3 millió fo-

Korga „Gyöngy Pestimüvész"

A tündérléptű képzelet ragyogó iskolája

Sci-fi a képzőművészetben

Sci-fi a képzőművészetben?

— Festményben, grafikában, szoborban, kisplasztikában mi lehet fantasztikus? Netán az absztrakció? Hiszen akkor a század képzőművészeti termésének felét sci-fi alkotásnak hívhatnánk... Vagy sci-fi irodalmi művek ihlették a sci-fi képzőművészeti alkotások szerzőit? Ki miért vallja magát sci-fi alkotónak, és miért lett azzá?

A kérdések tömkelegével a hazai sci-fi képzőművészet három olyan alakját kerestük fel, akik merőben eltérő álláspontokat képviselnek.

Barakonyi Attila 31 éves, kirakatrendező-grafikusként dolgozik, most változtat állást: nyomdaipari grafikus lesz. Sokfelé, sokmindent tett már életében. A tudományos-fantasztikus irodalommal földmérő korában ismerkedett meg. Tulajdonképpen az űrrepülés tematikája vonzotta, így került kapcsolatba a budapesti Bocskai úti sci-fi klubbal. Az ott látottak-hallottak hatására kezdett amatőr képzőművészként alkotni. Csak sci-fi témájú grafikákkal foglalkozik, 70—80 alkotását kiállításokon több hazai sci-fi klub közönsége ismerhette már meg. A csepeli klub híradójában közöltek néhányat. Idén ő kapta a Bocskai úti TIT-klub képzőművészeti Arany Meteor díját, amely a közönség legmagasabb fokú elismerése.

Korga György Ray Bradbury Marsbéli krónikák című könyvéhez készült borítója

— A svéd Sam J. Lundvall Alice világa című regénye „piszkált fel" annakidején. Nem tetszettek a könyv illusztrációi, elhatároztam: én is megpróbálom. Lem, Bradbury, Zsoldos Péter, A. C. Clark műveihez készítettem azóta 100 illusztrációt, és ezek „önállósultak", grafikaként. Mindig az elolvasott sci-fi késztet munkára. Itt bemutatott rajzomon Pirx pilóta közismert kalandjai közül például a szetaurt próbáltam ábrázolni. Vizuálisan olvasok — és a leírt látványt próbálom képre váltani. Színeket látok inkább, mint formákat. Különösen az idegen bolygók képzeletbeli leírása ragad meg. Hasonlóan a zenehallgatás során a szem előtt megjelenő színekhez. Hogy más bolygólakókat rajzoltam-e már? Csak Botond Bolics Vénuszlakó-antropteráját. „Könyv nélkül", azaz irodalmi alkotástól függetlenül egyszer próbáltam meg, képregényt, saját ötletemből. Egy hibája van: túl sok benne a szín, a hazai nyomdatechnikát tekintve nincs hol megjelennie. Az általam követett irányzat közel áll a naturalizmushoz. A sci-fi képzőművészettel általában az a problémám, hogy a képek, grafikák túl nonfiguratívak, túlzásba viszik bennük a fantáziát, a képregényekben viszont túlteng a science, a tudomány. Valahol a kettő között kell lennie a helyes útnak, ezt Korga György festőművész találta meg. Szerintem nincs külön sci-fi képzőművészet. Van sci-fi témájú, mint ahogy irodalomban, zenében sem külön „kaszt" a sci-fi, csak az adott művészet sci-fi témájú ágazata. Egy hasonlattal: sci-fi zene az lenne, amit ma még nem ismert, fantasztikus eszközökkel szereznének és adnának elő, például a komputerzene. Hagyományos hangszerekkel csak sci-fi témájú zenét lehet játszani...

Ha már szóbakerült Korga György neve, mutassuk be őt is: 42 éves festőművész, 1960-ban végzett a főiskolán, 1965-ben került kapcsolatba a sci-fi képzőművészettel, amelynek ma legjobb hazai alkotója. A találkozás érdekes volt:

— Ray Bradbury Marsbéli krónikák című könyvét készültek akkor éppen kiadni. A kiadó munkatársai hónapok óta kerestek illusztrációkat a könyvhöz. Az elképzelésüknek megfelelőt nem találták. Amikor egyik képem végre megálltak: ez az! Így, szinte teljesen véletlenül kezdtem. Később már tudatosan foglalkoztam a sci-fi témájú festményekkel, hiszen magam is a sci-fi gondolkodás híve vagyok, és ehhez próbálom a saját vizuális gondolataimat hozzátenni. És hogy mi az a sci-fi gondolkodás? Egyszer, az Írószövetségben, egy vita során véletlenül fogalmaztam meg, de a megfogalmazást azóta is hiszem: a sci-fi a tündérléptű képzelet ragyogó iskolája.

Korga György 50—60 sci-fi témájú festmény alkotója. Jelentős részük közismert, mint a Kozmosz fantasztikus sorozat könyveinek borítólapjai. Bemutatott képünk is könyvcímlapnak készült festmény, a kérdéses könyv, a szovjet Sztrugackij testvérek Lakott sziget (A Föld nevű sziget) című alkotása, később, sajnos, mégsem jelent meg magyarul. Korga György is megkapta a közönség Arany Meteor díját 1974-ben, tavaly pedig az érdi sci-fi fesztiválon az Írószövetség munkabizottságának emlékplakettjét. Sci-fi témájú kép (mert „hagyományos" műveket is alkot) kiállítási anyagának részeként nemrég az NSZK-ban, Svédországban, Dániában is bemutatták.

Panner Lászlót a hazai sci-fi képzőművészet másik kiemelkedő alakjaként tartják számon. 14 éve, épületgépésztechnikus korában kedvelte meg a műszaki, tudományos témákat, és mint grafikus is ezeket próbálja visszaadni. Ebből és a szürrealizmusból született nála a sci-fi alkotás vágya, saját stílusát tréfásan „szür-naturalizmusnak" nevezi. De nála a sci-fi még valamit jelent: saját fantáziát. Ugyanis, két művésztársától eltérően, nem irodalmi művek alapján alkot, a témákat teljesen saját képzeletvilágából meríti. Illusztrációkat is készített, például a Kozmosz-sorozat könyveihez. Egyébként ő sem csak sci-fi témákban alkot: Faulkner, Romain Gary és Mikszáth egyaránt szerepelt illusztrációja listáján. 60 sci-fi témájú grafikája, festménye van. 1975-ben ő is megkapta az Arany Meteort, a TIT-klubbeli kiállítása után. A 27-es Galaktikában 30 grafikával szerepel.

A harmadik művész újból másféle módon határozza meg a sci-fi képzőművészet lényegét: nem szabad, hogy irodalmi hatás terméke legyen, csakis a saját fantáziáé. Ne legyen túl tudományos, mert az a művészi hatást rontja, de a tudományhoz mindenképpen kapcsolódnia kell, ha másképp nem, hát a pszichológia területén.

Három ember, három művész — három felfogás. És mindhárom eltérő. Pedig ugyanarról beszélnek. Jelent-e ez valamit? Legfeljebb ezt: az általunk követett műfaj még annyira új, hogy alkotóik sem hangolták eddig össze álláspontjaikat. Reméljük: mire a sci-fi képzőművészet is polgárjogot nyer (és nem csak a közönség körében!), addigra az alkotók egységes szemléletmódja is kialakul...

(Sz)

1977 AUG 01

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

SZÁTOFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 387-748, 340-726

OZ

lik a háztartási hulladék...

Az új házakkal szemben lévő parcellákat néhány lakó munkába vette. Kukoricát, zöldséget termelnek a „senki földjén". A gazban kisgyermek totyog... Színes csempedarabkákat gyűjtöget...

A Vadvirág utca környéke viszont valóban impozáns... A betonút kifogástalan, körbefutja az egész lakótelepet...

☆

Felkerestem *Fejes Lászlót*, a városi tanács műszaki osztályának vezetőjét.

— A telkek eladási árában közmű gyanánt csak a villany- és a vízszolgáltatás bevezetésének díja szerepelt, az úté és járdáé nem... Amennyiben a lakók szükségesnek látják, fogjanak összse és építsenek önerőből járdát... A kitűzéshez és kivitelezéshez a műszaki osztály segítséget ad...

— A Vadvirág utcát hogyan sikerült ilyen gyorsan közművesíteni?

— Rendkívüli tanácsülés volt ezügyben, mivel rendkívül erős panaszáradat érkezett onnan... Megcsináltattuk, de a lakók is fizettek, megközelítőleg az összes költség tíz százalékát... A Rosti Pál soron 1980-ig nem kerül sor — anyagi fedezet híján — ilyen munkára...

Eddig az illetékes véleménye. Az elmondottak bizony nem nyugtatják meg a Rosti Pál sor lakóit, akik egyébként szívesen vállalnának a Vadvirág utcaiakéhoz hasonló anyagi áldozatot. És különben is: ma, amikor országszerte óriási erőfeszítések történnek az önerőből megvalósuló lakásépítkezések támogatására, ma amikor megközelítőleg minden harmadik lakás a családtagok összefogása kapcsán valósul meg, levéve a gondot a közösség, az ország nyakából, nem lehet mindegy, hogy az építkezés gondjaiból kikecmergő lakástulajdonosok mikor, és milyen módon kerülnek emberséges környezetbe...

Egy újonnan épült városi társasháznál az útépítés gondja csak anyagilag érinti a beköltözőt, hiszen a tanács automatikusan kiépíti a kapcsolódó közműveket. Hogyan lehetséges, hogy a város szerves részét képező óvárosi lakótelepi út- és járdaügye még a tervekben sem szerepel

Kérünk egy csoportvezetőt...

Húsz ember — egy teljes műszak — elment az üzemvezetőhöz, és előadta a kérést: helyezzék el a műszak éléről a csoportvezetőt, mert ők azzal az emberrel nem dolgoznak tovább... Elmondták az okokat is. A csoportvezető ideges ember, kapkodva beszél és nem megengedhető hangnemben adja ki az utasításokat... Az utasításokat, amelyek ráadásul hibásak...

A húsz ember közül tizenheten évek óta ugyanazon a munkahelyen dolgoznak, s így a jobbára rutinfeladatokból álló munkát önállóan is el tudják végezni. A csoportvezető szerepe az ő esetükben mindössze annyi lett volna, hogy koordinálja a hat munkabrigádból álló csoport munkáját... Ehelyett — mint azt maguk a dolgozók elmondták — minden esetben a legapróbb részletekig meghatározta a munkát, nem egyszer alapos tévedéseket elkövetve, a végrehajtók önállóságának csorbításával szabályos diktatúrát gyakorolva vezetett.

Egy ideig ment a dolog. A „dörzsöltebb" szakik viszont gondolkodás nélkül végrehajtották a hibás utasításokat is, így egy munkát többször, időt, energiát pazarolva kellett elvégezni. Mások többször reklamáltak. Hiába. A csoportvezető kötötte magát a beosztás adta hatalmi szóhoz, sőt odáig elment, hogy több esetben teljesen feleslegesen mozgatott meg embert és gépet azzal a céllal: „Tanulják meg, hogy az utasítás, az utasítás..."

Melléfogott, mert a munkások nem ezt a „leckét" tanulták meg, hanem a hibákból és a kihagyott lehetőségekből leszűrték: hogyan lehetne jól, okosan és eredményesen dolgozni. Az üzemvezető akceptálta a kérést. A csoportvezetőt leváltotta, és a csoport élére egy fiatal vezetőt helyezett...

A béke helyreállt. A munkások nagy kedvvel egészítették ki a fiatal vezető hiányos gyakorlatát, elmondva neki azokat az apró, a vezetői beosztásból nem látható munkaszervezési fogásokat, amelyeket okosan kihasználva gördülékenyebbé, folyamatosabbá tehető a munka. Helyette nem vártak mást, csak emberi szót, biztonságot, hihető, megbízható utasításokat és némi önkritikát...

Mert enélkül nem megy. Tévedéseinket elismerni nem mindig a legjobb érzés, de ha olyan kollektívában kell megtennünk ezt, ahol a legerősebb szándék a jobbítás igénye — már nem is olyan nehéz az egész. Ezáltal alakulhatnak ki a gyümölcsöző munkakapcsolatok, és csak ez lehet járható útja az üzem- és munkaszervezésben fellelhető tartalékok kiaknázásának.

Csoportvezetői szinten ma még legtöbben — munkaszervezésről hallva — csupán anyagbiztosításra, munkaidő-kihasználásra gondolnak, holott a munkaszervezés alapvető célja annak vizsgálata: hogyan érzi magát a dolgozó az adott munkahelyen, és van-e lehetősége arra, hogy a termeléssel összefüggő javaslatait vezetői elé terjessze.

Ha van, máris ötvenszázalékos a siker, mert ez azt is jelenti, hogy az adott munkahelyen jól funkcionálnak a szocialista demokrácia fórumai, és várhatóan minden tudományoskodó időhúzás nélkül megvalósítják a munkások javaslatait.

Az üzemszervezés ma már fontos tényezővé vált a gazdasági életben, de vizsgálati területei csak olyan szinten érintik egy-egy munkaterület gondjait, ahonnan az emberi szubjektivitásban fellelhető tartalékok még nem ismerhetők fel. Alkalmazhatjuk a legmodernebb technikát, bevezethetjük a részidőket regisztráló műszerek egész arzenálját, és a termelékenység mégsem nő a kívánatos mértékben, ha nem vesszük figyelembe, hogy a technikai forradalom adott szakaszában is az ember a legfontosabb termelőerő.

Az ember, aki nem gép, így saját nyelvén megfogalmazott emberi szót vár, törődést és megbecsülést igényel. Az ember, akiben munkál a szándék, hogy napról napra jobbá tegye mindnyájunk életét.

Kalocsai Mihály

...sináltak a srácok, ...y „romantikus meló"

szakmunkások is dolgoztak a terménytároló építésén. Egyikük, *Csehi János* hegesztő szerelő így vélekedik a szakközépiskolás fiúkról:

— Meg kell hagyni, gyerekek, sőt, szinte szakmunkások. Ahhoz pest, hogy másodikos, madikos diákok, veri szakmunkás szintet. M gyeltem, önállóan csi a lakatosmunkát és üg hegesztettek is. Husz éve vagyok szakmunkás tudom ítélni őket...

Timár Ottó és *Varga* gyakorlatvezető tanáro dicsekedtek, mit is csi Adonyban két hónap a diákok.

— Amikor elkezdtü munkát, üres volt a cs most meg...

Végigvezetnek a cs belsején, ahol katonás ben sorakoznak a fű csövek, a szállítóheve mindazok a szerkezet mek, amelyek segíts egyetlen ember meg tölteni, vagy kitudja az ötezer tonna gabo helyezésére alkalma ménytárolót. Látnivaló dos és precíz munkát tak a srácok.

A termelőszövetkezet központjában *Stefanics József* főágazatvezető mérnök elmondta, hogy a 8 millió fo

Korga György

elérjös a Fiatal Művésel Tárlatán (1963) láthattuk egy lépét, az Ikarust. 1964-ben egyéni kiállítása volt, ahol lépei többnyire hajmerestő precizitással és „vinességgel" kérített banális illusztrációk. „Manekenek" c. kompozíciója igazi festői teljesítménynek.

Pernecsky Géza: A magyar „szűz-naturalismus" problémája (Ny. Irás 1966/11)

Kritikát és lépet 1976 Bp. Corvina

288. old.

Korga György festő

□ KORGA GYÖRGY festőművész kiállítását Barcsay Jenő Kossuth-díjas festőművész nyitja meg, november 24-én, csütörtökön délután 5 órakor, a Mednyánszky-teremben.

– □ Korga György. 2.

Esti Hirlap, Bp. 1977. nov. 22

Korga György

A Mednyánszky Teremben Korga György festőművész kiállitása november 24.-től,
a Fiatal Müvészek Klubjában: "A tárgyról és a tárgyiasitásról" cimmel El Kazovszkij kiállitása november 25.-től,
a Nemzeti Galériában "Változatok öt témára" cimmel Dr. Vajda Ernő fotómüvész kiállitása december 1.-től,
A Mücsarnokban Kurucz D. István festőművész /kiállitása december 2.-tőltekinthető meg,-közli a kulturális eseményeket ismertető rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. nov. 26.
XXI. évf. 48. sz. 8. lap.

Korga György

Méltatás.

— Kiállító-művészek.
Művészet, 1978 április - 15 lap.

Korga György festőművész

A Ilkcsarnokban látható a Festészet '44 c. kiállítást. – A művész portréja szerepel e tárlaton. (emlitve).

Gellér Katalin: Festészet '44.
Dunántúli Napló, 1944. márc. 5.

Korga György festő

L: Kiss Nagy András

[7. v.]

r. kl. 8.

Nipszabadság, Bp. 1979. ápr. 13.

Korga György

Illusztráció

Dékány Kálmán: Az utolsó örömlány.
Új Tükör, 1979. február 4–14. lap.

Varga György

Illusztráció

Maurice Druon: Éjszakai őrjárat.
Új Tükör, 1978. december 24 – 18. lap.

Korga Györgyi grafikus

L. Herpai Zoltán

(f. f.) Sci-fi a képzőművészetben

Esti Hírlap, Bp. 1981 ápr. 21.

2

Korga György, festőművész

Kölesden, Hegedüs Ferenc, a Kisbolt vezetőjét igazi műgyűjtőnek tartják. Igen sok művésztől van több műve, Korga Györgytől is.

Kölesd – a művészetpártoló falu.

1979. szept. 24. Petőfi 13.25 [M.]

Kurga György

1966-ban a "STUDIO 66" kiállitásán az ERNST MUZEUM-ban szerepelt a müvész a müveivel.

Beke László: Dátumok a magyar avantgarde müvészetről. MÜVÉSZET, 1980.október - 20.lap.

Korga György, festő

Sci-fi-pályázat eredményhirdetése

Kedden osztották ki a díjakat a Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, valamint a Gyermek- és Ifjúsági Könyvszolgálat tudományos-fantasztikus (science fiction) témájú képzőművészeti pályázatán nyertes alkotóknak. A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának díját *Korga György* festőművész és *Varga Pál* bélyegtervező megosztva, a Móra kiadó díját *Sajdik Ferenc* karikaturista, *ifj. Szlávics László* szobrászművész és *Máthé Géza* amatőr művész ugyancsak megosztva kapták. A közönség díját *Gadó János* fotógrafikus nyerte el. A KISZ KB *Barabás Márton* festőművésznek ítélte különdíját.

Az év elején meghirdetett pályázatra több mint 500 mű érkezett, mintegy ezer szerzőtől. A zsürizés után 230 művet, köztük tizenegy gyermekrajzot állítottak ki a Gyermek- és Ifjúsági Könyvszolgálat Május 1. úti kiállítótermében. A kiállítás — egyhónapos nyitva tartás után — ma este zárul. A nagy érdeklődéssel kísért tárlat díjnyertes alkotásait a Galaktika című sci-fi antológia a jövő év első felétől folyamatosan közli, s így a művek a sci-fi-kedvelők széles táborában válhatnak ismertté.

- Sci-fi-pályázat eredményhirdetése

9.

Népszabadság, 1981. nov. 18.

Korga György festőművész

Siákovits Péter: Művészet az utcán és a kiállítóteremben
Beszélgetés Korga Györggyel

Művészet, 1982. április

Iskorga György, festő

L. Deim Pál

Vadas József: Történelmi leckе festőknek 13.
Élet és Irodalom Bp. 1984. febr. 10. XXVIII/6.

Kolga György festőművész

Bobály László: A szürrealizmustól innen, a naturalizmuson túl

Művészet, 1982. április

Korga György, festőművész

Két és fél évvel ezelőtt nyitották meg Csepelen az Iskola Galériát. Kiállították itt azóta Duray Tibor, Somogyi János, Mahiár C., Pál, Sváby Lajos, Vecsési Sándor, Reich Károly, Korga György, Kurucz D. István, és még más művészek alkotásait.

Cs. m.: A huszonötödik.

Pesti Műsor, 1982. márc. 24.

Korga György

Szabadi Judit: Hagyomány és korszerűség

Selenkor, 1984. IX.

Korga György

Láncz Sándor: Képzőművészeti Krónika

Selenkor, 1984. IV. hó

Korga György

Országos Képzőművészeti
Kiállítás 1984

Magyar Nemzet 1984. III. 25.

Korga György

Korga György festőművész tárlata ma délután öt órakor nyílik meg a leninvárosi Derkovits Galériában.

◆

A Klemperer Magyarországon

Magyar Nemzet 1984. XI. 27.

Korga György, festő

l: Deim Pál

Vadas József: Generál art

13

Élet és Irodalom Bp. 1984. ápr. 20. XXVIII/16

Korga György
Csuri Gábor kiállításának
megnyitása

Magyar Nemzet 1984. XI. 3.

Korga György, festőművész

12.
kedd

17.30
KLUB
Sci-fi a mai művészetben
Beszélgetés Korga György festőművésszel
Vezeti: Csáji Attila festőművész

Magyar Nemzeti Galéria, 1983. április.

Korga György, festőművész

a Szegedi Festival idei eseményei között újdonságnak szánnított a táblaképfestészeti biennálé, melyen feltűnik, milyen sokakat foglalkoztat az elmagányosodás érzése. Ennek figyelmeztető képei láthatók Korga György csókigyókkal befont didergő, mezítelen testei. (említve).

Élalföldi krónika

1983. IX. 13. Televízió 1. 18.25 (Vészarosné).

Korga György festő

l.: Nádler István

Vadas József: Alternatívák 12.

Élet. és Irodalom Bp. 1985. szept. 13 XXIX/37

Korga György, festőművész

A székesfehérvári csók István Galériában rendeztek meg a huszadik század magyar művészete című kiállítást. – Korga György Acheologiájában felismerjük a művészt ma is jellemző parttalan képi és kromatikus fantáziát. (emlitve).

A csay Judit: Tévutak, zsákutcák nélkül?
Magyar Ifjúság, 1983. dec. 16.

Korga György

műve Horányi Zéptárba

→ Urbán György

MŰVÉSZET 1985/7/61

Korga György

Beszélgetés Müller Árpáddal

Magó Világ 1985/3

Korga György

Beszélgetés Fillenz Istvánnal

Mozgó Világ 1985/10

Korga György

Meghazdódott a Magyar Képző-és Iparmúvészet Szemetszéjének Közgyűlése

Magyar Nemzet 1986. VI. 26.

KORGA GYÖRGY

említve repr. "Androméda" és "Magányos pondró"
ld. Gyémánt László

Szamosi Ferenc: Sci-fi
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/23.sz.24-25.o.

KORGA GYÖRGY

... A hatvanas évek közepén a legtermészetesebb gesztussal sorolták a "szürnaturalisták" közé.Lakner és Csernus mellé. Ezzel szemben K.is, müvei is inkább igényelték volna valamilyen "pszichológiai realizmus" kategóriáját.Nem volt azonban ilyen,s mivel a művész az utóbbi tiz évben nem állitott ki a szakmai figyelem megszokott csomópontjaiban, csak például az Ifjuságí Könyvkiadó székházában, a köztudat máig is a skatulyát tekinti hatályosnak - nem csoda hát, hogy e sorok irója is igy lépett a terembe,ahol egészen mást látott. K.ma az itthon még nem "legalizált" science-fiction müfaj képviselője -egyike az elsőknek,akik a "sci-fi" képzőművészetben akarják kiteljesiteni életmüvüket.A tudományos fantasztikus irodalom hazai megjelenése idején jórészt vállalta a kötetek illusztrációit. ...K. .. valóságot fest ugyan, matériát -de nem földi értelemben vett matériát. Képei kozmikus igényüek, befogadásukra át kell alakitani receptorainkat.

. Művészi célja: eljutni az illusztrációtól az autonóm alkotásig — s ez minőséget kereső életműre vall. *(Képünkön a művész egyik sci-fi-aktja.)*

Fecske András:K.Gy. festményei.Nagy Balogh János Galéria

UJ TÜKÖR 1982.XIX.évf.14.sz.3-4.o.

igazgató

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

TÜKÖR
Budapest
1984 OKT 21

1021

Heti ajánlat

Hanglemez

VERSET MONDOK
Latinovits Zoltán lemeze

Mennyire másképp mondott verset Latinovits a nyilvánosság előtt, mint az intim rádióstúdióban! Ezen a Dorogi Zsigmond szerkesztette lemezen lemérhető a különbség. Nemcsak a hangfelvétel minősége — a stúdió laboratóriumi csöndje, illetve a nyilvános versmondásba beleköhintő hallgatóság — árulkodik. Sokkal inkább a versmondó attitűd. Kissé leegyszerűsítve: *a pódiumon ő van jelen, a stúdióban a költő.* Egyik megközelítést sem helyezném a másik elé. Hallgatóság előtt személyes drámaként éli át a verset, belekalkulálja a hallgató jelenlétét, valósággal megtámadja, lehengerli — és társsá avatja. Milyen más a Juhász Gyula-i *Anna örök* kántáló, „modoros", a végén elcsukló sírása, mint a babitsi *Ballada Irisz fátyoláról* ráolvasásszerű „sámánéneke". A hangfelvétel hasonló, de az előbbi csupa szabálytalan, váratlan rögtönzés, az utóbbi a harmonikus, arányos, klasszikus fölépítés mesterműve.

Persze más a nyilvános, „színészi" jelenlét, az egyszeri, ott született előadás, és más a hangfelvételen kikísérletezhető optimum. De nemcsak erről van szó. Közönség előtt szónokként, néptribunként, mágusként mondott verset Latinovits, a stúdió magányában belemerült a vers mélyáramába. Karinthy Frigyes *Előszó*jának egyetlen fölcsattanó, lázító csakazértise (nyilvánosan) erősen különbözik *A Hadak Útja* Adyjának vershossziglani, mégis bensőségesebb dacolásától (stúdióban). Ha *szerepelt* Latinovits, mindig modorosabb volt, s hajlamosabb a versmondói eretnekségre (amit csak ő tudott elfogadtatni.) Ha *egyedül* maradt a verssel, csupán késői, zaklatott korszakában bízta magát a véletlenre — legalábbis ezen a lemezen mindent tökéletesen, az aranymetszés szabályai szerint komponált meg. (Kár, hogy nincs feltüntetve a felvételek időpontja: életrajzi motivációinak sem volna utolsó.)

Ha rajtam múlna, versmondóiskolák kötelező anyagává tenném az *Esti kérdés* halk meditációját és a *Jónás imája* rezignált lemondását. Annak a csodának a kielemzésére, hogy Latinovits előadásában mi a különbség Kosztolányi *Hajnali részegség*ének sóhajon lebegő, *szellemi* áhítata és Tóth Árpád *Esti sugárkoszorú*jának a véráram biológiai ritmusát is kiadó *érzéki* áhítata között, egy egész szemesztert lehetne építeni.

Koltai Tamás

Kiállítás

1021

GELLER B. ISTVÁN KIÁLLÍTÁSA
Obuda Galéria

Adatok a Növekvő Városhoz — ez a címe a tárlatnak. Így is fogalmazhatnánk azonban: adatok a Növekvő Kiállításhoz. Mert ahogyan a csigavonalhoz hasonlóan folyamatosan terjeszkedik ez a sosem volt város a művész képzeletének köszönhetően, úgy szaporodnak a vele kapcsolatos „dokumentumok", „leletek" is. Az első lépést talán azok a lírai hangulatú grafikák jelentették, amelyek fiktív épületek romjait vagy rekonstruált képét ábrázolták, mintegy a magyar grafikában a hetvenes években bekövetkezett változásokat is jelezve: egyre erőteljesebbé vált a lírai hang, a nosztalgia, a vágy az egyéni mitológiák teremtése iránt. Gellér B. István az elmúlt évtizedben a legkülönbözőbb neoavantgard törekvésekhez kapcsolódott, az 1971-es balatonboglári kápolnatárlatoktól kezdve a legkülönbözőbb megmozdulásokon vett részt, számos műfajjal, anyaggal kísérletezett. Az így szerzett tapasztalatok — s talán a korábbi építészeti tanulmányok — ösztönözhették arra, hogy a Növekvő Város „rekonstruálásához" a legkülönbözőbb anyagokat, műfajokat vegye igénybe. A pontos alaprajz, a légi fénykép, az egykori kultikus tárgyakat rekonstruáló ábra éppen olyan szerves része az anyagnak, mint a talált, jelentéssel felruházott tárgy, fotó, a vallási szertartásokat dokumentáló fényképsor, vagy éppen az íráskép érzelmi, asszociatív ereje, a tárgyak mellett olvasható szöveg száraz racionalizmusa. Gellér B. a Növekvő Város utókorát is megteremtette, hírt ad a régészeti feltárásról, a századelőre helyezett tudományos vitákról, a feltárásban részt vevők elő- és utóéletéről. Nosztalgia egy sohasem volt, harmonikus társadalom iránt? Tudományos-fantasztikus történet képekben, tárgyakban előadva? Bizonyára ez is, az is. Gellér B. meséjéből azonban nem hiányzik az irónia, önirónia sem. *(Képünkön a csigaformában növekvő város egyik változata)*

P. Szabó Ernő

padlásszobájában idilli képeslapokat és híres színésznők portéit nézegetve boldog családi életről, férjről, gyerekekről, egy kis kötödéről ábrándozik. S közben szinte óráról órára áruba bocsátja testét. Csupán akkor fordít hátat e sok megaláztatásnak, amikor csalódik dédelgetett álmaiban. Rá kell döbbenie, hogy még a városba érkező csodált művésznő is eladja magát egyetlen hazug ígéretért.

A *Garniszálló a főtéren* az elveszett illúziók filmje. Az érzelmes és szentimentális befejezés ellenére Branev hangulatában egységes, emlékezetes jelenetekből álló filmet rendezett.

Hollós László

GARNISZÁLLÓ A FŐTÉREN
Színes bolgár film

Az utóbbi időben a bolgár rendezők előszeretettel vállalkoznak klasszikus irodalmi alkotások megfilmesítésére. Mintha régi adósságot kívánnának törleszteni a már-már elfelejtett írók műveinek filmre vitelével. Pár hónapja mutatták be nálunk Vladiszlav Ikonomov Jordan Jovkov novellájából készített *Egész nap esik* című filmjét, s most Veszelin Branev is irodalmi alapanyagot választott: az 1970-ben elhunyt Konsztantin Konsztantinov két elbeszélését dolgozta föl. Konsztantinov, aki a bolgár irodalomban a városi élet első jelentős ábrázolója volt, mélyen humanista novelláiban az emberi lélek rejtett titkait a mozdulatlanság, az eseménytelenség, a magány bemutatásával tárja föl. Nála a romantika csupán a szépség utáni nosztalgiában, s a történet lírai lezárásában érezhető. Mindez Branev alkotására is jellemző. Első önálló játékfilmjében, amelynek forgatókönyvét is ő írta, sikerrel idézi föl a harmincas évek bolgár kisvárosának fülledt légkörét, lakóinak egyhangú életét, a mindjobban beszüremlő fasizmus hatását. A történet középpontjában egy önmagát kevéssé ismerő, erkölcstelen életmódja miatt Szófiából kitoloncolt fiatal lány áll. (Szerepét a nagyon tehetséges Iren Krivosieva játssza szenvedélyesen és meggyőzően.) Tinka csak sodródik az eseményekkel, vele csak úgy történnek a dolgok. A városka egyetlen szállodájának szegényes

Heti aj...

Orchideák népesítették egyszerre a szobát. Ikebanák merültek a víz alatti életbe. Azután színek és formák együttélésével fejezett ki jelentéseket: a komolyságot kék-barnából, a harmóniát barna-zöldből keverte.

És akkor kezdtek élőlények mozogni a dús, növényekkel kipárnázott szobában. E szoba egyben Korga György képzeletbeli utazásainak állomáscsodája is. Emberi lények és furcsa szerzetek élnek itt együtt, akik asszonyarcúak, szerelemmozgásúak, lecsupaszított férfitestűek, fonnyadó apókajárásúak. A művész fölé- vagy alászállva ellépett napjaink valóságától. Mintha üvegen keresztül, külső szemlélőként figyelné a képzeletbeli megállók történéseit. Szomorú, hogy e mesevilág egyik pontján az emberi civilizáció megsemmisítőinek kis csoportja furakodott a többiek közé.

Korga György 1965-ben illusztrálta a *Marsbéli krónikák* című könyvet, talán a legmélyebb sci-fi történetet. Képei közelítenek e világhoz ma is, csakhogy az utazás, amelyre hív, messzire szárnyaló gondolatokat ébreszt. *(Képünkön az Esti séta című festmény)*

Bogyay Katalin

KÁNTOR ANDOR FESTMÉNYEI
Gulácsy Galéria

Kántor Andor a szentendrei régi művésztelep köztiszteletben álló tagja — immár több mint fél évszázada. Itt találta meg azokat az élményforrásokat, melyek művészi kibontakozását segítették.

Ez a tárlat — válogatva a múzeumok anyagából is — hűségesen reprezentálta azt az életigenlést, amely Kántor lényéből fakad. Művészetének központja mindig az ember; jelenlétét a környezetben, ha szükszavúan is, mindenütt kiemeli. Öreg házak, kopott falak, alacsony ablakok, vendégváró nyitott ajtók, a hegyre kapaszkodó kékes hangulatú utcák Szentendre csendjét, nyugalmát, a második otthont idézik. A szamárhegyi házak, a pilisi hegyoldal, a nagymarosi tetők, a visegrádi Duna Kántor Andor sajátos „intim tájai". Kedves témája, az enteriőr sem a tárgyakat, inkább az otthon hangulatát, nyugalmát érzékelteti. Festményein nem csupán a látottakat, hanem az átélt valóság lelki és érzelmi indíttatásait örökíti meg. Őszintén, teljes hittel szól az élet apró mozzanatairól, harmóniát teremtve a látványban. Kántor Andor eddigi élete, munkássága szép példája a kiegyensúlyozott, komoly tudású, gazdag egyéniségnek.

Pellionisz Valéria

KORGA GYÖRGY KÉPEI
Csontváry Terem

„Végre megtaláltam a szobát, amelyben élnem kell. Először a falaival ismerkedtem, azokat díszítettem. Azután növényekkel telepítettem be, bútorokat állítottam a padlóra, majd benépesítettem emberekkel, alakokkal" — mondta az 1935-ben született festőművész a minap. Hogy mikor szakított minden más szobával, s festészete mikorra lett tudatosan sajátos szín- és formavilágú? A radikális fordulat 1977-ben következett be, amikor leszámolt a „barokk" brokáttal, kócsagtollal, a barna föld festésével, amelyben még a porszemek is kivehetők. Hosszú fölkészülés után új sorozattal lépett a közönség elé *Mesélek magamnak sci-fit* — ez volt a címe.

Az akkori formai játékok voltak a falak. Később hasonlóan égő színekből, a bordó, rózsaszín, piros, lila hangulataiból festett e túlvilági táj formai kitalációihoz növényeket.

Korga György, festőművész

Nagy Imre: Aradi vértanúk, Kéri László pannójáról.

1989. okt. 6.-án 140 évvel a tragikus esemény után, Budapesten, a Néphadsereg Közp.-i Tisztiklubjának Aradi vértanúk-termében felavatták az „Aradi vértanúk" c. pannót. – A pannó története 1988-ban kezdődött, amikor nyilvános pályázatot hirdettek meg rá. A pályázaton Eigel István, Korga György, Marosvári György, Patay László és Kéri László, festőművészek vettek részt. – A pályamunkák egy-egy tábornok arcképének elkészítését jelentették – a döntés Kéri festőművészre esett, – így Kérinek egy 2,7 x 6,8 m.-es formátumot kellett megkomponálnia, a tábornokok portrét.

Művészet, 1989., okt., 54-old.

KORGA, KONDOR cikkek

TÁRSASTÁNCMOZGALOM CSEHSZLOVÁKIÁBAN

A közelmúltban Csehszlovákiában jártam. Módomban volt némi tapasztalatot szerezni a csehszlovák társastáncéletről, melyet röviden az alábbiakban foglalhatok össze.

A Csehszlovák Ifjúsági Szövetség már 1958—59-ben foglalkozni kezdett a társastánccal. Nemcsak a nagyvárosokban vannak *táncklubok*, hanem minden járásban legalább 2—3 helyen. (Csehszlovákiában 118 járás van). — A klubokban *ifjúsági szervezők* segítik a táncpedagógusokat. Ők biztosítják, hogy minden 15—17 éves fiatal *szervezetten megtanuljon táncolni*. A tömegeket elsősorban az iskolában, iparitanuló-otthonokban szervezik, úgy hogy egyes osztályok, ifjúsági szervezetek *csoportosan* járnak egy-egy klubba, akár kezdő tanfolyamra, akár klubfoglalkozásra. A tanítás kultúráltan berendezett 3—400 főt befogadó teremben, zenekari kísérettel folyik. *A kezdő tanfolyamok négy hónaposak*. A viszonylag hosszú tanfolyamidő alatt lerakják a nemzetközi stílus alapjait.

A tanfolyamokon a fiatalok ízlésesen, ünnepélyesen öltözve jelennek meg. A fiúknak *kötelező a fekete öltöny*, a lányoknak a bőszoknyás *alkalmi ruha* és kesztyű. A „kötelező" szót ma már nem is kell használniuk, mert mindenki természetesnek veszi, szinte szokássá vált. A kereskedelem is segít ebben, mert — más ruhákhoz viszonyítva — *igen olcsón kapható az ún. táncruha.*

A csehszlovák társastáncmozgalmat a Csehszlovák Ifjúsági Szövetség és a Népi Alkotások Központi Háza közösen irányítja. E közös munka érezteti hatását a táncpedagógus-képzésben is. *A tánctanítók nagy része fiatal. Állandó, tervszerű továbbképzést kapnak.* A szoros szakmai munkán túl időnként megvitatják és kialakítják az új táncok (pl. twiszt, jive, madison stb) tanítási tematikáját, stílusát stb. Így történt, hogy a nemzetközi táncversenyek anyagába a D és C osztályos fokon beiktatták nemzeti táncukat a polkát.

A Budapesti KISZ Bizottság melletti Ifjúsági Klubtanács társastánc-szekciójának és a Népművelési Intézet Országos Társastánc Munkabizottságának számos feladata mellett, remélem lesz módja arra, hogy behatóan tanulmányozza a csehszlovák társastáncéletet.

Bán Hédi

tizenöt éve táncoló tagjai is vannak az együttesnek.

A „KÖZGÁZ" tánccsoportja túl van a *négyszázadik* fellépésen. Bejárta az országot, volt Csehszlovákiában, Ausztriában.

Kívánunk az együttesnek a jövőben is sok sikert!

Barabás Dénes

SZÖVETKEZETI ÉNEKKAROK HANGVERSENYE

KORGA György

Öt vidéki és egy budapesti szövetkezeti énekkar figyelemre méltó művészi teljesítménnyel rendezte meg közös hangversenyét a Zeneművészeti Főiskola nagytermében. A nagykőrösi, kecskeméti, balassagyarmati, balatonboglári, és siófoki Kisipari Szövetkezetek kórusai, valamint a budapesti Műbútorasztalos KTSZ férfikara az OKISZ Erkel Ferenc Együttes országos hírű énekkarával egy műsorban lépett a közönség elé Mind a művek, amelyeket műsorukra tűztek, mind az előadás színvonala méltónak bizonyultak az ünnepi alkalomhoz.

Merész vállalkozásnak tűnhet, hogy viszonylag kis létszámú, az országos „mezőnyben" nem az élvonalba tartozó kórusok a főiskolai dobogóra lépjenek. Sikerük „titka" az OKISz népművelési és zenei szakembereinek érdekes és figyelemre méltó kezdeményezésével van összefüggésben. Az énekkarok közismerten legfontosabb erényére, *kollektivitásukra építettek*. Jól számítottak, mert a 6 énekkar hónapokon át kitartó szorgalommal készült a nagyfeladatra. Karvezetőik többször is kölcsönösen felkeresték a partnerként kijelölt énekkar próbatermét, hogy „kezükhöz igazítsák" a vezénylésre vállalt műveket. Így lett a hangversenyen a hat kis énekkarból három tekintélyes létszámú, koncertképes együttes.

A szövetkezetiek sikere a kórumozgalom egésze számára hasznos tanulságul szolgál. Ismét bebizonyosodott, hogy *lelkesítő cél* esetén érdemes az erők egyesítését alkalmazni. Ezzel nemcsak számbeli gyarapodás érhető el, hanem a kórusok *művészi teljesítőképessége* is meghatványozható. Nem irreális célkitűzés a különböző felfogásban tanult művek művészi egységbe forrasztása sem, csak helyesen kell azokat megválasztani. Ezek a tapasztalatok különösen az országos méretű dalostalálkozók közös karainak az előkészítése során hasznosíthatók sikerrel.

A műsoron szereplő művek — *Hassler, Mendelssohn, Erkel, Kodály, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán, Pődör Béla Smetana* és *Mejtusz* kompozícióinak hatását fokozta, hogy azok ügyes sorrendben következtek. Minden énekkart két karnagy vezényelt. Így végül is mind a hat kórus vezetője — *Ádám József, Kis* István, *Fasching* Ferencné, *Réti* Zoltán, *Somogyi* Lajos és *Timár* Imre — „szóhoz juthatott".

A kórushangverseny *változatosságát* ez alkalommal is szólistákkal biztosították. Nemrég fejeződött be a szövetkezeti dolgozók országos szólista versenye, amelynek két díjnyertese: *Tátrai* Irma (kaposvári KISZÖV) és *Berczeli* István (budapesti Építőipari KISZÖV) működött közre, megérdemelt sikerrel.

Az OKISZ Erkel Ferenc Művészegyüttesének a közreműködését a rendezők eredetileg amolyan „beéneklés"-nek szánták, mivel még aznap este ugyanott egy teljes operaműsorra kellett felkészülniök. A beéneklés helyett azonban a közönség kiváló művészi produkciónak lehetett tanúja. Műsorukon három hangszerkíséretes mű szerepelt: *Brahms: Szerelmi dalkeringők, Schumann: Cigányélet* és *Borogyin: Poloveci táncok*. A külső megjelenésében is impozáns, 80 tagú kórus kitűnően oldotta meg a nehéz feladatot. Szembeszökő az a fejlődés, amely a kórus előadói felkészültségében — formálásban, stílusban, intonációban — tapasztalható.

Amikor az Erkel Kórus a dobogón megjelent, a műsorban szereplő 6 énekkar tagsága már a közönség soraiban foglalt helyet. A jól sikerült fellépés így tulajdonképpen tapasztalatcsere-alkalomnak is, jutalomműsornak is beillett. Akár ennek, akár annak vesszük, mindenképpen élményszerű és hasznos volt.

Maróti Gyula

Népművelés 1964 máj

KÓRUSOK A ZENEAKADÉMIA PÓDIUMÁN

A tél még makacsul ellenállt a tavasznak, amikor a kórusok megkezdték „tavaszi hadjáratukat". A dalosok és kórusvezetők tréfásan ezzel a névvel jelölik a minden tavasszal megismétlődő dalosesemények láncolatát: szemlei bemutatókat, önálló hangversenyeket, dalostalálkozókat.

A KISZ Központi Művészegyüttes két énekkara közösen készül feladatára. Májusban a *Központi Vegyeskar* a fiatal dalosok sokarcú műsorából ad ízelítőt. Megszólaltatják *Bárdos Lajos*nak számukra írott *Tűz-szivárvány* című művét, a *Porgy and Bess* opera több kórusrészletét és néhány népi jellegű kompozíciót. Az *Egyetemi Kórus*, a nyári Arezzo-i Nemzetközi Kórusverseny ez évi magyar követe, a kötelező számok előadását tűzte ki céljául.

A Zeneakadémián találkoznak majd a váci *Vox Humana* és a *Veszprémi Városi Énekkar*. Saját városaikban megrendezett hangversenyeik után itt lesz sorozatunk záróaktusa. Harmadik partnerük a *KISZ Egyetemi Kórus*. Több ritkán hallható és új kórusmű szerepel műsoraikon, közöttük *Udvardy*nak *Jevtusenko* versére írott Bűvölője. Számos kompozíciót *eredeti nyelven* fognak énekelni.

A jól ismert *Vándor Kórus* modern hangvételt, árnyalt, finom, sokszínű előadást ígérő műsorával lép közönsége elé. Megszólaltatja *Sosztakovics Poémái*-nak egy részét és *Tardos Őszi beszélgetés* című művét.

Lénárth Elek

90 éves a Mezőtúri Énekkar

Voltaképpen 91. 1873. május 10-én alakult a „Mezőtúri Dalárda", melynek sok neve, sok fenntartója volt, célja mindig egy: a magyar kóruskultúra ápolása. Az ötven tagú vegyeskar, a *Mezőtúri Petőfi Énekkar* (vezetője tizenhat esztendeje *Kávási Sándor*, aki derekas munkával megírta a kórus történetét is) április 4-én tartotta jubileumi hangversenyét a művelődési házban. — Továbbra is lelkes művészetszeretetet és újabb harcos kilencven esztendőt kívánunk a mezőtúriaknak!

ÉNEKKAROK A KULTURÁLIS SZEMLÉN

A kulturális szemlén való részvétel az idén különös hangsúlyt kapott: *a szemle aranyoklevelének megszerzéséhez van kötve az országos minősítési rendszerben való részvétel.* Ezért érdemes már ebben a korai időpontban is megnézni, milyen tapasztalatokkal szolgálnak a bemutatók.

Beszámolhatunk *kitűnően sikerült, újszerűen szervezett* bemutatókról. Ilyen volt a *pécsi* minősítő hangverseny, amelyet a Karnagyi Klub rendezett meg a város legnagyobb hangversenytermében. *Oroszlányban* zajlott le a Komárom megyei énekkarok találkozója. A tét itt is fokozta a színvonalat, és a szép számú közönség igen lelkes volt.

A *budapesti kerületi bemutatók szervezése, lebonyolítása meglehetősen formális.* A bemutatók csoportosítása, helyének megválasztása *ötletszerű*. A legtöbb helyen elkéstek a szervezéssel, a csoportokat későn értesítették. *A szakmai színvonal így alacsony volt*, kivéve néhány csoportot. Volt olyan kerület, ahol meghirdették a bemutatót, ám az egybegyűlt együtteseket zsüri és egyéb szervezeti feltételek hiánya miatt *kénytelenek voltak elbocsátani*. Képzelhető, hogy az amúgy is létszám- és egyéb nehézségekkel küzdő műkedvelő együttesekre efajta bánásmód milyen hatást gyakorol.

Szabó Tibor

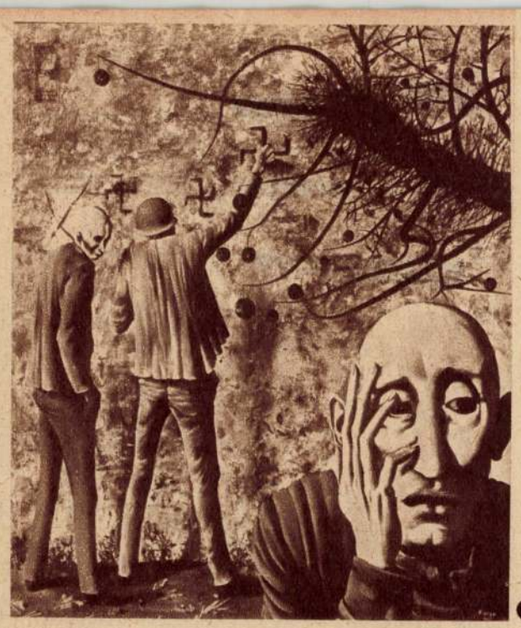

1

KORGA GYÖRGY festményei

Két hétig tolongott a tömeg a Mednyánszky terem szűk helyiségében, hogy tanúja lehessen egy fiatal festő bemutatkozásának. Korga György kiállítása minden hírverés nélkül nagy érdeklődést váltott ki, mert olyan művész lépett a nyilvánosság elé, akinek korszerű mondanivalója van, s azt korszerű formákban tudja kifejezni.

Nem fest műteremsarkot, fürdőző idillt, galambpostát, sem virágcsendéletet, mely kifejezéstelen közönnyel mered a szemlélőre, mint a megüvegesedett szem; Korga György, a huszonkilenc éves művész, századunk gyötrő gondjairól és nagy álmú reményeiről beszél, vagy inkább kiált, harsányan, mert azt akarja, hogy meghallják.

EGYIK KÉPE VÉRKÖNNYEKET SIR,

kopár fát mutat, mely emberkézzel emelt gyilkos tőrt, tövében zöld iszonyattá állott hulla-arc, s rovarok, lepkék *ember utáni* tenyészete, s a cím figyelmeztetés: *Harakiri!* Egy másik festményéhez Vörösmartytól

2

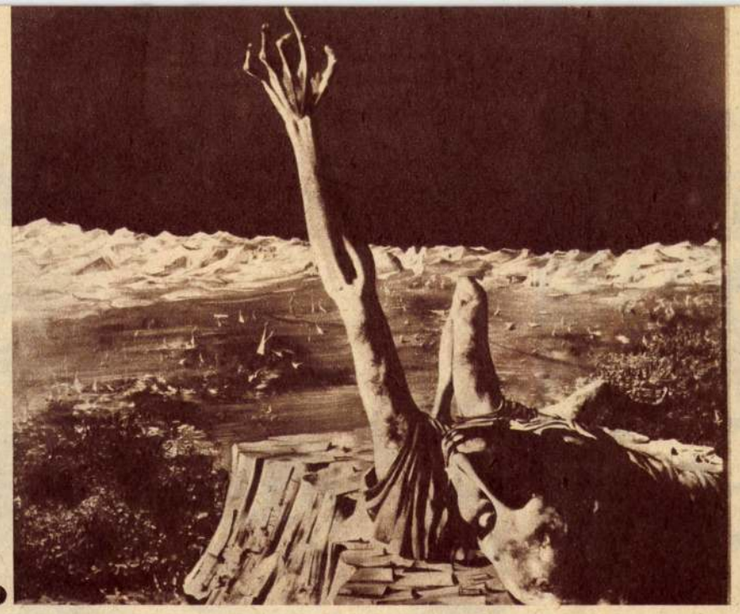

kölcsönzött mottót: *„Midőn ezt írtam, tiszta volt az ég, Zöld ág viritott a föld ormain...”* —, s a föld ormán az utolsó ember hever, bőrén a fekélyes sugárzás rózsáival, nyomorult ember-kukacok rángó testhalmai fölött, kopár ég anilin borzalma alatt, kihalt táj előtt, melyet immár csak a rettenet arabeszkjei népesítenek be. *Mártír* című képén Derkovits halálraítéltjének újraköltött alakja áll előttünk, álszent angyalszobor alatt. A *Demagógia* félelmetes szereplői a hamis szájú szónok, szemében a gyűlölet rubin izzásával, a torz vásári kikiáltó, triviálisan csábító mozdulatával, a mandarin-merev arcú boncok, bedugaszolt fülekkel, süketen a pusztító vulkánkitörés robajában. A *Fasizmus* szürke falára gonosz kezek mázolnak horogkeresztet, előtte karvalykörmű fa, koponya-virágokkal.

Századunk rettegése és reménysége. Korga György újjongó épületeket álmodik, aminőket csak ezután fog, ha engedik, megvalósítani az emberi elme és a kéz, s ezek, a jövő otthonai, magasodnak szerelmespárja megindítóan szép ölelkezése fölé *(Új születik)*; vagy játékos kézzel magasba eregetett sárkányokat fest, toszkán üdeségű város egére, s ezt a vágyakozó címet adja a képnek: *Nakonxipán légiereje*. Világosan szól: megmondja, mit akar és mit nem.

A formanyelve is: éles körvonalak, vegyítetlen ős-színek, fogható kiterjedések. Piero della Francesca, Paolo Uccello teremtett hasonló formákat a XV. században, Hieronymus Bosch adott ily meghökkentően valószerű alakot látomásainak; tanult Korga György a szürrealistáktól is, de csak technikát. Ha irányát minősíteni akarjuk, inkább szimbolistának kell mondanunk: szimbólumokba sűríti félelmét, tiltakozását, töprengéseit, vágyait. Művészete izgalmas alkotói problémákat vet föl, talán a hatásvadászat veszélyét is; reméljük, lesz ereje megküzdeni vele.

L. S.

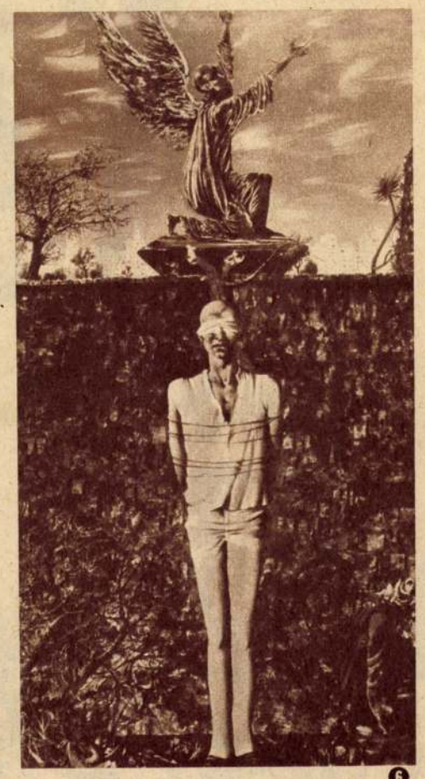

1. Fasizmus
2. Anya
3. „midőn ezt írtam tiszta volt az ég . . .”
4. Búcsú
5. Harakiri („Bomlás virága”)
6. Mártír

Tábortűznél

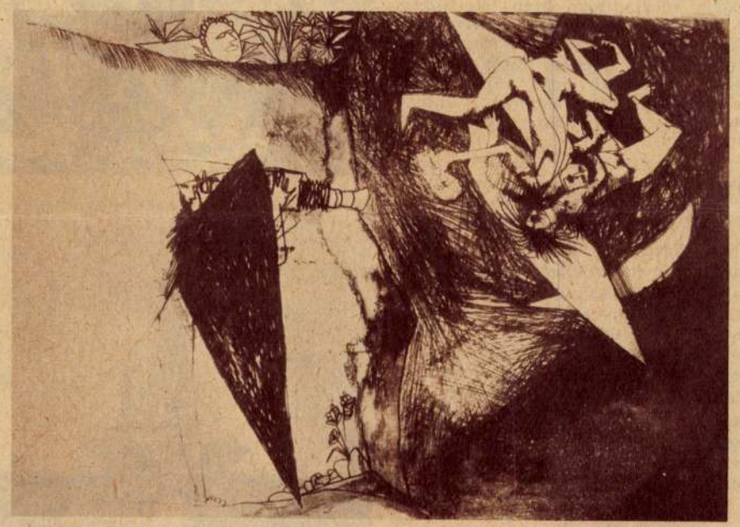

Mohács

Ikarus

Dózsa céglédi beszéde

Az atomágyú felállítása

KONDOR BÉLA

A Dürer Teremben egy kiváló tehetségű fiatal művész mutatta be munkásságának legszebb darabjait.

A grafika fehér-fekete világa jól illik Kondor Béla komor mondanivalóihoz. A művészt mindenekelőtt korunk fő kérdése, a háború veszélye foglalkoztatja, ez ellen tiltakozik Hieronymus Bosch rémlátásos modorára emlékeztető vízióival, melyek gyötrelmes valószerűséggel fogalmazzák meg újra és újra a képtelen rettenetet *(Az atomágyú felállítása, Győzelem és dicsőség, Agyúvonszolás* stb.). Jellemző alkotása a *Hadigépezet* című: nyomasztó fantasztikumú, óriás szerkezetet ábrázol, a pusztítás modern trójai falovát, mely emberi testek sokaságát tiporja maga alá. Az emberi-

Tanulmány
(Jánosi felvételei)

GRAFIKÁI

ség sorsáért való aggodalmat fejezi ki *Ikarusa* is, a szellem és akarat merészségének kudarcot vallott mitológiai hősalakjával. Dózsa forradalmáról egész sorozatot készített *(Dózsa ceglédi beszéde, Lőrinc barát, Dózsa legényei, Tábortűznél, Dózsa halála* stb.); az elbukott népfölkelés tragédiájáról Kondor Bélának Derkovits klasszikus metszetei után is volt új művészi mondanivalója. E sorozathoz csatlakozik a nemzeti tragédia nagyerejű felidézése, a *Mohács*. Derűsebb hangulatot csak Kondor Béla tanulmány-alakjai árasztanak: kitűnő grafikai készségének pompás bizonyítékai.

L. S.

A VASUTAS KÉPZŐMŰVÉSZETI KÖRBEN

1947-ben alakult. Akkor 15 lelkes ember kezdte meg a munkát. 1950-ben már negyvenöten voltak. Ugyanebben az évben vettek részt az első kiállításon. Ugyancsak 1950-ben rendezték meg az első *Országos Vasutas Képzőművészeti Kiállítást* a Nemzeti Szalonban. 1958-ban a kör nemzetközi kiállításokon is szerepelt. *Bécsben* 2 díjat és 4 oklevelet, 1959-ben *Münchenben* 3 díjat és 2 oklevelet, 1960-ban *Budapesten* a nemzetközi kiállításokon aranyérmet és 1962-ben *Helsinkiben* szintén aranyérmet nyert.

A kör most 85 fővel dogozik. A szobrászoknak, festőknek, (kezdőknek és haladóknak) külön helyiséget tudnak biztosítani. *Kirchmayer Károly* szobrászművész és *Kling György* festőművész oktatja a tagokat.

A rendszeresen dolgozókon kívül jelentős *levelező tagsággal* is rendelkezik a kör. Ez a vasútüzem jellegéből, a nagyfokú széttagoltságból következik. A levelező tagoknak a kör negyedévenként tart konzultációt, korrektúrát. A budapesti iskola nyomán *a nagyobb vasúti gócpontokon is megalakultak a képzőművészeti körök*, pl. Miskolcon, Szegeden, Pécsett és Szombathelyen. Ezek művészeti patronálását a budapesti iskola végzi.

Kép és szöveg: Simay István

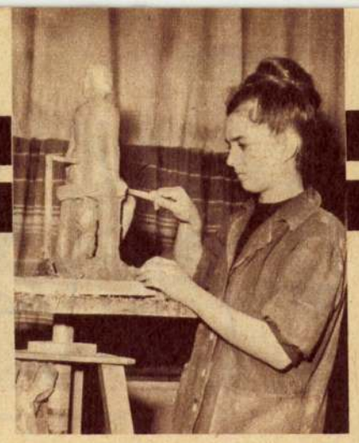

Finomító munka a mintázáson

Munka közben

„MŰVÉSZETI HETEK" A DEBRECENI JÁRÁSBAN

A képzőművészeti ízlésfejlesztés érdekében 1963 novemberétől 1964 januárjáig nagyszabású rendezvénysorozatot tartottunk. Három településen: Balmazújvároson, Nyíradonyban, Nyíracsádon. Mindenekelőtt tájékozódnunk kellett e terület lakóinak általános műveltségéről, művészeti érdeklődéséről, sőt tágabb értelemben más tudati és gazdasági tényezőkről. Csak ezután kezdődtek meg a művészeti hetek.

A MŰVÉSZETI HETEKNEK AZ VOLT A FELADATA, hogy *komplex ismeretterjesztő jellegével*, tervszerű programjával átütő, intenzív hatást váltson ki a giccshez szokott, elrontott ízlésű vagy közömbös emberekből.

Szervezeti összefogója a debreceni járási művelődési osztály volt. Módszertani segítséget a megyei népművelési tanácsadó nyújtott. A Déri Múzeum, a Debreceni Háziipari Szövetkezet, a Pécsy Mihály Technikum kiállítási anyagot és szakembert, a Hazafias Népfront, a járási KISZ és Nőtanács anyagi és erkölcsi támogatást biztosított. A községi művelődési otthonok a helyi szervezés legfőbb irányítói voltak.

Bíró Lajos festőművész megnyitja Horváth Imre kiállítását

A „Művészeti Hetek" körülbelül egy havi időtartamú, négy részből álló rendezvénysorozat volt: népművészeti, festészeti, szobrászati és lakberendezési hetekből állt. A népművészeti héten kerámiák, szőttesek, faragások, hímzések mutatták be népünk gazdag alkotófantáziáját, szépségvágyát. A kiállítással párhuzamos előadás és filmvetítés is volt.

A második hetet klasszikus festőművészeink *(Munkácsy, Fényes Adolf, Mednyánszky)* életét bemutató filmek nyitották meg. Aztán egész héten *Horváth Imre* festőművész kiállítását tekintették meg a látogatók. E héten szerepelt még a *„Hogyan szólalnak meg a műalkotások"* című előadás, színes diavetítéssel.

A következő héten *Szabó Iván* szobrászművész kisplasztikai anyagát mutattuk be, majd nagy művészek *(Medgyessy, Meunier)* életét filmen. Végül megrendeztük a *„Vigyázat mázolva!"* c. film ankétját, és a *„Giccs községünkben"* című előadást, amelyet helyi anyaggal szemléltettünk.

A befejező héten a szép otthonnal foglalkoztunk. Az FJK anyagából kiszállított bútorokat, tárgyakat az érdeklődő asszonyok rendezték el ízlésük szerint. Ez a megoldás lehetőséget adott a vitára, ötletek felvetésére, a szakemberek részéről pedig indoklásra. A kiállítást megnyitó építészmérnököt rengeteg kérdéssel ostromolták: szinte megterveztették vele szobaberendezésüket.

A rendezvénysorozat utolsó alkalmát a „Ki mit tud?" vetélkedő kérdéseit a „Művészeti Hetek" anyagából állítottuk össze. Munkánk nem volt hatás nélküli — már itt is megállapíthattuk.

RÉSZLETES STATISZTIKÁT ÁLLÍTOTTUNK ÖSSZE művészeti áganként és községenként. Legnagyobb hatású a népművészeti hét volt: a három községben együttesen 4300-an látogatták, a festészetit 1800-an, a szobrászatit 2000-en, a lakásberendezésit 1700-an.

A valóságos hatást teljességében csak hosszabb idő után mérhetjük fel, de fontos jelek máris vannak. Balmazújvárosban a könyvtárban és a könyvesboltban *erősen keresték a művészettörténeti könyveket*. Többen elutaztak megnézni *a Csontváry-kiállítást*, mindhárom községből *tárlatlátogatást szerveztek* a debreceni Déri Múzeumba. A balmazújvárosi Takarék Szövetkezet *képvásárlás*nál a művelődési otthon tanácsát kérte, *faragó szakkör* alakult, és többen bementek Debrecenbe, hogy népművészeti tárgyakat vásároljanak. Mindenesetre a művészeti igényt, az érdeklődést s a férc művek iránti kételkedést felkeltettük az emberek egy részében, megteremtettük az alapokat, amelyekbe már fogódzkodhatunk.

Kardos László—Kürti Katalin

Részlet a népművészeti kiállításból

A népi iparművészet tablója

mit olvassunk?

A KULTÚRA

A felszabadulás utáni tudományos ismeretterjesztés jelentős fegyverténye volt a tudományok és művészetek modern, marxista szellemű enciklopédiájának, a Kultúra Világának megjelenése. 1959—60-ban, 5 kötetben adta közre a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 30 000 példányban. Ez a viszonylag magas példányszám rövid idő alatt elfogyott. A kiadványt széles körben megvitatták, s a szaktudósok és a nagyközönség köréből számos tapasztalat és kérés merült fel. Javaslatok, kívánságok hangzottak el egy új kiadásban megvalósítható bővítések iránt is, elsősorban az „alaptudományok" (matematika, fizika stb.), a néprajz, a tánc, a sport tárgyköreiben. Felmerült az az igény is, hogy egy-egy kötet kisebb terjedelmű legyen, mert így könnyebben kezelhető, mint a régi kiadás tiszteletreméltó súlyú darabjai.

Az első kiadás tanulságainak és az igényeknek figyelembevételével, kis részben átdogozva s tárgykörileg jelentősen kibővítve indult meg 1963-ban a Kultúra Világa új, bővített kiadása, amelyet a kiadó 10 kötetre tervez, a következő megoszlásban:

A világmindenség. Az élő világ.
A zene. A tánc. A színház. A film.
A képzőművészetek története.
Az emberiség története.
Az egészség. Lélektan — Nevelés. Sport és testkultúra.
Matematika. Fizika. Kémia.
Világirodalom. Filozófia.
A Föld népei. A világ népei.
Magyar irodalom. A magyar nép története.
A technika fejlődése.

A 10-ből 4 kötet már napvilágot látott. Milyen változások, bővítések történtek, összevetve a régi kiadással, hogyan alakul a kötetek felépítése, tartalma? Erre kísérelünk meg választ adni.

A VILÁGMINDENSÉG. AZ ÉLŐ VILÁG

A kötetből kivált „Az egészséges ember" c. fejezet. Ez egy új kötetbe kerül, egyúvé a lélektannal, a neveléssel és a testkultúrával, melyekkel dialektikus egységet képez. Az átszerkesztés elvi jelentőségű, minőségi változás.

„A világmindenség" c. rész a csillagászati ismeretterjesztés legjobb hagyományait használja fel, bár időnként, mint pl. „A változó csillagok" fejezetében, túllép a népszerű tudományos irodalom keretein.

„A világmindenség" előszavát Kovács László írta, a kötet anyagát széleskörű tudományos kollektíva készítette, tagjai Almár Iván, Aujeszky László, Balázs Júlia, Kulin György, Nagy Ernő, Pócs Lajos, Róka Gedeon és az azóta elhunyt Zerinváry Szilárd. (Elég kellemetlen, hogy a közreműködők nevének írásába, bizonyára korrektúra-figyelmetlenség miatt, hibák csúsztak: Aujeszky — Aujerszky, Zerinvári — Zerinváry.)

A csillagászat nagy alakjairól szóló rövid bevezetés után, elindul a közvetlen emberi tapasztalatok, benyomások nyomán a „Pillantás a csillagos égboltra" fejezetben a csillagászati tudomány felé: bemutatja e tudomány megismerési módszereit, pl. a színképelemzést. Ezek ismeretében tárgyalja ezután a csillagképek és a Tejútrendszer problémáit. A csillagok és csillagvilágok keletkezésére vonatkozó elméleti vitákat is ismerteti, s a modern technikai-kutatási eszközök segítségével szerzett új ismereteket.

A Föld keletkezésének izgalmas tudományos problematikáját eleveníti meg, amikor felvázolja a különféle hipotéziseket. Nagyon érdekes az a más tudományokra is vonatkoztatható megállapítá-

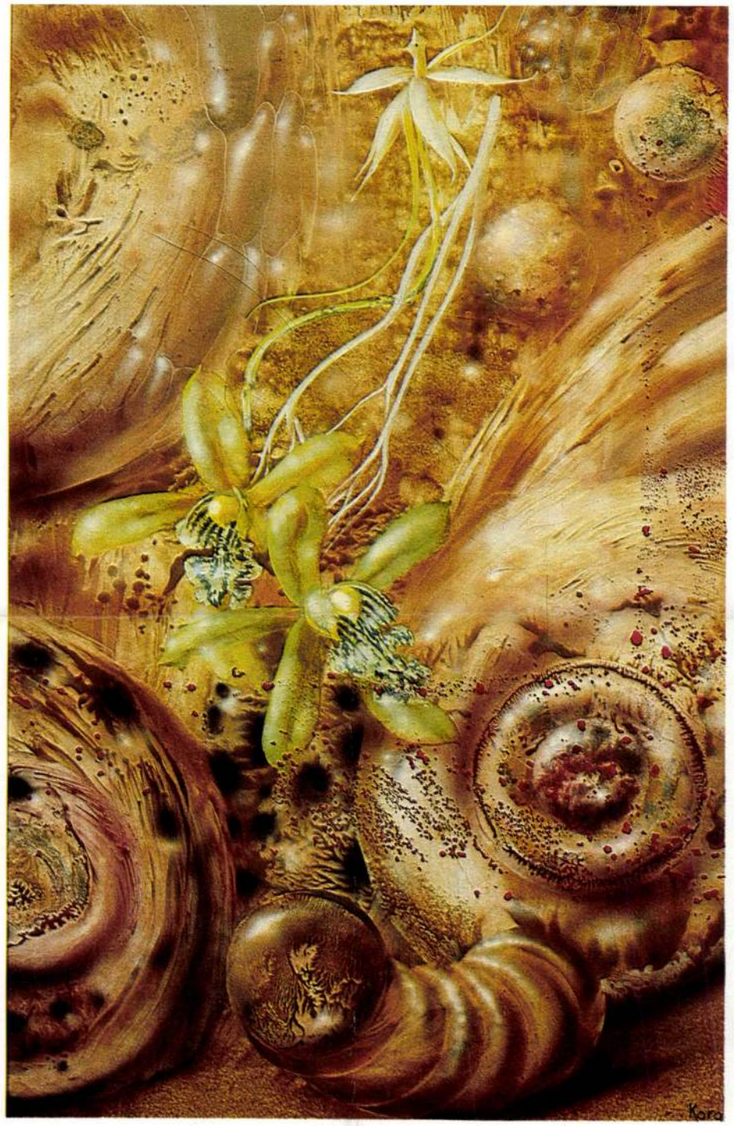

György Korga: Orchideen, Öl auf Holzfaserplatte, 1986

KORGA GYÖRGY
Pannonia, 1988.2.

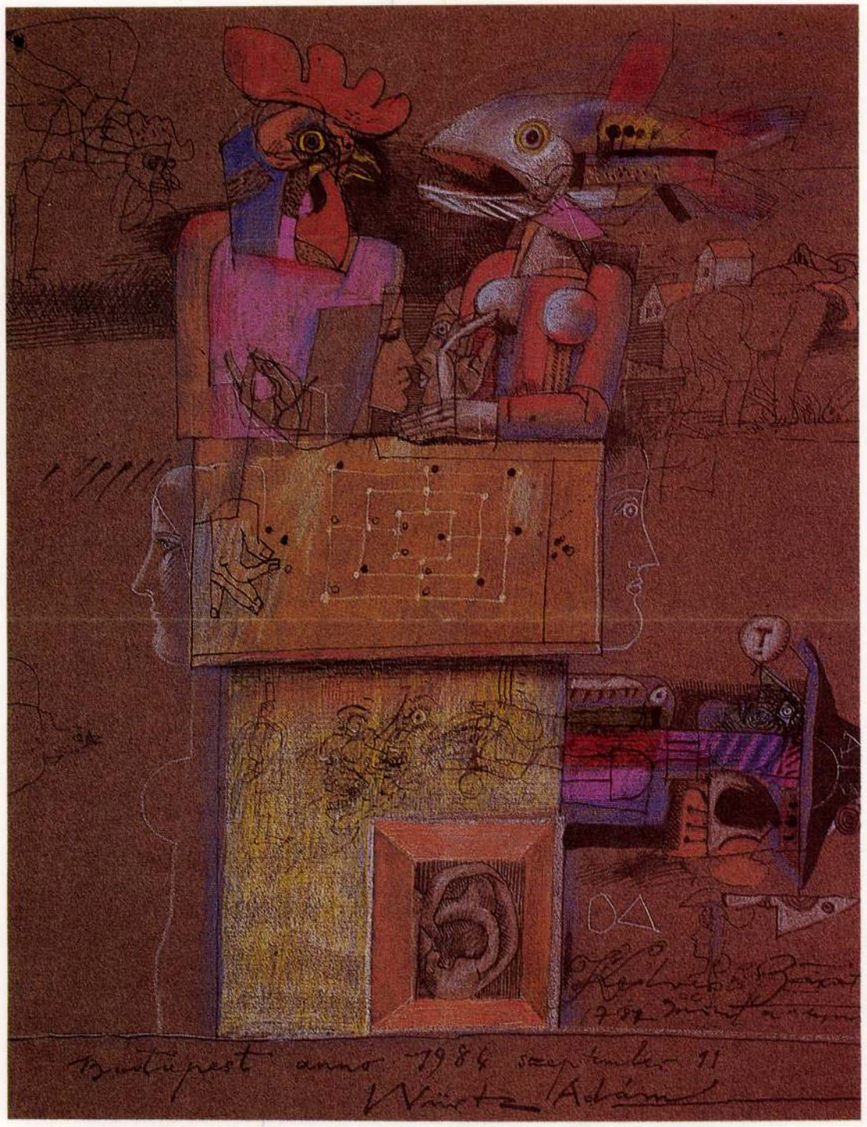

Ádám Würtz: Budapest am 11. September 1984, kolorierte Tuschzeichnung, 1984

KORGA György

Mai festészetünk meghatározó tendenciái ugyanis jórészt az ugynevezett „szürnaturalista" törekvésekből eredeztéthetőek, amelyek pregnánsan képviseltették magukat ezen a folyomuláson.

Lakner László, Korga György) (például: Csernus Tibor,

Szuromi Pál: Mozdulatlan horizont. Az I. Szegedi Táblaképfestészeti biennáléról. = Tiszatáj, 1983/11. 95-96.p.

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Maler György Korga

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1984 APR 16.

7021

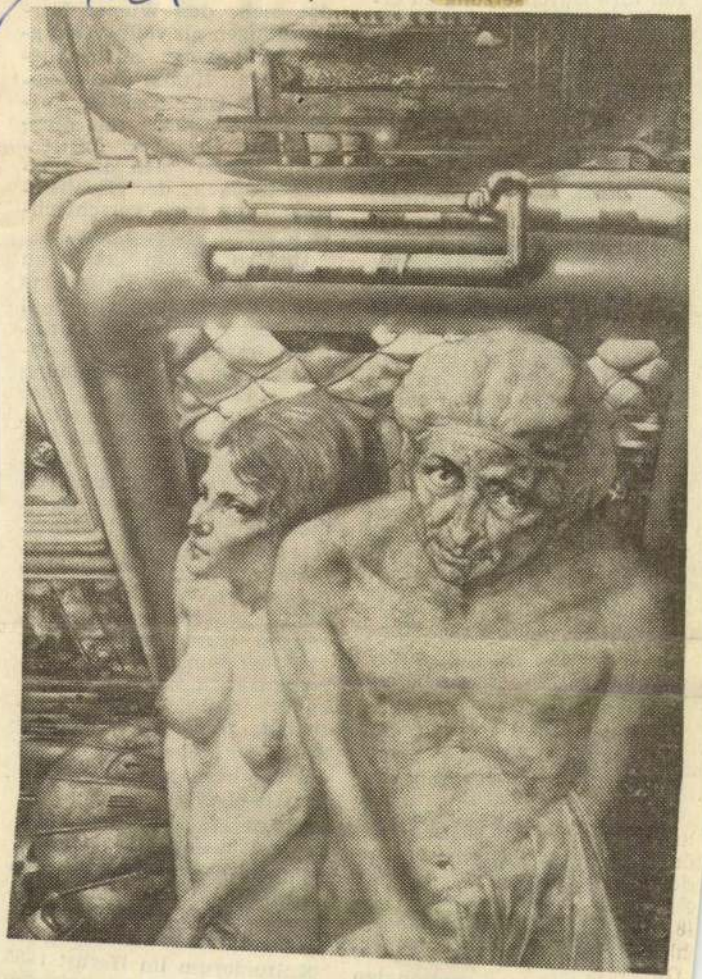

György Korga: Falle, Öl

Landesausstellung Bildender Kunst

aktiv und u
um ihre Dur
reichen. Wir
internationa
auch in uns
Beziehungen
NATO-Staat
Ländern v
machen, daß
ge von auf
denswillen,
tungsbewußt
kunft der Menschheit diktiert wurden; daß die sozialistischen Länder keine militärischen Vorteile anstreben und nicht daran interessiert sind, ihre im Vergleich zu ihren großen gesellschaftlichen Zielen ohnehin geringen finanziellen Ressourcen für Aufrüstung zu vergeuden. Ihre Vorschläge verletzen weder die globalen Interessen des westlichen Bündnisses noch die Interessen einzelner Mitgliedsländer. Im Gegenteil: Den Erfordernissen der gleichen Sicherheit entsprechende und eine stabile, berechenbare internationale Umwelt schaffende Vereinbarungen würden — ungeachtet der Gesellschaftssysteme — allen Völkern zugute kommen.

Ungarn vertritt die gemeinsamen Initiativen der im Rahmen des Warschauer Vertrages koordinierten Außenpolitik in der Überzeugung, nur auf diese Weise den ureigensten nationalen Interessen des ungarischen Volkes dienen zu können.

tert.

Ungarn nahm aktiv an der Arbeit zur Entfaltung des Helsinki-Prozesses teil und leitete zahlreiche Initiativen im Interesse der vollständigen Verwirklichung der Empfehlungen der Schlußakte ein. Wie bekannt, haben wir 18 kapitalistischen Ländern konkrete Vorschläge unterbreitet, die sich von der wirtschaftlichen Zusammenarbeit bis zum Informationsaustausch auf alle Gebiete der Kontaktförderung erstreckten. Wir führten eine Reihe einseitiger Erleichterungen zum Ausbau der zwischenmenschlichen Beziehungen, des Fremdenverkehrs ein. Unser Vorschlag zum Unterricht der Sprachen kleiner Völker und zur Verbreitung ihrer Kultur ist ebenfalls bekannt. Es ist eine Anerkennung unserer diesbezüglichen Bestrebungen, daß im Rahmen des auf dem Madrider KSZE-Treffen verabschiedeten Programms das Europäische Kulturforum im Herbst 1985 in Budapest stattfinden wird. Dies eröffnet uns wei-

Korga György, festőművész

A Pesti Tavaszi Fesztivál keretében, márc. 16-án a Műcsarnokban megnyílt az Országos Képzőművészeti Kiállítás. Szabó György művészettörténész nézte meg a kiállítást, s szól róla. — Korga György „Kelepce"-je, amelyik táldu az idő-múlással egybe tudja kombinálni a civilizáció foglyaként élő nemzedékünket. [említve].

Képzőművészet '84.

1984. III. 29. TV 2 műsor [Zné].

MAHIR
SAJTOFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1984 MÁR 2 4
György Korga,
DAILY NEWS
1021

György Korga: Falle (Öl, 100x70 cm)

ag auf
rnen in

iche und streikende A
wichtige Straßenverbin
Die Polizei ging in m
Städten mit Wasserwerfern und
Tränengas gegen Demonstran-
ten vor.

Der von den vier Gewerk-
schaftsbünden ausgerufene Ge-
neralstreik richtete sich gegen
die liberale Wirtschaftspolitik
der seit 1980 amtierenden Re-
gierung des Präsidenten Fer-
nando Belaunde Terry, die für

(CNS) Sergio Bustos, verhaftet.
Die beiden Gewerkschafter hat-
ten an einer Protestdemonstra-
tion gegen die Inhaftierung des
Präsidenten der Erdölarbeitergе-
werkschaft, José Ruiz di Gior-
gio, der Mitte Februar in der
südchilenischen Stadt Punta
Arenas festgenommen worden
war, teilgenommen. Bustos ge-

KORGA Gyö

12. 56.

Korga György
festő

Kiállítás Paksson.

Dunaújv., IX. 1986. 3. n.

Korga György

festő

kiállítás Paksson.

Dunatáj, IX. 1986. 3. n.

Korga György

festőművész

közös kiállítása jan. 12-ig a miskolci Mini Galériában Lengyel Rita grafikussal.

Népszabadság, 1988. nov. 29.

KORGA György

12. 56.

Új Művészet 1992

1021

1984. X. 3. TV 1 19.30 /Némethnó/

TV Hiradó 1

Utak, Bizarróban. Lehetne Korka György Csontváry teremben látható kiállitásának cime. Bizarró, amely kitalált világ kitalált városa. És benne mese, álom utazásra hivnak Korka György festményei. És e különleges forma és szinvilág alakok és környezeteik találkozásáról szólnak. Mi a kiállitás látógatói csöndes szemlélői lehetünk csupán a hősöknek. Vágyhatunk arra, hogy találkozzunk velük. Vagy pedig elutasithatjuk a Földtől a hétköznapoktól ily nagyon elemelt életet. Hol álmaink tündérországának alakjai tünnek föl, hol az örök szerelem szépsége bódit. Máskor azonban rájövünk hogy az a tisztaság e világban sem örök a romlottság nem kerülhető el. Az emberi lét sorozatát végigkisérő festmények október 13-ig láthatók.

---ooo---

KORGA GYÖRGY

KORGA György

Bogyay Katalin

Korga György képei

Gondány Terem

Új Tükör 1984 okt. 21. XXI. évf. 43. a. 4.

fogtam. Az első néhány vászo
munkájának fog tűnni." A Cot
tájkép jellegzetes eleme az

Egy évvel korábbi, teh
füszeresnéről" című. Szokatlan
fákat, kiegészítőként. A mag
jai, amelyek a fák komor tön
nak, az említett - párizsi r
- mütárgy hátterében már meg
alak ruhájának fekete-barná
sokra komponált, hasonló sz
A kissé suta, enyhén stiliza
kapnak különösebb hangsulyt.

A "Fa és házak" c. ola
nagyolt levélimitációkat mut

M.D.K.

Korga Károlxy

Müvei a kiállitáson

Piros tollak

Fiatalok Studiója, 1966. Kiállitás az Ernst Muez
zeumban

Magyar Nemzet 1966. ápr. 22. 4.l.

M. D. K.

KORIAN János asztalos

Győrött

1763. Győr, székesegyház, tabernakulum

1764 - 1765. no., Stöger szobrásszal együtt több számlája, templomi székekért stb.

1768. no., munkáiért már özvegye vette fel a pénzt

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959. I. 226. 281.

KORIARI GOMBKÖTŐ JÁNOS, gombkötő

1719: "Koriari Gombköti Jánosnak itt az piaczon lévő boltok végiben Boltnak való helly az viz gyárásigh adatik,...ugy hogy az ipilethez való fát pinzen vegyen; a mi az gyalogh hidat illeti ..." 378.old

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Adalékok a kőszegi gombkötő céh történetéhez /1713-1763/ 377.old

SAVARIA, A Vas megyei Múzeumok értesitője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

KORIÁRI JÁNOS, gombkötőmester

24.-Koriari János trencséni származású. Kőszegi polgár lett 1711 aug. 21.-mesterré avatás 1711. jún. 20. 1713-20 ...zt született 5 gyermeke közül József folytatta a mesterséget. Fiatalon, 1720-ban halt meg. 400.old

SZOVENYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek keletkezésétől megszűnéséig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

KORIÁRI JÁNOS. gombkötőmester

36.-Koriári János gombkötőmester fia.Szül.Kőszeg,171[illegible] jún.-Céhbe vették 17[illegible]9.aug.27.-A következő napon polgá esküt tett.Ez év szeptemberében megnősült.Élénk közél ti tevékenységet is folytatott.Sörinspektor,vásárbiró, vámszedő,1757-59-ben tagja a városi külső tanácsnak. Meghalt 1762.febr.26. 403.old

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a céh keletkezésétől megszűnéséig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője. 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

KORIÁRI JÓZSEF, gombkötőmestster

36.-

KORIÁRI JÓZSEF, gombkötőmester

24.-Koriari János trencséni származású.Kőszegi polgár lett 1711 aug.21.-mesterré avatás 1711.jun.20.1713-20 közt született 5 gyermeke közül József folytatta a mesterséget.Fiatalon,1720-ban halt meg. 400.old

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a céh keletkezésétől megszűnésig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 5-6.
1971-72, Szombathely, 1975

KORIÁRI JÓZSEF, gombkötőmester

1746.-Goszner Lőrinc tornyos és Koriári József gomb
kötő-mint a város vámszedői -esküt tettek.A beszedett
pénzt kötelesek a város pénztaraba befizetni.
387.old. 50.jegyz

SZOVÉNYI ISTVÁN: Adalékok a kőszegi gombkötő céh
történetéhez /1713-1763/ 377.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője. 5-6.
1971-72. I Szombathely, 1975

KORIÁRI JÓZSEF, gombkötőmester

--

1739.-Koriári József gombkötő városi polgar lett.
384.old. 41.jegyz

SZÖVÉNYI ISTVÁN:-Adalékok a kőszegi gombkötő céh történetéhez /1713-1763/ 377.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 5-6.
1971-72. Szombathely, 1975

KORIÁRI JÓZSEF, gombkötőmester

36.-Koriari József,kőszegi gombkötőmester.Janos fia. Szül.Kőszeg,1717.-mester,1739.Meghalt,1762.-Szerződtetett inasai:Léder József,1739.okt.5.-1743,júl.15.-Hamuégető István/Aschenprenner/,1743.jun.16.-1748.máj. 28.- 403.old

SZOVÁNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a céh keletkezésétől megszűnéséig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 5-6. 1971-72. Szombathely. 1975

KORIÁRI JÓZSEF, gombkötőmester

36.-Koriári János gombkötőmester fia.Szül.Kőszeg,1717. jún.-Céhbe vették 1739.aug.27.-A következő napon polgár esküt tett.Ez év szeptemberében megnősült.Élénk közéleti tevékenységet is folytatott.Sörinspektor,vásárbíró, vámszedő,1757-59-ben tagja a városi külső tanácsnak. Meghalt 1762.febr.26. 403.old

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a céh keletkezésétől megszűnéséig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője. 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

KORIÁRI JÓZSEF, gombkötőmester

29.-Simonics Ádám,gombkötő Somorjáról.Polgár 1721.she
szept.2.-Mester 1721.szept.20.-Koriari József gombkötő
özvegyét vette el.1748-ban céhmester,Szakmai tudása,
rátermettsége miatt tekintélyes volt.Belső tanácstag.
Meghalt 1773.márc.2-án. 401.old

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek
keletkezésüktől megszünésükig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 5-6.
1971-72. Szombathely, 1975

KORIÁRI JÓZSEF, gombkötőmester

Fl.-Hamuégető/Aschenprenner/István ismertelen származású.
Koriari József műhelyében tanult.és szabadult fel 1748.
máj.28.-Polgár lett 1771.jan.29.Mester lett 1781.jan.7.
Bizonyára az 1790-es években halt meg. 406.old

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek
a céh keletkezésétől megszűnéséig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 5-6.
1971-72. Szombathely, 1975

MDK

Koriel János, ötvös
/Johannes Coriel, Goril./ 1604

A czékkönyvben az elhunyt mesterek közt a 24-ik. 1604 okt.1.-én a b.b.-nyai Goril Johannes aurifaber polgárjogot nyert.

Mihalik Sándor: Besztercebányai ötvösök a XV.-XIX.sz.ban.

Muz. és Kvt.Ert. 1918. 41-54.1.

MOk

Korinek József
nyomdász

bronz érmet nyert. (Stampfliusz nyomda)

÷ A párisi világkiállítás kitüntetései.
Grafikai Szemle 1900 évf 9 sz. 126 l.

E. Korinthy Ada

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

Lipsé 1931. II. 21.

M.D.K.

Korinka András, ceri hőmüve

neve 1795-ban, majd 1800-tól 1845-ig állandóan szerepel az adózók névsorában

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: DercsényiDezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 351 old.

KORINKA János kőmüves. Egerben 1845-ben szerepel a városi adólajstromban.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

KORINKA András egri kőmüves. Már 1795-ben emliti a városi adóösszeirás, majd 1800-45-ig állandóan szerepel az adózók lajstromában.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

KORINSZKI /KORSCINKI/ Simon /Simeon/ gyöngyösi képfaragó, szobrász. Haller Sámuel pipatóriumát faragja 18 lyukra 1777-ben Gyöngyösön, majd ugyanott 1820-ban a megyei katonai magazinra - amelyet --+ Rabl Károly épit - cimert farag.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

M.D.K.

Korinszki Simon, gyöngyösi

képfaragó vasobrán

1777.-ben Heller Sámuel pipatoriumát faragja „18 lynkra" – 1820-ban a hatonai magazinra címert farag.

Heves megye műemlékeiI. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 351. old.

KORÉ ZSIGMOND. Itt csupán egy pár kibővítő adatra szorítkozhatunk, mert mindaz, amit Koréról tudhatunk, megjelent e lapban, 1904-ben. (203. l.) Koré Zsigmond Bikfalván, Háromszék megyében született. Atyját katonaállítás alkalmatosságával „bevonták" Oláhországba, de hosszas bujdosás után mégis visszatért hazájába és ekkor adta be fiát a nagyenyedi iskolába. Ezt a két adatot a Magyar Hirmondó nekrológusa nem említi. De tévedés is csúszott a közleménybe. A Magyar Hirmondó szerint „A történet ezen érdemes hazánkfiával is, ami már sok szegény ifjakon megesett, hogy t. i. minekutána nem kevés sanyarkodásokkal egybeköttetett, szíves törekvéseik után olly tökélletességeket szerzettek maguknak, melyeknek édes gyümölcseit szintén el kezdték már szedni; akkor kénytelenítettek idehagyni a világot." Ez nem áll. Koré 1771-ik évben iratkozott a nagyenyedi iskolába. Tehetsége már gyermekkorában megnyilvánult. Első munkái közül Hora és Kloska című pasztellrajza még ma is látható a nagyenyedi könyvtárban. „Ezenkívül — mint G. R. T (gróf Teleki Sámuel) a Tudományos Gyűjteményben írja, — más tudományokban is dicséretes előmeneteleket tett. Így lett, hogy elvégezvén tanulása folyamatját a' német' Classis rendes Tanítójává leve. Ezen hivatalának is eleget tévén, az Enyedi iskolától bucsut vett és szép mesterségét Talentumát tökéletesíteni akarván, Bécsbe ment, hogy szorgalmatos igyekezete által a Magyar Cultura ezen ágának is díszére lehessen." Tehát nem a „sanyargatás" vitte Bécsbe, hanem tisztára művészi ambiciója, melyért tanítói állását is feláldozta.

Kéziratban maradt fordításai a megemlítetteken kívül: „Il Padre della Familia", előadták Pesten 1792 júl. 9. és „A Streliztiek".

V. ö.: Hadi és más nevezetes Történetek 1790. II. k. 838. l. — 1791. jan. 11. IV. szak. 21. l. — Orpheus. 1790. II. k. a borítékon. — Magyar Kurir. 1792. júl. 13. 889. l. — U. o. II. k. 66., 79., 100., 504. l. — U. o. Toldalék. 1793. I. k.

75

sában töltötte és már oly korán adta jelét hajlamának, hogy 14 éves korában beiratkozott az ottani művészeti iskolába. Itt hat díjat nyert (1796, 1798 1800), ezekkel kétszer ösztöndíj is volt összekötve. Tehetségére irányítólag hatott Bécsben Agricola Károly és Krafft Péter, kik működésében is támogatták (1801). Mikor a franciák Bécsben időztek. Kärgling keresett festő volt, mert franciául beszélt, Pesten 36 évig működött. Haláláról a Weimarban 1845-ben megjelent „Neuer Nekrolog der Deutschen" című mű is megemlékezett. (XXIII. évf. I. r. 267 l.) Kortársai különösen kicsinyített képeit emlegetik dicsérettel, mert ezeken sikerülten adta vissza az eredetit és színezésének frissesége, a kidolgozás finomsága is figyelmet ébresztett. De életnagyságú olajfestményeit is elismeréssel emlegették. Kazinczy levelezésében több oly festményét említi, melyről Kärgling eddigi életírói nem emlékeztek meg. Ilyen Berzsenyi Dánielről festett képe. De erről többen különbözőképen ítéltek. Vitkovics és Szemere Pál dicsérték, de maga Berzsenyi sem volt ezzel megelégedve, pedig 50 forintot fizetett érte. Kazinczynak az volt e képről a nézete, hogy az egész igen sötét színezetű: fekete rajta a haj, szemöldök, szem, bajusz, nyakkendő, prém és ruha, de még az arc is. Azért e sötét színeket némileg enyhíteni akarta. Az volt tehát a tanácsa, hogy a nyakkendőt fesse át Kärgling feketéből fehérre. A mentét is ha nyitva hagyná, akkor is bizonyos fehérség vonulna át a képen, de ezt már nem igen ajánlja megváltoztatni. Megelégszik a nyakkendő fehérré festésével, úgy amint ezt a németalföldi festők tették, kik, ha fekete öltözetben festették is az arcképeket, a spanyol gallért mindíg fehéren adták vissza. Arcképeiről általában Kazinczy és barátai jó véleménynyel voltak. Vitkovics azt írja: „sokakat láttam általa lefestetve, sőt önmagát is: mondhatom helyesebb eltalálót nem kereshetni". Ezt a véleményt megerősíti Vida László is, ki mikor az új nagy piacon, a Gabler házban lakó festőt felkereste és látta műveit, azt írja Kazinczynak, hogy az ő képe Kärgling által „tökéletesen le van copirozva".

76

Művészet 1912.

386. l. — Petrik Bibliográfia. — Kazinczy Ferenc levelezése. II. k. — Ferenczy Zoltán: A kolozsvári színészet és színház története. Kolozsvár, I. k. 509. l. — Egykorú színházi zsebkönyvek és színlapok. — G. R. T. S. cikke Koréról, megjelent Tudományos Gyűjtemény, 1828. IV. k. 43. lap.

—.433

ünk történetéhez

Ismeretes (Művészet 1907. 348. l.), hogy János Zsigmond egy Gyulafejérvárt lakó pomerán festőnek 1569 végén kiváltságokat adott. Nagyon valószínűnek látszik, hogy ez, ki a kiváltságlevélben Georgius Schutze Pomeranus néven szerepel, azonos az 1573-ban szereplő udvari képíróval s az 1569-iki kiváltságlevél Georgius (György) s az

KORÉ ZSIGMOND (bikkfalvi), festő, születéséről csak annyit tudunk, hogy Erdélyből származott, Tanulmányait a nagy-enyedi ev. ref. kollegiumban végezte és később, mint festő telepedett le Bécsben. Kazinczy levelezésében akkor fordul elő először, mikor Földi János tudakozódik személye felől. Ekkor Horváth Ádám, az író, képét festette. 1792 X. 2. már rézbe is metszették ezt. Különben még két festménye ismeretes. Hadik András arcképe és „A magyar kisasszony nemzeti köntösben". Mindkettőt a „Magyar Hirmondó" adta mellékletképen olvasóinak. Mikor 1793 március 9-én Bécsben a közkórházban meghal, a „Magyar Hirmondó" meleg sorokat szentel emlékezetének. (1793. I. 386/7. l.): „A' története ezen érdemes Hazánkfiával is, a' mi már sok szegényebb sorsú ifjakon meg—esett; hogy t. i. minekutána nem kevés sanyarkodásokkal egybeköttetett, szíves törekedéseik után olly tökéletességeket szerzettek magoknak, mellyeknek édes gyümölcseit szintén el kezdettek már szedni: akkor kénytelenítettek ide hagyni a' Világot. — A rajzolásnak és ábrázatfestésnek szép mesterségét annyira vitte vala már a' meghóltt, hogy a mihez eddig Idegenek

folytatása a 204 oldalon - lásd a Emplek példányban.

Művészet 1904. 203-204. l.

I. 23. száma. „Ez a jeles tálentumu ifju ember a Debreceni Ref. Coll. tanulván, az iskolai tudományok mellett jókor elkezdette a rajzolást és mettszegetést is. Nagy érdemü 's az ifjak hasznában a Hazának hasznát 's a Nemzetnek dicsőségét munkálkodó tanitóinak ösztönzésére, olly előmenetellel forgolódott azon szép mesterségek közzül, hogy példáját követő számos tagjaival, különösen leghűségesebb barátaival néhai Petes Dávid és N. Pap József urakkal együtt még deák korokban egy kis ó átlást és három rendbéli új átlást kimettszettek és közre bocsátottak, tulajdonképen ugyan a magyar tanulók számára, de azonban úgy, hogy kivált a' nagy formájában kijött új átlások nagy embereknek is kezeikbe illenek".

Mikor az iskolákból kikerült, Pesten és Bécsben gyakorolta e mesterséget, sőt megtanulta a betű metszését is és azzal tért vissza hazájába, hogy könyvnyomdát állít.

Kis Imre írja Kazinczynak, hogy Erős Gábor megfordult az 1809. évi debreceni vásáron, mint „metsző typografus". E levélben megemlíti azt is, hogy Erős Gábor társa: Pap József Dessewffy József grófnál kapott, mint számtartó, alkalmazást.

vich: Régi és újabb magyar képek a prímási képtárban. Vasárnapi Újság, 1916., 554. l. — Esztergom vármegye . . . Bp. é. n. 176. l. — Lepold—Homor 97—98. l. — Gerevich PA, 252. l. — Lepold—Lippay 56. és 57. l. — H. Rapaics Judit: Ligeti Antal. Bp. 1938., 29. és 72. l.

Sasikó vára

Vászon, olaj, 108×156 cm.
Jelezve bal alul: Ligeti 1877.

Esztergom vármegye . . . Bp. é. n. 176. l. — Lepold—Homor 97—98. l. — Lepold—Lippay 56. és 57. l. — H. Rapaics Judit: Ligeti Antal. Bp. 1938., 70. l.

LOTZ KÁROLY (1833—1904)

Nyár

Vászon, olaj, 30×43 cm.
Jelezve lent balra: Lotz K.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 35. l. —ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 21. szám. — Rényi 24. l. Kőrösy László: Esztergom. Esztergom, 1887., 239. l. — Z: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 850. l. — Maszlaghy II., 177. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 4. lap. — Gerevich: Régi és újabb magyar festők a prímási képtárban. Vasárnapi Újság, 554. l. (Képe

KORINT Johann

GÁT Eszter: Pest-budai zongorakészitők. = Tanulmányok Budapest Multjából XXIII. Bp., 1990 174 p.

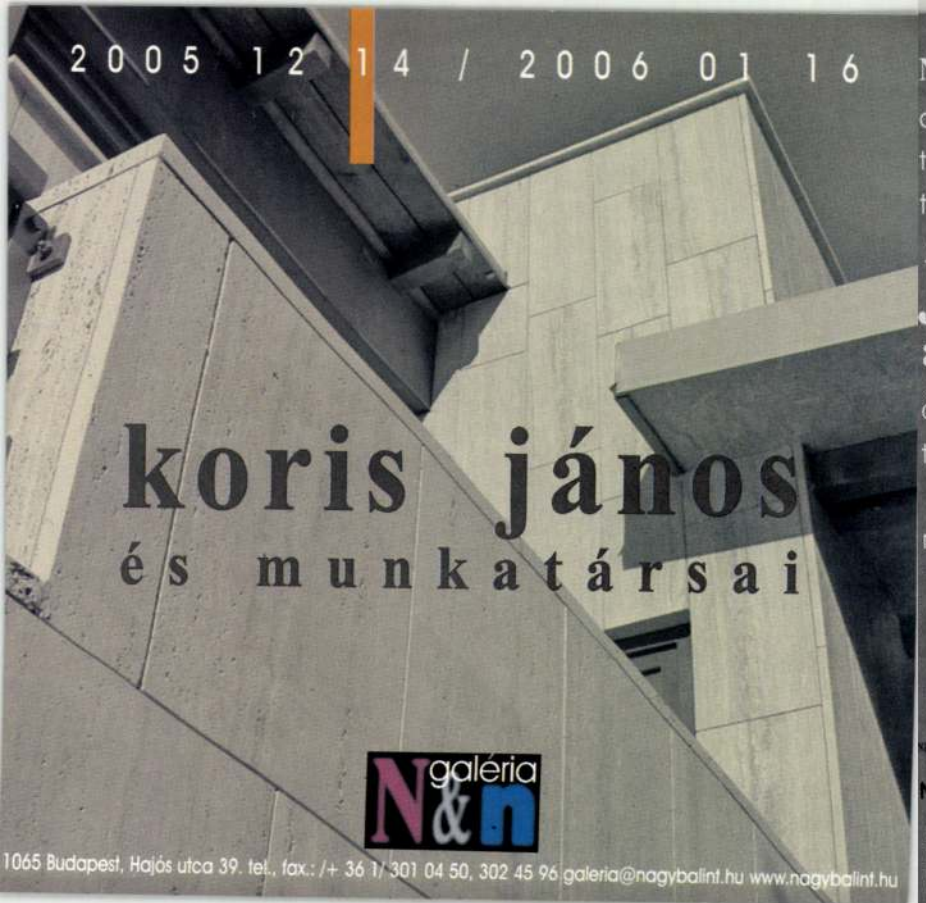

2005 12 14 / 2006 01 16

koris jános
és munkatársai

N&n galéria

1065 Budapest, Hajós utca 39. tel., fax.: /+ 36 1/ 301 04 50, 302 45 96 galeria@nagybalint.hu www.nagybalint.hu

az N&n galéria tisztelettel meghívja Önt és barátait

N&n gallery cordially invite you and your friends

2005. december 14-én, szerdán 18 órára

on 14th december 2005, on wednesday at 6 pm

to the opening of

the exhibition

koris jános
és munkatársai

jános koris
and partners

ünnű kiállításának megnyitójára

megnyitja: golda jános építész

opening by jános golda architect

a kiállítás megtekinthető: 2006 január 16-ig

the exhibition is open to the public until 16 january 2006

következő kiállítás • magdolna negyed • 2005 12 21

next exhibition • the magdolna district • 21 12 2005

N&n galéria

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

Nemzeti Kulturális Alapprogram

nka

támogatók • sponsors • budapest főváros önkormányzata főpolgármesteri hivatal települési értékvédelmi ügyosztály • c3 kulturális és kommunikációs központ alapítvány • digit számítástechnika • epiteszforum • fővárosi közgyűlés szociálpolitikai és lakásügyi bizottsága • hap • htsart nyomda és kiadó • ligetterv • mikropo rendszerház • nemzeti kulturális alap • nemzeti kulturális örökség minisztériuma • országos lakás- és építésügyi hivatal • praesens central european contemporary art review • pro cultura urbis közalapítvány • studio metropolitana • terézvárosi művelődési közalapítvány

Subject: **[N&n galeria] meghívó az N&n galéria koris jános és munkatársai címû kiállítására**
Date: Sun, 11 Dec 2005 00:04:38 +0100
From: N&n galéria <galeria@nagybalint.hu>
To: N&n levelezõlista <nnngaleria@lists.c3.hu>

Az **N&n galéria** tisztelettel meghívja

Önt és barátait

2005. december 14-én, szerdán 18 órára

koris jános és munkatársai

címû kiállításának megnyitójára

a kiállítást megnyitja: golda jános építész

Subject: **[N&n galeria] meghívó az N&n galéria koris jános és munkatársai címû kiállítására**
Date: Sun, 11 Dec 2005 00:04:38 +0100
From: N&n galéria <galeria@nagybalint.hu>
To: N&n levelezõlista <nnngaleria@lists.c3.hu>

Az **N&n galéria** tisztelettel meghívja

Önt és barátait

2005. december 14-én, szerdán 18 órára

koris jános és munkatársai

címû kiállításának megnyitójára

a kiállítást megnyitja: golda jános építész

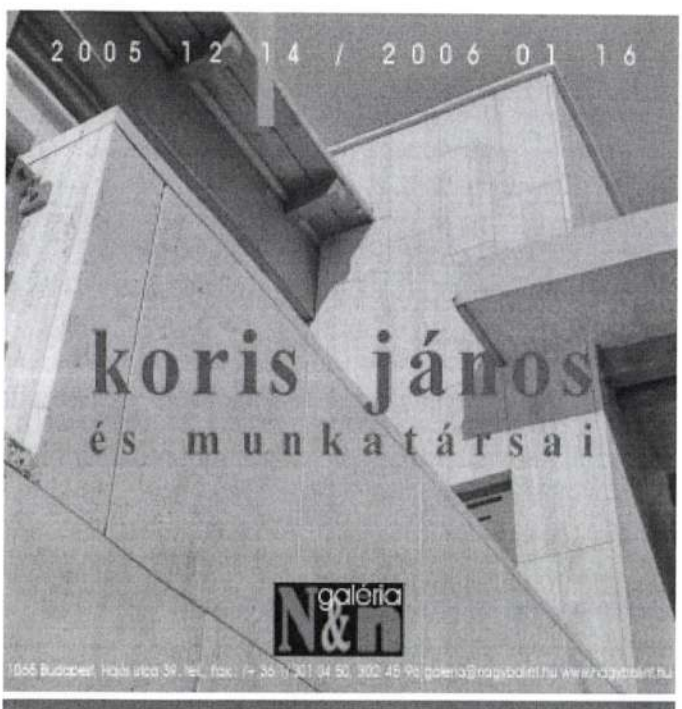

Egy kiállításhoz az **N&n** galériában

Az 1968-as év „élménye" meghatározó volt személyiségem alakulásában, de én csak érzésekben tudtam megfogalmazni, mi ellen lázadunk. A mûvészet iránti vonzódást valószínûleg örökletesen hordozom magamban. Nagyapám néprajzos volt, gyönyörûen rajzolt, festett, fotózott. A budai Fõ utcába jártam rajzolni, ahol kitûnõ rajztanárok oktattak. Képzõmûvész akartam lenni, de a polgári család szigora az építész karra irányított. Itt akkor kitûnõ tanárok tanítottak: Hajnóczi Gyula, Reischl Antal, Pelikán József, Bitó János, Csete György, Szentkirályi Zoltán, Varga László. Az egyetem

Subject: **[N&n galeria] meghívó az N&n galéria koris jános és munkatársai címû kiállítására**
Date: Sun, 11 Dec 2005 00:04:38 +0100
From: N&n galéria <galeria@nagybalint.hu>
To: N&n levelezõlista <nnngaleria@lists.c3.hu>

Az **N&n galéria** tisztelettel meghívja

Önt és barátait

2005. december 14-én, szerdán 18 órára

koris jános és munkatársai

címû kiállításának megnyitójára

a kiállítást megnyitja: golda jános építész

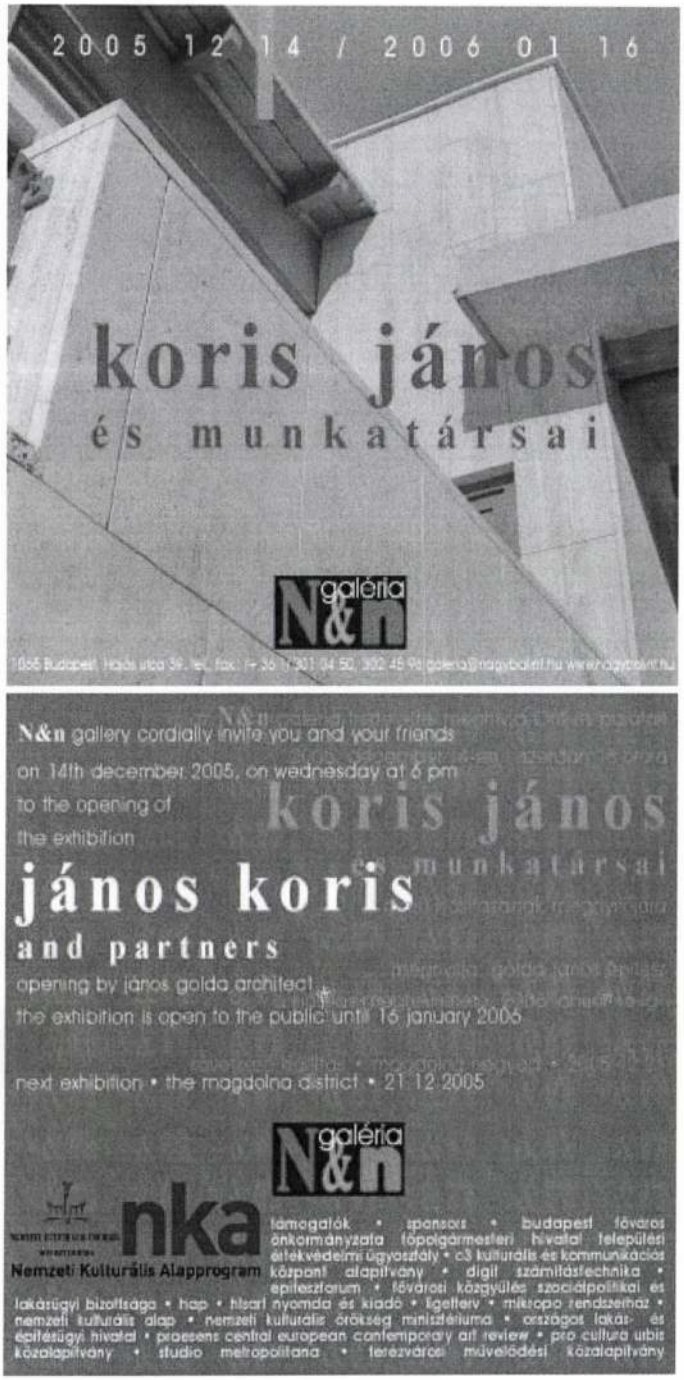

Egy kiállításhoz az **N&n** galériában

Az 1968-as év „élménye" meghatározó volt személyiségem alakulásában, de én csak érzésekben tudtam megfogalmazni, mi ellen lázadunk. A mûvészet iránti vonzódást valószínûleg örökletesen hordozom magamban. Nagyapám néprajzos volt, gyönyörûen rajzolt, festett, fotózott. A budai Fõ utcába jártam rajzolni, ahol kitûnõ rajztanárok oktattak. Képzõmûvész akartam lenni, de a polgári család szigora az építész karra irányított. Itt akkor kitûnõ tanárok tanítottak: Hajnóczi Gyula, Reischl Antal, Pelikán József, Bitó János, Csete György, Szentkirályi Zoltán, Varga László. Az egyetem

elvégzése után a Szendrõi Jenõ által vezetett IPARTERVbe kerültem, Molnár Péter mûtermébe. Itt kezdõdött a szakma igazi tanulása, amiben meghatározó volt, hogy felvettek a Mesteriskola II. ciklusába. Pályáztunk, dolgoztunk és épültek az épületeink. Mendele Ferenc hívott a Mûemlékhivatalba, ahol 9 évet töltöttem. Saját építész irodám, a Budai Építész Mûhely Kft. 12 éve mûködik. 1990 óta a mesteriskola tanára vagyok. 1998-tól oktatok a Budapesti Mûszaki Egyetemen.

Nagy Bálint szólt, hogy „lyukasóra" van a **N&n** galériában és felkért, hogy csináljak egy kiállítást. A kiállításhoz készen volt egy 1998-ban készült anyag, melyet kiegészítettünk az iroda azóta elkészült munkáival. Építészek azt szokták mondani, hogy a magyar építészet, követõ építészet. Meggyõzõdésem, hogy elzárt világunkban sajátos, egyéni arculatú építészet jött létre, aminek önálló értékrendje van.

Ajánlom a látogatóknak a kiállítást, ahol a megélt korszakok lenyomata, 34 év munkássága kísérhetõ végig a tablókon.

Köszönetet mondok építész alkotó kollégáimnak, akik segítettek ezeknek az épületeknek a létrehozásában. Mesterem Molnár Péter, építész alkotótársaim: Feledi Ildikó, Vizer Balázs, Székely György, Pazár Béla, Benczúr László, Budaházi Eszter, Juhász Ágnes, Nagy Dániel, Kása Miklós, Németh Tamás, Nagy Zoltán, Peity Attila, Wittinger Zoltán, Ginder Ákos Ignác, Károlyi Tamás, Vidovszky István, és Lehoczki Fülöp.

A fotókat készítették: Bujovszky Tamás, Galacanu Ejstatia, Haider Anna, Hajdú József, Zsitva Tibor.

2005. 11. 30.

Koris János építész

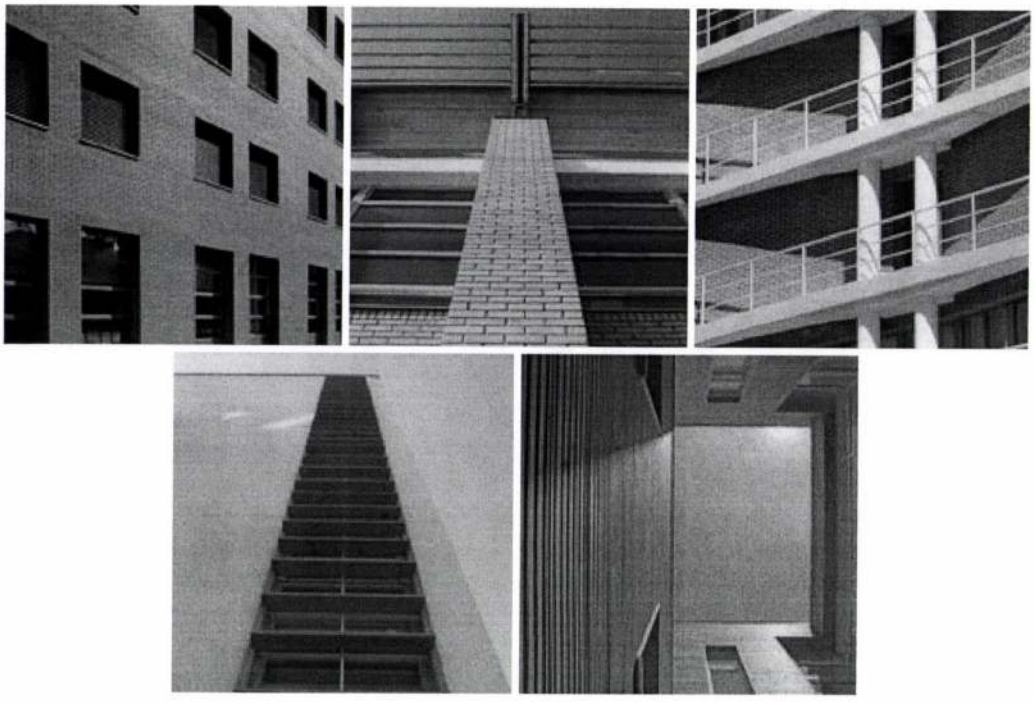

KORIS JÁNOS DLA

YBL-díjas építész vezetõ tervezõ egyetemi docens

1947.május 19-én Budapesten született

Díjak elismerések:

1985 Ybl Miklós díj

1988 Építészeti nívódíj

1988 Az Év Lakóháza díj

1993 Pro Architektúra díj

2003 Építész Figyelõ nívódíj

Szakmai életút és építészeti díjak:

1971 BME Építészmérnöki Karán diplomázott

1971-90 Ipari Épülettervezõ Vállalat tervezõje

1972-74 MÉSZ Mesteriskola II. ciklusának hallgatója. Mestere: Molnár Péter

1972 MÉSZ tag , 1990-tõl a Magyar Építészek Kamarájának tagja

1985 Ybl Miklós díj a Konsumex budai üzletház tervezéséért

1988 Építészeti nívódíj a Vasarely Múzeum tervezéséért

1988- A Mesteriskola tanára

1988 Az "Év lakóháza" budapesti és országos I. díj elnyerése

1990- Az Országos Mûemlékvédelmi Hivatal vezetõ tervezõ építésze

1991 A pápalátogatás alkalmából a máriapócsi kegytemplom rekonstrukciója OMVH nívódíj

1993 Pro Architektúra díj, Párizsban az UNESCO palotában felépített hollókõi pavilonért a Világörökség kiállításán

1994- Budai Építész Mûhely Kft. ügyvezetõ igazgató

1994-1998 Állami Mûemlékrestaurálási Központ irodavezetõ

1988- A Mesteregylet Mesteriskolájának tanára

1998- BMGE Építészmérnöki Kar - Ipari és Mezõgazdasági Épülettervezési Tanszék - egyetemi docens

Eredményes pályázatok:

1971 Visegrád, Vármúzeum pályázat IV.díj mûemléki épületegyüttes

1975 Legfelsõbb Bíróság pályázat I.díj (Molnár Péterrel)

1978 Budapest Ferihegy 2.repülõtér pályázat I.díj (Molnár Péterrel és Sylvester Ádámmal)

1978 Telepszerû lakótelep pályázat kiemelt II.díj (Korényi Andrással)

1980 Keszthely vásárcsarnok meghívásos tervpályázat

1989 Kõbányai Sörgyár idegenforgalmi hasznosítása I.díj (Benczúr Lászlóval és Budaházi Eszterrel)

1989 Hármashatárhegyi szálloda pályázat I.díj (Benczur Lászlóval és Budaházi Eszterrel)

1992 UNESCO Világörökség kiállításon - Hollókõi pavilon - I.díj (Munkatárs : Juhász Ágnes

- Vizer Balázs)

1992 Collégium Budapest - Budai Városháza - mûemléki hasznosítása tervpályázat (Juhász Ágnessel és Vizer Balázzsal)

1994 Gyomaendrõdi egyházi iskola meghívásos tervpályázat (Vizer Balázzsal)

1994 Expo 96. kispavilonok meghívásos tervpályázat II.díj (Korényi Andrással és Vizer Balázzsal)

1994 Velux irodaház meghívásos tervpályázat (Kiss Péterrel)

1994 Gödöllõ kastély idegenforgalmi hasznosítása, meghívásos tervpályázat (Németh Ferenccel) mûemléki épületegyüttes

1997 Collégium Budapest -, meghívásos pályázat mûemléki épületegyüttes

1998 Budapest Fõváros Levéltárának új épülete (Németh Tamással) I. díj

1998 Budapest, Úttörõ áruház tömbjének beépítése II.díj mûemléki épület

1999 Balatonfüred, Kisfaludy utcai telkek beépítése II. dij mûemléki épület

1999 Veszprém, levéltár pályázat

2000 XIII. kerület Önkormányzat épületének bõvítése I.díj Székely György és Vizer Balázs)

2000 Balatonfüred, Kéki utcai lakások és önkorm.lakótelep I.díj (Székely György és Vizer Balázs)

2001 Váci Boronkay György Mûszaki Szakközépiskola pályázat I.díj (Székely György és Vizer Balázs)

2002 CÉH Rt. irodaház tervpályázat I.díj. (Székely György és Vizer Balázs)

2003 Balatonfüred móló beépítése tervpályázat I. díj (Székely György és Lehoczky Fülöp)

2004 Magyar Nagykövetség épülete Zágráb I.díj

Megépült épületek:

1976-82 Országos Mentõszolgálat Mentõbázis Budapest (Molnár Péterrel

1977-81 Bajai Mentõállomás -

1978-80 Szolnoki irodaház (Pazár Bélával)

1980-82 Hárompályás teniszcsarnok Budapest

1981-88 Eger belváros foghijbeépités ,a földszinten ékszerbolt. mûemléki épület

1982-84 Konsumex budai üzletház Beruházó: KONZUMEX

1982-85 Kétlakásos lakóház Budapest (Feledi Ildikóval)

1984-89 Verõcemaros - lakóház a Duna-parton

1985-87 Vasarely Múzeum Óbudán a Zichy kastélyban (Molnár Péterrel) mûemléki épületegyüttes

1988-89 Tüzoltóság Központi Javitóüzeme - Budapest, (Molnár Péterrel, Benczúr Lászlóval)

1988-91 Párizs - Asnieres 40 lakásos foghijbeépités mûemléki környezetben (a DLM párizsi építész irodában Feledi Ildikóval)

1990-91 Mûemléki épületben kialakított ékszerbolt Székesfehérváron

1990-93 Üzletház Óbudán - foghijbeépités mûemléki környezetben

1990-93 Sarokfoghij - lakóház beépítés Egerben mûemléki épületegyüttes

1991-91 A pápalátogatás alkalmából a máriapócsi kegytemplom rekonstrukciós terve, mûemléki épületegyüttesben

1992-92 Hollókõi pavilon megépítése Párizsban, az UNESCO kertjében (Juhász Ágnessel és Vizer Balázzsal)

1992-94 A budapesti Nádor utca 21. mûemléki épület helyreállítása bankházzá (Juhász Ágnessel és Vizer Balázzsal)

1992-93 Art Fleur - Orgona virágáruház Budán, Kelenföldön

1993-94 Szikszó, református templom rekonstrukciója (Vizer Balázzsal)

1994-95 Velencei-tó északi partján, Sukorón épülõ lakóház

1993-95 Hatvani Grassalkovich kastély hasznosítása, mûemléki épület

1995-98 Tihany Bencés rendház rekonstrukciója, Rege cukrászda helyreállítása, támfalbeépítés – vendégház

1997-98 Fõváros Növény- és Állatkert rekonstrukciója norvég ház, mûemléki épületegyüttes

1999- Budapest, XI.ker. Bartók B. 66. Tetõtérbeépítés

2000-01 Budapest, XIII. kerületi Polgármesteri Hivatal székházának bõvítése (Vizer Balázzsal)

CÉH Rt. irodaház, Budapest, Dió u. 3. (Székely György és Vizer Balázs)

2001-03 Váci Boronkay György Mûszaki Szakközépiskola tervezése (Vizer Balázs, Székely György)

2003-04 Budapest Fõváros Levéltárának új épülete Budapest, XIII. kerület (Németh Tamással)

2004-05 Balatonfüred, Borok háza, Mozi átalakítása, lakóházak

2004-05 Budaörs, Mentõállomás

---

interjú koris jánossal

---

a kiállítás megtekinthetõ:
2006. január 16-ig

---

következõ kiállítás • egy városrész ébredése • józsefváros magdolna negyed •
helytörténeti kiállítás • 205 12 21

N&n galéria

1065 Budapest, Hajós utca 39.

tel., fax.: 302-45-96, 301-04-50

mobil: 30-934-73-89

e-mail: galeria@nagybalint.hu

www.nagybalint.hu

---

leiratkozás az értesítésrõl

Kóris János, építész (Ipartervi). 6. Folytatás (vége)

Szvogh György: Elbűvölően szép. Vasvarely Múzeum. Építész: Molnár Péter, Kóris János, (Ipartervi).

5-6. Kiállító terem, fedélszékbe nyitott kéthajós tér.

Magyar Építőművészet, 1988., 4-5., 73-old.

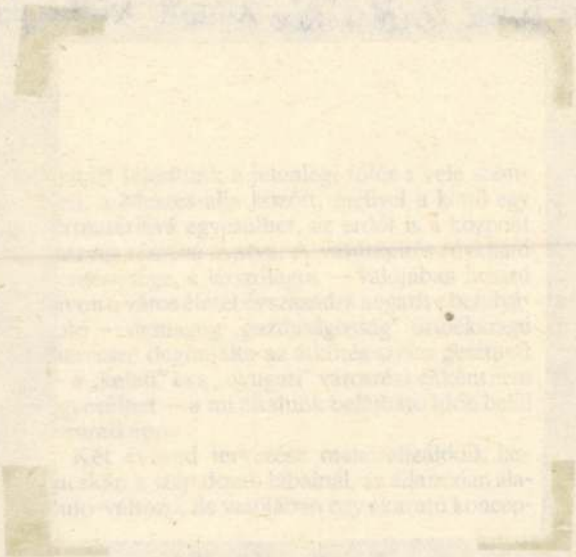

Koris Kálmán

ír ad alabbi
erdő években élénk
vezet vett az
alabbi muzeum
munkájában

Évkönyve, A Borsod-
Miskolci Közmüvelő-
dési és Muzeum-Egye-
tület — 1906-7
Miskolc, 1909. 30 l.

1906-ban 41, 1907-ben
137. darabbal gyarapodott
a néprajzi tár fenti mező-
kövesdi, gyentistvánni és tardi
gyűjtésétől u. o. 36. l.

50

4 x 17

100

20
36
56

Kóris Kálmán

miskolci rajztanár.
részt vett az alábbi
munkák rendezésében.

Jelentés a Borsod-
-Miskolci Közmű-
velődési és Múzeum-
Egyesület múzeumi
osztályának 1911-12 évi
működéséről. Miskolc
1913. 7. l. 9. l. 11. l.

K o r i s Kálmán grafikus

M Ű V É S Z E T
II. évf. 1903.
62.
"Könyvdisz-pályázat"

Heu Kóris Kálm

Tovább
2

K

~~[illegible]~~ 2 drb

~~Bors Károly~~ 1 drb

~~Félegyházy Gyula~~ 2 drb

~~Garzó (Guttmann) Berthold~~ 1 drb

~~Gondos Emma~~ 2 drb

~~Gyökössy Lajos~~ 1 drb

~~Hendrich Antal~~ 1 drb

Kóris Kálmán 1 drb

Megyer Meyer Antal 2 drb

Schaffartsik Jenő 1 drb

Voit Ervin 2 drb

Völkel József 1 drb

Zoltán Ödön 1 drb

Minterayzisk. a/2
1905-6. 13. l

B

rajzát adta ki a kereskedelemügyi minisztérium Mintalapok c. kiadványában

EZREDÉVES SZÖVETSÉG
A MAGYAR MULT KULTUSZÁNAK ÁPOLÁSÁRA
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 20.
TELEFON: AUT. 299-92.

Méltóságos Elnö

Lapunk 2. évfolyamának
tunk kénytelenek megállapitani, hog
lek nem fedezik a fenntartási önk
közel 2000 pengős hiány mutatkozik

Igen természetesen lapu
juk fenntartani, ha teljes biztonsá
fenntartással kapcsolatban mutatk
vagyunk Méltóságodhoz is a követk

Lapunk egyik részét a

Kóris Kálmán

Népművészeti gyűjtések

A hazai népművészetnek az iparmüveszet szempontjából való egybegyűjtését társulatunk ez évben is folytatta, nevezetesen megbízta ~~Kóris~~ Kálmán rajztanárt, hogy a borsodmegyei matyók falvakban rajzokat készítsen s az érdekesb népmüvészeti munkákat társulatunk gyűjteménye számára vásárolja meg; hasonló megbízásban részesítettük Oetzelberger István és Schuszlik Dezső iparművészeti iskolai növendékeket, kik Kalotaszeg vidékén és Udvarhely vármegyében készítenek felvételeket. E gyűjtést jövőben is folytatjuk s módot keresünk arra, hogy népművészetünk formakincsét mennél szélesb körben ismertté tegyük s azt iparművészetünk javára felhasználjuk. Addig is a Magyar Iparművészet szerkesztősége időnként lapjában közli a népművészet köréből merített gyűjtésünk kiválóbb példányait.

Iparművészeti Társulat jelentése 1906-ról.

NDK

Kóris Kálmán

Szomoru füz, paszt.

Boglyák, "

" "

N.Szal. 1915. tsv. 13. l.

MDK

Kóris Kálmán,

az elmult korosak népművészetének egyik fölgyüjtője, egyben irója.

(művész, rajztanár ?)

Vicky Károly: A magyar népművészet irodalma. A Műgyüjtő. 1928. 1.sz. 18-19.1.

MDK

Koris Kálmán

Mintalapok c. kiadványban rajza kiadva

Mintarajzisk. évk. 1905-6. 13. l.

Kóris Kálmán rajztanár, Oetzelberger és Schuszlik ip.m.növendékek. MDK

Az Iparm.Társulat a mult nyár folyamán folytatta régebben megkezdett akcióját és három fiatal művészt /fentiek/ megbizott, h. a vidékem népmüvészeti tárgyakról rajzokat készitsenek.
/Néhány szemelvény ebben a füzetben/.

Népmüvészeti rajzok gyüjtésw.

Magyar Iparmüvészet. 1907. 49.1.

MDK

Koris Kálmán

pályamunkáját megvásárolták

Művészi fejléc és záródisz pályázat. Művészet 1903. 62.l.

Kóris Kálmán

K.

NÉPMŰVÉSZETI RAJZOK GYŰJTÉSE. A M. Iparművészeti Társulat a mult nyár folyamán folytatta régebben megkezdett akcióját és három fiatal művészt, Kóris Kálmán rajztanárt, Oetzelberger és Schuszlik iparművészeti iskolai növendékeket bízta meg azzal, hogy a vidéken népművészeti tárgyakról rajzokat készítsenek s azokat a Társulatnak adják át. E kiküldetések során készült rajzokból mutatunk be e füzetünkben nehány szemelvényt, úgyszintén közlünk Novák József Lajos rajztanárjelöltnek gyűjteményéből is két érdekes rajzot. A Társulat választmánya legutóbb tartott ülésén foglalkozott e rajzok kiadásának kérdésével s megbízta a főtitkárt, hogy a kiadás módozataira nézve a jövő ülésen konkrét javaslatot tegyen.

műv. ipd.

Magyar Iparművészet

1907. 49. l.

Adjunk-e pénzt a lusta nebulónak?

LEVÉLVÁLTÁS A FOCIRÓL

Helyben vagyunk, a foci örökzöld (pardon a fradistáknak zöld-fehér) téma, ezért Gaál Antal indulatos költségvetési levelét és Molnár Károly periódusos példákkal nyugtató, de nem egészen megnyugtató válaszát bizonyára sokan olvasták. Kis országunkban majdnem mindenki nagy futballszakértő, ezt tudomásul kell venni. Kiben-kiben minimum egy szövetségi kapitány, egy csalhatatlan szimatú szaktanácsadó és egy jellemkrőzus ligaelnök veszett el, mégis ott tartunk, ahol tartunk, azaz a béka alváza alatt, hidraulikus emelő nélkül. Hogy lehet ez? Ha erre választ tudnék adni, én lennék a fő-főokos, márpedig ez irányú hiányosságaim az első borbélyüzletben kiderülnének, a lelátóról nem is beszélve.

Pár ponton azonban kedvem van belekötni Molnár Károly válaszába, éppen ezért, mert okos írásainak buzgó olvasója vagyok. Hogy is szól az a történeti áttekintés befejező része? Ha a berni kudarc után „megvonják az állami támogatást a hazai futballtól, akkor megfosztjuk a sportágat egyik világraszóló diadalától, a brazilok fölötti három-egyes angliai győzelmétől. Itt álljunk meg a példázgatással... stb.". Meg kell adni, a sportrovat vezetője mesterien cselezett, s idejében állította meg a guruló bőrgolyót, mert ha tovább vezeti, rögtön a szovjet csapattól elszenvedett vereségnél kell leblokkolnia. Méghozzá olyan két polyagóllal, amiért úttörőbajnokságon is füttykoncert jár. „Fény és árnyék, ez a futball." Bizony az utóbbi árnyék felől közelítve halványul az említett fény, hiszen mindenki tudja, hogy Albion gyepszőnyegén nem a Mexikóban szereplő brazil csodacsapat bűvölte a labdát. Az a gárda brit környezetben is simán batyujába pakolta volna az irigyelt fémtrófeát.

Kedves továbbá, hogy Törőcsik András, ifjúnak és bohónak becézi, csakhogy nálunk a focisták felette korán öregszenek. A harminc felé közeledők már veteránnak számítanak, így Törőcsik a legjobb indulattal is középkorú. Ezzel szemben noha nem tartozik ide) a költők későn vénülnek, mert a 40 éves még fiatal poéta és egyiküknek nincs eszében az önkéntes visszavonulás. Áldásos csereakció lenne, ha a focisták a költőktől a pályán önbizalmat, a poéták pedig a labdarugóktól a szelektív abbahagyást tanulnák el. „Borúra derű" — bizakodik Molnár Károly. Irigylem optimizmusáért, mert én évek óta csak borúra borút látok. „Mindenki tudja, hogy a leglényegesebb az: a magyar futball képviseltesse magát az 1982-es spanyolországi világbajnokság döntőjében." Így a válaszadó! Erre aztán igazán nem tudok mit mondani.

Ha jól értem, a futballszótár szerint ez azt jelentené, hogy a magyar csapat mérkőzik majd valamelyikkel a döntőben. Ha ez bejön, félő, hogy mohó közönségünknek az ezüst sem lesz elég fényes. Ám a hófehérszakállas próféták prófétája szóljon Önből, mert szégyenletes kishitűségben én egyelőre még a kijutást is kétlem. Üdvözítő tanácsot persze nem adhatok, hiszen a nálam illetékesebb Végh Antalét is csak sutyiban olvasták el. Bizonyára azért tért át futballreceptek helyett ételreceptek írására. Jó lenne viszont tudomásul venni, hogy helyünk a világban nem 11 aranylábú fiú teljesítményétől függ és nem kell mindig a bizonyítványt megmagyarázni. Beszél az önmagáért.

Ha pedig tartósan nem tartozunk az élvonalba, hát istenkém, a japánok sem tartoznak oda, mégis labdába tudnak rúgni — a világpiacon. Kíméljük a koszorúeret, meszesedik az a szurkolás nélkül is. Vegyük olybá, hogy ebben az átkozottul rohanó világban focistáink képviselik a kocogómozgalmat.

SZÁLLÁSI ÁRPÁD DR.

Szenvedélyes vita alakult ki, áradnak a levelek. Mindenki tudni vél valamit. Mintha országos méretű bűntény történt volna, amikor az áldozat közismert, míg a tettes vagy tettesek személyét homály fedi. Néhány írás hangvétele eléggé gyászos. Mintha kimúlt volna a magyar labdarúgás. A vitát Gaál Antal levele és az arra adott válaszom robbantotta ki. Mindkettőt lapunk 46. számában közöltük. Azóta újabb hozzászólások érkeztek. Közülük három a 49. számunkban jelent meg. Megállás azonban nincs. A friss levelekből kiválasztottuk Szállási Árpád dr.-ét, írásának teljes terjedelemben nyilvánosságot biztosítottunk, már csak azért is, mert igen tisztelt levélírónk nem tekinti kielégítőnek a Gaál Antalnak címzett válaszomat.

Gyűrkőzzünk tehát neki, és folytassuk a vitát. Először is szeretném megjegyezni, nincsenek ábrándjaim, nem hiszem, hogy igazam van. Véleményem mindössze egy a magyar futballról alkotott tízmillió vélemény közül. Megkockáztatok valamit. A vitában mindenkinek igaza van, és senkinek sincs igaza. Nemcsak az igen tisztelt levélírónk és közöttem kialakult eszmecserére gondolok, hanem ami mostanában Sopron és Záhony, Esztergom és Szeged között tapasztalható. Az edzők bírálják a játékosokat, a játékosok kritizálják az edzőket, panaszkodnak a hajdani híres idős mesterek, hogy tanácsaikra valójában senki sem tart igényt, a ma tevékeny szakemberek viszont keveslik az előző nemzedék bölcsességét, a nézők többet várnak a csapatoktól, a csapatok több nézőt várnak, a szövetségi kapitány elégedetlen a klubokkal, és a sort folytathatnánk a végtelenségig.

Még nem is említettem Szepesi Györgyöt, az MLSZ elnökét, aki a sejtelmes ógörög mondavilág hőseire emlékeztető harcot folytat, hogy valamicskét visszavarázsoljon a hajdani magyar futball csillogásaiból. Nem szóltam még az újságírókról. Az ő helyzetük különösen kényes. Ezzel el is érkeztünk igen tisztelt levélírónk és a köztem dúló vita elejéhez. Ha az újságírók sötét képet festenek a magyar futball mai állapotáról, akkor az MLSZ vezetősége, a klubok, a játékosok és az edzők ezt zokon veszik, mert azt mondják, hogy a gyászkeretes cikkekkel elriasztjuk a nézőket a pályáról, és ami még talán ennél is lényegesebb, lelohasztjuk a futballért tevékenykedők kedvét. Már előfordult az is, hogy egy szakember, ha tréfásan is, de „hitelrontással" vádolta az újságírót, mert az megírta, hogy kételkedik a taktika megvalósíthatóságában.

Vitánk ezen a ponton számtalan irányba ágazhat el. Csak egyet említek. Haladjunk olyan irányba, hogy kire nehezteljünk inkább? Aki újabb és újabb kátyúba viszi a magyar labdarúgás szekerét, vagy arra, aki mindezt egy újságcikkben rögzíti? Ha egy hajó jéghegynek ütközik, és S. O. S.-jeleket ad le, ki ellen forduljon keserű indulatunk? A kapitányt szidjuk, aki a katasztrófáért felelős, vagy a távirászt, aki a vészjeleket leadja?

Maradjunk a hajózásnál. Ha elsüllyed egy tengerjáró, akkor feltehetően nem vonjuk le azt a következtetést, hogy soha többet ne adjunk az államkasszából egyetlen fillért sem egy új vízi járműre. Gaál Antal levelében azt tekintettem elfogadhatatlannak, hogy szerinte meg kellene vonni az állami támogatást a futballtól. Az elmúlt év zsenge magyar válogatott futballcsapatának kudarcai méltán elcsüggeszthették a szurkolókat. Mészöly Kálmán fiainak kínos perceket okoztak az ellenfelek, és több mérkőzésen a vereség nem is volt kétséges, pusztán a vereség aránya. A csalódottság azonban rossz tanácsadó. Nem hiszem, hogy a magyar futball szűk esztendejéből levonhatnánk a következtetést: nincs több pénz erre a sportágra. Ez már azért sem lenne bölcs intézkedés, mert az elmúlt ősz vesszőfutásait előkészületi mérkőzéseken szenvedte el a magyar futball.

Vigasz vagy mentség? Mészöly Kálmár csapatát kereste-alakítgatta, amellyel majd jövőre esetleg a világbajnoki selejtezőkön megvédheti a mundér becsületét. Itt egy szempillantásra elidőzhetünk. Az első és az egyetlen félreértés köztünk az, hogy nem teljesen pontosan fejeztem ki magam, de elképzelhető az is: Ön, tisztelt levélíró a vita kedvéért, feltételezi rólam, hogy én nem a spanyolországi huszonnégyes döntőbe, hanem az első helyet eldöntő döntőbe szeretném bejuttatni a magyarokat. Elnézést a pontatlanságért, bár bízom benne, hogy volt olyan olvasó, aki megértette, mire gondolok. Azt ajánlom, hogy várjuk meg a jövő esztendő selejtező mérkőzéseit, és ha ezek balsikerrel végződnek, akkor még mindig ráérünk a mérlegelésre, mennyi anyagi áldozatot ér a magyar futball. Ez azonban nem azt feltételezi rólunk, hogy elnézőek vagyunk, hanem csak azt, hogy türelmünk tartalékai még nem fogytak el.

Vitatkozzunk egy kicsit Törőcsik Andrásról is. Szerintem az újpestiek csatára ifjú és bohó. Ön azt állítja, hogy Törőcsik a legjobb indulattal is középkorú. Hová soroljuk a huszonnégy-huszonöt éves labdarúgót? Eldönthetetlen a kérdés. Csak a tehetséges játékos további pályafutása dönti el majd, hogy jelenleg ifjú vagy középkorú volt.

Talán kár, hogy a legtehetségesebb magyar játékosok nem találkoztak olyan szakemberrel, mint az argentin Cesar Luis Menotti, akiről Mario Kempes egyszer így írt a szüleinek: „Apám, ez a Menotti az edzéseken megöl engem!"

Sokáig vitatkozhatnánk a magyar futballról. Úgy vélem, hogy az alapvető gyengeség abból ered, hogy a sportág rendszerét a szertárostól az MLSZ elnökségéig sohasem dolgozták ki. Nem eléggé átgondolt és szilárd a hazai labdarúgás felépítése. Kialakításáról mindenki valahogyan megfeledkezett.

Nincs megfelelő kerete a hazai futballnak. Balszerencsénkre jelenleg értékes kép sincs, amit ebbe a keretbe helyezhetnénk. Talán azért, mert a magyar futballban általában katasztrófapolitika, ha úgy megnyugtatóbb, tűzoltómunka folyik, nincs állandóság és nincs jövőbe látó tervezgetés, a szakemberek jönnek-mennek. Amíg ez így lesz, addig mi is szaporíthatjuk a szót a futballról, a tudományos gondolkodás „lusta nebuló"-járól, amint ezt a sportágat Georges Magnane nevezte. Vesztünkre, a mi labdarúgásunk még tunyább, mint a többi. Jelenleg ezért a nemzetközi sor végefelé kullog.

MOLNÁR KÁROLY

KÖRIS KÁLMÁN néprajzkutató
ÚJ TÜKÖR 1980/XVII/51.sz.

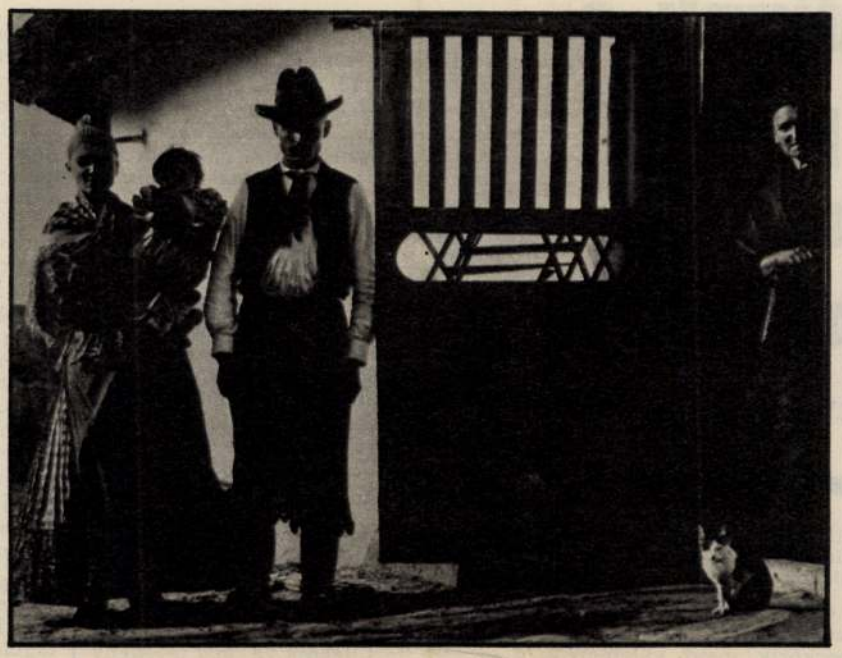

Mezőkövesdi életképek

A fotótörténet ma még nem jegyzi Kóris Kálmán nevét, aki a századelőn, 1904-ben és 1905-ben mintegy háromezer felvételt készített a matyók – elsősorban a mezőkövesdiek – életéről. Kóris néprajzkutató volt. Miskolcon született 1878-ban és Budapesten halt meg 1967-ben. 1918-ban tagja a Nemzeti Tanácsnak. A Tanácsköztársaság idején a Néprajzi Múzeum főigazgatója. 1925-ben illegális politikai tevékenysége miatt emigrálni kényszerül. Előbb Bécsbe megy, majd 1926-ban a Szovjetunióba, ahol a Moszkvai Néprajzi Múzeum és a Forradalmi Múzeum munkatársa. 1934-ben visszatér Magyarországra és középiskolai tanári munkája mellett folytatja néprajzkutató tevékenységét.

Korán fölismerte a fénykép értékmegőrző szerepét, és a hagyományos gyűjtési módok mellett dokumentumfelvételeken is rögzítette a látványt. Képeit e felismerésnek köszönhetjük. A tárgyszerű látásmód, az ebből eredő keresetlen egyszerűség, a lényegre törés és a vitathatatlan szociális elkötelezettség adják felvételeinek máig ható erejét, élményszerűségét.

A miskolci Herman Ottó Múzeumban lappangó felvételek maradandó értékeit ismerte fel Kunt Ernő, a múzeum munkatársa, aki kiemelte őket a feledés homályából.

GERA MIHÁLY

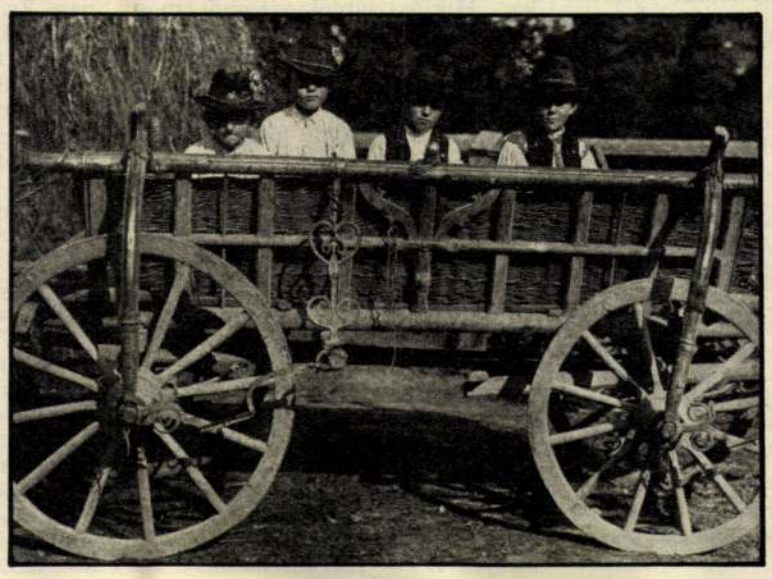

KOVÁCS SÁNDOR IVÁN

Zrínyi Miklós három szakácskönyve

Száz évvel ezelőtt, a Magyar Történelmi Társulat egyik ülésén Toldy László (a nagy irodalomtörténész, Toldy Ferenc fia) érdekes előadást tartott *Szluha László emlékezete és a Zrínyi-könyvtár* címmel. Ez alkalommal hangzott el az a bejelentés, hogy amikor Szluha László a morvaországi Vöttauban 1873-ban felfedezte a költő Zrínyi Miklós könyvtárát, talált egy magyar nyelvű kéziratos szakácskönyvet is, amit publikálási szándékkal gondosan lemásolt. A felfedező azonban 1879-ben váratlanul meghalt, ezért a Toldyhoz került másolat az ő gondozásában jelent meg a *Történelmi Tár* című folyóirat 1881—1882. évi köteteiben.

A Zrínyi-könyvtár e legkorábban közzétett darabja a máig eltelt száz esztendő során gyakorlatilag mégis ismeretlen maradt. Radvánszky Béla 1893-ban megjelent *Régi magyar szakácskönyvek* című kiadványa nem közölte újra, és csak egy hiányos bibliográfiai hivatkozás erejéig vett róla tudomást. Ahogy már lenni szokott, ez a csonka utalás korrekció nélkül öröklődött tovább, és még a régi szakácskönyvek kiváló nyelvész kutatói között is alig akadt olyan, aki a közölt *teljes* szöveget elolvasta volna. A Zrínyi-könyvtár időközben Zágrábba került, ahol aztán a szakácskönyv eredeti kézirata végleg eltemetődött. Mikrofilmje ugyan húsz éve hozzáférhető Akadémiánk könyvtárában, de mert egy holt film mégsem pótolhatja az átlapozható élő kéziratot, természetesen elutaztam tanulmányozni a horvát fővárosba, amikor kiderült, hogy a „gyomros matériába" keveredtem...

„Gyomros matériának" Mikes Kelemen nevezi a konyhával és a szakácsmesterséggel kapcsolatos dolgokat, azt írván egyik levelében: néha ebbe is bele kell keveredni, mert nem beszélhetünk mindig „nagy dolgokról — némelykor a kancelláriákban sem forognak szükségesebb dolgok, mint a konyhákban". Nos, én úgy keveredtem bele, hogy a Magvető Könyvkiadó megbízásából bevezető tanulmányt írtam az 1981-ben megjelenő *Szakácsmesterségnek könyvecskéje* című kötet elé. (A cím Tótfalusi Kis Miklós Kolozsvárott 1695-ben megjelent szakácskönyvére utal, mert a *Magyar Tallózó*-sorozat kötete majd ezt is tartalmazza.)

A „gyomros matéria" fontosságának Zrínyi különösen tudatában volt. Azt vallotta egyik

A költő Zrínyi. Magyarországi festő műve, XVII. századi előkép másolata

A Zrinski konyak címkéje

Illusztrációk Bartolommeo Scappi szakácskönyvéből

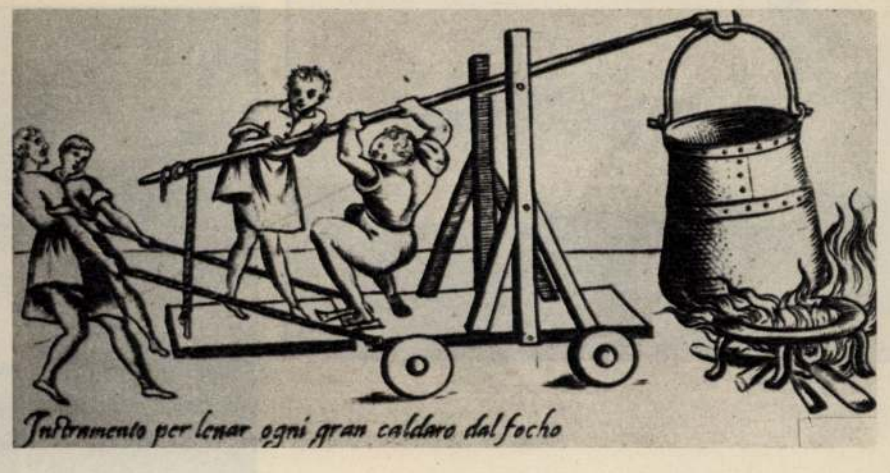

hadtudományi művében: „minden egyéb alkalmatlanságot elszenved az ember, de ha a hasa korog, bizony, minden ízetlen". Jóllehet nem szeretett vendégeskedni, mulatozni, levelei bizonyítják, hogy nem vetette meg a finom ételeket. Parmezán sajttal, friss tengeri hallal és csigával főúr barátainak is kedveskedett, ha megérkeztek olaszországi szállítmányai. Bethlen Miklós emlékezéseiből még azt is tudjuk: nagy konyhát vitt és „ugyan szép úri asztalt" tartott Csáktornyán, „minthogy nagy udvara is volt".

Zrínyi konyháját nem ok nélkül dicsérte a világlátott Bethlen. A nagy költő és hadvezér evésivás mindennapi dolgaiban éppoly igényes volt, mint amikor a világirodalom vagy a hadtudomány klasszikusait gyűjtötte össze könyvtárába. Könyvtárjegyzéke szerint egy francia és egy olaszt szakácskönyvet is megvásárolt, s ezek a munkák a maguk nemében Dante és Tasso szintjét képviselik.

A francia szakácskönyv François Pierre de La Varenne *Le vrai cuisinie françois* (Az igaz francia szakács) című könyvének valamelyik XVII. századi kiadása. Ez a kötet a költő könyvei közül már a Zrínyi-könyvtár felfedezésekor hiányzott, címét csak a katalógus őrzi; sem itthon, sem Zágrábban nem sikerült ráakadnom. Pedig a század legnevezetesebb francia szakácskönyve: 1652-ben már másodszor adták ki Párizsban, lefordították angolra, a XVIII. században is megjelent többször.

Megtalálható viszont Zágrábban Zrínyi olasz szakácskönyve: a XVI. századi Bartolommeo Scappi *Dell' arte del cucinare* (A főzés művészetéről) című munkája. Zrínyi példánya Velencében jelent meg 1643-ban. Scappi mester egykor pápai titkos szakács volt, s gazdagon illusztrált szakácskönyvét az olasz főúri-pápai konyha páratlanul értékes gyakorlati enciklopédiájának nevezhetnénk. Egy de La Varenne- és egy Scappi-szakácskönyv Csáktornyán 1662 előtt — ez már önmagában is a magyar gasztronómiai kultúra teljes együttmozgása Európával!

Amikor Zrínyi név szerint sajnos nem ismert csáktornyai szakácsa összeállította *A köz-étkeknek főzéséről való rövid jegyzés* című magyar szakácskönyvet, olykor talán a francia mintát követte, mert például a böjt-napi káposzta és a mustár elkészítésének receptje mellé azt írta oda: „Flandriai étek; Flandriában így csinálják." Scappi olasz szakácskönyvéhez pedig igen szorosan kapcsolódott, hiszen a csáktornyai receptgyűjtemény legfeltűnőbb vonása éppen az erős olaszos jelleg. Lássunk csak néhány ételnevet bizonyságul: *Olasz káposzta; Olasz káposzta spanyol módon; Olasz vagy elegyes saláta sokféle fűből; Saláta fasióból* (ez a babsaláta); *Olasz rántott* (értsd: rántotta); *Olasz lével kappan* stb. Feltűnő a sok latin-olasz elnevezésű saláta- és zöldségféleség is: *salvia, endivia, menta, pinpinella, borrago, foeniculum, római kömény* és így tovább. Király Erzsébet — a szakácskönyvek szövegének gondozója — azt is megfigyelte, hogy két *szömörcsök-*, azaz húsgombóc-recept a ma is élvezettel fogyasztott *tortellini*, illetve a *tortelloni con spinaci* pontos megfelelője.

A csáktornyai magyar szakácskönyv érdekes vonása, hogy domináns olasz jellege horvát színezettel keveredik. Már a legelső receptnek az a címe: *Az káposztás húson kezdem el, úgymint*

JOAN KORITARY, textilfestőmester

"Verzeichniss der zur Neusohler priv.Sieben-Bergstädtisen Lade einverliebten Schwarz und schön Färbe-meister,aus dem Meister-Buche ausgezogen./1823/.
in Sohler Comitat: Karpfen /Korpona/:
27.- Joan Koritary.
111.old. 31.old.

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textiltestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.Évkönyve, 16. Győr, ~~1975~~ 1974.

MDK

Koritnik Jakab kőmives inas, kőmives legény
részt vett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

Koritnói egyházi

emlékek

l.

Jedlicska II.

447. l.

Vasárnap **30** Misericord.	**Április**	**Protestáns** Katalin **Görög** Jakab a. **Izraelita** Ijar 4
Hétfő **1** Fülöp és Jak.		**Protestáns** Fülöp **Görög** Jeremiás **Izraelita** Seni böjt
Kedd **2** Athanáz pk.	Első negyed 23 óra 39 pk.	**Protestáns** Zsigmond **Görög** N. Atanáz **Izraelita** Ijar 6
Szerda **3**		**Protestáns** Irma

Ismeretlen festő

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2. rendk.sz.
1.

Korkos Jenő, Miskolc

Soproni üdülő,

III. Miskolci Orsz. Kiáll. Hermann Ottó

Muz. 1957.

Korkos Jenő M.D.K.

Művei a kiállításon

Tófári Tóth István : A IV. Orsz. Pedagógus Képző-művészeti Kiállitás

Kisalföld 1965. febr. 14.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Korkos Jenő

1021

Vasárnap, 1965. november 28.

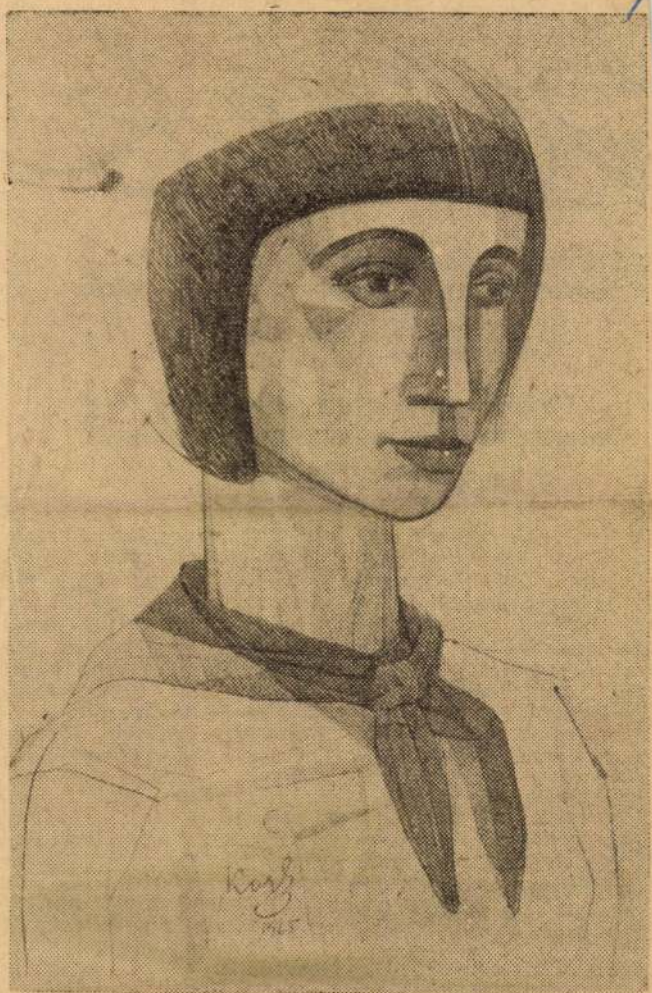

Korkos Jenő rajza

Hírek

1965. november 28, vasárnap

A Nap kelte 7,07, nyugta 15,57 óra.
A Hold kelte 11,46, nyugta 20,22 óra.
Névnap: Stefánia.

1965. november 29, hétfő

A Nap kelte 7,08, nyugta 15,57 óra.
A Hold kelte 12,16, nyugta 21,28 óra.
Névnap: Noé.

120 éve, 1845. november 29-n született Sopronban Dózi Lajos költő, drámaíró. ogot végzett, hírlapíró lett, ajd külügyi szolgálatban agas pozíciót ért el. Magyarul és németül egyaránt erselt. Csók című verses igjátéka 1871-ben akadémiai ıtalmat nyert, s évtizedekig olt műsoron Budapesten, écsben és a német színpaokon. Tucatnyi színművét bb-kevesebb sikerrel játották. Dialógusai szellemeek, fordulatosak, de hőseiek egyénisége elmosódó, az ó akarata mozgatja őket, mondanivalója jellegtelen. tekintik a magyar újromanticizmus egyik megteremtőjének és egyidőben ő volt külföldön a leghiresebb magyar színpadi szerző. Sikeres novellákat, tárcákat, tanulmányokat, verseket írt. Magyarra ültette Goethe Faustját és több költeményét, Schiller összes versét és a Wallenstein-trilógiát, továbbá Goldmark három operájának szövegét. Arany, Vörösmarty és más magyar költők műveiből sokat fordított németre. Arany Pázmán lovagjából operát írt Johann Strauss számára. Nagy szolgálatot tett azzal, hogy a német nyelvterületnek elsőként tette hozzáférhetővé Madách: Az ember tragédiáját.

.....

— **AZ ÓZDI** kenyérgyár na-

— **LANDLER Jenő** születé-
sének 90 évfordulója alkalmá

Korkos Jenő M.D.K.

Müvei a Pedagógus kiállitáson

Csépélés

A pedagógus-müvész konfliktusa
Gondolatok a IV. Orsz. Pedgógus Képzőmüvés eti kiállitáson

Köznevelés 1965. febr. 26.

N.F.S.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Korkos Jenő, festőművész, pedagógus

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1983 DEC 8

1021

1983. december 8., csütörtök

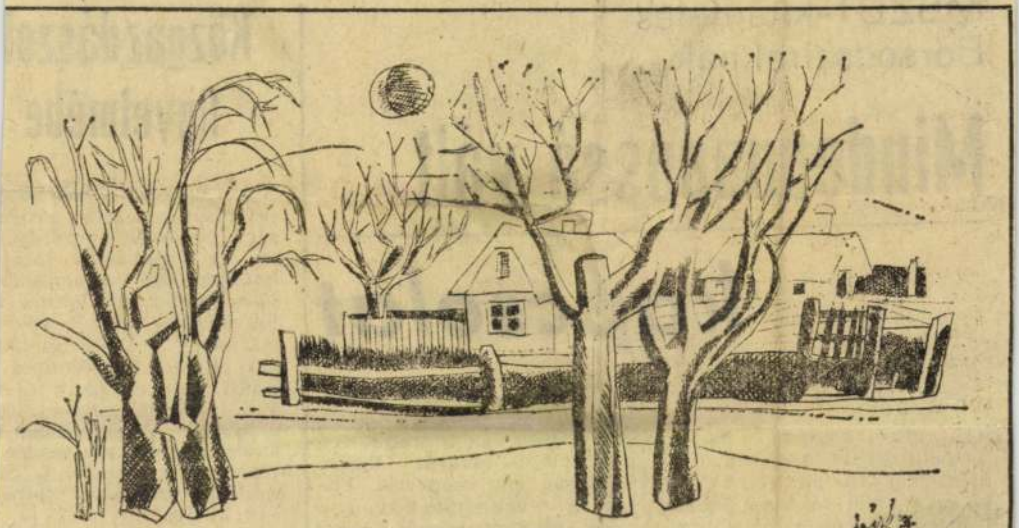

Korkos Jenő: Tél az Avason

MSZBT-kitüntetés Borsodsziráknak

Mindennapossá vált kapcsolat

Nem tudom, másoknak feltűnt-e, hogy a vállalatoknál, intézményeknél és a termelőszövetkezetekben a falakat borító oklevelek csupa elismerést fejeznek ki, az irodában dolgozók általában azokat a kalligrafált lapokat függesztik fel a falra, amelyek magasabb elismerésről szólnak. Ettől a gyakorlattól gondolkodnunk, hogy a tevékenységünk jelezze, ez a szövetkezet, ez a kollektíva a Szovjet—Magyar Baráti Társaság egy csoportja. Ebben a tevékenységben igen aktív munkát végez *Zagraj József*, a termelőszövetkezet párttitkára, a tagcsoport titkára. A konkrét munka pedig abból áll, hogy a gazda-

Közgazdászol figyelmébe

A vállalati hatékony javítását szolgáló érdek ségi rendszer korszerűs se, az innovációs folya hatékonyabb kibontako tása gazdasági életünk tos kérdése. Ebből köve zik, hogy a fenti témak ket felölelő tudományos tatási tevékenységre öszt zi a borsodi közgazdászo a Magyar Közgazdasági T saság megyei szervezete nöksége is, amely a kö múltban pályázati felhív tett közzé.

A felhívás értelmé egyfelől a vállalati ha konyság javítását szolg érdekeltségi rendszer k

MDK.

Korkos Jenő

Kiállitási hir

Uj szó 1967 jan.17.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG

Korkos Jenő

1967 MÁR 12

1021

Vasárnap, 1967. március 12.

Zrínyi

Korkos Jenő rajza.

A szakaszparancsnok

Az első tavaszias nap volt. Itt-ott még hófoltok tarkították a kisváros utcáit, s éppúgy a háztetőket, de a Sátor-hegyek felől már bódító szél fujdolgált. Kigombolt kabátban siettek dolguk után az emberek, megújhodást sejtő hangulatban e március elsejei hétköznapon, nem is gondolva rá, hogy a város alatt micsoda küzdelmet vív egy maroknyi ember a tél utóhadával.

A szakasz délelőtt tíz órakor kezdte csatáját a jégtorlasszal. Csillámló hátán fagyos fénnyel játszott a napsugár — veszélyes játék! Lépcsőzetes gáttá nőtt a jég, elállta a víz útját, mely kilépett medréből, mind magasabbra emelkedett, s betolakodott a mélyebb fekvésű házakba.

Fehér jégszilánkok pattogtak a csákányok nyomán, téglányi nagyságú darabok töredeztek, de újabb és újabb táblákat sodort a víz. Megrekedtek a lépcsőn, kegyetlen egykedvűséggel növelték a veszélyt, próbára tették az ember erejét. Nem bírt vele a szakasz.

Délután felrobbantották a torlaszt.

S akkor parancsot kaptak a mentésre. A munkásőrszakasz parancsnoka végignézett emberein. Fáradtak és vizesek. A vízhatlan ruhán ugyan nem szivárog át a víz, de időközben megjött az este, hideget hozott, s a szél dühödten kavargott, vészes muzsikára ingerelte a vízből kiálló fák kopasz ágait, és megdermesztette az ember kezét, lábát. De a szívét nem! Menteni kell!

Lágyékig érő vízben gázolt a parancsnok. Kicsiny ház felé közeledett, melyet körbefogtak a hullámok. Benyitott. Két idős ember — férfi és asszony nézett rá ijedten. Azután a lányra, aki ágyban feküdt. Pihegve, lázasbetegen.

— Gyerünk — mondta a parancsnok —, ki kell üríteni a házat.

Tétován tekintett maga elé a két öreg. Ők még csak átgázolnak valahogy a vízen. De mi lesz a lánnyal? Megölheti a hideg víz. Forró a teste, gyöngék a lábai, lépni sem tud.

— Gyerünk — mondta a parancsnok, s ölébe vette a lányt. Óvatosan haladt a vízben, magasra emelve terhét, csöppnyi se érje. Kiszámított léptekkel gázolt a teherautó felé — az is tengelyig érő vízben állt már. Még néhány méter, s biztonságos helyre szállítja a lányt.

És akkor hirtelen megbotlott a parancsnok. Egyensúlyát vesztve megingott. Jaj, a lány! A lánynak nem történhet baja. Még volt annyi lélekjelenléte a parancsnoknak, hogy vállával és jobb karjával esés közben magasba emelje, miközben vízbe merülő baljával t masztékot keresett. Reccsenést hallott, éles fájdalm érzett. És zsibbadt erőtlenséget bal karjában. Felegye sedett, és tovább haladt. Még tíz lépés, öt, kettő. Ke nyúlnak a lányért. Aztán felbúgott a motor.

A napokban találkoztam a parancsnokkal. Gip merevített kezét a nyakába akasztott, s géz tartotta. A műhelyből lépett ki éppen, f por rakódott kék köpenyére.

— Semmiség — szólt mosolyogva.

A neve: Brunyánszki György. A Sátoraljaújhe ipari Ktsz művezetője. És munkásőr szakaszpar

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Korkos Jenő

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1967 MÁR 5.

1021

ÉSZAKMAGY

Korkos Jenő rajza

h

része. 40. Fékezhetetlen. 41. Napóleon korzikai szülővárosa. 42. Nem ér oda idejében. 44. Afrikai antilopfajta. 45. Súlyos építmény. 46. Állam névrövidítése. 47. Lajoska. 49. Borral isszák (—'). 52. Kén, szén, nitrogén. 53. Szórás, névelővel. 54. Magyar női név. 56. Várpalota része lett. 57. Azonos betűk. 58. Filmbeli varázsló. **60. Irónő. Apám regénye c. könyve kortörténeti jelentőségű.** 61. Híres ipari műemlék áll itt, Diósgyőr közelében. **62. A francia kislány, a Zalai nyár népszerű írója.** 64. Biztató szócska. 69. Erosz latin megfelelője. 71. Felelős a minőségért. 73. Labdarúgó vándordíj, röv. 76. P. J. 77. Edzésben van! 78. Szintén nem. 80. Kereskedelmi kifejezés, a teleesítés helye előtt áll. 81. A legnagyobb olasz folyó.

Beküldendő a vízszintes 7., 14., 22., 32., 45., 82., valamint a függőleges 2., 13., 60. és 62. sz. sorok megfejtése március 9-ig. A hibátlanul megfejtők között könyvjutalmat sorsolunk ki. A rejtvényben az o, ó, illetőleg az ö, ő között nem teszünk különbséget. Az elmúlt heti számban közölt rejtvény megfejtése: **Irtsuk ki buzgalommal, ki vésővel, ki tollal, s ha ránktámad, szuronnyal a tőke vadonát.**

Hír

1967. márciu

A nap kelte 6.18,
A hold kelte 3.38,
Névnap: Adorján.

1967. márc

A nap kelte 6.16,
A hold kelte 4.29,
Névnap: Leonóra.

180 éve, 1787. március 6-án, egy szegény üveges tizedik fiaként született Joseph Fraunhofer német fizikus. Az üvegcsiszoló-tükörkészítő mesterséget tanulta. Szabad idejében matematikai és fizikai tanulmányokat folytatott. Fiatalon lett egy müncheni tudományos intézet optikusa. 1823-tól a müncheni Tudós Társaság tagja, egyúttal fizikai osztályának vezetője és egyetemi tanár. Nevéhez alapvető tudományos felfedezések sora fűződik: — főként optikai — eszközöket talált fel, közöttük, a fény hullámhosszának mérésére az opti-

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Korkos Jenő.

1021

Leányfej

Korkos Jenő munkája

on . . . , balatoni üdülőhely. 21. Vonatkozó névmás. 23. Épületnaradék. 24. Dada (+'). 25. A fejlődés első szakaszában levő élőlény. 27. Becézett női név. 29. Űrmérték röv. 31. Cin. 34. . . . kígyó, viperafajta. 35. . . (szélhárfa —+in.) 36. Ércfeldolgozó. 37. Küzdőtér (—'). 39. Bajba került hajók nemzetközi segélyt kérő jele. 42. Összes. 44. Fordítva: régi francia űrmérték. 46. Szóösszetételek előtagjaként: idegen. 49. Hordók fa-alkotórésze. 51. Kubai sakkozó: 1921—27 között világbajnok. 52. Ünnepélyes hangú költemény. 54. Angol szeszes ital. 55. Pusztít. 56. Rég nem volt letörölve. 58. Német férfinév. 61. Szeszes ital. 63. Fafajta. 65. Hamvveder. 66. Tamási Áron regényhőse. 67. Buddhista pap. 69. Korszak (—'). 71. . . hal. 73. Repülőgép típus. 75. Zenemű röv. jelzése. 77. Gallium vegyjele.

Beküldendő a vízszintes 1., 34., 45., valamint a függőleges 1., 16., 51. számú sorok megfejtése április 3-ig. A hibátlanul megfejtők között könyvet sorsolunk ki. A rejtvényben az o, ó, illetőleg az ö, ő között nem teszünk különbséget. Az elmúlt heti számban közölt rejtvény megfejtése: *Pacsirtaszót hallok megint. Ibolyalevél, Tavasz van, Gyönyörű, Fodor, Horatius, Weöres.*

Könyvet nyertek: *Bede Zoltánné* Miskolc, Rácz Gy. u. 6., *Jászay Pál* Abaújszántó, Kassai u. 4. sz.; *Ternai Sándorné* Bodrogkeresztúr, Kossuth u. 132.

Hír

1968. március

A nap kelte 5.25,
A hold kelte 6.14,
Névnap: Árpád.

1968. április

A nap kelte 5.23,
A hold kelte 6.33,
Névnap: Hugó.

100 éve, 1868. április 1-én halt meg Lukács Dénes honvéd tüzér ezredes, az 1848-as szabadságharc tüzérségének megszervezője. Hozzáértésével és odaadásával nagy része volt benne, hogy a szabadságharc tüzérei rövid időn belül sikeresen vehették fel a harcot a

— **TAVASZ** Magyarországon címmel műsoros estet rendezett szombaton a szerencsi 2. számú Általános Iskola úttörőcsapata és szülői munkaközössége a cukorgyári művelődési otthonban.

— **MÉREGKEZELŐI** tanfolyam kezdődött a szerencsi já-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG

1967 OKT 22

Korkos Jenő

GYARORSZÁG

1021

Cigánylány

Korkos Jenő munkája

dalom születése

:á, hogy a felkelés rendszeres előkészítését politikai bűnnek tartsuk.

A halogatás — vereség

A beszámoló felett heves vita bontakozott ki. Kamenyev nyomban előállt különvéleményével.

Nem helyeselheti a fegyveres felkelés tervét, mert a forradalom művészete nem enged meg katónai összeesküvést, márpedig a Lenin által javasolt terv ezt jelentené. Nem helyeselheti a tervet elméletileg sem, mert az ilyen összeesküvés idegen a marxizmustól.

Trockij nem foglalt ugyan állást a terv ellen, de azt javasolta, hogy a felkelést ne kezdjék meg a II. szovjetkongresszus előtt. Még nem elég erősek a harcra.

Lenin élesen szembeszállt a javaslatokkal. Kamenyev álláspontja a forradalom követelményének teljes figyelmen kívül hagyását jelentené. Visszautasította Trockij javaslatát is, mert minden halogatás időt enged az idegilenes kormánynak s nyílt felhívást, hogy erőket gyűjtsön a forradalom ellen.

— Milyen értelme lehet az alkotmányozó gyűlésig várni — tette fel a kérdést Lenin. — A gyűlés, mert küldöttei között az eszerek és a mensevikek többségben lesznek, nyilvánvalóan nem tart velünk. Ha ezt előre tudjuk, értelmetlen dolog várni, mert csak nehezíti dolgunkat, és segíti az ideiglenes kormányt.

jai örömmel és megelégedéssel fogadták. Megállapították, hogy Petrográdban kellő erő áll rendelkezésre, de szükség esetén számítanak a segítségre.

A Központi Bizottság tagjai végül szavazással döntöttek a fegyveres felkelésről. Csak Zinovjev és Kamenyev szavazott ellene. A határozat így kötelező akcióprogrammá vált. A felkelés politikai irányítására megalakították a Központi Bizottság Politikai Irodáját, melynek vezetője Lenin lett.

Könyv volt a párnája

Késő éjjel volt már, amikor a Központi Bizottság e történelmi jelentőségű ülését befejezték.

Lenin nem mehetett vissza gyalog a viborgi városrészben levő illegális lakására. Az ilyen hosszú út kockázatos vállalkozás lett volna, hiszen a rendőrségi kopók mindenfelé bolsevik vezetők után szaglásztak. Úgy döntöttek, hogy a közelben levő Pevcseszkij utcában Eino Rahja lakásán tölti az éjszakát.

Kicsi volt ez a lakás, s nem volt fölösleges ágy. Rahja saját ágyát akarta Leninnek átengedni. Lenin azonban visszautasította, s a padlón aludt. Feje alá könyveket rakott párnának.

Bár nyomták a hosszú nap fáradalmai, Lenin még sokáig gondolkodott. Zinovjev és Kamenyev álláspontja nem lenne veszélyes, de bennük a bolsevikok egy részének kételye tükröződhet. Ez pedig baj. Csak úgy lehet győzelemre

Kóris János, építész (Ipartev.) 5.) Folytatás.

Gerogh György: Elbűvölően szép. Vaszarely Múzeum. Építészi Molnár Péter, Kóris János, (Ipartev.)

3—4. Kazettás sík mennyezetű kiállító terek)

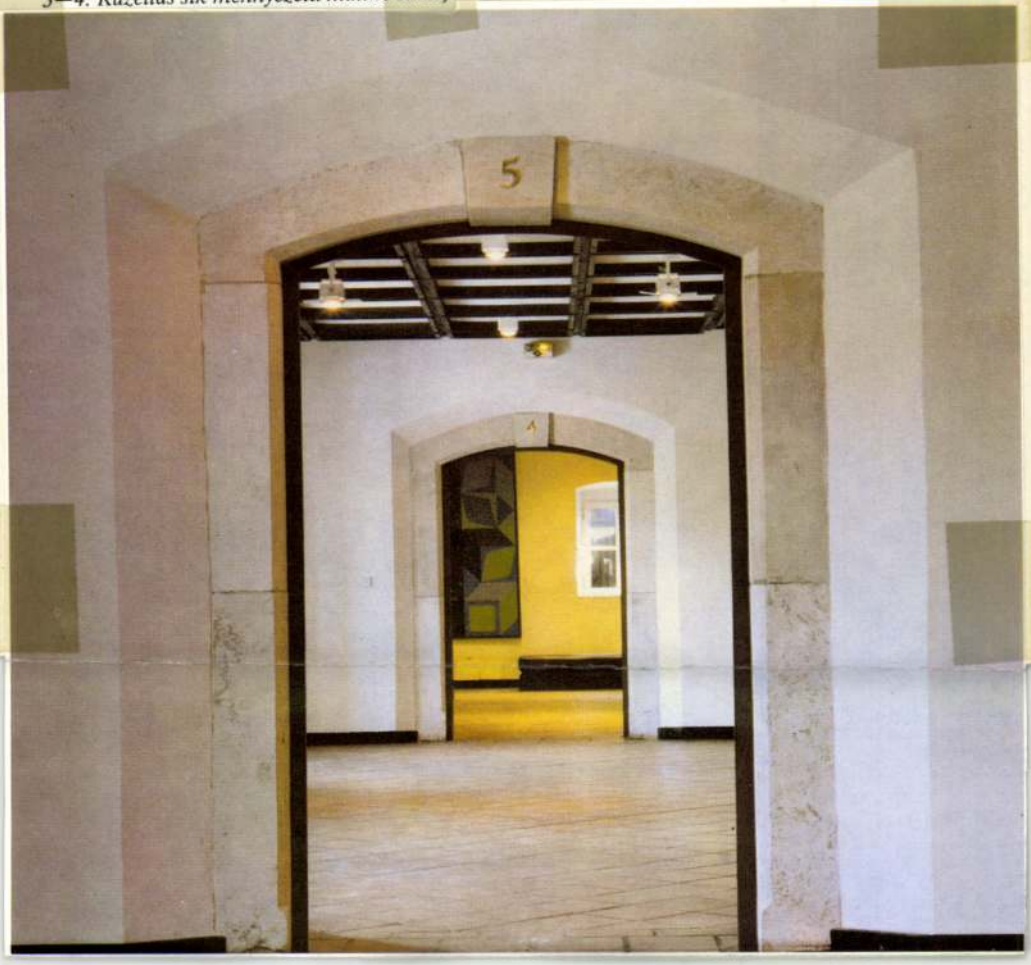

Magyar Építőművészet, 1988., 4-5., 72-old.

Kóris János, építész, (Ipartenv.) 4.) Folytatás

Szrogh György: Elbűvölően szép. Vasarely Múzeum. Építész: Molnár Péter, Kóris János. (Ipartenv.)

2. Boltívek közötti sík mennyezetű tér.

2

Magyar Építőművészet, 1988., 4-5., 72-old.

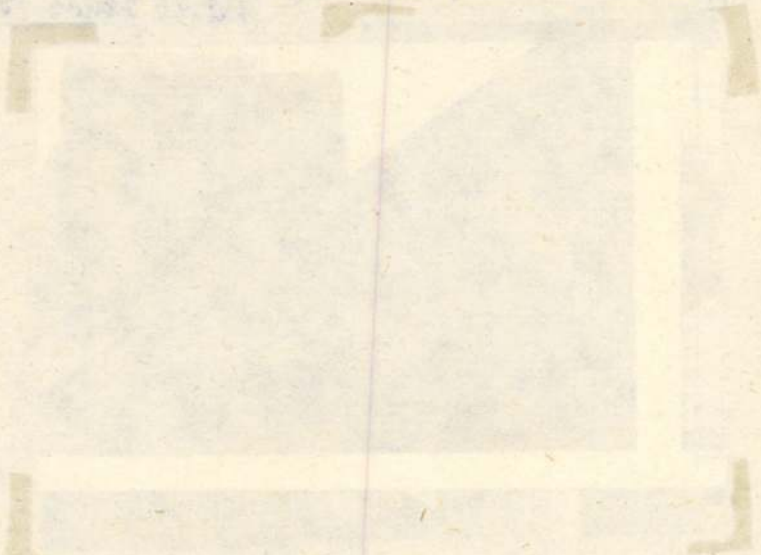

Kóris János, Építész, /Ipartew/. 3.) Folytatás,

Szrogh György: Elbűvölően szép. Vasarely Múzeum. Építész: Molnár Péter, Kóris János. /Ipartew./

Vasarely Múzeum, Budapest

1—4. Kiállító termek (1. Épen maradt boltozatos terek.

Magyar Építőművészet, 1988., 4-5., 72-old.

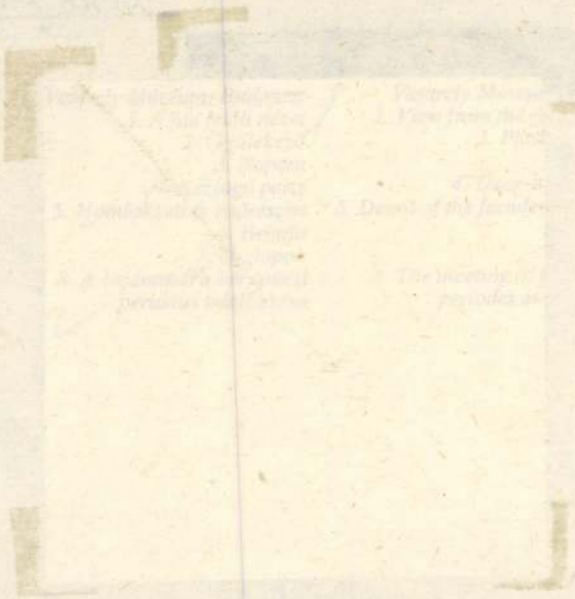

Kóris János, Epítész (Ipartero). 2.) Folytatás.
Szmogh György: Elbűvölően szép, Vasarely Múzeum. Epítész:
2. Gyűdekező. Molnár Péter, Kóris János (Ipartero).

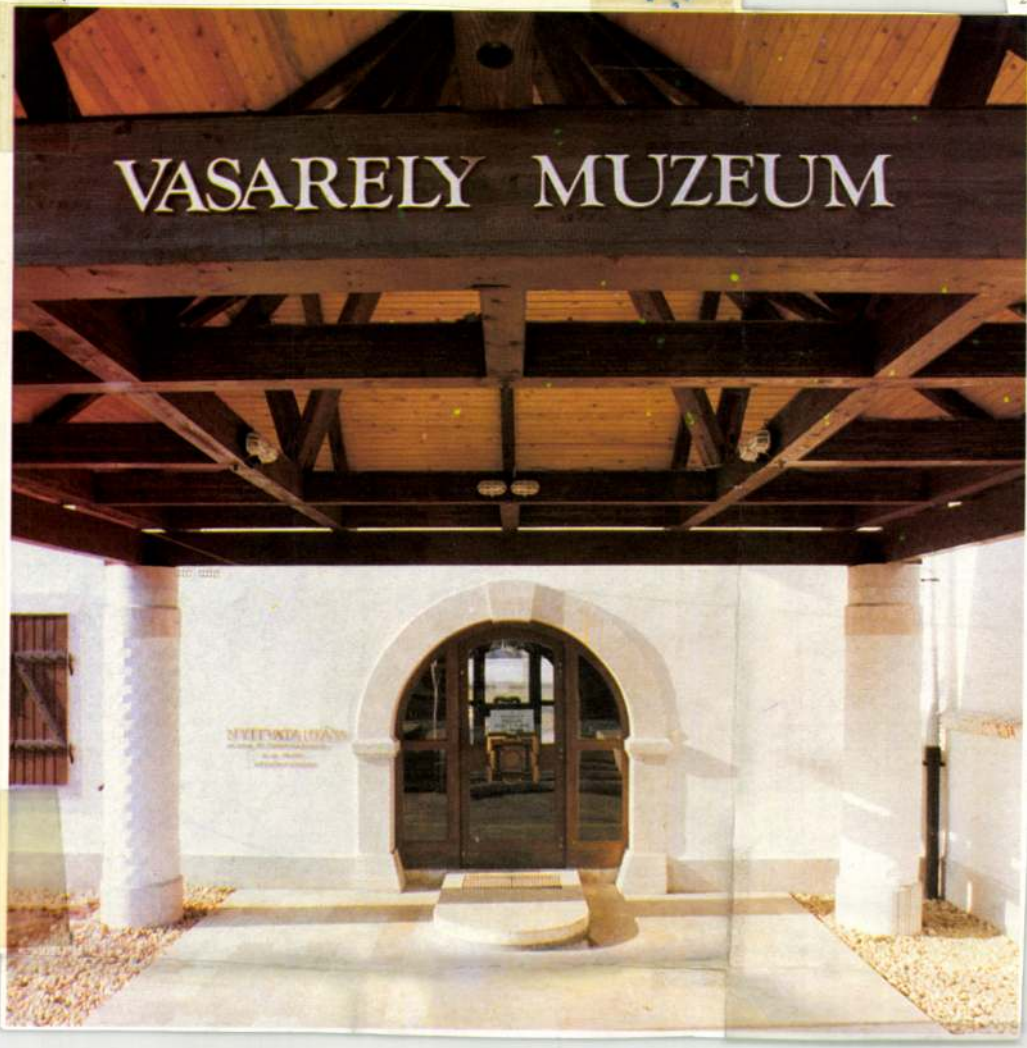

Magyar Építőművészet, 1988., 4–5., 70-old.

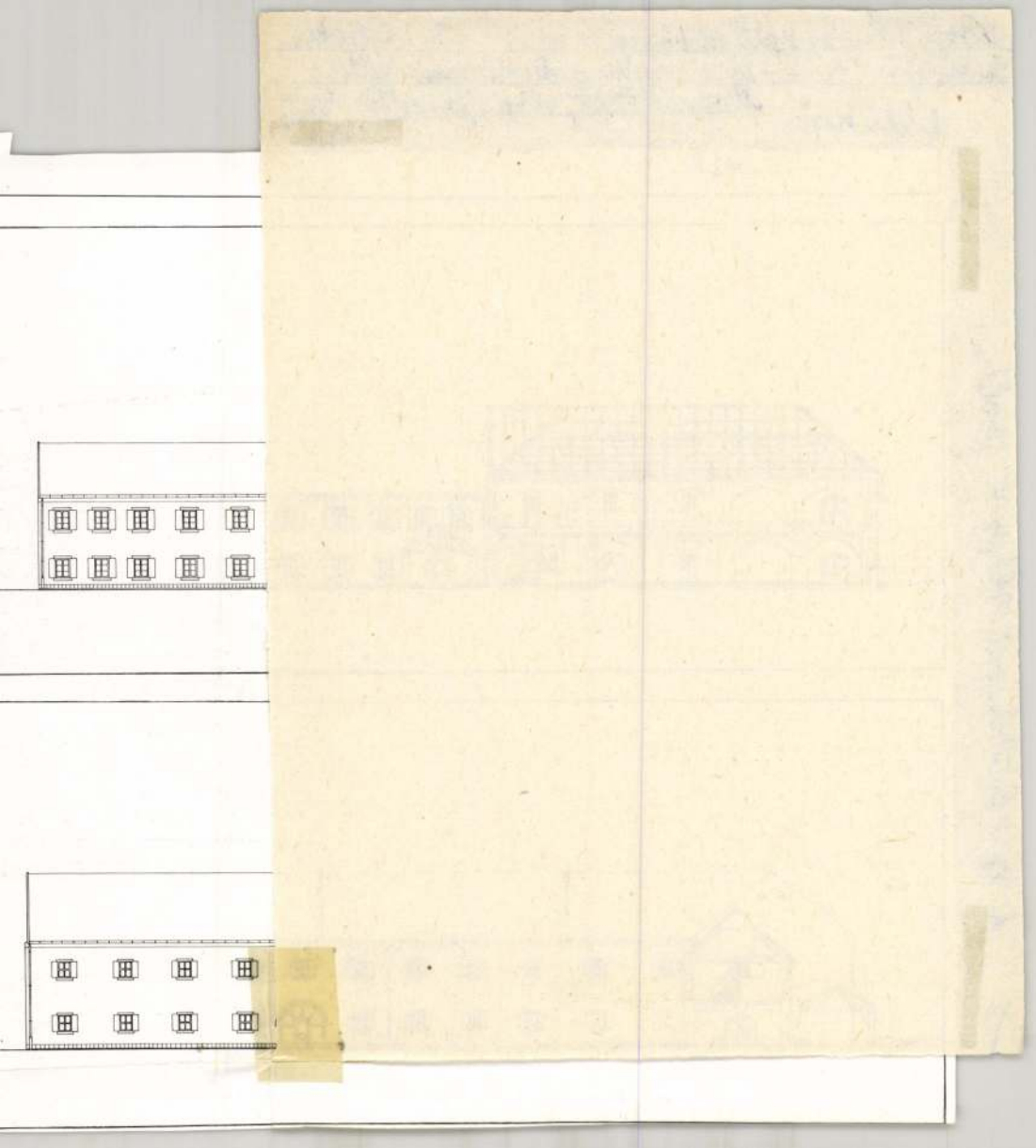

Kóris János, építész /Ipartero./ 1.) Folytatás.

Szrogh György: Elbűvölően szép. Vasarely Múzeum. Építész: Molnár Péter, Kóris János /Ipartero/.

1. A híd felőli nézet. /repr./ 4. Kézfogó pajzs.
3. Napóra. /repr./
5. Homlokzat és tetőrészlet /repr./
6. Bejárat. /repr./
7. Oszlopok /repr./
8. A bejáratnál a két építési periódus találkozása /repr./

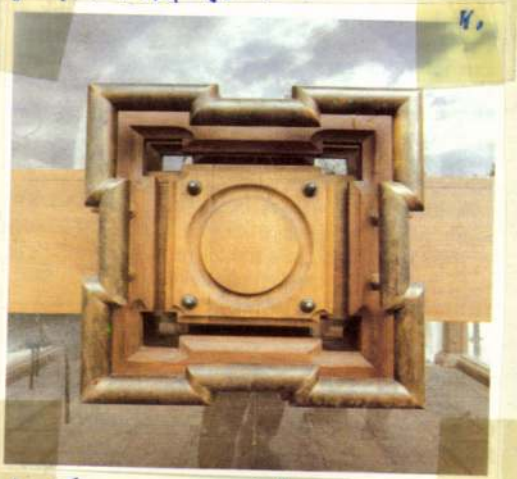

Magyar Építőművészet, 1988., 4-5., 70-71-old.

Kóris János, építész (Ipertero.) 2. Folytatás.

~~Szergh György~~: Várady Múzeum, Ipert. Építész: Kóris János, Molnár Péter.

2. Földszinti alaprajz: 1. Szélfogó. 2., 9. Előtér. 3— 10. kiállítótér (Részlet)

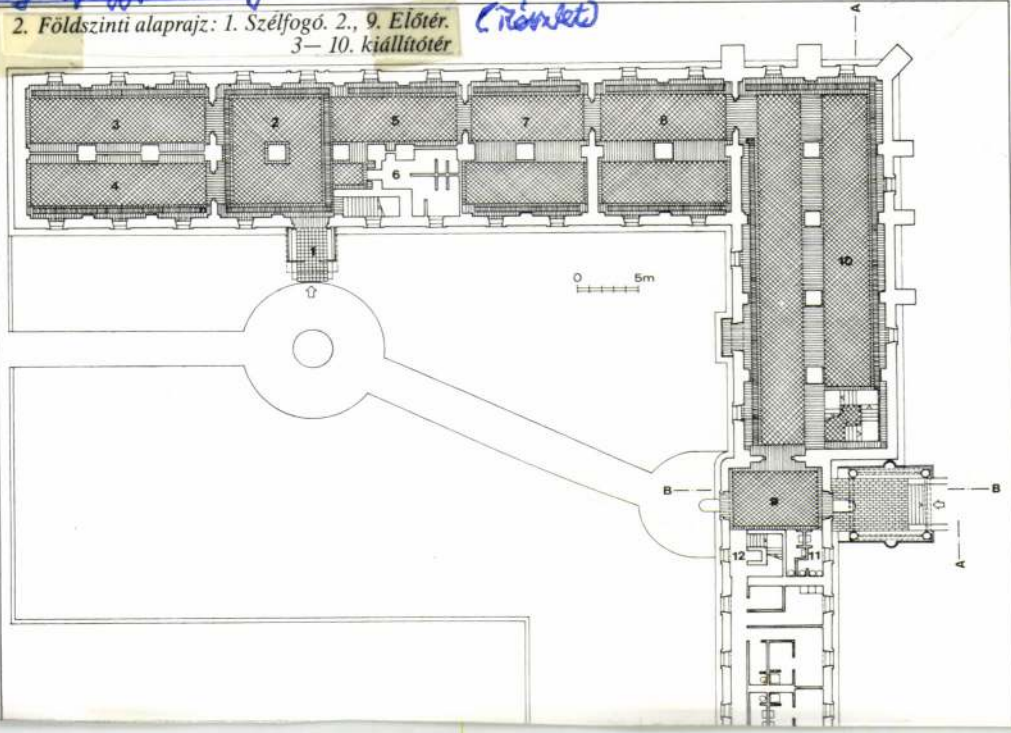

Magyar Építőmvészet, 1988, 4-5, 6 f-old.

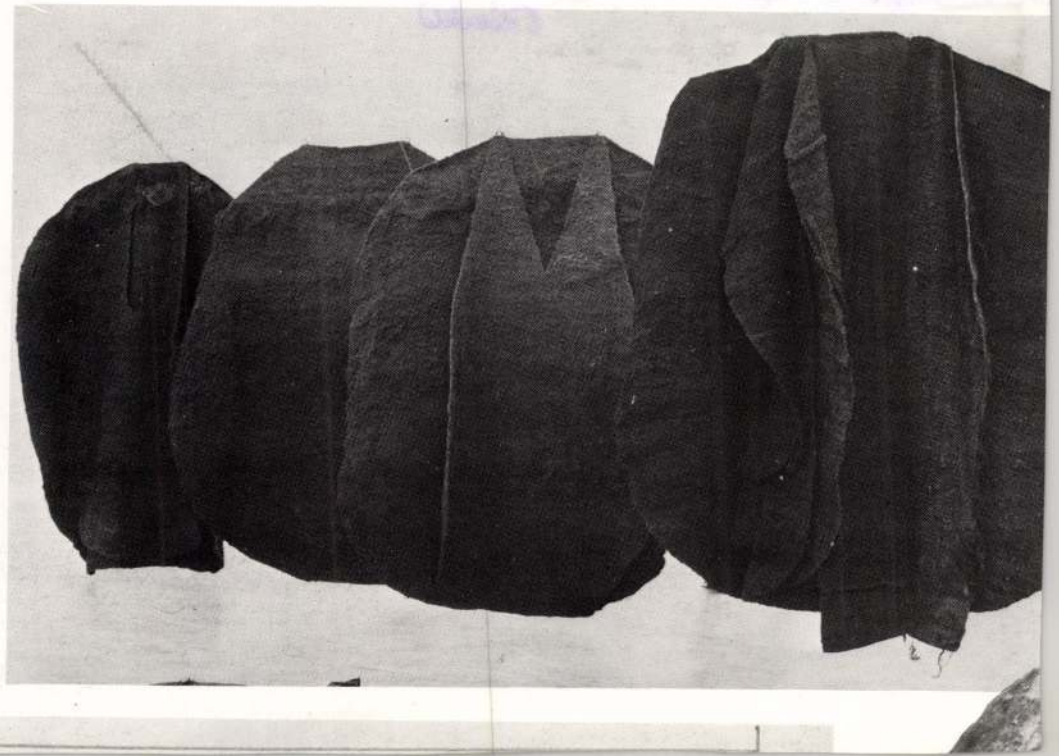

Kovács János

az alábbi tervpályázaton (kiemelt II) díjban részesült 23. számu terv egyik szerzője.

Girardi Kornélné: Korszerü vendéglátóipari együttes tervpályázata, 1972. - Magy.Ép.Műv.1972.6.sz.2-8.l.

Koris János
építész

VIT palgamüvénez reprója

Gábor Eszter: A VIT emlékmü
Müvészet, 1973.november - 35.oldal

Kóris János építészhallgató

Faliképet készített /repró/

a Libella eszpresszóban (Budafoki út)

B.L: Építészhallgatók munkái a „Libellában"

Magyar Építőművészet 1970 3s. 55old.

Kóris János építészhallgató
Falikép a Libella expresszóban /szerző/

B. L: Építészhallgatók munkái a
„Libellában"

Magyar Építőművészet 1970/3 55 old.

KORIS János épitész

HOLNÁR Péter: Egy csaknem elfelejtett ház : A Tüzoltóság Országos Javitó Műhelye, Kőbánya, Budapest : Épitész: Holnár Péter, Kóris János, Boneszur László, Budaházy Eszter. = Magyar Épitőművészet, 83, 1992, 5. 10 - 13. ill.
R

BÁRKÁNY, Eugen – DOJČ, Ludovit: Zidovské náboženské obce na Slovensku. Bratislava : VESNA, 1991

Kóris János, építész (Ipartero). 1.) Folytatás.

~~Szvogh György~~: Vasarely Múzeum, Budapest. Építész: Kóris János, Molnár Péter. (Ipartero.)

1. A híd felöli bejárat átépítés előtti állapota. (repr.)
   A napóra tervezője: Kóris János.

2. Földszinti alaprajz (repr.)
3. A belső udvari szárny régi állapota (repr.)
4. Emeleti alaprajz (repr.)
5. Helyszínrajz.
6. A–A metszet, – homlokzat (repr.)
7. B–B. –"– –"– (repr.)

Magyar Építőművészet, 1988., 4–5., 68–69-old.

KORIS János építész

munkáinak ism.

Az OMvH Építészeti Osztályának 1992-ben megvalósult tervei. = Müemlékvédelem, 37, 1993, 2. 65. p. sk. és ill.

gyószentmiklóson tanult. 1913-ban Budapestre került, *Stróbl Alajos* műtermében dolgozott, ekkor még szobrásznak készült. 1915-től 1917-ig a galíciai fronton katonáskodott, majd a budapesti Képzőművészeti Főiskolára járt *Olgyai Viktor* grafikai osztályába, *Szőnyi István*nal és *Aba Novák* Vilmossal együtt. 1924-ben hazatért Csíkzsögödre, mintagazdaságot hozott létre, gazdálkodott, méhészkedett, példát adott a székelyeknek. „Úgy él Zsögödön, mint Gauguin Tahitin" — írja *Szabó Zoltán* 1937-ben. Nemzetközi karrier helyett választotta ezt az életformát: 1937-ben Londonban járt, marasztalták, de ő hazatért az erdélyi tájra,

Van Gogh önarc
pózban, merev
Mögötte vaskos
zében almát ta
maszkok helyez
mei szervetlen
más mellé, a ma
tése tisztázatla
egyszer előkerü
ezúttal szerenc
(1960) című ké
ban megoldot
anyámmal (1
önarckép (194
fejezi ki a bátor
járású székely
Néhány kisebb
táj-, illetve zsán
Fák a patak

Kóris János, építész

Ybl Miklós-díj

Az építésügyi és városfejlesztési miniszter a következő építészeket tüntette ki:

BODROSSY ATTILA
Észak-dunántúli Tervező Vállalat

FELCSÚTI LÁSZLÓ
Ybl Miklós Építőipari Tervező Szövetkezet

FERENCZ ISTVÁN
Észak-Magyarországi Tervező Vállalat

KÓRIS JÁNOS,
Ipari Épülettervező Vállalat

MOLNÁR PÉTER
Ipari Épülettervező Vállalat

SIKLÓS MÁRIA
Középülettervező Vállalat

PÉTERFIA BORBÁLA
Budapesti Városépítési Tervező Vállalat és

POMSÁR JÁNOS
Tervezésfejlesztési és Típustervező Intézet (megosztva)

TOMAY TAMÁS *és*
VARGA LEVENTE
Általános Épülettervező Vállalat (megosztva)

–: Díjak, kitünte

Élet és Irod

épít 5 XXIX/14

8.

dig nevetve szögezi ki szobája falára.

A művekben válaszol. *A Mester és Margarita* oldalain az irodalmi élet regényesített figurái mind-mind felismerhetők. Bulgakov egyetlen megjegyzést, egyetlen szúrást nem engedett el. A befejezet-

KORIS János

Hollókői Magyar Pavilon, Parizs, UNESCO, 1992 július-október

ism. SZEGŐ György: Párisz - Hollókő. = Magyar Építőművészet, 83,1992, 4. 48-49. ill.

KORIS János: Hollókő-Párizs, Magyar pavilon az UNESCO Palota kertjében. Építész: Koris János. = Magyar Építőművészet, 83,1992,6. 20 - 22.ill. E

Kóris Kálmán

folytatta az alábbi
években Mezőkövesd,
Tard és Szentistván
matyósága körében az
alábbi múzeum néprajzi
gyűjtését és szamos
rajzot is készített.

Jelentés a Borsod-
Miskolci Múzeum 1908.,
1909. és 1910. évi mű-
ködéséről. Miskolc,
1911. 3. l 14. l 15. l 16. l.

A Magyar orvosok és természetvizsgálók
1910. évi gyűlésen a matyók építkezéséről érte-
kezett.

M i s k o l c

1970 JAN 17

KIÁLLÍTÁS UTÁN

(Kóris Jánosról)

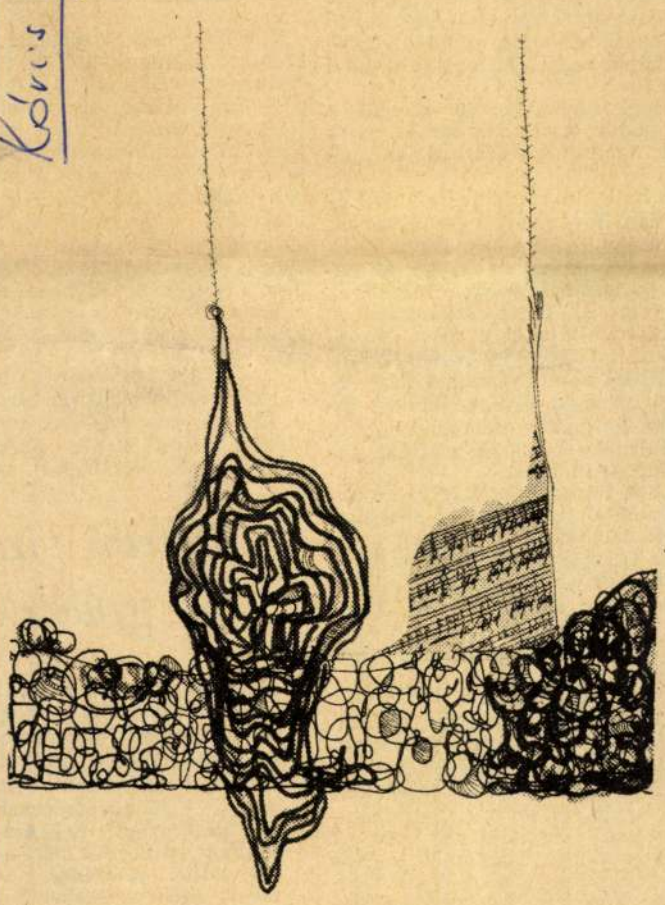

Már találkoztam vele, mielőtt megismertem volna. Ismerkedtem vele, mielőtt még találkoztunk volna. A Libella bárban egy nagy falnyi szépvonalú kompozíció az övé. Az „R" klubban két különleges rézdomborítás ugyancsak az ő munkája. Személyesen az Interstudex nyári melegében találkoztunk. Hosszú haja volt, szakálla, és aranyos színekkel festette az aranyos napot az égről.

Tikkadt meleg volt: — Kérsz egy csésze forró teát? — kérdezte, és én teljesen magától értődve ittam a téli alkonyok teáját. Aztán bemutatkoztunk és kiderült, hogy már ismerem Kóris János nevét.

A tea elfogyott, a csésze rég üres volt, de még mindig beszélgettünk. mert nagyon tetszett az aranynapsugaras kép. Októberben megnyílt egy kiállítása az „R" klubban. Kevés, ha azt mondom, hogy sokan megnézték. Rengetegen. Siker, és a hivatásos grafikus festő barátoktól elismerés, biztatás. „Csak tovább... még... rajzolni sokat... és ilyet.

Milyet? — Hát a szépet — válaszolt, mikor újra találkoztunk.

— Mert az élet lényege minden egyéb mellett az, hogy észrevedd a szépet.

— Ilyen egyszerű?

— Nem, sokkal bonyolultabb. Nézd meg ezt a vázlatfüzetet. Egyszer lekéstem a vonatot, és hajnalig ültem egy váróteremben. Tizenhat lapot téptem ki, míg ezt az öregasszonyt leskicceltem. Még egy ilyen vázlatért is felelős vagyok.

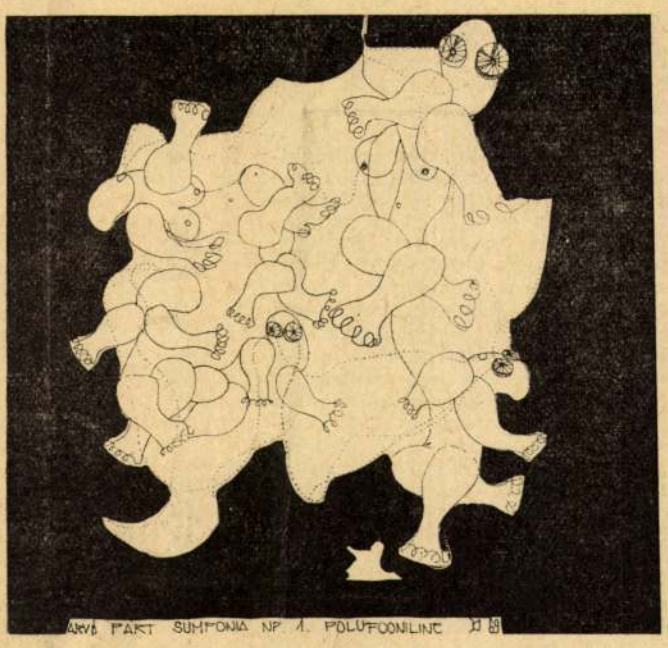

— Nem túlzás ilyet mondani?

— Nem, nem hiszem. Ha valaki vállalkozik rá, hogy művészi módon merjen mondani vagy adni valamit, az tanulja meg a kifejezési módot, keresse a legjobb eszközt, és tudjon egyetemes érzéseket kifejezni. Ne legyen tisztes iparos, hanem tudatos és gondolkodó művész.

— Te minek tartod magad?

— Erre most még nem tudok válaszolni. Szeretem a szakmámat. Az építészethez fantázia kell, merészség kell, sok egyéni gondolat kell.

(Megnéztem a féléves tervét: Üdülőfalu Badacsony mellett Ábrahám-hegyre. Kétszintes házak, erkéllyel a Balatonra. Süllyesztett autóutak, sétányok, víziszínház, nyaralók, campingek, üzletnegyed, pihenők. Ez a szimpla felsorolás nem tudja visszaadni a jó szerkesztést, a környezet pontos kihasználását, a precizitást és a könnyedséget, ami benn van a tervben.)

— És újra, te minek tartod magad?

— Azt hiszem, először építésznek. Rajzolok, festek, de nincs még határozott formám. Itt a Juhász Ferenc illusztrációm. Kinn volt a kiállításon. Akkor jónak tartottam. Most már nem annyira. Megcsinálom újra, és ha eltalálom amit most ide képzelek... meg ide, akkor jó lesz. Akkor sikerült az a csillag-galaktikás, kuszált, fonódó, végtelenül áttételes juhászi világot rögzítenem.

Mégis építész leszek, ismerem, látom a pálya minden elkeserítő állomását. A megkötéseket, a kevésből a legtöbbet-elvet és a sablonosságot is. Én nem ezt fogom csinálni, és nem fogom hagyni magam. Tudod, hogy egy házhoz vezető utat hányféle anyagból, milyen kövekkel, mintával lehet megcsinálni? Nem sóderrel vagy salakkal beszórni?...

— És ha mégis elkeseredsz?

— Akkor rajzolok, és ettől újra megjön a kedvem.

(Én is megnéztem a kiállítást. Sok munka kiindulója a természet, a táj látványa. Vékony erezett fák, elcsigásodó távolságok, egymást ölelő házak kontúrjai.)

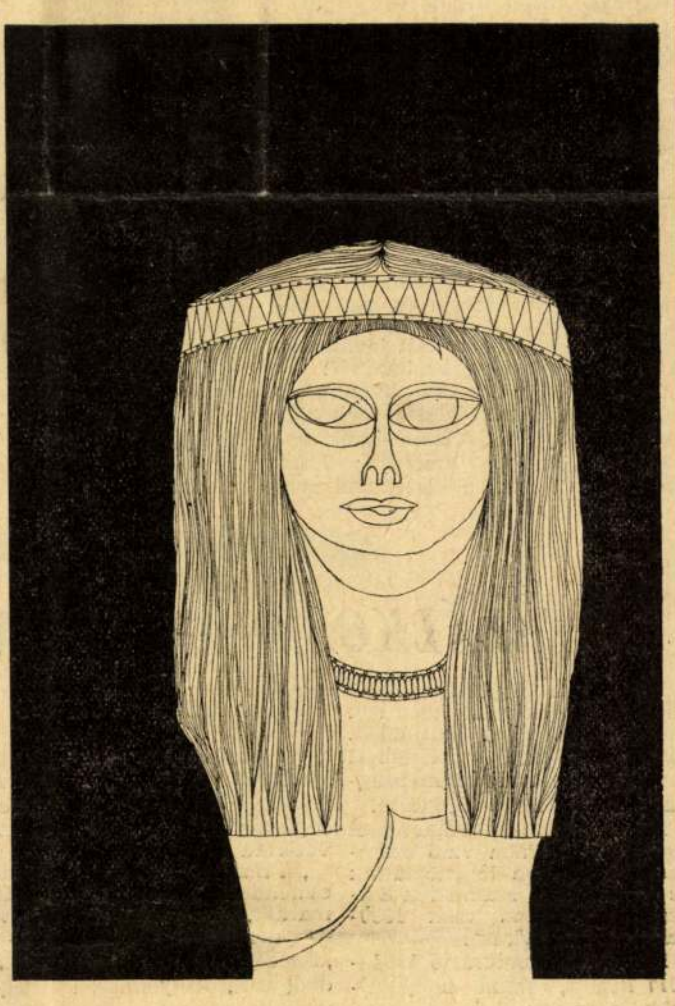

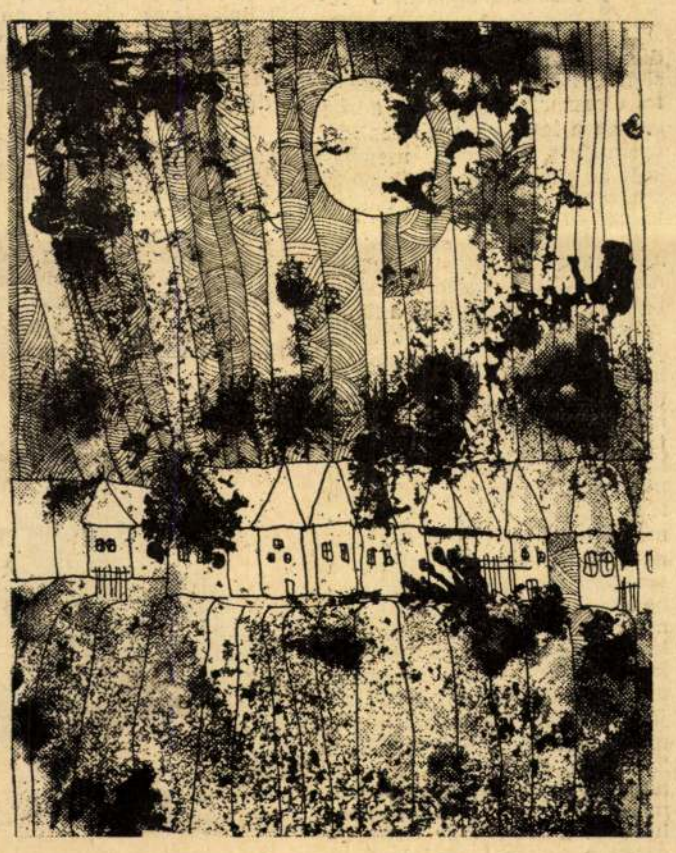

— Szeretem Picassót, és igazat adok neki, nincs nagyobb művész a világon a természetnél. Amit megpróbálunk visszaadni belőle, az látásunk szűrőjén fut át. Végtelen szépségű, még egy egyszerű fakéreg is. Így érzem én, és szeretném minél érzékenyebben megmutatni ezeket a látomásokat.

— Sikerülni fog?

— Lehet. Megláttam egy messzi fehér pontot, és elindultam felé. Rátalálok...

Seszták Ágnes

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZTŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Egy közvélemény-kutatás eredménye

Mi a véleménye A Jövő Mérnökéről?

DECEMBER ELEJÉN a BME KISZ-bizottság közvélemény-kutató csoportja kérdőíves felmérést végzett A Jövő Mérnökével kapcsolatban.

A közvélemény-kutatás szépséghibája, hogy a kibocsátott kb. 500 kérdőívből az összesítés időpontjára 64 érkezett be, s így ilyen kisszámú kérdőív alapján összeállított értékelések, vélemények álltak csak rendelkezésre. Noha a vélemények nagyon szórtak, nem egyszer végletesek, mégis egy-két olyan szempontra hívják fel a figyelmet, amelyet a lap szerkesztésénél meg kell szívlelni.

A visszaérkezett kérdőívek 32,5 százalékát villamoskariak, 23,5 százalékát gépészkariak, 18,7 százalékát építészkariak, 15,8 százalékát közlekedéskariak, és 9,5 százalékát vegyészkariak töltötték ki.

ARRA A KÉRDÉSRE, hogy milyen időközönként olvassa A Jövő Mérnökét, a következő válaszok futottak be: rendszeresen 52, gyakran 29, ritkán 14, egyáltalán nem 2 százalék. A kérdőívet kitöltöttek 42 százaléka egyúttal előfizető is volt és további 11 százalék a jövőben kívánja előfizetni a lapot.

Ha nem olvassa, mi az oka? kérdésre így oszlik meg az előre megadott válaszok szerinti százalék: nem eléggé ifjúsági a lap 5, kevés a kari jellegű cikk 5, nem elég bátor a hangvétele 6 százalék.

A megkérdezettek a következő témákat jelölték meg, amelyről a jövőben olvasni szeretnének az újságban. Egyetemi élet 6, belpolitika 5, kultúra 50, külpolitika 3, sport 34, technika 59 százalék.

A lapban megjelent cikkek tartalmi, irodalmi színvonalát a megkérdezettek 30 százaléka jónak, 52 százaléka közepesnek és 8 százaléka rossznak tartja.

A véleménye szerint hogyan szolgálja a lap a hallgatóság érdekvédelmét. A kérdésre beérkezett válaszok 18 százaléka szerint jól, 64 százaléka szerint közepesen és 18 százaléka szerint rosszul.

A következő kérdés az újság és a kollégiumok kapcsolatát értékelte; a választ adók 45 százaléka ezt a kapcsolatot jónak, 12 százaléka közepesnek és 3 százaléka rossznak tartja.

A lap ifjúsági szerkesztő bizottsága által összeállított számokról a következő szó szerinti vélemények olvashatók a kérdőíveken:

Ötletdúsabbak, színesebbek, mint a többi; Eléggé hivatalos, nem érzem a fiatalos gondolatokat; Vannak jó, vitát indító cikkek, de a magyarázó cikkeket jobban kellene összeállítani; Nagyon jó; Eléggé egysíkú, nem bátor a hangvétele; Közepes színvonalúak; Színvonalasabbak.

A KÉRDŐÍV következő kérdése az újság propagandájával és terjesztési formájával foglalkozott, illetve ezekkel kapcsolatban kért javaslatot. A megkérdezettek javaslataiból:

Több helyen lehessen hozzájutni; Lelkiismeretesebb, felelős terjesztőket kell megbízni; A kollégiumi propagandát kellene erősíteni; Lapszemlét bevezetni a kollégiumi stúdióban; A rer
terjesztést folyt
lene; Jó borna
Az utolsó el
kat kért a la
erősítésére.
Az erre adot
idézzünk néhár
Tisztázni kel
nak van-e társa
van, gyakorolt
diákcikket; Írjo
hallgatók prob
Mutasson be
Több riportot az eminensekről; A hallgatók között írjanak ki pályázatokat cikkekről; Készítsenek riportot a KISZ-vb tagokról.

A kérdőív utolsó kérdése így szól: Megfelelőnek tartja-e a lap külső megjelenési formáját, nyomdatechnikáját, képanyagát? Milyen javaslatai vannak?

A megkérdezettek 40 százaléka megfelelőnek, sőt jónak tartja, itt is idézünk néhány szó szerinti javaslatot:

Több hallgatói munkát kellene közölni. Van bőven anyag és nemcsak az építészkollégák alkotnak; A debreceni számok igen jók, de általában egy hetet késnek; Képanyag szegényes; A pesti számoknál a nyomda munkája elég rossz; Korai a lapzárta a megjelenéshez képest; Változatosabbá kell tenni a foto- és grafikai anyagot kevésbé ismert tehetséges hallgatók bevonásával; A Jövő Mérnöke foto- és grafikai pályázatot kell indítani.

MINT A FENT KÖZÖLT válaszokból, adatokból is látszik, a megkérdezettek jelentős többségének szívügye az egyetem újsága. A tett javaslatok egy része olyan jellegű, amelyen már segítettünk is, vagy amely a nyomdatechnikától függ (ami teljesen független a szerkesztőség akaratától).

Ha valaki végiglapozza az elmúlt két-három év számait, nagyon sok hallgatói cikket, rajzot, fényképet találhat. Az talán szépséghibául róható fel, hogy a legtöbb megjelent hallgatói rajz építész vagy építőmérnök hallgató munkája. Ez viszont nem zárja ki azt, hogy más karhoz tartozó hallgatók ilyen jellegű alkotásait ne közöljük, ha azok jelentkeznek a szerkesztőségben, illetve rajzuk megüti a közölhetőség mértékét. Várjuk az ilyen jellegű jelentkezéseket.

A debreceni számok megjelenését ért bírálatok jogosak, de ebben az évben jobb szervezéssel, mindez elkerülhető lesz. És így alig fordul majd elő, hogy valamilyen techikai ok miatt egy-két napot késik az újság.

VÉGÜL köszönetet kell mondanunk a KISZ-bizottság közvélemény-kutató csoportjának a kérdőívek kibocsátásáért és feldolgozásáért, mert noha nagyon szűk volt a merítési lehetőség és 64 kérdőívet alig lehet reprezentatív felmérésnek minősíteni, mégis segítséget adhat ahhoz, hogy az elhangzott vélemények és javaslatok alapján tovább javítsuk A Jövő Mérnöke munkáját.

J. A.

TALÁLKOZÁSOK LENINNEL

VIII. Az emigráció

Lenin a kényszerű körülmények miatt igen sok időt töltött külföldön, még nem sokkal az októberi forradalom előtt is Finnországba volt kénytelen emigrálni.

Az első távollét Pétervártól még a Szibériába való száműzetés. 1895-ben letartóztatták és rá két évre száműzték Szibériába, ahonnan csak 1900-ban térhetett vissza.

A második emigráció 1908—1917 között, sokkal bonyolultabb, mint az első. Az első időszak forradalmi harcai során szerzett tapasztalatok összegezésének, az új harcokra való felkészülésnek az évei voltak ezek. „Meg kellett úgy tanulni dolgozni" — mondja visszaemlékezéseiben Krupszkaja —, „hogy munkánkat a mindenkori viszonyokhoz alkalmazzuk anélkül, hogy e munka forradalmi tartalma kárt szenvedne."

A második emigráció volt az az időszak, amikor közeledett a világháború, amikor a munkáspártok opportunizmusa csődbe juttatta a II. Internacionálét, amikor a világ proletariátusa előtt új feladatok merültek fel, amikor új utakat kellett törni, amikor egyenként kellett lerakni a köveket a III. Internacionálé megteremtéséhez. Az emigrációban mindezek a feladatok sürgetően álltak Lenin és munkatársai elé.

Ha ezeket a feladatokat nem értjük meg, aligha tudjuk felfogni, hogyan is vált Lenin az októberi forradalom vezetőjévé. Leninnek az emigrációban eltöltött éveiről csak úgy lehet írni, hogy életének minden apró részletét összekapcsoljuk azzal a harccal, melyet ezekben az években vezetett.

„A második emigráció kilenc esztendeje alatt Iljics olyan maradt, amilyen azelőtt volt" — mondja Krupszkaja. — „Éppoly sokat és rendszeresen dolgozott, figyelmesen megvizsgált minden kis részletet, éppúgy mindent rendszerbe foglalt, s éppúgy szembe tudott nézni az igazsággal, bármilyen keserű volt is az néha."

1902 áprilisában Londonba érkezett Lenin és Krupszkaja. Az első problémájuk mindjárt a nyelvtanulás volt. Azt hitték ugyanis, hogy a száműzetésben, illetve a börtönben megtanultak annyira, hogy tudjanak beszélni, de valójában sem ők nem értettek jóformán semmit, sem őket nem értette meg senki. Így azután szorgalmas látogatói lettek a Hyde Parknak, ahol alkalmi szónokok mondtak beszédet a járókelőknek. Sőt, Lenin újsághirdetés útján szerzett magának két angolt, akik úgy akartak megtanulni oroszul, hogy ők meg viszonzásul angol órákat adnak.

Londonban Lenin igen szívesen tartózkodott, idejének a java részét a British Múzeum könyvtárában töltötte vagy hosszú utazásokat tett a városban az omnibusz tetején és figyelte az embereket. Londonból irányította többek között a „Mi a teendő" című könyvének hazai illegális kiadását.

Az emigráció első éveiben került sor a párt megalakítására is, lényegében az Iszkra szervezésében.

A második emigráció lényegében három szakaszra oszlik. Tulajdonképpen csak 1911-től erősödnek ismét Lenin kapcsolatai Oroszországgal, mert addig otthon a legdühödtebb reakció uralkodott. 1912-ben megalakult az illegális bolsevik pártszervezet, melyhez nem csatlakozott Plehanov.

A harmadik szakaszban, mely 1914-től 1917-ig tartott, már a háború zajlott. Olyan időszak volt ez, amikor a nemzetközi jellegű kérdések döntő jelentőségűvé váltak, s amelynek során az oroszországi ügyekkel is csak a nemzetközi mozgalom szemszögéből lehetett foglalkozni. Erre az időszakra tehető Lenin elméleti munkásságának legnagyobb része. Ekkor foglalkozott elmélyülten az imperializmusnak, a háború jellegének a problémáival, annak az államhatalomnak az új formáival, mely a proletariátus győzelmekor ki fog alakulni, a dialektikus módszerrel és a módszernek a munkásosztály politikájára és taktikájára való alkalmazásával. Bernből átköltözött Zürichbe, ahol gyakran egész napokat töltött a könyvtárban, mindaddig, amíg meg nem hallotta a hírt, hogy Oroszországban érik a forradalom.

(Folytatjuk)

Rajcsányi Péter

Gyuri

Egy nyolcadikos történeler
könyv: „A Nagy Októberi Sz
cialista Forradalom győzeln
új korszakot nyitott az emb
riség történetében: a proletá
forradalmak korszakát a kap
talista országokban és a nen
zeti felszabadító mozgalma
korszakát a gyarmati és fé
gyarmati országokban. A szo
cializmus győzött a világ egy
hatod részén, a világ első szo
cialista országa kivált a kapi
talista világrendszerből."

**„Ezt a tanulmányt bál
ványrombolásnak és hitval
lásnak szántam: szét akar
tam tépni Lenin plakát
arcát, a mítoszról me**

„Szeretni kizár
csak gyűlölet

**akartam mutatni, hogy em
ber. Sikerült? Ha igen, egy
tévút sikerült. A lerombolt
bálvány helyébe újat álli
tottam, emberarcú bál
ványt. A legnevetségesebb
re vállalkoztam: bebizonyí
tani egy emberről, hogy em
ber volt... A módszer volt
téves: nem az emberfölötti
eredményekre képes em
berről kell bebizonyítani,
hogy ő is csak ember, ha
nem azt kell keresni, mi tesz
képessé egy embert olyan
cselekedetekre, melyeket
jobb híján emberfelettinek
nevezünk."**

— A cselekvő ember iránti nagyrabecsülésem vezetett el Lenin alakjához. A forradalmár hitem szerint a legcselekvőbb ember, hisz ő alakítja legjobban a világot. Nos, Lenin, a forradalmár prototípusa: ez izgatott alakjában.

— Meggyőződésem, hogy a XX. századot nem lehet megérteni a 17-es forradalom valóságos ismerete nélkül. De a magunk problémáit sem, ha nem szembesítjük a világot átformáló eseményekkel. A hatvanas évek elején kezdett foglalkoztatni Lenin és kora. Először egy tanulmányt írtam róla. Közben azonban az anyag gyűlt. Egyre izgalmasabb anyag halmozódott fel. Rájöttem, hogy nem ismerjük a történelmet, annyi mindent másként írtunk róla. Torz képet hordozunk magunkban. Nem egyszerűen a többi ember, hanem én is. Arra gondoltam, hogy nem sok különbség van köztünk és az olvasós anyók között, akik a vasárnap délutáni litániákon szentképeket cserélnek. Szégyelltem magam és dühös lettem.

„Ennél a huszadik századi Krisztus-portrénál is jobban szeretek egy apró, kevéssé ismert fényképet Moszkvában készült, 1921-ben, a Komintern III. kongresszusán. Lenin a lépcsőre kuporodva ír, jegyzetfüzetét a térdén, homlokát bal tenyerébe támasztja, sapkája

KÓRIS János

Czigány Tamás

Kápolna az apátságban

A Tihanyi Bencés Apátság barokk rendházát 1950-ben államosítják. Kezdetben szegényházként működik, majd múzeummá alakítják (a 70-es években emlékezetes kiállítások színtere). A bencés rend 1994-ben kapja vissza az épületet, 1996-ban megkezdődik a kolostor teljes rekonstrukciója (építésztervező: Koris János). Ekkor találnak rá a szerzetesi ebédlő freskóira, melyek a 18. század második fele közepén születhettek, és amelyeket röviddel ezután - a bencés rend 1786-os feloszlatásakor - valószínűleg lemeszeltek. A szenteket (többek között Szent Benedeket, Szent Skolasztikát, Szent Erzsébetet), I. András alapító királyt, Mária Teréziát ábrázoló freskókat, valamint a falfülkék festett álablakait és függönyeit Lente István és Springer Ferenc restaurálják. Az ebédlő korábban áthelyezett bejárata - intarziát utánzó festésű rekonstruált ajtó formájában - az eredeti helyére kerül vissza.

A feladat

Megbízónk, Korzenszky Richárd atya elképzelése határozott volt: alakítsunk a refektóriumból „ebédlő jellegű" kápolnát a falak mentén elhelyezett padokkal. A hely is meghatározó volt: a tér restaurált-rekonstruált állapotában adottság volt számunkra. Túl sok kötöttség? Addig a pontig igen, de azután „mi jöttünk": kérdéseket tettünk fel (mi az, hogy szerzetesi ebédlő, mi az, hogy liturgikus tér?), és kerestük a választ.

Szent és profán

Az Evangélium két meghatározó építészeti képe Jézus életének kezdetéhez és végéhez kapcsolódik. A Megváltó istállóban jön világra, hogy később saját magát kínálja fel táplálékul az utolsó vacsorán.

A helyszín valahol egy szoba, benne egy asztal, melyet körülülnek.

A kápolna

Nem tudjuk, milyen volt eredeti berendezése a tihanyi kolostor-ebédlőnek. Mindenféle rekonstrukciós és historizáló szándék nélkül hagytuk magunkat előképektől (pannonhalmi és veszprémi refektóriumok) befolyásolni.

A térbe az oltáron kívül csak a helyiségben gyűrűszerűen körbefutó padrendszer került, magába foglalva a tabernákulumot, a papi széket és egy kellékszekrényt. Az anyag: tömör tölgy, paraffinolajjal beeresztve. Az oltár egy „asztal" (mensa), négy lábbal, négyzetes lappal. Nincs elöl, nincs hátul; kisugárzása a tér minden irányában azonos. A szentmisét celebráló pap és az őt körülvevő közösség együtt ünneplik a liturgikus eseményt, ahol megtörténik a legnagyobb titok: Jézus újra és újra szétosztja magát közöttünk.

Ebédlő? Kápolna? A lényeg nem változik. Üljük körül az asztalt!

(In: Alaprajz, 1998/6)

KORIS János építész

II. Főtér 1. Napóra, 1986.

Kontheji S.: Mo. napórái. Bp. 1998. 32, sill

baugesetzlichen
ade im vollständi-
Verstreuung bau-
tellen, wo aus der
senes Ganzes ent-
zenden, ableiten-
ugesetzlichen Zu-
chen Gliederung,
entgegengesetzt,
usläuft.
esonderen Anord-
esen werden, die
erteilt und schließ-
leinverstreuten so

KORIS János evitán

NÉPSZABADSÁG

A PEST

)1. JÚLIUS 14., SZOMBAT 2001

jászviadal, Toldi-verseny

egrádi Nemzetközi Palotajátékok – Az alpolgármester a király

FOTÓK: SOPRONYI GYULA

helyi Szent György Lovagrend is. *Kassai Lajos* pedig egyedülálló mutatvánnyal kápráztatta el a nagyérdeműt: nyolc „ellenséget" győzött le egy vágtában úgy, hogy lovát kantár nélkül, kizárólag combjaival irányította. (A látványosságot mindkét nap délután fél kettőkor, majd fél ötkor megismétlik, hogy a Visegrádra érkezők lehetőség szerint valamennyien láthassák.) A szervező önkormányzat (az elmúlt évekhez hasonlóan) a három napon összesen negyven-ötvenezer vendégre számít – mondta *Tóth Melinda* szervezési előadó.

Az érdeklődők délután fél egytől történelmi íjászvetélkedő tanúi lehettek, fél négykor pedig a tradicionális Toldi-verseny vette kezdetét. A vállalkozó kedvűek a mai középdöntőben és a holnapi döntőben mérkőzhetnek meg az év legerősebb embere címért: Toldi Miklós utódaihoz méltón lesz petrencerúdemelés és malomkőhajítás is. A látogatók vásárfiát is vihetnek haza: a rendezvény területén reggeltől estig az ország számos pontjáról érkező népművészek, iparművészek kínálják portékáikat. A Kézművesek udvarában a hagyományos népi mesterségek művelői, köztük kovácsok, fazekasok, takácsok a középkori városok hangulatát idézve mutatják be szakmájuk fogásait.

R. V.

oosevelt téri parkhoz

nem jutott dűlőre egymással

Áramszünet volt a metróban

Tegnap reggel fél óráig nem járt a 3-as metró a Határ út és a Kőbánya-Kispest megálló között, mert áramszünet volt a

Bővítik a polgármesteri hivatalt

Jövő ősztől a Béke téren intézhetik hivatalos ügyeiket az angyalföldiek

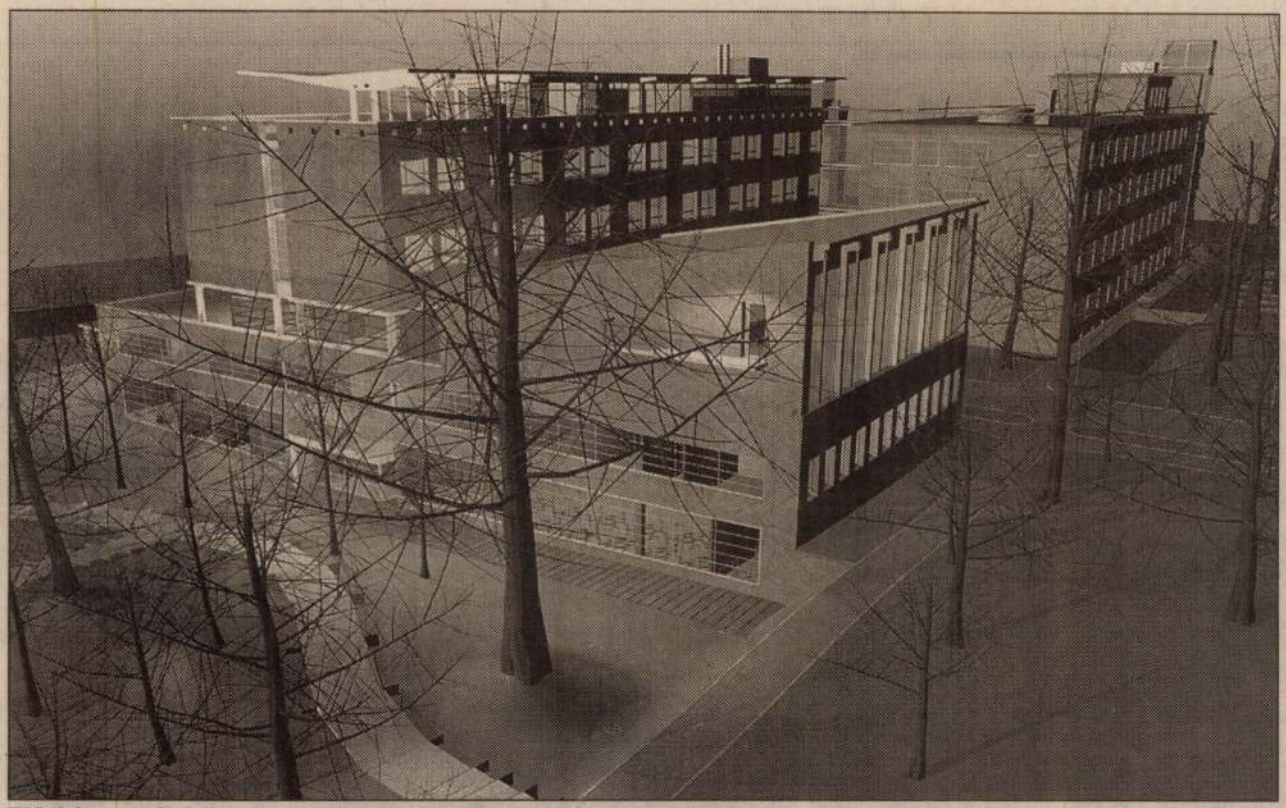

Előtérben az új épület FORRÁS: BUDAI ÉPÍTÉSZ IRODA

Napokon belül megkezdődik az angyalföldi polgármesteri hivatal bővítése. Az új irodaház építésével egy helyre kerül végre a kerület nyolc különböző pontján működő hivatal. Az építkezés 1,6 milliárd forintba kerül.

1938-as átadásakor a maga nemében az egyik legkorszerűbbnek számított az angyalföldi elöljáróság épülete. A városrész lélekszáma azóta megháromszorozódott, ráadásul az utóbbi időben egyre több a feladatuk a kerületi önkormányzatoknak, folyamatosan nő az ügyfélforgalom. A XIII. kerületi hivatalt évente átlagosan százötven-százhatvanezren keresik fel. Ekkora ügyfélforgalom fogadására nem alkalmas a Béke téri hivatal. Nyolc egység működik a kerület különböző pontjain, köztük olyan fontosak, mint az anyakönyvi hivatal, a szociális osztály vagy az okmányiroda. A lakosság viszont soha nem szokta meg a szétszórtságot, ezért a legtöbben először a Béke térre mennek, onnan kell – gyakran a városrész másik végébe – küldeni őket. Ez rengeteg kényelmetlenséget, fáradságot, időveszteséget, bosszúságot okoz.

A Béke téri épületet az elmúlt években folyamatosan korszerűsítették, így mára megteremtődtek a kulturált ügyintézés feltételei. Nem mondható el ez a hivatal többi épületéről, amelyek elavultak, elhanyagoltak, és alkalmatlanok a hivatali funkcióra, mivel nem is erre a célra épültek. (A sok ember életében egyik legfontosabb helyszínnek számító házasságkötő terem például egy újlipótvárosi lakásban működik.) Felújításuk értelmetlen és gazdaságtalan.

Az önkormányzat régóta tervezi az áldatlan állapotok megszüntetését. A végső döntés értelmében a Béke térre a jelenlegi hivatal mellé, ahhoz csatolva új, hatezer-ötszáz négyzetméteres irodaházat építenek. A két épületben nemcsak a hivatal valamennyi osztálya kap korszerű, ügyintézésre alkalmas helyet, hanem kialakíthatnak egy reprezentatív házasságkötő termet is. A Béke tér így Angyalföld valódi közigazgatási központjává válik.

Az építkezést napokon belül megkezdheti a kivitelezés lehetőségét közbeszerzési pályázaton elnyerő Magyar Építő Rt. A teljes költség 1,6 milliárd forint, amit részben az új irodaház átadásával feleslegessé váló ingatlanok eladásából fedez az önkormányzat, a még hiányzó összeg biztosítására pedig hatszázmillió forintot helyezett tartalékba a képviselő-testület. Az új épület a tervek szerint jövő nyárra készül el, a kerületiek pedig ősztől intézhetik minden hivatalos ügyüket egy helyen, a Béke téren.

A. G.

A meglévő épület téglaburkolata, jól szerkesztett belső terei és jó arányú homlokzatai mai építészeti korunkban is követendő példa. A bővítést úgy szerkesztettük meg, hogy a meglévő épülettel szerves egységet képezzen. A két épületet üveg-acél híddal kötöttük össze, ezzel biztosítva a szintbeli kapcsolatot. A kétszintes üvegezett előcsarnok, az új épület belső fóruma és tere szervesen kapcsolódik az épület mögött kialakult intimebb városi térhez, majd a parkhoz és az emlékhelyhez. Az épülettel határolt U alakú városi tér méreténél fogva alkalmas szabadtéri ünnepségek megrendezésére is. Az új épület bejáratát a Szegedi út felől alakítottuk ki. A bővítésnél tervezési szempontunk volt, hogy csak nemes és tartós anyagok kerüljenek beépítésre, téglaszerkezet, faszerkezetű nyílászárók, fémlemez-burkolatú tetőfelület, kő- és műkőfelületek. (Részlet a tervezők, Koris János és Vizer Balázs építészeti műleírásából)

KORIS JÁNOS

Április

1	Péntek	Hugó
2	Szombat	Áron
3	Vasárnap	Buda, Richárd
4	Hétfő	Izidor
5	Kedd	Vince
6	Szerda	Vilmos, Bíborka
7	Csütörtök	Herman
8	Péntek	Dénes
9	Szombat	Erhard
10	Vasárnap	Zsolt
11	Hétfő	Leó, Szaniszló
12	Kedd	Gyula
13	Szerda	Ida
14	Csütörtök	Tibor
15	Péntek	Anasztázia, Tas
16	Szombat	Csongor
17	Vasárnap	Rudolf
18	Hétfő	Andrea, Ilma
19	Kedd	Emma
20	Szerda	Tivadar
21	Csütörtök	Konrád
22	Péntek	Csilla, Noémi
23	Szombat	Béla
24	Vasárnap	György
25	Hétfő	Márk
26	Kedd	Ervin
27	Szerda	Zita, Mariann
28	Csütörtök	Valéria
29	Péntek	Péter
30	Szombat	Katalin, Kitti

1	Vas
2	Hét
3	Ked
4	Sze
5	Csü
6	Pé
7	Sz
8	Va
9	Hé
10	Ke
11	Sz
12	Cs
13	Pé
14	Sz
15	Va
16	Hé
17	Ke
18	Sz
19	Cs
20	Pé
21	Sz
22	Va
23	Hé
24	Ke
25	Sz
26	Cs
27	Pé
28	Sz
29	Va
30	Hé
31	Ke

XXII. KERÜLETI

HÍRNÖ

Október

1	Szombat	Malvin
2	Vasárnap	Petra
3	Hétfő	Helga
4	Kedd	Ferenc
5	Szerda	Aurél
6	Csütörtök	Brúnó, Renáta
7	Péntek	Amália
8	Szombat	Koppány
9	Vasárnap	Dénes
10	Hétfő	Gedeon
	Kedd	Brigitta, Gitta

1	K
2	S
3	C
4	P
5	S
6	V
7	H
8	K
9	S
10	C

2004. dec. 1. HÍRNÖK

Átadták a Fővárosi Levéltár új épületegyüttesét

Több kilométernyi levéltári anyag vár elhelyezésre

– Több évtizedes, sőt évszázados hányattatás után hazaérkezett Budapest levéltári gyűjteménye – jelentette ki *Demszky Gábor* november 16-án, az új Fővárosi Levéltár átadásán.

Az ünnepélyes megnyitón a főpolgármester ismertette, hogy a Teve utcában végső otthonra találó értékes és szerteágazó gyűjteményben megtalálhatóak a városegyesítés előtti iratok, Budapest főváros iratai, tanácsi iratok, a csatolt települések írásos anyaga, demokratikus önkormányzati dokumentumok. Fellelhetőek a helyi államigazgatás, bíróságok, ügyészségek, közjegyzők dokumentumai, oktatási és egészségügyi intézmények, gazdasági szervezetek, egyesületek, alapítványok, a XVIII. századtól napjainkig terjedő családi, személyi iratok, régi térképek, tervek, fotógyűjtemények, anyakönyvi és választási dokumentumok.

Kiderült, hogy a gyűjteményt nem kényeztette a történelem: voltak már többek között nyúltenyésztő telepen, számos közülük – így jó néhány városházi irat – háborúban vagy tűzvészben semmisült meg, sok viszont külföldről került haza.

A *Koris János* és *Németh Tamás* építészek tervezte új levéltár megépítése kizárólag fővárosi finanszírozásban történt: az építkezés 6,2 milliárd forintba került, ebből csaknem 2 milliárd forintot az idei költségvetés terhére biztosított Budapest. A 23 500 négyzetméter alapterületű tömb három, 4–7 szintes épületből áll.

A 3700 négyzetméteres A épület a nagyközönségé; itt 120 fős előadóterem, kutatóterem és harmincezer kötetes szakkönyvtár várja a látogatókat. A közlekedés az egész épületben akadálymentes.

A 18 ezer négyzetméteres B épületben a légkondicionált raktárhelyiségek és az iratfeldolgozók kaptak helyet.

Az 1800 négyzetméteres C épület az iratvédelmi tömb, itt zajlik az iratrestaurálás, a mikrofilmezés, a könyvkötés és a nyomdászat.

KÓRIS János után

Az Európai Hallgatók Egyesületének közgyűlésén

Az *Európai Hallgatók Egyesülete* (Association des états-généraux des étudiants de l'Europe, AEGEE), amint arról már hírt adtunk, a hét végén Budapesten tartotta meg féléves közgyűlését, az agorát. A közgyűlésen kettős évfordulót ünnepeltek: tízéves az AEGEE és öt éve alakult meg az AEGEE-Budapest.

A *Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemen* szombaton megnyitott agorán hatszázan képviselték a tizenöt ezres egyesületi tagságot. A szervezet tagságának többsége jelenleg a kelet-közép-európai országok diákjai közül került ki. Az AEGEE fő célja a kapcsolatépítés, főképpen a nyugat- és a kelet-európai diákság között. Ezt a célt a százötven helyi, illetve városi szervezetből álló európai diákegyesület szakmai fórumok és konferenciák (AIDS, környezetvédelem, kisebbségek, emberi jogok) szervezésével igyekszik megvalósítani. A szervezet ezenkívül nyári tanfolyamokat rendez annak érdekében, hogy az egyes európai országok hallgatói megismerjék egymás kultúráját, elsajátítsák és gyakorolják egymás nyelvét – nyilatkozta az *MTI*-nek *Király* Adrienn, az AEGEE-Budapest, az egyik legnagyobb helyi szervezet, azaz *antenna* elnöke, és elmondta azt is, hogy az egyesület pályázaton elnyerte a *Phare Tacis Democracy Programme*-ban való részvételt. Ennek a rendezvénysorozatnak a záró-konferenciáját a jövő év decemberében Budapesten tartják meg.

A tízéves megalakulását ünneplő AEGEE-t levélben köszöntötte *Göncz* Árpád, a Magyar Köztársaság elnöke, valamint *Fodor* Gábor művelődési és közoktatási miniszter. A fórumon ismertetett levelében a köztársasági elnök úgy fogalmazott, hogy ami a politikusoknak elérendő cél, az az egyesület tagjainak valóság. A diákok ugyanis már most is közösen döntenek egymás sorsáról, ugyanazon elvek alapján.

A hétszer elpusztult épület

Kóris János a szikszói református templom felújításáról

„A szikszói ref. templom és torony építése idejét az 1441. és 1458-ik évek közé tehetni, midőn a huszitacsehek Magyarországon dúlongtak" – így jelöli meg a szikszói templom építésének idejét *Császár* Ferenc az 1853-ban, a tűzvészkárosultak javára kiadott *Szikszói Enyhlapokban*. A tekintélyt parancsoló templom felújított belső terét 1995. október 29-én avatták fel ünnepi istentisztelet keretében. Jóllehet mára kiderült – főként *Balázsik* Tamás régész munkájának köszönhetően –, hogy a huszita eredetről keringő történet nem támasztható alá régészeti adatokkal, ellenben már az Árpád-házi királyok korában állhatott e helyen egy kisebb méretű szentély, amelynek első említése 1387-ből való. Szikszót nem kímélték a magyar történelem zivatarai. Az 1500-as és 1620-as tűzvész mellett a török is rendszeresen pusztította a környéket. Egy ilyen portya nyomán került sor 1588. október 8-án a szikszói csatára, amikor *Rákóczi Zsigmond* egri kapitány katonái, valamint a vármegye nemesei kétezer törököt vágtak le a mezőváros mellett. 1706-ban Rabutin *de Bussy* császári tábornok katonái gyújtották fel a templomot, amelyet aztán a XVIII. század folyamán többször átépítettek. A múlt században szélvihar, tűzvész tett kárt az épületben. A két világháború között Szikszó megyeszékhely is volt: a megcsonkított Abaúj-Torna vármegyét ekkor még nem egyesítették Borsod, Gömör, Zemplén részeivel, és Kassa leválásával az egykori mezőváros lett a megyei közigazgatás központja.

A protestáns hit nagyon hamar megjelent a Perényiek birtokához tartozó Szikszón, olyan jeles prédikátorok szolgáltak itt tanítóként a XVI–XVII. században, mint *Dévai Bíró* Mátyás, *Benczédi Székely* István, *Kovács* Balázs vagy *Siderius Szikszai* János.

Vigasztalan látvány volt...

Századunk nyolcvanas éveinek elejére olyannyira leromlott Észak-Magyarország egyik legjelentősebb műemlék templomának állapota, hogy már-már életveszélyessé vált. Az *Országos Műemlékvédelmi Hivatal* munkatársai, *Tamási* Judit művészettörténész, Balázsik Tamás és *Szekér* György régész, *Koris* János és *Vizer* Balázs, az *Állami Műemlékhelyreállítási és Restaurálási Központ* építészei vezették az 1993-ban megindult helyreállítási munkákat.

– Könnyező házigomba támadta meg a templom faszerkezeteit. A fertőzés a falakra is átterjedt. A fertőzött tetőszerkezetet, az álmennyezetet és a karzatot le kellett bontani, a faanyagot el kellett égetni, és még a falak gombamentesítésére is szükség volt. Vigasztalan látványt nyújtott ekkor az épület, és kevesen bíztak abban, hogy a közeljövőben ismét használható lesz – mondja Kóris János *Ybl-díjas* építész, aki a felújítás terveit készítette munkatársaival. *Csomós* János tiszteletes, a gyülekezet lelkésze volt az, aki hihetetlen optimizmusával és munkabírásával a felújítás motorja volt. Neki és a szikszóiak által létrehozott *SZIRT* alapítványnak nagy szerepe volt abban, hogy a felújítás első részét viszonylag hamar sikerült befejeznünk. Az *Országos Műemlékvédelmi Hivatal* kevés pénzzel gazdálkodik a rá háruló feladatokhoz képest, a pénz egy részét azonban a hivatal biztosította.

– Mekkora a teljes felújítás költsége? Mikor fejeződnek be a munkálatok?

– A most befejeződött helyreállítás első üteme ötvennégymillió forintba kerül. A felújítás tartalmazta az új acélszerkezetű fedélszéket, a vörösfenyőből készült kazettás álmennyezetet, az új karzatot, a kemény mészkő padlóburkolatot, a belső tér felújítását, bemutatva és kiegészítve a falban található gótikus kőmaradványokat, és átrendeztük a zsúfoltan elhelyezett padokat is.

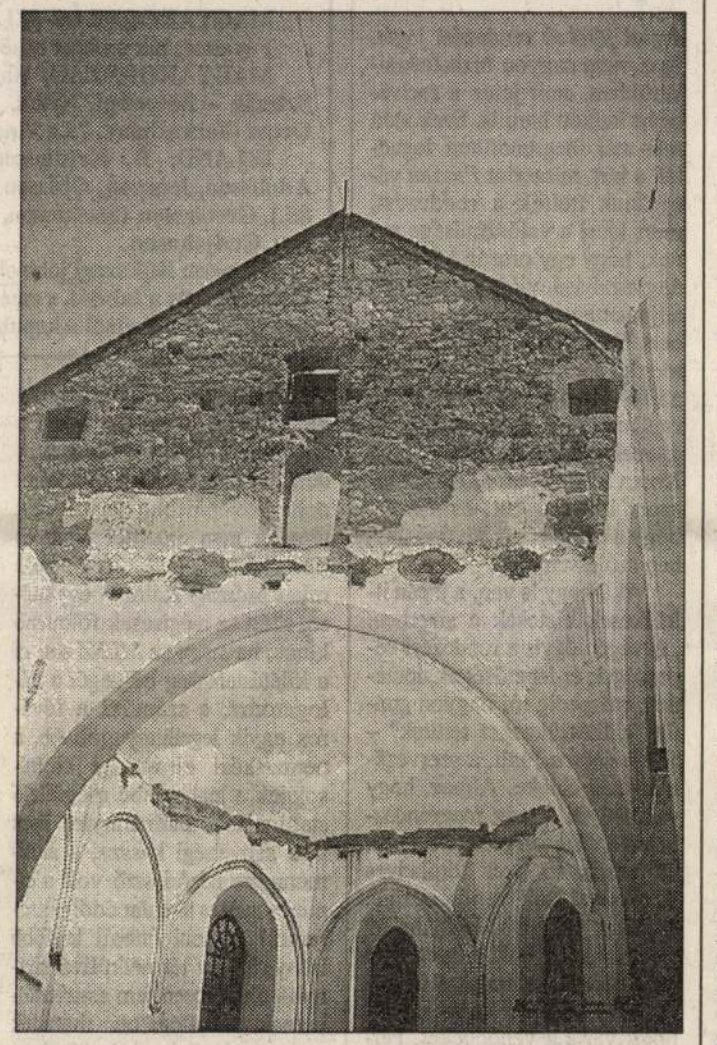

Kevesen bíztak abban, hogy a templom használható lesz

Ezután az épület külső homlokzatait, a templomkertet és a körülötte lévő kőfalat állítjuk helyre. A második ütemben történő felújításnak 1997-re kellene befejeződnie, és előzetes becslésünk szerint ötvenmillió forintba kerül. Az önkormányzat azonban szeretné összekötni a városközpontban lévő templom helyreállítását más rendezési tervekkel, például a templom környezetének rendezésével.

– Milyen előre nem látott problémákkal szembesültek az építés során?

– Komoly fejtörést okozott, hogy az elbontott karzat milyen formában épüljön újjá. A pécsi *Angszter* József által 1888-ban tervezett és épített orgona meghatározta az új acélszerkezetű karzat helyét és magasságát. Az Angszter család még életben lévő tagjaival is konzultáltunk, hogy a felújított térben régi hangzásával szólaljon meg a nagyon értékes és hatalmas mesterségbeli tudással összeállított orgona.

– Ha elkészül a templom, melyik „elődjére" hasonlít majd jobban? Mely elemeket igyekeztek kiemelni?

– Igyekeztünk ezt a gótikus alapokra épült, barokkizáló tornyú, eklektikusan átépített templomot a különböző építési periódusok bemutatásával helyreállítani, hiszen a templom hétszer pusztult el a századok során. Nem újraépítés, hanem felújítás volt a célunk, minden mást hamisításnak éreznék. Arról nem is szólva, hogy a szikszói református templomnak meghatározó szerepe van a város képében.

Ablonczy Balázs

NAPLÓ

BARTÓK BÉLA nevét viselő kórusok találkoztak szombaton Szolnokon a zeneszerző halálának 50. évfordulója alkalmából. A városháza dísztermében megtartott hangversenyen Faragó Laura énekművész és a házigazda kamarakórus zenés köszöntője után a MOM Bartók Béla vegyeskara, a Pedagógusok Bartók kórusa és az ELTE Bartók Béla énekkara, valamint a miskolci Bartók kórus adta elő közösen Bartók Levél az otthoniakhoz és Kodály A magyarokhoz című művét. Az együttesek saját műsorukban külföldi és hazai komponisták szerzeményeiből adtak műsort.

KATONA JÓZSEF születésének 204. évfordulója alkalmából koszorúzási ünnepséget rendeztek szombaton szülőhelyén, Kecskeméten. A drámaíró szobránál megtartott, koszorúzással lezárult emlékünnepségen megjelentek a Katona József Társaság vezetői, tagjai, a nevét viselő oktatási, kulturális intézmények, valamint a város többi kulturális művelődési intézményének a képviselői. Ebből az alkalomból nyílt meg a Kortárs költészet című grafikai kiállítás a Kecskeméti Képtárban, ahol kilenc kortárs költő közös estjét is megrendezik. A Bánk bán írójának születésnapján a Táncsics Mihály Művelődési Házban megyei versmondóversenyt tartottak.

A DEBRECENI Orvostudományi Egyetem elméleti galériájában vasárnap megnyílt az idei Hajdú-Bihar megyei őszi tárlat, amelyen hivatásos és amatőr művészek egyaránt részt vesznek. Az idén 153 alkotó négyszáz munkájából válogatta a kiállítás anyagát a zsűri. Az idei tárlat nívódíjait Bényi Árpád, Bodó Károly, Fehér Csaba, Nagy Sándor, Palotai Erzsébet és Potyók Tamás festőművész kapta.

OLASZ KÖLTŐK és Európa címmel rendeznek tanácskozást a Magyarországi Olasz Kultúrintézetben (Budapest VIII., Bródy Sándor u. 8.) ma este nyolc órakor. A konferenciára Budapestre érkezik Piero Bigongiari, Silvio Ramat és Milo de Angelis olasz költő.

LENDVAY ÉVA Romániában élő költő, műfordító Árnyék a falon című válogatott vers- és műfordításkötetét a költőnő szerzői estjén, november 14-én, kedden mutatják be a Magyar Írószövetség klubjában (Budapest VI., Baj[illegible]).

Japán és Dél-Korea fut versenyt

Harc a XXI. század első vébéjéért

Rendkívül szoros hajrá várható a 2002-ben esedékes labdarúgó-világbajnokság rendezési jogáért folyó harcban. A két pályázó ország *Japán* és *Dél-Korea*. Hogy közülük melyik van előnyösebb helyzetben, ma még lehetetlen eldönteni. A japán szövetség vezetői már 1988-ban jelezték szándékukat, miszerint szívesen otthont adnának a XXI. század első futball-világbajnokságának. Abban az időben még csak amatőr szinten működött a labdarúgás a *felkelő nap* országában. Azóta a helyzet gyökeresen megváltozott. Hosszas előkészületek után 1993 májusában indult útjára a labda a *J-League-ben*, azaz a profi ligában, amely azóta is óriási népszerűségnek örvend.

Dél-Korea csak két éve szállt harcba, miután válogatottja kiharcolta az indulási jogot az 1994-es világbajnokságra, behúzva ezzel a *negyedik* strigulát is a vb-szereplések tábláján. Ebből a szempontból a meccs a két ország között sima koreai győzelmet sejtet, hiszen Japán egyszer sem tudta kvalifikálni magát „a focicsúcsra". Igaz, két évvel ezelőtt nagyon közel állt hozzá és csak egy, az utolsó percben kapott gól jelentette a búcsút az amerikai vébétől.

A küzdelem diplomáciai síkon is folyik. Csak egy példa a sok közül. Megalapításának ötvenedik évfordulóját nemzetközi tornával ünnepelte az idén a koreai szövetség. A nyitómérkőzésen az államfő, *Kim* Jung Sam is pályára lépett a kezdőrúgás erejéig. Mindez *üzenet* is volt a lelátón helyet foglaló FIFA-képviselőknek. Nem kizárt azonban, hogy a végén Korea a *saját mohóságának* áldozata lesz. Történt ugyanis, hogy még korábban megpályázta a szintén 2002-ben esedékes *ázsiai játékok* rendezési jogát. Igaz, nem nagyon bízhattak sikerükben, amit jelez a focivébéért indított harc is. Ezek után már-már megrendülten fogadták a hírt, miszerint *Puszan* városának ítélték a rendezést, mert kicsi a valószínűsége annak, hogy egy ország két ilyen nagyszabású világversenynek adjon otthon ugyanabban az évben. Ennek tudatában nem volt meglepő a koreaiak tiltakozása a FIFA azon javaslatára, miszerint már idén decemberben tegyenek pontot a Japán vagy Korea kérdés végére. Ezzel viszont időt nyertek, és elérték, hogy a döntés csak jövő júniusban szülessen meg.

Akárhogy is van, a japán illetékesek biztosak a sikerben. „A végén úgyis a rendezési képességek és lehetőségek döntenek, márpedig mi nagyon gondos előkészületeket tettünk" – állítja *Ogora* Jonji, a szervezőbizottság elnöke. Ahhoz, hogy valamelyik ország megrendezhesse a világbajnokságot, 8–12, minimum 40 ezer férőhelyes stadionnal kell rendelkeznie. Ennél is nagyobb, legalább 60 ezres stadion kell a megnyitó mérkőzésre, valamint a döntőre. Idáig 15 japán város jelezte, hogy várja a vendégeket. Persze Japán nem lenne Japán, ha ászként nem dobna be egy technikai csodát. Ez pedig egy olyan létesítmény lenne, ahol egy időben lehetne figyelemmel követni valamennyi összecsapást, hatalmas háromdimenziós kupola alakú képernyőkön.

Az erkölcsi siker mellett a dolog üzleti oldala sem mellékes. Amennyiben a 21 tagú FIFA-bizottság többsége Japán mellett teszi le a voksát, úgy az ország becslések szerint 34 milliárd dolláros gazdasági haszonra tehet szert.

Pietsch Tibor

Győzedelmes búcsú az Európa-bajnoki selejtezőktől

Az önáltatásban még világelsők vagyunk

MAGYARORSZÁG–IZLAND 1-0 (0-0)
Fáy utca, háromezer néző, vezette: Bikasz (görög).
MAGYARORSZÁG: Hajdu – Mónos, Bánfi, Csábi, Szlezák – Bükszegi, Nyilas, Illés (Zombori, 89.), Duró – Orosz (Farkasházy, 75.), Vincze (Nagy, 88.).
IZLAND: B. Kristinsson – Bergsson – Örlygsson, Adolfsson, Jonsson, Gislason – R. Kristinsson (Danielsson, 85.), Gretarsson (Stefansson, 82.), Sverisson – Gunnlaugsson, Gudjohnsen.
56. perc: Bükszegi jobb oldalról laposan középre adott, Orosz átlépte a labdát, s ezzel megzavarta az izlandi védőket, így Illés közelről a kapuba továbbíthatott (1-0).

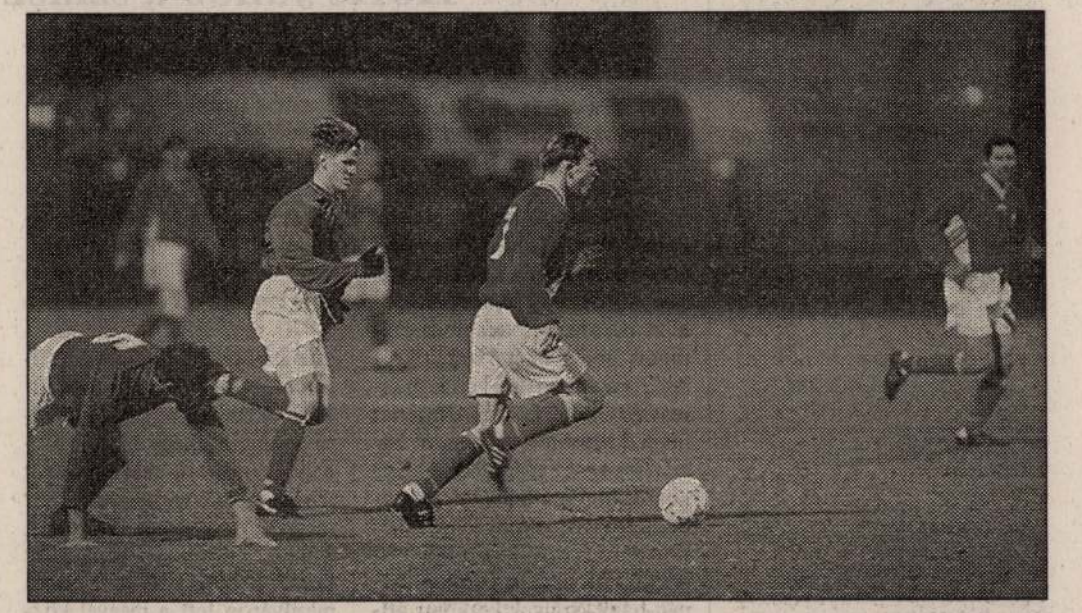

A mérkőzés egyetlen gólját előkészítő Bükszegi két izlandit kicselezve indít támadást
Havran Zoltán felvétele

Bizonyosan lehet majd még *megalázóbb* helyzetbe hozni a magyar labdarúgó-válogatottat, de azért nem lesz könnyű. Mert noha különösebb pátyolgatást tényleg nem érdemel siralmas Eb-selejtezőbeli szereplése miatt *Mészöly* Kálmán együttese, azért az mégiscsak fölöttébb kínos, ha maga az *MLSZ* süti rá a kilátástalanság bélyegét a válogatottra, s számúzi a főváros egyik legelhanyagoltabb, a nemzetközi biztonsági előírásoknak a legkevésbé megfelelő stadionjába. Bármennyire üres is a szövetségi kassza, s akármennyire nézőriasztó volt a címeres mezes társulat eddigi szereplése, a honi futball legfőbb irányítói egy tét nélkülivé silányult tétmeccsen sem asszisztálhatnak a válogatott maradék presztízsének lerombolásához. Márpedig szombaton a *Fáy utcai* stadion nagy része, s ráadásul éppen a meccset közvetítő kamerákkal szembeni oldal – az *UEFA-rendezvényeken* csak az ülőhelyekre árusíthatók jegyek – nézők nélkül árválkodott. A kihalt, sivár betonlépcsők látványa, ezt láthatta a nagyvilág is, végső soron *jelképértékűnek* is mondható.

Pedig szó nincs arról, hogy a magyar szurkolók végleg elfordultak volna a futballtól. Ha esély adódik az ünneplésre, rögvest megtelik a nézőtér. Az olimpiai csapat menetelését a *debreceni* fellépést leszámítva majdnem teljes érdektelenség övezte, ám mihelyst a *csoportelsőség* volt a tét, közelharcot kellett vívni az *Üllői úti* stadion bejáratainál. Mert hát a piacképes teljesítményt mifelénk is értékelik, elismerik, csupán a *verbális futballból* lett immár visszavonhatatlanul elege a drukkereknek…

S a nemzetközileg is sikeres produkciók nyomán a mégoly tisztes jutalom sem bőszíti a publikumot (lásd a *Ferencváros* Bajnokok Ligája-menetelése), furcsán hat ellenben, ha egy, a selejtezőcsoportjában csupán a *negyedik* helyig jutó társulat kapcsán a premizálás az egyik legtöbbet használt kifejezés. Márpedig az *izlandi* átoknak véget vető 1-0-ás győzelmet követően újfent azért ostorozta magát Mészöly Kálmán, hogy a mérkőzéssorozat kezdetén úgy vélte: a fizetségről elég lesz az *eredmények függvényében* tárgyalni. Tény, sok egyéb *menedzselési baklövés* mellett ez sem volt profi megoldás; a labdarúgóknak a futball a foglalkozásuk, s bármennyire megtiszteltetés is számukra a kapitány bizalma, a munkájukért okkal várnak honoráriumot – márpedig sem a *törökök* elleni döntetlenért, sem a *svédek* elpáholásáért nem kaptak egyetlen fillért sem (*Benkő* László MLSZ-elnök ígérete szerint Izland legyőzéséért már nem marad el a jutalom, az angyalföldi 1-0 fejenként 200 ezer forintot ér).

Más kérdés, hogy a Mészöly-gárda milliós prémiumok esetén is legfeljebb ábrándozhatott volna az *angliai* repülőjegyről, hiszen szakmailag még a csoport harmadik helyének megszerzése – ez volt tudniillik a hivatalos célkitűzés – is erőt meghaladó feladatnak bizonyult. S éppúgy, mint az Eb-erőpróbák előtt, ma sincs csapatunk, legfeljebb olykor követhető, máskor pedig átláthatatlan logika alapján összetoborzott keretekig jutottunk. A találkozót értékelő tájékoztatón a *Vasas-klubház* jéghideg vendégszobájában felelős futballvezetők – sokadszor az elmúlt évek során – mégis „biztató jeleket" véltek felfedezni a mecsnyerés kapcsán, s ráadásként előkerült a régi lemez is, miszerint ha sikerül annak idején megőrizni a *svájciak* és a törökök elleni kétgólos előnyt…

Hiába szerénykedik tehát a honi labdarúgás a *FIFA-rangsor* hatvanötödik helyén, s hiába szerzett az Eb-kvalifikáció során nyolc meccsen csupán nyolc pontot, az *önáltatásban* a jelek szerint továbbra is világelsők vagyunk.

S. Tóth János

A 3. csoport állása

1. Svájc	**8**	**5**	**2**	**1**	**15-**	**7** **17**
2. Töröko.	**7**	**4**	**2**	**1**	**14-**	**6** **14**
3. Svédo.	**7**	**2**	**2**	**3**	**7-**	**8** **8**
4. Magyaro.	**8**	**2**	**2**	**4**	**7-13**	**8**
5. Izland	**8**	**1**	**2**	**5**	**3-12**	**5**

NB II

A 14. forduló eredményei.

KELETI CSOPORT: *Salgótarján–Nyíregyháza* 1-0, *Diósgyőr–Hatvan* 2-0, *Tiszakécske–Tiszavasvári* 1-0, *Gödöllő–Kazincbarcika* 2-1, *III. ker. TVE–Hajdúszoboszló* 2-1, *Kecskeméti TE–Hódmezővásárhely* 5-1, *Sényő–Eger* 2-6, *Hajdúnánás–Kecskeméti SC* 2-0. Az állás: 1. Kecskeméti TE 34 pont, 2. Diósgyőr 33, 3. III. ker. TVE 31, 4. Tiszakécske 29.

NYUGATI CSOPORT: *Érd–Matáv Sopron* 0-2, *EMDSZ-Sopron–Mohács* 3-0, *Rákóczi-Kaposcukor–Balatonfüred* 2-0, *Veszprém–BKV Előre* 3-2, *Siófok–Dunaferr* 2-2, *Budafok–Tatabánya* 4-0, *Keszthely–Nagykanizsa* 1-3, *Paks–Százhalombatta* 0-1. Az állás: 1. Siófok 33 pont, 2. EMDSZ-Sopron 29, 3. Matáv Sopron 29, 4. Rákóczi-Kaposcukor 28.

Totóeredmények

1. Bremen–Frankfurt	**X**
2. Köln–Stuttgart	**X**
3. Düsseldorf–M'gladbach	**1**
4. 1860 München–Freiburg	**1**
5. Schalke–St. Pauli	**1**
6. Ancona–Brescia	**1**
7. Cesena–Avellino	**1**
8. Andria–Cosenza	**X**
9. Genoa–Palermo	**1**
10. Lucchese–Salernitana	**X**
11. Perugia–Chievo	**X**
12. Pistoiese–Pescara	**2**
13. Reggiana–Venezia	**2**
14. Verona–Foggia	**1**

Külföldi stadionokból

Szenvedett a Bayern Rostockban

NÉMETORSZÁG. „Tulajdonképpen egy Európa-válogatott ellen játszunk" – mondta Frank *Pegelsdorf*, a *Hansa Rostock* párharcot vállaltak, s a hazaiak hamar átvették a játék irányítását. A 64. percben *Fischer* veretlen a listavezető *Rangers*. A *glasgow-iak* a 13. fordulóban az Aberdeen ellen 1-1-et értek el az *Ibrox stadionban;* 29 perc

Az MNB tájékoztatója

Tisztelt Számlatulajdonos!

A **régi és az új pénzforgalmi jelzőszámokat tartalmazó adatbázis** átadásával a pénzintézeti rendszer segítséget kíván Önnek nyújtani, hogy törzsadattárában a számlaszámcserét elvégezhesse. Ha ismeri partnerei régi számlaszámait, tudja meg egy forrásból az újakat. Az alábbi megrendelőlap elküldésével a **Magyar Nemzeti Bank pénzforgalmi szabályo[illegible]** címére

KÓRIS KÁLMÁN,rajztanár

A Néprajzi Muzeum Adattárában,a rajzraktár leltárában számos művével szerepel.Himzésrajzokat hozott Mezőkövesdről. 292.old

CS.SEBESTYÉN KÁROLY: A Néprajzi Muzeum rajzgyüjteménye 287.old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ,Nemzeti Muzeum,Néprajzi Muzeum Évkönyve. XXXVI. 1954. Bpest. 1954

SAN FRANCISCÓTÓL BERKELEYIG

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Berkeley nemcsak egyeteméről, hanem könyvkiadóiról is nevezetes hely. Jack Shoemaker, a kicsi, de nagy tekintélyű North Point Press igazgatója egyik munkatársával

Az öböl túlsó, azaz keleti partján áll Berkeley, az egyetemi város

A San Francisco-i városháza

E furcsa pár a menyasszonyi ruhát tanulmányozza

Igazi tanév eleji élénkség az egyetemi hirdetőtáblán

Új tükörkép

KÓRIS KÁLMÁN: ÖREGEMBER SZAMÁRHÁM INGBEN. MEZŐKÖVESD, 1904.

Bármennyire is
cáfolhatatlannak látszik,
nem hiszek abban, hogy
ez a nevenincs parasztember
csak az ingének köszönheti
képmása fennmaradását.
Hiszen, gondoljunk bele,
Kóris Kálmán, jártában-keltében
számos embert láthatott Mezőkövesden
szamárhám ingben;
föltehetően jó oka volt arra,
hogy közülük éppen ezt
a kajla bajszú,
csáléra álló szemüvegű,
napégette bőrű,
megállapíthatatlan korú magyart
választotta.
Ha csak a néprajz érdekli Kórist,
talán még ennél tisztább,
rendezettebb szamárhám inget is
talált volna.
Ő mégis ezt az embert szemelte ki
és örökítette meg,
bizonyára azért,
mert ebben az emberben van valami
tiszteletet parancsoló,
talán a tartásában, a kiállásában,
a meggyötörtségében,
ami még ma is hat ránk.
Végtére is nem felejthetjük el,
hogy Kóris Kálmán nemcsak
kiváló néprajztudós,
hanem figyelemre méltó
fotográfus is volt,
aki tudta, hogy az ing érdekes,
de a fontos mégis az, aki hordja.

GERA MIHÁLY

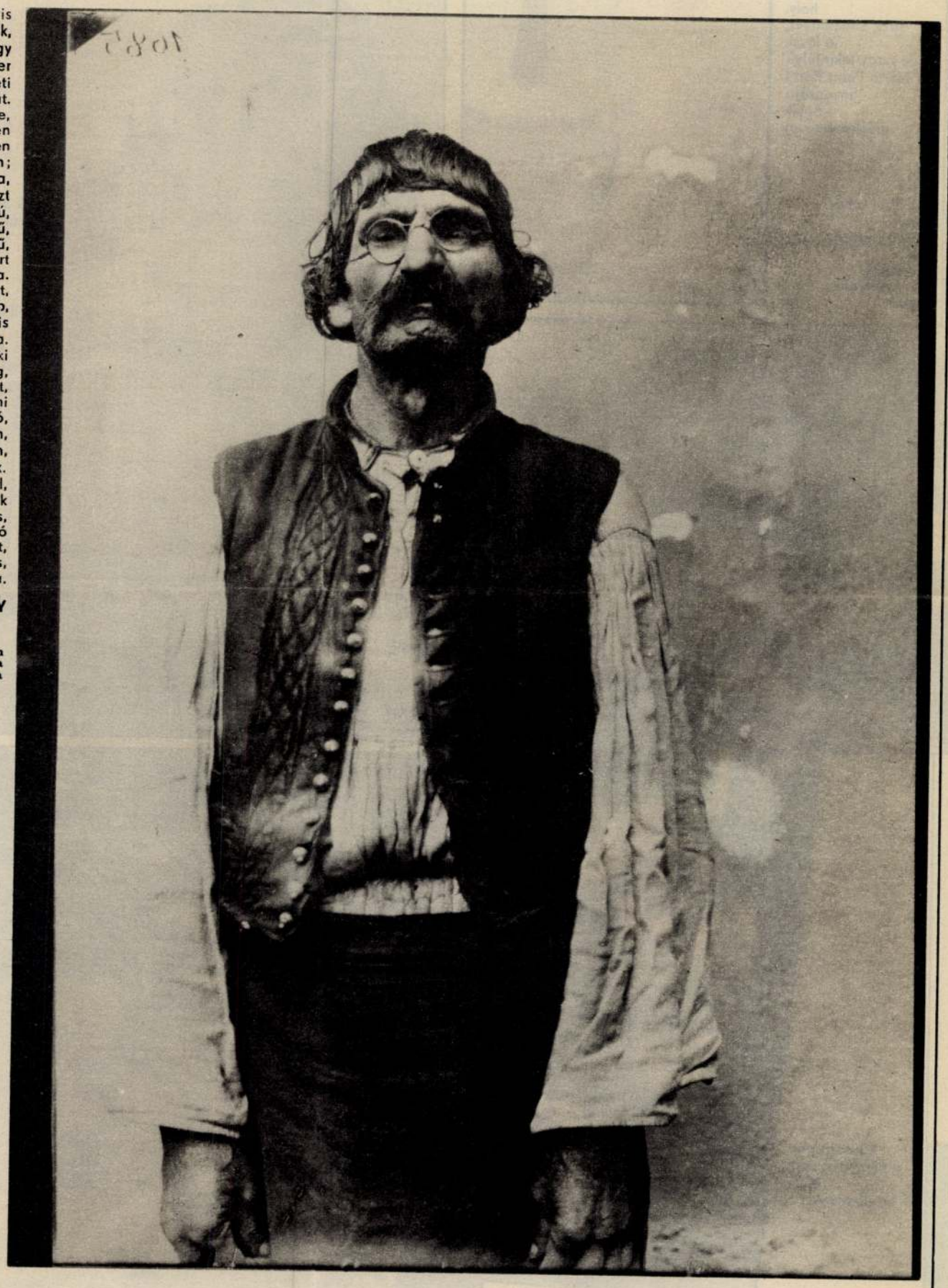

A Herman Ottó Múzeum vizuáliskultúra-kutató osztálya fotótörténeti gyűjteményének tulajdona

Uj Tükör, XXIV. évf. 43. sz. 1987

Kóris Kálmán

a Kke

l.

A magyarság
néprajza. I. k.
322. l
u. a. II. k. 342. l.

Kóris Kálmán

cikke

l.

A magyarság népraja

II. k. 341. l.

Egyben utasítom az

beszerzési előleget nevezett

hó 1-től kezdve 10 havi egye

ben vonja le s a levont rész

lölt alnaplóban beszerzési e

számolja el.

A hivatalos má

Mergényi

igazga

Kóris Kálmán

jelentése – néprajzi
gyűjteséiről.

Közölve

Évkönyve, A
Borsod-Miskolci
Közművelődési és
Muzeum-Egyesület
— 1906-7.
Miskolc 1909.
52-57 l. keppel.

53

102., 103. MEZŐKÖVESDI HIMZÉSEK.
BRODERIES DE MEZŐKÖVESD.

KÓRIS KÁLMÁN FELVÉTELEI.

102.

103.

Magyar Iparművészet
1907. 53. l.

KÜLFÖLD.

A külföldnek az iparművészetet érdeklő és feljegyzésre érdemes eseményei közül kiemeljük a Jamnitzer német ötvösnek a londoni Victoria-museumban újra föl-fedezett kéziratát eredeti (1585-ből származó) bőrkötésben. A kézirat színezett rajzokkal ékeskedik, amelyek közül első sorban az ötvösmunkákat ábrázolók érdekesek. — Az amerikai gazdag gyűjtők gondolkodását jellemző esetről ad hírt az amerikai sajtó. Három amerikai ismert műgyüjtő, nevezetesen J. G. Johnson, Will. M. Elkins és P. A. Widener kölcsönös megegyezéssel elhatározták, hogy gazdag gyüjteményeiket szülővárosuknak, Filadelfiának ajánlják föl, azzal a kikötéssel, hogy a város a gyüjteményeknek megfelelő múzeumot építtet. Óriási gyüjtemény lesz ez; csak festmény harmadfélezer lesz benne; Rembrandt maga tizenkét képpel, a németalföldiek valamennyien képviselve lesznek. Gazdag lesz a Widenertől származó reneszánsz-szoborművek gyüjteménye. A modern művészet szintén gazdagon lesz képviselve. — Nem ily mérvű, de ugyancsak eredeti művészi tényről hallunk Olaszországból. Ott ugyanis Whitaker nevű angol megvette a San Pantaleo szigetét, hogy ott a föniciai régi várost kiásathassa. Az ásatások már meg is kezdődtek, azokat Salinas, a palermoi nemzeti múzeum igazgatója vezeti. — A spanyol király rendeletet adott ki, amelyben a papoknak megtiltja, hogy a templomokban vagy az egyház birtokában levő műtárgyakat eladják. — Konstantinápolyban egy bizottság alakult, amely a török főváros történetileg és művészileg érdekes emlékeinek a pusztulástól való megóvását tette feladatává. A régi és emlékekben gazdag városban a bizottságnak sok dolga lesz; csak legyen ereje és módja, hogy feladatának megfelelhessen. — Egiptomból furcsa hírrel lepték meg a világot. Az egiptomi kormány ugyanis megengedte, hogy ama nagy területet, amely Eszkebis és a Nilus között terül el, ott, ahol a nagy piramisok és egyéb régi emlékek emelkednek magányos nagyszerűségükben, vállalkozó részvénytársulatok palotákat és húszemeletes szállodákat építsenek. Valóban szép idea: a gizéh-i piramisokkal konkurráló hotelóriások! — Amitől Egiptomban egyelőre még nem tartanak, attól Svájcban nagyon is félnek: hogy ugyanis a folyton emelkedő idegenforgalom igényeinek engedve, a népies építés, ruházat, szokások mindinkább pusztulnak és az elkülönített s magukra hagyatott hegyilakók életének minden eredetisége elvész. Ily körülmények között követendő példa gyanánt áll a gyönyörű Engadin vidékének St. Moritz nevű hegyén, R. Campell által létesített és már meg is nyitott múzeuma, amelyben mult időknek svájci házi ipara és művészete van az utókor számára összegyüjtve: kályhák, bútorok, szerszámok, házi eszközök, ruhák, színes ablakok és üvegfestmények, faragások, mennyezetek, ajtók, vasneműek stb., amely gyüjtemény most az engadini régi művészi ipar állapotát hűen mutatja be. — Ha nem is közvetlenül, mégis a távolabbi köröket is érdekelheti, hogy a müncheni német múzeum építéspályázatán harminc pályázó között ismét a müncheni Gabriel Seidl nyerte el a 18.000 koronás első pályadíjat; ugyanaz az építőművész, akinek erős egyénisége és lokális működése már egész iskolát alapított. — Az utolsó években világgá ment hírek között mindenki emlékszik még a majd mindenfelé elkövetett lopásokra, most megint több oldalról hallik műtárgyak elidegenítéséről egy és más. Az első hír azonban kedvező, amennyiben a pár év óta garázdálkodó tolvajbandáknak — amely kiválóan Robbiákat kedvelt — sikerült nyomára jönni. — A párisi Louvre-ból nemrég egy Izisz istennőt ábrázoló szobrocska tünt el, s nem sokkal utána egy a régészetre nézve értékes, Spanyolországból származó ólomszobrocska. — Firenzéből írják, hogy Camozzia kis templomából két della Robbia-féle munka: egy madonna a gyermekkel és egy virágfüzér, továbbá két értékes mozaikoszlop veszett el. — Rómában pedig a Fontana della Tartarughá-ról az egyik bronz teknősbékát lopták el. Az illetékes körök már az újraöntésről gondoskodtak, mikor a teknősbéka megkerült: a tolvajok az elcsípéstől való félelmükben egy nyilvános kert bokrai közé dobták. — A hírek legszomorúbbjai mindig a halálesetek. Utolsó híradásunk óta a külföld ismert nevű egyénei közül a következők haltak el. Párisban a Nemzeti könyvtár rézmetszetgyüjteményének vezetője, Henri Bouchot, 57 éves korában. Münchenben a jó hírnévnek örvendő exlibris-gyüjtő, K. E. Leiningen-Westerburg, aki 20,000 számot felölelő gyüjteményét a nürnbergi Germán múzeumnak hagyományozta. — Ugyancsak Münchenben halt meg Fr. v. Lipperheide báró, aki egyrészt mint a negyven év óta fennálló Modenwelt alapítója, másrészt a művészi ipar terén kifejtett üdvös működése révén lett ismeretessé. Textil- és kosztümgyüjteményét és nagy szakkönyvtárát a porosz államnak ajándékozta. (Jelenleg a berlini iparművészeti múzeum könyvtárához van csatolva.) Cs. Gy.

SZAKIRODALOM.

A MINTALAPOK szakfüzetei megjelentek, nevezetesen négy butoripari, két fonó- és szövőipari, két vas- és fémipari, két síkdíszítményes és két díszítő falifestészeti füzet 15—15, jó részben színes mintalappal és megfelelő számú részletrajzzal. A közölt tervek a legkiválóbb hazai művészektől erednek. Melegen ajánljuk t. olvasóink figyelmébe a Magyar Iparművészeti Társulat e közhasznú kiadványát, mely nemcsak művészi érték és használhatóság, de ár dolgában is vetekszik a legelőkelőbb külföldi hasonló célú kiadványokkal. A füzetek különkülön is kaphatók. Egy-egy füzet ára 5 korona, kivéve a díszítő falifestészet egyik füzetét, mely 6 koronába kerül. Megrendelhetők a Magyar Iparművészeti Társulat titkári hivatalában.

MAGYAR NYOMDÁSZOK ÉVKÖNYVE. 1907. Szerk.: Novák László. Kiadja a Könyvnyomdászok Szakköre. Budapest, Világosság ny. r.-t. — Alig van iparág Magyarországon, mely önerejéből olyan hatalmas lendületet tudott volna venni minden irányban, mint a nyomdászat. A nyomdászok gárdájában megvan az önmívelés nemes törekvése, mely magasabb célokhoz is vezeti őket. Tanulnak a külföld eseményeiből s amellett keresik a nemzeti multtal való kapcsolat történeti szálait. Akik a multat így megbecsülik s a jelent annyira megértik, azoknak jövője a legszebb reményekre jogosít. — Minden évben Évkönyvvel számolnak be a magyar nyomdászok. Az idei már a huszonkettedik. A cikkeket a derék szerkesztő nagy ügyességgel és szeretettel kötötte bokrétába. A szigorúan teknikai dolgozatokon kívül ismét egy egész csomó kapcsolódik az iparművészethez. Tanay József a Nyomdajegy és nyomdászcímerről írt igen alaposan. Igen hasznosak

művészeink Huszka-motivumokból, Horti és Gróh útmutatásaiból táplálkoznak. Még mindig több pompát és gazdagságot fejtenek ki a részletelemekben mint kellene s elhanyagolják kissé az egész kompozíciónak átgondolását, de formakincsük hazai s az irány helyes és rokonszenves. Legfeljebb a Mäser-lemez alkalmazásában találhatunk túlzásra s a színek használatánál félénkségre.

DAS DEUTSCHE KUNSTGEWERBE 1906. A Drezdában tartott harmadik német iparművészeti kiállítás 1906. Kiadja a kiállítás igazgatósága. 304 oldal, 463 képpel. F. Bruckman A.—G. kiadása. München, 1906. Vászonkötésben ára 15 M.

A legutóbbi évek iparművészeti mozgalmában két nemzet tör a legerősebben előre: a német és az osztrák. Igaz, hogy ez a fejlődés relatív értékű, különösen általános szempontból, ami azonban a nemzeti, a faji fejlődést illeti, Germániáé a pálma.

Elvitázhatatlan az a tény, hogy Drezda elsőrangú iparművészeti fogalom az idei kiállítás óta. Amit vasakarat, szívósság, faji öntudat megteremthet, hatalmas egységben állott a németség e kiállításán a csatasorba. Az elv nem egyéb, mint művészettel teli végigkisérése az emberi életnek a bölcsőtől a koporsóig, a palotától a kunyhóig.

A németek iparművészetének mai állása ez a könyv. Az angol vetőmag németté vállott hajtása. Amelyben elsőrangú teoretikusok elveit rangban egyenrangú művészek tervei valósítják meg. Építészet és kertművészet, templomok és lakóhelyek belsejének kiképzése, az ipari művészetnek gépmunkához való alkalmazása, és ami a legfőbb, a munkásrétegek életének jobbá, egészségesebbé, tehát szebbé tétele. Mindez így és ennyire együtt sehol se volt összehordva, keretbe fogva és megvalósítva.

A mi színekhez, vonalritmikához szokott lelkünkhöz nem minden alkotása beszél Drezdának. Nem. Ám azt kötelességünk elismerni, hogy a hatása túlterjed a politikai határokon.

E határt kétségtelenül elősegíti ez a könyv, amely nyomdatechnikai szempontból is kifogástalan termék. Walter Tiemann tervezte a bekötését, s könyvkötő, cinkográfus, nyomda teljesen megtette a kötelességét. A tartalom pedig úgyszólván tökéletes.

Jóleső annak a tudása, hogy Németországban hivatalos kiadványok képesek az összes számottevő művészegyéniségek tömörítésére. — Amit bevezető cikkeikben Schumacher, Poelzig, Gurlitt, Haenel, Muthesius és még sokan elmondanak, általános érvényű. És bámulatra ragadja az olvasót kétévi szakadatlan munkának az ilyeténképen való megoldása.... Nemcsak tételek állítódtak fel, de meg is valósultak.... Ez pedig a meddőségek idején kettős eredmény.

Architekturában, kertművészetben s a temető poétikussá tételén a szászoké a vezetés dicsősége. Wilhelm Kreis, Oswin Hempel, Beyrich és Kramer tűnnek ki különösen, Henry Van de Velde, a weimari nagy művész pedig egy múzeum előcsarnokának impozáns kiképzésével van képviselve.

A bútorok terén a felhalmozott anyag tömegénél fogva nehéz a választás. Van de Velde mellett a worpswedei Heinrich Vogeler az, aki leginkább a lelkünkhöz beszél, ami azonban nem zárja ki a többi kvalitásos művész munkájának kifogástalan voltát. Egy mégis feltünik nekünk, s ez a faburkolat sűrű felhasználása, amely rideggé teszi az interiőrök többségének a hatását.

Eltekintve a már Olbrichtól kezdeményezett udvar és előcsarnokok művészi kiképzésétől, kulturszempontból ebben a könyvben a kiállítás szociális része a legérdekesebben képviselt. A közhivatalok, iskolák művészivé tétele, a polgári és munkásházak modelljei, a középosztály és munkás társadalom lakása, bolthelyiségek kiképzése. Drezdának ez is sikerült. Anyakönyvi hivatal, előljáróság nem is úgy néznek ki, mint a rideg aktagyárak szoktak. Beléjük lopózott a művészet és ennek nyomán valami melegség, valami poézis.... A lakóhelyek a szász parasztházak és angol cottagek sikerült összeolvasztása. Az első nemzeti karaktert, a másik kényelmet hozott a kiállításra.

A lipcsei művész-szövetség a középosztály lakását oldotta meg. Három kényelmes lakószobát állított ki kétezerötszáz márkáért, a mi pénzünkben háromezer korona árért.... Ez mindenesetre pozitív eredmény, és nem olyan mint a bécsi háromszáz koronás lécbútor, amely sokak gyakorlatlan szemét vesztegette meg eddig is.

A gépbútorok a jövő tömegeknek szánt terméke, kibékítése az embernek a gyilkosával. Ruskin, Morris nem bíztak benne, Richard Riemerschmid s a Dresdener Werkstätten megpróbálkoztak vele. És mindenesetre nagy lépést tettek előre. Valami kevés megalkuvás vonallal, színnel, vázszerű leegyszerüsítés, végeredményében azonban eddig is az ízléstelenség pusztítása, tehát határozottan siker.

A boltberendezések nem elégítik ki a várakozást.

A használati cikkek, ékszerek és egyéb apróságokban szintén megtaláljuk a németséget, ám itt nincs különös haladás, először itt is alapozni kellett, hogy át lehessen térni a finomságok könnyed játékára....

Ime, ez a könyv tartalma. Gazdag, változatos. Miniatür kiállítás magában véve is, amelynek bizonyítéka e néhány sor, amely könyvismertetés is, meg kritika. Hogy elismerő kritika, az is csak a kiállítás igazgatóságának, vezetőinek dicsérete.

Hátra volna még a tanulságoknak levonása ránk, magyarokra alkalmazva. Ez sem nehéz. Az első az, hogy igenis, lehet magyar, nemzeti művészet. A második, hogy a szépség független az anyagától. A harmadiknak — úgy vélem — bátran állíthatom a következőt: Előbbre vannak nálunk odakint. Mert ott már vallásként terjed minden rétegen keresztül a művészet szeretete. Ott mindenki lakhat szépen, ha akar. Ám hiba volna azt képzelni, hogy nem vagyunk vetélytársak igen sok téren. Iskolánk nekünk is van, a bútorainknak nálunk is van elsőrangú művésze, a szőnyegeink, keramikánk kitünőek.... Tehát?... Semmi egyéb, mint magyarság minden vonalon.

M. E.

Kauders Ferenc villanyerőre berendezett üvegtükröző és üvegműcsiszoló vállalata **Budapest, VI., Gyár-utca 7.** Készítek: mindennemű üvegcsiszolásokat, tükröket, kocsiablakokat, üvegtábla-hajlításokat, ajtóvédlapokat, csiszolásokat technikai célokra. **Rézfoglalatokat** csiszolt cathedral- és opalescent-üvegből. Telefon 52—54.

Fuchs, Müller, Kner, Faltusz, Grócz, Lengyel stb. cikkei. Gyöngébb, mert nélkülözi a szélesebb alapot, Kahlfürst Renaissance-a. A Magyar Iparművészet olvasóit leginkább érdekelnék a címbetükről (Grócz), a nyomdai szépséghibák-

104.

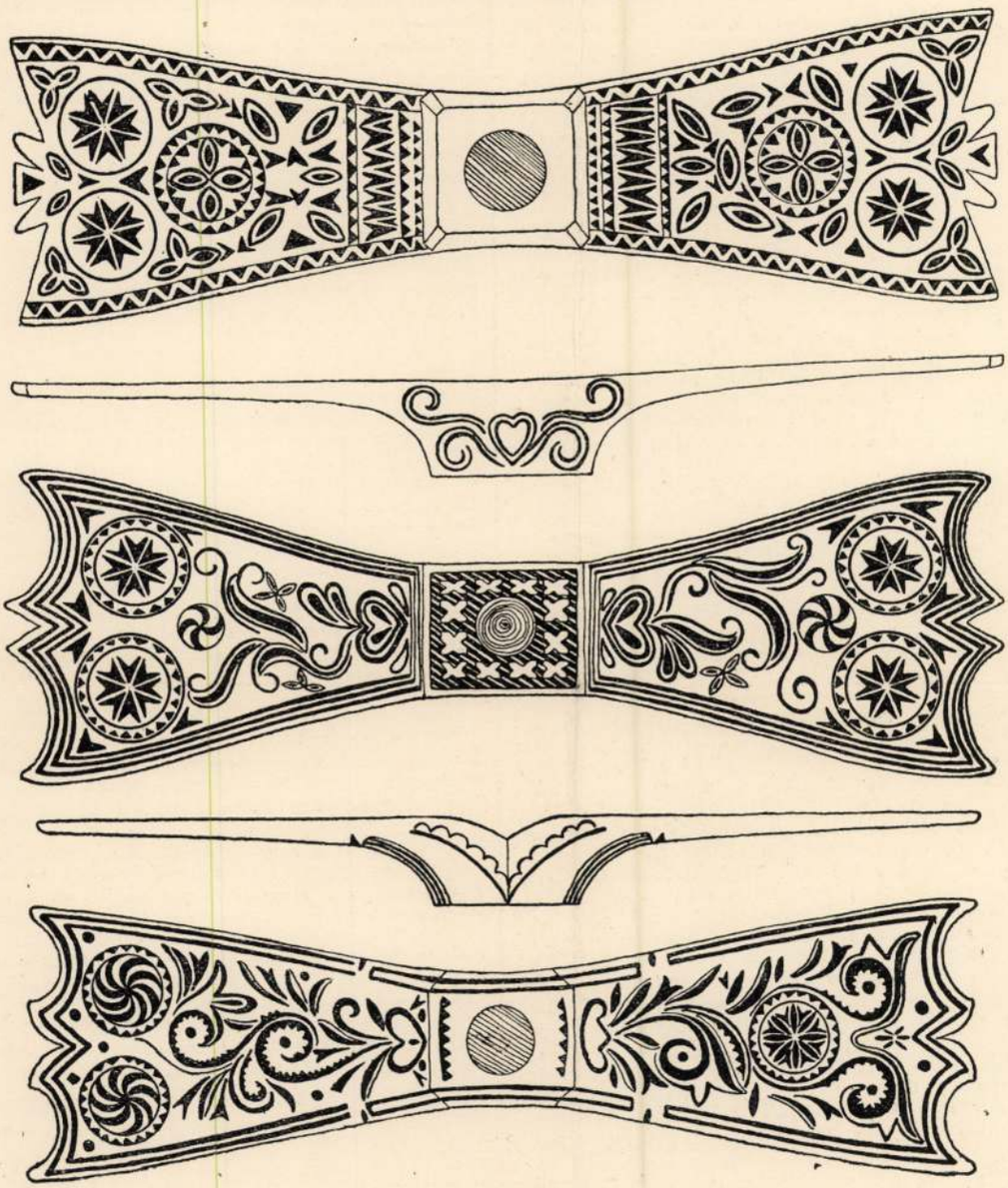

104. MEZŐKÖVESDI FESTETT ÉS FARAGOTT GUZSALYTALPAK.
PATTES DE QUENOUILLE PEINTES ET TAILLÉES DE MEZŐKÖVESD.

KORIS KÁLMÁN RAJZAI.

ról (Augenfeld), a modern betükről (Novák József), a modern cégkártyákról (Spitz), a hirdetésszedésről (Kun), de főképen a könyvnyomtatásbeli rajzról (Aigner, Stefani, Novák) írt cikkek. A szövegben hirdetett elvek hű tükrözője maga a munka kiállítása és mellékletei. — A külső kiállítás mindinkább egységes hatású lesz az Évkönyvnél. Az idén már boriték, béléspapir, címlap, szövegdíszek és kezdőbetük könnyed egyöntetűségre törekszenek. Igy formálódik ki a modern magyar könyvdísz stílusa lassan-ként. Fekete Béla, Mitterszky József, ifj. Aigner Antal, Kun Kornél s a nyomdász-szakiskola tehetséges tanítványai mesterségüket bőven ellátják művészettel. Kiszorult már-már csaknem egészen a magyar nyomdákból az Eckmann, Behrens és sok más német szellemű dísz. A mi nyomdász-

Magyar Iparművészet
1907. 55. l.

Koris Kálmán

Művészet 1903. 62

230
).

Koris Kálmán

szül. Miskolczon 1878
aug. 5. Gim. sett.
1899/900. I–II. 1 évs
rajztjel.

Gyapjúfésű, V. 178.

(magyarköblösi

Koris Kálmán

1906. graf.

kiáll. Nemzeti szalonban

Dél, pastell 50 k

Volter: Henrias. Ford. Pécsely
József, 1792. X. 201.

Kóris Kálmán

1913. apr. máj. kiáll Neuzeti
Szalon

Szomori für, pasztek, 200.–
Boglyák, pasztek, 200.–
Boglyák, pasztek, 400.–

Lőcsei Könyvtár III. 180.

HÍREK

Előfizetési árak:

1 hóra . . . . . 3.— P
3 hóra . . . . . 7.— P
6 hóra . . . . . 12.— P

„Az Est" legközelebbi száma Nagy Boldog Asszony csütörtöki ünnepe miatt pénteken, augusztus 16-án délben a rendes időben jelenik meg.

— **Még négy túrarepülőt vár Mátyásföld.** Azok a pilóták, akik hétfőn érkeztek Turnseverinből Mátyásföldre, kedden délelőtt és délután elhagyták a repülőteret, hogy Bécs felé folytassák útjukat. A Magyar Aero Szövetséghez érkezett jelentések szerint *még négy repülőgépnek kell a mátyásföldi repülőtérre megérkezni*, de a balkáni államok aero szövetségeinek gyengén működő hírszolgálata miatt nem lehet tudni, hogy a pilóták mikor érkeznek Budapestre. A legújabban átrepült versenyzők híradása szerint vasárnap *San-Remóból startolt három repülő, akik, ha gyorsan teszik meg az útjukat, ma délután érkeznek a mátyásföldi repülőtérre.* Előreláthatólag ma vagy holnap az utolsó repülőgép is leszáll Mátyásföldön, hogy azután tovább folytassa útját.

— **Ahol utálják a Ramonát.** *Genfből* írják: Az egyik genfi lapban a következő hirdetés jelent meg:

— Tekintélyes kereskedelmi vállalat keres utazó ügynököt, aki kötelezi magát arra, hogy *sohasem énekli vagy fütyli utazás és munkaközben a »Ramona« című dal refrénjét.*

— **Megszületett a vatikáni állam első polgára.** *Rómából* írják: Tegnap megszületett a vatikáni állam legújabb polgára. Az első bennszülött vatikáni polgár *az egyik múzeumi alkalmazott fia. Keresztelőjét rendkívül fényes külsőségek mellett tartották meg.*

— **Az Országos Többtermelési Liga,** amely már hét éve dolgozik a magyar mezőgazdaság, ipar és kereskedelem érdekében a többtermelés és értékesítés megszervezésére és fejlesztésére, most, amig azok a gátló körülmények, amelyek a mai világgazdasági helyzetben exportunk egyik ágának fejlesztését gátolják, a *baromfitenyésztés és tollipar, gyümölcstermesztés, gyümölcsfeldolgozás, méhészet és kertészet ügyével foglalkozik fokozottan,* mert ezek a termelési ágak a 6.6 millió kat. holdat kitevő kisbirtokon is *sikerrel űzhetők.* A liga véleménye szerint a nagylártok gabonának, állatnak és más vagóntételekben szállítható terményeknek termelésével foglalkozzék és standard-terményeivel meg tenyészállataival adja meg egy-egy vidék terményeinek és állatainak *egységes jellegét.*

— **Joanovics Pál jobban van.** Jelentette a *Pesti Napló*, hogy *Joanovics* Pál főrendiházi tag, a községi kereszténypárt elnöke *Reichenhallban* súlyosan megbetegedett. A városházán nagy részvéttel értesültek Joanovics megbetegedéséről és dr. *Földes* Aladár azonnal odautazott. Az orvos távirata már megérkezett a városházára, amely szerint Joanovics Pál már jobban van, szállítása azonban néhány napot igénybe fog venni.

— **Segítségért kiált a Molnár ucca.** *(Levél a szerkesztőhöz.) Az Est* mai számában olvastam *egy molnáruccai lakosnak, szerencsétlen sorstársamnak panaszkodó levelét,* de miután ez sem írja le eléggé szemléltetően a környékünkön uralkodó szomorú állapotokat, tessék megengedni, hogy *mégegyszer Az Est szíves*ségéhez forduljak. A Molnár uccában, a város szívében, *igen jó polgári közönség lakik,* de az állapotok *már nyolcadik hete tűrhetetlenek.* A szennycsatorna nyitva, fenekén alig néhány munkás piszmog, *a kiszabadult patkányok és a legyek milliói a kétségbeesésbe kergetik a lakosságot.* Azon a kis darabon, ahol a csatornát már lefödték, *ismeretlen célból félemelet magasan hagyták a homokdombot, amit a legkisebb szél is felkavar. Kocsi vagy autó nem közelítheti meg az uccát,* mert a mellékuccákat is elzárták az építkezés anyagával és földhegyekkel. A mentők egy beteget *tíz pengyi gyaloglás árán tudtak csak kocsira tenni,* hogy pedig az augusztus 1-i költözködésnél mi volt, azt tessék elképzelni. Az Angol kisasszonyok iskolájának ablakai idenyílnak, két hét mulva itt a tanítási idő, mi lesz akkor? A felelősek intézkedjenek sürgősen, hogyha már ezt a csúnya és egészségtelen munkát éppen *a legnagyobb kánikulában* kellett csináltatni, legalább *sok munkáskéz gyorsan végezzen vele.* Az Est az egyedüli fórum, ahol mindenki meghallja panaszunkat, talán segítenek rajtunk. Tisztelettel: *Dr. N. G.-né.*

— **Jó emésztés — fél egészség.** Székrekedés, bélrenyheség esetén Artin dragée könnyű, normális ürüléshez segít.

— **A volt 24-es vadászok Bajtársi Egyesülete** e hó 25-én Kaposvárott a hősi halált halt bajtársak emlékét megörökítendő emléktábla leleplezéssel kapcsolatban *első országos vadász összejövetelét tartja. A rendezőség ezúton is kéri a volt bajtársakat, hogy az ünnepély díszét emelendő, minél nagyobb számban szíveskedjenek azon megjelenni.*

— **Hathavi fogház előfizetési pénzek elsikkasztásáért.** *Gelencsér* Imre ügynök, aki előfizetéseket gyüjtött, sikkasztásért került tegnap a törvényszék elé. A törvényszék a vádlottat hathavi fogháza és ötévi hivatalvesztésre ítélte. Az ítélet jogerős.

— **Az igazságügyminiszter Mária-Nosztrára utazott.** *Zsitvay* Tibor igazságügyminiszter ma reggel *Magasy* Dénes helyettes államtitkár, az igazságügyminisztérium börtönügyi osztályának főnöke, *Ghicy* Dénes miniszteri tanácsos és dr. *Bézay* Jenő miniszteri titkár kíséretében *Mária-Nosztrára* utazott, a női fegyintézet felülvizsgálására.

— **Jegyzék az idegen nyelvekre fordított magyar könyvekről.** *Magyar* Márta és *Kemény* Béla értékes jegyzéket készítettek azokról a tudományos, művészeti és irodalmi munkákról, amelyeket a különböző európai nyelvekre lefordítottak. Gazdag a tartalma a jegyzéknek, amely büszkén árulja el kultúrnivónkat és mutatja, hogy milyen helyet kaptunk Európa közmüvelődésében. A jegyzék 2 pengőért kapható *Az Est* könyvkereskedésében.

— **Több mint 60 esztendős a dr. Winternitz Vilmos tanár által alapított vízgyógyintézet** Kaltenleutgebenben, Bécs mellett, remek erdők közepette, széltől védve s bőségesen kitéve a nap sugarainak.

— **Miskolci tanárból — bolsevíki múzeumi igazgató.** *Miskolcról* jelenti tudósítónk: *Kóris* Kálmán miskolci tanár 1906-ban a székesfővároshoz került polgári iskolai rajztanárnak. A világháború utolsó éveiben *Jászi* Oszkár és *Kunfi* Zsigmond legszorosabb baráti köréhez tartozott, aki a szovjet uralma alatt a néprajzi múzeum vezetője lett, majd őt bízták meg egy nagyszabású kommunista népmúzeum felállításával. A szovjet bukása után természetesen Kórist megfosztották állásától. Kóris, aki elhelyezkedni nem tudott, hat évvel ezelőtt kiment Szovjetoroszországba, ahol a kazáni múzeum igazgatójává nevezték ki.

— **Halálozás.** Ifj. *Weil* József fakereskedő a háborúban szerzett súlyos sebesülése következtében e hónap 10-én elhúnyt.

— **Asszony, pukkadj meg! — írta búcsúlevelében az öngyilkos férj.** *Nagykanizsáról* jelentik: Italos ember *Jakabfy* János galamboki gazda. Sokszor vad veszekedés hangzott fel portáján. Tegnap délután *Jakabfy* ismét kocsmázott, majd felment a padlásra, ahol *felakasztotta* magát. Csak órák mulva talált rá a felesége. A csendőrök egy levelet találtak zsebében, amelyet asszonyához irt és amelyben úgy búcsúzik el tőle: *Most pedig pukkadj meg asszony, mert én meghalok!*

— **Belefuliadt a vizeshordóba.** *Nyíregyházáról* jelenti tudósítónk: Özv. *Kandel* Hermanné 67 éves öregasszony az udvaron levő vizeshordóban akart megfürödni. Hozzátartozóinak feltünt hosszas távolmaradása, keresésére indultak és az öregasszonyt fejjel a hordóba bukva, élettelenül találták. Szívszélhüdés érte.

(*Angelo felvétele*)

SPARBER BORISKA TEGNAP ÖNGYILKOS LETT

— **Gorkij támadása a fiatal kritikusok ellen.** *Moszkvából* írják: Az *Izvesztija* legújabb számában *Gorkij* rendkívül érdekes cikket írt. *A fiatal kritikusokat támadja erősen* ebben a cikkben. Szemükre veti, hogy túlságosan modernek és állandóan éles harcot hirdetnek az orosz irodalom klasszikusai ellen. Azan az alapon, hogy az orosz proletariátust a klasszikusok már nem érdeklik. Ezzel szemben *Gorkij kimutatja a kölcsönkönyvtárak statisztikái alapján, hogy az orosz munkásság érdeklődése egyre jobban növekszik Dosztojevszkij, Tolsztoj, Gogoly, Turgenyev és a többi klasszikus orosz regényíró iránt.* Nem szabad hadat viselni a klasszikusok ellen, — hirdeti *Gorkij* — inkább *tanulni kellene tőlük.*

— **Nagybeteg a csornai prépost.** *Csornáról* jelenti tudósítónk: Dr. *Burány* Gergely, a csornai premontrei rend prépostja a napokban váratlanul *súlyosan megbetegedett.* A nagybeteg főpapot beszállították a csornai *Margit*-kórházba.

— **Megkezdődtek Burgenlandban az osztrák hadgyakorlatok.** *Szombathelyről* jelenti tudósítónk: Az osztrák hadgyakorlatok egy részét az idén Burgenlandban rendezték meg. *A hadgyakorlatok, melyek a szentgotthárdi és németújvári járás elszakított részein folynak le, most kezdődtek meg.* Nagyobbrészben a gráci kaszárnyák csapatai vesznek részt a gyakorlatokon, melyeknek főrésze 22-én és 23-án zajlik le Hartberg körül. A résztvevő 1-es (burgenlandi) és 5-ös (stájer) brigád hadgyakorlatain *Vangvin* hadügyminiszter is megjelenik.

Háromnapos balatoni weekend

augusztus 18—19—20 Hévíz—Balatonboglár

Indulás: vasárnap reggel 6 óra 5 perckor a Délivasútról.
Érkezés: Keszthelyen át külön autobuszokon Hévizre 11 óra 45 perckor.

Ebéd a Friedrich-szálló éttermében, fürdő, vacsora, este táncmulatság. Másnap, 19-én kirándulás, fürdő, tombola.

Szent István-napján hajón Balatonboglárra

Fürdő a boglári strandon, ebéd, **visszaérkezés Budapestre** este 8 óra 25 perckor

A háromnapos kirándulás ára koszttal, lakással, úttal, belépőjegyekkel a mulatságokra, fürdőkkel, hajóúttal együtt 29 pengő

Szeptember 1: egri weekend

Indulás: vasárnap reggel 7 órakor. **Érkezés** Egerbe 9 óra 50 perckor. **Külön kocsik a vasúton, gazdag program Egerben, közös ebéd a Koronában**

Fürdés az egri uszodában és délután

megnézzük a nagy úszóversenyt Bárány városában

Az úszóversenyre korlátozott számú jegyek állnak rendelkezésre. Ajánlatos tehát idejében jelentkezni

Az egri weekend részvételi díja uszóversenyjeggyel együtt 13 pengő 50 fillér

Jelentkezni lehet **Az Est utazási- és menetjegyirodájában,** V. kerület, Vilmos császár út 14. személyesen, levélben, vagy telefónon ezen a számon: Automata 814—81

— **A Reviziós Lobogó fővédnöki szalagja »Az Est« kirakatában.** A Rothermere-Rákosi Reviziós Lobogó bizottság ügyéről sokat írtak a lapok. A bizottság — ügyeinek megvizsgálására — miniszteri biztos kiküldését kérte; *Venczel* tanácsjegyzőt küldte ki a főváros s a vizsgálat mindent rendben talált.

Rothermere lord, a bizottság fővédnöke július hó 14-én bízta meg a bizottságot azzal, hogy az ő fővédnöki szalagját Budapesten rendeljék meg és felkérte *Ripka* Ferenc főpolgármestert, hogy ezt, a felavatóünnepélyen, nevében a zászlóra erősítse.

A gyönyörű szép zászlószalag, amelynek felirata: »In hoc signo . . . Rothermere« a mai naptól kezdve Az Est kiadóhivatalának kirakatában látható és így azt az augusztus 18-án délelőtt 10 órakor, az Ügetőversenypályán kezdődő felavatási ünnepségek előtt már megtekintheti a nagyközönség. A díszes magyar motívumú szalag szombat, e hó 17-én késő estig marad kiadóhivatalunk kirakatában.

A felavató ünnepségen az eddigi bejelentések szerint 18 vármegye, 50 város és 1400 község képviselteti magát és azon a Hadviseltek Országos Szövetsége 1200 tagú küldöttsége vesz részt.

— **Orvosi hír.** Dr. *Münczer* Zsigmond orvos külföldi útjáról megérkezett és újból megkezdte rendelését. Népszínház u. 43. Telefon: J. 445—65.

Dr. *Ország* Nándor főorvos rendelését fog- és szájbetegek részére ismét megkezdte.

Dr. *Glück* István fogorvos nyári szabadságáról hazaérkezett és e hó 16-ától (péntek) újra rendel. VIII., József körút 30—32. Telefon: 391—62.

— **Ha Rákospalotán záporeső esik . . .** A dörgős, villámlós vihar akkor tört ki, amikor a »C« kocsi beérkezett Istvántelekre. Aki, ahol eresz alá jutott, meghuzódott.

Háromnegyed óra mulva még szemergett. Zápolya és Pázmány ucca sarok. Víz, tenger. A Zápolya ucca lejtős. A lerohanó víz itt *megreked. Pincékből kiönt mindent, a vakolat megrepedezik.*

Sikertelen terepszemle. Gázló sehol. Jószándékú emberek deszkákat akarnak lefektetni. *A víz félméter mély.*

Valaki leveti a cipőjét, felgyűri a nadrágja szárát, úgy indul neki az óceánnak. Most már többen utánna. Cipő a kézben; megindul a libasor. Az Imre ucca sarkán egy asszony beleül a vízbe. Tanácstalanul néz maga körül. Mindenki nevet. Az asszony is. *A víz elvitte a cipőjét.* Ijedtében kiejtette a kezéből. Kihalássza, kiönti belőle a vizet. Megrázza magát. Egy autó söpör végig. Mindenki csurom víz. A gyerekek boldogan lubickolnak a piszkos vízben. 1929 . . .

— **Idegenben,** úton, szokatlan koszton is stabilitást, erőt, egészséget jelent a reggeli- és uzsonnatejhez: *Ovomaltine.*

— **Házasság.** Margaret *Gondy* (Betlehem, Északamerika) és *Spuller* Ernő (Budapest) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Birkózóversenyek a Sportarénában.** Ma és mindennap a Sportarénában (Hermina út 65), az Angol Park kijárata mellett, *nagy nemzetközi professzionista birkózóversenyek a budapesti aranyövért.* Eddig neveztek: Hans *Schwarz* világbajnak (München), Otto *Huhtanen* finn világbajnok, *Cyclon* Ress (Amerika), szabadbirkózás világbajnoka, G. *Budrus* (orosz), R. *Benold* (osztrák), *Steinke* (német), *Angelescu* (román), *Szórádi* (magyar), P. *Wolke* (német), August *Ahrens* (német), P. *Landau* (német), H. *Reglin* (Európa-bajnok), *Weinert* (szász), *Weisz* B. (magyar), *Prohászka* (cseh). Helyárak *70 fillértől 3 pengőig.* Pénztár délután 3 órától a Sportarénában.

— **Összeölelkezve égett meg az öreg házaspár.** *Bukarestből* jelentik: Borzalmas tűzvész pusztított a Papazoglin uccában, ahol az egyik lakásban vasalás közben felrobbant a benzin és *a tűz lángba borította az egész emeletet, sőt belekapott a ház falépcsőjébe is.* A tűzoltók hamarosan megérkeztek. *Az egyik leégett szoba falai között borzalmas látvány tárult eléjük. Két megszenesedett holttest feküdt egymást átölelve.* A holttestekben felismerték a házbeliek az öreg *Schreier*-házaspárt. A férj már hosszabb idő óta súlyos betegen nyomta az ágyat. *Felesége nem akarta otthagyni halálos veszedelemben forgó férjét és így összeölelkezve, mindketten bent égtek.*

— **Amerikai magyarok zarándoklata az 1929. évi Szent István napi ünnepségekre.** *Newyorki* tudósítónk jelenti, hogy augusztus 2-án újabb 150 amerikai magyar indult el az óhazába, hogy az itt rendezendő Szent István napi ünnepségeken és a Külföldi Magyarok Világkongresszusán résztvegyenek. Ez a csoport a *Cosulich Line »Saturnia«* óriásmotorhajóján utazik, amely ezen az útján magyar lobogó alatt halad. A hajó 15-én délben érkezik Triesztbe, az utasokat ott a Cosulich Line különvonata várja, amely másnap, 16-án, reggel 10 órakor fut be a Délivasútra Budapesten. A főváros és a kormány nagy ünnepélyességgel kívánja fogadni az amerikai magyaroknak ezt a csoportját, amely előreláthatólag hosszabb ideig marad Budapesten.

— **Statisztika július hónap öngyilkosságairól és baleseteiről.** A Budapesti Önkéntes Mentőegyesület most tette közzé július hónapra szóló statisztikai kimutatását. Első segítségben részesítettek a mentők 1660 férfit, 1012 nőt, 79 gyermeket, összesen tehát 2751 személyt. Baleset 1003 volt, közülük sebzés 797, égési seb 47, felmart seb 5, lőtt seb 8, rándulás 28, ficamodás 11, törés 107. *Általános rosszullét miatt 748 személyt kellett első segélyben részesíteni.* A megfulladás veszélye világítógáz miatt 17, széngáz miatt 2, folyadék miatt 21, szilárd test miatt 10 személyt fenyegetett. *Hőkór miatt 6 személyt kellett kórházba szállítani,* áramütés 4 embert ért. Foglalkozási baleset 727 személyt ért. A vasút 1, a villamos 26, a személyautó 84, a teherautó 6, kerékpár 24, lovaskocsi 11, a motorkerékpár 20 személyt gázolt el. *Öngyilkosság 143 volt,* sportbaleset pedig 41. Az öngyilkosok és az öngyilkosságot megkísérelték közül 21 szúrással, 8 lövéssel, 8 leugrással, 10 akasztással, 18 vízbeugrással, 60 mérgezéssel, 15 gázmérgezéssel, 3 egyéb módon követte el tettét. A mentők *20 öngyilkost holtan találtak.* Legtöbben, 19-en, gázzal mérgezték meg magukat, a luminálmérgezések száma 10. Az öngyilkosok között 69 férfi és 74 nő volt.

— **A m. kir. osztálysorsjáték résztvevői** felkéretnek, hogy a megújítási betétet és az előírt 30 fillér költséget legkésőbb egy nappal a 22-én kezdődő ötödik osztály húzása előtt fizessék meg, különben minden igényük elvész! A főhúzások egy hónapig tartanak. 30.000 nyeremény kerül kisorsolásra 6,167.000 pengő összegben.

---

x **Sportoló, strandoló, nyaraló** WEGUMI cipőfűzőt használ, mert olcsó, praktikus, ruganyos, elszakíthatatlan és ami a legfőbb, kíméli az ember idegeit, mert nincs vele vesződség: egyszeri befűzéssel állandóan használható, úgy működik, mint a cugos cipőnél a ruganyos gumiszövet.

x **Montecarlói hangulat — Budapesten.** Montecarlói hangulat varázsával és a legdivatosabb fürdőhelyek mondain-hangulatával nyitja meg gróf Nyári Gusztáv, a pesti társaság kedvenc, fiatal arisztokratája szerdán, augusztus 14-én este a Margit körút 20. szám alatt lévő Begolyvár-át, hogy színpompás, tündéri kivilágítású éttermének kerthelyiségében hajnalig tartó fényes ünnepség keretében adja át Budapest legújabb szórakozóhelyét az előkelő társaságnak. Asztalrendelés: Automata 512—29.

x **Szőrszálait** karjáról, lábáról, stb. Dr. Morrison-szőrtelenítővel kiirthatja.

Már megint könnyelmű játék kezdődik a hadikölcsön- és a fővárosi kölcsönkötvényekkel

— *Az Est tudósítójától* —

Néhány nap óta újabb áremelkedés észlelhető a hadikölcsön és a fővárosi kötvények piacán, tegnap pedig már számbavehető hossz is mutatkozott. Ugyanazok a kezek mozgatják már megint ezt az újabb akciót is, mint a régieket is, valószínű, hogy megint a jóhiszemű közönség lesz az áldozat, mint mindig, valahányszor spekulánsok ezen a területen dolgozni kezdenek.

Milyen alapon kezdődik ez az újabb hossz? Mi történik, milyen állítólagos kormányintézkedésről értesült a spekuláció, hogy megint a hadikötvények vásárlását ajánlja jóhiszemű embereknek? És mi készül a fővárosnál, hogy állítólag beavatott személyek számlájára történnek megint sürgős vásárlások? *Illetékes helyeken senki sem tud semmit, ami ilyen újabb akció jogosságát indokolhatná.* És mégis, itt az újabb akció és már megint a legkülönbözőbb híreszteléssekkel van tele a piac, sugdolóznak, titkokat közölnek egymással a »beavatottak« és az árfolyamok mennek fölfelé.

Ez két okból veszedelmes. Ha tényleg készül valami és erről, igen helytelenül, nem tájékoztatják a közvéleményt, akkor megint lesznek jóhiszeműek, akik nem lévén tájékozva, vagy vesznek és később póruljárnak, vagy pedig a kissé javult árfolyamokat látva, eladják papírjaikat, hogy azokon később mások gazdagodjanak. Ha pedig semmi komoly alapja a dolognak nincs, akkor meg *miért tűrik a kormány és a főváros illetékes tényezői, hogy nevüket felhasználva a beavatottság látszatával, spekulánsok visszaéljenek* és jóhiszemű emberek megkárosításával alkalomszerű hasznot szerezzenek maguknak.

Ha nincs alapja a mozgalomnak, akkor nyilvános és gyors *cáfolatra* van szükség, ha pedig van, akkor figyelmeztetni kell a jóhiszemű kötvénytulajdonosokat, hogy óvatosak legyenek, nehogy megint beleessenek a spekuláció ásta vermekbe.

Azonban bármint is van, annyiszor ismétlődik már ez a játék a tőzsdén, annyian és annyiszor károsodtak már emiatt, hogy egészen érthetetlennek látszik, *miért nem vizsgálja meg egyszer a tőzsde tanácsa, kik állnak tulajdonképpen e folyton megismétlődő játék mögött,* kik a rendezők és kik terjesztik a hamis híreket? Hisz a tőzsdén egész nyíltan emlegetik ezt meg ezt a bankot, bankcéget és ügynököt, igazán könnyű volna tehát a spekulációk forrását kinyomozni. *Miért engedik, hogy mindig a közönség, a távolálló, jóhiszemű közönség károsodjék?*

Megépítik a Talbot-centrále távvezetékeit és a budapesti átadóállomást

A fővárossal még mindig nincs megegyezés

— *Az Est tudósítójától* —

Herrmann Miksa nyugalomba vonuló és szabadságon levő kereskedelemügyi miniszter a mérnökrendelet kiadhatása érdekében furcsa helyzetet teremtett. A legilletékesebb híradások szerint tárcáját véglegesen elhagyta, utóda azonban ki e pillanatban még csak helyettese

a szokásjog és a minisztériumi etika következéseképpen nincsen abban a helyzetben, hogy akár elvi jelentőségű, akár személyi kérdésekben állást foglaljon, vagy döntést hozzon.

E pillanatban tehát akárminő furcsa is, a kereskedelemügyi miniszteri tárca csak *formailag* van betöltve.

Ennek az állapotnak a fentartása az ország mai gazdasági helyzete és viszonyai mellett legalább is ártalmas s éppen ezért e pillanatban talán a legégetőbb kérdés

a kereskedelemügyi tárca végleges betöltése,

amiáltal a mai helyettes minisztert intézkedő jogkörrel ruháznák fel.

Egyébként beavatott helyen nyert információnk szerint a legnagyobb jelentőségű kérdések várnak sürgős elintézésre. Így például a régi kereskedelemügyi miniszter megépítette a Talbot-centrálét,

de nem volt elég ereje ahoz, hogy Budapest főváros vezetőségével megállapodást létesítsen az új elektromos központ által előállított erőátviteli áram átvételére.

Ezidőszerint tehát az a helyzet, hogy rövidesen kész az új nagy villanytelep, de senkinek sem kell az általa rendelkezésre bocsátandó áram.

Hogy pedig az egész ügy vitele milyen fejetlenül történt, arra nézve érdemes feljegyezni, hogy mind a mai napig nem történt intézkedés arranézve, hogy például Tatától Budapestig megépítsék a távvezetéket

és elfeledkeztek arról is, hogy mindenre való tekintet nélkül meg kell építeni Budapesten az átadó állomást,

amely nélkül a nagy áramfejlesztő telepnek egyáltalán nincsen fogyasztó piaca.

Mint most bennünket informálnak, *Bud* János kereskedelemügyi miniszter minden ideiglenessége daczára, — lévén az ország igen jelentős anyagi ügyéről szó, —

saját felelősségére elrendelte a távvezeték és az átadó állomás építési munkálatainak azonnali megkezdését

azzal, hogy az építkezéseknek még a folyó év végéig be kell fejeződniök.

⊙ **NINCS MÁR »MAGYAR JÖVŐ«.** *Bernolák* Nándor ügyvéd, volt népjóléti miniszter címén mától számított hat hónapon belül jelentkezni kell mindazoknak, akik annak idején olyan szerencsések vagy szerencsétlenek voltak, hogy üzleti összeköttetésbe kerültek a *Magyar Jövő Ifjúsági és Irodalmi Részvénytársasággal,* és még ma is valami követelnivalójuk van a vállalattal szemben. Ezt közli ma a hivatalos lap *a cégbíróság 26.364. számú végzése alapján.*

Már kevesen tudják, hogy e pár soros felszólítás mögött tulajdonképpen milyen mozgalmas események húzódnak meg. Ez a *Magyar Jövő* volt az a kurzusalapítás, amelyen annak idején boldogemlékű *Prohászka* Ottokár püspök is oly sok pénzt vesztett és amely magas miniszteri támogatás segítségével *az összes iskolák tanszer-szükségletének szállítója, esetleg előállítója akart lenni,* de mindenféle oknál fogva összeomlott.

Hosszú egyezgetési kísérletek után nem volt más teendő, kimondták a felszámolást és dr. *Bernolák* Nándor volt miniszter egyik igazgatósági taggal együtt most fogja ezt a felszámolást a bíróság rendelkezése alapján végrehajtani.

⊙ **GRÓF WENCKHEIM DÉNES A CÉGJEGYZÉKBEN.** Gróf *Wenckheim* Dénes, mint kunszentmiklósi gőzmalomtulajdonos, önállóan bejegyeztette magát a *magáncégek* kereskedelmi cégjegyzékébe.

⊙ **RELLÁÉK ÚJABB VESZTESÉGE.** *Rella N. és unokaöccse építési vállalat rt.,* amely már tavaly is veszteséggel zárta mérlegét, az idén 53.579 pengő veszteséget mutat ki zárszámadásaiban. Az eredményszámla szerint a vállalatot 1927—28-ban *105.158 pengő építkezési veszteségek* érték. A hitelezők követelése körülbelül egy félmillió pengő.

Két reklám-fürdőutazás

KONSTANTINSBADBA

Marienbad mellett

Legjobb iszap- és természetes szénsavas, vasas és kénes fürdők szívbajok és női betegségek ellen. Strandfürdő. — Indulás ez évi augusztus hó 31-én és szeptember hó 7-én, mindenkor 13.50 órakor Wien Franz Josef-Bahnhofról. — Az utazás ára 14 napi tartózkodással, gyógykezeléssel, elsőrendű ellátással, fürdővel, gyógydíjjal, orvosi kezeléssel és Budapest—Wien—Konstantinsbad—Wien—Budapest között gyv. III. osztályú vasúti jeggyel együtt 265 pengő. — Ugyanez 21 napi tartózkodással 355 pengő. Borravalók az árban nincsenek beleértve. — Felvilágosítással szolgál a **Máv. Menetjegyiroda,** Vigadó tér 1

A magyar beszéd színpadi művészei

Írta: Rédey Tivadar

II.

Szacsvay Imre.

Kent.

... van valami magadtartásában,
mit uramnak szeretnék nevezni.

Lear.

Mi az?

Kent.

Méltóság.

A nyolcvanas évek kezdetével Shakespeare fenséges aggastyán-tragédiája hét teljes esztendőre lekerült a Nemzeti Színház játékrendjéről. Úgy tetszett, mintha az Egressy Gábor meg Lendvay Márton hatalmas hagyományának nem akadna méltó folytatója. Első színpadunk derekas erőket állított az akkortájt nekilendülő társadalmi dráma szolgálatába, a népies magyar genre is kitűnő letéteményesekre talált, csak a tragikai nagy stílus maradt hova-tovább — legalább férfiágon — gazdátlanul; Jászai Marinak egyre jobban kiteljesedő klasszikus egyéniségéhez Paulay igazgató nem lelt egyenértékű férfi-játéktársat. Nagy Imrét gyönyörű orgánuma meg a közönség páratlan kegye ajánlotta, ám a Macbeth- meg Brutus-féle massziv alakokban nyilvánvalóvá lett lényének eredendő puhasága és töredezettsége; *Lear*ben való föllléptetésére gondolni sem lehetett. Átmenetileg az utóbb szintén tragikus körülmények között elhúnyt Ecsedi Kovács Gyulával kísérleteztek; voltak is sikerei, ezek azonban mögötte maradtak kolozsvári diadalainak, s 1881-ben végkép elhagyta a fővárost, ahol ez az erősen partikuláris jellegű művész eladdig is inkább csak vendégnek számított. Távozásával Lear szerepe — mint említők — hosszú árvaságra jutott.

1888 augusztus 24-én Szacsvay Imre vállalkozott az »ízről ízre király« aggastyánnak megtestesítésére. A művész akkor harmincnegyedik évében járt s négy év óta volt szerződött tagja a színháznak. Kolozsvárról került a fővárosba, mint azok majdnem mind, akikkel Paulay Ede azidétt gárdáját kiegészítette (Mihályfi, Gyenes, Gabányi). Budapesti működésének első évei osztatlan elismerést alig termettek. Bemutatkozása — a *Fedora* Ipanof Loriszában, 1884 március 21-én — inkább kudarc volt, mint diadal: »a közönség feltűnőleg hideg volt iránta« — állapítja meg a Pesti Napló kritikusa. Első

vel csillapítja ugyan első étvágyát, de már a Nemzeti Múzeum könyvtárát nem tudja kifosztani. Az »ifjúmunkásoknak« »alapvető társadalomtudományi és tendenciózus szépirodalmat« tartalmazó külön könyvtárra is van szükségük. A munkástömegek átképzése kedvéért pedig a Szabó Ervin-könyvtár fiókhálózata mellett gyári, laktanyai, mozgó és vidéki könyvtárakat, ú. n. »szellemi népkonyhákat« készülnek szervezni. A tervbevett 100 gyári könyvtárból alig három valósul meg. Vidéken pedig magánosok, egyházak és egyesületek könyvtárainak egybeolvasztásával Erzsébetfalván, Kispesten, Újpesten, Kőbányán, Pápán, Zalaegerszegen, Egerben, Orosházán és még körülbelül húsz helyen indulnak meg az előkészítő munkálatok, amelyek azonban teljes befejezésig sohasem jutnak.

Összefoglalva a magyarországi bolsevizmusnak a közgyűjtemények körül lejátszódó fejezetét, azt látjuk, hogy itt is nagyokat ígérnek, de beváltani nem tudnak semmit. Olyan gondolatokat harsognak bele a világba, melyek nem tőlük származnak vagy pedig egyáltalán meg sem valósíthatók. A vörös farsangon a műveltséget is igyekeznek vörös jelmezbe bújtatni. És valamint a magyarországi bolsevizmus eseményeinek s jelenségeinek nagy része személyi motivumokból születik, azonképen személyi motivumok folytán hal is meg. *A szereplők t. i. nem képesek azokhoz a nagy feladatokhoz hozzánőni, amelyekre vállalkoznak.* A régi, kipróbált erők fölé és azok helyett olyan tömegével helyezik el a maguk értéktelen embereit, hogy azoknak kezén, még a régi jó ideákból is, okvetetlenül kompromittált ideák lesznek.

A bolsevista forgatag érvényesülési tolongásában előtérbe jutnak az éretlenül fiatalok, a nagyképűen szájasok s a lelkiismeretlenül könyöklők. A »beérkezettek« autón járnak, nagy pénzeket vágnak zsebre, lehetőleg a Szovjet-Hungáriában étkeznek s fékevesztetten gázolnak bele a magyar közműveltség virágos kertjébe. Intézkedéseikben a pápa csalhatatlanságát mímelik s szemérmetlenül csupán látszatra törekszenek. Így tervezeteik is a látszatokon épülnek fel, ép azért omlanak össze, s velük szemben a múlt valóságai gránitkövek maradnak. Sietségük a végnek érzéséből fakad. Mindent azonnal el akarnak bolygatni a helyéről — mohó és rohanó tempóval — lehetőleg úgy, hogy ne lehessen egyhamar visszacsinálni. Így és ilyenekkel nem egy ország, de egy szatócsbolt ügyeit sem lehet elintézni. A gondolkodás földszintjén járó emberek, azalatt a pár hónap alatt, míg a hatalom a kezükben van, nem tudják vagy nem akarják megérteni, hogy a művelődés terén is csak lépcsőkön és fokozatosan lehet az emeletre jutni.

járnak rosszul a vörösőrök sem, akik több fiókkönyvtár mellett központi könyvtárnak lefoglalják József főherceg könyvtárát és palotáját, ahol Diamant elvtárs jelentése szerint »minden tekintetben alkalmas, zavartalan, világos és kellően bútorozott helyiség áll rendelkezésre«.

A vidéki munkás- és katonatanácsok körében, kultúrpolitikájukat illetően, mindjárt az elején — hivatalos irat szerint — »felüti fejét a kicsinyes lokalpatriotizmus«. Már a kismartoni Esterházy-kincsek nagy részét emiatt a helyén kell hagyni. A keszthelyiek pedig a Festetich-könyvtárt semmi áron nem akarják kiadni. Argumentumaik között vasvillák is szerepelnek. Az ötletes könyvtárügyi politikai megbízottak erre, ha már a könyvtárt nem hozhatják el, a köz javára akként akarják értékesíteni, hogy Keszthelyre tudóstenyészdét terveznek a könyvtárhoz, Történettudományi Intézet címen, 10—12 tudós számára.

»A meglevő könyvtárak észszerű átszervezése és továbbfejlesztése, új könyvtárak alapítása és feleslegesek megszűntetése« az ország fővárosában sem járt nagyobb sikerrel. *A múzeumi, az egyetemi és az akadémiai könyvtáraknak* »az általános szellemi tudományok céljaira« való egyesítését nem tudják végrehajtani. Tervbeveszik, hogy az Egyetemi Könyvtárt a szellemi tudományok gyűjteményévé alakítják át, míg a műegyetem könyvtárába csoportosítják a természettudományi és matematikai tárgyú kisebb gyűjteményeket. De végül is megelégszenek egy nagy »összkatalógus« gondolatával, melyet már régebben és helyesebben Gulyás Pál vetett fel a szakirodalomban. Még a nagyüzemre tervezett *Szabó Ervin*-, egykor *Városi könyvtár* sem épül ki, pedig ez ugyancsak szívükhöz nőtt. Ezt a társadalmi tudományok központi medencéjének szeretnék tartogatni, amely a többi közt elnyelni készült a statisztikai, a képviselőházi, a kereskedelmi és a társadalmi múzeumi könyvtárakat is. Valami szép és előkelő helyet keresnek a számára, bank- vagy magánpalotafélét, a fiókjainak pedig kávéházakat. De a lakásbiztosság nem túlságosan figyelmes a kultúrcélok irányában. A palotákba inkább proletárokat rak és a gombamódra szaporodó hivatalokat.

A közkönyvtárak egyesítése, »észszerű« beosztása, »kritikai« átdolgozása, válogatása és átutalása sehogyse megy vagy legalább is nagyon rosszul. Terveznek az érdekképviseletek és magánosok könyvtárának lefoglalásával közgazdasági, mezőgazdasági, természettudományi, művészeti stb., sőt zsidókönyvtárt is. A zenetudományi könyvtár céljára lefoglalják az Emmer-palotát és a Léderer-könyvtárt. Emmernét szándékoznak megtenni felügyelőnőnek, Léderert pedig könyvtárosnak. A hangos és mohó Proletár Múzeum kijelenti: »rajta lesz, hogy úttörő munkáját magánosok és egyesületek gyűjtésének igénybevétele útján az elérhető teljességig fokozza«. Halász Gyula, Grill Richárd, a köztársasági Nagy György és mások könyvtárainak bekebelezése-

»kommunizálás« költségeit. Sem az eszközökkel, sem az emberekkel nem számol itt senki. Legfőképen pedig hiányzik a felelősség érzése. Számjegyekre ügyet sem vetnek. Az előirányzatok és az elszámolások körvonalait igyekeznek — sokszor tudatosan — fantasztikumok ködébe burkolni. Ezt még »a szociális termelésből fakadó jólét« sem bírná ki sokáig.

Húsz esztendő óta tartanak a múzeumokban vasárnaponként *munkás-előadásokat.* Ezt most hétköznapok délutánjaira áttéve, intézményesen rendszeresítik, hogy megnyíljék általa a proletárok számára is a magasabbrendű műveltséghez vezető ajtó, s a múzeumokban rejlő továbbképző- és propaganda-erő jobban legyen gyümölcsöztethető. A direktórium ráparancsol a tisztviselőkre, hogy előadásokat tartsanak, de nem tud ráparancsolni a munkásokra, hogy a nekik rendezett előadásokat meg is hallgassák. Az »ifjúmunkások«-nak iparossegédek — Silbermann és társai — tartanak múzeumi előadásokat, melyeknél csak a napidíj nagy, de a tanulság semmi.

A könyvtáraknál ugyanaz az átcsoportosító- és központosító düh, mint a múzeumoknál. Mindenekelőtt *könyvgyűjtő- és elosztótelepet* szerveznek, ahol erőszakkal és vásárlással nagymennyiségű könyvanyagot halmoznak föl az alapítandó könyvtárak céljaira. Idekerülnek Hunyadi, Zselénszky, Bethlen, Wenckheim, Széchenyi, Zichy grófok, továbbá Szemere Miklós, Ullmann Adolf báró stb. »szocializált« könyvtárai. Károlyi Mihály könyvtárát meghagyják saját használatára. Azonkívül irgalmatlanul elhurcolnak egyesületi könyvtárakat a Park-Klubtól kezdve a Katholikus Legényegyletekig, összesen 28-at. Nem kímélik az egyházak és az állami intézetek tulajdonát sem. Százhuszonöt cégtől a becsár 40%-áért vásárolnak s a kiadók, könyvkereskedők és antikváriusok raktárait lefoglalják. Mindezt a harácsolást »az észszerű és gazdaságos központosítás« jelszavával.

A könyvtárügyek elvi irányítását egy megalakítandó Országos Könyvtárügyi Tanácsnak szánják, amely a megszűnő Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa nyomába lépne. A központosított adminisztrációt pedig az *Országos Könyvtárügyi és Bibliografiai Intézet* alá osztják, amely az ország könyvtárügyeinek és a könyvtárakkal összekötött tudományos kutatásnak és népnevelőmunkának egységes vezetését s felügyeletét 21 tisztviselővel és megfelelő kocsiparkkal végzi.

Egyelőre azonban a köztulajdonba vett tudományos és közművelődési könyvtárakra vonatkozó rendelkezések legnagyobb része csak irott malaszt marad. A centralizmus hangoztatása mellett sok baj van a különleges törekvésekkel. A kerületi, járási, megyei és városi tanácsok közművelődési osztályai párhuzamosan intézkednek. A sok tanács közt mindenki tanácstalan marad és azt teszi, ami neki jól esik, vagy amit kibír ügyesen erőszakolni. Csip-csup kategóriák külön könyvtárt kapnak: a pártszervezetek, a fodrászok stb. Nem

gyűjteményekben beleszőtték-fonták magukat saját feladataikba, nagymértékben óvatosak és konzervativek. Tehetetlenségükben ki vannak védtelenül szolgáltatva az új állameszme lovagjainak. De mihelyest reáeszmélnek a gyenge kaliberű rendelkezésekből a helyzet tarthatatlanságára, húzzákhalasztják az intézkedések végrehajtását és mentik, ami menthető. A múzeumi Deák-szoba, a történelmi arcképcsarnok, a múzeumi levéltár stb. helyén marad. A helyszűkére való hivatkozással minden hurcolkodást megakadályoznak. Az új tisztviselők pedig nem kapnak sem szobát, sem íróasztalt: lézengve demoralizálják egymást.

A múzeális intézmények hagyományos erejét sem a dicsekvésekkel, sem a nagyszámban felvonultatott új gárdával, sem pedig a leglehetetlenebb pénzügyi műveletekkel nem sikerül lebírni. Szívesen és gyakran nyilatkoznak az ujságokban szakkérdésekről. Megkettőzik a tisztviselők számát: a múzeumi könyvtárhoz 40 új szakembert akarnak kinevezni. E célra néhány hetes gyorskurzus után 200 hallgatónak adnak, minden vizsgálat mellőzésével, könyvtárosi bizonyítványt. A Természettudományi Múzeumnál 33 új tisztviselőt helyeznek el. A Néptudományi Intézet élére pedig egy polgári iskolai tanitót tesznek, Kóris Kálmánt, akinek »világfelfogása megfelel az idők szellemének«. Lukács György erre hivatkozva engedélyez mellé aligazgatót, titkárt, számvevőt, könyvelőt, 34 tisztviselőt, 9 gépírót, 3 fordítot, 13 altisztet, 3 fényképészt, 2 asztalost, 2 lakatost, 1 mázolót, 1 fonograf-kezelőt, 2 könyvkötőt, 2 teherautót, 2 személyszállítót, 2 kétlovas és 2 egylovas kocsit. Úgy látszik, »a primitiv élet lelki feltételeinek feldolgozása« ennél kisebb apparátussal nem bonyolítható le. Talán épen ennek hiányában a magyar népismertető tudomány eddigi mívelői »a lelki feltételek leszármazottjait nem tudták belehelyezni egy zártabb összefüggésbe.«

A hóbortos és szélsőséges túlzások a *költségvetéseknél* is kiütköznek. Tájékoztató részletezésre és megokolásra nem vetnek súlyt. Legtöbbször nincs különválasztva a személyi és a dologi, a rendes és a rendkivüli, az állandó és az átmeneti kiadás. Az előirányzatból hiányzik a közgyűjtemények funkcióinak, követelményeinek és lehetőségeinek szabatos átgondolása. Egyszerűség kedvéért pl. a Természettudományi Múzeumnak kiutalnak két hónapra egymillió koronát, hogy gazdálkodjék, amíg benne tart. A sok túlzott és irreális beállítás mellett jelentékeny és lényeges szükségletről nem gondoskodnak. A Néptudományi Intézetnél »propaganda« célokra 300,000 korona van előirányozva; őrzésre, tisztogatásra, bútorozásra, biztositásra stb.-re ellenben egy fillér sem. A vidéki közművelődési könyvtárak személyi kiadásait évi tiz millióra szándékoznak előirányozni, viszont a könyvek vásárlásáról és karbantartásáról nem esik szó. Kenczler két cédulán kiutal a Magyar Nemzeti Múzeum pénztárából húszezer koronát és a mellényzsebéből fizeti a nagyszabású

A népbiztosságnál és a direktóriumnál a múzeumok egységesítése és szétosztása kérdésénél mindig egyetemes múzeumi szempontokról beszélnek, de tulajdonképen csak a magyar szónak nemzeti aláhúzása ellen van kifogásuk. A magyar föld emlékeiről topografiai értelemben vesznek tudomást. A faji sajátosság értékelése, mind a régiségtárnál, mind a néprajzinál, sőt a könyvtárban is, veszedelmes politikai irányzatként esik latba. Lukács György szerint az egész Nemzeti Múzeum eddigi gyűjtési rendszere — még a természetrajzi tárakban is — »a feudális faji ideologia leghűségesebb kiszolgálója«.

A *Szépművészeti* és az *Iparművészeti Múzeum*okat dédelgetik. Nemcsak megrakják a magánosoktól és az egyházaktól »elkommunizált« műkincsekkel, hanem szabad válogatást engednek számukra a Magyar Nemzeti Múzeum művészeti és iparművészeti anyagából. »Ezek egyetemes cél kitűzése alapján dolgoznak ... a hozzájuk tartozó mindenféle tárgykör összes tárgyait kell, hogy tartalmazzák a módszeres kutatás és a tömegnevelés céljaira« — mondja a népbiztosi megokolás. Az egyetemes szempont nevében kiválogatják a szobrokat, a görög cserepeket, a bútorokat, az ötvösműveket, a keletázsiai tárgyakat, az illusztrált könyveket stb., mert »az igazi internacionalizmus idejében nincs értelme és lehetősége a sovén magyar szempontok különösebb hangsúlyozásának.«

Az új ideologia szellemében, akként gyúrják a múzeumokat, mint ahogy a pék bedagasztja a tésztát. Kiválasztó-, leltározó-, átszervező- és elszállítóbizottságok jönnek a Nemzeti Múzeumba, a természetrajzi tárakból — a »biologiá«-ra vetvén a fősúlyt — önálló Természettudományi Múzeum lesz, külön őslénytani és embertani osztályokkal bővítve. A régiségtárból »szociologiai keresztmetszetekkel« Művelődéstörténeti Múzeumot szándékoznak felállítani. A néprajzi tárból, a lélektanra alapozva, kikeltődik egy nagyszabású Néptudományi Intézet gondolata anthropogeografiai, ergologiai, demografiai, etnografiai, folklore- és zenei alosztályokkal körülrakva. Aránylag a könyvtárt kímélik legjobban. Meg akarják hagyni Könyvmúzeumnak. Mindössze a levéltár, a miniaturás és illusztrált könyvek, a néptani s a lármás Proletár Múzeum által követelt anyag forog veszélyben.

A nagyotakaró papirosintézkedések a Nemzeti Múzeum nemes hagyományokon épült szerkezetét megbontják ugyan, de alapjában nem képesek feldúlni. A tervekből s a rendelkezésekből ugyanis mindig hiányzik a megvalósíthatóság józan mérlegelése. Még ha egészen jó — már régebben felvetett — ideák vesszőparipájára ülnek fel is, a végrehajtást megvalósítani nem tudják.

A régi *tisztviselők* szereplésétől is sok függ. Az első zűrzavarban mindenkit lebéklyóz az egzisztenciára menő fenyegetés, mely zord szigorral lép fel és csak a szolgákkal szemben enyhül gyengédséggé. Azok a szakemberek, akik a köz-

Közgyűjteményeink a vörös uralom alatt

(Egy fejezet a magyarországi bolsevizmus történetéből.)

Írta: Czakó Elemér.

A magyar múzeumok, könyvtárak és levéltárak mindenkor a köz érdekét szolgálják. Tudósoknak és a tanulni vágyó nagyközönségnek egyaránt állandóan rendelkezésére állanak. Kapitalisztikus bélyeg nincs rajtuk. Fejedelmi kegy híján csupán magán- és közáldozatkészségből születtek. Bolsevistáinknak tehát, mikor a hatalmat átvették, nem is lett volna semmi okuk a közgyűjtemények »gyökeres átszervezésére«. De egyrészt viszket bennök a vágy, hogy e téren is felmutassanak »forradalmi vívmányokat«, másrészt Lenin nyomán akként magyarázzák Marx és Engels tanainak gyakorlati megvalósítását, hogy minden szerves fejlődésből kialakult intézményt fenekestől fel kell forgatni, mert ez nagyban elősegíti az új társadalmi rend térfoglalását. Azonkívül a régi szerkezetek összetördelése, átszervezése vagy új címekkel való ellátása kitűnő alkalmat nyujt régi munkálatoknak új alapításként való feltüntetésére.

Minden mozgalomban jelentős szerepet játszanak a személyi indítékok. A közgyűjtemények felől intézkedő bolsevistáink egészen kicsi és jelentéktelen emberek. Az egyiknek felesége Kun Béla titkárnője. E réven sikerült megbízáshoz jutni. Megalakítják a múzeumi direktóriumot és könyvtárügyi politikai megbízottakat neveztetnek ki. Rokonok, sógorok és egyhivatalbeli díjnokok egymásról igazolják a politikai megbízhatóságot s ezzel fontos szerephez jutnak.

A múzeumi direktórium a Szépművészeti Múzeum néhány kezdő hivatalnokából telik ki. A műkincseket kommunizáló Kenczler Hugóban van némi jóhiszeműség, Wilde Jánosban a tudás van meg, Antal Frigyesben egyikből sincs semmi. A könyvtárügyi politikai megbízottak viszont a Fővárosi Könyvtárból kerülnek ki — s ez az intézet tevékeny részt vett mindkét »forradalom« előkészítésében. Dienes László, a kommunista Dienesek családjából, és Kőhalmi Béla veszik át a könyvtári ügyek intézését.

A *Magyar Nemzeti Múzeum* »célszerű átcsoportosításához« Kenczlert küldik ki, ugyanazt a Kenczlert, aki kevéssel előbb tettleges bántalmak közt kényszerül elhagyni ez intézetet. Érthető, hogy visszatérésekor ghettó-gyűlölettől fűtve, túlhevített szovjetfantáziával meg akarja szűntetni, illetőleg külön részekre bontani a Magyar Nemzeti Múzeumot, mindenekelőtt pedig kigyomlálni belőle, ami magyar és ami nemzeti.

hogy a régi lantnak ereje nem lankadt meg, s ösztönszerű művészi érzékkel óvják és fejlesztik tovább líránknak már kiharcolt értékeit. S külső és belső formai eredményeik — amelyekről alább lesz szó — egy színvonalon állanak az új irányok értékeivel, sőt jövendő költészetünk egy-két vonatkozásában talán épen az ő munkásságukba fog több belekapcsolódási lehetőséget találni.

Általában, ha újabb líránk fejlődését nagyobb messzeségből tekintjük (nem a legújabbat, mert az kiesik ez értekezés kereteiből), két egymással szakadékosan ellentétes irányt látunk: az új szellem művelőit s a réginek folytatóit. Valójában azonban, bár e két irány erős szétválasztása tagadhatatlan, egy közelebbi szemlélet előtt fel kell tűnni bizonyos egymásba szövődéseknek és határbeszögelléseknek, úgyhogy e két irány lényeges és megkülönböztető sajátságai, mint a spektrum két egymás melletti színe, csak legtelítettebb fokain mutatnak éles és erős különbséget, a határoknál azonban az átmenetnek szinte észrevehetetlen tompítottságával egymásba mosódnak. Az irodalomtörténeti vizsgálódás azonban a legtípikusabb, szinte példányszerű megnyilatkozásokat nézi és teljes tudatában annak, hogy minden tudomány tudatos korlátozottság és rendezettség, állapítja meg az egymásba színeződő, lényegükben azonban eltérő megnyilatkozások különbségét.

E tanulmány is megkísérli, hogy miután már a költői témák változását futólag jelezte, most az újabb magyar líra belső és külső formai sajátságain kívül kiemeljen egy-két felötlőbb és jelentékenyebb változást, amely míg egyfelől az újabb lírát a régebbitől, addig másfelől az újabb kornak két irányát is egymástól jellegzetesen megkülönbözteti.

Koris Kálmán

szül. Miskolczon 1878 aug. 5.
Gim. sétti Ref.
1898/99. I–II I. c. rajztjel

Talizmán érmek, római

V. 258.

KÉTELKEDÜNK

LEGYEN SZABAD a legnagyobb kétkedéssel fogadnunk a nyilas sajtó lelkendező tudósítását, amely arról számol be, hogy Erdély városai: Nagybánya, Nagykároly, Szatmárnémeti, Dés, Hosszúfalu, Beszterce, Szászrégen és Marosvásárhely ujjongva fogadták a szélsőséges mozgalom keletre kirándult vezetőjét, helyettesét és főszéktartóját. Bizonyára voltak híveik, akik a kijelölt találkozóhelyeken megjelentek s akiket már sikerült előzőleg elbódítani a felelőtlen ígérgetések, a nagyzoló tervek, a gyülölködés és indulat jelszavaival. De anélkül, hogy jelen lettünk volna, meg merjük kockáztatni ezt az állítást, hogy ezek nem képviselték Erdélyt, nem képviselték Erdélynek sokat szenvedett és büszke örömmel felszabadult népét; nem képviselték a városokat, amelyeket pártvezető és főszéktartó látogatásukkal megtiszteltek. Hogyan? Nagybánya, Nagykároly, Szatmárnémeti — a többi városok és falvak, egész Erdély: azért a férfiúért rajongana, aki az államfő legfelső kegyelmi elhatározásából csak nemrég hagyta el a börtönt? Az erdélyi szellem, amelynek gerinces szabadságszeretete és hagyománytisztelete közismert, amely a nemzetiségi kérdést egy fájdalmas és szörnyű elnyomatás mozzanatain keresztül ismerte meg: azért a pártvezető-helyettesért rajongana, azt fogadná ujjongva, annak lábai elé hintene virágot, akit éppen a nemzetiségi kérdésben elfoglalt álláspontja miatt a magyar törvényhozás kizárt sorai közül? Erdély, amelynek emelkedett műveltsége, tündöklő embersége nagyszerű és hősi kiállása a történelem során nem egyszer fáklyaként világította be földrészünket — ez az Erdély eszményét látná egy olyan irányzatban, amelynek hivatalos képviselői egymásután jelennek meg a bíróság előtt és távoznak onnan súlyos büntetéssel terhelten — ha meg nem szöknek cselekedetük következménye elől? A mozgalmak, irányzatok érdekében elindított hangulatkeltés jobbadán nem szokott szemérmes lenni. Gyakorta átcsap a szavahihetőség határain. De úgy érezzük, hogy az öröm és harangzúgás között csak nemrég visszakerült Erdély megérdemelné a kíméletet még a legkíméletlenebb történés részéről is. Megérdemelné, hogy az egyébként senkire és semmire tekintetet nem vető propaganda kívül hagyja a maga kicsinyes célterületén. És ne tulajdonítson neki ujjongást és lelkesedést akkor, amikor minden bizonyosság szerint Erdély komoly és lelkiismeretes, sokat szenvedett és bátran helytállt társadalma megütközve, sőt megdöbbenve figyeli annak az áramlatnak zavaros hullámait, amely egymást követő büntetőpereket, elképesztő merényleteket hömpölyögtet. Erdélynek, Erdély nagymultú és hagyományú városainak, Erdély nagyszerű népének nevében kell tiltakozni a vakmerő kísérlet ellen, mely a megszokott módszerekkel beszervezett hívek csoportját a nemes országrésszel akarja azonosítani.

◆◆

VÁDBESZÉD

SÚLYOS vádbeszédben bélyegezte meg az ügyész a kézigránátos összeesküvőket. „*Micsoda emberek akarják* — mondotta — *kezükbe kaparintani az ország és mindnyájunk sorsát? Gyilkosok! Gyilkosok, akik kézigránátokkal akarnak országot építeni, holott bombákkal az országot csak rombadönteni lehet, de felépíteni soha. Ezek az emberek akarják az országot vezetni? Ezek, akiknek értelme oly csekély és akik sohasem lehetnek alkalmasak arra, hogy bármilyen kis vezető szerepet is játszanak?*“ Türelemmel és nyugalommal várjuk a jogerős ítéletet, amelynek természetesen nem óhajtunk elébe vágni. A kérdés lényegén tulajdonképpen nem is sokat változtat az, hogy a perben szereplő egyes vádlottakat milyen büntetéssel sujtja az igazságszolgáltatás keze. A kérdés lényege az, hogy kik ezek az emberek, milyen képességekkel rendelkeznek és milyen eszközöket akartak igénybe venni, amikor a maguk sötét és kalandos módján a hatalom felé törtek. Szellemi képességük még kicsiny vezető szerepre sem tenné alkalmassá őket és ime — az ügyész szavait idézzük — az ország és mindnyájunk sorsát akarták kezükbe kaparintani, államot és társadalmat akartak vezetni és irányítani. A kérdés lényege az, hogy hol szívták magukba ezek a mindenre kész desperádók a bűnös elszántságot, micsoda szólamok váltották ki belőlük az elvetemült terveket, miféle izgatás vezette őket arra az útra, amelyen bombák segítségével akartak előre törni? Honnan ered a közvetlen, vagy közvetett bujtogatás, micsoda szüntelen és állandó befolyásolás rabolja meg őket józanságuktól annyira, hogy a maguk csekély intelligenciájával egy egész nemzet sorsát akarják a kezükbe kaparintani és irányítani?

◆◆

TÁVOZÁS

MEGSZOKOTT durva és alpári modorában nem kevesebbet kíván a nyilas sajtó a szabadelvű gondolat képviselőitől, mint azt, hogy: hagyják el helyüket, hagyják oda a törvényhozást. Vitába szállni ezzel a nem annyira jámbor, mint ostoba óhajtással, nem kívánunk. Inkább csak a saját házatája felé szeretnők fordítani a türelmetlen követelődző figyelmét. Már ajánlottuk is nem egyszer: ne foglalkozzék más pártok, más gondolatvilágok képviselőinek dolgaival addig, amíg saját és előkelő párttisztségviselőinek ügyei felől oly mélyen és makacsul hallgat. Ami a törvényhozók sorai közül való távozást illeti, az utóbbi időben igen kellemetlen kísérő körülmények között hagyták el a képviselői padokat jónéhányan. Ha szabad a nyilas sajtó emlékezetét felfrissítenünk: Hubay Kálmán, Vágó Pál, Wirth Károly, Kovarcz Emil és Gruber Lajos voltak kénytelenek kiválni a magyar törvényhozásból gyors egymásutánban. Valamennyien nyilasok. Valamennyien előkelő szereplői a pártnak, valószínűleg magas becsben tartott ideáljai a nyilas sajtónak. Nem kell tehát a távozást olyan nagy lendülettel követelni. A mentelmi bizottság, az országgyülés határozatának, vagy a bíróság jogerős ítéletének alapján, sorra távoztatja a képviselő urakat. Kissé kínos ugyan de igaz, hogy a távozók valamennyien a nyilas párt oszlopos tagjai. Valószínűleg ez kelti fel azt a nyilas vágyálmot, hogy jobb volna, ha mások távoznának. Nekik jobb volna.

„Szűkebb hadikabinetet” nevezett ki Roosevelt

EGYETLEN ÓRA ALATT SZAVAZTA MEG A SZENÁTUS A HÉTMILLIÁRDOS JAVASLATOT

Washington, március 26.

A hétmilliárdos felhatalmazási törvény hétfőn került a szenátus plénuma elé. Az ellenzék csupán arra szorítkozott, hogy olyan józan adózási rendszert követelt, amely a hétmilliárdos költségeket fedezi. Ezt a roppant összeget különben egyetlen óra alatt szavazta meg az Egyesület Államok szenátusának plénuma. Igen figyelemreméltó, hogy a szavazásnál olyan szenátorok is a hétmilliárdos javaslat mellett foglaltak állást, akik annakidején a kölcsönadási és bérbeadási szerződés ellen szavaztak s Rooseveltet erősen támadták.

Washingtoni politikai körök a szenátusi vitában olyan tüneteket láttak, amelyek arra vallanak, hogy a kongresszus további, nagy összegek megszavazására is hajlandó. Roosevelt különben hétfőn kabinet-bizottságot nevezett ki, amely a hétmilliárd dollár felett rendelkezik. Ez a bizottság, amelyet teljes joggal lehet szűkebb hadi kabinetnek nevezni, a következőkből áll: Cordell Hull külügyminiszter, Henry Stimson hadügyminiszter, Frank Knox haditengerészeti miniszter és Morgenthau pénzügyminiszter.

Roosevelt elnök yachtja, a „Potomac“, amely eddig a floridai partvidéken hajózott, hétfőn áthaladt a Karaibi-tenger brit vizeire. Az elnök, aki rövid pihenőidejét halászásra használja fel, hétfőn néhány perere abbahagyta kedvenc sportját, hogy aláírja a kongresszus által elfogadott 340 millió dolláros törvényjavaslatot a flottatámaszpontok kiépítésére. Azt, hogy aláírásával a javaslat törvényerőre emelkedett, Roosevelt rádiótáviratttal közölte Washingtonnal.

Halifax newyorki beszéde

Newyork, március 26.

(NST.) **Halifax lord washingtoni angol nagykövet tiszteletére kedden este bankettet rendeztek Newyork legelőkelőbb szállodájában, a Waldorf Astoriában. A bankettet a Pilgrims Society adta és eredetileg úgy hirlett, hogy Halifax lord pohárköszöntőjében ismertetni fogja Anglia háborús célkitűzéseit. Ez azonban nem történt meg s Halifax lord csak arról beszélt, hogy ezt az «élet-halál harcot» feltétlenül végig kell harcolni és nem szabad meginogni, mert Németország győzelme esetén nem lehetne többé úgy élni, ahogyan az angolok és amerikaiak az életet elképzelik. Anyagi téren is elviselhetetlen lenne Németország győzelme Anglia és az Egyesült Államok számára — mondotta Halifax lord —, mert a németek az egész európai, ázsiai és afrikai kereskedelmet ellenőrzésük alá helyeznék. jesen utazom Berlinbe — mondotta Macuoka külügyminiszter. Már évek óta óhajtom, hogy megismerkedhessem a Vezérrel és a kormány tagjaival. Egész Japán szilárdan meg van győződve arról, hogy a háromhatalmi egyezmény mind politikai, mind katonai tekintetben olyan hatalmi tényező, amilyen még nem volt a világon. Ma jobban, mint valaha, az a meggyőződésem, hogy a szövetség megkötés szerencsés elhatározás volt.»**

Róma, március 26.

(Magyar Távirati Iroda.) **Az olasz lapok tokiói jelentése szerint Macuoka japán külügyminiszter előreláthatólag március 31-én érkezik meg Rómába, ahol három napig marad. A római japán nagykövet Macuoka küszöbönálló látogatása alkalmával fogadta a Tribuna munkatársát és kijelentette előtte, hogy a háromhatalmi egyezmény maga után fogja vonni mindazokat a fejleményeket, amelyeket az általános helyzet alakulása megkövetel. A japán nagykövet hangsúlyozta, hogy a japán—szovjetorosz kapcsolatok jelenleg nem mondhatók rosszaknak. Japán mindent elkövet, hogy a Szovjettel való kapcsolatait teljes és gyökeres módon rendezze. A nagykövet erről a kérdésről nem volt hajlandó bővebben nyilatkozni. Nyilatkozat végén kijelentette, hogy meggyőződése szerint a háromhatalmi egyezményben tömörült államok fokozatosan elérik céljaikat s ez a körülmény új világrend felépítését vonja maga után.**

Róma, március 26.

(NST) **Illetékes vatikáni körökben megerősítik azokat a híreket, hogy Macuoka japán külügyminiszter olaszországi útja során XII. Pius pápát is meglátogatja. A Szentatya a külföldi miniszterlátogatók számára fenntartott termekben fogadja Macuokát. Különleges fogadtatási szertartást nem állapítottak meg. A Vatikán utolsó magasrangú japán látogatója annakidején a jelenlegi japán császár volt, aki trónörökös korában magánkihallgatáson jelent meg XI. Pius pápánál és atyja nevében különböző értékes ajándékokat bozott.**

Macuoka német területre érkezett

XII. Pius pápát is meglátogatja a japán külügyminiszter

Malkinisa, március 26.

(Német Távirati Iroda.) **Macuoka japán külügyminiszter kíséretével — mint már röviden jelntettük — a szerdára virradó éjjel Malkinisa határállomásnál német felségterületre érkezett. A pályaudvart fenyőgalyakkal díszitették fel és magas zászlóárbócokon fényszórókkal megvilágitva Németország és a baráti Japán zászlói lengtek. Midőn a szovjetorosz vonat befutott a pályaudvarra, a vámőrök zenekara a díszindulót játszotta. A vonal elhagyásakor Stahmer nagykövet üdvözölte a Führer és a birodalmi kormány nevében a legszivélyesebben a japán külügyminisztert. Stahmer nagykövet ezután bemutatta a magas vendégeknek a német díszküldöttséget. Macuoka külügyminiszter kíséretében volt többek közt Tamao Sakamotu, a japán külügyminisztérium európai és nyugatázsiai osztályának vezetője. Macuoka külügyminiszter a német díszküldöttség üdvözlése után a diplomata-szobába vonult, ahol a birodalmi kormány által rendelkezésére bocsátott különvonat elindulásáig tartózkodott.** (M. T. I.)

Berlin, március 26.

(NST.) **A Völkischer Beobachter kiküldött tudósítója beszélgetést folytatott Macuoka japán külügyminiszterrel. A tudósító a Berlin felé tartó japán külügyminiszter elé utazott.**

«Nagy örömmel és várakozástel-

Gondoskodjon már most
csónakja elhelyezéséről,
teljes komforttal várja a
„FODOR CLUB” CSÓNAKHÁZ
III. Római part 30. Telefon 189—701

Harrart nyílt városnak nyilvánították az olaszok

Nairobi, március 26.

Délkelet-Abesszíniában, a Dzsidzsiga és Harrar közti úton a Marda-hágó birtokáért folyik a küzdelem, mert ez a hágó a kapuja Harrar vidékének. Harrar városát nyílt városnak nyilvánította az olasz hadsereg s ezért a várostól délkeletre rendezte be védőállásait. Élénk légi csaták voltak az olasz vadászgépek és az addisz-abeba—dzsibuti vasútvonalat támadó brit bombázókötelékek között. A gyakran megismétlődő légi veszély miatt Diredawa városának polgári lakosságát elköltöztették. Az Addisz-Abeba védelmére létesített stratégiai vonal a Havas-folyóra támaszkodik amely Abesszinia fővárosától mintegy 100 kilométernyire délre, nyugatkeleti irányban folyik, majd nagy félkört ir le a várost környező hegyvidék körül, hogy aztán a Dzsebel—Ahmar környékén északra fordulva Francia-Szomáliföld határán eltűnjön a sivatagban.

Isztanbul, március 26.

(KH) **Tripoliszba, hír szerint, az éj leple alatt, olasz támaszpontokról kiindulva, új német gépesített erők érkeztek. Nyilván ennek a következménye, hogy a Libiában álomásozó brit légi erő bombázógépei a szokottnál is hevesebben támadták Tripolitánia tengerészeti és légi kikötőit.**

Cherennél egyre fokozódik a harc hevessége. Az olasz védősereg hétfőről keddre virradóra hét izben tört ki a város védőövezetéből, hogy átszakitsa az ostromlók gyűrűjét. Kedden kísérelték meg a nyolcadik ellentámadást Cherentől délnyugati irányban.

Belföldi társasutazásaink Húsvétkor

Sikonda (5 és 11 napos)	110.—	P-től
Bankófüred (4½ napos)	82.—	P
Mátrafüred (4½ napos)	62.—	P
Erdélyi körutazás	225.—	P
Tata-Tóváros	28.—	P
Kolozsvár	57.—	P
Kassa-Rozsnyó-Aggtelek	66.—	P

Jelentkezés és felvilágosítás: **Rapid Utazási Iroda** V., Harmincad-utca 2. Telefon: 880-320

Varga József miniszter és Horthy István MÁV-elnök *müncheni látogatása*

München, március 26.

(Német Távirati Iroda) **A Németországban tartózkodó Varga József magyar iparügyi miniszter csütörtökön Esser Hermann idegenforgalmi államtitkár meghívására Berlinből Münchenbe érkezik. Varga József iparügyi miniszter kíséretében Münchenbe érkezik még a magyar közlekedésügy és idegenforgalom tizenkét magasrangú tisztviselője, köztük Horthy István, a MÁV elnöke.** *(MTI)*

Berlin, március 26.

(Magyar Távirati Iroda) **A berlini sajtó részletes cikkekben számol be a berlini magyar utazási iroda Varga József dr. magyar kereskedelmi és közlekedésügyi miniszter által történt megnyitásáról. Kiemelik a lapok, hogy az ünnepélyes megnyitás a német-magyar együttműködés tüntető megnyilvánulására szolgált alkalmul.**

Sikkasztás miatt elítéltek két munkácsi adóhivatali végrehajtót

Beregszász, március 26.

(Az Esti Kurir tudósítójától.) Még a cseh megszállás alatt a munkácsi városi adóhivatal végrehajtói minőségben alkalmazta *Pákh Szilárd, Halász Mihály és Kázmér József* munkácsi lakosokat.

Pákh Szilárd könnyelmű életet folytatott, adósságokba keveredett és amikor már nem kapott baráti kölcsönöket, *egy pozsonyi bankszövetkezethez fordult 9000 cseh korona kölcsönért.* A szövetkezet hajlandó volt a kért kölcsönt folyósítani, feltételül kötötte azonban ki, hogy *Munkács város polgármesteri hivatalával igazolja, miszerint a fizetése nem áll letiltás alatt.* A fizetéssel azonban baj volt, 2000 korona erejéig le volt tiltva.

Pákh hamis közokiratot készített, ellátta a város pecsétjével és aláhamisította az akkori kormánybiztos helyettese névaláírását. A hamis okirattal igazolta, hogy fizetése nincs semmivel megterhelve. A bank a kölcsönt folyósította is, azonban Pákh azt nem fizette vissza.

A megtévedt tisztviselő ezzel a manipulációval nem elégedett meg. Egy ízben hivatala kiküldötte *Máthé* Jánosné munkácsi lakos hagyatékának leltározására. *Pákh* leltározta a hagyatékot, átvett egy a Szlovák Általános Hitelbank munkácsi fiókja által kiállított bemutatóra szóló *23.000 csehkoronás betétkönyvet.*

Ezt a 23.000 cseh koronás betétkönyvet a városi árvaszéknek nem szolgáltatta be, a pénzt a bankból kivette és saját céljaira fordította.

A könnyelmű élet azonban további pénzt igényelt. Mint végrehajtó az adózóktól *több ezer korona illetéket hajtott be és ezt a pénzt is elsikkasztotta.* Ezekben a sikkasztásokban már kollégára is akadt, *Halász* Mihály végrehajtó személyében, aki szintén többezer csehkorona beszedett illetéket sikkasztott el.

Munkács város polgármesteri hivatala megtudta tisztviselőinek sikkasztásait, őket állásuktól felfüggesztette és büntető följelentést tett. Kihallgatásuk alkalmával nagyrészben beismerő vallomást tettek, sőt bejelentették, hogy *az illetékek elsikkasztásánál Kázmér József városi tisztviselő is segédkezett és ő is kapott 4000 cseh koronát.*

A bűncselekményeket közvetlenül a felszabadulás előtt követték el, úgyhogy a cseh bíróságok még nem hozhattak ítéletet.

Ügyüket most tárgyalta a beregszászi kir. törvényszék dr. Síposs-büntetőtanácsa.

Pákh és Halász vádlottak a főtárgyaláson igyekeztek a rendőrségnél és vizsgálóbíróknál tett beismerő vallomásukat visszavonni. Előadták, hogy *Finger* főszámvevőnek többezer koronával tartoztak és hogy a kölcsönt vissza tudják fizetni, követték el a sikkasztásokat, de *erről a főszámvevő is tudott.* Kázmér József, aki ma is a városnál van alkalmazva, tagadta, hogy résztvett volna az illetékek elsikkasztásában, *vádlottársai bosszúból akarják bemártani.*

A bíróság bűnösnek mondta ki Pákh Szilárd és Halász Mihály vádlottakat közokirathamisítás és hivatali sikkasztás büntettében és ezért előbbit háromévi, utóbbit pedig kétévi és kéthónapi fegyházbüntetéssel sujtotta, Kázmér Józsefet ellenben bizonyítékok hiányában felmentette.

A bíróság enyhítő körülménynek tudta be az elítélt két vádlottnál a büntetlen előéletet, valamint azt, hogy *abban az időben Munkács város polgármesteri hivatalánál laza ellenőrzés volt.* Súlyosbító körülménynek tudta be, hogy *árvák pénzét sikkasztották el* és hogy munkadójukat károsították meg. *Pákh* az ítélet ellen fellebbezett, míg *Halász* megnyugodott. A kir. ügyész *Pákh* terhére, valamint *Kázmér* felmentése miatt fellebbezést jelentett be.

Minden magyar bort meg lehet kóstolni *a Mezőgazdasági Kiállításon*

Az Országos Mezőgazdasági Kiállításon a vadászati kiállítás a visszacsatolt Kelet-Magyarország, Erdély és Kárpátalja vadászati értékeit mutatja be s vele kapcsolatosan solymászati bemutató is lesz.

Az erdélyi csarnokban Erdély növénytermesztését, állattenyésztését, egész mezőgazdaságát, valamint szövetkezeti életét mutatják be. Az erdélyi magyar kisgazdák kalotaszegi stílusban megtervezett kiállítása egyike lesz a vásár legszebb részének.

A földművelésügyi minisztérium termelési főosztálya szervezte meg a növénytermesztési csoportot, amely a közönség elé tárja szántóföldi növénytermesztésünk problémáit. *Kiegészíti ezt a kiállítást a selyemherngótenyésztést népszerűsítő csoport, valamint a növénynemesítők csoportos bemutatója.* A kereskedelmi hivatal filmvetítő termében mezőgazdasági propagandafilmeket s a kiállításon résztvevő intézmények és vállalatok filmjeit mutatják be.

A Magyar Királyi Államerdészet szemlélteti, hogy a felvidéki, kárpátaljai és erdélyi erdőterületek mit jelentenek hazánk faellátása szempontjából.

A Magyar Királyi Dohányjövedék a legjobb dohánymintákat is kiállítja.

Az Állami Sójövedék a forgalombahozott összes sófajtákat mutatja be.

A háziipari kiállítás pavillonjában az erdélyi és kárpátaljai háziipar méltóképpen szerepel. Az élelmiszerkiállításon számos cég szerepel. A Zöldmező Kiállítást az Alföldi Zöldmező Szövetség rendezi és szemlélteti a takarmánymérleg egyensúlyának fontosságát. A kisgazdaudvaron a kistenyésztők okszerű istállója és tehéntartása lesz látható.

A borkóstoló csarnokban hazánk valamennyi zamatos borát bemutatja.

A méhészeti kiállítás is szebb lesz, mint a mult évben.

Lázár József temetése

Lázár József, a MOT fővárosi és közgazdasági szerkesztőjének temetése kedden délután volt a Kerepesi-temetőben. A temetésen ott volt a székesfőváros képviseletében *Morvay* Endre alpolgármester, *Rosta* János és *Felkay* Ferenc tanácsnokok, *Härtl* Tivadar, *Orbay* Dénes és *Szentmiklóssy* József főjegyzők, *Fertsek* Leó főügyészhelyettes, *Wolmuth* Ödön, a Beszkárt autobuszosztályának vezetője, a Magyar Táviratí Iroda képviseletében dr. *Frigyesy* János kormányfőtanácsos, ügyvezető igazgató, *Zimmer* Ferenc kormányfőtanácsos, főszerkesztő vezetésével a MTI szerkesztőségének küldöttsége, a városházi ujságírók, a MOT szerkesztősége teljes számban, ezenkívül a sportegyesületek, közgazdasági testületek kiküldöttei, igen sok székesfővárosi bizottsági tag és ujságíró

A temetési szertartást *Józan* Miklós unitárius püspöki vikárius végezte. *Pitroff* Gyula, a MOT felelős szerkesztője a MOT, az Országos Magyar Sajtókamara és az ujságíró intézmények nevében búcsúzott Lázár Józseftől.

Kelemen Géza, a városházi ujságírók nevében beszélt a ravatalnál.

A gyászbeszédek elhangzása után *Lázár* Józsefnek a Jókai-lepellel letakart koporsóját díszhintóra helyezték és a gyászoló sokaság elkísérte a sírig, ahol *Józan* Miklós imája után elhantolták a főváros által adományozott díszsírhelyre.

Két mérgezés

Ma délelőtt a Csáky-utca 4. sz. ház előtt *hirtelen rosszul lett és összeesett Tőzsér Mária húszéves leány.* A mentőorvos *mérgezési tüneteket* állapított meg a fiatal leánynál, akit a Rókus-kórházba szállítottak. — Az István-út 5. sz. házból *sevenal-mérgezéssel* szállították a Rókus-kórházba *Ehrlich* Margit gyári munkásleányt. A mérgezési esetekben a rendőrség vizsgálatot indított.

Csalt, hogy artista lehessen a leánya

Az ügyészség *csalás* büntettével vádolta meg *Szücs* Kálmánné 30 éves asszonyt. *Szücsné* házmesterséget igért egy ismerősének 200 pengő ellenében, *igéretét azonban nem tartotta meg és a pénzt sem adta vissza.* Ügyével ma foglalkozott a büntetőtörvényszéken *Nagy* Jenő dr. bíró.

— *Nagyon szerencsétlen vagyok, bíró úr* — vallotta sírva az asszony. — *Csinos, fiatal lányom van és mindenáron artistanő akart lenni.* Annyit sírt, hogy végül is beadtam *egy artistaiskolába* és most végzett volna, *de nem tudtam megfizetni a tandíjat.* Nem tudtam másként pénzhez jutni, *megpróbáltam csalással pénzt szerezni.*

Tanuvallomások után a bíróság jogerősen *egyhónapi fogházra ítélte Szücs Kálmánnét.*

Gondos anya

figyelemmel kiséri gyermeke székelését. A Darmol jóízű, enyhe, biztos hashajtó. Ezért gyermekek is kedvelik. DARMOL

— **Halálozás.** Özv. *Obrincsák* Józsefné sz. Holtzspach Olga f. hó 25-én, életének 61-ik évében elhunyt. Temetése f. hó 27-én, csütörtökön d. u. 4 órakor lesz a kerepesi temető halottas házából a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint.

— **A Közgazdasági és Közlekedési Tudósító új száma a közellátási bizottságok alakításáról, az erdélyi fürdőkről és a szegedi árvízről ir.**

— **Az OMIKE művészakció** ma (fél 8) és szombaton, március 29-én (fél 8) megismétli a „Dybuk", *An-Ski* kabbalista legendájának előadását, mely eddig két táblás házat vonzott. Főszereplők *Beregi, Simon* Zsuzsa, *Gellért, Vidor* Ferike, *Simai,* stb. Vasárnap, március 30-án a nagysikerű *vidám műsor* ismétlése, *Lőrincz* Miklós „Kolumbusz"-a *Rott* Sándorral és *Nádasi* László—*Bondi* György új operettje, a „Nizzai kaland" *Váradi* Kató, *Rajna* Alice, *Futó* Klári, *Ormos, Rákos, Hajós Péter, Érczkövi, Pengő, Szirmai,* stb. felléptével.

Statárium Szíriában

Vichy, március 26.

Beirutból érkező jelentések szerint Szíria kormányzója statáriumot hirdetett ki. A statárium kihirdetését összefüggésbe hozzák azzal a hírrel, amely szerint mintegy ötvenezer francia katona és tisztviselő érkezett Szíriába, ami a már eddig is meglehetősen súlyos élelmiszergondokkal küzdő országot még nehezebb feladatok elé állította. A lakosság körében állandó emiatt a lázongás és azt követelik, hogy először saját élelmiszerszükségletét biztosítsák és csak azután törődjenek a francia katonákkal.

Hogyan őrizték *a moszkvai Forradalmi Múzeumban* a magyar szabadságharc lobogóit

Most, hogy a szabadságharc ötvenhat magyar honvédlobogója hosszú és kalandos útja után a *Magyar Hadimúzeumba* került, nem érdektelen megállapítani, hogy *milyen sorsra jutottak ezek a puskagolyó-tépte nemzeti ereklyék Világos után orosz földön.*

E kérdés egyik legavatottabb ismerője: *Koris* Kálmán tanár, aki hosszú esztendőket töltött *Oroszországban,* az *ősmagyarokra* és egyéb *magyar* emlékekre vonatkozó kutatásokkal s így úgyszólván szemmel kísérhette esztendőkön keresztül a *magyar 48-as szabadságharc zászlóinak útját is orosz földön.*

A közel nyolcvan esztendős *Koris* Kálmán, oroszországi emlékeiről érdekes és eddig ismeretlen részleteket mondott el az *Esti Kurir* munkatársának.

Elmondja, hogy 1933 nyarán éppen abban az időben járt Moszkvában, amikor a magyar zászlókat a Kreml-múzeumból a Forradalmi Múzeumba vitték közszemlére, hogy az ott tartózkodó magyarok felkereshessék.

Az ötvenhat lobogó addig ugyanis a *Kreml-múzeumban volt, a cári díszjelvények között.* Amikor a Moszkvában tartózkodó magyarok megtudták, hogy közszemlére teszik a zászlókat, *csoportosan zarándokoltak* a múzeumba és megilletődötten olvasgatták a lobogókra hímzett szöveget.

Koris emlékezete szerint az egyik vörös selyemzászlón, amelyet *Kecskeméten* hímeztek, az a szó állt: *«Világszabadság».*

— **Nem tudni, nem ez alatt a zászló alatt harcolt-e Petőfi Sándor?...**

— Egyik nap előfordult, hogy *több magyar jött be a zászlókat megtekinteni.* Odamentek a vastag, foszladozó lobogókhoz s *a múzeum altisztje hiába intette őket, hogy nem szabad hozzányúlni, az egyik közülük visszamaradt, arcát a zászlóba rejtette és zokogni kezdett.*

— Hasonló jeleneteket nem egyszer láttam ott tartózkodásom ideje alatt, — mondja *Koris.*

— Egyébként az orosz hatóságok a legnagyobb tapintattal hántak a zászlókkal; úgy *vigyáztak rájuk,* mint saját kincseikre.

— **A Forradalmi Múzeumban ezek a magyar zászlók külön teremben voltak elhelyezve s a magyarok bármikor megtekinthették.**

A *Forradalmi Múzeumban* a honvédlobogókon kívül sok más, a 48-as szabadságharcra vonatkozó emléktárgyat is őriznek. *Koris* tanár ezekről is megemlékezik s míg halk szóval a dicső mult emlékeit idézi, csodálatos fények gyúlnak messzenéző szemében.

... Gondolatban most ott jár valahol a világosi csatamezőn és az isaszegi síkon...

(m. f.)

KISHIRDETÉS

10 MILLIMÉTER ÁRA 3 P ★ ÁLLÁS — OKTATÁS 1.50 P

Budai most épülő bérpaloták eladók

4 emeletes, villamos, autóbusz mellett, szeptemberi beköltözésre. 21.000 bérhozammal, továbbá dunaparti 5 emeletes, nagyadómentes sarokpalota novemberi beköltözésre. 38 ezer bérrel. Grünfeld, Katona József-utca 25. Telefon: 115—497

Chromnikkel

acél autótengelyek 20—45 mm átm., anyagárnál olcsóbban eladók. Tordai Autótelep, Csanády-utca 6/b.

Könyvelést, mérleget

adóügyet, adminisztrációt olcsón vállalok. Tel.: 328—322

HÁZ

Uráninál 4 em., luxusos lakásokkal, 18.000 bér, 170 ezerért eladó. Dr. Hegyi, Telefon: 139—683

KORREPETÁLOK

magánvizsgára olcsón előkészítek. István-út 26. I. 4.

Svábhegyi nyári üzem

idénytársat keres. «Tízezerig» jeligére a kiadóba.

Magánalkalmazott kertes-házaspár villa-HÁZMESTERSÉGET KERES. Srülányi Sándor, Gyöngyvirág-utca 22.

IRODÁNAK

alkalmas, 2 bútorozatlan **SZOBÁT keresek**

fő- vagy albérletbe, azonnalra vagy május 1-re. Margithid pesti hídfőjének környéke előnyben. Ajánlatot «Ármegjelölés 21760» jeligére Blockner hirdetőirodához. Vilmos császár-út 35.

ESPRESSO

kávéház, elsőrangú üzlet, Belvárosban, pénzes-

TÁRSAT KERES

Csakis komoly tőkével rendelkezők ajánlatát: «Minimum 20.000» jeligére Blockner J. hirdetőirodába. Városház-u. 10

Etázsfütés kazán, radiatorok

szereléssel eladók. Ajánlatok «Komplett» jeligére ARATÓ hirdetőbe, Erzsébet-körút 14.

Autót bérelnék

3—4 órára, sofőr nélkül vasárnapra és ünnepnapokra. Értesítést 143—482 telefonszámra kérek.

Kétpáreveszős **kielbót csónak eladó**

Telefon: 384—099

HARMINCEZER PENGŐT ingatlanra kihelyeznék. Ajánlatokat «Első helyre» jeligére Boros hirdetőbe, Andrássy-út 54.

Táskagramofont VENNÉK

Csak kifogástalan állapotban lévő márkás gép érdekel. Választ «His Masters» jeligén árajánlattal kiadóba kérnek

A még egyetlen megszerezhető volt hegyvidéki telken épülnek az

UJ AROSA

10—15%-ot jövedelmező, egész évben bérbeadható, 5000 öles park előtti

1-3 szobás öröklakásai

a Fogas Széchenyi-hegyi végállomásánál. Agancs-utca 26. Értekezés: Grünfeld, Katona József-utca 25. Telefon: 121—552

URI FEHÉRNEMŰ

ing, pizsama, köntös tökéletes szabása, hozott anyagból is. GLASER ingkészítőnél, Andrássy-út 53.

VILLA

Orbánhegyi-út elején, 4 szobás, komf. úri villa verandával, házm.-lak., 60.000-ért eladó. Dr. Hegyi, T.: 139—683

ELVESZETT

januárban, fehér drótszőrű foksi, oldalán fekete folttal, nőstény, P 50.— jutalom, X., Szállás-utca 36.

FIATAL SÜTŐSEGÉD, jó képzettséggel, izr., munkát keres. Cím: Leichter Béla, Mezei-sütöde, Tótkomlós, Békés megye.

Kárpitosmunkát

háznál vállalok, jutányosan, Bethlen-utca 4. I. 11. Gáspár.

EZÜSTRÓKÁK

nerzek, gyönyörű perzsabunda olcsón. Füredi szűcs, Vörösmarty-utca 14. I. emelet

Orosz és német

nyelvtanfolyamok, külföldi diplomás tanároknál. Dr. Kiss, Bálvány-utca 20. II. emelet 8.

Kishirdetés — nagy eredmény!

Őseinkről és ősrokonainkról

Finn „testvéreink"

Irta: Koris Kálmán tanár

Hogyan csinált „nemzeti politikát" Szokolov professzor?

A már többször emlegetett Borisz Matvejevics Szokolov barátunk — a Moszkvai Néprajzi Múzeum néhai igazgatója — típusa volt a behódolt kispolgár úgynevezett tudósoknak. Minduntalan hangsúlyozni akarva szovjethűségét, ebbeli buzgalmában egész csomó naivitást követett el, önkéntelenül karikirozva komoly célú állami intézkedéseket. Többek között amikor megalkották a nemzetek egyenjogúságát kimondó törvényt, ő ezt a múzeumnál sietett érvényesíteni, mondhatnám: az ostobaság zsenialitásával.

Elemi múzeumi szabály, hogy minden tudományos munkásnak megvan a maga tárgyköre. Így például a néprajzi múzeumnál az egyik embertannal foglalkozik, a másik az ősfoglalkozásokkal, harmadik a települések kérdésével stb., azaz mindenki az ő tudományos érdeklődésének legmegfelelőbb szaktanulmányait végzi. Borisz Matvejevicset szörnyen megihlette a nemzetek egyenjogúsítási törvénye s egy nagy és merész gondolattal átszervezve az eddigi munkaköröket, — szakítva az »avult polgári tudományos felfogással« (amint büszkén hangsúlyozta) — a múzeum szakembereit egyszerűen *nemzeti* csoportokra osztotta, ami azt jelentette, hogy a nagyorosz csoporthoz tartozó antropológusnak ezentúl éppen olyan jól kell ismernie a nagyorosz népköltészetet, mint ugyanazon nép kezdetleges földművelését, sőt teljesen tisztában kell lennie a primitív halászattal ugyanolyan mértékben, mint amilyen mértékben az ősépítkezéssel.

Így lettem én máról holnapra *finn-ugor* — a tiszteletreméltó Borisz Matvejevics *szószerinti* meghatározásával — és legközelebbi feladatomul kaptam a *karelek* népköltészetéért való legintenzívebb lelkesedést, tekintet nélkül arra, hogy egész életemen át az őstársadalmak keletkezésével, őstelepüléssel és az ezekkel összefüggő kérdésekkel foglalkoztam.

A *karel* a finn nép legközelebbi — Oroszországban élő — szomszédja Finnországnak, földje éppen úgy lápos, tó-hátán-tó vidék, mint a finnek hazája. Nyelvük is legközelebb áll a finnországiakéhoz, közelebb, mint az Ural-vidék finn beszéde, de kétségtelenül közös eredetű mind a három csoport. Miután hivatalból kellett »lelkesednem« »érdeklődésem« tárgya iránt, igyekeztem finn »rokonaink« velünk való vérségi, őstársadalmi, és ősgazdasági kapcsolatainak mikéntjét, kultúráink, társadalmi alakulásaink összefüggéseit és különbségeit a helyzetadta legmesszebbmenő lehetőségek alapján megismerni, e megismerésből ott hasznot csinálni, ahol az tényleg pozitív értékre váltható, ahol eddig csak elméletekre építhettem.

A karelek

Vizsgálatom tárgya lett tehát a karelek társadalmi életének szerkezete, települési formáik, kezdetleges építkezésük, ősmezőgazdasági életük fejlődése, azután — amennyire tőlem telt — embertani tulajdonságaik, nyelvünk és nyelvük azonosságai meg eltérései.

Valahányszor nyírerdő, vagy csak magános nyírfa tűnik elém, minden nyírfa, minden nyírerdő mögött ott látom Kareliát, ezt a csupa tó, csupa kő, meg csupa nyír- és fenyőfaországot. A Karelia szó egy a hol szemkápráztatóan csillogó, hol sötéten hullámzó vízű tavakkal, melyeknek partjait időnként sürgölődő, hálót vontató nőt-, meg szőkeszakállas, gubancoshajú parasztok lepik el, a tavak körül minden telehintve kisebb-nagyobb sziklákkal, sziklacsomókkal, amelyek a földet magát szinte elnyelni látszanak, amiben teljes segítségükre van a mindent ellepő foltos, fehérkérgű nyír szomorúan lecsüngő, ritkás, bágyadt-zöld lombjával. Ezekből a szürkén zöld nyírerdőkből, ezek közül a hektikás vén lányok közül dacos, mord férfiakként emelkednek ki a magános feketezöld fenyők, meg fenyőcsoportok, hogy ellássák a karelit szurkos fenyőfáklyákkal, csónaknak való törzsekkel, házépítő anyaggal. Karelia földje sovány, alig adja vissza a belevetett szemet, de ezt is szárítani kell fűtött csűrjeikben, mert szárán bizony nemigen érik be a vetés. A halászat adja tulajdonképpeni kenyerüket, megélhetésüket, amit a cárizmus alatt ravasz orosz kereskedők csunyán kihasználtak, elözönölvén időszakonként a jámbor benszülöttek falvait, telepeit, hogy halaikért cserébe olcsó pálinkát, silány városi bútort, rossz puskákat, szerszámokat adjanak, amikkel és amikből csak éppen hogy tengtek-lengtek, míg jól számító kiuzsorázóik a pétervári meg helsinkii palotáikban híztak hordónyira. Ma ezek már eltűntek közülük, hogy helyet adjanak annak a kollektív haltenyésztésnek, amelyiknek minden halász részese és amelyik szövetkezetei útján maga értékesíti az áruit, sőt újabban halkonzervgyárakat is állít fel, hogy ezekben *saját* fogásaikat *saját* embereikkel feldolgozva maguk értékesítsék azokat saját hasznukra a nagy hal- és konzervpiacokon.

A *karelek* éppen úgy *szuomiknak* vallják magukat, mint a finnek. Ez a *szuomi, szuomalajszet* azonban sokkal többet mond egy egyszerű népnévnél, mert ősi életük egyik jellegzetességére mutat rá, arra, hogy nagyon hosszú ideig élhettek mocsaras, lápos területen, miután a *szuomalajszet* nyelvükön éppen úgy *láplakót* jelent, mint — őddigi megállapítások szerint — az ős indogermán nyelven a *finn*. Igaz, hogy építkezésük a többi finn népekéitől eltérő, de ennek főoka az az elprimitívesedés, amelyikbe Kareliában — az ottani gazdasági viszonyoknak megfelelően — visszasüllyedtek, ami tehát éppen úgy nem jellemző eredetükre és származásukra, mint ahogyan nem jellemzi a vogulok, osztyákok, udmurtok őskultúráját azoknak még messzebbmenő ősállapotba, a kezdetleges sátorlakó, nomád pásztorkodó életbe való visszasüllyedése sem. Utolsó települési formájuk is pontos együtthatója egészen a legutóbbi időkig élt gazdasági életüknek, amelyiknek alapja — amint mondottam — halászat ennek mindenféle változatával egyetemben, míg mezőgazdálkodásuk alig áll magasabb színvonalon a kezdetleges gyüjtögazdálkodásnál.

A karelek a legjellegzetesebb szuomik, akik sem a svédekkel nem keveredtek, mint a finnországiak, sem az oroszokkal, mongolokkal meg ősdzsungár népekkel olyan mértékben, mint az uralvidékiek, így fajtajellegüket sok tekintetben jobban figyelembe vehetjük amazokénál. A szőkeség uralkodó haj- és szakállszínük, amit a lápjaikon gyakran végigüvöltő szél még fakóbbá, rőtebbé koptat. Fehér bőrüket csak a fiatal nők őrzik meg, míg a férfiakét a párás szél, a folytonos szabadban tartózkodás barnára cserzi, szemüket kunyhóik füstje, a folytonos éles figyelés, a tavak tükrének szélsőséges fényjátéka, a fehéren csillogó hó hunyorgóvá keskenyíti. Termetük a sokat gyalogló, erdőt, fenyért lakók, a halásznépek hosszú lábszárú, rövid derekú alakja s egész külsejük, életük, szokásaik, építkezésük, társadalmi szerkezetük igazolja nevüket: a *mocsárlakót*.

Fajtailag semmi közük a mi fajtánkhoz és azok őseihez, inkább északorosz, meg szibirjak parasztoknak nézhetnők őket, akiket csak nyelvüknek és nyelvüknek bizonyos közössége köt hozzánk.

Egy kis megjegyzés

És itt — úgy közbevetőleg — egy-két dolgot akarok megjegyezni. Soha nem tekintettem komoly tudománynak azt, amelyiket öncélként művelnek és soha nem tekintettem komoly tudósoknak ezeket az öncélú tudományt művelőket, mert munkájuk tudományosdi játék, talmudmagyarázó küldökszemlélődés. Ezt a tudományosdit, ezt a gondolatzsonglőrködést a nyelvészetbe csempészték be legmesszebbmenően azok, akik nem akarták, de nem is voltak képesek tudományos munkakörüket a tudományos megismerések egyetemleges nagy egészének integráns részeként tekinteni, hanem kutatásaikat és vizsgálataikat mindentől elszigetelt légüres térbe felépítve, azt ott szabadon lebegve mindenek fölött uralkodónak képzelték.

A nyelvészet nagyon hasznos segédtudománya a társadalomtörténelemnek, a néptudománynak, sőt bizonyos vonatkozásban még a társadalomtudománynak is, de egyedül és önmagában véve, elszigetelten az élet pozitív értékeibe kapcsolódástól, — tehát reális értékesítés nélkül — legjobb esetben olyasféle ártatlan örökjáték, mint amikor a játékos kutya (bocsánat a hasonlatért!) saját farkát megfogva forog körbe farka után unos untig, tehát soha be nem fejezett, semmit nem jelentő, folyton ismétlődő testfárasztás, agygyötrés, önszédítés. Amint a beszéd, a nyelv egyik egyszerű *eszköze* gondolatközléseinknek, ugyanúgy a nyelvészet ennek a magától értetődő eszköznek csupán értékelője, magyarázója lehet, de úgy, hogy a nyelvet magát annak társadalmi értékhelyére állítva, annak egyúttal a társadalom egész életébe való belekapcsolódását és e belekapcsolódás mikéntjét is kimutassa.

Amikor tehát az ősmagyarság kérdésével foglalkozom, teszem azt úgy, hogy egy pillanatra se vonatkoztassam el a társadalomtörténelem egységességétől és egyetemlegességétől, amelyik társadalomtörténelem megint azon társadalomalakulási és társadalomfejlődési törvények megállapításaihoz vezet, amelyekre az emberiség a maga jövő legjobb életútját tudatosan felépítheti. Még fokozottabb mértékben áll ez a nyelvészetre, a most mondott tudományok *segéd*tudományára, amelyiknek feladata közvetlenül vagy közvetve szintén csupán *e* cél kitűzése és *ez* út felépítése lehet.

Település, társadalmi élet

A karelek társadalmi szerkezete a legkezdetlegesebb, mert valami nagyon egyszerű családközösségfélén alig terjed túl. Igaz, ebben megint szerepet játszik gazdasági életük, amelyik a magyar halász »*bokrok*«nak valamiféle karel változatát teremtette meg, de már községük is szétesőbb, majdnem teljesen a régi orosz adminisztrációnak megfelelő, inkább közigazgatási, mint társadalmi csoportosulás. És ez egyik alapvető eltérése e népnek az ősmagyarságtól meg annak ősrokonaitól, akik — tudniillik ez utóbbiak — még legprimitívebb állapotukba visszasüllyedve sem szüntették meg legalább is törzsi szerkezetüket és közösségüket.

Településük — társadalmi primitívségüknek megfelelően — szétszórt, míg építkezésük öt jellegzetes típust mutat, amelyek valamennyie gazdasági és az ezt befolyásoló földrajzi helyzetüknek, valamint a mindezeket kifejezően összefoglaló társadalmi állapotuknak elmondója.

Egyik: ugyanaz a kúpalakú, nyírfakéreggel borított sátor, amilyet a jakutok is építenek. Ez az ő halásztanyájuk, nem állandó tartózkodásra készült, hanem időlegesen, a halászati időszakra rakott, azonban akárhányszor kihúznak alatta 20—30 fokos hideget. Társadalmi és gazdasági primitívségüknek, sőt egyenesen már visszaprimitívesedésüknek ez a legjellegzetesebb mutatója.

Másik: ugyane sátornak fenyőgerendákból való utánzata, szintén leginkább halásztanyául szolgálva.

Harmadik, amit Karelia hidege diktál rájuk: a putriszerű, teljesen földbe süllyesztett ház, melynek tetejét gerendákból támogatják össze. Lejáratuk éppen úgy gádor, mint minden putriházé, mint minden olyan épületé, amelyiknek padlata mélyebben fekszik a föld szintjénél. Ez a háztípus különben nagyszerű szemléltetője a *primitívségek azonossága* és a *ténylegesen azonos társadalmi okokra, állapotokra felépült azonosságok közötti világos és igen sokat, igen alaposan megmagyarázó ellentéteknek.* A hegyvidékről, barlanglakásaikból domb- vagy síkvidékre lekerült *pásztornépek* ősi barlangjaikat lehozva hegyeik közül, téli szállásaikul *putriházakat* építenek, azaz lakásaikat földbe süllyesztik, azokat ágakkal, lombokkal födik. E földbesüllyesztés egyúttal védekezési mód is az időjárás viszontagságaival szemben. Amikor az ős mocsárlakóknak — akiknek építkezési típusa a föld fölé fölemelt padlatú, négy sarkán földbevert cölöpökön nyugvó hajlék — észak hidegét kell elszenvedniök, e hideg elől a föld alá menekülnek, azaz utánozzák a hajdani barlanglakók építkezését. Míg tehát az ősmagyarságnál, a török rokonságnál *) a putri *ősi* hajlékuk visszamaradt csökevénye, ugyanez a karelieknél az éghajlati viszonyok által jóval később rájuk kényszerített védekezés. Egyik az ős barlanglakást utánozza primitívségében, másik ugyancsak a föld alá búvik az éghajlati viszonyok hatása és visszamaradt társadalmi állapota együtthajójaként fellépő primitív gazdasági berendezkedettsége következtében. *Azaz nem az azonos társadalmi és gazdasági állapotok, hanem egyenlően primitív életszínvonaluk építteti velük ugyanazt.*

A karelek negyedik építkezési formája a putrinak a földből a föld szintjére kiemelése, ötödik végül az a föld fölé emelt padozatú, négy sarkán cölöpökön nyugvó ház, amelyik a mocsár- és láplakók — így az összes finn népek — ősépítkezése.

A nyelvek életútja

Nagyon jól tudjuk azt, hogy éppen a nyelv — mint gazdaságilag legkevesebbet jelentő — a legkönnyebben változik, alakul, fejlődik, csökevényesedik, esetleg meg is szűnik. Egész tömegei az ősi nyelveknek tűntek el teljesen nyomtalanul, mielőtt maguk az ezen nyelveket valaha beszélő népek, fajták kihaltak, kipusztultak volna, felvevén ugyanekkor e népek, e fajták azt a nyelvet, amelyik rájuk nézve bizonyos társadalmi és gazdasági előnyöket jelenthetett. Így a bulgár nyelvében teljesen szláv lett, a letto-szláv-germán keveredésű porosz »fajtiszta« némettéé, illetőleg »árjává«, a délszláv vlach-illir-moldován keveredés románná, a normannok egy része angollá stb. Sajátságos, hogy amikor mindezek nyilvánvaló és közismert tények, amelyeket senki sem vitat, ugyanakkor a nyelvészek nem akarnak, vagy nem tudnak egy pillanatra sem arra gondolni, vajjon nem *ugyanez történt-e a finnekkel*, vajjon *nem hagyták-e el ők is ősi indogermán nyelvüket és nem vették-e át az őket környező ősdzsungár népek nyelvtanát és részben szókincsét is?*

A finnek és a magyarság fajtakülönbözősége.

Amennyiben ez tény, — és minden valószínűsége megvan annak, hogy a magyar és finn nyelvek sok közös tulajdonságának ez az alapja — akkor egyszerű és természetes kulcsát nyerjük a két különböző fajta nyelv rokonságának. Mert, hogy a finn velünk fajtabelileg nem ősrokon, hanem csupán a későbbi keveredések során jutottunk velük éppen úgy rokonságba, mint a szlávokkal, vagy akár a germánokkal is, erre a nagyon egyszerű és nagyon nyilvánvaló tényre az adatok egész tömege mutat. Csak néhány legjellegzetesebbet nézzünk:

Először is a finn embertanilag sokkal közelebb áll a germánhoz, mint bármelyik ős fajrokonunkhoz, vagy akár hozzánk is. Nemcsak nekem, de minden magyarnak, minden a magyarság ősrokonaival foglalkozónak, aki finneket nagyobb tömegben látott, feltűnik a finnek jellegzetes germán szőkesége, fehér arcbőre, hosszúkás koponyája és arca, hosszú lábszárú, rövid derekú termete, előreugró álla, világoskék meg zöld szeme, míg minket és fajtarokonainkat a gesztenyebarna meg fekete haj, a barna-zománcos arcbőr, a kerek koponya, a rövidlábú, hosszúderekú termet, a szabályos gömbölyű áll, a barna, fekete, — legjobb esetben ritkán — sötétkék szem, az erős járomcsont és még ezer olyan embertani jelleg jellemez, amelyik a finn és a magyar — ezzel együtt ősdzsungár — népeknél egymástól feltűnő eltérését mutatja. Azután:

A mi településünk a *had*-település, a karelek büszkék individuális szétszórtságukra, az egyes csoportok szoros összetartozósága érzetének hiányára.

A mi őseink és ősrokonaink az előrehaladt állattenyésztésen kívül egészen a kertgazdálkodásig fejlett mezőgazdálkodást űzték, míg a finn népek mezőgazdálkodása kezdetleges, a búzát is legföllebb hírből ismerő.

Fajtánk az ős barlanglakókból a róna-ember típusává fejlődött, a finn maradt erdei, lápi ember, aki még ma sem nagyon irt erdőt gabonatermelés céljaira. Igaz, sem talajuk, sem éghajlatuk nem alkalmas gabonatermelésre, de mindmáig kísérletet sem tettek ez adottságok megváltoztatására, tehát a talajjavításra és aklimatizá-

*) A török a *házat mjt*nek mondja, ami *kivájtat* jelent. Ez is arra mutat, hogy házaikat a barlangból származtatva azokat a hegyoldalba, földbe *vájták*.

lásra, mert az ősmezőgazdálkodásnak atavisztikus tulajdonsággá alakult ösztönössége sincsen bennük kifejlődve.

A mi házunk, hajlékunk a barlangból fejlődött, onnan került lassanként a föld fölé és lett belőle »fennálló ház«, a finneké a mocsárból, tóból, lápból szárazföldre átmentett cölöpépítmény visszaemlékezése.

Az ural-vidéki finnek számban jóval csekélyebbek az őket környező tatár, báskir, vogul, osztyák, kazak népeknél, amely arány megvolt akkor is, amikor a finnek még nem rajzották ki nyugatra a karal, veps, vot, eszt, liv csoportokat, azaz két oldalról: délről és keletről körülölelte őket egy velük lassan keveredő olyan többség, amelyiknek egyes részei úgy társadalmi, mint gazdasági kultúrában jóval magasabb fokon állottak a finneknél. Ezek átalakító befolyása kétségtelen, — hiszen minden békés fajtafelszívódást, nyelvi átalakulást gazdasági okok hoznak létre — így a finn kisebbség a szükséghez képest és annak megfelelőleg áthasonult részben gazdaságilag, áthasonult azonban nyelvileg nagyobb mértékben az őt környező többséghez.

VETSERA HELENA BÁRÓNŐ EMLÉKIRATA

MAYERLING TITKAI MEGOLDÓDNAK

Befejező közlemény.

Vetsera Helena reggel levelet kapott Pardubitzból Larisch grófnétól. A levélben csak ennyi állott:

»Az ottél cigarettatárca nem az enyém. Hasonlít ahhoz, amit én kaptam Rudolftól, de mégsem az. Ezt csak most vettem észre. Az enyémnek nincsen zafircsattja...«

A grófné csak ennyit írt. Se többet, se kevesebbet.

De ez éppen elég volt.

Az anya előtt most már nem lehettek többé kétségek.

Märy tehát Rudolftól kapta a cigarettatárcát, tehát ismernie kell a trónörököst.

Amikor ez történt, akkor Mayerlingben már eldördült kétszer a fegyver...

Vetsera Helena most már tudta, mit kell tenni.

Taafetől se érkezett semmi hír, holott a miniszterelnök igéretett tett, hogy amint valamit megtud, nyomban értesítést küld.

Larisch grófné levele is bizonyíték...

A Burgba sietett. Egyenesen Ferenczi Idához. Ferenczi Idának már tudomása volt akkor a Taafe gróffal folytatott beszélgetésről.

De Ferenczi Ida már többet is tudott.

Összetett kézzel könyörgött a báróné a császárné udvarhölgyének:

»Beszélnem kell a császárnéval. Rá kell őt vennem arra, hogy azonnal beszéljen a trónörökössel és a lányomat adja vissza. Igérem, hogy feltűnés nélkül hazaviszem...« Ferenczi Ida így felelt erre: »Feltűnés nélkül? Ez bajosan megy. Hiszen mindenki tudja már, hogy kinn vannak.«

Arra a megjegyzésre, hogy a felséges asszony az egyetlen, aki Rudolffal beszélhet, Ferenczi Ida szó nélkül kiment a szobából és két perc mulva visszajött oda egyedül — Erzsébet, a másik anya.

Mit beszéltek egymással?

Erről nem tesz említést az emlékirat. Csak annyit jegyez megy pár sorban:

»A császárnő közölte a bárónéval a rettenetes hírt. Szívbe markolóak voltak a szavak, amelyekkel a császárné a császár fájdalmát jellemezte...«

Közben megérkezett a Burgba Vetsera Helena báróné sógora, *Stockau* gróf, akit Ferenczi Ida rendelt oda. A gyászbaborult anyát ő támogatta hazafelé. De ekkor még nem tudta senki, hogy mi történt Mayerlingben. Csak arról szólt a hír, hogy Rudolf és Vetsera Mária halottak...

Vetsera Máriának megtiltották, hogy Mayerlingbe menjen.

Alig érkeztek azonban haza, megjelent a palotában egy igen magasrangú személyiség — a nevét nem írja ki a memoir — és előbb Stockau gróffal, majd Baltazzi Sándorral közölte, hogy parancsa van tudtukra adni, hogy Vetsera Mária a gyanútlan trónörököst megmérgezte és aztán maga itta ki a méregpoharat. Éppen ezért az a parancsa, hogy közölje a bárónővel: a legelső vonattal hagyja el Bécset. Baltazzi Sándor és Stockau gróf megeskették a bárónét, hogy azonnal elutazik, szinte eszméletlen állapotban vitték ki az állomáshoz és ültették fel a Velence felé induló vonatra...

Mayerlingbe nem mehetett ki más, csak Stockau gróf.

Éjjel érkezett vissza Bécsbe.

És ekkorára már tisztázódott a tragédia minden részlete.

Mi történt Mayerlingben?

Stockau gróf a következőket állapította meg:

Január harmincadikán, szerdán a Mayerlingbe összegyűlt vadásztársaság korán akarta megkezdeni a hajtást. Mindenkit hajnalban keltettek. A trónörökös lakája, Loscheck az előtte való napon kapott parancsnak megfelelően korán bekopogott a trónörökös szobájába. A kopogtatásra nem kapott választ. Kopogtatott mégegyszer, majd mikor ez is eredménytelen volt, szólt Hoyos grófnak, a trónörökös vadászbarátjának, hogy nem tudja, nem történt-e valami a szobában: kopogtat és a trónörökös nem válaszol. Most már Hoyos is az ajtóhoz megy, kopog... dörömböl... a végén lábaival rugdossa az ajtót és a falat. Semmi válasz. Percekig némán állnak az ajtó mellett.

Loscheck leszalad a házmesterhez, baltát kér tőle és ezzel betörik az ajtót...

A szobában félhomály. A zsalugáter le van eresztve.

Amikor felhúzzák a rollót, rémes látvány tárul eléjük:

Rudolf hálóingben az ágya szélén ül. Szájából megalvadt vér csorog a padlóra. Kezei erőtlenül lógnak lefelé. Előtte az éjjeliszekrény és az éjjeliszekrényen egy tükör meg egy félig üres pohár. Az ágyon hálóingben fekszik Vetsera Märy. Szintén halott...

Hoyos ész nélkül rohan Badenbe. Az állomásfőnökre ráparancsol: azonnal fűtessen be egy mozdonyt. Különvonaton rohan Bécsbe és magával viszi a hírt: Vetsera Märy megmérgezte a trónörököst.

Az udvarnál hitelt is adnak ennek. Az egyik orvos azt mondja, hogy sztrichninmérgezésnél gyakran megered az orron és a szájon át a vérzés. Aztán vannak más gyanúokok is. Rudolf előtte való napon reggel 8 órára rendelte meg a fiakkerjét. Intézkedett a reggeli iránt, tehát esze ágában se lehetett öngyilkossá lenni. A rendőrség sietve jelentette, hogy tudomása van róla, miszerint Vetsera Mária nemrég jelen volt egy előadáson, ahol gyorsanölő mérgekről beszéltek...

Csak amikor a császár parancsára bizottság szállt ki Mayerlingbe és megtalálta az asztalon a búcsúleveleket és a halottak halántékán a golyók bemeneti és kimeneti nyílását, majd a falon magukat a golyókat is, tudták meg a legközelebbi hozzátartozók, hogy Rudolf előbb Märyt, aztán pedig magát lőtte agyon 1889 január 30-án, reggel 6 órakor...

A császár parancsára sürgöny ment Vetsera Helena után Velencébe, de ez a távirat nem találta őt ott, mert a báróné útközben annyira rosszul lett, hogy képtelen volt tovább folytatni az utat. Greiflingben leszállt a vonatról és visszautazott Bécsbe, ahová csütörtökön reggel érkezett meg.

„A halál boldogabbá tesz, mint az élet...“

Stockau gróf csütörtökön délelőtt azzal az üzenettel jött a Vetsera-palotába, hogy »a trónörökös búcsúlevelet írt a bárónénak, de a levelet a császár parancsára csak úgy lehet kézbesíteni, ha a bárónő becsületszavát adja, hogy elolvasás után a levelet újra lezárja, arról senkinek említést nem tesz és azt visszaküldi a császárnak.« Amikor ez megtörtént, a gróf átadott egy borítékot.

A trónörökös pecsétje volt rajta.

De csak a boríték címzése volt a trónörökös keze vonása.

Három levél volt a borítékban, mind a hármat Märy írta.

Egyet az anyjának. Ez így szólt:

»Drága jó anyám! Bocsáss meg azért, amit tettem. Nem tudtam ellentállni a szerelmemnek. Közös megegyezéssel az allandi temetőben egymás mellett szeretnénk pihenni. Boldogabb vagyok a halálban, mint az életben. Märyd.«

Nővérének ezt írta:

»Mind a ketten lelkesen megyünk a bizonytalan túlvilágba. Gondolj majd néha rám. Légy boldog és ne házasodjál, csak szerelemből. Én ezt nem tehettem meg és mivel nem tudtam ellentmondani a szerelmemnek. Vele megyek. Märyd.«

Miután aláírta a levelet, hozzá írta még:

»Ne sírj értem, vidáman megyek át. Olyan szép idekinn, az ember Schwarzaura gondol. Gondolj a kezem életvonalára. Mégegyszer: Isten veled!«

Aztán még ezt is ráírta a levélpapírra:

»Megkérlek arra, hogy minden esztendőben, január 13-án és azon a napon, amikor meghaltam, hozzál gardiniát a síromra és egy haldokló utolsó könyörgéseként arra kérlek, hogy komornámat ne hagyjátok el, gondoskodjatok róla, nehogy az én hibám miatt ő szenvedjen.«

A fivérének ennyit írt:

»Isten veled. A túlvilágon is vigyázok Rád, mert nagyon szerettelek.«

A császár egy óra mulva visszaküldte a leveleket és a bárónét feloldotta becsületszava alól.

Rudolf több levelet hagyott hátra, de nem írt egy szót se — az apjának. Stefániától, az anyjától, a testvéreitől elbúcsúzott. Az apjától — nem. Valériának, aki karácsonykor jegyezte el magát Ferenc Szalvátorral, ezt írta:

»Ha egyszer meghal a császár, vándorolj ki az uraddal, mert beláthatatlan, hogy akkor mi lesz Ausztria—Magyarországból...«

Ezt írta Habsburgi Rudolf 1889 január 30-án hajnalban, Mayerlingben.

Egy halott elindul fiákeren a barátok temetőjébe

Az emlékirat utolsó része keserű vádirat az udvar ellen.

Stockau gróf közölte az anyával, hogy az udvar rendelkezésére Märyt Heiligenkreuzben temetik el, de se halottaskocsit, se koporsót oda kivinni nem szabad. A temetés így történt:

Délután fél ötkor Vetsere Máriára ráadták a ruháit. Felöltözve beültették egy fiákerbe. Stockau grófnak és Baltazzi Sándornak melléje kellett ülniök. A hullát meg se mosták, a szerencsétlenség óta harminenyolc óra telt el és Vetsera Märy véresen, nyitott szemekkel ült a kocsi ülésén. Balkezében egy csipkés zsebkendőt szorongatott. Ezt Auchenthaler dr. udvari orvos csak erőszakkal tudta elvenni tőle. A temetés előtt aztán ő mosta meg a holttestet.

A szomorú menet éjfél előtt indult meg a mayerlingi kastélyból...

Heiligenkreuz előtt valaki megállította a fiákkert.

Egy detektív.

Felült a kocsis mellé, a bakra. Parancsa volt rá...

Az ő rendeletére egyenesen a temetőbe hajtattak.

...Éjfélt ütött az óra — írja Vetsera báróné — amikor a kocsi a temetőhöz ért. A kísérőknek itt jegyzőkönyvet kellett aláírniok, hogy a bárónő önkezével vetett véget az életének. Amikor ezt kifogásolták, a rendőrfőnök rájuk parancsolt, hogy: parancs... Különben eljárásnak kellene megindulni és az kellemetlen lenne az udvarnak... Másnap, február elsején, reggel kilenc órakor egy a faluban összetákolt koporsóban a heiligenkreuzi kolostor priorja eltemette Vetsera Máriát.

Ezt írja az anya: »Csak halálraítélt gonosztevőket lehet a törvény »parancsa« alapján »éjjel és minden feltűnés elkerülése mellett« így eltemetni, azonban a kivégzett gonosztevők számára előírt ezt a temetést a szerencsétlen lány holttestén olyan felháborító módon hajtották végre, hogy a végrehajtó hatalom legalantasabb szolgáját is a legszigorúbban vonják felelősségre, ha hasonlót egy betörő hullájával elkövetni merészel.«

A temetés utáni napon megjelent Taafe gróf Vetsera Helenánál és arra kérte: Rudolf temetése idejére utazzék Salzburgba, nyolc napon át ne menjen senki a temetőbe, majd márciusban ráparancsoltak, hogy a hullát exhumáltassa és vitesse el Bécsbe. Vetsera Helena minden parancsnak eleget tett, de ennek a parancsnak a teljesítését megtagadta...

*

Ezekkel a szavakkal végződik az emlékirat:

Néhány nappal előbb, pénteken, január huszonötödikén, egy graduálét, az utolsó dalt, amelyet tanult, a Szent Ágostonról elnevezett udvari kápolnában énekelte el. Aggódott, hogy elég erős-e a hangja ahhoz, hogy az oltárnál énekeljen. Minden előkészületet megtettek arra, hogy február másodikán, a szentmise alatt, Isten dicsőségére a kórusban énekelni fog. Nem is sejtette szegény, hogy ezen a napon már örök pihenőt talált a heiligenkreuzi temetőben. Béke legyen emlékén...

P. J.

AZ ATHENAEUM
UJ 2 PENGÓS REGÉNYE

LÁSZLÓ hölgyfodrász szalónja
most IV., Bécsi ucca 5. félemelet alatt van.
Telefon 822—11
A Hölgyközönség szíves pártfogását kéri.
Olcsó árak. — Higiénikus kiszolgálás.

A FEKETE LÉGIÓ ...

Dubátok a tűzvonalban

Irta: DEMETER ÖDÖN,
a Pesti Napló haditudósítója

(Utánnyomás tilos.)

A szomáliai fronton, január.

Mikor a tábortüzek kigyúlnak, a fénylő csillagokkal kivert trópusi ég alatt különös, európai fül számára hihetetlenül csengő történetek szállnak szájról-szájra, amelynek hősei *a Fekete Légió villogószemű katonái*...

Ezek a történetek, melyeket mindenki ismer *Dolo* és *Gabrédaré* között, ahol százkilométeres távolságokban feszül az egyenlítői front, kivétel nélkül hitelesek és hosszú évtizedetk mulva, mikor már mindenki elfelejtette az olasz-abesszín háborút, újjá fognak éledni Szomália késői trouvere-jeinek ajkain. Mielőtt azonban elmondanám a *Fehér Turbánosok* eme modern, hősi époszának néhány fejezetét, meg kell jegyeznem, hogy az egyenlítő dzsungeljében az életnek más az értéke és más az értelme, mint minálunk. Szomália fekete lakói nem tulajdonítanak túlzott fontosságot a lét ama többé-kevésbé jelentős epizódjának, melyet mi életnek nevezünk és amely szerintük nem más, mint a Paradicsom vagy a Gyehenna felé vezető út, aszerint, hogy jók voltunk-e ezen a földön vagy pedig *bilas*, ami szomáli nyelven annyit jelent, hogy »rossz...«

Tehát: meghalni nem feltétlenül *bilas*... A halál legrosszabb esetben *kellemetlen baleset*, melyet nem szabad túlságosan tragikusan venni. Az emberi élet: jelentéktelen valami. Mindez érthetővé teszi azt, amit *Ibrahim*, a dubat, mondott nekem egy este, valahol a Leopárdok Folyójának partján...

— ...ez így történt — mondta Ibrahim, a dubat, aki Yemenből jött a fehérturbánosok közé. — Mikor hazatértem, ott találtam a sátorban. Tudod ki vagyok? — kérdeztem. Azt mondta: igen. Eléterítettem a Mekkából hozott legszebb imaszőnyegemet és mondtam, hogy imádkozzék. Mikor befejezte az imát, kétszer rálőttem. Egyszer a fejébe és egyszer a gyomrába. Mikor végeztem vele, fogtam a feleségemet és egy lövéssel leterítettem. Kár volt érte... Nagyon szép volt és ötven tevét fizettem érte... De mondd meg őszintén, tehettem másként?

— Őszintén szólva nem látom, mi mást tehettél volna — mondtam komoly megfontolás után. — De mit szólt mindehhez a kádi?

— A kádi olyan bölcs volt, mint te — válaszolta udvariasan Ibrahim. — Azt mondta, hogy nem cselekedhettem másként. Eltemettem mind a kettőt és újra megnősültem...

Ibrahim, aki tisztiszolgaféle szerepet játszott oldalam mellett, olyan nyugodt, tárgyilagos hangon mondotta el mindezt, mintha valami roppant mulatságos anekdótát mesélt volna el. Majd megvakarta tar fejét, így szólt:

— Ismered Mohamedet, a *mumtazt*? (A *mumtaz* káplár, a *juzbasi* szakaszvezetőféle a fekete légióban.) Mikor a háborúnak vége lesz és mindnyájan hazamegyünk, kénytelen leszek megölni...

— Hogyan, Ibrahim? — kérdeztem — a második feleséged is?...

— Ki beszél itt a feleségemről? — válaszolta komolyan Ibrahim. — Mohamed a rabszolgám volt Yemenben és tíz évvel ezelőtt hitvány módon megszökött. Szomáliába jött és beállott aszkarinak... Most *mumtaz*, én pedig egyszerű dubat vagyok... Azt mondtam neki: Mohamed, mumtaz lévén, parancsolhatsz nekem és én végrehajtom parancsaidat. De ha visszatérünk Yemenbe, azonnal megöllek... Mondd, tábornokom, cselekedhetek másként?

Biztos lévén abban, hogy Mohamed, a mumtaz inkább élve megnyúzatná magát, semhogy visszatérjen Yemenbe, nem láttam szükségét lebeszélni gyilkos szándékáról a derék Ibrahimot.

— Igazad van Ibrahim — mondtam. — Öld meg, mihelyt megérkezik Yemenbe... De meg kell jegyeznem, hogy nem vagyok tábornok...

— Ez tisztára *bilas*, amit beszélsz — szólt hideg udvariassággal a dubat. — A tábornok sátorában alszol, azt eszed, amit ő eszik, az ő öszvérén lovagolsz és egy üvegszemed van, mint neki... Tehát tábornok vagy... Aludj jól és a béke legyen veled!...

Ezzel futó pillantást vetve félszemüvegemre, mélyen meghajolt és eltűnt az éjszakában...

Ibrahim, a dubat, nem volt kivétel... Ezek az emberek olyan kétségbeejtő közönnyel élnek és halnak meg, mintha egy embernek és egy légynek élete teljesen egyenértékű lenne. Ez teszi talán érthetővé ama dubat gesztusát, aki a lamascillindi-i ütközet folyamán, *Stancari* hadnagy elé vetve magát, így kiáltott: »*Te nagyon jó ember vagy... Én meghalok érted...* Testével felfogva a tisztnek szánt lövéseket, boldog mosollyal ajkain halt meg. Ime egy másik, aki Gorahai közelében egyedül, lélekegyedül indult rohamra *egy — gépfegyver ellen*. Egy géppuskás kivételével sikerült az összes abesszíneket leterítenie. Az utolsó katona célbavette a szinte őrjöngő dubátot és a szalag peregni kezdett... Hat — ismétlem és írom: hat — golyóval mellében a dubát rávetve magát az utolsó géppuskásra, a *billao* egyetlen, félelmetes csapásával kivégezte ellenfelét... Majd vérző, tépett mellkasához szorítva a meghódított gépfegyver hideg csövét, *meghalt*...

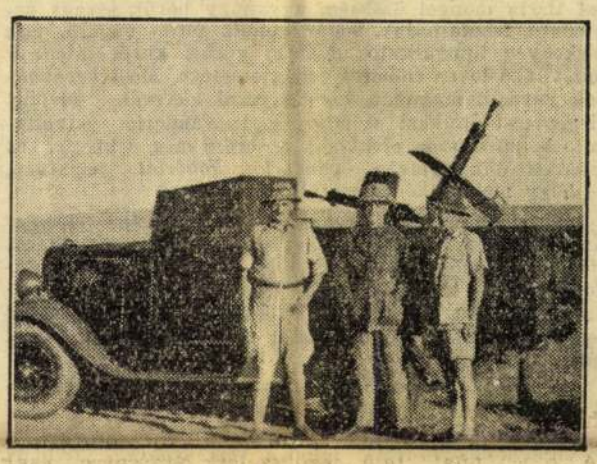

Gorahai előtt. Középen Pettini kapitány, Messina képviselője, a szomáliai hadsereg sajtófőnöke. Jobbján Demeter Ödön, a Pesti Napló haditudósítója, balján Vicomte S. de La Rochefoucauld

— *Ferid*, jól van — mondta száraz szemekkel a dubat apja, aki *juzbasi*-ként szolgált az egyik különítményben — úgy halt meg, ahogy egy férfinak kell meghalnia... Allah nagy és tudja, hogy mit csinál...«

Allah bizonyára tudja, mit csinál, viszont joggal kérdezhető, vajjon a tubátok mindig tudják-e, mit csinálnak? Mikor *Fava* őrnagy csapatai körülzárták a dagnerei erődöt, a vezérkar elhatározta, hogy *Dagnereit* délről fogják rohamozni, minden más irányból történő támadás teljesen kizárt lévén. Három órával a roham előtt egy dubátokból álló küldöttség jelent meg az őrnagynál:

— Az abesszínek azt állítják — mondotta a dubátok szószólója — hogy *az erőd bevehetetlen... Mi meg akarjuk mutatni, hogy nem bevehetetlen.* Engedd meg, hogy *északról rohamozzuk és bebizonyítsuk, hogy az egész erőd bilas*...

Fava őrnagy — a gyarmati katonatiszt ragyogó típusa — megköszönte a dubátok szavait, majd sztratégiai és taktikai okokkal érvelve, megmagyarázta a bennszülötteknek, hogy okvetlenül *délről kell támadni*... De a dubátok nem tágítottak. Az őrnagy, aki tisztában volt azzal, hogy nincs annál veszélyesebb, mint a fekete katonáknak a fehér tisztek bátorságába vetett hitét megingatni, végül is elhatározta megkísérelni a lehetetlent. Az ujjongó dubátok élén rohamra indult a majdnem függőleges szikla ellen, melynek csúcsán a gépfegyverektől védett erőd állott. A dubátok úgy hullottak a géppuskatűzben, mint a legyek. Hét óra volt reggel... És déli tizenegy órakor a háromszínű zászló ott lobogott a dagnerei sziklák legmagasabb ormán...

Ki ismeri a lamascillindi-i ütközet hiteles történetét? A dubátok ott is kiállották a tűzpróbát... *Lamascillindi* faluja, mintegy száz kilométernyire Dolo-tól, a *Vebi Dzsesztro* partján fekszik. Néhány héttel ezelőtt még az abesszínek kezén volt, akik *Abba Gouradzsa* és *Argau* grazmacsok vezetése alatt állandóan nyugtalanították a déli Ogaden-ben operáló olasz hadsereg balszárnyát. Meg akarván tisztítani a *Vebi Dzsesztro* vidékét eme fölötte nem kívánatos elemektől, *Prigiotti* ezredes, a doloi szabadcsapatok parancsnoka elhatározta, hogy megtámadja, felégeti és elpusztítja a lamascillindi-i abesszín állásokat, dolga végeztével pedig visszavonul Dolo-ba. Fischetti kapitány kíséretében, ötszáz dubát élén, egy szép napon tényleg elindult *Lamascillindi* irányába. Húsz-huszonöt kilométernyire a falutól *az oszlopnak hirtelen meg kellett állnia*... Az áradások következtében a falut körülzáró bozót mocsaras ingovánnyá változott, melyben *tucatjával hemzsegtek a félelmetes afrikai krokodilok*. Ha Prigiotti nem dubátokat vezényelt volna, habozás nélkül hátat fordított volna Lamascillindi-nek. De a fehér turbánosok sorakoztak a háta mögött... Fegyverüket és tölténytartóikat fejükhöz erősítve, *az anyaszült meztelen dubátok begázoltak az ingoványba és a krokodilok között úszva elérkeztek Lamascillindihez*. Az abesszíneket — akik bízva az ingoványban és a krokodilokban, nyugodtan aludtak — hirtelen felriasztotta a dubátok harci kiáltása... Az ütközet rövid ideig tartott. Fél órával később a dubátok a Lamascillindit elhamvasztó lángoknál melegíthették fel gémberedt tagjaikat...

Alig halt el az ütközet zaja, mikor a dubátok megtudták, hogy Lamascillinditől tíz kilométernyire *egy másik abesszin erőd áll* a Vebi Dzsesztro partján. Visszatérni, újra megfürdeni az ingoványban, újra harcolni a krokodilok ellen? Nem érdemes!... A dubátok útnak indultak, *elfoglalták a másik erődöt, megtisztították az egész vidéket az ellenségtől* — és még aznap visszatértek Dolóba!...

Eredmény: *kétszázhúsz kilométert gyalogoltak, úsztak egy kicsit, harcoltak a krokodilok ellen, felgyujtottak két erődöt és két ütközetben megfutamították az ellenséget*...

És mindezt negyvenhárom óra leforgása alatt!...

Az igazság kedvéért meg kell jegyeznem, hogy nem találtak nőket Lamascillindiben. Ha ugyanis találtak volna, nem tértek volna vissza ilyen gyorsan Dolóba... Ami kár lett volna... Nem a nők, hanem a hadászati rekord miatt, melyet a lamascillindi ütközet napján a Fekete Légiónak sikerült felállítania...

Pápaszemet
vásárolni bizalom dolga. — Bármely orvosi recept után is készít szemüveget **Mayer Sándor** speciál látszerész.
IV., Kossuth Lajos ucca 15, az udvarban.
Javításokat pontosan és olcsón készítek saját műhelyemben
Postai megrendeléseket azonnal. — **Telefon: 85-0-26.**

Az 1936. évi újdonságokat elolvashatja
DR. LANGER NORBERT
Ötnyelvű kölcsönkönyvtárában!

Szép Ernő: Szeretném átölelni a világot
Török Rezső: A férfi mind őrült
James Hilton: A kék hold völgye
Gr. Széchenyi Zs.: Hengergő homok (Lybiai exp.)
Essad Bey: Reza Schach (Kaiser und Reformator)
Sir S Hoare: Das vierte Siegel (Geheimdienst)
Kurt Kersten: Peter der Grosse
Otto Kiefer: Frauen um Nero
Bernard Shaw: Die Millionärin
Warwick Deeping: Die verheissungsvolle Ehe
K. Holland: Das Mädchen, das niemand mochte
Otto Schwerin: Musette macht Weltgeschichte
Ernst Löhndorff: Gold, Whisky und Frauen
Max Brand: Karo—Sieben
J. von Puttkamer: Erdöl, Gold und Blut
Georg Leichner: Gefahrvolles Abessinien
Paul Trent: König im Dschungel
Jules Serbuset: Gangster arbeitslos
Hulbert Footner: Der Schrei aus dem Fenster
Francois Mauriac: Les anges noirs
Claude Silve: Bénédiction (Prix Fémina)
P. G. Wodehouse: Mulliner nights
C. Stirling: A white girl in India
A. Frattini: Quell'amore di Giuditta **stb., stb.**

Andrássy út 58. **Havonta csak P 1.50** **Házhozküldés! (Tel.)**

Őseinkről és ősrokonainkról

Elfelejtett és megtagadott rokonok

Irta: Koris Kálmán tanár

A keletről visszaözönlő hiunguknak nem a jakutok voltak egyetlen leszármazói, más törzsek még messzebb nyugatra tértek vissza a Jeniszei és Irtisz folyók, valamint a Szaján, Tan-nu és Altáj hegységek által behatárolt területig, amely területen alakult később a kínaiak által *Tu-küe*-nek nevezett birodalom. Az e birodalomból tovább nyugatnak származók a mai *kazakok*, a nagy Kirgiz Steppe benépesítői, míg az ottmaradottak pár évvel ezelőtt önálló népköztársaságot alakítottak *Tan-nu tuva* néven. A köztársaság lakosai meglehetősen elmongolosodott ősdzsungár népek, akiknek embertani jellege e két fajta összekapcsolója.

Tan-nu tuvák

Egy napon múzeumi ügyben a népoktatásügyi népbiztosság tudományos csoportvezetőjénél volt valami dolgom, amikor beállít oda egy hat emberből álló társaság. Egy orosz férfi, egy orosz nő, két erősen mongolos alacsonyabb és két magasabb turk-mongol keveredést mutató férfi. Jó negyven percig tartott a beszélgetésük *Petrov* csoportvezetővel, tőle átmentek a nemzeti kisebbségek oktatásügyi osztályára. Ugyanezek a délután folyamán megjelentek a Néprajzi Múzeumban, ahol kölcsönös bemutatkozás után megtudtuk, hogy a négy mongol-törökös idegen *tan-nu tuva*, az ottani népoktatás és tudományos ügyek vezetői, a nő egyik tan-nu tuvának a felesége, tanítónő, szintén résztvesz a kis köztársaság kulturális vezetésében, az orosz férfi szaktanácsadójuk. Az obligát tea mellett rögtön megindul a beszélgetés. Érdekes dolog hozta őket Moszkvába. Köztársaságuk megalakulása óta mindent elkövetnek kultúrájuk emelésére, azért az utóbbi évek során elkészítették nyelvtanukat, összegyüjtötték szókincsüket — és most azzal a kéréssel fordultak a Tanácsúnió népoktatásügyi népbiztosságához, hogy az segítse őket munkáik kiadására.

A népbiztosság megvizsgáltatta könyveiket megfelelő szakemberekkel, akik ezek kiadását véleményezték — és ezt *Petrov* csoportvezető meg is ígérte. Most pedig azért jöttek a múzeumba, mert szeretnének tanácsot kérni az ő nemzeti múzeumuk felállítására, berendezésére és a tudományos kutatások megszervezésére vonatkozólag. Órák hosszat tárgyaltunk, ők szorgalmasan jegyezgettek, számtalan kérdést adtak fel, amely k érdékes és értékes bizonyítékai voltak józan gondolkozásuknak és nagy kultúréhségüknek. Múzeumelgondolásuk egyik alapjaként az az eszme domjnált, hogy mult és jelen életük minden emlékét, minden tárgyát összegyüjtve, párhuzamba állítsák Nyugat kulturális fejlődésének tárgyi bizonyítékaival — és ez összehasonlításból kiindulva, ezzel magyarázva, oktatva, felvilágosítva belevigyék népüket *a legfejlettebb kultúrába.*

Az egész ország összlakossága — amelyiknek területe legalább akkora, mint a régi Magyarország — százezer ha van, de új életambíciójuk, életenergiájuk, kultúrszomjuk becsületére válnék sokmilliós, hatalmasan fejlett nemzetnek is.

Nagyon érdekes — és nem véletlen — az összes ősrokonaink egyetemességének ez az újabban fellángolt életakarata, fejlődési energiájának eleven ereje s ami mindennél fontosabb, fejlődési képessége, a fejlődésben való hihetetlenül gyors előretörése, évezredes elmaradottságoknak pár évtized alatt végbemenő pótlása anélkül, hogy a középamerikai kis néger köztársaságok (Haiti. San Domingo) karikatúrakultúráját csak egy pillanatra is utánoznák, ami az embertani és történelmi, valamint gazdasági, technikai életük ősalapjainak tárgyi bizonyítékain kívül legfontosabb dokumentuma fajtai egybetartozóságuknak, dokumentuma azonban egyúttal annak is, hogy az életfeltételek, életlehetőségek egészséges megváltoztatása új, egészséges fejlődések csíráit fejleszti ki a történelem által már stagnálásra, sőt kihalásra ítélt népekben.

Amikor e majdnem teljesen ősállapotba visszasülyledt népek megkapják gazdasági életük fejlődési lehetőségeit, amikor környezetük gazdasági fejlődésének hatása alatt maguk rátérhetnek, esetleg egyenesen rákényszerülnek a fejlődésre (mert a környezet fejlődése nem erőszakkal tör rájuk, nem kisajátítja meglévő, de ki nem használt gazdasági adottságaikat, hanem szelíd nyomással utalja, szorítja őket, saját *lappangó* értékeik értékesítésére), akkor e népek pár év alatt a nomád vagy félnomád pásztorokból, óriási területeket bebolyongó vadászokból először helyhez kötött állattenyésztők, kezdetleges földművelést üző rögtörők lesznek, téli szállásaik falvakká, városokká alakulnak, fejlődnek, azután a városi kultúra megismerteti velük a kézműipart helyettesítő gyáripari termelést, egyetemre viszik őket, mérnökök, orvosok, tanítók kerülnek ki soraikból, akik most már minden idegen beavatkozás mellőzésével vezetőivé válnak fajtájuk fejlődésének, haladásának.

A legtávolabbra került és legjobban elprimitívesedett *jakut*, a poláris néppé lett *szamojéd*, a *tan-nu* tuvia, a *kazak*, a keletről északnyugatnak vándorolt *vogul*, *osztyák*, *mari*, *udmurt*, komi élete őshazájából kivándorlása óta több-kevesebb változattal egyazon úton haladt. Amikor Dzsungária elföldjének kiszáradása, a keletről visszaözönlő hunok tömege Dzsungária őskultúráját szétrobbantja és annak lakosságát a világ négy tája felé kényszeríti vándorolni, e csoportok először is elveszítik a települt népek kultúráját, azután a nehéz megélhetési viszonyok következtében még azt a kultúrát is elhagyják, amelyet a szerencsésebb körülmények között nyugatnak indult rokonaik (bulgár, báskir, magyar, kun vagy hún, bessenyő, jász) nemcsak megőriztek, de bizonyos esetekben fejlesztettek is, végül az orosz cárizmus szabad zsákmányaivá lesznek, hogy ennek végső következményeképpen lassú kipusztulásra ítéltessenek, amikor a fajtakeveredéseik a finnekkel, a mongolokkal, az oroszokkal elkövetkeznek, — mindezek így együttvéve és összesen *inkább csak a külsőt változtatják meg rajtuk úgy egyénileg, mint fajtailag, de belső értéküket: kultúrbefogadó képességük — tehát fajtaintelligenciájuk — rendkivül magas mivoltát nem szüntetik meg, nem alakitják át, sőt még csak nem is csökkentik.*

Vándorló kazak-kirgizek

A Kínából visszaszorított — újból nyugat felé vonuló — *hiunguk* közül legnagyobb utat a Kirgiz Steppét megülő, azon még ma is vándorló *kazak-kirgizek* tették meg, akik meglehetősen tiszta török nyelvük mellett nagyon erős mongol fajkeveredést mutatnak, ugyanúgy, mint a jakutok. Ez a keveredés természetes is, hiszen visszavándorlásuk alatt, de még azután is évezredekig érintkeztek, harcoltak, házasodtak a részben nyomukban haladó, őket üldöző, — részben útjukba került mongolokkal. A csontos arc kiülő járomcsontjával tiszta mongol örökség, ugyanúgy bőrük sárgás árnyalata, fekete hajuk, bogár szemük ferde vágása, míg keskenyen hunyorgató nézésük, görbe, kurta lábuk a rónát lakó lovas emberek jellegzetessége. Most *kazakoknak* nevezik magukat, hangsúlyozni akarván települt kirgiz testvéreikkel szemben saját vándorló mivoltukat. A *kazak* szón civakodik az orosz meg a kirgiz, ez mindkettőjük nyelvén *vándorlót, kóborlót* jelentvén, — hogy melyiküké is ez tulajdonképpen?

A kazak a legjellegzetesebb vándornépe Közép-Ázsiának, aki kóborlását nagyon célszerűen, mondhatni *előkelő kényelemmel* rendezte be. Magával visz mindent, ami — kazak fogalmak szerint — kényelmes otthont ad, ezért sátra úgy külsőleg, mint belsőleg teljesen elüt a jakut, vogul, báskir és egyéb rokon népek sátraitól.

A sátrak rácsos favázát teveszőr-nemez borítja, belülről csupa szőnyeg, teveszőr-nemez és takaró.

Meg kell adni, a kazak sátor belseje a maga sajátosságával *Közép-Ázsia minden romantikáját* felidézi bennünk. Az ott uralkodó félhomályt alig enyhíti a tőzegtűz, sőt annak állandó kékes füstje még sejtelmesebbé teszi. A főhelyen felcsillanó sárgásan aranyló csészék, tálak, szobrok, az ezek körül felfüggesztett ékes hüvelyü jatagánok, kardok, a díszes agyú régi puskák, pisztolyok, az ajtó mellé vetett veretes dísznyereg vörös meg sárga szattyánja, a tűzhely közelében a mennyezetről teveszőrkötélen csüngő faragott bölcső, az otthonias kényelmet árasztó színpompás szőnyegek egész halmazata — és még ezer egyéb — regél nekünk. Igen regél, regél arról, hogy a kazakot is pusztúlásra ítélte egy csomó fajtarokonával egyetemben a cári Oroszország rablógazdálkodása, hogy ott a nő *dolgozó háziállat* volt, akinek minden munkát végeznie kellett a sátorveréstől sátorbontásig, ingóságaik málházásig, fejni a juhot, kecskét, kancát, készíteni a teveszőr-nemezt, a hasított bőrsarút, faragni a sátorkarót, a rácslécet, posajtani a lótejet, sütni, főzni, gyúrni a tőzeget tevetrágyából a róna száraz füvével, főképpen pedig szülni és gondozni az utódokat, a család jövendő férfibüszkeségeit, — mindezekért pedig *megtűrten kuporodni a sátor valamelyik jelentéktelen sarkában*, várva, lesve ura és parancsolója szigorú szavát.

A kóborló célhoz ér

Ma a kazak rónát vasút szeli át, autó járja, a férfi dolgozó *társa* szabaddá lett asszonyának, sátraikat orvos látogatja, gyermekeik vándortanítók segítségével igyekszenek behatolni az írás-olvasás rejtelmeibe, a vasútvonal meg autóút mentén mind több sátor csoportosul kezdetleges faluvá, sőt egyes állomások körül már a rakott házba is bemerészkednek a kazakok állandó lakosokul, persze csak a szegényebbje, aki nemcsak a rögtörés ismeretlen fogalmát tanulja megismerni, nemcsak út- meg vasútépítésnél csákányozza a kavicsot, lapátolja a homokot, hanem még a traktor furcsán zúgó-kattogó belső szerkezetébe is biztos kézzel nyúl bele.

Az idők változnak. Így lesz a kazakból, a vándorlóból falusi szántó-vető, traktorkezelő, asszonyából tanító, orvos, legtehetségesebb fiaiból meg *főmérnök*, valamilyen kísérleti állomás *igazgatója*, vagy *egyetemi tanár*.

Sok minden feljegyzésre érdemest beszélhetnék még a velünk rokon fajtákról, fajtarokonságunkról. Olyanokat, amelyek határozottan mutatnak rá nemcsak fajtánk eredetére és származására, hanem rámutatnak az emberiség egyik bölcsőjére is, rámutatnak az emberi fejlődésnek egyik, ma legjobban rekonstruálható és legteljesebb anyaggal rendelkező életútjára, azaz pozitív alapját vetik meg a társadalomtörténelem rendszeres kutatásainak és törvénymegállapításainak, de mindezek túlmennek egy napilap terjedelmén és ismertetési körén. Még csak néhány jellegzetesn feltűnő adatot említek meg, amelyek szinte villámfényszerűen világítják be e Julianus baráttól Németh Gyuláig folyton kutatott kérdésnek — fajtánk eredete és származása kérdésének — egyik-másik szembetűnő részét. Mozaikkövek csupán, de nem mozaiktöredékek többé, hanem a nagy egységes mozaikképnek sokat elmondó színfoltdarabjai.

Magyar szabadcsapat rokonokat talál

Zalka Máté — ma Moszkvában élő magyar író — az orosz polgárháború alatt egy — részben magyarokból álló — szabadcsapat parancsnoka. Amikor csapatával Dél-Szibériából Nyugat-Turkesztán felé vonul, Szajzántól északkeletre húsz-egynéhány embere áttéved kínai Dzsungáriába. Ez elszakadt csapatrész úgy hatheti idő után visszatér kínai Dzsungáriából és véletlenül újra megtalálja törzscsapatát. Az eltévedettek nagyobb része *magyar*. Elbeszélik, hogy kínai területen hamarosan ráakadtak egy barcias törzsre, amelyikkel barátságot kötöttek. Amint az egyik áttévedt magyar mondotta: »*Azért barátkoztunk össze, mert nagyon jól megértettük egymást.* Ők nagyon sok magyar szót használtak beszéd közben, ha egy kicsit furcsán hangzott is »*magyar*« beszédük, de azok is sokat megértettek a mi magyar szavainkból. Jó szívvel váltunk el tőlük, még marasztaltak is, de nekünk már nem volt nyugovásunk.« A törzs neve: *madzsari* vagy *madzsgari*.

Ezzel természetesen nem azt akarom mondani, hogy a kínai Dzsungáriába tévedt volt hadifoglyok megtalálták ott visszamaradt közvetlen ősrokonainkat, hanem csupán arra mutatok rá, hogy *a magyarok nyoma, a magyarság fajta-fogalma e területen még ma is ismeretes.* Lehet, hogy a feltalálták csupán olyan rokon törzstöredékekből verődtek egységes törzzsé, akiket az ott élő török népek a *madzsari* összefoglaló névvel neveztek el, úgy, amint egy másik ilyen rokon-konglomerálódást úgy másfél-két évezreddel előbb *bolgari* szóval határoztak meg, de ez az adat mindenesetre utal arra, hogy a madzsar — magyar — még ma is ismert Dzsungária lakosai előtt, a dzsungár, akit itt részben kirgiznek is neveznek, még ma is vérség szerint hozzájatartozónak tekint bennünket, anélkül, hogy sejtelme lenne rólunk, Európába szakadt magyarokról.

Dzsungáriának legnagyobb folyója az *Urungu*, legnagyobb tava az *Uljungur*. Mindkét szóban benne van az *ungur*, az *ugor*, *ungar*, *dzsungar* változata. Zalka magyarjai ezen a tájon találtak *madzsar* testvéreikre.

A byjszki múzeumban olyan népvándorláskori magyar típusú kardpengék, magyaros ruházatú alakokkal díszített fém- és agyag dombormíves tárgyak vannak, amelyek szinte kiáltanak *Árpád magyarjai után.* (Byjszk az orosz Dzsungáriához legközelebb eső nagyobb délszibériai város, 140—150 kilométernyire kínai Dzsungáriától.)

Szajzán

Szajzán: Orosz-Dzsungária legnagyobb városa, 50—60 kilométer választja el kínai Dzsungária határától. E város dzsungár meg kirgiz lakosai közül — habár sokan mutatnak mongol keveredést — akárhányat vélnénk *kún parasztnak* valahonnan Karcag vagy Kunmadaras vidékéről. Ha beszédük muzsikája fülünkbe jut, sokszor mintha Debrecen »köpködő«-jén hallgatnók civiseinket. Néha-néha gyorsabb a beszédük folyása, egy-egy élesebb torok *ch* is kihallatszik, de azért úgy fülünkön keresztül inkább otthon vagyunk Szajzánban, mint — teszem azt — Kismartonban. És rám nézve Szajzán még több is. Innen már látszik az Ígéret földje, az Altáj és Tian-san hegyormai, Dzsungáriát féltékenyen körülölelő bércei. Előlem egyelőre elzárt föld, mert ott a bércek alatt már *Kína* van.

*

Itt adott írásaimban *nem nyelvészeti feladatok megoldásait keresem*, hanem — legtöbbször *éppen a nyelvtudomány által részben tudatosan, részben öntudatlanul zavarossá tett — fajtakérdést, fajtánk keletkezésének, eredetének és származásának kérdését szeretném tisztázni valamenynyire* — s ezt sem azért, mert e problémát öncélként kezelem, vagy legjobb esetben fajtai hiúságunkat akarom vele legyezgetni, hanem mert éppen az ősmagyarság problémáján keresztül tudhatjuk alapjában megfogni a társadalomtörténelem — tehát az emberiség életfolyása szempontjából egyetlen történelem — megcsinálását, azt, amelyik a társadalomkeletkezések, alakulások és fejlődések reális okait kutatva ama *törvények* megállapítására törekszik, amelyek ezeket létrehozták, fejlesztették, alakították és fejlesztik, alakítják ma és a jövőben is. *A ma természet- és társadalomtudománya szerint egyetlen állandó van: a mozgás.* Egyik szellemes tudósunk a tudományt, a tudományos megismerést és a természet törvényeit egy parabolával és annak végérintőjével ábrázolja. A természetnek összes, általunk ismert és ismeretlen törvényei alkotják a parabolát, tudásunk, tudományos megismerésünk a parabola végérintőjén mozog.

A parabola végtelen, végérintőjével tehát szintén csak a végtelenben találkozik, azaz mi a mi tudásunkban mindjobban haladunk annak egyetemlegessége felé, tudományos megismerésünk mindjobban megközelíti a természet törvényei összességének megismerését, anélkül, hogy valaha is az összes törvények ismereteinek birtokába juthatna. Mi tehát a *mozgás* örökös útját járva, magának a társadalomnak is mindig több és több *alakulási, fejlődési* törvényét ismerjük meg, amelyikhez ha hozzátesszük az általunk felfedezett természeti törvényeknek az emberiség javára és előnyére történő minél jobb, minél intenzívebb és fokozottabb tudatos fel- és kihasználását, akkor a *haladás* útjára léptünk. A társadalmi *haladásnak* egyik útjelzője, iránykitűzője pedig — amint már mondottam — a társadalomtörténelem. Azaz *fajtánk eredetének és származásának kutatása, a társadalomalakulási és fejlődési törvények megállapítása és e törvényeknek az emberiség javára történő felhasználása minden öncélú tudománymüvelésnél fontosabb, ennek leszögezése társadalmi és gazdasági érdek, nemcsak multunk megismerésének, de különösen jövőnk kialakulásának nagyon komolyan veendő integráns része,* amelynek minél intenzívebb művelésére törekednie kell minden tudósnak, gondolkozónak és magyarnak.

KÓRIS *Kálmán*, festő, * Miskolc 1878 aug. 5. A bpesti mintarajziskolában tanult. 1906-tól pasztell-tájképeket (Dél, Szomorú fűz, Boglyák stb.) állított ki a Nemzeti Szalónban. 1906—19. polg. isk. rajztanár volt Budapesten. 1923. Oroszországba ment, hol jelenleg a kazáni múzeum igazgatója.

Kg I 583 l

116

1904.

rfi mellig látható, kissé jobbra for-
szeme, bajusza és szakálla barna.
apot visel, melynek piros bélésü ka-
t kabátjának lehajtott gallérja és
tan ülő és könyvből olvasó férfit ábrá-

L 1904: v. 27-28. napján

: 42.7 cm.
mzée action 5500 francon. (415-904).-
ételárt utalványozta 1904: VII. 17-én

án 696 sz.a.- Az elszámolás elfogad-
. leirattal (217-905).

334. Sebastiano Luciano dit Fra Seb. del
.

... ÉS HA NEM?

ELBESZÉLÉS

Irta: LACZKÓ GÉZA

— Scusi, signorina! — szólt udvariasan Solt Elemér, amint a poggyászával cipekedő egyenruhás fiú után nyomakodott kabinjába, amelynek ajtaja mellett ült egy fiatal hölgy vadonatúj bőröndön.

A hölgy ránézett, elmosolyodott, aztán nyomban szigorú arckifejezést öltött, fölkelt a bőröndről s szinte sértően nézett félre, el a hosszú kabinsoron, amelynek celláiba úgy vonultak be a honfoglaló új utasok, mint zsákmányos útról hazatérő, izgatott, rosszkedvű, fáradt és gyomorbajos méhikék.

Másodszor az ebédnél látta Solt a duzzogó hölgyet. Tőle az ötödik asztalnál ült fehér ruhában, piros övvel s finoman turkált az ételekben, amelyekből alig csipegetett.

Délután Velencébe ért a hajó, amelynek tágas hasából úgy rajzottak ki az utasok, mint egy mogorva tyúkmatróna szárnyai alól a bután csipogó csibék. Solt megállt a Szent Márk téren:

Na, gondolta magában, aranyozott, de kicsit kopott s milyen süppedt és ferde ez a templom! mi az? ráült valaki? jó lenne tudni, melyik itt a prokuráciák? és senki nem énekli a Santa Luciát! Ez Velence? Esküszöm, a dunaparti korzó mulatságosabb. Na, gyerünk venni egy gyarmati sisakot.

Ezzel benyomult a Merceria útvesztőibe. Befordult az első kalaposboltba, fejére tett egy sisakot. — 50 líra — mondta a kereskedő cézári mosollyal. Solt nemet intett s hozzátette: — Scusi! — A boltos lekapta Solt fejéről a pehelykönnyű jószágot s fejébe nyomott egy teljesen hasonlót, amely azonban olyan nehéz volt, mint egy rézkondér: — Tizenhat líra! — Solt beleegyezően intett s afrikai oroszlánvadászként távozott a boltból, amelybe kalap nélkül szaladgáló pesti jampecként lépett.

A sarkon beleütközött a duzzogó fiatal hölgybe, aki fehér ruhájához ezúttal zöld övet viselt. Solt bájosan szalutált, a hölgy szigorúan bólintott, durcásan tovább akart sietni, de hirtelen meggondolta magát és nyersen rászólt, magyarul Soltra:

— Ugyan, inkább segítsen nekem szalagot venni a hajamba!

— Ezer örömmel. Solt! — és kezét nyujtotta.

— Hidy! — dobta oda a hölgy fölényesen két ujját Solt kezébe. — Nem tudok ezekkel zöldágra vergődni, mind olaszul beszél.

— Ó, tudnak németül is!

— Utálom a németet, dédapámat 48-ban lefejezték a németek. Angolul inkább...

— Sajnos, az angol gyönge oldalam, Londonban csak félévet töltöttem. Inkább franciául...

— Ne is említse őket. Nagyatyámat internálták a háborúban. Kell egy kék, egy zöld, egy vörös és egy tarka harminc centi széles szalag. Gyerünk, mert még uzsonnázni is kell... a téren.

— A prokuráciák alatt — mondta jelentőségteljesen Solt.

— Pont ott — bólintott komolyan. — Egyébként Teréznek hívnak.

— Nevem Elemér — szólt a fiú és mutatóujját gyarmati sisakja széléhez bökte.

A szalagokat minden nagyobb baj nélkül megvették s együtt tértek vissza az indulni készülő hajóra, amely úgy bőgött, mint egy óriási disznó, amelynek éppen most döfte torkába a kést a hentes.

Teréz nem jelent meg a vacsoránál. Elemér szmókingosan és mélán ült asztala mellett.

Másnap délelőtt a hajóstrandon találkoztak s őszinte meglepetéssel torpantak meg egymás előtt. Solt Elemér duzzadó izmait alig takarta a vitézkötésszerűen csekély anyagú fürdőtrikó, Hidy Teréz meg meztelenhátú, nyakbaakasztott partedliszerű feszülő narancsszín trikójában olyan tökéletes volt, mint egy kaliforniai szépségkirálynő második válópere és harmadik ura között.

— Hol volt tegnap este? — kérdezte Solt.

— Atyámnak írtam, a kegyelmes úrnak — szólt közvetlenül Teréz. — Ő altábornagy. A maga papája micsoda?

— Földbirtokos. Háromezer hold. Úgy látom, egyedül utazik.

— Rémes.

— Miért?

— Komorna nélkül. Anyja meghalt, hazament Svédországba. De most gyerünk fürödni.

És mentek fürödni. A zöldcsempés medencében azonban Teréz hirtelen meggondolta magát, fölkapaszkodott a vaslétrán és eltűnt.

Ebédnél nem jelent meg. Solt ott ült fehér ingben, fehér nadrágban asztalánál és mélyen töprengett, ki ez a nő, aki ott lakik tőle a harmadik kabinban. Csak nem beteg? Meg kellene nézni.

Még végére sem ért az ebédutáni cigarettának, amikor feketéjét fölhörpintve sietett le a legalsó kabinsorba, ahol laktak s bekopogott Hidy Teréz ajtaján.

— Szabad! — hallatszott belülről szinte végszóra, mintha várnák.

Benyitott. A kegyelmes úr leánya ágyán feküdt — jól lát? — teljesen meztelenül.

— Bocsánat! — csuklott meg a hang Solt torkában. Vissza akart vonulni s már húzta is be az ajtót.

— Bejöhet — hangzott az előkelő fiatal hölgy szava egészen tárgyilagosan.

Solt belépett.

Selymes meleg fűzöld ruhadarab — nyilván ing — repült az arcához:

— Fordítsa rá a kulcsot s akassza ezt a kilincsre.

Solt engedelmeskedett.

A finom ifjú hölgy felugrott az ágyról, viharosan átölelte Soltot:

— Végre, te mafla! — s nagy gyakorlatra való szakszerű puszit nyomott a szájára.

Vacsoraidő előtt kevéssel távozott Solt a vendégszerető kabinból, s valljuk meg, ő is azt mondotta magában, amit előbb az ifjú előkelőség hangosan: — Végre!

És elkezdődött a kábulat, az a különös állapot, amikor az ember mindentől megrészegül: a naptól, amely vörösbarnára marja a bőrt, a lubickolástól, ami után sós üledék marad az ember szájaszögletében, az evéstől, amelybe beleszédül, az ivástól, amely a chianti déli mámorát délután forró teával szelidíti, vacsora előtt sörrel súlyosítja, majd este újabb chiantival növeli fel, hogy éjszaka újabb sörrel tompítsa álomba, a tánctól, amely együtt ring a hajó ringásával, a súlyos ebédutáni csókoktól, a dús éjszakáktól, amikor röhögve dohog a rohanó Leviathán az ember alatt s kint a kerek hajóablakon túl szuroksötét és szuroksűrű az ismeretlen víz-levegő, az öltözködés és az estélyre vagy fürdésre lemeztelenített testek tarka és barna pompájától, a mesterkélt fényűzéstől, amely kétezerméteres tengermélység fölött zúg sietve, mint egy úszó, finom, drága, romlott, bűnös és büszke Babilon... hova? ...mindig új tájak, új vizek, új kikötők, új városok, új gyönyör felé, miközben a kezdeti piciny kis mámor egyre nő, egyre tébolyultabban kavarog, mint egy saját kozmikus láva-zsírjában forgó, születni készülő kant-laplace-i világegyetem.

Végre! Mind a ketten megtalálták azt, amire oly régóta vágyódtak: a csók társadalmi és vagyoni biztonságát. Teréz megtalálta a fiatal férfit, akinek szerelme, udvariassága és erszénye egyaránt kifogyhatatlan. Állása van, — a földművelésügyi minisztériumban — tehát nem fog egész nap a nyakán lógni; pénze van — fizetés, apjától apanázs, majdan örökség — tehát minden este elviheti szórakozni, talán kocsit is fog tartani neki; ősszel Teréz mindenesetre más lakásba fog költözködni; és pénzecskéjét félreteheti öreg napjaira. Elemér megtalálta a fiatal nőt, aki teljesen vagy legalábbis oroszlánrészben az övé s megszabadítja az uccasarkok ólálkodó, kifőzésszerű erotikájától; független, tehát bárhol mutatkozhat vele, másrészt talán az életben is előbbre tudja juttatni bizonyára fényes összeköttetéseivel. Kissé hirtelen lettek ugyan egymáséi, de, istenem, a nagyvilági hölgyek vakmerők és öntudatosak.

S a mámor súlyos selyme egyre dúsabb redőkben göngyölte őket körül. Két csók közé viharosan erős és égetően éles benyomások tolakodtak: elefánthasát a kék tengerben fürdető, füstölgő fejű, ólomszínűen kopasz Stromboli... Messina, mint a keleti mesék bűvös szőnyegének mélyedésében lebegő fehérkockás játékváros... afrikai sivatag csücske: rózsaszínű liszthomokban lépkedő drap teve, hihetetlenül okos szemmel, vakító fehér bugyogóban ballagó arab tarka napernyő alatt... Homérosz sziget-mesevilága, közvetlenül a sötétkék vízből magasra szökkenő hegyecskék, hegycsúcsok... Rhodos, mint megelevenedett ódon fametszet, a tenger és hadi veszélyei ellen emelt parti rovátkás várfallal, kerek bástyával, egy középkori lovagregényhez, amelynek zord zúgása elhalt az idők futásán s most puha fényűzés duruzsol a virágbaborult dombok fölött... Athén mai zűrzavaros nyüzsgése, amely fölé óriás magasságba úgy emelkedik a kopasz, merészcsúcsú Akropolisz foghíjas kőcsodáival, mintha egy óriás, tépett, rongyos görög isten szakította volna fel félvállával a modern aszfaltot s könyökölt volna ki a felhők szomszédságában ütött-kopott fejével: lássuk, Sokrates fiam, milyen is ez a huszadik század... háremrácsok alatt nagyon mai sörkocsma, fekete leplekben suhanó arab nő mellett motorbiciklis szőke svéd protestáns misszionárius, nargilé és képeslevelezőlap, pálmafa alatt benzinkút, fehér cement versenytribün fűfedelű arab kunyhók között, ős Róma nagyságának a homokból kikapart, kőbefaragott maradványai... ó, ki győzné mindezt nem is megjegyezni, csak számonvenni két csók között, amely teljes, mint a boldogtalanság, múltat elsöprő, mint a közöny, jövőt építő, mint a sorsjegytulajdonos titkos álma, dús, mint a hajóebéd, a világ piszkát elmosó, a világ szépségét megaranyozó, mint egy Andersen-mese, ó, két csók között.

A mese azonban fokozatosan valósággá kezdett válni, ahogy közeledtek az utolsó kikötőhöz, s ennek a valóságnak Janus-feje volt: az egyik arc a testi-lelki összhangból fakadt, fiatal és teljes szerelmi boldogság vonásait mutatta; a másikon valami bizonytalan múlt, amely most ismét jelenné tolakszik, riasztó redői, szeplői, agg vonásai kezdtek fölsejleni. Igy aztán mindketten kívánták azt, aminek eljövetelétől tulajdonképpen féltek.

Amiről eddig nem beszéltek, hogy is lesznek egymással Pesten, minden pillanatuk be nem vallott, de legfőbb gondja volt s mindketten úgy szűköltek, mint a hazatérő gazda csöngetésére a vadászkutya, amely ép az imént falta fel az asztalra kikészített egész hidegvacsorát.

Töprengésük azonban nem tudta megállítani sem az időt, sem a hajót, sem a vonatot, amely aztán az adriai kikötőből Pestre vitte őket kissé riadtan, nagyon fáradtan s olyképpen szürkülön, ahogy a nap ragyogása fogy fokonként az afrikai Tripolitól Budapestig.

A vonaton már nem is igen beszéltek, görnyedten ültek, fogták egymás kezét s néha egymásra pillantottak az apjára tekintő váltóhamisító fiú félig hetyke, félig bocsánatkérő, de egészen kétségbeesett mosolyával. Mindegyikük tudta magáról, mért e mosoly, de azt hitte, hogy a másik csak testvéri együttérzésből csúfítja el s teszi kétértelművé vele vonásait és egész eddigi magatartását.

S amilyen mértékben fagytak ők gondjaikba, mint a történelemelőtti bogár a sárga borostyánba, olyan mértékben bolydult nyüzsgővé a vonat embertömege, a hirtelen megtelt folyosókon álmatag fiatal lányok, mindig elfoglalt családapák, hasas böröndök áramlása furakodott keresztül az ácsorgók között, mint útját kereső patak sziklás medrében s nem is a kalauz, hanem maga a végzet kiáltotta sürgetően, hetykén és tárgyilagosan: — Kelenföld.

Teréz felugrott. Kapkodás, böröndök nyekkenő ugrása a poggyászhálóból az ülésre, »hordár! hordár!«, »itt vagyok, itt a hordár!«, Teréz megismételt egy telefónszámot, Elemér bólintott, »taxiba, kérem?«, kérdezte a hordár, Teréz nem felelt, futó csókkal búcsúzott Elemértől, aki aztán kikönyökölt az ablakon s úgy nézte a hordárt, poggyászt, Teréz ringó csipejét eltűnni a kijárat felé tolongók között.

Másnap Elemér felhívta a megadott számot, Teréz jelentkezett. Pár percig dadogtak, búgtak egymásnak a telefónba s hosszas leplező tanakodás után abban egyeztek meg, hogy harmadnap találkoznak — egyelőre! — egy jó pénzért barátságos néni átutazószobájában.

Aznap este Elemér egy rendőri riporter barátjával vacsorázott egy kis budai vendéglőben, Terézhez egy ifjú barátnő ment fel hidegvacsorára. Mind a két helyen hajnalba nyúlt a végtelen »duma« s másnap az ujságíró s a barátnő hírszerző útra indult.

Az ujságíró a következőket állapította meg: Hidy Teréz, lokálalkalmazott, anyja Hidy Melanie nyiltpiaci elárusítónő, lakik Rákospalotán, Teréz 25 éves, Kiss Mihály 65 éves vállalati igaz-

gató barátnője, tavasszal szakítottak, Kiss úr 3000 pengő végkielégítést adott Teréznek, aki a pénz egy részén kéthetes földközitengeri útra váltott jegyet. Teréz lakik: Horthy Miklós út, házszám, földszint, ajtó lépcsőházban jobbra.

A barátnő a következőket hozta Teréz tudomására: Solt Elemér, kereskedősegéd egy belvárosi nagy textilcégnél, lakik Király ucca, egy szoba, albérlet, átjárás az ebédlőn, osztálysorsjátékon nyert párezer pengőt s a pénz egy részén kéthetes tengeri utazásra váltott jegyet. Apja Romániában lókereskedő.

S az ujságíró is, a barátnő is őrülten csodálkozott, hogy még csak egy elismerő szót sem kap megbízójától ezért az érdekes híranyagért.

— Nahát, nahát! — mondta percenként egyre sápadtabban Teréz.

— Hát persze, a gyakorlat! — morogta maga elé Elemér, Teréz első csókjára gondolva.

A megbeszélt találkára egyikük sem ment el s az átutazószoba tulajdonosnője szaporán szidta »a mindenféle link pasasokat, akikkel tele van Pest, pfuj!«

Elfelejtett és megtagadott ősrokonaink

Irta: Koris Kálmán tanár

Uj rokoni ismeretség

Élénk sürgés-forgás a moszkvai néprajzi múzeum parkjában. Szememnek idegen ruhájú emberek jönnek-mennek, izgulnak, tárgyalnak furcsául hangzó torok- és orrhangokat keverve beszédükbe. Fejükön vastagon bélelt sapkaféle kalap színes — leginkább kék — szövetből, hosszú, szintén vastagon bélelt kabát lóg rajtuk, amelyik olyan bő, hogy kétszer is belecsavarhatják magukat, a kabát ujja legalább egy arasszal hosszabb a kelleténél, az alatt olyiknak ugyancsak bélelt ujjas mellényféléje, némelyiken kétes tisztaságú ing, nadrágjuk alul szűkülő, természetesen szintén bélelt, lábuk bőrsaruban végződik. Egyiken-másikon a poláris népek egy-egy bőrruhadarabja is megakad, de a legtöbbje elhagyva nemzeti viseletét, mongol »eleganciával« öltözködik. Nagy részük alacsony termetű, aránylag nagy fejjel, pofacsontjukon sárgásbarna bőr feszül, ferde vágású hunyorgó szemeik fekete bogarával csak hajuk és szemöldökük feketesége versenyez, keskeny ajakú szájuk hallgatás közben szorosra szorult, míg nevetéskor — ami igen ritkán történik — csaknem fülükig szalad, hogy egészséges fogaikat kivillantsa. Kezük feltűnően keskeny, mint a kevés kézimunkát végző embereké általában.

Borisz Matvejevics rokonaimul mutatja be őket, kissé gúnyos hangsúlyozással, aminek új rokonaim széles mosolygás (csak nem mondhatom rokonaimra, hogy vigyorgás!) közben rendkívül örvendeznek, de az udvarias mosolyok és kézrázások után sietve hagynak faképnél, látszik rajtuk, hogy sokkal jobban érdekli őket az, ami miatt Moszkvába jöttek: felépíteni a múzeumban téli szállásukat, azután azt a magukkal hozott tárgyakkal szakszerűen berendezni, ugyanitt megcsinálni sátrukat annak téli és nyári »áthuzatá«-val és berendezésével egyetemben.

Jakutok

Mi tagadás, hiába gúnyolódik Borisz Matvejevics, mégis csak igaza van, ezek bizony rokonaim és rokonai mindazoknak, akik szeretik őseiket az Árpádoknál keresni, esetleg még Ázsiába is szívesen visszamennek értük. Igaz, ez a rokonság egy kicsit nagyon »ősi«, legalább ötezer évvel ezelőttről kelt, amikor ősrokonaink egyik csoportja először indult Kínába egy kis barátságos látogatásra. Persze, a kínaiaknak vendéglátó érzéke kevésbé fejlett, és amikor hiába próbálták rokonainkat fejbeveréssel figyelmeztetni házigazdai jogaikra, a végén egyszerűen bekerítették magukat kedves vendégeik elől a kínai fallal. Mert a kínai falat odáig kalandozó ősrokonaink — a *hiunguk, huniok, hinujok* — ellen emelték, akiknek Észak-Ázsia felé később visszavonuló ivadékai — és ezeknek viszont a mongolokkal keveredett utódai a most bemutatott, valaha velünk egyazon fajtából eredt ősrokon *jakutok*.

Ilyenkor látjuk, mennyire változnak az idők. Ime, ötezer év után nemcsak visszajöttek, de még túl is mentek őshazájukon, hogy meg se álljanak Észk-Európa szívéig, a valahai negyvenszer negyven templom városáig: Moszkváig. Igaz, nem hóditó szándékkal jöttek, hanem építeni, kultúrájukat, otthonukat, életüket a valaha annyira gyülölt ellenségnek, a »ruszki«-nak bemutatni.

De nézzük csak, mit is csinálnak hát ezek tulajdonképpen, hogyan is készítik azt a téli szállást?

Először is elindulnak a múzeumot — a dacsa Mamonovát — körülvevő nagy parkban, amelyik majd egészen a Verébhegyig (Vorobje gore) terjed. Fát keresnek az építéshez. Mert, mi barbár európaiak nem is tudjuk, mennyire fontos a téli szállás faanyaga, amelyik téli szállás véd 50—60 fokos hidegtől, csontot a velőkig hasogató északi széltől, a nyolchónapos téltől, a talajt a tavaszi olvadáskor felverő hóvíztől és a téli szállásra nehezedő másfél, két méter magas hónyomástól. Erre legalkalmasabb a félderék vastagságú egyenes, sima, csak a tetején lombos szibériai fenyő, vagy annak amurvidéki változata, amelyiket gyantás, szívós mivolta különösen predesztinál céljaikra. A törzseknek egyenleteseknek és egyenlőknek kell lenniök, hogy kívülről is, belülről is bizonyos csinnal simuljanak egymáshoz.

Hosszú válogatás után végre megtalálják, kivágják a megfelelő számú és méretű törzseket, amelyeket eldarabolnak oldal- és tetőgerendákra, azután megkezdik a gondos összeillesztését, összeerősítését a kétoldalt simára faragott oszlopoknak. Összeerősítő anyaguk a fából faragott hosszú szög és ék, minden legkisebb nyilást, hézagot gondosan tömnek ki mohával. Különben, nagyon meg vannak elégedve Moszkvával építőanyag dolgában, mert még megfelelő mohát is találnak, habár nem egészen olyan finom, mint a »saját termésük«. (Ime, a lokálpatriotizmus!)

Jakut hajlék

Nagyon érdekes az épület szerkezete. Először is minden hántott, de nem simított fa. Azután a gerendáknak csak az egymás mellé simuló két oldala faragott, körülbelül tenyérnyi szélesen, külső és belső felületük gömbölyű, úgyhogy lakásuk egész belső felületének oldalai hullámosak. Vasat, fémet nem használnak, fából gömbölyített szögeken lógnak bent szerszámaik és eszközeik is. A kunyhó alapja téglalap, alakja csonkakúp, fagerendás oldallapjai kissé menedékesek, körülbelül 82—84 foknyi hajlással befelé. A tető szintén kúpba összefutó gerendákból áll, padlás nélkül.

A jakutok vándorútja

Jakutok. Ha Szibériáról esik szó, a jakut nevet önkéntelenül társítjuk vele ugyanúgy, mint a szamojéddel meg burjáttal. A délebben lakók egy része éppen annyira jellegzetesen időszaki nomád, mint amennyire az északiak teljesen rénszarvaspásztorkodást üző vándornép. ötven—hatvanezer ember körülbelül tízszer akkora területen bolyong, mint a régi Magyarország. Mongol—dzsungár keveredés, a turk, vagy minden valószínűség szerint inkább az ősdzsungár nyelvnek egy nagyon régi, kezdetleges és a mongollal befolyásolt nyelvjárását beszélik. Érdekes az ő — Léna folyamig megtett — útjuk mindenképpen. A Dzsungáriát valószínűleg elsők között elhagyó ősrokonaink egyike, az a *hiungu* (hún) néven összefoglalt ősdzsungár törzscsoport, talán törzsszövetség, akik között állítólag magyar törzsek is szerepeltek. Ezek nemcsak a Gobi kultúráját emelték igen magas színvonalra, hanem később Észak-Ázsia egyes területeinek benépesítéséről is gondoskodtak, persze ez utóbbiról akaratukon kívül. Amikor ezeket a Kínát megtámadó *hunio* törzseket lassanként visszanyomják, azoknak egy része északnyugatnak veszi útját a Léna középső folyása felé. Mint ahogyan évezredekbe került a ma jakutnak nevezett népcsoportnak Dzsungáriától Kínáig megtett útja, ugyancsak sok évszázad telt el Kínától Lénáig vándorlásuk közben is. Azonban, amíg a Dzsungáriából Gobira magukkal vitt kultúrát, itt a Gobin annyira értékesítették, hogy a Stein Aurél, a Hedin Sven által feltárt, körülbelül ezer év óta teljesen elhagyott városok környékét kezeik alatt sikerült annak idején hatalmas oázis kultúrákká fejleszteni, addig Kínától Lénáig mentükben minden kultúra lefoszlott, lekopott róluk, teljesen lesüllyedtek, visszaprimitívesedtek nemcsak a sarkvidéki, de egyenesen a peremnépek színvonalára, ami egyet jelent a pusztulás, a kihalás mind rohamosabb elkövetkezésével.

Elprimitívesedés

Először is nemcsak teljesen állattenyésztő és vadászó nomádokká lettek, de még lovaikat, szarvasmarháikat is fokozatosan pótolta a rénszarvas annyira, hogy az északi jakutok ma már kizárólag rénszarvastenyésztő pásztorok. Másodszor az őshazájukban, de még a Gobi oázisain is fejlett földművelést, sőt kertgazdálkodást üzők annyira feladják, elfelejtik agrikulturális életüket, hogy mezőgazdálkodást csak új hazájuk legdélibb területein folytatnak, de még azt is a legkezdetlegesebb alakban, azaz tavasszal elvetik kunyhóik körül a rozsot, azután elhagyják téli szállásaikat, jószágaikkal nyári legelőikre vándorolnak, és ősz felé visszatérve, learatják és betakarítják azt, amit az időjárás, a madarak, a férgek meg a rágcsálók nekik meghagytak. Harmadszor rendes, szilárd épületeik helyett a sátor lesz állandó tanyájuk, amelyiknek váza egy csomó — nagyjában kúpalakra rendezett — négy-öt méter hosszú fenyőrúd, amit nyáron nyírfakéreggel, télen ezenkívül még egy réteg prémes rénszarvasbőrrel borítanak, a rudak összefutásánál nyílást hagyva a kitóduló füst számára. A sátor alsó átmérője három—három és fél méter, magassága nagyjában ugyanannyi, a sátor aljára — annak közepét kivéve — nyírfakérget borítanak, erre jönnek körül a rénszarvasbőrök, míg középre néhány összetámogatott kőből tűzhelyüket rakják. Igaz, egyes izgága újítók itt sem nyugszanak, mert én láttam már olyan jakut tűzhelyet is, ahol — az öregek és az irígy szomszédok közmegbotránkozására a tűzhelyköveket egy valódi — körülbelül huszonöt négyzetdeciméternyi — vasbádog-lemezre állították. Még az a szerencse, hogy a destrukciónak ez a szelleme csak keveseket szállhatott meg, lévén náluk a vasbádog egészen a legutóbbi időkig egyike a legnagyobb ritkaságoknak.

A jakutok új életútja

Az a fából ácsolt kunyhó, amelyikről ez írásom kezdetén beszéltem, ennek a sátornak továbbfejlődése a délen lakó időszaki nomád jakutoknál, akik a téli szállás kényelmét és szükségességét is megtanulták lassan-lassan. A négy dülsikú fal a sátor oldalainak elgondolása, amelyeknél az a legérdekesebb, hogy az egyes gerendák nem vízszintesen futók, mint az orosz és uralvidéki népek házainál, hanem a földtől a kunyhó teteje felé tartók, azaz a sátorrudak összetámasztásának emlékével készültek. Igaz, hogy emellett a különleges építkezési mód mellett szól még más is, tudniillik a falak oldalaira nehezedő hó nyomása, amelyiknek a ferdesíkú, alulról felfelé futó, földbeásott gerendájú fala sokkal nagyobb ellenállásra képes, mint a vízszintesen rakott gerendájú egyenes fal. De sátrat mutat a tető oldalainak összefutása is, ahol a régebbi kunyhóik tetejének közepén éppen úgy nyílás volt hagyva a füst számára, mint sátraiknál, éppen úgy a kunyhó közepén tüzeltek, mint előbb a sátor közepén, ámbár újabb kunyhóik ismét holmi veszedelmes, a régi szigorú erkölcsökbe súlyosan beleütköző újítást mutatnak, mert ezeknél a tető teljesen fedett s a rakott, tapasztott tűzhely a kunyhó egyik sarkába kerül holmi orosz kályhafélével (ruszki pécska), sőt holmi nyitott kéménnyel egyetemben.

De hát a modernség átkos szellemének semmi sem állhat ellent — s bizony ma már nem probléma a bádog tűzhelyalátét, a kunyhó tűzhelye, kemencéje és kéménye, hanem a prémfarm, a rénszarvasnemesítés, sőt kezdetleges földművelésük is áttér lassan-lassan a letelepülést kívánó belterjesebb mezőgazdálkodásra, sok helyen eredményesen kísérletezvén főzelék- és zöldségtermeléssel is, ami pedig a poláris népeknek valóságos főnyeremény, mert egész sorát a betegségeknek akadályozzák meg, küzdik le a friss, szárított és konzervált főzelékkel, meghódítván vele Szibériának olyan területeit a gazdasági kultúra számára, amely területeket évezredek óta csupán a szánüzöttek és peremnépek lassú halódási területének, meg a prémvadászok utolsó menedékének tekintettek. A jakutok e kihalási folyamata megállott, sőt az összes ázsiai peremnépekéivel egyetemben állandó szaporodásuk következett el, ami gazdasági életük új fordulatának folyománya. Elhagyják a több ezer évvel ezelőtt magukra vett kőkorszakbeli kultúrájukat, — a csont- és kőkést, a könyil- és lándzsahegyet, a csontárat, a bőrruhát, elhagyják egészségtelen babonáikat, megszűrnek a nagy erőfeszítést kívánó állandó vándorlásaik, s az ezek helyébe lépő földművelés, prémnemesítő gazdálkodás, írni-olvasni tanulás, az orvosi segítség igénybevétele — és még ezer más — lassanként Észak-Ázsia kultúrpionírjaivá teszik őket.

Elégettem egy régi levelet...

Irta: Telekes Béla

Elégettem egy régi levelet,
Valakiét, ki egykor szeretett.

Egykor — még játszi szerelmek idején.
Rég volt. Feledett ő s elfeledtem én.

De a levélből, ahogy lobot vetett
Mintha sóhaj tört volna ki, önfeledt.

Az a régi papiros a lángok között
Mint érző áldozat úgy görbüldözött.

Úgy szenvedett, oly ijesztő rémesen...
Éreztem, most már nem feledhetem.

Száz emlék villant lelkemen át... A múlt:
Szép reggeli fény, mely hirtelen elborult.

S mint zord felhő piros égperemen
Elnyúlt a parázson a levél mereven.

S cikázva sötéten izzó hamuján
Még kitüzesült betü betü után.

S rám villogott mint bús, késői vád...
Vagy csak a múlt vádolta önmagát?

AZ ELSŐ FAJROKON ÉS A TÖBBIEK

Irta: KÓRIS KÁLMÁN tanár

A moszkvai néprajzi múzeum igazgatója segítségével ismertem meg első »fajtarokonomat«, de ettől a rokonságtól cseppet sem voltam elragadtatva. Votják volt a jámbor Iván Petrovics, — vagy minek hivták — a moszkvai néprajzi múzeum alkalmazottja, akin első látásra két jellegzetességet jegyeztem meg, melyek őt magát jellemezhették kitűnően, de fajtáját — sőt fajtánkat — nem nagyon. Egyik: szép borvirágos orra, — másik: zavaros szemei. Próbáltunk beszélgetni. Azaz először ő beszélt. Egy szót sem értettem. Azután én mondtam valamit. Arra ő hallgatott egy nagyot. Az igazgató, aki — mint később kiderült, a karélekkel is foglalkozott, így valamit olvasgatott a finn-ugor összehasonlító nyelvészetről — kezdte őt kérdezni: »*Szem*« — felelet: »*szem*«. Nagyon nyiltan és pöszén. »*Kéz.*« »*Ket.*« No ez már kevésbé felel meg, rokon szó, de csak azért értem, mert mutatja is. Megfogja a fülét: »*pel*«, kicsit az *ő* betű felé hajlóan. Rámutat a nyelvére »*nyelem*«. No, ezt jól megértem, a nyelvét a nyelésnél használja. A további kísérleteket beszüntetjük, egyelőre nem akarok osztyákul tanulni. Most már nyugodtabban és alaposabban megrézem emberemet. A haja — hogy legfelül kezdjem — síma, fényesfekete. Ez csak a mongol és osztyák egymáshoz közellakására, keveredésére mutat, de arca a mongol, szláv és germánnak sajátos, zavaros keveréke. A koponyája kerek. Lehet, hogy valami türkmenes is van benne. Arcszíne mindenesetre finoman barna zománcos. Az orrtöve széles, erős pofacsontjai vannak, a dereka rövid, lábszárai feltűnően hosszúak. Jellegzetes alakja annak az Obtól, Irtisztól elindult osztyáknak, aki átvándorolva tatáron, finnen, oroszon, maga is tatárrá, finné, orosszá lesz, fajtája, nyelve már csak kuriozitás, aki ha osztyáknak vallja magát, csak azért teszi, mert ezzel esetleg érdekessé is lehet néha. Tipikus muzsikból lett kis csinovnik, teljesen *ez* az orosz külsőségeiben — és valószínűleg életelgondolásában is. Egész őszintén mondom, semmi rokonságot, semmi közösséget nem éreztem vele, mint ahogyan valószínűleg mindez — a szavak mélyebb értelmében — nem is volt. Mellesleg megjegyezve, szegény »rokonunk« hamar bevégezte múzeumi pályafutását. Iszákosságáért rövidesen elcsapták.

Engem ez az első találkozás rendkívül deprimált. Nem azért, mert egy alkoholista figurával mutatták be az első rokont, hanem mert e találkozás után sokkal nehezebbnek látszott ősrokonaink és az ősmagyarság problémája, mint azt kintről hittem. Hiszen itt milliószámra élnek ősrokonaink, keveredve, házasodva minden irányban, ami az anélkül is kusza fonalakat csak még jobban összebonyolítja. Nem ez az iszákos ember, de az osztyákok valamely kiváló képviselője sem adhatott volna sokkal többet, csupán abban az esetben, ha valami nagyon tiszta és egészséges típusa fajtájának, aki amellett különlegesen éppen fajtai, rokonsági kérdésekkel foglalkozik.

Az igazgató naiv tudatlansága kezdetben még növelte e zavarosságot, s csak később láttam pozitív hasznát, de egészen másat, mint amit ő elgondolt vgy elgondolhatott. Ő ugyanis — a német elmélet alapján — fanatikusan ragaszkodott a finn-ugor rokonsághoz, sőt tovább ment, mert míg Budenzék valahogyan megengedik azt, hogy szögről végről a törökökhöz is van valamelyes közünk, addig *Szokolov Borisz* — ez volt az igazgató neve — csak a finn rokonságunkat hagyta meg és minden másirányú kutatási lehetőséget megakadályozott. De valahogyan szeretett volna dialektikusan felvilágosítani, azért, hogy megmagyarázza a törökökkel való legcsekélyebb rokonság abszurditását is, egyszerűen minden kezébe került türkment, szártot, kazakot, kabardot, avart, üzbéget, csecsent, oszetet, de minden kalmuköt, burjátot, szamojédet, jakutot és valamennyi orosz földön élő turk meg mongol népet elhozott hozzám, hogy lássam, mennyire tévedek, hogy a barnabőrű, erős pofacsontú türkmen, korakalpak éppen úgy nem lehetnek rokonaim, mint a ferdeszemű burját, kalmük, sőt ezen a réven még négy tannutuvával is beszéltem, amiért még ma is hálás vagyok szegény Szokolovnak. Persze, a finnek és a velük kevert rokonnépek egész áradatát zudította néha rám, ami ismét nagyon sokat mondott később, de bizony eleinte beleszédültem ebbe a nagy rokonságba és amíg a képek, benyomások, gondolatok, megismerések nem rendeződtek kissé a fejemben, addig teljesen elbutultnak és kétségbeesettnek éreztem magam. S ez könnyen érthető is A tanultak, az évtizedeken át megnyilatkozásként elfogadott elméletek kezdtek tótágast állani. Minél jobban próbálta bizonyítani Szokolov a Budenz, a Szinyei, Hunfalvy, Reguly, Munkácsi, Bernát, Simonyi, Ahlquist, Setälä, Wiedermann, Wicklund, Donner és a többi finn-ugor kis és nagy ágyúk és tekintélyek igazát az egyes népek bemutatott eredeti példányaival, annál kevésbé voltam meggyőzve ezek igazáról, csak még etnológiai jólneveltségem és tekintélytiszteletem nem engedtek merni tisztán látni, hagyományoktól és betanultaktól mentesen önállóan gondolkozni és bátran véleményt mondani. Igaz, a bátor véleménymondáshoz sem lelkileg, sem tudományosan nem voltam egyelőre felkészülve, hiszen hitünknek, meggyőződésünknek valamiben való megrendülése még nem jelenti az új hitet, az új meggyőződést, s én még csak a negatív jelenségek konstatálásánál tartottam, anélkül, hogy e helyébe bármi pozitívumot is tudtam volna tenni.

Nem szándékozom minden megismert rokonnal, nem rokonnal foglalkozni, hiszen ez — unalmassága mellett — köteteket tenne ki, de egy két jellegzetes típust, akiken keresztül szemléltetni tudom gondolkozásom alakulását, fejlődését, bemutatok már csak azért is, mert sokszor egy-egy apró kis epizód élénkebben világíthat meg jellegzetes tényeket, mint a leghangosabb magyarázgatások és legtárgyilagosabb érvelések.

Szokolov látva az elragadtatás hiányát, amikor nekem saját házi osztyákját bemutatta, mári gyakornokát már kevesebb lelkesedéssel állította elém. Pedig ez a fiatalember igen sok érdekesre megtanított, amire az osztyák barátunk képtelen lett volna még akkor is, ha véletlenül nem alkoholista. A fiatalember (úgy 23 év körül) egyetemi hallgató volt, nyelvész, többedmagával a mári (cseremisz) nyelvtan szerkesztésén dolgozott. Külseje szőke, nyulánk, germán-szláv keveredés, jellegzetes hosszú, térdben összeérő lábszárakkal, a gyalogos emberfajták e jellegzetességével. Mesélt népéről, amelyiket nagyon szeretett, feladatát is egész lelkesedéssel végezte. Panaszkodott, hogy nem tudnak önálló mári autonóm köztársaságot alakítani, mert az ahhoz megkívánt 50 százalékosnál nagyobb többség egyetlen közigazgatási kerületben sincsen meg, pedig többen vannak kétmilliónál. A márik a cárizmus alatt az elnyomott, kihasznált, kigúnyolt és megvetett népek nyomorát élték, silány földjük zabot, itt-ott kevés rozsot termett, még szerencse, hogy lenjük elég lévén, el tudják magukat vászonruhával látni, erdeik meg bőven adnak csersavtartalmú fenyőkérget, meg mézet. A méhkasokat egyszerűen az élő fák kitágított odvába készítik, ami nagyon megkönnyíti a méhtenyésztést, de viszont mézfogyasztó konkurrenseik is könnyebben hozzáférhetnek a kasokhoz, lévén azok a — medvék. Cári uraiktól nem kaptak mást, mint alkoholt, botot, meg nemi nyavalyákat, ezért viszont adni kellett mindent: munkát, pénzt, egészséget, életet. Közülük csak az a kevésszámú jómódú paraszt meg kereskedő élt jól, aki nemcsak behódolt a csinovnikoknak, hanem tudta őket kenni is. Rá nézve — de fajtájára nézve is — nagy szenzáció az egyetem, mindent szeretne megtanulni, minden megtanultat szeretne átadni népének, hogy kivigye őket a butaságból és nyomorúságból. Folyton dolgozik a mári nyelvtanon, de nagyon nehezen megy, mert ami írásos anyag rendelkezésükre áll, annak legtöbbje megbízhatatlan, mert leginkább az őket jól meg sem értő orosz féltudósok gyüjtötték. Elkeseredetten jegyezte meg: »hiszen mi eddig ezeknek az uraknak csak »tanulmány tárgya« voltunk, úgy, mint a fajkutya, vagy valami tenyészállat, de emberszámba nem igen vettek. Még saját fajtánk elő-

kelőbbjei, jobbmódúji is csak leereszkedtek hozzánk, de minket nem akartak sem tudásban, sem az emberséges életben magukhoz felemelni«. Azután még hozzátette kissé tréfásan, de önbizakodóan: »Eddig csak cseremiszek voltunk, de most már emberekké lettünk«. *(Mári,* új nemzetnevük annyit jelent, mint *ember.)*

Azóta megjelent a nyelvtanuk, megalakult autonóm kerületük, traktorállomásokat és elemi meg középiskolákat, sőt egyetemet is kaptak, most nagyban gyüjtik és dolgozzák fel irodalmilag szájhagyományaikat, regéiket, mondáikat, meséiket — és alakítják kolchozaikat.

Kisült, hogy a múzeum gondnoka is mári. Hosszúfejű, germán-szláv típus, alacsony termetű, rövid derekú, szőke, inkább orosz, mint mári. Tanítónak készült, tanítói vizsgájának letétele után végleg Moszkvában rekedt. Ennek húga felejthetetlenül érdekes délutánt szerzett nekem. Látogatóba jött szülőfalujából bátyjához, nemzeti viseletében. Háncsbocskor, fehér vászonba csavart lábszárak hánecszsinórral átkötözve, művészien bogozva, fehér vászon szoknya és kötény, ugyanolyan ingváll elől és kézelőjén színesen hímezve. Fején ugyancsak hímzett egyszerű főkötő. Szőke hajú, piros-fehér arcú, fitos orrú, falusi szépség, szintén germán-szláv arc, de egyes vonásaiban felcsillant valami fajtájának ősjellegéből formás szája ívelésében, arca ovális alakjában. Szemei értelmes szürkéskék szemek.

Először látott vasutat és várost, mindent nagyrameredt szemmel bámult meg, szemei a folytonos csodálkozástól szinte duplájára nőttek. Oroszul is beszélt, de beszédessé csak akkor vált, ha saját nyelvén szólhatott. Bátyja mondotta neki, hogy messziről, Magyarországból jött rokona vagyok. Kedves naivitással próbált velem beszélni anyanyelvén, amiből persze én semmit sem értettem — és mikor bátyja ezt megmondotta neki, szörnyen csodálkozott: micsoda rokon az, aki még a nyelvét sem érti. Bátyja, meg a szőke gyakornok tolmácsolták beszélgetésünket, beszélt útjáról, a nagy városról, a vonatról, azután kérdezősködött Magyarországról. Hogy terem-e ott jó rozs, hogy van-e nálunk télen sok farkas, szépek-e nyirfa- meg fenyőerdeink, milyen ruhát hordanak asszonyaink, lányaink, tudnak-e olyan szép ingvállakat hímezni, vásznat szőni, mint az övé? Én persze felelgettem neki, udvariasan meg is hívtam rokoni látogatóba ide a Duna partjára, ami nincs is olyan messze, még kétezer kilométert sem kell vonatoznia — és mingyárt nálunk van. A meghívást egész komolyan vette, a kétezer kilométert sem tartotta olyan soknak, hiszen mikor ő Moszkvába jött, majd kétszáz kilométert tett meg szekéren s több mint nyolcszázat vonaton, pedig az ő faluja csak itt van a szomszédban.

Egyszerre félbeszakította önmagát, férjéhez fordult (aki szintén vele jött várost és világot látni), annak mondott valamit, amire a férj mosolyogva bólintott. Mindez a beszélgetés a múzeum mári-termében folyt, ahol egyik emelvényen figurinákkal volt beállítva a márik boglyarakása. (Földbeállított hántott, félig csorkozott ágú fatörzs körül rakják.)

Az asszonyka felállott az emelvény szélére — s elkezdett máriul énekelni. Kedves hangú, sajátos melódiájú, sokszor inkább recitatív, mint ének volt a produkciója. Nagy figyelemmel hallgattam, pedig egy szót sem értettem belőle, de előadása valami plasztikus, szemléltető, eleven, egy-egy gesztusa szinte kiteregette a nagy rozstáblákat, másikkal megérttette a robogó vonat rohanása okozta bódulatot, majd ismét, mintha a villanylámpák ezernyi fénye csillant volna fel kezének egy mozdulata nyomán. Mikor befejezte általános taps közepette, tolmácsaim lefordították nekem majd félóráig tartó énekét. Érdekes világ nyílt meg előttem szavaik, a látottak és a hallottak nyomán. Az asszony otthoni szokásuk szerint énekben mondotta el utazását, tapasztalatait, impresszióit. Falujában is ismert mesélő, énekes, regős, aki vasárnap délutánonként régi regéket, új átéléseket énekelget összeverődött közönségének. Uj »programszámait« maga foglalja versbe, maga zenésíti meg rögtönözve, előadás közben. Most is ilyen rögtönzést hallottunk tőle, amit örömének valóságos himnuszával fejezett be, üdvözletét küldve messze-messze rokonainak, azoknak, akikről eddig soha nem hallott, akiket soha nem látott, de akikről most jólesik tudnia, hogy vannak valahol egy nagy folyam mentén, nagy, fényesen ragyogó városokban, erdős hegyekkel bekerített búzatermő rónán.

Olyan sok mindent elmondott nekem ősrokonainknak ez a germán-szláv-turk keveredésű utóda. Kezdett rávilágítani arra az útra, amelyi-

ken menve, mégis csak meg fogom találni azokat, akiket keresek. Ezek az egyszerű emberek ezernyi emlékét tárták fel multjuknak, multunknak. Igen, valaha így regélhették el sátrak alatt, tábortüzek mellett őseink kalandjait, harcait, viselt dolgait, még régebben, őshazájukban, így gyűlhettek összse házaik előtt szabad napjaikban a földművesek, kertészek, mesteremberek, vagy tüzeiknél a pásztornépek, hogy végigmeséljék, végighallgassák az egyszerű énekbe foglalt eseményeket, eleven krónikákat. De ez csak romantika, ami mögött igazi, komoly élet van, évezredek vándorlásai, alkotásai és pusztulásai. És mindezeken végiggondolva, kicsit az otthonról el is ábrándozva, úgy hirtelen eszembe ötlött a komolyabbik: ha így éltek és élnek, hogyan telepedtek ezek a márik, ezek a már csak nyelvükben és egyes szokásaikban Ázsia belsejéből eredettek, de külsejükben, foglalkozásaikban európaiak, életelgondolásukban egészen oroszok?

A márik éppen olyan földhöz, röghöz kötöttek, éppen úgy gabonatermésükön keresztül látják a világot, mint a mi parasztjaink. Ezeknek társadalmi és gazdasági viszonyai első megszállásuk óta még kevesebbet változhattak, mint a magyarságé, vizsgáljuk hát falvaikat, telepeiket, menynyire adnak igazat feltevéseimnek? Elővettem mindazokat a mári falvakról felvett, jól és értelmesen készített térképeket, amelyeket a múzeum geográfusa és egyben kartográfusa rajzolt. Valósággal megdöbbentett, amiket ezekről leolvastam. Hiszen a mári éppen úgy telepedett, mint a szabad településű magyar nép, az egyes családokat, vagy családcsoportokat egymástól éppen úgy patakmeder, vízmosás, árok választja el, mint elválasztotta a mieinket első megszállásukkor, s e falvak ilyetén jellegét még az orosz uralom mindent uniformizálni akaró erőszaka sem tudta megsemmisíteni. S a mári falvaknak a karaktere nem a finnekétől tanult, mert azoknak szabad települése is már kezdettől többé-kevésbé rendszeres telkekre osztott, — hanem velünk, fajtáinkéival rokon. Így települ a türkmen, ez a jellege báskir téli szállásának, a volgai tatárok egyes szállásainak is. Igaz, hogy a márik háza ma éppen úgy fagerendákból összerótt, mint az oroszé vagy finné, ugyanolyan alakra, beosztásra, padlata a föld felszínétől éppen úgy négy sarokoszlopra emelve, de ennek oka az őket körülzáró erdő, amelyiknek fája bőven ad olcsó építőanyagot, oka a hideg, amelyik ellen a faház kitűnő védelem, oka végül a finneknek a máriknál régebbi települése, akiktől a márik átvették építkezésük ez új alakját.

Talán kezdjük itt vizsgálni rokonaink életét, rokonságuk kérdését. Természetesen nemcsak a településen, hanem általában a gazdasági kérdéseken keresztül. Igaz ugyan, hogy *azonos primitív állapotok* egymástól fajtailag, de sokszor területileg is távol álló népek *gazdasági életének azonos jellegét mutatják*, de ez csupán a *gazdasági* életnek nagy befolyását mutatja a *társadalmi* jellegű alakulásokra is, ha azonban a fajtaösszetartozóságnak egyéb bizonyítéka is előkerül, akkor már *nem csupán a primitívségek azonosságával* állunk szemben, hanem bizonyítékát találtuk *a fajták azonosságának, közös eredetének is.*

Próbáljuk tehát kutatásainknál a megállapított társadalmi és fajtai állapotoknak gazdasági okait felkutatni, hogy megtalálhassuk útját őseink és ősrokonságunk máig megtett életének, s ezúton fajtánk eredő helyét és őshazáját.

Ezekre tanított engem az a mári menyecske, akinek leckéjéért mindig hálás leszek, pedig bizony már a nevét is teljesen elfelejtettem s ő sem sejti, mekkora szolgálatot tett nekem.

3500 kilométer repülőgépen a Déli sark ismeretlen jégbirodalma felett

Beszélgetés Lincoln Ellsworth-szal svájci kastélyában: hogyan akarja átrepülni a Déli sarkot — egy pár történelmi csizma társaságában

Lenzburg (Svájc), augusztus.
(A Pesti Napló tudósítójától.)

Ha az ember Lincoln *Ellsworth-szal*, a sarkvidéki kutatás repülő hősével beszélget, refrénszerűen tér vissza mindig egy mondat: *»senki se tudja«.*

— Milyen feltételekkel kell számolnia tervezett 3500 kilométeres repülőútja alkalmával? — kérdezem.

— *Senki se tudja,* — felel. — Az antarktisznek, a déli sarkvidéknek *legföljebb tíz százalékát kutatták ki eddig.* S azt a területet, amelye én akarok gépemmel berepülni, *még soha senki lába nem érte.*

A nagy felfedezőutak ideje elmult s az ember alig hiszi már, hogy legyen olyan foltja a földnek, amelyet emberi szem nem látott. Hallgatom, amint Ellsworth magyarázza, hogy mult évben *negyvennégy napig kellett várnia, amíg egyetlen repülésre alkalmas napot csípett el.* Hallgatom, amint magyarázza, hogy *három év óta egyetlen vágya és célja, hogy huszonnégy órai jóidőt lopjon, huszonnégy órát, hogy a Weddell-tengertől a déli sarkon keresztülrepülve a Ross-tengerhez jusson.* Húsz eset közül nyolcban kénytelen volt megszakítani útját és *kényszerleszállást végezni a hó- és jégmezőn.*

Senki se tudja...

— Ez a kényszer — mondja Ellsworth — természetesen a *vihar.* Az ember persze már messziről látja, hogy közeledik. Az én gyors gépemmel megvan a remény rá, hogy megszökhessek előle, de ha ez lehetetlen, le kell szállni, ahol és ahogy tud az ember és *árkot kell ásni, ahová betemeti az ember a gépet.* Az én alacsonyszárnyú gépem erre nagyon alkalmas, nem kell mélyen ásnom.

— De ha nem tud újra felszállni, — kérdem — akkor mi lesz? Sí vagy hócipő, vagy mi a legalkalmasabb, hogy továbbjusson?

— Öt hétre való eledelt viszünk magunkkal, egy szánkót és sít. De *senki se tudja,* mi lenne a legalkalmasabb közlekedési eszköz ottan, minthogy senki sem ismeri azokat a körülményeket, amelyekkel ott számolni kell.

Elmondja Ellsworth, hogy gépe *8000 méter magasra tud repülni.* Megkérdezem tehát:

— És milyen magasan akar repülni?

— *Olyan alacsonyan, amennyire csak lehetséges,* miután fényképeket akarok készíteni az új német-trendszerű gépemmel, amellyel *250 felvételt készíthetek, anélkül, hogy a gépet újra kellene tölteni.* De senki se tudja, nem találkozunk e útközben olyan hegyes vidékkel, amely kényszerít, hogy a magasba emelkedjünk. Ez egyébként a repülést kényelmesebbé tenné.

Az ablakon keresztül a svájci alpok roppant csúcsai fénylenek. Ellsworth elmondja, hogy tíz napig Pontresinában tartózkodott, ahol Simon *Rehmi*, a híres svájci alpesi vezető társaságában azzal foglalkozott, hogy *szakadékokba zuhant túristákat kutatott fel és mentett ki.* Fölteszem a kérdést:

— Sok szakadék van azon a területen, amelyet be fog repülni?

— *Senki se tudja,* — feleli — amennyire a környező területeket ismerjük, valószínű, hogy sok a szakadék s erre fel is kell készülnünk. De *senki se tud* bizonyosat.

»Senki se tudja« — ahogy beszélgetünk, egyre ezt hallom és meg kell végül is értenem, micsoda határtalan bátorság, haláltmegvető elszántság kell ehhez a 3500 kilométeres repülőúthoz a teljesen ismeretlen világban.

Hetvenkét óra ketyeg Barbarossa Frigyes ódon kastélyában Ellsworth otthonában

Június 25-e óta itt pihen Ellsworth, svájci kastélyában, a Schloss Lenzburgban felesége és anyja: Mrs. J. S. *Ulmer* társaságában. *Ez Ellsworth otthona, ez a kastély, amelyben apja, miután megvásárolta, tizenhét évig lakott.* Csodálkozni lehetne, hogy Ellsworth ide, haza jött nyaralni, de tudni kell, hogy Ellsworth, mióta a kastélyt öt évvel ezelőtt apjától örökölte, évenként alig három hónapot töltött itt. Azok után a hosszú hónapok után tehát, amelyeket az Antarktiszon a jó időre várva töltött el, most itthon piheni ki magát.

Mindenesetre élénk képzelet kell hozzá, hogy itt, a sűrűn lakott, dombos, zöld vidéken emelkedő óriási kastélyban az ember a sarkvidék dermedt világát elképzelje. Vadgesztenye és tölgyerdőn keresztül pompás szerpentinúton át visz az autóút fel az Ellsworth-kastélyhoz. Felvonóhidon keresztül gördül be az autó az óriási kapu alá, majd a vadgesztenyefákkal beültetett nagy üdvarra. Pompás gerániumágyak fogadják a vendéget. Svájcban alig van festőibb kastély Ellsworth otthonánál. Mikor az ember az óriási szalónba lép, az első, ami meglepi, *megszámlálhatatlan óra csendes ketyegése.* S a kastély valamennyi szobája tele van ezekkel a minden korból származó órákkal. Ellsworth megmagyarázza, hogy a kastélyban *hetvenkét óra jár.*

— *Apám gyüjtötte őket,* — mondja. — Ami engem illet, az Antarktiszra *mindössze egy órát, egy kronométert viszek magammal.*

Huszonkétéves hamu a kandallóban

A gótikus kandallóban cédrus-hasábok pattognak roppant halom hamu tetejében.

— *Ez a hamu huszonkétéves.* Huszonkét év óta apám soha nem tisztíttatta ezt a kandallót *s a huszonkét év óta elégett fa hamuja most is mind itt van.* Én sem takaríttatom el.

Lincoln Ellsworth és felesége

— Soha nem jut eszébe ott fenn, a jégmezőn ez a gyönyörű otthon?

— Ó, szinte soha — feleli — én mindig alkalmazkodom ahhoz a helyhez, ahol vagyok. És nem törődöm a multtal. Csak a jövőbe nézek.

Ellsworth felesége véletlenül megemlíti a *»trofeák szobáját«.* Megkérem mutassák meg. Bevezetnek. A falak tele bivalykoponyákkal, agancsokkal, ekszotikus állatok koponyájával: Ellsworth délamerikai vadászatainak emlékei. Ide hordja őket a világ minden tájáról, ebbe a terembe, amelyben egykor *Barbarossa Frigyes egy békét írt alá.* Ez a kastély nem ismeretlen kéjlak. Emberek laktak itt *több, mint ezer év óta.* Svájc egyik leglegendásabb kastélya az Ellsworthé. A környéken mindenki ismeri a kastélyhoz fűződő történelmi legendákat — és éppen itt mesél Ellsworth terveiről, hogyan akarja átrepülni gépével azt a földet, amelyet ember még nem látott.

Ellsworth lándzsával jaguárra vadászik Braziliában

Azóta Ellsworth már Friedrichshafenbe utazott feleségével. *Felszállt a Zeppelinre és Rio de Janeiroba utazott.* Onnan Sao Paoloba megy. Sao Paoloból Corumbába repül és a Matto Grosso erdeiben egy különös litván emberrel találkozik, Sacha *Siemel* lel, aki arról nevezetes, hogy *ő az egyetlen fehér ember, aki lándzsával vadászik jaguárra.* Sacha Siemel meghívta Ellsworthot, hogy vadásszon vele együtt lándzsával jaguárra.

Három hétig vadászik ott Ellsworth, azután visszatér Rio de Janeiroba. Onnan Montevideoba utazik, ahol hajója, a *Wyatt* Earp, útrakészen horgonyoz. Október 20-án igyekszik Ellsworth Montevideoból hajóján az Antarktisz felé. Snowhill-ben, vagy Dundeeben, vagy valamelyik szigeten rendezi be repülőtámpontját.

S akkor megkezdi a várakozást a jó időre. Ha január 1-ig eredménytelenül várt, *akkor egyelőre lemond a vállalkozásról.* A repülőgép 4500 kilométerre elég benzint visz magával, lesz rajta két drótnélküli távírókészülék, az egyik hordozható, hogy a szánkón szükség esetén magukkal vihessék.

Ellsworth *a déli sark fölött rádiójelentéseket fog leadni hajója állomásán keresztül Newyork számára.* S mikor hajójának jelenti, hogy útja véget ért, átrepülte a déli sarkot és megérkezett a Ross-tengerhez, akkor hajója azonnal útnak indul, körülhajózza a sarkkört és felveszi őt a Ross-tengeren. Ezt a 4500 kilométeres utat a hajó *öt hét alatt teszi meg.* Ezért visz magával a repülőgép öt hétre való élelmet.

A repülőgép értékes rakományához még egy különös tárgy járul. *Egy pár csizma.* Egy pár csizma, amelyben egykor *egy telepes elsőnek lépett a Csendes óceán partjára Kaliforniában.*

— *A Death Valley-ben magam találtam,* — mondja Ellsworth.

Ez a pár foszladozó csizma most Ellsworthszal együtt fogja megtenni ezt az utat a föld fölött, amelyet senki sem ismer.

Clarence K. Streit

(Copyright by the Pesti Napló and Nana.)

Boszorkánykastély és kolerabacillus

Nagy idők, apró gondolatok

Irta: Karinthy Frigyes

1935 szeptember.

Ahogy az ember öregszik (talán a lelki »távolbalátás« ellensúlyozása céljából), egyre kisebb dolgok érdeklik. Egy világot próbáltunk összemarkolászni hadonászó húszéves tenyerünkkel, s ilyenkor, az ötvenes évek idején jutunk hozzá, hogy óvatosan szétnyitva öklünket ráeszméljünk, milyen keveset fogtunk: közel kell emelni, hogy észrevegyük. De van ebben a szerénységben valami csendes irónia is. A kedves mondás: »ismertem ezeket a nagy időket kicsi korukból« egyre nyilvánvalóbban és gyakrabban igazolódik s ballagva lefelé a lejtőn, csúfondáros kis mosollyal eszmélünk rá, hogy a roppant és szörnyű világ odakünt, korszakok és korszellemek, tömegek és társadalmak és országok, még nálunk, szegény kis porszeménél ennek a Nagy Valaminek, még nálunk is kevesebbet fogott exakt megismerésben és felhasználható tanulságban. Jól emlékszem, hogy lázadozott fiatal becsvágyam és képzeletem a Tétel és Tanítás ellen, hogy »arasznyi létem« a röpke egyéni élet, jelentéktelen láncszemecske csak az évezredekre szóló Társadalmi Szerződések és Alkotmányok és Nemzedékek lusztrumában, mely rajtam keresztül köti össze a multat a jövővel. Azóta kiderült, hogy abban az arasznyi létben legalább tizenöt »korszak« kiépülését és összeomlását éltem át, világátalakító erők robbantak szét és enyésztek el, egyik a másik után, a történelem úgy ugrált körülöttem, mint a bakkecske, vagy valami évezredeket összesűrítő gyorsított film, miközben én, a magam életének kérész-pozíciójával álltam egyhelyben s hovatovább azt kellett hinnem, sokkal öregebb vagyok, mint a világtörténelem. Hogyne, mikor mindegyik »új korszak« azzal a programmal jelentkezett, hogy ez mostan a végleges s tervrajzát úgy méretezte, hogy még kései unokáim teendője is meg volt állapítva benne, előre; általában sokkal többet törődtek kései unokáimmal, mint velem, nyilván azzal a megfontolással, hogy velem már úgyse nagyon érdemes arra a pár percre. De az »új korszak« néhány év alatt megöregedett, a végén szép csendesen eltávozott a balfenéken, magával vitte kései unokáimat és engem itthagyott. Végre is bizalmatlan lesz az ember s ma már úgy vagyok vele, hogy nem látok túlnagy különbséget a kávéházi apostol világmegváltó eszméi s egy új kormányprogram között: a nagy szakáll, amivel jelentkeznek, nem téveszt meg s rezgő mély hangjuk, amivel apai tanácsot adnak nekem, nem akadályoz benne, hogy kedves fiacskáimat ismerjem fel bennük, akikkel szemben az elnéző szeretet és tapintat tiltja véleményt mondani a feltalált spanyolviaszkról, amit mindentmeggyógyító bölcsek köve gyanánt kínálnak fel a világnak.

*

De nem is érdemes véleményt mondani, a tapasztalat rávezetett, hogy megértésre a gondolkodó csak a *nála idősebbeknél* számíthat, a nála fiatalabbaknál soha: keserves megismerés ez (hiszen a gyakorlat szempontjából éppen fordítva kellene lenni) s egyben magyarázata annak a sok haszontalan és fölösleges kísérletnek, amivel a »bátor és cselekvő« ifjú nemzedékek évtizedeket lopnak el a fejlődés drága évszázadaiból, abban a rajongó meggyőződésben, hogy a régen levitézlett hamis módszer valami egészen új megoldás, amivel korszakokat lehet átugrani. Goethe jól tudta ezt, a második Faust kritikái után boszszankodva panaszkodott, hogy egyre kevesebb nyolcvanévesnél idősebb embertársat talál, akivel kibeszélgethetné magát: mit magyarázzon ezeknek az ötven-hatvanéves gyerkőcöknek? (»Kinder, wenn Ihr nicht gar so dumm wäret!«) Mert hogyan is érthetnék meg például, hogy a világrengető »események«, »elöntő fordulatok«, »korszakalkotó tettek« forgatagában a tapasztalt szemlélőt néha egészen kis dolgok érdeklik, s néha nem is a dolgok, csak a hozzájuk fűződő apró képzetek: a diktátor kiáltványából néha csak egy szó, vagy egy vessző, a drámai fordulatból holmi kis furcsaság, ami valami egyszerű és groteszk dologra emlékeztet? Hiszen vitatkoznak rajta s misztikus rejtélynek tartják a Faust utolsó soraiban ezt a nyilvánvaló és világos megállapítást: »Alles Vergängliche ist nur ein Gleichnis«. (Minden mulandó dolog annyi mint egy rossz hasonlat.)

*

Az abesszín-konfliktus hírei közt egy meghúzódó kis adat, nem az időszerű helyzetből adódó, egyszerű kereskedelmi tétel. Az olasz kormány eddig több mint háromszázmillió lírát fizetett ki annak az angol társaságnak, amelyik a Szuezi csatornát bérli, hajóvám és személyilleték címén. Az olasz kormány katonákat szállít Afrikába s tudvalevő, hogy a csatornán minden áthaladó hajó és minden áthaladó utas kapupénzt és beléptidíjat fizet Angliának, az Afrikába való könnyű utazás ellenértékeképpen. Ezt mindenki igen természetesnek találja (végre is a csatornaépítés sok pénzbe került, üzleti vállalkozás volt, be akarja hozni a költségeit), az olasz kormány is. És senki nem veszi észre, hogy e pillanatban, kivételesen, milyen groteszk és kómikus ez az üzlet. Nekem a városligeti Boszorkánykastélyt juttatja eszembe. Az ember lefizet a kasszánál húsz fillért, mire joga van bemenni abba a helyiségbe, ahol először is sötétség várja, a sötétségben ijesztően dörömbölnek, aztán oldalbarúgják az embert, aztán zöcskölő járdára eresztik, aztán pörgő székre ültetik, aztán torzító tükör előtt ijesztgetik, végre beereszik egy forgó hordóba, ahol okvetlenül hasravágódik és kalimpálva a fejére pottyan a normális látogató: mindezt pedig ugyanaz a vállalkozás csinálja vele, amelyik belépődíjat szedett tőle. Furcsa mulatság, úgylátszik mélyen az emberi természetben rejtőző mazochisztikus hajlamokra épült üzleti gondolat sugallatára született meg. Tessék elgondolni. Egyik oldalon, a csatornán át, vonulnak az olasz katonák, miután Angliának nehéz pénzeket fizettek, hogy a leendő hadszíntérre jussanak — másik oldalon, a szárazföld felől, felvonul az angol haderő, gépekkel és fegyverekkel és repülőkkel, azzal a bevallott szándékkal, hogy szükség esetén megállítsa és összezöcskölje, ijesztgesse, esetleg fejberúgja az olasz haderőt, esetleg el is zárja előle a csatorna *kifelé vezető* útját, hogy csak a forgó hordón keresztül kalimpálhasson ki a hadszíntérről. Furcsa dolog, de mit lehet tenni? Ha egyszer a leendő hadszíntér olyan területen van, ahová csak az angolok jóvoltából lehet eljutni, még akkor is, ha éppen az angolokkal kell megütközni ezen a hadszíntéren.

*

Pécsett egy idő óta diftériás nyulakat és kolerabacillustelepeket lopnak a klinikáról, legutóbb megint többszáztrillió kolerabacillust loptak el, rejtélyes célzattal. A nyulakat később visszaküldték, sőt több nyulat küldtek vissza, mint amennyit elloptak, de mit változtat ez a tényen? Ki tudja, az ellopott nyulakkal mint alapanyaggal és pénzverő-mintával hány ezer és ezer nyulat fertőztek meg, állítottak elő s ezek most ott vannak feltárolva, valami pincében és raktárban, mint a titokzatos társaság vagyona és fenyegető fegyverkészlete. Miféle fantasztikus gengsztertársaság dolgozik itt, katasztrófa-politikusok, egy földrengésre számító banda, új világra berendezkedő haramiák, arra a pokoli világra, mely a földrengés után következik? Ebben az új világban nem az lesz gazdag és hatalmas, aki építő és alkotó energiákkal rendelkezik, hanem az, aki a másikénál hatásosabb romboló fenyegetések birtokába jutott. A félelem és megfélemlítés világa lesz ez. Az is lehet, hogy normális fizetési eszközzé válik a »kezeket fel« s a pénz nem olyan anyagokból készül majd, amik hasznot jelentenek annak a kezében, aki kapja — hanem olyanokból, amik kárt okozhatnak annak a kezében, aki megfenyeget vele.

Képzeljék el, milyen egyszerű.

A szolgáltatott munka vagy érték fizetése abból fog állani, hogy az adós *elengedi* azt a két pofont, amit lekenhetne, miután nincs nálam revolver, amivel főbelőhetném, ha lekeni a pofont.

Amikor zsarolással gyanusítják a válópörös ügyvédet

Egy válóper kulisszatitkai a rendőrségen

(Saját tudósítónktól.) Nem mindennapi eset került a napokban a főkapitányság bűnügyi osztályára: *feljelentés* érkezett, amely egy köztiszteletben álló *ismert fővárosi ügyvédet zsarolással gyanúsít.* A feljelentés hátterében egy *válóper* áll.

A panaszos, egy magastermetű, *csinos fiatalasszony*, felháborodva mondotta el a rendőrségen, hogy házasélete néhány hónappal ezelőtt felborult. Nem tudta megérteni: mi az oka férje hirtelen elhidegülésének. *A férj* — jól kereső magántisztviselő — *elköltözött* a közös lakásból és felesége hiába hívta vissza, nem volt hajlandó a házaséletet folytatni. Sőt beadta ellene a válópert és amikor *az asszony tartásdíjat kért, kereken elutasította.* Később megjelent nála férje ügyvédje: felszólította, hogy egyezzék bele a válásba. Az asszony ezt megtagadta, mire az ügyvéd *fényképeket* mutatott, amelyek az asszonyt ábrázolták. Nem arcképek voltak, hanem *aktfelvételek.* Némelyiken az asszony nem is volt egyedül, társaságban fényképezte le őt valaki.

— *A felvételek nem engem ábrázolnak,* — adta elő a válóperes hölgy. — Csak úgy tudom elképzelni a dolgot, hogy ügyes trükkel az én arcomat az aktképeken szereplő nő fejének helyére *bemásolták* és különváltan élő férjem ügyvédje most így akarja tőlem kizsarolni beleegyezésemet a váláshoz.

Kihallgatták a zsarolással gyanúsított ügyvédet is. Ő nevetve tiltakozott a gyanú ellen. Kijelentette, hogy *hivatását teljesítette,* amikor megbízója, a válni akaró férj nevében felszólította az asszonyt: egyezzék bele a válásba.

— Az asszony férje régi jó barátom — mondotta az ügyvéd. — Nyolcan-tizen vagyunk tagjai annak a baráti társaságnak, amelyből három évvel ezelőtt kivált a férj és csak egy hónapban egyszer-kétszer volt velünk együtt. Megnősült és minden idejét fiatal felesége mellett töltötte. Őszintén megmondom: mi, barátai, nem helyeseltük házasságát. Próbáltuk róla lebeszélni. Hogy miért? A férj terézvárosi polgári családból származik, felesége pedig görl volt, mielőtt hozzá ment feleségül. Barátunkkal azonban nem lehetett beszélni, szerelmes volt menyasszonyába és mi bizony nagyon szégyeltük is magunkat a lebeszélésért, mert látszólag *boldog, harmonikus életet éltek.* Éppen ezért meglepődtem, amikor néhány hónappal ezelőtt a férj megjelent ügyvédi irodámban és szomorúan közölte velem, hogy elhagyta feleségét, hallani sem akar róla többé, minél gyorsabban el akar tőle válni, de még tartásdíjat sem hajlandó neki fizetni.

— Csodálkozva kérdeztem, mi okozta ezt a nagy változást. Erre elmondta, hogy tulajdonképpen felesége hidegült el tőle és mikor ő utána nézett az asszony dolgainak, megállapította, hogy *úton-útfélen ismeretségeket köt.* Kérdeztem: tud-e arról, hogy az asszony megcsalja? Azt mondotta, *nem.* Annyira idegesítette és összetörte a férfit az eset, hogy nem akart felesége ügyeinek pontosabban utánajárni, de meg *ízlése ellen lett volna magándetektívekkel figyeltetni azt a nőt, akivel majd három évig házaséletet élt.* Amit tud, csak ismerősök elbeszéléseiből tudja, de az asszony bánásmódjából könnyű következtetni, hogy a pletykák nemcsak pletykák...

— Első dolgom volt az asszonyt felszólítani a válásra és amikor ő ezt megtagadta, ügyvédi kötelességem volt nyomozni: *megcsalta-e barátomat a felesége,* mert ha igen és erre bizonyítékokat szerzek, tényleg érdemtelen a tartásdíjra, sőt az asszony ellenkezése ellenére is kimondja a bíróság a válást.

— Aznap este együtt volt az a baráti társaság, amelyből három évvel ezelőtt, esküvője után a férj kilépett. Elmondottam a barátoknak, hogy mi történt. Mellesleg megjegyzem: a férj erre felhatalmazott engem, úgyhogy az ügyvédi titoktartást sem sértettem meg. Megmondtam nekik, hogy segíteniök kell. Egyiküknek sem ismerte személyesen barátunk feleségét, elhatároztuk tehát, hogy a társaság egyik tagja megpróbál megismerkedni az asszonnyal és így keres — ha lehet — bizonyítékot a hűtlenségre. A tervünk az volt, hogy beférkőzünk a fiatalasszony bizalmába, esetleg megismerkedünk ismerőseivel és talán vissza tudjuk forgatni azt a filmet, amelynek tartalma barátunk és felesége házasélete. Talán meg tudjuk állapítani, hogy *szokott-e az uccán ismerkedni.*

— Néhány nap mulva a magánnyomozással megbízott barát már jelentkezett. *Sikerült az asszonnyal az uccán megismerkedni.* Már meg is hívta a férfit a lakására. A barát azonban kitért a meghívás elől és azt mondotta, hogy nem tartja ízlésesnek, ha ő vesz részt egy ilyen pásztorórán. Éppen ezért kerestünk egy idegen fiatalembert, aki nem ismerte a férjet. Neki sem kellett soká keresni az asszonyt, a Rákóczi úton ismerkedett meg vele, *az asszony meghívta a lakására* és — mint nekünk jelentette — bizalmas kettesben töltöttek el másfélórát. Az asszony hívta: keresse őt máskor is fel. A fiatalembert felszólítottuk: *kérjen engedélyt az asszonytól fényképfelvételek elkészítésére.* Felajánlottunk ezért száz pengőt. Azt gondoltuk, hogy visszautasításban lesz részünk, de bizony erre nem került sor, mert barátunk különváltan élő felesége a fiatalemberrel együtt beengedte a *fényképészt* és ott magnézium mellett több groteszknek látszó, de feltétlenül eredeti felvétel készült.

— Amikor a képek már a birtokunkban voltak, én azt tanácsoltam a férjnek, hogy ne csináljon botrányt és irodámba hívtam barátunk feleségét. *Megmutattam neki a képeket,* mondtam, hogy most már semmi akadálya nincsen, hogy beleegyezzen a válásba, mert hiszen a házasságtörésnek kétségtelen bizonyítékai vannak a kezünkben és ha mi ezt becsatoljuk a válóper irataihoz, a bíróság úgyis felbontja a házasságot. Az asszony még ekkor is ellentállt és kijelentette: *nem válik.* Ugylátszik, úgy akar tartásdíjat szerezni, hogy most *engem gyanúsít zsarolással.*

A főkapitányságon *kihallgatták a fényképen szereplő idegen fiatalembert, kihallgatták a fényképészt,* ezek mind pontosan úgy adták elő az eseményeket, ahogy a zsarolással gyanúsított ügyvéd. Ezek után utánanéztek az asszony előéletének. Megállapították, hogy mielőtt görl lett, a rendőrség erkölcsrendészeti osztályától igazolványa volt és amikor a detektívek nyomozni kezdtek, az is kiderült, hogy még *most is uccai ismeretségekből él.* Sem a férj, sem az ügyvéd, sem a barátok erről nem tudtak. Igy omlott össze a nevetséges gyanúsítás és a férj most sürgősen beadta a válókeresetet.

A TÜRKMENEK ÉS KELETI ROKONAINK

Irta: KÓRIS KÁLMÁN tanár

Meleg májusvégei napon a Tverszkáján — Moszkva egyik főútján — bandukolok a Tverszkoj boulevard felé. Egyszerre felfigyelek, ismerős beszéd muzsikája üti meg a fülemet. Előttem két férfi halad, az ő beszélgetésük riasztja figyelésre semmi körülöttem lévővel nem törődő gondolatelkalandozásaimat. A magyar szó elég ritka itt, de azért elvétve hallani. Kíváncsi vagyok, ismerősök-e és ha igen, kik azok? Közvetlenül nyomukba szegődöm. Furcsa dolog. Figyelem szavukat, de nem értem, pedig meg mertem volna rá esküdni, hogy magyar szót hallok. Eléjük kerülök. Két barnabőrű, erős pofacsontú alak, vitatkoznak valamin. Jellegzetes türkmen arcok, mozdulataik keleti rokonaink határozott, kevés mozdulatú éles gesztusai. Próbálok beszédükből szavakat ellesni, de csak egy-két oroszból átvett szó hangzik valamennyire érthetően.

Kardas a Tverszkáján

Többször emlegetik a *kardas*-t. Ez megfogja a figyelmemet. Mit is jelent az a kardas? Igen, most már megvan. Ma elvtárs a török nyelvűeknél, de régebben bajtársat, vérszövetségben testvérült társat jelentett. Érdekes fejlődése, alakulása a szónak, a nyelvnek. Mert a nyelv az idők folyásával sajátságosan alakul, idomul, fejlődik. Új szavakat alakít, idegenből vetteket gyúr át nyelvébe illesztetten, az elavultakat kidobja, elhagyja, másoknak ismét egészen új jelentést ad, új fogalmak meghatározására használja fel, amit azonban legtöbbször következetesen csinál, mert valami hasonló alapú fogalmakat kísérel meg vele jellemezni.

De hiába figyelek tovább, csupán beszédük formája, módja, hangsúlya, amint mondom, *beszédük muzsikája* csiklandozza fülemet ismerősen, annak *értelme* érthetetlen, idegenül hangzó. És ez természetes is, hiszen az évszázadok, sőt évezredek még ma is kimutathatóan azonos szavak kiejtését is megváltoztatták. Így a *gyümölcs* náluk *jemes*, az *ümög* = *gümlek*, az *orsó* = *ursak*, a *komló* = *komalak*, a *gyeplő* = *jeplük*, a *boka* = *bogun*, a *velő* = *bejin*, a *hát* = *kat*, a *köldök* = *köndük*, a *bátya* = *bazsi* (amelyik különben nálunk is fennmaradt a *bácsi* szóban), az *asszony* = *akszin*, hogyan érthetném hát meg azon szavaikat, amelyeket vagy ők vettek fel újonnan, vagy mi felejtettünk el régen.

Véletlenül egy ismerős magyar jön velem szembe, aki már évek óta kint tartózkodik, közben bejárta Turkmenisztánt, a Kaukázust, Krimet, törökül is beszél, Taskendben volt hadifogoly, azóta is járt ott. Együtt megyünk tovább, a két türkmen háta mögött. Figyelmeztetem megfigyelésemre. Nincsen meglepetve, hiszen — amint mondja — ő ezt már Kaukázusban, Turkesztánban is megállapította. Tényleg ugyanaz a két nyelv muzsikája, hangsúlya, beszédformája. Érdekes. Hát a türkmen közelebb állana hozzánk nyelvével, mint a finn? Ez nem lehet, hiszen nyelvtanunk a finnével rokon, ejtegetés, ragozás szinte szóról szóra egyezik, csak maga a beszéd idegen, míg ezeknél egészen fordítva van. Megszólítjuk őket. Ismerősöm megkérdezi, milyen nemzetűek? Csakugyan Turkmenisztánból való türkmenek, egyik moszkvai gyárban vasesztergályosok. Társam elmondja nekik megfigyelésünket, erre ők is hallgatják a mi beszédünket, ami az ő fülüknek is ismerősen csengő. Ráérő emberek, szabadnaposok, hát kimegyünk a Puskin-szoborig, annak lábaihoz telepedve diskurálgatunk tovább. Próbálunk egyes azonos, még ma is hasonlóan kiejtett szót elmondani és elmondatni. A *kar* náluk is *kar*, *öcs* = *ecsi*, *néne* = *nene*, *apa* = *aba*, *saru* = *csaruk*, *déd* = *dede*, *árpa* = *arpa*, *csalit* = *csali*, *kender* = *kinder*, *csizma* = *csizme* stb. Kiejtésük a miénk, csak a *h* jön gyakran a torokból, a *cs* kissé elmosódó. Az *öcs*-nél mingyárt egy kis vitánk is kerekedik, ami azonban végeredményében nekem többet mond, mint sok hosszú nyelvészeti értekezés. Az *ecsi* szót ők inkább húgukra használják, mint fiatalabb fitestvérükre, de hiszen ez a szokás nálunk is megvan, illetőleg megvolt az igazi magyar vidékeken, amikor a nagyságos meg méltóságos kór még nem ütött ki közöttünk. Az idősebb rokon vagy barát *öcsémasszonynak* szólította bizalmasan a nála fiatalabb asszonyismerősét, mire az asszonyrokonának *nénémasszonnyal* felelt. Hát náluk is öcsém az öcsémasszony, ők is megőrizték *lényegét* e szó fogalommeghatározásának, mint ahogyan az az *atya* meg *apa* is egyedül még náluk két szó a magyarén kívül *ata*, *aba*. Lehet, hogy ez véletlen, hiszen az apa szó a legtöbb nyelvben feltalálható különböző változatokkal, de *ez* az azonosság is megfog egy pillanatra és ez is gondolkozásra, összehasonlításra, újbóli kutatásra, alapos vizsgálatra késztet, mert itt valami megint nincs rendben, a jól osztályozott, elrendezett skatulyákból megint kikívánkozik valami.

Egy kis társadalmi történelem

Próbáljunk csak ehhez is a társadalomtörténelmen keresztül nyúlni, tanulmányozzuk egy keveset a gazdasági okok által befolyásolt elsődleges társadalomalakulási kérdések néhányát. Itt van mingyárt a *megszállás*, a *település*, az *építkezés*. Ennél természetesen nem indulhatunk ki a nagy városok — mint Taskend, Bochara, Chica stb. — fejlett városi kultúrájából, kertgazdaságából, hanem vizsgálnunk kell azon kezdetleges vagy visszamaradt, esetleg visszafejlődött kultúrállapotban élő népek megszállási, települési viszonyait, amelyek ma a türkmenek valamelyik nyelvjárását beszélik, de még ma is nomád életet élnek, vagy nem régen települtek. Ez utóbbiaknál is figyelembe veendő településük oka. Mert egészen más például a báskirok azon alig települt állapota, amelyik sok évszázados nomád életük és társadalmi viszonyaik következményeként téli szállásaikból állandóan települt községeiket alakította — és egész más a jakut települése, ahol a gazdasági viszonyok hirtelen beállott változása a prémvadász és a rénszarvast legeltetéssel tenyésztő jakutot prémfarmok és rénszarvasfarmok létesítésére kényszerítette.

A báskir téli szállása egyik legjellegzetesebb alakja településüknek, de egyúttal az ősmagyarság és ősrokonaink hasonló településeinek is. Nomád nép nem tagolható házanként, uccánként, községenként, Nálunk a falu, a város nemcsak közigazgatási, hanem bizonyos társadalmi és gazdasági egységet is képvisel, de ez csak letelepedésünk óta létrejött és kifejlődött alakulás. Hazánkba beköltöző őseink utódai évszázadokig, sőt a legújabb időkig megőrizték hagyományait, emlékeit, sőt csökevényesen intézményeit is vándorlásaik alatt kifejlődött társadalmi és gazdasági életformáiknak. Őshazájukból elköltözésük óta e helyzet kényszerítő hatásaképpen társadalmi csoportosulási formáik az akkori viszonyoknak megfelelően a folyton harcolva, vándorló népek ez alakulásait veszik fel, nem csoda tehát, ha az azonos eredetű és azonos nevű családok egységét egészen máig *had*nak nevezték — és az ilyen egy *had*ba sorakozottak fejéül legtöbbször maga a hadválasztotta *had-nagy*-ot ismerték el. Ezek a családcsoportok hadanként is telepedtek, amely hadakat patakmeder, vízmosás, árok választott el egymástól, viszont a hadak egyes családjai közötti kerítés újabb keletű. A hadak tehát nemcsak katonai, de társadalmi, sőt gazdasági alakulatok is voltak, *hadközösségben éltek*, mert például Mezőkövesden még a mult század negyvenes éveiben is hadak szerint nyilaztak a háromfordulós gazdálkodásra berendezett község minden évben megtartott földosztásán, amely nyilazást megint nem a mesterségesen és értelmetlenül mondvacsinált legendák szerint kell érteni, azaz nem úgy, hogy annyi földet kaptak a nyilas osztásban résztvevők, amilyen távolságra nyílvesszőiket röpítették, hanem úgy, ahogyan az a valóságban történt, azaz minden had beadott egy nyilat a had jegyével a nyilazáshoz, ahol azután sort húztak a nyilakból — és a sorshúzás eredménye sorrendjében választottak az az éven felosztásra kerülő földekből.

Mezőkövesdről ezelőtt 25—28 évvel még 41 hadnak a települését tudtam térképen kimutatni, ami azt jelenti, hogy e község 12. századbeli őstelepülési formái mindmáig nem tűntek el. A törzsszerkezet is ilyen egységes hadi, társadalmi és gazdasági egység volt, ami aztán a törzsszövetségben csúcsosodott ki. Ilyen törzsszövetségben éltek a baskirok egészen a 19. század elejéig, ugyanez állapítható meg a *kazakoknál* (azelőtt kirgizek), a *tatároknál* is, az pedig közismert, hogy a hazánkba bevándorló őseink szintén törzsszövetségbe tömörülten foglalták el mai lakóhelyüket. Az itt elsorolt rokonnépeknek a magyar *hadnak* nagyjában megfelelő, illetőleg annál nagyobb csoportú alakulatát *orda*-nak (amiből a magyar *horda* szó is ered) nevezték. Érdekes, hogy Moszkvának két uccája is megörökítette az *orda* nevet, a Bozsaja Ordinka és a Malaja Ordinka. Mindkét ucca a Moszkva-csatornáig húzódik a Moszkva folyóntúli (Zamoszkvorecki) kerületben, s nevüket onnan nyerték, hogy a *Kremlt* ostromló tatár ordák e területen táboroztak. Az *orda* alakulat ugyanolyan hadi, települési és gazdasági egysége volt a rokonainknak egészen a legutóbbi időkig, mint nálunk a *had*. Az ordákat is árok, vízmosás, sőt sokszor karám választotta el egymástól, nyájaik ordánként legeltek, a báskir karám ma is magyar pásztor karámja, a cserény fala ott is nád, a kazak *agil*-ja a magyar *akol*nak megfelelő építmény. Az árok neve Turkesztánban *arik*, *arika* és úgyanúgy körülhatárolója egy-egy, a magyar *had*-nak, vagy az *orda*-nak megfelelő családcsoportnak mindazokon a helyeken, ahol a családközösség valamilyen alakban még feltalálható, mint ahogyan a had szerint települt kun mezőkövesdiek egyes hadait is árok választotta, sőt részben még ma is választja el egymástól.

Dzsungária

Tegyünk most egy lépést tovább, nézzük meg egy pillanatra, honnan és miért hozták magukkal eleink társadalmi és gazdasági berendezkedéseik alapját?

Őseink vándorútját — visszafelé menve azon innen Magyarországból egészen az Uralig — mindenki ismeri, mindenki elfogadja. Igen, de azt is elfogadják, hogy az Ural csak egyik állomása vándorlásunknak, eredő helyünket az Altájnál kell keresnünk. De hát hol találhatunk az Altájban olyan helyet, amelyik alkalmas őstársadalmi formák keletkezésére, őskultúrák kialakulására. Erre csak egyetlen terület felel meg, az, amelyiket az Altáj, Tarbagatáj, Dzsungár Ala-Tau, Tian-San hegységek és a Gobi sivatag határolnak be. E terület három oldalról hegyek által zárt medence, amelyből nyugatra az Ili, Jemit és Fekete Irtisz völgyein át vezet az út, Kelet felől a Gobi védi, Északról és Délről nagyon nehezen járható hágókon át közelíthető meg. A folyók völgyei, a hegyek lejtői megadják mindazokat az előfeltételeket, amelyek az ősállapotú népek életének és megélhetésének alaplehetőségei. Az Altáj nyugatról keletnek haladó hegyvonulata kitűnő védelem Észak hidege ellen, különben is a diluvium késői szakaszában, amikor e terület első emberei minden valószínűség szerint megjelennek, sokkal enyhébb az éghajlat, mint ma, ami fennmaradásukat és szaporodásukat egyaránt elősegíti. Amellett éppen e medence zártsága miatt nyugodtan fejlődhettek az évek tízezrein át, élhették az ősnépek rendes gazdasági és társadalmi életútját, terjeszkedésre is volt elég helyük, amint számtalan sok nemzedék életének leélése után megkezdték nomád pásztorkodásukat, lekerülvén a hegylejtőkről, domboldalakról folyómedrek mentén a medence síkjára, amelyik akkor még nem volt homoksivatag, hanem éppen olyan füves, halmos róna, mint a mai nagy ukrán steppe, vagy maga a Nagy Magyar Alföld. Ez a terület, amelyikről most beszélünk: *Dzsungária. Az összes földrajzi, földtani, embertani, régészeti, néptudományi, társadalomtörténelmi adatok arra mutatnak, hogy mindazon népek, amelyek az ősmagyarságnak ősrokonai, itt eredtek és ebből a hatalmas zárt medencéből származtak mai lakóhelyeikre.* Őskultúra csak zárt és védett medence környékén, kerületén keletkezhet, amint keletkezett a legrégebbi: az indokínai, az időben utána következő: a Mexikói Öböl és Karaibi tenger medencéje, továbbá a Földközi tenger medencéje, azután Dzsungária medencéje kerületén, azonkívül csökevényesen és legutoljára a Gobi sivatag helyén elterült tenger peremének egyes pontjain. Dzsungária valaha öble lehetett a Gobi helyén elterült beltengernek s e tenger lefolyásának, elapadásának egyik első szakasza bizonyara a dzsungár medence fokozatos kiszáradása, ezáltal alkalmassá tevén azt a gazdasági kultúrákra, míg a Gobi más szakaszai csak jóval később kerülhettek az emberi munka átalakító hatása alá. És mert e terület lakósai nemcsak fejlődhettek külső korlátozások nélkül, védve lévén hegyek és sivatag (előzőleg talán óriási terjedelmű mocsaras tengerfenék) által, hanem terjeszkedhettek is, amellett a megélhetésért állandó munkát kellett folytatniok, magától értetődőleg kultúrájuknak is fejlődő volt az útja.

Hogy őseink és ősrokonaink milyen hosszú ideig és fejlődésüknek milyen magas fokáig lakhattak együtt e területen, azt legjobban gazdasági életüknek *nyelvi* és *tárgyi* azonosságai mutatják.

Az ortodox finnisták — de még egyes turkisták véleménye szerint is — a mai hazánkba bevándorló magyarság a törökökéivel rokon szavait vándorlása közben szedte fel azoktól a török törzsektől, amelyekkel vándorútja közben érintkezett, keveredett (pl. kabard). Nehezen érthető azonban az, hogy nemcsak a harci vonatkozású,[1]) sőt nemcsak a pásztorkodásra, állattenyésztésre[2]) használt szavaink tekintélyes részét vették át vándorlásaik közben a turkoktól, hanem hogy a mezőgazdálkodás szókincsének egész tömegét,[3]) sőt a kertgazdálkodásban[4]) ismerteket, a házi-, a kézműiparban[5]) előfordulókat is *vándorlás alatt, állandó harcok idején* igyekeztek megtanulni a hozzájuk csatlakozó török törzsektől. A legelemibb józan ész diktálja, hogy a nagyon elfoglalt emberek csupán azt igyekszenek megtanulni, amire feltétlenül szükségük van, tehát azokat a szavakat veszik át a velük érintkező népektől, amelyek egymás megértésére szükségesek, amelyek rájuk nézve gyakorlati jelentőséggel bírnak. Áll ez különösen az ókor és középkor kultúráját élő vándornépekre, akiknek semmi körülmények között nincsenek magasfokú nyelvészeti igényeik, akiket teljesen leköt vándorló pásztorkodásuk, lekötnek harcaik, harci gyakorlataik. Őseinknek át kellett élni tehát ősrokonainkkal együtt és velük egy helyen egy magasabb fokú mező-, sőt kertgazdálkodást, volt közösen fejlett házi- és közműiparuk, amelyek mind helyhez kötötték őket, amelyek magasabb fokú városi kultúrát fejlesztettek ki náluk keletnek, délnek és később nyugatnak irányuló kereskedelemmel egyetemben, mielőtt őshazájukból földrajzi, földtani és társadalmi alakulásokkal összefüggő okok vándorlásra nem kényszeritették őket.

---

[1]) sereg = *cserig*, bátor = *batur*, *bator*, csapat = *csapau*, kard = *kard*, kardos (bajtárs) = *kardas*, csata = *csati*, buzogány = *buzdogan*, tegez = *tegesz*, íj = *jej*, tőr = *tör*, háború = *kabaruk* stb.

[2]) ló = *lau*, gulya = *juulau*, kos = *kocs*, ürü = *ürü*, toklyó = *tokli*, bika = *buka*, ünő = *ünek*, *inek*, barom = *barum* (ami vagyont is jelent, éppen úgy, mint a mi régebbi nyelvünkben), gyeplő = *jeplük*, tyúk, tik = *tauk* stb.

[3]) búza = *bodaj*, *búdaj*, árpa = *arpa*, akol = *agil*, ól = *ol*, *aol*, ökör = *öküz*, kéve, boglya, tarló, eke, borona, sarló stb.

[4]) alma = *alma*, gyümölcs = *jemes*, komló = *komalak*, bor = *bor*, ser = *sira*, kender = *kinder*, körte, szőlő, csepű, tiló stb.

[5]) bekecs = *bekese*, ködmen = *ketmen*, ümög = *gümlek*, *kulmäk*, sarú = *csaruk*, csizma = *csizme*, kalpag = *kalpak*, takács = *tokucsi*, orsó = *urszak*, *urszek*, zubbony = *zübün*, bögre = *bogür*, korsó = *kurcsuk*, balta = *balta*, ács, szücs stb.

< Koris Kálmán >

cikke

< > Matyó kendermeg-
munkáló szerszámok
A Magyar Nemzeti Mú-
zeum Néprajzi Osztá-
lyának Értesítője
1907. 1–2. füzet

Szamos (magaraj-
zolta ??)
ábrával

Könyvtáramban

1869, 1880, 1887, 1889: XIV. 11. *F. Goya:* Köszorüs.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: XIV. 11. *F. Goya:* Köszörüs. — 1873: XIV. 10. *F. Goya:* Ein Schleifer. — 1876, 1878, 1879: XVI. 669. *F. Goya:* Köszörüs. — 1881: 741. *F. Goya:* Köszörűs. — 1888: XXII. 763. *F. Goya:* A köszörüs. — 1896, 1897: XXII. 763. *F. Goya:* A köszörüs. — 1897: XXII. 763. *F. Goya:* Der Schleifer. — 1898: XXII. 763. *F. Goya:* L'émouleur. — 1901, 1904: XXII. 763. *F. Goya:* A köszörüs.

Kóris Kálmán

festő

lásd

Halm Lesich

258.l.

MOB kvt. 3708.

Koriss Kálmán

1898/99 – 1899/900, 1901/2
1903/4

Ferképzomfoiskevk
103. 0.

tár); a bolognai iskola egyik legmonumentálisabb képe, a két részre osztott Krisztus siratása, lenn a bolognai védszentekkel (Bologna, képt.); továbbá egyik legjellemzőbb oltárképe, Mária mennybemenetele (Génua, S. Ambrogio). 1612-től ismét Bolognában, majd pár vándorév után (Ravenna, Nápoly, Róma), 1622-től élete végéig él ott. Élete ez utolsó idejének sok kiváló oltárkép a termése: az ezüstös tónusú Krisztus a kereszten (Modena, képtár); a mozdulataiban finom Krisztus keresztelése (Bécs, Kunsthist. Mus.) és a Krisztus átadja a kulcsokat Péternek (Louvre); az ezüstös világítástól átitatott Pásztorok imádása (Bécs, Liechtenstein képtár); a Mária szeplőtlen fogantatásának több feldolgozása (München, Bécs, London). Madonnái között az anyaként fölfogott Mária (Brera), a trónoló égi királyné az álló gyermekkel (Prado) a legkiválóbbak. A fiatalos férfiszépséget ábrázolják: a győzedelmes Sámson (Bologna, képt.), mindenekfölött pedig a népszerű Mihály arkangyal (Róma, S. Maria della Concezione) továbbá szép aktjai, a hetyke Dávid Góliát fejével (Louvre), az érzelgős Szt. Sebestyén (Génua, Pal. Rosso). Különösen népszerűek rajongó, érzelgős vagy szenvedő arckifejezésű fejei vagy félaktjai: a töviskoszorúzott Krisztus (Drezda, Louvre, London); a Mater dolorosa (Berlin, Róma, Corsini képtár); Magdolna (Louvre, Bécs, Liechtenstein-képtár); Szt. Péter (Eremitage), melyekhez a profán tárgyúakat is lehet sorozni:

Korkos Jenő

Poentilista festőmodorból akvarellképekre tért át.

Hajdu Béla: A IV. Miskolci Országos Képzőmüvészeti Kiállitás

Északmagyarország 1958. nov. 18. 6.1.

Kakas Jenő

Akvarellista, szerepelt az V.
miskolci országos kiállításon.

Hajdu Béla: Az V. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitás
Északmagyarország 1959. okt. 30. 4.l.

Korhos Jenő

A művésztelep reggel c. képe a VI. miskolci országos kiállításon.

Hajdu Béla: A VI. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitás

Északmagyarország 1960. dec. 22. 4.l

Korkos Jenő

„Atomháboni" és „Világosság" c. rajzai

/repr./

Északmagyarország 1964. ápr. 4. 6. l.

Korkos Jenő

Kínizsi táncol

- részlet

/ szept. /

Északmagyarország ápr. 24. 7. l.

Korkos Jenő

a „Takaji Ők" programban szereplő kiállításának megnyitása.

u. ny.: Saproni napok Takajban.

Kisalföld, 1942. ápr. 25.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1974 ÁPR 25
Déli Hirlap (Miskolc)

Korkos Jenő

1021

* *Az észak-magyarországi festő és grafikusművészek Rajzok című kiállítása holnap, április 26-án, este 6 órakor nyílik a Miskolci Galériában. Előljáróban az itt látható mintegy száz alkotás közül mutatunk be egyet. Korkos Jenő rajzának a címe: Katonák.*

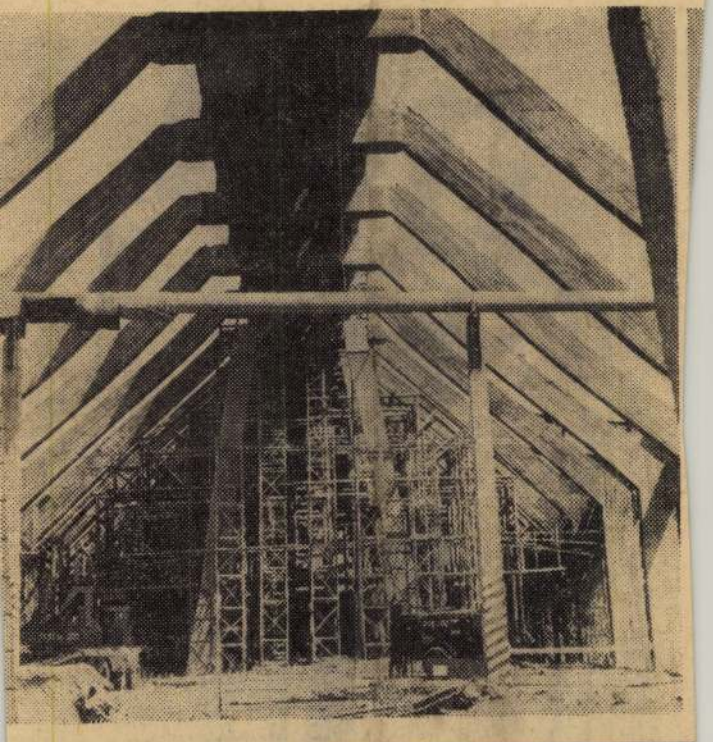

k A tervek szerint már csak únius végéig üzemel a Hejő-sabai Cementgyár régi tech-ológiai sora. Körülbelül fél-ves szünet után már az új zemekben kezdik meg a róbagyártást. A négy és fél nilliárdos költséggel épülő yáróriás beruházási mun-áit tekintették meg tegnap z Építőipari Tudományos Egyesület miskolci csoportjá-nak rendezésében az IPAR-TERV, a SZITKI, a HCM zakemberei. (Tudósítás az 5. oldalon.)

Agotha Tibor felvételei)

Útépítők kitüntetése

Ünnepi külsőségek között

Az országgyű

Cs törvé

Az országgyűlés tegnap kezdődött tavaszi ülésszakán elsőként a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény módosításáról és egységes szövegéről szóló törvényjavaslatot vitatták meg.

Dr. Korom Mihály igazságügyminiszter expozéjában elmondotta, hogy az 1952. évi IV. törvény alapvető rendelkezéseinek zöme időtállónak bizonyult. Néhány lényeges kérdésben azonban módosítani kell, s a törvényjavaslat fő célkitűzéseit ismertetve a miniszter aláhúzta a célt, hogy az eddiginél

Karkos Jenő

munkája

Madarak

Észak-Magyarország 1973/64 4 old.

Korkos Jenő

1021

Hobbyja: a történelem

A festő vakációja

Az ablaknál ül karosszékben, mellette a falon fegyvergyűjteménye, mögötte pedig a város panorámája. Föltesz a lábát a heverőre és tanul. A belépőt aranykeretes szemüvege felett méregeti.

— *Huszonnegyedikén államvizsgázom esztétikából az esti egyetemen...* — és kortyint a kesernyés-savanykás vörös borból. Otelló.

A fegyvereket méregetem: a huszita bárdot, a török szablyákat, a huszárkardokat, a díszes veretű pajzsot. Talán az ország legnagyobb fegyvergyűjteménye tárul elém.

— *Ez nem hobby.* (Könnyed mozdulattal leemel egy szablyát, amely számtalan irtózatos és szenvedélyes csapást őriz a török idők várharcaiból fűrészfogúvá kopott élén...) — *szakmámhoz.... a hivatásomhoz tartozik. Amint a tévé-forgatókönyveim Béri Balogh Ádámról és Tury Györgyről, a várpalotai várkapitányról, vagy dolgozataim a XVIII. századi huszárszablyákról és az egri Dobó István Múzeum fegyvereiről. Számon tartom s elolvasom a megjelenő történelemtudományi munkákat, könyveket, cikkeket.*

Nem muzeológus, nem történész, nem filmrendező — festőművész. A leggyakrabban feldolgozott témája: a magyar történelem. A 700 éves Ózd szeptemberi jubileumi ünnepségeire többek között *Az cszéki hidat felégető Zrínyi Miklós* című alkotásával készül.

— *Ez a legnehezebb. Befejezni az elkezdett képet.. A gyulai művésztelepen bizonyára végleg elkészül. A államvizsga után három hetet töltök majd ott. S a XX századi Gyulán még találo XVIII. századi impresszióka Ezért szükségesek a fegyverek is. A történelmi témáj képzőművészeti alkotásokho a történelemszemlélet leg alább olyan fontos, mint tárgyi közelség. A kézzelfogható ság. Az együttélés. Még is... bár figurális festő vagyok, s emberközpontú, le higgadást csak a természe ad. A fák, a virágok, a tá jak, a lovak, az állatok...*

Tudom, kedvenc témájár tér, a lovakra. Eszébe jut nak csipkéskúti nyargalásai a balatoni, a jászberényi lo vasiskolák, a gyermekkor hatlövetű colttal. Mert Trabantja volánját bármiko felcseréli a kantárszárra.

— *Ózdon születtem. A szülleim most is itt élnek. Közelaktunk a rimai istállóhoz Aztán Jászberényben jártam iskolába — lovasiskolába is. Itt kezdtem lovakat rajzolni... Ló és kutya. Emberhez nőtt jószágok. Funkciójukban tökéletesek. Kecsesek, arányosak, hűségesek.*

Ózd füstváros. A nyáron hazamegy dolgozni, alkotni Korkos Jenő, a Herman Ottó Gimnázium rajztanára. Szereti ezt a várost. Mint a természetet vagy a kézfogást a parasztemberrel vagy ahogyan elnézegeti a kapirgáló tyúkot, a szemet szóró gazdasszonyt.

— *Otthon keresem és megtalálom a modern ipari romantikát, meg a környező dombok ritmusát — a gyermekkort. Aztán Ózdról Tokajba megyek. Az októberi kiállításomra készülök. Balassi, Janus Pannonius költeményeihez s kuruc énekekhez készítek illusztrációkat.*

Koccintunk. Még van az üveg alján.

SIMANYI JÓZSEF

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Déli Hírlap
1972 JÚN 2 01

zánkba
dhi

ben a kongresszus elnökévé választották. Később egy időre visszavonult, és csak Nehru halála után, 1964-ben tért vissza a politikai életbe, mint tájékoztatási miniszter. Alig két esztendő múlva, a taskenti pakisztáni—indiai megegyezés után (amelynek másnapján Sasztri kormányfő meghalt) őt választották miniszterelnöknek. Funkcióját azóta is betölti, és a legutóbbi, tavaly márciusban megtartott általános választásokon hatalmas győzelmet aratott. Ezzel legyőzte és elsöpörte a kongresszus jobbszárnyát és a centrum, va-

Korkos Jenő

A tárlaton bemutatott műve:
„Parasztfiatalok", tempera, 50 x 40 cm.

Kovács Béla: Miskolci téli tárlat '70.
Miskolc, 1970

Korkos Jenő

1. Diósgyőri táj p: gouache 39x55cm
2. Tél a város felett p. linó
25x33 cm

Városi gyűjtemény, miskolci képtár, 1971.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Északmagyarország

Korkos Jenő

1973 MÁR 17

1021

MADARAK

Korkos Jenő munkája

ombat

cbarcikán

nkahely
zer nőnek

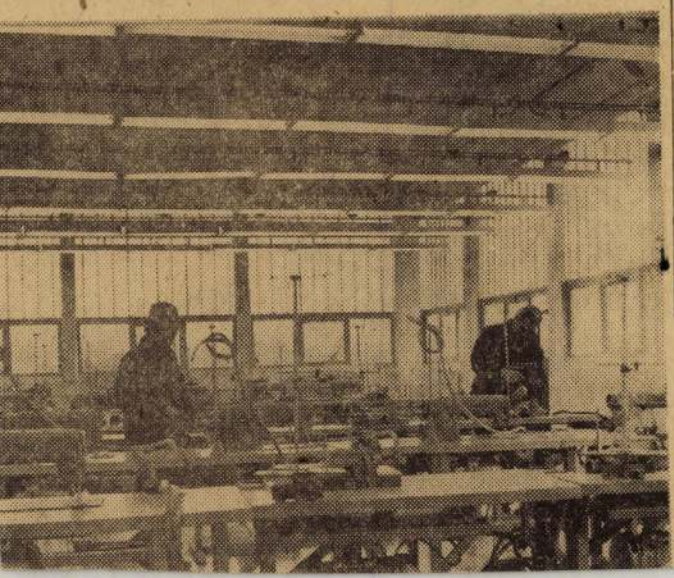

Korkos Jenő

Parasztfiatalok

tempera 50×40

Miskolci Téli Tárlat 1970

Korkos Sanó

Zajza a Goldelon

Ersekmagyarország 1970 december 6

Korkos Jenő

Lejta a 4. oldalon

Érsekújvár, 1970 július 29

Korbos Lenke

müve szerepel az I.Miskolci
Téli Tárlaton - emlitve

Napjaink 1971 január
5.old.

Korkos Jenő

a miskolci Szőnyi teremben lesz kiállítása

Napjaink 1966 január 1

12. old

Korkos Jenő

Ózdon született 1926-ban; 1955-ben szerzett rajztanári diplomát az Egri Pedagógiai Főiskolán. 1955-óta vesz részt a megyei és az országos kiállításokon.

Borbély László: Városi gyűjtemény. Miskolci képtár, Miskolc, 1971

34 l

Korkos Jenő

Önálló kiállítása Miskolcon és Ózdon volt 1967-ben a Képcsarnok rendezésében. Művei: „Diósgyőrítéj," 1959 papír, gouache, 390 x 550 mm. „Tél a város felett," 1963. papír, lineom. 250 x 330 mm.

Borbély László: Városi gyűjtemény, Miskolci Képtár, Miskolc, 1967

34 l

Korhos Jenő

Részletes a kiállításon
A katalógusban ld. Bacsi
Pálnál

Felszabadulási kiállítás
Eger 1975.

Korkos Jenő

G. A. V. Papírtáng, vegyestech.
50×60 cm

Miskolci Téli Tárlat, 1974.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1983 SZLP 8.

1021 Korkos Jenő

Korkos Jenő munkája

Ejnye...

Az utóbbi esztendőkben sok, nagyon furcsa gyűjteményről, különcködő hobbyról hallottam már. Jómagam is láttam számos érdekes és még számosabb hajmeresztő gyűjteményt. Nagyon csodálkozom, hogy egyfajta gyűjteményről még sosem hallottam. Egyetlen gyűjtőszenvedéllyel megáldott gyűjtögető sem szánta még rá magát, hogy vitrinjébe sorakoztassa mindazt, ami a miskolci kenyérben található. Szerkesztőségünk már jó néhány „trófeával" gazdagíthatta volna ezt a gyűjteményt. Nagyon sok miskolci kenyerestárs harapott rá az elmúlt esztendőkben a témára, azaz a kenyérbe sütött miegymásba. Felháborodott panaszuk alátámasztásául rendszerint azt a miegymást (madzagot, vakolókanalat, szöget, üvegcserepet stb.) is magukkal hozták, amire ráharaptak a kenyérben.

A minap egy szerény

Hí

1968. szeptembe

A nap kelte 5.12,
A hold kelte 18.49.
Névnap: Mária.

1968. szeptembe

A nap kelte 5.13,
A hold kelte 19.05.
Névnap: Ádám.

40 éve, 1928. szeptember 9-én szállt fel először pilóta vezette repülőgép függőleges irányban. A helikopter rendszerű légijármű feltalálója és megszerkesztője Asbóth Oszkár gépészmérnök volt. Helikoptere egytengelybe eső két egymás felett elrendezett, ellentétes irányban forgó emelőlégcsavarral működött. A leszállás rugalmassá tételére a feltaláló négy futball-labdát erősített a kerekek helyére. Az

— **GYERMEKVÉDELMI** an-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NOV 21

DÉLI HÍRLAP

1021

Korkos Jenő

* Férfifej.

Korkos Jenő

nnyiszer kel
élelőttönkén
az újságso
29 éves gép
rgő ujjakka

o—13 száll majd le

omnegyed 10-kor:
ny a Föld!

pezi, ahol az Apollo—13 utasai szállnak majd le.

Tegnap este — miután a két Hold-gyalogos, *Conrad* és *Bean* átvitte a holdkompról a parancsnoki kabinba a magukkal hozott kőzetmintákat és felszerelési tárgyakat, a holdkompot leválasztották az anyaűrhajóról és visszaküldték a Holdra. Ezt azért tették, hogy

ellenőrizzék, miként érzékeli a becsapódást az égitesten elhelyezett rengésjelző műszer.

*

A szocialista országok közös mesterséges holdjáról, az Interkozmosz—1-ről is hírek érkeztek. Az NDK, a Szovjetunió és Csehszlovákia űrtudósai legutóbbi moszkvai értekezletükön

értékelték azokat a tudományos adatokat, amelyeket az Interkozmosz—1 továbbított eddig a földi megfigyelőállomásra.

Megállapították, hogy sok ér-

tva tartás

ajza. **átás**

Korkos Jenő
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1970 MÁR 15
ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

1021

0. márc. 15.

„48-as huszár"

Korkos Jenő munkája

MA: MI? HOL! MIKOR?

Naptár

1970. március 15. vasárnap

A nap kelte 5.58, nyugta 17.49 órakor.
A hold kelte 9.48, nyugta 2.21 órakor.
Nemzeti ünnep

1970. március 16, hétfő

A nap kelte 5.56, nyugta 17.50 órakor.
A hold kelte 10.47, nyugta 3.10 órakor.
Henriette napja

Évforduló

Hetven évvel ezelőtt, 1900. március 15-én született az olasz és a nemzetközi kommunista mozgalom kiváló harcosa, Luigi Longo, az Olasz Kommunista Párt főtitkára.

Kisbirtokos paraszti családból származik, 1920-ban belép a szocialista pártba. Újságíró lesz, az Avantiban ír cikkeket, majd vezető szerepet visz a torinói gyárfoglalásokban. Nem sokkal később részt vesz a kom-

Korkos Jenő

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc
1969 OKT - 6

1021

Kerülő

(Korkos Jenő munkája)

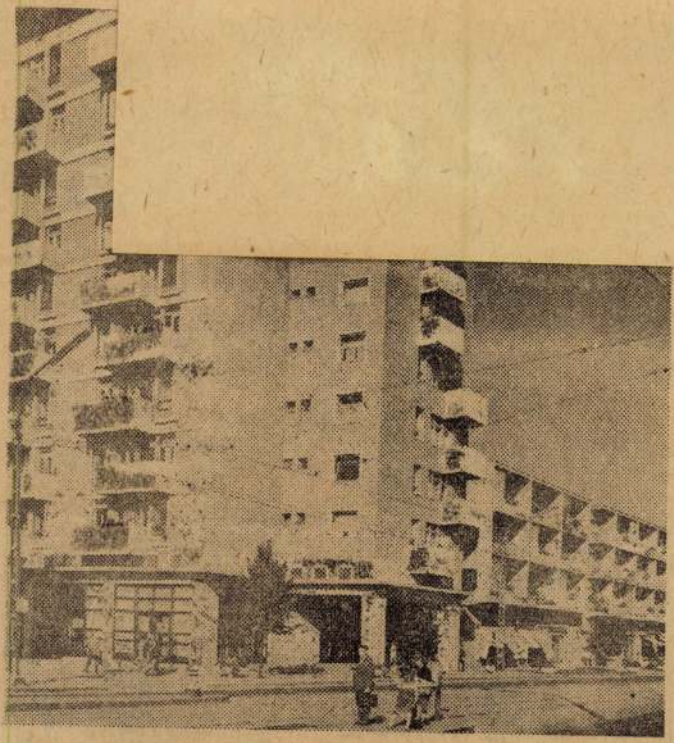

Széppé teszi Miskolc belvárosának a képét ez a lakóház az Ady-hídnál. Az épület földszintjén a Fórum eszpresszó. A Miskolci Tervező Vállalat építészének, Krisztik Pálnak az érdeme a modern ház.

Korkos Jenő

Párviadal c. rajza

/fepr./

Északmagyarország 1967. febr. 26. 7. l.

Korkos Jenő

Könyvet tartó lány

/ tept. /

Északmagyarország 1967. ápr. 23. 7. l.

Kohos Jenő

Női portré /rajz/

Északmagyarország 1967. márc. 5. 7. l.

Korkos Jenő

Képcsarnok Vállalat miskolci Szőnyi termében kiállítása 1967. márc.

Északmagyarország 1967. jan. 29. 7. l.

Korkos Jenő

Zsinyi - najz

/repr./

Északmagyarország 1967. márc. 12. 6. l.

Korhos Jenő

A Pedagógus Szakszervezet miskolci képzőművészeti studiójának vezetője, kiállításukon szerepelt: Táj c. képe.

(benedek): Miskolci tárlatokon

Északmagyarország 1966. dec. 6. 2.1.

Korkos Jenő

32. Park, olaj, 80×100 cm

91. Tél a város fölött, lamelnet, 34×26 cm

92. Szürelelő lány, liló, 29×27 cm

Észak Magyarországi Területi képzőmű-
bérleti kiállítás 1965.

Bp. Kat. Bev.

Arachi Nóra

Korkos Jenő

23. Bodroglanges, alv., 30×43,
24. Cigányházak. alv., 38,5×47,5

Érak M.o-i Képz. műv. kiáll 1966
kat. bev. Aradi Nóra Zp. 1966

Korkos Jenő

Gimnazista /kpt./

Északmagyarország 1965. aug. 29. 6. l.

Korkos Jenő

Negyvenegyedcas honvédjárőr – rajz.

/repr./

Északmagyarország 1965. márc. 14. 6.l.

Korkos Jenő

Kinizsi Pál – vajz

/ kept. /

Északmagyarország 1965. febr. 28. 6. l.

Korkos lenő.

Hosszú hajú lány repr.

Énakmagyarország 1968 máj 12. 7.

Korkos Jenő

„Kerülő" Repő.

Évszakmagyarország 1967 X. 26-4.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726
1970 JUL 29
ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Szerda, 1970. július 29.

1021

Avasi udvar

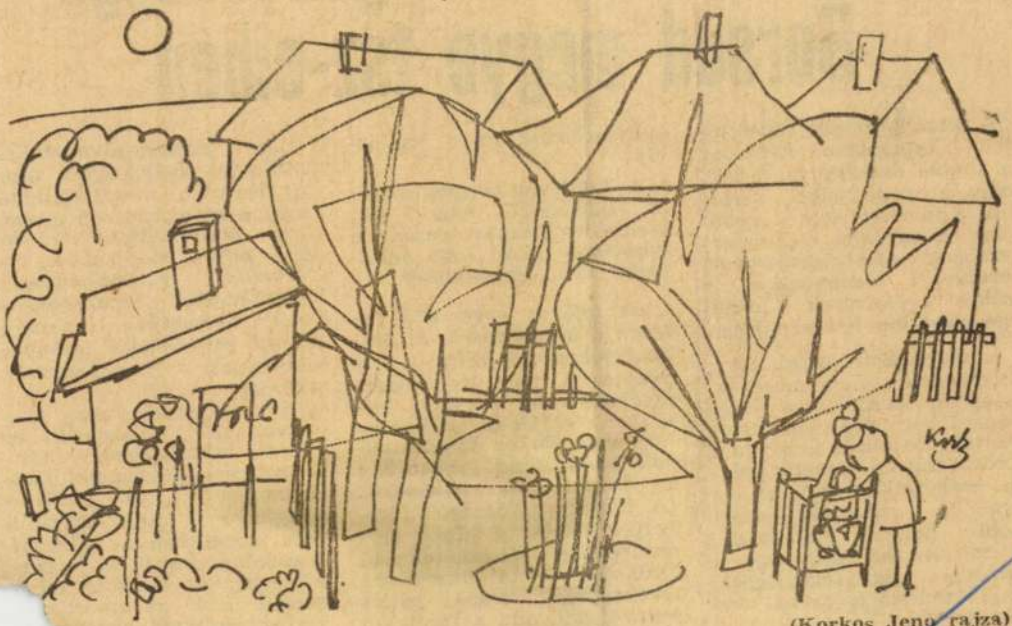

(Korkos Jenő rajza)

KORKOS JENŐ

Szerda, 1970. július 29.

A termelés eszközigényessége Borsod megye tsz-eiben

A mezőgazdaság fejlesztésével kapcsolatos kérdések az utóbbi években az érdeklődés középpontjába kerültek. Különösen fontos probléma az egységes élelmiszergazdaság eszközigényessége, beruházási igényessége, a szűkös erőforrások lehető legnépszerűbb felhasználása.

A nagyüzemi gazdaságok létrehozása után a mezőgazdaságban évről évre nagy összegű beruházásokat biztosítottak. De ma is időszerű a kérdés: milyen a mezőgazdaság eszközellátottsága és a termelés alapigényessége, utóbbi hogyan váltakozik, és milyen hatással van a termelés gazdaságosságára, az élő munka technikai felszereltségére?

Mezőgazdaságunk jelenlegi kedvezőtlen-e ez a tendencia?

A kérdések megválaszolása szükségessé teszi a termelőszövetkezetek gazdasági bázisában beállt főbb változások rövid ismertetését.

Az 1960-as évek első felében a beruházások, az eszközbefektetések célja nem annyira a termelés modernizálása, mint inkább minőségi cseréjének megvalósítása volt. Ennek az időszaknak beruházásait elsősorban a szektorváltás jellemezte. (A háztáji gazdaságok férőhelyei helyett a közös gazdaságokban létesítettek új férőhelyeket.) *A beruházási tevékenység tehát pótlás jellegű volt,* ami a termelési eredmények lassú ütemű emelkedésében is tükröző-

A termelőszövetkezetek gazdasági helyzetének áttekintése után megállapítható, hogy *a mezőgazdaság szocialista átszervezését követő 4—5 évben megyénkben a termelés eszközigényének növekedése szükségszerű volt, lényegében a nagyüzemi gazdálkodás termelési alapjainak megteremtését tükrözi.*

Az eszközigényesség közvetve, sőt közvetlenül az alapok kihasználására, hatékonyságára, a termelés jövedelmezőségére és gazdaságosságára is utal. Az említett időszakban a termelés jövedelmezősége és gazdaságossága az alacsony felv[illegible] sárlási árak, az amortiz[illegible] figyelmen kívül hagyás[illegible] viszonylag magas ipari[illegible] és más tényezők mia[illegible] mális volt. Ilyen

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
1968 MÁJ 12

Korkos Jenő

1021

ÉSZAKMA

Hosszú hajú lány

Korkos Jenő munkája

Ő

... press. 55. Női név. 56. Női név. 58. Olaszország fele. 61. E helyen. 63. Gyümölcs. 65. Fordítva: virágos háztáji. 66. Fordítva: gondoz. 67. Kedvelt kártyajáték. 69. A-val a végén: gyümölcs. 71. Sarló része! 73. Fél-ipar. 75. Alkotás. 77. Mint a vízszintes 39. számú 78. Csacsi „beszéd".

Beküldendő a vízszintes 2., 53., 79., valamint a függőleges 1., 32. számú sorok megfejtése május 16-ig. A hibátlanul megfejtők között könyvet sorsolunk ki. A rejtvényben az o, ó, illetőleg az ö, ő között nem teszünk különbséget. Az 1968. május 1-i számban közölt rejtvény megfejtése: **Te múlt s jövő napja, te drága, naptárunk tűzpiros virága.**

Könyvet nyertek: **Keresztély Lajos** Miskolc, Dayka G. u. 2.; **Haluska István** Kazincbarcika, Botev Hriszto tér 3.; **Ruszinkó Péterné** Miskolc, III., Bükk u. 1.

Az 1968. május 5-i számban közölt rejtvény megfejtése: **A kabaré nevelte rá a magyar nyelvet a könnyed élcelődésre.**

Könyvet nyertek: **Pelyhe József** Miskolc, Déryné u. 16. I.; **Klein Tibor** Miskolc, Huba u. 7.; **Gál Erzsébet** Miskolc, III., Rácz Ádám u. 40. sz.

A könyveket postán küldjük el.

Hí

1968. május

A nap kelte 4.11,
A hold kelte 19.3
Névnap: Pongrác

1968. máju

A nap kelte 4.10,
A hold kelte 21.0
Névnap: Szervác

70 éve, 1898. május 13-án született Jendrassik György gépészmérnök. A budapesti Műegyetem diplomájával németországi egyetemen folytatta tanulmányait. Hazatérve, a Ganz-gyárban a gyors járású Diesel-motorok fejlesztésével foglalkozott, és az évek során számos világszabadalommal védett, jelentős újítást vezetett be. Számottevően csökkentette a motorok méreteit és súlyát. Eredményeit a nemzetközi szaksajtó gyakran ismertet-

— **A SZOLIDARITÁSI** hónap rendezvényeként táncest lesz május 25-én a tiszalúci művelődési otthonban. A teljes bevételt a vietnami nép megsegítésére fizetik be a tiszalúciak.

— **ÚJ** létesítményt avattak tegnap, május 11-én, szomba-

KORKOS JENŐ ZOLTÁN

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1998. III. 23

Korkos Jenő Zoltán festőművész kiállítása. Városi kiállítóterem. Kazincbarcika, Egressy tér 5. Nyitva: délelőtt 10 órától déli 12 óráig, délután 3 órától este 6 óráig.

Magyar
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u.
Telefon: 188-296, 188-307

ÓZDI VASAS

Korbos Jenő

1967 ÁPR 8

1021

Több mint ötszáz látogató Korkos Jenő kiállításán

Rövid egy hét alatt, s „kiállítási szezonban" (ugyanis éppen három kiállítás volt nyitva egy időpontban!) több mint ötszázan nézték meg az ózdi születésű *Korkos Jenő* festőművész gyűjteményes kiállítását. Nem kis szám ez, különösen ha azt is figyelembe vesszük: valamilyen „szervezési defekt" következtében — a lapunk múlt heti számában megjelent cikken kívül — semmiféle propagandát (plakát, meghívó) nem kapott ez a kiállítás.

Nézegetve a vendégkönyvet, a megjegyzéseket: egyértelmű rokonszenv tükröződik a lapokról. *Megértették és a nagy többségnek tetszettek Korkos Jenő képei.*

Néhány bejegyzésből s a többekkel folytatott beszélgetéseink során azonban azt is levontuk: *hiányolták sokan, hogy egyetlen kép sincs Ózdról!* Elvégre, ózdi születésű művész alkotásairól van szó.

A kiállítást megtekintették az Ózdi Kohászati Üzemek vezetői is és három festményt megvásároltak a gyár részére..

(f. s.)

... és a fogadalmat tevő fiatalok az ünnepségen.

berben felemelő érzés lesz tek hitet amellett, hogy
úrrá. A 22 éves szabad Ma-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Korkos Jenő

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1981 JAN 29

A Szőnyi-teremben

1021

A Képcsarnok Vállalat miskolci Szőnyi István termében ebben az évben is több kiállítást rendeznek. Jóllehet, a miskolci új kiállítási teremben több kamara-jellegű tárlat lesz, a Képcsarnok galériája továbbra is helyet biztosít egyéni és csoportos kiállításoknak.

— Az eddigi program szerint elsőként Korkos Jenő miskolci festőművész kiállítását rendezzük meg — tájékoztatnak a Képcsarnoknál. — Március 3-án nyitjuk meg ezt az idei első kiállítást, amely két hétig látható. Utána május 19-én nyitjuk Pataki József Heves megyei festő tárlatát, ugyancsak két hétre. Októberben pedig a területi képzőművészek kollektív bemutatkozásának biztosítunk otthont, illetve kamara-jellegű kiállításra lehetőséget. Ez a kiállítás október 13-tól 27-ig lesz nyitva. Ezeken felül még szeretnénk további tárlatokat rendezni, ismert és még kevésbé ismert művészek alkotásaiból, s a programunkat korántsem tekintjük teljesnek és lezártnak.

(b)

barátok voltak.

Január elején hatalmas hóvihar tört ki. Süvített a szél, csavarta a fákat, kavarta a vastag hótakarót. A fák ágai közt megbújtak a madarak. A szörnyű éjszakában nem tudtak aludni az erdő lakói. Nem aludt a magas fenyő legfelső üregének lakója, a mókuska sem. Ki-kidugta fejét

TRECSMÁRY LÁSZLÓ:

Kakas

Nézzétek csak gyerekek!
Ezt a kakasgyereket!
Milyen kényes,
Milyen morcos.
Milyen mérges,
Milyen borzos,
S ni! — véres a taréja
Hogy csipje meg a héja . . .
Állandóan kötekedik.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG

1021

LOVAGOK

(Korkos Jenő munkája)

— Mindkettőt tessék elmesélni! —
a többiek egyszerre kérték.

És ekkor cérnavékony hangon,
— Azt mondd el — szóltam, halkan, fé
hogy győzte le magát a macskát,
egy bátor és vitéz egérke! —

Reám tekintett, máris mondta
a szép mesét, s így szólt a végén:
— Belőled is, ha felnősz, bátor,
derék legényke lesz, egérkém?

Megcsókoltam, ölébe bújtam:
már bátor voltam, mint a sárkány.
Ködfátyolon keresztül láttam,
hogy rám nevet az én anyácskám.

Elmúlt két... három év azóta,
tanultam írni, és a számok,
akár az ábécé betűi,
már ismerős, meghitt barátok.

Szorongó, kínzó gyávaságot
nem ismerek, de jól emlékszem,
hogy űzte el tanító nénim
jó szóval, szívvel, régi félszem.

Olvasni, írni ő tanított,
elámulunk sok szép meséjén,
s oly lágyan senki, senki sem szól,
mint ő, ha így becéz: egérkém!

Boldog legyen tanító nénink!
Nem múló hálával cserébe,
kívánja ezt az egész osztály,
és én, a volt ijedt egérke.

vüen beszélgettek. Az egy
letette a vödröt a földre, let
rölte homlokáról az izzads
got. A másik hanyagul vitte
vödröcskét, ki-kilöttyentve
vizet.

Amikor megtelt a hordó,
tanító magához intette a k
fiút, és megköszönte fárads
gukat. Aztán egy jókora cs
répbögrét állított az asztal
amely színültig tele volt m
zel. Mellé tett egy kis poh
rat, abban is méz volt.

— Vigyétek haza ezt éde
anyátoknak ajándékba
mondta a tanító bácsi. —
mindegyiketek azt vigye, am
lyiket kiérdemelte.

Egyik gyermek sem nyújt
ta ki a kezét. Aki a kis v
dörrel hordta a vizet, elsz
morodott, és szégyenkezve s
tötte le a szemét.

— Úgy osztozzatok meg ez
is, ahogyan a munkán oszt
tatok! — mondta ki végre
lágos szavakkal a tanító bá

Magyar
SAJTÓFIGY
Budapest V., Petőfi Sánd
Telefon: 188-296, 188-3

ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG

1961 CKT 15.
Korkos Jenő

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1021

Hirosima

Korkos Jenő munkája

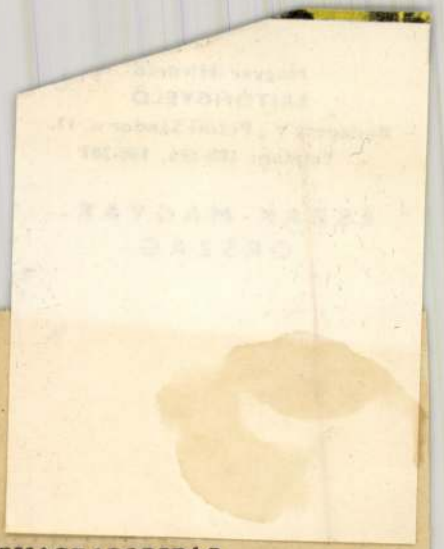

sikere a TVK-ban

illió forint ven felül

emcsak a TVK-ban, hanem egész magyar vegyiparban

Tévedés lenne azonban azt nni, hogy ezeket a jelentős rmelési sikereket minden ülönösebb erőfeszítés, vagy ülső beavatkozás nélkül érk el a TVK dolgozói. Ellenőleg. Hallatlanul nagy unkára, számos műszaki inzkedésre volt szükség, hogy elmúlt év hasonló időszakához képest több, mint száz nnával emelkedjék az amóniatermelés napi átlaga. ven műszaki intézkedés volt bbek között a szintézis-

ismeretes, a Tiszai Vegyikombinát az év első felében kötelezettséget vállalt, hogy a jubileumi évforduló tiszteletére az év végéig 11 ezer tonna ammóniát ad terven felül a népgazdaságnak. Most arról számolhatunk be, hogy október 10-ig bezáróan ammóniából 14 276, műtrágyából (20,5 százalékos) 16 180 és festékipari termékekből 1300 tonnával termeltek többet, mint amennyit a terv előírt. A jubileumi munkaverseny során a terven felül előállított ammónia, illetve műtrágya értéke mintegy 81 millió forint. Közben

Készül a

Vitás ügyek — K jogokkal? — Mu

— No és az üzemi étkeztetés? Melyik variáció a helyesebb?

— A dolgozóknak csak kis százaléka és zömmel a nagyobb keresetűek veszik igénybe. Aki egy évben 300 napot étkezik az üzemi konyhán, az a másikkal szemben 1500 forint külön juttatásban részesül. És ez az alacsony keresetűeket érinti hátrányosan.

— Az étkeztetési összeget osszuk szét egyenlő arányban. Az üzemi étkeztetést biztosítjuk, aki igénybe veszi, megfizeti a teljes összeget. Gondolom, ez kihat a minőség javítására is.

— A kimutatás, a javaslat

Korkos Jenő

Szerepel az alábbi Tárlaton

Borbély László: Az első miskolci Téli Tárlat

Napjaink 1971 I.

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Korkos Jenő

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1961 NOV 6.

1021

Vörös kozák

(Korkos Jenő munkája)

mi település. 36. A vízszintes 57. sorban elrejtett költő egyik versének címe. 38. Lefedő. 40. Német -hoz, -hez, -höz. 42. Mulatóhely. 44. Kaszszíroz. 45. Kioktató. 46. Szépeket mond. 47. Névelővel — társas uzsonna. 48. Erre mondják, hogy egyik olyan, mint a másik. 50. Szópárbaj. 51. Vágófelületű. 52. Csapadék. 53. Perzsa uralkodó. 54. I. V. T. 55. A mondat része (’). 56. D. I. H. 57. E nap. 63. Fogoly. 65. Időben érkezik meg valahová. 67. Orosz — hová. 68. Izom túlfeszülése. 70. Létezik. 71. A növény része. 74. ... etat, francia település a La Manche-csatornánál. 76. Növény-e? 77. Két tejtermék. 78. A Szovjetunió hőse, a tudományért áldozta életét. 80. Azonos magánhangzók. 81. Női név. 82. Biztos benne, hogy megkapja,... érzi már. 85. Elképzel. 87. Kenyai település a Tana folyó mellett. 88. A megszégyenítés eszköze volt (+’). 90. Tagadószó. 91. Nem magázza. 93. Női név. 95. ...mory, település Kanadában a Hurdfoknál. 97. Duna mellékfolyója. 100. A Moselbe ömlik. 102. Község Bács-Kiskun megyében. 104. Arra a helyre. 105. K. E. B. 107. Tagadószó. 110. Részvénytársaság. 111. Félig füves síkság. 113. S. T. 115. Hang nélküli fém.

Beküldendő a vízszintes 1. és a függőleges 23., 36. számú sorok megfejtése november 10-ig. A hibátlanul megfejtők között könyvet sorsolunk ki. A rejtvényben az o, ó, illetőleg az ö, ő között nem teszünk különbséget. Az elmúlt heti számban közölt rejtvény megfejtése: *Harcolok ellene lendületesen, kímélet nélkül. A*

Hí

1967. nov

A nap kelte
A hold kelte 1
Névnap: Léná

80 éve, 1887. november 6 halt meg Eugéne-Edmé tier, francia munkáskö kommünár, az Internacio szövegének írója. Bolti szol ból lett segédtanító, majd mefestő és textilrajzoló. El a szabadság! című, első kö ményét 14 éves korában i 1848 februárjában — amiko párizsi forradalom fellobb tüze robbanásszerűen terj Európa-szerte —. Pottier b ran kivette részét az ut harcokból az utolsó perc 1871-ben a Párizsi Komm választott tagja. Újból har a barikádokon, majd a halá keresett forradalmár költő első proletárhatalom vérb

— A LENIN Kohászati M vekben a Nagy Októberi Sz cialista Forradalom 50. évfo dulójának előestéjén bensőse ges ünnepi taggyűléseket ta tottak a pártalapszervezetek ben. A taggyűléseken 200 ko hász dolgozónak Lenin-pla kettet adományoztak.

— ÜNNEPI összejövetel tartottak tegnap, október 5-én, vasárnap a Borsod megyei

SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG

1957 ÁPR 23

1021

(Korkos Jenő munkája)

és Miskolc mj. Városi Tanács V. Kereskedelmi Osztálya a 2058/19 (XI. 4.) Korm. sz. határozat paragrafusa alapján a nyílt árus tási üzletek május 1. előtti és alá ti nyitvatartási rendjét a meg és Miskolc területén az alábbia szerint szabályozzák:

1967. április 29., szombat:

Az 1 műszakos élelmiszerbolt közül a fűszer-csemege és kenyé boltok 17 óráig, a tej- és zöldsé boltok 15.30 óráig, a húsboltok 18 óráig tartanak nyitva. A későbbi záró, valamint a 2 műszakos élelmiszerboltok (fűszer-csemege, kenyér, tej, hús, édesség, zöldség) eredeti záróráig tartanak nyitva. A piacok, vásárcsarnokok, ruházati és vegyes iparcikkboltok, a vendéglátó egységek szombati nyitvatartás szerint üzemelnek.

1967. április 30., vasárnap:

A piacok, vásárcsarnokok, valamint az egyébként vasárnap is nyitvatartó boltok (élelmiszer, édesség, virág, dohány, ajándék) a szokásos vasárnapi nyitvatartás szerint üzemelnek.

A vendéglátó egységek szombati nyitvatartás szerint tartanak nyitva.

1967. május 1., hétfő:

A megye területén valamennyi bolt, piac és vásárcsarnok zárva tart. Miskolcon a piacok, vásárcsarnokok szintén zárva tartanak. Az élelmiszerboltok közül a vasárnap nyitvatartó boltok, valamint a Perecesen, Diósgyőrött, Hejőcsaban, Miskolc-Tapolcán levő nagyobb élelmiszerboltok 8-tól 18 óráig tartanak nyitva. A fő útvonalakon levő — előzőekben fel nem sorolt — nagyobb élelmiszerboltok a felvonulás ideje alatt szintén nyitva tartanak.

Ha az élelmiszerboltokban nem jelentkezik forgalom, a vállalat engedélye alapján el lehet térni a fenti nyitvatartási rendtől. Az édesség-, virág-, ajándék-, dohányboltok a szokásos vasárnapi nyitvatartás szerint üzemelnek.

Vendéglátó egységek a megyében és Miskolc városban egységesen a vasárnapi nyitvatartás szerint tartanak nyitva.

mezőgazdasági technikumba

A putnoki Felsőfokú Mezőgazdasági Technikum igazgatósága felvételt hirdet a technikum növénytermesztési szakának nappali tagozatára. Jelentkezni lehet 1967. május 10-ig a technikum címén. (Putnok, Bajcsy-Zsilinszky u. 31.) Felvételi tantárgyak: kémia és biológia. A képzési idő 3 év. A felvétellel kapcsolatban további felvilágosításokkal szolgál a technikum igazgatósága.

Lottónyeremények

A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság közlése szerint a 16. játékhéten öt találatos szelvény nem volt. Négy találatot 69 fogadó ért el, nyereményük egyenként 56 096 forint. Három találatot 6290 fogadó ért el, nyereményük egyenként 308 forint. Két találatot 175 944 fogadó ért el, nyereményük egyenként 14 forint. A nyereményösszegek, a nyereményilleték levonása után értendők. Az adatok tájékoztató jellegűek.

Korkos Jenő

MDK

Park, olf. 8oxloo

I. Észak-Magyarorsz.Ter.Képzőm.Kiáll. 1965.
Salgótarján

Korkos Jenő MDK

Tél a város fölött, fametszet 34x26

Szüretelő lány, litó 29x27

I. Észak-Magyarorsz.Ter.Képzőm.Kiáll.1965.
Salgótarján stb.

M.D.V.

Korhos Jenő
festő

Miskolcon a Szőnyi István
Teremben volt tárlata.

—: Kiállítások.
Művészet, 1967. április - 47 kep.

Korkos Jenő

„Kondulyos Berettén" c. tollrajza szerepelt 1953-ban a megyei kiállításon.

Hajdu Béla: A borsodi képzőművészek harmadik megyei kiállitása
Észa kmagyarország 1953. okt.29.

Korkos Jenő

A borsodi müvészek árvizkárosultakért rendezett kiállitásán 1956 ápr.-ban részt vett.

Északmagyarország 1956. ápr. 24.

Korkos Jenő
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1965 MÁR 14
ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1027

Negyvennyolcas honvédjárőr

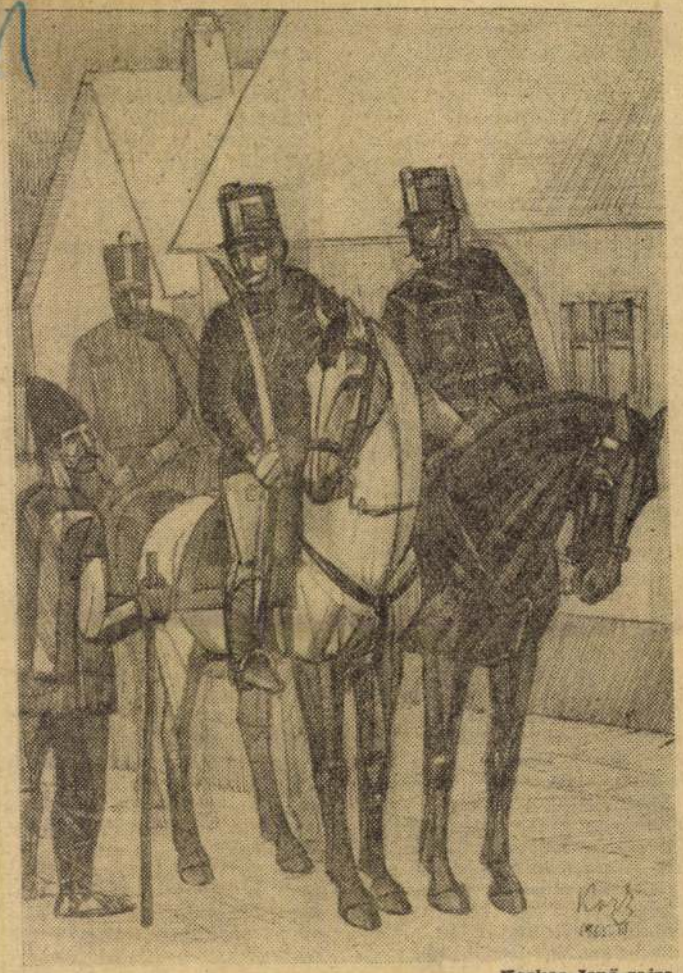

Korkos Jenő rajza

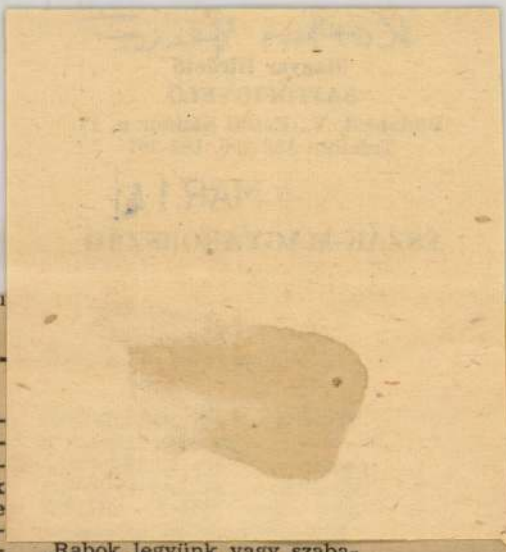

...őle. S akinek parasztságban
...iterjed a fi-

sokkal!" Nem bosszút lihegő és önmaga ítélkező tömeg ez. Senki nem kérhetné tőle számon, ha a romok között lámpavasat keresne s arra húzná fel a nép árulóit. De nem teszi. Törvényes rendet, törvényes népítéletet, törvényes államot akar a törvénytelen huszonöt év után.

Zúg, visszhangzik a tér. Ezrek és ezrek egyetlen felszabadult akaratként ölelkeznek.

Tíz óra néhány perc. Elül a moraj. Díszelnökség lép az emelvényre. Ott látjuk Nógrádi Sándort, a salgótarjáni medence híres partizánvezérét, Rónai Sándor és Oszip István nemzetgyűlési képviselőket, Szinicin ezredest, a város szovjet katonai parancsnokát, Batta ezredest és Fodor Jánost, az új demokratikus rendőrség főkapitányát.

A tömeg áll és vár. Vajon mit mondanak neki? Mit mondhatnak akkor, amikor még nemcsak nyugaton, hanem az ország másik felén is dúl a háború... Nagyszerű, fenséges pillanat! Megmozdul a tömeg. Vihar kavarog a tér felett. „Miért alszik a Nemzeti Bizottság?! — zúgja a kavalkád. A szónok egyetértőn biccent, és beszél. „Nem hiszünk az álapostoloknak, akik szabadságot hirdetnek, de földet nem adnak, mert a

„Rabok legyünk vagy szabadok, ez a kérdés — válasszatok!" Petőfi szelleme gyújt. Az utókor most jog szerint ítélkezik, történelmet formál, hitet tesz szabadsága mellett.

„Földet a magyar népnek! Azonnali földreformot!"

Zúg, morajlik a tér. A nép szavazott!

Romokban a városok, kevés a kenyér, felszakadoztak vasutaink, aknák tépték az utak kövét. Újjá kell építeni az országot — mondja a szónok.

„Lesz magyar újjászületés!" — harsogja a tömeg.

Visszhangzik a tér. Jövőjéről döntött a nép.

„Lesz magyar újjászületés!"

És lett. Ime, 1965. március 15-e.

Emlékezünk? Emlékezzünk! Idézzük fel annak az első szabad március 15-nek emlékét, amelyen Petőfi szelleme jelent meg, s amelyen zászlóerdők alatt vonultak végig a város utcáin a miskolciak, valamint a környező falvak lakói. Hosszú évek után először énekeltek igazán és szabadon a szabadságról.

Csala László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Korkos Jenő
ÉSZAK-MAGYARORSZÁG
1964 FEB 12

Fegyvergyűjtemény

1021

Korkos Jenő miskolci tanár, festőművész régi századok szúró és vágó fegyvereit gyűjti. Gazdag gyűjteményében XIII. századi damaszkuszi acélból való, kétélű pallos, 1848-as magyar empir szablya, a Nagy Októberi Szocialista Forradalomból származó kozák szablya is található. Korkos Jenő kardgyűjteményét gondozza. Mellette kisfia.

Megyei if[illegible] sá[illegible]

A megyei if[illegible] patbajnokságo[illegible] mennyi vívó [illegible] rendelkező sp[illegible] elindult. Ez így igen szépen hangzik. Ennek ellenére nagyon kevés csapat vett részt a bajnoki küzdelmeken. Hát ez hogyan lehet? Ugy, hogy a Miskolci Sportiskola, az Ózdi Kohász és a Sárospataki MEDOSZ együttesén kívül sajnos nincs több csapat...

Az ifjúsági korhatárhoz mérten a színvonal jó volt. Eredmények:

Férfi tőr (4 csapat): 1. Miskolci Sportiskola (Mándi, Sztoics, Szakács, Kovács) 3 gy., 2. Sárospataki MEDOSZ (Jamniczky, Körmendy, Héjj, Kiss-Tóth) 2 gy., 3. Ózdi Kohász I. (Bozóki, Dienes, Labancz, Nikolov) 1 gy., 4. Ózdi Kohász II. (Balsai, Fecher, Ledniczky, Révai) győzelem nélkül. A döntő eredménye: 9:3.

Női tőr (3 csapat): 1. Ózdi Kohász (Bódogh Györgyi, Földényi Katalin, Gonosz Judit, Ujszászi Éva) 2 gy., 2. Miskolci Sportiskola (Bakó Éva, Gajdos Erika, Faragó Katalin, Kristóf Anna) 1 gy., 3. Sárospataki MEDOSZ (Zsiga Piroska, Hollay Emőke, Nagy Teréz, Kovács Zsuzsa) győzelem nélkül. A döntő eredménye 8:8 volt és mind a két együttes 11—11 ka-

[illegible] ezet[illegible] e[illegible] óz[illegible] kislány 1:3-ról 4:3-ra nyert, ezzel megszerezte csapata sz[illegible] mára a bajnokságot.

Kard (3 csapat): 1. Miskol[illegible] Sportiskola (Cseley, Mánc[illegible] Glevitzky, Faragó) 2 gy., [illegible] Sárospataki MEDOSZ (Czegl[illegible] di, Eiben, Kun, Kiss, Héjj) [illegible] gy., 3. Ózdi Kohász (Tóth, Di[illegible] nes, Katona, Lengyel) győz[illegible] lem nélkül. A döntő eredm[illegible] nye: 9:4.

—o—

KOSÁRLABDA

A Megyei Kosárlabda Sz[illegible] vetség kosárlabda téli-kup[illegible] rendez Sátoraljaújhelyen, am[illegible] lyen 7 férfi és 5 női csapat ve[illegible] részt. Az első forduló eredm[illegible] nyei:

Férfiak: Sátoraljaújhelyi [illegible] — Sátoraljaújhelyi Kiniz[illegible] 48:50, Szerencsi G.—Sátoralj[illegible] újhelyi G. II. 55:15, Sátoralj[illegible] újhelyi G. — Szerencsi Kin[illegible] zsi 52:42.

Nők: Sátoraljaújhelyi Köz[illegible] Techn. — Sárospataki G. 20:1[illegible] Sátoraljaújhelyi G. I. — Sáto[illegible] aljaújhelyi G. II. 29:14, Sáto[illegible] aljaújhelyi Közg. Techn. [illegible] Sátoraljaújhelyi G. 33:26, S[illegible] toraljaújhelyi G. II — Szere[illegible] csi G. 14:17.

Korkos Jenő

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Vasárnap, 1965. február 28.

1021

Kinizsi Pál

Korkos Jenő rajza

Hírek

1965. február 28, vasárnap

A Nap kelte 6.28, nyugta 17.26 órakor.
A Hold kelte 5.29, nyugta 14.09 órakor.
Névnap: Elemér.

1965. március 1, hétfő

A Nap kelte 6.26, nyugta 17.28 órakor.
A Hold kelte 6.01, nyugta 15.14 órakor.
Névnap: Albin.

180 éve, 1785. március 1-én halt meg Sajnovics János csillagász, az összehasonlító nyelvtudomány úttörője. A bécsi csillagda ugyancsak magyar származású híres vezetője, Holl Miksa kísérőjeként; csillagászati megfigyelés céljából 1768—69-ben Norvégia északi részein tartózkodott. Megismerkedve a lapp nyelvvel, tüzetesebb tanulmányozás után rájött a lapp és a magyar nyelv rokonságaira. Még visszafelé utaztában megírta és 1770-ben kiadta a magyar és a lapp nyelv közös származását bizonyító, híressé vált munkáját, az első módszeres nyelvhasonlító művek egyikét, amely elindítója lett a finn—ugor irányú magyar nyelvösszehasonlító kutatásnak. Ez a mű arról is nevezetes, hogy benne nyomtatták le először nevezetes nyelvemlékünk, a Halotti Beszéd teljes szövegét. Itthon támadták, rágalmazták, annyira elkeserítették, hogy abbahagyta nyelvbúvári munkásságát, és hátralevő éveiben a budai egyetemen a csillagászat tanáraként működött.

*

20 ÉVE

1945. február 28-án a Budapesti Nemzeti Bizottság felhívást bocsátott ki Magyarország népéhez, az éhező főváros élelmiszerrel való megsegítésére.

A MÁVAG-ban újból megkezdődik a termelő munka.

1945. március 1. Budapest főváros 50 millió pengős élelmezési kölcsönt bocsát ki és akciót indít a város minden kihasználatlan telkének és földjének kiskertszerű megművelésére.

— **A BVK** dolgozói, csatlakozva a felszabadulási versenyhez, vállalták, hogy 1965. évi tervükön felül 3 ezer tonna 25 százalékos hatóanyagú műtrágyát adnak a mezőgazdaságnak, ami mintegy tizezer tonna

— *VADKACSA csapatok érkeztek a Bükk déli lejtőin levő Sály község határába. A hegy lábánál levő Lator forrás vize ugyanis a téli hónapokban is elég meleg, és a környező kis dagonya soha-*

Korkos Jenő
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG

1966 JAN 30.

1021

TÉLI FALU

Korkos Jenő rajza

EJTÖRŐ

20 éve

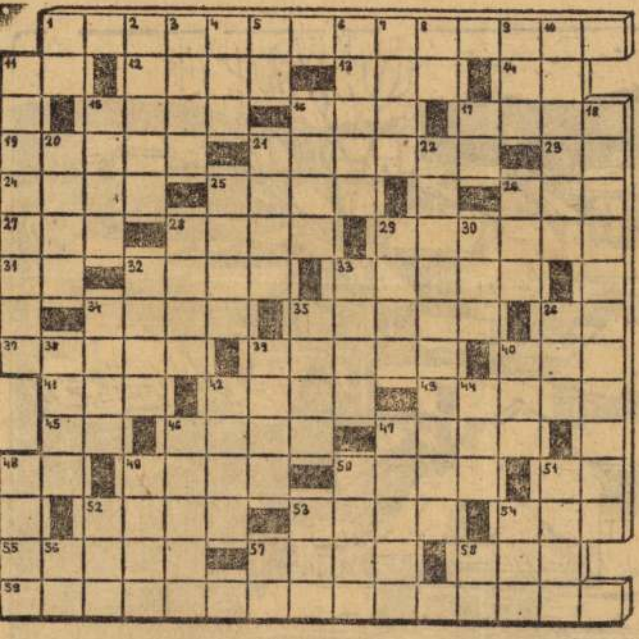

es 1. folytatása. 20. Valame-vik nő-e? (vissza). 21. Gyorsan vett. 22. A függőleges 18. folytatása. 25. Italt kér, idegenes iejtéssel. 26. Fizikai fogalom. 8. Az emberek vágya. 29. Tó a zovjetunióban. 30. Férfinév. 2. Az ítéletet hozza. 33. E betűk egymásutánisága adja. 34.

Beküldendő: a vízszintes 1., függőleges 18., 22. és vízszintes 59. sorok megfejtése február 4-ig. A hibátlanul megfejtők között könyvjutalmat sorsolunk ki. A rejtvényben

Hír

1966. január

A Nap kelte 7,15, n
A Hold kelte 10,35,
Névnap: Mártonka.

— A LENIN Kohászati Művekben több millió forintos költséggel továbbfejlesztik a rádióizotópos vizsgálatot és tanulmányt készítenek az üzemi porártalom csökkentésére, valamint a kohógáz tároló elkészítésére.

— KÉTSZÁZ új olvasó iratkozott be az elmúlt év augusztusában új helyiségbe költözött mezőcsáti járási könyvtárba. Igen látogatottak és népszerűek a könyvtár különböző rendezvényei is.

— BOGÁCSON hat és fé kilométer beton járdát épített tek az elmúlt négy esztendő ben. Az idén is mintegy 130 méteres szakaszon építik ki járdát. A lakosság csaknem ne gyedmillió forint értékű tár sadalmi munkával segítette községfejlesztést.

— ÖT MEGYE mintegy négyszáz dalosa találkozik ma

Korkos Jenő
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 AUG. 29
ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1021

Gimnazista

Korkos Jenő rajza

tet.

A három fiata
vényszék előtt is
tához méltóan
Pesti Barnabást
fiatalemberként i
társai és barátai.
dett a fasiszta bí
Semmit sem vall
hallatán mosolyg
tajtékzó bírákra.

A hajnali sortűz

A kegyetlen kínzások közepette az igaz ügybe vetett hit adott erőt mindhármuknak. Pataki István még december 21-én búcsúlevelet írt családjának, amit sikerült a börtönből kijuttatni. „Emike, kishugom — olvashatjuk a levélben —, gondolj majd az életben arra, hogy volt egy bátyád, aki Téged nagyon szeretett, és aki meghalt egy eszméért, mert érdemes volt érte meghalni." E levél mindhármuknak közös gondolatait fejezte ki.

December 24-e, reggel nyolc óra volt. A börtön udvarán még félhomály terjengett. Bajcsy-Zsilinszky Endre siralomházzá alakított cellájában várt a kivégzésre. A reggeli csendet egyszerre több ízben is puskaropogás szakította meg. A fogház udvarán a sortűz három fiatal kommunista életét oltotta ki.

A három fiatal büszke öntudattal ment a halálba. Pesti élete utolsó percéig mosolygott. A kivégzésen jelen volt lelkész később elmondotta, hogy a három fiatal bátran és büszkén állt a puskacsövek elé.

A börtönnaplóban és a kivégzési jegyzőkönyvben ott szerepelt a három név között Pesti Barnabásé is. Hiába szerették volna a fasiszták,

fütyörészik:

„Túl a Tiszán faragnak az á
hallik a kopácsolásuk..."

A dallam beszüremlik az
egy-egy kőműves, vagy kék
lány elkapja, s fölröppenti az
ken, egészen a legmagasabb szi
az ácsok kopácsolnak.

„Eredj lányom, kérdezd meg
ad-e csókért egy kosár forgá

A napégette bőrű emberek r
nak. No, forgács ugyan itt k
de azért akad szépség bőven a
zésen dolgozó ácsok munkájáb

— Lenn, az utcán járók nen
észre ezeket a szépségeket. M
radságot sem, ami árán eljutu
hez. A kívülállók csak akkor
majd meg az épületet, amiko
lesz. Akkorra pedig a mi munk
eléggé fedve van, mint szép r
az izmok.

Lakatos Gyula minden szavá
a szakmája iránti vonzódás.
erős vonzalomnak kell ennek l
érte ez az ács már hatodik éve
hogy családjánál csak hét vég
Mert egyébként az építők szál
kik Miskolcon, a Selyemréte
nya pedig Prügyön él, s kislán
tembertől Tokajban lesz a gi
ban. Hárman három felé.

— Vannak így mások is a l
— mondja Lakatos Gyula, t
azért, hogy ne dicsérjem szem
dozatvállalásáért. Meg, hogy
jára terelhesse a szót. Mert bri
a Borsod megyei Állami Építő
lalatnál, s 14 ács munkáját fo

— Rendes emberek mind. É
alatt a munka. És semmilyen
ból se mondhatok rosszat rólu
lottam Klibán András műveze

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Korkos Jenő

ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG
1971 MÁR. 2

Péntektől a Képcsarnokban

Korkos Jenő kiállítása

A Képcsarnok Vállalat miskolci Szőnyi István termében pénteken, március 3-án nyitják meg az év első kiállítását. Míg a Déryné utcai városi kiállítási teremben március 5-től nemzetközi hírű mester, Barcsay Jenő Kossuth-díjas festőművész kamarakiállítását láthatjuk, a Szőnyi terem miskolci festőművész bemutatkozó tárlatának nyújt otthont: délután öt órakor Csótai János, a városi tanács vb. művelődésügyi osztályának helyettes vezetője nyitja meg Korkos Jenő kiállítását. A csoport-kiállításokról, sokirányú művészi munkásságáról ismert Korkosnak ez lesz az első képcsarnoki bemutatkozása.

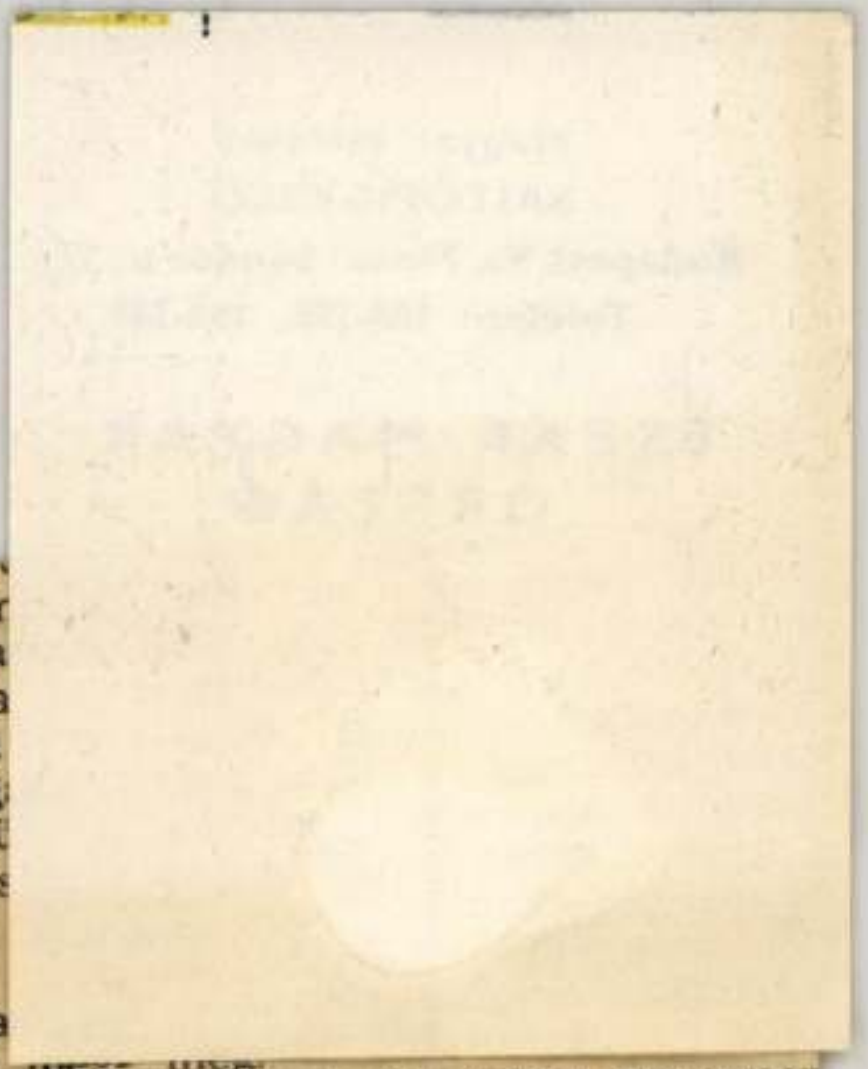

vállalatokkal. Bíznak ber
Egyelőre nincs pana
problémájuk. S érezni a
szélgetésből: a Szerencsi
korgyárban már az új g
sági mechanizmusra készü
s tanulnak gyorsabban és
tosabban járni — saját
kon.

Megtekintettük a ja
munkákat is. Alaposan meg-
változik a cukorgyár.

●

A Szerencsen töltött napot édesnapnak is nevezheti az ember. Hiszen a cukorgyár közvetlen szomszédja a cso-

Az elmúlt évben egy amer
kás magyar hazalátogato
Szerencsre, elmondta, hog
minden rokona svéd csokol
déból kért. Megmutatták er
nek az amerikásnak, hol k
szül az a bizonyos „svéd" te

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG

Korkos Jenő

1961 FEB 28.

1021

PÁRVIADAL

KORKOS JENŐ RAJZA

FEJTŐRŐ

A béke katonái

Negyvenkilenc esztendeje alakult meg a szovjet hadsereg. Ebből az alkalomból egyik neves költőnk verséből idézünk rejtvényünk vízszintes 1., függőleges 27. és 12., valamint vízszintes 49. számú soraiban.

VÍZSZINTES: 1. Az idézet kezdete. 12. Kiemelkedő szikla, hegycsúcs. 13. Kristályos alakban sötétszürke vegyi elem. 14. Névelős madár-ruha. 15. Megerősített kastélye? 17. Tényszám. 18. Meglepetést kifejező szó. 20. Becézett női név. 22. Iz. 23. Malgas Köztársaság autóinak jele. 24. Az ív mértékegységének rövidítése. 26. Egymásba illeszthető összerakós játék. 28. Ilyen vadra is vadásznak. 29. Továbbít. 31. Ital tetejét lehörpintő. 32. Kétszeresen növény (!). 33. Talppont. 34. Z. T. E. 35. Nevet rajta, vidul. 36. Nemzetség, nagy család (főleg Skóciában). 37. Minőséget ellenőrző (—'). 39. Szálka közepe (!). 40. Idegen férfinév. 41. Egy egész olasz pénz fele. 43. Olasz — ön, maga. 44. Kötőszó. 45. Kopasz. 46. R. N. S. 48. L. V. 49. A függőleges 12. folytatása. 52. Török — fehér. 54. Kigondolás. 55. Régi

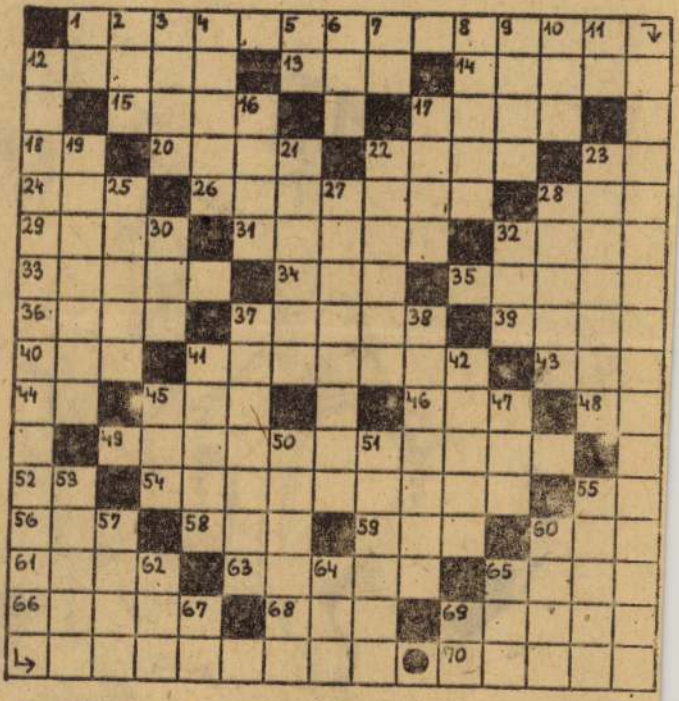

60. Kort, múlást fejez ki. 61. Füst-köd. 63. Jegyzetek. 65. Éghajlati zóna. 66. Becézett fiúk. 68. Terület, vidék. 69. Olasz — szeretet, vonzalom (+'). 70. Nyájat hajt.

FÜGGŐLEGES: 1. Zamat. 2. Svéd golyóscsapágy gyár

mos (+m). 5. Körülbelül. 6 Haza (+'). 7. Az érték kifeje zője. 8. Városka Bécs közelé ben. 9. Üdítő ital neve. 1(Nem teljes szót (!). 11. G. I 12. A függőleges 27. folytatá sa. 16. Női név. 17. „A" csont héjú gyümölcs. 19. Uralkod sajátja. 21. Anyagot, vízhat

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VASAS

Korkos Jenő

1967 APR 1

1021

Korkos Jenőről, ózdi kiállítása alkalmából

Kiállítás nyitva: április 6-ig

A törzsökös ózdiak közül talán senkinek nem szükséges bemutatni *Korkos Jenő* festőművészt, a város szülöttét, az ózdi gyár egyik szorgalmas, becsületes volt munkásának gyermekét.

Igen: Korkos Jenő Ózdon született 1926-ban, s itt töltötte gyermek- és tanuló-éveit, majd Egerbe, a tanítóképzőbe került. Tanítói oklevelét az Alföldön, Jászberényben szerezte meg. Ezután hosszú vidéki tanítóskodás következett, közel a szülővároshoz: Berentén tanított, majd 1954-ben került Miskolcra az óvónőképzőbe rajztanárnak. 1955-ben beíratkozott az egri főiskolára levelező tagozatra, ahol rajztanárrá képezte magát. 1960-ban tagja lett a Képzőművészeti Alapnak, s azóta miskolci tanárkodása mellett — hivatásos festőművész.

Több mint tíz éve rendszeresen szerepel megyei és országos kiállításokon. Ózdon először láthatja a közönség elszármazott fiának festményeit, és grafikáit.

A szerda esti megnyitó után beszélgettünk a művelődési ház emeleti termében kiállított képek előtt:

— Szeretettel meghívom ózdi ismerőseimet, barátaimat, ezúton a kiállításra. Egy hétig lesznek itt képeim. Sajnálom, de nem rajtam múlott, hogy valamennyi érdeklődőt nem tudtam erről értesíteni, ugyanis sem plakátok, sem meghívók nem készültek a kiállítás propagálására.

Nézegetjük a képeket és beszélgetünk. Nem sok kép, de — mint ő mondja — művészi pályájának határkövei, a 10—12 év terméséből együtt vannak.

Az első próbálkozások legjobbjai a nagybányai iskola szellemét terjesztő, volt egri tanárainak hatására születtek. *(Park, Önarckép, Pecázók a Duna-parton.)* Ezek mellett, sőt előtt kell szólni művészi alkotómunkáját meghatározó alapélményeiről, amelyek elsősorban Ózdhoz, a gyárhoz kötődnek. Ennek az alapélménynek a jegyei elsősorban képeinek mély humanitásán, tudatosságán keresztül, *áttételesen* tükröződnek. Korkos Jenő komoly, becsületes és harcos munkásportrékat őriz emlékezetében Ózdról.

Ennek ellenére ez nem jelent számára túlméretezett lokálpatriótát szemléletet, ugyanis később ugyanígy, mélyen megismerte, megszerette (jászberényi évei alatt) a dolgos alföldi parasztságot, s berentei tanítóskodása során a „mély érzésű, harcos bányászokat", ahogy ő mondja. A meghatározó élmények között igen döntőek (főleg az egri Végvári vitézek, Balassi-, Gárdonyi-emlékek stb.) történelmi élményei is, amelyeknek jelentős szerepe van abban, hogy Korkos Jenő képei előtt lehetetlen nem érezni a történelem sajátos hangulatát. (Különösen: *Park, Kinizsi Pál, Bujdosók, Prágai városkép.)*

— Ezer éve élek a Duna—Tisza táján — mondja szerényen, amin azt kell értenünk: *tudatosan vállalja nemzeti történelmünk haladó hagyományait.* Második alkotókorszakát főleg grafikák, tanulmányok jelzik *(Bodrogi kanyar, Kinizsi Pál* stb.) s a harmadikra kissé az útkeresés (formai tekintetben!) a jellemző.

— Egyénibb alkotásaim ezek. Én konstruktív realizmusnak nevezem. Valahogy azt szeretném tükrözni: *nálunk határozott tervek és célok alapján épül a szocializmus.*

E korszakból, vagyis a legújabb képek közül a kiállításon a *Beszélgetőket*, a *Prágai városképet*, a *Bujdosókat* és a *Vörös hajú lányt* láthatjuk.

A kiállítóteremből hazafelé sétálva Korkos Jenő szüleinek Munkás úti lakása előtt azzal váltunk el:

— **Remélem,** sikerül a művész módján válaszolnom ezzel a kis gyűjteményes kiállítással azoknak az ismerősöknek, barátoknak, akik hazatéréseim során évek óta kérdezgetik, ha találkozunk: „Aztán mit festesz te Jenő?"...

Faludi Sándor

s vietnami népet

zem vi- vál- -sok g a tják. arok tása zer- dol- gád- y ez incs pró- erült len- van.

Eddig a tolózárakat sikerült ugyan kijavítani, de a motorokra még ezután kerül sor.

A berendezés szovjet típusú, automatikus. Nagy szolgálatokat tesz majd szükség esetén.

Antal elvtárs még elmondta azt is, hogy brigádjuk csatlakozik a finomhengerműi MEO felhívásához és nyereségrészesedésük 3 százalékát felajánlják a hős vietnami nép megsegítésére. Nagyon szeretnék, ha a vállalat többi szocialista brigádjai is hasonlóan cselekednének.

Tatár Felicia

sített véradás

det- gfe- ikik erü- ség- rült A ala- égül esít- ező ztá- igyi lep- töz- ozói sen iek kö-

zel 12 liter vérrel járultak hozzá. Föltétlen dicséret illeti a tűzállóanyaggyári kollektívákat is.

Nem újdonság az üzemek területén a véradás. Az ózdi kohászok, hengerészek, a gazdasági vezetők, a hivatalok dolgozói már nemegyszer bebizonyították embertársaik iránti szeretetüket. Mégis öröm minden alkalommal a sikeres véradás. Emberek életét mentik, akik lüktető vérüket ajánlják. Ez történt a napokban is, s történik majd egész évben, amikor a városi-üzemi Vöröskereszt dolgozói véradónapokat hirdetnek.

— *T y* —

Pontosan és szépen...

Foto: Mizerák

A nyereségrészesedés felosztásának alapelveiről

Az Ózdi Kohászati Üzemek az alábbi szövegű elismerő szavakat kapta felügyeleti szervétől, a Vaskohászati

Nyereségrészesedést minden olyan dolgozó kaphat, aki munkájával hozzájárult a vállalati eredmény, feladat [illegible] illetve túlteljе-

— akiknek 4 vagy annál több napi táppénz-elvonásuk volt,

— akiknek a vállalat felmondott önhibájukból,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG

1966 ÁPR 24.
1021

Kinizsi táncol

Korkos Jenő rézkarca

nes ízű. 37. Kedvelt külföldi
üdülőhely. 39. Szeretetre mél-
ó. 42. Hiányos idő. 45. Latin
agadás. 46. Régiesen — jut-
at-e. 47. Hőt veszít. 49. Nem
az enyém. 53. Olaszországi fo-
yó. 55. Tagadó szó. 57. Mással-
ıangzó kimondva. 58. Minden-
e kiterjedő. 60. Énekes. 62.
égitársaságok megnevezésé-
ıek kezdőszava. 63. Férfinév
az utolsó betű hiányzik). 64.
ustálkodhat. 65. Gyakori női
ıév. 66. Juttat. 67. Kukorica-
zárító (—'). 69. Orosz férfi-
ıév. 71. Az egyik végtagja.
3. Mutatva kérdez. 75. Német
— tea. 77. Magánhangzó és két
nássalhangzó. 79. B. Z. 81. A
Minisztertanács rövidítése.

Beküldendő a vízszintes 1.,
6., 83., függőleges 2., 15. és 19.
számú sorok megfejtése ápri-
is 28-ig. A hibátlanul megfej-
ök között könyvjutalmat sor-
olunk ki. A rejtvényben az o,
ó, illetőleg az ö, ő között nem
teszünk különbséget. Az el-
múlt heti számban közölt rejt-
vény megfejtése: Minden im-
perialista háborút polgárhábo-
ú változtat a proletár vi-

Hírek

1966. április 24, vasárnap

A nap kél 4.40 nyugszik 18.45 órakor.
A hold kél 6.29, nyugszik 23.09 órakor.
György napja.

1966. április 25, hétfő

A nap kél 4.38, nyugszik 18.17 órakor.
A hold kél 7.12, nyugszik — — órakor.
Márk napja.

40 éve, 1926. április 25-én halt meg Ellen Key svéd írónő, aki, majd mindinkább társadalmi és pedagógiai kérdésekről írt. Különösen a nők helyzetének, a gyermekek nevelésének problematikája foglalkoztatta. Széleskörű publicisztikával törekedett elképzeléseit népszerűsíteni és Európaszerte számtalan előadást tartott, Budapesten is. Főműve „A gyermek évszázada" óriási feltűnést keltett a századforduló éveiben. Eszménye az emberi

MDK.

Korkos Jenő

Kiállitási kritika

Északmagyarország 1966 dec.6.

MDK

Korkos Jenő

Cséplés, of.

7. miskolci o. képzőm. kiáll. 1962.nov.
Herman O. Muz.

MDr.

Korkos Jenő

Kiállitási hir

Szocialista Müvészetért 1967 ápr.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

K

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1981 DEC 29

KORKOS JENŐ

1021

Korkos Jenő: Tél az Avason

osság atában

szocialista gazdálkodó szervek
elsősorban az állampolgárok ré-
egyéb szolgáltatást végezzen."
dik országos küldöttközgyűlésén)

kerületeiben sokszor kilomé-
tereket kell gyalogolni, amíg
elénk kerül egy fodrász, ci-
pész vagy villanyszerelő. Több
száz faluban nincs szabó, hi-
ányzik a villanyszerelő és a
borbély. A közérdek, az ész-
szerűség tehát megköveteli az
önálló mesteremberek támo-
gatását. A Kisiparosok Ország-
gos Szövetsége szervezetten
folytatja a megfelelő szak-
képzettségű emberek felkuta-
tását és elhelyezését ott, ahol
nincs elég szakember. Az ál-

1021

Korkos Jenő képei között

A Képcsarnok miskolci Szőnyi István termében pénteken, március 3-án délután öt órakor nyílt meg *Korkos Jenő* miskolci festőművész kiállítása. A megnyitáskor *Csótai János*, a városi tanács művelődésügyi osztályának helyettes vezetője méltatta a kiállító művész munkásságát, kiemelve a művésztanár kétirányú tevékenységét: a pedagógiai munkát, amelynek során évről évre újabb generációkba oltja át a művészet értését, szeretetét, új és új gyermekekben fedezi fel, indítja a kifejezés útjára a tehetséget, másrészt a művészi alkotó munkát, amelynek során a tanítás mellett alkot, teremt, művészi formában a világ elé tárja elképzeléseit, mondanivalóját. Korkos pedagógiai munkásságának eredményét jelzi többek között az is, hogy tanítványainak munkái az UNESCO kiállításain szerepelnek. Mint alkotóművész *tizenkét éve* részese Miskolc képzőművészeti életének.

●

A képcsarnoki kiállításon Korkos Jenő *tizenkét festménnyel, hét grafikával és négy akvarellel* szerepel. A viszonylag szűk számú kiállítási anyag a Miskolcon már jelzett tizenkét esztendőt van hivatva érzékeltetni. 1954-es keletű a legrégebbi festmény, egy önarckép, és találkozunk olyan művel is, amelyik 1967-ben készült.

A tizenkét esztendős átívelés *sokféle művészi törekvést* tükröz. Talán a véletlen játéka, hogy éppen tizenkét festmény látható a terem falain, és alig-alig akad közöttük kettő-három, amely azonos jegyeket viselne. Míg az egyik parkrészletén borongós színek uralkodnak, egy hasonló zsánerű, vízpartot ábrázoló képe kellemes hatású, lágy vonásokkal megjelenített, derűs kép. *Emberalakjai többségben kemény vonalakkal körülrajzoltak*, kivéve egy korábbi, sötét tónusú képét, amelyen egy nőalakot látunk vödörrel. Lányportréja kiegyensúlyozott. Különösen érvényesül ez a keményvonalúság a két vöröskatona erőt sugárzó, alig néhány szín határozott foltjából álló képén. Szinte grafikai hatásokkal él a görömbölyi utcarészletnél, valamint az erősen stilizált, de színeiben nagyon megkapó, magános fát ábrázoló képénél. Van három nagyméretű festménye, amelyen bizonyos *mesterkéltség* érződik. Az egyik tájat, házakat ábrázol, előtérben lóval, szekérrel. Éles vonalú mértani ábrák színes foltjaiból tevődik össze a kép, akárcsak a mellette lévő háromalakos festmény, amelyen indokolatlannak érezzük a témának színes mértani formákba szorítását. A harmadik festményen érdekes színfoltokból, szinte kaleidoszkóp-szerűen áll össze félig felülnézetben egy városkép. Végül egy 1967-es keltezésű kép ragad meg érdekes színhatásával. A fentiekből kitűnően is a tizenkét képre *az útkeresés, bizonyos kiegyensúlyozatlanság jellemző*. Az összkép ezt mutatja. Értékeket is mutat fel, de nem titkolja a bemutatott, évtizednél hosszabb időszak formakeresését sem.

A négy akvarell közül *három Sárospatakot idézi*. Az egyik a Bodrogkanyar a Vörös toronyból nézve, a másik utcarészlet a vártemplommal, a harmadik pedig a *Rákóczit fogadják* című, sötét tónusú, méreteihez képest sok alakos kompozíció. A negyedik akvarell faluvégi cigányházakat ábrázol, érdekes színhatásokkal. *Hét grafika látható még* a tárlaton, jelezve Korkos Jenő többirányú érdeklődését és munkásságát.

●

Korkos Jenő tárlata *sokszínű, nem mentes az egyes művek közötti nagy értékkülönbségtől, de őszinte*. Tizenkét év munkásságáról kíván a művész vallani. Ennyi idő munkásságába az eredményeket jelző műveken kívül az útkeresést jelző alkotások is beletartoznak.

(bm)

zett nagygyűlésen dr. Csűrös Zoltán akadémikus megnyitója után dr. Réczei László, az Országos Béketanács alelnöke és Nguyen Ngoc Dung, a Dél-vietnami Felszabadító Nőszövetség hazánkban tartózkodó küldöttségének vezetője mondott beszédet.

ni készültség

aújhelyen folytatják a Tiszán – URH tában

ni a vizet. *Az éjjel-nappal dolgozó szivattyútelepek emelik át a vizet a Tiszába és a Bodrogba.* A tiszavalki belvízátemelő szivattyútelep nem győzi a munkát, ezért az úgy nevezett Montaj tóban, ebbe a természetes tárolóban tart ják vissza a belvizet.

Az Északmagyarországi Vízügyi Igazgatóság dolgozóinak *nagy segítséget nyújt az árvédekezésnél, hogy a legkorszerűbb hírközlő berendezésekkel, URH-készülékekkel látták el őket.* Miskolcról állandó rádió kapcsolatot tudnak tartani a sárospataki és a tokaji védelemvezetőkkel, a jégtörő hajókkal és az URH-készülékekkel ellátott állandóan cirkáló parancsnoki gépkocsival, valamint Tarnamérával. Az árvízvédelem főparancsnoksága így percek alatt értesülhet minden fontosabb eseményről, és azonnal utasítást adhat a szükséges intézkedésekre.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
ÉSZAKMAGYARORSZÁG

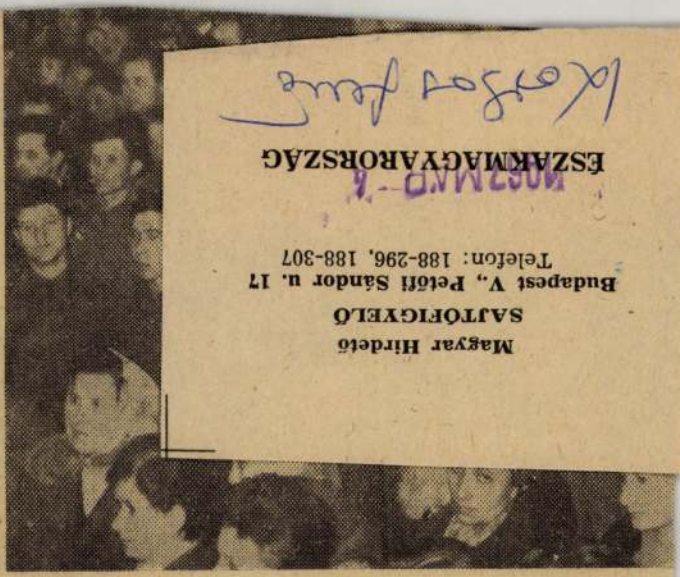

A nagygyűlés részvevői.

emek vezetői, a párt és a megszervezetek képviselői.

Kovács Miklós elvtárs, a városi-üzemi pártbizottság titkára a pártbizottság és a Hazafias Népfront városi elnöksége nevében meleg szavakkal köszöntötte a nagygyűlés részvevőit, különösen azokat az ifjú választópolgárokat, akik március 19-én először járulnak a szavazó urnákhoz, majd átadta a szót a nagygyűlés szónokának, *Méhes Lajos* elvtársnak.

Méhes elvtárs beszéde elején szólt a választási törvény módosításának jelentőségéről, s hangsúlyozta: A választási törvény módosítása növeli a képviselők függőségét választóiktól, növeli a választók ellenőrzését a képviselők tevékenysége felett. E az új helyzet szükségessé t

ményekről, a népgazdasá fejlődéséről, életszínvonalun alakulásáról és további fe adatainkról.

— *A gazdasági építőm* ban olyan szakaszhoz tünk — mondotta —, a az építőmunk

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Korkos Jenő
ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG
1966 OKT – 9.

Virágnéző

1021

Korkos Jenő rajza

tűzései, határozat

— A VIII. kongressz
gazdasági feladatként a
dik ötéves terv végreha
illetve amilyen vonatkoz
az kívánatos és helyes,
túlteljesítését jelölte
Gazdaságszervező, irány
ellenőrző munkánk
megfelelően a II. ötéves terv
feladatainak teljesítésére és a
népgazdaság igényeivel össz-
hangban álló túlteljesítésére,
a munka termelékenységének
növelésére, a beruházási tevé-
kenység gazdaságosabbá téte-
lére, a műszaki színvonal fej-
lesztésére, a termelőerők kon-
centrálását elősegítő átszerve-
zések jó megoldására, a mező-
gazdasági termelés fejlesztésé-
re, a gazdasági vezetés szín-
vonalának emelésére irányult
és általában eredményes volt.

A második ötéves terv idő-
szakában megyénk szocialista
iparának együttes termelése
körülbelül 40 százalékkal nö-
vekedett, vegyiparának terme-
lése megkétszereződött, a mű-
trágyatermelés két- és félsze-
resére emelkedett. Közben ki-
alakult a műanyag-profil is.
Exporttermelésünk növekedé-
se több mint kétszerese volt
a termelés-növekedés ütemé-
nek.

Öt év alatt az egy főre jutó
termelés átlagosan körülbe-
lül 23—24 százalékkal növe-
kedett, a munka termelékeny-
ségének növekedése azonban
nem alakult minden évben a
párthatározatnak megfelelően,
és a nagyobb lehetőségek el-
lenére is csak mintegy kéthar-
madrészben biztosította a ter-
melés növekedését.

Népgazdasági szempontból
is jelentős beruházásokat va-
lósítottunk meg megyénkben,
amelyeknek nagy része rekon-
strukció volt. A szocialista
szektor beruházásainak össze-
ge 21 milliárd forintot tett ki
— az országosnak mintegy 10
százalékát. A műszaki fejlesz-
téssel való jobb foglalkozás
kiszélesítette a kutatások te-
rületét és gyorsította az új
eljárások bevezetését. A köz-
ben végrehajtott átszervezés
a minisztériumi iparban a
borsodi vállalatoknak csak-
nem felét érintette. A határo-
zat következetes végrehaj-
tására tett intézkedések ered-
ményesek voltak, de még sok
lehetőség vár kihasználásra,
hasznosításra.

Megyénk mezőgazdasága is
lényeges változáson ment át

lődését mutatja, hogy
ben 1962-höz viszonyítva a
halmozott termelési érték kö-
rülbelül 26 százalékkal növe-
kedett. A beruházott vagyor
209 százalékkal haladta meg
az 1962. évit.

Nagy mértékben csökkent a
mérleghiányos tsz-ek száma é
a mérleghiány összege. Előbb-
re léptünk a lejtős területek
gazdálkodásának fejlesztésé-
ben is. Mindez együttal az
jelenti, hogy az 1962. évi me
gyei pártértekezlet határozata
it e vonatkozásban is eredmé
nyesen váltottuk és váltju
valóra. Néhány vonatkozásba
azonban lemaradás mutatko
zik megyénk mezőgazdaságá
ban. Például kenyérgabonából
az átlagtermések tervezet
szintjét a búzatermelés j
eredményeinek ellenére sen
sikerült teljesíteni. Nem ki
elégítőek az ere ményei
zöldségtermesztésben és az ál
latállomány takarmányszük
ségletének megteremtésébe
sem.

A VIII. kongresszus határo
zatainak megfelelően dolgoz
tunk azon, hogy tovább javul
janak megyénk lakosságának
életkörülményei. Az életszín
vonal alakulása megfelelt gaz
daságpolitikai célkitűzéseink
szellemének. A munkások é
alkalmazottak egy kereső
jutó bére, a tervezettnél ugya
kisebb mértékben, de 7—
százalékkal növekedett.
foglalkoztatottság és a bére
kívüli jövedelmek nagyob
mérvű növekedése következte
tében a munkások és az a
kalmazottak egy főre ju
személyes rendelkezésű jöv
delme 18.7 százalékkal eme
kedett. Az életkörülmények
javulását jelzik a tartós fo
gyasztási cikkek forgalmána
adatai. Az utóbbi négy é
alatt például csaknem 14 6
porszívót, 7200 hűtőszekrény
2376 személygépkocsit
48 800 televíziót vásárolta
megyénkben. Ugyanakkor 4
millió forintról ez évben
milliárd forint fölé nőtt a l
kosság takarékbetét-állom
nya. A második ötéves te
ben több mint 24 ez

Korkos Jenő, festő M.D.K.

felajánlott művét kiállították a "Borsod képzőművészei az árvízkárosultakért" c. kiállításon, a miskolci Herman Ottó muzeumban.

Északmagyarország, Miskolc, 1956. ápr. 24.

Korkos Jenő
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG

1960 MÁR 15.

1021

Csata, 1848

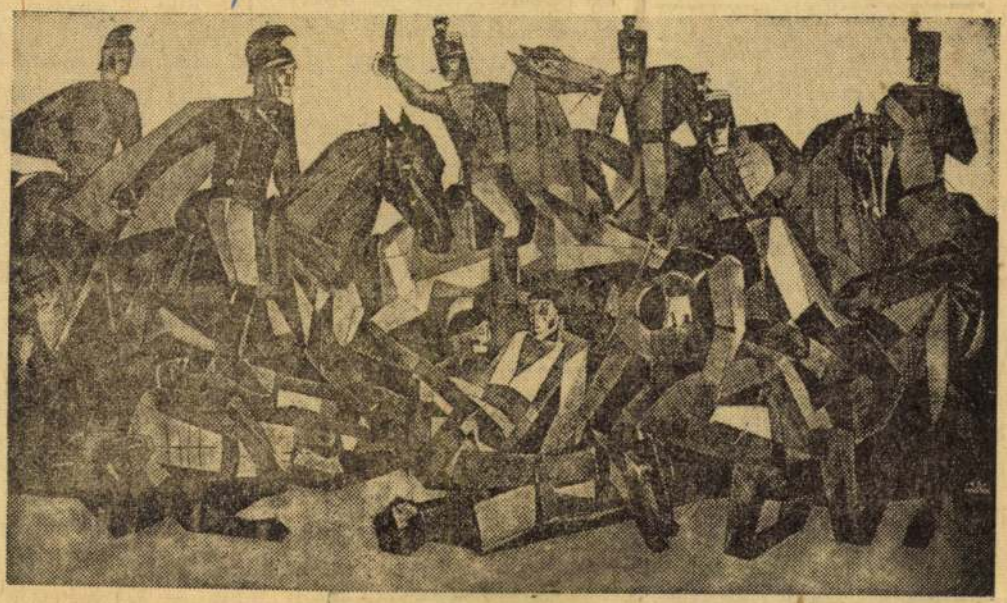

Korkos Jenő rézkarca

Március 15

„Március idusa" — így ejtjük ki az évforduló nevét, mely tavaszt, ifjúságot, megújulást lop szívünkbe.

„Akkor — így tódul fel bennünk az emlékezés és így kezdik az idősebbek a fiataloknak az elbeszélést — *március 15-én már kiskabátban, fehér blúzban mentünk virágzó fák alatt az iskolába..."* Mindig a tavasz, pedig hát március idusán gyakran kis falusi házak ablakait is betemette a hó, és nem kevésszer cibálta az ereszeket a jeges szél. De a szó jelentésének varázsa van: tavaszt jelent.

A mi 118 évvel ezelőtti 48-as március 15-ünk nemcsak szimbolikusan a tavaszkezdést jelentette történelmünkben. Kossuth, Petőfi, Táncsics és az egész ifjú reformnemzedék *ekkor kezdte meg a dicsőséges harcot a nemzeti függetlenségért*, az emberi jogokért. Hosszú harc kezdete volt, eltiport forradalom, az önkényuralom lefojtott, néma évtizedei követték, de nagy, dicső évfordulók is felragyogtak a nemzet történelmének tavaszkezdete óta. Ha időben hosszú is volt az az út, amely 48 márciusától a Magyar Tanácsköztársaságon át 1945. április 4-éhez vezetett: a három évforduló közt okszerű összefüggés van. Felszabadulásunk és népünk két évtizedes eredményes munkája 48 művének megkoronázása, *hagyományaink méltó folytatása.*

Március idusát köszöntjük. Virágba borulnak-e az idei március 15-én a fák, kiskabátban mennek-e diákok az iskolai ünnepségekre, nem tudjuk. De tavaszi ünnepre mennek, szívünkben a tavaszt, a megújulást köszöntjük, s hagyománytisztelően a dicső elődök, s harcok szellemében dolgozunk szocialista jövőnkért.

HIRDETÉSEK

ÁLLÁS

A miskolci „Egyetértés" Termelőszövetkezet Miskolc, Major utca 4. sz., dohánykertészt keres. Fizetés megegyezés szerint.

15 éves gyakorlattal rendelkező, minden adminisztrációs munkában jártas perfekt gyors-gépíróné elhelyezkedne. Leveleket „Azonnal 1766" jeligére kér a Kiadóhivatalba, Széchenyi u. 15-17.

A Szentendrei Betonárugyár kettő személy targoncavezetőt, azonnali belépésre felvesz. Munkásszálloda van. Jelentkezés: Szentendre, Dózsa György u. 34. Munkaügyi osztályon. 220

Több éves öntödei gyakorlattal rendelkező kohászmérnököt, vagy kohásztechnikust sürgősen felvesz a Budapesti Mezőgazdasági Gépgyár debreceni gyáregysége, Debrecen, Híd u. 4-6. 222

ADÁS — VÉTEL

Simson „Star" 50 köbcentis, 0 kilométeres, eladó. Rónai, Rákóczi u. 1., I. emelet, délelőtt 10—12 óráig.

Vennék háromnegyedes, jó állapotban levő fiú kerékpárt. Miskolc, III., Iván u. 3., fsz. 4. a.

1 mázsás hússertés eladó. Pacsirta u. 80. 42102

2 szekrény, 2 ágy olcsón eladó. Szentpéteri-kapu 30. 42101

Ágysodronyok, lószőr és afrikmatracok választékban kaphatók. Széchenyi u. 6., III. udvar, I. emelet. 1739

Teljesen új rekamié, egy dió ágy sodronnyal, matrac eladó. Sólyom u. 3., I. ker. 1663

Eladó három tonnás gumis kocsi. Majoros István, Berzék. 1637

Faj német juhászkutya olcsón eladó. Miskolc, II., Géza u. 6.

Karikahajós kis Singer varrógépet vennék. Lizák Mária, Kondó.

Nagyméretű csehszlovák fehér zománcozott tűzhely eladó. Park u. 1., fsz. 2. 1664

Kombinált szobabútor és egyéb bútordarabok eladók. Kun Béla u. 16., földszint 7. Érdeklődni: vasárnap délután 3 órától.

LAKÁS — INGATLAN

609 négyszögöl szőlő, vegyes oltványnyal, gyümölcsfákkal eladó a mályi hegyen. Érdeklődni Miskolc, Gutenberg u. 7.

Szerencsen 2600 négyszögöl szőlő, gyümölcsös, szántó sürgősen eladó. Cím: Papp Ferenc, Prügy.

Beköltözhető szoba, konyha, spe zos családi ház, 316 négyszögöl telekkel eladó. Miskolc, II., Hej csaba, Sütő János u. 39.

Szőlő-gyümölcsös borházzal Pocem dűlőben sürgősen elad Érdeklődni: Pacsirta utca 26. Tó

Eladó Kazincbarcikán, Széchen u. 36. számú kertes családi ház 700 négyszögöl szőlő.

Szerencsen, Rákóczi u. 92. szá alatti ház, minden elfogadha áron eladó. Érdeklődni Szeren Rákóczi u. 86. sz. Dickernél.

Beköltözhető családi ház, m lékhelyiséggel, nagy kerttel elad Mályi, Dankó Pista u. 3. sz.

Közületek! Népboltok! Fmsz-figyelem! Hajdúszoboszlón, fürd nél vikendtelkek eladók. Hajdús boszló, Kígyó u. 1. Hegedüs Z tán.

Avason egy hold szántó elad vagy bérbeadó. Érdeklődni Ge u. 27. 42

Elcserélném központban kett szobás, összkomfortos lakáson (elő- és fürdőszoba közös), eg szobás, összkomfortos tanácsle Telefon: 15-935. 1

Miskolc, Bábonyibérc-Újtelep számú ház azonnali beköltözés eladó, 40 000 forintért.

157 négyszögöl házhely, Diósgyő ben, Berekalján eladó. Érdeklőd lehet Spisák Imrénél, Bereka 43. Tulajdonos: Fügediné, Dun újváros, Gorkij tér 1., II/1.

Miskolcon, a Szőnyi Márton u cában 160 négyszögöles, beépíth tő házhely eladó. Érdeklődn

Kiállítás és kóstoló

Március 15-én:

211. sz. bolt
(Széchenyi u. 19. sz.)

Március 16-án:

KORKOS JENŐ ZOLTÁN

Korkos-képek

Korkos Jenő Zoltán Székely Bertalan-díjas művésztanár munkáiból nyílik kiállítás Újságrajzok, grafikák, festmények címmel november 5-én, szerdán délután 4 órakor Miskolcon, a 40. Sz. Általános Iskola galériájában (Herman O. u. 2.). A tárlatot Kormos Vilmos, Miskolc művelődési osztályának vezetője ajánlja az *érdeklődők figyelmébe.*

Észak-Magyarország
1981. 10. 31.

MISKOLCI TÖRTÉNET

Ámokfutó

BALOGH ATTILA

– Ezt ismerem! Ez egy milliomos ámokfu
– kiált fel meglepetten a sofőr, amikor a Tá
csics tér után nagy sebességgel megelőzi k
csinkat egy másik autó. Kihasználja, ho
befelé négysávossá válik az út, szlalomoz
elhúz mellettünk, aztán az előttünk halad
között, s a Kilián-lakótelep „magasságába
már el is tűnik a szemünk elől.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

DÉLI HÍRLAP

1971 JUN 17

1021

Korkos Jenő

* Miskolci utca

Korkos Jenő rajza

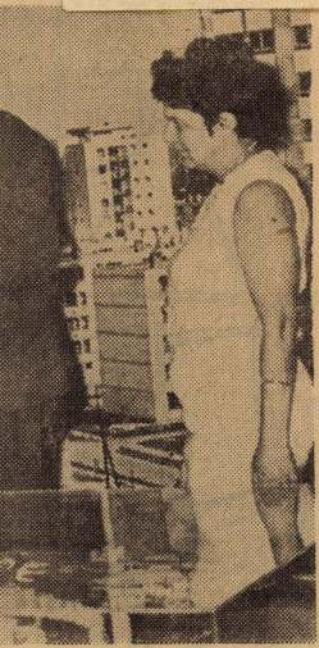

rdéseiről. Az eszmecsere után tán vendéglátóival együtt fel- ntrum Áruházat, a Déryné ut- n levő városfejlesztési kiállí- pedig a Lenin Kohászati Mű- ott.

(Hegedűs felv.)

DÉLI HÍRLAP

POLITIKAI NAPILAP

III. ÉVFOLYAM, 141. SZÁM
1971. JÚNIUS 17., CSÜTÖRTÖK

ÁRA: 80 FILLÉR

Brezsnyev beszéde élénk visszhangot keltett

Az NSZEP

Korkos Jenő

Rajta a 7. oldalon

Értekmegyarország 1970 március 15

Korkos Jenő

kiállitása. Miskolc, Szőnyi István terem . - Ism: /bm/, Észak-Magyarország, 1967.márc.4.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 197o.1.sz. 68-1o7.1./ 92. 1.

Korkos Jenő

Parasztfiatalok temp. 50×40

Szegedi nyári tárlat

Korkos Jenő

„Ligánylány" Repr.

Ékszerüzlet 1967 okt. 22. 6. 56.

Korkos Jenő

Munkája nem.

Északmeszorosság 068 marc. 31.7.

Korkos Jenő

„Vörös korák" Repr.

Énekmagyarország 1967 no. 6. 7. 561.

Korkos Jenő

„Hirosima" Repr.

Énekmagyarország 1967 okt 15 6. old.

MNK

Korkos Jenő, Miskolc

Ősz a Mátrában, temp.

Park, of.

6. Miskolci orsz. képzőm. kiáll. Herman O.Muz. 1960.

MDA

Korkos Jenő
festm.:
Csáplés olaj 80x100

Hetedik Miskolci Országos Képzőművészeti
Kiáll.Herman Ottó Múzeum.1962.Nov.Kat.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1977 ÁPR 3

Északmagyarország

Korkos Jenő

1021

-MAGYARORSZAG 9

Korkos Jenő munkája

Tiszakeszi hétköznapo

Hajnal után, éj

3

Tiszakeszin a reggeli forgalom — ha van is benne némi túlzás — szinte városias. A község főutcáján buszok, gépkocsik haladnak Mezőcsát felé, vagy futnak be ide a járási székhelyről. A legkorábban nyitó „intézmény", a kocsma, hajnali négy órától üzemel.

A kultúrház tetején levő hangszóróból a Reggeli Krónika utáni időjárásjelentés mára szép napos időt ígér. Bár még köd van, sokan állnak a bejárat előtt. Nem az időjóslást figyelik, hanem az állatorvost, aki minden percben jöhet.

*

Délelőtt ért haza Pásthy Mihály, a kultúrház igazgatója Mezőcsátról. Tizennarom éve tölti be ezt a tisztséget Tiszakeszin. Nem kis erőfeszítést igénylő munka a község kulturális életének tok — mondja az igazgató —, de ez azért a legbosszantóbb. Itt jó műsorokat, színvonalas rendezvényeket csakis a fiatalok segítségével, bevonásával lehetne rendezni. A község négy KISZ alapszervezetének tagjai tudnának segíteni, véleményeikkel és szervező munkajukkal egyaránt. A négy KISZ-szervezet, valamint a kultúrház között már megkezdődött a kapcsolatfelvétel, s remélhetőleg hamarosan gyümölcse is lesz ennek a közös tevékenységnek.

A község már több, mint tíz éve ad otthont a Tiszamenti művelődési napok rendezvényeinek. Jó lenne — s ez nemcsak egyedül a kultúrház igazgatóján múlik —, ha nemcsak ez jelezné a jövőben Tiszakeszi kulturális jelenlétét a megyében . . .

*

Délután, jó kilométerre

MHK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 ÁPR 24

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Korkos Jenő

G-4

1021

Korkos Jenő munkája

k a szocializmust építő

zdi járásban?

bb első titkárával

hogy a kisebb üzemeknél, telephelyeken ezek nehezebb problémák. Sok helyen nekünk kell ösztönözni, nekünk kell a vállalatok vezetőivel vitatkozni, hogy a megfelelő szociális feltételeket biztosítsák. Nem látom kielégítőnek a szakszervezetek érdekvédelmi tevékenységét a lakóterületen, a kereskedelmi ellátásban, a szolgáltatásban, a kulturális ellátásban, a művelődés-fejlesztésben. Ezeket a feladatokat a szakszervezetek előszeretettel átengedik a tanácsoknak, mintha ez csak a területi pártszervek és a tanácsok ügye lenne.

— Művelődés, tanulás szempontjából milyen képet mutat a járás munkássága?

— A szakképzés és művelődés témájáról az elmúlt évben részletesen foglalkoztunk egy tanácskozáson. Elemzésünkből most csak a felnőttoktatással kapcsolatos helyzetünket említem meg. A járási művelődési osztály

A szövetkeze

A Borsod megyei KISZÖV érdekképviseleti körébez tartozóan 9 ipari szövetkezet épít, tataroz, s végez ilyen jellegű szolgáltatásokat. E kollektívák munkáját Mezőkövesden éppúgy, mint Edelényben, Miskolcon és Ózdon, Sárospatakon és még egy sor településen a lakások egész sora, iskolák, óvodák, üzemházak, sőt kórház építése, ezer és ezer lakás szépítése fémjelzi. Visnyovszky Károly, a szövetség osztályvezetője e kollektívák munkáját értékelve — az eredmények említése mellett — mégis inkább a feszítő gondokról, a megoldható, és a majdnem megoldhatatlan tennivalókról szól.

A fejlődés és árnyoldalai

— Az ipari szövetkezetek eredményesen teljesítették a

Korhos Jenő
festő

Enervált negroid fejei szerepelnek
a tarlaton.

Borbély László: Az I.miskolci téli tárlat.
Müvészet, 1971. április - 36.oldal.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 340-738, 340-739

1977 MÁJ 1

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Korkos Jenő

1021

Korkos Jenő munkája

okan és
oztak m
ógusok,
Kezdjük
ki a legr
azságtal
us kizsá
eltárása
en szám
mberi mu

Korkos Jenő

Bencze Tamás és Gulyás Gyula a Francia Intézetben,
Károlyi Zsigmond a miskolci Ifjusági Házban november 9.-től,
Korkos Jenő a miskolci Mini Galériában november 24.-ig,
Várnai László a Planetáriumban november 25.-ig,
Szabó László a debreceni Déri Muzeumban december 1.-ig mutatja be alkotásait,-közli a lap a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. nov. 10.
XXIII. évf. 45. sz. 8. lap.

Korbos Jenő

festménye szerepel a miskolci Téli Tárlaton, Miskolci Galéria 1978.

- katalógus a könyvtárban -

Korkos Jenő, pedagógus, festő

dr. Maksay László megtekintette a gyulai műhely tárlatát és kiemelte beszédében több alkotó munkáját: Szűcs Árpádné a szürrealistákkal rokon, egészen egyéni világot jelenít meg.
Korkos Jenő az alföldi festőiskolák hagyományainak tehetséges folytatója.

(fényi): Műrésztelep Debrecenben, Kőszegen és Gyulán.
Pedagógusok Lapja, 1983. aug. 25.

Korlát

ref templom

Abaúj m

Myshovsky 1876.

1) alaprajz, déli hornlokzat 1:200

26.

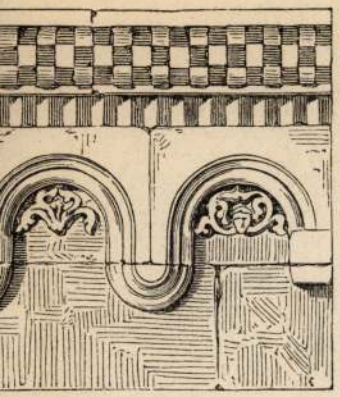

33.

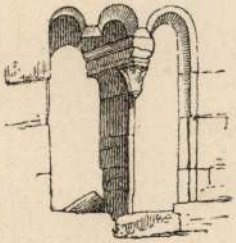

53.

A község területe a kő- és bronzkorban is emberi telephely volt. A kőkorból két őstelepet tártak fel Korláton, amelyből nagyszámú kő- és csonteszköz került napfényre. A bronzkorból pedig bronzvésőt, csákányt és egyéb használati eszközöket találtak. Történelmünkben Korlat 1332-ben szerepel elsőízben, az ez évi pápai tizedjegyzékben a helység parochiális egyháza van feltüntetve. Első birtokosa a Lanczaliti-család, akiknek 15 adózó jobbágyportája volt Korlátfalván. Csúcsíves stílben épült templomát a huszita beözönlés alatt építették. Szőlőművelése virágzó volt a középkorban is. A lakosság a 16. század derekán áttért a protestáns vallásra, 1577-ben már ref. prédikátora volt és 1608-ban ref. egyháza van feltüntetve az abaúji ref. egyházkerület gyülekezetei között. A hódoltság alatti magyar birtokosa a Szendy-család. 1640 körül Korlát is áldozatul esett a török pusztításának. Lakatlan maradt a következő század elejéig. 1715-ben kuriális hely egy jobbágy- és 3 zsellérháztartással. Földesurai a Fuló- és Vizkelety-családok telepítették ismét ref. vallású magyarokkal. 1828-ban 1136 lakosa volt és 139 házból állott. 1880 és 1920 között 682-ről 637-re szállott le a lélekszám.

Kisközség az abaújszántói járásban. Területe 1453 k. hold. Lélekszáma: 623 magyar, 304 rk., 48 gk., 238 ref., 6 ág. ev. és 27 izr. Jobbára őstermelők. Lakóházak száma 135. Ref. templom helyben. Tanügyét 1 rk. és 1 ref. népiskola és 1 rk. és 1 ref. ált. továbbképző látja el. Vasútállomása helyben. Postaügynökség. U. p. és u. t.: Vizsoly.

Kiskozség a kassai járásban. Területe 669 k. hold, lakosainak száma 422, akik közül 83 magyar, 339 szlovák anyanyelvű. Felekezetileg 8 kivételével valamennyi rk. vallású. A lakosság fő kereseti forrása az őstermelés. Lakóházak száma 68. A tankötelesek oktatásáról 1 áll. népiskola gondoskodik. Vasútállomása: Abaszéplak, u. p. és u. t.: Hernádcsány.

KOMARÓC.

A helység nevének említésével abban a birtokátadási szerződésben találkozunk, amelyben 1402-ben a Perényi-család elcseréli bodrogmegyei birtokát Nagyida, Komaroc, Makranc és Bodoló nevü abaúji falvakért. 1427-ben 24 adózó jobbágyportáját vették fel. Ebben az időben Perényi Imre volt a birtokos. 1431-ben a nagyidai vár tartozékai között van felsorolva, amely szintén e család birtokában volt. Ennek a századnak derekán a Perényiek visszafoglalták Giskrától, aki előzőleg feldúlta és kirabolta a falut. Ezidőtájt a Zápolyiaknak is van részük Komarocon. Perényi Imre 1526-ban összes jobbágyaival áttért az evangelikus vallásra, így Komaroc is protestáns falu a 16. században. 1608-ban szervezett ref. gyülekezete van, amely az abaúji egyházkerület egyházai között van feltüntetve. 1715-ben 7 jobbágy- és 1 zsellérháztartás népéből állott a lakossága. 1828-ban 76 háza volt 273 rk., 267 ref. vallású lakossal, ref. temploma s anyaegyháza volt. Földesurai a hódoltság után a Csáky-, báró Perényi-családok. Lélekszáma 1869 és 1920 között 405-ről 469-re emelkedett.

Korláti ref.

templom

(Abany Torna vm

l. Korompay

33. l.

kép és alapraj

835.

ató s ~~teljesen~~ balra fordulva teljesen
. Tején fekete barettet hord, hosszú ha-
nöldöke barna, bajusza és szakálla le-
lánczot visel s köntöse alól ingének

1·1 cm.

lando. arcz képét
: firenzei tanár 500 frankért.
adéka a 45812/97. ~~kdm.~~ leirattal (407/97.)
m 1198. sz. alatt volt kifüggesztve (Cas. I. kör. 1211

Korláth István

festő
1920

Éimisk 1930. 85. l.

a fordul. Leeresztett jobb kezében kócsagos kalpag
djának kosár nélküli markolatát fogja. Haja,
nge álló gallérjának sarkai lehajtvák, csomóra
illája és prémes mentéjé zsinóros, mentekötőjén
a kép alatt
gos
ÁROLY
ádó tanácsnok
898-ban
t elöljárója

y Sománé
ilos
vérek Budapesten.

lak nagysága 28. cm.

.)

h.)

69-98-7.8.

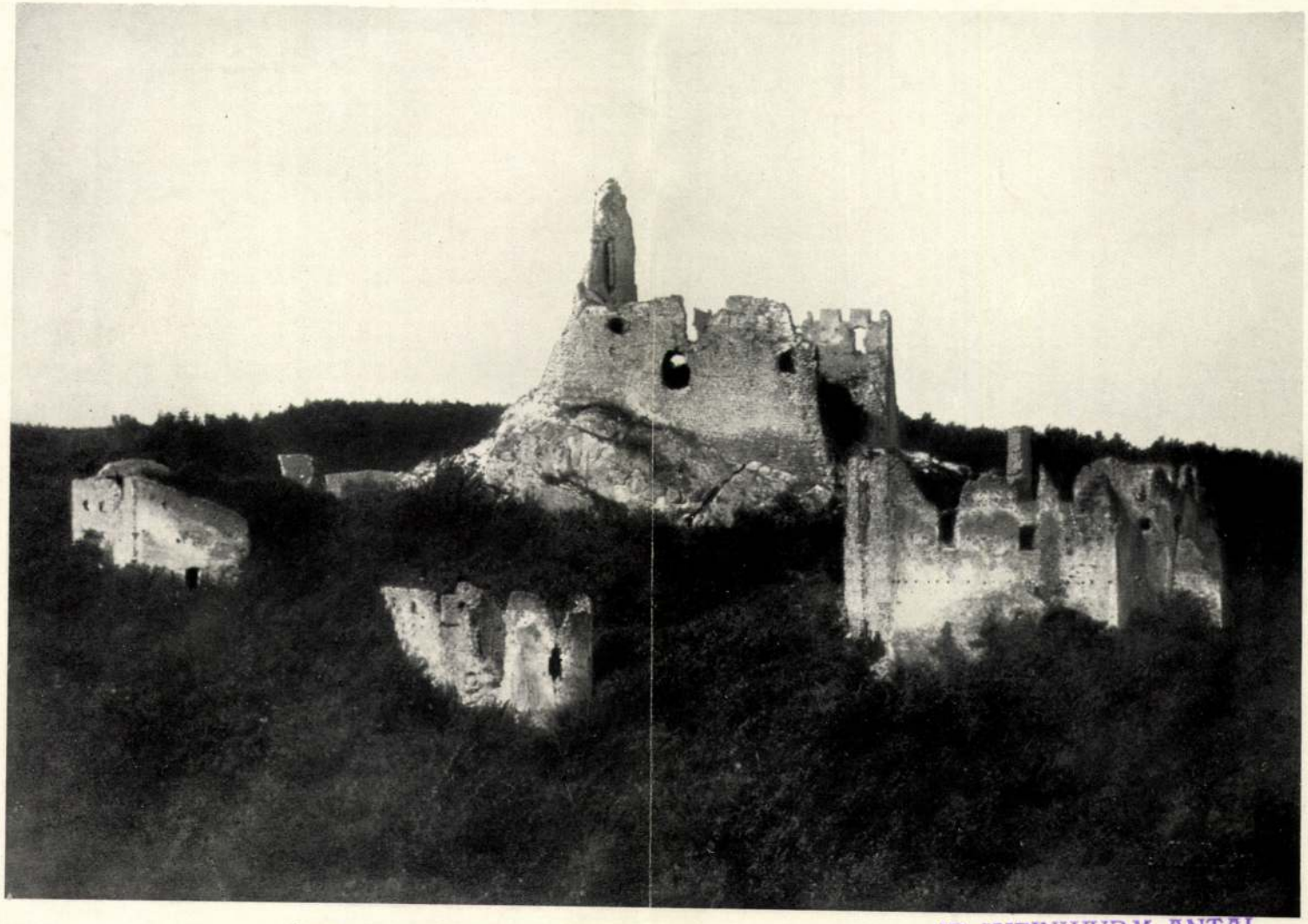

Korlátkő.

ID. WEINWURM ANTAL
BUDAPEST,
IV. Kammermayer Károly-u. 5.

Korlátkő vára

Varjú: Magyar várak

Korlátkő vára

1.

Értesítője. A Pozsony-vármegyei Régészeti és Történelmi Egyesület 1882–1885. évi —. Pozsony, 1885.

Jedlicska Pál cikke.

23 kőr. ll.

Korlátkő vára

Nyitra vm.

megszállt

Dienes Adorján

Regélő romok.

Rozsnyó, 1940.

564. l.

Korlátko

Kastély

Épült 1700.

Rados Jenő dr.
Magyar kastélyok
12. l.

Horváth Ferenc /1911,Nagykanizsa,róm.k
jelölt a debreceni egyetem bölcsészett
hallgatta Giovanni Gentile:Filosofia,G
Luigi Tonelli:Letteratura italiana cim
/anyaga:olasz irodalom,Dante-magyaráza
vizsgát.Lucio d`Ambra regényirói munká
gyüjtött anyagot.

Korlátkő várrom Nyitra m.

Werdenstetter tr. 1874.

1) alapraje 3 III = 1 öl

2) tárlatikép festett.

Könyöki 1882.

1) alapraje és ízzakhelatioldal 2 cm = 10 m

2) vyrgatics dél helatioldal.

23.

24.

25.

27.

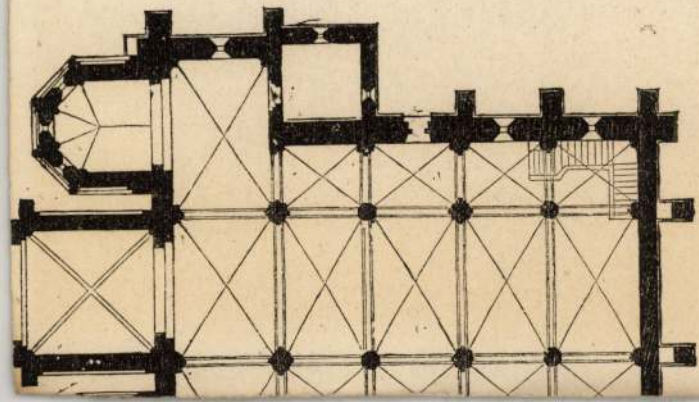

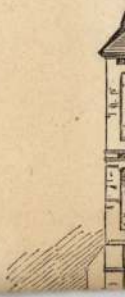

Korláskovár

Könyöki

606, 607 l.

Korlátkő vár

Nyitra vm.

l.

Hadtört. Közl

1914. 574 l.

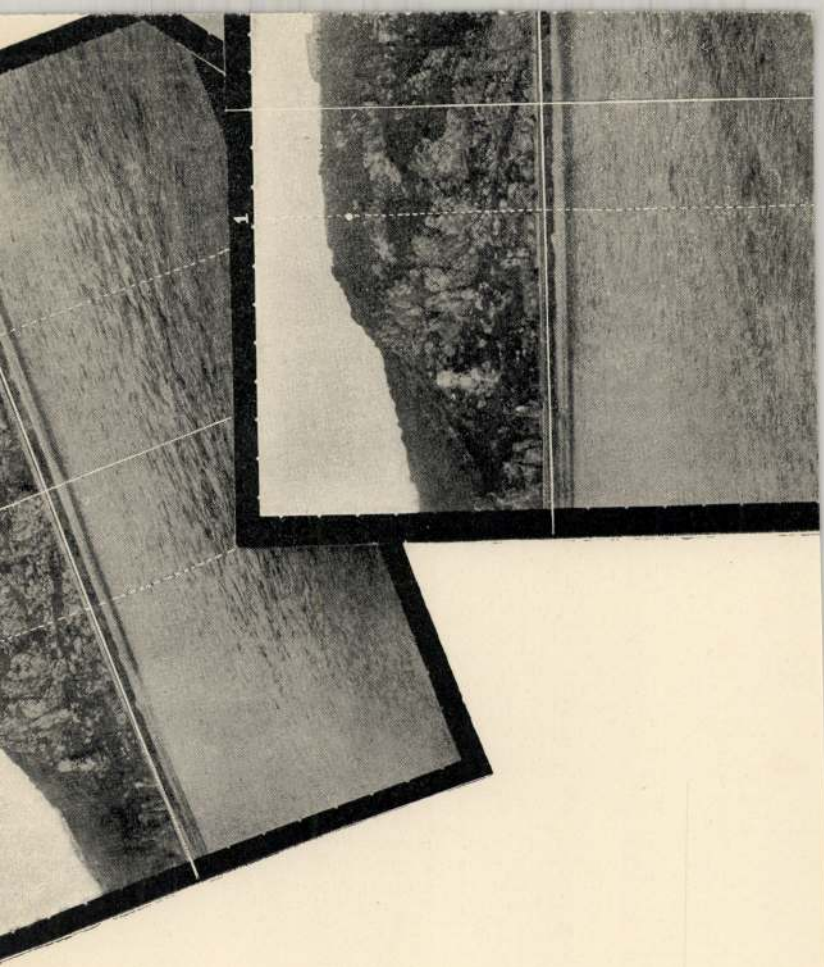

Korlátkő vára

Nyitra vm.

1473

Luk Podm

I. k. 115. l.

felvidéki szellemet s a felvidéki művészet stílusát, amely halk hangon is oly érthetően szólalt meg a Nemzeti Szalon falain, a felvidéki és kárpátaljai művészek munkáin.

A kiállító művészek nagy része a keleti Felvidékről, főként Kassáról származik (a 23 kiállító művész közül 12), s ez magyarázza, hogy alig éreztünk stíluskülönbséget ezek és a szomszédos kárpátaljai művészek között. Kassa ma is megőrizte azt a vezetőszerepet, melyet a pompás dómja körül alakult műhelyek már a középkorban biztosítottak számára. A kassai iskola feje, legkimagaslóbb egyénisége *Jaszusch Antal.* Egyéni látással érezteti a felvidéki táj lelkét, borongó vagy derűs hangulatát. Nem törekszik intim. hatásokra Kassai tája nagyvonalúságával, virágjába borult két fa közé komponált Külvárosi utcája őszinte poézisével, Visszaemlékezés az uzsoki szorosra c. képe pedig heroizált hangzatával kap meg. Színesebb, feloldottabb festőiség jellemzi az ugyancsak kassai *Jakoby Gyulát.* Édes Anyjának arcképe megható lelki vallomás, de festőileg is jeles, őszinte és becsületes alkotás. A Hernád sekélyebb medréből előkotort színes kavicsokból készített, a Megváltót és Szent Ferencet ábrázoló két mozaikképén, a technika és a különleges stílus teljes megértéséről tesz bizonyságot. E kísérleteivel a legjobb úton jár. Örömmel látnók, ha nagyobb munkákon, templomokon vagy [illegible]

Korláthkő vára

l.

Jedlička II.

48 – 71. l.

Falú végé.

243 Roelof van Vries.

Korlátko vára

(Hrad Korlátka)

Nyitra vm

Kéjjel

Jamota II

42 — 46.1.

HELYSÉG

VÁRMEGYE

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

KOR

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Kornfeld János
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
MAGYAR H
1964 SZEP 15.

Tsuyoshi Tsoutsumi japán csellóművész, aki az idén is nagy sikerrel vendégszerepelt Budapesten, látogatást tett Kornfeld János szobrászművésznél, aki szobrot készített róla. Kornfeld János 11 éves Zoli fia is évek óta csellózik, a japán vendég megítélése szerint rendkívül tehetségesnek igérkezik (MTI — Tormai Andor felv.)

Pataki Ferenc talajtorna	1932
Korondi Margit felemáskorlát	1948
Keleti Ágnes talajtorna	1948
Keleti Ágnes felemáskorlát, gerenda és talajtorna	1948
Női kéziszer csapat	1956
	1956

A legutóbbi olimpián női csapatunk a 7., férficsapatunk a 12. helyen végzett. A szerenkénti döntőbe nem jutott magyar versenyző. Tokióban ennek ellenére teljes férfi és női csapat szerepel.

Ami fiainkat illeti, inkább a jövő, a tanulás lehetősége indokolja kiküldetésüket. A csapat még nem ütőképes, és legjobb tagja, *Csányi* Raymund testnevelő tanár is csak

MDK

Korláth Mihály és Nagy János
eperjesi butorkészitők

dolgoztak 1551-ben az egri várban.

Szeferkényi Nándor: Heves vm. története. Eger. 1890.
II. kötet

127.l.

M.D.K.

Korláth Mihály

1551-ben az egri várban
az „új bolt"-ban dolgozik.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 351. old.

M.D.K.

Korlath Mihály

Asztalos1551 okt.30-tól nov.24.ig.az "új Bolt"-
ban dolgozik Nagy János eperjesi mesterrel.

Détshy Mihály:Munkások és,Mestrek az egri vár
épitkezésein 1493 és 1596 között.I.közl.198.o.

Az egri Máz.Évkönyve.I.Eger,1963.

MDK

Korláth Mihály és Nagy János
eperjesi butorkészitők

dolgoztak 1551-ben az egri várban.

Szederkényi Nándor: Heves vm. története. Eger. 1890.
II. kötet

127.l.

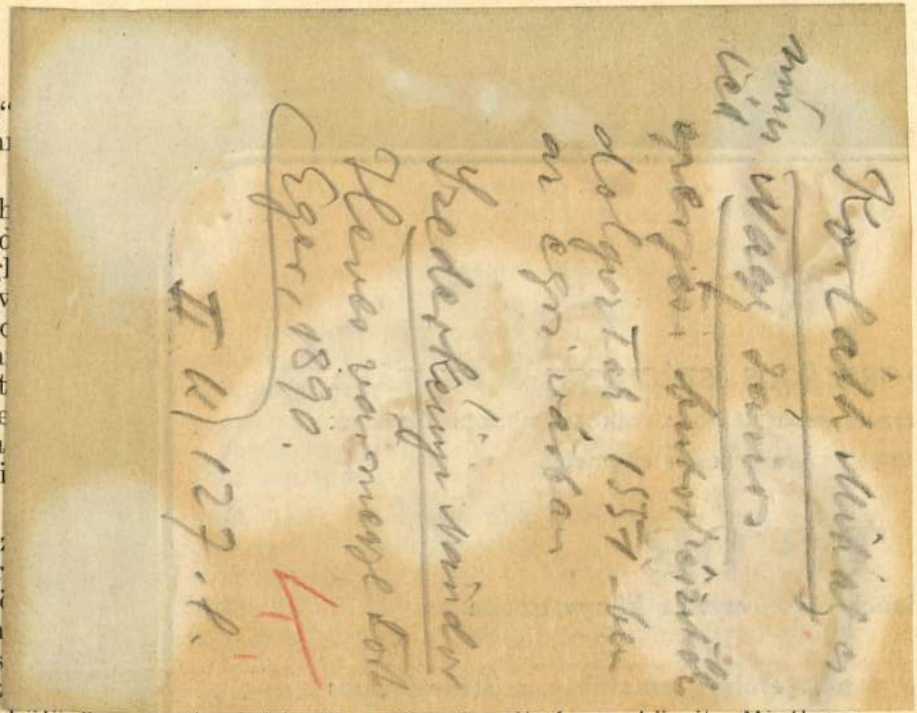

jog"
van

tanh
tönd
Cigl
műv
kozo
stra
cent
séhe
teca
adri

képz
már
fel
Min
klas
rész
tét, különösen a tanárképzés intézményeit és eszközeit. Minthogy

Dr. Menczer Károly (1913, Zágráb, róm. kat.), a Magyar Közigazgatástudományi Intézet tanársegédje (Magyary professzor). Célja mindenekelőtt az olasz korporativizmus tanulmányozása volt. Figyelmét különösen a korporációk szervezetének és addigi működésének, gyakorlati eredményeinek vizsgálatára fordította. Foglalkozott ezenkívül a római városi közigazgatás tanulmányozásával is. Mindkét irányban tanulmányai részint elméletiek, részint gyakorlatiak voltak. Különösen a korporációs minisztérium könyvtárát és az egyes városi hivatalokat és üzemeket látogatta. Ugyancsak római tartózkodása alatt végezte el az utolsó simításokat „A francia és olasz államtanács" című könyvén. Munkássága során azonban arra is törekedett, hogy a magyar jogintézményeket az olasz jogászsággal megismertesse. Május 25-én a Borromini-teremben Budapest közigazgatásáról tartott olasznyelvű előadást. A római egyetem jogi karának hallgatója volt s különösen a közigazgatási tárgyú előadásokat látogatta.

Meszlényi Perina (1913, Budapest, róm. kat.), az Istituto Interuniversitariótól nyert prémió-ösztöndíjat. A római egyetem bölcsészeti karának volt rendes hallgatója és dícséretes eredménnyel letett vizsgák után „A ballada a német és olasz romanticizmusban" című doktori értekezésén dolgozott.

Mihály László (1902, Székelyudvarhely, róm. kat.), okleveles tanár, író, a „Nemzeti Újság" belső munkatársa. Bejratkozott a római egyo-

Korlát Mihály asztalos M.D.K.

a várban végzett munkájáért , heti 1,20 Ft bért és napi

kenyéradagot kap

Détshy Mihály: M„nkások a mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között

Az Egri Muzeum Evkönyve 1964. I. Eger- 1964. 199.l.

M.D.M.

Korlath Mihály asztalos M.D.K.

1551-ben Ege ben az un. Dobó -palotában dolgozik

Détahy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár építkezésein 1493 és 1596 között

Az Egri Múzeum Évkönyve 1964 I. Eger- 1964. 198 .l.

Kortárs Művészet Múzeuma

1951-ben Egy ben az un. Nobel-díjasokban dolgozik

M.D.K.

198. 1

MDK

Korlovszky Bertalan, sz. 1858.

Ivó katona, cer.

M. Nemzeti Reneszánsz Társ. V.auk. Bp. 1923.

11 1.

Korman János

Balassagyarmaton él

III. díjat kapott a balassagyarmati tanács felszabadulási pályázatán

N.N.: Plakett-, plakát pályázat

Nográd 1969 X. 22

Korman Simon

győri polgár és
esztergályos

1703-ban szereny
földszintes háza volt
a győri Szent Rudolf
utcában

Vill Győr

184. l.

Kifüggesztésére vonatkozó adat.

a) Az Esterházy-Képtárban. 1812: VII. 26. *P. Pellegrini Tibaldi:* Die Gefangennehmung eines Heiligen. — 1815: V. 19. *P. Pellegrini Tibaldi:* Die Gefangennehmung eines Heiligen. — 1835: IX. 27. *P. Tibaldi:* Gefangennehmung eines Heiligen. — 1865, 1866, 1867, 1869: XI. 38. *Tibaldi:* Egy szentnek elfogatása.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: XI. 38. *Tibaldi:* Egy szentnek elfogatása. — 1873: XI. 38. *Tibaldi:* Gefangennehmung eines Heiligen.

Kormanik Béla

Szell: hagasépítéstan II. i. könyv
tipográfiáját terverte.
Dicséretet kapott

A szép magyar könyv, 1960, 16 old.

Kormanik Béla

Tipográfiája dicséretben részesült

A könyvkiadók 1964. évi díjazott és dicséretben részesített kiadványainak értékelése

Magyar Grafika 1965 5 sz. 28. l.

Kommunale Stelle

Tiergesundheitsamt Kreis N

Tierseuchenstelle Abt. für Geflügel- und Kleintierkrankheiten

Tierpark Sperlich 1910 f. 28 f.

Kormány Erzsébet, bürdirsmüres

Iparműrérset 1895-ben 7. l.

Kormány Imre

Tipográfus munkáját díjazták

A könyvkiadók 1964. évi díjazott és elismé-
retben részesített kiadványainak értékelése

Magyar Grafika 1965 5 sz. 21. l.

Normalform Blume

Typographische Normalform der Lyrik

Typographische Normalform der Lyrik, wie sie bei den meisten Verlagen normalerweise die Veröffentlichungen

Maximum Optimum 1950 Cm. 21.2.

M. D. K.

KORMÁNY Károly festő

1906-ban Nagybányán a Szabad-iskola növendéke

Rébi Bn. 1954. 327. l

MDK

Kormány Károly

Önarckép. festm.

Az önarckép. Alkotás Műv.ház. 1925. márc.

13. l.

MDK

Kormány Károly,

1906-ban az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 82.1.

KORMÁNY *Károly*, festő Budapesten. Itt és Nagybányán tanult. 1923. önarcképével szerepelt az Alkotás-művészház önarcképkiállításán.

E. G. I. 583 l

115

1904.

r (Esther 5 r. 2.).

~~stilü~~ gyüléstermében, balról a trónuson,
és a jobb kezében lévő arany vesszőt az
a ki annak végét csókkal illeti. A ~~mis~~ főurak, két
kök: az, a ki a királynak balján van, ke-
ntha csodálkoznék. A királyné kissé elő-
s ruhájának uszályát a velejött négy
en, a tornácz ajtajának közelében, két ur
ek aranyszoborral diszitett pillérje mel-
ranyozott korlátján tul, a felhőzött ég-

L 1904: v. 27–28. napján

a Somzée-auction ~~9480~~ 8800 francon (415-904).-
a vételárt utalványozta az 1904: VII. 17-én

8-án 696 sz.a.- Az elszámolás elfogadta-
z. leirattal (217-905).

II. 330. Vittore Carpaccio: Esther de-

Kormány Károly

Nagybányai kiáll. kat. 1912.

82

Cserni Béla dr.: Satyr-bronzszobrocska
Apuliumból III. 43–44.

Kormány Károly

Feto

1923. márc. Alkotás-Mü-
vészház önarckép kiállítás.

Önarcképe kiállítva.

Rézmetszetek 93-109

Konnányos Erzsébet

– 1977 ben részt vett az 5. Megyei Pedagógus Képzőművészeti Kiállításon.

Említve: Dohnál Tibor, Szakál Ernő, Széll György, Sulyok Gabriella, Békés Imre, Sz. Egyed Emma, Gáspárdy Sándor, Giczy János, Rázó József, Renner Kálmán, Szárka Árpád, Tejér Zoltán, Szüts Szabó Sándor, D. Hoffer Erzsébet, T. Balás Edit, Perényi Kálmán, Derszits Etelka, Konnányos Erzsébet, Mühl Aladár

Gáspárdy Sándor: A soproni képzőművészeti élet eseményei 1976–1977-ben

Soproni Szemle 1978/4 XXXI. évf 363.

Kormmüller Mihály

kisórás Pest

1793-ban mester

Horváth Szentpéteri

254. l.

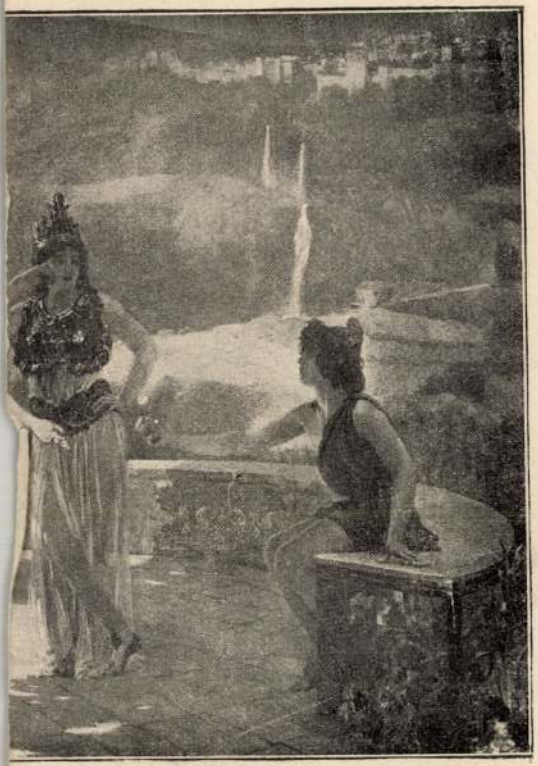

L. Paris itélete,

KORMOS ANDRAS, iparos

Hochmann Ignác fakereskedő csődje Miskolcon 1889-ben. Leltárkönyv szerinti fennálló követelése 624 személyt érint, miskolci vagy környéki iparosok, kereskedők főleg Tartozi Hochmannak 51.90 frt-tal. Miskolc, 351.old

DOBROSSY ISTVÁN: Kereskedelmi kapcsolatok és hitelviszonyok Miskolcon a 19.század végén 335.old

A Herman Ottó Múz.Évkönyve, XIII-XIV. Miskolc, 1975

mdk

Kormos András

Márcusi tó

(fenykepfelvétel)

: a fotokör tagjainak dijnyertes képeiből

Népművelés 1961, 10. sz 17. l

KORMOS /boka /Béla, keramikus, gyári munkás

A bélapátfalvi keményxseréppgyárból csak azoknak a dolgozóknak a nevét ismerjük, akik valamilyen hivatalos iratban szerepeltek. -Kormos 1919-ben dolgozott. 229.old.

MOLNÁR LÁSZLÓ: Az apátfalvi keménycserépgyár 1894 és 1928 között 221.old.

AZ EGRI MUZEUM ÉVKÖNYVE, VI, 1968. Eger, 1969

Kormos Erzsébet, grafikusművész

Göncön táborozó képzőművészek, alkotásait láttuk az adás során. A művészek Kormos Erzsébet, Borostyán Mária, Kovács Ferenc, Szatmári István, Köteles Erzsébet.

Fakujárás.

1979. VIII. 22 TV. 17.40 (Md).

KORMOS ERZSÉBET

Az encsi képzőművészeti alkotótábor két állandó résztvevőjének, Kormos Erzsébetnek és Kováts Ferencnek a grafikáival ismerkedhetnek meg az érdeklődők a helyi művelődési központ kiállítótermében.

Kormos Erzsébet: Nagyanyám emlékére

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf. 7. sz. 47.o.

ZERZŐDÉS
ló egyéb jogviszony létesitéséhez

Müvészettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri

ekkel:

en:

öri besorolás

KORMOS Ferenc

Szeretettel és tisztelettel meghívom Önt
1992. December 20.-án 18 órai kezdettel tartandó
Kiállítás Megnyitómra!

Helye: Egyetemi Színpad /BP. V. Szerb u. 21-23/

Tisztelettel:

Kormos Ferenc

AMANDA AZ UTOLSÓ FEHÉR Asszony

WEI WU WEI

CLUB

KORMOS F.

KIÁLLÍTÁSA

EGYETEMI SZINPAD
BP. v.ker. Szerb u.
21-23.

Kiállítás: '92. Dec. 20. - '93. Jan. 19. Megnyitó: Dec. 20. 18h. Kormos F.:
Amanda az Utolsó Fehér Asszony /film/ + Wei Wu Wei + Mozifilm: b.díj: 100.-

A Suzuki Ház Galéria

(XIV. ker. Egressy u. 17-21.)

meghívja **Kormos Ferenc** grafikus

ÁTLÁTSZÓ

c. kiállítására, mely aug. 5.-30.-ig tart.

A megnyitón aug. 5. 18^{00} **DYAS** akció

és Papp Mina művészettörténész.

Támogató: Fehér Szarvas Party Kft.

ÓZSTÁLTÁ

ÓZSTÁLTÁ

KORMOS FERENC

A Suzuki Ház Galéria

(XIV. ker. Egressy u. 17-21.)

meghívja **Kormos Ferenc** grafikus

ÁTLÁTSZÓ

c. kiállítására, mely aug. 5.-30.-ig tart.

A megnyitón aug. 5. 18^{00} **DYAS** akció

és Papp Mina művészettörténész.

Támogató: Fehér Szarvas Party Kft.

Kormos Ferenc

az Ózdi Népművelési Intézmények balett termében a Dési Huber István képzőművészeti kör tagjai jún. 28.-án kiállítást rendeztek, melyen képei szerepelnek.

M. Tóth Ilona: Látni a körülöttünk levő világ harmóniáját.
Ózdi Vasas, 1973. jún. 29.

KORMOS GYULA

KORMOS GYULA • Született: 1959-ben Egerben • Iskolái: 1974–78. Gárdonyi Géza Gimnázium Eger, 1978–83. BME Építészmérnöki Kar, 1989. Szigetelő szakmérnök Budapest • Munkahelyei: 1983-tól Heves Megyei Tanácsi Építőipari Vállalat Tervezési Osztály. 1986-tól „BÁSTYA" GMK • Fontosabb munkái: Eger, Széchenyi u. – Tűzoltó téri toghíjbeépítés. Hatvan, Horváth Mihály u. 40 lakásos épület 1986. Eger, Heil M. u. 40 lakás 1987. Gyöngyös, Hungária Biztosító Irodaház 1989. • Lakcím: 3300 Eger, Bajcsy-Zs. u. 5–7. • Telefon: 36/10-819

Egri Építők Kör.
Kiáll. Bp. 1991

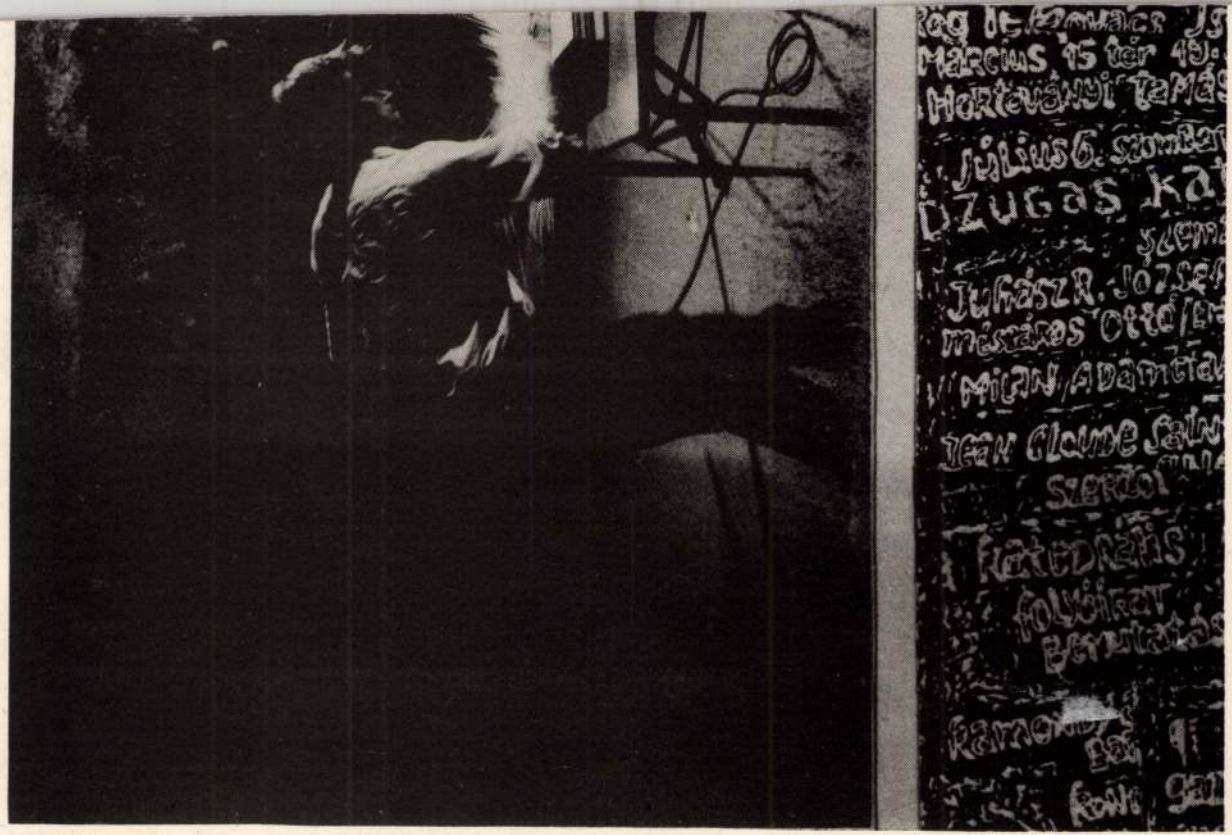

Kormos István M.D.K.

Részt vett a Szegeden 1945 március 15-én megnyílt a "Demokratikus Magyarország Első Képzőművészeti Tárlatán"

Szelesi Z eltán:Szeged uj képzőművészetének bibliográfiája 1945-1960

Móra Ferenc Muzeum Évkönyve 1960-1962.
Szeged, 1962. 162.l.

Szobrászművészek a kiállításon

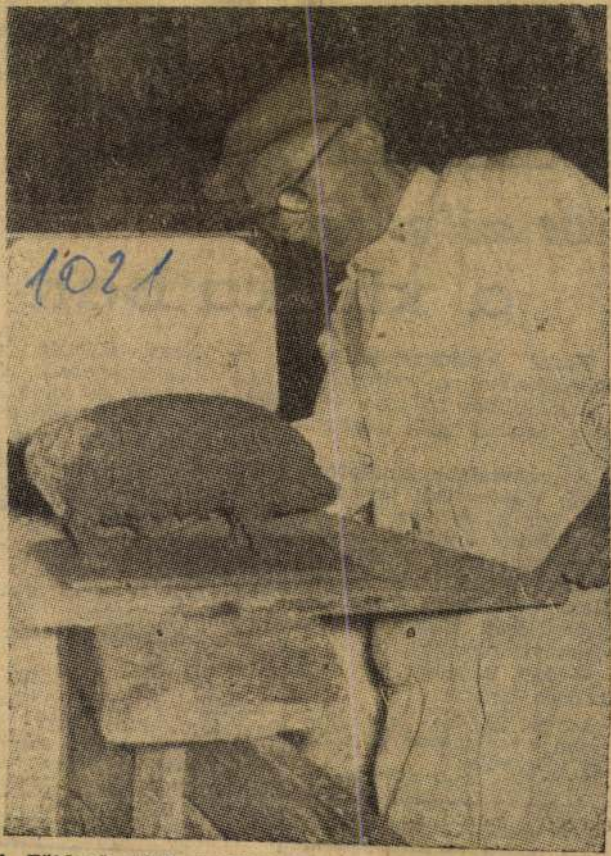

A Földművelésügyi Minisztérium szakoktatási főigazgatósága a közép- és felsőfokú tanintézetek tanulmány-szobrokat készíttet. Képünkön Kormos István szegedi szobrászművész a pácini Dimitrov Tsz aranyérmes mangalica kocáját mintázza.

megelőző viharos történelmi
időszá
A v
ta pró
nagyo
Cong
méltó
csai
megis
vasók

veti papírra egy hivatás
er m
öröm
Fal
tete
ad
élés
ut á

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
1902 SZEP 1 9

B a kirakatban

Fiatal kirakatrendezőkkel beszélgettem a minap — szakmájukhoz méltóan — a 33-as áruház egyik kirakatában.

A legfiatalabb kirakatrendező, Kövér Kati így válaszol egy kérdésemre:

— Nagy ambícióval végzem munkámat. Pesten tanultam és igyekszem az ott szerzett tudásom felhasználásával szép, ízléses, modern kirakatot rendezni.

— Mit is jelent az, hogy modern kirakat?

Lajos Miklós, aki már régen e szakmában dolgozik, így vélekedik:

— Sokan nem értik meg a modern kirakatot. Véleményem szerint akkor készítek ilyet, ha a rendelkezésemre álló anyagok elhelyezésével új formák és a színes dekorációk fehasználásával élénkítem a kirakatot.

— Szerintem a dekorációnak egyre kevesebb szerep

— Nagy szükség lenn egy kirakatrendezői szak lap kiadására. Jó volna az i ha vállalatunk hozzásegíten bennünket ahhoz, hogy má városok kirakatrendezőiv tapasztalatcserét bonyolíta nánk le. Nagyszerű volna, h támogatást kapnánk eg nagy, külföldi kiállítás meg tekintéséhez — mint a lip csei vásár —, ahol igen so kat tanulhatnánk.

Mindannyiuknak csak eg kérésük van:

— Bizzanak bennünk, fia talokban. A szegedi versen is megmutatta, hogy jóké pességekkel rendelkezünk.

A vásárlók pedig fogad ják szeretettel és megértés sel a mi munkánkat.

— csis —

A torka vit

Az abonyi Urbán Pál szolnoki 7. sz. Autóközlek dési Vállalatnál dolgo

MDK

Kormos István festő

Szerepelt a Dél-alföldi Képző-
művészek Kiállításán, Szegeden.

Szelesi Zoltán: Dél-alföldi Kép-
zőművészek Kiállítása Szegeden.

Tiszatáj, Szeged 1961. szeptember
9. l.

Kormos István

szegedi szobrász

több műve Eiállítva
(nincsenek megnevezve)

Szeged 1946. szept

NÉMETH JÓZSEF
KÖNYV-, MŰ- ÉS ZENEMŰKERESKEDÉS
PAPIR-, ÍRÓ- ÉS RAJZSZERRAKTÁR
BUDAPEST, I., FEHÉRVÁRI-ÚT 15.
TELEFON [redacted]. József 88-23.

J.

Műemlékek 6

Zechmeister Jenő bizottsági
szóbeli megbeszélésére hiva
a Bizottság kiadásában m

Kormos István

Szegedi szobrász

Gyermekfej
Tanulmányfej

Szeged 1947. febr.-márc

Y

ERENC

TELEFON: T82-67

KÉPKERETEZŐ

R., ARADI UCCA 24.

ATOTT 1898.

---

dapest, 1934 julius 5. n.

Bizottsága részére.

retés.

nak lehuzása, részbeni javitása,

P 49-

ives rendelését kérve

kiváló tisztelettel

Kormos István

szegedi szobrász

Sztalin
Pihenés
Parasztmunkás
Női mellszobor

Szeged 1945. márc

államtitkár.

bb mértékben kívánatosnak tartom,

rővel képviselje az ezeréves, teljes

zméjét, minél hevesebben tör az ellen-

leteken a hasonló emlékmüvek lerombo-

ennélfogva a Közönséget, hogy

zóbanforgó furul emléket annakidején

ttatta s igy annak fentartása a

sége: az ügygyel sürgősen foglalkozni

előbb értesiteni sziveskedjék.

hiteléül:

Kormos István

Hobrász

Kompozicio

Gyermekfej

Tanulmányfej

Szeged 1946. okt.

lékelt mintákból,	2o.--	9o.--
tójának felragasztá-		
	9.--	18.--
Összesen :	ar.P.	1o8.--

számu olivzöld posz -
ugy szinben, mint mi-

elvárva, vagyunk

kiváló tisztelettel

SCHWOTT FRIGYES
kárpitos és diszitő
BUDAPEST, KIRÁLY U. 16

Schwott Frigyes

MDK

Kormos István festő, Szegdd

Dél-alföldi képzőm. kiáll. szegedi Móra F. Múz. 1961. jul.

Kormos István

Négy szobormüve a Pfeifer-festőisk. tárlatán.

Sz.U.N. 934.X.10.

Kormos István MDK

Férfifej, gipsz

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Kormos István
szobrász
Szeged
Révai u. 5

MKSz 1947

MDK

Kormos István

Tiszakanyar, of.

Ködös Tisza, of.

Szegedi képzőművészek retrospektiv kiáll. 1945-58.
Móra F.Múz.

M.D.K.

Kormos József, keramikus

Az Apátfalvi Keménycserépgyárban alakalmazásban állt 1889-?.-"Gyáros". -247.o.

Molnár László: Az Apátfalvi keménycserépgyár a XIX. század utolsó harmadában./ kb. 1867-1894 között./. 241.o.

Az Egri Múz Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok Közleményei. 1967. Eger, 1967

M.D.K.

Kormos József

Neve szerepel a tiz szegedi képzőművész között, akik a szegedi Élő tárlatot rendezték.

Osváth Tibor Ottó: "Élő tárlat Szegeden" c. Szinházi Magazin, Bp. 1941. márc. 12-18. IV. évf. 12. sz. 14-15. lap.

M.D.K.

MDK

Kormos Lajos, lakber.

Hálószoba tervei szerinti elkészitésében különösen fényhatásai miatt érdemel dicséretet.

Az Ipm.Táre. Kiáll.-a. - Lipótvárosi Kasz. nyári helys
Magyarság. 1922. dec.13. 5.1.

Kormos Lajós

miskolci szuszabó

l.

Grőr Ffyszur

164 l.

KORMOS /pásti/LAJOS, keramikus, korongos

A bélapátfalvi keményceserépgyárból csak azoknak a dolgozóknak a nevét ismerjük, akik valamilyen formában hivatalos iratokban szerepeltek. -Kormos 1896-tól 1897-ig dolgozott. 229.old.

MOLNÁR LÁSZLÓ: Az apátfalvi keményceserépgyár 1894 és 1928 között 221.old.

AZ EGRI MÚZEUM ÉVKÖNYVE, VI, 1968. Eger, 1969

Kormos Mária úttörő (ill. kisdobos)

Nagybátonyban gyermekrajz pályázatot hirdettek „Nógrád megjenk a Palócföld" címmel, melyen rajzáért jutalmazásba részesült.

Nógrád, 1974. máj. 30.

Kormos Pál

Eszkimók/fotó/

Népművelés 1976/1/23

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 I.LB

Népművelés

1021 Kormos Pál

Kormos Pál: Eszkimók

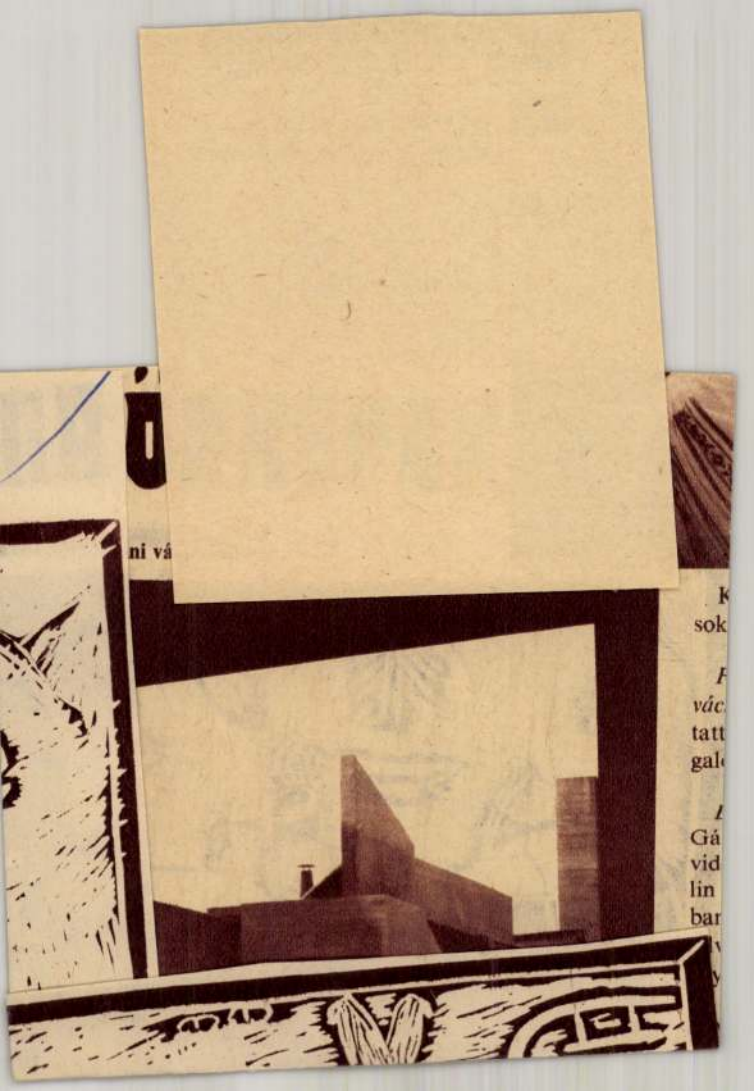

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 ÁPR 30

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Kamos Tibor

1021

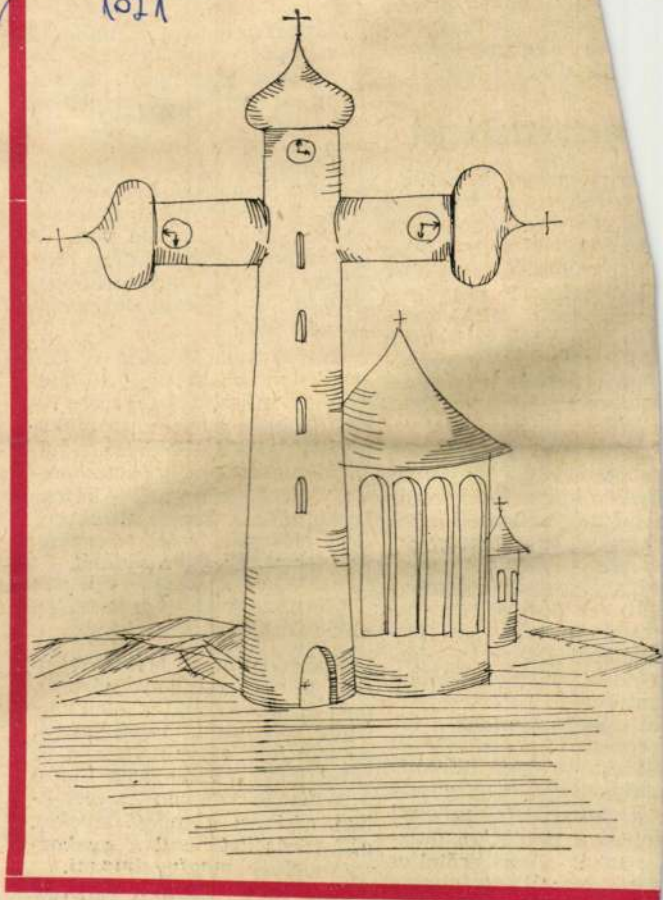

Az R klubban láttuk

Még márciusban mutatkozott be az R-klubban a szegedi József Attila Tudományegyetem két hallgatója, Kormos Ti-
mar... Legszáros György. Karikatúráik nagy sikert arattak, s
...ban lapunk is méltatta a kiállítást.
...ét bemutatunk egyet-egyet.

Kormos Tibor

Dabason a Heves megyei alkotók kiállítása nyílt meg, melyen művei szerepelnek.

Pestmegyei Hírlap, 1973. júl. 28.

Elutazott G. Vorobjev

G. Vorobjevnek, a Szovjetunió Minisztertanácsa mellett működő állami erdőgazdasági bizottság elnökének vezetésével küldöttség tartózkodott hazánkban. Tárgyalásokat folytattak a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztériumban az erdőgazdaság terén közvetlen műszaki-tudományos együttműködés létesítéséről. Egyeztették az 1980-ig szóló együttműködési tematikát és megállapították az 1974—1975. évi munkatervet. A tárgyalások befejeztével az erdőgazdasági közvetlen együttműködésről megállapodást írt alá dr. Dimény Imre mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter, a Minisztertanács elnökhelyettese. A küldöttség vasárnap elutazott hazánkból.

Gyorsabb, szakszerűbb lesz az orvosi ellátás

Tegnap ülést tartott az Orvosegészségügyi Dolgozók Szakszervezetének központi vezetősége, a gyógyító-megelőző intézmények egységes tevékenységét célzó prog-

körű vitá[illegible] eddigi tapasztalatairól tárgyalt. Dr. Schulteisz Emil, egészségügyi miniszter emlékeztetett arra, hogy egészségügyi intézményeink — a körzeti orvosi szolgálat, a kórházak, a rendelő- és gondozóintézetek — jelenleg többé-kevésbé egymástól függetlenül kezelik, gondozzák a betegeket. A gyógyítás útja, folyamatossága gyakran megszakad, mert nem egy intézmény látja el a megelőzés, a kivizsgálás, a gyógykezelés, valamint az utókezelés és gondozás feladatait.

Visszatért medrébe a Tisza

Levonult a Tiszán a szokatlan arányú és hosszú ideig tartott őszi árhullám. A folyó magyarországi alsó szakaszán is visszatért a medrébe. Szegeden hétfőn 458 centiméteres értéket jelzet a hídnál lévő mérce. A tetőzés óta több mint 3 méteres az apadás és a vízhozam csaknem a felére csökkent. A mezőgazdasági üze[illegible] kat is okozott fakadó vizek visszahúzódtak, megszűntek.

Szovjet könyvek kiállítása

Tegnap Kaposvárott megnyitották „A szovjet könyv hete" című kiállítást. A művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat rendezésében az ifjúsági és úttörőházban a szovjet könyvkiadás teljes választékát mutatják be az érdeklődőknek.

A somogyi képtárban ugyancsak tegnap nyílt meg a megyeszékhely felszabadulását szemléltető dokumentumkiállítás.

A vízgazdálkodás fejlesztéséről

A vízgazdálkodás fejlesztési koncepciójával a múlt év tavaszán együttes ülésen foglalkozott az országgyűlés ipari, mezőgazdasági, valamint szociális és egészségügyi bizottsága, s a képviselők több mint 30 témában vetettek fel különböző észrevételeket, kérdéseket. Az Országos Vízügyi Hivatal írásban választ adott a kérdésekre, s hétfőn Dégen Imre államtitkár, az OVH elnöke konzultatív megbeszé[illegible] elnökeit és [illegible] együttes ülés óta megtett intézkedésekről és tervekről.

Hámán Kató emlékezete

Hámán Katónak, a munkásmozgalom mártírjának születése 90. évfordulója alkalmából tegnap koszorúzási ünnepséget tartottak a Kerepesi temető munkásmozgalmi pantheonjában levő urnánál.

Heves megyében is számos helyen megemlékeztek Hámán Katóról. Méltatták a megye kiváló szülöttének munkásságát, érdemeit. Az egri Hámán Kató úttörőházban leleplezték a névadó emlékét őrző domborművet, Kormos Tibor faszobrász alkotását. Az ünnepségen Polgár Miklós a megyei pártbizottság osztályvezetője mondott beszédet.

...itörtek az ablakok, megre-
...edtek a falak.

VARSÓ

Lengyelországban a LEMP PB és a kormányelnökség határozata alapján ebben a hónapban felmérést készítenek a munkaerőgazdálkodás és foglalkoztatás helyzetéről. Az üzemekben és vállalatoknál különbizottságok ellenőrzik a foglalkoztatottság szintjét és szerkezetét.

BONN

A kuvaiti kormány megvásárolta a nyugatnémet Diamler—Benz társaság részvényeinek egy részét — jelentette be hétfőn a szövetségi gazdaságügyi minisztérium szóvivője. A részvénykötég — amely eddig a Quandt-család birtokában volt — a Mercedes-részvé-

...ták.

A fővárosban tartózkodó külföldi diplomaták úgy vélik, hogy a robbantás az eritreai felszabadítási front számlájára írható. Ugyanezt a szervezetet vélik felelősnek az Addisz Abeba-i nemzetközi repülőtér üzemanyagraktárának felrobbantásáért, amely a múlt hét szombatján történt.

Az eddigi jelentések szerint 5 halott és 25 sebesült áldozata van annak a robbantásos merényletsorozatnak, amelyet tegnap követtek el Addisz Abebában. Az egyik szerkezet a városháza épületében robbant fel, a másik a Vabe Sebele Szállodában. A főváros külterületeiből is érkeztek jelentések kisebb robbantásokról. Hétfőn délután fegyverropogásra figyeltek fel az Addisz Abeba-i diplomatanegyed lakói. Meg nem erősített hírek szerint Alula Bekelének, a megbuktatott rezsim egyik korábbi tisztségviselőjének a háza körül tört ki a lövöldözés: valószínűnek tartják, hogy a katonai hatóságok le akarták őt tartóztatni, de ellenállást tanúsított.

Az ideiglenes katonai adminisztratív bizottság hétfőn rádiófelhívást intézett az etiópiai néphez: a reakció szétzúzása az egység és a béke érdekében, tömörüljön a bizottság köré.

...nij" szovhozának földjein felállított haláltáborban a hitleristák és a szovjet nép árulói hat és félezer szovjet...

...sajátkezűleg nem gyilkolt, de éveken át segédkezett a szovjet hazafiak elpusztításában. 15 év börtönbüntetést kapott.

Bemutatko...
ko...

Aldo Moro miniszter... tegnap az új olasz kor... élén bemutatkozott a tö... hozás két házában. Na... deklődéssel várt pro... beszédét előbb a szer... ban mondta el, majd ... utána a képviselőházb... Mindkét házban ... megkezdődött a ko... program feletti vita. A bizalmi szavazás eredménye, amely a hét végére várható, nem kétséges: az új kormány a kereszténydemokrata és köztársasági párt szavazatai mellett bizalmat kap a szocialista és a szociáldemokrata párttól is.

Moro kétpárti kisebbségi kormányáról kijelentette, hogy az a középbal politika folytatását jelenti.

A továbbiakban hangsúlyozta, hogy kormánya határozottan fel fog lépni az újfasizmus ellen és a merényletek és terrorakciók felszámolására törekszik. Az olasz Kommunista Párthoz fűződő viszonyról szólva elutasította

legnagyobb ... országot sújtó gazdasági válság elemzésének szentelte.

Kormánya külpolitikáját vázolva Moro az eddigi olasz kormányok irányvonalát követő állásfoglalásokhoz folyamodott. Többek között kijelentette: az enyhülés politikája az egyetlen alternatívát jelenti a nukleáris katasztrófával szemben. Ezért minden erővel támogatni kell, illetve az enyhülésről át kell térni a tényleges együttműködésre. Az olasz miniszterelnök sürgette az európai biztonsági értekezlet mielőbbi eredményes befejezését.

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIROLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 DEC 3
Szolnokmegyei Hirlap
Kormos Tibor, Karcsa

KORMOS ZSÓFIA, ♂ iparművész

Kormos Zsófia: Batikolt textilkép. Feket repr.36.old jkt képé.

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, 1974. 5.sz. Bp .

KORMOS ZSÓFIA, iparmüvész

Kormos Zósfia: Batikolt textilkép. Fekete repr.
45.old

VALÓSAG, A TIT. folyóirata, 1974. 5.sz. Bp .

KORMOS ZSÓFIA, iparművész

Kormos Zsófia: Batikolt textilkép, fekete repr. 91.old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, 1974. 5.sz. Bp .

KORMOS ZSÓFIA, iparművész

KORMOS ZSÓFIA: 7 Batikolt textilkép, Fekete rajz.
55.old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, 1974. 5.sz. Bp .

KORMOS ZSÓFIA, iparművész

Kormos Zsófia:Batikolt textilkép, Fekete repr. 18.old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, 1974. 5.sz. Bp .

MDK

Kompholz Miklós

építész

Valószinüleg ő épitette a kassai domhoz 1508-ban az uj szentélyt.

MAgy.Müv.Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 178.o.

Repr.: Kassa. Szt Erzsébet templom.
U.o. 176.o. 125.kép.
Kassa. Szt Erzsébet temlom kapuja.XV.sz.eleje
U.o. 177.o. 126.kép.
Kassa. Szt Erzsébet-templom belseje.
U.o. 179.o. 127.kép.

Kornay József

A Nemzeti Szalon 43. csoportkiállitásán szereplő müvészek közül Szokolay Béla a következő müvészek munkáját értékeli:
Kende István: "kissé száraz, rideglátásu,
Kornay József: "a régi "Nyolcak" megtért tagja a rajzzal és a szerkezettel küzd."
A fiatal Lévay Lajos: "festményein kissé patetikus, mesterkélt,"
Merényi Rudolf: "rajztudása grafikussá teszi ugy őt, mint Lévay Lajost."
Nyáry Albert aktjait édeskéseknek találja.
A kritika két kiállitásról ir, a másikat az Ernst Muzeumban rendezték, ahol Iványi Grünwald Béla és Kisfaludi Stróbl Zsigmond mutatta be alkotásait. ÉLET, Bp. 1925.febr.1. XVI.évf. 3. sz.59. lap.

KORNMUTH János

SÜMEGI György: Simonyi Antal képiró. =
Herman Ottó Muzeum Évkönyve, XXVII. 1989
47. p.

ten zeichnen sich durch ihre Neigungen vorzüglich aus. Man trift allhier eine auserlesene Bibliothek an, welche in alle Zweige der Wissenschaften einschlägt. Auch sind durch die Gütigkeit gedachter Herrschaften manche Studierende Jünglinge in ihren Absichten unterstüzt und befördert worden. In Ansehung der Landökonomie geschehen hier viele Versuche zu Verbesserungen, welches in der Folge im Lande von einem ausgebreiteten Nutzen seyn kann. Die Bienenzucht ist die Niemische des deutschen Erzbienenvaters. Das Bienenhaus, die Kästen, die Behandlung der Bienen, alles nach seiner Vorschrift, obgleich ein Bienenstock im Anfange auch nach des Engländers Gede seinem Vorschlag ist verfertiget worden. Nebst dem geschehen viel nüzli-

wo alle Austernschalen versteinert sind. Von da erheben sich Schichten, die eine Stunde weit auf den Nacken des Escherháts fortlaufen und voll von Strombis, Kammenmuscheln, Bukkerditen, Pateln und Murices sind. Unter den Einwohnern befinden sich auch einige deutsche Handwerksleute, dann Juden, Zigeuner. In den herrschaftl. Höfen zeigen sich mehrere Pfauen. ⊙ ♃ ♁ ♕

Acscha, ein ungr. Dorf im Schümeger Kom. 2 M. von Koppan Nw. Gehört dem Bischof zu Vesprém.

Acscha, ein mit deutschen Einwohnern besezztes Dorf an der Landstrasse im Stuhlweiss. Kom. 2 M. von Velenze No. wird von verschiedenen Edelleuten bewohnt. die Pauliner zu Stuhlweisenburg ha-

Korn F. L.

Bereg vármegyei
orosszok. Fenti rajza
van acélba metszette Kohl-
mann. 1841. A Kegélő
mellékletl.

Repr.

Domanovszky Sándor
Magyar művelődéstört.
V. k. Bp. é. n. 147. 669. l.

Korn Fülöp

festö?

Nem tudtam a növegből kivenni. Londonban élt, haraikfia, 1860-ban harapott

Vas. Ujs. 1860. 342

Korn Fülöp

vigyáriz, nem festő, hanem
fényképész, nem kell.

Vás. ugy., 1861. 296 l

M.D.K.

Korn Gyula, építész

készítette el az Orsz. Képző-
művészeti Tarsulat Kmetty-utcá-
ban emelendő műterem-bér-
házának terveit. [A vázlat-
terveket Kardos Gyula, festő készítette.
L. jul. 6. sz. 4. old.]

Vállalkozók Lapja, Bp. 1898. XIX. évf.
okt. 19. sz. 7. old.

Korn Jenő MDK

Selmeci kohó részlet, rézkarc
Selmeci kohó udvara, rézkarc
Jolánka, rézkarc

Műcsarnok, 1912. Tav. kiáll.

Korn-Neuburg, Lyman

(Korneuburg, Niederösterreich)

Römisch 1451.

l.

Hoffmann Pozsony

30.l

Hoffmann Südost

2.

Korn Sándor

U. 1134

Korn Sándor

festő, grafikus

Ü. 1134

Nagyváradi Napló

1914 jan. 11. (Rabbi-bol festőnsüvész. Egy fiatal piktor uj grafikai módszere.)

Szül. Berettyóujfalun (?) Elvégezte a rabbiképzőt, majd beiratkozott a bpesti képzőnüvészeti főiskolára. Később ösztöndyjal Konstantinápolyba utazott, ahol keleti tanulmányokat végzett. Visszatérve Budapestre s a Bernczúr-iskolában dolgozott. Rézkarc mintájára gipszlemezeket von be egy fekete anyaggal s erre hideg tüvel vagy maratással lehet a vonalakat applikálni. Ez eljárás gipszkarcnak neveztc. Gipszkarcai nagyobbrészt portrék. Most Nagyváradon él.

Valószínűtlen. Historia. Vigyázat.

33. Iczkovits Emma : Az erdél
34. Pataki Vidor : Az egri vá
35. Kalliga : Hagia Sophia.
36. Kitzinger : Römische Male
37. Tresz : Diagnostica Histo
38. Fügedi : Nyitra megye bet
39. Balázs Éva : Kolozs-megye
40. Biró József : A gernyesze
41. Kerekes György : Kassa po
42. Surányi Károly : A müvész
43. Szokolay Béla : A nagybán
44. Kerekes György : Kassa vár
45. Szabó T. Attila : Keleme
46. Ruzsás L. : Az egri vár a
47. Mahler Ede emlékkönyve.
48. Csernyánszky Mária : Az e
49. Kósa J. : Pest és Buda el
50. Wick Béla : Kassa régi te

Egy győri piktor. Benes Pál az ifju magyar piktorok gárdájából való igazi talentum. A sátorfáját a dunamenti ősi város, Győr falai között ütötte föl, ahol hamarosan iskolát alapított, amelybe a messze környékről összesereglettek a dilettantizmus nívóján fölül érő kezdő emberek, ezek között néhány ifju hölgy is. A piktortársaság néhány hónap alatt derekas munkát végzett, úgy hogy karácsony táján már olyan kiállítással lépett a publikum elébe, amely méltán figyelmet érdemel. Körülbelül százhúsz kép lógott a várostól a művészgárda és iskolája céljaira átengedett Benes-műterem falain s ez aránylag nagyszámu képek csaknem mind elkeltek, Győr műpártoló publikuma igy honorálta az ifju iskola igyekezetét és művészi alkotásait. A képek között kiváló hatással voltak az iskola vezetőjének, Benes Pálnak, hangulatos táj- és életképei, amelyekből egyet lapunk mai számában be is mutatunk, továbbá nagyon szépek voltak Holló Alajos professzor színgazdag akvarelljei, Mocsáryné olajfestésü pompás virágképei és Korn Valli csendéletképei s fejtanulmányai. Az iskola ez első nagy sikeréről szíves örömmel emlékezünk meg, abban a meggyőződésben, hogy ez jelentős lépés arrafelé, hogy a művészet mindinkább meghódítsa a vidéket is, hogy ne legyen az a nagyváros kizárólagos monopoliuma, hanem a nemzet szellemi életének olyan része, amely hatásával magának a nemzet egyetemének a lelkifejlődését mozdítja elő. *gy.*

A Hazai Művásárlók. Tíz év óta működik a fővárosban a Hazai Művásárlók Egyesülete, zajtalanul, annyira zajtalanul, hogy a legtöbb ember nem is tud róla. Pedig ha megösmerkednének ezzel a derekas egyesülettel, bizonyára sokan örömest csatlakoznának hozzá. A Művásárlók ugyanis bizonyos havi díjat adnak össze, ebből az intézőség a műtermekben annyi művészi képet vásárol, hogy egész kiállítás telik belőlük. Évenkint sorshúzás dönti el, kinek melyik kép jut részül. Ez a Művásárlók szervezete, egyszerű, költségtelen, de szép és hasznos. Eddig is, tíz évi fönnállása óta sok ezer forintot juttatott az egyesület a magyar művészet céljaira. Az Egyesületnek lelke, minden fáradozás viselője, Bruck Miksa festőművész. Ő toborozza a híveket, ő keresi össze a legszebb képet, ő fut-lát, hogy a műbarátok is, a művészek is jól járjanak. Éber Gyula jóízű karikaturát rajzolt Bruckról: ezt a mai számunkban közreadjuk.

TANULMÁNY
Hollaender Leo fényképe

Versek

Irta Csergő Hugó

Egy francia kritikus mértani rajz útján akarta szemlélhetővé tenni azt a hatást, amelyet a költészet különféle ága tesz az emberekre. Egy kis különcködés volt az egész, de nem lehet megtagadni tőle az érdekességet... A drámát egy fölfelé induló vonalnak rajzolta, amely a közepén megtörik, aztán kis ideig vízszintesen halad, végül pedig ismét egyenes vonalban fölfelé tör. A regényt egy vízszintes irányban hullámzó vonalnak. A lírai költeményt egy alig látható pontban kezdődő, lefelé, a mélységben elvesző rövid vonalnak. S így tovább. Ez a mértani játék jut most eszembe, amikor egy fiatal modern lírikusnak, Csergő Hugónak kötetét elolvastam.

Keresi ő is a szívnek mélységeit, tud is azoknak rajzához, de ez a rajz valahogy mértani vonalt mutat. Nem mintha nem volna eredetiség, sőt mélység is benne, de amikor elolvassuk verseit, nem fikszirozódik bennünk egy külön költőnek, Csergő Hugónak a képe, hanem látjuk általában azokat a költőket, akik bizonyos körülmények között, hasonló fájdalmaktól gyötörve, vagy hasonló örömöktől megihletve, egy ösvényen haladnak.

A legtöbbje ezeknek poétának kellemes érzésbe ringat, de nem visz se lefelé, se fölfelé. Sima puha nyelvük nem lázít fel, általános értékü érzésük jóleső, de nem rázkodtat meg, nem vibráltatja bennünk azokat az érzékeny húrokat, amelyek nagy és hatalmas emóciók tüzében megrezzenek. Csemegeszerü ízük van, de táplálni nem tudják a lelkünket, a szívünket.

Csergő Hugó költészete ezeknek a könnyed, leheletszerü, a mélység határán megálló szín- és lélekbeli indulatoknak a javát adja. Szépen és kellemesen rajzolja azokat. A formájuk kifogástalan és a könnyedsége megóvja a mesterkéltségnek látszatától is. Nagy szavakat, szépen csengő, de üres frázisokat nem ad — sokkal finomultabb ebben a tekintetben az ő izlése — de mégis meglátszik a kötetén, hogy pontosan, úgyszólván mindennap jegyezget a költői naplójába, akár jelez a szívvilágában vihart az időjós, akár pedig szép időt...

Álljon itt mutatóba — nem mondom, hogy a sikerültebbek közül, mert éppen az is jellemző az ő költészetére, s poétai készségére, hogy csaknem minden verse egyaránt sikerült, — következő formailag szép és tartalomban is kedves verse:

HEDVIG

Már halaványul az éjszaka árnya
S pirkad a hajnal az ég peremén,
Mást nyugalomra ölel puha párna,
Munkarobotba' még görnyedek én.
Vonna a vágyam ki a szabadba:
Járni a hajnali utca során.
Úgy belefáradtam e robotba,
Fojtogat itt ez a néma magány,
Messze kalandozik innen a lelkem,
Gépiesen rovom a betüket:
Ugy írom le magamfeledetten
Százszor is, Hedvig, a te nevedet...

Befejeződött mára a munka,
Lenn dübörögve megindul a gép.
Indulok én is; — a hajnal utamra
Borítja mosolygva rózsaködét.
Néma, nyugalmas, csöndes a tájék,
Szürke bizonytalan színvegyülék...
Valami sejtelemszerü árnyék
Még tompítja az ég derüjét.
Megejti a hangulat bája a lelkem
S járva a hajnali utcasoron,
Méla borongással a szivemben,
Hedvig, a te nevedet susogom...

... A csinos külsejü kötet Wodianer F. és Fiai kiadásában jelent meg. *T. R.*

Magyarország legkisebb ujságrikkancsa
Kozák István rajza

A legkisebb rikkancs. Magyarország legkisebb ujságrikkancsát mutatjuk itt be olvasóinknak. A mesevilág Babszem Jankójára emlékeztet Turcsán András, aki szülővárosában, Nyiregyházán terjeszti lapelárusítással a magyar kulturát. „Ondruka", amint őt általánosan hívják, tizennyolc éves törpe és ha végigbaktat a város főutcáin, az emberek jóakaró mosolygással veszik körül a kis rikkancsot. Nyiregyházán nagy népszerűségnek örvend és a kávéházak törzsasztalainál gyakran el kell szavalnia a maga mókás verseit. A „Korona" éttermében nem egyszer látni őt, ahogy egy sarokasztalnál gunnyasztva ül és gyermekes szájából füstkarikákat ereget. Ilyenkor bölcsészi egykedvűséggel nézegeti az étterem vendégeit, mintha azt mondaná: „Óh ti óriások, milyen törpék is vagytok ti!" *Vap.*

Uj könyvek

Az Uj Idők szerkesztőségének a következő új könyveket küldték:

Radvánszky György házassági pöre (1724—25). Irta és adatokkal ellátta Rugonfalvi Kiss István. Hornyánszky Viktor kiadása.

Versek, elbeszélő költemények. Irta Hevesi Simon. Megjelent Lugoson, Szidon József kiadásában.

Észak-afrikai kikötők. Tunisztól Tangerig. Irta Tóth Rezső. Wodianer F. és fiai kiadása.

Szabadság, szerelem. Költemények, írta Hollósi Sándor. Dobrowszky és Franke kiadása.

Történelmi Tár. Szerkeszti Komáromy András. Kiadja a Történelmi Társulat. 1904 első füzet.

Huszadik század. Társadalomtudományi szemle. Szerkeszti Kégl János dr. 1904 harmadik füzet.

Takarodó. Dráma négy felvonásban. Irta Beyerlein Ferenc Ádám. Fordította Zboray Aladár. Wodianer F. és fiai kiadása.

A XX. század igazi népnevelői. A magyar tanítóság, papság, jegyzőség, gazdasági, társadalmi, erkölcsi s népnevelői újabb nemzetmentő teendői és jogos követelései. Irta Tassi Nagy Lajos. Harmadik javított kiadás. Megjelent Szegeden, a szerző saját kiadásában.

Macedonia és a keleti kérdés. Tanulmány: Irta Tiszaujhelyi Ujhelyi Péter. Megjelent Maros-Vásárhelyen, a szerző saját kiadásában.

Vándorúton. Költemények. Irta Farkas Béla. Wodianer F. és fiai kiadása.

UJ IDŐK

Ebben a tizedik esztendőben, amely az Uj Idők fönnállásának egyik érdekes állomása, most köszönt be a második évnegyed. Ha visszatekintünk a lefolyt időre, jogos büszkeség fog el: sikerült beváltani azt, amit igértünk a meginduláskor, de sikerült azonfelül egy olyan kapcsot létrehozni a lap és a közönsége között, amelynek benső és családi a jellege.

Valaminthogy rajta leszünk, hogy azt a magas színvonalat még értékesebbé tegyük, amelyet az Uj Idők tíz év lefolyása alatt elért, úgy törekedni fogunk arra is, hogy az említett kapcsot még szorosabbá, még bensőbbé tegyük.

A legjobb magyar regényeket, elbeszéléseket, cikkeket és képeket fogjuk közreadni az Uj Időkben. Ebben az évnegyedben Herczeg Ferenc befejezi „A honszerző" című regényét, amely eddig is folytatásról-folytatásra jobban belevéste magát a közönség meleg érdeklődésébe.

Az idegen regény helyébe ebben az évnegyedben pompás és érdekes meglepetést szántunk olvasóinknak. A magyar memoárirodalomnak egyik kiváló és minden tekintetben díszes alkotása lesz az. Szerzője Váradi Antal, az Országos Színészakadémia igazgatója, a kitünő író. A saját életének folyását mondja el, vonatkozással az utolsó húsz esztendő színművészeti eseményeire. A színházi életnek hű tükre lesz az, csupa élet, csupa szín, és jellemző meg érdekes adatokat fog közölni színészetünk jeleseiről és a színpadi világból. Valóságos csemege azoknak, akik a magyar színművészetben, egészen jogosan, kulturális életünk egyik hatalmas tényezőjét látják.

A többiben ragaszkodunk az eddig, bevált irányhoz. Horkayné ezután is elcsevegi majd egy-egy oldalon elmés mondókáit társadalmi életünk ügyesbajos dolgairól; Herczeg Ferenc írói munkásságának javát ezentúl is az Uj Időknek szenteli; a szerkesztőség (amelynek tagjai: Herczeg Ferenc, Lyka Károly, Malonyay Dezső, Pósa Lajos, Sebők Zsigmond, Tábori Róbert — helyettes szerkesztő — Tutsek Anna és Wolfner Pál) ezentúl is a legnagyobb gonddal válogatja meg a szöveg- és kép-közleményeket. Amit annál is könnyebben tehet, mivelhogy a magyar irodalom és művészet minden kiválósága szívesen juttatja neki legjobb alkotásait.

Husvéti műmelléklet gyanánt Csók Istvánnak egyik pompás képét adjuk színes reprodukcióban. A képnek témája egy tolnamegyei bájos népszokás. Olvasóink közül azok is megkapják ezt a képet, akik az új évnegyedtől lépnek előfizetőink sorába.

Kérjük ezek után olvasóinkat, hogy tartsák meg számunkra továbbra is eddig tanusított rokonszenvüket.

Az Uj Idők szerkesztősége

—

Az Uj Idők előfizetési ára:

Egész évre . . . 16 korona.
Félévre . . . . . 8 korona.
Negyedévre . . . 4 korona.

Az Uj Idők kiadóhivatala

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI

S. Henrikné. Ha az esküvő délelőtt van és a menyasszony utcai ruhában lép oltár elé, akkor a vőlegény leghelyesebben teszi, ha redingote-ot (u. n. Ferenc József-kabátot) ölt magára. A kabáthoz jár sötét, (de nem fekete) csikos nadrág, köcsögkalap, selyem echarpe-nyakkendő, fekete lakkcipő, fehér vagy szürke keztyü.

Evike. A kisdedovónőképző-intézet tanfolyama két évig tart s rendesen szeptember elsején kezdődik. Legalább tizennégyéves és legfölebb harminckilenc éves nőt vesznek föl, aki a polgári iskola negyedik osztályát elvégezte. Olyat is fölvesznek, aki nem végzett annyi iskolát, de ennek megfelelő fölvételi vizsgálatot kell tennie. Az a művelt, tisztességes nő, akinek jó hangja és zenei hallása van s magánúton megtanulta mindazt, amit az óvónőképző-intézetben tanítanak, fölvételre számíthat. A pályázó azonban előbb osztályvizsgálatot tesz az óvónőképzőben s legalább félévig gyakorlatilag működik valamely kisdedóvóban.

Ne vigy minket a kisértésbe. Becsületes asszonyi szívből fakadt ez a történet és ha csak az erkölcs szabná meg az írás művészetének törvényeit és nem kellene hozzá még némely adomány: meseszövés, jellemrajzoló képesség, eredetiség: akkor szó nélkül megkoszoruznók. Igy azonban csak azt tanácsolhatjuk, hogy szerezze meg előbb az említett adományokat, vagy mondjon le arról, hogy író legyen.

Találkozás. Egy vagy két magasabb igazság megcsillan a sok szóbeszédben, amit két hőse előad, de nem tud érvényre jutni, mivelhogy a kevésbbé értékesbe belefullad. A főhiba pedig az, hogy minden csak beszéd és nem történik éppenséggel semmi.

A modern asszony. Cseppet sem modern asszony az ön hősnője, inkább a Balzac-féle „meg nem értett asszony", de halványan megrajzolva olyan színekkel, amelyek elárulják, hogy tudását nem az életből merítette, hanem csak a könyvekből.

Szerkesztői üzenetek Van a monológjában egy részlet, amely igy szól: „Irni tudni annyit tesz, mint céltudatosan, évek hosszu során át tapasztalatokat gyüjteni és elméleti, meg gyakorlati módon azt fokozni és művelni". Noha ez a mondás korántsem meríti ki az irnitudás törvényeit, mégis azt hisszük, hogy nem követte eléggé a saját utasítását. Nem gyüjtött elég tapasztalatot még arra a témára sem, amelyet magának választott. Igy és ilyen formában nem irják a szerkesztői üzeneteket — legkevésbbé nálunk. Ha önnek igaza volna, nekünk sohasem volna igazunk, hanem a szeszély, az önkény diktálná válaszunkat. Pedig higyje el, végtelenül sok azokban az elnézés és a jóakarat. Különben szívesen elösmerjük, hogy eléggé jól kezeli a tollat, csak az igazsággal bánik rosszul.

P. J. Besztercebánya. O'yan emlékirat nincs. Egyes arra vonatkozó följegyzések szétszórva találhatók történeti művekben, legrészletesebben Graczának a szabadságharcot tárgyaló nagy művének negyedik kötetében.

Apolonia. 1. Az álomnak nincs meg korántsem az a jelentősége, amit a babonás emberek tulajdonítanak neki. Már csak azért sem, mivelhogy a jövővel nincs semmi vonatkozásban, hanem inkább megtörtént eseményeknek vagy olyan érzéseknek homályos viszfénye, amelyek a multban foglalkoztattak minket. A rémes álmok rendesen valamely szervezeti okra vezethetők vissza: nehéz emésztés, megelőző nagy indulat, kényelmetlen fekvés, amely a vérkeringést megnehezíti s több eféle. Nem okvetlenül szükséges, hogy babonás legyen az, aki az álomban hisz, de elfogult vagy legalább is nincs kellően tájékozva annak okairól.

H. Béla. A hangulat nem annyira „légies" az ön rajzában, mint inkább ködös. A ködöt a sok céltalan szószaporítás okozza, amelyben hősei tetszelegnek maguknak. Hangulatképhez is szükséges egy parányi cselekmény, de annak nyomát sem találjuk benne. Ami pedig a formát illeti, elhisszük, hogy egy hétig csiszolta, de igazán nem látszik meg rajta.

Delejtű Önnek volt igaza. Az ilyen kérdésekben senkisem lehet bírálója sajátmagának. Az önszeretet akadálya a helyzet helyes megítélésének.

E. Cs. I. Köszönettel vettük a fényképeket, de azok elkésve érkeztek s igy nem közölhetjük. Ha megírja nekünk pontos címét, úgy rendelkezésére állanak.

Chryseis. Elég jól indul, de a vége belevész a lehetetlen romantikába, amelynek kisérője ezúttal még az érzelgősség is. Az efféle konfliktusokat csak a Werther-korszakban oldották meg ily módon. A leány levelének eleje sokkal okosabb, semhogy indokolva volna az a tragikusan szentimentális befejezés. Egyébiránt ügyesen van megírva.

MDK

Korn Valli festő

gy: Egy győri piktor. Uj Idők, 1904, X. 27.sz. 637 l.

MDK

Kornai József

Önarckép, festm.

Az önarckép. Alkotás Művészház, 1925. márc.

16 l.

MDK

Kornai József,

1907-ben az iskolában dolgozott
1908-ban iskolán kivül "
1911-ben " " "

[illegible].

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 83. 85. 88.

MDK

Kornai József

Tájkép, of.

Önarckép, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

119 l.

MDK

Kornai József

Tájkép, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.
12o 1.

Kornai József, MDK

1906-ban az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912/. 82.1.

MDK

Kornai József,

1905-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje./1905-1912./ 81.l.

Kornai József

Vacsora után, olf.

Miccarnok 1918-19. Téli kiállitás

MDK

Kornai József,

a N.Sz. által rend. 63 csop.kiáll. egyik-másikán szerepelt müveivel. 1925.

A Nemz. Szal. 4oo-ik jub. és a KEVE XX-ik kiáll.-a. 1929. febr.

M.D.K.

KORNAI József festő

1911-ben nagybányán dolgozott.

Rátai: Nagybánya. bp. 1954. 329.l.

Л.Э.А.

MDK

Kornay József, 1899-1929.

Velencei udvar, of.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74. sz. 26 l.

Kornai József

Két aktját dicséri a kritika: "jófajta, modern, iskolai kép." Elismeri, hogy a fiatal müvész jól lát és jól épit föl, mégis olyan, mintha „elemekre bontana". Vonalai idegesek, nyugtalanok, pedig összefoglalásra igyekszik,- irja Gerő Ödön: "A Müvészház kiállitása" c.- a tárlatról szóló-ismertetésében.

A HÉT, Bp. 1910. szept. 18.
XXI. évf. 38. sz. 615-616. lap.

Kornai József

A VI. csoportos kiállitásukat rendezték meg a Müvészházban a fiatal magyar piktorok, - mint Jean Preux: Müvészház" cimmel a tárlatról beszámol.
A müvészről megállapitja, hogy külföldi elméletek rabja és még nem tudta megtalálni azt az utat, amely az elméletektől az eredményhez vezet.

A HÉT, Bp. 1912. febr. 4. XXIII. évf.
5. sz. 77-78. lap.

Kornai József

részt vett a kiállításon

Csoportkiállítása Nemzeti Salonban

Szinházi Élet

Kornai József

A Müvészet c. rovatban Felvinczi Takács Zoltán: "A téli tárlat III." cimmel a müvészek alkotásainak ismertetésén kivül felsorolja azokat a neveket is, akik értékes müvekkel szerepelnek, de alkotásaik részletes elemzésére -helyszüke miatt- nincs mód:
Gy. Sándor József, Balló Ede, Rózsaffy Dezső, Gara Arnold, Perlrott Csaba Vilmos, Béli Vörös Ernő, Pilch Dezső, Kunwald Czézár, Kornai József, Szlányi Lajos, Wagner Géza, Nádler Róbert, Zombori Lajos, Endrey Sándor, Szüle Péter.

A HÉT, Bp. 1919. febr. 9.
XXX. évf. 6. sz. 9o. lap.

MDK

Kornay József, 1899-1929.

Üdvarrészlet, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. aukc.

24 l.

Kornay József, 1899-192o.
Udvarrészlet, olaj

MDK

Árverési Közlöny, 1939, 3.rk.
26 l.

M. D. K.

KORNAI József festő

1906-ban Nagybányán a Hollósiskola növendéke

Réti Bk. 1954. 324. l.

M. D. K.

KORNAI József festő

1907-ben Nagybányán a Szabad-iskola növendéke

Réti Bpr. 1954. 327. l.

M. D. K.

KORNAI József festő

1905-ben Nagybányán a Szabad-
iskola növendéke

Réti Bp. 1954. 328. l.

MDK

Kornai József

Ojtozi táj 1917-ben, of.
Százados fa, of.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.
14 l.

Kornai József

Thieme Becker

XXI. 313.l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Kornai József

festő

írat

Az Ujság

1912. febr. 2.

(c. a.: Nyolc fiatal kiállítása a Műveiz-házban.)

1894. XII. 18. án Szolnay
és Dr. K. a vitecker kr
Megvétetett 1895: V
gyűrűrán (4077 ft). —
31. én (246/95) — A dr.
min. 0.

ldoloban 1430 és 1440 köit, meghalt Urbi-

ermekkel és két szenttel:

virágfűzérrel díszitett faragott trónuson
ki a trón előtt térdelő ale-
gáldja. Jobbra szent Péter vértanú all
és keblébe (törrel döfött) és össze-
zens Katalin felé, ki mögött kerékbe-
val és a vértanú felé palmával angyal
dlója (Kocskás mozaik
ázoltak fejét dicsfény övezi; a Madonna
betük köit keresztek díszlenék; a szegélyen
és a trón alján „ IZ DE LVGLIO.

: 141 cm.

Ara 4077 frt.

24.

Kornai József
festő
† 1929. okt. 20.
39 éves korában

Izmael elizetése.

211. Govaert Flinck.

Kornai József

kiáll.

Nemzeti Szalon

1925. jan.

Főv. képt.

53 Révfülöpi kikötő 1000
58 Halász-kikötő 2000

Kornai József

Született 1889-ben Palánkon. Művészeti tanulmányait részben Magyarországon, Nagybányán, részben külföldön végezte. Mesterei idehaza: Ferenczy, Réti, Thorma, Iványi Grünwald, Hollósy majd következik Páris, az „École des Beaux Arts cercle", „Julien" az „Akademi Rauson„, Jean Paul Laurent, Maurice Denis és Henry Matisse. A háboruban, a sajtóhadiszálláson, mint hadifestő működött. Kiállitott Münchenben, Nagybányán, Párisban. Idehaza a Művészházban 1911-ben kollektiv kiállitása volt. Kiállitója a Nemzeti Szalonnak és a Mücsarnoknak.

Olajfestmények

59	Mulatóban	20000
60	Concert	15000
61	Kenyereslány	15000
62	Siófoki utca	m. t.
63	Mezei táj	6000
64	Sétány	6000
65	Kávéház	m. t.
66	Ballet iskola	2500
67	Ballettáncosnő	2000
68	Falusi utca	6000
69	Konyha részlet	6000
70	Ballettáncosnő	2000
71	Arcképtanulmány	4000
72	Csendélet	2000

fordits

Nemzeti Szalon 1925. jan.
43. csop. kiáll

73	Akttanulmány	2000
74	Interieur	3000
75	Önarckép	2000
76	Alvó gyermek	2000
77	Aratás	2500
78	Kertiház	2000
79	Trieszti részlet	1200
80	Állatkerti részlet	1200
81	Baseli részlet	1200
82	Aratás után	1200
83	Copa d'Istria	magántul
84	Trieszti részlet	magántul.
85	Trieszti részlet	magántul.
86	Táj fákkal	2500
87	Kis fiam	mt.
88	Balatoni részlet	1200
89	Kert részlet	1200

Lévay Lajos

Született Budapesten 1895-ben. Az iparművészeti iskola elvégzése után bevonult 1915-ben katonának és szolgál 1918-ig. Utána a Corvin filmgyárnak, majd a Vigszínháznak műszaki tisztviselője lesz, mely idő alatt nemcsak gyakorlatilag, hanem elméletileg is foglalkozik a művészettel. Most itt állit ki először.

Olajfestmények

90	Léda	1500
91	Energia (önarckép)	7000
92	Salome	8000
93	Fürdés után	8000

Kornai József

aukció

Arverési Csarnok Kft.

31. 7. 1926 febr.

TK. 339.

339. Ismeretlen festő.

A XVII. század végéről.

Pázmány Péter.

Mellig, balra néz. Jobb kezével az ég felé mutat, balját pedig könyvön nyugtatja, melynek tábláján ez áll: »*In Dom. et Fest.*« Haja, bajusza és szakálla ősz, szemöldöke fekete, szeme barna. Biretuma és reverendája bíborpiros, superpelitiuma fehér. Palliumot visel.

Fa, méretei 88 : 73 cm. — Magy. Képt. 309. — Lelt. sz. 339. — Az 1874. február 11-iki 2605. sz. leirat alapján a pozsonyi gymnasium letéte.

Jegyzet. Elpusztult.

II
392

Kornai József:
94. Rococo vázlat, olajf. --- 300 kor.

Ropalotafela 28.l.

Anonym a XVIII. sz.

Hora és Kloska.

Mindketten nyaktörig, a
vannak ábrazolva. Felirata a
Wahre Abbild
des
Klosska Juon
von Kerpenjesch
aus Siebe
s a rez metszet hátán két hasábo
Méretei a papiro

Ltn. 1425
Szakl. 182-
510-914-1

KORNAI 1. *József*, festő, * Palánk 1899. † Budapest 1929 okt. 20. Nagybányán és Párizsban tanult. 1911 óta kiállított Münchenben, Nagybányán, Párizsban és Budapesten a Műcsarnokban. Gyüjt. kiállítása volt a Művészházban 1911., a Nemzeti Szalónban 1925.

E. G. I. 583 l

~~1149. Ismeretlen művészután.~~

~~A XVIII. századból.~~

1149. Caraffa Jeromos. Lépe.

Egy érem előlapján,

Mellig, balrafordult

Haját és bajuszát fölfelé f

~~gye kicsiny.~~ lehajtott gall

~~sel.~~ A hátlapon, gyöngysor

rikus ábrázolás ~~van~~, a mely

~~álló~~ és kiterjesztett szárnyá

~~nés.~~ Körirata

~~az előlapon~~: HIER. CA

SAC RO IMP. & CAP. AC. L. T. G

és a bal kar metszeté

~~Karimája és mindkét l~~

~~előlapon. reczézett.~~

Ezüstérem domborművel,

Havas Emil ajándéka 1907. á

L ~~Phoenixet~~

— szemlélhető

Kornai József

Vacsora után c.
festmenje repr.
Művészet 1918. 70. l.

Nemes Marcel VI. 212

Kozma József

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 57

1929. 429

1907.

melledett peremű egyoldalú domtornyú

• jobbra-fordultan és arczélben van áb-
bajusza rövid, legye kicsiny, arcza
:lehajtott gallérú ing és kabát, cso-
elirata fölül: „NILS FORSBERG", balról
jobbról az áll alatt: „AETATIS SVAE
alatt: „ERIK LINDBERG".
nette,
méretei 10:7.7 cm.
január 24-iki 7738 sz. leirat alap-

-127

203

408

Kornai József

Lyka Károly

MAGYAR MŰVÉSZET

1929. 429

nekrolog

Kornai József

Nagybányai kiáll. kat. 1912

81

Temesvári városi közkönyvtár

VI. 312

Kornai József

élet -

Wenzeti Szalo

1925 jan -

Íróasztal, Boulle-berakással díszített
V. 42. — bronzveretekkel éles
francia barokk V. 42.

Kornai József

megh. 1929. okt. 20.

Pesti Napló
1929 okt. 22.

U. 3010

Komai József

festő

† 1929 okt.

Magyarország 1929 okt. 22.

(Arcképpel.)

U. 3011.

Kornai József

Irod

Hétfői Napló

1929. okt. 21. (Kornay József festőművén tragikus halála.)

U 3015.

VASÁR
Nagyv.
Szentiv
a Szépmüvé
kár
I.Lenke-tér

Cseszmák Gyula III. 233

Kornai József

Nagybányai kiáll. kat. 1912.

82

Római bronzmedaillon IX. 85.

Kornai József

Nagybánya i kiáll kat. 1912

83

Ruttkai KSOD főmühelyi zenekar

IX. 92.

Kornai József

Nagybányai kiállkat.
1917
85

Urnasir, csabrendeki leggazdagabb,
lelesci VI. 129.

Kornai József

Nagybánya i. k.
1912
88

Ulmi ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ muzeum / VI. 213

Kornai József

Nagybányai h.k. 1912

124

Kornai József

1907. ősz. kiáll. Nemzeti szalonban

Kertrészlet, olaj. 200 k.

Nemiró Mihály, nagyváradi városi jegyző

V. 293

Kornai József

szül. 1889. Palánkon. Művészeti tanulmányait Magyarországon, Nagybányán, részben Külföldön végezte. Mesterei idehaza: Ferenczy, Réti, Thorma, Iványi Grünwald, Hollósy, majd következik Páris, az Ecole des Beaux Arts cercle, Julien, az Akademie Rauson, Jean Paul Laurens, M. Denis és Henry Matisse. A háborúban a sajtóhadi szálláson mint hadifestő működött. Kiállított Münchenben, Nagybányán és Párisban. Idehaza a Művészházban 1911-ben kollektív kiállítása volt. 1925. jan. a Nemzeti Szalonban koll. kiáll. rendezett. 30 olaffestményéből.

Nemzeti Szalon 1925 jan. kiáll. kat.

Köveskálli lelet VI.127

Kornai József

Magyar Művészet
1925. 54.

Kornai József

Műcsarnok
1915-16. téli kiáll. 114
1916-17. téli kiáll. 279

Kornay József
1917. tav. kiáll. 274
1918. tav. kiáll. 210, 392
1918-19. téli kiáll.
1919. hadviselt műv. kiáll.
6, 9, 19, 120, 121
nem volt karetére

~~Azyag gula, öskön VI. 15.~~

ZENEI ÉLET

A filharmonikusok válsága

A filharmonia vezetőségével maguk a zenészek is elégedetlenek
Leszavazták a választmányt

Dohnányi nem dirigál jövőre?

A zenei világ bennfentesei előtt már hosszu idő óta nem titok, hogy a filharmoniai társaságnál nem a legsimábban folynak a dolgok. Még tavaly és tavaly előtt bérletjegyekért és főpróbai belépőkért nem ritkán harcolni kellett, addig ebben az évadban nem egyszer szék-sorok tátonganak üresen a Zeneművészeti Főiskola disztermében.

Kevesen tudják azonban, hogy

a filharmonikusok vezetőségével nemcsak a közönség egy része elégedetlen, hanem maguk a zenekari tagok is elégedetlenek.

A művészi vezetést okolják, amiért a bécsi zenekarok egyre-másra aratják Budapesten a sikereket és ezzel szemben a nagyhirü és kitünő hirnevü Filharmoniai Társaság az idén egyetlen nagy művészi eseménnyel sem ajándékozta meg a közönséget. A tagok elégedetlensége mindenek előtt Rauscher Viktor, a társaság igazgatója ellen nyilvánul meg, aki a saját körében sem nagyon népszerü.

A zenekari tagok elégedetlenségüknek a vezetőséggel és Rauscherrel szemben kifejezést is adtak legutóbb. A választmány ugyanis négy rendkivüli hangverseny tartását ajánlotta a tagoknak, akik esténként legalább 250 ezer koronát kaptak volna

VALESKA GERT
a „Cirkusz" cimü jelenetében 30-án a Vigadóban lép fel.

A zenészek ennek ellenére is leszavazták a választmányt

és kimondották, hogy egyelőre nem hajlandók rendkivüli zenekari hangversenyek elvállalására.

A szokásos évi választások a filharmonikusoknál még csak hosszu hetek-hónapok multán lesznek, de

a tagok máris nyiltan hangoztatják, hogy ezt a vezetőséget, amely sem anyagi, sem művészi érdekeiket nem tudja kellően képviselni és megvédeni, nem fogják ujra megválasztani.

A mozgalom ugyanis nem irányul Dohnányi Ernő, a társaság elnök-karnagya ellen, akit valószinüen egyhanguan ismét elnökké fognak választani, a „Szinházi Élet" viszont ugy értesül, hogy

Dohnányi a jövőben nem kiván vezényelni,

hanem csak mint zongoraművész és zeneszerző fog megjelenni a pódiumon.

A magyar zenetársadalom nagy érdeklődéssel figyeli a filharmonikusok mozgalmát és természetesen mindenki őszintén kivánja, hogy a kitünő zenekar belső életében mielőbb üljenek el a viharok. Hiszen eredményes és valóban kitünő művészi munkát csak egyetértéssel lehet végezni.

KONDOR LIPÓT
zongoraművész február 10-én hangversenyezik a Zeneművészeti Főiskolán

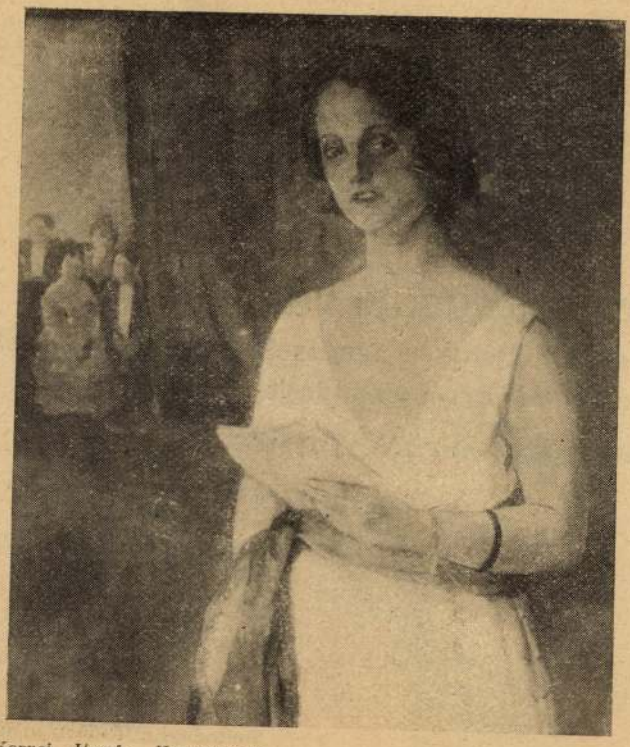

Kornai József: Hangverseny

(Nemzeti Szalon)

MAGYAR-MANNHEIMER
még nem tudja, hány képet állit ki

A Szinyey-Társaság bemutatkozó kiállitása óta nem állitott ki Magyar-Mannheimer Gusztáv, éppen ezért nagy várakozással tekint ugy a közönség, mint a müvészvilág Magyar-Mannheimer márciusi kiállitása elé. Különösen a müvészek azok, akik nagyon sokat várnak ettől a kiállitástól, mert az a hir járja, hogy Mannheimer mester elérkezett müvészetének csucspontjára és ez a kiállitás egész pompájában mutatja be a kiváló mester tehetségét.

Magyar-Mannheimer kollekciója március végén nyilik meg az Ernszt-muzeumban, Csók István, Zádor István és Szentgyörgyi István csoportkiállitásának keretében.

ELKÉSZÜLT
az első nagy szobor

A háboru kitörése óta most fogják leleplezni az első nagy bronzszobrot

Miskolc városáé a dicsőség, hogy a háboru utáni első nagy szobor elkészült. A tavasszal fogják leleplezni Miskolcon Deák Ferenc nagy bronz-szobrát, amely Gárdos Aladár szobrász alkotása. A háboru óta csak műkőből való hadiemlékeket, meg más hasonló kisebb szobrokat lepleztek le, (a budapesti Jókai-szobor nem számitható ide, mert az már készen volt s csak a felállítása huzódott a mult esztendeig) a miskolci Deák Ferenc-szobor az első nagy nyilvános szobormű, amely a nagy pusztulás után ujból hirdetni fogja a magyar művészet diadalát. A leleplezési ünnep tavasszal lesz, a szép szobor alapozási munkáit már a legközelebbi napokban megkezdik.

G. V. urleány arcképe: Rippl-Rónai legujabb portréja

Kornai József

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

Szöveg : *315/35*,

MDK

Kornai József

Trieszt. Canale grande, of.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.
11 l.

MDK

Kornai József

Trieszti részlet, of.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.

11 l.

MDK

Kornai József

Borus idő, of.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc. 11 l.

M.D.

KORNAI József festő

1908-ban Nagybányán dolgozott

Réti Bp. 1954. 328.l.

Kornai József
Vacsora után, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mücs. 12 l.

MDK

Kornai József festőm.
szül. Kolozsvár 1875. okt. 26. -
+1929.okt.2o.

In memoriam. MM. 1929. 429. l.

MDK

Kornai József

Félakt, c. műve.

Művészet, 1917. 6.l.

Kotnet Jörgel

Fjärt, c. mörk.

M[illegible]ret, 1917. 6.1.

MDK

Kornai József

Vacsora után, repr.

Müvészet 1918. 7o.l.

Kornai József

Borus idő, olf.

Műcsarnok 1919. Hadviselt Művészek kiáll.

Kornai József MDK

Trieszti részlet, olf.

Műcsarnok 1919. Hadviselt Művészek kiáll.

Kornai József MNK

Trieszt, Canale grande, olf.

Műcsarnok 1919. Hadviselt Művészek kiáll.

Kornai József MDK

Ojtozi táj 1917-ben, olf.

Százados fa, olf.

Ipcsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

Kernai József.

Müveit kiállitotta a Nemzeti Szalon 1925-ben

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Kornai József

MOK

Vacsora után, olf.

Mücsarnok 1918-19 téli kiállitás

Kornay József, festöm. MDK

488. Velencei udvar. . Olf. Jelzett.

Árverési Csarnok aukció. Kat. 48.1.
1834. szept.

Kornai **József** [redacted]

Kertben, olf.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

Kornai József MDK

Fürdés után, olf.

Műcsarnok 1917 tavaszi tárlat

Kornai József MDK

Kiscelli barokk kastély, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

XIM

MDK

Kornay József

Művészet 1918. 5.1.

MDK

Kernay József, festőm.

az V.-ik terem arcképek, tájképek uralkodó eleme.

Arcképet, tanulmányfejet s egyéb idesorolható tárgyú képeket küldött be.

Műcsarnok. -Kiállitás.
Művészet. 1918. 5.1.

K ornai József festő

Magyar Müvészet 1925.51.o.
Kiállitások.

Konai József festő

Prot. rzemle

1925. 131-36

Kornai József festő

Népszava XXXVIII.évf.1910.
szept.11. 216 sz. 5 lap

A Művészház kiállitása.

Kornai (József ?)

festő

Revue de Hongrie

1910. III. a. VI. á. 560-561. l.

Jury nélküli kiállítás a Művészházban.

M.D.K.

Kornay Rezső festőművész

Feleségével, Rajna Alice-al és gyermekeivel. Fényképfelvétel.

Szinházi Élet. Bp. 1928. aug. 12-18. XVIII. évf. 33. sz. 34. lap.

M.D.K.

Kornai Richárd

"Operaénekes, festőművésznek képezte magát"- irja a lap "Müvészeink, akik előbb más pályára készültek" cimmel.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1939. aug. 2-9.
II. évf. 31. sz. 72-76. lap

Kornauth Alajos

órás 1857. Sopron

lásd

z

Csatórásech

46. l.

15. FALU

Kotnai Richárd

Meghalt 1931 január 16.
Budapesten.

A budai operaház énekese volt. Hallása elromlott s azután mint festő működött az Operaház festőműhelyében dolgozott.

Pesti Napló 1931 január 17.
Archaypel
U. 3056

Rókus központi közkórházának
gondnoksága

Közös Bizottságának

Budapest

VI., Aréna út 41

Kozmai Richárd

1865-ben született. Festőművésznek készült. 20 esztendős korában már tagja volt a Nemzeti Operaháznak. 66 esztendős korában halt meg.

Magyarország 1931 január 17. Arcképpel

U. 3057

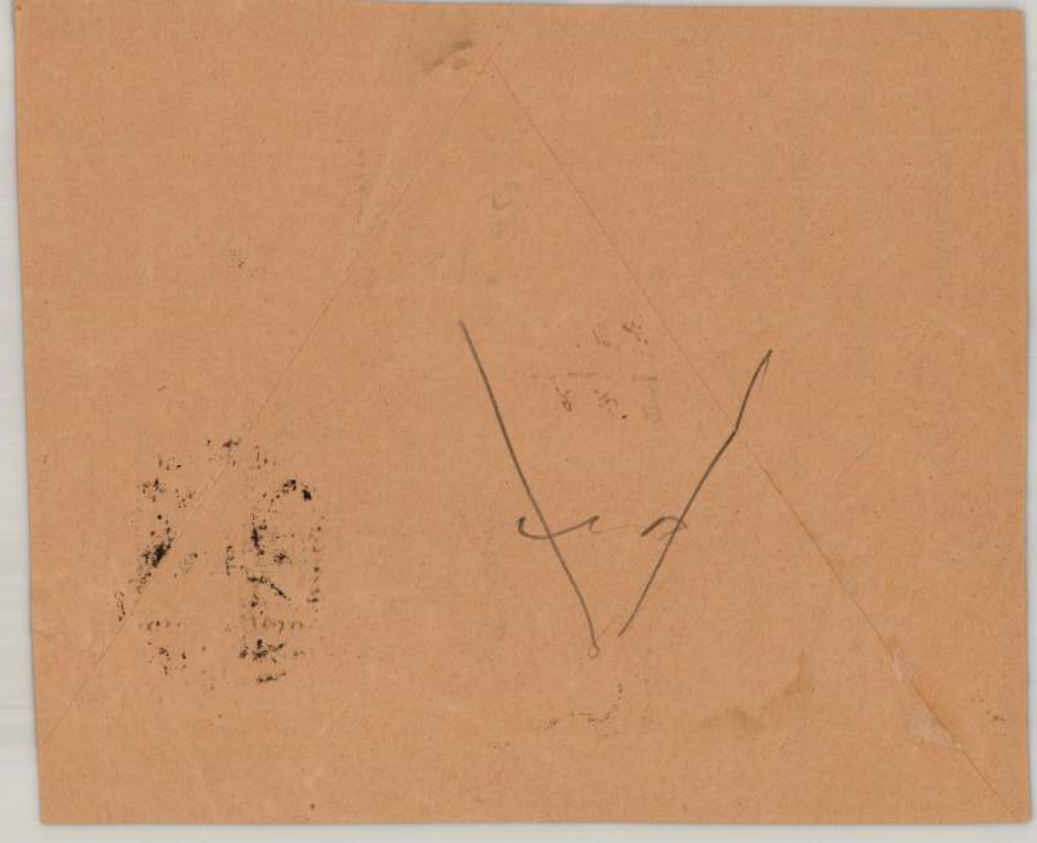

Kornay Richárd

rajzoló

élet.

l.

Filmlexikon

310. l.

Kornay Rikárd Mária, festő; szül. 1868 február 15-én Budapesten. Fiatalon festőnek készült s Párisban végezte művészi tanulmányait. Ezt a pályát azonban csakhamar elhagyta s énekessé képezvén ki magát, huszonhárom évig nem nyult ecsethez. 1895–1914-ig a budapesti Operaház magánénekese volt. 1914-ben megvált az Operától s ettől az időtől kezdve Budapesten kizárólag a festészettel foglalkozott.

Önéletr. adatok.

K. (KORNAY) 2. *Rikárd Mária*, festő. * Budapest 1868 febr. 15, † Budapest 1931 jan. 16. Párizsban tanult festeni, azután operaénekes lett. 1914. megvált a színpadtól s azóta Budapesten kizárólag festészettel foglalkozik.

E G I 5831

1150. M. F.

A XVII. sz

Ampringen János Gáspá

Egy sima karimájú tallé
fordultan, arczélben, hosszú
juszszal és kecskeszakállal v
lelógó véggel és mellén, a né
vértet visel. Babérgalytól átk
mek Jézust tartó Madonnáv
szavakkal, a hátlapon látható
gyöngysor és a vonalkör kö
CASP : D : G : ADMI : PRVS : T
FR : ET EVL :«, a hátlapon : «

PLENIPOT : GVBERNATOR. I. 6
évszám mellett elhelyezett és k
alatt monogrammképen : »M

Ezüst, átmérője 4·3 cm. — I
— Havas (Hirsch) Emil ajándéka
— Átvétetett az 1909 november 2
február 25-iki 656 (351–910) és
illetőleg az 1910 január 10-iki (2
23-iki (519–910) sz. jegyzékek a
január 31-én (41–908).

Kornblüth Náthán

vésnök - tanonc
Hul. 1888. Esti tanf.
ötvösség

Értimisk 1903/4

44.1

CÍMEBEN
SZÁMOT—
!—

935 JUN 13 14

KÜLDEMÉNYEK CÍMÉ
—UTCÁT HÁZSZÁMO
—IRJUK KI—

938 JUN 13 14

KÜLDEMÉNYEK CÍ
UTCÁT HÁZSZÁ
—IRJUK KI—

Kornblüth Náthan

vésnök-tanonc

Esti tanfolyam
ötvösség.

Bul. 1888

Értimisk

1902/3. 66. l.

Deák Ferenc T. 203

Érkezett 1904. május 25.

347/1904. Z. (Szombathely, 1904. május 23-án Z. V. a.)

A vasvármegyei kultúr-egyesület elnöksége jelentést tesz Szombathely városának a múzeumi telek átengedése ügyében hozott határozatáról s az abból kifolyólag tett intézkedéseiről s az épitkezési költségvetés módositása alapján a rendkivüli segély felemelését kéri. (Leirat az elnökséghez, 1904. VI. 13.)

Horne a, festő művész

Pásztortűz, 1923 IX. évf. I. r.

640. l.

Kollektív képki állítás a sétatéren

DANIEL KORNEDISS, textilfestőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.Kihirdetve:1716.febr.14-én.-A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.-E mesterek egyike volt:
31.-Daniel Kornediss, Briess. 151.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.Évkönyve, 16. Győr, 1974.

Kornély József

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉRDEKES UJSÁG

1958 / . . 12

T 610

AZ ÖRDÖG export-bibliája

A Játékkártyagyár világszerte ismert és népszerű gyártmányait újabb érdekes sorozattal bővítette. Most készült el és elsőnek a brüsszeli világkiállítás magyar pavilonjában kerül forgalomba az újfajta magyar römikártya, amelynek az az érdekessége, hogy az ász-lapokat Budapest nevezetes épületei és emlékművei díszítik. A négy ász-lapon látható: a Halászbástya, a Magyar Tudományos Akadémia, az Operaház, a Vajdahunyadvár, a Hősök tere a Szépművészeti Múzeummal és a Millenneumi Emlékmű vel, a Mátyás-templom, a Parlament épülettömbje és a Lánchíd. Már eddig mintegy 20 000 csomag budapesti látképes römi-kártya került külföldre. Az újfajta kártya illusztrációit Kornély József rajzolta.

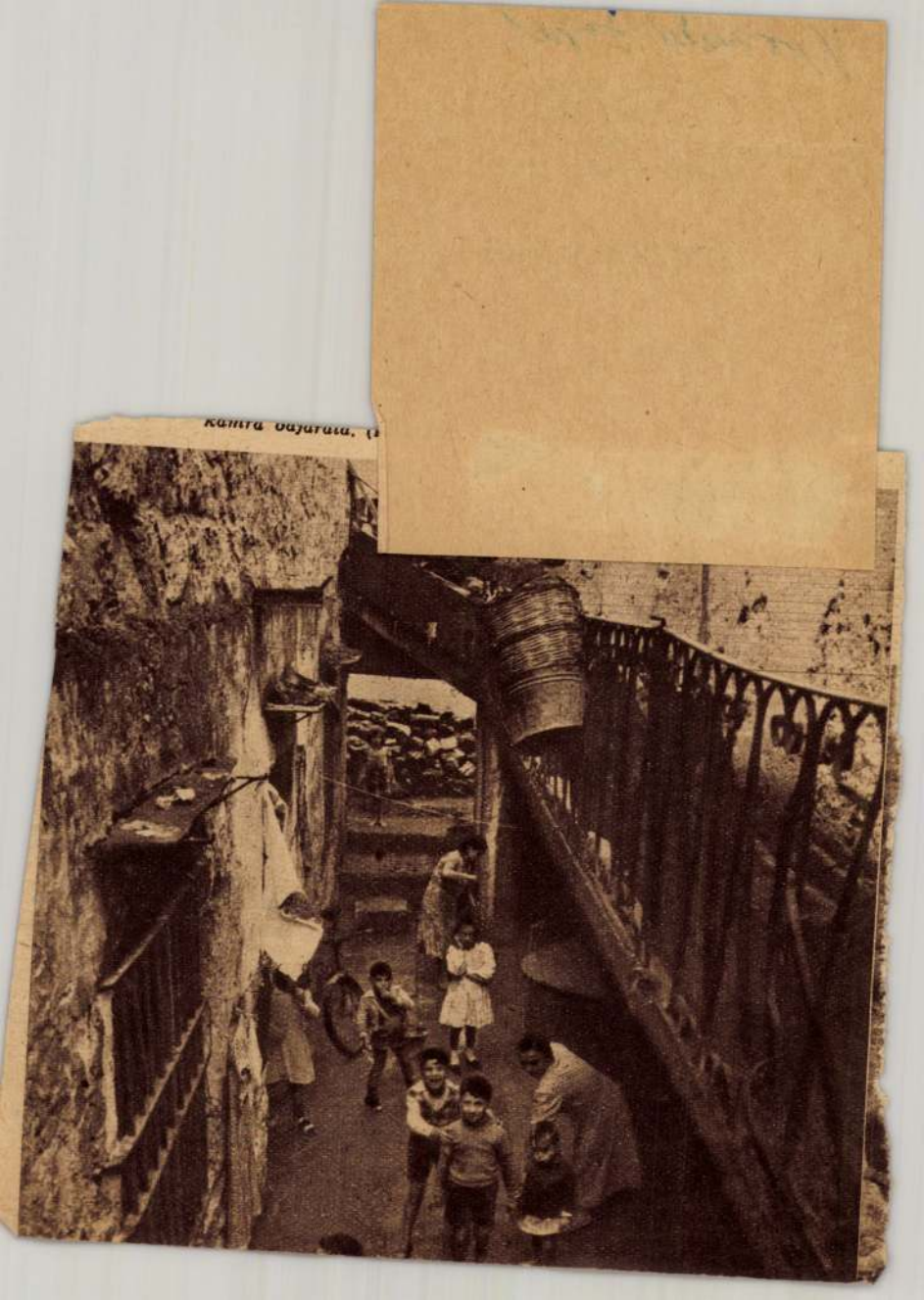

MDK

Kornély József

rajzolta a budapesti látképes römi-kártya illusztrációit. A négy ász-lapon a Halászbástya, a Magyar Tudományos Akadémia, az Operaház, a Vajdahunyad-vár, a Hősök tere a Szépművészeti Múzeummal és a Millenneumi Emlékművel, a Mátyástemplom, a Parlament és a Lánchíd látható. (repr.)

Az ördög export-bibliája.

Érdekes Ujság, Bp. 1958. április 12. 13. l.

Kornek Albert

Művészet 1905. 346

Botticelli Sandro : Angyali
vőlet 67 (603), 1097 (34).

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JUL 22

Dolgozók Lapja Komárom

Kornéli Károly

Kiállítás Budapesten

Kornéli László tatabányai bányász, aki szabad idejében fafaragással, festéssel és rézdomborítással foglalkozik, meghívást kapott kiállítása megrendezésére Budapestre, a Duna Művelődési Ház galériájába. Húsz munkájából álló tárlatát előreláthatólag augusztus végén nyítják meg.

1021

már az első játszmában ők
kezdtek lendületesebben

Korméli László

Népi diszitőművész kiállitás nyilt Tatabányán a Népházban, ahol a tatai Csiszár család cserép edényt, Korméli László tatabányai vájár fafaragványait és fémbomboritásait állitja ki.

Magyar Hirlap 1974/39/8

Korněli Kánló, Jaforagó

Tatalányán nyílt meg
tárlata.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1974. febr. 9.

KORNER Ádám Könyvkötő

(Sátoraljaújhely)

J. Halász Margit: Kereskedőtőke – kérnüvesség – piac a könyves szakmában. In: VIII Kérnüves-ipartörténete Konferencia, 1992. Veszprém, 1993

154

Korner J.

épitesz

l.

Csatkaisoprom muemb.

III. 78. l

MDK

Korner József épitész

MÁVAG Hidmühely, öltöző és mosdó épület.
Uj Épitészet 1948. 343-344.o.

tovább 2

K

~~Hegedüs Béla~~

Korner József

Mátrai László

tervezték a MÁVAG hídműhely, öltöző- és mosdóépületét (Kivitelezés)

Preisich Gábor:

MÁVAG. Hídműhely, öltöző és mosdó épület. Új Építészet 1948 343–344. l. 2 képpel és alaprajzzal.

s E l n ö k s é g!

ogy méltóztassék megküldeni az országos
ektumok jegyzékét, melyek a kormányza-
amint Abauj-Torna vármegye területein

Ludwig Korner, asztalosmester

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvében /1685/-től szereplő Han3 Heinrich Lo3e braunschweigből származó inas nála tanúlt 3 évig. 106.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona, 9.-Kantus János Múz. Győr, 1967.-A Győri Múz. Évkönyve

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

MDK

Korner Sophie

Cigánynő, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat.

1912. 115 l.

M.D.K.

KORNER Sophie festő

1912-ben Nagybányán dolgozott.

Réti: Nagybány... Bp. 1954. 330.l.

R.D.K

KORNER Zsófia fertő

(Wien)

1909-ben Nagybányán a szabad-
iskola növendéke

Réti Bp. 1954. 328. l.

Szabolcsi bronzkorszaki

me

46.1

Apagy. Kutásás alkalmával a piaczon a ref. templom előtt több ádénytaláltatott. Zoltán István főszolgabíró ártól 1903 Maj 11 én. A fül és a részarányosan elhelyezett széles és magas 3 taréj között 10, 14, 12, 10 függ gélyes párhuzamos hornyolat.

Korner Sophie

Ostrák
szul.
Wien 1889
dec. 16.

Nagybányai k.k.
1912
125.

Thiene
21 K

Ferencsi r. kath. plébániatérzplom
VI. 242.
315. l.

Korner, Sophie

1913. zsúrimentes, kiáll.
Mürérhaz.
Anya, olaff 600.—
Gyümötesfák, olaff 400.—
magyar?

~~Amerikai Egyesült Államok V. 39.~~

Korner, Sophie

1914. - febr. - márc. kiáll. -
Müvesiház

Parasztház, 300.-

Rovereit (Roveredo) látképe

TV. 103.

Korner Sophie

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

Szöveg : 254,

MDK

Korner Sophie

Erdő, of.

Börtsök-Réti, Nagyabányai kiáll. kat. 1912.
116 l.

MDK

Korner Sophie

Csendélet, of.

Bürtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.
118 l.

MDK

Korner Sophie

Magyar parasztszoba, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

118 l.

MD K

Korner Zsófia, /Wien/

1909-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje./1902-1912./ 85.1.

MOK

Korner Zsófia
festő

képe a Művésztár kiállitásán

Bálint Aladár: Művészet köréből

Grafikai szemle 1914 évf 2 sz 38 l

Symon von Korneuburg, kőművés M.D.K.

-K

1451-ben szerepel a pozsonyi számadási könyvekben.

Hoffmann Edith: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 30. old.

Kornevics Pál képíró
(cimerfestő) 1708.

Szádeczky L. gr. Pekry Lőrinc levéltára
szárador 1908. 1416-26 l.

Kornguth - Kemény [ ], bábtervező

L: Bródy Vera

P. Kücs Julianna: Vitéz Lánló unokái 7

Népszabadság, Bp. 1978 febr. 15

Korngut (Kemény) Salamon

A Népligetben vert tanyát 100 évvel ezelőtt a szász Érchegység tájairól bevándorolt Korngut (később Kemény) Salamon cirkusz igazgató, vándor-bábmutatvá-nyos

Ferenczy Erika: Az utolsó vásári bábtáncoltató. Új Tükör, 1977. Október 23 - 10 lap.

Rovnyut Salamon
arhuszigazgató

A Néptigetben lévő bábszínházban
a magyar mutatványos bábjátszás
plebejus népi hőse, Vitér László az úr.

Belitska Scholtz Hedvig: Bábtörténeti hiálltás...
Művészet, 1974. Augusztus - 26 lap.

Korngut Salamon
arkusingangató

A Korngut családra vonatkozó legrégibb-ohmány – egy 1883-as működési engedély – szerint a család mutatványos őse Korngut Salamon.

Belitska Scholtz Hedvig: Bábtörténeti kiállítás . . .
Művészet, 1974. augusztus – 26 lap.

Korngut Salamon
cirkuszigazgató-

A Korngut-Kemény féle bábszín-
ház a Népligetben tartotta elő-
adásait.

Bektsha Scholtz Hedvig: Bábtörténeti kiállítás . . .
Művészet, 1974. augusztus - 26 lap.

Korngut Salamon
cirkuszigazgató

Korngut Salamon többféle mü-
fajt ürött, mint cirkuszigazgató,
bűvész, hangász, és bábjátékos járta
az országot.

Bélitska Schott Hedvig: Bábtörténeti kiállítás...
Műrészet, 1974. augusztus - 26 kgs.

Korngut Salamon
cirkuszi gengató

Magafaragta bábait mutatta
be az ország vásárain és bécsi-
in Korngut Salamon.

Belitska Scholtz Hedvig: Bábtörténeti kiállítás...
Műrészet, 1974. augusztus - 26 kep.

id. Korngut-Kemény Henrik
cirkuszi gazgató

Rövid amerikai tartózkodás után, 1912-ben alapította meg Korngut Henrik apjával a rövid életű Columbia Mechanikai Szinkarat a Népligetben.

Belitska Scholtz Hedvig: Bábtörténeti kiállítás...
Müvészet, 1974. augusztus - 26 lap.

id. Korngut-Kemény Henrik
cerkuszigazgató

Korngut Salamon fia, id. Korngut Kemény Henrik a hűvösvölgyi Vagy-réten, a Varosligetben, majd a Nép-ligetben játszott.

Belitska Scholtz Hedvig: Bábtörténeti kiállítás...
Művészet, 1974. augusztus - 26 lap.

id. Korugut - Kemény Henrik
arhusztgangató

1926-ban telepedett le id. Kemény Henrik a Véplégelben és építette fel és építette fel ma is álló bódéját.

Belitska Scholtz Hedvig: Bábtörténeti hiállítás.
Művészet, 1974. augusztus - 26 lap.

MNK

Kornhäusel, Josef

osztrák építész
(1779 - 1860)

P. v. Nobile halása alatt klasszicista. Ő építette a bécsi Landhaus-t, a Münzgebäude-t; Baden mellett a Weilburg-ot, és Mödlingben a Huszártemplomot.

Bermann, Moritz: Österreich-Ungarn im neunzehnten Jahrhundert, Wien 1884 350.0.

Kornhausel József épitén M. D. K.

bécsi Döbrönte, r. k. templom,

épitette 1815 ben

Genth. Mücml. 1959 I. 71

Kornhäusel József

bécsi építész

l.

Mihályfalvaegylm

38. l.

Atilla:

~~kissé~~ balra fordu

Vállig, ~~kerek medail~~

s barkója göndör, bajusza

ja ~~kissé~~ kilátszik. Felir

„Attila"

Rézkarcz, méretei a

9119

Kornhauser Károly

lakatos Trencsén

d

Közlezrkiáll

1356 f

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Kornhauser, Josef

épitén

Gentmüeml

472. l.

Minthogy a várfelügyelőnek aggá
polna egyik kulcsának a
polnával tőszomszédos do
tetteseinek kideritése s
geket fogna okozni: – szi
szőr emlitett kápolnána
megállapodástól eltér
gyen s ezt a várfelügyel
kápolnát és annak előcsa
mával nyitva tartatn

Fogadja Mél

K.D.C.

KORNHOFER, Johann Michael

Született Fertőfehéregyházán

1744.-ben Bécsben házasodott

Agghásy: Barokk szobrászat... Bh. 1959.

I. 226. l.

M.D.K.

Kornides Lajos, festő

Az 1812-ben alakult iglói kőedénygyár egyik alapitója. A "festészet kiváló dilettánsa". Poharakra, stb. képeket festegetett. Bécsből acélmetszetü rajzmintákat hozatott és rajzot tanotott. 202.o.

Mihalik Sándor: A körmöcbányai kőedénygyár kezdő korszaka. 189.o.

Folia Archaeologica. A. 1958. Bp. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bp. 1958

M.D.K.

Kornis

Hegedüs Zoltán: "Peszmegi a haladás utján" c. elbeszélését illusztrálta.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. jan. 6.
1. sz. 14-15. lap

M.D.K.

Kornis

"Szinész arcok" c. rovatban "Szirtes Ádám" cimmel Máriássy Judit ir a müvészről, korábbi és későbbi szerepeiről. Ezek közül készitett illusztrációként három rajzot a müvész.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. febr. 24.
8. sz. 18-19.lap

M.D.K.

Kornis

Gyárfás Miklós: "Szerepek" c. írását illusztrálta.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. ápr. 13.
15. sz. 2o-21. lap

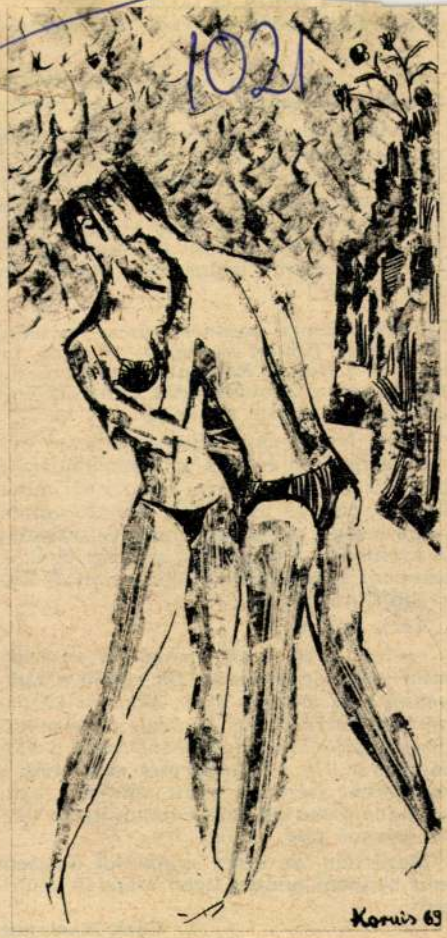

KARCSAI KULCSÁR ISTVÁN:

Egyperces szerelem

A lány parányi bikiniben volt, a fiún tenyérnyi kis nadrág. Lábuk besüppedt a finom szemcsés homokba. Arrébb szikla meredezett, néhány művirág, a háttérben pedig hatalmas fénykép, sirályokkal, habos fehér felhőkkel, tarajos hullámú kék vízzel.

Tétován álltak egymással szemben. A fiú nem tudta pontosan mit kell ilyenkor tenni: szóljon a lányhoz, mutatkozzék be, esetleg valami tréfás megjegyzés... Most látta életében először. Bizonytalan mozdulattal kezet nyújtott. Mindketten mormogtak valamit.

Egy szemüveg bukkant elő, oldalrafésült haj, a száj szögletében cigaretta.

– Ne sokat okoskodjunk, gyerekek – mondta a rendező –, kettőre vissza kell mennem a tévébe. Gyorsan megleszünk. Sok szép fényt kérek, „papi" – fordult az operatőrhöz –, ragyogjon az egész.

Bekapcsolták a lámpákat. Hirtelen minden csillogóan színessé vált. A fiatal pár hunyorgott a fényzuhatagban.

– Gyerekek – szólt most hozzájuk a rendező –, szöveg nincs, zene megy alá. A képen felirat lesz: „Neptun für-

alokkal, el a végtelenbe. Jómagam tulajdonképpen nem szeretek helyet változtatni, nem szeretek, sőt félek utazni, külföldre sem. Legszívesebben egy kastélyban élnék, ahová sok-sok embert hívnék. Nem a tömegtől irtózom, hanem a térváltoztatástól. A repülés, úgy látszik, belső kényszer, akárcsak a festés.

— Ha a hit lenne a témája, milyen címet adna a képnek?

— *Emberek!* — válaszolja gyorsan és azonnal, aztán kiegészíti: *születés, élet és halál.*

Drégely mindennek címet ad. Meghatározott, pontos címet.

— Miért?

— *Mert folytonos küzdelmem van a tematikával. Én úgy festek, mintha naplót írnék.*

A tárlatán minden alkalommal feltüntette a rendező nevét.

— Fontosnak tartja egy díszlet létrejötténél a rendező személyét?

— *Csak azoknak tudok tervezni, akikkel egy nyelven beszélek. Akikkel egy nyelven beszélek, azokat fontosnak tartom, azokat rendkívül tisztelem ...*

Lelkes Éva

az „Oggi" című hetilap tanusága szerint harmincnégy évvel ezelőtt.

— *Zongoristának készültem, Philadelphiában kezdtem tanulmányaimat, később tértem át az énekre, Rómában és Peruggiában.*

Itt, az Opera háziszínpadán máris leül a zongorához, és eljátszik néhány darabot *Bartók* Gyermekeknek sorozatából.

Csak úgy mellékesen említi, hogy repertoárján kilencvenhét szerep sorakozik — valamennyiért rajong! — évente nyolcvanszor lép operaszínpadra, és tetejébe pedig negyven dalestje is van.

— *Éppen ezért folyton újat meg újat kell tanulnom, mert nem untathatom a közönséget mindig ugyanazzal a műsorral. Legközelebb Amerikában dalestem műsora Monteverditől Dallapiccoláig jó néhány évszázadot foglal össze.*

1958-ban Karajan fedezte föl (őt is, mint oly sok mindenkit!); akkor énekeltette vele először a Falstaff Annáját a Scala színpadán. Azóta örökösen utazik, két otthonát (az egyik Rómában van, a másik New Yorkban) alig-alig látja. Szereti ezt az életmódot?

— *Voltaképpen szeretem. Izgalmas kaland ez: tegnap New York, ma Budapest, holnap Róma ...*

Mario Lanfranchi, rokonszenves, kiváló művész, elmondja, hogy Anna Moffóval 1956-ban került össze. Ő akkor a milánói televízióban dolgozott, s Rómából küldték el neki az akkor meghallgatásra jelentkező fiatal énekesnő fényképét.

— *Szép lány, mondtam, de amikor először megláttam, majdnem visszariadtam tőle. Magasabb volt, mint ahogy elképzeltem és túlságosan energikus a kézfogása.*

... Anna Moffo és férje, Mario Lanfranchi, a neves filmrendező

Aztán mégis velem debütált, én rendeztem a Pillangókisasszonyt a televízióban.

Azóta csupa báj és szelídség, ha előadás napján gyötri is a lámpaláz. S azóta is Lafranchi tanítja színészi játékra, ő állítja be jóformán minden szerepét. Pedig felsorolni sem tudja, hogy hány világhírű rendezővel és karmesterrel szerepelt együtt. Hogy kit szeret leginkább? Moffo erre nem válaszol ...

Töméntelen a parádés lemeze, és eddig kilenc filmen szerepelt. Nemrég fejezte be a *Harold Robbins* „The Adventurer"-jének a filmváltozatát, nemcsak énekel, hanem játszik is benne.

Anna Moffo tanulságos és érdekes példája a modern énekes-primadonnának. A hang és az énekkultúra, a kimüvelt muzikalitás csak az egyik fele annak, amivel a közönséget világszerte magával ragadja. A másik fele a nagyszerű színészi játék és színpadi megjelenés. Szebb, mint a legszebb filmsztár ...

Férje bólint:

— *Neki épp ezért nehezebb a dolga, mint más énekesnőnek. Ha valaki a színpadon nem annyira szép, akkor a közönség együttérez vele és örül, ha énekesi produkciójával ellensúlyozni tudja a külsőségeket. Ha a feleségemet meglátják a nézőtéren, szépsége miatt már-már gyanakodva fogadják, szigorúbban ítélik, többet várnak tőle ...*

Megértem, de azért sajnálatot mégsem kelt bennem amiért ilyen szépnek született ...

Gách Marianne

döruha fogalom." Ennyi. Ti adjátok az egésznek a hangulatát. Fiatalok vagytok, szépek. Egy kis hancúrozás kell itt a homokon. Színesben ez istenien mutat. Egy beállításban lemegy az egész.

Az operatőr fekete kendővel kötötte be fél szemét, hogy jobban lássa a képet a keresőben. Olyan volt mint egy kalózkapitány. Előbukkant a gép mögül.

– A végén közelhozom a gyerekeket. Rájuk megyek varioglaukárral.

– Zseni vagy, „papi" – mondta a rendező. – Kezdhetjük!

A fiú a lányhoz lépett, komolyan nézték egymást.

– Na, várjunk, várjunk –, harsant fel a rendező szava. – Fussatok le innen balról, a fiú kézen fogva hozza a lányt, csók, aztán lehemperedtek a homokba. Szépen ölelkeztek itt még egy darabig. Fog ez menni, csak szét ne rúgjátok ezt a parányi díszletet.

Megcsinálták pontosan, kötelességszerűen. A fiú érezte a lány hűvös bőrét, minden porcikája ellenkezését.

– Gyerekek! – játszotta a kétségbeesettet a rendező. – Mit csináltok? Te színész vagy, kisapa, vagy mi az isten – mondta a fiúnak. – Te is profi vagy kisanyám, nem igaz? – fordult a lány felé.

A lány megállt, makacsul lehajtotta fejét, mint aki nem is óhajt többé ebből a pózból megmozdulni. A rendező hozzálépett, sután magához vonta a fejét és atyailag megcsókolta szemébe lógó fényes barna haját.

– Csak semmi sértődés, semmi félreértés. Munkára fel! Próba indul!

Most, hogy kipróbálták a járást, egészen simán ment a mozgás, az ölelés. A lány a hátán feküdt, a fiú föléje hajolt. A lány szemében hideg fények villództak. „Ugyan, kisanyám" – válaszolt a fiú tekintete – „azt hiszed, hogy éppen te kellesz, éppen most? Mi a fenének heccelném fel magam?"

– Ha még egyszer jól megcsináljátok, a következőt felvesszük.

Újra a futás, a csók, a hempergés. Most a lány hajába fúrta a fejét a fiú, és ettől az önkéntelen őszinte gesztustól, a lány friss illatától egyszerre egy másodpercre eltűnt a kulissza, a reflektorok, a körülöttük nyüzsgő stáb.

– Csapó! Felvétel indul.

Újra lefutottak, ölelkeztek. Felhevültek voltak mind a ketten. Szaporán lélegeztek. Leheletnyi veríték borította el a lányt. A fiú most egy pillanatra belefeledkezett az ölelésbe, de a lány mereven megfeszült, élettelen maradt.

– Ne tartsunk egy kis szünetet? – kérdezte az operatőr.

– Apikám, most jönnek bele. Szünetet? Ne kacagtass! Gyerünk, csapó! Felvétel indul!

Megint az előbbi játék. A fiú ölelte a lányt. Egyszercsak észrevette, hogy egészen közelről nézve apró szeplők tűnnek elő a bőrén. Ettől valami megindultság félét érzett. Hirtelen nemcsak kívánta, megszerette a lányt. Még a nevét sem tudom – futott át rajta. A lány most is feszült volt, görcsös.

– Nekem jó – mondta a rendező.

– Ha lehet, csináljuk meg még egyszer. Bevágott egy fény – mondta az operatőr.

És akkor, ahogy lehemperedtek, a fiú érezte, hogy lassan enged a lány görcsös merevsége, feloldódik az ölelésben, félrecsúszott a bikini parányi felsőrésze, bőrén érezte kis mellét, a szája engedett a csóknak. Meddig tarthatott? A fiú nem tudta, nem tudott semmit, csak a fiatal lánytestet érezte, haja illatát, a szája ízét.

– Nekem jó – mondta az operatőr.

– Az első és a harmadik felvételt kérem másolni! – szólt a rendező.

A fiú futott az öltözőbe. Gyorsan öltözködött. Percek alatt kint volt az udvaron. Várt. Nagy sokára egy szemüveges fiatalember bukkant elő, hóna alatt kéziratköteg, egy köpcös, sörtehajú férfinek magyarázott. Lassan mentek át az udvaron, szinte lebegni látszottak. Később overállos munkások ballagtak át a másik irányból. Ugyancsak komótosan, ráérősen. A fiú sokáig várt. Egyszer visszaszaladt még a műterembe, sötét volt. Bekukkantott a női öltöző folyosóra, az ajtók zárva.

A lány nem volt sehol.

versenyt, elvégezte a főiskolát, és Stuttgartban egyéves ösztöndíj várta. Az egy évet újabb év toldotta meg, közben jóformán játszi könnyedséggel lett belőle *európai hírű énekesnő.* És férjhez is ment: itt ül mellette *Richard Anlauf,* német baritonista, a neves koncerténekes.

Kitárultak előtte a világ kapui. Tavaly nyáron Karajannal a Carmen Mercedesét énekelte Salzburgban, most nemrég pedig már Carmen szerepével aratott diadalmas sikert Stuttgartban.

— *Éppen Milánóban koncerteztem* — meséli Hamari Júlia — *amikor Gundula Janović volt a partnerem, és az ő impresszáriója hívott meg, előbb a Máté passió, aztán a János passió németországi előadására, majd Salzburgba. Egy hét alatt tanultam meg otthon, négy fal között a Mercedes francia szövegét, Karajan nevetett a kiejtésemen, amikor bemutatkoztam neki. De aztán sikerült ezt is kijavítanom és Karajan útmutatásai életre szólók számomra. Keveset instruált, egy-két szavától minden megvilágosodott bennem és körülöttem. Akadt néhány emlékezetes élményem. A Carmen-előadásból filmet is csináltak. Némán, magamban énekeltem, amikor hallgattam a szinkron felvételeket aztán egy á-hoz érkeztünk. Karajan rám szólt: „Vigyázzon, ha ilyen nagyra tátja a száját, még kiesik belőle!"*

Amikor utoljára beszélgettünk (az volt élete első interjúja) Hamari Júlia azt mondta: *pódiuménekesnőnek készül.* Igen, értem, Karajan hívásának nem tudott ellenállni. De most a Carmen? Akárhogy is történt, a viharos siker Hamarit igazolta.

[illegible] előadás után mégis félretettem. Ha sikerem volt is vele, úgy érzem, túlságosan fiatal vagyok még hozzá, meg kell tanulnom, hogy necsak magamból induljak el, hanem kívülről is láttatni tudjam a figurát.

— Vagyis, most egy időre elbúcsúzik a színpadtól?

— *Azt nem, csupán másfajta szerepeket tanulok. Most egy kis kerülővel a mezzoszoprán koloratúra felől közelítem meg újra a drámát. A Sevillai borbély Rosinájára készülök. Rossini Hamupipőkéjére, és a Cosi fan tutte Dorabellájára . . .*

Hangterjedelme kitágult, ma már *két és fél oktávot ragyogtat, f-től c-ig* teljes szépségben, vivőereje jóval nagyobb, mint két évvel ezelőtt volt.

Néhány adat a temérdekből. A fesztiválok, amelyeken szerepelt: Barcelona, Madrid, Besançon, Salzburg, Wien, Scheweningen, London City Festival. S a karmesterek? Csak kapásból ragadunk ki néhány nevet: Vittorio Gui, Giulini, Abbado, Peter Maag, Mattacic, Horenstein, Carlos Kleiber, Schippers, Erede és Karajan, akiről már szó volt . . .

— *Legnagyobb élményem a Verdi Requiem volt Bécsben Abbadóval. Christa Ludwig helyett ugrottam be, egy főpróbával (amelyen Klemperer is megjelent) . . .*

És eddigi pályájának legnagyobb sikere? Nyáron volt a bécsi dalestje. Erről jut eszünkbe, hogy nemrég a világhíres zongoraművész Werba professzor látogatta meg stuttgarti otthonában, egy napig együtt próbálták közös koncertműsorukat, amelyet Hamburgban aztán lemezre is fölvesznek. Schubert, Wolf, Schumann, Brahms, Beethoven . . .

ződik sehová. Sem most, sem később,

1969 JAN 17
FILM SZINHÁZ MUZSIKA
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

— *Én még túlságosan romantikus vagyok ahhoz, hogy bátorságom legyen Bartók és Kodály dalainál modernebb hangvétellel próbálkozni. De a férjem mellett lassan-lassan megszeretem ezeket is . . .*

— Úgy érzi, beteljesedtek az álmai?

— *Nem, dehogyis érzem azt. Én sosem vagyok elégedett önmagammal. Azt hiszem, amíg csak énekelek, mindig keresem önmagamat és az énekművészet lehetőségét. De hogy milyen sokat tanultam itthon a főiskolán, Sipos Jenőtől, azt csaknem napról napra mindinkább érzem.*

Az első budapesti szereplése *Lehel György* vezényletével a János passió lesz.

— *Akkor engem is elfog majd a lámpaláz . . . Már most izgulok és boldog vagyok. Végre megint idehaza énekelhetek. Tudom, mit várnak tőlem és itthon újra vizsgázom a közönség előtt, sőt önmagam előtt is . . .*

(gách)

M.D.K.

Kornis

Hubay Miklós: "Egy délelőtt Jannisz Ritszosznál" c. emlékezését illusztrálta Ritszosz görög költőről készült rajzával.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. ápr. 27.
17. ~~xxpx~~ sz. 22. lap

M.D.K.

Kornis

Balázs Sándor: "Esetek és balesetek" c. elbeszéléséhez készitett illusztrációt.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. szept. 7.
36. sz.2o-21. lap

M.D.K.

Kornis

Szakonyi Károly: "Ősszel majd megint" c. elbeszélését illusztrálta.

A következő példányban Bárány Tamás: "Zsibvásár" c. novellájához készitett illusztrációt.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968.aug.17. 33.sz. 2o. lap.
" " " " " 24. 34. " 2o. "

M.D.K.

Kornis

Fehár Klára: "Nem és valóság, annak évi mása" c. elbeszélését illusztrálta.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. szept. 21. 38. sz. 2o-21. lap

M.D.K.

Kornis

Bárdy Tamás: "Bemutatók előtt" c. irását illusztrálta.

A következő, 41. sz. példányban F. Rácz Kálmán "Szinészhistória" c. elbészéléséhez készitett illusztrációt.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. okt. 5.
4o. sz. 2o. lap
1968. okt. 12. 41. sz. 2o. lap

M.D.K.

Kornis

Hárs László: "Emma személyazonossága" c. elbeszélését illusztrálta.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. aug. 31.
35. sz. 2o-21. lap

M.D.K.

Kornis

Illés Enre: "A színésznő náthája" c. elbeszélését illusztrálta.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. juli. 27.
3o. sz. 2o-21. l p

M.D.K.

Kornis

Kürti László: "Vándorszinész – harminc lóerővel" c. elbeszélését illusztrálta.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. juli. 13.
28. ~~ix~~ sz. 2o-21. lap

M.D.K.

Kornis

Koroda Miklós: "Az eltünt léggömb nyomában" c. elbeszélését illusztrálta.

Palotai Boris: "A szerep" c. elbeszéléséhez készitett illusztrációt.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. okt. 19.42.sz.
.14. lap
1968. okt. 26. 43. sz. 2o. lap

M.D.K.

Kornis

Hegedüs Zoltán: "Tökéletes rendezés" c. elbeszélését illusztrálta.

Illés Jenő: "Koldusfinálé" c. irásához készitett illusztrációt.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. nov. 2.
44. sz. 2o. lap
1968. nov. 9. 45. sz. 2o. lap

M.D.K.

Kornis

Somló István: "A jószivü szinész" c. elbeszélését illusztrálta.

Karcsai Kulcsár István: "Rétfalvi és Gereben" c. elbeszéléséhez készitett illusztrációt.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. nov. 16.
46. sz. 2o. lap
1968. nov. 23. 47. sz. 2o. lap

M.D.K.

Kornis

Kunszery Gyula: "Bekonferálta: Ady Endre" c. irását illusztrálta.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. dec. 14. 5o. sz. 2o. lap

M.D.K.

Kornis

F. Rácz Kálmán: "Szigligeti emlék" c. elbeszélését illusztrálta.

Gyárfás Miklós: "A Liliom falun" c. elbeszéléséhez készitett illusztrációt.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. nov. 3o.
48. sz. 2o. lap
1968. dec. 7. 49. sz. 2o. lap

M.D.K.

Kornis

Hegedüs Zoltán: "Szinészi paradoxon" c. irását illusztrálta.

Sas György: "Nehéz barátkozás" c. elbeszélésé hez készitett illusztrációt.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. dec. 21.
51. sz. 24. lap
1968. dec. dec. 28. 52. sz. 22. lap

M.D.K.

Kornis

Mándy Iván: "Levél a padból" c. irását illusztrálta.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. ápr 2o.
16. sz. 2o. lap

M.D.K.

Kornis

Fekete Pál szinmüvész és operaénekesről készült rajzát bemutatja a lap Balassa Imre: "Az örök "comediante" c. visszaemlékezésének keretében az "Arcok a tegnapból" c. rovatban.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. szept. 3o.
X. évf. 39. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Ráthonyi Ákos-ról készült rajzát hozza a lap Boross Elemér: "A bonviván rejtélye" c. visszaemlékezése illusztrációjaként az "Arcok a tegnapból" c. rovatban.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. szept. 23.
X. évf. 38. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Ascher Oszkár előadóművészről készült rajzát hozza a lap Szécsi Ferenc: "Költők tolmácsa" c. visszaemlékezése keretében az "Arcok a tegnapból" c. rovatban.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. szept. 16.
X. évf. 37. sz. 24-25. lap

M.D.M.

M.D.K.

Kornis

Prielle Kornélia szinmüvészről készült rajzát hozza a lap Bálint Lajos: "Háromszáz szerep" c. visszaemlékezésének keretében az "Arcok a tenapból" c. rovatban.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. szept. 9.
X. évf. 36. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Pünkösti Andorról készitett rajzát hozza a lap Felkai Ferenc: "Ujságiró, iró, rendező" c. visszaemlékezésének illusztrációjaként az "Arcok a tegnapból" c. rovatban

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. okt. 7.
X. évf. 4o. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Szentgyörgyi István szinművészről készült rajzát hozza a lap Galamb Sándor: "A magyar Laroche" c. visszaemlékezésének illusztrációjaként az "Arcok a tegnapból" c. rovatban

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. okt. 14.
X. évf. 41. sz. 24-25. lap

.Ã.I.M

M.D.K.

Kornis

Horváth Árpád szinigazgató és rendező portréját rajzolta meg az "Arcok a tegnapból" c. rovat számára, Major Tamás: "Egy ember, aki nem érte meg a korát" c. visszaemlékezése keretében.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. nov. 4.
X. évf. 44. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Mihályi Ernő szinművészről készült rajzát bemutatja a lap Mátrai-Betegh Béla: "Aki a lelkét maszkirozta" c. visszaemlékezése keretében az "Arcok a tegnapból" c. rovatban.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. okt. 28.
X. évf. 43. sz. 24-25. lap

.Y.D.

M.D.K.

Kornis György

Gyárfás Miklós: „Tanuljunk gyorsan könnyen drámát irni."- c. közl. sorozat illusztrációit készíti az egyes példányokban megjelenő folytatásokhoz.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. nov. 11.
X. évf. 45. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Jávor Pál szinművészről készitett rajzot az "Arcok a tegnapból" c. rovat számára.
Repr.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. aug. 27.
IX. évf. 35. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Lehotay Árpád szinmüvészről készitett rajzot az "Arcok a tegnapból" c. rovat részére.

Film Szinház Muzsi a, Bp. 1965. aug. 13.
IX. évf. 33. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Márkus Emilia szinművésznőről készült rajzát hozza a lap az "Arcok a tegnapból" c. rovatban.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. szept. 3.
IX. évf. 36. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Rátkai Márton szinművészről készitett rajzát hozza a lap az "Arcok a tegnapból" c. cikksorozat élén. A "Szinháztörténeti emlékezések" során Magyar Bálint ir a müvészről -Rátkai Mártonról- "A polgármester elköszön" cimmel.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. julius 16.
IX. évf. 29. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Bajor Gizi szinmüvésznőről készitett rajzát az "Arcok a tegnapból" c. folytatólagosan megjelenő cikksorozat keretében hozza a lap. "Szinháztörténeti emlékezése" alcimmel ezek a beszámolók régi nagy szinmüvészekről beszélnek.

Benedek András: "A titokzatos és kiszámithatatlan" c.
Film Szinház Muzsika, Bp.1965. juni 18. IX. évf. 25. sz. 24-25. lap

.D.K.

M.D.K.

Kornis

Rajza Jászai Mari szinmüvésznőről "Arcok a tegnapból" c. cikksorozat keretében, amelyek "Szinháztörténeti emlékezések" alcimmel régi nagy szinészekről beszélnek.

Gyergyai Albert: "Jason, egy dalt tudok..." c. Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. juni 11. IX. évf. 24. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Kállai Ferenc: "Szerződésben az emlékezettel" c. visszaemlékezéséhez készitett a művész rajzot Mányai Lajos szinművészről, "Arcok a tegnapból" c. rovatban.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. febr. 4.
X. évf. 5. sz. 24. lap

M.D.K.

Kornis

Kállai Ferenc: "Szerződésben az emlékezettel" c. visszaemlékezéséhez készített a művész rajzot Mányai Lajos szinmüvészről, "Arcok a tegnapból" c. rovatban.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. febr. 4.
X. évf. 5. sz. 24. lap

M.D.K.

Kornis

Mészöly Tibor: "A vigszinházi stilus megteremtője" cimmel ir Ditrói Mórról, a Vigszinház volt igazgatójáról. A visszaemlékezés illusztrációjaként a müvész megrajzolta Ditrói Mór arcképét.

"Arcok a tegnapból" c. rovat

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. január 28.
X. évf. 4. sz. 24-25. lap

M.D.K.

M.D.K.

Kornis

Bálint Lajos: "Az utolsó mohikán" cimmel visszaemlékezik Szacsvay Imre szinművészre az "Arcok a tegnapból" c. rovatban. A művészről készitett rajzzal illusztrálja a közl.-t.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. január 21. X. évf. 3. sz. 24. lap

M.D.H.

Norris

Définit la joie : "Ma utolsó mondatom" címmel visszaemlékezik Szécsay Imre színművészre az "Arcok a tegnapból" c. rovatban.
A művészről készített részletet Illésfalvi a közl.-t.

Film Színház Muzsika. Bp. 1966. január 21.
X. évf. 3. sz. 24. lap

M.D.K.

Kornis

Stella Adorján: "Lelket adott az élethez, lirát a lirához" cimmel közölt visszaemlékezéséhez készitett Gombaszögi Frida szinmüvészről rajzot a cikk illusztrációjaként.
"Arcok a tegnapból" c. rovat.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. január 14.
X. évf. 2. sz. 24. lap

M.D.E.

Fornis

Stella Adorján: "Lelket adott az élethez, lirát a lirához" cimmel közölt visszaemlékezésének készített Gombaszögi Frida szinmüvészről rajzot a cikk illusztrációjaként.

"Arcok a tegnapból" c. rovat.

Film Szinház Muzsika, Sp. 1966. január 14.
X. évf. 2. sz. 24. lap

M.D.K.

Kornis

Galamb Sándor: "Kis szerepek - nagy szinész" cimmel visszaemlékezés Szerémy Zoltán szinművészre, akiről készitett rajzával illusztrálta a cikket a müvész.

"Arcok a tegnapból" c. rovat.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. január 7.
X. évf. 1. sz. 24-25. lap

M.D.K.

M.D.K.

Kornis

Rajza Gyenes László szinmüvészről, Mészáros Sándor: "A pontos ember" c. visszaemlékezésének illusztrációjaként az "Arcok a tegnapból" c. rovat számára.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. junius.
X. évf. 22. sz. 24-25. lap

.D.R.

M.D.K.

Kornis

Rajza Abonyi Géza szinmüvészről, Galamb Sándor: "Három hur" c. visszaemlékezésének illusztrálására az "Arcok a tegnapból" c.rovat számára.

Film Szinház Muzska , Bp. 1966. május 27.
X. évf. 21. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Upor Tiborról készitett rajzot Kazimir Károly: "Az egyetlenegy" c. visszaemlékezéséhez az "Arcok a tegnapból" c.rovat számára.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. juli. 22.
X. évf. 29. sz. 24-25. lap

M.D.V.

M.D.K.

Kornis

Balassa Imre: "A bel-canto művésze" cimmel irja visszaemlékezéseit Patáky Kálmánról. Az operaénekes arcképét megrajzolta a művész az "Arcok a tegnapból" c. rovatban közölt megemlékezés illusztrációjaként.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. juli. 29.
X. évf. 3o. sz. 2e 24-25. lap

M.D.K.

M.D.K.

Kornis

Góth Sándor szinmüvészről készült rajzával illusztrálja a lap az "Arcok a tegnapból" c. rovatban közölt visszaemlékezést, amelyet Galamb Sándor irt "Gyorsvonat - első osztály" cimmel.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. márc. 25.
X. évf. 12. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Rajza Nyárai Antal szinmüvészről az "Arcok a tegnapoból" c. rovatban megjelent visszaemlékezéshez, amelyet Boross Elemér irt "A vén bohém" cimmel.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. márc. 18.
X. évf. 11. sz. 24. lap

.D.E.

Norris

Nejza Nyárai Antal színművészetről az "Arcok a tegnapból" c. rovatban megjelent visszaemlékezésben, amelyet Borcsa Elemér írt "A vén bohém" címmel.

Film Színház Muzsika, Bp. 1966. márc. 18.
X. évf. 11. sz. 24. lap

M.D.K.

Kornis

Rajza Csortos Gyuláról az "Arcok a tegnapból" c. rovatban közölt visszaemlékezés illusztrációjaként. A cikket Bálint Lajos: "A szinpadok vándora" cimmel irta a müvészről.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. márc. 11.
X. évf. 10. sz. 24-25. lap

M.D.E.

Хотяз

M.D.K.

Kondor Béla

Illusztrációi "élménytadóak"-irja a "Krónika" c. rovat Francis Carco: Villonról szóló regényét diszitő rajzokról.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. márc. 11.
X. évf. 10. sz. 23. lap

M.D.R.

M.D.K.

Kornis

Rajza Varsányi Irén szinmüvésznőről az "Arcok a tegnapból" c. rovatban közölt visszaemlékezéshez, melyet Gyergyai Albert "Irénke" cimmel irt.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. márc. 4.
X. évf. 9. sz. 24. lap

M.D.K.

Kornis

Az "Arcok a tegnapból" c. rovatban közölt Somló István: "Értjük egymást – ugyebár?" c. visszaemlékezés illusztrációjaként a művész megrajzolta Jób Dániel szinigazgató arcképét.

Rajza Kürti József szinművészről.
Galamb Sándor: „Ödipusz király a cirkuszban" cimmel irja visszaemlékezését a fenti rovatban.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. febr. 18.
X. évf. 7. sz. 30-31. lap
febr. 25. 8. " 30-31. "

M.D.K.

Kornis

Cenner Mihály: "Zsani néni" cimmel ir Vizvári Mariska szinmüvészről, akinek arcképét megrajzolta a müvész a cikk illusztrálására.

"Arcok a tegnapból" c. rovat
Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. febr. 11.
X. évf. 6. sz. 24-25. lap

.M.G.B

M.D.K.

Kornis

Rajza Tanay Frigyesről az "Arcok a tegnapból" c. rovatban megjelent -Bálint Lajos:- "A szinpad hercege" c. visszaemlékezésének illusztrálására.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. ápr. 22.
X. évf. 16. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Rajza Márkus Lászlóról az "Arcok a tegnapból" c. rovatban megjelent -Magyar Bálint:- "Reneszánsz művész a huszadik században" c. visszaemlékezésének illusztrációjaként.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1966. ápr. 15.
X. évf. 15. sz. 24. lap

.N.D.K.

M.D.K.

Kornis

Rajza Komlós Vilmos szinmvészről az "Arcok a tegnapból" c. rovat visszaemlékezésének illusztrációjára.
Nádasi László: "Vili bácsi" cimmel ir a szinmüvészről.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. ápr. 8.
X. évf. 14. sz. 24-25. lap

.

M.D.K.

Kornis

Rajza Ladányi Ferenc szinmüvészről Gyárfás Miklós: "Az értelemtől az érzelemig" c. visszaemlékezéséhez az "Arcok a tegnapból" c rovatban.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. ápr. 1.
X. évf. 13. sz. 24-25. lap

.M.S.M

Korais

M.D.K.

Kornis

Székely Mihály operaénekesről készitett rajzot az "Arcok a tegnapból" c. rovat számára, amelyben Balassa Imre: "A operaszinpad klasszikusa" cimmel irja visszaemlékezését.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. május 2o.
X. évf. 2o. sz. 24-25. lap

M.D.I.

M.D.K.

Kornis

Rajza Oláh Gusztávról az "Arcok a tegnapból" c. rovat számára, amelyben Staud Géza ir a müvészről "az Opera varázslója" cimmel.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. május 13. X. évf. 19. sz. 24-25. lap

M.D.I.

Morris

M.D.K.

Kornis

Rajza Forgács Rózsi szinmüvészről az "Arcok a tegnapból" c. rovatban megjelent Boross Elemér: "Ibsen görög unokája" c. visszaemlékezés illusztrációjaként.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1966. május 6.
X. évf. 18. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Rajza Apáthi Imre szinmüvészről az "Arcok a tegnapból" c. rovat számára, Benedek András: "Kedves kamaszok, komisz felnőttek" c. visszaemlékezésének illusztrálására.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. ápr. 29.
X. évf. 17. sz. 24-25. lap

M.D.F.

M.D.K.

Kornis

Rott Sándor szinmüvészről készitett rajzot Boross Elemér: "A nagy Rott" c. visszaemlékezéséhez az "Arcok a tegnapból" c. rovat számára.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. juli. 15.
X. évf. 28. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Gál Gyula szinmüvészről kés zitett rajzot Galamb Sándor: "Gyula bácsi a tanár ur" c. visszaemlékezéséhez az "Arcok a tegnapból" c. rovat számára.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. juli.8.
X. évf. 27. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Halasi Andor: "A tyuklevestől Constantin abbéig" c. visszaemlékezéséhez készitett a müvész rajzot Ujházi Ede szinmüvészről az "Arcok a tegnapból" c. rovat számára.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. juli. 1.
X. évf. 26. sz. 24-25. lap

M.D.M.

Kopia

M.D.K.

Kornis

Sándor Erzsi operaénekesnőről készitett raj-
zot Vitéz Tibor: "A koloratur primadonna"
c. visszaemlékezéséhez az "Arcok a tegnapból
c. rovat számára.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. juni 24.
X. évf. 25. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Beregi Oszkár szinmüvészről készitett rajzot Illés Jenő: "A szinész estéje" c. visszaemlékezéséhez "Arcok a tegnapból" c. rovat számára.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. juni 17.
X. évf. 24. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Rajza Anthes György operaénekesről, Koch Lajos: "A nagy tenorista" c. visszaemlékezéséhez illusztrációként az "Arcok a tegnapból" c. rovat számára.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. juni. 1o.
X. évf. 23. sz. 24-25. lap

.D.E.

Kornis

Illés Jenő: "Miniatürök" c. irását illusztrálta a lapban.

•

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. nov. 8.
XIII. évf: 45. sz. 14. lap

Kornis

Hárs László: "Példázat Bözsiről" c. elbeszélé
sét illusztrálta a lapban.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. dec. 13.
XIII. évf. 5o. sz. 1o-11. lap

Kornis

Karinthy Ferenc: "Ez Az" c. irását illusztrálta a lapban.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. nov. 29.
XIII. évf. 48. sz. 14-15. lap

Kornis

Hegedüs Zoltán: "A szerelem mély érzés" c. elbeszélést illusztrálta a lapban.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. dec. 6.
XIII. évf. 49. sz. 10-11. lap

Korniss

Illés Jenő: "Nyári vázlatok" c. elbeszélését illusztrálta a lapban.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. augusztus 2.
XIII. évf. 31. sz. 12-13. lap

Kornis

Felkai Ferenc: "Két miniatür" c. irását illusztrálta a lapban.
Repr.

Film Szinház Muzsika, Bp. 197o. ápr. 11.
XIV. évf. 15. sz. 12-13. lap

Kornis

F. Rácz Kálmán: "A nagy finálé" c. elbeszéléséhez készitett illusztrációt.
Repr.

Film Szinház Muzsika, Bp. 197o. márc. 28.
XIV. évf. 13. sz. 12-13. lap

Kornis

Palotai Boris: "Baleset" c. elbeszéléséhez készitett illusztrációt a lap részére. Repr.

Film Szinház Muzsika, Bp. 197o. febr. 21. XIV. évf. 8. sz. 12-13. lap

Kornis

Szakonyi Károly: "A bódé" c. elbeszélését illusztrálta a lapban.

Film Szinház Muzsika, Bp. 197o. febr. 28.
XIV. évf. 9. sz. 12-13. lap

Kornis

Karcsai Kulcsár István: "Helyzet gyakorlat 1945." c.-Gellért Endréről szóló-elbeszélését, Gellért Endréről készült rajzával illusztrálta.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1970. jan. 31.
XIV. évf. 5. sz. 10-11. lap

Kornis

Bárány Tamás: "Levél, volt iskolámba" c. írását illusztrálta a lapban.

Film Szinház Muzsika. Bp. 197o. jan. 3.
XIV. évf. 1. 12-13. lap

Kornis

Bogáti Péter: "Oktalan históriák" c. elbeszélését illusztrálta a lapban.
Repr.

Film Szinház Muzsika, Bp. 197o. jan. 1o.
XIV. évf. 2. sz. 12. lap

Kornis

Hárs László: "Első szerepem" c. elbeszélését illusztrálta a lapban.
Repr.

Film Szinház Muzsika, Bp. 197o. jan. 17.
XIV. évf. 3. sz. 12-13. lap

M.D.K.

Kornis

Pethes Imre szinmüvészről készitett rajzát a lap hozza "Arcok a tegnapból" c. rovatának illusztrálására. Ezek a "Szinháztörténeti emlékezések" régi nagynevü szinmüvészekről szólnak.

Benedek Marcell: "Cyranótól Lear királyig" c. Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. juni 25. IX. évf. 26. sz. 24-35. lap

.

M.D.K.

Kornis

Ódry Árpád szinmüvészről készitett rajzát bemutatja a lap az "Arcok a tegnapból" c. és "Szinháztörténeti emlékezések" alcimmel közölt cikk keretében.

Bálint Lajos: "Ódry Árpád" c.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. juli 2. IX. évf. 27. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Sugár Károly szinművészről készitett rajzát a lap az "Arcok a tegnapból" c. cikksorozat keretében hozza „Szinháztörténeti emlékezések" alcimmel.

Major Tamás: "Egy legendás művész" c. Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. julius 9. IX. évf. 28. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Bartos Gyula szinmüvész arcképét készitette az "Arcok a tegnapból" c. rovat számára. Repr.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. szept. 10.
IX. évf. 37. sz. 24-25. lap

M.D.R.

Kornis

Bertos Gyula szinmuvesz arckepet készitette
az "Arcok a tegnapból" c. rovat számára.
Kepr.

Film szinésa Budapest, Bp. 1965. szept. 10.
IX. évf. 37. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Timár József szinmüvészről készült rajzát bemutatja a lap az "Arcok a tegnapból" c. cikksorozat keretében "Szinháztörténeti emlékezések" alcimmel Keresztury Dezső "...ahogy a csillag megy az égen..." c. visszaemlékezésében.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. juli. 23.
IX. évf. 30. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Gárdonyi Lajos szinművészeről készitett rajzot az "Arcok a tegnapból" c. rovat számára. Repr.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. okt. 22.
IX. évf. 43. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Kabos Gyula szinművészről készített rajzát bemutatja a lap az "Arcok a tegnapból" c. rovat keretében.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. nov. 5.
IX. évf. 45. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Basilides Mária szinmüvészről készitett rajzot az "Arcok a tegnapból" c. rovat számára.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. okt. 8.
IX. évf. 41. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Uray Tivadar szinművészről készitett rajzát bemutatja a lap az "Arcok a tegnapból" c. rovatának keretében.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. dec. 17.
IX. évf. 51. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Rajnai Gábor szinmüvészről készült rajzát bemutatja a lap, amelyet a müvész az "Arcok a tegnapból" c. rovat számára készitett.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. nov. 26.
IX. évf. 48. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Rozsos István szinmüvészről készült rajzát a lap bemutatja az "Arcok a tegnapból" c. rovatának keretében.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. dec. 1o.
IX. évf. 5o. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Dénes György szinművészről készült rajzát a lap bemutatja az "Arcok a tegnapból" c. rovat keretében.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. dec. 3.
IX. évf. 49. sz. 24-25. lap

.A.G.

M.D.K.

Kornis

Sós Imre szinmüvészről készitett rajzát bemutatja a lap az "Arcok a tegnapból" c. rovatának keretében.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. nov. 19. IX. évf. 47. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Pethető Attila szinmüvészről készitett rajzát
bemutatja a lap az "Arcok a tegnapból" c. ro
vat keretében.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. nov. 12.
IX. évf. 46. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Sennyei Vera szinművésznőről készült rajzát bemutatja a lap az "Arcok a tegnapból" c. rovat keretében.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. okt. 15.
IX. évf. 42. sz. 24-25. lap

.

M.D.K.

Kornis

Nagy Adorján szinművészről készitett rajzát bemutatja a lap az "Arcok a tegnapból" c. ro vat keretében.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. okt. 29.
IXévf. 44. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Gabányi Árpád szinművészről készitett rajzot az "Arcok a tegnapból" c. rovat részére.
Repr.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. szept. 24.
IX. évf. 39. sz. 24-25. lap

.

M.D.K.

Kornis

Hevesi Sándor szinművészről készitett rajzot az "Arcok a tegnapból" c. rovat számára.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. szept.17.
IX. évf. 38. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Az "Arcok a tegnapból" cimmel közölt rovatban szereplő müvészről készit rajzot.
Törzs Jenő arcképe. repr.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. juli 3o. IX. évf. 31. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Somlay Artur szinmüvészről készitett rajzot az "Arcok a tegnapból" c. rovat részére.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. okt. 1.
IX. évf. 4o. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Fenyvesi Emil szinmüvészről készitett rajzot az "Arcok a tegnapból" c. rovat számára. Repr.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. aug. 6. IX. évf. 32. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Hegedüs Gyula szinmüvész arcképe az "Arcok a tegnapból" c. rovat számára.
Repr.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. aug. 2o.
IX. évf. 34. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Galamb Sándor : "Fények az árnyékban" cimmel Váradi Aranka szinművésznőre való visszaemlékezésének illusztrálására a művész el készitette a művésznő portréját.
Repr.

"Arcok a tegnapból" c. rovat
Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. aug. 5.
X. évf. 31. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Gombaszögi Ella szinmüvésznőről készült rajzát -Somló István: "Elluska" c. visszaemlékezése illusztrációjaként- hozza a lap.

"Arcok a tegnapból" c. rovat
Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. aug. 19.
X. évf. 33. sz. 24-25. lap

.f.D.f.

M.D.K.

Kornis

Benedek Tibor szinmüvészről készült rajzát hozza a lap Nádasi László: "Zacsek ur" c. visszaemlékezésének illusztrációjaként az "Arcok a tegnapból" c. rovatban.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. aug. 12. X. évf. 32. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Janovics Jenőről készült rajzát bemutatja a lap Cenner Mihály: "A sors embere" c. visszaemlékezése illusztrációjaként az "Arcok a tegnapból" c. rovatban.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. aug. 26. X. évf. 34. sz. 24-25. lap

.D.E.

M.D.K.

Kornis

Gellért Endre portréját rajzolta meg a művész Illés Jenő: "Egy sorsszerü pálya" c. visszaemlékezésének illusztrációjaként az "Arcok a tegnapból" c. rovat részére.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. okt. 21.
X. évf. 42. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Sebestyén Géza szinmüvész és szinigazgatóról készült rajzét bemutatja a lap Magyar Bálint: "A bohémek igazgatója" c. visszaemlékezés illusztrációjaként az "Arcok a tegnapból" c. rovatban.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. szept. 2.
X. évf. 35. sz. 24-25. lap

KORNFELD család műgyűjtő

91 11. 4,10

Új M..észet

Az a fontos, hogy megmaradt

Kornfeld Tamás nem kéri vissza a család műtárgyait

Kornfeld Tamás családjának históriája elválaszthatatlan a kiegyezés utáni magyar történelemtől. Felmenői és rokonai között vannak a hazai bankügy, kereskedelem és nagyipar kulcsfigurái: édesapja Kornfeld Móric, édesanyja Weiss Marianne, Weiss Manfréd leánya volt. A család 1944 márciusában az életet kapta cserébe a vagyonáért a Gestapótól. Kornfeld Móric felèségével és gyermekeivel az Egyesült Államokba került, Kornfeld Tamás idővel a Harvardon folytatta Péchsett megkezdett orvosi tanulmányait. Aneszteziológus lett, egyetemi tanár, szakkönyvek szerzője. A napokban dr. Thomas J. de Kornfeldként vette át Rockenbauer Zoltán kulturális minisztertől a Pro Cultura Hungarica emlékplakettet.

– A családjában mindenki gazdasági pályán dolgozott. Önből hogyan lett orvos?

– Mindig is orvos szerettem volna lenni. Tíz-tizenkét éves lehettem, amikor először hallottam arról a Batthyányiról, Batthyányi-Strattmann Lászlóról, aki a körmendi kastélyában ingyen gyógyította a szegényeket. Ő szemész volt. Ez nagyon imponált nekem, és arra gondoltam, ha felnövök, én is valami ilyesmit fogok csinálni. Aztán ebből nem lett semmi. A nácik közbeszóltak.

– Édesapjáról köztudott, hogy nemcsak bankár és nagyiparos volt, hanem mecénás és nagy műveltségű műgyűjtő is. Különösen a könyvgyűjteményét és a gótikus faszobor-kollekcióját becsülték nagyra. Hogyan élték meg a szülei azt, hogy 1944-ben, egyik napról a másikra meg kellett válniuk azoktól a tárgyaktól, amelyek ilyen szorosan hozzátartoztak a mindennapjaikhoz?

– A szüleim bámulatosan jól viselték a változást. Úgy fogták föl, hogy ami volt, szép volt, és most, hogy már nincs, így kell élni tovább. Szerencsére szerettek Amerikában élni, sokat utaztak. Magyarország hiányzott nekik, de az anyagi javak, a tárgyak nem. Egyébként is meg voltak győződve arról, hogy minden elpusztult a háborúban. Úgy is haltak meg, hogy nem tudták, a gyűjtemény jó része megmaradt.

– Ön mikor szerzett tudomást arról, hogy a gyűjtemény nem semmisült meg Buda ostromakor, hanem jelentős részét elhurcolták a szovjet csapatok?

– Még valamikor a nyolcvanas évek végén értesített erről a kulturális minisztérium. 1992-ben, amikor először hazatértem – akkor tartottuk az ötvenéves érettségi találkozónkat a Piarista Gimnáziumban – fényképeket is mutattak néhány darabról. Döbbenetes volt látni, hogy azok a tárgyak például, amelyekre a Grabar Restaurátor Intézetben bukkantak, milyen jó állapotban maradtak meg.

– Ha jól tudom, a könyvgyűjtemény egy részéről is kiderült, hogy Nyizsnyij Novgorodban, a sárospataki könyvtárral együtt őrzik őket.

– Édesapámnak híres volt a hungarika gyűjteménye, és ezek a könyvek pontosan azonosíthatók, mert megmaradt a róluk készült katalógus. Nagyon szép kollekció volt, több száz, 1711 előtt készült, magyar nyelvű nyomtatványból állt. Eszünkbe sem jutott, hogy bármi is megmaradhatott belőlük, így aztán nagy öröm volt hallani, hogy a Széchényi könyvtár szakértője rátalált néhány nyomtatványra Oroszországban. Tudomásom szerint a magyar állam tárgyalásokat folytat annak érdekében, hogy ezek a könyvritkaságok a sárospataki könyvtárral együtt hazakerüljenek. Talán van is valami remény arra, hogy sikerrel járnak.

– Visszakéri a könyveket?

– Nem. Nekem, akárcsak a testvéreimnek, az a tény fontos, hogy megvannak, nem pusztultak el. Megállapodást kötöttünk az Országos Széchényi Könyvtárral, hogyha hazakerülnek a könyvek, ők az általuk megállapított árért megkapják őket, a pénzből pedig azonnal létrehozunk egy alapítványt, amelyik a fiatal magyar kutatókat támogatja majd. A könyvek így kétszeresen is jó célt szolgálhatnak.

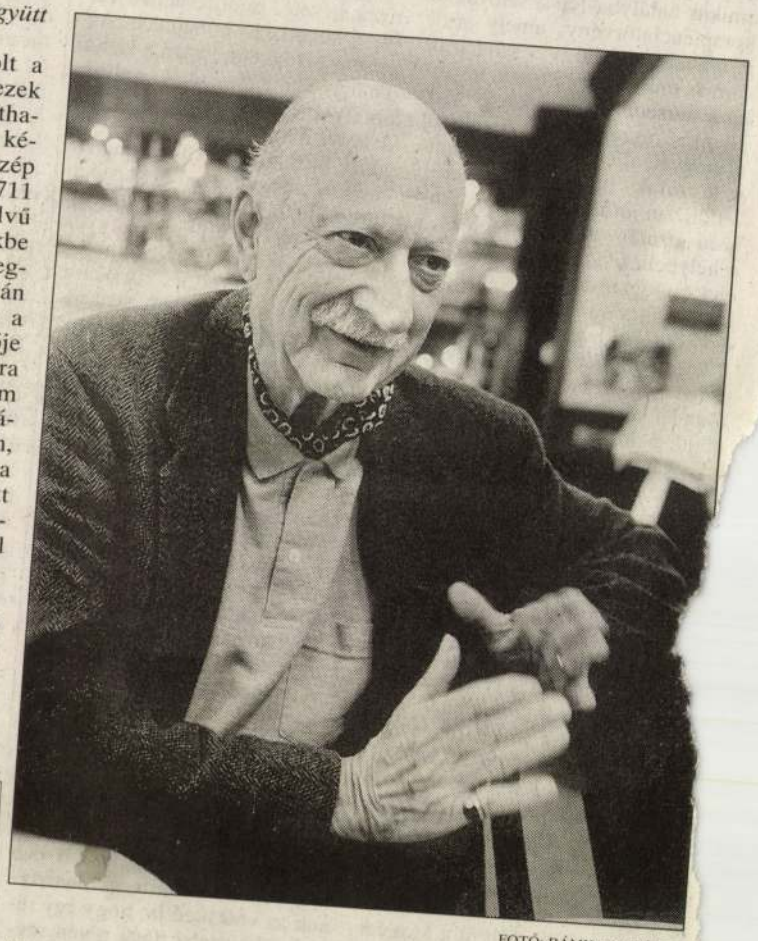

FOTÓ: BÁMHALMI JÁNOS

– Az édesapja gyűjteményéből származó gótikus faszobrok némelyike viszont már most is a Szépművészeti Múzeumban látható.

Ezeknek a szobroknak a múzeumban van a helyük, hiszen Magyarország kulturális örökségéhez tartoznak.

– Néhány évvel ezelőtt nagy meglepetésemre értesítettek, hogy a múzeumi raktárban – ha jól tudom, a pincében – találtak néhány műtárgyat, amelyek kétség kívül a mieink voltak. Megállapodásunk értelmében a többségüket a múzeumnak ajándékoztuk, néhányat pedig megvettek tőlünk. Meggyőződésem, hogy ezeknek a szobroknak a múzeumban van a helyük, hiszen Magyarország kulturális örökségéhez tartoznak, itt kell lenniük. Annak persze örülök, hogy a kiállításon egy kis tábla jelzi, valaha a mi gyűjteményünkben voltak.

– A kitüntetés alkalmából közreadott életrajzában az is olvasható, hogy más módon is segíti a Szépművészeti Múzeumot. Például angolra fordítja a katalógusokat, minden...

– Egyébként is szoktam fordítani, magyarról és németről. Jó mulatság. 1992-ben, amikor először hazajöttem, felkerestem Mojzer Miklóst, a múzeum igazgatóját, és olyan jól megértettük egymást, hogy felajánlottam neki a segítségemet. Én fordítottam például Az ország háza kiállítás katalógusát, és mondhatom, nagyon érdekes munka volt.

– Most már rendszeresen jár haza.

– Beleszerettem az országba, és nemcsak én: a feleségem nagy elszánással magyarul tanul. Sokfelé jártunk már, voltunk például Iregen, ahol születtem. Most nem elsőotthon van a kastélyban, de nagyon szépen rendben tartják. Az első utam azonban mindig a Várba vezet. A gótikus kiállítással egyszerűen...

Kanfeld-gyűjtemény

Öröm helyett aggodalom

Jövőre kompetenciatörvény Szlovákiában

Szorongva várjuk január elsejét, amikor hatályba lép a szlovákiai komptenciatörvény, amely arról is rendelkezik, hogy a színházak és más művészegyüttesek, továbbá a múzeumok és a könyvtárak jelentős része a minisztériumtól a megyei, illetve a helyi önkormányzatok hatáskörébe kerül. Valójában örülnünk kellene, hiszen ezután nem a régiók és a helybeliek döntenek a szellemi élet támogatásáról is, ám mégis inkább aggódunk, mert az évtizedek óta beidegződött szokások, főleg a támogatási modell gyökeres megváltozása egy ideig vélhetően jókora fejetlenséget okoz majd. Sok feszültséget válthat ki az a tény is, hogy a többségben lévő szlovák megyei képviselők értékrendje és érdeke nyilván gyakran más lesz, mint a minden bizonnyal mindenhol kisebbségbe kerülő magyaroké – nyilatkozta lapunknak Kolár Péter, a kassai Thália Színház igazgatója. Szavai jelen tükrözik a felvidéki magyar kulturális intézmények vezetőinek jelenlegi lelkiállapotát.

Szlovákiában szeptember végéig még az sem volt biztos, hogy a jövő év elejétől egyáltalán megkezdődik-e a közigazgatási reform. Ugyanis a leendő megyehatárokról másfél évig tartott az indulatos, gyakran magyarellenes megnyilvánulásoktól hangos vita. Végül a Magyar Koalíció Pártja határozott követeléseinek eredményeként október elején megszülettek a sarkalatos jogi normák. Ezután rohamtempóban láttak hozzá a szükséges végrehajtó rendelkezések megalkotásához. A kulturális tárca elérte, hogy ebben a szférában a jogkörök és az anyagi források átruházása áprilistól júniusig tart majd. Kidolgozták az új működési modellt is, amelynek értelmében több po-

Aggasztó példa a kassai Thália Színház esete, amely megalakulása, 1969 óta a helyi magyar tannyelvű Gépipari Szakközépiskola tornateremből átalakított helyiségben tartja előadásainak egy részét.

sonyi és néhány jelentős vidéki

Mindezek ellenére főleg a magyar nemzetiségi intézmények vezetői gondterhelten várják a következő hónapokat. Aggasztó példaként éppen a kassai Thália Színház esetét említik, amely megalakulása, 1969 óta a helyi magyar tannyelvű Gépipari Szakközépiskola tornateremből átalakított helyiségben tartja előadásainak egy részét. Rendszeresen fellép a környék magyarlakta településein is. Egyetlen kivételtől eltekintve sem a letűnt rezsimben, sem pedig a rendszerváltás után nem kaptak lehetőséget arra, hogy a magyar színjátszás hagyományait őrző patinás kassai színházépületben szerepelhessenek. Sőt, az utóbbi időben egyre súlyosabb anyagi gondokkal küszködnek, mert hónapokat késik az állami támogatás. A tetemes tartozás miatt nemrég a színházban és a magyar iskolában már kikapcsolták a távfűtést. Az idei évad első bemutatójára készülő színészek téli öltözetben voltak kénytelenek próbálni, és csak a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának kétmillió forintos gyorssegélye révén sikerült olyan körülményeket teremteni, hogy a premiert mégis megtarthatják.

A szlovák kormány két éve hagyta jóvá azt a tervet, amelynek az volt a célja, hogy egy régi épület átalakítása révén szerény, de végre saját otthona legyen a színháznak. A tatarozás és az átalakítás költségvetését 35 millió koronában (ami hozzávetőleg 200 millió forintnyi összeg) szabták meg. Jelenleg ennek a felét költötték el. Az Illyés Közalapítvány eddig erre a célra ötmillió koronának megfelelő támogatást utalt át. Nemrég azonban pénzhiány miatt leállt az építkezés, s nagy kérdés, hogy jövőre a minisztériumnak vagy a megyei önkormányzatnak lesz-e pénze, s egyáltalán hajlandósága az építkezés befejezésére? Mindkét magyar társulatban komoly fejtörést okoz az is, hogy a januártól hatályos új rendelkezés szerint állami támogatás csak akkor illeti meg a hivatásos színházakat, ha évente legalább 150 előadást tartanak. Ám ennyire a megcsappant magyar lélekszámú Kassán és a mintegy ötvenezer lakosú Révkomáromban nincs igény. Azt viszont senki sem tudja megmondani, hogy ki fedezi majd a tájolás egyre nagyobb költségeit.

Hasonló gondokkal szembesül a nemrég alakult Magyar Kultúra Dokumentációs Központ is, amely jelenlegi szerény

Sivatagi ihlet és Rosztropovics

Húszéves barátságuk még a párizsi konzervatóriumi időszakra nyúlik vissza. Ráadásul mindketten ugyanabba a hangszerbe, a csellóba szerelmesek. Így nem csoda, hogy Philippe de Chalendar, a szombathelyi Savaria Filharmonikusok vezető karmestere régi ismerősét és zenésztársát, Dominique de Williencourt-t hívta meg vendégszólistaként arra a közös hangversenyturnéra, amely során Szombathelyen és Budapesten két-két, Franciaországban nyolc koncertet adnak. A MAGYart, a francia-országi magyar kulturális évad keretében zajló sorozat egyik csúcspontját a november 26-i párizsi koncert jelenti. A Théatre Marignyban a közönség nemcsak Brahms Magyar táncait és Dvorák Csellóversenyét, hanem a világ egyik mezzoszoprán sztárját, Teresa Berganzát is hallhatja élőben.

Francia–magyar turnéra indul Dominique de Williencourt FOTÓ: VELLEDITS ÉVA

A 41 éves De Williencourt számára De Chalendar felkérése egyben Magyarország felfedezésére is kiváló alkalmat jelent. Közép-Európában koncertezett már Ausztriában, Csehországban, Romániában, hazánkban még nem. A francia–magyar turné programján De Williencourt sajnálatára az általa gyakorta játszott Kodály-művek nem szerepelnek, ellenben Bartók Concertója és egy kortárs zeneszerző, Dubrovay László Magyar szimfóniája szinte minden alkalommal műsoron lesz.

A zenerajongó családból származó De Williencourt az amatőrmuzsikus-esteket szervező nagyapja révén fedezte fel a csellót. – A szüleim elmesélték, hogy hároméves korom-

ban beleültem nagyapám székébe, és zenélni akartam – meséli az Aix-en-Provence-ban, majd Párizsban tanult zenész. A francia csellóiskola egyik legnagyobb alakja, André Navarra mellett tanára volt Msztyiszlav Rosztropovics is. – Fantasztikus ember, akiben egyedülálló módon keveredik a nagy orosz lélek a túláradó életszeretettel és tehetséggel – mondja az 1981-es Rosztropovics-verseny győztese mesteréről.

Az eddigi pályafutása során közel negyven országban turnézó francia virtuóz hobbija az utazás és a zeneszerzés. A kettőt legjobban két-három hetes sivatagi kirándulásaival tudja ötvözni. Az elmúlt másfél évtizedben megjárta a Szaharát, Algériát, Marokkót, Jement, Szudánt, Közép-Ázsiát, Örményországot. – A sivatagban, a világtól és a koncerttermektől elzárva nemcsak csendet, nyugalmat, hanem művészi ihletet is találok – fejtegeti De Williencourt. Tibeti élményeiből született művét múlt decemberben kétszáz fiatal csellista adta elő a párizsi Notre-Dame székesegyházban. Az örmény, tuareg vagy éppen indiai dallamokat felhasználó zenész-kompozitorról pedig most készült el az a portréfilm, amelyet a Muzzik tévécsatorna számára forgattak.

A szaharai túrákhoz De Williencourt a szélsőséges időjárási körülményeket jól bíró „terepjáró csellóját" viszi magával. Koncerthangszere, az 1754-ben, Nápolyban készített Januarius Gagliano túl értékes darab az egzotikus kalandokhoz. A Gaglianótól azonban akár kis időre is nehéz szívvel válik meg. A ritkasághoz mély érzelmek fűzik. Ami érthető, hiszen húsz évet várt rá. Kézbe fogni, megszólaltatni s mindörökre belehabarodni viszont egy pillanat műve volt.

Párizs, 2001. november

Dési András

Az a fontos, hogy megmaradt

Kornfeld Tamás nem kéri vissza a család műtárgyait

Kornfeld Tamás családjának históriája elválaszthatatlan a kiegyezés utáni magyar történelemtől. Felmenői és rokonai között vannak a hazai bankügy, kereskedelem és nagyipar kulcsfigurái: édesapja Kornfeld Móric, édesanyja Weiss Marianne, Weiss Manfréd leánya volt. A család 1944 márciusában az életet kapta cserébe a vagyonáért a Gestapótól. Kornfeld Móric felèségével és gyermekeivel az Egyesült Államokba került, Kornfeld Tamás idővel a Harvardon folytatta Pécsett megkezdett orvosi tanulmányait. Aneszteziológus lett, egyetemi tanár, szakkönyvek szerzője. A napokban dr. Thomas J. de Kornfeldként vette át Rockenbauer Zoltán kulturális minisztertől a Pro Cultura Hungarica emlékplakettet.

– A családjában mindenki gazdasági pályán dolgozott. Önből hogyan lett orvos?

– Mindig is orvos szerettem volna lenni. Tíz-tizenkét éves lehettem, amikor először hallottam arról a Batthyányiról, Batthyányi-Strattmann Lászlóról, aki a körmendi kastélyában ingyen gyógyította a szegényeket. Ő szemész volt. Ez nagyon imponált nekem, és arra gondoltam, ha felnövök, én is valami ilyesmit fogok csinálni. Aztán ebből nem lett semmi. A nácik közbeszóltak.

– Édesapjáról köztudott, hogy nemcsak bankár és nagyiparos volt, hanem mecénás és nagy műveltségű műgyűjtő is. Különösen a könyvgyűjteményét és a gótikus faszobor-kollekcióját becsülték nagyra. Hogyan élték meg a szülei azt, hogy 1944-ben, egyik napról a másikra meg kellett válniuk azoktól a tárgyaktól, amelyek ilyen szorosan hozzátartoztak a mindennapjaikhoz?

– A szüleim bámulatosan jól viselték a változást. Úgy fogták föl, hogy ami volt, szép volt, és most, hogy már nincs, így kell élni tovább. Szerencsére szerettek Amerikában élni, sokat utaztak. Magyarország hiányzott nekik, de az anyagi javak, a tárgyak nem. Egyébként is meg voltak győződve arról, hogy minden elpusztult a háborúban. Úgy is haltak meg, hogy nem tudták, a gyűjtemény jó része megmaradt.

– Ön mikor szerzett tudomást arról, hogy a gyűjtemény nem semmisült meg Buda ostromakor, hanem jelentős részét elhurcolták a szovjet csapatok?

– Még valamikor a nyolcvanas évek végén értesített erről a kulturális minisztérium. 1992-ben, amikor először hazatértem – akkor tartottuk az ötvenéves érettségi találkozónkat a Piarista Gimnáziumban – fényképeket is mutattak néhány darabról. Döbbenetes volt látni, hogy azok a tárgyak például, amelyekre a Grabar Restaurátor Intézetben bukkantak, milyen jó állapotban maradtak meg.

– Ha jól tudom, a könyvgyűjtemény egy részéről is kiderült, hogy Nyizsnyij Novgorodban, a sárospataki könyvtárral együtt őrzik őket.

– Édesapámnak híres volt a hungarika gyűjteménye, és ezek a könyvek pontosan azonosíthatók, mert megmaradt a róluk készült katalógus. Nagyon szép kollekció volt, több száz, 1711 előtt készült, magyar nyelvű nyomtatványból állt. Eszünkbe sem jutott, hogy bármi is megmaradhatott belőlük, így aztán nagy öröm volt hallani, hogy a Széchényi könyvtár szakértője rátalált néhány nyomtatványra Oroszországban. Tudomásom szerint a magyar állam tárgyalásokat folytat annak érdekében, hogy ezek a könyvritkaságok a sárospataki könyvtárral együtt hazakerüljenek. Talán van is valami remény arra, hogy sikerrel járnak.

– Visszakéri a könyveket?

– Nem. Nekem, akárcsak a testvéreimnek, az a tény fontos, hogy megvannak, nem pusztultak el. Megállapodást kötöttünk az Országos Széchényi Könyvtárral, hogyha hazakerülnek a

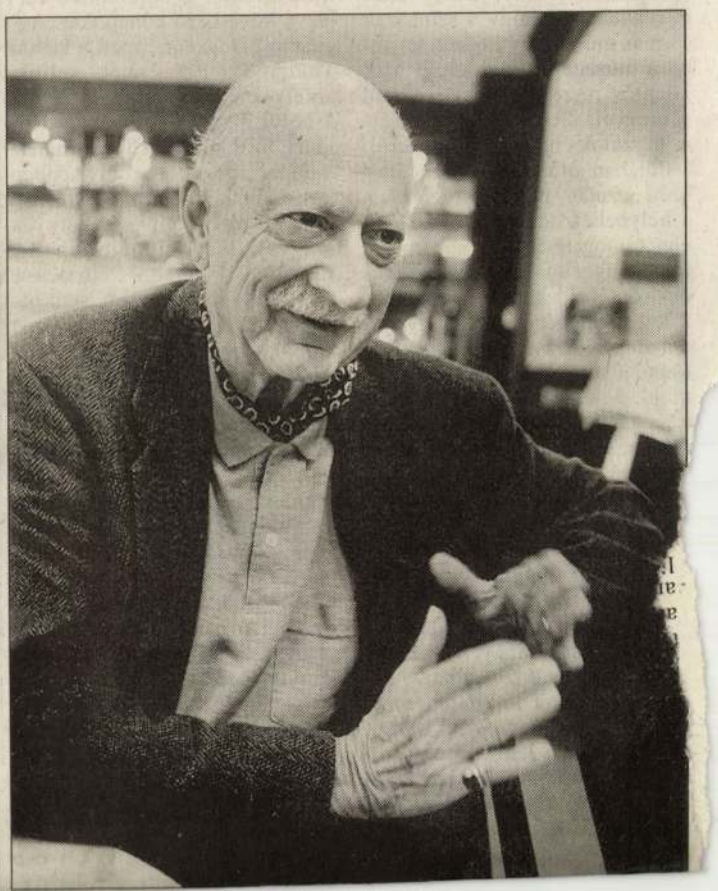

Konfeld-gyűjtemény

Sivatagi ihlet és Rosztropovics

éves barátságuk még a párizsi konzervani időszakra nyúlik vissza. Ráadásul ketten ugyanabba a hangszerbe, a csellóerelmesek. Így nem csoda, hogy Philippe halendar, a szombathelyi Savaria Filharkusok vezető karmestere régi ismerősét nésztársát, Dominique de Willencourt-t meg vendégszólistaként arra a közös versenyturnéra, amely során Szombathe- és Budapesten két-két, Franciaországban koncertet adnak. A MAGYart, a francia-ági magyar kulturális évad keretében zajló zat egyik csúcspontját a november 26-i zsi koncert jelenti. A Théatre Marignyban özönség nemcsak Brahms Magyar táncait Dvorák Csellóversenyét, hanem a világ ik mezzoszoprán sztárját, Teresa ganzát is hallhatja élőben.

41 éves De Willencourt számára De lendar felkérése egyben Magyarország edezésére is kiváló alkalmat jelent. Kö-Európában koncertezett már Ausztriá-, Csehországban, Romániában, hazánkmég nem. A francia–magyar turné progján De Willencourt sajnálatára az általa korta játszott Kodály-művek nem szere-ek, ellenben Bartók Concertója és egy árs zeneszerző, Dubrovay László Maszimfóniája szinte minden alkalommal bron lesz.

zenerajongó családból származó De iencourt az amatőrmuzsikus-esteket szerő nagyapja révén fedezte fel a csellót. – A eim elmesélték, hogy hároméves korom-

Francia–magyar turnéra indul Dominique de Willencourt FOTÓ: VELLEDITS ÉVA

ban beleültem nagyapám székébe, és zenélni akartam – meséli az Aix-en-Provence-ban, majd Párizsban tanult zenész. A francia csellistaiskola egyik legnagyobb alakja, André Navarra mellett tanára volt Msztyiszlav Rosztropovics is. – Fantasztikus ember, akiben egyedülálló módon keveredik a nagy orosz lélek a túláradó életszeretettel és tehetséggel – mondja az 1981-es Rosztropovics-verseny győztese mesteréről.

Az eddigi pályafutása során közel negyven országban turnézó francia virtuóz hobbija az utazás és a zeneszerzés. A kettőt legjobban két-három hetes sivatagi kirándulásaival tudja ötvözni. Az elmúlt másfél évtizedben megjárta a Szaharát, Algériát, Marokkót, Jement, Szudánt, Közép-Ázsiát, Örményországot. – A sivatagban, a világtól és a koncerttermektől elzárva nemcsak csendet, nyugalmat, hanem művészi ihletet is találok – fejtegeti De Willencourt. Tibeti élményeiből született művét múlt decemberben kétszáz fiatal csellista adta elő a párizsi Notre-Dame székesegyházban. Az örmény, tuareg vagy éppen indiai dallamokat felhasználó zenész-kompozitorról pedig most készült el az a portréfilm, amelyet a Muzzik tévécsatorna számára forgattak.

A szaharai túrákhoz De Willencourt a szélsőséges időjárási körülményeket jól bíró „terepjáró csellóját" viszi magával. Koncerthangszere, az 1754-ben, Nápolyban készített Januarius Gagliano túl értékes darab az egzotikus kalandokhoz. A Gaglianótól azonban akár kis időre is nehéz szívvel válik meg. A ritkasághoz mély érzelmek fűzik. Ami érthető, hiszen húsz évet várt rá. Kézbe fogni, megszólaltatni s mindörökre belehabarodni viszont egy pillanat műve volt.

Párizs, 2001. november

Dési András

Öröm helyett aggodalom

Jövő

N. Kósa János

könyvek, ők az általuk megállapított áron megkapják őket, a pénzből pedig azonnal létrehozunk egy alapítványt, amelyik a fiatal magyar kutatókat támogatja majd. A könyvek így kétszeresen is jó célt szolgálhatnak.

– *Az édesapja gyűjteményéből származó gótikus faszobrok nélkülözve vizsgálhatók most is a Szépművészeti Múzeumban látható.*

– Néhány évvel ezelőtt nagy meglepetésemre értesítettek, hogy a múzeumi raktárban – ha jól tudom, a pincében – találtak néhány műtárgyat, amelyek kéri sége kiviül a meiink voltak. Megállapodásunk értelmében a többi ségüket a múzeumnak ajándékoztuk, néhányat pedig megvettek tőlünk. Megegyezésem, hogy ezeknek a szobroknak a múzeumban van a helyük, hiszen Magyarország kulturális örökségéhez tartoznak, itt kell lenniük. Annak persze örülök, hogy a kiállításon egy kis tábla jelzi, vala ha a mi gyűjteményünkben vol tak.

– *A kiállítás alkalmából közreadott életrajzában az is olvasható, hogy más módon is segíti a Szépművészeti Múzeumot. Például angolra fordítja a katalógusokat, minden ellenszolgáltatás nélkül.*

– Egyébként is szoktam fordítani, magyarról és németről. Jó másság. 1992-ben, amikor elő szőr házajöttem, felkerestem Mojzer Miklóst, a múzeum igazgatóját, és olyan jól megértettük egymást, hogy felajánlottam neki a segítségemet. En fordítottam például Az ország háza kiállítás katalógusát, és mondhatom, nagyon érdekes munka volt.

– *Most már rendszeresen járja a hazát.*

– Beleszerettem az országba, és nemcsak én: a feleségem nagymányi, elszánással magyarul tanul. Sokat a mesélnek a gyerekek is. Valójában Treigen, ahol születtem. Most nemrég a helyi járatunk már, voltunk például Szorongásaim nem tudok beleélni. Egyszerűen az országban van a kastélyban, de amikor vezet. A gótikus kiállítás komplett szépen rendben tartják. Várha azonban mindig is ren nagyon szépen utam azonban mindig is ren

Ezeknek a szobroknak a múzeumban van a helyük, hiszen Magyarország kulturális örökségéhez tartoznak.

FOTÓ: BAMBHALMI JÁNOS

A félelem előnyei

Szeptember 11-e óta semmi sem olyan, mint azelőtt volt. S még kevésbé lehet tudni, mit hoz a holnap – visszhangozza a média, s papolja utána mindenki. Tulajdonképpen mi változott meg? A perspektíva, amelyben élünk. Mintha a történelem kisiklott volna arról a pályáról, amelyet számára kijelöltnek véltünk. A perspektívánk hirtelen olyan gyorsan megváltozott, mint az angliai időjárás a „merry England” és a viktoriánus Anglia közt, Virginia Wolf csodálatos és remek megfilmesített regényében, az Orlandóban.

Pedig, ha jól meggondoljuk, már szeptember 11-e előtt is nyugtalankodni kezdett a világ, sok ok volt is a nyugtalanságra: az amerikai válság kihatásai, a szinte megoldhatatlan ökológiai problémák, az éghajlat fölmelegedése, földrengések, árvizek, etnikai háborúskodások szerte a világban, munkanélküliség, delokalizációk, az antikapitalista, antiglobalista mozgalmak megerősödése stb. Mondhatni, 1973 vagy 1989 óta egyre nyugtalanabbak vagyunk. De ma, az más. Ma félünk. Visszajött a félelem, amelyről a második világháború végén Churchill és Roosevelt azt ígérte, hogy el fogják törölni.

Először attól kezdtünk félni, hogy Közép-Ázsiában, a Közel-Keleten egy újabb világháború fog kezdődni. De elég hamar rájöttünk, hogy ha tényleg egy új háború kezdetéhez asszisztálunk, az nem hasonlítható majd a régimódi, államközi, hadseregek közötti világháborúkhoz. De a félelem megmaradt. Szinte biztosak voltunk abban, hogy az első, látványos merényleteket újabbak fogják követni. A FBI kommünikéi ezt a félelmet napról napra megerősítették. Aztán meg kénytelenek voltunk attól félni, hogy az amerikaiak válaszbombázásait Bin Laden és az félnek, hogy mindnyájukat igazi vagy potenciális terroristának véljük, és erre, valamint az idegengyűlölet fellobbanására, a hajlandóság nem is hiányzik. Bin Laden sikerként könyvelheti el a zavarokat, amelyeket ezen a téren máris elért. Sikerként, hogy a nyugati ember elvesztette biztonságérzetét.

Ám ezt más oldalról és számunkra előnyösebben is meg lehet

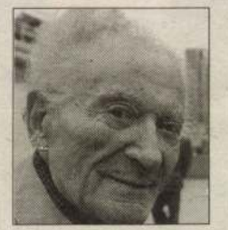

FEJTÓ FERENC

„Bin Laden sikerként könyvelheti el, hogy a nyugati ember elvesztette biztonságérzetét. Ám ez előnyös is számunkra. A társadalmi kohézió megtartásához bizonyos fokú veszélyérzet éppúgy nélkülözhetetlen, mint az azzal együtt járó ellenségkép.”

világítani. Ugyanis tény az, hogy a nyugati emberiség túlságosan biztonságban kezdte magát érezni, ami pedig nagyon veszélyes. A történelem arra tanít, hogy a társadalmi kohézió megtartásához bizonyos fokú veszélyérzet éppúgy nélkülözhetetlen, mint az azzal együtt járó ellenségkép. Az emberi élet sohase volt veszélytelen, mondhatni, hogy természetünk, mintegy a születéstől kezdve védekezésre van berendezkedve, s hogy a kultúra és az erkölcs abból született. Ma már azt is tisztábban kezdjük látni, hogy az a „furcsa háború”, amibe belecsöppentünk – ezt a fonácsadó, mint ahogy a közmondás tartja, hanem előnyös hatásai is lehetnek, szolidaritásra ébresztő, ébersége ösztönző, értelmet mozgósító hatásai is, nem csak a vezérkarokra és rendőrségekre, hanem a tudósokra s általában a közemberre is. No meg az államférfiakra. Ki nem vette észre, hogy szeptember 11-e óta más Bushsal van dolgunk, mint azelőtt? Az izgatott, türelmetlen, jobboldaliságra hajló, a nemzetközi életben tapasztalatlan Bush helyett, olyan Bushsal van dolgunk, aki inkább mérsékelt és tapasztalt tanácsadóira hallgat, mint a kardcsörtető generálisokra – olyan Bushsal, aki megértette, hogy az Egyesült Államoknak megbízható és nem gyanakvó szövetségesekre van szüksége. Sőt, már azt is kezdi érteni, hogy érdemes elgondolkozni az utóbbi időben az egész világon elhatalmasodó antiamerikai érzület okairól, s arról, hogy van valami okozati összefüggés Bin Laden és társainak mérhetetlen Amerika és kapitalizmus elleni gyűlölete és aközött, hogy az Egyesült Államok a muzulmán és arab világ országaiban mindenütt a népelnyomó és kiszipolyozó zsarnoki rezsimekre építette politikáját, ellentétben az emberi jogokért való küzdelmet hangsúlyozó propagandájukkal. Előre látható, hogy a tálib rendszer fölszámolása után, az Egyesült Államok külpolitikája nagyobb gondot fordít majd arra, hogy ami Pakisztánt, Egyiptomot, Szaúd-Arábiát és a Közép-Kelet egyéb, válságokkal küzdő országait illeti, imázst változtasson a népek szemében, és inkább a reformista, demokratikus, értelmiségi eliteket támogassa, mint a vele szemben is kettős játékot folytató autokratikus kormányokat.

A félelemnek az európai politikában is érezhető a jó hatása. Nem hiszem, hogy tévedek abban, hogy az Európai Unió kibővítése fel fog gyorsulni, hogy mind Európa, mind az Egyesült Államok viszonya Oroszországgal pozitív módon fog fejlődni, hogy lényegesen meg fog javulni az Egyesült Államok és az ENSZ együttműködése és – ez a legmerészebb feltevésem – Bushnak sikerül majd valóra váltania elődjének az izraeli–palesztin konfliktus megoldására vonatkozó terveit is.

S ha már ilyen – természetemmel és eddigi tapasztalataimmal kissé ellenkező – optimista jóslatokra vetemedtem, hadd fejezzem be egy feltevésemmel: az, hogy Bin

Terrorposta

MH-ÁLLÁSPONT

Szegény szegények

Tessék egyszer a kora hajnali órán végigcammogni a pesti utcákon. Ekkor cihelődnek – nem álmukból, mert azt már régen kiverték a szemükből a kutyasétáltatók – a hajléktalanok, végzik el szertartásaikat. Rendezgetik a fél tucat nejlonzacskót, egy-egy ilyen kollekció az összeguberált kincseket rejtegeti. A kép fölidézése azért időszerű, mert ENSZ-határozat szerint ma, október 17-én van a szegénység elleni küzdelem világnapja.

Száraz, bürokratikus elnevezés, épp olyan, mint a tegnapi volt: az élelmezési világnapé, mely mögött azonban szörnyű tények sorakoznak – a FAO adatai szerint – például háromszázmillió gyermek éhezéséről. Aligha véletlen, hogy az ENSZ és szervezete így helyezte egymás mellé a két napot. Valóban nem választhatók el egymástól. A világszervezet egyik fontos feladata a figyelmeztetés: az, hogy a jóllakott fogyasztóknak emlékezetükbe vésse, gondoljanak arra, mi a kötelességük az önhibájukon kívül szerencsétlenek iránt. A szánalom biztosan kevés, igaz segítő szándék kell, de nem könnyű ennek hatékony formáját megtalálni.

Rá kell döbbenni arra is, hogy olyan gonddal állunk szemben, amely alamizsnával nem orvosolható. Kormányoknak kell cselekedniük, mindegyiknek másképpen, attól függően, hol a felelősségük. Afrikában és Ázsiában például – bármennyire is az ellenkezőjét hirdetik – a függetlenség önmagában nem minden, nem ad kenyeret. És ma már ott gyakran a szegénység gerjesztői nem is annyira a volt urak, hanem az az új osztály, amely hatalméhségében olykor kegyetlenebb a réginél.

Nálunk viszont a szegénység és az éhezés, ha nem is új jelenség, mert valójában soha el nem tűnt, de új problémák elé állítja az egész társadalmat. Szociológusok mutatták ki a világnap alkalmából tartott konferenciákon, hogy rosszabbul állunk, mint valaha. A kormánypolitika görcsösen – inkább politikai, mintsem szociális megfontolásból – középosztályi fölemelkedésről beszél, miközben az elfelejtett és mellőzött rétegek mind jobban elsüllyednek a szegénységbe. Akinek föl kellene emelkednie, nem tudja igénybe venni a támogatásokat. A szociológus valami egészen megdöbbentő szóösszetétellel „mélyszegénységről” beszélt. Amiből az következik, hogy bármilyen szépen hangzik is a „középosztályosodás” programja, abból a valódi esélyteremtés és a szegénység enyhítése nélkül soha nem lesz társadalmi stabilitás.

NAGY IVÁN ZSOLT

Pozícióharc

A helyünk az A csapatban van, mondta a minap Silvio Berlusconi, és elutazott Washingtonba, hogy biztosítsa Busht: Itália neki szurkol,

Konok- és Korniss-képek a MAGYart-on

A franciaországi magyar kulturális évad (MAGYart) keretében most vizuális művészetünk néhány kiválóságának munkásságával ismerkedhet a közönség. Többek között Konok Tamás és Korniss Péter képeit teszik közszemlére.

Konok Tamás festményeit mutatták be a párizsi Le Pont Neuf Egyesület kiállítótermében, melynek elnöke a francia köztársasági elnök felesége, Madame Chirac. A Párizsban és Budapesten is alkotó Kossuth-díjas művész tárlatát november 22-ig tekinthetik meg az érdeklődők. Ugyanez a galéria a nyár folyamán már helyet adott magyar alkotásoknak a Magyar Nemzeti Múzeum fotógyűjteményéből származó, a második világháborút követő néhány évet bemutató fotókiállítással. Konok Tamás kiállítása után újabb magyar művész mutatkozhat itt be: november 26-tól Korniss Péter alkotásai lesznek láthatóak.

Most nyílt a Saint Germain-en-Laye-i Musée des Antiquités Nationales-ban a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményéből válogatott Trésors préhistoriques de Hongrie (Őskori magyar aranykincsek) című kiállítás. A bemutatott 475 aranytárgy időszámítás előtt 3000-től, a római foglalás kezdetéig tartó időszakból való, s ilyenformán a réz-, bronz- és vaskori társadalmak vezető rétegeinek hihetetlen gazdagságáról, a korabeli viseletről és fegyverzetről, a vallási elképzelésekről és nem utolsósorban a művészetről tanúskodik.

Ugyancsak október közepétől látható a Nagy Imre László festmény[illegible] felvételeiből lépcsőházban van. Egy hírlik, jó egy hónappal ezelőtt várták volna a Fehér Házba, ám az inkább trappban, mint "politikailag korrekt" nyilatkozatban a kereszténység és a muzulmán civi-

Tárlattal ünnepelnek hármas évfordulót az Iparművészeti Múzeumban

Zsolnay tányérsorozattól a játékkártyákig

Az Iparművészeti Múzeumban mától látogatható Kincsünk a nemzeté című tárlat több eseményhez kötődik. Lipthay Béláné 1901-ben, száz évvel ezelőtt nagy értékű műtárgyakat ajándékozott a múzeumnak. Egy másik apropó, hogy idén újból megalakult a Múzeumbarátok Egyesülete. A kiállításon a múzeum egykori igazgatójára is emlékeznek. A Lipthayné és magánszemélyek általi adományozások révén a intézmény tulajdonába került műremekek január 27-éig várják a látogatókat.

Dudás Éva

1920-ban Delmár Emil műgyűjtő javaslatára több műbarát vásárolta meg az egyik Ernst-aukción May II. Mihály erdélyi ötvös aranyozott fedeles serlegét 1727-ből

Fotó: Hegedűs Márta

A tárlat apropóiról Horváth Hilda, a Kincsünk a nemzeté című kiállítás rendezője lapunknak elmondta: Lipthay Béláné 1901-ben jelentős műtárgyakat adományozott a múzeumnak. Ő volt a Magyar Iparművészeti Társulat egykori elnökének, a múzeum egyik patrónusának felesége. Ugyancsak örömteli hír, hogy hosszú hallgatás után idén újra megalakult a Múzeumbarátok Egyesülete, melynek elődje 1913-ban jött létre. A harmadik jelentős esemény, hogy ötven éve hunyt el Végh Gyula, a múzeum egykori főigazgatója. Az ő vezetése alatt a múzeumbarátok tevékenysége kiemelkedő volt az Iparművészeti Múzeumban, ezért a tárlat záró részét a volt direktor emlékére rendezték be.

Lipthay Béláné adományai között egy korabeli köszöntőlevél szerint zománcozott mentekötőlánc, kalpagforgó, szelence, szemüveg, két csomag olasz játékkártya, bőrből készült kockázó serleg, meisseni porcelánok szerepelnek, ám a múzeum első leltári jegyzőkönyvében [illegible] emlékeznek, legvezető[illegible] hímzett kézelőket, hozzájuk pedig forgatható kerekekkel ellátott faállványt is a múzeumra ruházott.

Ajándékai között valódi műalkotások, ma már kuriózumnak számító értékek is vannak: főként a XVIII[illegible] tendő stratégiai koncepciójának egyik fontos eleme – amit kamatadomány talán a Zsolnay Vilmostól megrendelt huszonhat darabból álló tányérsorozat. Csenkey Éva művészettörténész kutatásai nyomán kiderült, hogy a hazai és nemzeti jellegű iparművesség mellett a történelmi Magyarország földrajzi egységei, vidékei szerepelnek.

A most újjáalakult Múzeumbarátok Egyesülete elődje 1913-ban jött létre gróf Andrássy Gyula ban helyezzék el. Ettől kezdve a támogatók köre folyamatosan gazdagította az Iparművészeti Múzeumot – 1948-ig. Ekkor felülvizsgálták az egyesület tevékenységét, s ennek végeredményeként [illegible] múzeumok
nem fogják válasz nélkül hagyni. És tényleg, legutóbb jelzéseket

Kornfeld János, szobrász MDH

A Pablo Casals gordonka versenyt
Japán győztesérőt készít
szobrot (fénykép).

– : Szobor Tsutsumiról 2.

ESTI HIRLAP, Bn. 1963. dec. 18.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kornfeld János

ESTI HIRLAP

1961 DEC 18.

1021

SZOBOR TSUTSUMIRÓL

A Pablo Casals gordonkaverseny japán győzteséről, T. Tsutsumiról Kornfeld János szobrász- és keramikusművész portrét készített.

(MTI Fotó — Tormai felv.)

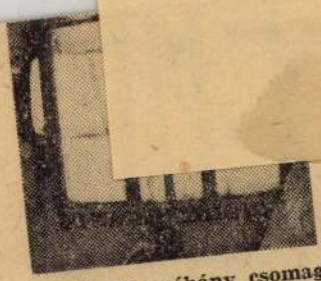

Még fér néhány csomag a targoncára.

EGYMILLIÓ ÜDVÖZLET

Nagy a forgalom a budapesti postahivatalokban. A 70-es postán osztályozzák a fővárosba érkező csomagokat. *Rengeteg a karácsonyi küldemény. Naponta 16—18 ezer csomagot visznek a postakocsik a címzettekhez.* Az ünnepekig a 70-es postahivatal körülbelül *130 ezer küldeményt továbbít.* A szokásos 82 gépkocsi helyett most *130 szállítja a csomagokat.* A raktárak zsúfoltak, a tavalyinál több bort, fenyőfát kapnak a pestiek vidéki rokonaiktól, ismerőseiktől. Gondot csak az okoz, hogy

az EN… XVII…

New York, december 18.

Az ENSZ-közgyűlés tegnap délutáni ülésén jóváhagyta a világszervezet 1964. évi költségvetését. A szocialista országok a közgyűlés 5. (ügyrendi és költségvetési) bizottságában ismételten kifejtett álláspontjuk értelmében, *a javaslat ellen szavaztak.*

Ezután a közgyűlés a különleges politikai bizottság javaslatával foglalkozott, amelynek értelmében a közgyűlés ügyrendi bizottságát, a Biztonsági Tanácsot, valamint a gazdasági és szociális tanácsot ki kellene bővíteni.

Fedorenko, a Szovjetunió képviselője felszólalásában ismét rámutatott arra, hogy

a Szovjetunió mindig síkra-szállt s a jövőben is s… fog szállni azért, hog… afrikai és ázsiai orszá…

Korpfeld János
keramikus

M.D.K.

Kiállított a tárlaton.

Fenyes Kálmán: Keramiakiállítás Debrecenben
Művészet, 1965. október - 42 lap

Kernfeld János keramikus M.D.K.

Tsutsumi a budapesti csellóverseny győztesének szoborportréja.

Napló

Magyar Nemzet 1963. november 7. x21 12. 1.

Kormiss Dezső

a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata az elmúlt évben könyvsorozatában mutatta be a művészt.

Pollesinszky Veronika: Kultúrpalota a Bélvárosban.

Képzőnava, 1942. jan. 12.

Korniss Dezső

Született Besztercén 1908. 1925-1929 között a bp-i Képzőművészeti Főiskolán végzi tanulmányait. 1928-30 kapcsolata Kassákkal és munkakörével.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971.

oldalszám nélkül

Korniss Dezső

1928-30 között erősen absztrahált mégis tárgyszerű kompozíciókat, fotómontázs, karikaturákat képit a „Munka" folyóirat részére.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971.

Kormiss Dezső

1930: A progresszív fiatal festők tár-
laton szerepel a budapesti Tanács-galériá-
ban, Vajda Lajos, Kepes György-gyel együtt.

Körner Éva: Ungarische avantgarde,
München, 1971.

Korniss Dezső

A 30-as évek óta a magyar szürrealizmus képviselője.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971.

Korniss Dezső

Fehete-fehér reprodukció: „Szentendre-i jelenet," 1935, olaj-vászon.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971

oldalszám nélkül

Kornis Dezső

A szentendrei nyári tárlaton szerepelnek művei.

Láttuk, hallottuk.

1971. VII. 23. Kossuth. 21.03/6/K i

Kormiss Dezső festőművész

a Képzőművészeti alap kiadásában megjelenő „Mai magyar művészet" c. sorozat első kötetében ismerteti a művész munkásságát.

F.R.: Könyvszemle.

Népszabadság, 1942. márc. 31.

Korniss Dezső

Az Európai Iskola müködésével kapcsolatban Vadas József: "Magyar bioromantikusok" c. beszámolójában egyrészt a székesfehérvári Csók István Képtárban rendezett kiállitásról, másrészt annak előzményeiről, s az akkori művészeti irányról tájékoztat.
A müvészi csoportosulás tagjai között "a főszólamot a meghökkentően épitkező Korniss képviselte," -állapitja meg cikkében Vadas József.
Élet és Irodalom, Bp. 1973. szept. 29.
XVII. évf. 39. sz. 12. lap.

Korniss Dezső

A szürrealista-szimbolikus nyelvezet,eza fogalmazásmóda csppport minden tagjánál egyéni volt, annyiban mégis közös,hogy a külső valóság motivumait asszociációkat keltően használták,s igy vetitették ki a környezet létrehozta belső képekre.Igy Ámos Imre, mellett Vajda, Anna Margit, Korniss Dezső,Bálint Endre,Paizs-Goebel és Szántó

Ágri Mária:Ámos Imre szolnoki vázlatkönyve Piroska munkásságára

Corvina 197327.old.

Korniss Dezső

"Csalfa szivárvány" cimmel V.J. /Vadas József/ több kiállitásról számol be, igy a Lengyel Népköztársaság budapesti Nagykövetsége által,-a Müegyetem aulájában- rendezett Kopernikusz-emlékkiállitáson szereplő müvekről, mint az utóbbi évek egyik legsikerültebb csoportos tárlatáról szól.
A müvész "vibráló vonalai"-t emliti, de müvét bővebben nem ismerteti.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. ápr. 14.
XVII. évf. 15. sz. 12. lap.

Korniss Dezső

részt vett a „progresszív fiatalok" tár-
latán, amely emlékezetes vihart kavart,
s az ott bemutatkozó fiatalok
hamarosan elindültak a nagyvilág-
nak, itthon sok lehetőség nem nyílt
számukra akkor.

Bodri Ferenc: „A látvány nyelve"

Rajztanítás 1973/2 31 old.

Korniss festőművész

Magyar beteket rendeznek tavasszal Strassbourgban és ezen alkalommal bemutatják a Pécsi Modern Képtár XX. századi legértékesebb műalkatásokat. A művész képei is szerepelni fognak e tárlaton.

Petőfi Népe, 1974. márc. 21.

Korniss Festőművész

A magyar-francia kulturális egyezmény alkalmából magyar hetet rendezne a Strassbourgban tavasszal, melyen, bemutatják a pécsi modern magyar képtár XX. sz. kincseit. A művész alkotása is szerepel e kiállításon.

Magyar Nemzet, 1974. márc. 20.

Kornis Dezső

Kolozsváry ernő gyöni tanár műgyűjtő gyűjteményében a művész alkotása is szerepel „Feszület" – „Kulcsos" – „Fej" – „Kapu" „Forrás" c. (említve)

Heitler László: Beszélgetés egy műgyűjtővel.

Életünk, 1974. 1. 68. old.

Korniss Dezső

„Mai magyar rajzművészet" c. kötet megjelent a könyvhétre, melyben szerepelnek művei.

Passuth Krisztina: Képzőművészet.

Tükör, 1942. máj. 30.

Korniss Dezső

a pécsi Janus Pannonius Múzeumban szerepel két színű kaligráfiája.

Múzeumi séták.

1972. III. 10. 18.55 D. Tv.

Korniss Dezső, festő

Megemlítve a M.-i Művészet Története
ismertetésében.

Bodri Ferenc: Képző művészeti kompozíciók
162-165.

JELENKOR, Pécs, 1971. február XIV/2

Korniss Dezső, festő

1973. szept.-ben nyílt meg a székesfehérvári Gák István galériában a magyar művészet XX. sz.-i történetét ~~feldolgozó~~ feldolgozó kiállítás, melyen képei szerepelnek

Miklós Pál: Képzőművészeti krónika

Jelenkor, Pécs, 1974. febr. 165-167 old.

Korniss

Ujházi Péter festészete kapcsolodik az naiv alkotokhoz Anna Margithoz és Korniss felszabadulás utáni mikrovilágához.

Magyar Hirlap 1974/195 6.

Koniss Dezső

Szörnyfej repr.

XX. Századi Magyar Grafika
Savaria Múz. Szombathely 1974.

Korniss Dezső

1. Monotypia II. p. monotypia
148 x 99 mm
2. Szörnyfej. p. olaj 431 x 195 mm

XX. Századi Magyar Grafika
Savaria Múz. Szombathely 1974.

Kornis Dezső, festő

Több műve szerepel. (Pl. két feszület, kapu, kulcsos, furoláró...)

Rózsa Gyula: A Kolozsvány-gyűjtemény egyörött

7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. aug. 7.

Komiss Dezső

Körével közeli kapcsolatban állt Szántó Piroska.

Dévényi Iván: Szántó Piroska; Műgyűjtő, 1971/3.sz. 29.o.

Korniss Dezső

Segítségére volt Csiky Tibornak a mesterség elsajátításában.

Frank János: Csiky Tibor; Műgyűjtő, 1971/3. sz. 45. l.

Kormiss Dezső

Kiadnatosnak tartja az üveget.

D.J.: Az üvegezésről; Műgyűjtő, 1972/2.sz. 55.l.

Kornisz Dezső

Tallyrafiája szegyel az „Uj művel" a Tiállításon a Mú-csarnokban

Kritika 1871 május 29. old

Korniss Dersö

szentendrei korszaka mint népművészeti
inspirációból született irány - emlékre

Kritika 1971 február

Korniss Dezső

Önálló kiállítása volt

1946-ban – neve említve

Kritika 1971 január

Korniss Dezső

Önálló kiállítása volt

1947-ben - emlitve

Kritika 1971 január

17. old.

Korniss Dezső

„Fej" c. művének reprodukciója (Fotó) a címlapon

Kiliti 1971 január

Korniss Dezső

neve emlitve a 20-as évek

végi „Progressív Fiatalok" között

Kritika 1971 január

17. old.

Komiss Dersö
(1908-

neve emlitve

Népszava 1972 julius 22 8.old.

Kormiss Dezső

róla való írás a 40. oldalon

Bálint Endre Hazugságok naplójából
Bp. Magvető 1972

Komlós Dezső

Művei szerepeltek a „Heten"
kiállításon az Esztergomi Balassi
Bálint Múzeumban, 1956 augusztusában

BálintEndre Hazugságok naplójából
Bp.Magvető 1972

74.old.

Komlós Dezső

neve említve a 121. oldalon

Bálint Endre Hazugságok naplójából

Korniss Dezső festőművész

Vajdával együtt eltávolítják a Magyar Királyi Képzőművészeti Főiskoláról modernista, baloldali magatartása miatt

Bálint Endre Hazugságok naplójából
Bp.1972 Magvető

107.old.

Komlós Dezső

1935 nyarán együtt dolgoztak
Vajda Lajossal Szigetmonostoron

Bálint Endre Hazugságok naplójából
Bp. Magvető 1972

94. old.

Komáss Dezső

Kassák tanítvány - neve említve
a 77. oldalon

Bálint Endre Hazugságok naplójából
Bp. Magvető 1972

Korniss Dessö

neve említve a 22 f. oldalon

Bálint Endre Hazugságok naplójából
Bp.Magvető 1972

Kosmiss Dezső

A siklósi alkotótelepen fog dolgozni a nyáron

N. N: Készülődés a siklósi Symposionra

Dunántúli Napló 1971 IV. 2

Korniss Dezső

Neve említve

"3o festő - 3 szobrász.A szentendreiek kiállítása"

Pestmegyei Hirlap 1971 julius 2o

4. old.

Korniss Dezső

Két nagyméretű „Kalligráfiája"
szerepel a Pest megyei találatos a
Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1971 október 6 5.old.

Korniss Dersö

„Negatív-pozitív"
„S 19" c. művei említve
- szerepeltek a III. országos Tisplasztikai Biennálén
Pécsett

Magyar Nemzet 1971 szeptember 18 4.old.

Komisz Dezső

Kalligráfia 1960, 2 olajfestékkel, karton, 40×30 cm

Képzőműv. Almanach 1, Corvina 1969, 193. l.

Korniss Dezső

Szekesfehérvárott nyílt kiöllítása

Tükör 1965 szeptember 14

18. oldal.

Korniss Dezső

D.I.: Korniss Dezső 60 éves. - Vigilia, 1968.12.sz. 853-854.l.

az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért.1971.2.sz.149-182.l.

16o. l.

Komiss Dezső

Frank János: Komiss Dezsőről
Élet és Irodalom. 1968. 48. sz. 8. l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Írt.1971.2.sz.149.182.l.

160. l.

Korniss Dezső, festő

A Mai magyar művészet c. sorozatban jelent meg Körner Éva könyve Korniss Dezsőről. A szerző korniss pályaképének felvajzolásán kívül alkalmat talál arra is, hogy kor – és szellemi kör-képet adjon, esztétikai célokat ismertessen, elemezzen stb.

Rózsa Gyula: Anna, Gádor, Koncsni, Korniss

7.

Népszabadság, Bp. 1971. aug. 24.

Kodniss Dezső

Születésnapjára Solymár István írt cikket a „Művészet" folyóiratba

Művészet.

Magyar Hírlap, 1969. január 7. 9. l.

Kormiss Dezső

Csoportkiállításon vett részt a Műszaki Egyetem Vásárhelyi Pál kollégiumában (1968 febr.). Hatott a fiatalokra.

Képzőműv. Almanach 1, Corvina 1969, 69. l.

MAGYAR IPARMŰVÉSZETI FŐISKOLA
Budapest, XII. Zugligeti u.11-

. . . . . .

Kérésére engedélyezem, hogy a
Könyvtárát a könyvtár nyitvata
és a könyvtárra vonatkozó szab
vehesse.

Budapest, 1971. . . . . .hó. .

Korniss Dezső

Illuminációi a magyar grafika példás darabjai.

Németh Lajos: Mai magyar grafika, kiállítás a MNG-ban; Képzőművészeti Almanach 1; Corvina 1969, 24. l.

Korniss Dezső

Vajdánál és Bálintnál erősebb hatással van a fiatalokra. A 40-es években Illumination c. grafikai sorozatával a könnyed kolligrafikus festésmód alapjait vetette meg.

Perneczky Géza: A kroiság és a konstruktivizmus újútjai a magyar festészetben, Képzőmű. Almanach 1, Corvina 1969, 55. l.

Korniss Dezső

Képei megállapodott dekorativitásuk miatt nem tekinthetők a Frey Krisztián-i „kalligráfiák" elődeinek.

Perneczky Géza: A líraiság és a konstruktivizmus útjai a magyar festészetben; Képzőmű v. Almanach 1, Corvina 1969, 56. l.

Korniss Dezső

Tanítványaként indult Tót Endre.

Perneczky Géza: A lírai ság és a konstruktivizmus új útjai a magyar festé-
szetben; Képzőmův. Almanach 1, Corvina 1969, 56. l.

Kornis Dezső, festő

Megemlítve: Vajda Lajos 1930-tól
kornissal együtt volt Párizsban.

—. Szentendre látnaka 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. szept. 6.

Korniss Dezső, festő

szerepel a Pest megyei tárlaton. (N. Galérin.)

megemlíteve: „négy kalligráfiája ...”

Rózsa Gyula: Budapest a megyeszékhely 7.

Népszabadság, Bp. 1971. okt. 8.

Korniss Dezső, [ ]

Szerepel a pécsi biennálén.

„A drámai lényeget tudja érzékeltetni."

Rózsa Gyula: Munkamegosztás előtt

M. 7.

Népszabadság, Bp. 1971. szept. 19.

Korniss Dezső

A szentendrei komstruktiv-lirai szürrealista csoport tagja. A programot ő és Vajda fogalmazta meg. A szerző idéz a Korniss megfogalmazta programból /"a népi, a humánum és az európaiság egysége"/.

Dévényi Iván; Jubiláris kiállitás Szentendrén; Képzőművészeti Almanach 2; Corvina 197o, lo.l.

Korniss Dezső

Kontraszt c. festménye szerepelt a kiállításon.

Dévényi Iván; Jubiláris kiállitás Szentendrén;
Képzőművészeti Almanach 2; Corvina 197o; 11.l.

Korniss Dezső

Ablak /szines repró/

Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o, 12-13.l.közt

Korniss Dezső

Szerepelt a pápai Helytörténeti Mizeum Orlai Petrics Soma emlékkiállitása alkalmával.

Képzőmivészeti Almanach 2, Corvina 197o, 5o.l.

Korniss Dezső

Szentendrei szürrealista.

Dévényi Iván; Körkérdés; Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o, 1o7.1.

Korniss Dezső

Az etikus, konjunkturális szempontokra nem figyelő, markáns arcu művészek közé sorolja a válaszadó.

Dévényi Iván; Körkérdés; Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o, 1o8.l.

Korniss Dezsö

A bemutató legszebb darabja

Vadas József: Uj magyar avantgarde?

Uj vizs 1971/5 99o.

Harmos Dezső

kép

Ny irás 1971/5. 97

Harmos Dezső

A Nemzeti Galéria kiállításain néhány szép absztrakt kompozíciója várja a látogatót.

Lukácsy Sándor: Új magyar festészet
Népművelés 1968/2 38 old.

Korniss Dezső

Kassak Lajos gárdájához tartozó fiatal festő.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971.

Oldalszám nélkül

Korniss Dezső

avantgarde karikatura-rajzolóként is ismert.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971

oldalszám nélkül

Kornis Dezső

az 1930-as évek folyamán hagyta el az országot.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971.

oldalszám nélkül

Korniss Dezső

Képei szerepelnek a "Pest megyei
t árlaton" a Nemzeti Galériában

Postmegyei Hirlap 1971 szeptember 30
4.old.

Kornis Dezső

Borsos Miklós, Kornis Dezső, Kerényi Jenő és Artner Ottó kompozicióí díszitik a balatonalmádi Hotel Aurora épületét.

Magyar ép.alv. 1971. 3. sz. 27.1.

Korniss Derső

Grafikus

Korniss műzeszete az ujnemzedékre hatással van.

Láncz Sándor: Van-e modern realista . . . .

Művészet, 1971. december - 6.oldal

Korniss Dezső

Grafikus

„Tücsökkabodalom"

(repro)

Láncz Sándor: Van-e modern realista . . .

Művészet, 1971. december - 6.oldal

Korniss Dezső

fiszt

Részt vett a „Hetek" kiállítá-
sán 1956-ban

Szabadi: Bálint
Corvina 1969. 9.

Korniss Dezső

Besztercen születek 1908-ban. Tanulmányai: Képzőművészeti Főiskola. Tárlatai: Budapest 1946, 47; London 1948; Szentendre 1950; Amersfoort 1958; Székesfehérvár 1965.

Szántó Tibor: Pictura Hungarica I. A mai magyar táblafestészet, Budapest, 1971

Korniss Dezső

Szines reprodukció, egész táblón:
55. p. „Fuvolázó férfi," olaj, 50 x 40 cm.

Szántó Tibor: Pictura Hungarica. I.
A mai magyar táblafestészet, Budapest, 197[illegible]

Kopniss Dezső

107. sz. reprodukció: „Kollázs," 1927.

26.2 x 40.2 cm.

Kőpnek Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971.

Korniss Dezső

MDK

Szerepelt a kiállításon.

Major Máté: A Szocialista Képzőművészek
Csoportjának emlékkiállítása.
Magyar Ifjuság. 1964. ápr. 30.

Korniss Dezső

művével jelentkezett a Tárlaton.

Németh Lajos: The 1971 „Salon." The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1971

43. sz.

1951

Korniss Dezső

„Kaligráfia", zománc-festés, 56.5 x 200 cm, fekete-fehér reprodukció

Németh Lajos: The 1971 „Salon." The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1971 43 p.

200 l

Kovács

a Műcsarnokban rendezett „Új művek" című kiállításon művei szerepeltek.

Mihályi Pál: Új művek – régi vitákról.

Társadalmi Szemle 1941. (?) 5.

Korniss Dezső.

Ez évi kisplasztikai biennálén munkájával szerepelt.

Ronváry Ferenc: III. Országos Kisplasztikai Biennálé.

Dunántúli Napló, 1971. szept. 19.

MDK

Kornis Dezső

Kiállitási kritika

Nagyar emzet 1968 szept.24.

Ügyiratszám:

Ügyintézőnk:

Budapest, 196

ORSZÁGOS TERMÉSZ
BUDAPEST, V., E
TELEFON

4081 66. - FNYV. 9. t. - (N)

Korniss Dezső

Konstruktivista festő népi elemehet dolgoz fel.

BekeLászló: The painter and the tombstones. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1971. 43. p.

1961

Kórniss Derső
grafikus

Méltatás

Solymár István: A magyar grafika tisztelgése Dürer előtt.
Művészet, 1971. augusztus - 10.oldal

Korniss Dezső

A felmérés anyagából ráérzéses képcímeket sorol fel a szerző.

S. Nagy Katalin: Kísérleti felmérés a művészeti ízlésről. – Valóság, 1970. 5. sz. 62. l.

Kovniss Dezső

Szociológiai felmérésben szerepelt. –
Kalligrafikus periódusában is mesterség-
ismeretet és fegyelmet igyekvő művész.

S. Nagy Katalin: Kísérleti felmérés a művészeti iskolák-ról. –
Valóság. 1970. 5. sz. 61. l.

Korniss Dezső

Vajdák (feltehetően Vajda és Korniss elsősorban) azt tervezték, hogy kapcsolatot teremtenek a környező kelet-európai országok hasonló problémákkal foglalkozó művészeivel.

Körner É: Szentendre és a kelet-európai avantgarde; Valóság, 1971. 2. sz. 79. l.

Kornis Dezső

A szerző Vajdától idéz közös elgondolásuk definiálására.

Körner É.: Szentendre és a kelet-európai anantgarde; Valóság, 1971. 2. sz. 78-79. l.

Komiss Dezső

Kapu 1948 (repró)

Valóság, 1971. 2. sz. 53. l.

Komlós Dezső

Kép 1929–1930 (repró)

Valóság, 1971. 2–32. 41. l.

Korniss Dezső

A szerző idéz Vajda önéletrajzából, a Korniss-sal való analógiák hangsúlyozása céljából.

Körner É: Szentendre és a kelet-európai avantgarde; Valóság, 1971. 2. sz. 79. l.

Korniss Dezső

Pályája tanulságos összehasonlítást nyújt Vajdáéval és Vasarelyéval, akikkel egy évben született és azonos művészeti indítást (inspirációt) kapott.

Körner: Szentendre és a helet-európai avantgarde; Valóság, 971. 2. sz. 82. l.

Kornis Dezső

1927 és 1928, illetve 1925 és 1928 között a Képzőművészeti Főiskolán Vajdával együtt (és másokkal) a „progresszív fiatalok" csoportjába tartoztak. Karsák Munka-körhez kapcsolódott.

Körner É: Szentendre és a kelet-európai avantgarde; Valóság, 1971. 2. sz. 79. l

Kornüss Dezső

Az absztrakt konstruktivizmusból kevésbé transzcendens esztétikai értékeket vont ki, a bizarr szürreális tartalmakat harmonikus forma-, noval- és szürrendszerbe építette, de – Vajdához hasonlóan – a monumentális formához nem jutott el.

Kőmer Éva: Szentendre és a kelet-európai avantgarde; Valóság, 1971. 2. sz. 82. l.

Kovniss Dezső

A kapu c. korai képe Kolozsváry Ernő tulajdonában.

Salamon Sándor: Néglátogattuk a Kolozsváry-gyűjteményt, Műgyűjtő, 1979. 2. sz. 36. l.

Kornis Dezső

Kapu (repró)

Műgyűjtő, 1971. 2. sz. 35. l.

Korniss Dezső

Több festménye (Kapu, Kulcsos, Feszület, Fej, Kútfő, Temető, CD 6) és a Terek c. zománchépe Kolozsnáry Ernő győri tanár tulajdonában.

Galamon Nándor: Meglátogattuk a Kolozsnáry-gyűjteményt; Műgyűjtő, 1971. 2. sz. 36. l.

KORNISS DEZSŐ

MŰVEI KOLOZSVÁRY ERNŐ GIMN. TANÁR MAGÁNGYŰJTEMÉNYÉBEN.

MEGJELENT A MŰGYŰJTŐ ÚJ SZÁMA.

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ, 1971. JÚL. 31.

Kosmiss Dezső

Szekeres a III. Orsz. Kisplasztikai Biennálén Pécsett

Vadas József: Szabó a kockában

Élet és Tudalom 1971 IX.25

Kosmiss Dezső

Művei vannak Kolozsvári Esnő magángyűjteményében

N. N.: hagyelent a műgyűjtő új száma

Kelet hagyaszonszóp 1971 VII. 30

Kornfeld Tamás a hazatérő műkincsekről, a családi mintabirtokról és a hajnali taxizásról

Atyai örökség

Pro Cultura Hungarica emlékplakettet vehetett át a napokban Kornfeld Tamás orvosprofesszor, műgyűjtő, vagy ahogyan az Egyesült Államokban ismertté vált, Thomas J. DeKornfeld, aki jelentős érdemeket szerzett a magyar kultúra támogatásában, többek között édesapja, báró Kornfeld Móric (1882–1967) nagyiparos, politikus, műgyűjtő örökségének gondozásával, illetve apja gyűjteményéből előkerült műalkotások magyar közgyűjteményeknek adományozásával.

FOTÓ: VÁNYI ÁKOS

P. Szabó Ernő

A két világháború között báró *Kornfeld Móric* az egyik legjelentősebb magyarországi középkori szobor-, illetve könyvgyűjtemény birtokosa volt. A műtárgyakat a második világháború végén a szovjet megszállók elhurcolták. Az elmúlt években nyolc XV–XVI. századi szobrot a moszkvai Grabár intézetben azonosítottak a magyar kutatók, a könyvtár 68 darabját pedig a Nyizsnyij Novgorod-i könyvtárban találták meg.

– Édesapám hungaricagyűjteménye, amely elsősorban XVII–XVIII. századi könyvekből állt, s amely 1944–45-ben a sárospataki könyvtárral együtt eltűnt, részben már korábban felbukkant. Most a nemzetközi kapcsolatok alakulása azt ígéri, hogy minden visszatér. Az Országos Széchényi Könyvtár szakemberei látták az anyagot Oroszországban, megállapították, hogy jó állapotban van, katalógus is készült róla. Megállapodtunk az OSZK-val, ha a könyvek valóban hazatérnek, a könyvtár értékelése alapján eladjuk neki, és az egész összeget azonnal vissza is utaljuk egy fiatal magyar kutatók támogatására létrejövő alapítványba. Úgy vélem, ez a szellemi kincs mindenkié. Az oroszokra most a magyar, a német és a francia állam részéről nagy nyomás nehezedik, ráadásul e könyvek nem is érdeklik az oroszokat.

– Lehet, hogy biztatóan alakul a gótikus faszobrok sorsa is?

– Ennek a gyűjteménynek egy része is felbukkant Moszkvában, sőt, kiállításon is szerepelt. Sajnos a szobrok visszatérését illetően bizonytalanabbak vagyunk. Mindenesetre a Szépművészeti Múzeummal is kötöttünk egy megállapodást arra az esetre, ha a dolgok kedvezően alakulnak. Miután ön a Magyar Nemzetet képviseli, nem tudom, mit tud arról, hogy édesapám *Chorin Ferenccel* együtt fő támogatója volt annak idején az induló Magyar Nemzetnek. Mégpedig azért, mert egy jó értelemben vett konzervatív, német- és nyilasellenes, magyar irányú lapot akartak teremteni, amilyen akkoriban nem volt, kivéve mondjuk a Pester Lloydot, de az németül jelent meg.

– A mai magyar politikai életben pártállástól függően sokféleképpen értelmezik a „magyar irányú" kifejezést…

– Nézze, egy higgadt, józan nacionalizmus kívánatos. Az nem kérdéses, hogy az utolsó húsz-harminc évben a világ jelentősen szűkült, a nacionalizmus kifejezésnek rossz mellékíze lett. Úgy vélem azonban, hogy az ember legyen hálás a hazájának, nem szabad elfelejteni a hátterünket, de sosem más kárára. Valamifajta internacionalizmus jegyében ezt sosem szabad feladni. A közös jó érdekében természetesen együtt kell működni, de a magyarok sosem lesznek franciák, csehek vagy mások.

– Apai ágon az ön családja Csehországból származik…

– Nagyapám egy kis cseh városkában, Jenikauban született. Bécsbe került, 1879–80-ban Rothschildék onnan küldték szanálni a Pesti Hitelbankot. Édesapám már itt született. Nagyapám volt az alapítója és első elnöke az ipari tőzsdének, és ő volt az, aki ragaszkodott hozzá, hogy a gabonatőzsdével ellentétben ennek a nyelve a magyar legyen.

– Az ön édesapja, báró Kornfeld Móric hogyan vitte tovább az atyai örökséget? Milyen szerepet játszott a korabeli iparban, pénzügyi világban?

– Egészen fiatalon a Ganz Danubius vezérigazgatója volt, de 1919 után nem igazán vett részt az ipari vállalkozásokban. Mivel édesanyám *Weiss Manfréd* lánya volt, édesapámnak is ott volt az irodája a hat Weiss testvér tulajdonában lévő cég központjában, a Mária Valéria utcában, akárcsak Chorin Ferencnek, a másik Weiss lány férjének. Hivatalos tisztsége azonban nem volt. Felsőházi tagként aktívan politizált, s még aktívabb volt az iregszemcsei családi birtok vezetésében. Igazi mintabirtok volt ez. Ami akkor igazán ritkaságnak számított, minden cselédlakásban volt villany, vízvezeték, öblítéses vécé. 1938-ban az eucharisztikus kongresszusra harminc-negyven katolikus cselédet hozott Budapestre, közülük néhány idősebb akkor látott először vonatot.

– Emellett aktív műgyűjtő is volt.

– Azt mellékfoglalkozásnak tekintette. Szórakozás volt számára. A gyűjtemény, természetesen lassuló ütemben, de folyamatosan gyarapodott egészen a harmincas évek végéig. Hogy édesapám szenvedélyének mi volt a fő motívuma, azt nem tudom. A régi könyvek és a gótikus szobrok vonzották. Szerényebb méretekben a nagyapám is gyűjtött, szépen berendezett lakásuk volt a Bajza utca 32.-ben. Mi nem messze onnan, a Lendvai utcában laktunk. 1913-ban átmenetileg költöztünk oda, azután ott ragadtunk a második világháborúig. Nagyon kényelmes volt ott élni, ráadásul közel voltunk az Andrássy úti Weiss-villához, a Chorin-házhoz. A környéken lakott a harmadik Weiss lány is, aki egy Mauthner fiúhoz ment feleségül. Negyedik lánytestvérük sosem ment férjhez. Két további testvérük fiú volt: Alfonz és Jenő. Mi négyen vagyunk testvérek.

– Sok lapot számlál, sokfelé ágazik ez a családi krónika. De valójában nincs is még megírva. Vagy igen?

– Részletekben. Készült könyv Kornfeld nagyapámról s egy kisebb Chorin Ferencről. Édesapám életrajzán most dolgozunk *Széchenyi Ágnessel.* Nem hagyományos életrajz lesz, cikkek, levelek fogják át a két világháború közötti időszakot. A jövő év közepére talán készen leszünk vele.

– Tudom, hogy nem volt elkényeztetett gyermek, hiszen akkori emlékeit idézve megemlítette, hogy édesanyja akkor vitte el a Ruszwurmba vagy a Korona cukrászdába egy süteményre, ha jól viselkedett. Mégis, mit jelentett ebben a kultúrával, művészettel átitatott közegben élni?

– Természetesnek vette ezt az ember. 1924-ben születtem, műalkotások és könyvek vettek körül, de hogy ott vannak és fontosak, az 13-14 éves korom táján tudatosult bennem. Édesanyám kiskoromtól elvitt a múzeumokba, ha utaztunk, akkor is kerestük az értékes műveket. Emlékszem, nyaranta néhány hetet a belga tengerparton, majd a svájci hegyekben töltöttünk. A kettő között Bázelben kellett átszállni. Reggel hatkor taxiba szálltunk az állomás előtt, s a várakozás egy órája alatt minden alkalommal ellátogattunk a Münsterbe. Máig magam előtt látom a homlokzat Szent György- és Szent Márton-szobrát. A Szépművészeti Múzeumban szerzett élményeimre hat-hét éves koromtól emlékszem. *Petrovits Elek* főigazgató nagyon jó barátja volt édesapámnak, minden vasárnap nálunk ebédelt. Rendkívül művelt, kedves ember volt. Én azonban mégis más pálya iránt vonzódtam, orvos szerettem volna lenni, mégpedig annak a *Batthyány* grófnak a példájára, aki dunántúli birtokán ingyen kezelte a betegeket. Valami hasonlót szerettem volna csinálni. A háború miatt persze semmi nem lett belőle.

– Hogy mi történt a Weiss családdal, arról a korszakról szóló történelmi munkák beszámolnak. Arról azonban kevésbé, hogy az egyes családtagok hogyan élték át az eseményeket.

– Engem a németek bejövetele Pécsett ért. Noha katolikusnak születtem, a zsidótörvények miatt nem járhattam a pesti orvosegyetemre, ezt azonban nem is bánom, mert nagyon jó egyetem volt a pécsi. Akkor csatlakoztam a család többi tagjához, amikor aláírták a szerződést, hogy a németek huszonöt évre bérbe veszik a Weiss-gyárat, s ennek fejében a családot és még azt hiszem, hat embert kivisznek Portugáliába. Német katonai teherautókon mentünk Bécsbe, majd a purkersdorfi állomáson egy mellékvágányon, vasúti kocsikban töltöttünk néhány napot. Egy szerelvényhez csatolva vittek bennünket Stuttgartba, onnan Lufthansa-géppel repültünk Madridba, s utaztunk tovább Lisszabonba. Kalandos út volt ez, a sors különös kegyelme, hogy megmenekültünk. Máig nem értem, miért teljesítették a németek, amit ígértek, hiszen el is vehették volna az akkor mintegy 250 millió amerikai dollár értékűre becsült gyárat. Egyesek talán már a háború utáni évekre, az elkerülhetetlen vereségre gondoltak.

– Mi történt a műkincsekkel?

– Csak személyes dolgokat vihettünk magunkkal. A könyvek már egy bank széfjében voltak, onnan vitték el az oroszok. A gótikus szobrok egy része a lakásban maradt, amikor március 19-én bevonultak a németek, ők is vihettek el belőlük. Szüleim elmenekültek, édesapámat később Chorinnal együtt tartóztatták le. A zirci apát bújtatta őket, de valaki feljelentette. A Fő utcában hallgatták ki őket, majd a Gestapo svábhegyi központjában. Apámat Mauthausenbe vitték, s onnan csak akkor hozták vissza Bécsbe, amikor vele is alá kellett íratni a szerződést. Akkor csatlakozhatott a családhoz.

– Édesapja hogyan élte meg a gyűjtemény elvesztését?

– Nem csodálkoztunk azon, hogy elpusztították vagy elvitték a műkincseket. Édesapám fájlalta ugyan, de alapjában véve könnyen túljutott rajta. Higgadt, nyugodt, majdnem reneszánsz ember volt.

– Miért csak majdnem?

– A természettudományhoz nem nagyon értett, de a humán dolgokhoz nagyon. Washingtonban írással, olvasással foglalkozott, nem lelkesen, de részt vett a magyar körök életében. Volt akkora magánvagyona, részben svájci bankokban, hogy szerény, de kényelmesen élhettek. Mi pedig dolgoztunk. Bátyám a b szakmában, egyik nővérem orvosi laboratóriumban, só *Szegedy-Maszák Aladár,* a volt washingtoni nagykövet Americánál. Én persze közben katonáskodtam is. 19 nyán érkeztem Amerikába, s márciustól több mint eg szolgáltam. 1953-ban végeztem a Harvardon, majd a szakosod követően anaszteziológus lettem. A Michigani Egyetem professzoraként, harmincegy év után, 1993-ban mentem harmadszor s immár végleg nyugdíjba.

– Úgy tudom, édesapjához hasonlóan önt is megfertőzte a műgyűjtés szenvedélye.

– Lényegesen szerényebb keretek között, de én is műgyűjtő lettem. Elsősorban a XIX–XX. századi metszetek érdekelnek, de volt egy kisebb festménygyűjteményem is. A képek egy részét első feleségem halálakor eladtam azzal a villával együtt, amelyben éltünk, de néhány szép Rudnyánszky-, Rippl-Rónai-képem ma is megvan.

– Mit tudtak édesapja gyűjteményének sorsáról?

– Sokáig abszolút semmit. Nővéremék kapcsolata a Szegedy-Maszák család Magyarországon lévő tagjaival a hetvenes évektől vált újra élénkebbé. Én csak 1992-ben jöttem haza újra, a budapesti piaristáknál akkor volt az ötvenéves érettségi találkozónk.

– Azóta viszont gyakrabban jön, volt év, amikor nem is egyszer repülte át az óceánt. Rendszeresen fordítja angolra a Szépművészeti Múzeum és az Országos Széchényi Könyvtár kiadványait, méghozzá ingyen. Miért?

– Beleszerettem az országba, ott segítek, ahol tudok. Persze nemcsak én, hanem a család más tagjai is. Amikor a Szépművészeti Múzeumban találtak olyan műtárgyakat, amelyekről kiderült, hogy a mieink voltak, odaajándékoztuk a gyűjteménynek. Ezek a Gótikus faszobrok című kiállításon ma is láthatók. Édesapám emlékét őrzik, azét az emberét, akinek a legjellemzőbb tulajdonsága az volt, ahogyan az a kiállítás bejáratánál is olvasható, hogy mindig kész volt a művészeket támogatni.

könyvesház

A rovatot szerkeszti: Margittai Gábor

Bizánctól Európáig

Keresztes Lajos

A Római Birodalom provinciáiból kialakuló bizánci állam több mint ezer esztendőn keresztül határozta meg a Földközi-tenger keleti medencéjének történetét. Bizánc öröksége és eszméje az 1453-as pusztulás után is tovább hatott, gondoljunk csak Oroszországra, vagy az ortodox kereszténységre. A magyarság múltja is ezer szállal kapcsolódik Bizánchoz, hiszen a népvándorlás kora óta történelmünk írott forrásainak jelentős részét e birodalom történetírói jegyezték le.

Az európai történelemben meghatározó államalakulat történetét foglalja össze a jeles orosz kutató. Bár *Ostrogorsky* elsődlegesen a bizánci állam történetére összpontosít, könyvébe beépíti a tárgyalt korszak kultúrtörténetének és művészettörténetének kiemelkedő alkotásait is. A szerző olvasmányos és közérthető nyelven megírt műve a laikusokhoz is közel hozza a „bizánci évezredet."

(Georg Ostrogorsky: A bizánci állam története. Osiris Kiadó, Budapest, 2001. Ára: 3800 forint)

A szakértők szerint a XXI. század meghatározó térsége Ázsia lesz, s e régió centruma a ma 1,3 milliárd lakosú Kína. Ráadásul Magyarországon is kialakulóban van a lélekszámában és befolyásában egyre gyarapodó kínai kolónia. Ezért is fontos, hogy megbízható ismereteket szerezzünk a kontinensnyi országról. A neves francia sinológus könyve átlátható terjedelemben foglalja össze Kína és az ott élő népek sok ezer éves történelmét, kultúráját és művészetét.

A kitűnő könyv apróbb hiányossága, hogy a fordítók a kínai nevek átírásakor a nemzetközi gyakorlatot követték. Ez megnehezíti a kívülállók számára a nevek azonosítását, például *Csang Kaj-sek* a műben ang Jieshi-ként szerepel.

(Jacques Gernet: A kínai civilizáció története. Osiris ó, Budapest, 2001. Ára: 3800 forint)

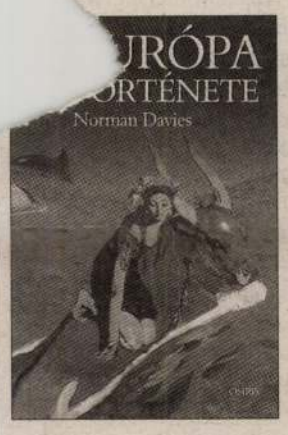

Csalódást okoz *Davies* könyve: a szerző elismeri, hogy kutatásokat alig végzett, pusztán a már ismert tényeket csoportosította újra. Meghaladja a tudományos igényű műben még elviselhető elfogultságot, hogy a szerző szabad folyást enged németellenes érzelmeinek és a katolikus egyházzal szembeni előítéleteinek. Hemzsegnek a súlyos hibák, az irodalomjegyzékben több vitatható színvonalú munka található, míg alapművek hiányoznak. Davies a forráskritika legelemibb szabályait sem tartja be, gyakran hivatkozik hallomásból vett „információkra", állítólagos kijelentésekre.

Elkeserítő olvasni a Magyarországgal és magyarokkal foglalkozó részeket is, ahol a szerző kritikátlanul felsorolja a szomszédos országok magyarfóbiájának termékeit. Megtudhatjuk, hogy a magyar kegyetlen rabló, romboló erő hosszú bűnlajstrommal, hogy *Horthy* admirális Európa első fasisztája. S Trianon után az utódállamokban csak a nácik bujtogatta nemzetiségek elégedetlenkedtek.

(Norman Davies: Európa története. Osiris Kiadó, Budapest, 2001. Ára: 6500 forint)

Kőbe vésett világrend

Egyiptom-enciklopédia

Rumy Dániel

„Itt az aratás. A munkás szelíd" – olvasható egy ősrégi egyiptomi síremléken. Másutt ágyékkötős emberkék sürögnek, böllérek térdepelnek kicsavart tagokkal a legyűrt áldozati bikákon, szinte hallani zihálásukat, írnokok sietnek kenyéradójukhoz kötelességtudó ábrázattal: a sír urát nyüzsgő szolgahad veszi körbe a falfestményeken. Az egyiptomi halott nem nyugodhat ettől a lüktető élettől, nincs is miért nyugodnia – része a jól szervezett, a holtakat ellátó, a holtakért létező élőhalott államnak. Nekro-Egyiptomnak, az eltökélt, matematikai pontossággal és bürokráciával felépített, az időből magát kirekesztett világrendnek. „A mi országunk az egész világ szentélye" – büszkélkedik *Hermész Triszmegisztosz,* és a történelem igazolja őt. Az első benyomás, amelyet minden egyiptomi tárgy ránk gyakorol, a lenyűgöző hallgatás – így *Spengler.* A Nílus, az áldott folyam áradása-apadása oly csendes és egyenletes, mint az alvó gyermek lélegzése – mereng *Merezskovszkij.*

Nincs semmi csodálatos a manapság járványként terjedő piramismisztikában, a Däniken-félék hagymázas szellemi önpocskondiázásában: az egyiptomi kultúra emberfelettiségére, felfoghatatlanságára adott reakció ez. Hogy miképp szervezi meg egy kifinomult és monumentális halottkultusz az évezredekig rendíthetetlen államrendet, hogy miként virágzik ki váratlanul a szavannalakók nomád világképéből az egyiptomi szellem és művészet, és hogy milyen ósdi előítéleteket kell végre sutba dobnunk a legfrissebb régészeti eredmények fényében – minderről olvashatunk a Vince Kiadó reprezentatív tanulmánygyűjteményében. Szakavatott német egyiptológusok és művészettörténészek elmélyült összefoglalásai sorjáznak az ókori állam teljes történelméről, közigazgatásáról, rítusairól, vallási-művészi teljesítményeiről. Műelemzések, jelképmagyarázatok és persze fantasztikus képanyag, ezerszer fényképezett piramisok soha nem látott perspektívákból, ritkán látható földmélyi felvételek teszik valóban érzékelhetővé, intuitívan is befogadhatóvá azt a kultúrát, amely az özönvizet megelőző időkből maradt ránk.

(Egyiptom. A fáraók világa. Vince Kiadó, Budapest, 2001. Ára: 12 000 forint)

Az elkötelezett értelmiségi

Sartre, ahogyan Annie Cohen-Solal látja

Ferch

„Eszmezsonglőr gondolatgép", aki „a kudarc és elutasítás éveit úgy fogadta, mint a bokszoló, aki tudja, hogy az elszenvedett ütések után újra fel fog ugrani". Megalomán és feltűnni vágyó, aki „tette a dolgát, mindenestül a magával folytatott párbeszédre figyelve, arra a valódi élvezetre összpontosítva, amelyet saját lehetőségeinek felismerése jelentett. A világ egyre újabb felderítése, birtokbavétele egy olyan jelenség által, amelyet ő maga is »varázslatos«-nak nevezett: ez pedig a megismerés." A „helyesen gondolkodók" szemében „gyilkos". A „saint-germain-des-prés-beli hosszú hajú kamaszok szemében mester". Olyan ember, aki minden tevékenységével szélsőséges érzelmeket vált ki, de lehetetlen figyelmen kívül hagyni. „A politikailag elkötelezett *Sartre* Hugót, Zolát juttatta az emberek eszébe." Világcsavargó, aki „áldását adta az őt szívesen fogadó politikai rezsimekre, gratulált az államfőknek, tanácsokat" osztogatott.

Szépíró, újságíró, filozófus. Imádja a mozit, folyóirata, a Les Temps Modernes *Chaplin* Új időkjéről kapja címét. Körülrajongott és kiátkozott értelmiségi, aki mindenek ellenére, vagy éppen ezért, „az értelmiség jelképévé vált". Ütközőpontja az algériai háború miatt megosztott francia társadalom feszültségeinek. Egyesek a fejét követelték; „*Voltaire-t* nem lehet bebörtönözni" – jelentette ki *De Gaulle* tábornok, s Sartre „érinthetetlen" lett.

A francia filozófus-esszéista, *Annie Cohen-Solal,* aki a napokban a budapesti Francia Intézet vendégeként személyesen is bemutatkozott a hazai közönségnek, igyekszik eligazítani abban a zűrzavarban, amelyet a XX. század egyik legvitatottabb író-filozófusának életműve és személyisége váltott ki. Vaskos Sartre-monográfiájában négy időrendi szakaszra bontva elemzi az író műveit, cselekedeteit, politikai állásfoglalásait, személyi kapcsolatait. Nagy érdeme, hogy mindezt elmélyülten, felkészülten teszi, és igazi olvasmányélménnyel ajándékozza meg azokat, akik nem rettennek vissza kilencszáz oldalas könyve láttán.

(Annie Cohen-Solal: Sartre, 1905–1980. Európa Könyvkiadó, Budapest, 2001. Ára: 3000 forint)

Aranyverők és kefekötők

Újra megjelent Frecskay alapműve

Fehér Béla

„A régi megszokás, a hagyományos elnevezésekhez való görcsös ragaszkodás nagy ellensége ugyan az újításnak, de a műhelyekben még sok helyütt dívó felemás nyelvet iskoláink lelkes tanársága, mert hiszen a mesterségeket ma már az iskolákban tanítják, ki fogja lassankint irtani. Az erre való eszközt én adom nekik a kezükbe a Mesterségek szótárával. Nemzeti érzéstől vezetve lelkesen munkálkodtam 1877 óta a műhelyi nyelv megmagyarosítása terén."

E sorokat *Frecskay János* (a Hon segédszerkesztője, később a kereskedelmi minisztérium levéltárosa, majd a Szabadalmi Hivatal főigazgatója volt) vetette papírra az 1912-ben megjelent Mesterségek szótára előszavában. Ezt a kultúr- és ipartörténeti alapművet most reprint sorozatában jelentette meg a Nap Kiadó. Frecskay János munkája két részből áll. A több mint hétszáz oldalas mű első fele ötven iparág részletesen kidolgozott leírását tartalmazza. Ennek történeti és nyelvészeti értékét ma már az is növeli, hogy nagyrészt kihalt szakmákkal foglalkozik. Aranyverő, bőrgyártó, cserzővarga, fametsző, fésűs, szappanos, nyerges, rézöntő, gyertyamártó, kefekötő vagy kötélverő ma már gyakorlatilag nem létezik, de a zongorakészítés vagy a könyvkötés sem igazán jellemző a hosszan agonizáló kézművességre. A szerző lépésről lépésre, tudományos alapossággal ismerteti a munkafolyamatokat, sorra véve az adott szakma szókincsét. Frecskay János a Magyar Tudományos Akadémia nyelvtudományi bizottságának külső tagjaként, az Akadémia megbízásából látott munkához. Összegezte a korábbi, kéziratban maradt szógyűjteséket, kérdőíveket küldött szét az országban, de miután az eredménnyel elégedetlen volt – 1200 kérdőívből kétszáz érkezett vissza, abból is csak negyven volt használható –, nyakába vette az országot, és csaknem két évig gyűjtötte a mesterségek műszavait. (Jellemző, hogy az egyik hazai ipartársulat a kérdőíven azt válaszolta, hogy ők mindent magyarul neveznek meg, hiszen nem is tudnak németül. A hobli, alzen, ampass, folnerum szavakat magyar szavaknak vélték.) A mű második része a mesterségek egybefoglalt magyar–német, illetve német–magyar szótára.

(Frecskay János: Mesterségek szótára. Nap Kiadó, Budapest, 2001. Ára: 6900 forint)

A múlt illatai

Rácz Judit

Ha valaki nem nézné meg a könyv borítóján a szerző fényképét, a címből akkor is sejtené, hogy csak nő lehet az illető. Olyan hölgy, aki szívesen merül el régi idők békésebb hangulatában. *Molnár Gézánét* saját bevallása szerint már gyerekkorában érdekelték az illatszerek és gyönyörű üvegeik. Évek alatt olyan sokat gyűjtött belőlük, hogy kiállításra is vitte őket. Igyekezett mind többet megtudni az üvegek tartalmáról, az illatszergyártásról, az illatszerek és a hazai ipar történetéről. Sokéves kutatómunka eredményeként született meg könyve, örömet szerezve a nőknek, s dokumentált hátteret adva az illatszerszakma mai művelőinek.

Az olvasmányos, csevegő stílus, a korabeli novellák, a sok-sok kozmetikai reklámkép és hirdetés nosztalgiát ébreszthet azokban, akik egyet-egyet már láttak eredetiben közülük. De aki nem emlékezhet a Molnár-Moser 4701-es levendulakölnijére vagy a Durdilly arcpúderre, annak is érdekesek a szépségápolás titkai, jó néhány évszázadra visszapillantva. Létezett már szépítőszeres tégelyekkel megrakott toalettkosárka az ókori Egyiptomban, mely az öltözőasztal elődje lehetett. Maradtak fent illatszert tartalmazó szobrocskák az ősi Kínából, s találtak Aquincumban borostyánból faragott illatszertartót a rómaiak korából. A púderek és pamacsok korszaka a rokokó idején köszöntött a világra. S azóta a nők egyre inkább a szépségápolás lázában égnek. E könyvből kiderül: nincs új a nap alatt, a szappanok, parfümök, illatos fürdőfüvek régen és most is előkelő helyet foglalnak el a hölgyek fantáziájában és toalettasztalán. A technológiák változnak, de a lényeg marad: a kozmetikai ipar Venus titkait igyekszik megfejteni.

(Molnár Gézáné: A múlt illatai. Hogyf Editio, Budapest, 2001. Ára: 6900 forint)

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

VALÓSÁG
Budapest

1971 FEB

1021

Korniss Dezső

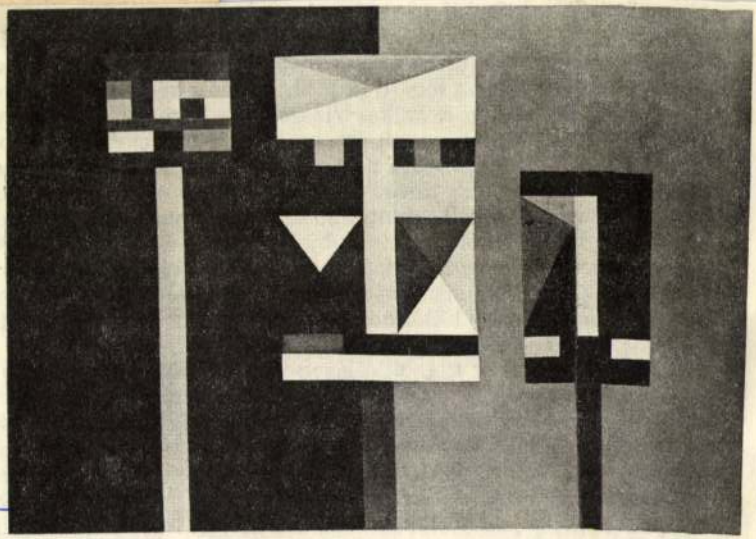

Korniss Dezső:
Kántálók, 1947

folyamatnak objektív tulajdonsága-e a szín?

A kérdésre ma — világnézetüktől függ
felelnek. Erwin Schrödiger egyik színelmélet
hogy akármelyik választ fogadjuk is el, magá
egész területére, hiszen a fizikai vizsgálódás
joggal állíthatjuk, hogy csupán érzékszervün
aztán a kérdést szubjektivista módon válasz
világképünk legnagyobb antinómiájaként je
hidegnek és némának kell tekintenünk, mivel
teink benyomásai. Mi is volna az objektivitása annak, hogy az elektromágneses hullámok egyik sávját, meghatározott rezgésszámok között, színnek látjuk, míg másokról tudomást sem veszünk? Ráadásul a színek egy része, mint például a fehér vagy a bíbor, kimutathatóan különböző sugaraknak a szemünkben keletkezett összegszíne, a valóságban semmi egzakt megfelelője nincsen.

Egészen más Max Planck álláspontja. Optikai munkájában ő is abból indul ki, hogy a modern fizika nem foglalkozik a közvetlen látási érzékelés fény- és szín-fogalmával, hanem elektromágneses sugárzásokkal és rezgésperiódusokkal. Józanul ítéli meg azonban például az összetett fény kérdését: a természetben eleve nincsen homogén (azaz egyszínű sugarakból álló) fény, csak különböző hullámhosszakból összetett. Ennek alapján azt mondhatjuk, hogy színérzeteink (amelyek természetesen szintén mindig összetettek) objektívak, de *statisztikai* alapon fogják fel a beérkezett információkat.

Korniss Dezső

„Kép, 1929–30"

(alpor.

Valóság, 1971. febr.

Korniss Dezső
festő

1958-ban a Chiltern Gallery kiállítására szerepelt Anna Margittal.

S. Nagy Katalin: Anna Margit 10.
Képzőművészeti Alap Kiadó. 1971.

Korniss Dezső

Kalligráfiáit verhetetleneknek tartja Szabó György: "Pestmegyeiség" c. kritikájában, mely a Magyar Nemzeti Galéria uj kiállitásáról és az ott szereplő müvekről szól.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. okt. 9.
XV. évf. 41. sz. 12. lap

Korniss Dezső

Vadas József: "Szobor a kockában" cimmel beszámol a III. Pécsi Országos Kisplasztikai Biennáléról. Felsorolja az ott szereplő művészeket, de alkotásaikra külön nem tér ki. Közöttük szerepel a művész is.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. szept. 25.
XV. évf. 39. sz. 12. lap

Kornis Dezső, [festő]

Megemlítve: ... „Kornis Dezső fejeiből készült filmmel ...“

Vitányi Iván: A „rövid film“ művészete
110 – 116. o.

Új Írás, Bp. 1970. szeptember X/9.

Korniss [Dezső], Jestő

Megemlítve: Szentendrével kapcsolatban „A kalligrafikus absztrakciót művelő Korniss"

Miklós Pál: Magyar művészet — ma 14-21. o.

KRITIKA, Bp. 1970. szeptember VIII/9.

Korniss Dezső

Vihar után, olajfestmény

A Magyar Képzőművészet
I. Kiáll. Katalógus-1945 Július

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 NOV 10

Népújság Heves

Korniss Dezső kiáll. műveiről

1021

Korniss Dezső hatvani tárlata

Szombaton délelőtt nyílt meg a Hatvany Lajos Múzeumban *Korniss Dezső* festőművész kiállítása, amelynek anyagát ezúttal az alkotó 1967—68-ban készített ecsetrajzai képezik. *Miklós Pál* műtörténész méltatta a nyitó ünnepségen a művész munkásságát, nem fáradó kísérletező kedvét, majd a Vörös Csillag moziban levetítettek három kisfilmet, amelyek Korniss művészetével kapcsolatosak, s hozzásegítik a nézőt alkotóvilágának jobb megértéséhez.

Az ecsetrajzok, melyeknek csak kis töredékét láthatjuk a tárlaton, Korniss Dezső 1963 óta tartó legújabb periódusának problémáit is jelzik, s megajándékoznak bennünket egy rendkívül finom, szellemes, gazdag rajzossággal, a művész szinte virtuóz könnyedségű de határozottan irányított ecsetjátékával.

Természetesen nem könnyű az elmélyülés Korniss képi világában, nem könnyű a tájékozódás jelrendszerében. Különösen gond ez ott, ahol a képzőművészeti kultúrának nincs még széles, értő közönsége, fogékony tömegbázisa. Komolyabb sikerre pillanatnyilag talán emiatt nem számíthat a kiállítás Hatvanban, illetve *könyékén*. Mégsem érdektelen a múzeum vállalkozása. Gazdagítja a helyi kulturális életet, s alkalmanként olyan szuverén festői világba enged bepillantást, amely nem megállapodott, nincs pontosan felmérhető értéke, viszont funkcionálisan jelzi az utat, amerre a műfaj tart.

NAPJAINKBAN, amikor szerte az országban a vállalatok többségénél folyik a tartalékok feltárása, vagy másképp: a lehetséges vagy létező veszteségforrások felmérése, bizony jó lenne, ha eközben nem feledkeznének el sehol a döntések átfutási idejének még lehetőségéről sem. Kár is lenne egyetlen lehetőséget is kiaknázatlanul hagyni. A döntések átfutási idejének csökkentése és pontosságuk növelése ráadásul nem is tartozik a kisebb jelentőségű tartalékok közé.

A döntések minősége és az átfutási idő ugyanakkor szorosan össze is kapcsolódik. Ez különösen fontos szempont azoknál a nagyvállalatoknál, amelyek több gyáregységből állnak s ezek távol esnek a központtól. Nagyon körültekintő mérlegelést kíván annak meghatározása, hogy miben döntsön a nagyvállalati központ és miben illetékesek a távoli gyáregységek szakemberei. Egyébként ez a kérdés, ha kisebb súllyal is, de ma már egy gyáregységek nélküli, közepes nagyságú vállalatnál is mérlegelésre érdemes: a vezérigazgatóság — az üzemvezetés — és a műhelyfőnökök között.

A vezetéstudomány szakirodalma egyértelmű ebben a kérdésben: az esetek többségére óva inti a vállalatokat olyan szervezeti felépítéstől, amely a túlzott centralizálás irányába visz. M azzal, hogy kétségtelenül n

Korniss Dezső

Körner Éva 'Könyvet' det dóla

Rózsa Gyula: Anna, gádor, konecsni
Korniss

X/ég szabadság 1971 VIII. 24

Harminc év felszabadult művészete

KORNISS DEZSŐ: TÜCSÖKLAKODALOM

Korniss Dezső (1908-ban született Besztercén) a magyar festészet nagy kezdeményezőinek egyike, aki az elmúlt ötven év alatt sokáig teljesen mellőzve, a társadalom anyagi és erkölcsi támogatását nélkülözve alkotott. Mindezek ellenére, vagy talán épp ezért mindmáig a magyar avantgarde művészet egyik legjelentősebb képviselője maradt. „Munkássága már művészettörténet és örökös ifjúi próba mégis — írja Solymár István. — Volt módja rá, hogy válasszon a nemzetközi siker és az itthoni küzdés között. Utóbbit választotta, habozás nélkül. Itthon akart képzőművész lenni és maradni, ennek minden következményével és reménységével."

Korniss a felszabadulás előtti magyar képzőművészet tragikus sorsú „újítójának", *Vajda Lajos*nak (1909—1941) a barátja és munkatársa volt. 1935-ben együtt kezdték Szigetmonostoron és Szentendrén a népi motívumok gyűjtését. Valami mást szerettek volna csinálni, mint ami az erősen fasizálódó ország képzőművészetében akkoriban divatos és elfogadott volt. Vajda motívumokat gyűjtött (őt akkoriban elsősorban a fotómontázs érdekelte), Korniss pedig a népművészeti motívumok eredetét, szerkezetét és összefüggésrendszerét kutatta. A népművészet motívumaiból (temetők keresztjei, parasztházak díszítése és építési szerkezete, a népi életformát őrző használati tárgyak stb.) igyekezett „kihámozni" az emberi létezés mibenlétéről, a természetről számára egyetemesnek és igaznak tűnő lényeget, az élet szépségeivel és poklaival együtt. Nem szorítkoztak azonban csak a népművészeti emlékek gyűjtésére. Minden érdekelte őket, ami valóságértékével ösztönözhette művészetüket. Kutatásukat nem szűkítették le a magyar népművészetre, mint ahogyan példaképük, *Bartók* sem tett különbséget a Közép-Európában élő népek között a népdalok gyűjtésekor. Szentendre mint a szerb és a magyar kultúra különleges találkozási pontja egyébként is alkalmasnak látszott a két kultúra szintézisére. Korniss és Vajda hivatottnak érezték magukat arra, hogy Magyarországon hidat építsenek a keleti és nyugati kultúra között. E törekvésük nemcsak az ő művészetüket termékenyítette új formákkal és tartalmakkal, hanem a nyomdokaikba járó szentendrei művészekét, de az egész magyar képzőművészetet is.

Mielőtt megnéznénk az 1948-ban festett *Tücsöklakodalom* c. képét, érdemes idézni *Zelk Zoltán*nak Korniss művészetére vonatkozó megállapítását: „... nézzük a ragyogó bizonyítékot: képeit, melyeken nemcsak a pirosak és a kékek, hanem a szürkék és a feketék is olyan fiatalok, mint a népi szőttesek színei vagy mint a népdal. Ő az a festő, aki a népballadákból, az erdélyi szőttesek színeiből s a terített asztalok szomorúságából készíti képeit. Aki ezt észreveszi, már »érti« is a képeit, az ún. absztraktokat is... Ezért mondhatja, hogy minden képe, ha szürrealista, ha elvont, a valóságból születik... S mondhatja, hogy nem ismer semmilyen kötöttséget, nem fogad el se maradi, se modern dogmát: ha tetszik, elvont, ha tetszik, figuratív képeket fest. Nem az ügyesség, nem a divat dönti el, hogy festő-e valaki, hanem az, hogy van-e saját világa. Ezért fordult vissza egy év után Párizsból: azt a nagyon sajátos, nagyon valódi világot, mely az ő vásznaira költözött, csak az itthoni világból tudta megteremteni." Ha alaposan szemügyre vesszük a Tücsöklakodalmat, kitűnik, hogy Korniss az egyes elemek ritmikai játékának különös hangsúlyt szentel. Képzelőereje nincs kötve az emberi, a növényi, az állati alakok és a tárgyak életképszerű megjelenítéséhez. A perspektíva és a nehézkedés törvényeit, amelyek a hétköznapi látásmódra olyannyira jellemzők, eleve mellőzi, a valóságból vett elemeket úgy egyszerűsíti alapformákká, hogy azok egymással szembesítve, a lényegüket fedjék föl. Csak színeket és formákat használ az „élet táncának" bemutatásához. Az elvonatkoztatásban rejlő lehetőségeket kihasználó „csínytevéseit" a csillogó tarkaság különös szerkezete jellemzi; az élénk, vidám színfoltok a gyermeki ártatlanság, tisztaság és derű légkörét idézik. A formák izgalmasan társulnak, de ugyanakkor mindig kötetlenek, szabadok maradnak. A szerves lét (növény- és állatvilág mikroszkópikus képére emlékeztető) formáinak és színeinek sokfélesége jelképesen fejezi ki az ember rendszerező és egyesítő tevékenységét, bárhol is folynak ezek a tevékenységek: a politikában, a társadalomban, a természettel való együttműködésben vagy a magánéletben.

A *Tücsöklakodalom* (az esztergomi Balassi Bálint Múzeum tulajdona) nem passzív szemlélődést, hanem a képtörténésben való aktív részvételt kíván meg a nézőtől. Részt kell vennünk a bemutatott mozgás és rend fölépítésében, keletkezésének folyamatában, miközben arra is ösztönöz a művészet sajátos társadalomformáló eszközeivel, hogy emberi tevékenységeinket is hasonlóképpen szervezzük meg. A képen az alapszíneknek mindössze néhány változata fordul elő, a felszín jól áttekinthető és egy tónusú. Nincsenek árnyalatok, a színek mégis élnek. Korniss e képénél is több szólamban komponál, a lélek finom, mindennapi tevékenységeink erőltetett ritmusa miatt olykor elsikkadó rezgéseit is érzékelteti. Négyszögletes, hegyesszögű, ovális, állított és fektetett, kicsiny és nagy formák váltakoznak, mintegy lépcsőzetesen kapcsolódnak egymáshoz. A világos alap szinte pezseg a szemünk láttára megelevenedő, táncoló formák piros, fehér, zöld, sárga és kék színeitől. Korniss — *Picasso*hoz és *Matisse*-hoz hasonlóan, akik szintén megfestették az életöröm ilyennemű tobzódását — kerül minden merevséget, annak ellenére, hogy szemmel láthatólag tudatosan komponálta egymáshoz a különböző formákat. Egymáshoz való illesztésük módjában a természet teremtő, alkotó, építő energiáját és annak az emberi logikához való viszonyát igyekezett kifürkészni, és a művészet nyelvén megragadni.

Korniss Dezső — alkotó magányában — 68 éves kora ellenére szellemileg mindmáig fiatal maradt. Minden érdekli, ami korunk művészeti és tudományos világában történik. Az elmúlt harminc év alatt is megesett, hogy újító törekvéseinek szelídebb változatai előbb váltak ismertté és elismertté, mint az ösztönző művek. Mindez azonban nem befolyásolta művészetét és etikai tartását. Mindmáig a maga útját járja, nem téve látszólagos sikerek kedvéért kitérőket. (Következetes alkotómunkájáról, életművéről a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalatának a Mai Magyar Művészet sorozatában 1971-ben megjelent könyvéből — szerző: Körner Éva — és a Művészet c. folyóirat 1974/11. számából kaphatunk átfogó képet.) Művészi programja már induláskor nagy távra szóló program volt és az maradt ma is.

MENYHÁRT LÁSZLÓ

A kitün
Kner N

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 136-048, 337-748, 340-726
TYPOGRAPHIA
Budapest
1976 MAJ 10

A befektetett energia mindig megtérül. Különösen akkor, ha ésszerű rekonstrukcióval megteremtik annak tárgyi és személyi feltételeit. Tulajdonképpen ez történt a békéscsabai Kner Nyomdában is. A hatvanas évek végén s a hetvenes évek elején valósággal újjáteremtették a régi nyomdát. Egészséges, korszerű körülményeket alakítottak ki, megvásárolták a legújabb típusú, jól hasznosítható gépeket, s a jövőre gondolva létrehozták a Nyomdaipari Szakközépiskolát, ahol időben megkezdték a szakemberek képzését.

Az ilyen előrelátásnak köszönheti a nyomda mostani eredményeit. Az elmúlt öt esztendőben termelésük tonna mennyisége 222 százalékkal, árbevételük 302 százalékkal, nyereségük 332 százalékkal nőtt, a dolgozók átlagbére pedig közel 50 százalékkal emelkedett. A gépek beindulásánál voltak kezdeti nehézségek. Nem ment minden olyan simán, de a felkészült szakemberekkel mégis könnyű volt úrrá lenni a nehézségeken. Az alapanyag-ellátás okozott és okoz ma is gondokat. Nem könnyű megtalálni azt a helyes középutat, amely biztosítja a nyereséges termelést.

A békéscsabaiak jelszava: „minőséget adni" s természetesen időben leszállítani az árut. Bár a nyomda közvetlenül kevés exportot bonyolít le, de termékei közvetve, mint csomagolóanyag a világ majd minden országába eljutnak. Ezért is olyan „kényesek" a minőségre. De nemcsak ezért. Nagyon komolyan veszik a hazai partnerek kritikáit, észrevételeit. Sőt, mint azt a beszélgetéskor Huszár Mihály igazgató hangsúlyozta, e jelszónak a fordítottjára — miszerint, minőséget kapni — is nagy súlyt fektetnek. Hiszen csak jó minőségű alapanyagból lehet kiváló minőségű árut készíteni. Ez tény. S az is, hogy könyveik körülbelül ötven százaléka, valamint csomagolóanyaguk egy része lett kiváló vagy jó minőségű termék.

A másik, amire a minőség mellett érdemes odafigyelni, hogy nem igyekeznek minél magasabb áron eladni termékeiket, s nem számolnak fel vevőiknek többet, mint szoktak. A pluszt nem ügyeskedéssel, hanem munkával igyekeznek előteremteni. Hogy ez az adott tárgyi feltételek mellett sikerül, az az ott dolgozó kollektívának is köszönhető.

Végigjárva az üzemet, érezhető a jó munkahelyi légkör, hogy a dolgozók kedvvel végzik m
jukat s szeretettel veszik k
gépeket, amelyek ma már
delmesen dolgoznak a
alatt.

Hugyecz Mária 1968 óta dolgozik a nyomdában. Néhány éve került a mélynyomóba:

— Szeretek itt lenni. Jó ezzel az automata géppel dolgozni. A kollektívában is jól érzem magam. Esténként együtt megyünk el a lányokkal szórakozni. Sokan vagyunk itt fiatalok. Megértjük egymást.

A nyomda dolgozóinak több mint a fele 30 éven aluli. Közülük is sokan az elmúlt öt esztendőben jöttek. A szakközépiskola valósággal ontja a munkaerőt. Ilyen értelemben tehát nem beszélhetünk munkaerő-hiányról Békéscsabán. Egy-egy tanév végén még gond is az üzemnek a sok jelentkezőt befogadni, de az a tapasztalat, hogy idővel mindenki megtalálja az alkatának és az üzemnek is legmegfelelőbb munkakört. Így azután előfordul, hogy egy fiatalnak két szakmája lesz.

A régebbiek közül többen átképezték magukat.

Noha sok mindenre büszkék lehetnek a békéscsabai Kner Nyomdában, mégis elégedetlenek. Elégedetlenek, mert — mint azt Varga András párttitkár nagyon jól megfogalmazta — még nagyon sok tartalék energia van az emberekben, amelyet az ő saját maguk és a nyomda szempontjából is hasznosítani lehetne.

Mert nem mindegy, hogy mit kap örökségül a következő nemzedék: jól karbantartott gépeket, tiszta, rendes mosdókat, öltözőket, ebédlőt, olyan szociális, kulturális örökséget, amelyekre büszkék lehetnek és tovább fejleszthetik. Hiszen a jó alap már megvan a nyomdában.

Jelentős összeget fordítanak lakásépítésre. Eddig 137 dolgozó költözött új lakásba. Idén pedig körülbelül 27—28, főként fiatal és fizikai dolgozó kap majd lakást. Igen nagy körültekintéssel a nyomda saját maga intézi a lakáselosztást. A beérkező lakáskérőket gondosan végigjárják, ezáltal elkerülik, hogy arra illetéktelenek jussanak — háttérbe szorítva a rászorulókat — új otthonhoz, s ennek alapján rangsorolják a kérelmeket. A leginkább rászorulók kapják meg legelőször a kiutalást.

Nemcsak a lakásproblémával küszködőkön igyekszik segíteni a vállalat, de az édesanyákon is. Szintén jelentős összeget fordítanak óvodai, illetve bölcsődei férőhelyek vásárlására. Így az édesanyáknak kora reggel nem kell mindegy, hogy milyen hagyományokat ápolhatnak majd gyermekeink. A Kner Nyomdában eddig is ápolták a szép és hasznos hagyományokat. Például gondosan vigyáznak arra, hogy vezetőik a műhelyekből kerüljenek ki, hogy az egész kollektíva együttesen szavazzon rájuk, ismerve munkájukat, emberi magatartásukat. Így választották meg nemrég Eperjessy József szbtitkárt is.

A nyomda vezetői rendszeresen találkoznak a dolgozókkal kötetlen beszélgetéseken. Ennek lényege, hogy a szocialista brigádok meghívnak egy vezetőt, akinek minden, a nyomda életével, munkájával, eredményeivel és gondjaival összefüggő kérdéseket tesznek fel. Például egyik alkalommal őszintén megkérdezték Huszár Mihályt, hogy miért járt Olaszországban és mit végzett ott. Az igazgató pedig kertelés nélkül sorjában elmondta, miért ment ki, mit és hogyan csinált.

Mert az őszinteség, a bizalom az egyik legfőbb alapja nemcsak az eddigi eredményeknek, hanem a további munkának is. Csakis erre lehet hosszabb távú terveket szövögetni — természetesen a megfelelő gazdasági lehetőségeket és adottságokat figyelembe véve — s ezt jól tudják a Kner Nyomdában is. Ezt és az eddigi szép eredményeket figyelembe véve vásároltak két új gépet, egy Mercur 1570-es nyolcszínnyomó gépet, valamint átvettek egy Andreotti gépet az Állami Nyomdától.

Vannak ugyanis olyan csomagolóanyagok, amelyeket eddig drága pénzen külföldről hozattunk be. Ha sikerül a nyomdának hazai nyersanyagbázisra épülve ilyen termékeket előállítani, akkor az jelentős devizamegtakarítást jelent az államnak s nem utolsósorban megfelel a mai korszerű igényeknek jó minőségével és hozzáférhető árával.

Vagyis az eddigi eredmények alapján nem ülnek a babérjaikon a Kner Nyomdában, hanem már azon törik a fejüket, mit és hogyan lehetne tovább fejleszteni, korszerűsíteni, jobbá, szebbé tenni.

De ismerve a Kner Nyomdában dolgozókat s a hosszú utat, amelyet a fejlődésben viszonylag rövid idő alatt megtettek, azt hiszem nem előlegezett bizalom, ha azt mondjuk, hogy ezeken is úrrá lesznek, mint eddig mindig.

KALOCSAY ILDIKÓ

Korniss Dezső

Méltatás

Baúszky Pál: Kisgaleriák.
Művészet, 1977. október – 40. lap.

Korniss Dezső

Korniss Dezső festőművész
kiállítása Hatvanban a
Hatvany Lajos Múzeumban
október 1-én nyílt meg.

— : Kiállítási naptár
Művészet, 1977. október - 48 lap.

Korniss Dezső, festő

L.:Bencze László

Rózsa Gyula:Képzőművészetünk szép kezdetei 7.

Népszabadság, Bp. 1977. nov. 16.

Kormiss Dezső, festő

L.:Bán Béla

-:Kovalovszky Márta:Kinek ajánlja? 14.

Népszabadság, Bp. 1977 ápr. 30.

Korniss Dezső, festő

L.:Tilles Béla

-: Hir 8.

Népszabadság, 1977 okt. 27.

Korniss Dezső, festőművész

Győrött, a Múzeumi Képtárban megnyílt Derényi Iván magángyűjteményének kiállítása, melyen a művész műve is szerepel.

(Is): Magángyűjtemény a közönség előtt. Dalgazók Lapja, 1977. júl. 23,

Korniss Dezső (1908-)

„Kompozíció" gépi metszet 19x14 cm

J. l. j. : Korniss D. 1979.

Várható ár: 2000 Ft

BÁV 44. Képaukció Budapest, 1977. december

Kondor Dezső

„Maszk" Tempera 17x12 cm

J. a lép hátoldalán

Kikiáltási ár: 6000 Ft

BÁV 44.Képaukció Budapest,1977.december

Korniss Dezső (1908-)

„Fej" vegyes technika 23,5 x 15

J. l. b.: Korniss D. 944.

Tiziáltási ár: 6000 ft.

BÁV 44. Képaukció Budapest, 1977. december

Komiss Dezső

Méltatás

Balla Erzsébet: Új konstruktivisták.
Tükör, 1977. szeptember 24 – 4. lap.

Korniss Dezső, festőművész

A népművészet szellemében című II. Orsz. Képző- és Ipparművészeti Kiállítás rangját olyan alkotók jelzik, mint Vajda Lajos harcostársa: Korniss Dezső, Martyn Ferenc, vagy a 40-es, évek felfedezettje Tóth Manyhért. – A művész teljesítménye meghatározó a jelenkori képzőművészetben. Fegyelmezett anyagformálása, tiszta színfelülete példaszerűek szolgálnak.

Csaky L. György: A Katona József Múzeum kiállítása.

Petőfi Népe, 1977. júl. 5.

Korniss Dezső, festő

L.: Deim Pál

Németh L.: Képek, nobrák.... 209-212.

Látóhatár, Bp. 1977. október

Thorniss Dezső, pesti

L.:Thorma János

Heitler László:A mügyüjtő alkotása 9o7-9o9

okt. XX/1o.

Jelenkor, Pécs, 1977.

Korniss Dezső, festő

L.:Bálint Endre

Bodri Ferenc:Művészeti könyvszemle 910-913

Jelenkor Pécs, 1977. okt. XX/10.

Korniss Dezső

"Képek és szobrok, uj arányokkal" c. kritikájában Vadas József beszámol a "Képek szobrok" c. kiállitásról, melyet a Történeti Muzeumban rendeztek.
A nagyarányu tárlaton szereplő nevek mellett a müveket is megemliti, melyeket harminc év magyar művészetéből válogattak:
A felsorolt nevek a cikkben foglalt sorrendben következnek: Bernáth Aurél, Szőnyi István, Ferenczi Béni, Ø Pátzay Pál, Mikus Sándor, Kokas Ignác, Lakner László, Czóbel Béla, Barcsay Jenő, Domanovszky Endre, Bálint Endre, Kerényi Jenő, Somogyi József, Kondor Béla, Csernus Tibor, Orosz János, Martyn Ferenc, Deim Pál, Korniss Dezső.
A cikket lásd: Bernáth Aurél nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. aug. 13. XXI.évf.33. sz. 12. lap.

Kovács Dezső festőművész

a budai Várban, a Történeti Múzeumban megnyílt a „30 év magyar művészetéből" c. kiállítás, melyen a művész műveiből is láthattunk.

Láttuk, hallottuk.

1977. VI. 26 Petőfi 11.38 | Kiné |

Korniss Dezső, festőművész

Pécsett látható a múzeum gyűjteményéből „Új konstruktivizmus" c. rendezett kiállítás, amely áttekintést ad az 1910-es és 1920-as évek konstruktivizmusát követő magyar képzőművészek munkájáról, a példaképek és elődök – akikhez a művész is tartozik, – egy-egy műve vezeti be a tárlatot.

Balia Erzsébet: Új konstruktivisták.
Tükör, Budapest, 1977. szept. 25.

Korniss Dezső

"Szentendrei mozaik" cimmel Vadas József ir a közelmultban felavatott Ferenczy Károly Muzeum uj épületében rendezett-"Szentendrei művészet 5o éve" c.- állandó kiállitásról. A tárlaton szereplő művészek közül felsorol néhány nevet, művészetük egy-egy jellemző vonását ismertetve: Barcsay Jenő, Bánovszki Miklós, Kocsis Imre, Korniss Dezső, Kmetty János, Paizs-Goebel Jenő, Szántó Piroska és Vajda Lajos.
Külön kiemeli Hofer Miklós épitész munkáját, aki "a főutca barokk polgárházát eszményi kiállitóhelyiségekké alakitotta".
Fenti cimü Vadas-kritikát lásd: Barcsay Jenő nevénél.
Élet és Irodalom, Bp. 1978. ápr.29. XXII.évf. 17. sz. 13. lap.

Korniss Dezső, festőművész

a székesfehérvári Csók István képtárban rendezett kiállításon szerepel a művész három műve, melyek elemi erővel vonta magára a belépő tekintetét.

Gábor Eszter: Magyar művészet 1945-1949. Kritika, Budapest, 1978. jan.

Korniss Dezső

„Kővágóörsi emlek (Éjszaka)", olaj, vá-
szon 21.5 x 34 cm. 1953. (repr.)

Művészet, 1978. 4. 4. old.-on.

Korniss Dezső, festőművész

A szentendrei művész 50 évét bemutató retrospektív kiállítás megnyílt az új Szentendrei Képtárban, melyen szerepel a művész alkotása is.

„Tücsöklakodalom" – (említve) ban a mértani szervesség koncentrációjával éri el a gondolat levegős tisztaságát." Küzdés c. (repr)

Losonczi Miklós: Öt évtized tárlata. Pest Megyei Hírlap, 1978. jan. 29.

Korniss Dezső, festő

L: Deli Antal

P. Szücs J: Szentendre...

7

Népszabadság, Bp. 1978. júl. 21.

Korniss Derső, festő

L: Hajdu István

7

P. Kücs J: Kobrok a tücsök után

Nemszabadság, Bp. 1978 júl. 14.

Korniss Dezső, festő

Az iskola Bauhaus-jellegű átszervezésének terve csak 1946-ban Kozma Lajos igazgatósága alatt merült fel. Ekkor került az iskolához, bár rövid időre: Gadán János, Korniss Dezső, Kállai Ernő, stb. 50.old.

János, Korniss Dezső, Kállai Ernő, stb. 50.old.

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola/1880-1944/ oktatási rendszere és forrásai 37.old

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIC. 1.sz. Bp

Korniss Dersó (1908-)

Emlék, o.v. (1945)
Női fej o. zománc Zarton (1949)
Éjszaka, o.v. (1953)

Dévényi Iván mügyüjteményének kiállitása a
Győri muzeumi képtárban 1977.

Kormos Dezső, festő

L: Lehoczky János

Ladányi István: Szentendrei cégérek 443.

Élet és Tudomány, Bp. 1978. ápr. 7. XXXIII/14

Kornis Dezső, festő

L. Deim Pál

Lóska L.: Vázlat a... 24-29.

Mozgó Világ, Bp. 1978. ápr. IV/2

Korniss Dezső, festő

L.: Gadányi J.

Láncz S.: Képzőművészeti ..... 252 - 256.

XIX/3.

Jelenkor, Pécs 1976. márc.

Korniss Dersö

Korniss „Szerb-kemető" – je hü-
ségesen idéi meg a várost.

Balog János: B. 76.
Tiehör, 1976. Ott. 17 – 38. oldal.

Horváth Dezső

Horváth Dezsőt a felszabadulás után Schubert Ernő kinálta az Operaművészete Múzeumból.

Solymár István: Jegyzetek Borsos Miklós szobrászatáról. Művészet, 1976. szeptember - 8.oldal.

Korniss Dezső

A szocialista kultura dokumentuma mozaikoszlopa

Kenetty János – Festő voltam és vagyok

63 oldal

Korniss Dezső

Méltatás. – Vajda tanítványa volt Korniss

Tasnádi Attila: Kortárs szentendrei művészet.
Népszava, 1976. május 28 – 5 oldal

Korniss

A XXXVII Velencei Biennálén szerepelt Czóbel, Barcsay, Deim, Kmetty, Korniss és Vajda festményekkel.

Magyar Hirlap 1976-181-8
Mészáros T:Művészet és környezet

Kormiss Dezső 1.

Így keltik a szép, a harmonikus benyomást, ahogy a Vajda-képek sora, még az 1935–37-es mikrokozmosz-konstrukciók is.

Körner Éva: Szentendre és a közép-európai avantgarde; Valóság, 1971.2.sz. 86.o.

Kovács Dezső 2.

A „Progresszív fiatalok" 1930-as kiállításán egy kolos csendéletet állított ki, amely Derkovits, illetve az orosz Sterenberg képével rokon.

Körner: Szentendre...; Valóság, 1971. 2. sz. 86. l.

Korniss Dezső 3.

Szentendrei munkája kezdetén az angay kohéziójában bízott, akár a francia kubismus. Az alma-motívum feldolgozása Cézanne-nal rokonítja. A szertő egbeveti a Vajdával való szentendrei együttműködés kezdetén keletkezett mikrokozmusz-kompozíciókat társa hasonló műveivel.

Körner: Szentendre ...; Valóság, 1971. 2. sz. 86. l.

Korniss Dezső 4.

A szentendrei művészet 1945-től 1950-ig tartó időszakának par excellence alakja volt.

Körner: Szentendre...; Valóság, 1971. 2. sz. 86. o.

Korniss Dezső 5.

A szerző a művész 1945 utáni anyagát jellemzi a korábbi mikrokozmosz kompozíciával és a „népi" motívumanyaggal való összefüggésben. Ez az anyag gyakran azonos Vajda régi tematikájával.

Körner: Szentendre...; Valóság, 1971. 2. sz. 87. l.

Kerniss Dezső 6.

1945–50 között sokkal közelebb került a francia szellemhez, mint korábban. Ugyanakkor kelet-európai, magyar volta is előtűnik, elsősorban az erdélyi folklórral való kapcsolatában.

Körner: Szentendre...; Valóság, 1971. 2. sz. 87. l.

Kornuss Dezső 7.

„Franciás" kompozíciót a szerző a helet-európai népszerre kemény és asszimmetrikus csengésével hozza összefüggésbe.

Körner: Szentendre...; Valóság, 1971. 2. sz. 88. p.

Korniss Dezső 8.

Az 1945-től induló szentendrei periódus egyik legszebb festménye a Kóstolók. A szerző Picasso 1921-es Három muzsikusával hozza összefüggésbe. A Korniss-kép figuráinak előképei a régi erdélyi temetők kopjafáiban keresendők.

Körner: Szentendre ...; Valóság, 1971. 2. sz. 88.

Korniss Dezső 9.

Tücsöklakodalma (1948) körülbelül egyidős Picasso Joie de vivre-jével (1946). A téma („joie de vivre") a „déjeuner sur l'herbe"-ek és az „Árkádia"-kompozíciók több évszázados sorából alakult ki a XX. sz. elején (Matisse, Fauves, expressionizmus, Nyolcak és aktivisták).

Körner: Szentendre...; Valóság, 1971. 2. sz. 88. l.

Kormiss Dezső 10.

A Tücsöklakodalom ugyanabból az anyagból táplálkozik, amelyből Bartók művei. A kép nem-hiába: Hommage à Bartók.

Körnet: Szentandre...; Valóság, 1971.2.sz. 88-89. l.

Korniss Dezső

Kelety Gusztáv, Hollósy Simon, Glatz Oszkár, Vaszary János, Koszta József, Anna Margit, Korniss Dezső, Kernstok Károly, Spányi Béla, Csók István, Gulácsy Lajos, Mednyánszky László, Szőnyi István, Victor Vasarely, Czóbel Béla, Kmetty János, Bálint Endre, Barcsay Jenő, Domanovszky Endre, Benedek Péter, Ilosvai Varga István, Mattioni Eszter, Molnár C. Pál, Istokovits Kálmán, Boldizsár István, Bortnyik Sándor, Keserü Ilona, Kondor Béla, Deim Pál, Schaár Erzsébet, Munkácsy Mihály, Derkovits Gyula, Nemes-Lampérth József, Ámos Imre, Ferenczy Károly, Rippl-Rónai József, Ferenczy Noémi művészek alkotásait mutatták be az utóbbi évek aukció-kiállitásain. Folytatás a 2.-es számu cédulán.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. szept. 2o. XIX. évf. 38. sz. 13. sz. lap.

Korniss Dezső

Vadas József: "Mecénás-e a mügyüjtő" cimmel több évre visszamenően beszámol az aukció-kiállitásokon szereplő müvekről, azok értékeléséről, az egyes kikiáltási árak alakulásáról, emelkedéséről, változatlanságáról vagy a müvel kapcsolatos közömbösségről. Az ár és a valóságos érték közötti differenciát a kereslettel indokolja a cikk. Az 1.-es számu cédulán ~~el~~ felsorolt müvészek alkotásaira vonatkozó részletes ismertetés Munkácsy Mihály nevénél található.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. szept. 2o.
XIX. évf. 38. sz. 13. lap.

KORNISS DEZSŐ, festő

A múzeum saját költségvetési keretéből csak igen kis mértékben gyarapodhat. A rendelkezésre álló összeg aránytalanul kevés. De még igy is sikerült számos jelentős művel gazdagodni. Nevezetesen Kornissnak: "KALLIGRÁFIA", cimü festményét kell többek között ki emelni. 289.old

KOMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtar története
Uj szerzemények III. 287.old

A JANUS PANNONIUS Múzeum évkönyve, XVII-XVIII.
197?-?5, -Pécs, 1975.

KORNISS DEZSŐ, festő

A múzeum saját költségvetési keretéből csak igen kis mértékben gyarapodhat.A rendelkezésre álló összeg aránytalanúl kevés.De még igy is sikerült számos jelentős művel gazdagodni.Nevezetesen Kornissnak:
"KÁNTÁLÓK",cimü festményét kell kiemelni. 289.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar képtár története
Uj szerzemények,-III. 287.old

A JANUS PANNONIUS Múzeum Évkönyve,-XVII-XVIII.
1972-73,-Pécs, 1975.

Romiss Dezső

Méltatás

Bán András: Sorsleltár.
Művészet, 1977. július - 21. oldal.

Korniss Dezső festőművész

a Hatvany Lajos múzeumban fotó-művészet kiállításon szerepelnek a művész fotó-montázsai, melyek a 30-as évek során készültek. (ciulitve)

Láncz Sándor: képzőművészeti krónika. Jelenkor, 1977. 1. 72. old.

Komiss Deső

Méltatás

Somogyi Borbála: Néjsi faragványok.
Tükör, 1976. márc., 16 - 19 oldal

Korniss Dezső

A Szentendrei Müvésztelepi Galériában rendezett kiállitást Korniss Dezső és Bálint Endre, mint a lap közli a kulturális eseményeket ismertető rovatában. A tárlat megtekinthető 1975. augusztus lo.-től.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. aug. 16. XIX. évf. 33. sz. 8. lap.

Korniss Dezső

Méltatás.

Németh Lajos: Egyéni mitológia.
Művészet, 1977. junius - 16. oldal.

Korniss Dezső

1935 táján Vajda és Korniss egy bartóki programot kiszdetett meg a képzőművészetre vonatkoztatva.

Bálint Endre: Magamról - számadás helyett.
Művészet, 1977. junius - 9. oldal.

Kormiss Dezső

1976 nyarán volt Bálint Endré-
nek és Kormiss Dezsőnek közös
kiállítása a szentendrei mű-
vésztelep kis galériájában.

Bálint Endre: Magamról - számadás helyett.
Művészet, 1977. junius - 9.oldal.

Korniss Dezső festőművész

A lap kulturális eseményeket ismertető rovata felsorolja a helybeli és a vidéki tárlatok helyét és a nyitvatartás idejét: Cservenka Ferenc, a Rideg Sándor Művelődési és Ifjúsági Házban, Kocsis László, a Csepel Galériában, Korniss Dezső, a hatvani Hatvany Lajos Muzeumban, Szabó Gáspár, a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében, Lelkes András, a Józsefvárosi Galériában, Iványi Katalin, a hódmezővásárhelyi Medgyessy-teremben rendezett kiállítást.
Korniss Dezső kiállítása megtekinthető 1976. január 2o.-ig.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. nov. 29.
XIX. évf. 48. sz. 8. lap.

KORNISS DEZSŐ, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár gyüjtemények vétele, vagy ajandékozás révén gazdagodik, ill. esetenként vasárlások útjan gyarapodik. 1968-tól 1973-ig kb. 1500 darabbal nőtt a gyüjtemény anyaga. Ezekből képek jegyzéke. Festmények: 39. sz. -KORNISS DEZSŐ: "KÁNTÁLÓK", c. müve. -v.o. -60+85 cm
Ltsz: 72.30.-VII. tabla. -299. old. -Fekete repr.

KONVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287. old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73, Pécs, 1975.

KORNISS DEZSŐ, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár gyüjtemények vétele, vagy ajándékozás révén gazdagodik, ill. esetenként vásárlások útján gyarapodik. 1969-től 1973-ig kb. 1500 darabbal nőtt a gyüjtemény anyaga. Ezekből képek jegyzéke. Festmények: 54. sz.-KORNISS DEZSŐ: "KALIGRÁFIA", c.müve.-p.olajlakk.-76.5+108 cm.-Ltsz:70.344.-IX.tábla.-299.old.Fekete repr.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

1021

Kassák Lajos:
„Dokumentum" (kollázs), 1930

Korniss Dezső: Kapu, 1948

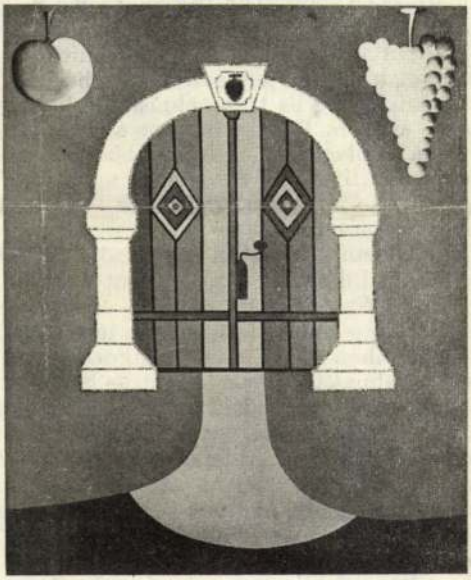

Korniss Dezső

felfeértésen alapul. Ez ügyemető meg a tragédie classique-nak az antik tragédiá-
való viszonyában és Goethének vagy Pusk[illegible]
is. A példakép problémája mögött egy [illegible]
rejlik. Minden nagy műalkotás betartja [illegible]
nyeit. És mert ez éppen a legnagyobb lán[illegible]
egyúttal a történelmi változást is kifej[illegible]
szükségképpen felmerül egy konfliktus, [illegible]
íróknak egyedi alkotási folyamatuk s[illegible]
egyrészt a formai törvényeket kitágítva [illegible]
títaniuk, másrészt e törvényeket oly mód[illegible]
ténelmi helyzet kívánja. Már Young tudta [illegible]
ből nem szabad utánzásnak következnie; [illegible]
kerülnek az állítólagos mintaképek utánz[illegible]
telen eredetiségnek a hamis válaszútja elé[illegible]

A modern epikai formák nagy kibővít[illegible]
oly módon, hogy mind az egészben, mind [illegible]
zárt epikai formát a tartalom tudatos tört[illegible]
mértékben tudatában vagyok annak, hogy [illegible]
amit az irodalmárok ma még túlnyomó töb[illegible]
modern világnézetek és kinyilvánított vil[illegible]
zatainak divatos jelszavává vált, hogy az E[illegible]
társadalmiság és történelmiség is lényegte[illegible]
sem akarom Walter Scottot a „visszatér[illegible]
példája világítja meg leginkább azt a dial[illegible]
akarnak. Bizonyos értelemben ugyanis Walter Scott nem igazán nagy író. Nem adatott meg a számára, hogy alakjait a legkisebb részletekig oly magával ragadóan és lenyűgözően elevenítse meg, ahogy ezt a legszembeszökőbben Tolsztoj teszi. Másrészt persze nem is pusztán felfedezője egy szűzföldnek, mint amilyen a polgári dráma számára Lillo vagy akár Diderot volt, akiknek úttörői híre csak történészeket foglalkoztat; Walter Scott „csupán" az általa először megélt újnak, a minden egyes ember sorsában jelenlevő társadalmiságnak és történetiségnek egyik ábrázolója. Mindegy, hogy emberség vagy tehetség korlátainak vagy egy jelentős felfedező nagyszabásúan egyoldalú akarásának tudható-e be: Walter Scott csak akkor emelkedik igazi költői magaslatra, ha például azt ábrázolja, hogy miként lendül fel egy ember történelmi „hic et nunc"-jából, vagy miként korlátozza legigazibb akaratát e történelmi pillanat ellenállhatatlan hatalma, vagy hogy miként állnak értetlenül egymással szemben olyan emberek, akiket egymással ellentétes társadalmi erőkomplexumok határoznak meg stb. Az ilyen ábrázolói csúcsok és a tisztán magán-sorsok alacsony lapályai közti különbség jellemzi a maga soha vissza nem térő, páratlan voltában egy író-személyiség nagyságát és korlátait.

Itt azonban nem annyira az egyéni teljesítmény a fontos, mint kisugárzásai. És éppen ezek bizonyítják, hogy helyesen rajzoltuk meg az imént a példaszerűség és

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1971 FEB
VALÓSÁG
Budapest

Komiss Dersö, festő

Komiss D… …rító 2.

Látóhatár, E…

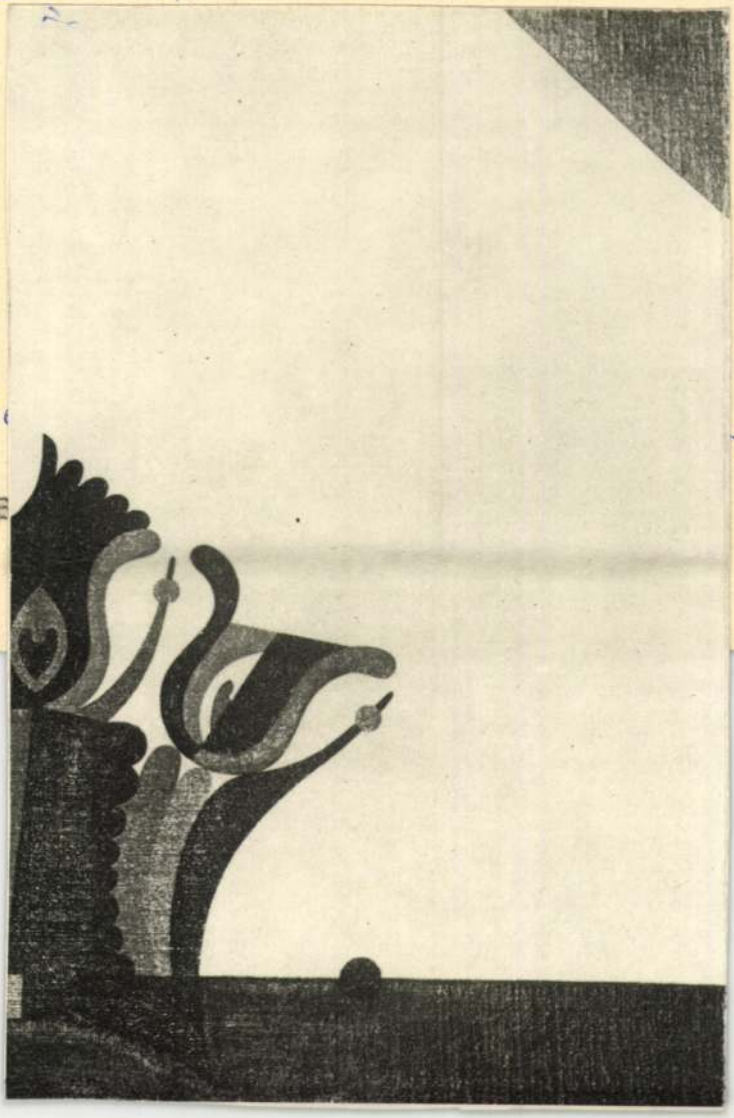

Kormiss Dezső, festő

Kormiss Dezső: Rablók

Kormiss

Látóhat

Borító 1
Címoldal

Korniss Dezső

festőművész cikket irt a Munka folyoiratban.

Magyar Hirlap 1978-21o-6

M. Pásztor József : Kassák folyóirata az ellenforradalmi Magyarországon

Korniss Dezső

„Közágóörsi emlékő"
(repro)

Salamon Nándor: Dévényi Ivan műgyűjteménye.
Művészet, 1978. április – 4. lap.

Korniss Dezső

Vadas József ismerteti a Nemzeti Galériában rendezett, -"Szentendrei Művészet" c.- kiállitást. A tárlaton szereplő művészeket szentendrei születésüek, ott lakók, oda települtek és az ottani művészet hatása alatt állók szerint csoportositja: Anna Margit, Asszonyi Tamás, Bálint Endre, Balogh László, Bánovszky Miklós, Barcsay Jenő, Bartl József, Csik István, Csikszentmihályi Róbert, Czóbel Béla, Deim Pál, Hajdu László, Korniss Dezső, Ónodi Béla, Rajki László, Szántó Piroska, Vajda Lajos.
A különböző csoportokba osztott művészekről szóló kritikát lásd: Barcsay Jenő nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. május 22.
XX. évf. 21. sz. 12. lap.

Kornis Dezső, Jestő

L.: Szüts Miklós

P. Szücs J.: Tegnapi festmények — 7.
Népszabadság, Bp. 1977 febr. 17.

Korniss Dezső, festő

L: Gerzson Pál

Láncz S: Képzőmův Krónika 705-710

Jelenkor, Pécs 1976. júl-aug. XIX/7-8.

Korniss Dezső, festő

a Magyar Nemzeti Galéria tárlatán szerepelnek a művész művei. A művész mindig is a saját útját járta. Legújabb műveiben geometrikus formákat alkot sík háttér elé vont párhuzamos vonalakat: ezekben igen elvontan, szükszavúan fejezi ki magát. Nem túlzás talán e képeket a jégyhegyhez hasonlítani: a látható rész inkább csak utal arra, amit ki akar fejezni velük.

Láncz Sándor: Szentendre – Gerzson Pál.
Jelenkor, 1976. 8. 707. old.

Kornisszepo

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1963

NÉPMŰVELÉS 8 7

„Kapu"

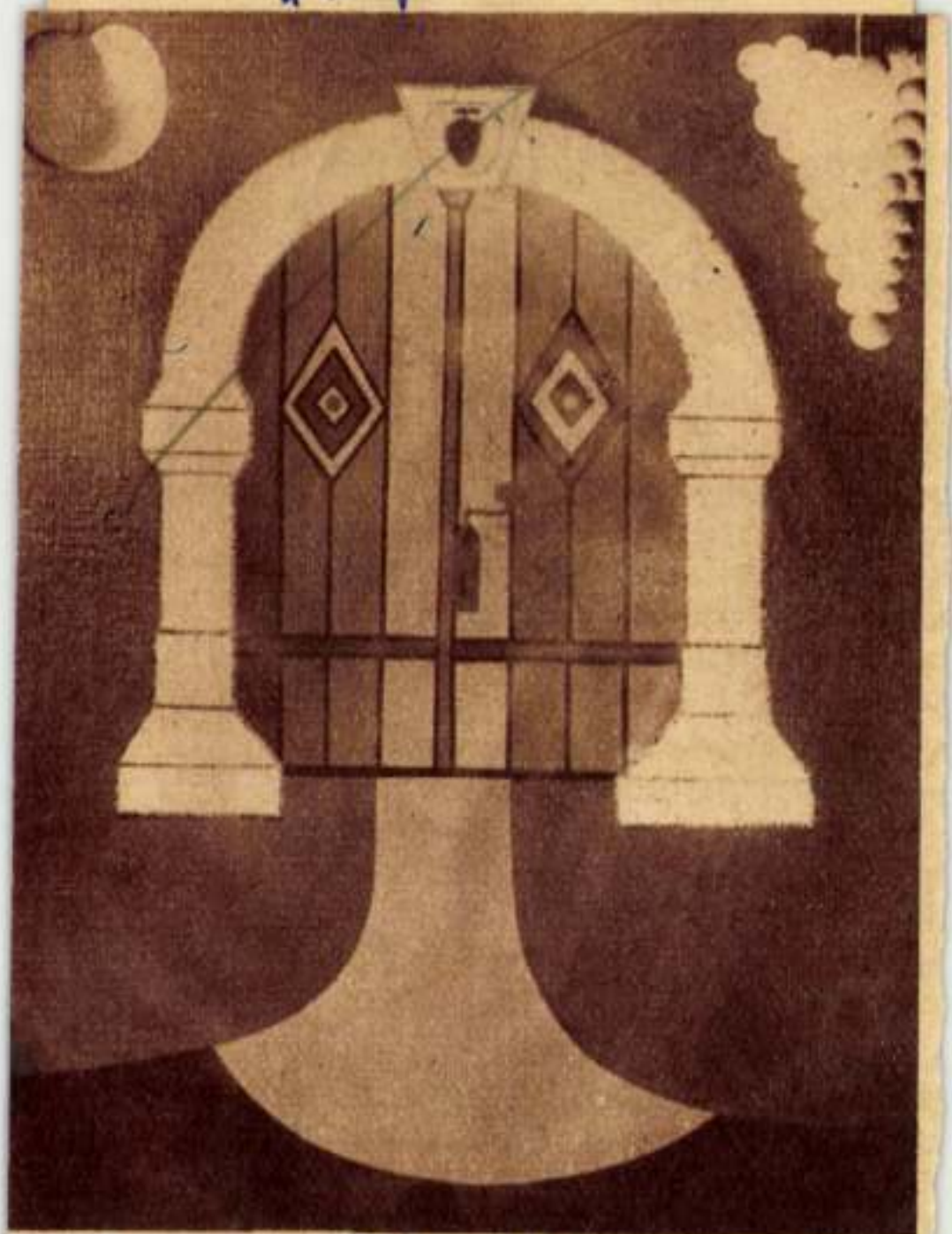

folyósítaniok. A július 31-e után nyújtott beszámítási kérelmekre engedélyezést *a benyújtást követő nap 1. napjától* kell megadni, új alkalmazott esetében pedig, ha kérelt az alkalmazása utáni három hónapon belül terjesztette elő, *az alkalmazás napjától* kell a korpótlékot folyósítani.

A munkáltatóknak a dolgozókat a korpótlékra jogosultságukról és a beszámítási kérelem előterjesztésének módjáról tájékoztatniok kell, és rendelkezésükre kell bocsátaniok az utasítás 4. számú mellékletében közölt minta szerinti kérdőívet.

A beszámítási kérelmeket a 44/1961. (XII. 2.) Korm. számú rendelettel módosított és kiegészített 81/1970. (III. 19.) M. T. számú rendelet-

Korniss Dezső

Méltatás

Bodri Ferenc: Kepes György uj szintézise.
Művészet, 1977. március - 38. oldal.

KORNISS DEZSŐ, festő

Körner Éva könyvében megkisérli érzékeltetni azt a légkört, amelyben Korniss látásmódja, festői világa kialakúlta harmincas évek vajda Lajoshoz és társaihoz kapcsolódó útkeresését. 45.old

S. A. Könyvespolc.-mai magyar művészet 44.old

Múzsák, Múzeumi Magazin, 1971. 4.sz. 44.old

KORNISS DEZSO, festő

Korniss Dezső: " Szerb temetői", című alkotása. 45.old

S.A.: Könyvespolc.-Mai magyar művészet 44.old

képeink, művészeti magazin, 1971. 4.sz. Bp.

KORNISS DEZSO, festő

---

munkássága a magyar festészet szentendreinek nevezett áramlatához,a töprengő,intellektuális festészethez kapcsolódik.A játékos formák,az életörömöt sugárzó idillek mestere,az olyan képeké,mint a csupa derü és szin-"Tücsöklakodalom". 44.old

S.A.: Könyvespolc.-Mai magyar művészet 44.old

Mózsák, Múzeumi Magazin, 1971. 4.sz. Bp.

KORNISS DEZSŐ, festő

A halálfejekkel díszes szentendrei szerb temető is já
tékos, bizarr módon jelenik meg Korniss képein, jellegzetes szentendrei barokk motívumokat sorakoztatva egymás mellé. 45.old

S.A.: Könyvespolc.-Mai magyar művészet 44.old

Múzsák, Múzeumi Magazin, 1971. 4.sz. Bp.

Kornics Dezső festőművész

Megnyílt júl. 11.-án a XXXVII. Velencei Biennalé, melyen szerepelnek a művész festményei.

Mészáros Tamás: Művészet és környezet,

Magyar Hírlap, 1976. aug. 1.

Komiss Dezső

A „D" rendszerben elvétel az 1957-es Tavaszi Tárlatom a Műcsarnokban

Kritikák és képek Bp.1976 Corvina
1945-75

185. dd.

Korniss Dezső, festő

— GYARAPODOTT a székesfehérvári István király Múzeum modern magyar gyűjteménye. Egy magángyűjteményből megvásárolták Korniss Dezső két, 1945—1947-ből származó képét, Anna Margit egy festményét, s Ország Lili három, korai alkotó korszakából származó művét, valamint Kaponya Judit két festményét.

—: Hl

8

Népszabadság Bp. 1977 ápr. 27.

KORNISS DEZSŐ, festő

Gegesi Kiss Pál akadémikus kisebb képtárra való anyagot ajándékozott a Pécsi Modern Magyar Képtár megalapitásához. Kívánságára a gyüjteményt ma is Forgách Hann Erzsébet Emlékgyüjteménynek nevezik, az adományozó müvészfeleségé után. Igy egy csapásra oly müvészi alkotások kerültek a pécsi Múzeum birtokába, mint pl: Korniss Dezső müve 37.old

Hallama Erzsébet: Modern Magyar Képtar Pécsett 37.old

Múzeumi Magazin, 1969. 2.sz

Korniss Dezső

„Látás és alkotás" c. kiállítás anyaga most jutott el Miskolcra. A kiállítás a mai élő legidősebb két festőgeneráció két-két lapját mutatja be, melyen szerepelnek a művész lapjai is.

Déli Hírlap, 1976. aug. 6.

Korniss Dezső, festőművész

A 37. velencei biennálén a modern és kortársi szentendrét képviseli a magyar pavilonban a művész alkotása: „Szerb temető – 1950-51" (említve),

Bodri Ferenc: Magyar képzőművészet a 37. velencei biennálén.

Tolna Megyei Népújság, 1976. szept. 12.

Karniss Dezső

Az alig több mint két éves Hatvány Lajos Múzeum eddig modern művészetünk reprezentálásával vonta magára a figyelmet. – A művész nevét olvashatjuk a korábbi kiállítások katalógusában.

Somogyi Borbála: Népi fafaragások.

Tükör, Budapest, 1976. márc. 16.

Korniss Dezső

Velencében, a 37-ik biennálén, a magyar pavilonban, a „szentendreiek" között látható a művész alkotása. „Szerb temető" c. (emlitve)

Balog János: B76, Szentendre és Galgótarja Velencében.
Tükör, Budapest, 1976. okt. 17.

Korniss Dezső, festőművész.

A szentendrei művésztelep 1928 óta ad otthont a város művészeinek. A művésztelep alapítói a magyar művészettörténet nagyjai közé tartoznak. – A későbbiek közül a művészt említjük.

Tóth Elemér: Czóbel képei.
Nógrád, 1976. dec. 5.

Kornis Dezső

Méltatás

Bretyánszky Ilona: Versenyfutás a változó élettel.
Nők Lapja, 1977. márc. 19 — 16. oldal.

Komáss Dezső, festő

L: Simon Béla.

Dévényi Iván:Kárs Éva:Simon Béla 161-162.o.

1977.febr. 2/xx.

Jelenbar, Pécs

Komiss Dezső, festő

L. Kő Pál

Láncz Sándor: Képzőművészeti krónika 68-73. o.

Jelenkor, Pécs 1977. jan. 1/xx.

Korniss Dezső, festő

l. Bozsó Millós

Kántor Lajos: Emberi képek, háttérrel 1013-1020. o.
Jelenkor, Pécs 1976. nov. 11/XIX.

MDK

Korniss Dezső

V.jda L.jos Korniss Dezsővel /Bartók és Kodály gondolataira támaszkodva/ ugy vélték, hogy a népmüvészet stilusformáiból kell felépitani az uj festészetet/. Előzőleg együtt töltöttek hosszabb időt Párizsban is. Ez az együtmüködés az "Európai Iskola"egyik gyökere.

MEZEI ÁRPÁD: Vajda Lajos és az "Európai iskola". Müvészettörténeti tanulmányok.Bp.1960. 215-219. l.

218.l.

Komiss Dezső

1930-as munkáiban a kollázs fontos szerepet játszott. Ekkori külföldi utazása pályájának cezúráját jelentette.

Vörös É.: Szentendre és a kelet-európai avantgarde; Valóság, 1971.2.sz.80.l.

Korniss Dezső
festő

M.D.K.

Mozaikjait Balatonalmádiban
az Auróra szálló külső falán
láthatják a jövő évben. A nyers
betonép ületen kék és piros vehnicie
mozaikszemeket rakott fel a művész.

Solymár István: Korniss Dezső születésnapjára
Művészet, 1968. december - 26 lap.

Korniss Dezső
festő

MDK.

Több megbízást kapott az utolsó
évtizedben a művész. Egy esztende
je kaiom nagyméretű mozaik-
felület terveréset és kivitelezést
bízták rá.

Solymár István: Korniss Dezső születésnapjára
Művészet, 1968. december - 26 kap.

Korniss Dezső

festő

M.D.V.

1947 óta önálló kiállítása, ittlhon egyszer volt, 1965 augusztusában Szekesfehérváron, 1948-ban megszerzett tanári állása az Iparművészeti Főiskolán, nem volt állandó alkalmazása.

Solymár István: Korniss Dezső születésnapjára Művészet, 1968. december - 26 kep.

Klorniss Dezső
festő

M.D.K.

Collage
A „Sodrásban" c. filmből } repro
A „Tizenernap nap c. filmből.

Furkó Zoltán: A filmkép és a képzőművészet
Művészet, 1968. október – 14 lap

M.D.Y

Kornis Dezső
festő

A „Sodrás", a „Tizezer nap" képei
is az ő mivéhez fűződnek.

Furkó Zoltán: A filmkép és a képzőművészet
Művészet, 1968. október – 14 kop.

Korniss Dezső M.D.K.

festő

Az ötvenes évektől mindenszent-
endrei kiállitason részt vett. 1962-
ben kértek fel a monológ című
film munkáiban való közreműkö-
désre, a filmet 1964-ben mutatták
be.

Sokymár István: A „Monológ" és Korniss Dezső
Művészet, 1964. augusztus - 31 kap.

Komiss Dezső

Kassák barátja. Együtt járták be Szent-
endre környékét népművészet emlékeit
gyűjtve kéziratban temetőkben.
Zenei párhuzam - Bartók.

Mándy Stefánia: Az európai iskola és előzményei
Bp. 1962.

18.1.

Korniss Desső

1908 –

Erdélyi szül. 1.

A Főiskolán már jó barátja Vajdának.
A progresszív, szocialista fiatalok csoportjának megalakításában részt vett
1930. Tamás galériában kiállítások.
1935. etnológiai kutatómunka Vajdával
/Kodály, Bartók hat/
Weöres Sándor költészetével analógia.

Mándy Stefánia: A európai iskola és előzményei 1962. Bp. 39-l.

Korniss Desső
1908 -

2.

Weöres több verse inspirálta festésre.
P1. Baskír dal -hoz illusztrációk
II. világháboru során a régi orosz művészettel megismerkedek.
Monotípia-sorozatok a háborús élményekből: 1946. Hét motivumot 100 féle színvariációban dolgoz fel / „Illuminációk" - Rimbaud költeményei inspiráltak /
Mándy Stefánia: Az európai iskola és előzményei 1962. Bp. 40. l.

Kormos Dezső
1908 -

3.

Európai iskola tagja.
-1947 kezdetétől a szentendrei művésztelepen dolgozik. 1954-ig szigorú felépítésű képek.
Kalligráfiák, tanszta festménnyek.

Mándy Stefánia: Az európai iskola és előzményei 1962. Bp. 40. l.

M.D.K.

Korniss Dersö, festö

műveit méltatja, bizonyos fenntartással:

Kassák Lajos: A KUT fiataljai

Idézve: Munka, 1930. febr. 12. s. 382-383. old.-ról
Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos
Bev. és összeáll. Perneczky Géza
Bp. 1967. Corvina

245. old.

Korniss Dersö, festő (1908- Besztercén M.D.K.

Őszintén szólnál be első mély benyomásairól, állandó nélkülözéseiről, hányattatott fiatalságáról. A Főiskolán Csók és Vaszary növendére, de amikor „kubista" képezet állít ki a főiskolai kiállításon kitör a botrány és mesterét menesztik a minisztérium. Visszont reá és társaira akkor figyel fel Kassák és a KUT vezetősége.

Pán Imre körkérdésére beérkezett válaszok: Az uj magyar müvészet önarcképe, Európai iskola, 1945.

Kortársak szemével, 1396-1945. Szerk. Németh Lajos, Bev. és összeáll. Perneczky Géza, Bp. 1967. Corvina 277-279. old.

Egy kubista önarckép-tollrajz a 278. oldalon

Kmetty Dezső

A keleti filozófiától áthatott kalligráfiáihat fest 1950-et követően. 1946-49 között a stilizált emberi fej Anna Margit nőalakjaihoz és Bálint emberábrázolásaihoz hasonlóan az ő illuminációinál is megjelenik.

Szabadi F.: A magyar szürrealizmus és absztrakt képzőművészet B.R. gyűjteményében; Nagyvilág, 1970.3.21. 3.l.

Korniss Dezső, festő

M.D.K.

az „Europa-iskolának" s a szentendrei művészcsoportnak egyik legjelentősebb mestere, a Szérésferéri vári Múzeumban renderett gyűjteményes kiállításán főleg ikonfejek és sejtelmes alarzatok, absztrakt körvonalas képeit, kis grafikáit, monotipiáit mutatta be. Nonfigurativ képei látomás-ébresztők és telve vannak esztétikai finomságokkal.

Géza Perneczky: Ein Jahr im Spiegel der Ausstellungen

Studien, Bd.I. 1966. Hrsg. Zoltán Halász 204. old.

Korniss Dezső

1.

Vajda bavátja és munkatársa volt, együtt szerepelt vele a Progresszív Fiatalok 1930-as kiállításán, ő is a Kassák-körhöz kapcsolódott, vele egyidőben járt Párisban. 1935 nyarán vele együtt kezdte Szigetmonostoron és Szentendrén a népi motívumok gyűjtését.

Vemek Lajos: Modern magyar múzeum, Lorenz, 1969 125.l.

Korniss Dezső 2.

Munkájában a háború szakította meg, 1945 után eleci tisztázottak voltak már, és rokonok Vajda Lajoséival. Véleménye szerint Bartók és Picasso valósította meg a „népi, a humánum és az európaiság egységét."

Nemeth Lajos: Modern Hungarian Painters, Corvin, 1968

125.l.

Korniss Dezső 3.

Művészete kezdetben egzisztenciálisan kötődött Szentendréhez. Képeit a városképi és a helyi életformát idéző motívumok jelképi megformálása jellemzi. Néhány képére hatott Miró szürrealista játékossága / Tücsöklakodalom 1959/, nyelvezete máskor drámaian nyers.

Nemik Lajos: Modern magyar mummer, Corvina, 1968

125-l.

Korniss Dezső 4.

Esztétikailag legusegoldottabb művei a Rimbaud Illuminációihoz készített monotypia-sorozat darabjai, a bársonyos sinnariációk a középkori kódexek bíborát és aranyát idézik.

Dénes kiejs. Modern nyomtatvány, Cosmos, 1968

125. l.

Korniss Dezső 5.

Szürrealista periódusa után mindinkább a non-figuráció, különösen a kalligráfia felé haladt, tąsiszta képeket is festett /Kalligráfia 1959/. Az akciófestés véletlenjét mála esztétikai tudatosság korrigálja. Ilyen műveinek értéke a formai elemek műves megoldásában van. Jelenleg ő képniseli legmagasabbszinten a non-figuratív piktúra új irányait.

Wéméth szerint: Modern nyugat műnél, Corvin 1968

126.l.

Kornis Derső

A provinciális jellegű polgári fotográfiával szemben kialakult egy másik fotóművészet is Magyarországon, fiatal munkásfotósok kezdeményezése, akik Kassák Lajos... fotóiratai köré tömörültek. E forradalmi szellemű fotóművészet az európai avantgard egyik megnyilvánulása volt... Vertov, Pudovkin, Griffith, Eizenstein megteremtették a filmbeli montázst,... Kornis Derső, Lengyel Lajos, Moholy Nagy László... a fotóban teremtették meg ugyanezt.

Lelkes István: A magyar fotóművészet útja. Új Irás VI. évf. 1966. jún., 6. sz., 94. l.

Korniss Dezső

Festőről írt Rabinovszky Mariusz

Angyal Endre: Rabinovszky Mariusz:
Két korszak határán
Jelenkor 1965 11. sz. 1041. l.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

n: . . . . . .

. . . . . .

KORNISS DEZSŐ, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményén k
meghatarozott része 14 évi megváltassal 14 év alatt ke-
rül a Modern Magyar Képtárba. Festmények, grafikák alkotják
zömmel a kiválasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény 1970.:
23.sz. KORNISS GYULA: "SZÖRNYFEJ", c.müve, p.o. 431+195 mm.
Ltsz:!o.331. 293.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1973.

KORNISS DEZSŐ, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtárba. Festmények, grafikák alkotják zömmel a kiválasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1971. 53.sz.-KORNISS DEZSŐ: "HÁZAK", c.müve. p.pasz. t. 180+147 mm. Ltsz: 71.23. 293.old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtar története
Uj szerzemények. III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Evkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975

KORNISS DEZSŐ, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltassal 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtárba. Fes mény, grafika alkotja zömmel a kiválasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1977.

168. sz.-KORNISS DEZSŐ: " CSENDÉLET HEGEDÜVEL", cimü müv
p.akv. 238+314 mm. 295.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73.-Pécs, 1975.

Korniss Dezső

Megnyílt a Nemzeti Galériában a „Szentendrei művészet" c. kiállítás, melyen látható a művész műve.

Kenessei András: Szentendrei művészet.
Tükör, 1946. jún. 22.

Korniss Dezső

a hatvanas évek második felében éltük a szentendrei iskola reneszánszát: Anna M., Bálint E., Korniss D., Szántó P., tárlataira emlékezhetünk.

Láncz Sándor: Képzőművészeti krónika. Yelenkor, 1976. 3. 253. old.

Dezső Kornis

1021

Dezső Kornis (1908), bedeutender Vertreter der ungarischen Avantgarde, eines seiner bekanntesten Werke ist die surrealistisch inspirierte „Grillenhochzeit" (1949, Öl)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 MÁR 7

Budapester Rundsch

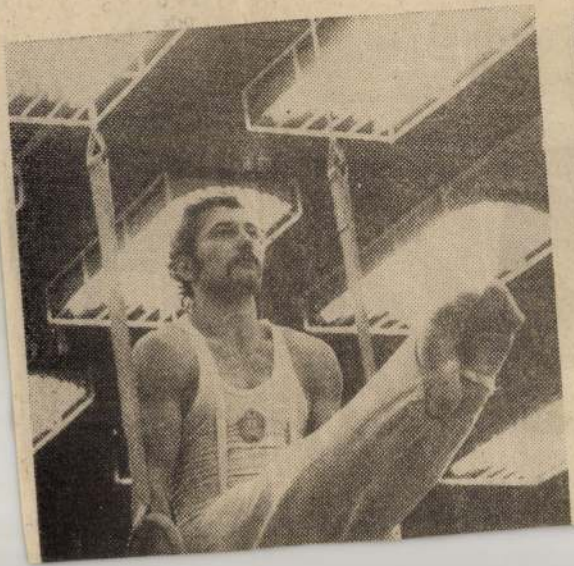

Korniss Dezső, festő

Megjelent a pécsi *Janus Pannonius Múzeum* 1975—76-os évkönyve. A kiadvány művészettörténeti anyaga a következő írásokat tartalmazza: *Mendöl Zsuzsa:* XIX. századi pécsi asztalosok, *Aknai Tamás:* A képző- és építőművészeti szintézis problémája, *Tóth Antal:* A művészeti élet szervezeti keretei 1919—1945, *Dénes Zsófia:* Réth Alfréd, *Tüskés Tibor:* Adatok Fülep Lajos zengővárkonyi éveihez, *Romváry Ferenc:* Csontváry szénrajzai, *Keserü Katalin:* Korniss Dezső: Kántálók) képelemzés), *Hegyi Lóránd:* Korniss Dezső: Tücsöklakodalom (képelemzés).

*

–: A Jelenkor krónikája 576.

Jelenkor, Pécs, 1978. jún. XXI/6

Kisfilmbemutató

A *Collegium Artium* képzőművészeti szekciójának keretében vetítettek szombaton délben a *Pannónia filmstúdió* által készített *Monológ* című kisfilmet, amelynek grafikai tervezője *Korniss Dezső* festőművész, írója-rendezője pedig *Kovásznai Gábor György*. A montázstechnikával készült film egy fiatal lány emlékeit idézi. Tételei: a nagyszülők, a bajusz, az első világháború, a lilán ízléstelen szoba-konyha-lakás, egy nyaralás, a simi, majd megint a háború. Mussolini mellszobra, a Mein Kampf, zenei aláfestésnek az Erika című dal, a rajztrükkök és háttérként alkalmazott festmények egyre gyorsuló, rángó ritmusa, a filmen megjelenő gyermek, majd fiatal lány figurája, amely mögött pókhálószerű kuszaságban rémlik fel egy áthatolhatatlan labirintus, majd megint az őrült, rugdalózó formák mind egy ember nyomasztó súlyú emlékeinek víziószerű megjelenítései.

Ha tetszik, szürrealista ez a film, mert valóban a realitáson felüli, lényeges összefüggésekre tapint rá, s egyben bizonyítja az absztrakt festészet hatalmas hangulati kifejezőerejét. Sorsa külföldön kevésbé volt mostoha mint itthon, több fesztiválon szerepelt sikerrel.

K. E.

mi újítót becsü
mint inkább a
szegezőt.

De Bartók ót
neművészetéber
új irányzat i
amelyek a zen
újítása szempo
későbbi, *újabb*
kot képviselne
a *szerialisták*
ták egy korá
egyidős) zenei
Schönberg-féle
szigorú elveit
vább egy új kompozíciós technika kidolgozásáig. A dodekafónia („tizenkéthangúság") a hagyományos „tonális", dúr-moll rendszerekkel való radikális szakítást tűzte céljául, s ennek érdekében nemcsak egyenlővé tette a skála mind a 12 féle hangját, de azt is megkövetelte, hogy a zenei téma mind a 12 hangot tartalmazza, de csak egyetlen egyszer. A mű aztán a 12 hangú sorok („szériák") különböző elvek szerint összeállított változataiból áll. A szerializmus ugyanezt az elgondolást

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
DÉLMAGYARORSZÁG

Marta Traba

Tartál

a sivate

Kornis Dezső

írta

Ujvári Béla

Európai iskola XXIX. kiállítása. Kornis Dezső képei és illusztrációi. Magyar Művészet 1948. 22. l.

1848—1948

JELES NAPOK

MŰSORFÜZETEK.

I. SOROZAT: A SZABADSÁGÉV ÜNNEPEINEK MŰSORAI.

1. *Fiatal Magyarország.* (Március 15-re.) } Február 1-én
2. *Az apostol.* (Petőfi-műsor.) } jelenik meg.
3. *Éljen a köztársaság!* (Függetlenségi ünnep.)
4. *Kossuth apánk.* (Kossuth-műsor.)
5. *Fújják a trombitát.* (Katona-műsor.)
6. *Fölszállott a páva.* (A nép felszabadulásának ünnepe.)
7. *Dunának, Oltnak egy a hangja.* (A dunavölgyi népek ünnepe.)
8. *Be tarka élet!* (Vidám Petőfi-műsor.)
9. *Szülőföldemen.* (Petőfi-műsor.)
10. *Magyarország csendes, újra csendes.* (Október 6-ra.)

Az egyes füzetek 16 oldalon mintegy másfél órás teljes műsort tartalmaznak (verseket, dalokat, könnyű kórusműveket, jeleneteket, néphagyományi anyagot és klasszikus irodalmi szemelvényeket), s útbaigazítást adnak a műsorok további kibővítésére is. Összeállították

MEGHÍVÓ

A

MAGYAR MŰEMLÉKI KIÁLLÍTÁS

MEGNYITÁSÁRA 1942. NOVEMBER HÓ 25-ÉN, SZERDÁN D. U. 6 ÓRÁRA
A NEMZETI SZALON V. ERZSÉBET-TÉRI HELYISÉGEIBE.

GRÓF ZICHY JÁNOS
A NEMZETI SZALON ELNÖKE

GEREVICH TIBOR
A MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGÁNAK ELNÖKE

HUBAY CEBRIAN ANDOR
A NEMZETI SZALON IGAZGATÓJA

A KIÁLLÍTÁS DECEMBER 8-ÁN, KEDDEN ZÁRUL. MEGTEKINTHETŐ NAPONTA 10-TŐL 4-IG.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

NEMZETI SZALON
MŰVÉSZETI EGYESÜLET

NYOMTATVÁNY

3 f
bélyeg

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrnőnek

Budapest

41.947. — K. M. E. Ny.

mdk

Kornis Dezső

mozaikoszlopa a Royal enkrászdában „hivatalos művészet" unkloz tartozik"

Megjegyzések képzőművészetünk helyzetéről

Uj Szis 1962 4. sz 364. l

M. D. K

KORNISS DEZSŐ

bírve a hallóban

Képzőművészeti achatások a Royal Szállóban
Magyar Nemzet 1961. aug. 17. 6. e

MDK

Korniss Dezső, [ ] -

„Pfannl Egon és Korniss Dezső
ú.n. Esperantó kritját a budai
Rác fürdő előterében" állítják fel.

- : Új képzőművészeti alkotások a körtereben
8

NÉPSZABADSÁG Bp. 1967 júl. 8.

Korniss Dezső festő

A Rácz fürdő előtti parkban levő szökőkut áttervezésének mozaik-tervei, épitész Pfannl Egon

G.J.: Milyen uj szobrokat kap három év alatt Budapest
Magyar Nemzet 1967. jan. 14. 4.l.

örniss Dezső

MDK

Önéletrajz" címen irja.

1908-ban született Besztercén. Szülei rokonai erdélyiek. Atyja ügyvédi irnok volt, jó állás reményében jött Pestre. 14 éveskorában Podolini festőiskolá jának esti tanfolyamára iratkozott be. 1923 telén a Gyermekvédő Liga utján Hollandiába kerül. 1924 tavaszán magánuton vizsgázik 4. gimnáziumból és két Hollandiában festett képet állit ki a Podolini iskola kiállitásán. A gimnáziumból kimarad és a Felsőépitőipariskolába iratkozik.csak az első negyedévben tud tandijat fizetni. 1925 elején tisztviselő gyakornok.

—:Az uj magyar művészet önarcképe.Bp.é.n. /1945-?/ Európai Iskola Könyvtára/szerk. Pán Imre/ 7-8.sz.

22-23.1.

Korniss Dezső MDK

1925 végén a Képzőművészeti Főiskola Csók osztályára kerül. Vaszaryt is mesterének tartja. Rózsa Mikoós hivja a KUT-ba.
1930-ban részvesz a Progressziv Fiatalok c. kiállitáson a Tamás Galériában. Majd Párizsba megy.
1935 nyarán Vajda Lajossal Szentendrére, majd Szegetmonostorra megy festeni.
1940 febr 1-én ujonckiképzésre hivják, három hónap mulva mint póttartalékos leszerel. Megnősül. Pesten könyvelő egy magánvállalatnál. Aztán mint katona orosz fogságba esik, ahonna 1945 jun 1-én kerül haza.
Művészetét két névvel jellemzi: Bartok, Picasso.

___: Az uj magyar müvészet önarcképe. Bp. é.n. /1945-?/ Európai Iskola Könyvtára/szerk.: Pán Imre/. 7-8. sz. 24-25.l.

MDK

Korniss Dezső, [ ]

Kovásznay György rövidfilmet
készített: Egy festő naplója
címmel. Ebben Korniss Dezső
arcképsorozatát mutatja be.

– : Májusi rövidfilmek 8.

Népszabadság, Bp. 1969 ápr. 27.

Kornis Dezső

által

Pogány Ö. Gábor

Kornis Dezső.
Valóság. 1947. 906,
907. l.

az Európai Iskola
létesítő helyiségében
rendezett kall. ki-
állításáról.

Utiszámla.

47.

ágos Bizottsága

ány { száma: 194
kelte: 194
beérkezése: 194

ek száma:

elintézett szám:

száma:

száma:

Korniss Dezső

kollektív kiállítás képeiből és monotypiáiból az Europai Iskola rendezésében 1946. júniusában

---

Korniss Dezső Illuminációi Mezei Árpád tanulmányával. Nagy alakban, 100 számozott példányban (Europai Iskola könyvtára 9. sz.

T.

„Europa"

Lapterjesztő vállalat

Budapest

V Rothermere u. 12

III 2

Az esztergomi Keresztény Múzeum

KORNISS DEZSŐ

kiállítást rendez a szentendrei
Ferenczy-Múzeum és Kolozsváry Ernő
gyűjteményéből

A kiállítás hétfő kivételével megtekinthető
naponta 10–18 óráig

MEGHÍVÓ

A kiállítást rendezte és megnyitja

MUCSI ANDRÁS művészettörténész

1990. május ...1... n délután 4 órakor

Minden érdeklődőt szeretettel várunk

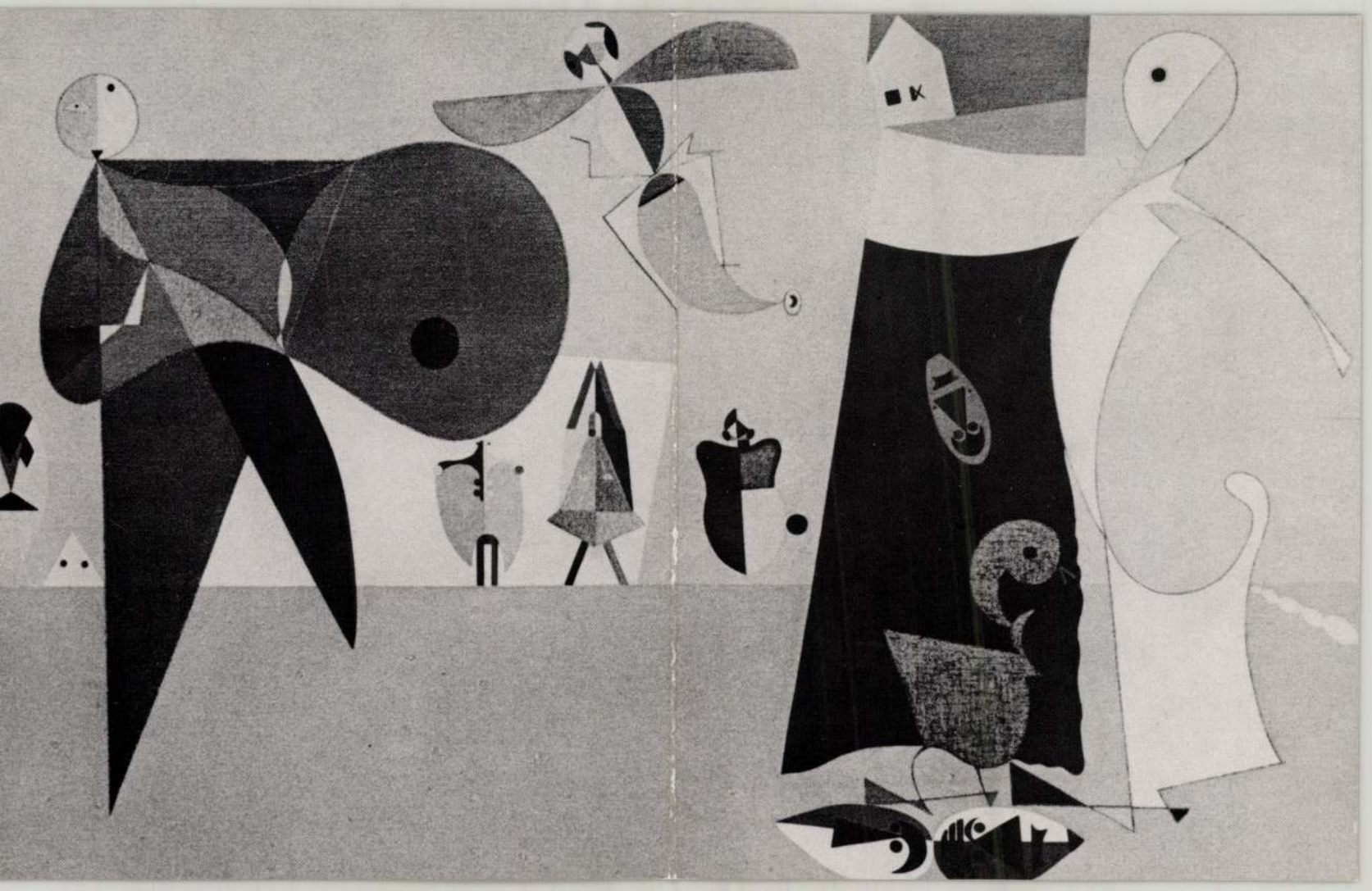

Korniss Dezső
festő

MDK

„Csurgatásos" művelet mutatta
be a Műszaki Egyetemen ren-
derett tailaton.

Tölgyesi János: Kiállítási Krónika
Művészet, 1968. jennius - 42 lap.

Korniss Dezső, festő

MDK

A kiállító Anna Margit
Korniss Dezső művészeti örökségének
és követője volt.

Rózsa Gyula: Két kiállítás az Ernst Múzeumban 7

Népszabadság, Bp. 1968. jún. 21.

MDK

Komlós Dezső, [ ]

A vitacikk megemlíti.

Vitányi Iván: Visszautasítottak és nem jelentkezettek kiállítása 9.

Népszabadság, B.p. 1968. jún. 9.

Korniss Dezső"

együtt dolgozik Vajda Lajossal
Szentendrén.-

Körner Éva: Painter on the defen-
sive Lajos Vajda.
The New Hungarian Quarterly, Bp est.
1964. évf. 16. sz. 131-36 l

MDK

Korniss Dezső

Terek, o.zom.

Atom, zom.

Szentendrei festőművészek nyári tárl.

Ferenczy Károly Muz. 1966.

Kornis Dezső

festőről tesz említést az 1964-es velencei biennalén rendezett kiállítás alkalmából.

Rosa Maria Carless: „The 1964 Venice Biennale."

The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1965. 17 sz.

1781

Korniss Dezső

Rabinovszky M.irt róla a Tér és forma 1946. II.sz. 158-160.l.

Rabinovszky Máriusz:Két korszak határán Bp. 1965. 302.

Korniss Dezső

Rabinovszky M. irt róla a Magyarok 1946. jul. 408.1.

Rabinovszky Máriusz:Két korszak határán Bp. 1965. 302.

Korniss Dezső

Csendélet hegedüvel /repr./

Rabinovszky Máriusz:Két korszak határán Bp.1965.
képjegyzék

Korniss Dezső

A művész ábrája saját erőinek csatarendje az Idő ellen

Mezei Árpád: A szürrealizmus Bp. 1962.
29-30. l.

M.D.Y

Horniss Dersö
festő

Három, 1946-47 ből származó-
monotipiája látható a tárlaton.

Kaulisch Lenke: Szentendrei festők hi alkotása
Művészet, 1968. januar -38 lap.

M.D.K

Korniss Dezső
festő

A szentendrei művésztelep
tagja volt.

Pesetvány Károly: A szép kapuk városa
Művészet, 1967. december – 8 egy.

1965 OKT
1021

VASÁRNAPI SÉTÁK...

Spanyol festők a Szépművészeti Múzeumban

Spanyol festők címmel, nagy reprezentatív kiállítás nyílt a Szépművészeti Múzeumban.

A kiállítás külön érdekessége hét nagyértékű mű bemutatása, melyek a Drezdai Képtárból, a bécsi Művészettörténeti Múzeumból és a leningrádi Ermitázsból érkeztek hozzánk. A magyar Szépművészeti Múzeum spanyol festészeti anyaga igen gazdag, Európában a harmadik, legnagyobb gyűjtemény. Közöttük van Goya két világhírű képe, a „Köszörűs" és a „Leány korsóval" című. El Greco hét világhírű festménye is látható a tárlaton — melyek ma már a Képzőművészeti Múzeumunk tulajdonát képezik. Ezen kívül számos ismeretlen alkotás is bemutatásra került. Ilyen például Jusepe Martineznek csodálatos színhatású „Szent Tamása", Ribera és Zurbaran, a spanyol festészet kimagasló alakjai. Bámulatos komponáló erő, mozgalmas képalakítás jellemzi művészetüket. Ribera „Szent Ágnes a börtönben" című képe megrázó erejű drámai alkotás, fény-árnyék hatása lenyűgöző. El Greco festményei az újra felfedezett toledói mester expresszív szenvedélyességéről, végtelen finomságú szellemiségéről győz meg bennünket szuggesztív erővel. Számos bibliai tárgyú képéből költői érzékenységgel szól hozzánk. „Magdolna" című képe, ritka színszépségű mű. Felemelő öröm a kiállított képek sorában Velazquez ifjúkori, népéletet ábrázoló képeit látni és különösen „Az étkező parasztok" című világhírű festményét. A jellemábrázolás mélysége portrésorozatában tündöklöl. Ez a zseniális művész az ember legbelsőbb „énjét" szólaltatta meg vásznain. A nagyszerű portrék sorából ki kell emelnünk Murillo „Férfi képmása" című remekművét. E kép a világ legkiválóbb portréinak egyike. Murillónak számos, hatalmasméretű vallásos tárgyú kompozíciója is szerepel a kiállításon. Ezekben a gondolati elmélyültség, a bibliai világ mitikus szépsége elevenedik meg.

És itt találjuk a kiállításon századunk modern művészetének világszerte ismert kiválóságát, a spanyol származású Pabló Picassót is, akinek művészete a nagy elődök klasszikus hagyományaira épült fel és lett sajátos hangú egyéni ízű művészetté.

A világhírű spanyol mesterek képeinek együttes látása felejthetetlen élményt jelentett társadalmunk minden rétege számára.

Korniss Dezső kiállítása a székesfehérvári múzeumban

Négy évtized alkotó munkásságáról ad átfogó képet a kiállítás. Korniss Dezső egyike azoknak a művészeknek, akik az egyéniség erejével, a sajátosan eredeti tér és formanyelvvel kívánnak hatni. Technikai érettsége, sokoldalúsága, szinte egyedülálló. Már húszéves korában ismerte a lakkfestés, zománclakk használatának módját. A mai modern technikai eljárásokat: csorgatás, kaparás, lazurozás, pókolás — kisujjában vannak. De az igazi élményt mégis az jelenti, ahogy Korniss Dezső ezt csinálja. Mindenkor szigorú, fegyelmezett, etikus következetességgel ábrázol. Ezért hatnak képei derűseknek, örömöt sugárzóknak. Pedig nem is a reális világ tükröződik vissza képeiben. Nonfiguratív szemléletű művész, aki alkotásaiban hitet, igazságot sugalmaz és hirdet. És evvel hat. „Atom" és „Metamorfozisok" című festményvázlatai, nagy művészi elképzelések előhírnökei.

Mohácsi Regős Ferenc

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
VASAS

NÉGYSZEMKÖZT AZ SZB-TITKÁRRAL

a Magyar Hajó- és Darugyár gondjairól

Hónapok óta súlyos gondokkal küzd a Magyar Hajó- és Darugyár. Az árvíz okozta termelési kiesést nehéz pótolni, s részben ennek tulajdonítható, hogy a vállalat exporttervében mintegy 170 millió forint az elmaradás. Van-e lehetőség ennek pótlására és egyáltalán milyen kérdések foglalkoztatják manapság a hajógyáriakat? — kérdeztük Szaló János elvtársat, az szb-titkárát.

Titkár: Gondunk, bajunk van éppen elég. De a súlyos elmaradásunkban csak részben lehet az árvízre hivatkozni, bár kétségtelen, hogy ennek következtében 743 ezer normaóra esett ki a termelésből. Ennyi idő alatt öt hajót építhettünk volna, körülbelül 150 millió forint értékben.

Riporter: És mi lesz a zaléka anyag, ezért versenyre mozgósító munkánkban a legfontosabb helyet éppen az anyagtakarékosságra való ösztönzés kapja. Csupán egyetlen százalék anyagmegtakarítás nálunk 12 millió forintot jelent.

Az újítómozgalom tevékenységét és a szocialista brigádok vállalásait is ennek érdekében mozgósítjuk. Az angyalföldi Béke szocialista brigád például 40 ezer forint értékű anyagot takarított meg, a darugyári Vörös Október szocialista brigád újítások bevezetésével 379 ezer, a Dózsa szocialista brigád pedig 172 ezer forint megtakarítást ért el. Jól tudjuk azonban, hogy még sok-sok millió forint értékű anyag megtakarítására van lehetőség.

R.: Az elég gyakori utómörülnek. Az osztálybizottságnak minden lényegesebb kérdésben beleszólási joga van, s az aktivizálódást bizonyítja, hogy a műszakiak a szocialista osztály cím elnyeréséért indultak versenyre. Legutóbb külön is megvizsgáltuk a műszakiak munkaversenyét és megállapíthattuk, hogy sokkal jobban törődnek az üzem közvetlen, gyakorlati célkitűzéseivel, mint előzőleg. Sokat panaszkodnak viszont a mostoha munkakörülményekre és a tisztaság hiányára.

R.: A fizikai dolgozók munkakörülményei jobbak?

T.: Nem mondhatom. A gazdasági vezetés a termelési kapacitások növelése mellett nem törődik eléggé a szociális körülmények javításával.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1964 SZEP 19.
ÚJ EMBER

Korniss Dezső

LÁTTUK

A székesfehérvári István király múzeumban megnyílt *KORNISS DEZSŐ* festőművész kiállítása. Korniss a figuratív festészettől jutott el a nonfiguratív képalkotásig, s innét egy olyan szabadságig, mely a kétféle látásmód mesteri szintéziséig vezetett. A képek hangulatvilága a természet burjánzásából, a mikro- és makrokozmosz szinte matematikus elemzésén át, megtisztultan talál vissza a gyerekkor tájaira, s örök emberi világunkba. Ízig-vérig huszadik századi festészet Kornissé. Mesteri tudása, s a középkori festőkkel rokon áhítata és lemondása, hosszú évek erőfeszítését summázta egy-egy remekművében. A kiállítás szeptember 29.-én zárul. A rendezés Kovács Péter munkáját *dícséri.*

zik. De ez a három személy nem három Isten, hanem egyetlen egy valóságos Isten. Ez az emberi értelemmel felfoghatatlan misztérium a keresztény hit legnagyobb titka és kincse; egyedül a hit tárgya, noha némiképp az értelem is megközelítheti és foglalkozhat vele. A kereszténységen s a vallásos hiten kívüli világfelfogás számára ez természetesen félreértésekre ad alkalmat.

Az utóbbi részéről a Szentháromságban való hitet nem kevés magyarázat igyekszik az

Korniss Dezső

Kis sárga fej (repró).

Műgyűjtő, 1970. 3. sz. 5. l.

Korniss Dezső

Mindmáig az aranykeret híve, a szint középhatásúnak tartja, amilyen mindenhez megy.

Frank J.: Jegyzetek a képkeretről; Műgyűjtő, 1970. 3. sz. 57. l.

Korniss Dezső

1946-49 között a szürrealizmusról lassálna az absztrakció felé fordul, amint feketére-zöldre épített kalligráfiája jelzi. Törekvése jelzi, hogy az absztrakt festészet feltételei is megteremtödtek nálunk.

Szabadi F.: A magyar szürrealizmus és absztrakt képzőművészet BR. gyűjteményében; Műgyűjtő, 1970. 3. sz. 3. l.

Kotmiss Dezső

A2 Európai Iskola szürrealista művésze. Kapcsolódik Vajda Lajoshoz.

Szabadi F.: A magyar szürrealizmus és absztrakt képzőművészet B.R. gyűjteményében; Műgyűjtő, 1920. 3. sz. 2. l.

KORNISS DEZSŐ,festő

Uj korszakában heves angyalok bukkannak fel a sárgás-zöld háttér előtt,apró részecskék nyüzsögnek,mintx a Forradalom"-ban,vad briganti figurák lökdösődnek. 187.old

KÁKOVALOVSZKY MÁRTA: Évi jelentés,~~xxxx~~ 1965-66. Korniss Dezső kiállitása. 187.old

ALBA REGIA,István Király Múzeum Évkönyve.VIII-IX. 1967-68. Székesfehérvár.

KORNØ

KORNISS DEZSŐ,festő

Első állomása Szentendre volt.Itt és Szigetmonostoron folytatta Vajda Lajossal együtt "motivumgyűjtését". Öreg házakat,ajtókereteket,kilincseket,útszéli bádog Krisztusokat,régi évszámokat rajzoltak, 187.old

KAKOVALOVSZKY MÁRTA: Évi jelentés, 1965-66
Korniss Dezső kiállítása. 187.old

ALBA REGIA,István Király Múzeum Évkönyve.VIII-IX.
1967-68. Székesfehérvár.

KORNISS DEZSŐ, festő

Az István Király Múzeumban 1965-ben Székesfehérvárott kiállitása volt. Augusztus 29-től szeptember 26.ig. 188.old

KOVÁCS PÉTER: Évi jelentés.1965-66.Időszaki kiállitások 188.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve.VIII-IX. 1967-68. Székesfehérvár

KORNISS DEZSŐ, festő

Kiállitása a Mázeumban 1965, aug. 29-szept. 26. Néhány szentenrei korszakához "tartozó kisebb müvét, első "cassista" jellegü, de még figurális képét, zömmel az 50-es évek végénelké és a 60-as évek elejének termését mutatta be. 187. old

K. KOVALSZKY MÁRTA: Évi jelentés, 1965-66. Korniss Dezső kiállitasa 187. old

ALBA REGIA, Istvan Kiraly Múz. Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvar

KORNISS DEZSŐ, festő

1945 utáni művei sajátos szürrealizmusának jegyeit viselikm magukon, melynek volt közös vonása Vajda és Bálint művészetével, de mindig konstruktiv maradt, oldottabb, olykor a groteszt felé hajló. 187.old

K.KOVALSZKY MÁRTA: Évi jelentés, 1965-66. Korniss Dezső kiállitása 187. old

ALBA REGIA, Istvan Kiraly Múz. Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

KORNISS DEZSŐ,festő

Nosztalgia nélkül lépett ki Szentendre világából,a kaligráfiák,a kötetlen mozdulatok világába.Ez 1946-ban történt.De még megőrzött valamit a figurákból,egy nagyméretü müvén,a"Krucifix"cimüm,a festék csorgatásával még teljesen figurális kompoziciót hoz létre.De hamarosan szakit ezek emlékével is. 187.old

K.KOVALOVSZKY MÁRTA: Évi jelentés,1965-66.Korniss Dezső kiállitása 187.old

ALBA REGIA,Istvan Király Múz.Évkönyve-VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvar

Korniss

KORNISS DEZSŐ, festő

Belső szabadság ragyog a kalligráfiákban és tassista képein. A részletek birtokában az egész felé fordúl. Ki méretű zománcképein eddigi korszakainak gazdagsága, az szentenrei mérték, a kalligrafikus szabad mozgás, a tassista forrongás és dekorativitás összegeződik.
187.old

K.KOVALOVSZKY MÁRTA: Évi jelentés, 1965-66. Korniss Dezső kiállitása 187.old

ALBA REGIA, István Király Múz. Évkönyve-VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

KORNISS DEZSŐ,festő

Ujabb müvészetében a kalligrafikus jelek elszakadnak egymástól,önálló mozgásba kezdenek szétfutnak,majd tömörülnek a papir vagy a vászon egy sarkában,megváltozi alakjuk.Ezzel a "megvaló itott szabadság"szakasza kezdődik müvészetében,az előzőnél gazdagabb,szinesebb korszak. 187.old

K.KOVALOVSZKY MARTA: Évi jelentés,1965-66.Korniss Dezső kiállitása 187.old

ALBA REGIA,Istvan Király Múz.Évkönyve-VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvar

KORNISS DEZSŐ, festő

Kiállitása Múzeumban 1965, aug, 29-szept. 26. Bár régebbi korszakait c ak néhány utalással idézte fel, először ad adott alkalmat arra, hogy végigkövethessük a metamorfózisoknak a történetét, melyeken festészete keresztülment. 187. old

K. KOVALOVSZKY MÁRTA: Évi jelentés, 1965-66. Korniss Dezső kiállitása 187. old

ALBA REGIA, István Király Múz. Évkönyve-VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

KORNISS DEZSŐ festő

Több, mint hú sz éve volt kiállitása az Európai Iskola tárlatain. Művészetének első gyüjteményes jellegü összefogása az István Király Múzeumban rendezett kiállitása 1965, aug. 29-szept. 26. 187. old

KAKOVALOVSZKY MÁRTA: Évi jelentés, 1965-66. Korniss Dezső kiállitása. 187. old

ALBA REGIA, István Király Múzeum Évkönyve. VIII-IX. 1967-68. Székesfehérvár.

KORNISS DEZSŐ, festő

Egy Modern Magy. Képtár létrehozására a Múz. 200 magy. művésztől kért képeket.
Egy lakkzománc-kompozíciót ajándékozott. 183. old

KOVÁCS PÉTER: Évi jelentés. Új szerzemények. Képzőművészeti gyüjtemény 183. old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

KORNISS DEZSŐ,festő

A Múzeum 1965-ben megvásárolta 'Négy kompzicióját, Olaj és zomán festék. 184.old

KOVÁCS PÉTER: Évi jelentés.Uj szerzemények.Képzőművészeti gyüjtemény 185.old

ALBA REGIA:István Király Múzeum Évkönyve.VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

M.D.K.

Korniss

1948-ban festett nagy kompozíciója a "Tücsök" lakodalom", amely "a folklorisztikus hangvételü magyar festészet egyik főmüve"-irja Perneczky Géza a Szentendrei Festők Tárlatán szereplő müvéről.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. szept. 13.
XIII. évf. 37. sz. 9. lap

MDK

Komiss Dezső, festő

fotomontázs c. képe:

(Németh Lajos cikkében: 35. o.) Kép.

—: „Derkovits és a szocialista művészet"

Műmelléklet: 3. old.

KRITIKA, BP.] 1969. január VII/1.

Korniss Dezső

Képniselve van a gyűjteményben.

Szabadi Judit: Dr. Rácz István gyűjteménye. — Műgyűjtő, 1969. 1. sz., 22. l.

Korniss Dezső

Vajda egyházi barátja. Rövid szürrealista korszak után jutott el a tiszta absztrakciáig, az ún. hallig-ráfiáig. A gyűjteményében 1948-as Fej és madarak c. képe szerepel.

Szabadi Judit: Dr. Rácz István gyűjteménye; Műgyűjtő, 1969. I. sz., 22. l.

Korniss Dezső

"Egy festő naplója" cimmel kisérleti jellegü filmet rendezett Kollányi Ágoston.
A film "Korniss Dezső festői világát eleveniti fel hallatlanul izgalmas eszközökkel" -irja a lap "Ez történt még a héten..." c. rovatában.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. szept. 2o.
XIII. évf. 38. sz. 18. lap

Korniss

1946 körül kismeiltü nincs metrateket hérnitett. Ezek körül ötöt az Europai Iskola kiadásában egy kis kiadvány-ban megjelentettek (szövegét Korniss Dezső írta).

Mezei Árpád: A mai építészet és festészet kapcsolatai. Bp. 1963. Felsőokt. jegyzetellátó. 72 l. Mérnöki továbbképző intézet előadássorozat 42o5./

41. l.

Korniss Dezső

Az Európai Iskola /1945-48/ művészcsoportosulás tagja.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán 1965. Bp.

318.l.

MTA

Korniss Dezső

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 jan.p.38.

Korniss Dezső
festő

M.D.K

Gyermekkori élmény világa Besztera-Waszódhoz kötődnek. A holland és flamand művészettel 1923-ban Hollandiában találkozott

Solymár István: Korniss Dezső szülétésnapjára
Művészet, 1968. december - 26 lap.

Korniss Dersö
festő

M.D.V.

1967-ben vetik fel a Képzőművészeti Szövetség tagjai közé. A szakmai közvélemény a mai magyar avant garde egyik vezető művészeinek-tekintik.

Solymár István: Korniss Dersö születésnapjára
Művészet, 1968. december – 26 lap

Korniss Dezső
festő

M.D.K

1929-ben zolt a Műcsarnokban
növendék kiállítás, ahol részt
vett. Itt hubista képeket állítottak
ki. A tanat ~~[illegible]~~ mérei a fiatalok
műtermeit is meglátogatta, ahol
a művek nagy elégedetlenséget vál-
tottak ki.

~~[illegible]~~ Solymár István: Korniss Dezső szülétésnapja.
Műrészet, 1968. december - 26 lap

Korniss Dezső
festő

M.D.Y.

Három rajzfilm készült már el, azóta „Egy festő-naplója" cimmel illuminációinak filmrevitele látható. Az illuminációnak szentel a művész tenyernyi lapokat.

Solymár István: Korniss Dezső szuletesnapjara
Művészet, 1968 december - 26 lap

Korniss Dezső
festő

M.Df.

Tanúság és jellemzés Lelk Zoltán-
nak a Tükör 1967 májusi számá-
ban róla szóló írása.

Solymár István: Korniss Dezső születésnapjára
Művészet, 1968. december - 26 lap.

Kornis Dezső
festő

MDK

Kornis kompozíciók analitiset
Ungváry Rudolf írta meg a
Magyar Műhely 1967. májusi
számában.

Solymár István: Kornis Dezső születésnapjára
Művészet, 1968. december - 26 lap.

Kornis Dezső
grafikus

M.D.K.

Emlék, 1936.
Maszk, 1945.
Monotypia, 1946.
Miska, 1954.
} repro

Solymár István: Kornis Dezső születésnapjára
Művészet, 1968. december – 26 lap

Korniss Dersö

festő

M.D.Y

Kulcsos, 1949.
Küzdelem, 1949.
Szerb temető, 1950
Olaj románc, 1950

} repro

Solymár István Korniss Dersö szülőtéknapjára
Művészet, 1968. december - 26 lap.

Korniss Dezső festő M.D.Kó

Az Európai Iskola tagaj volt

Müvészete Szentendre motivumvilágához kapcsolódik .

A 30-as éve k végén népi motivumokat gyüjtött.

A tárlaton az elmult 15 év terméseláthato.

Közremüködésével készült a Monólg c. rövidfilm
Perneczky Géza: Korniss . kiállitása
Magyar Nemzet 1955 szeptember 2. 4. 1.

Korniss Dezső
festő

M.D.K

Mult Ősszel a XX. századi művek budapesti műgyűjteményekből" című kiállításon, idén a Szocialista Képzőművészek Csoport kiállításán vett részt. – Méltatás

Sabymár István: A „Monológ" és Korniss Dezső
Művészet, 1964. augusztus – 31 lap.

Korniss Dezső
festő

M.D.K.

1946-48ig az Európai Iskola
művészcsoportulásának egyik
vezetője volt. Tölb kiállításon
vett részt, 1947-ben egyéni kiál-
lítása volt. 1947-től egy évig
tanított az Iparművészeti Főiskolán.

Solymár István: A „Monológ és Korniss Dezső
Művészet, 1964. augusztus - 31 lap.

Korniss Desső

festő.

M.D.K.

1934 től Szentendrén dolgozott. Öt
évig volt távol a műtermi munkától, katonai behívásától kezdve.
A felszabadulás utáni időből való
a „Tricsök hahadalom" - c. műve.

Solymár István: A „Monológ" és Korniss Desső
Művészet, 1964. aug - 31 lap

Korniss Dezső M.D.V.

Boszorkánytánc
Búcsúzás
Otom
Forradalom
} repro

Solymár István: A „Monológ" és Korniss Dezső
Művészet, 1964. aug. — 31 lap.

Komiss Dezső

Mezei Árpád gyűjteményének két reprezentatív darabja a szentendrei elemeket felhasználó tág és a sűrűsben még nem reprodukált bölcső.

P. Szűcs J.: Az Európai Iskola képei M.Á.-nál; Műgyűjtő, 1971. 1. sz. 17. l.

Korniss Dezső

A sárkány (repró)

Műgyűjtő, 1971. 1. sz. 1. l.

Kormiss

Szerepel Kormos Éva: „Magyar művészet a két világháború között" c. könyvében

Uigilia, 1963. 5 sz., 308 old.

<Korniss Dezső>

albuma.

< 7 illuminációi
Mezei Árpád szanul-
mányával. Nagy
alakban, 100 számo-
rok példányban.
Kiadta az Európai
Iskola. Bp 1946.

Kotniss Dezső

koll. kiáll.
az Europai Iskolában
1946. jun.
képeiből és monotypiáiból.

Jó rádiót, gramofont, szép csillárt

legolcsóbban csakis a

Rádiószalon-ban

Király- és Majorossy u. sarok. Telefon 14-30 sz.)

szerezheti be

»JÓLÉT«

Mdk

Korniss, Martyn Ferenc

„szürrealista és non-figuratív irányú munkálkodása"

Devényi Iván Két Könyv A XX. Század Magyar Képzőművészetéről

Jelenkor, 1963. 11. sz

1104. L

Korniss Dezső
festő

M.D.K.

Kiállitását a Székesfehérvári Muzeum mutatta be. Amű-vész egy gyermekkorában festett tájhep akvarellel mutatkozik be a tárlaton.

Frank János: Korniss Dezső
Élet és Irodalom, 1965. szept 11-8 lap

M.D.K

Korniss Dezső
festő

A kiállításain szerepel az 1935-ből való „Fülfej"-e, és az 1948-as keltezésű szürrealisztikus alakok. A későbbi művei kalligrafikus jellegűek. Az Atom és Metamorfózis sorozatuk a kísérlet későbbi nagyobb festményeire.

Frank János: Korniss Dezső
Élet és Irodalom, 1965. szept 11-i lap.

Kovniss Dezső

Szerepet az idei mentenkrei kiállításon.

Vigilia, 1963, 12 sz., 758 old

MDK

Korniss Dezső

Mihályfi Ernő: A Szocialista Képzőművészek Csoportjának emlékkiállítása a N. Galériában. Népszabadság 1964. ápr. 19.

Korniss Dezső, festő

Nouvelle Revue de Hongrie

1944. XXXVII. a. LXX. f. 55-58.l.

François Gachot: Három hónap a magyar festészetből. (KUT kiállítás)

Korinis Dersö festö

Szabad Nejs
1946, 6.9.–6.e.

Kormiss Dersö festö

Katad Nép 1947

11.19. – 4.
7.27. – 9.

Korniss Dezső grafikus

Kilencven művész kiállítása

Szabad Nép 1948 jun-23.-60.-

Kornis Dersö" fertö"

Szabad Nép

1946.4.2.-6.l.

5.21.-6.l.

Kornius Dersö festö

Katad Nép

1946. 4.4.–4. l.

Kornis Dersö "festö".

Magyar Nemzet.

1946. IX. 24.; II. évf. 213.

(:Hi:..:)

„Szőlők" (: Korniss Dezső festő műve :)

Magyar Nemzet.
1945. V. 26., 20. k.
(: Kritika :)

Komiss Dezső festi.

Magyar Nemzet.
1945. V. 26., 20. o.
(: Kritika :)

Kornis Dezső" fertő"

Katach Nejs

1947. 1. 5. – 11. l.

Kornis Dezső M.D.K.

A Podolini Volkmann -féle szabadiskolán tanult

Dési Huber Istvánné: Dési Huber István, Bp. 1964.

19. 1.

Korniss Dezső

szerepel a székesfehérvári múzeum új

nemzetiségeinek kiállításán.

MTI 1966. VI. 14.

MDK.

Korniss Dezső

Kiállitási hiradás

Pestmegyei Hirlap 1966 dec.13.

Kornis Dezső M.D.K.

közösen Kovászani Györgyel

Rajzfilm-tervezés

A gondolat

Z ay László: A so nevű névtelen

Ünnepélyes rajzfilm-bemutató lesz februárban

Magyar Nemzet 1967. jan. 8. 10.l.

M.D.K.

Korniss Dezső

Müvei szerepelnek az "Európai Iskola" müvészeinek első grafikai és kisplasztikai kiállitásán, mint azt hirül adja a "Szóval..." c. rovat.

Szinház, Bp. 1946. márc. 9-19. II. évf. 9. sz. 24. lap

MDK.

Korniss Dezső

Kiállitási kritika

Müvészet 1966 dec.p.48.

Budapest, 1908. november 25-én

kba vágó munkák tervezését és kivitelét elvállalja

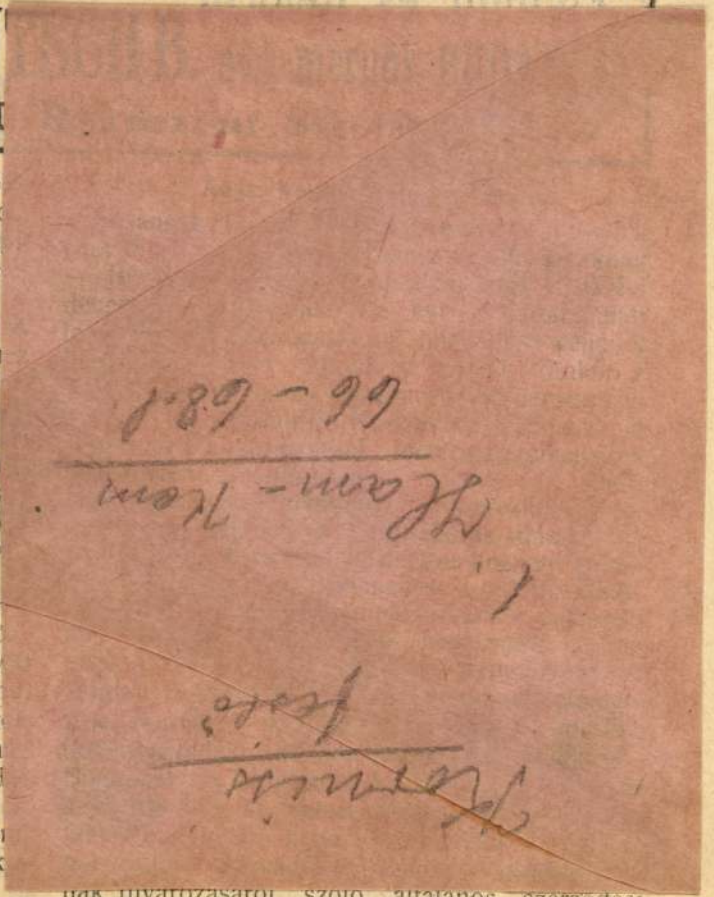

U

II

z 5
alh
va
téte

s.)
séh
égé
m
zto
órak
ntós
A f
géb

e m
t-kö
. 55
nem
nlat
kórh
tétel
gére
arók
áruk

nak fuvarozásáról szóló általános szerződési
feltételek nemkülönben szen javaknak szálli

Emulgit és Reform

parafakő szigetelő anyag, Schedtetők, fa-cementtetők, hideg és vékony falak burkolására, könnyü hangfogó válaszfalak készitése, hütők, jégvermek, sörraktárak, borpincék szigetelése.

Thermalit

tulhevitett vezetékek szigetelésére.

Para

ezelőtt

Igazgatóság: E

Telefon 60—33

kelési szakaszának helyreállitására a komáromi m. kir. államépitészeti hivatalban december 3-án d. e. 10 órakor versenytárgyalás tartatik. Bánatpénzül az ajánlati összeg 5%-a az adóhivatalnál leteendő és a nyugta az ajánlathoz csatolandó. A műszaki műveletek, költségvetés, valamint az általános feltételek a komáromi m. kir. államépitészeti hivatalnál megtekinthetők, esetleg megszerezhetők.

Torda. (Hídépités.) A nagyvárad-kolozsvár-brassói áll. közut 203.5—204.1 km. szakaszán Gerend község mellett ujjáépitendő 239.25 m. nyilásu Aranyoshid a) alépitményi és ezzel kapcsolatos egyéb munkái, nemkülönben b) vasszerkezeti munkáinak biztositása céljából

történt
A mű
zett á
Zág
renc
üzletv
forgal
ménye
költség
minta,
épület
tartási
29.) é
tekintl
ért me
10 ám

M.D.K.

Korniss Dérsö, festö

a Vajda Lajos körüli szentendrei csoport egyik tagjának nevét, szintén a második háború előtti magányosok körött említi.

Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos, Bev. és Összeáll. Perneczky Géza, Bp. 1967. Corvina

49. old.

M.D.K.

Kornis Dezső,festő

Martyn Ferenc vezetésével megalakitották az Európai Iskola szabad társulást a harmincas évek második felében 541.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene, a szinház és a film.Minerva.1960.Bpest

Korniss

A szocialista kapzőmüvének
csoportja Tagjavat

Vigilia, 1964, 6 sz., 379 old

Kornis Dezsö

Kiss Pal: Az ember

file: Pp. 1948.179.l

Die schwere

fügbaren Gelder zusammenzu

die grössten Anforderunger

gingen aber in den letzter

Die ausserg

auch an Sie die Bitte um b

zu richten und ich hoffe,

nicht versagen werden, der

Brechtigung meiner Bitte a

Im Hinblick

angenehme Geschäftsverbind

kommen und spreche Ihnen i

Dank dafür aus.

Korniss Dezső

festő

erőd

2

Mezei Árpád:

K. képei. Nagyvilág

1947. dec.

~~133~~

1734

Abigail Galéria, Budapest

Rés a piacon

„Tűzrendészeti okból kérem a széksorok és az oldalfalak között állókat, hogy fáradjanak hátra" – kérte fel az ülőhely nélkül maradtakat Vikor György, az Abigail Galéria társtulajdonosa március 20-án délután hatkor, hatodik árverése kezdete előtt. S ha már a számoknál tartunk: ezúttal 270 – minden eddiginél több – tételt indítottak.

Az Abigail azzal a céllal nyitotta meg a közönség előtt ajtaját 2001. április elsején és kezdett el ezzel egy időben árverezni, hogy hiánypótló szerepet töltsön be ott, ahol Kieselbachék már nincsenek, Kovács Dezsőék pedig nem is voltak soha.

Azt azonban talán nem gondolták, hogy a művek egy olyan körét vezetik majd be a legújabb kori festménykereskedelembe, amelyet más nem volt hajlandó – vagy nem is gondolt – árverési tételként elfogadni. Ez a hatvanas, a hetvenes és a nyolcvanas éveknek az a magyar képzőművészete (mínusz Bálint Endre, Korniss Dezső, Tóth Menyhért, Ország Lili és a többiek, akik mindig „tényezők" voltak), amelyet egyszerűen csak „leképcsarnokoz" a közönség.

Így látták ők...

Haas János, galériatulajdonos: A közepes anyagból kiemelkedő képek árai nem érték el a piaci maximumot. Műkereskedői szemmel ez a vevők árverése volt.

Gallai Gergely, az Erdész Galéria munkatársa: Először voltam Abigail-aukción, pedig rendszeresen járom az árveréseket. Az anyag ismeretében magasabb liciteket, több izgalmat vártam.

Mert a műveknek ebben a szegmensében nincs elég erő, nem derül ki a művész tehetsége, nincs benne gondolat és egyéniség, langyos volt a maga idejében, és bizony az ma is. De rést találni a felmért, felértékelt és behálózott hazai festménypiacon szinte lehetetlen, csak oly módon lehet mégis, ha a galériás kísérletezik.

Korniss Dezső: Kettős portré, 1939
vegyes technika, fa, 30,5x23 cm

Erre pedig a Kádár-korszak iszonyatos mennyiségű képtermése remek esélyt kínál.

Az Abigail anyaga nem csekély arányban szokott tartalmazni ilyen nem túl magas színvonalú, de nem is drága képeket, mellettük csak a BÁV kortárs árverésein van (volt?) ezekből jócskán. Gondolhatjuk azt is, hogy ha ezeknek a tételeknek csak a harmada kel el, már megérdemli az elismerést, és érdemes vele foglalkozni. Márpedig az értékesített képek aránya ennél magasabb.

Néhány név a katalógus elejéről: Ircsik József, Scheip Károly, Lázár Pál, Gálffy Lola, Bertalan Albert – bajban a vevő, ha adatokat kér róluk, hiszen még a születési, halálozási évszámok beszerzése is gondot jelent, hát még egy szakmai életrajzé. A közönség érezhetően a kellemes látványra ment, amikor a képek megvásárlásáról döntött (ez átlagosan 60 ezres kiadást jelentett): ha szép, lehetőleg napos a táj, akkor megvehető, mert nézegethető; ha komor, akkor meg nem.

Egészen más közönség jelentkezett az ismerős nevekért, de már a kikiáltási árak is az előzők négyszeresei, hatszorosai voltak. Ilyenkor ismerős arcok licitáltak, de így is olcsóbban meg lehetett kapni egy Boldizsárt, egy Ferenczy Valért, egy Jándit vagy bármelyik nagybányait, mint a Vígszínházban vagy a Kongresszusi Központban. Egy ilyen tétel itt kétszázezer, ott átlagosan hatszázezer forint.

A vevők belementek abba a játékba, amelyet komolyan vagy komolytalanul a Barcsay-kép (Házak) beadója művelt velük, amikor ragaszkodott a 24 ezer forintos indításhoz. Mintha minden második érdeklődő azért kereste volna fel az árverést, hogy hátha más nem lesz ott – vagy nem figyel –, és így majd olcsón megveheti a tételt. Ehelyett annyi tárcsa lendült (ez így is volt rendjén), hogy többekre licit sem jutott, és bizonyára voltak olyanok is, akik már meg sem lengették a karjukat, mert az olcsóság illúziója hamar tovaszállt. A 24 ezres indítás pontosan annyi idő alatt ért el 400 ezerig, vagyis a leütési árig, mint ha 300 ezerről indították volna a tételt.

Mivel rengetegen jöttek el a Váci utcai üzletház központi csarnokába – többen, mint bármelyik korábbi Abigail-rendezvényre, a „meghatározó" gyűjtők és kereskedők közül pedig többen, mint annak előtte bármikor –, ezért a komoly tételek komoly árakat kaptak, még ha valamivel alatta is maradtak a nagyobb galériákénak. Szép számmal akadtak viszont olyan vevők, akik mintha most akarnák elkezdeni a műgyűjtést – láthatóan nem tudták, miként megy az előlegfizetés, mi a menete egy festményárverésnek, és hogy „minden Czóbel-rajz védett-e". Az Abigail Galéria hatodik festményárverése remek iskolának bizonyult számukra: senki sem érezhette, hogy pórul járt, hiszen nem születtek rettenetes árak, a hangulat mindvégig igen barátságos maradt – éppen a tét hiánya miatt, ami különben képes teljesen megfagyasztani a nagyobb árverések levegőjét.

Gréczi Emőke

illetve öt gyönyörű és igen ritka fotót a Magyar Acélárugyár 1928-es autóprototípusáról, amely 24 ezerről 32 ezret ért. Vidám színfoltot jelentett tak eladásra. A szekció töretlen eredménytelensége mutatja, hogy Magyarországon még mindig nem az árverés a veteránautók adásvételének ket a furcsa kis járgányokat alig másfél évtizeddel ezelőtt még exportra is gyártották?

KISS FERENC

rgyak
stmények

00, 475-2090
gyhazi.hu
ax: 312-1277

PLEIN-ART

Kortárs
Művészetek
Fesztiválja

2003. május 9–11.
BUDAPEST IX.

Támogatóink:
Ferencvárosi Önkormányzat Képviselőtestülete
Fővárosi Önkormányzat
Soros Alapítvány
Student Marketing és Promóciós Kft.
Rekord Reklám Kft.
PestiEst Kft.
Nemzeti Kulturális Alapprogram
Gyűjtők & Gyűjtemények
Szervező-rendező: Erlin Galéria
1092 Budapest, Ráday utca 49.
Telefon: 216-5280, fax: 217-6631
erlin@mail.datanet.hu / www.erlin.hu

Egyéni kiállítók:
Bálind István
Fock Máté
Für Emil
Góra Orsolya
Kovács T. Vilmos
Lajta Gábor
Márkus Péter
Ruttka Andrea
Szabán György
Szilágyi János
Szűcs Eszter
Újházi Péter
Varga Gábor
Zsemlye Ildikó

Csoportos kiállítások:
Art IX Egyesület
Il Quadrato di Omega Egyesület
Magyar Textilművészek Szövetsége
Magyar Elektrográfiai Társaság
Rézkarcoló Művészek Egyesülete

Performance:
Katarina Sevic – Majoros Zita
Miklos P. Simon
Deli Ágnes
Sárosi Anita

Szabadtéri szobortárlat:
Benedek József
Dorogi János
Előd Ágnes
Gálhidi Péter
Hetesi Attila
Huszár Andrea
Kotormán László
Kotormán Norbert
Kovách Gergő
Laborc Flóra
Márkus Péter
Péli Barna – Galbovy Attila
Taubert László
Várnagy Ildikó
Yengibarian Mamikon

KORNISS DEZSŐ!!

KIÁLLÍTÁSI PROGRAMUNK KÜLFÖLDÖN

Berlin

Március 12-től április 30-ig tekinthető meg a Haus Ungarn-ban három magyar képzőművészt - Deim Pál, Haász István és Várnagy Ildikó- bemutató kiállítása.

Helsinki

A finn főváros Magyar Intézetében látható március 10-től április 9-ig Szurcsik József festőművész kiállítása.

Róma

Egyszerre két helyszínen kerül megrendezésre a "Hungarica, a 80-as évek magyar festészete" című kiállítás. A Museo di Roma (Palazzo Braschi) termeiben Riz szenátor gyűjteménye kerül bemutatásra, míg a Római Magyar Akadémia épületében (Palazzo Falconieri) egy kiegészítő anyag látható tizenegy művésztől: Baranyay András, Jovánovics György, El Kazovszkij, Kovács Attila, Korniss Dezső, Károlyi Zsigmond, Konkoly Gyula, Maurer Dóra, Mazzag István, Molnár Sándor, Szirtes János. Mindkét tárlat február 11-től március 11-ig látogatható.

MDK

Korniss Dezső

Lendülő, of.

Kántálók, of.

Magy. Képzőmüv. ujabb irányai. N.Szal. 1948. jan.

13 l.

MDK

Korniss Dezsö, festö

Emlék, Olajf.

Az Alkotás Müvészház XXXII.kiállitásának katalogusa.
"A Müvész Két Arca". 1947.III.9-25.

MDK

Korniss Dezső

Csendélet, paszt.

KUT N.Szal. 1937. nov, 11.1.

MDK

Korniss Dezső

Isten tehénkéi, of.

Ringó, of.

Magy. Képzőmüv. ujabb irányai. N.Szal. 1948. jan.

13 l.

MDK

Korniss Dezső

Virágcsendélet, graf.

Naplemente, "

Mohács emléke. Ernst muz. 84.kiáll. 1926.szept.
13 l.

MDK

Korniss Dezső

Fürdőző fiuk, graf.

Mohács emléke. Ernst muz. 84.kiáll. 1926.szept.
13 l.

MDK

Korniss Dezső

Vác a Pokolszigetről, vf.

Mohács emléke, Ernst muz. 84.kiáll. 1926.szept.

14 l.

MDK

Korniss Dezsö, festö

77. Parasztlány. Olf.

78. Szentendrei házak. "

Nemz. Szal.-Kilencven müvész kiállitása. 1948. jun. 12-27. Kat.

Komiss Dezső

A vonatkozi művt jub. kiáll-ra. Népszava
Kovalopi György 1956. okt. 3.

MDK

Korniss Dezső

Virágcsendélet, graf.

Naplemente, "

Mohács emléke. Ernst Muz. 84.kiáll. 1926. szept.

13 l.

MNK

Korniss Dezső

Fürdőző fiuk, graf.

Kohács emléke. Ernst Múz. 84.kiáll. 1926. szept.

13 l.

KDK

Korniss Dezső

Vác a Pokolszigetről, vf.

Kohács emléke. Ernst Muz. 84.kiáll. 1926. szept.
14 l.

Rónay Mária

Kormiss Dezső: Férfifej /of.?/

KÉPES FIGYELŐ

1947. 8.sz.

/Lengyel: Müvészháboru a pesti Montparnasse-on/

M.D.K.

Korniss Dezső, festő

nevét (egy s-sel) az absztraktok közöl említi!

Bencze Gyula: Képzőművészetünk tegnapja, jelene, fejlődésének néhány kérdése

Művészettörténeti Értesitő, 1965, XIV. évf. 3.sz.

229. old.

Korniss Dezső festő M.D.K.

Művei a kiállításon

Perneczky Géza festő Szentendrei őszi tárlat
Magyar Nemzet 1965. okt. 2. 4.l.

MDP

Komiss Dezső
festő - ~~film~~

Konstruktív szürrealista korszalából
való a „Látomások a valóságról"
c. tv. film. Az „Illuminációban"
az önkifejezés erősödését mutatja be!

Furkó Zoltán: A filmkép és a képzőművészet
Művészet, 1968. október - 14 lap.

M.Df

Kernis Dezső
festő

Az „Öngyilkosság" c. filmből
A „Sodrásban" c. filmből } sgrv.

Furkó Zoltán: A filmkép és a képzőművészet
Művészet, 1968. október – 14 lap.

M.D.Y.

Korniss Dersö
festő

Jancsoval közösen készítettek
a „Csend és kiáltás" képeit.
A „Nyitány" c. kisfilm képeit a
zene szinte átlényegíti.

Furkó Zoltán: A filmkép és a képzőművészet
Művészet, 1968. október - 14 lap.

M.D.K.

Korniss Dezső
festő

Jancsó Miklóssal rendette a
„Csillagosok, katonák" c. filmet,
ír a mű a modern festészet
és tudomány felfogásat tükrözi.

Furkó Zoltán: A filmkép és a képzőművészet
Művészet, 1968. okt. - 14 lap

Kormiss Dezső

Szekepel a mentendrei Ferenczy Károly Múzeum kiállításán

Lavoro: Távlat Szentendrén

Néppava 1969 I. 5

Korniss Dezső
festő

MDK

Kovásznai Györggyel való közös munkája a „Monológ".

Furkó Zoltán: A filmkép és a képző művészet
Művészet, 1968. október - 14 lap.

Kormiss Dezső

Kiállítása volt a székesfehérvári István király Múzeumban

Bodri Ferenc: Fehérvári krónika

Felelős 1969 fő 6.

Zorniss Dezso"

a Podolini-Volkmann-féle Lehel utcai iskolájában Rodnai Pannival együtt folytatta tanulmányait.

Szij Rezso": Rodnai Pannikról „Művé-szet" folyóirat, Budapest, 1968. március

3. sz. 321.

Korniss Dezső
festő –

Három kalligrafiával szerepel a
kiállításon

Aknai Tamás: Mozgás 70. —
Művészet, 1970. augusztus – 46 l.

M.D.K.

Korniss Dezső, festő

nevét szerző, Vajda Lajos, Ámos Imre és Bán Béláéval együtt azok között emliti, akirre nézve Szentendre, művészetünnek nem topografiai összefoglaló fogalmát, hastilusformáló erejét jelentette. Körbi az „Alkony" és az „Illumináció" c. képeit.

Haulisch Lenke: A szentendrei művésztelep fogalmának tisztázáshoz

Művészettörténeti Értesitő, 1965. XIV.évf. 3.sz.

216. + 221. + 225. old.

Korniss Dezső

Művei szerepeltek a szentendrei őszi tárlaton 1967.

Vigilia 1967 XI. 779.l.

Korniss Dezső MDK

Un combat vain et cruel..,repr.

Ferenczy Károly Muz.1963.okt.Szentendrei festészet

Korniss Dezső MDK

Szerb temető, olf.

Artisták, olf.

Pék, olf.

Ferenczy Károly Muz. 1964. szept-okt.
Szentendrei festőművészek őszi tárlata

Korniss Dezső MDK

Bodobácsok, 1947. olf.

"Un combat vain et cruel..." 1949. olf.

Ferenczy Károly Muz.1963.okt.Szentendrei festészet

Korniss Dezső MDK

Repr:

"Önarckép"

__: Az uj magyar művészet önarcképe. Bp. é.n. /1945-?/ Európai Iskola Könyvtára/szerk.:Pán Imre/. 7-8. sz. 23.o.

Korniss Dezső

MDK

Korniss Dezső 1934-től Vajda Lajossal együtt Szentendrén és Szigetmonostoron a bartóki népzene-gyüjtés módszerét követve, népi képzőművészeti motivumokat kutatnak.

DÁVID KATALIN: A XX. század magyar művészete. I. Könstruktiv törekvések. Művészettörténeti tanulmányok. Bp. 1960. 73-89. l.

82. l.

Korniss Dezső

Repr:

"Fej"

DAVID KATALIN: A XX.század magyar művészete.
I. Konstruktiv törekvések.
Művészettörténeti tanulmányok. Bp. 1960. 73-89.l.

82.l. 7. kép.

Korniss Dersö

A Magvető Kiadó kötetbe gyűjtötte azokat az interjukat, amelyeket Frank János 1964-és 1971 között készített művészeinkkel, – közötte van a művész is.

Dévényi Iván: Szóra bírt műtermek. Frank János könyve.

Tolna Megyei Népújság, 1976. ápr. 25.

Korniss Dezső, festőművész

Munkások a képtárban. Ma délelőtt várja vendégeit a Képtár. — Kivételes szellemi kaland lehetőséget kínálja Vajda Lajos és Korniss Dezső kísérlete, melynek során a népművészetet, a konstruktivista művészetet, a filmművészet szimultán montázstechnikáját kívánták összefoglalni.

A.T.: Iskolák, csoportok, telepek, mozgalmak.

Dunántúli Napló, 1947. Febr. 5.

Korniss Dezső

Festőművész

Korozsvári Jenő, a győri Kazinczi Gimnázium tanára, gyűjtő. Festményt kezdett gyűjteni. Gyűjteményében található Korniss Dezső „Feszület" – „a Szarotemető" és a „Fuvaldó" c. képe. (említve). – Ország Lili „az írás metamorfózisa" a románkori Krisztusa | említve

Néhány szó zene közben:

1977. márc. 3. 10.15 Petőfi |11| – Vné –

Korniss Dezső

Bálint Endre, Fajó János, Gyarmathy Tihamér, Keserü Ilona, Korniss Dezső, Losonczy Tamás és Martyn Ferenc nevét sorolja fel Vadas József: "Festett öröm" c. kritikájában, mely Gerzson Pál festőművész, a Műcsarnokban rendezett kiállitásán bemutatott műveiről és munkásságáról szól. Ezzel kapcsolatban hivatkozik fentiek egy-egy művészi korszakára és akkor elért eredményeire.

Vadas József cikkét lásd: Gerzson Pál nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. ápr. 24.
XX. évf. 17. sz. 12. lap.

Korniss Dezső

Frank János: "Aki a semmit faragja" cimmel Paizs László plasztikáiról ir. Ezzel kapcsolatban megemliti a mücsarnoki Jubileumi Képzőmüvészeti Kiállitást, ahol Korniss Dezső és Deim Pál festménye között állt Paizs László átlátszó plexi-szobra. Erről és a müvész munkásságáról szól a cikk, mely az ő nevénél található.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. febr. 14.
XX. évf. 7. sz. 12. lap.

Korniss Dezső

Az ifjú nemzedék feltűnésével a „szentendrei festészet" új arcot ölt. Vajda Lajos és Korniss Dezső itt realizálódó programja minden további idetartozónak példája lesz.

Bodvi Ferenc: A szentendrei festészet története és stílusának vizsgálata 1945-ig. Hanlisch Lenke könyve.

Tolna Megyei Népújság, ~~1976~~ 1976, febr. 22.

Korniss Dezső

Tihanyban a mai napig kiállításon láthatók a művész képei.

Reggeli krónika III
1946. V. 4. Kossuth 7.00 Gné

Korniss Dezső, festőművész

Máj. 20.-án, „Látomás a valóságról" – közös elnevezéssel Zsigmondi Boris rendezését, a TV második műsorában Vajda Lajos, Korniss Dezső, Báljut Andre és Szántó Piroska képei kerültek képernyőre.

Wagner István: Rendezte: Zsigmondi Boris.
Magyar Hírlap. 1976. máj. 25.

Komiss Dezső, festő

L.:Berda Ernő

Láncz S.:Képzőművészeti krónika 687-692

jelenkor, Pécs, 1977 jul.-aug. XX/7-8.

Korniss Dezső

„Kántálok" (repro)

Menyhárt László: Eltak és elágarások.
Művészet, 1978. május - 27. lap

Komiss Dezső

Nagyszabás Ziállítást rendezett Nyugat-Európában, Picasso és Braque Zörött mutatott be Zépei Zörül az amsterdami tv - igazán megérdemelne legalább azt, hogy nyíltan vitatkozzunk művészetéről.

Németh Lajos: Megjegyzések Zépe-művészetének helyzetéről
Kj. Irás 1961/8

Kritikát és Zépet Corvina Bp. 1976

213. old.

Korniss Dezső

Objektiv v.szubjektiv okokból hiányzó müvészek között emlitve

Németh Lajos:Reflexiók a XI.Magyar Képzőművészeti Kiállitásról /Kritika 1968/6 /

Kritikák és képek Bp.Corvina 1976

303.old.

Korniss Dezső és

Vajda Lajos

A Képzőművészeti Főiskolán 1925 és 1928 ill.1927 és 1928 között az un."progressziv fiatalok" csoportjába tartoztak:Vajda Lajos,Korniss Dezső,Trauner Sándor,Kepes György,Hegedüs Béla,Veszelszky Béla, Schubert Ernő.

Körner Éva:Szentendre és a Keleteurópai Avantgarde
Kritikák és képek Corvina Bp.1976.
353.old.

Korniss Dezső

„Tűnőklakodalom" 1949. Olaj
120 x 300 cm BBM tul.
II. pincs repro

Kritikák és képek Bp.1976. Corvina.

Korniss Dezső

„Kentaurok" 1976 Olaj 60×85

Pécsi Janus Pannonius Múzeum

19. kép.

R Kritikák és képek Bp.1976. Corvina

Korniss Dezső

"Képek a várfalon" cimmel, a Nemzeti Galéria kiállitásáról ir Vadas József és felsorolja azokat a müvészeket, akiknek alkotása a "Képek és szobrok három évtized müvészetéből" c. tárlaton szerepel: Anna Margit, Baranyó Sándor, Balogh András, Balogh Ervin, Barcsay Jenő, Barta Lajos, Bartha László, Bartl József, Bálint Endre, Benedek György, Benedek Jenő, Berényi Ferenc, Berki Viola, Bernáth Aurél, Bér Rudolf, Bokros Birman Dezső, Borsos Miklós, Breznay József, Csáky-Maronyák József, Csernus Tibor, Csikszentmihályi Róbert, Deim Pál.

A müvésznevek felsorolásának folytatása a 2.-es cédulán következik.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 27. XIX. évf. 52. sz. 7. lap.

Korniss Dezső

Domanovszky Endre, Ék Sándor, Farkas Aladár, Fejér Csaba, Ferenczy Béni, Fónyi Géza, Fóth Ernő, Frank Frigyes, Gadányi Jenő, Göllner Miklós, Gyarmathy Tihamér, Hajnal János, Hincz Gyula, Holló László, Iván Szilárd, Kerényi Jenő, Keserü Ilona, Kisfaludi Stróbl Zsigmond, Kóka Ferenc, Kokas Ignác, Kondor Béla, Korniss Dezső, Kucs Béla, Lakner László, Makrisz Agamemnon, Marton László, Martyn Ferenc.
A tárlaton szereplő többi név a 3.-as cédulán következik.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 27.
XIX. évf. 52. sz. 7. lap.

Korniss Dezső

Medgyessy Ferenc, Melocco Miklós, Miháltz Pál, Németh József, Orosz János, Papp Gyula, Pirk János, Pór Bertalan, Ridovics László, Sarkantyu Simon, Schéner Mihály, Scholz Erik, Sikuta Gusztáv, Somogyi Árpád, Somogyi János, Somogyi József, Sváby Lajos, Szabó Vladimir, ~~Szabé~~ Szalay Ferenc, Szentiványi Lajos, Szentgyörgyi Kornél, Szőnyi István, Szkok Iván, Tar István, Tóth Béla, Vigh Tamás, Záborszky Viola.
A kiállitást ismertető részletes kritika, -Vadas József cikke- Bernáth Aurél nevénél található.
Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 27.
XIX. évf. 52. sz. 7. lap.

Korniss Dezső festő

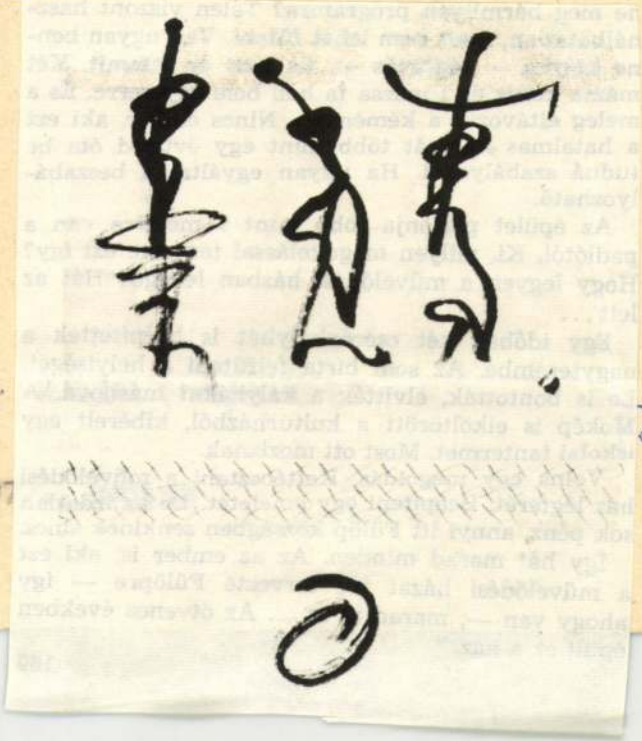

Korniss Dezső:

Látóhatár, Bp. 197

10.

épült ez a ház.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kornissa Dezso

1974 NOV

MŰVÉSZET

Budapest

Kortársak Korniss Dezsőről

(Összeállította: Ézsiás Erzsébet)

Korniss Dezső:
Kulcslyuk, 1948
(fotó Szelényi K.)

Kassák Lajos: A K. U. T. fiataljai

(Munka, 1930. febr., 383 l.)

... A K.U.T. fiataljai, Trauner Sándor, Schubert Ernő, Kepes György, Korniss Dezső, Hegedűs Béla, Vajda Lajos, hat egészen fiatal ember, de ez a fiatalság csak életéveik számára vonatkozik, művészetükben túl vannak a zöld ifjak dadogásain, lefokozott színeikből, leegyszerűsített, kiegyensúlyozott formáikból mély emberi líra szól a képzőművészet formanyelvét megértő szemlélőhöz. Ez a csoport az úgynevezett háborús generációhoz tartozik, s az ő fellépésük bizonyítja először, hogy ez a generáció nem kallódott el teljesen a nagy történelmi eseményekben. Íme, a húszhuszonnégyévesek: destruktív, minden magasabbrendű törekvést lefitymáló, könnyű gesztusú és cinikus mosolyú kamaszok közül *hatan*, akik fölött nem múltak élménytelenül az esztendők. Mint kritikusok állnak szemben az eseményekkel, s teremtő erejük átviszi és megrögzíti képeikben tragikusan komoly emberi bensőségüket, alkotásaik még nem kiforrott, lezárt eredmények, de amit adnak, azt önmagukból merítik, adekvát formába tudják zárni és nem úsznak utána könnyű papírladikként egyetlen előttük járt izmusnak sem ...

Korniss Dezső:
Játék, 1950
(fotó Szelényi K.)

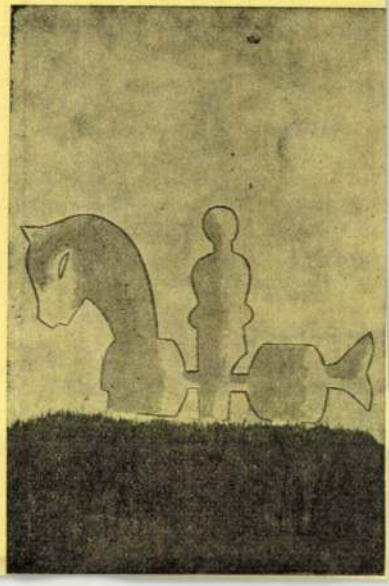

tika és kalligráfia kanyargó ábráira. Érdekes azonban, hogy Korniss ezeken a művein is megőrzi korábbi korszakának néhány vonását. Soha nem komponál „nyitott", szabadon szétáramló és a véletlenre bízott formákat, mint ahogy azt Pollock teszi, és így mélyebb esztétikai értelemben is elkerüli a véletlenre degradált világkép és a statisztikus valószínűségek bizonytalanságát. Festményeinek mindig határozott „horizontjuk", tagolt beosztásuk, szigorúan zárt kontúrjaik vannak, és a keleti íráshoz, vagy emberi figurációkhoz hasonló jelek ritmikus sorrendje tájképi előzményekre, vagy a szentendrei korszak figurális kompozícióira utal . . .

Bálint Endre:
A fotómontázs néhány magyar képzőművész munkásságában

(Fényképművészeti Tájékoztató, 1965 II.–III.)

. . . Korniss Dezső. . . esztétikai érzéke mintegy híd az újítók szellemi hullámverése fölött. Az esztétikum primátusát hirdeti Korniss collage-aiban is.

alkati adottságoktól . . .

Németh Lajos:
Modern magyar művészet

(Corvina Kiadó, 1968.)

. . . Kezdetben Korniss művészete is egzisztenciálisan kötődött Szentendréhez. Képeit a jellegzetes városképi és helyi életformát idéző motívumok festői és egyúttal asszociatív indítékú jelképi megformálása jellemzi. Néhány képén Miró szellemében a szürrealista játékosság alakítja a formákat *(Tücsöklakodalom*, 1949; *Kulcs*, 1949), máskor meg minden artisztikum és formatökély ellenére is drámaian nyers. Esztétikailag legmegoldottabb műve a *Rimbaud* illuminációihoz készített kis méretű monotypia-sorozat, amelynek bársonyos színvariációi a középkori kódexek bíborát és aranyát idézik. Korniss művészetének egyik legfőbb jellemvonása a művesség becsülete, a formai tökély. Szürrealista periódusa után mindinkább a nonfiguráció, különösen a kalligráfia felé haladt, és a tasiszta formakörhöz tartozó képeket is festett *(Kalligráfia*, 1959). Az akciófestés véletlenjét nála azonban esztétikai tudatosság korrigálja. Ilyen stílusú műveinek az értéke nem a művészi önkifejezés brutális nyerességében, a pszichikai hitelben rejlik,

hangzó, de félrevezető befolyásoktól, amelyek annyi művészpályát irányítottak jóvátehetetlen kitérők felé. . .

Zelk Zoltán: Korniss Dezső

Féktávolságon belül, Szépirodalmi Kiadó, 1973. (eredeti közlés: Tükör, 1967. márc. 28.)

. . . nézzük a ragyogó bizonyítékot: képeit, melyeken nemcsak a pirosak és a kékek, hanem a szürkék és a feketék is olyan fiatalok, mint a népi szőttesek színei vagy mint a népdal. Ő az a festő, aki népballadákból, az erdélyi szőttesek színeiből s a terítetlen asztalok szomorúságából készíti képeit. Aki ezt észreveszi, már „érti" is a képeit, az úgynevezett absztraktokat is . . . Ezért mondhatja, hogy minden képe, ha szürrealista, ha elvont, a valóságból születik. Nem a naturából: a valóságból. S mondhatja, hogy nem ismer semmilyen kötöttséget, nem fogad el se maradi, se modern dogmát: ha tetszik, elvont, ha tetszik, figuratív képeket fest. Nem az ügyesség, nem a divat dönti el, hogy festő-e valaki, hanem az, hogy van-e saját világa. Ezért fordult vissza egy év után Párizsból: azt a nagyon sajátos, nagyon valódi világot, mely az ő vásznaira költözött, csak az itthoni világból tudta megteremteni.

Korniss Dezső

Művészet, Budapest, 1974. No 1,

Korniss Dezső: Kislány az ablakban, 1950
(fotó Szelényi L.)

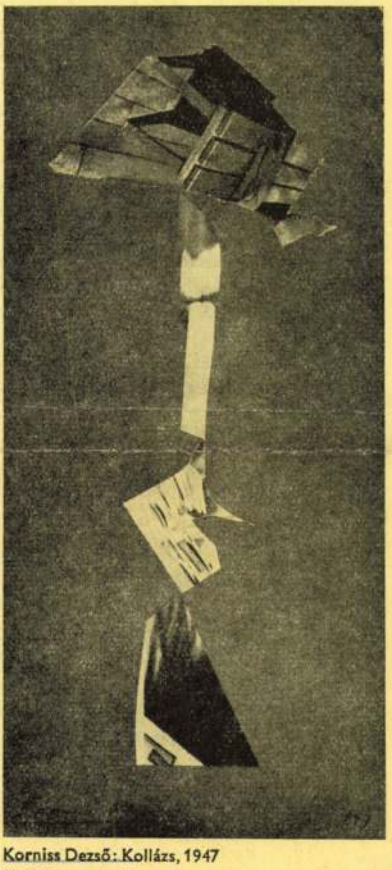

Korniss Dezső: Kollázs, 1947
(fotó Domonkos)

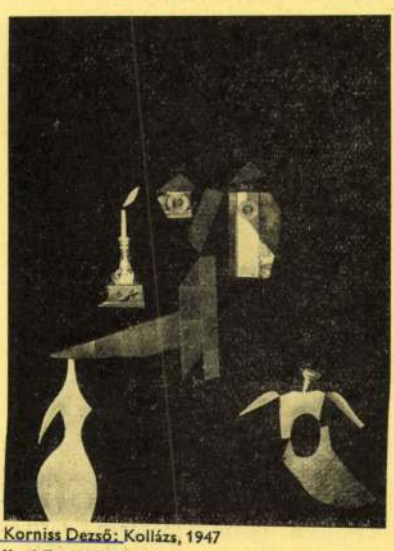

Korniss Dezső: Kollázs, 1947
(fotó Domonkos)

Kállai Ernő:
Az Európai Iskola III. kiállítása

(Szabad Szó, 1946. jún. 9)

Korniss Dezső munkáinak van egy első pillantásra szembeszökő, lényeges értéke: az alakító és kifejező eszközök míves szépsége, az a Franciaországban régen közhagyománnyá vált, nálunk viszont elég ritka belle peinture, mely nemcsak a képfogalmazás összhangzatos egészében, de az anyagkezelés, a faktura minden apró mozzanatában megnyilvánul. Gyöngéd és biztos festői tapintása a pigment leheletnyi foltjait is érzékletesen lüktető életre kelti és a sűrűbb, szövevényesebb színrétegekből is átható lelki sugárzást, távolba, mélybe vonzó sejtelmes varázslatot fakaszt. Korniss Dezső ízig-vérig érzékletes festői temperamentumán múlik, hogy legsejtelmesebb látomásaiban, legmerészebb szürrealista képzettársításaiban sem érezzük a metafizikai tudat mérhetetlen szakadékok fölött feszülő éberségét, azt a tragikus űrt emberi lélek és egyetemes lét között, melynek a modern művészet, nálunk pl. Vajda Lajos művészete annyira félelmetes nyomát viseli. Kornissban is megvan az érzék létünk irracionális mélységei iránt. Az ő formáló és jelenítő képzelete is tudat alól fölrévülő lelki sugallatokra hallgat. De Korniss lelke mélyén az életérzések ösztönös egyensúlya, keletien bölcs és vegetatív harmóniája uralkodik. Ennek a harmóniának a csöndes, nyugodt lélekzete tölti be és fogja körül művészetét...

Korniss Dezső:
Zománcfestmény, 1949
(fotó Petrás)

dr. d. m. (Dutka Mária):
Új festő bemutatkozása

(Világ, 1946. jún 12.)

... Ezek az izgalmas felfigyelést kiváltó képek eddig csak elszórtan, főleg a K.U.T. kiállításain jelentkeztek, a fiatal és komoly lelkiismeretességű művész kollektíve most mutatja be először munkáit az „Európai Iskola" Üllői út 11. szám alatti új helyiségeiben... Olyan lélek keresi itt megértőit, akinek saját világa van és ereje is ennek a külön világnak megszólaltatására. A „*Halott katona*" két változata például megrendítően expresszív. Erős oldala Kornissnak nagy technikai gondossága, amelylyel még a monotypia véletleneit is tudatosan ki tudja küszöbölni. Ritka felelősséggel és elismerésreméltó szeretettel kezeli az anyagot, mesterségbeli pedantériájával mintegy fékezve művészi mondanivalójának szenvedélyességét...

Korniss Dezső

Korniss Dezső: Fejtanulmány, 1920-as évek
(fotó Szelényi L.)

Korniss Dezső: Fej, 1935
(fotó Szelényi L.)

Korniss Dezső: Csendélet ház- és templommotívummal, 1930-as évek
(fotó Petrás)

Műcsarnok, Budapest, 1974. Nov.

Korniss Dezső: Búcsú, 1944 (fotó Petrás)

1929–30 telén Fiatalok címen a Tamás galériában Tamás Henrik rendezett a baloldali fiatalok műveiből kiállítást, ahol emlékezetem szerint Dési Huber István, Sugár Andor, Schubert Ernő, Kepes György, Fenyő A. Endre, Trauner Sándor, Hegedűs Béla, én, stb. szerepeltünk. Ezen a kiállításon jelent meg először művekben realizáltan, speciális magyar atmoszférával ötvözve mindaz, amit modern törekvésekről beszéltünk. A kiállításnak egészen határozott szocialista tendenciája volt, egyszersmind teljes mértékben kapcsolódott az akkor élő európai művészeti problémákhoz, még a szürrealizmushoz is. Kepesnek szerepelt egy fekete alapra ragasztott, barna, fotó-újságokból kivágott montázsa, ez erősen háborúellenes kép volt, szétroncsolt emberek és gyermekcsoport ellentétére épült. A magam részéről egy csendéletnek nevezhető, nagyméretű képet állítottam ki, amelyen egy közönséges hokkedli szerepelt, mellette egy fűrész, a hokkedlin egy parasztpipa és újságpapíron levő dohány, s egyszál deszka diagonálisan. Mindez síkba terítve, kubista fogalmazásban. (1945-ben elveszett!) Dési Huber hasonló kubisztikus képeket állított ki. Ennek a formavilágnak a közvetítésével nekünk ekkor már volt sajátságosan hazai, sőt szocialista mondanivalónk. Ez volt az első – tendenciáját tekintve – olyan kiállítás, amelyen először szerepeltek

Korniss Dezső: Konstrukció, 1928
(fotó Szelényi K.)

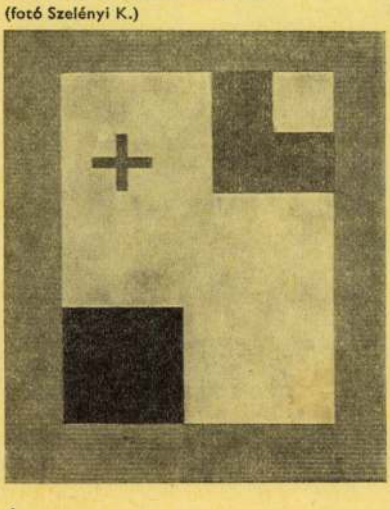

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748. 340-726
1977 JUN 13

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Dezső Korniss

1021

Dezső Korniss (geb. 1908):
Schild, Öl (1972)
„KUNST 76"

PINKUS ET CO.
Froschaugasse 7
CH-8001 ZÜRICH 1

Dänemark:
Munksgaard Ltd.
Norregade 6 DK-1165
KOPENHAGEN K.

Finnland:
RAUTATIEKIRJA-
Rautatiekirjakauppa Oy
Kolvuvaarankuja 2
SF-02670 Hämevaara

Schweden:
ALMQVIST ET WIKSELL
Subscription Agency
26, Gamla Brogatan
S-101 20 STOCKHOLM 1
Wennergren-
Williams AB
Nordenflychtsvägen 70
D 104 25
STOCKHOLM 20

Bulgarien,
Polen, Rumänien und
Tschechoslowakei:
Bestellungsannahme
bei allen Postämtern

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP
Korniss Dezső
1978 ÁPR 16

1021

Ötvenéves a szentendrei művésztelep címmel kiállítás nyílt a szentendrei szalonban. Képünkön: Korniss Dezső: Tücsöklakodalom festménye.

s 31-ig fölvesz

észárost

rosokat

lmán Imre sétány

alatt.

(17755)

ter és *Csizmad*
múlt év legere
mogyi verseny
dos bizonyult.
A szakoszt
egyesületi

Április

hasz
mosógép- és
centrifugavásárt
tart

Kaposváron az Ady E. u. 6. sz. alatt.

BÁV

Korniss Dezső, festő

Korniss Dezső

Látóhatár, Bp. 1977. június

Komiss Dezső, festő

Komiss Dezső

Látóhatár, Bp.

205.

tások ember által épített betonsivatagein
vezett hasonló megoldásoktól, hogy minden mis-

Kormiss Dersó, festő-

Kormiss Dersó: Kalligráfi

Látóhatár, Bp. 1977. junius

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Korniss Dezső
1965 SZEP 2
Magyar Nemzet

Korniss Dezső kiállítása

a székesfehérvári múzeumban

A magyar képzőművészet története több művészcsoportosulást ismer az elmúlt néhány évtizedből. Sokszor szoktuk emlegetni a *Nagybányai iskolát*, a *Nyolcakat* vagy a *Gresham kávéház asztaltársaságát*, de már ritkábban a tízes évek legradikálisabb művészeit, az aktivistákat, és a felszabadulás után megalakult *Európa Iskolát*.

Az Európa Iskola a harmincas évek *Szocialista Művészcsoportjának* néhány képviselőjét és radikális hangú polgári képzőművészeket sorolt tagjai közé. A fasizmus áldozatául esett Ámos Imre és Vajda Lajos emléke mellett Derkovits művészetének példája vezette alkotó munkájukat. Az egykori csoport művészeit ma is jól ismeri a magyar közönség, hiszen sokan rendeztek közülük kiállítást a közelmúltban is: Barcsay Jenő, Bálint Endre, Martyn Ferenc, Szántó Piroska és Vilt Tibor, vagy az elhunyt Bokros-Birman Dezső és Gadányi Jenő egyaránt az Európa Iskola gyűjtőmedencéjéből érkeztek. Korniss Dezső képei is több alkalommal voltak tárlatokon láthatók, de gyűjteményes kiállítással most lépett először a nyilvánosság elé.

Korniss művészete Szentendre motívumvilágához kapcsolódik, ahol a harmincas évek végén Vajdával és Bálinttal együtt megkísérelték a bartóki program képzőművészeti párját megvalósítani: népi motívumok gyűjtését és korszerű feldolgozását. Ez a vállalkozás a második világháború szörnyű évei alatt félbeszakadt és torzóként maradt, de így is értékes eredményeket hozott, melyek ma már nagyrészt beépültek a magyar festészet gyakorlatába. Korniss kiállításán főleg kisméretű monotípiák, csaknem vinyetta nagyságú kisgrafikák képviselik ezt a korszakot, puritán egyszerűséggel komponált fejek és emberalakok. A belőlük felépülő nagyobb kompozíciókat — az Európa Iskola éveinek termését — csak néhány mű képviseli a kiállítóteremben — sajnáljuk ezt, mert úgy érezzük, hogy e két évtizeddel ezelőtt élt, de máig is eleven emlékű képzőművészeti törekvés bővebb megismerése mindenképpen indokolt lenne.

A tárlat nagyobbik fele az elmúlt tizenöt év munkáit tartalmazza, a közvetlen szentendrei élmények és motívumok elvontabb feldolgozását. Korniss technikája fokozatosan előnyben részesítette a lakkfestékeket és a tiszta, keveretlen színek csorgatott, laza foltokban felrakott alkalmazását. Egyes kompozíciók Pollock nonfiguratív műveire emlékeztetnek, mások az arab ornamentika és kaligráfia kanyargó ábráira. Érdekes azonban, hogy Korniss ezeken a művein is megőrzi korábbi korszakának néhány vonását. Soha nem komponál »nyitott«, szabadon szétáramló és a véletlenre bízott formákat, mint ahogy azt Pollock teszi, és így mélyebb esztétikai értelemben is elkerüli a véletlenre degradált világkép és a statisztikus valószínűségek bizonytalanságát. Festményeinek mindig határozott »horizontjuk«, tagolt beosztásuk, szigorúan zárt kontúrjaik vannak, és a keleti íráshoz, vagy emberi figurációkhoz hasonló jelek ritmikus sorrendje tájképi előzményekre, vagy a szentendrei korszak figurális kompozícióira utal. Egyes képek újra a konkrét természeti formák közelébe jutnak, és egy dús és életvidám színgazdagságú vegetáció látomásait idézik fel.

Azokon a festményeken, ahol Korniss nem tudta korábbi korszakainak emlékét és belső tartalmasságát megőrizni, a kaligrafikus technika *a díszítőművészet felé viszi* a kompozíciókat. A kiállításon néhány fehér-fekete mű és túlzsúfoltra sikerült színkompozíció ébreszt ilyen összhatást. Általában azonban Kornisst biztos ízlése, hallatlan technikai felkészültsége és tudása megóvta az ilyenfajta elszegényedéstől. Még a tisztán dekoratív művekre is illik az a megállapítás, ami az egész kiállításra jellemző: az *intimitás*, a derű és a harmonikus formák hangulatgazdag áradása. Korniss művészete kamarazene — lehet mondani; szűk regiszterű hangszereken, de mesteri tudással, és biztonsággal.

Örömmel konstatáljuk, hogy az általa képviselt technikai eljárás és festésmód — amely módot adhatna a visszaélésekre is — nem blöffölő dilettánsok kezéből került először a magyar kiállítótermekbe. Korniss etikus magatartása a művesség tiszteletén mérhető le a legjobban, és azokon a hagyományokon, amelyekre alkotómunkája, mint gyökerekre, épül. A jövő dekoratív értékekben oly gazdag művészetének alkalmazási területe, *túlmutat a táblakép műfaján*. A monumentális díszítőművészet bizonyára tanulni fog belőle, de máris tanult tőle a film. Korniss Dezső közreműködésével készült az a *Monológ* című rövidfilm, amelyet már régóta ismer a filmszínházak közönsége.

Perneczky Géza

naroknak, a sz
diákoknak, hog
kával vegyék
pedagógiának ez
kát.

A beszédek ut
ünnepség befeje
kisebbek azonb
vezetésével be
egyik terembe,
meglepetés várta
dégek pedig Bud
elnökével az élen elindultak az épületben, hogy még egyszer megcsodálják a tervező, alkotó fantáziát.

Budapest egyik nagyon népes kerületében ma reggeltől kezdve néhány száz gyermek nemcsak a szellem napvilágából részesül jobban, hanem a természet fényét és világosságát is bővebben, gazdagabban kapja meg. (gábor)

*

A IX. kerületben, az Üllői úti lakótelepen épült fel az ország egyik legszebb, legkorszerűbb iskolája, a Lengyel Gyula Kereskedelmi Közgazdasági Technikum. Az új iskolát szerdán, ünnepélyes tanévnyitón *Tausz* János belkereskedelmi miniszter adta át a tanulóifjúságnak.

Szerdán országszerte megnyíltak az általános és középiskolák. A kétszáz éves nagykanizsai gimnáziumban jubileumi ünnepséggel kezdték a tanévet.

Budapesten és vidéken számos *új oktatási intézményt adtak át rendeltetésének:* 426 új tanteremmel gyarapodott az iskolahálózat. A fővárosban elkészült a III. kerületi, Dózsa György utcai 12 tantermes ál-

ben.

A tanévkezdés alkalmából a Művelődésügyi Minisztériumban közölték, hogy *sem az általános, sem a középiskolák diákjai nem kötelezhetők egyenruha viselésre.* Helyes azonban, ha a tanulók ünnepi alkalmakkor egyöntetű öltözékben jelennek meg az iskolában, vagy az ünnepség színhelyén. Hétköznapokon célszerű, ha *iskolaköpenyt viselnek,* de költséges egyenruházati cikkek beszerzését nem szabad kötelezően előírni.

Az iskolák — az érvényes rendelkezések értelmében — *semmiféle címen nem gyűjthetnek pénzt* a szülőktől. A szülői munkaközösségek sem fogadhatnak el a szülőktől pénzbeli támogatást. Szükség esetén az iskolai rendezvény bevételét fordíthatja az iskola céljaira a szülői munkaközösség. *A tanulmányi kirándulás az osztály minden tanulójára kötelező, ha az úticél helyben, vagy a közelben, a környéken van.* Távolabbra, két-három napra csak a szülők hozzájárulásával lehet kirándulást rendezni, és a költségeket úgy kell megállapítani, hogy az a szülőket csak a legszükségesebb mértékben terhelje.

Elutazott a japán parlamenti küldöttség

Szerdán reggel elutazott a japán parlamenti küldöttség, amely Tanaka *Isaji*nak, a japán alsóház alelnökének vezetésével az országgyűlés meghívására látogatott hazánkba.

A küldöttséget itt tartózkodása során fogadta *Vass* Istvánné, az országgyűlés elnöke. A találkozón részt vett az országgyűlés tisztikarának több tagja és számos országgyűlési képviselő is. A delegáció látogatást tett *Bugár* Jánosnénál, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa főtitkárhelyettesénél, aki az Országos Tanács elnöksége több tagjának társaságában fogadta a japán képviselőket. A küldöttség tiszteletére dr. *Beresztóczy* Miklós, az országgyűlés alelnöke ebédet adott.

A delegációt elutazásakor a Ferihegyi repülőtéren dr. Beresztóczy Miklós, valamint az országgyűlés tisztikarának több tagja, a Külügyminisztérium képviselői búcsúztatták. Jelen volt a búcsúztatásnál Ken-Ichiro *Yoshida,* Japán budapesti nagykövete is.

Még kutatják a svájci gleccserkatasztrófa áldozatait

Éjjel is folyt a mentési munka a svájci gleccserkatasztrófa színhelyén. Reménykednek benne, hogy néhányan még életben lehetnek, minthogy a szikla- és jégtömbök által eltemetett felvonulási épületek acélvázakon nyugodtak.

A halottnak elkönyvelt áldozatok száma kedden 103-ra emelkedett, később azonban tizenkét ember megkerült, így tehát 91 áldozat után folyik a kutatás. Eddig csak öt holttestet találtak.

A szerdai olasz lapok hangsúlyozzák, hogy a szerencsétlenség elkerülhető lett volna. Az elmúlt napokban ugyanis a munkások hallották a hegy morajlását, a vezetőség azonban rá se hederített.

Ünnepi megemlékezés a szlovák nemzeti felkelésről

Szerdán a budapesti Csehszlovák Kultúra helyiségében rendezett műsoros esten ünnepélyesen megemlékeztek az 1944-es szlovák nemzeti felkelésről.

A 21 évvel ezelőtti szlovák nemzeti felkelés jelentőségét Rudolf *Chlubna* alezredes, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság magyarországi nagykövetségének katonai attaséja méltatta.

1021

Korniss Dezső: Változatok

ni agyafúrtsággal kiszúrkálta a múzeumban őr-
k összes a és g betűit...)

nek: — Na, Lulu, ezt i
találták. A padlásról le
Fia szobor nyakába cs
hályog" utolsó sorait
tás, / Héja ring az udv

avető tüzérezred felvette a VárosNagyFia ne-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VERS?

rög költő, akinek nevét egy meghatározott képletű verssor, illetve versszak is viseli. 8. Szomszéd állam pénzei. 9. A Paraná mellékfolyója Brazíliában. 10. Ruhára varrják. 11. Étkezéshez készítteti elő az asztalt. 12. Kutya. 18. Szénbánya és iparvidék Skóciában. 21. Á. V. 23. R. É. E. 26. D. R. A. 27. G. M. 30. Személyes névmás. 31. Tüzes, névelővel. 33. Nem ez. 34. Színházak, szeptemberben kezdik. 42. Vientiane a fővárosa. 44. Többesben történelmi film címében szerepelnek. 45. ... Ferenc, szobrászművész volt, a Danaidák kútjá-nak alkotója. 47. Argon. 48. Feltöri az ugart. 51. Háborgat (—'). 52. Évszázad (—'). 54. Jöttét lesö. 57. Rakpart, németül. 60. Például a vogul nyelv. 65. G. R. E. 66. E. E. H. 70. Talmi. 71. Sós mássalhangzói.

Kovács Ágnes

A megfejtéseket 12 napon belül kérjük beküldeni, **levelezőlapon.** A lapra ráírandó: „REJTVÉNY". A megfejtők között tíz példányt sorsolunk ki Fehér Klára Ma éjjel ne aludj című könyvéből.

Megfejtés a 33. számból:
„Bús rab ő, csak vad hahota várja
s megbotlik óriás két szárnyában, ha lép."

Jutalmazottak:
Bába Károly, Pagurka Anna, Bőthler István, Thurzóczy József, Varga Mária — budapestiek; **Bumbulusz Erzsébet** — Dombóvár; **Csiga Anna** — Kengyel; **ifj. Molnár István** — Pécs; **Szabó József** — Vecsés; **L. Tóth János** — Szandaszöllős.

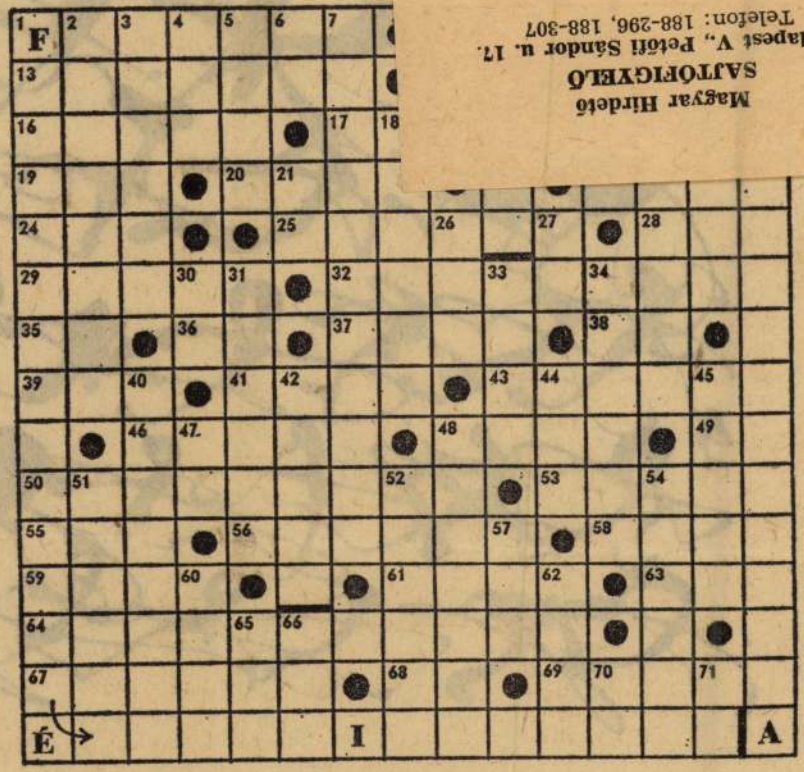

A Szocialista

MŰVÉSZCSOPORT KIÁLLÍTÁSÁRÓL

Korniss Dezső

Korniss Dezső: Halott katona (1943)

Nyíregy

1964 7. szám

anyagnak használható fában oly szegény Mezopotá
láján például Gilgames, Uruk királya a bika alakú
ségében legyőzi Humbabát, a cédruserdő urát. En
szerinti, de az eredetivel teljesen adekvát megfogal
vetkezve elfoglalja *H* ország olajlelőhelyeit (ha ú
azonban minden nagy ókori irodalmi (vagy tudon
alkotáson, Homéroszon, Cicerón, Lucretiuson át Or
dóig és felsorolhatatlanul sok művész-tudós egyéni
a szobrászművészt még mesterembernek, az iparosm
tették. A *septem artes liberales* tárgyai között ugya
a geometria, mint a zene és a csillagászat. A meste
korban indul meg, és tart egyre fokozódó mértékbe
lemek azonban továbbra is megőrizték az egyetlen
Snow által is említett Goethe, akinek színelméleti
molt be első magyarországi előadásában. A kultúrt
zad elvitathatatlan érdeméül hozza fel majd, hogy
ségét, s hogy tett is érte valamit.

A fizikusok jól tudják, milyen ellentmondó
ezredek óta belénk rögződött, egymástól független,
Einsteinnek köszönhető a további fejlődést biztosító
fogalmazása. A példákat folytatni lehetne a részecs
nyi helyének és impulzusának (kevésbé precízen:
előállt determista képzavarral, melyet Heisenberg
fény részecske- és hullámtermészetét nem szerves
kával, melyet a hullámmechanikával kellett kibőv

Napjainkban a művészi és természettudomár
fogalmaznunk és tudatossá tennünk. Snow kora m

* Hozzászólás C. P. Snow: „Még egyszer a ké
világ 1964. 1–2. számában).

102

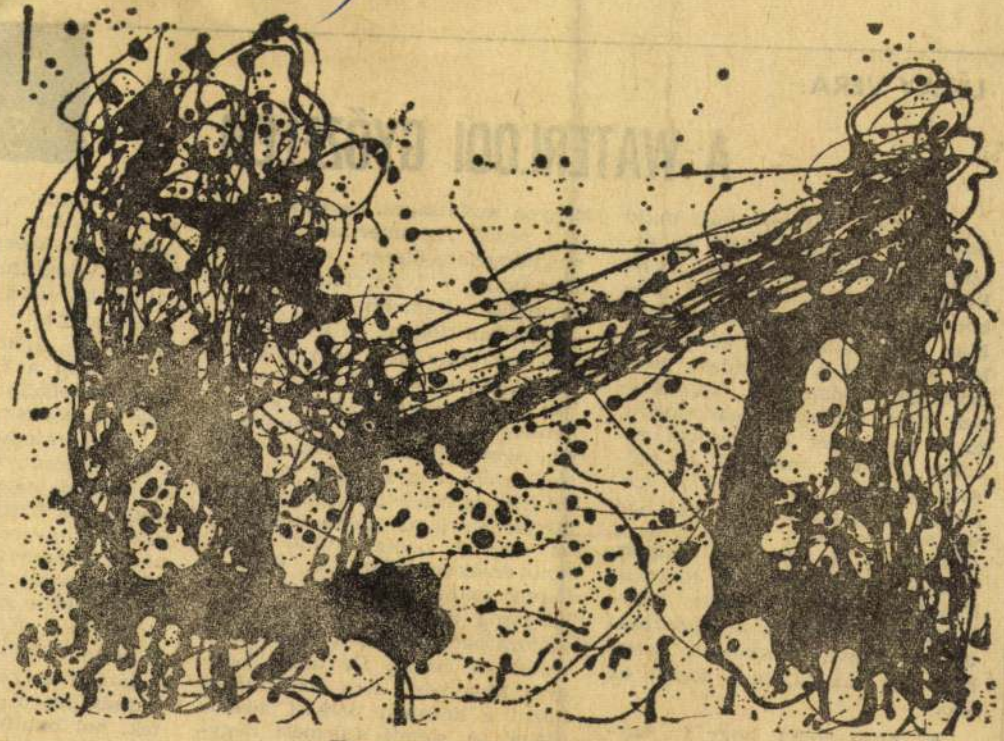

Korniss Dezső: Kompozíció

Korniss Dezső

1969 APR 26

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Élet és Irodalom

LÉTAY VERA:

A WATERLOOI

...Közben felrobbantak, majd felépültek a Duna-hidak, az országban történt egy és más, de ha Braun Vilmos és Róth Maxi, azaz bocsánat, Mr. Willy Brown és Mr. Max Red dollárokkal és amerikai útlevéllel a zsebükben megérkeznek Budapestre, fogadtatásuk nem kevésbé megilletődött, mint negyvenöt esztendővel ezelőtt. 1924-ben mutatták be először *Lengyel Menyhért A waterlooi csata* című vígjátékát. Sok víz folyt le azóta a Dunán és a Hudson-ön, az idegenbe szakadt, világsikeres szerző már csaknem kilencven éves, társadalmi rendünk már csaknem negyedszázados, a provincializmuson azonban, úgy látszik, nem fogott az idő.

„Ki hitte volna, hogy én egyszer így fogok visszajönni Budapestre?... Hogy az egy esemény

nagyon mulats
ti a nézőt. Az
megtakarított
belevághat bizonytalan kimenetelű kalandba a filmszakmában (főként, ha a filmcézár Red barátsága áll a háta mögött), a mai magyar honpolgárnak azonban a devizaigénylésre kiutalt hetven dollár tőkével semmiképpen sem célszerű Napóleon életéről szóló, nagyszabású történelmi film felvételeibe kezdeni. Még Mr. Brown is majdnem belebukik az üzletbe, pedig kitűnő lélektani érzékkel megtiltja, hogy a happy endhez szokott amerikai közönség számára készülő filmváltozatban Napoleon elveszítse a waterlooi csatát. De maga Lengyel Menyhért sem mert ujjat húzni a korabeli polgári közönséggel. A slemil szőrmést negyvenötezer dolláros haszonnal és fényes állással, a pesti moziszi-

jutott
ja), a kávéházi
spekulációban
kalandor figur
Psota Irén a D
Pickford elszánt
nek megformálás
ta, hogy mindink
régi humorát. G
dollárszívű nagyú
zuglói fiók-Fairba
rola a csúnyácska
nő és *Körmendi*
ből importált filr
pében derűs szín
előadásnak. *Köpe*
díszletei, *Mialk*
vidáman hetyke
ledésbe merült p
tek, hol bubifrizu
kás vampok, g

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

JÖVŐ MÉRNÖKE

1021 Kornis Dezső

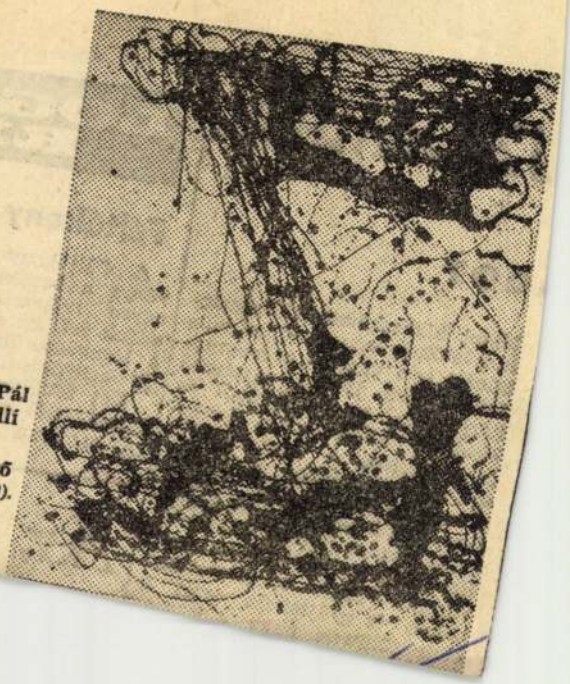

A Vásárhelyi Pál Kollégium kiállításán láttuk. Kornis Dezső Kalligráfia (1959).

JZOMBÓL

AGOT

téssel kiaknázható sültgeszte-
nye lelőhely van. A sziget vul-
kánjai tele vannak gesztenye-
fákkal. De itt, az egyenlítő
környékén, ez biológiából és
lineáris hálózatokból közis-
mert dolog, a gesztenyefák
úgy nőnek, hogy gyökerük
mered az égnek, azt süti a
nap, míg a levelek, virágok és
a gesztenye a föld alatt van.
Beporzást tavasszal a kukacok
végzik. Ezek természetesen
mézet is gyűjtenek, amit a
bennszülöttek nagy előszere-

LOGIKAI REJT

Féltékeny férjek I.

A „Féltékeny férjek" c. rejt-
vényt a továbbiakban több
egyre nehezebb változatban
adjuk fel. Ez az első változa
a legegyszerűbb, inkább csal
„bemelegítésül" szolgál.

Két féltékeny férj szeretn
feleségestől egy folyón átkel
ni, azonban csak egy kétsze

Az isten

Korniss Dezső

Korniss Dezső: Fuvolázó II., 1950 (fotó Roboz)

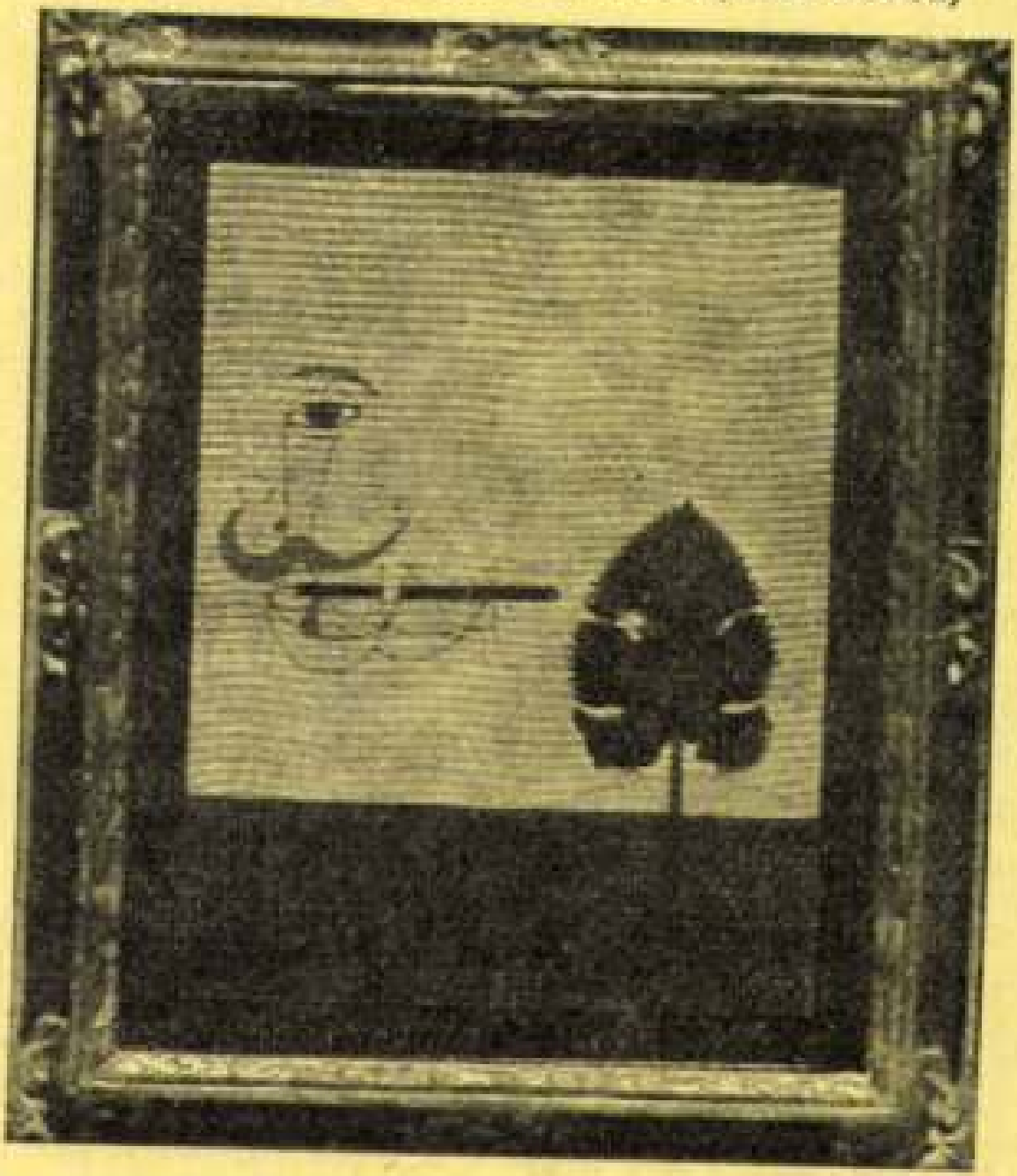

Művészet, Budapest, 1974. No.

ebből fog valamit csinálni. Fotografáló gépet szeretett volna venni, viszont ehhez egy fillérje sem volt. Magyaráztam neki, hogy így bizony elvárhat néhány évtizedig, mire valamit csinálhat, tanácsoltam, hogy addig is térjen vissza a régi, konzervatív anyagokhoz, a festékhez és az ecsethez, és hát kezdjük meg a munkát.

Ami a motívumgyűjtést illeti, elhatároztuk, hogy ceruzával, nem tónusos, hanem vonalrajzzal, a lehető legegyszerűbben próbáljuk rögzíteni észleleteinket a városról (t. i. Szentendréről) és környékéről. Egy idő múlva kibontakoztak a gyűjtött anyag – főleg parasztházak – sajátos formatörvényszerűségei. Lerajzolgattuk a környéken található különböző növénytípusokat is, a gömb-akácot – ami speciálisan magyar (s ezt még kevesen aknázták ki!) – a füzeket és a to-

Korniss Dezső

Korniss Dezső: Táj Hollandiában, 1923, akvarell (fotó Szelényi K.)

A formák és színek viszonylatában beszélő kép – ismét Matisse szavaival –„eléri a szépség magasabbrendű eszményét".

Erről a fajta dekorativitásról és szépségről van szó Korniss képeiben is, a mimézisen túli szépségről, amelynek tartalma a harmónia, a részek ellentétes összecsengése. Ezt az antik óta ismételten megfogalmazott szépségeszményt csak a vulgáris esztétika sorolja a humánumtól elvonatkoztatott absztrakciók közé, hiszen az ember legbelső szellemi struktúrájából fakadó, önmagát a világ fizionómiájával homogén módon értelmező fogalom.

A Korniss-mű funkciója kettős: intellektuális – felszabaditó, újraértékelésre késztető –, és szenzuális – szépség- és harmóniaélményt kelt a sajátos vizuális közlésrendszer útján.

*

Korniss festészete vizuális elmélyülésre kényszerítő, a belső szem képességeit gyakorlatoztató művészet.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1974 NOV 04
MŰVÉSZET
Budapest

Korniss Dezső

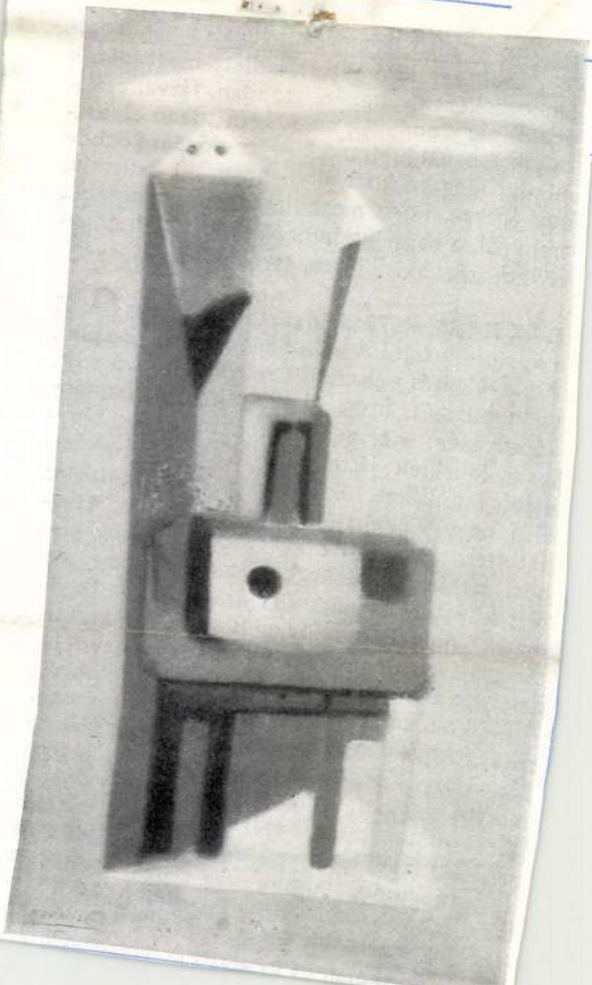

Korniss Dezső: Szentendrei motívum I. 1935 (fotó Szelényi K.)

amiko
tak, töb
ökrösszek
dostól nagy
tultak. De, ak
mindig meg szo
úgy érezze, hogy most lesz szó a megtalált
aranyról, a nagy jutalomról. Aztán csak ennyi
következik: aki kibírta, *továbbment*.

BAK IMRE: 1972 táján történt. Korniss Dezső a nyolcadik telefon után hajlandó volt fogadni. A beszélgetés nehezen indult. Gyanakvó volt, talán bosszús, hogy idejét rabolom. Néhány képet azért megmutatott. Észrevette: tényleg érdekelnek; láttam, egyre szívesebben hoz újabb munkákat. Ez a látogatás jelentette az első nagy Korniss-élményt számomra. Megértettem akkor: a művészet határozott emberi tartást, következetes művészi magatartást követel. Korniss világosan, tisztán fogalmazott művei összefüggnek ezzel a magatartásformával, éppúgy, mint szigorú életvitele, amelybe nem fér bele az értelmetlen fecsegés.

Főiskola utáni indulásomat a tiszta geometrikus formálás igénye határozta meg, érthető hát, hogy Kornissnak akkor szürreális-geometrikus képei, szuggesztív formái, ragyogó színei fogtak meg. Kalligráfiáinak rejtettebb rendjét, lendületét, kozmikus kavargásait és a gondolkodó, mindig újat akaró Kornisst csak később értettem meg. Azon az estén lehet, hogy mesterséget is többet tanultam, mint a Főiskolán öt év alatt. A felületek tiszta

1021 Korniss Dezső
művészet Budapest, 1974. Nov.

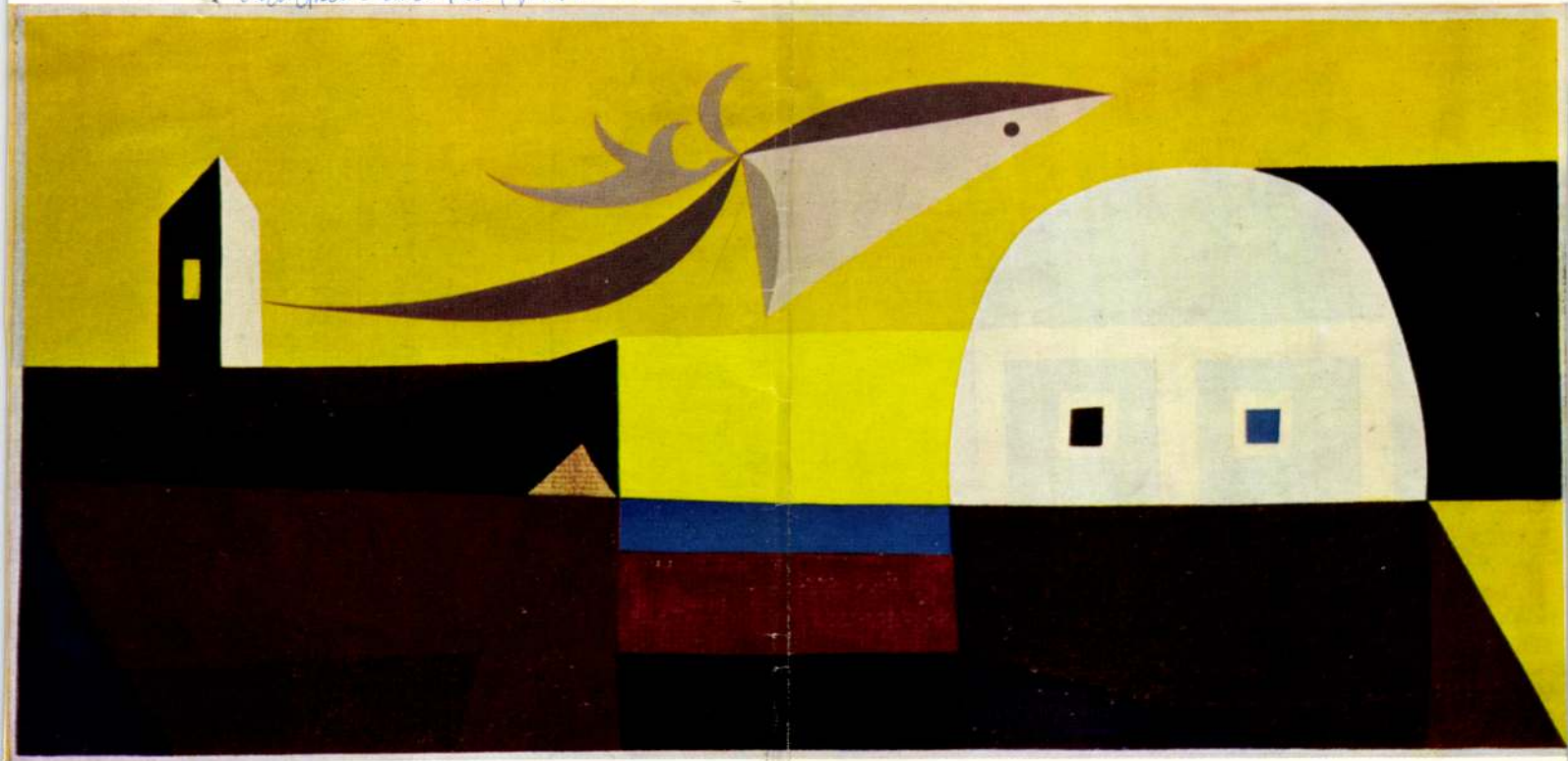

Korniss Dezső: Szentendre (Sárkányos), 1945 (fotó Szelényi K.)

rniss Dezső: Egy filmkocka a Monológ című filmből

Korniss Dezső: Kockák az Egy festő naplója című filmből

Korniss Dezső

Művészet, Budapest, 1974. Nov.

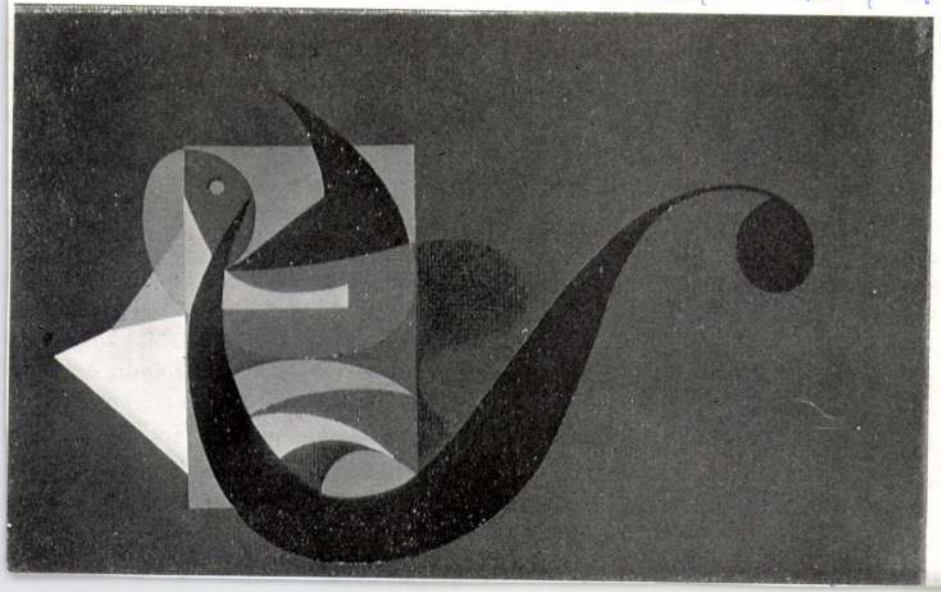

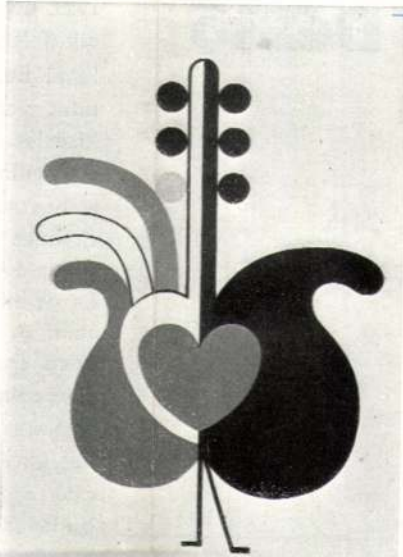

Korniss Dezső:
Bölcső, 1947
(fotó Szelényi K.)

Korniss Dezső:
Motívum, 1974
(fotó Szelényi K.)

rniss Dezső úsága

úlia

1922 után, pontosabban a húszas évek második felétől a színek életét figyelő festőnek lenni Európában körülbelül annyit jelentett, mint szaporítani a nehéz körülmények között kísérletező laboratóriumi felfedezők sorát. A körülmények nehézségei más természetűek a húszas, a harmincas, a negyvenes és az ötvenes években, ismét mássá válnak a hatvanas évtizedben, de minden jóakaratú igyekezet ellenére nem szüntek meg napjainkban sem. A laboratóriumok felszerelése különböző Északon és Délen, Kelet- és Nyugat-Európában eltér az ellátottság, a létszám és a technika. Az elmúlt évtizedekben voltak helyek és időpontok, amikor a laboratórium csak egy-egy művész agyában működhetett, hulladékpapíron, olcsó anyagokkal, zárt ajtók mögötti résnyi fények között, szűk szobában, ményeket hoznak a nagy elődök nyomán végzett autonóm kísérletek. Az elzártság bizonyos mértékig a laboratóriumok belső fejlődését gazdagítja. Intuitív és szigorúan kimért eredmények kölcsönös kontrolljához vezet. Csiszolja az anyagismeretet és a forma-érzékenységet. Sallangtalanná teszi az egymásba kapaszkodó ismeretegységek kapcsolatát. Az itt dolgozó művészekre is különösen hat a tiszta munka: érzékelésük és logikájuk végletesen finommá és élessé válik. Néha úgy tűnik a külső körülményeken és az időn egyaránt sikerül felülemelkedniök. A legmakacsabb kísérletezők életük érett éveiben sem veszítik el éber érzékenységüket, szellemi rugalmasságukat, tiszta ítélőképességüket, munkájuk szépségének és igazságának hitét. Évtizedekig képesek így megőrizni – az ifjúságukat.

610

Megnyílt a Ta

Szombaton délben, a Műcsarnokban ünnepélyesen megnyitották a Tavaszi Tárlatot, amely fővárosi és vidéki képzőművészeink több száz alkotását sorakoztatja fel. A megnyitó ünnepségen megjelent *Jóború Magda* és *Mihályfi Ernő* művelődésügyi miniszterhelyettes, továbbá társadalmi és kulturális életünk számos képviselője. Ott volt a budapesti diplomáciai testület több tagja is.

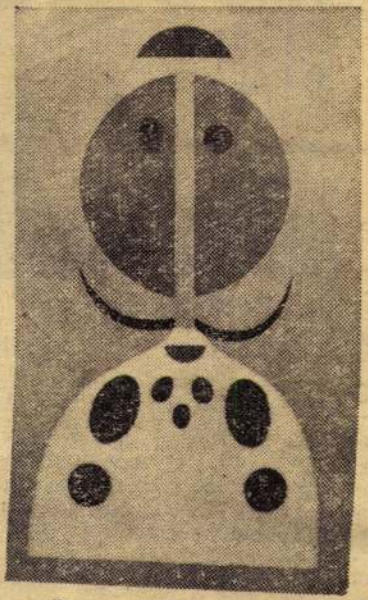

Korniss Dezső: Miska.

Luzsicza Lajos, a Műcsarnok igazgatója üdvözölte a megjelenteket, majd *Pogány Ö. Gábor* művészettörténész, az Országos Szépművészeti Múzeum főigazgatóhelyettese mondott megnyitó beszédet. Hangsúlyozta: a csalhatatlan szigor helyett a bizalom és a biztatás légkörének kell megtöltenie művészeti közéletünket. A szocialista realizmus kialakulásának folyamata hosszú és bonyolult. Helytelen lenne azonban az a felfogás, hogy nincs semmiféle támpont a szocialista művészet kibontakozásának megkönnyítésére. A marxi—lenini világnézet eligazít ebben a vonatkozásban is, a mesterségbeli tudást a forradalmár hite maradandó alkotásokra ihletheti. Nem utópia azt remélni, hogy kitűnő képességű művészeink megtalálják vajudó, formálódó, győzedelmeskedő új világunk megjelenítésének sajátos festői, plasztikai és grafikai eszközeit — mondotta befejezésül Pogány Ö. Gábor. (MTI)

✱

A Műcsarnokban megnyílt Tavaszi Tárlatot nagy érdeklődéssel fogadta a képzőművészet iránt érdeklődő közönség. Az októberi

NÉPSZABADSÁG
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

nyosítás azonban né
teljes gépre, hanen
bizonyos alkatrésze

A *Krasznoj*
például általában
gyárt sorozatba
12 000 szabványo
évenként. Emel
págy-gyár külön
tergáit is elkés
a golyóscsapág
esztergálják. U
helyben készít
gelyek csiszológép
egyéb különleges célt szolgáló
peket. Ez utóbbiakból természe-

Háztartási fagylaltgép

csóbbá tegye. Egy francia statisztika szerint a formatervezett gyártmányok 90 százaléka olcsóbb lett és csak 10 százaléknál emelkedett valamivel az előállítási ár. De a cikk kapósabbá válásával ez a többletköltség is megtérült.

A Háztartási Eszköz- és Bádogárugyárba is ellátogattunk. Ez az üzem az elmúlt másfél évben több közszükségleti cikk formatervezésére adott megbízást. *Gáfrik János* főmérnök asztalán kellemes meglepetésként egy zömök, jóformájú *fagylaltgép* több századik példánya fogadott. A családi,

védaráló modellje. Másfél éve készült el ez a kicsi famodell. A Háztartási Eszköz- és Bádogárugyár a hazai piacra alumíniumból, exportra műanyagból szeretné gyártani a formás, praktikus készüléket. Reméljük, hogy a közeljövőben végre elhárulnak a gyártás bürokratikus akadályai megoldódik a gyártmány „felszerszámozása".

Formatervezőink munkájáról eddig még a technikus olvasótábor sem nagyon tudott. Ha most

~~D. Ács János~~ Korniss Dezs

ZLEKEDÉSI HÍRLAP

1021

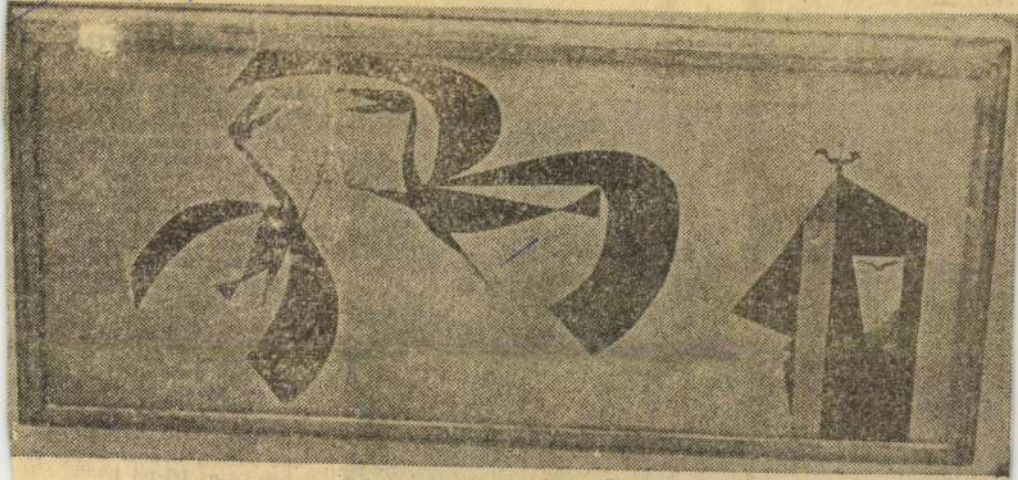

A modern művészek kiállításán. Párviadal. ~~(D. Ács János)~~

Csehszlovák vendég

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1973 OKT 23

Budapesti Közlekedési Hírlap

csoportjában szereplő csapatun
az alábbi eredményeket érte el:

A IX. fordulóban: 1975. sze
tember 21-én a GYŐR-i MÁV-DA
csapata elíen idegenben 9 és fél
14 és fél arányban alul maradtun
Pontszerzőink: Tornai Imre és
lizi László egy-egy pont, val
mint; Jáky Dezső, Fliszár Dez
N. Budea Károly, Barabás Laj
és Egervári Ödön fél-fél pont.

A X. fordulóban: 1975. szepte
ber 28-án csapatunk otthonáb
fogadta a Tatabányai Bány
együttesét és ellene 7-7 arán
döntetlen eredményt értünk
Pontszerzőink: Tornai Imre, F
vács János, Zilizi László, Flis
Dezső és N. Budea Károly egy-e
pont, valamint; Apáti Márton,
gede József, Bednai Dezső és
rabás Lajos fél-fél pont.

Csapatunk ezen minimális
zelemmel jelenleg 81 ponttal a

Korniss Dezső: Met 99, 1953
(fotó Szelényi K.)

Korniss Dezső: Zászló motívum – a nemzet színeiben, 1973
(fotó Szelényi K.)

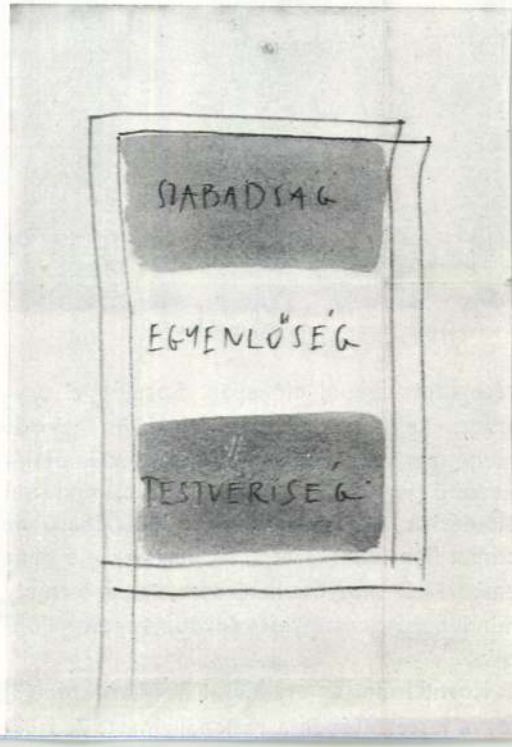

Korniss Dezső ifjúsága

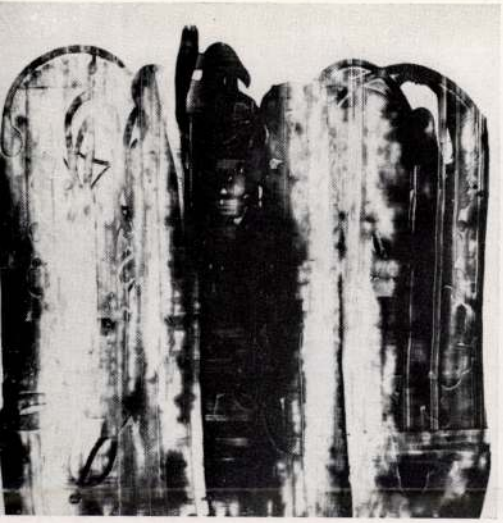

orniss Dezső: Metamorfózis, 1963 (fotó Petrás)

étegezettségéből előkapart festményei egy-ránt. Lehet, hogy két festékfolt egymás ellé helyezéséből, egy sejtszövetre emlé-eztető vonalháló rajzolt vagy csurgatással lőidézett arányrendszeréből kiolvasható az mberi lépték, melyet az emberi agyvelő és az mberi kéz mozgása határoznak meg, s amely inden más természeti képződménytől külön-öző.

Korniss élni és uralkodni hagyta kezdettől gva festészetében a racionalizmust. A szür-

dekorativitással és Malevics és Kassák színsíkjainak tömör monumentalitásával. A végletek találkozásának körvonalában, az ellenkező végletbe átcsapás természetes következményeképpen ez a tudatos antiesztéticizmus a legtisztább esztétikus eredményeket teremtette meg. Korniss művészetében az avantgarde elemekből klasszikus kompozíció szerveződött. Ez a klasszikum nem fárasztó és merev klasszicizálás, hanem kiélezett egyensúly megteremtése: vágott papírokból, szétfröccsent festékből, vagy ha alkotókedve úgy kívánja, bronzból, fából vagy a legközönségesebb műanyagból – a XX. században szinte páratlan, senkihez nem hasonlítható. Joan Miró képein fröccsentek talán így mediterrán lépték szerinti távolságokba a festékfoltok, formálódtak játékosan, de szigorú koreográfiával a paca-Pierrot-k és Harlequinek (Nagy karnevál). Korniss képein a lépték, a ritmus és az arány hazai – keményen végigvitt gyűjtőmunka, éberen figyelő intuitív kapcsolódás, zenei párhuzamok tudatos keresése árán felidézve. Korniss nemzeti művész akart lenni. Ezt vállalta ifjúkorában, s ezt valósítja meg legújabb, 1968 óta festett motívum-képein is. Nemcsak néprajzi ritkaságok részleteit használja fel, mint ikonként felizzó színekkel

Kor
Fej.
(fot

Illumination
Grafik von Dezső Korniss

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kornuss Jozsef
1967 AUG 11
BP Rundschau

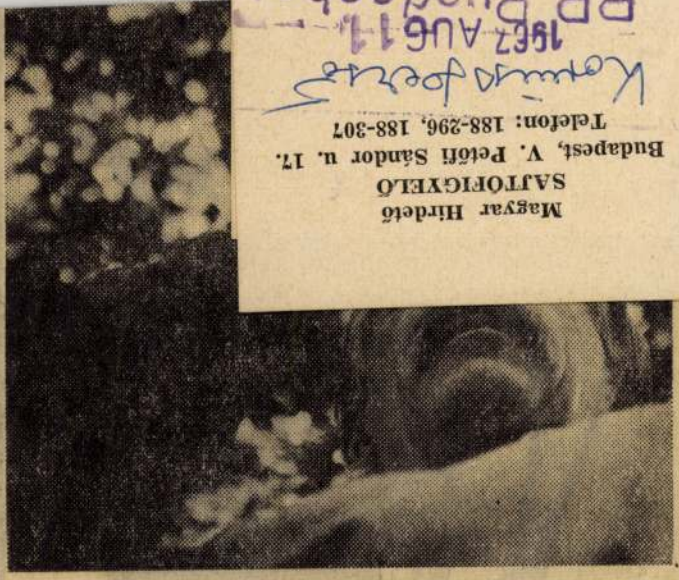

Miklós Borsos bei der Arbeit
Aufnahme: Tamás Féner

seiner Reliefs sind Adam und Eva, ein nackter Jüngling, seine Kühe treibend, der unter freiem Himmel schlafende Schäfer im Pelz, junges Mädchen mit Lamm, Pferde am Wasser, liegender weiblicher Akt, Selbstbildnisse. Damals interessierten ihn in erster Linie Natur und Mensch, vor allem der sich von der Natur noch nicht losgerissene Mensch. Die meisten dieser Werke sind idyllisch, manchmal wird ihre idyllische Ruhe jedoch vom Kriegslärm gestört, vom Schrei der Not aufgeschreckt: auf einer getriebenen Kupferplatte sieht man Menschen aus ihrem Heim vertrieben mit sind — stehen mit dem, was der Cinquecento-Meister als Kriterium der „guten Skulptur" forderte, in vollem Einklang.

In den Jahren nach dem zweiten Weltkrieg kommen aus Borsos Atelier Werke in abstrakterer Formensprache heraus — wir denken dabei vornehmlich an die Torsi weiblicher Akte. Dem Künstler steht die archaische präklassische Skulptur am nächsten. Er schätzt aber auch das Schaffen solch hervorragender Künstler der modernen Zeit, wie *Jean Arp, Constantin Brancusi, Marino Marini, Giacomo Manzu* oder *Henry Moore.* (Moore sucht

Korniss Dezső MDK

A Kassák szerkesztette MUNKA c lap köré gyült konstruktiv fiatalak: Korniss Dezső, Kepes György, ~~Trauner~~ Trauner Sándor. /A 20-as évek második felében./

Később csatlakozott hozzájuk Vajda Lajos és Hegedüs Béla.

DÁVID KATALIN: A XX. század magyar müvészete. I. Konstruktiv törekvések. Müvészettörténeti tanulmányok. Bp. 1960. 73-89. l. 81. l.

Korniss Dezső

Besztercén született 1908. XII. 1.; középiskolát Budapesten végezte.; 13 éves korában rajztanulmányait a Podolini-Volkmann Artur szabadiskolájában kezdte el.

Körner Éva: A stubborn abstract painter.

The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1970. 39 sz. 181 l.

Kórniss Dezső

15 éves volt, mikor Hollandiában utazott, ahol egy évet töltött el; ez országi kötnyezete valamint a Stijl csoport geometrizmusa nagy hatással volt rá.

Körner Éva: A stubborn abstract painter. The New Hungarian Quarterly, Bp. 1976/18/l. 39 s.

Korniss Dezső

1925-től a budapesti Képzőművészeti Főiskolán folytatta tanulmányait; tanárai Csók István és Vaszary János voltak 1920 után megismerkedett Kassák Lajos, Moholy-Nagy László irányzatával.

Körner Éva: A stubborn abstract painter. The New Hung. Quarterly, Bp. 1970. 39 sz. 182 l.

Korniss Dezső 4

1930-ban Párizsba utazott, de onnan egy év mulva visszatért Magyarországra: Szentendre-i korszaka, Vajda Lajossal együtt, csupán 1934-35 között indult meg.

Körner Éva: A stubborn abstract painter. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1970. 39. sz. 182 f

Korniss Dezső

Vajda Lajossal együtt meghatározták a konstruktiv-szürrealizmus körvonalait; a világ egy diagrammáját ohajtották megalkotni szimbolumok révén, melyek abstrakt és népi motivumokon nyugszanak.

Körner Éva: A stubborn abstract painter. The New Hung. Quarl. Bp. 1970. 39 sz. 183 l.

Kopniss Degso"

A szerkezetre-i irányzat vezető egyéniségeként 1945-50 között nyilvánult meg; Vajda Lajosé 1935-40-es években mutatkozott meg.

Körner Éva: A stubborn abstract painter. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1970. 39p.

183 l

Korniss Dezső

1941-45-ös világháborúban katonai szolgálatot teljesitett, hadifogságba esett; 1945 után kezdődött második Szentendre-i korszaka, mely 1950-ig tartott.

Körner Éva: A stubborn abstract painter. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1970. 39. sz. 1841

Kopniss Degső"

Ez „idő" alatt alkotott művei az emberi élet mitológiai jelenségeit mutatja be a négy-nek; a korábbiakhoz viszonyítva szemlélete változáson ment át, konkrétabb és stilizáltabb kifejezés alakjai-tárgyai

Körner Éva: A stubborn abstract painter. The New Hung. Quarterly, Bp. 1970. 39 k. 184 l

Korniss Dezső

Mikroszkopikus lények, rovarok, falevelek – mindezideig ismeretlenek művein – meg-meg mutatkoznak ugyszintén építészeti részletek, homlokzat, rapu, vagy épület-dísz.

Körner Éva: A stubborn abstract painter. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1970. 39 sz. 1841

Korniss Dezső

1950- és 57 között post-szentendre-i korszakában, amikor már kimeritette a város motivumait, művein egy magyaros és kelet europai népi zene festői megfogalmazását láthatjuk

Körner Éva: A stubborn abstract painter. The New Hung. Quarterly, Bp. 1970. 39 sz. 184 l.

Korniss Dezső

1957-től kezdve festészeti irányzata egy ujabb változáson ment át s így valósult meg kalligrafikus műveinek egy része. A legutóbbi 2 év alatt egy ujabb szintézis jött létre a mesternél.

Körner Éva: A stubborn abstract painter. The New Hung. Quarterly, Bp. 1970. 39sz. 185l.

Korniss Dezső

E szintézis megvalósítását a Mester anyagi körülményeinek javulása idézhette elő; Megbízatásokat kap s műveit Szentendre-i motívumokból építi fel

Körner Éva: A stubborn abstract painter. The New Hungarian Quarterly, 1851. Budapest, 1970. 39 sz.

Korniss Dezső"

A tanulmány kapcsán közölt, egész táblán, színes reprodukciók:

„A kapu", olaj-vászon, 60 x 50 cm, 1948,

„Karácsonyi énekesek", olaj, vászon 60 x cm. 1947.

Körner Éva: A stubborn abstract painter.

The New Hung. Quarterly, Bp. 1970. 39sz. 184-85 l

Korniss Dezső

tovább Mezei Árpád

Pán Imre

1947. tavaszán
rendezték a budapesti
Francia - magyar
ami vészeti kiállítást
amely a Párisban
élő magyar festőt
számos grafikai
művét bemutatták

Vilagosság

1947. maj. 3.

Népszava. 1947. ápr. 26.
(sz. s. = Az abbé körbeszól.)

Korniss Dezső

festő

(7)

cvid

Pogfestforr

94, 95, l.

78 (Kérpel)

(F)

Korniss Dezső

ivád

Bouret

l n ö k s é g e t hivatkozással,
sz.a.kelt becses átiratára van sze-
siteni.

08 évi augusztus hó 6-án.

számv.aligazgató.

Korniss Dezső

ród
z

Rozványi Mária:

Korniss Dezső kiállítása az Európai Iskolában
Köznevelés. 1947.
nov. 15. 507. l

gi, vajdahunyadi, gyulaf
épitès vezetö tövisi és
70 f, 15 K 64 f és 13 K
visszaküldeni.

Budapest, 1912 évi ja

MDK

Korniss Dezső

Madaras kompozició, monotipia

Képzőművészetünk a felszab. óta. Szfv. Képtára
30. kiállí 1947. okt. 3 l.

MDK

Korniss Dezső

Puszta, of.

Csendélet hegedüvel, of.

Képzőmüvészetünk a felszab. óta. Szfv Képtára 30. kiáll. 1947. okt. 8. l.

Korniss Dezső
festő

M.D.K.

„Alkony" c. műve.

Ráncz Sándor: Képzőművészeti krónika
Élet és Irodalom, 1961. szept 16 - 10 l.

H.D.K.

Thomas Deszö
festő

„Alkony" c. mince.

Baúcz Sándor: Lipszky autóvezető tanárunkra
Élet és Nemzetem, 1961. szept. 16 – 10 l.

MDK

Korniss Dezsó

"Fej", olajfestm.

Magyar művészhetek reprezentativ képzőművészeti kiallitása v. Ernst Múzeum.

Katalógus 1947 jan.4-26-ig 7.o.

MDK

Korniss Dezső

Szürrealizmus. Szabad Művészet 1947. 9-10. sz.
190.l.

M. D. K.

KORNISS Dezső festő

(1908-)

Szentendrei művészkelet tagja

Genthon-Németh-Vévári-Z ádor:Magyar müvés zet 1800-1945

Op. 1962, 452-454,

Ub. 19

MDK

Korniss Dezső

Kompozició, temp.

Fókusz Galéria 2. kiáll. 1947. márc.

MDK

Kornisz Dezsö, festö

Éjfél.	Olaj
Miska.	"
Sphinx	"

A"D" biráló bizottság tagja.

Mücsarnok. -Tavaszi Tárlat. 1957. Kat. 1o.l.

Horniss Dezső

Grafikus

M.D.K

Méltatás

Lázár Sándor: Az uj a képrőmű vészetben

Élet és Irodalom, 1961. okt. 28. – 11. lap

MDK

Korniss Dezső

Szentendrei házak, of.

Szentendrei festők 3. kiáll. Ferenczy Muz. 1953. aug.

MDK

Korniss Dezső

Éjfél, of.

Miska, "

Sphinx, "

Tav. Tárl. 1957. Mücs.

Komiss Dezső

Az 1942 március 29-ei rendezett
„Szabadság és Nép" kiállításon
részt vett.

Veress György: Művészek a szabadságért
Élet és Irodalom, 1962. március 17 – 31.

MDK

Korniss Dezsö, festö

Férf ifej. Olf.

Föv.Kpt.-MKSzSz.-II.Szabad Nemz.Kiáll. márc.16-ápr.6.
1947. Kat. 13.1.

MDK

Korniss Dezsó

Orosz szoba, pastell

Nemzeti Szalon. Kut. 1942.nov.

mdk

Korniss Dezső

művei a kiállításon N. Galéria.
Kapu e. művének reprodukciója
a hátlapon

— dor XX Századi Magyar Művészet
Népművelés 1963. 8. sz

33. L.

Korniss Desső
festő

M.D.K

A Csoport tagjaival részt vett a
Szabadság és Vép kiállitáson

Kópeczi Béla: Életükkel és művészetükkel harcoltak..
Élet és Irodalom, 1964. április 18 - 1 lap

Kormiss Dezső [ ]. MDK

A csoport tagja volt.

Michálszki Ernő: A szocialista képzőművészek csoportjának emlékkiállítása a Nemzeti Galériában T. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. ápr. 19.

mdk

Korniss Dezső festő

és Bálint Endre volt tu farsa.
Vajda Lajosnak

Dévényi Iván

Jelenkor, 1963. 11. sz

1080. l

Korniss Dezső

festő

M.D.K.

„Alkony" 1940 es évek (repro)

Az 1930 "as évek végén Korniss szürrealista irányzatot hoz Szentendrére.

Szaulisch Lenke: Szamminicát ives a szentendrei műveszteleps

Művészet, 1963. október - 17 lap

Kernisz Dezső, plak.m. MDK

.... tetszetősen lépnek a hollandok elé művészetükkel. Személyükön keresztül megismerkednek a magyar művészet egy csoportjával, magas nívé jusüveikkel egyvonalban a nyugateurópai áramlatokkal.... Plakát repr.

Magyar plakátok kiállitása.-Kernisz Dezső és Kunsthandel Ch.Mol.-Amersfoort -Holland. 1958. aug.23 - szept.18. Bálint Endre.

Korniss Dezső

„Viharban" c. képe a Szoc. Képzőművészek Csoportjának emlék kiállításán, a Magyar Nemzeti Galériában.

(ellentve.)

Népművelés, 1964. 6. szám, 34. lap)

Kormiss Dezső

Szerepel a. Szocialista Képzőművészek Csoportja Kiállításai

Ormány Vilány 1964 18 n. 190

Korniss Dezső

Kiáhítása nyílt a nékesfehérvári István király Múzeumban 150 képéből. A Kép Főiskolán Vaszary és Csók tanítványa. A KUT tagja. 1930ban Párisban járt. Hazajön, s a Ha. Kép. Múz. Csoportja kiáhításain vesz ként. 1946-tól az „Európai Iskola" egyik vezetője

/.

Jelenkor 1966 III.n. 253old

Korniss Dezső

Atom (1960), Erdő (1963) Kompozíció kék alapon (1960) Metamorfózisok, Illuminációk (említve)

Kalligráfia 1959 (szepró)

Jelenkor 1966 III. n. 253 old.

Kornissz Dezső

Kassák Lajos vezette „Munka" művész csoportjának egyik tehetséges tagja.

Körner Éva: Kassák the Painter - in Theory and Practice. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1967. 28. sz. 107-112 l. 109 l.

Korniss Dezső

az 1950-es évek elején szembekerült a hivatalos felfogást képviselő uralkodó körökkel.

Körner Éva: Kassák the Painter - in Theory and Practice. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1967. 28. sz.
107 - 112 l 109 l

Korniss Dezső

grafika

Új Symposion, 46. szám, 18.o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Korniss Dezső

műveit mutatta be a legutóbbi években a Békéscsabai Jókai István Múzeum.

Németh Lajos: Current Exhibitions. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1967. 27 sz. 175 l.

Korniss Dezső

tervezte a balatonalmádi
Anvóra hotel bejárata fölé
a mozaikot

Vragyi Nemzet 1968 aug. 3.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Komiss Dezső „festő"

MDK

Megemlítve.

Rózsa Gyula: Változó nemtendrei festőnet

Népszabadság, Bp. 1969. szept. 24.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Kosmos Depő

ha magyar grafikáról beszélünk, K.D. illuminációi jutnak az eszünkbe

Képzőműv. Almanach Bp. 1969. 24. o. Németh.
Mai magyar grafika

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Komisz Dezső

Szerepel a Szentendrei festők kiállításán a debreceni Déri Múzeumban

N. N.: Kulturális krónika

Hajdú Bihari Napló 1969 VI. 29

M.D.K.

Kornis

Ágh Tihamér: "Előitélet" c. elbeszéléséhez készitett a müvész illusztrációt.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. jan. 4.
13. évf. 1. sz. 10-11. lap

Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Kornis Dezső

Találunk... utalásokat Vajda leveleiben arra nézve, hogyan képzeli az új mozgalmat... „Szellemi programunkat Kornis Dezsővel együtt 1936 nyarán alakítottuk ki Szentendrén. Abból indultunk ki, hogy tradíció nélkül nem lehet semmit sem csinálni, s ez a magyar körülmények között csak a magyar népművészet lehet...

Bálint Endre: Vajda Lajos

Új Irás VII. évf. 10. sz. 1967. okt., 99. l.

Kornis Dezső

A „Ma" kiállítóhelyiség a progresszív alkotók sorát vonultatta fel, s így került sor annak a csoportnak kiállítására is, amiben 1929-30-ban Vajda is tartozott... Közéjük tartozott Kornis Dezső a kitűnő művész; Trauner Sándor..., Kepes György...

Bálint Endre: Vajda Lajos.
Új Irás VII. évf. 10. sz. 1967. okt., 59. l.

Kornis Derső

-vel Vajda két nyáron át együtt dolgozott Dugetmonostoron; 1934-35-ben „motivumgyűjtésük" idején, amikor teljes szellemi egységben, azonosan fogalmaztak meg célkitűréseiket, ~~és~~ de később útjaik szétváltak és emberileg is eltávolodtak egymástól.

Bálint Endre: Vajda Lajos

Új Irás III. évf. 1. sz. 1969. jan., 101. l.

Kornis Derső

Nem akadt senki a kortárs festők között kivéve egy rövid ideig Kornis Dersőt-akivel szót érthetett és terveket szőhetett volna.

Bálint Endre: Vajda Lajos.
Új-Irás VII. évf. 10. sz. 1967. okt., 96. l.

Korniss Dezső

Atom 1960 c. műve (eml.) szerepel az alábbi tárlaton

Tóth Béla: A szentendrei művész-telep kiáhítása Debrecenben

Hajdu Bihari Napló 1969 VIII. 8

M.D.K.

Kornis

Karcsai Kulcsár István: "Egyperces szerelem" c. elbeszéléséhez készitett illusztrációt.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. jan. 11.
13. évf. 2. sz. 10. lap

Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Thomas Dezső
festő

M.D.Y

Méltatás

Bojár Iván: Magyar művészet 1945-1969
Magyar Hírlap, 1969. szept. 21.

Kozniss Dezső

Művészetpolitikai vonatkozásban kiemelten említve Borsosy Ferenccel.

Major Máté: Az épitészet uj világa, Magvető, 1969, 193.l.

Horniss

festő

M.D.K

Mértarás.

Bolgár kálmán, t program is a megvalósulás
kitűzésel 1969 aug. 28 lap

Kovács Depő

képei a megállapodott állapodott dlhorativitás, a hibátlan ízlés darabjai

Képzőmű Almanach Bp. 1969. 56-o.

Pernecz Ny. Ny utak

Korniss Dezső

tanítványaként jelentkezett Tót Endre

Képzőművi Almanach Bp. 1969. 56. o.

Perneczky: Uj utak

Korniss Dezső

erősebb hatással van a fiatalokra, járható utat kínált az informel és a gesztusfestészet alkalmazására

Képzőmű v. Almanach Bp. 1969. 55. o.
Perneczky: Új utak

Kosmis Dezső

Szerepel a debreceni Déry
Múzeumban a Szentandrei
művésztelep kiállításán

Hajdu Bihari Napló 1969 VII. 27

Korniss Dezső

Műrei vannak Kolozsvári Ernő gyűjteményében

N.N.: A műgyűjtő

Békés megyei Népnyság 1971 VII. 30

KORNISS DEZSŐ

Művei kiállítva a pécsi kisplasztikai biennálén.

Rózsa Gyula: Munkamegosztás előtt.

Népszabadság, 1971. szept. 19.

Kosmiss Dezső

Képe van a modern hagyat
Képtárban Pécsett

N.N.: láthatók az új
szerzemények

Dunántúli Napló 1971 VIII. 27

Komiss Dezső festő

Szövegben említett művek: Kompozíció fék alapon (1960)

Színes lakk-románcok – Metamorfózisok c. sorozat

Illuminációk c. sorozat

Repr.: Kalligráfia. 1959 (husajz)

Ungváry Rudolf: Komiss Dezső kiállítása

1966. május 3. Jelenkor

MDK.

Korniss Dezső

Kiállitási kritika

Pestmegyei Hirlap 1965 okt.7.

MNK

Korniss Dezső

Parasztlány, of.

Szentendrei házak, of.

90 művész kiáll. N.Szal. 1948. jun.

MDK

Korniss Dezső

Kiállitási hir

Népmüvelés 1968 febr.p.38.

1983. XII. 1.

Magyar Nemzet

Korniss Dezső köszöntése

„Mindhárom nevem latin; a Korniss az' unicornis-ból kopott le, szóval egyszarvú ló, a Dezső a Desideriusból eredt" — magyarázta Korniss Dezső festőművész nemrég egy interjúban: harmadik nevén pedig, mely így hangzik: *Titusz*, régi barátai szokták szólítani. Jó név ez a Titusz, illik a mesterre, mert meglepő — márpedig Korniss Dezső a meglepetések mestere a mai magyar festészetben.

Ma hetvenöt éve, 1908. december 1-én született Besztercén (Erdélyben), de iskoláit már jórészt Budapesten végezte és tizenhárom-tizennégy éves korában a Podolini Volkmann-féle szabadiskolában kezdett rajzolni tanulni. Az első meglepetés az életrajzban most következik be, s ez a fordulat később természetesen hatással lesz az életműre is; a tizenöt éves fiú 1923-ban egy évre kikerül Hollandiába — és nincs még egy festőnk, akire ennyire közvetlenül hatott volna a *De Stijl* csoport szigorú geometrizmusa, továbbá, mint maga is többször elmondta, a hollandiai környezet tisztasága, rendezettsége. Visszatérve, 1925-től a Képzőművészeti Főiskolán Csók István és Vaszary János növendéke, de igazi mestere Kassák Lajos lesz, aki 1926-ban hazatelepszik az emigrációból és azonnal elkezdi maga köré gyűjteni a tehetségeket...

Korniss Dezső korai munkái közül sok elpusztult az ostrom alatt. Érdekes, hogy 1928-as pasztell *Fej*-e, 1930-as *Szakállas önarckép*-e akár Picassóé is lehetne, tudniillik a felfogás rokonítja őket, az a meggyőződés, hogy nem az egyedit kell megragadni, hanem azt, ami általános. Ők a mindenséget vágytak képbe szedni...

Párizsi útja nem hoz Korniss Dezső életébe fordulatot. Annál inkább — *szentendrei kirándulása*! A népművészet motívumai iránt már 1934 előtt is érdeklődött, de a módszeres gyűjtőmunkát ekkor kezdi el barátjával, Vajda Lajossal. E barátság hatása szemmel látható *Szentendrei motívumok* IV. című olajfestményén, annak középső, grafikus részén, és érzékelhető nagyszámú motívum közösségében. A most következő korszak már igazi Korniss-képeket produkál, a *Mikrokozmosz*-sorozatot, melynek darabjain szigorú mértani rend honol, ezt a rendet azonban rendre felborítja egy bútor- vagy épületelem barokk hullámzása, esetleg egy indázó növényi forma, a szecessziótól épp elszakadóban. A színek pedig égszínkék, napfényes fehér és sárga; telt, testes pasztell színek.

Ezt a korszakot a háború, a katonai behívó, a hadifogság zárta le. Bár Korniss Dezső még ezeknek az élményeknek is hasznát vette — *Metamorfózis*-sorozatán a lövészárokban megfigyelt bogarak teste formálódik át hangszerré, emberi alakká. Amikor pedig — 1945 nyarán — hazakerült, időtálló remekművek egész sorával lepte meg még híveit is (*Szentendre*, 1945, a sárga égben repülő, titokzatos sárkánnyal, *Kántálók*, 1946, archaikus formákká elvonatkoztatott figuráival, *Bölcső*, 1947, a komor színeket ellensúlyozó, játékos aszimmetriával, *Tücsöklakodalom*, 1948, meghökkentően emberi viselkedésű tücskeivelbogaraival, vidám miro-i lebegésével).

Azután ez a típusú művészet „lekerül a napirendről". Mint Körner Éva írja a *Mai magyar művészet*-sorozatban megjelent monográfiájában: *„Ha a magyar művészet történetében újra és újra megismétlődött a kontraszelekció aktusa, a legrosszabbul mégis Korniss és generációja járt."* A mester a megélhetésért fizikai munkát kénytelen vállalni — és szabadnapjain reménytelenül, rendkívüli önfegyelemmel fest (például a remek *Szerb temető*-t, 1950-ben). Továbbá kollázsokat csinál, jobbnál jobbakat, kezdve a véres humorú, 1947-es *Gyarmati tiszt, családjával* című műtől a salátafej-kalapos *Özvegy*-ig (1954). Folytatja a Rimbaud-versek által ihletett *Illuminációk*-sorozatot, melyek közül az első százat vagy száznál is többet 1945-ben a romok közül kiguberált, tenyérnyi linóleumlapokba karcolta...

1957-ben újabb meglepetéssel szolgál, el is képeszti jócskán a művészete népművészeti fogantatásáért rajongók táborát. *Kalligráfiák* című sorozata csurgatott, fröcskölt festékjelekből áll, japános írásjelekből, plasztikus pöttyök, foltok, elvékonyuló-megvastagodó vonalak rendszertelen rendszeréből. Azután 1968 táján kezdenek visszatérni a folklórelemek, jönnek a *Szűrmotívum-variációk*, egy tulipánhagymából emberi arc bomlik ki, jönnek a vidám, sőt, dévaj *Pásztorok*, piros, ciklámenszín, fekete sziromlevelekből kirakva, jönnek majd a lángvörös-rejtelmes *Rablók* is (1977). De ez idő tájt már újabb fordulat rajzolódik elő Korniss Dezső művészetében — ahhoz tér, kanyarodik vissza, amit tizenöt éves korában (a belga—holland segélyakció keretében feltáplálandó gyerekként) betáplált szemlélődő eszmélésébe a *De Stijl* művészetével való találkozás. A *Horizontális-vertikális* sorozat, a *Diagonális* sorozat Malevicsre, Mondrianra emlékeztet, minket, ifjúságára a művészt, és most, hetvenötödik születésnapján csak azt kívánhatjuk, folytassa a szintézis-alkotást további meglepő kitérőkkel!

Ember Mária

Magyar Nemzet

RÓNIKA

— **Agrosympo '83** néven zimpózionnal egybekötött magyar műszerkiállítás nyílt dél-kínai Kantonban. A észt vevő magyar vállalatok: z Agrober, a Ganz Műszer Művek, a MOM és a Labor Műszeripari Művek. A kiállíásról a dél-kínai lapok részetesen tudósítanak, s a kanoni tévéállomás riportot kézített róla.

Tasak

Leveleim egyikét a minap rendhagyó módon, lezárt nylon tasakban kaptam kézhez. Meglepetésemet a boríték mellett elhelyezett kis cédula, ha lehet, még tovább fokozta. A cédulán ugyanis ez olvasható:

T. Cím!

Ez a küldemény géprendszerű levélgyűjtés során sérült meg. Szíves elnézését kérjük.

Bp. 72. Postahivatal

Most már csak azért szorítok, hogy az eljövendő időkben a kézbesítés során ne sérüljön meg a nylon tasak.

(kertész)

TVE

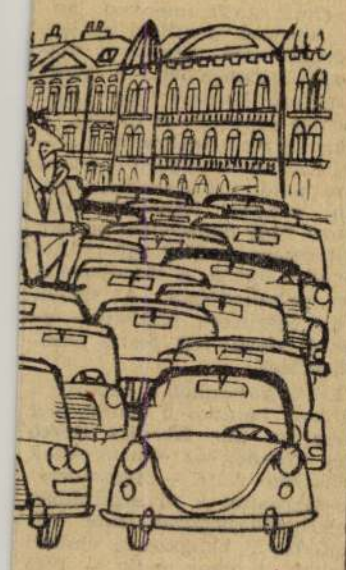

(Várnai György rajza)

— **Eger díszpolgárává fogadták** szerdán a város felszabadulásának évfordulója lkalmából rendezett ünnepi anácsülésen Schmidt Rezsőt, aki korábban a városi pártbizottság titkára volt és jelenleg a Heves megyei pártbizottság titkára. Pro Agria plakettet adományoztak Kovács Józsefnek, a Volán 4-es vállalata gépkocsivezetőjének, Mezei Andrásnak, a Városépítési Tudományos és Tervező intézet tervezőjének és Simon Gyulának, az Agria Bútorgyár üzemrészvezetőjének.

— **A Columbia amerikai űrrepülőgép** hattonyi legénysége szerdán két csoportra oszlott, s „váltott műszakban" dolgoztak a Columbia rakodóterében elhelyezett űrlaboratóriumban, a Spacelabban. A tervezett hetvenkét kísérletből eddig huszonegyet végeztek el és kijavították a hétfőn este elromlott számítógépet is. Az űrhajósok szerdán elsősorban azt vizsgálták, milyen új ötvözeteket lehet létrehozni a súlytalanság állapotában.

— **A LENGYEL ÉS CSEHSZLOVÁK AUTÓBUSZ-KARAMBOL** sérültjeinek többsége elhagyhatta a váci Szőnyi Sándor kórházat, közölte dr. Nagy László, a kórház baleseti sebészetének vezetője. A lengyel sérülteket mentőautókkal, a Ferihegyi repülőtérre vitték, ahonnan repülőgéppel szállították őket haza. Jelenleg még két csehszlovák sérültet ápolnak a kórházban; Jana Riecenovát ma mentőautó szállítja Besztercebányára. Dr. Olga Minkova egyelőre nem hagyhatja el a kórházat, mivel súlyos medencecsont-törést szenvedett. Matilda Budajovát kedden átszállították az Országos Traumatológiai Intézet intenzív osztályára. Állapota továbbra is életveszélyes.

— **MÁR 78 ÁLDOZATA VAN** az USA középső vidékein egy hete tartó rendkívül zord télnek. Az áldozatok többsége gépkocsiban vesztette életét: megfagyott az elakadt autóban, vagy megfulladt a beáramló szén-dioxidban, illetve az időjárás okozta baleseteknél halt meg. Több száz útvonal járhatatlan, sok települést a hó teljesen elszigetelt a külvilágtól.

— **LAKÁSTŰZ ÜTÖTT KI** szerdán délelőtt Diósgyőrben, az Árpád út 16. számú ház hetedik emeletén. A lakók ugyanis padlópasztát olvasztottak a konyhai gáztűzhelyen, a paszta belobbant, s szétfolyt a konyhában. A tűzoltóság gyorsan a helyszínre érkezett, a lakók azonban közben eloltották a lángokat. Többen elsőfokú égési sérüléseket szenvedtek, otthon közben. A mentők a helyszínen elsősegélyben részesítették őket.

— **KISZABADÍTOTTA AZ AMSZTERDAMI RENDŐRSÉG** szerdán hajnalban Freddie Heineken 60 éves holland milliomos sörgyárost és sofőrjét, akiket három héttel ezelőtt raboltak el ismeretlen tettesek. A rendőrök ismeretlen telefonálótól kapott információ alapján Amszterdam külvárosában, egy fatelep elhagyott raktárában találták meg a foglyokat, az épület betonfalához láncolva. A hatósági akcióban 24 személyt tartóztattak le. Heineken cége előzőleg tetemes váltságdíjat fizetett ki az emberrablóknak. A pénz egy részét az akció során visszaszerezték.

Korniss Dezső: Önéletrajz.

(...) Művészi törekvéseinnél szólva képeimet a jobbról és balról is sokat támadott absztraktok közé sorolják. Ha megkérdeznék, hogy mit akarok, hogy mit akar ez a művészet, akkor két nevével kell válaszolnom: Bartók és Picasso. Egyik a zenében, másik a festészetben valósítja meg a népi, a humánum és az európaiság egységét. A fiatal modern magyar festészet néhány képviselőjénél is ezt a törekvést látom derengeni, magam is erre törekszem. Ilyen értelemben akarunk folytatóik lenni. Ezért indololatlan ma ennek a művészetnek a mellőzése. Ez a művészet a legmélyebb valóságot akarja kifejezni az élet szépségeivel, de pokleival is együtt.

(Az új magyar művészet önarcképe, Bp. é. n.)

Kutikát és Képet 1976. Corvina Bp. 42. old.

Kornitz Dersö

Korniss Dezső

Magyar Nemzet

Szerda, 1985. november 13.

Továbbvitt hagyományok

Korniss Dezső rendkívül zárkózott ember volt. Még műveivel is nagyon ritkán jelent meg a nyilvánosság előtt. Vele kapcsolatos kevés személyes élményem közül most mégis előtolakodik egy fontos emlék: 1970-ben, a Műszaki Egyetem „R" Klubjában hosszú visszavonultság után nemcsak munkáival szerepelt, de többször megjelent a kiállítás rendezés időszakában, valósággal feloldódott ebben a baráti közegben. Úgy érezte, ezek a fiatalok — az akkor harmincéves *Lakner* László, *Bak* Imre, *Csáji* Attila, *Hencze* Tamás, *Pauer* Gyula, *Nádler* István, *Jovánovics* György, akik nem véletlen, hogy ugyanúgy nevezték magukat, mint annak idején Kornissék: „Új Progresszív művészeknek" —, az ő meg nem alkuvó művészi magatartásuknak egyenes folytatói.

Kornissnak a *Fészek Galériában* rendezett hagyatéki kiállítása lehetőség, hogy tisztelegjünk a mester személye és munkássága előtt. A kiállított képek az életmű minden fontos állomását képviselik: az 1926—30 körül készült, csodálatos archaikus-kubisztikus portréktól az 1956—60-as évek kalligráfiáin keresztül a végsőkig egyszerűsített absztrakt színsávokig, amelyekkel való jelteremtés lehetőségének szellemes példája a magyar trikolór színeinek alkalmazása. A művek legjava mégis elsősorban az első, 1935-ös szentendrei periódus Mikrokozmoszkompozíciói közül való. Ez a problémakör Kornisst az utolsó években is sokat foglalkoztatta, a motívumokat — 1984. augusztus 17-én bekövetkezett haláláig — újra meg újra feldolgozta.

Vörösváry Ákos magángyűjteménye — amely e napokban látható a *Budapest Galériában*, s máris sok felháborodást keltett — lényegében a Kornissékéhoz hasonló felfogású, konstruktív-szürrealista hagyományokhoz kapcsolódó művészek alkotásaiból áll. A montázsszerűen felépített kiállításon ez a mag szervezi maga köré a rendet.

A magángyűjtemény tárlata újra látni enged időközben kissé elhomályosult összefüggéseket: hogy a ma újra divatos szürrealizmus szálai a századforduló szimbolizmusáig, szecessziójáig nyúlnak vissza. (Gulácsy Lajos rajzai ebben az értelemben ősképek.) Hogy az elmebetegek, a gyermekek és a primitívek művészi spontaneitása felfedezésének, a pop-art giccs iránti vonzalmának Magyarországon is száz évre tehetők az előzményei. Vagy épp egy, a politikában is mindig állást foglaló, humanista, háborúellenes polgári szellemi-művészeti hagyomány szálait hosszabbítja meg az időben (ezt mutatják Moholy-Nagy László és a Tanácsköztársaság után Berlinbe, majd New Yorkba emigrált Gross-Bettelheim Jolán világháborús alkotásai). A múlt ezen áramköreihez kapcsolódik a szentendreiek, Anna Margit, Korniss korai munkáiban megtestesülő népi szürrealizmus. S tágabb körben ezt a több ág körül kialakult progresszív szellemi hagyományt öleli körül a mindennapi polgári élet tárgyi környezetéből vett, beszédes történelmi dokumentumanyag: a szalonfestészet, a giccs, a szentképek és háborús emlékek nemzeti álomvilága által jelzett abszurd, tragikus út...

Hogy a történelem során ezek az irányok hogyan változtak? Lényegében ez a stílustörténeti fejlődés tükröződik Vörösváry Ákos gyűjteményében. A második világháború után, a klasszikus avantgarde lezárulásával a konstruktivizmus és a szürrealizmus mint a kifejezés két pólusa, objektív-szubjektív oldala, tézis- és antitézisként látszólag szembenáll egymással. Hol egyik, hol másik folytatja búvópatakként az útját, sajátos metamorfózisokon esik át, majd újra a felszínre tör s újra egyesül. A magyar művészetben gyakori a kettő különös kereszteződése, mint amilyen Korniss stílusa volt, ma pedig *Deim* Pál emberarcú konstruktivizmusában él, vagy mint *Nádler* Istvánnál egy lírai hangvételű, érzelemmel telített geometriában folytatódik. A dada a pop-art-ban éled újjá, utóbbi sajátos magyar válfaja a *Lakner*-féle szürnaturalizmus; a 60-as, 70-es évek grafikájában a naiv hagyomány groteszkbe hajlik, mint *Somogyi* Győző művészetében tapasztalhatjuk, a 80-as években az „abszurd" mint a városi folklór alaphangja hoz új pezsgést a művészet vérkeringésébe.

Mindez azt igazolja, hogy ugyan nincs új a Nap alatt, mégis állandó mozgásban, változásban van a hagyomány is. Állandóan gazdagodik, fejlődik a múlt értelmezése. A konklúziót napjaink fiataljai mondják ki — s Vörösváry Ákos gyűjteményének legtetemesebb része a fiatal szentendrei művészek munkáiból való: *Zámbó* István, *Wahorn* András, *Fe. Lugossy* László, akik a háború előtti kissé stilizált, idealizált népi-kultúra felfogást a mai városi tömegkultúra „kemény" jelrendszerével váltják fel. Az út *Méhes* Lóránt és *Vető* János programjában, a legújabbkori művészettörténet és magyar történelem tanulságainak feldolgozásával, a nyugati és keleti hatásokat egyesítő eklektikus neofolklór formanyelvében folytatódik. A múlt és jelen között: Román György verista művészete, vagy *Swierkiewicz* Róbert absztrakt expresszionista formanyelvű, egyetemes műveltségű, mégis közép-kelet-európai történelmi dimenziókban gondolkodó alkotásai.

Vörösváry Ákos gyűjteménye nem tudományos gyűjtemény. Ez a harmincas éveiben járó, szenvedélyes értéktisztelő fiatalember azt gyűjti, amit szeret, s amire saját erejéből pénzt tud teremteni. Ugyan a legtöbb ember ma egy fillért sem adna ezekért a holmikért, amilyen jelentéktelen papírfecniknek akár Gulácsy Lajos egzaltált firkálmányai is tűnhettek a felületes szemlélőnek, de úgy vélem, egyre többen értik, hogy mi bennük a valódi érték, s egyre kevésbé szorulnak magyarázatra, védelemre.

Gyetvai Ágnes

A településfejlesztési hozzáj a fővárosi képviselőcsoport

Megkezdődtek az OBT tájértekezletei

KÖZÉLETI HÍREK

Várkonyi Péter, a Magyar Népköztársaság külügyminisztere táviratban üdvözölte Ilie *Vaduvát*, a Román Szocialista Köztársaság külügyminiszterévé történt kinevezése alkalmából.

A Jugoszláv Kommunisták Szövetsége Központi Bizottsága meghívására november 10—12. között magyar pártmunkásküldöttség tartózkodott Jugoszláviában, élén *Kovács* Jenővel, az MSZMP KB párt- és tömegszervezetek osztálya helyettes vezetőjével. A küldöttség, amelyet fogadott Vuko *Vukadinovics*, a JKSZ KB elnökségének végrehajtó titkára, a JKSZ-nek a politikai rendszerben betöltött szerepét tanulmányozta.

A Konjunktúra és Piackutató Intézet, valamint a belgrádi Külkereskedelmi Kutató Intézet szervezésében kedden Gárdonyban háromnapos magyar—jugoszláv szeminárium kezdődött a külkereskedelmi szabályozásról.

Országszerte megvitatják békemozgalmunk helyzetét

Megkezdődtek a magyar békemozgalom tájértekezletei, melyeken az Országos Béketanács tagja és a mozgalomban együttműködő társadalmi és tömegszervezetek helyi képviselői vesznek részt. Kedden Szekszárdon *Barabás* Miklósnak, az OBT főtitkárának, Oroszlányban pedig *Fodor* Istvánnak, az OBT titkárának elnökletével rendezték meg az eszmecserét, melyeknek célja, hogy a két békekonferencia közötti félidőben értékeljék a mozgalom fejlődését, és megvitassák a nemzetközi békeévvé nyilvánított következő esztendő feladatait. A következő napokban tizenegy városban tartanak hasonló találkozót.

Ugyancsak kedden Budapesten az Országos Pedagógiai Intézet székházában tanácskozott a Pedagógusok a békéért mozgalom mintegy száz képviselője *Szabolcsi* Miklós akadémikusnak, a mozgalom elnökének vezetésével. Az ülésen bejelentették, hogy a májusban tartott országos konferencia előadásait tartalmazó kötet megjelenése után összeállítják a békéért nevelés pedagógiai kézikönyvét, amely valamennyi hazai nevelő hasznos segítőtársa lehet. Miként elhangzott, országszerte regionális pedagógus békemozgalmi csoportok is alakulnak ezekben a hetekben-hónapokban.

*

Békerandevún találkozott kedden ezer baranyai fiatal. A pécsi nevelési központ művelődési házában tartott. A rendezvényen részt vett *Barabás* Miklós, az Országos Béketanács főtitkára, aki békepolitikai fórum keretében tájékoztatta az érdeklődőket az OBT tevékenységéről. Az esti órákba nyúló programsorozaton felléptek a megye politikai dalosai, filmeket vetítettek a nukleáris katasztrófa jóváhetetlen következményeiről, s kiállításon mutatták be a pécsi általános iskolás gyerekek körében meghirdetett békeplakát-pályázatra beérkezett legszebb alkotásokat.

Budapesti tapasztalatok

túra művelőinek nagyobb nyomást kell gyakorolniuk kormányaikra az állami támogatás növeléséért, s a művészetek jogainak szavatolásáért.

Olov Isaksson a fórumon közös összefogásra szólított fel azzal a veszéllyel szemben, hogy a levegőszennyezés jelentősen rongálja a szobrok, műemlékek állapotát.

Karla *Fohrbeck*, az NSZK küldöttségének tagja, a bonni székhelyű Kulturális Kutató Központ munkatársa a fórum tevékenységét értékelve kiemelte: annak, hogy a kultúra különböző ágainak kiemelkedő alkotói és tudósai vannak itt jelen, nagy előnye, hogy közvetlen párbeszéd alakulhat ki a résztvevők között. A kulturális együttműködés kérdéseivel, illetve egymás kultúrájának jobb megismerésével foglalkozó munkabizottság eddigi tapasztalatai alátámasztják — mondta —, hogy a jövőben nagyobb gondot

Frank János: Szóra bírt műtermek
Bp. Magvető 1975

KORNISS DEZSŐ

(Korniss Dezső, a modern magyar festészet egyik legtekintélyesebb mestere hatvanéves. Az Európai Iskola alapítói közé tartozott, ennek keretében rendezett kiállítást 1947-ben és 1948-ban. Évtizedes szünet után Hollandiában állított ki Bálint Endrével együtt, majd 1965-ben volt gyűjteményes tárlata Székesfehérvárott. Az utóbbi években több rajzos filmet, továbbá kisebb méretű murális munkákat készített. Nagyobb szabású köztéri alkotása a márvány Eszperantó kút a Rác Fürdő mellett.)

– Több mint négy évtizedes munkádról még kérdezni is nehéz, kezdjük a könnyebb oldalán: milyen műveken dolgozol most?

– Befejeztem az Illuminációk című filmet, illetve egy rajzfilm technikájú képsorozatot. Már a felvételek is elkészültek a Pannónia Filmstúdióban. 1945-ben kezdtem festeni ezeket, és miután mind az ötszáznak nem adhattam külön címet, elneveztem őket illuminációknak. Így hívják a kódexek szöveg közti illusztrációit meg a képes iniciálékat. Az illumináció nálam olyasmi, mint a napló, nem verbálisan, hanem festészettel írt napló. A film címe is ez: Egy festő naplója. Állóképek követik egymást, a forgatókönyv szerint hosszabb vagy rövidebb ideig láthatók, az egyes tételeket záróképek választják el egymástól. A zene: Corelli.

Tavaly kaptam megbízást a balatonfüredi Auróra Szálloda három külső falának mozaikdíszítésére. A falfelület majdnem húsz folyóméter hosszú. Sikerült hagyományos, eredeti velencei mozaikot szereznem, öt színt használtam a szürke alapon. Éppen most fejeződtek be a felrakás munkái.

elképzeléséből? A kerámiában elkerülhetetlen – és izgató – tényező az esetlegesség.

(A kerámiadarab megkapóan szép lett. A dombok, kráterek ritmusa a tompa, visszatartott színekkel a természet rejtett arcát mutatják meg felnagyítva. Művészi hozzáadással.)

– Valamit főiskolai tanári munkádról.

– Eleinte azt sem tudtam, hogyan indítsam el azt a kezdőt, aki odakerült a Főiskolára. Nem készültem tanárnak, csak az emlékeim segítettek. Mert kitűnő mestereim voltak, Gádor István és Borsos Miklós. Gádor sohasem agressszálta ránk a stílusát, csak a szakma szeretetére nevelt. Borsos meg – a magyarázatain kívül – a példamutatásával fogott meg bennünket. Reggel nyolckor, amikor mi bejöttünk, ő már ott faragta a márványt az udvaron.

Elsősorban azt kívánom a hallgatótól, hogy a mesterség szabályait tanulja meg. A korongon való átalakítást, ezt az ősi eljárást és a még ősibb módszert, a szalagkerámiát. És a többi alapvető fogást. Később egyre inkább szabadon engedem a növendéket. Dolgozzék csak a saját elképzelései szerint, a saját stílusában. Minden növendékemet külön egyéniségnek tekintem.

(1968)

– Keveset hallani rólad. Vagy húsz éve. Inkább csak suttogást, teljes elutasítást vagy dicsőítést. A képeidről a legkevesebbet.

– Valahogy rossz gyerek lettem, és úgy jártam, mint amikor valaki az iskolában vagy a katonaságnál (hat évig voltam legénységi állományú katona) rosszul kezdi. Az ilyent aztán a jóisten sem húzza ki a pácból. De mindig optimista voltam, mindig volt bennem annyi vitalitás, hogy kitartsak. Mást nem is tudtam volna csinálni, mint hogy dolgozzam; állandó levertségben, szomorúságban csak lefelé megy az ember.

– És most jöjjön a nehezebbik kérdés. Festői önéletrajzod?

– Tizenhárom éves voltam, amikor elkezdtem rajzolni és festeni a Lehel téri Podolini-Volkman Iskolában. Tizenöt éves koromban a belga–holland segélyakció keretében Hollandiában töltöttem egy évet. Ott összeismerkedtem a de Stijl csoport egyik tagjával, Huszár Vilmossal; az ő műtermében már fogalmat alkothattam magamnak az európai avantgarde festészetről. A holland környezet tiszta, kemény, puritán „konstruktivitása" döntően hatott rám.

Tizenhét éves koromban beiratkoztam a Képzőművészeti Főiskolára, Csók- és Vaszary-növendék lettem. Mestereim célja a kortárs művészet megismertetése volt, elsősorban a párizsié. Éltem a buzdítással. A főiskolai négy év alatt végigkóstoltam a modern művészet addigi majd minden eredményét.

Már 1926-ban – negyedmagammal – avantgarde csoportot alkottunk. Később Vajda Lajos is csatlakozott hozzánk. Ez a kis kör hosszú viták során alakult, kovácsolódott össze. A légkör feszültséggel volt tele, és ezt még fokozta az is, hogy itthon alig tudtunk valakihez kapcsolódni. Külföldön csak én jártam. Moholy-Nagy, Kassák, Péri László művészeti mozgalmának ismerete nélkül, tőlük függetlenül kezdtük a munkát. Ők külföldön voltak,

a Dokumentum számaihoz sem jutottunk idejében. Amikor a csoportunk már kialakult, dolgozott – bár csak műhelymunkát végzett –, akkor csatlakoztunk Kassákhoz, a Munka-körhöz. Ez az együttműködés egy évig tartott.

1929-ben a csoportunk növendék kiállítást rendezett a Műcsarnokban. Kitört a hivatalos botrány, vizsgálatot indítottak ellenünk Kornis Gyula államtitkár (nem rokonom!) vezetésével. Még képviselőházi interpelláció is lett a dologból. Bennünket viszont azonnal felvettek a KÚT-ba.

Ezután mentem Párizsba, és 1934-ben Szentendrére. Aztán jött a háború, a frontra mentem, két évtizedes munkám itthon elkallódott. A háború után kettőzött erővel dolgoztam fel az új művészeti hatásokat, be kellett fejeznem azt, amit Szentendrén kezdtem. Következett az Európai Iskola közössége és mindaz a sok festmény, rajz, ami itt gyűlik a szobámban, és lassan már kiszorít bennünket.

– Kérhetném életpályádat képzőművészeti terminológiákban?

– Azon a botrányos műcsarnoki kiállításon komor, tragikus hangú képeket állítottunk ki. Én konstruktív szürrealizmusnak kereszteltem őket. Ez fából vaskarika, de legalább pontos meghatározás. Ez a korszakom – variációkkal – még sokáig tartott. 1927–1929-ben a képarchitektúra, a tömegelosztási problémák foglalkoztattak. Párizsban – 1930-ban – hallottam Bartókot zongorázni. A népi, a humánum, az európaiság ötvözete volt ez a koncert. Hazajöttem, és ebben a szellemben kezdtem a munkát. Nem népművészetet akartam, még csak nem is motívumokat, hanem forrást, alapot kerestem. Bizonyos törvényszerűségeket akartam letenni. A magyar zene pentaton és homofon. A festészetben ennek – úgy vélem – a síkszerűség felel meg. A cifraszűr díszítése a virágból absztrahálódott,

de színeiben csapongó, anti-naturális formák ezek, és csak meghatározott helyekre kerülnek minták a sík tiszta környezetében. 1946 óta festek kalligráfiát, ezt is a magyar folklórból, az írásos motívumokból vezettem le.

– A felszabadulás után az Iparművészeti Főiskola tanára voltál. Ottani működésedről sokat hallottam interjúalanyaimtól, az egykori főiskolásoktól és önkéntes tanítványaidtól. Legtöbbjük művészete távol áll a tiédtől, de hangsúlyozottan mesterüknek vallanak.

– Mindössze egy évig tanítottam. Negyven növendékem volt. Ha valaki fogékony volt, megpróbáltam beléhelyezkedni az ő saját világába. Megmondtam azoknak, akik hízelegtek és utánozni próbáltak, hogy nem akarok Korniss fiókákat nevelni.

– Újabb terveid?

– A film és a mozaik elvette az időmet, mostanában keveset festettem. A korábbi statikus felfogással, a stabil szerkezettel szemben a képeim már régóta vizuálisan „instabilok". Nem vagyok merev absztrakt, ha úgy tetszik, figurát keresek. Jelen pillanatban lehetne kapcsolódni a pop-arthoz, de én nem akarok popot csinálni. Az én figurativitásom másfajta lesz, mint azoké, akik nem mentek – vagy nem mehettek – keresztül az izmusokon. Ma nem látok semmiféle iskolát. Végigjártunk minden utat, és végül szintézisnek kell következnie. De ezzel végeredményben nem mondtam semmi újat.

(Korniss hosszmetszetben és keresztmetszetben sokrétű oeuvre-je voltaképpen egységes. Végigvonul benne az optimizmus, a világosság, a majdnem pedáns tisztaság. Kassák írta róla negyedszázaddal ezelőtt, hogy „rafináltan egyszerű", de olyan rafináltan, tegyük hozzá, hogy első látásra még a szakember is csak az egyszerűséget érzi ki a műveiből. Mint ahogy az interjúban nehéz

volt kérdeznem, most summázni is nehéz Korniss Dezső munkásságát. De mint ahogy művészetének elutasítása is a vége felé jár, a sznob apologizálás megszűntét is várjuk. Jöjjön helyette ennek a – dehogyis befejezett – oeuvre-nek méltó megbecsülése.)

(1968)

Búcsú Korniss Dezsőtől

„1908-ban születtem Besztercén. Szüleim és rokonaim is mind erdélyiek. ... Mióta eszemet tudom, rajzolok és festek. 14 éves koromban egy idősebb barátom ösztönzésére Podolini festőiskolájába iratkoztam az esti tanfolyamra. Mesterem tehetségesnek tart és két hónap után tandíjmentes leszek. (Úgy sem tudnék fizetni.) Csupa szegény proli fiú jár ide tanulni. Dési Huber, Sugár Andor ötvös, Borbereki Kovács asztalos, Cserepes I. kazánkovács inasok és sokan mások, akik azóta elkallódtak. 1923 telén a Gyermekvédő Liga útján Hollandiába kerülök. Itt a régi holland mesterek nyomán tovább festek. Megismerkedtem Rembrandt, Frans Hlas és Vermer van Delft művészetével. A következő év tavaszán hazajövök... Festő akarok lenni mindenáron, kimaradok a gimnáziumból."

Idézzük az emlékezetünkbe Korniss Dezső egyik legismertebb képét: *Pásztorok*, 1968. Kicsiny vászon néhány metszően tiszta, keveretlen színnel, éles körvonalú geometrikus formákkal. Ijesztően sötét, méregzöld mezőn meszesfehér égbolt előtt két szürmotívum-figura, két nekikeseredetten vigadó pásztor jön be a képbe. Az ég egyik sarka — lemetszett háromszög — vérvörös. Hogyan egyeztessük össze a fenti szigorú szavakat, Korniss majd' negyven évvel ezelőtti önéletrajzának kezdősorait, és ezeket a festőiség nélküli színeket, artisztikum nélkül egyszerű, konkrét formákat, ezt az alig komponáltságot vagy szándékosan suta dekomponáltságot?

Aki ilyen tudatosan készült egy elszánt művészéletre, az nem véletlenül festhet így, nem a divat vezeti, nem is a siker vagy sikertelenség. Súlyosak a „szavak" a képen is, nekünk kell tudni elég figyelmesnek, elég érzékenyeknek lenni, hogy olvassuk. Ahogy Kormos István, a költő tette: „szegény hazán fölperzselt Betlehem / küld ellenünk új Heródeseket / szegény hazánk nagy rühes legelő / bárányukat eszik farkasok / a királydinnyés homok vérnyelő / utat mutatni csillag nem ragyog / szólunk mert gazdánk nem panaszkodik / ... helyette köpülünk urak keserűt / kornissi pásztorok — —"

Nem húzott egyetlen vonalat sem véletlenül Korniss mester erre a képére, a többire sem. S bár életét keresztülszabdalta a történelem, ő következetes maradt. Nem az egyszerű piktorok makacs módján — festve mindig ugyanazt. Hanem ahogy egy Rembrandt vagy egy Picasso — festve mindig, amit kellett.

Korniss Dezsőtől ott többek között egy nagy méretű, kalligráfikus kép szerepelt. Lenyűgöző volt. Nem perlekedett a társaival, sem a kritikusokkal; nem vakította el az idő, sem a színeit, sem a gondolatait. Megmaradt képnek: és ez húsz év alatt — húsz ilyen esztendő alatt — nem kis dolog.

Korniss a főiskolán az akadémizmusokat és impresszionizmusokat elutasító, lázongó fiatalok nagy generációjához tartozott, Csók István és Vaszary növendéke volt. Aztán ott találjuk Kassák Lajos mellett, majd barátjával, Vajda Lajossal elvonul Szentendrére, hogy Bartók, Kassák és az orosz avantgarde teljesítményéből okulva teremtsen valamit, ami vitathatatlanul a mi korunkhoz tartozik, tiszta és új, magyar és egyetemes. Akkor és azután egyszerre témája a tomboló embertelenség ellenében a rend — legalább a vizuális rend — megteremtése, a ráció nevében, s e rend híján magára maradó ember rettegéseinek és bizakodásainak láthatóvá tétele.

Részt vesz az Európai Iskolában, a hazai művészet megújítását sürgető mozgalomban. Az ötvenes években, kollégáival együtt neki is éveken át vissza kellett vonulnia. Aztán lassan-lassan újra megmutatkozhatott: idővel megbízásokat is kapott, nem egy nagyméretű, dekoratív mozaikja készült el, filmekhez hívták tanácsadónak, utóbb megszaporodtak kiállításai, könyv is jelent meg róla, nagy terjedelemben, méltó formában.

Klasszikus lett. Nem hagyta. Ahogy változott a világ, mindig változott ő is. Új képeivel érvénytelenné téve a művészettörténészek tegnap írott sorait, de még érvényesebbé — Korniss Dezső tegnapi képeit.

(bán)

Az életrajz adatai a halál tényét bejelentő közleményből ismeretesek. Korniss Dezső festőművész életének hetvenhatodik évében meghalt. Olyan makacs volt, kemény fejű, konok, hihettük: mindenkit túlél. Új műveiből rendezett kiállítást még nem olyan rég. És ezen a tárlaton olyan képek is szerepeltek, nem is egy, [illegible] szedett

Magyar Nemzet
1984. VIII. 29.

gondozásában. A kötet tartalmazza az állami ifjúságpolitikai tevékenységgel kapcsolatos, valamennyi központi rendelkezést. A négyszáznegyven oldal terjedelmű jogszabálygyűjteményt tárgy- és számmutató egészíti ki, s a kézirat elkészülte óta napvilágot látott, néhány fontosabb új rendelkezést függelékben csatolták a kötethez.

— Kereskedelmi és vendéglátóipari oktatási kabinetet avattak kedden Veszprémben. A megyei vendéglátóipari, valamint a Komfort Kereskedelmi Vállalat a Belkereskedelmi Minisztérium támogatásával, több mint harmincmillió forint költséggel hozta létre az objektumot, ahol kereskedő-, cukrász-, szakács- és felszolgálótanulók szerezhetik meg a gyakorlati ismereteket.

— A Corelli Kamaraženekar Händel—Mozart estjét szeptember 6-án, csütörtökön, este 8 órakor tartják a Mátyás-templomban. Vezényel: Ella István.

aki

tult, illetve kivágott fákat.

— ÓZD VÁROSKÖZPONTJÁNAK FEJLESZTÉSÉRE tervpályázatot hirdet a városi és a Borsod megyei tanács, az Ózdi Kohászati Üzemekkel, valamint öt minisztériummal és országos főhatósággal közösen. Javaslatokat várnak a jelenleginél egységesebb szerkezetű és építészeti arculatú városközpont több ütemre felbontható kialakítására. A pályázati kiírás már átvehető a Magyar Urbanisztikai Társaság titkárságán, vagy az ózdi tanács műszaki osztályán, a kész terveket legkésőbb november 19-ig kell elküldeni az ózdi tanácsnak. A legjobb tervek díjazására és megvásárlására hétszázhúszezer forintot irányoztak elő. A pályázat eredményét legkésőbb december második felében hirdetik ki.

VISSZATÉI

Kissé csípős volt a hajnal. Kora reggelre 4—11 fokig csökkent a hőmérséklet, sőt, az Északi-Középhegység egyik-másik völgyében a talajközelben a dér is megcsípte a talajon levő növényeket. A délelőtt folyamán viszont mindenütt zavartalan napsütésnek örvendezhetünk. Az északkeleti országrészben levő gyenge páraréteg hamar felszáll. A több órás napsütés hatására keleten 23—27, az ország nyugati felén 22—26, a déli részeken, Baranyában és Bács-Kiskun, valamint Csongrád megyében pedig 24—28 fokig melegszik fel a levegő, egészen kevéske gomolyfelhő csak hazánk délkeleti felén jelenik meg az égen. Csapadék azonban sehol sem várható. Így augusztus végén ismét visszatért a nyár, igaz, hogy már csak látogatóba. A kellemes napsütés hatására tavainkban még fürödni is lehet, hisz a Balaton 19—20, a Velencei-tó is 20 fokos, a megyében az Orfűi-tó vízhőmérséklete 21 fok.

SZERDA 14 ÓRÁ

VÁRHATÓ

amelyeket a rakturgyor ... elő, harminc-negyven évvel ezelőttieket, leporolta, frissek, mintha most festette volna őket.

Tavaly a hatvanas évek művészetéből rendezett kiállítást a székesfehérvári múzeum.

Korniss Dezső, festő

KORNISS IRÓNIÁJA

ÉLETMŰKIÁLLÍTÁS A NEMZETI GALÉRIÁBAN

Jelenleg úgy állunk, hogy *Korniss Dezső* képeinek nem érzelmi, hanem *emocionális töltete*, nem légköre, hanem *aurája*, nem szépsége, hanem *immanens esztétikai értéke*, nem hagyományos jelképrendszere, hanem *tradicionális szimbolizációja* van. Ha egy ráérő filológus elkészítené a Korniss-szakirodalom szószedetét, különös eredményre jutna: valószínűleg megkapná a hetvenes évek társadalomtudományi szakzsargonjának legjellemzőbb „kommunikációs mozzanatait". Ahhoz képest, hogy *Németh Lajos* egyik cikke szerint „a vizualitás nyelvén Korniss beszél magyarul a legszebben", tolmácsolói sokat tettek eddig azért, hogy az anyanyelv jelzőrendszerét a fordításra immár igényt nem tartó kifejezésekkel helyettesítsék. Ha az életmű maga nem is állna rendelkezésünkre a *Nemzeti Galéria* kiállításának jóvoltából, és ha nem ismernénk a pályaképet az eddig közölt interjúk és monográfiafejezetek jóvoltából, e tény akkor is gyanakvást kelthetne. Hagyományaink közé tartozik ugyanis, hogy a kultúra neurotikus pontjain rendre felüti fejét a homály, részben azért, mert a néven nevezett isten olykor villámokat szór, részben azért, mert a néven *nem nevezett* isten tisztelete csak akkor lehetséges, ha a beavatottak minden tagja tudja, mi mit jelent.

Ennek a homálynak története van. Harminc évnél is több telt el, hogy Kornissnak önálló kiállítása volt a fővárosban. Húsznál is több, hogy műtörténészek elméleti írókkal karöltve — ki kénytelenül, ki örömmel — „halászott a zavarosban". Tíznél is több, hogy hasonló indítású és hasonló mellőzöttséget felmutatni tudó művészeket már rendszeresen bemutattak Bálint Endrétől Szántó Piroskáig, Gyarmathy Tihamértól Lossonczy Tamásig — némiképp függetlenedve attól a ténytől, hogy a mellőzöttség értéket, részértéket vagy álértéket takarhat. Ideális alap ez mesterséges kereslet támasztására, s ideális ez a légkör neurózist kiváltó homály és homályt kiváltó neurózis támasztására.

De miért neurotikus pont ma is Korniss Dezső művészete? Parasztos egyszerűséggel azért, mert erős. Egy életmű belső logikája, egy személyiség erkölcsi hitele olykor visszarettenti a vele vitatkozókat, olykor meg harci fegyvert ad a nyomába szegődőknek. Nem parasztos egyszerűséggel pedig azért, mert ő az egyetlen Magyarországon élő művész, akinek működése az egyetemesnek javasolt európai modellekéhez hasonlóan alakult, azaz ő az egyetlen közelünkben tevékenykedő jelentős művész, *aki saját életművén belül* próbált vitatható összefüggést teremteni a társadalmi forradalomban gyökerező első avantgarde és a művészet öntörvényű forradalmát hirdető második avantgarde, a neoavantgarde között. És tette ezt oly módon, hogy működésének valamennyi szakaszában vállalta a hivatalos művészetirányítás tíz botütéssel felérő mellőzéseit, vállalta a nyilvánosság hiányát, és nyilván vállalnia kellett a pozíciójából fakadó „ellenzéki nimbuszt", az ezzel együtt járó homállyal, szakzsargonnal és egyéb „reprezentációs költséggel" együtt. Magyarul: Korniss végigjárta az utóbbi félszáz év művészetének reménykedő és reményt vesztett szakaszait. *Elméletben sajnos következetesen, a gyakorlatban* — és ez Korniss művészetének ironikus tanulsága — *szerencsére következetlenül*, de erről alábbiakban még szó lesz.

A produkció azonban sajnos bonyolultabb annál, semhogy az esztétikai vállalásnak kijáró homlokráncolás és az etikai tartásnak kijáró főhajtás szóra fordított mimikájával el lehessen mindezt mondani. A látszat szerint Korniss nem tett mást, mint vigyázó szemeit Párizsra (olykor Amszterdamra) vetve periódusonként mind magasabb szakmai színvonalon megmagyarította az egyetemes képzőművészet kihívásait, függetlenül attól, hogy az a kihívás milyen társadalmi szövegösszefüggésben érkezett hozzá. Vulgáris gondolkodás szerint az következne ebből, hogy az egyetemes képzőművészet „haladónak minősülő kihívásait" Korniss jól oldotta meg, a művészet válságkihívásait pedig rosszul. A vulgáris gondolkodó azonban ugyancsak zavarba jöhetett, amikor kiderült: a kornissi képalkotás színvonalának görbéje korántsem esett egybe a legújabb kori művészettörténet általános értékgörbéjével. A következő ténnyel kell tehát megbirkóznunk.

Az a Korniss, aki a Szocialista Művészcsoport közelségében a főiskoláról szerzett rebellis barátokkal körülvéve dolgozott, szakmailag erőtlen, epigonizű műveket hozott létre, bármennyire „haladó" volt is a cél. Erőtlenebbeket, mint a „békanyálas piktúrának" csúfolt hagyományos „legális" festők többsége. Tanúk erre billegő kompozíciójú nagy csendéletei, tanú erre a forráskeresőknek örömet szerző, de valójában naivan modernkedő *Galambász*-kompozíciója, és tanú erre az egész finoman jelentéktelen korai fejsorozata.

Valamint az a Korniss, aki *Vajda Lajos* társaságában és Vajdának is ötleteket adva átírta a szigetmonostori és szentendrei látnivalókat, aki fenntartások nélkül azonosult a szentendreiek szocialistán magyar etikus közösségével, még mindig szakmailag erőtlen, epigonizű műveket hozott létre, bármennyire „haladó" volt is a cél. Erőtlenebbeket, mint elvtársa, Vajda, vagy mint példaképe, Barcsay. Tanú erre a túl pedáns szentendrei motívumsorozat, tanúk erre a nehézkesen fantaziáló ház-fej kombinációk és tanú erre a megrázó élményeket még túl direkten kivetítő *Halott katona* is.

De az a Korniss, aki az új Magyarországon mint az *Európai Iskola* tagja immár nem mint ellenzéki művész, hanem mint az avantgarde eredmények legális összefoglalója léphetett fel, és kommunista párti kiállító, megalkotta a csoportosulás eredeti, senkihez sem hasonlítható főműveit. Sőt: a főműsorozat akkor sem maradt abba, amikor az Európai Iskolát szétszórta a dogmatizmus szele, amikor a legális művész ha nem is illegálissá, de legalábbis „undergrounddá" minősült vissza a hibás kultúrpolitika értelmében. Tanúkat aligha kell ideidézni, tanú erre a kiállítás 61-es és 120-as katalógussorszám alatt található valamennyi műve. Az igazán rendhagyó folyamat pedig ezután kezdődött.

Az a Korniss, aki az ötvenes évek végén kimaradt a „felszín feletti" képzőművészetből, a társadalom tényleges vérkeringéséből és a normális kapcsolatok normális rendszeréből, akinek „Európa-orientációja" ekkor már nem nélkülözte a „csakazértis" virtuskodó szemléletét, minden papírforma ellenére sem süllyedt visszaszaz epigonok ellenzéki körülmények között is szépen virágzó belvilágába.

Összefoglalva a pálya értelmezését: Korniss nem alkotott feltétlenül magas színvonalú műveket, amikor erre a társadalom inspirálta, és nem alkotott feltétlenül értéktelen műveket, amikor a társadalom voltaképpen cserbenhagyta. De mégis: volt az életműben egy csúcspont, amikor *minden együtt volt*. Amikor Korniss kiteljesíthette a bartóki programot, amelyet korábban eszközeinek fogyatékossága miatt nem tudott, később pedig eszközeinek tudatos leszűkítése miatt már nem akart megvalósítani.

Sokszor, sokan leírták már, hogy az Európai Iskola környékén keletkezett művei nem azért optimisták, mert azokon tiszta, homogén színfelületek csengenek össze, vagy mert a feszes szerkezetű elemek a fantázia számára nyitott elemekkel szövetkeznek teljességgé. Hanem azért, mert ezek az arányos, elegáns és pedantériából meg játékból font képek elvont arányrendszerükön, simogatóan érzéki textúrájukon és eleven színviszonylataikon kívül és túl beszélő viszonyban voltak még a természet közönséges tényeivel. Jellé egyszerűsödött emblémákról, kulturális örökségről, „képmuzsikáról" szokás ilyenkor beszélni, napilapszinten elégedjünk meg ennyivel: Korniss megérett személyisége, Korniss megélt világa és Korniss megtalált technikája egyensúlyba került. Ez az egyensúly a hagyományosnak minősülő képzőművészet végpontján keletkezett. A formák egyszerűsítésének és többértelműsítésének azon a fokán, amelyben még értelmes tett felismerhető vagy felismerhetőnek vélt jelekkel megduplázni a látható világot és a belső törvényszerűségeket. Ez a forradalmi örökség fináléja, egy progressziót kereső kulturális közösség ragyogó és hiteles emlékműcsoportja.

De mi történik akkor, ha a művész izolációja eleve lehetetlenné teszi a kapcsolatkeresés művészettörténetileg több évszázados hagyományait? Ha a funkciótlanodástól való félelem és az egzisztenciális magány olyan erős, hogy ehhez képest a kultúrpolitika adminisztratív intézkedései igazán csak apró ráadásnak számítanak? Ilyenkor marad a puszta gesztus, marad a *psychogram*, a mű, mint a személyiség legközvetlenebb lenyomata. Később pedig még az sem, mert ebben a gondolatrendszerben a tárgyiasulás valamennyi formája a társadalom — mindenfajta társadalom — cselvetéseihez tartozik. A műfelbomlás gondolata nem lehetett idegen attól a művésztől, aki a képzőművészet önmozgását mint elszigetelt problémát kezelte. Kornissnak egyszer rossz pillanatban rosszul tettek fel egy kérdést: „Mi vagy előbb, szocialista vagy művész?" És ha tudta is, hogy e kettévalasztás hamis és mesterséges, számtalanszor kellett tapasztalnia a hamisság gyakorlatban létező életképességét. És a hamis kérdésre maga is hamisan szándékozott válaszolni. Kornissnak maradt tehát a „tiszta művészet", és így szükségszerűen eljutott a tiszta lapon ahhoz a leírt, de lerajzolhatatlan mondatgondolathoz, hogy „Álló felett futás kristályban repüléssel".

És mégis: ha Korniss első korszakaiban a megvalósult eredmény messze a maga elé kitűzött cél mögött maradt, ha középső korszakában az eredmény és cél szinkronba került, a harmadik időszakban a posztavantgarde és neoavantgarde időszakban az eredmény értékesebb lett, mint ami a maga elé kitűzött célból, a magánytudatból, az izolációból és az esztétikai koncepcióból következett, és ami követőinél gyakran a produkció szintjén is bekövetkezett. Már rég nem akart Korniss igazi képet, igazi figurát festeni, amikor reflexszerűen, szinte öntudatlanul, mégiscsak kép és figura kerekedett ki kezei közül. „Így jutott vissza egy új érvényességen, egy új természeten, s az univerzum intimitásán át ismét figuratív világunkba" — írta róla Pilinszky János. Nos, élünk a gyanúpörrel, Kornisst nem a metafizikai értelemben vett szabadságtudat vezette vissza a *Metamorfózisokban* és a *Pásztorokban*, a zománcfestményeiben és monotypiáiban a figurához, de legalábbis az elvont szépségeszmények tárgyi megvalósulásához, hanem az az elfojthatatlan *manipulációs kényszer*, ami akkor is festet képet az arra kiválasztottakkal, amikor a kiválasztott a tevékenységben már régen nem hisz.

Egész kis könyvtár szól arról, hogy Korniss a *Tücsöklakodalom* műcsoportjának idején házakból, sárkányos madarakból, bodobácsbogarakból kétértelmű, ironikus tartalmat szervezett képpé. Hol jön ez azoknak a műveknek a fájdalmas iróniájához, amelyek így kacsintanak a néző felé: „nem tudtam nem kép lenni, nem tudtam nem szép lenni, nem tudtam nem jelenteni".

P. Szűcs Julianna

g. A sors állított válasz-
vissza kellett volna tér-
villanyszerelő-műhelybe,
már művezetőnek. Oda,
t évig segédmunkásként
m. Jól éreztem, ez a mun-
sem nekem való, itt
régen a művezetővel
összerúgtam a port, mert
veim voltak, mint neki.
n éreztem magam újsü-
osztásomban, újra minden
latba vetettem, hogy el-
erről a helyről. Elkezd-
ra ügyeskedni, addig-ad-
míg a biztonságtechnikai
ban találtam magam. Itt
olt, tettem, amit kellett,
tem a munkámmal, ne
, hogy összeférhetetlen

gosnak a dolgosságát, a gyengének a gyengeségét? Mi azt akartuk, hogy a gyerekeinknek jobb legyen, nem? Akik utánunk jönnek, azoknak azt akartuk, ne kelljen körömmel vájniuk a bauxitfalat. Miért hányjuk akkor a szemükre, hogy ők nem dolgoznak annyit, mint az idősebbek? Látástól vakulásig, mint az anyjuk meg az apjuk? Tudomásul kell vennünk, mindig jobb lesz, s azok, akik utánunk jönnek, kevesebb erőfeszítés árán több társadalmi előnyhöz jutnak, mint az úttörők, akik egész életüket tették fel az ügyre. A mi társadalmunk lényege a fejlődés és a humánum. Az ember jellemének kiteljesedése, erejének megkímélése és a sanyargató munka megszüntetése. Akkor gondolhatunk olyasmit, hogy lám, annak a fiatalnak mennyivel kevesebbet kell dolgoznia, mégis, mennyivel több jut? Szemrehányásokat teszünk másoknak, hogy munka közben megöregedtünk, s lám, nekünk mennyivel kevesebb jutott.

Persze, aki küzd, elfárad. Aki maga is érintve van ilyen látszatra „igazságtalan" dolgokban, nehezen érti meg, neked ezért meg ezért jutott kevesebb. Van, aki sohasem fogja ezt megérteni. B. M. fiatal korában nagy teljesítményekre volt képes. Olyan teljesítményekre, amilyeneket a mai fiatal meg sem ért, el sem tud képzelni. A bányász akkor lép előre, amikor már nem tud nagy teljesítményt produkálni, ilyenkor következik az erkölcsi megbecsülés. Ellentmondás, hogy ez nem anyagiakban fejeződik ki? Sajátos ellentmondás és feloldhatatlan. Ilyenkor következik be, hogy a rosszabb emberanyag, vagyis az, aki még mindig ott áll az ércfal mellett, anyagilag nagyobb megbecsülésben részesül, mint emez, aki már nem képes nagy dolgokra. Amannak nagyobb a fizetése, emennek az erkölcsi megbecsülése. Egyelőre nem tudunk ezen változtatni, mert aki a bauxitfal mellett dolgozik, nagyobb erőfeszítést tesz, mint a robbantómester.

Más kérdés az, hogy a fiatalok nem indulnak az apjuk nagy terheivel, nem is vállalják már. Innen a gondom, hogy nem találok vezetőt. Senki sem akarja az erkölcsi megbecsülést, meg mindazt, ami a vezetés gondjaival jár. Azt mondják, a bányászból nem lesz igazgató? Meg egyéb vezető? Ez nem igaz, lehetne, ha valaki akarná. De a bányász nem vállalja ezeket a beosztásokat. Mondom, nem találunk a vezetéshez embereket. Azért-e, mert a képességeit érzi végesnek, azért-e, mert a vezetés bonyolult feladataitól fél — ez másik kérdés. B. M. sem volt hajlandó semmiféle vezetői beosztásra. Kérték, hívták, tanulni küldték volna — ő nem és nem. Megmaradt vájárnak, majd amikor már fizikai ereje nem futotta, robbantómester lett. Bizony. Ő visszasírta a vájárságot, nem, nem a pénzért. A felelősség, amely az új munkakörben hárult rá, az volt túlságosan nagy. Bizony nagy utat kell megjárnia annak, aki vezető lesz... Ezért nem találunk még az egészen kis helyekre sem vezetőt.

Emberek a te

A párttitkár

jobbat találtuk volna meg. Néhány évig eldolgozgatott a kijelölt poszton úgy-ahogy. Ha nagyon útban volt, elküldtük valamilyen iskolára, addig sem zavarta a dolgokat. Aztán ha megjött az iskolából, megtörtént, magasabb beosztásba helyezték. Csak itt ne rontsa a levegőt, bárhol máshol teheti. Dicsértük égreföldre, amíg el nem helyezték valami másféle beosztásba. Ez persze nemcsak a bánya gondja, országos problémák ezek. Tanulópénz, s mi igyekszünk igazán okulni a rosszból.

1957-ben kerültem Kincsesbe. Budapesten születtem, szüleim a bombázás elől menekültek vidékre. Apám ipari munkás. Vértesacsán telepedtek le a háború elől menekülve. Szüleim ma is abban a kis vértesi faluban élnek. A nyolcadik osztályt elvégezve, gépipari technikumba kerültem, elvégeztem, majd onnan katonának vonultam be. A hadseregnél tisztiiskolára küldtek, azt is elvégeztem. Tisztté avattak, 1956-ban hadnagy lettem. Én is érzékeny ember vagyok, világéletemben az voltam, nem tetszett a katonaság kiszabott, kimért rendje. Úgy láttam, mást tanítanak az iskolákon, a tanfolyamokon, mint ami az életben történik — ma már ezt is jobban értem. Elhatároztam, mindenáron megszabadulok ettől. Az ellenforradalom előtti zűrzavar, majd később maga az ellenforradalom segített elhatározásomban, leszereltem. Ez 1956 nyarán történt. Futballista voltam, innen adódott, egy sporttársam azt mondta: „Gyere Kincsesbe dolgozni, nem bánod meg". Különben a leszerelésem után sokat kilincseltem, nem találtam munkahelyet. Így engedtem barátom csábításának, mást nem is tehettem volna. Itt valóban lehetett dolgozni, volt munka bőven, volt álláshely. Azóta itt vagyok.

Segédmunkásnak vettek fel, gödröket ástam, rakodtam, cipekedtem. Estére leültem egy székre, elaludtam. Volt, amikor ott ébredtem föl reggel, olyan fáradt voltam. Más munka itt sem volt, de én ennek akkor nagyon örültem. Két évig dolgoztam segédmunkásként, közben egyre törtem a fejemet, hogyan lehetne több pénzt keresni. Elvégeztem egy tanfolyamot, szakmunkásvizsgát tettem, így lettem villanyszerelő. A pénzem is megnövekedett, valamivel elégedettebb lettem. Két évig dolgoztam villanyszerelőként, akkor történt, hogy az energetikus katonának ment, elhatároztam, megpályázom a munkahelyét. Sikerült. Így lettem energetikus. Az afféle adminisztratív munkakör, statisztikát készít az ember erről-arról, csak jár a dolgok után, mér, számolgat, amolyan regisztráló tevékenység.

Egy évig voltam ezen a helyen, de újra elfogott az elégedetlenség. A sors állított visszakellett volna térvillanyszerelő-műhelybe, már művezetőnek. Oda, t évig segédmunkásként m. Jól éreztem, ez a munsem nekem való, itt régen a művezetővel összerúgtam a port, mert veim voltak, mint neki. n éreztem magam újsüosztásomban, újra minden latba vetettem, hogy el- erről a helyről. Elkezdra ügyeskedni, addig-adníg a biztonságtechnikai ban találtam magam. Itt olt, tettem, amit kellett, tem a munkámmal, ne , hogy összeférhetetlen

ember vagyok. Csak hát, ha egyszer az ember nem tud valakivel együtt dolgozni, akkor nem tud.

Felkértek 1970-ben, vállaljam el ezt a beosztást, itt a pártbizottságon. Fogalmam sem volt akkor, mire vállalkozom. Akkor a település már önálló községi rangra emelkedett, megalakult a községi tanács, igyekezett kialakítani a maga dolgát. De persze ez nem ment könnyen, a község továbbra is a bánya, a mai napig sem képes a tanács a bánya nélkül cselekedni. Itt minden úgy történik továbbra is, mint amikor a bánya látta el a községi tanács teendőit is, a pénz, az intézkedési lehetőség, a munkaalkalom — minden a bányánál van. Így az én szerepem, azaz a pártbizottság titkárának a szerepe, jóval jelentősebb, mint a községi tanácselnöké. A tanácselnökhöz nem járnak az emberek magánügyeikkel, hozzám eljönnek a legbensőbbekkel is. A községi tanácsnak még sokat kell erőlködnie ahhoz, hogy átvegye a maga szerepét, lassú folyamat ez, amely végül is lezárul a megszabott eredménnyel. Ilyesmit parancscsal, adminisztrációval elintézni nem lehet, idő kell hozzá, hogy az emberek megszokják, bizonyos dolgokat a tanács intéz, a bánya meg: munkahely. Látja, elfáradtam. Nem szeretek beszélni, nem is tudom..., pedig nekem a munkám egyik része a beszéd, mégis. Jobban szeretek kevés szóval. A legfontosabbat csupán...

Tudja, úgy van ez. Szidják a párttitkárt, ilyen meg olyan. Egyszer csak valami gondja-baja támad. Elfelejti egy pillanat alatt az elégedetlenségét. Hogy szidta egy órával ezelőtt még csepülte. Akkor megjelenik. Hogy segítsek neki. Ebben-abban. Hát ez így van. Én nem haragszom, megértem, hogy így van. Igyekszem tenni, amit lehet, segítek neki. Kötelességem. Meg akarok is segíteni, ahol tudok. Minden este, mielőtt elalszom, kiülök a ház elé vagy a konyhába, hogy egészen magamra maradjak, s átgondolom az elmúlt nap minden óráját. Azt, amit tettem, hogyan tettem. Jól intézkedtem-e váratlan feladataimban, ha nem jól, hogyan javítsam ki másnap. Átgondolom azt is, holnap mit tegyek, mi lesz a dolgom. Valamiféle munkaszervezés ez, önkritikával egybekötve. Nem, nem a pártiskolán tanultam, ennek magam érzem a szükségét, az élet tanított meg rá. Nyugodtan szeretek aludni. Ezt a nyugalmat ne tévessze össze a kényelemmel. Ez a lelkiismeret nyugalma, azt szeretem tudni, érezni, hasznosan tettem-e aznap a dolgomat, a legjobban tettem-e, ahogy én tehetem. S hogy a holnapom is a leghasznosabban teljék, mert szeretnék hasznosan élni. Attól, hogy erre törekszem, még nem biztos,

Korniss Dezső

1021

MŰTEREM

KORNISS DEZSŐNÉL

Korniss Dezső, a modern magyar festészet egyik legtekintélyesebb mestere, hatvan éves. Az Európai Iskola alapítói közé tartozott, ennek keretében rendezett kiállítást 1947-ben és 1948-ban. Évtizedes szünet után Hollandiában állított ki Bálint Endrével együtt, majd 1965-ben gyűjteményes tárlata volt Székesfehérváron. Az utóbbi években több rajzos filmet, továbbá kisebb méretű murális munkát készített. Nagyobb szabású köztéri alkotása a márvány Eszperantó kút, a Rác fürdő mellett.

— Több mint négy évtizedes munkásságáról még kérdezni is nehéz, kezdjük a könnyebb oldalán: milyen műveken dolgozik ma?

— Befejeztem *Illuminációk* című filmemet, illetve egy rajzfilm technikájú képsorozatot. Már a felvételek is elkészültek a *Pannónia* filmstúdióban. 1945-ben kezdtem festeni ezeket és miután mind az ötszáznak nem adhattam külön címet, elneveztem őket illuminációknak. Így hívják a kódexek szöveg-közti illusztrációit, meg a képes iniciálékat. Az illuminació nálam olyasmi, mint a napló, nem verbálisan, hanem festészettel írt napló. A film címe is: *Egy festő naplója.* Állóképek követik egymást, a forgatókönyv szerint hosszabb, vagy rövidebb ideig láthatók, az egyes tételeket záróképek választják el egymástól. A zene: *Corelli.*

— Tavaly kaptam megbízást a balatonfüredi *Auróra* szálló három külső falának mozaikdíszítésére. A falfelület majdnem húsz folyóméter hosszú. Sikerült hagyományos, eredeti velencei mozaikot szereznem, öt színt használtam a szürke alapon. Éppen most fejeződtek be a felrakás munkái.

— Korniss Dezsőről keveset hallottunk az elmúlt húsz évben, és ha mégis, akkor vagy teljes elutasítást, vagy kritikátlan dicsőítést. Hogy voltaképpen milyenek a művei, arról volt a legkevesebb szó.

— Valahogy rossz gyerek lettem és úgy jártam, mint mikor valaki az iskolában vagy a katonaságnál — hat évig voltam legénységi állományú katona — rosszul kezdi az elején, aztán az ilyent később már a jóisten se húzza ki a pácból. De én mindig optimista voltam, mindig volt bennem annyi vitalitás, hogy kitartsak. Mást nem is tudtam volna csinálni, mint dolgozni; állandó levertségben, szomorúságban csak lefelé megy az ember.

— És most jöjjön a nehezebbik kérdés, festői önéletrajzának összefoglalása.

— Tizenhárom éves voltam, amikor elkezdtem rajzolni és festeni a *Lehel* téri *Podolini-Volkman* iskolában. Tizenöt éves koromban a belga-holland segélyakció keretében *Hollandiában* töltöttem egy évet. Ott összeismerkedtem a *de Stijl* csoport egyik tagjával, *Huszár Vilmossal;* az ő műtermében már fogalmat alkothattam magamnak az európai avantgarde festészetről. A holland környezet tiszta, kemény, puritán „konstruktivitása" döntően hatott rám.

— Tizenhét éves koromban beiratkoztam a Képzőművészeti Főiskolára, *Csók* és *Vaszary* növendéke lettem. Mestereim célja a kortárs művészet megismertetése volt, elsősorban a párizsié. Éltem a buzdítással. A főiskolai négy év alatt megkóstoltam a modern művészet majd minden addigi eredményét.

— Már 1926-ban — negyedmagammal — avantgarde csoportot alkottunk. Később *Vajda Lajos* is csatlakozott hozzánk. Ez a kis csoport hosszú viták során alakult, kovácsolódott össze. A légkör feszültséggel volt tele és ezt még az is fokozta, hogy itthon alig tudtunk valakihez kapcsolódni. Külföldön csak én jártam. *Moholy Nagy, Kassák, Péri László* művészeti mozgalmának ismerete nélkül, tőlük függetlenül kezdtük a munkát. Ők külföldön voltak, a *Dokumentum* számaihoz sem jutottunk időben. Amikor csoportunk már kialakult, dolgozott — bár csak műhelymunkát végzett —, akkor csatlakoztunk Kassákhoz, a *Munka-körhöz.* Ez az együttműködés egy évig tartott.

— 1929-ben csoportunk növendék-kiállítást rendezett a *Műcsarnokban.* Kitört a hivatalos botrány, vizsgálatot indítottak ellenünk *Kornis Gyula* államtitkár — nem rokonom! — vezetésével, még képviselőházi interpelláció is lett a dologból. Bennünket viszont azonnal felvettek a KUT-ba.

— Ezután mentem *Párizsba* és 1934-ben *Szentendrére.* Aztán jött a háború, a frontra kerültem, kétévtizedes munkám itthon elkallódott. A háború után kettőzött erővel dolgoztam fel az új művészeti hatásokat, be kellett fejeznem azt, amit Szentendrén kezdtem. Következett az *Európai Iskola* közössége és mindaz a sok festmény, rajz, ami itt gyűlik a szobámban, és lassan már kiszorít bennünket.

— Én meg attól félek, hogy nem férünk el két hasában. Kérhetném a fenti életpályát képzőművészeti terminológiákban?

— Azon a botrányos műcsarnoki kiállításon komor, tragikus hangú képeket állítottunk ki. Én *konstruktív szürrealizmusnak* kereszteltem őket. Ez fából vaskarika, de legalább pontos meghatározás. Ez a korszakom — variációkkal — még sokáig tartott. 1927—1929-ben a *képarchitektúra,* a tömegelosztási problémák foglalkoztattak. Párizsban — 1930-ban — hallottam *Bartókot* zongorázni. A népi, a humánum, az európaiság ötvözete volt ez a koncert. Hazajöttem és ebben a szellemben kezdtem a munkát. Nem népművészetet akartam, mégcsak nem is motívumokat, hanem forrást, alapot kerestem. Bizonyos törvényszerűségeket akartam levonni. A magyar zene pentaton és homofón. A festészetben ennek — úgy vélem — a síkszerűség felel meg. A cifraszűr díszítése a virágból absztrahálódott, de színeiben csapongó, anti-naturális formák ezek és csak meghatározott helyekre kerülnek a minták a sík tiszta környezetében. 1946 óta festek *kalligráfiát,* ezt is a magyar folklórból, az írásos motívumokból vezettem le.

— Tervei?

— A film és a mozaik elvette az időmet, mostanában keveset festettem. A korábbi statikus felfogással, a stabil szerkezettel szemben a képeim már régóta vizuálisan *„instabilok".* Nem vagyok merev absztrakt, ha úgy tetszik, figurát festek. Jelen pillanatban lehetne kapcsolódni a *pop arthoz,* de én nem akarok *pop*-ot csinálni. Az én figurativitásom másfajta lesz, mint azoké, akik nem mentek — vagy nem mehettek — keresztül az izmusokon. Ma nem látok semmiféle iskolát. Végigjártunk minden utat és végül szintézisnek kell következnie. De ezzel végeredményben nem mondtam semmi újat.

Korniss hosszmetszetben és keresztmetszetben sokrétű oeuvre-je voltaképpen egységes. Végigvonul benne az optimizmus, a világosság, a majdnem pedáns tisztaság. Kassák írta róla, negyedszázaddal ezelőtt, hogy „raffinéltan egyszerű", de olyan raffinéltan, tegyük hozzá, hogy első látásra még a szakember is csak az egyszerűséget érzi ki a műveiből. Mint ahogy nehéz volt kérdeznem, most summázni is nehéz Korniss Dezső munkásságát. De mint ahogy művészetének elutasítása is — úgy látom — megszűnőben van, a szinte apologizálás megszűntét is remélhetjük. Jöjjön helyette ennek a — dehogyis befejezett — oeuvre-nek rangjához méltó megbecsülése.

Frank János

1968 NOV 30
ÉLET ÉS IRODALOM
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

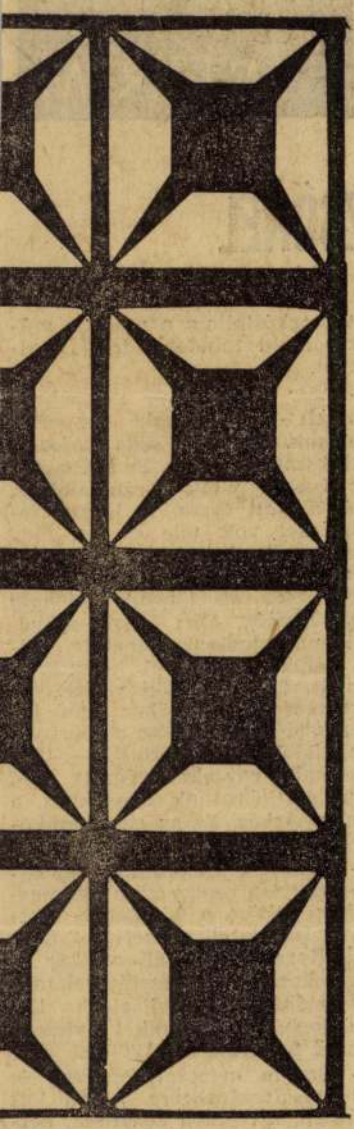

...án fotója

A félreértést elkerülendő, sürgősen megjegyzem: attól, hogy valaki nem alkalmas lírai hősnek, még nagyon derék ember, sőt kitűnő költő lehet. Mint ahogy Timár György is akkor teremt vers-hitelt, amikor „hőse" az emberiség, a nagyvilág, a korproblémák. Timár György *publicista* költő. Azért ír verset, hogy — trombitásként — segítsen ledönteni „a hamisság és olcsóság Jerikójának falait". Nem számít más, csak hogy ki mennyire vett részt a világban — írja —, s ő nagyon részt akar venni. Verseit ez a szándék ihleti: figyelmeztetők, korholók, tiltakozók. Ne felejtsük el, hogy emberek vagyunk, hogy ez kötelezettségekkel jár, hogy vigyáznunk kell a jelenre és óvnunk a jövőt; az ember dolga: „hogy teendőt adjon az időnek". Ez hát Timár György legbensőbb versíró indítéka, s ez bőségesen elegendő indíték: az olvasó egy világra figyelmező, okos szigorral ítélő, groteszk kegyetlenséggel játszó, a szabadverset élőbeszéd-természetességgel beszélő (de zárt formákban is bravúrosan verselő), és világos szavú költőegyéniséget érez és szeret meg versei mögött, akinek őrületekkel kacérkodó világunkban az az ars poeticája, hogy: nem tisztességes, ami értelmetlen. És aki azért ír verset, hogy az értelem tisztaságával az érzelem tisztességét szolgálja.

az eredménye: a népdal- és néptáncláz szinte átfutott az országon.

Hogy aztán el is múljon. Mert ezen az úton előbb-utóbb kudarc vár a népdalra: lemarad a magyar nótával szemben. Az a népdal, amely Bartók feldogozásában gyönyörűséges fanyar ízekkel erősödik fel, „népi zenekaraink" által „lejátszva", rózsaszínt ölt és magyar nótává bágyad. A bartóki szépséget ugyan kevesen fogadják be, de magyar nótaként akkor is elveszti önmagát, ha befogadják.

Meg kell változtani a módszert. Ne féljünk a népdal sorsát ismét a legmodernebbhez kötni, legyen az műzene vagy beat. Ezt a lehetőséget jelenleg sem a rádió, sem a televízió, sem a műsorszolgáltató szervek nem használják ki.

De mi lehet egy ilyen újfajta népdal (vagy ha úgy tetszik folkbeat) mozgalom perspektívája? Nem a régi típusú, önmagába záródó népdalkultusz, hanem a modern világ szellemének megfelelő. Hogy itt ismét egyet értsek Breuerrel: olyan mozgalom, amely nemcsak népdallá akarja tenni a beatet, de beatté a népdalt is. Meglehet, ez a megfogalmazás a hívők számára istenkáromlásnak hat. A népdal azonban csak akkor népdal, ha megújulni képes.

A megjelent könyv... egyre inkább decembert jele... Gazdagabb most a

költészet

anyaga is. A Magyar Helikonnál jelent meg a terjedelmes *Klasszikus francia költők* című gyűjtemény. Ugyancsak a Helikon adta ki különleges kötésben, Kass János illusztrációival I. G. Kovačič *Tömegsír* című híres művét, amelyet *Benjámin László* fordított. Hosszú idő után végre két fiatal költőt mutat be a Magvető ritkán jelentkező Új Termés sorozata: Gutai Magda *Zászló a hóban* című kötete, és Győri László *Ez a vers eladó* című kis gyűjteménye egyaránt 1600—1600 példányban jelent meg.

A hét

magyar prózai

anyagában található a hetvenéves Tamás Aladárt köszöntő kétkötetes *Fényben és sötétben* című gyűjtemény (Szépirodalmi), mely az író majdnem félévszázados munkásságát reprezentálja. Süksd Mihály *A kivülálló*-ja három kisregényt tartalmaz (Szépirodalmi). Humoreszkeket és vigjátékokat gyűjtött új vidám könyvébe Tabi László; a *Csak viccel a bácsi* is a Szépirodalmi újdonsága. Egy vidám könyvvel jelentkezett a Magvető: Török Sándor *A kisújjamból szoptam* című szaktírikus regénye egy mai lovagias ügy története, Réber László szellemes (és kontrasztként: a századforduló lovagias afférjait idéző) rajzaival.

Négy

külföldi

író műve szerepel a hét újdonságai között. W, Sommerset Maugham elbeszéléseit tartalmazza *Az oroszlánbőr*, (Európa kiadás) Vagyim Kozsevnyikov vaskos kémregényét (s még ez a hétszáz oldal is csak r ö v i d í t e t t k i a d á s), *Berlinből jelentkezem...* címmel a Zrínyi publikálta. Jack Olsen amerikai író *A szörny* című regényében (Sport) alpinisták izgalmas kalandjait beszéli el. A Szépirodalmi Olcsó Könyvtárának kiadványa G. G. Casanova: *Szökés az ólombörtönből*-je.

Feltűnően sok

irodalmi és művészeti

tanulmány jelent meg a héten, mintha a könyvkiadás egyidőre tartalékolta volna őket. A Zeneműkiadó „Nagy Magyar Előadóművészek" sorozatának újdonsága: Demény János: *Bartók Béla, a zongoraművész;* a két hanglemezmellékleten Liszt, Scarlatti, Debussy, Bartók művei szólalnak meg a nagy zeneszerző tolmácsolásában. William Gaunt *Festészetről, grafikáról* című könyve (Corvina) a nagyközönséget segíti a műalkotások megértésében. A A Gondolat adta ki Júlia Hartwig *Apollinaire* életrajzát. Tolnai Gábor *Federico García Lorca*-tanulmánya az Akadémia Kiadónál jelent meg. A Magvető Elvek és Utak sorozatában adták ki Fövény Lászlóné esztétikai írásait, *Tükör és prizma* címmel. Gyergyai Albert tanulmányait, kritikáit, emlékezéseit tartalmazza *A Nyugat árnyékában* című kötet (Szépirodalmi). Veres Péter új könyve, a *Jelenidő* (Magvető) reflexiókat, publicisztikai írásokat tartalmaz. A Szépirodalmi Arcok és Vallomások sorozatában Vezér Erzsébet *Ady Endré*-ről írt (sok fotóval is illusztrált) tanulmányt. A Szépirodalmi Zsebkönyvtárában ismét megjelent Nemeskürty István nagy vitát kiváltott írása, az *Ez történt Mohács után...*

Csak egészen tömören szólhatunk az

ismeretterjesztő

művekről és riportkönyvekről. Gellért Gábor *Az a vasárnap*-ja (Magvető) „a szovjet diplomácia a két világháború között" alcímet viseli. Két szép, sok színes fotóval illusztrált kiadvány (mindkettő a Táncsicsnál jelent meg): Ursula és Wolfgang *Hati-hati*, és Bernhard Grzimek: *Afrika kincsei*. A Móra adta ki az *Élet más bolygókon* című cikkgyűjteményt. A Táncsics Utikalandok sorozatában új kiadás Passuth László *Édenkert az óceánban*-ja.

K-s J.

Korniss Dezső, festő

Legenda és a valóság

[és kiállítás-részletek]

Egy kiállítás tanulságai

A megfordított talpas pohár szárát két pöttyel jelölt kör öleli. A talp helyén körszelet, s a pohár indítóöblénél két vékony félkör. A pohár falán kicsiny körszelet, két pötty és öt kisebb-nagyobb tojásdad forma. A sokat reprodukált festmény címe: Miska. Alkotója a Magyar Nemzeti Galériában retrospektív kiállításon bemutatkozó Korniss Dezső. Az épületszárny földszinti termeit járva a festményeket, grafikákat, s egyéb műveket nézve a látogató nemcsak Korniss Dezső munkásságán, hanem kicsit a magyar avantgarde történetén is eltűnődhet.

Az európai festészethez képest egy-két korszakkal elmaradt magyar piktúra a huszadik század első évtizedeiben próbál, a vállalkozó és álodozatkész alkotók munkásságának köszönhetően, fölzárkózni a kor stílusirányzataihoz, az új, a valóságot a művészetbe átrendező festői módszerekhez. Ez a vállalkozás, tudjuk, a Tanácsköztársaság néhány hónapját leszámítva mindig is szemben állt a hivatalosan elfogadott és támogatott, nemzetinek nevezett piktúrával.

A harmincas évek elején induló fiatal művészgeneráció egyik legeredetibb tehetsége a tragikus sorsú *Vajda Lajos* volt. Vele együtt próbálták mások — így Korniss Dezső — meghonosítani az avantgarde irányzatokat. A mindig is felemás arculatú magyar polgárság fiatal művész intellektuelei nagy átrendező szándékukhoz a magyar néprajz motívumkincseit is igyekeztek segítségül hívni. Ez a szándék vezérelte a Szentendrén megtelepült Vajda Lajost és a szellemi társául szegődött Korniss Dezsőt. A motívumok keresésével egyidejűleg természetesen festmények is születtek, s a művészettörténészek Korniss ez idő tájt készült munkáit konstruktív szürrealistának, illetve expresszív szürrealistának szokták besorolni.

Korniss Dezsőnek ebben a korszakában készült képei változatos, itt-ott eredeti megoldásokra építő, ám többnyire ismert absztrakt európai művészek munkáinak variálása. Mindezzel együtt is a fiatal művész tehetségéről árulkodnak a festmények és a fejlődés lehetőségeit kirajzolva, a továbblépés, az eredeti festői megoldások ígéretét ébreszthették. Sajnos, azok a magyar avantgarde alkotók, akik a hazai körülmények között próbáltak egymást támogatva magyart és európait alkotni, vagy fiatalon, művüket tragikusan félbehagyva elpusztultak, vagy a körülmények szorításában, elveszítve a lendületet, ismételgetni kezdték korábbi értékeiket, nemegyszer a görcsös mindenáron újat mondani akarás útvesztőibe tévedtek.

A Galéria termeit járva ez a benyomás alakulhat ki Korniss Dezsőről is, aki túlélte a mindig ellene dolgozó körülményeket, s mire föltárultak előtte az alkotás lehetőségei, már eltűnt belőle és munkásságából az indító nagy lendület. Nem volt elég ugyanis átverekednie magát a harmincas éveken, a második világháborún, a felszabadulás után egy rövid időszakot kivéve (ekkor született a Miro modorában készült szép Tűcsöklakodalom) ismét olyan művészetpolitika következett, amely nem tudta és nem akarta elfogadni az avantgarde törekvéseket. Az értékes kísérleteket éppúgy elvetette, mint az annak köntösében jelentkező kóklerkedést. A művészetből kirekesztett Korniss ismét csak önmagában kereshetett támaszt, ami azért is volt igen-igen nehéz, mert mellőle elhullottak a korszakosnak tűnő bátorító tehetségek. Így önmagának kellett bizonyítsa művészi létét, s a kenyérkereső plakátfestés mellett szabad óráiban ecsetet véve kezébe, visszaidézte az emlékekkel teli harmincas éveket. Amikor 1956 után nagyobb lehetőségei nyíltak, talán önnön bizonytalansága leküzdésére hozta létre sokak számára különleges értékűnek látszó kalligráfiáit, csorgatott fekete-fehér és színes rajzait, festményeit, tussal készített szeszélyes rajzolatait. A harmincas években keletkezett, valamiféle arányt és forma-tömeg összefüggést kifejező festményekkel szemben ezeken a munkákon csak a véletlen teremtette kuszaság, a rend és értelem nélküli ismerhetők fel.

Az elhallgattatás éveiben Korniss Dezső nimbusza egyes művészettörténészek szemében mindinkább nőtt, s ebben a megnyilvánuló különleges előzékenységben minden bizonnyal kifejeződött az egykor vele indult tragikus sorsú művészek iránti tisztelet is. Most, e retrospektív tárlat láttán, a különlegesre felkészült látogatót csalódás érheti, hiszen Korniss nem vált a magyar avantgarde, egykori művésztársai értékét is felnagyító alakjává. Különösen ötletszegénynek tűnnek az úgynevezett geometrikus és absztrakt kompozíciók, a metarmorfózisok és így együtt, a szürmotívumok és zászlómotívumok alapján készült, az ifjúkor álmaihoz közelítő képek is kevesebbnek látszanak, mint amennyit a korábbi években egy-egy kiállított munka sejteni engedett. Az egyszerűség és a bonyolult dolgok leegyszerűsítése ugyanis nem azonos. A síkokra bontott három színből még mi, akikhez közvetlenül szólni kíván a piros, fehér, zöld trikolor, sem tudunk többet kiolvasni, mint amennyit e három szín egymás mellé rakva és mindentől elvonatkoztatva kifejezni képes. Akinek három másik szín jelenti a zászlót, az csupán, mélyebb gondolat és művészi szándék nélküli, még csak ötletesnek sem nevezhető színskálát lát a képekben. A szűrmotívumokból épült kompozíciókkal sem jobb a helyzet, hiszen ezek a rajzos formák csupán motívumok maradnak, nem képesek egy nép érzelemvilágát, formakultúráját kifejezni. Talán a formák és színek egymáshoz való viszonya nyújthatna többet, ám ezeket az alkotó igyekezett maximálisan leegyszerűsíteni, s ezzel a valóság rejtettebb kifejezéséről is lemondott.

E tárlat láttán, úgy tetszik, ez a kiállítás, vagyis a produktum kevesebb, mint a művészt megemelő legenda.

Harangozó Márta

Bartók hányatott sorsú Négy zenekari darabja (10 évet várt a bemutatóra) nem tartozik a könnyen játszható szimfonikus művek közé. Komoly technikai feladatot jelent — kivált a vonóskarnak — és a Bartóknál szokatlan zenei „plain air" impresszionista színeinek kikeverése sem egyszerű. Egyfajta áttört, fényből-árnyékból-illatból-hangokból szőtt pára jellemzi például a Preludio és az Intermezzo tételt. Szines az Esti dal

köszöntő

gánydalhangverseny

zínházban

ÚSVÉTHÉTFŐN,

l 9 órai kezdettel.

ollónia, Gaál Gabi,
ár Imre, Urbán Kati,
őri Szabó József,
, ifj Magyari Imre
ekara.

jlaky László

, Vörösmarty tér 1. sz,
(telefon: 176—222),
ségszervezőknél
yszínen.

Most már Leningrád—Minszk vonalán tartózkodik az a több száz kilométer széles felhő- és csapatékzóna, amely tegnap nálunk is *a hűvös időt hozta.*

A középpontjával az Atlanti-óceán fölött örvénylő alacsonynyomású képződmény jelenleg igen enyhe levegőt szállít Nyugat-Európa fölé. Sokfelé esik az eső és délies szél fúj. A két légköri képződmény között átmenetileg *szárító hatású* leszálló légmozgások uralkodnak, ezért ma még a Kárpát-medencében sem lesz nagyobb mennyiségű csapadék.

A fővárosban ma estig időnként kissé megnövekszik a felhőzet, s legfeljebb gyenge záporeső alakulhat ki. Élénk, időnként kissé *erős északnyugati szélre* kell számítanunk. A kora délutáni órákban a legmagasabb hőmérséklet 13, este 5 fok lesz.

...hogy a felszabadulási évforduló egyben a magyar kultúra ünnepe is az országban:

április 2-től kerül sor a magyar kultúra napjainak eseményeire.

A felszabadulási megemlékezések, ünnepségek sorozata szorosan kapcsolódik azokhoz az eseményekhez, amelyekkel a szovjet

kaverseny indult számos szovjet üzemben.

Magyarország felszabadulásának ünnepét Moszkvában április 4-én a Szovjet—Magyar Baráti Társaság és a társadalmi szervezetek rendezik meg. Ezekben a napokban ünnepséget tartanak több szovjet-köztársaság fővárosában is.

NEGYVEN HALOTT

Lövöldözés az érsek temetésén

San Salvador, március 31.

Fegyverropogás, pokolgépek robbanása szakította félbe tegnap *Romerónak, San Salvador* múlt héten meggyilkolt érsekének temetését. A székesegyház előtti téren összegyűlt százezres tömeg fejvesztve menekült.

A lövöldözés és a pánik következtében legkevesebb negyvenen életüket vesztették, a sebesültek száma meghaladja a kétszázat.

A junta nem sokkal később bejelentette, hogy kivezényli a laktanyákból a készenlétben álló biztonsági alakulatokat, és *a katonák mindenkit letartóztatnak, akit az utcán találnak.*

Közvetlenül a véres események előtt — feltehetőleg jobboldali provokátorok — a tömegben azt a hírt terjesztették, hogy a baloldal fegyveresei „el akarják rabolni az érsek koporsóját". Ezek után — mint a baloldali erőket tömörítő forradalmi koordinációs bizottság közölte — *szélsőjobboldali terroristák*

MA DÉLELŐTT

ÁTADTÁK AZ IDEI YBL-DÍJAKAT

A Magyar Építőművészek Szövetségének budapesti székházában ma két ünnepélyes díjkiosztásra került sor. Az újonnan alapított ipari formatervezési nívódíjat *dr. Szabó János* építésügyi és városfejlesztési államtitkár nyújtotta át a frissen kifejlesztett, esztétikailag kiváló, gazdaságosan előállítható, jól exportálható termékek megalkotásáért. Kapták: **Szekeres Károly** (Városlődi Majolikagyár), lángálló, keménycserép edénycsaládjáért; **J. Seregély Márta** (Hollóházi Porcelángyár) háztartási étkező, teás- és mokkáskészletéért, **Török János** (Zsolnay Porcelángyár), kavicsfigura-sorozatáért; **Semsey Gabriella** és **Minya Mária** (Gránit Csiszolókorong- és Kőedénygyár) háztartási edénysorozatukért; **Németh Magda** (Ajkai Üveggyár) centrifugált és sajtolt tálkészletéért.

Ezt követően *dr. Ábrahám Kálmán* építésügyi és városfejlesztési miniszter nyújtotta át az 1980-as Ybl-díjakat. Az építésztársadalom legmagasabb kitüntetésében részesült: **Bajnai Zsolt** (Kereskedelmi Tervező Vállalat), a siófoki vásárcsarnok tervéért; **Demény Tamás** (Ipari Épülettervező Vállalat) az Ózdi Kohászati Üzemek Oxigéngyárának terveiért; **Gettó József** (Dél-dunántúli Tervező Vállalat) az oktatási és nevelési épületek tervezési folyamatában kifejtett munkásságáért; **Gere Mihály** és **Mohácsi Péter** (Kelet-magyarországi Tervező Vállalat) a paneles építési rendszer sokrétű alkalmazásáért; **Hulyák Anna** (Városépítési Tudományos és Tervező Intézet) a győri Martinovits tér 1—2. számú műemlékegyüttes helyreállítása megtervezéséért; **Pál Balázs** (Iparterv) az építéstervezés és az építéselmélet területén végzett több évtizedes színvonalas munkásságáért; **K. Ráduly Piroska** (Váti) több évtizedes színvonalas városépítészeti tevékenységéért; **Roth János** (Lakó- és Kommunális Épületeket Tervező Vállalat) a házgyári paneles technológiával készített szállásjellegű épületek terveiért; **Tarnai István** (Délmagyarországi Tervező Vállalat) a Szegedi Orvostudományi Egyetem Dóm téri oktatási épületének terveiért.

Magyar Nemzet 1980. ápr. 6.

Korniss Dezső életműkiállítása

a Nemzeti Galériában

ÜNNEPÉLYES BESZÉDRE késztetne itt minden, hiszen ünnepi most az alkalom, amikor a hetvenkettedik esztendejét járó *Korniss* Dezső fél évszázadnál is régebben épülő életművének válogatott darabjaival — általuk pedig folyamataival — találkozhatik a néző az ország első művészeti gyűjteményében. Mégis, el kell hagyni az ünnepi szókat. Korniss Dezső oeuvrejének első méltó terű és alapos munkával előkészített-rendezett összefoglalója olyan tárlat, amit nem a saját kifejezéseiben gyönyörködve kell ünnepelnie az embernek, hanem figyelemmel, a műveket nézve, a művekről beszélve.

Korniss Dezső műveit, igaz, nézni sokkal kedvesebb dolog, megérteni pedig sokkal könnyebb, mint aztán róluk beszélni. Lévén, hogy Korniss művészete par exellence képi beszéd, jelekkel, nem pedig fogalmakkal operáló. S nem segít ezen az sem, hogy amit tesz, a legnagyobb tökéllyel teszi, hogy képeinek jelvilága ennek ellenére nem fogalmak nélküli, sőt, éppenhogy abban áll a varázsa, hogy a látvány felhámjából először a tényeket, aztán a fogalmakat vonja ki, és sűrűsíti — nem szóvá, látvánnyá ismét. Mégpedig úgy, hogy e bonyolult gondolati folyamat során egyszer sem távolodik el életelemétől, a látható, a képes világtól, következésképpen nem szegényül meg szókincse az általánosítás folyamatában, hanem ellenkezőleg, gazdagodik, erősbödik.

A FŐMŰVEKRŐL beszélni, belső történéseiket elemezni, ritmusaikról, színeikről, kifejező erejükről értekezni, egyszóval a bennük megtestesülő dolgok megnevezésével kísérletezni azonban nem a dolog könnyítése okán nem fogunk. Hanem mert a a rendelkezésre állónál sokkal nagyobb teret kívánna, lévén, hogy tárgyuk és igazságuk csak egy minden oldalról való megvilágítás révén kaphatna valóságos testet a szó számára — egyszerűsítve — idegennek mondható közegében.

Korniss életmunkájáról szólni azonban nemcsak ezen az egy módon lehet. Megközelíthető a folyamatai oldaláról is, forrásainak feltárásával, gondolatköreinek, periódusainak szemügyre- és észbevételével is. Most rendezett, a Nemzeti Galériában vendégként is otthonosan élő kiállítása — *Hegyi* Loránd és *Dévényi* István elemző és interpretáló munkája nyomán — mindenesetre ezt sugallja. Hozzátéve azonban, ha kimondatlanul is, a legfontosabbat: hogy Korniss művészetének forrásait nem más életművet jelentő nevek felsorolásával kell megnevezni. Amit Korniss Dezső tesz, ha másokkal együtt, vagy mások után, vagy másokkal azonos eszköztárral teszi, ha nem, önálló, önmaga útjának logikájából levezethető és mindvégig a magyar festészetet gyarapító cselekedet.

E sokszínű életmunka elvitathatatlan egységének ez a legfontosabb magyarázata. De van egy másik is. A gondolkodás folyamatossága, precizitása és a képi gondolkodás tisztasága mellett a megvalósítás pontossága, gondos, tiszta, szinte tévedhetetlen volta. A kornissi készség és a kornissi műgond, mely nem béklyózza, hanem emeli a képzeletet, a megvalósításban pedig társa tud lenni.

Korniss képeit látva mindebből először csak annyit vesz észbe az ember, hogy itt minden a helyén van. Hogy itt nincsen megoldatlan képrészeket elárulva palástoló „alkotói gesztus", hogy minden kidolgozott, minden illeszkedik: az anyag, a részlet, a motívum, hogy minden festékből szín lesz és minden színnek jelentése van a műben, hogy egyáltalán, minden mindennel összefügg, minden mindennek segít. Egyszóval, hogy a Korniss-kép teljes összhang. Nemes erő, még akkor is, ha ezt a nemes erőt magukban véve „nemtelen" anyagok hordozzák, hiszen ők már nem magukat képviselik a műben, hanem a kép részei lettek, a képzőművészet tradíciói szerint.

Korniss korszerűségét egyébként némi rosszindulattal a művességnek ez a tradicionalizmusa akár meg is kérdőjelezheti az újabb korszakokban. Elvégre „konceptet" slendriánabbul illik odavetni, mint ő csinálta, amikor a *Rezeda 9*-et megírta-megrajzolta-megmontírozta. Korniss itt is míves, precíz. Nem tud nem az lenni: mesterként és kísérletezőként egyformán képtelen a mesterség megtakadására.

AZ ÉLETÚT ÉS AZ ÉLETMŰ elejére térve, most már az eddig volt kalandozásokból, melyek épp az imént csaknem a legújabb munkákhoz repítettek bennünket, lényeges vonásaiknak forrását kutatni volna természetes. Kornisst azonban így, ilyen egyszerűsítetten nem lehet „tetten érni". Erre csak annyi válasza van, hogy logikájának is, művességének is egy a magyarázata: önnön természete. Másképpen nem tud sem élni, sem gondolkozni, sem festeni. Ámde az ilyen fokú magábazártság — amilyent az iménti mondat sejtet — megkövesült konzervatívvá, vagy ami még rosszabb, másról tudomást sem vevő lénnyé tehet valakit. Korniss azonban — annak ellenére, hogy amit föntmondtunk, változatlanul áll: életén és művészetén nem hajlítottak hatások, mind a kettőnek megvoltak a maga törvényei — nem önkörében mozgó személyiség. Szívesen keres társakat, boldogan próbél ki új lehetőségeket, akár merevnek érzett önmagát is odahagyva, ha úgy sejti, hogy jobbat talál a — kezdett vagy folytatott, mindegy, mert lényege szerint elsajátított — friss kísérletben.

Munkásságának folyamatosságát és fordulatosságát így egyeztetni, kétségkívül, merőben szabálytalan a formális logika képletei szerint. S úgy tűnhetik fel, még inkább az, Korniss tárlatának időt térré tevő termeiben járva, hol az ifjúi képek körét az érett szentendrei korszak festményei követik, azt a kalligráfiák, végül a szigorú konstruktivizmus — ha tetszik, a Hard Edge — népművészeti és heraldikai motívumokat egyesítő korszaka zárja, a mában, a sort.

Mégsem kizáró ellentét a kettő, mégsem képtelenség róluk egy lélegzetre szólni. Korniss tevékenységének folyamatosságát ugyanis folyamatosan meglevő alaptulajdonságai jelentik — és biztosítják. A tisztaság, amely csak megformált gondolatot enged képpé változni. És a művesség, amely ezeket a megformált gondolatokat adekvát jelként váltja látvánnyá, s amely képi eszközzé téve a legegyszerűbb anyagból is a legtöbbet képes kicsalni, akár a smirglipapirost is monumentálissá, jelentőssé növesztve a rá-írókázott kalligrafikus jelekkel.

HOL TANULTA, hol és mikor kezdte el csinálni Korniss ezt vagy amazt, éppen ezért nem döntő, amikor műveinek értékét mérlegeli az ember. Más kérdés, amikor a dolgok történetét kísérli meg felfűzni: itt már felelhet az életrajz is, fontos lehet egynémely dátum, hatás, barátság. Vajda Lajosé mindenekfölött. Hiszen vele együtt, szellemi szövetségben-kézfogásban látott hozzá Korniss Dezső a harmincas évek közepén — miután a Képzőművészeti Főiskolában, Kassák Munka Körében, Párizsban, az avantgarde múzeumaiban és műhelyeiben megszerezte magának a megfelelő alapokat — nagy programjának megvalósításához: a bartóki muzsika képzőművészetbeli párhuzamának kidolgozásához, s ennek érdekében — elsőként Szigetmonostoron, Szentendrén — a magyarországi népművészet formakincsének értelmező gyűjtéséhez. Majd feldolgozásához, művészetté építéséhez, tudós szemmel, a szabálykönyvek szerint bizonnyal korán, de a háborúhoz közelítő, majd a hadak útjára sodródó világ veszélyeztetett nemzedékeinek életritmusa szerint éppen hogy jókor. Abban az utolsó pillanatban, amelyik ama tárgyi és szellemi kultúra átteremtésére még alkalmas lehetett — mert aztán a háború széjjelsodorta, megtizedelte Kornissék nemzedékét, a háború utáni élet gyorsan pergő változásai pedig előbb értelmetlenné tették, aztán szerteújták a Kornissék képnyelvét nemrég még tápláló tárgyi világot, s az életformát, mely élt velük. Vajda, hiába siettek, meghalt. Kornissra maradt a teljes kör bejárása, a lehetséges rend felépítése, s ő hatalmas munkamennyiséggel és gyönyörű főművekkel felelt meg feladatának, megfestve — sok más közt — a *Fuvolázó* változatait, a *Bodobácsok-at*, a *Mezei Vénusz*-t, a *Tűcsöklakodalmat*.

A Vajda barátságával kezdődött, szövetségében folytatódott, majd magányosan kiteljesített szentendrei program azonban Korniss számára nem volt egyszersmind életprogram is. Már a tetőpontján sem ragaszkodott egyedül hozzá — szerencsére, mert „kitérőjének" eredménye az *Illuminációk* sorozata lett: az a remek monotypia-sor, mely egy rendkívül egyszerű fejmotívum, s néhány más mellékvonás köré csoportosítva az eszközök skáláját, a hangsúlyváltásnak oly elképesztő gazdagságával szolgált, hogy évekig folytatva, majd tizenkét év múltán ismét elővéve sem lett apálya. Amikor pedig az *Illuminációk* is szüneteltek — az ötvenes évtized második felében — és Szentendre is kiadta minden lehetőségét, Korniss a bölcsek következetességével fordult tovább — igaz, sokak meghökkenésére —, a kalligráfiához. Előbb ezt is kitapasztalta — tárlatán széjjelnézve látható, milyen hamar engedelmessé vált kezében a csurgó zománcfesték —, majd hazaszelídítette — a magyar fazekasok írókáját használta művei festéséhez —, végül játékostársává tette —, frásmódokat utánzott vele, az arab ortográfiához, majd a keleti írásjelkarakterhez közelítette, saját kézjegyét is ráültette a sorokra. Aztán, mikor a lehetőségeit kimerítette, odahagyta, más után nézett.

KETTŐS KÖTÉST talált ekkor Korniss. Egyfelől visszahurkolta magát a népművészethez és a — folytatásaként felfogott — heraldikához. Másfelől visszasimult ahhoz a konstruktív képi gondolkodásmódhoz, amelyhez hajlamai mindig legnagyobb erővel vonzották. Ez a szűrmotívumok átfogalmazásával indult — *Pásztorok*, 1968 —, majd a magyar zászló jelképeit és a magyar népművészet alapformáit a nemzeti identitás szimbólumaivá konstruáló formálási periódus a látszat szerint az első, a szentendrei programot egyszerűsítve mondja újra Korniss életmunkájában. Pedig nem újra-mondja. Folytatja: kitágítva és általánosítva, a legegyszerűbb jelképekkel, a legegyszerűbb nyelven mondva el a legtöbbet, a jel konkrétságával az egyetemest. Önmagával a közösséget.

Horváth György

Az Országos Idegenforgalmi I

„Hogyan szeretnék ú

és a

„Mit várok az ideg

témákban meghirde

nyertesei a következ

I. díj: Hegedűs Tamás,
Budapest, XIV., Vez

II. díj: Borsodi Lúcia,
Budapest, XII., Rátl

III. díj: Gosztonyi Miklós,
Sopron, Ibolya u. 7.
Sarlós József,
Budapest, VIII., Bar

Különdíjat kapott: Erdős Tar
Salgótarján, Kistarj

A díjnyertes dolgozatokat az
havi lap májusi, júniusi és jú
közli. A díjak átvételéről az
a nyerteseket.

k és legendák

Melchoir, jelentése a héber-ben: királyi fény — minden valószínűség szerint a betlehemi csillagra utal (fiatal férfinak ábrázolják). Feltétlenül meg kell jegyeznünk, hogy a *Melchior* és a magyar *Menyhért (Menyhárt)* név nem azonos — mesterségesen hazánkban azonosították a XV. században. A *Menyhért* név ugyanis a német *Meinhart*ból származik, és már az Árpád-kor elején felbukkan hazánkban. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy volt *Meinhart* nevű szent is (roueni püspök és a livek püspöke). Hogyan lehet azonos mégis a két név? Ebben a német nyelv segített: a Meinhartnak van egy *Meiner*, a Melchiornak pedig egy *Melcher(t)* alakváltozata.

A hangalak hasonlósága

Nyelvünkben a két név azonosítására vezetett (más nyelvekben a Melchior, illetve a Meinhart két teljesen különböző név). A *Boldizsár* („a szecsen") már nem kitalált név, csak éppen jóval régebbi a háromkirályoknál, de még az evangéliumnál is, hiszen az Ószövetségben előfordul. Ez volt ugyanis Dániel próféta babilóniai neve (Dániel könyve 1:7). A harmadik király neve tehát kölcsönnév, csakhogy az átvételkor a Boldizsár eredeti (babilóniai) jelentése (Baal isten óvja életét) már nem volt ismert. Így csupán a hangalakot kölcsönözték — a jelentés ismerete nélkül. Ezt pontosan tudva, aligha lehetett volna a harmadik „király" neve Boldizsár.

Sebestyén. Nyilvánvaló, hogy ez — a már I. István uralkodásának legelején felbukkanó — név a latin *Sebastianus*-ból származik. Ezt általában a görög Sebastos (=felséges) szóból eredeztetik, amely a latin Augustus pontos megfelelője. Az egyházi irodalom szerint a Sebastos szót latinosan (!) továbbképezték, így alakult ki a *Sebastianus* változat. A legenda szerint a név első viselője, a későbbi *szent Sebestyén* a keresztényüldözéseiről hírhedt Diocletianus tisztje volt. Vallását nem volt hajlandó megtagadni, ezért a császár halálra nyilaztatta (ábrázolása is ezt mutatja). A halálra nyilazás elképzelhető úgyan, de az már nem — különösen a korai kereszténység idején —, hogy egy hithű kereszténynek az legyen a neve, ami a császár, még ha görög, megszólítása volt. Máshol kell tehát a megoldást keresni! A római császárok egészen Augustustól kezdve szívesen adták nevüket vagy augustusi címüket az általuk alapított városnak. Így több Augusta nevű várost is ismerünk a császárkori római birodalomban. Ezeket a keleti provinciákban többnyire görögre fordítva nevezték meg, tehát: *Sebasté, Sebasteia*. Ez utóbbit a latin nyelvűek *Sebastia* alakban vették át; így a latin *Sebastianus* név jelentése nagyon leegyszerűsödött: sebastiai. Sebastia lakója. Sebastiából származó. Nyilvánvalóan Sebestyén vértanú szentté avatása után változott meg a jelentés, azaz visszaértek a latin augustus, illetve a görög sebastos melléknév közszói jelentéséhez. A legenda így nagyobbá tette szent Sebestyént — bár mindez már a kereszténység általános elterjedése, sőt: kötelezővé tétele után történt.

Nemcsak más országokban történtek téves azonosítások, hibás magyarázatok, hanem nálunk is. Ezek jellegzetesen magyarországiak, más nemzeteknél nem fordulnak elő. A magyarság a XI. században tért át a kereszténységre, így mind a neveket, mind a legendákat már készen kapta. Hogy ezek mennyire

honosodtak meg

hazánkban, a jelen esetben másodrendű kérdés (sok legendát és nevet jól ismerünk, másokat viszont csak töredékesen vagy egyáltalán nem). Volt viszont néhány „pogány" név, amely némiképp — elsősorban hangalakban, ritkábban jelentésben — hasonlított a keresztény névre. Így tehát eredeti neveinket kellett az átvett nevekhez idomítani.

Elek. Családi névként, utónévként, helynévként is előfordul hazánkban. Szent *Alexius* nevének átvételeként tartja számon az egyházi irodalom. A szóvégi *-ius* elhagyása után ebből a névből nyelvünkben *Alex* (ejtve: Aleks) vált. Ejtéskönnyítő *e* hang közbeiktatásával és illeszkedéssel az *Elekes* névalak jött létre, amely vezetéknévként ma is használatos. De az Elek név nem az Alexiusból származik. Ismert volt viszont a „pogány" *Velek* név (jelentését egyelőre nem tudjuk). A szókezdő *v* — nyelvtörténetileg nem okozhat zavart, mert több más szót is ismerünk, amelyek az ómagyar korban *v*-vel kezdődtek, a későbbi ejtésben már hiányzik. A Halotti Beszédben még ez olvasható (ejtés szerint): vimággyomuk, azaz imádjunk (=imádkozzunk). A *Velek* nevet tehát az *Elek* teljesen magába olvasztotta. Ez a hangzás szempontjából is könnyen ment, ráadásul az eredeti jelentést sem ismerték már.

Gyula. A régi magyar nevek csoportjába tartozik. Eredetileg méltóságnév; Árpád fejedelem egyik címe is ez volt. Baskíriában törzsnévként is előfordul. Az első ismert névviselő (aki mind személynévként, mind még méltóságnévként is használta) Erdély ura volt, és fellázadt I. István ellen. Gyulát és utódait leverték. A *Gyula* név Magyarországon nem tartozott a ritka nevek közé. Többnyire így írták le: Jula. Az nem ritkaság, hogy a *gy* hangot *j*-vel jelölték (Jaurinum=Győr). Később azonban zavarólag hathatott az *a* végződés, ezért a szokásos (latinos) *-us* végződéssel cserélték fel: *Julus*. Ebben az alakban már feltűnően hasonlított a latin Juliusra. Ez több pápának a neve is volt. Mivel a pápák többsége olasz volt, az olasz ejtést sem hagyhatjuk figyelmen kívül: *Giulio*. A Gyula tehát azonossá vált a Juliusszal; és amikor felújították ezt a nevet, már a Julius magyar fordításaként tartották számon.

Sándor. Eléggé általános az a vélemény, hogy ez a nevünk a latin *Alexander*-ből (Árpád-kori ejtés szerint: Aleksander) származik. Felvetették azt, hogy az Alexander német *(Sander)* vagy a velencei olasz *(Sandro)* becézett formákból való. Szabályos is volna. Ráadásul a Nagy Sándorról (Alexandroszról, latinosan: Alexanderről vagy Alexandrusról) szóló elbeszélések éppen

az Árpád-korban

terjedtek el. Csakhogy az okoskodásnak van egy óriási gátja: a *Sándor* név az egyik legrégibb nyelvemlékünkben, a veszprémvölgyi apácák adománylevelében (1002 előtt íródott) már helynévként előfordul *Sandur* alakban. Így tehát más nyelvben kell a megoldást keresni. Nemrég elhunyt jeles nyelvészünk, Pais Dezső meggyőzően bizonyította, hogy ez a név honfoglalás előtti török eredetű, és a jelentése: akarat. Ebből következik, hogy az Alexanderhez (és idegen nyelvi becézőihez) alakították ezt a nevet. Bár az *Alexander* forma a gyakori az oklevelekben, de a Sándor is előfordul. És az sem véletlen, hogy legrégebbi naptárunkban, a Müncheni kódex (1466) naptárában így szerepel: *Allexandor* martir. Sőt, jóval később Károli Gáspár sem fordította Sándornak az Alexandroszt. Az Alexandrosz ugyanis többször is előfordul az Újszövetségben (Apostolok cselekedetei 19:33—4, Pál apostol I. levele Timotheushoz 19 19—20, II. levele 4:14). A kalendáriumokban először csak 1697-ben bukkan fel a *Sándor* forma.

Farkas. Alighanem totemneveink egyike. Árpád-kori népszerűségére az is jellemző, hogy még latinosították is: *Farkasius*. A későbbiek folyamán veszített népszerűségéből. Ráadásul ismertté vált szent *Lupus* legendája. A XVI. században már lefordították (latinosítva): *Wolfgangus*. Bár a magyar nyelvterületen a *Lupus* és a *Wolfgangus* nevű embereket köznyelven *Farkas*nak nevezték, a név hivatalossá (elfogadottá) tétele még váratott magára. Talán azért, mert „pogány"-nak vagy túlságosan érthetőnek érezték.

Mizser Lajos

Rejtvénysarok

1. Muflonokkal telepíti be a Somogy megyei Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság a Zselicségben levő ropolyi erdőrészt. A már megérkezett tizenhárom muflont a hírek szerint újabb húsz követi a Budakeszi melletti Telki Erdő- és Vadgazdaságból. A szarvasmarhafélék melyik alcsaládjába tartozó állatfaj a muflon?

a) A juhalakúak alcsaládjába
b) A tulokalkatúak alcsaládjába
c) Az antilopalkatúak alcsaládjába

2. Partizánmúzeumot állítanak fel az ormánsági Csányoszrón az 1944 telén ott harcolt legendás hírű Petőfi Sándor partizánbrigád emlékére. Hogy hívták a Gömbös Gyula fasiszta miniszterelnök budapesti szobrát felrobbantó ellenállási csoportot?

a) Szír-csoport
b) Laci-csoport
c) Marót-csoport

3. Egy török napilapból vett értesülés szerint feltehetően hamarosan megkezdődik szovjet szakemberek közreműködésével az isztambuli metró építése. Ön szerint milyen távolságra van Isztambultól Tekirdag (Rodostó), ahol II. Rákóczi Ferenc fejedelem élt számüzetésben?

a) 15 km-re
b) 135 km-re
c) 210 km-re

4. A korszerű labdarúgás kérdései című előadás szerepel egyedül annak a nemzetközi tanácskozásnak a napirendjén, amelyre a házigazdák — az NSZK labdarúgósportjának vezetői — 15 ország félezer edzőjét várják. Mi a neve a tanácskozás színhelyéül szolgáló városnak, amelyről tudnunk kell, hogy Marx Károly szülőhelye is?

a) Koblenz
b) Trier
c) Köln

A helyes megfejtést beküldők között öt darab 300 forintos, a Szivárvány Áruház Vállalat üzleteiben beváltható vásárlási utalványt sorsolunk ki.

PÁLYÁZATI SZELVÉNY

1980. április 6.

Beküldési határidő: április 14. Cím: Lapkiadó Vállalat Reklámszerkesztősége, 1073 Bp., Lenin krt. 9—11. A címzésnél kérjük ráírni: a Magyar Nemzet pályázata. A megfejtést és a nyertesek névsorát az április 15-i, keddi számunkban közöljük.

KERI

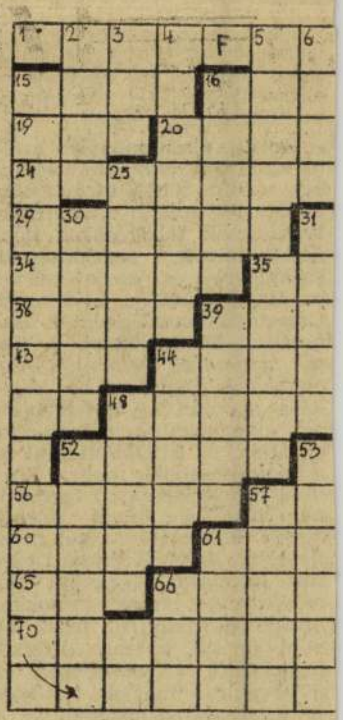

APRILIS 11.

A talló kalászait hányva
s a verebek közé belesvén
nagy szél kapott föl egyszer engem
hirtelen, április estén.

A fenti szakasszal kezdődik **József Attila** születésnapi egyik verse, amelynek egy másik szakaszát a rejtvény vízszintes 1. és a 9., valamint a függőleges 15. és a 17. számú sorában idézzük.

VÍZSZINTESEN (kétbetűsök: FJ, ÉT, NA). 15. Pepsi-... (üdítő ital). 16. Citromlével és erősen lehűtött ivóvízzel készített, tömény szeszes ital is tartalmazó keverék. 17. Tanulságul szolgáló tett. 18. Történelmi tartomány a Maas mellett (Hollandia és Belgium között oszlik meg). 19. Román női név. 20. A fontnak megfelelő súlyegység (45,36 deka). 21. Valamelyik oldalra hajló. 22. Nagy Nobel-díjas francia fizikus (Pierre, 1859—1906). 23. Szép Ernő. 24. Kettős házasság (sok a jóból is megárt). 26. Az Oise mellékfolyója. 27. Egy köbdecíméter űrtartalom mint folyadék. 28. Hosszúra nyúlt növényi szál. 29. Tokaji boroshordó. 31. Cremonai híres hegedűkészítő család. 32. Használat közben elhasználódik. 33. Angol író, a Robinson Crusoe c. világhírű regény szerzője (Daniel). 34. Hamlet egyik problémája. 35. Magasabbra teszi. 36. Angol szám (hét). 37. Görögkeleti papok. 38. Régen a házfelügyelő helyettese volt. 39. Várpalotához csatolt egykori község. 40. Idegen csatorna. 41. Összesajtolt papírrétegek; utazótáskák anyaga. 43. Xenophon bázisa volt (ana). 44. Állami intézmény. 45. Cigarettavég. 46. Kettős. 47. ... lógia: hittudomány. 48. Haladó emberoszlop. 49. Hald bécsi színésznő utóneve. 50. Magas nyakú

1021

1980.IV.2.17.55.Televizió S.J.né.

Metamorfózis

Korniss Dezső, festő- és grafikusművész

- Korniss Dezső a mai magyar festészet egyik legjelentősebb alakja. A Nemzeti Galériában első gyüjteményes kiállitásán készitettük most következő filmünket.

/ zene. /

- Az 1908-ban született Korniss Dezső ahhoz a müvészgenerációhoz tartozik, amelyhez Vajda Lajos, Kepes György, Trauner Sándor Hegedüs Béla, tehát a 30-as években induló avangarde müvészekhez. Ez az életmü kiállitás, ami egy nagy adósságot törleszt, lényegében az életmü történeti felépitésére rétegződik rá, alapvetően három nagy egységből áll, egyrészt az 1923-tól 55-ig tartó első korszakra, másrészt az ugynevezett kaligráfikus korszakra, tehát az 1956-63 között Korniss-i kaligráfiákra, harmadrészt pedig az 1963-tól lényegében 78-79-ig tartó korszakra. Természetesen mindent nem tudtunk bemutatni, ennek ellenére olyan fő müvek, mint a Tücsöklakodalom 1948-ból, vagy a Feszület, 1947-ből, tehát az ugynevezett szentendrei korszak fő müvei itt vannak a kiállitáson és az utolsó korszakból pedig olyan müvek, mint az Allegro barbaro, vagy a Nagy pajzsos kép, amelyek a különböző közép, kelet-európai folklór motivumokat dolgozzák fel egy dekorativ képrendben. Na most ez a dekorativ képrend tulajdonképpen a Korniss-i müvészet egyik kulcsa, a másik forrása az a tragikum érzés, ami elsősorban a szentendrei korszakban a háboru utántól egészen 1955-ig tartó korszakban mutatkozik meg, tehát amikor Korniss a helyi gy kerü közép-keleteurópai motivumokból, formastilusból egy olyan európai szintü képzőmüvészeti világot teremt, amely elsősorban Fülep Lajos megfogalmazásában, ő a nemzeti müvészetnek és az egyetemes müvészetnek a szintézisét próbálja megteremteni.

Ő, hogyha metafőrikusan akarnánk megfogalmazni, akkor azt mondhatnánk, hogy a Korniss-i életmüben az európai müvészet, illetve a XX. századi egyetemes müvészet két szélső pontja közötti iv megvonásáról van szó, tehát Korniss megpróbálja a szélsőséges gesztust a pszichikai, érzelmi kifejezés legvégső pontját egyesiteni azzal a racionális formarenddel, amely elsősorban egy európai, latin - mediterrán képi épitkezésnek a sajátossága, most a két iv között tulajdonképpen elhelyezhető az életmü minden pontja, tehát egy olyan forma megalkotás, etikai értelmü formaalkotásról beszélhetünk amelyben megpróbálja a XX. század képi alkotásának a lehetőségeit egységbefogni, egységbefogni és egy olyan rendszert megteremteni, aminek, aminek minden egyes pontján kimutatható a formátlansággal szemben a formáért való küzdelem.

/ zene. /

- Metamorfózis cimü filmeket látták kedves nézőink. Korniss Dezső kiállitását május [illegible] -ig tekinthetik meg a Magyar Nemzeti Galériában.

-.-.-.-.-

1021

Korniss Dezső világa

Korniss Dezső a kísérletezők csapatába tartozik, akik elsőnek érzékelik az új látóhatárt, elsőként lépnek az új útra. Mi az ő újdonsága? Elsősorban az, hogy műveiben mindig egyeztette a magyar és az európai tendenciákat, szerepet biztosított az élménynek és az intellektusnak, addig sűrítette a látványt, míg jellé nem integrálódott. Nem a látomás, hanem a jel pólusa felé összegezte, sarkította, tisztázta egyéni törvényeit, melyek közhasznú fontosságúak.

Korniss Dezső 75 évvel ezelőtt, 1908-ban született Besztercén. Gyermekként vészelte át az első világháborút, 1929-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán Csók István és Vaszary János növendékeként. Pályája egyszerre indult Hincz Gyula és Barcsay Jenő festői nyitányával, különös munkamegosztás jegyében, mely akkor nem tűnt tudatosnak, ma már annál nyilvánvalóbb: figyelték és saját művészetükre alkalmazták az avantgarde törekvéseket. Hincz az új képi elv differenciálódásának pompás változatait ismertette meg a rajzi bravúr szabad asszociációival, Barcsay az integrált fegyelem jegyében jutott el Hincz eszményeinek ellenpontjáig. Korniss nem középen állt, hanem másutt — nem látványra, nem absztrakcióira, hanem a jel festői megteremtésére összpontosított. Hosszú készülődés, érdeklődés, érlelődés és szelekció nyomán született meg életének két fő műve: a Szerb temető és a Tücsöklakodalom. Különösen a Tücsöklakodalom jelentős alkotás nemcsak a képiség egyedülálló leleményével, hanem a vizuálisan megnyilvánuló gondolatisággal is, amely Anakreon és Szabó Lőrinc tücskei nyomán keresi, kutatja az ember humánus távlatait.

Először Kassák Lajos Munka-körnek volt tagja, egy ideig a szocialista képzőművészek csoportjához tartozott, hatott rá Vajda Lajos is, oly annyira, hogy ma már művészettörténelem a szentendrei műhely Vajda—Korniss—Bálint triumvirátusa, melynek olyan önálló festői folytatása született viharos sebességgel és klasszikus lezártsággal, mint Országh Lili művészete. Ehhez a kiteljesedéshez Korniss Dezső is adott fogódzót, serkentő energiát. Nem formai értelemben volt az európai iskola tagja, hanem erjesztően. Rendkívül szervesen jut el egy-egy műcsoport és fejlődési szakasz után új állomásaihoz. Nem egyszerűen arról van szó, hogy Bartók zenéjéhez hasonlóan folklorisztikus forrásokat figyel, elemez és összegez, hanem arról, hogy ezen nyomvonalakat optimális arányban ötvözi a XX. század gondolkodásával. Sokszor könnyednek látszik, pedig akkor a legszigorúbb. Az eredmény a formák tisztasága. Nem ismétel, hanem lezár bizonyos eredményeket és új festői törvények nyomába ered. Szívósan, bátran, biztosan halad. Így jutott el a kalligráfia döbbenetéhez, mely nála nem képi írásjel csupán, hanem líra és megrendülés.

Losonci Miklós

1983 DEC 3
NÓGRÁD
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 333-711, 340-046

Nógrádi baráti körök Budapesten

Mostanság egyre több szó rolta fel a nógrádi „gyülekek külföldre szakadt ha- zetet". Tették ezt annál is nk fiairól. Elsősorban per- inkább örömmel, mert Óbudát e épp azokról, akik világ- régi szálak fűzik megyénkhez. ban nem tudtak, nem Idősebb olvasóink bizonyára kartak elszakadni. Azokról, még emlékeznek a két közkik önként vagy kényszer- igazgatási körzet negyvenes ől vállalt külföldi letelepe- évek vége felé kezdődött ésük ellenére valamilyen kapcsolatfelvételére, mely ké- ormában ma is kötődnek a sőbb hivatalosan is „testvé- zülőföldhöz, az „őshazához". ri" jelzőt kapott. zűkebb pátriánk — Nógrád negye — szülöttei között is De térjünk vissza a közel- okan élnek idegenben, ha múltra, az ez év novemberi em is az ország, de a me- alakuló ülést közvetlen megye határain túl... előző időszakra! Jóllehet egy baráti körtől mi sem áll távolabb, mint a bürokrácia, Mint arról lapunkban is ahogy gyarapodott a cím- eszámoltunk, a közelmúltban jegyzék, úgy vált szükségesBudapesten tartotta meg alasé valamiféle szervezeti keret kuló ülését Nógrád megye kidolgozása. Az alapító tagok arátainak köre. E kör meg- ideiglenes intéző bizottsággá alakulása úgy véljük azok nyilvánították magukat, és számára sem érdektelen, ebben a minőségben kerestek akiknek Nógrád ma is meg- két elnököt a kör élére. Azért szokott közeget, mindennapos mindjárt kettőt, hogy megéletteret jelent. Ezért is ke- gyénk két városa egyaránt restük örömmel fel novem- reprezentáltassék az elnöki ber 25-én este az óbudai Zichy- poszton. A megtisztelő felkékastély nagytermét, a ta- résre a salgótarjáni kötődésű lálkozó színhelyét. Alakuló dr. Jakab Sándor SZOT-főülésről lévén szó, ezúttal ter- titkárhelyettes és a balassamészetesen csak az esemény- gyarmati származású R. Várre, illetve előzményeinek konyi Ágnes irodalomtörtékrónikájára szorítkozhatunk, nész egyetemi tanár is igent de szándékunk szerint a jö- mondott. vőben folyamatosan igyekszünk figyelemel kísérni a Tekintettel arra, hogy az „fővárosba szakadt nógrádi- alakuló ülés résztvevői végak" közösségének tevékeny- legesítették tisztségükben az ségét. intéző bizottság tagjait, illendőnek véljük név szerint is bemutatni őket. Az elnökök * kilétét már felfedtük, ám — a demokrácia jegyében — a titkári teendőket is ketten A kezdet kezdetét nehéz látják el. A salgótarjáni lenne pontosan meghatározni. származású muzeológus, dr. Annyi bizonyos, hogy a kör Kovács János mellett a balmegalakításának gondolata lassagyarmati illetőségű Deák konkrétan a múlt év derekán Ottó egyetemi docens tölti be vetődött fel. Mintául más ezt a tisztséget. Az intéző megyék, városok ez idő tájt bizottság további tagjai: már sikeresen működő bará- Ambrus Dezsőné, az állatorti körei szolgáltak, ám ez vos-tudományi egyetem munaligha von le bármit a kez- katársa, dr. Jáncsi Zoltánné, deményezés értékéből. a MÉM személyzeti osztályának előadója, dr. Markói Béla nyugalmazott állatorvos és Sághi István, az erdeitermék-vállalat nyugalmazott igazgatója.

A nógrádiak akkor még szűk baráti köre lelkesen látott munkához. Szorgalmasan kutattak a nógrádi kapcsolatok után, gyűjtötték a címeket, és eközben arról sem feledkeztek meg, hogy tervüknek „intézményi háttért" keressenek. Így jutottak el tavaly novemberben Szabó Jánosnak, a Hazafias Népfront III. kerületi Bizottsága titkárának irodájába, amely a következő — ez év januári — megbeszéléshez már szűknek bizonyult. (Erre az alkalomra egyébként Skoda Ferencnek, az MSZMP Nógrád megyei Bizottsága titkárának személyében vendéget is fogadtak, aki sokoldalú tájékoztatást adott a palócföld mai arculatáról.)

Az óbudai népfrontbizottság vezetősége készséggel ka-

Az alakuló ülésre mintegy kétszáz meghívót kézbesített a posta, és kis híján szűk lett a Zichy-kastély nagyterme. Több mint százan tettek eleget a meghívásnak és csaknem valamennyien újabb címekkel gazdagították a budapesti nógrádiak névjegyzékét.

A reméltnél nagyobb érdeklődés persze nem csupán a találkozás lehetőségének szólt. A szervezők gondoltak azokra is, akiket — ma még kevés ismerősük lévén — ez a lehetőség önmagában nem elégít ki. Ezért az alakuló ülést jól sikerült irodalmi emlékesttel kötötték egybe. A művészeti program a palócföldről indult, tíz éve elhunyt író — Gerelyes Endre — emlékének adózott Baranyi Ferenc költő, Merényi Judit és Szabó András előadóművészek, valamint Bódi József operaénekes közreműködésével.

*

Jelenleg közel háromszáz karton sorakozik az intéző bizottság címtárában. Óvatos becslések szerint azonban legalább ezer nógrádi él Budapesten. Már mint ennyit vélnek „elérhetőnek" a kör vezetői. Munkájuk tehát még bőven akad. Titkon azt reméljük, e beszámoló is segítségükre lesz... Abban viszont bizonyosak vagyunk, hogy Nógrád megye barátainak köre segíthet nekünk, „idehaza" élőknek is. Mindenekelőtt tudatosíthatja bennünk a hovatartozás, a gyökerek fontosságát. Azt, hogy igenis jelent valami többletet magyarnak, szabolcsinak, vasinak — vagy épp nógrádinak lenni!

Pintér Károly

Új folyóirat

A közelmúltban új folyóirat látott napvilágot, a címe: *ÚJ MI VILÁGUNK*. Az első számot átlapozva kitűnik, hogy valóban új ismeretterjesztő folyóirattal gazdagodtunk. A Népszava Lap- és Könyvkiadó olyan orgánumot ad közre, amely az ismeretek népszerűsítésének legnemesebb hagyományait újítja meg. A hatvannégy oldal terjedelmű, színes borítójú kiadvány nemcsak témáinak időszerűségével, frisseségével tűnik ki a hasonló összeállítások közül, hanem az egyes cikkek színvonalával is. Így többek között ki kell emelni Veszprémi Miklós Mágikus tudomány? című írását. A szerző szellemesen érvel, amikor kristálytiszta logikával levezeti, hogy a tudományban nincsenek lezárt ismeretek, egy újabb felfedezés mindig újabb kérdőjeleket állít, ám nyilvánvaló: teljes sötétségben élni még akkor sem vonzó, ha a tudomány sem képes mindent megvilágítani.

A rádió és a televízió

ÁLLANDÓ MŰSORSZÁMOK:

KOSSUTH RÁDIÓ (hétköznap): 4.25—7.59: Jó reggelt! (közben: 4.45 és 6.45: Szót kérek, é jelentések, 5.40: Falurádió, 6.20 és 7.20: Reklám. 7.19: Körzeti időjárás, 7.30: Reggeli párbes Műsorismertetés, utána: A mai nap kulturális programjából (vasárnap 6.45-kor), — 12.00: (utána hétfőtől péntekig: Ki nyer ma?) — 18.15: Hol volt, hol nem volt? — 18.30: Esti Mag

PETŐFI RÁDIÓ (hétköznap): 4.25—7.59: Reggeli zenés műsor. (Közben: 5.55 és 6.55: Torna, ajánlat, 7.35: Körzeti időjárásjelentés.) — 10.50: Torna. — 13.45: Időjárás- és vízállásjele

HÍREK, IDŐJÁRÁSJELENTÉS: KOSSUTH: 4.30-tól 7.00-ig félóránként, majd 8.00, 10.00, 12.00 18.30, 22.00, 24.00 (szombaton éjjel 1.00 is.) Vasárnap: 6.00, majd 8.00-tól ua., mint hétköznap PETŐFI: 4.30-tól 8.30-ig félóránként, majd 10.30-tól 20.30-ig kétóránként, ezután 23.00 és 24. 8.00, 10.30, 14.30, majd ua., mint hétköznap. 3. MŰSOR: 8.00:, 11.00, 13.00, 19.00, 23

★

HÉTFŐ

OSSUTH RÁDIÓ

.25: Josef Suk hegedül, zongo- közreműködik: Alfred Holecek. 0: A hét zeneműve. 9.30: Versek. 9: Ki kopog? 10.05: Nyitnikék. 35: Nóták. 11.05: Szalmás Piros- műveiből. 11,19: Egykor régen, emberben . . . 11.39: Rádiójáték. 00: Zenei érdekességek. 14.33: os. Novella. 14.54: Édes anya- lvünk. 15.05: Kóruspódium. 15.28: óiskola. 16.00: Népi zene. 16.30: ágablak. 17.05: Tenor-kulcs. 17.40: yverkezés és gazdaság. 19.15: EK 1983. I. rész. 22.20: Tíz perc politika. 22.30: Madrigálok. 22.58: ekari muzsika. 0.10: Virágéne- .

TŐFI RÁDIÓ

.05: Operettdalok. 8.35: Figyel- be ajánlom. 8.50: Tyúkper. 10.00: edélelőtt. 12.00: Népdalkórusok. gszerszólók. 12.35: Tánczenei tél. 13.25: Éneklő Ifjúság. 13.35: áksarok. 14.00: Kettőtől ötig . . . 00: Vizsgálatok nyomában. 17.30: dik sebesség. 18.35: Hang-adó. 30: Sportvilág. 20.00: Tip-top pa- é. 20.35: Társalgó. 22.00: Tánc- e Finnországból. 22.30: Népi ze- 23.20: A mai dzsessz.

ARMADIK MŰSOR

9.05: Fejezetek a népi demokrá- történetéből. 19.35: Új lemeze- ből. 20.07: Verdi: Requiem. 46: Új Vivaldi-lemezekből. 22.39: földi tudósoké a szó. 22.54: Jan- és Julska. Operarészletek.

CSI RÁDIÓ

7.00: 90 perc! A Pécsi Stúdió hét- esti magazinja. Szerkesztő: Felső és Kovács Imre. Közben: 18.00: ek, tudósítások. 18.30: Szerb-hor- nyelvű műsor. Hírek. Tudósítónk tik. Gyermekdalok. Nyugdíj- a tanácselnökasszony. Rusz gica tortréja. A deszki folklór- ütties műsorából. 19.15: Német lvű műsor. Hétfői magazin: Hí- tudósítások. A Magyarországi netek Demokratikus Szövetségé- VI. kongresszusa. Összeállítás. . Jöjj el kedves télapó . . .'' rmekdalok. 20.00: Műsorzárás.

KEDD

SSUTH RÁDIÓ

27: „Aranyláz" a biológiában. 57: Operettrészletek. 9.44: Gyer- ckönyvhét. 10.05: MR 10-14. 5: Hegedűmuzsika. 11.07: Gyer- kopera — Az aranyszárnyú mé- ske. 11.40: Rádiójáték. 12.45: vénykönyv. 13.00: Josephine Ba- zenés életrajza. 14.15: Daloló, zsikáló tájak. 14.40: Élő világ- dalom. 15.05: Fúvószene táncrit- musban. 15.28: Nyitnikék. 16.00: Népzenei Hangos Újság. 16.40: Jelky András — szvit. 17.05: Felvéte- tik tegnap és ma. 17.30: A végzet hatalma. A II. felvonás finálója. 17.45: A Szabó család. 19.15: Sibe- lius-művek. 19.51: Amikor még van- nak érzelmek. 20.31: Népi muzsika. 20.50: A hegedű virtuózai. 21.30: Szintézis. 22.20: Tíz perc külpoliti- ka. 22.30: Romantikus kamarazene. 22.50: Hétköznapok kutatói. 23.00: Zenekari muzsika. 0.10: Táncdalok.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Népzene. 8.20: Tíz perc külpolitika. 8.35: Társalgó. 10.00: Zenedélelőtt. 12.25: Könyvújdonságok. 12.35: Melódiakoktél. 13.25: Látószög. 13.30: Schubert-művek. 14.00: Operaslágerek. 14.35: Tánczenei koktél. 15.20: Könyvről könyvért. 15.30: Örökzöld dallamok. 16.35: Csúcsforgalom. 18.00: Disputa — arról, hogy tudunk-e beszélgetni. 18.35: Féláro népzene. 19.05: Új hanglemezek. 19.25: A művészet eredete. 19.35: Csak fiataloknak. 20.35: Tigrisugrás. Rádiójáték. 20.56: Tánczene. 21.25: Egy énekes — több szerep. 22.30: Deák Tamás szerzeményeiből. 23.20: Népi zene.

HARMADIK MŰSOR

19.05: Két hangon. 19.35: Kapcsoljuk a Pesti Vigadót: Hangverseny. Közben: kb. 20.15: Művészet és rajzoktatás. Kb. 20.35: A hangverseny közvetítés folytatása. Kb. 21.30: Duke Ellington zenekara játszik. 22.00: Eszmecsere Walt Whitmanról és a költészet ismeretelméleti felfogásairól. 22.30: Operaest.

SZERDA

KOSSUTH RÁDIÓ

8.27: Világablak. 8.56: Nótacsokor. 9.44: Kis magyar néprajz. 9.49: Gyermekkönyvhét. 10.05: Mesterségünk címere. 10.35: Válaszolunk hallgatóinknak. 10.50: Bécsi klasszikus muzsika. 12.45: Nagyfáról jöttem. Riport. 13.05: Operaslágerek — ism. 13.35: Dzsesszmelódiák. 14.29: Miska bácsi levelesládája. 15.05: Népi zene. 15.28: MR. 10-14. 16.05: Sanzonfelvételek. 16.19: Zenekari muzsika. 16.49: Kritikusok fóruma. 17.05: A megújuló múlt. 17.30: A Tátrai vonósnégyes felvételeiből 19.15: Jégkorong-forduló. 19.20: Hangtárlat. 20.30: Népi zene. 21.01: Örökzöld dallamok. 22.20: Tíz perc külpolitika. 22.30: Filmzene. 22.45: Memoár helyett . . . 23.00: Operarészletek. 0.10: Népdalok.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: A Váci Vox Humana énekkar énekel. 8.20: Tíz perc külpolitika — ism. 8.35: Idősebbek hullámhosszán. 9.30: A 04, 05, 07 jelenti. 10.00: Zenedélelőtt. 11.35: A Szabó család. 12.05: Népi zene. 12.35: Tánczenei koktél. 13.25: Pillanatkép. 13.30: Labirin csoljuk a 22-es stúd együttes játszik. 14 um. 15.34: Fúvós seny a 6-os stúdiót denki iskolája. 16. tudomány. 16.40: F Ötödik sebesség. 1 zett. 19.15: Zenei vie Nick felvételeit képek. 20.45: Opere Nemzedékek. 22.2 hullám. 23.20: Nép sek és együttesek

HARMADIK MŰS

19.05: Iskolarádi csoljuk a Zeneal mét. Az MRT szim nak hangverseny 20.35: A vándor é 20.55: A hangverse tatása. Kb. 21.50 22.30: Álomtalan ték. 23.09: Mozar gyes.

CSÜTÖ

KOSSUTH RÁDI

8.27: Kállai Kis zik. 8.42: Rahmani felvonásos opera könyvhét. 10.05: Jean Pierre Rampa Nóták. 11.27: R 11.42: Kedves Mi 12.45: Popper Leó kák. 12.55: Évszáz 13.43: A Szovjetun néjéből. 13.58: Két 14.28: Bihari tája rettrészletek. 15.28: pek. 16.00: Filmze Rádiójáték. 17.05: vespolc. 17.20: G és Arthur Schnab leiből. 18.06: Spiri lágszínház. Szeret ram felvonásban. — lehetőségek a mi Gazdaságban. külpolitika. 22.30: tározik. 22.50: E jegye. Riport. 2 zene. 0.10: Pődör

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Keringők k 8.20: Tíz perc k 8.35: Zenedélelőtt. taloknak. 12.35: M ke. 13.00: Kapcs stúdiót. 13.20: Éne Századok táncai. perceink. 16.35: hosszán. 17.30: S Hétvégi Panorám lista. 20.38: A 0 21.11: Kapcsoljuk Népszerű dallamo magyar útiszótár.

HARMADIK MŰ

19.05: Szimfoni Hanglemezgyűjtőkn nahangverseny. 22 néje.

Jugoszláv Tele

19.27: Ma este (Za), 19.30: Ty-nap- ...gyar nyelvű tv-

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Korniss Dezső, festő- és grafikusművész

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1983 DEC 3

1021

Korniss Dezső világa

Korniss Dezső a kísérletezők csapatába tartozik, akik elsőnek érzékelik az új látóhatárt, elsőként lépnek az útra. Mi az ő újdonsága? Elsősorban az, hogy műveiben mindig egyeztette a magyar és az európai tendenciákat, szerepet biztosított az élménynek és az intellektusnak, addig sűrítette a látványt, míg jellé nem integrálódott. Nem a látomás, hanem a jel pólusa felé összegezte, sarkította, tisztázta egyéni törvényeit, melyek közhasznú fontosságúak.

Korniss Dezső 75 évvel ezelőtt, 1908-ban született Besztercén. Gyermekként vészelte át az első világháborút, 1929-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán Csók István és Vaszary János növendékeként. Pályája egyszerre indult Hincz Gyula és Barcsay Jenő festői nyitányával, különös munkamegosztás jegyében, mely akkor nem tűnt tudatosnak, ma már annál nyilvánvalóbb: figyelték és saját művészetükre alkalmazták az avantgarde törekvéseket. Hincz az új képi elv differenciálódásának pompás változatait ismertette meg a rajzi bravúr szabad asszociációival, Barcsay az integrált fegyelem jegyében jutott el Hincz eszményeinek ellenpontjáig. Korniss nem középen állt, hanem másutt, — nem látványra, nem absztrakcióra, hanem a jel festői megteremtésére összpontosított. Hosszú készülődés, érlelődés és szelekció nyomán született meg életének két főműve: a Szerb temető és a Tücsöklakodalom. Különösen a Tücsöklakodalom jelentős alkotás nemcsak a képiség egyedülálló leleményével, hanem a vizuálisan megnyilvánuló gondolatisággal is, amely Anakreon és Szabó Lőrinc tücskei nyomán keresi, kutatja az ember humánus távlatait.

Először Kassák Lajos Munka-körének volt a tagja, egy ideia a Szocialista Képzőművészek Csoportjához tartozott, hatott rá Vajda Lajos is, olyannyira, hogy ma már művészettörténelem a szentendrei Műhely Vajda—Korniss—Bálint triumvirátusa, melynek olyan önálló festői folytatása született viharos sebességgel és klasszikus lezártsággal, mint Országh Lili művészete. Ehhez a kiteljesedéshez Korniss Dezső is adott fogódzót, serkentő energiát. Nem formai értelemben volt az Európai Iskola tagja, hanem erjesztően. Rendkívül szervesen jut el egy-egy műcsoport és fejlődési szakasz után új állomásaihoz. Nem egyszerűen arról van szó, hogy Bartók zenéjéhez hasonlóan folklorisztikus forrásokat figyel, elemez és összegez, hanem arról, hogy ezen nyomvonalakat optimális arányban ötvözi a 20. század gondolkodásával. Sokszor könnyednek látszik, pedig akkor a legszigorúbb. Az eredmény a formák tisztasága. Nem ismétel, hanem lezár bizonyos eredményeket és új festői törvények nyomába ered. Szívósan, bátran, biztosan halad. Így jutott el a kalligráfia döbbenetéhez, mely nála nem képi írásjel csupán, hanem líra és megrendülés.

Losonci Miklós

Korniss Dezső

Szinika, 1984. x. h

Korniss Dezső halálhírére

Tragikomikus magyar művészettörténet: Korniss Dezsőből is az az 1949-es fordulat csinált „formalista" festőt, amely az akkor még nem létező „formalizmusát" megelőlegezte, s kitagadta. Akárcsak az Európai Iskoláét csaknem egészében. Ma már kezdenek egybemosódni történeti tények és életmű-periódusok, szándék helyett könnyű kézzel tulajdonítják az „Európához való felzárkózás" vitathatatlan tényét annak a társulásnak, amelynek az augusztusban elhunyt Korniss vezető mestere volt, s amely bizony csak hirdette — ha hirdette — a modern művészethez való teljes felzárkózást egy feudális ízlés-múlt romjain. Így mosnak szét legendák gyászosan szarkasztikus tényeket: a felszabadult művészet csoporton belül maradt megújítói valójában a kiközösítés esztendejéig még a Picasso, a Braque „modernségéig", a félfiguratív szürrealisták hagyománytiprásáig sem jutottak el: idejük sem maradt rá, majd csak ötventől, a fél- vagy a teljes belső emigrációban.

Igaz, Korniss mintha maga is elfogadná önéletrajzában kilencszáznegyvenötben, hogy művészete a két oldalról támadott absztrakttoké közé tartozik. Pedig nem az, az írt önarckép mellé tördelt rajzolt sem az. Csak finoman stilizált, finoman fájdalmas, költőien ironikus, talán derűs, és bizonyosan áttekinthető. Akárcsak egész akkori festészete, egy még nem negyvenesztendős, sokat szenvedett és sokat remélő művész, tiszta akaratú, többszörösen elkötelezett, többszörösen szenvedő és kiábrándulásra késztetett intellektus autentikus piktúrája. Aki egyenesen haladhat még a két névvel megjelölt — magasságban is megjelölt — irány, a népit, humánumot és európaiságot bartóki—picassói minőségben kereső egység felé.

Hogy példakép-mestereinek miként alakult a története öt évvel e vallomás után, az köztudott. Hogy miként alakult ezerkilencszázötventől Korniss Dezső egyéni festészettörténete, azt még ma is sokkal inkább késői méltatásokból, lelkiismeretes szakirodalomból tudjuk, mintsem a művek közvetlen tanúságtételéből. Ötvenes, hatvanas évtizedének alkotásai csaknem olyan leletszerű-töredékes állapotban látszanak a nagy nyilvánosság előtt, mint művészi pályakezdésének, a Vajdával együtt alakított szentendrei esztendőknek a munkái. Jelen voltak ugyan négy évvel ezelőtti, méltó kiállításán a Nemzeti Galériában (amint felbukkantak e tisztelgés előtt is, után is más bemutatókon), de csak a históriai arány szabályai szerint voltak jelen, azaz, erősen válogatva, hírmondónak. Hogy Korniss Dezső miképpen vált valóban „absztrakttá" a magányában, miképpen vált „valóban" szürrealistává, „gesztusfestővé", miképpen „honosított meg modern törekvéseket", miközben Korniss Dezső maradt — ennek láthatóvá tételére még nem volt mód, alkalom.

Túlságosan sokáig maradt a műterem-magányban, s aztán a nyilvánosság és az idő másra kellett. A hatvanas-hetvenes évek kiállításain már csak egy letisztult, időszerűen figyelmeztető etikájú és esztétikájú érett mestert láttunk, fölötte a címkézhető izmusoknak és a külföldi nevekkel jellemezhető párhuzamoknak: egy hatvanadik évét betöltött, s most, hetvenhat éves korában elhunyt aktuális modern magyar mestert. Túl a megrendülésen és a búcsún, most alighanem ezt a képet illene legelőbb is kiegészíteni. A negyvenes és a hatvanas-hetvenes éveket nyilvánosan, láthatóan és tanulságul sürgősen összekapcsolni.

R. GY.

szerint ugyanis „jelenleg és meg sokáig a marxista—leninista pártokban keletkező és mutatkozó hibák többségükben nem ismeretelméleti eredetűek" ... és a recenzens interpretációjával ellentétben a tankönyv elismeri, hogy a „hibák" adódhatnak és *adódnak is* (kiemelés: D. A.) tudatlanságból, mulasztásból, hanyagságból stb. is (lásd a tankönyv 111. old.) Egészében tehát a szövegből csak némi rosszindulattal olvashatjuk ki a „tévedhetetlenség bizonyításának" és a felelősség elhárításának szándékát.

5. A szocialista országok, a kommunista mozgalom és a szocialista világforradalmi folyamat töretlen fejlődésével kapcsolatos túlzottan optimista szemlélet kritikája helyénvaló, de ez a szemlélet nemcsak reformtankönyvünkben létezik, illetve létezett — amint ezt a recenzens állítja —, hanem egy viszonylag hosszú történeti korszak (60-as évek, 70-es évek eleje) nem is teljesen alaptalan reményeit fejezte ki. Napjainkban azonban általában is érzékelhető a szemléletbeli fordulat a realitások figyelembevétele felé, s ez egyre jobban tükröződik oktatásunkban is. A félreértések elkerülése végett szeretném azonban hangsúlyozni, hogy ez, vagyis a realitások figyelembevétele nem kell hogy együtt járjon a fennálló mindenáron való igazolásával. A kiútkeresés, a továbblépés lehetőségeinek kutatása nemcsak gyakorlati, hanem elméleti feladat is.

A „vezérmotívumként" emlegetett apologetikus módszer helyenkénti felbukkanása a tankönyvben persze nem szerencsés, de nem is olyan általánosan jellemző, mint ahogy Pándi nemcsak a tankönyvre, hanem az egész oktatásunkra, mindannyiunkra általánosítja. Meggyőződésem, hogy lehet kritikusan elkötelezettnek lenni, a jobbítás szándékával kritizálni gyakorlatot és esetenként dogmává merevedett elméleti tételeket is, és a marxizmus-oktatók nagy többsége ezt meg is teszi, ideológiai és politikai közéletünk pedig egyre inkább az ilyenfajta kritikus elkötelezettséget igényli. Azzal azonban, ha valaki „a nyílt kötődést", „a pártosságot" összemossa az apológiával és a tudományosság akadályának tekinti, semmiképpen sem tudok egyetérteni.

Végül egy tényszerű helyesbítést szeretnék tenni: a három tudományegyetemen lehet doktorálni tudományos szocializmusból, sőt a Tudományos Minősítő Bizottság Politikatudományi Szakbizottságához ilyen jellegű kandidátusi disszertációkat is be lehet nyújtani, s ez nagy előrelépés a nyolc-tíz évvel ezelőtti állapothoz képest.

DOMONKOS ANNA

JEGYZETEK

1 Pándi Lajos egy pamflet-stílusban megírt, terjedelmesebb anyagát a Művelődési Minisztérium Marxizmus-Leninizmus Oktatási Főosztálya „Tájékoztató" nevű folyóiratának szerkesztő bizottsága a szerző jelenlétében megvitatta. A vita után jelentősen lerövidített változatot Pándi Lajos a *Kritika*hoz juttatta el közlésre.

2 Tisztában vagyok azzal, hogy az oktatás nem vállalhatja egy adott tudomány közvetítését teljes egészében. A tudományos szocializmus esetében sem azonosítom a tudományos diszciplína egészét és a tantárgyat.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS
KÉPTÁRA KIÁLLÍTÁSAI
XXX.

KÉPZŐMŰVÉSZETÜNK A FELSZABADULÁS ÓTA

ÚJ SZERZEMÉNYEK

BUDAPEST
1947. OKTÓBER

Benczе László: Gond

A Fővárosi Képtár új kiállítása, mely hosszabb szünet után megint a művészet barátai és a művelődni vágyó tömegek előtt nyitja meg a Károlyi-palota kapuit, azt igyekszik bizonyítani, hogy művészeink az anyagi nehézségek ellenére hatalmas lendülettel, elszánt szorgalommal dolgoznak. Ennek az anyagnak a láttán, bármilyen szerény keretek között sorakozik is fel, senki se állíthatja, hogy festőink és szobrászaink tétlen zavarodottságban töltenék idejüket demokráciánk elindulásának első esztendeiben. Az az elképzelés, mintha a történelmi változással kapcsolatban iránytalanság vett volna erőt tehetségeinken, ennek az alig százötven műnek a vizsgálatakor tarthatatlannak bizonyul, mert hiszen magasszínvonalú, kifogástalan minőségű törekvések jelenlétéről győződhet meg bárki e termekben. S éppen ezért nyilvánvalóvá válik, hogy különösebb fordulatot nemigen jelentett a felszabadulás a haladó képzőművészet szempontjából, csak annyit, amennyiben az elnyomottságból és mellőzöttségből előtérbe léphetett minden fejlődőképes szándék és valamennyi eredményes kezdeményezés. Főleg abban mérhető le hazánk életének új korszaka, hogy védhetetlenül és elodázhatatlanul az élre kerültek progresszív hajlamú mestereink, hogy egész kultúránkban mind hangsúlyozottabb lesz a szociális igény. Mindez megvolt korábban is, de szinte illegalitásra kárhoztatva. Csak a rosszhiszeműek és féltékenyek tagadják, miszerint is a társadalmi jellegnek és a forradalmi magatartásnak ez az érvényesülése nem járna együtt az értékek növekedésével. A haladással szemben érzett iszony természetszerűleg az esztétikai dogmatika révén szeretne kitérni az eleven problémák elől. Mellékesnek mondható stilisztikai vitákat csupán a terméketlenek és kimerültek provokálnak, azok, akiket a nép győzelme talajtalanságra kárhoztatott az úri rend hatalmának kikapcsolásával.

Mindenfajta szakmai riadalom mesterségesnek mutatkozik a Fővárosi Képtár új szerzeményei előtt. Kiderül ugyanis, hogy az aggályoskodók, akadémikusok és kétkedők fenntartásával szemben lelkes fiataljaink, de építőszellemű beérkezettjeink is kész alkotásokkal érvelnek. Kétségtelen, hogy a maradiság elefántcsonttornyos fölényeskedése, a szektás önhittség kizárólagossága helyett a műtermek munkája dönti majd el a fölvetődött ellentétek között a csatát. A tevékenység, mozgékonyság, friss találékonyság és öntudatos felelősség adottságaival rendelkezők nyomatékosabban tudják kimondani igazukat, mint a hátratekintgetők, sértődöttek és magányosok, a valóság elől eliramlók és a tétlenségük folytán hitetlenek. Aki nem dolgozik, aligha mérheti össze erejét a kísérletezőkkel, verítékezőkkel, mesterségükben elmélyedőkkel, tudásukat gyarapítókkal, legfeljebb sznobisztikus tévtanokat hirdethet és rögeszméit minősítheti kritikai rendszerré. A kiállítás résztvevői pozitív cselekedeteket hajtottak végre, amikor a válságpszichózis ellenére a teremtő fáradalmakat választották és derűlátó iparkodással próbálták elindítani a képzőművészeti kibontakozást.

Nem vitás, hogy a megnyugtató eredményektől — a korszerű festészet és szobrászat tekintetében — még messze vagyunk, s hogy még bizakodó és előrenéző művészeink közé is sok veszélyes ellentmondás szorult. De ugyanakkor le kell szögezni, hogy a fasiszta háború pusztítása ellenére is hamar magára talált alkotó értelmiségünk és világosan felismerte tennivalóinak lényegét. Az elvek tisztázódása megindult már, ami a gyakorlatban a dolgozó magyarok közösségének remekművű kifejezését ígéri.

Bemutatónk, persze, nem tart igényt teljességre, hiszen a székesfőváros vásárlási lehetőségeinek mértéke nagyon is korlátozott, viszont még komolyabb beszerzések hiányában is hiteles beszámolót nyujt festészetünk és szobrászatunk jelen kérdéseiről. A továbbiakban e kérdések eldöntésének mikéntjéről és kezdeti sikereinek folytatásáról a Képtár egyre gyakrabban fogja tájékoztatni Budapest lakóit.

Pogány Ö. Gábor

Hajnal János: Fekvő nő

I. TEREM

Grafika

KORNISS DEZSŐ:
1. **Madaras kompozició.** — Monothypia, 24×18 cm.

BÁN BÉLA:
2. **Ülő nő.** — Tus, 27·5×20·5 cm.

MAROSÁN GYULA:
3. **Kompozició.** — Tus, 29×21 cm.

BOLMÁNYI FERENC:
4. **Vázlat.** — Tinta, 21·5×28·5 cm.

MARTON ERVIN:
5. **Kompozició.** — Tus, 43×29 cm.

BÁN BÉLA:
6. **Fésülködő.** — Tus, 32·5×23·5 cm.

ANNA MARGIT:
7. **Árva.** — Vízf. 20·5×19·5 cm.

G. SZABÓ KÁLMÁN:
8. **Csendélet.** — Vízf. 35·5×23·5 cm.

DOMANOVSZKY ENDRE:
9. **Tájkép.** — Vízf. 29·5×23 cm.

RÓZSA GYÖRGY :
10. **Üvegablak-terv.** — Vízf. 30×16 cm.

SCHALK LÁSZLÓ :
11. **Matróz és nő.** — Tempera, 23×18 cm.

CSATÓ GYÖRGY :
12. **Műteremrészlet.** — Tempera, 28×17·5 cm.

NURIDSÁNYI ZOLTÁN :
13. **Este.** — Vizf., 30·5×21·5 cm.

HANTAI SIMON :
14. **Lovas.** — Vízf., 32×23 cm.

BECK JUDIT :
15. **Szentendrei házak.** — Vízf., 28×19·5 cm.

DELI B. RÓZSI :
16. **Kukoricatörők.** — Tempera, 29·5×21·5 cm.

BIRÓ ANTAL :
17. **Önarckép.** — Vízf., 20·5×13 cm.

KASZNÁR ARANKA :
18. **Férfifej.** — Szénrajz, 37×30 cm.

BENCZE LÁSZLÓ :
19. **Ivó férfi.** — Tus, 28·5×17 cm.
20. **Didergők.** — Tus, 32×23 cm.

SZABÓ VLADIMIR :
21. **Illusztráció.** — Tus, 22·5×12·5 cm.

IVÁN SZILÁRD :
22. **Fogolytáborban.** — Tus, 23×16 cm.

KOFFÁN KÁROLY :
23. **Merengő.** — Monothypia, 23×20 cm.

SZALAY LAJOS :
24. **Lehajló lány.** — Tus, 24×18 cm.

KOFFÁN KÁROLY :
25. **Önarckép.** — Tus, 21×19 cm.

HINCZ GYULA :
26. **Asztalnál.** — Tus, 28·5×23·5 cm.

PITUK JÓZSEF :
27. **Illusztráció.** — Tus, 18·5×14 cm.

SZALAY LAJOS :
28. **Beteg.** — Tus, 28×19·5 cm.

HINCZ GYULA :
29. **Aranykor IV.** — Tus, 38×34·5 cm.
30. **Aranykor V.** — Tus, 38×34·5 cm.
31. **Aranykor VI.** — Tus, 38×34·5 cm.

Z. GÁCS GYÖRGY :
32. **Olvasó nő.** — Tus, 22·5×23 cm.

SZALAY LAJOS :
33. **Öreg asszony.** — Tus, 28×19 cm.
34. **Fürdő után.** — Tus, 23×18·5 cm.
35. **Tengerész.** — Tus, 28×20 cm.

SZABÓ VLADIMIR :
36. **Ostrom.** — Tus, 23·5×22·5 cm.

KOFFÁN KÁROLY :
37. **Női akt.** — Monothypia, 23×16 cm.

BÁLINT GYÖRGY :
38. **Ostromemlék.** — Tus, 26×16 cm.

HINCZ GYULA :
39. **Ostrom után.** — Tus, 27·5×22 cm.

Szobrok.

KERÉNYI JENŐ :
40. **Női akt.** — Bronz, 25 cm.

BOKROS BIRMAN DEZSŐ :
41. **Dr Gáspár Ervin.** — Bronz, 33 cm.

SCHAÁR ERZSÉBET :
42. **Major Máté.** — Bronz, 37 cm.

MIKUS SÁNDOR :
43. **Lánykaakt.** — Bronz, 15·5 cm.

FOLYOSÓ

Grafika

SCHALK LÁSZLÓ :
44. **Tragédiás figurák.** — Tempera, 24×18 cm.

ROZSDA ENDRE :
45. **Szürke kompozició.** — Tempera, 15×11·5 cm.

KONTRASZTY LÁSZLÓ :
46. **Tanulmányfejek.** — Ceruza, 57×39 cm.

RUZICSKAY GYÖRGY :
47. **Kovácsműhely.** — Pasztell, 28×32·5 cm.

HEGEDÜS LÁSZLÓ :
48. **Táj.** — Vízf., 57×41·5 cm.

KURUCZ DEZSŐ :
49. **Olvasó paraszt.** — Tinta, 24·5×18 cm.

PAPP OSZKÁR :
50. **Munkásfej.** — Tus, 20×14 cm.

FENYŐ A. ENDRE :
51. **Bekecses paraszt.** — Tus, 34×21 cm.

Z. GÁCS GYÖRGY :
52. **Munkás.** — Tus, 24×16·5 cm.

DURAY TIBOR:
53. **Tanulmány.** — Tus, 31×21·5 cm.
IVÁN SZILÁRD:
54. **Akttanulmány.** — Tus, 29·5×19 cm.
BENCZE LÁSZLÓ:
55. **Gond.** — Tus.
SIMON BÉLA:
56. **Vázlat.** — Tus.
DURAY TIBOR:
57. **Tanulmány.** — Tus, 33·5×24 cm.
IVÁN SZILÁRD:
58. **Menyecskefej.** — Monothypia, 19·5×14·5 cm.
BARCSAY JENŐ:
59. **Tájképvázlat.** — Szín. tus, 17×15 cm.
KOFFÁN KÁROLY:
60. **Fiúfej.** — Monothypia, 19×15 cm.
SZALAY LAJOS:
61. **Mezőn.** — Tus, 26×21 cm.
HAJNAL JÁNOS:
62. **Vázlat.** — Tus, 37×26 cm.
63. **Fekvő nő.** — Tintarajz, 41×28 cm.
HINCZ GYULA:
64. **Aranykor II.** — Tus, 25×23·5 cm.
CZENE BÉLA:
65. **Munkások.** — Szín. tus, 31×22·5 cm.
ASZÓDI WEIL ERZSÉBET:
66. **Bányászok.** — Tus, 41·5×29·5 cm.
KMETTY JÁNOS:
67. **Táj.** — Vízf., 48×21 cm.
GADÁNYI JENŐ:
68. **Lovaskompozició.** — Vízf., 33·5×23 cm.
SULYMOS S. RÓZSA:
69. **Táj.** — Vízf., 31×23 cm.
HARGITTAI PÁL:
70. **Tájkép.** — Vízf., 30·5×19 cm.
PIRK JÁNOS:
71. **Műteremrészlet.** — Vízf., 33·5×29 cm.
DOMANOVSZKY ENDRE:
72. **Templom.** — Vízf., 29·5×31·5 cm.
BASCH EDIT:
73. **Gyümölcsszedők.** — Vízf., 39×27 cm.
BÉNYI LÁSZLÓ:
74. **Domboldal.** — Tempera, 40×29 cm.
HÁY KÁROLY LÁSZLÓ:
75. **Rippl-Rónai sírja.** — Vízf., 21·5×17 cm.

KÖRTEREM

Szobrok

SZANDAY SÁNDOR:
76. **Sulykoló.** — Bronz, 34 cm.

PÁNDI KISS JÁNOS:
77. **Pihenő.** — Bronz, 17·5 cm.

BECK ANDRÁS:
78. **Férfifigura.** — Bronz, 18·5 cm.

MEGYERI BARNABÁS:
79. **Ülő nő.** — Bronz, 20·5 cm.

LAJTA ISTVÁN:
80. **Figyelő.** — Bronz, 32·5 cm.

MIKUS SÁNOR:
81. **Ülő női akt.** — Bronz, 15·5 cm.

DABÓCZY MIHÁLY:
82. **Magvető.** — Bronz, 26 cm.

VEDRES MÁRK:
83. **Kaszát kalapáló.** — Bronz, 18 cm.

KÜHNER ILSE:
84. **Lány korsóval.** — Bronz, 18 cm.

VARGA OSZKÁR:
85. **Ásó férfi.** — Bronzplakett, 18·5 cm.

SZABÓ IVÁN:
86. **Sarlós lány.** — Márványrelief, 83·5×52 cm.

Grafikák

SZABÓ IVÁN:
87. **Akttanulmány.** — Tus, 27·5×19·5 cm.

VILT TIBOR:
88. **Vázlat I.** — Tus.
89. **Vázlat II.** — Tus.

KERÉNYI JENŐ:
90. **Akttanulmány. I.** — Tus, 29×22·5 cm.
91. **Akttanulmány II.** — Tus, 32×8·5 cm.

TAR ISTVÁN:
92. **Vázlat.** — Tus, 21×13 cm.

MIKUS SÁNDOR:
93. **Fiútanulmány.** — Tus, 17×14 cm.

SZABÓ IVÁN:
94. **Vázlat.** — Tus, 21×13 cm.

II. TEREM

Festmények

ROZSDA ENDRE:
95. **Kompozició.** — Olajf., 63·5×45 cm.

TÓTH MENYHÉRT:
96. **Madonna.** — Olajf., 44×30·5 cm.

BÁN BÉLA:
97. **Alak a térben.** — Olajf., 57×76·7 cm.

VARGA FERENC:
98. **Kompozició.** — Tempera, 31·5×24 cm.

MIHÁLTZ PÁL:
99. **Csendélet.** — Pasztell, 43×32·5 cm.

ILOSVAI VARGA ISTVÁN:
100. **Kertben.** — Olajf., 58·5×48·5 cm.

BOLMÁNYI FERENC:
101. **Kompozició.** — Olajf., 82·5×65 cm.

HINCZ GYULA:
102. **Versek II.** — Olajf., 48·2×42 cm.

DELI ANTAL:
103. **Kerti pad.** — Pasztell, 39·5×34·2 cm.

KORNISS DEZSŐ:
104. **Puszta.** — Olajf., 43×32 cm.
105. **Csendélet hegedüvel.** — Olajf., 23·2×46·5 cm.

KANDÓ GYULA:
106. **Cifra tükör.** — Olajf., 49·5×58·3 cm.

BÁN BÉLA:
107. **Munkás.** — Olajf., 70×100 cm.

DELI B. RÓZSI:
108. **Akt a térben.** — Tempera, 121×86 cm.

ZEMPLÉNYI MAGDA:
109. **Lány.** — Olajf., 100×70 cm.

MAROSÁN GYULA:
110. **Vörös kompozició.** — Olajf., 62·5×48 cm.

VAJDA JULIA:
111. **Kompozició.** — Olajf., 41×33·5 cm.

LOSONCZY TAMÁS:
112. **Kompozició.** — Olajf., 99·5×70 cm.

MARTYN FERENC:
113. **Kompozició.** — Olajf., 69×49 cm.

GYARMATHY TIHAMÉR:
114. **Kompozició.** — Olajf., 99·5×77·5 cm.

Szobor

JANKOVICS JÓZSEF:
115. **Kompozició.** — Aluminium, 32 cm.

III. TEREM

Festmények

KEMÉNY ZSIGMOND :
116. **Munkásfej.** — Tempera, 36·5×26 cm.
FIEDLER FERENC :
117. **Háztetők.** — Tempera, 56×40 cm.
KELEMEN EMIL :
118. **Önarckép.** — Olajf., 59·5×67·7 cm.
BÁLINT ENDRE :
119. **Katona.** — Olajf., 90×64 cm.
DELI ANTAL :
120. **Domboldal.** — Olajf., 75·4×66·3 cm.
SIK JÓZSEF :
121. **Fekete táj.** — Olajf., 64·5×50 cm.
FARAGÓ PÁL :
122. **Tájkép házakkal.** — Olajf., 49·5×39 cm.
HANTAI SIMON :
123. **Önarckép.** — Olajf., 150×100 cm.
HEINTZ HENRIK :
124. **Téjkép.** — Pasztell, 37·5×26·5 cm.
JANCSÓ BÉLA :
125. **Hazatérő bányászok.** — Pasztell, 53·5×41·2 cm.
HALÁPY JÁNOS :
126. **Füredi sétá y.** — Olajf., 83×55·5 cm.
PERLOTT-CSABA VILMOS :
127. **Őszi gyümölcsfák.** — Olajf., 69·5×56 cm.
FENYŐ A. ENDRE :
128. **Tájkép.** — Pasztell, 61×42·5 cm.
GÖMÖRY IMRE :
129. **Selyemkendős nő.** — Olajf., 54·5×44·5 cm.
GRABER MARGIT :
130. **Szobában.** — Olajf., 58·5×29 cm.
SZENTIVÁNYI LAJOS :
131. **Kompozició.** — Olajf., 100×75 cm.
R. GÁBOR MARIANNE :
132. **Mityu a kuckóban.** — Olajf., 80×60 cm.
MODOK MÁRIA :
133. **Csendélet.** — Olajf., 37×59·5 cm.
HRABÉCZY ERNŐ :
134. **Közeledik a tavasz.** — Olajf., 40·7×33·2 cm.

Szobrok

SZANDAY SÁNDOR :
135. **Madarat tartó nő.** — Bronz, 22 cm.
SZOMOR LÁSZLÓ :
136. **Pihenő.** — Gipsz, 26·5 cm.
BORBEREKI KOVÁCS ZOLTÁN :
137. **Almaszedő.** — Fa, 72 cm.

IV. TEREM

Festmények

NÁDAS JÓZSEF :
138. **Csendélet.** — Olajf., 42×42·5 cm.
CSÁKI MARONYÁK JÓZSEF :
139. **Mustár· paprika.** — Olajf., 61×50 cm.
BENEDEK JENŐ :
140. **Virágcsendélet.** — Olajf., 98×68 cm.
SIKUTA GUSZTÁV :
141. **Csendélet kávédarálóval.** — Olajf., 73·5×46·5 cm.
KÁDÁR GYÖRGY :
142. **Csendélet.** — Pasztell, 49×36·5 cm.
DURAY TIBOR :
143. **Teherhordók.** — Olajf., 78×68 cm.
OELMACHER ANNA :
144. **Szoptató nő.** — Olajf., 69·5×59·5 cm.
BENEDEK JENŐ :
145. **Holt Tisza.** — Olajf., 98·5×68·5 cm.
PAPP GYULA :
146. **Négy emberöltő.** — Olajf., 87·5×67·5 cm.
MÁGORI VARGA BÉLA :
147. **Őszi szél a Dunán.** — Tempera, 96×62·5 cm.
KURUCZ DEZSŐ :
148. **Halászok.** — Tempera, 98×67 cm.
BARANYÓ SÁNDOR :
149. **Szülőházam.** — Olajf. 69×95·5 cm.
HAJNAL JÁNOS :
150. **Gond.** — Olajf., 79×59 cm.
FÓNYI GÉZA :
151. **Esti hangulat.** — Pasztell, 58×48·5 cm.
BAGOSSY GÁBOR :
152. **Zöld templom.** — Olajf., 59×47 cm.
DIENER DÉNES RUDOLF :
153. **Tájkép.** — Olajf., 88·5×53·5 cm.
FENYŐ A. ENDRE :
154. **Hazafelé.** — Olajf., 68·5×47·5 cm.
NOVOTNY EMIL :
155. **Őszi udvar.** — Olajf., 68×47·5 cm.
TOROCZKAI OSZVALD :
156. **Falusiak.** — Olajf., 89×79 cm.
CZENE BÉLA :
157. **Építkezés.** — Tempera, 73×44 cm.

Szobrok

BOKROS-BIRMAN REZSŐ :
158. **József Attila.** — Bronz, 16·5 cm.
BAKSA SOÓS GYÖRGY :
159. **Lenin.** — Márvány, 35 cm.

Koffán Károly: Önarckép

Felelős kiadó: dr Katona Lajos
Budapest székesfőváros házinyomdája — 99939
Felelős vezető: dr Mihalik Gusztáv

Korniss Dezső

K

1947 tovább

duplum
cloredobva

1021

Korniss Dezső: Szerb temető, 1950

Harminc év felszabadult művészete

Korniss Dezső motívumai

Korniss Dezső a magyar festészet nagy kezdeményezőinek egyike, aki az elmúlt ötven év alatt sokáig teljesen mellőzve, a társadalom anyagi és erkölcsi támogatását nélkülözve alkotott. Mindezek ellenére, vagy talán épp ezért, mindmáig a magyar avantgard művészet egyik legjelentősebb képviselője maradt.

Korniss a felszabadulás előtti magyar képzőművészet tragikus sorsú újítójának, *Vajda Lajosnak* (1909—1941) a barátja és munkatársa volt. 1935-ben együtt kezdték Szentendre környékén a népi motívumok gyűjtését. Valami mást szerettek volna csinálni, mint ami az erősen fasizálódó ország képzőművészetében akkoriban divatos és elfogadott volt. Korniss a népművészeti motívumok eredetét, szerkezetét és összefüggésrendszerét kutatta. E motívumokból (temetők keresztjei, parasztházak díszítései és építési szerkezete, a népi életformát őrző használati tárgyak stb.) igyekezett „kihámozni" az emberi létezés mibenlétéről, a természetről számára egyetemesnek és igaznak tűnő lényeget, az élet szépségeivel és poklaival együtt (lásd például a *Szerb temető* c. képét).

Ha alaposan szemügyre vesszük Korniss képeit, kitűnik, hogy az egyes elemek ritmikai játékának különös hangsúlyt szentel. Képzelőereje nincs kötve az emberi, a növényi, az állati alakok és a tárgyak életképszerű megjelenítéséhez. A perspektíva és a nehézkedés törvényeit, amelyek a hétköznapi látásmódra olyannyira jellemzőek, eleve mellőzi. A valóságból vett elemeket, motívumokat úgy egyszerűsíti alapformákká, hogy azok a lényegüket fedjék föl.

Az élénk, vidám színfoltok a gyermeki tisztaság és derű légkörét idézik. A szerves lét (növény- és állatvilág mikroszkópikus képére emlékeztető) formáinak és színeinek sokfélesége jelképesen fejezi ki az ember rendszerező és egyesítő tevékenységét.

Az 1950-es *Fuvolázó* és a *Fej — egy szűrmotívum variációja* (1968) — mindkét képet tulajdonképp önkényesen választottuk ki művei közül, hiszen bármelyiket választhattuk volna elemzésünk tárgyának — nem passzív szemlélődést, hanem *aktív részvételt* kíván meg a nézőtől.

A képeken az alapszíneknek mindössze néhány változata fordul elő, a felszín jól áttekinthető és egy tónusú. Nincsenek árnyalatok, a színek mégis élnek. Korniss e képein is több szólamban komponál, a motívumok egymáshoz való illesztésével a természet teremtő, alkotó, építő energiáit igyekszik kifürkészni, és a művészet nyelvén megragadni.

Ha Korniss Dezsőről az írást *Kassák Lajosra* való hivatkozással fejezem be, ez nem véletlen. Nem lehet elválasztani Kassákot, az írót — a festőtől, a képzőművészt a költőtől. A képzőművészre is áll az, hogy ti. kaméleonként gyakran változtatja arculatát és ezzel megdöbbenti az erényes filozófust. Nincs és nem lehet kiforrott és lezárt egyénisége, mert mindig új és új testet ölt. Ez sok vonatkozásban magyarázza az egész művészet változását, és rávilágít arra, hogy ezen a területen menynyire *hamis minden merev kategória*, már csak azért is,

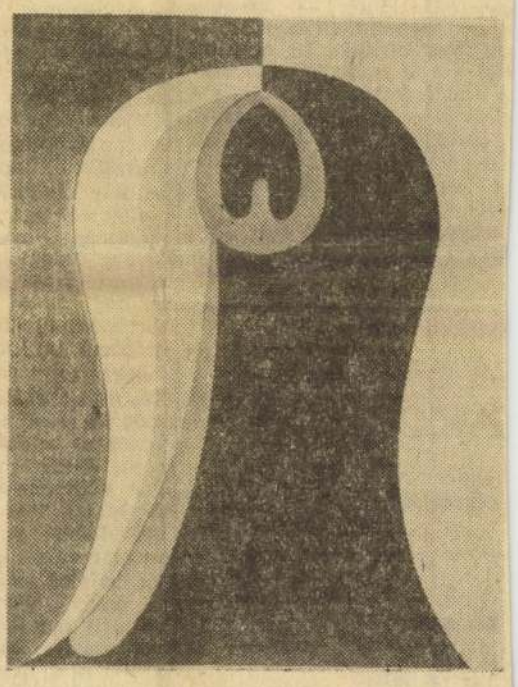

Fej — egy szűrmotívum variációja, 1968
(Foto: Menyhárt László)

mert elkerülhetetlenül kísérleteznie kell új és újabb technikák kimunkálásával.

Korniss — alkotó magányában — 68 éves kora ellenére — szellemileg mindmáig fiatal maradt. Minden érdekli, ami korunk művészeti és tudományos világában történik. Az elmúlt harminc év alatt is megesett, hogy újító törekvéseinek szelídebb változatai előbb váltak ismertté és elismertté, mint az ösztönző művek. Mindez azonban nem befolyásolta művészetét és etikai tartását. A maga útját járja, nem téve látszólagos sikerek kedvéért látványos kitérőket.

Művészi programja már indulásakor nagy távra szóló program volt, és sok vonatkozásban az maradt ma is, nem kevés tanulságot szolgáltatva korunk emberének, aki hajlamos percekig érvényes igazságok kedvéért lemondani a mindnyájunk sorsát érintő nagyobb lélegzetű és igazságértékű cselekvésekről.

(Következetes alkotómunkájáról, életművéről a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalatának a Mai Magyar Művészet sorozatában 1971-ben megjelent könyvéből — szerző: Körner Éva — és a Művészet c. folyóirat 1974/11. számából kaphatunk átfogó képet.)

Menyhárt László

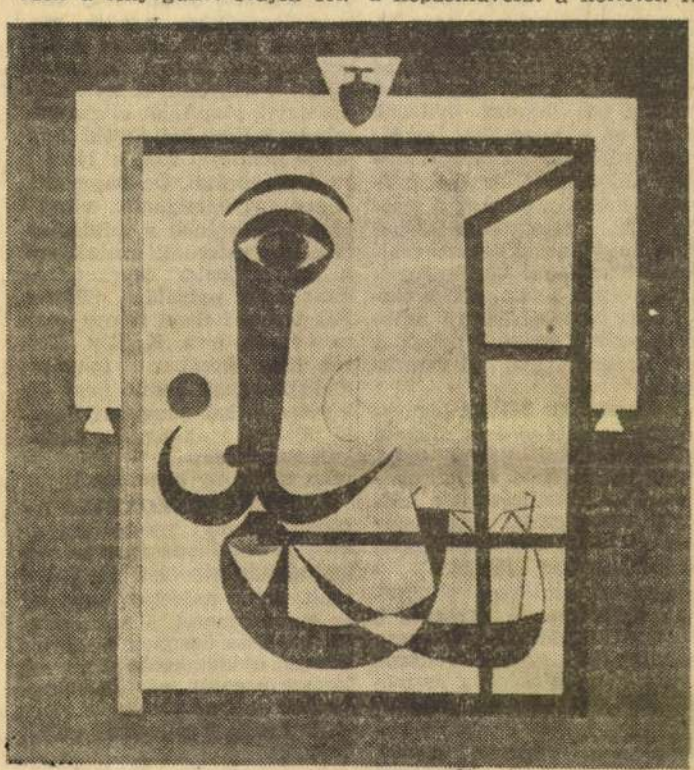

Fuvolázó, 1950

Zalai Hírlap
1976 SEP 26
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ULLÖI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-128
SAJTÓHÍRLAP

ZALAI Hírlap
Tagsámari melléklet

al mégis magas szintű kerá-
ia-bemutatót kínál. Gyö-
örködtető, s ugyanakkor a
alai valóság változásairól
ár-már egyetemes érvénnyel
alló műveket.
Gácsi Mihály szinte véletle-
ül csöppent e kiállításra, mi-
tán mindössze néhány hete
erült a megyeszékhelyre Vá-
rhelyről. *Hét grafikája* sze-
epel a mostani tárlaton, s
emcsak számra tekintélyes
t ez a kollekció, hanem —
s elsősorban — műértékét te-
intve is. Egy sokszor elkopta-
tt kifejezéssel kell esetében
viszont másoktól eltérően
eljesen jogosan — élnünk:
*zenvedélyes emberkereső mű-
ész.* Dózsa-metszetei a mű-
ond tökélye mellett nagyha-
ású felidézői a históriának,
ondor-grafikái pedig közér-
ekű gondolatok vitázó hitű
egfogalmazásai. Valamennyi
pja tagadása a grafika
lusztráló szintre való leegy-
erűsítésének, ehelyett művei
kkal inkább társadalmi he-
ületű *képzőművészeti állás-
oglalást* tükröznek, amolyan
rafikai publicisztika felé mu-
atva.
Ezért veszi körül méltán
agy érdeklődés — Németh
ános kerámiáival együtt —
iállítási anyagát. Ez egyúttal
elzi azt is, hogy felemásossá-
a ellenére mégis *nem kis ér-
ékeket* vonultat fel a tárlat.
csalódások és a tanulságok
özepette ez a szint így garan-
ia lehet egy egységesebb, a
övőben minden résztvevőt
agasabb önmérce elé állító
egyei kiállításhoz is.

T. A.

AKORLAT

föl
cégtáblát:

két t-vel

rá; recitálva
nester ablaka alatt.

szerencsénkre —
usában volt.

sikerült megismertetnie a
folklór lényegét. Kötelességé-
nek érzi, hogy tudását átadja
a fiataloknak. Szerzői estjén
is láthatunk majd olyan tán-
cot, amelyet már a tanítványai
alkották.
— Milyen érzés huszonöt
éves jubileumot ünnepelni?
— *Azon kívül, hogy múlik
az idő? Mostanában, hazafelé
menet gyakran azon bosszan-
kodom, hogy ez a séta holt idő.
Ez alatt is lehetne tenni vala-
mi hasznosat.*

P. I.

Falrészlet az Emlékmúzeumból

A Kisfaludi Strobl gyűjtemény megnyitására*

ALIG KÉT esztendővel **az**után, hogy a Göcseji Múzeum egy gazdag kiállítás keretében ünnepelte meg Kisfaludi Strobl Zsigmondnak, **Zala**egerszeg díszpolgárának a kilencvenedik születésnapját, most emlékmúzeumot nyit a mester hagyatékából. Az időközben elhunyt nagy művész végakaratának tett eleget lánya Visy Lajosné dr. Strobl Éva, amikor apja életművének a műteremben fellelhető anyagát és a pályakép visszaidézésére alkalmas dokumentumokat a zalaegerszegiek rendelkezésére bocsátotta. S mivel a zalaiak joggal büszkék szűkebb pátriájuk világhírű szülöttjére, lehetőséget teremtettek az adomány múzeumi kiállítására, állandó jellegű emlékhely kialakítására. Ez az emlékhely nemcsak arra lesz alkalmas, hogy Kisfaludi Strobl Zsigmond szobrászatáról áttekintést adjon, de arra is, hogy a korának művészettörténetével foglalkozó szakemberek itt tudományos kutatásokat folytassanak, az iratok között, a forrásanyagban eddig még fel nem tárt, de fontos adatokra bukkanjanak. Mesterünk élettörténete, működésének kiterjedése oly sok összefüggésben volt a XX. század művelődéséhez, világraszóló eseményeihez, az alkotó munka sajátos problémáihoz kötve, hogy a történelem tanulságaira figyelőket számos vonatkozásban eligazodáshoz segítheti a gyűjteményben található művészeti és iratanyag egyaránt.

A Magyar Népköztársaság kétszeresen Kossuth-díjas kiváló művészét az ország közvéleménye főként mint emlékműszobrászt ismeri. Monumentális alkotásai közül a köztudatban mindenekelőtt a Gellérthegyi Szabadság-szoborhoz kapcsolódik a neve. A felszabadulás korszakos jelentősége a pálmatartó hatalmas nőalakot jelképes érvénnyel ruházta fel, három évtizede főként ez a plasztikai motívum emlékeztet az antifasiszta harc áldozataira, az embertelenség hadigépezetének a szétzúzására, s nem utolsó sorban arra, hogy hazánkban megváltozott társadalmi körülmények között élnek a tömegek, a tartós béke lehetőségének a feltételei mellett munkálkodnak a boldogságra vágyó új nemzedékek.

A MAGYAR MÚLT legtisztelteltebb személyiségei közül többen Kisfaludi Strobl Zsigmond megjelenítő ereje nyomán élnek honfitársaink, külföldi vendégeink képzeletében. Ő készítette a budapesti Kossuth-szobor főalakját, a milleniumi emléken elhelyezett Rákóczit és Kossuthot, Szentes főterén álló Horváth Mihályt. Az egyéni vonások szerinti hasonlóság, az eszményesítés, a korszerű történelemszemlélet egyaránt érvényesül a neves elődök emlékművein. A hagyományos képzetek hirdetésével, a személyiség példamutató erényeivel.

Az emlékmúzeum kiállított tárgyai is tanúsítják, hogy az emlékműszobrásznak tartott Kisfaludi Strobl Zsigmond az intim műfajokban is rendkívül értékes, érdekes eredményeket ért el. Negyven—nyolcvan centiméteres figuráiban szellemesen mintázott mozdulatok, kifejező testhelyzetek öltöttek formát, egész alakos szobrainak körvonalai, sziluettjei sok jól megoldott plasztikai ötletet illusztrálnak. A hagyatéki kiállítás megint igazolja azoknak a nézeteit is, akik nem győzik elégszer hangsúlyozni, hogy a mester főművei között az arcmásokat tekintélyes hely illeti meg.

Köztudott, hogy G. B. Shaw milyen elismerően nyilatkozott Kisfaludi Strobl Zsigmond portréiról. A kiállított dokumentumok között olvasható a szigetország halhatatlan írójának előszava, az előszó kézirata, melyet mesterünk 1935-ös londoni tárlatának katalógusához írt, s amely Kisfaludi Strobl Zsigmondot a művészettörténet legjelesebbjei közé sorolja, mert portréi az arcvonásokban, a fejek szerkezeti felépítésében, a profilok felidézésében páratlan jellemző képességről tesznek bizonyságot.

MI MAGYAROK különösképpen is becsesnek tarthatjuk emberábrázoló remekléseit, mert karakteres arcvonásaival művelődésügyünk sok jeles fáklyavivőjéről sikerült hírt adnia az utókornak. Elég tán a kiállítottak közül László Fülöp, Pásztor János, Edvi Illés Aladár, Szakasits Árpád nevét felemlíteni, mindegyikük arcmása olyan, hogy testi megjelenésükkel együtt működésük sajátosságairól is képet kapnak. Iványi Grünwald Bélát, a nagybányai festőkolónia egyik alapítóját alighanem mindig is Kisfaludi Strobl Zsigmond szemével fogják látni a jövő műbarátai. De Bajor Gizi légies egyéniségének, vibráló idegrendszerének a felidézéséhez is mesterünk szolgáltatja a legnyomósabb érveket. Az éleselméjű pályatárs, Pátzay Pál biztos ítéletei szinte arcára vannak írva. Kodály Zoltán idős korában felrakott mellszobrának befelé néző tekintete, belső hangokat figyelő fejtartása ugyancsak Kisfaludi Strobl emlékeztetője nyomán tűnik oly ismerősnek.

A KILENCVENEGYÉVES korában elhunyt mester termékeny munkálkodásának számos maradandó alkotást köszönhetünk, olyan műveket, amelyek az emberismeret, a hazaszeretet hangján üzennek a fiataloknak, utódainknak. E művek jórésze ezentúl már Zalaegerszegről szól az ország, a világ műértőinek, a művelődő milliónak.

Pogány Ö. Gábor

*Elhangzott pénteken délután, az Emlékmúzeum ünnepélyes megnyitásán.

Korniss Dezső
Művelet. Budapest, 1974. Nr.

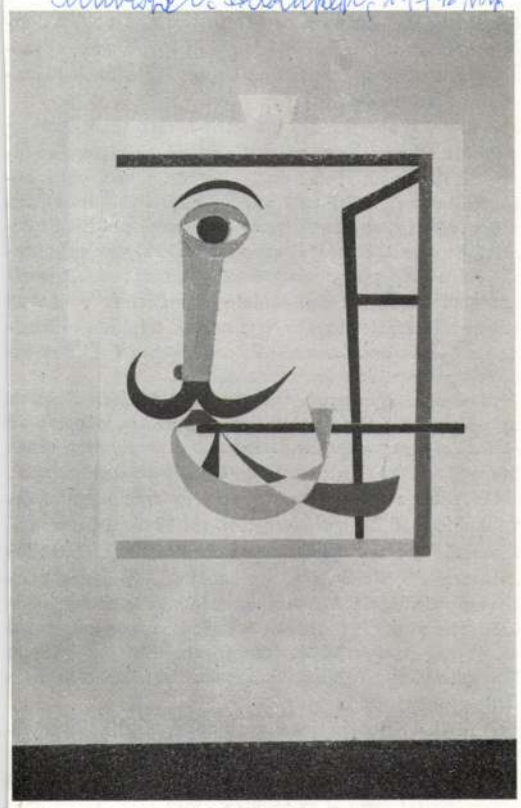

Korniss Dezső: Fuvolázó I., 1950 (fotó Szelényi K.)

kásberendezés »kedélyességét«, »kellemességét« úgy értelmezzük, mint a nyárspolgárok, tehát hogy a lakás egy miniatűr állam, ahol a tulajdonos »menedéket« talál az »élet« elől . . . Állandóan előttünk kell, hogy lebegjen a távoli perspektíva is, mely felszámolja a »sajátos« kedélyességet a művészetben is. Erre tudatosan fel kell készíteni a művészeket is, azáltal, hogy a művészet fejlődésében a hangsúlyt a művészet társadalmi formáira helyezzük."

Magyarországon a szovjet példának a követése számtalan nehézségbe ütközött. Egyrészt ki kellett alakítani a polgári műfajok formanyelve helyett az avantgarde műfajokét, másrészt meg kellett találni a közeget, a „tömeget", a tömegművészet személyi és anyagi bázisait.

Korniss pályakezdése a magyar avantgarde-ban

A magyar avantgardisták munkássága, elsősorban a külső körülmények miatt, főleg az elméleti propagandára szorul. Az orosz filmművészetről teoretikus írások jelennek meg, de már a „tömegszínház"-kísérletek, kórusrendezvények a rendőri terror könnyű zsákmányai. S a Bauhaustól kölcsönzött széria-termelés álma, mely ha megvalósul, a művészet demokratizálásának kevésbé politikus, de mégis hatásos módszere lehetett volna, minden kísérletében hajótörést szenved a tornyosuló gazdasági válságon.

A sokféle törekvés mégsem eredménytelen. Ha filmművészetet nem is sikerül csinálni, de hatására kialakul egy a modern filmmel rokon szemléletű, a kontrasztokat egyidejűleg szemléltető gazdag fotómontázsművészet, s kiélezik a fegyvertelenek fegyverét: Magyarországon felvirágzik a politikai karikatúra. Az új építészet, ha nem is valósítja meg célját, az eszményi emberi környezet megteremtését, egy sor elementáris szociális kérdést meg tud fogalmazni.

1926–28 táján felbukkan egy sereg fiatal művész, aki ebben a szellemben akar dolgozni. Köztük van Korniss Dezső, Vajda Lajos, Trauner Sándor, Kepes György, Hegedűs Béla, Schubert Ernő, Molnár Farkas stb. Formai ösztönzést mindenhonnan elfogadnak, ami túl van az impresszionizmuson és a posztimpresszionizmuson: eszközeiket a kubizmustól, a szürrealizmustól, a konstruktivizmustól, a fotó- és film-realizmustól kölcsönzik.

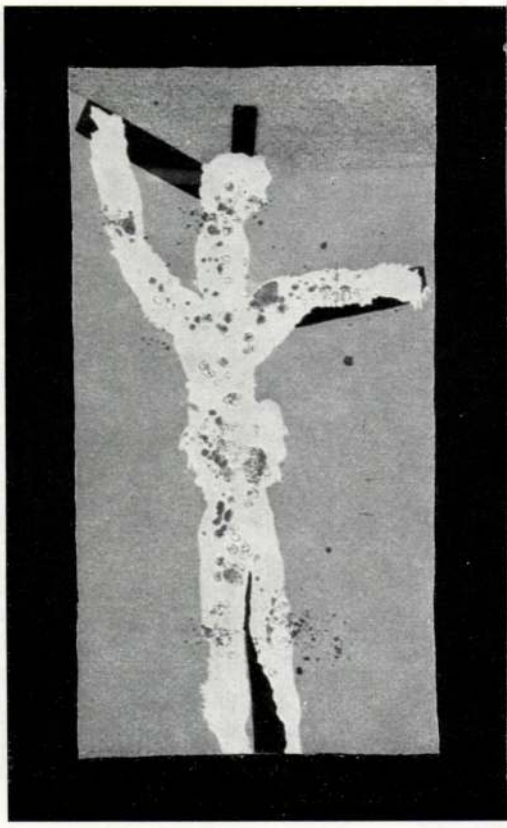

Korniss Dezső. Feszület I., 1947 (fotó Roboz)

Korniss Dezső: Ház fejjel, 1930-as évek (fotó Petrás)

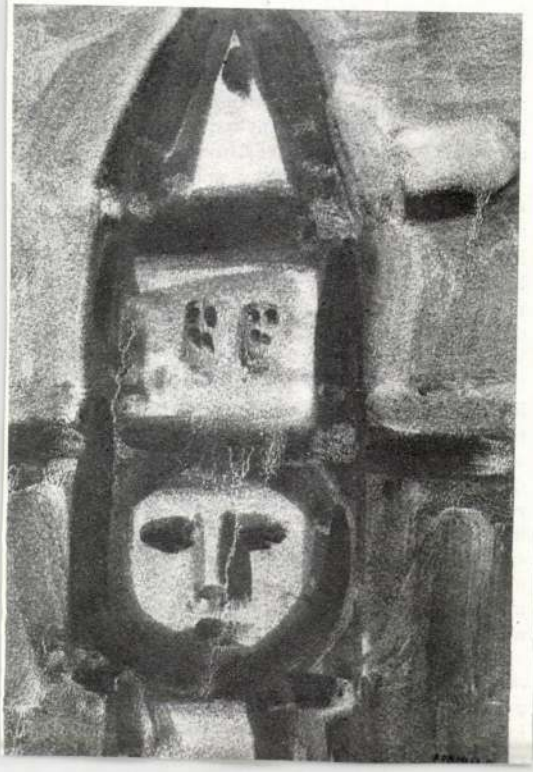

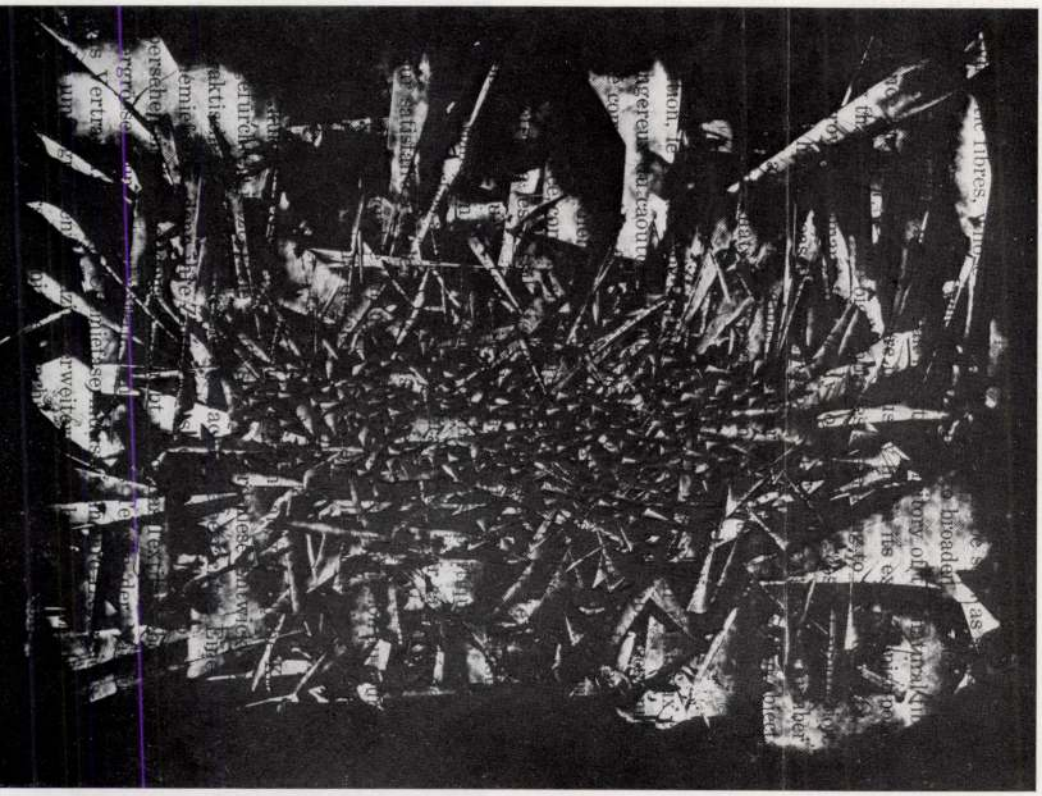

rniss Dezső: Metamorfózis, 1963 (fotó Petrás)

A dilemma a szentendrei művészet külső jegyeit is

Az esztétikai forma információ-lehetőségei

foltok. Egyes időszakokban túlsúlyra is jutnak. A kétféle forma azonban nem mond ellent egymásnak: ugyanannak a szabadságnak, az önkifejezés legbelsőbb parancsának a termékei.

A II. világháború utáni magyar művészetben némileg eltérőek a hadállások, mint a húszas évek közepén voltak. Ezúttal nem támad aktív, harcos, a közéletbe behatolni akaró művészeti avantgarde. Ilyen funkcióra nincs szükség, mert ezt betölti a pezsgő politikai közélet. A művészeti színtér azonban ezúttal sem egyöntetű. Három fő gócpontja nevezhető meg: az ,,izmus'' kategóriába sorolt mindenféle ,,modernek'', köztük Korniss Dezső is; továbbra is erejük teljében működnek a Nagybánya-követők és az ötvenes években kibontja szárnyait az ún. ,,szocreál''.

Minden hangoztatott szembenállásuk ellenére a két utóbbi csoport egy ponton azonos nézetet vallott: az elsőtől elvitatja létjogosultságát, mint amely nem képes információt közölni, nem egyéb puszta dekórumnál.

Idézzünk a korrekt, művészeti és nem hatalmi érvekkel fellépő Bernáth Auréltól, aki 1947-ben a természetelvű festészet védelmében kel síkra, élesen támadva ,,absztrakt'' ellenfeleire, ugyanakkor elismerve azok tisztes szándékait: ,,A kubizmusból az idők folyamán különféle absztrakt kísérletek sarjadtak ki, s maguknak az »avant-garde« jelzőt igényelték. Ezek az irányok lényegében egyre jobban csúsztak a tiszta dekorativitás felé . . .

A lélek talajkeresőinek, s az eligazodási vágy előretolt őrseinek képzelték magukat . . .

Van egy pont azonban, kell lennie egy pontnak, ahol a torzítás feltétlenül az absztrakcióba csap, tehát ahol a festészet lemond a látásból való származottságról . . .

Az európai művészet fordulópontra érkezett, s a 40 év nyakló nélküli formabomlasztása nem mehet a végtelenségig, mert egyszerűen nincs hova bomlania tovább.''

Ezek a sorok azért különösen jelentősek, mert nemcsak szerzőjük, hanem egy igen tekintélyes közvélemény nézeteit is tükrözik, és a vizuális közlésrendszer leglényegesebb problémáit, lehetőségeit, ill. feltételezett határait érintik.

Olyan kérdések ezek, amelyek nemcsak a teoretikusokat, de magukat a művészeket is régóta izgatják.

E téren Kandinszkij: ,,A pont és vonal viszonya a síkhoz'' című könyve 1926-ban úttörő jelentőségű volt: ő kísérelte meg először a képi nyelv alapelemeinek szisztematizálását. Vizsgálódásának tárgya a pont, a vonal, a sík, az alapszínek – ezek variációjából keletkező jelentések, amelyeket logikus egzaktsággal kísérelt értelmezni. Ez az egzaktság a Bauhaus szellemének jegyeit hordozta magán, amelynek mesterei között Paul Klee is teoretizált. Ő azonban költőibb módszert választott, mint Kandinszkij, és hasonlatokkal dolgozott: a külvilág különböző elemei és erőviszonyai bonyolult kapcsolatrendszerének mechanizmusához hasonlította a vizuális jelek erőviszonyait.

Újabban a strukturalizmus a műalkotás szemantikai és esztétikai információit különbözteti meg. Állítása szerint a szemantikai információt, a témát, az ábrázolást, a kompozíció hagyományos eszközeit könnyebb befogadni, hiszen ezek ismerős tényezők. De Moles szavaival: ,,az esztétikai üzenet eredetisége pontosan annak a véletlenszerűnek a kifejeződése, ami egy stílus keretein belül a szóban forgó képnek az értékét adja. Ez az, amit a hagyományos képzőművészeti esztétika homályos terminusaival a kép »egyéniségének«, »zsenialitásának«, »eredetiségének« stb. neveztek, s amit a rendszeres kísérleti esztétikának az esztétikai eredetiség mennyiségi meghatározásának segítségével kell pontosabbá tenni.'' A gyakorlat azonban azt mutatja, hogy a nem ,,természetelvű''festészetet puszta dekorációvá degradáló ítélettel szemben még mindig nincs megfelelő érvrendszerünk. A strukturalizmus és információelmélet mennyiségi meghatározásai nem bizonyulnak értékmérőnek.

A Korniss-mű értékelésekor is csak megközelítésekre szorítkozhatunk. A kezdő évek expanzív avantgarde kísérletei, majd a Szentendréhez fűződő, bár kibontakozni nem tudó, de lényegében szintén avantgarde periódus után most kitapogat egy olyan szűkebb

M.D.K.

Kornis

Rimbaud-illuminációi szerepelnek a Németh Lajos cikk által felsorolt -az 1945. évek utáni- időtálló müvészi alkotások között. Ezután megemliti Nyugat-Európában rendezett nagysikerü kiállitását. Picasso és Braque müvei között az amszterdami televizió mutatta be néhány alkotását.

Németh Lajos: Megjegyzések képzőművészetünk helyzetéről.
Uj Irás. Irodalmi és Kritikai folyóirat. Bp. 1961.
Október. I. évf. 8. sz. 739., 743. l.

Korais
festő

M.D.K.

Méltatás.

Frank János: Wanyek Tivadar.
Művészet, 1965. Április – 4 l. hep

Thomas
festő

Méltatás

Vadas József: Két világ határán.
MŰVÉSZET, 1970.szeptember - 35.lap

Korniss

A mentendrei műrésztelepen dolgozik

Hajdúska János: Piktosváros, Campingváros

Magyarország 1969 V. 18

Korniss Dezső
festő

Néhány lépéen Korniss Miro szellemi-
ben dolgozik ilyen az 1949-es Tücsök
lakodalom és ugyanezek 1949-es dátu-
mu Kulcs:

Németh Lajos: Modern magyar müvészet.
Müvészet, 1974. november - 8. oldal

Korniss Dezső
festő-

A művész esztétikatlag legmegoldottabb
műve a Rimbaud illuminációhoz
készített kis méretű monotypia sorozata

Németh Lajos: Modern magyar müvészet.
Müvészet, 1974. november - 8. oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss művészetének egyik legfőbb
jellemvonása, a művesség becsülete,
a formai tökély.

Németh Lajos: Modern magyar művészet.
Művészet, 1974. november - 8. oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss a szürrealista periódusa
után mindinkább a konfigurá-
ció, különösen a halligrafia felé
hajlott és a tasizmus formakörhöz
tartozó képeket festett.

Németh Lajos: Modern magyar művészet.
Művészet, 1974. november - 8. oldal

Korniss Dezső
festő

Ha beszélhetünk önálló magyar konfigurációról, úgy az Korniss-nak köszönhető.

Németh Lajos: Modern magyar művészet.
Művészet, 1974. november - 8. oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss Dezső a magyar festészet
nagy hendemeingerőinek egyike.
Sok körülmény ellene szegült, de
a művész ennek ellenére művelte
a festészetet.

Körner Éva: Korniss Dezső
Művészet, 1979. november – 8 pag.

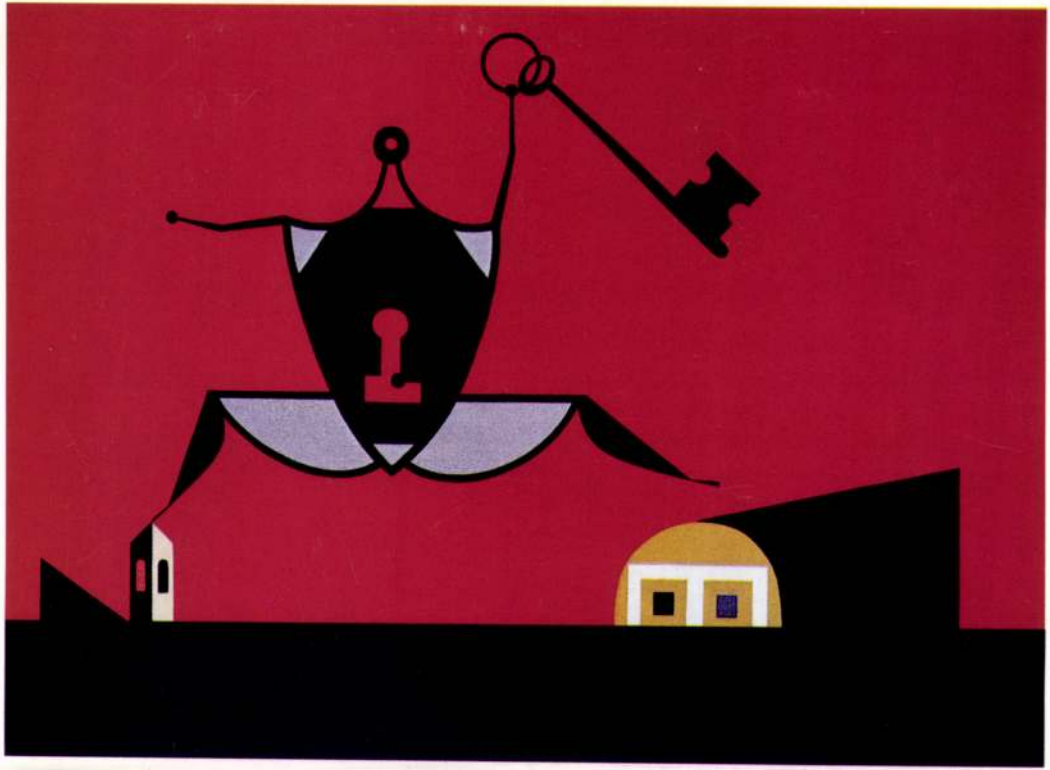

Korniss Dezső (1908–1984)
Kulcsos 1949
v. o. 60×80 cm
Kolozsváry-gyűjtemény

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Korniss Desső
festő

Korniss a szisztematikus mitológia
építés felhagyásával az u.n. szentend-
rei motivumokat továbbra is alkal-
mazza, szabad, szürreálista illetve
drámai asszociációkban.

Körner Éva: Néhány támpont a Korniss jelenség.....
Müvészet, 1974. november - 9. oldal.

Korniss Dezsö
fessö

Méltatás

Lelk Zoltán: Korniss Dezsö
Művészet, 1974. november. – 8 lap.

Korniss Dezső

festő

„L.Z.A.3." 1959.
„Kép" 1929-1930
„Bodobácsok" 1947

repro

Körner Éva: Néhány támpont a Korniss jelenség.....
Müvészet, 1974.november - 9. oldal

Korniss Dezső
festő

„Kulcsok" 1949
„Kántálok" 1964
„Csendélet asztalon" 1930-as évek } repro

Körner Éva: Néhány támpont a Korniss jelenség...
Művészet, 1974. november - 9 lap.

Korniss Derső
festő

„Kiskalligrafia" 1930-as évek
„Pajzs" 1972.
„Fuvoláró I." 1950

} repro

Körner Éva: Néhány támpont a Korniss jelenség.....
Müvészet, 1974.november - 9. oldal

Korniss Dezső
festő

„Ház fégjel" 1930-as évek.
„Festület I." 1947.
„Metamorfózis" 1963.
} repro

Körner Éva: Néhány támpont a Korniss jelenség.....
Müvészet, 1974.november - 9. oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss fotómontázsat a „Szabas csendélet"-et az „Ujszin" cimü folyóirat is reprodukálta.

Körner Éva: Néhány támpont a Kornies jelenség.....
Müvészet, 1974.november - 9. oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss is foglalkoztatja a modern film művészet, materiális fotó montázst hészet.

Körner Éva: Néhány támpont a Korniss jelenség.....
Müvészet, 1974. november - 9.oldal

Korniss Dezső

festő

A Tamás galériában rendezett kiállításon részt vett.

L. cf.: Új progresszív művészek kiállítása.
Művészet, 1974. november – 7 lap.

Korniss Dezső
festő

Korniss Dezső munkásságát az
1946 jún. 12.-ei „Világ" című
lapban Dutheo Mária méltatta

dr. d. m.: Új festő bemutatkozása.
Művészet, 1974. November. - 7 lap.

Komiss Jenő
festő

Komiss képei az „Európai iskola"
Velői út 11 számú helyiségében
vannak kiállítva.

dr. d.m.: Uj festő bemutatkozása.
Müvészet, 1974. november - 7. oldal

Korniss Derső
festő

Korniss a „Halott kátona" két válto-
zata expressziv. A művén ritka felelő-
ssiggel és dismerésreméltó szeretettel
kezeli az anyagot.

dr. d.m.: Uj festő bemutatkozása.
Müvészet, 1974. november - 7. oldal

Korniss Dezső

festő

Korniss Dezső munkásságát Pogány Ö. Gábor méltatta a Valóság-ban 1947 decemberében.

Pogány Ö. Gábor: Képzőművészeti Szemle
Művészet, 1974. november - 8 lap.

Korniss Dezső

festő

Korniss munkásságát Pernecky
Géza az 1965 szept. 2.-ai Magyar
Nemzetben méltatta.

Pernecky Géza: Korniss Dezső kiállítása
Művészet, 1974. november - 8 lap.

Korniss Dezső
festő

Korniss művészete Szentendre moti-
vumvilágához hapcsolódek. A 30-as
évek végén Vajdával és Bálinttal meg-
kísérelték a négy motívumok gyűjtését
és korszerű feldolgozását.

Perneczky Géza: Korniss Dezső kiállitása.
Müvészet, 1974.november - 8.oldal

Korniss Dersö
Jessö

Korniss Dersö munkásságot az 1946-
os jun. 9. Szabad Népben H. méltatta.

H.: Korniss Dersö kiállítása.
Művészet, 1974. november - 7 lap.

Korniss Dezső
festő

Korniss rendkívül kicsiszolt festői kultúrában. A vonalaknak ~~és~~ formáknak és színeknek leggyszerűsített harmoniája jellemzi munkásságát.

H.: Korniss Dezső kiállitása.
Müvészet, 1974. november - 7. oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss egyes művei a „Férfifeje" vagy mindkét „Bécsei" amű kompozíciója első pillanatra Picasso képeit juttatja eszünkbe.

H.: Korniss Dezső kiállitása.
Müvészet, 1974. november - 7. oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss Dezső munkásságát
méltatja Kállai Ernő az 1946
jún. 6-án megnyílt Szabad
Szóban.

H.: Korniss Dezső kiállítása.
Művészet, 1974. november - 7. oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss munkáinak középillanat-
ra szembeszökő lényeges értéke ~~[illegible]~~:
az, alakító és hifejező eszközök mives
szépsége.

H.: Korniss Dezső kiállítása.
Művészet, 1974. november - 7. oldal

Komiss Dersö
fessö

„Kulcslyuk", 1948
(repro)

Karsák Lajos: A K.U.T. fiatalgai.
Művészet, 1974. november – 7 lap.

Kornis Dersö
festö

Kollárs II 1947
(repro)

Solymár István: Kornis Dersö születésnapjára.
Művészet, 1974. november – 8 lap.

Korniss Dezső
festő

Méltatás

Kassák Lajos: A KUT fiataljai.
Művészet, 1974. november - 7. oldal

Kemmis Dersö
festő

„Kislány az ablakban" 1950.
(repro)

Németh Lajos: Modern magyar művészet
Művészet, 1974. november - 8 lap.

Kornis Dezső
festő

„Kollárs", 1947
(repro)

Pogány Ö. Gábor: Képzőművészeti Szemle.
Művészet, 1974. november - 8 lap.

Korniss Dersö
fastö

„Románcfestmény" 1949
(repro)

Körner Éva: Korniss Dersö
Művészet, 1974. november - 8 lap.

Kovniss Dersö
fessö

„Játék", 1950.
(repro)

Lelk Loltán: Kovniss Dersö
Művészet, 1974. november - 8 lap

Korniss Dezső
festő

A kb. 1937-ben festett „Hegedű és petroleum-lámpa" c. képével Korniss Dezső új a rissza-tért a formaproblémákhoz. A képet a Fő-városi Képtár vette meg.

Feljegyezte: Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974. november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss Dezső az 1943-as évben
mintán a frontról hanyott állás
után nézett és elhelyezte dett Fehete Béla
keramia műhelyében.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Müvészet, 1974. november - 4. oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss 1944 nyarán a bombázások miatt kiköltözött Szentendrére. Itt folytatta a festést, kisméretű olaj és pasztellképeket készített a művész.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974. november - 4. oldal

Korniss Dezső
festő

1944-ben kezdett Korniss Szentendrén, ~~[illegible]~~ monotypiákat csinálni, többek között a „Bei csei" c. kevert monotypia, - olajtechnikájú képet is akkor kezdetben

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974. november - 4. oldal

Korniss Dezső

Jessó

Kornist 1944 augusztus végén erőkre behívták tisztiiskolára, Március elején gyorbe vezényelték egy műszaki szaradhoz.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974. november - 4. oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss Györkőbsok viszontagság után 1945 április 4-én gyalog jutott vissza Budapestre, ahol még aznap fogságba jutott és május utolsó napján szabadult ki.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Müvészet, 1974. november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss a kicsi állomásozás alatt meglátogatott egy múzeumot, ahol sok rég ikont látott. Ez döntő élmény volt a számára.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Müvészet, 1974. november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss hatóniáshodása alatt rajzzal és irással kis feljegyzéseket készített, Egyetlen képet festett ujjal és kiskával, a halott hatóniáról.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974. november - 4.oldal

Korniss Dezső
fesső

1944 nyarán a legfontosabbak voltak Korniss számára a monotypiával való kísérletei, mert a háborús élmenyjet abban tudta leginkább kifejeni.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974. november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss több kisméretű képén keresztül
eljutott a tanszmushoz, a kalligrafá-
láshoz. 1949 tól 1954-ig kizárólag
szigorúan szerkezeles képeket festett
a Művész.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974. november - 4.oldal

Korniss Dezső

festő

„Búcsú" 1944.
„Konstrukció" 1926.
„Fuvolázó" II. 1958.

repro

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Müvészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss édesanyja 1938-ban halt meg, ezután eladták a házukat és 1939 májusában Szentendrére költöztek a művész.

Feljegyezte: Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról. Művészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

Az 1939-es év a művész számára nagyon gazdag és sokrétű volt. Újra elővette az abbahagyott régi formakereső problémáit.

Feljegyezte: Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső

festő

Korniss az 1939-es évben fejezte be végleg a Szentendrei motívumvilág-változatot.

Feljegyezte: Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról. Művészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss 1940 február 1-én bevonult katonának tartalékos kiképzésre és május körül jutott vissza Szentendré-re.

Feljegyezte: Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső
futó

Kornisst 1942 márciusában is mint behívták Harosra katonának és ott lett „repülő árbán".

Feljegyzések Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Müvészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss csapata 1942 május elején
érkezett Kuvszkba. A II. hadseregfő-
parancsnokság mint rajzolót alkal-
marta. Térképeket készített.

Feljegyzések Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Müvészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss Kurszk után különböző
állomáshelyekre került, majd már-
cius ban Kievbe jutott, ahol 1943
májusában leszerelt és hanajott
Pestre.

Feljegyzések Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss 1930 ban Párizsban volt, onnan 1931-ben tért vissza, mikoris Goldmann György-tőt levelet kapot, amiben arra kéré a művészt, hogy egy szocialista művész-csoport szervezésében vegyen részt.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974. november - 4.oldal

Korniss Dezső

festő

Az 1927-es évben a fiatal művész sok könyvet olvasott, a Bauhaus kiadványait tanulmányozta és sokat foglalkozott építészettel.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról. Művészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső

festő

Amikor Kassák Lajos a bécsi emigrációból 1926 végén hazajött, csatlakozott hozzá a művész. Ekkor jelent meg „Arsivbe" a legmodernebb nyugat-európai művészettel.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról. Művészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

1962 május 11-én nyílt meg a
Csók-galériában a „Szabadság
és nép című retrospektív kiállítás.
A művész 5 képével szerepel ezen.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső

festő

Korniss Dezső és Goldmann György
között baráti kapcsolat volt és Kor-
niss igyekezett Goldmannt az új
eszmének megnyerni.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Müvészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső

festő

Korniss 1926-ban Vácott egy ön-
archípet is festett olajjal, akkor fel-
fogásában. Ezen a képen érkezett
el a művész a valódi sziresség-
her.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974.november - 4.oldal

Kornis Dezső

festő

Kornis 1926-ban Vácott festett
önarcképére mindenki felfigyelt
és Rók Mester is méltatta.

Feljegyzés Székely Zoltán: Kornis Dezső önmagáról.
Művészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső

festő

Korniss Dezsőnek már elsőéves korában Csók István hívalasztott egy akt vagiat megvételre valamilyen ösztöndíjból.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974. november - 4. oldal

Korniss Dezső

festő

A művész modern művészettel való foglalkozása esténként a Főiskolán kívül folytatódott a Kassák által alápított Munka körben.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Müvészet, 1974.november - 4. oldal

Korniss Dezső
festő

A Kassák fele u.n. Munka körben a
résztvevők, így Korniss Dezső is a mo-
dern szocialista társadalomtudomány-
-ból kezdve minden művészeti ággal
foglalkoztak.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974.november - 4. oldal

Korniss Dezső

Jezsó

1935 nyár végén rájött Korniss, hogy Szentendre megse a legalkalmasabb ki in duló hely a számára. Át csonakarott Szigetmonostorra ahol a csend az egyszerűség fogadták.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Müvészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

1931-ben tért vissza a művész
Párizsból Elképzelései arok zoltak,
hogy a Néprajzi Múzeumot tanul-
mányozva sikeriel majd hiaboki-
tanior egymagyar gyökerű festészétet.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Müvészet, 1974.november - 4.oldal

1021 Kornis Dezső

HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

MŰVÉSZET
Budapest

Korniss Dezső

festő

Korniss 1934-ben Szentendrén talált arra a helyre ahol elképzelései megvalósítását el tudta indítani.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról. Művészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső

festő

Korniss Dezső 1935-ben május-
tól novemberig Szentendrén dol-
gozott Vajda Lajossal.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss Dezső az 1929-1930-as Tamás galériában rendezett tárlaton egy csendéletek nevezhető nagyméretű képpel szerepelt, a mű kubista fogalmazásban volt alkotva.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Müvészet, 1974. november - 4.oldal

Korniss Dezső

festő

Korniss megszerette a festészetet és beirathozott Podolni magánis-
kolájába esti tagozatra. Tanára
tehetséges nek tartalta Kornisst.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Müvészet, 1974. november 4. oldal

Korniss Dezső

festő

Korniss Podolininél dolgozott mindaddig, amíg az akadémiára nem került. Körben, 1923-ban decembertől 1924 májusig Hollandiában volt a művész.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Müvészet, 1974. november 4. oldal

Korniss Dezső
festő

Hollandiába mint gyermekkísérő
ment Korniss a Vöröskereszt üdültetési akciójával. Egy északi városba került, ahol a tenger és a halászkikötő
ihlette a művészt

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974. november 4. oldal

Korniss Dezső

festő

Korniss Hollandiában sok pasztellt készített. Sokat festett modell után és, régi holland interiőrben öreg nőket és férfiakat realisztikus modorban.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról. Művészet, 1974. november 4. oldal

Korniss Dezső

festő

Hollandiai tartózkodása idején
Korniss Dezsőre Rembrandt hatott,
bár eredeti művet keveset látott,
annál több színes reprodukciót.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974. november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

1924 májusában jött haza a
művész Hollandiából folytatta
iskolai tanulmányait és lépcsőjárt
a Podolini iskolába.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974. november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

1925 nyarán elment Korniss a Fegyvergyárba gépipari tanulónak szülei megnyugtatására, akik fiuk számára fix foglalkozást szántak.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974. november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss Dezső 1925 őszén felvételeredt a Főiskolára. A felvételi sikerült és Korniss Dezső Gách-osztályába került.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról. Művészet, 1974. november - 4.oldal

Kormos Dezső

Szürrealizmus, 1972. olaj, 60×30 cm
Zászló, 1972. 30×30 cm

Az újjáépített szentendrei régi
művésztelep, 1974. — Ősi tárlat

Koniss Dezső

Virág, 1973. olaj, vászon 26×36 cm

Az újjáépített szentendrei régi művésztelep — Őszi tárlat, 1974.

Korniss Dezső
festő

Csendélet ház és templom –
"motivummal" 1930-as évek.
(repro)

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Müvészet, 1974.november - 4.oldal.

Korniss Dezső

Dezső

1908-ban december 1-én született Korniss Dezső Berettyóújfalun (Bihar megyében).

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról. Művészet, 1974.november - 4.oldal.

Korniss Dezső
festő

A 30-as években a szentendrei művésztelepen Korniss Dezső Barcsayéval és Paizs Goebel Jenőével tartotta kapcsolatát.

Feljegyezte: Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról. Művészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

Családi hagyomány szerint a Kornissok a XVII. sz.-ban Franciaországból kerültek magyar földre, mint hugenották. A vallásüldözés miatt jöttek ide.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról. Művészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

A Korniss címerben egyszarvú ló van, hírcsefelvő hogy a Korniss nő az Unicornis-ból keletkezett.

Feljegyczte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Müvészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss Dezső édesanyja Vancsa
Mária volt. A Vancsa família
említhető a XIII. századig menőleg
vissza. Egyik ős papai bíboros volt
Romában.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső

festő

Korniss Dezső atyja 1910-ben Pesten kapott állást. Így Pestre költözött a család a Szárados-úti városi telep-lakások egyikébe. Egy szoba, konyhába.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss B éves korában egy román barátja buzdítására kezdett el rendszeresen festeni. A barátjával jártja a múzeumokat, ahol csak Paál László művei tetszettek neki.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

Fejtanulmány" 1920 körül
"Fej" 1935 } repro

Feljegyzete Szekely Zoltán: Korniss Dezső önmágáról
Művészet, 1974. november - 4 lap.

Korniss Dersö
festő

„Miska" 1954. (repro)

A lovitón.
Művészet, 1974. november.

Korniss Dezső
festő

Fej, egy szürmotívum variációja,
1968. (repro)

A lovító hátlapján.

Művészet, 1974. november.

Komin Dezső, festő

Megemlítve.

Dévényi Iván: Képzőművészeti komponensek
képzőművész. Almanach 3.
283–286.

JELENKOR, Pécs, 1973, március XVI/3.

Korniss Dezső, festő

Megemlítve.

Bodri Ferenc: Képzőművészeti krónika
Sík Csaba: Rend és Kaland 340-342.

JELENKOR, Pécs, 1973. április XVI/4.

Korniss Dezső, festő

Megemlítve.

Bodri Ferenc: Képzőművészeti Krónika.
Solymár I.: Hagyomány és lelemény....
340-342.

JELENKOR, Pécs, 1973. április XVI/4.

Korniss Dezső, Jestő

A Macskássy Gyula filmklub márc. 23-án tartja Korniss Dezső nezői estjét.

— : Pántortánc, monológ 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. márc. 23.

Korniss Dezső, Jestő

Strassbourgban állítanak ki műveiből.

↓

– : Bemutatkozik Franciaországban a pécsi galéria 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. márc. 19.

Korniss Dezső

Kalligrafia repr.

Szentendrei Festők Tárlata

Ferenczy Károly Múzeum

Korniss Dezső

Néhány támpont a Korniss-jelenség megközelítéséhez

Korniss Dezső:
„Kép", 1929–30

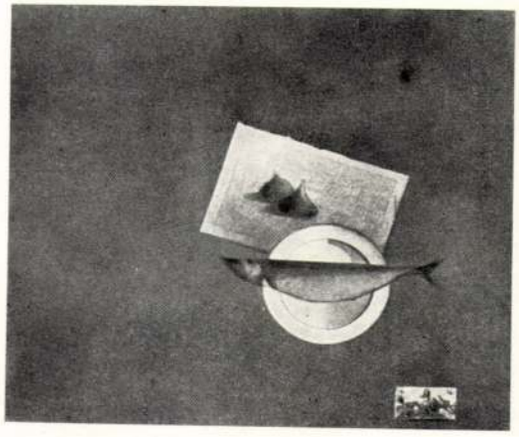

Korniss Dezső:
Bodobácsok, 1947
(fotó Szelényi K.)

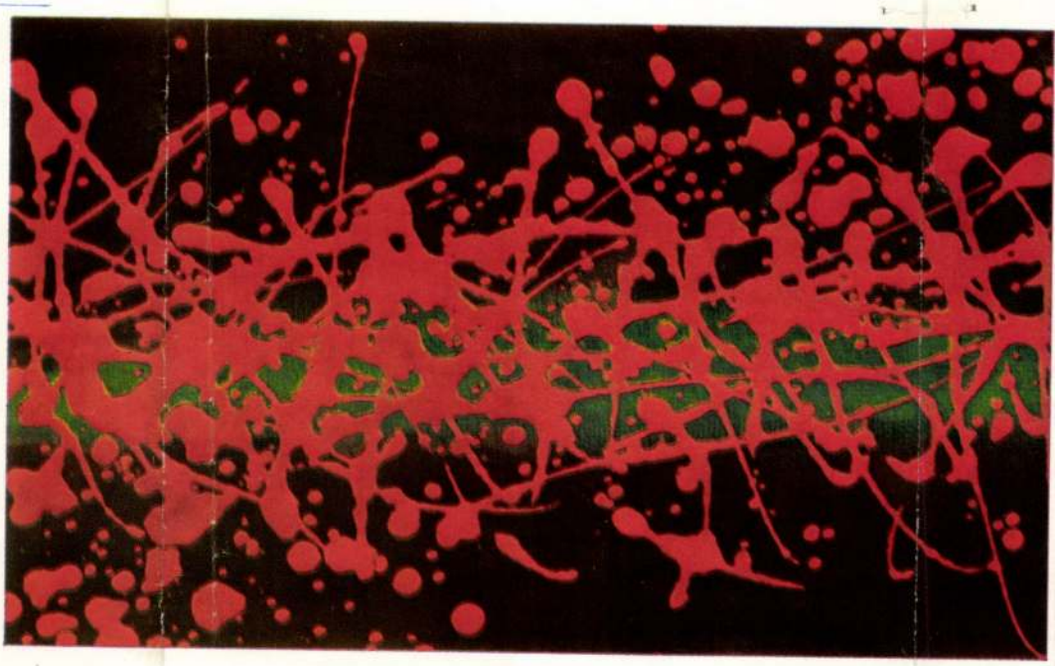

Korniss Dezső:
Kis kalligráfia, 1950-es évek
(fotó Roboz)

Korniss Dezső:
Pajzs, 1972
(fotó Szelényi K.)

Ugyanezekben az években a meglehetősen heterogén politikai baloldal minden gátló körülmény ellenére megpróbál ismét egy avantgarde jellegű művészetet fellobbantani, mely szemben a Kállai által jelzett irányzattal stílárisan antinaturalista, szemléletében nemzetközi.

Míg az egyik irány legnemesebb produktumaiban az „én" hangulati szintjén stagnált, a másik a realitás nagy távlatainak bejárását tűzte ki céljául.

Mint Kassák lapjában, a „Dokumentum"-ban (1926–27) kijelentette: „Nem művészeti folyóiratot csináltunk, hanem szociális látószögből a mai világkép keresztmetszetét igyekeztünk megrajzolni." S míg az egyik tábor művészei előkelően antipolitikusak, ők az adott magyar szituációra vonatkozólag kijelentik: „Mindent tagadunk, minden mozdulatunk maga a tiltakozás."

A szemléleti polaritásból származó műfaji problémák

A „vissza a naturához" mozgalom a hagyományos műfaji formákat is visszaállítja. A tízes évek kevés vívmányát is felszámolják, a XIX. századot veszik példaképül, s legmagasabb szintre a táblakép-festészetet helyezik – mint olyant, amely a polgári igényeket a legmaradéktalanabbul kielégíti.

Az avantgarde zászlóvivői – itt a front Kassáktól Bortnyikon, Hevesyn át Tamás Aladárig húzódik – semmiképpen nem a polgári pszichét és otthont, hanem a tömegeket akarják művészettel ellátni. És a cél kettős: esztétikai és politikai.

A példákat a korai szovjet művészet szolgáltatja, indokolt tehát, hogy a már Moszkvában élő Mácza János 1928-ban elhangzott szavait idézzük: „a termelési viszonyok gyökeres megváltozása esetén nemcsak a stílus, hanem a művészet műfaji tagolódása is megváltozik", és előtérbe kerülnek azok a műfajok, amelyek a legszélesebb tömegeket pszichológiailag és gondolattilag a legaktívabban képesek befolyásolni. Ilyenek „a tömegszínház, a proletárünnepek, a termelést és a családi életet ábrázoló dokumentáció tömeges előállítása, fotó, film, nyomdai sokszorosítás útján" – és természetesen az építészet, eszmei és architektonikus struktúrájának megfelelő dekorációval, mely semmi esetre sem lehet „a régi értelemben vett illuzionisztikus táblakép a maga polgári individuális-analitikus realizmusával". . . . „Le kell szoknunk arról, hogy a la-

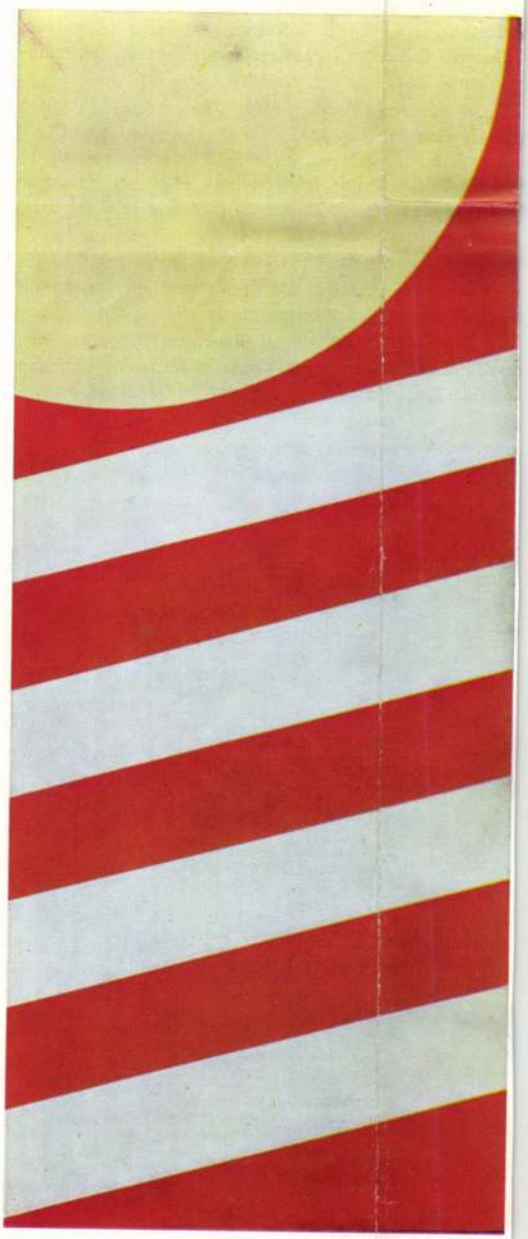

1021

Néhány támpont a Korniss-jelenség megközelítéséhez

örner Éva

Korniss Dezső: Kulcsos, 1949 (fotó Roboz)
Korniss Dezső: Kántálók, 1946 (fotó Szelényi K.)
Korniss Dezső: Csendélet asztalon, 1930-as évek (fotó Szelényi K.)
Korniss Dezső: L. Z. A. 3., 1959 (fotó Szelényi K.)

2

Laikusok és művészek között kell lennie valamiféle közös erületnek, amelyen a kölcsönös közeledés lehetséges, ahonnan önök sem fogják majd mellékes ügynek tekinteni a művészt.

. . . a művész javára kell írnunk, ha az őt éppen érintő elenségvilág jelenlegi stádiumát úgy látja, mint ami időben és térben korlátozva van, mégpedig teljesen esetleges módon. Túlságosan is lehatároltnak látja ezt a világot z ő mélyebb meglátásaihoz és fogékony lélekkel átélt elfedezéseihez képest . . .

Vagyis a művész mikroszkópiával foglalkozik? Történelemmel? Paleontológiával? Csak hasonlatképpen, csak mozgékonyság értelmében . . .

Ott, ahol minden időbeli-térbeli mozgás központi szerve, evezzük akár az alkotás agyának, akár szívének, minden unkciót ösztönöz: ki ne szeretne művészként ott lakozni? . . . De nem mindenkinek kell okvetlenül odáig hatolni! Mindenki menjen arra, amerre szíve dobogása küldi. Így a maguk idején teljességgel igazuk volt tegnapi ellenlábasainknak, az impresszionistáknak, hogy a mindennapi jelenségek gyökérhajtásainál, aljnövényzeténél időztek. Minket azonban mélyebbre hajt dobogó szívünk, le az ős-mély felé.

És bármi sarjadjon is ebből az ösztönből, és nevezzük akárhogy, legyen álom, eszme, fantázia, csak akkor lehet teljesen komolyan venni, ha a neki megfelelő művészi eszközökkel párosulva maradéktalanul művé lesz. Akkor ezek a kuriozitások realitássá válnak, a művészet realitásaivá, amelyek valamelyest tágabbá teszik az életet, mint az átlagosan látszik . . .''

PAUL KLEE, 1924
Tandori Dezső fordítása

Előzmények

A magyar helyszín 1925–26 táján már meglehetős tisztán kirajzolódott. Kállai Ernő 1925-ben megjelent könyvében az „Új magyar piktúrában'' a tízes évek avantgarde mozgalmának utóéletéről kimondja az ítéletet. Ő fedezi fel első ízben a végzetes nosztalgiát Nagybánya, ill. a magyar impresszionizmus iránt, s ezzel annak a provinciális szemléletnek a születését, amely később a „magyarkodás'' veszélyes útjára tévedt: Uitz követői – Kállai szavaival – „békés polgári festők, kik legmerészebb nekilendüléseikben sem jutnak túl a modelles rendezéseken. Ez azért van nagyon rovására a képnek, mert a forma igenis illetéktelen magatartást tanúsít, amennyiben derék naturalista környezetábrázolásaira a hazai táj- és fajkultusznak valami hamis pátoszát erőszakolja''.

4

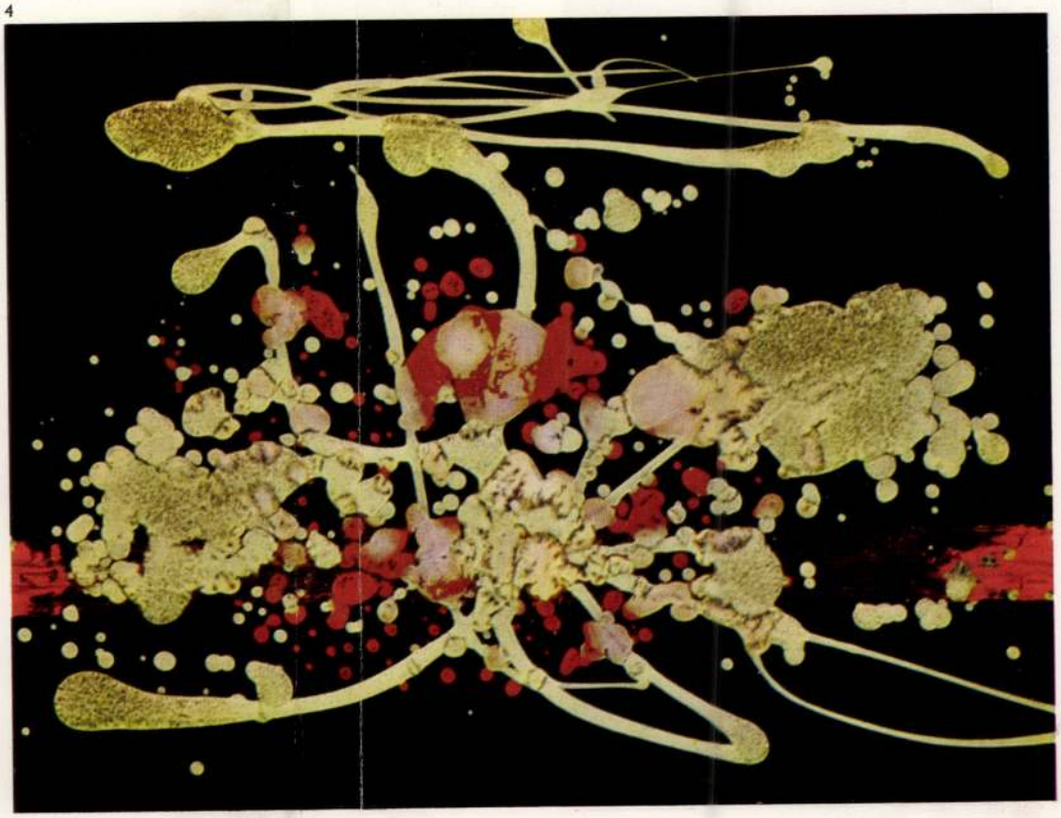

KORNISS DEZSŐ

62.

62. ▲
Korniss Dezső (1908-1984)

Ház, alak, hal
Tempera, ceruza, papír 36 x 20 cm
Jelzés nélkül
Kikiáltási ár: 600 000 Ft

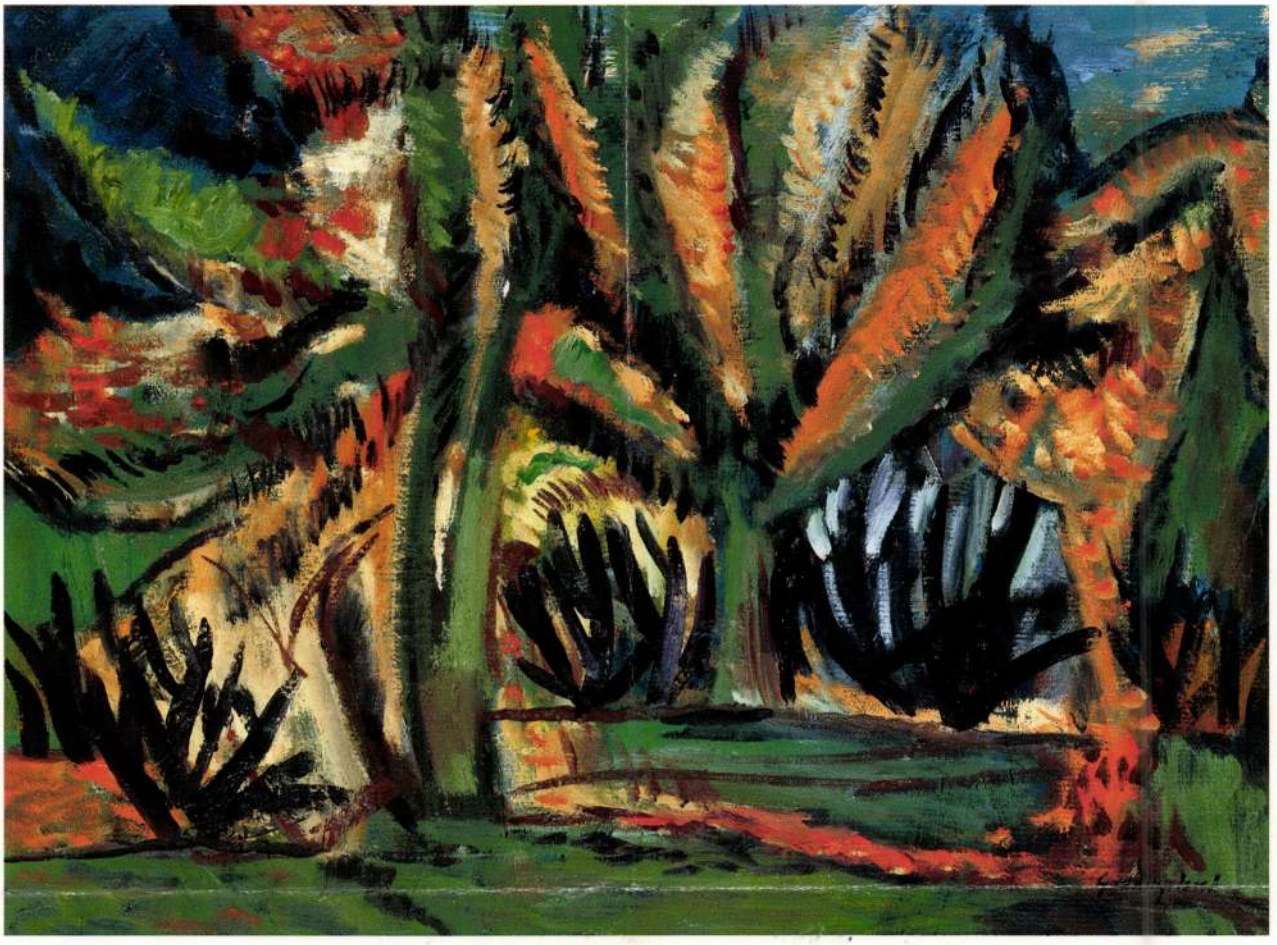

61. ▲
Gadányi Jenő (1896-1960)

Fák és fények
Olaj, vászon 60 x 80 cm
Jelezve jobbra lent: Gadányi Jenő
Kikiáltási ár: 650 000 Ft

KORNISS DEZSÖ

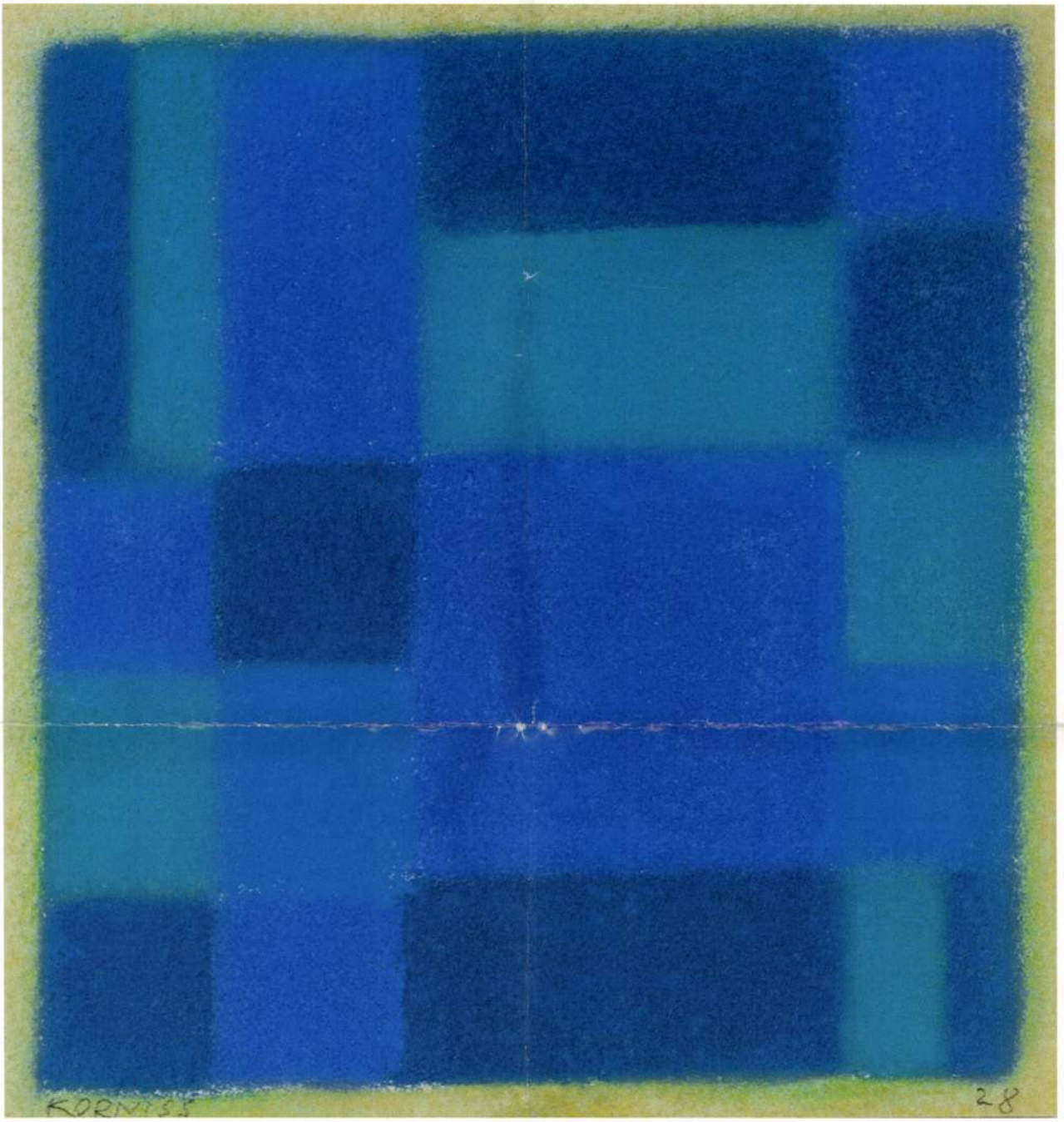

149.▲
Korniss Dezső (1908-1984)

Geometrikus kompozíció
Pasztell, papír 16x15 cm
Jelezve balra lent: Korniss , jobbra lent: 28., hátul: Korniss D 1928
Kiállítva: Korniss Dezső kiállítása Magyar Nemzeti Galéria 1980. 8. tétel
Reprodukálva: Hegyi Lóránd: Korniss Dezső. Bp. 1982. III. színes tábla.
Kikiáltási ár: 500.000 Ft

150.

150.◄
Anna Margit (1913-1991)

Bocaccio
Ceruza, vászon 34,5x22,5 cm
Jelezve középen lent: Anna Margit
Kikiáltási ár: 160.000 Ft

151.▼
Bálint Endre (1914-1986)

Eltévedt lovas
Tus, karton 17x21 cm
Jelzés nélkül
Kikiáltási ár: 150.000 Ft

151.

KORNISS DEZSŐ festő
Beszterce, 1908

1925-29-ben Csók István és Vaszary János növendéke volt a Képzőművészeti Főiskolán. 1930-31-ben párizsi tanulmányutat tett, majd hazatérve Kassák Munka-körében és a Szocialista Képzőművészek Csoportjában tevékenykedett. 1934-től Vajda Lajos társaságában Szentendrén dolgozott, Bartók szellemében keresve a népi kultura festői metamorfózisát. Felszabadulás után az Európai Iskola tagja, ennek keretében rendezi meg első gyüjteményes kiállitását 1947-ben. Önálló kiállitása 1965-ben Székesfehérvárott volt, ugyanitt nagyobb anyaggal szerepelt a szentendrei művészek reprezentativ tárlatán 1969-ben. - A népművészeti alapozásu szentendrei szürrealizmus derüs, játékos hangu képviselőjeként indult, ujabban fejlődése a non-figuráció és a kalligráfia felé halad. Művészetének legfőbb jellemzője a müvesség becsülete, mügond, mesteri kompozició, formatisztaság minősiti minden alkotását. Képzőművészetünkben jelenleg ő képviseli a legmagasabb művészi szinten az absztrakt piktura uj irányait.

1965 SZEP 1-11

KIÁLLÍTÁSI NAPLÓ

1021

Korniss Dezső

Ez a kiállítás gyűjteményes áttekintést ad Korniss Dezső majd négy évtizedes munkásságáról, de az 1959-es termés dominál. A művész egy gyermekkorában — 14 éves volt akkor — festett nagyvonalú tájkép-akvarellel mutatkozik be a tárlaton. Érett művésznek is dicsőségére válnék ez a kis kép. A *Fiúfej* (1935) még egyik képviselője a figuratív korszaknak és az 1948-as keltezésű szürrealisztikus alakok vezetnek a későbbi — absztrakt — „kalligráfiákig". Korniss Dezső kalligráfiái a távolkeleti képírásokra emlékeztető, szeszélyes, kacskaringós vonalakból összeállított festmények. A művész eljárása a „csurgatás", festékanyaga a lakk, vagy a lakkzománc. Korniss következetes. A lakkfestés is Távol-Kelet művészetére utal, gondoljunk csak a kínai, japán, vietnami, vagy az indiai művészetre. A Korniss-féle kalligráfiák legtöbbje megtartotta a lakk kétféle, ősi színét, a feketét és a vöröset.

Zománclakkot más is használ, Korniss technikái a csurgatás, „törlés", a sgraffito-szerű „kaparás", vagy az, hogy a szűz papír helyébe szedett, nyomtatott szöveg lépett — külföldön sem, itthon sem újdonság. Láttunk már ilyesmit a magyar festészetben, még inkább a grafikában — például — a könyvcímlapokon is.

Korniss Dezső munkáinál azonban az a *döntő*, ahogyan csinálja. Ő már akkor is festett lakkal, amikor még nem volt divat. Technikája tökéletes. De ez keveset mondhat, mert ezt a megállapítást néha lekicsinylő értelemben is szoktuk használni. Korniss festésénél egyedülálló, hogy a néző — vagyis a műalkotás passzív részese — érzi a kép fogantatásának és születésének áhítatát. Itt azt a pillanatot is érzékeljük, amikor a festék érintkezik, találkozik az alappal. És — nem éppen tudományos fokú megállapítás, de való igaz — milyen *szépek* Korniss festményei! Derűs, vidám színeket látunk magunk körül — nevezzük a nevén —, optimista képeket. Mögöttük áll egy hosszú, céltudatos, szigorú etikus művészpálya összes tanulsága, végtelen artisztikus *érzékenység*, és *raison*. Laza futamok összessége — *mégis szilárd* a kompozíció.

Ezeken a képeken nem kell a látott világ nyomait, vagy az álmok tudat alatti emlékképeit keresnünk, de misztikus, titkos jelentést sem. Színt, kompozíciót: *képet* jelentenek Korniss kalligráfiái. Az *Atom* — gomba alakú felhőjével — és a *Metamorfózisok* ciklusa előkészület későbbi, nagyobb festményekre. Itt a figuratív jelleg is helyet kapott.

Korniss Dezső non figuratív művei ritkán kaphattak falat a tárlatokon. De Korniss a magyar művészet egyik legsúlyosabb — és tekintélyes — alakja. Ennek a tehetségnek helye van a magyar képzőművészetben, eredményeire szükségünk van. Ha másutt nem is, legalább — mint már volt rá példa — modern épületeinket díszítő, sőt kiegészítő murális (mozaik, freskó) műfajokban.

(A kiállítást a *Székesfehérvári Múzeum* mutatta be.)

Alkalmazott grafika

Négy fiatalember, kiadóknál és nyomdában dolgozó tervezők — nyomdászok —, könyvborító- és plakátterveiket állították ki a *Kossuth Nyomdában*. Ezek a művészek a nyomda izgalmas atmoszférájában élnek, tehát műfajukban a tipográfia *közvetlen* inspirációját kamatoztathatják — hiszen az alkalmazott grafikában *főszereplő* a betű.

Mayer Gyula és *Szabó Árpád* tisztán betűkből, és a századforduló nyomtatványai közül látszólag szeszélyesen kiragadott képekből alkotnak montázst, művészi alkatuknak megfelelően: *Mayer* hűvösen, *Szabó* szenvedélyesebben. Mindkettejük munkájának legfőbb erénye, hogy el tudják kerülni az archaizálást, a régies acélmetszeteket csak nyersanyagnak tekintik. Játékosan, némi iróniával komponálnak belőlük modern grafikát.

Fekete József és *Pécsi Gábor* „hagyományosabban" modern. Az ő grafikájukban teljesebb jogokat élvez még a rajzolás, a képzőművészet. Ők akkurátusan megrajzolják, megfestik a betűket, *Pécsi* az emblémáinál a betűtervezéshez hasonló feladatokat old meg.

A terveken kívül számos kivitelezett, már kinyomott grafikát is találunk. Közülük megemlítem *Szabó* címlapját (*Magyar Grafika*), *Mayer* plakátját (*János ünnepély*) és *Pécsi* egyik munkáját, *Az ember tragédiája* német kiadásának könyvborítóját.

Frank János

ÉLET ÉS IRODALOM
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Hol vagy, ó, zsüri?

Talán egy szót sem érdemel, De azért mégis van, kit érdekel" — no nem az, hogy az idézett dalszöveg szerzője hány órakor ébredt fel reggel, s hogy — bár nagyon sok dolga volt neki — mindent elvégzett rendesen, de még az sem, hogy délután nagy változás történt életében, nevezetesen: szíve álmot szőtt; ami, ha meggondoljuk egy szívtől akár költői metaforának, akár anatómiai jelenségnek tekintjük, elég szokatlan tevékenység (de ne legyünk kicsinyesek, a szívnek, mióta ezt a kommersz-költészetet kitalálták, a dalszövegekben mindig muszáj valamit csinálnia), hanem ez az egész nagy magyar sláger-irodalom, amelyből tanulságos kis csokrot gyűjtött össze *Sz. Szabó László* egyébként is figyelemreméltó tanulmánya a legutóbbi **ALFÖLD**-ben.

Mondják, a táncdalokban a szöveg nem fontos, hisz a táncoló csak a dallamra, meg a ritmusra figyel. Ámde: a modern lélektan már rég megállapította, hogy az ember tudatát olyan szövegek is erősen befolyásolják, amelyeket — jóllehet nem figyel rájuk — sokszor és kitartóan ismételnek neki. (A lélektannak ezt a tudományos megfigyelését kitűnően fel is használja már Nyugaton a reklám, meg a minden fajta propaganda. Az alvás közben folytatott nyelvtanítás, amellyel a Szovjetunióban is eredményesen kísérleteznek, azt hiszem, ugyanerre a tudományos felfedezésre támaszkodik.)

Nos, lássuk: mire neveli a fiatalokat a maga gyakoriságánál és elterjedtségénél fogva nem lebecsülhető hatású hipnopedagógiai módszerével a táncdalok dalszövege?

Először is: a régi jó holdfény-romantikára, a régi jó bécsi operett eszközeivel, ékes magyar nyelven (Példáink mind Sz. Szabó „gyűjtéséből' 'valók): *„Hóbortos este volt, / Még fenn a hold is elhajolt, / És botladozva bandukolt az égen. / Hóbortos este volt, / Úgy udvarolt, hagy átkarolt / És súgta volt, e percet várta régen.*

Továbbá: ugyanerre, némileg modernebb és még ízlésesebb fomában: *„Csípj belém! / Jaj, csak jó erősen csípj belém! / Mert én nem tudom, hogy / Álom-e még, amíg súgsz, / Vagy már valóság. / Mindenesetre csípj belém! / Attól tán magamhoz térek én. / Óh, hogy elpirultam, arcom oly lángolva ég, / Akár a rózsák /*

Azután: önzetlen szerelemre: *És akkor jő sok-sok új probléma, / Mi kéne, Wartburg, vagy tán Pobjeda, / S benne a férfi, kire örömmel nézni /*

Végül: korszerű életérzésekre: *„Jó jazzra önfeledten táncolok, / Csau színű ruhám félkonfekció, / Mégis mindig hódító / Dürrenmatt-ot olvasom, / Tündéri kis Skodáról álmodom.../ Nem giccses románc, ha fellángolok, / En modern lány vagyok!/*

★

Köztudomású, hogy nálunk minden „közfogyasztásra kerülő" könnyűzenei terméket külön erre a célra rendszeresített zsüri bírál felül, abból a szempontból, hogy ezek a termékek legalább a minimális esztétikai, erkölcsi, ízlésbeli követelményeknek megfeleljenek.

Mindenesetre: csípjenek belém, ha ezek után tudom, hol húzódhat ez a minimális színvonal-határ.

— i—z —

Feledékenység?

Minden évben kíváncsian lapozom fel lányom tankönyveit. Idén már a nyolcadikos tananyagot futottam át így. Történelemből most a második világháborút kell tanulniok. Azt az időszakot, melynek hatását még ők, a tizenhárom évesek is érzik. Éppen mostanában emlékezett meg a világ a Hirosimára ledobott amerikai atombomba tragédiájáról. A nyolcadikos általános iskolai történelemkönyvben az emberiségnek erről a katasztrófális eseményről egyetlen szó sincs. „A háború befejezése" című szakaszban mindössze a következő hat mondatot találjuk: „A Szovjetuniónak 1941 óta állandóan tartani kellett a japán támadástól. 1941-ben Japán megtámadta USA és Anglia gyarmatait. A háború ezzel Ázsiára is átterjedt. 1945-ben a Szovjetunió is hadiállapotba került Japánnal, s Mandzsuriában szétverte a japán seregeket. 1945. szeptember 2-án Japán is feltétel nélkül letette a fegyvert. Ezzel a második világháború Keleten is befejeződött."

Akármilyen hihetetlen is, a nyolcadik általános részére készült tankönyv szerzőinek sikerült a XX. század legszörnyűbb mementóját egyszerűen kitörölniök a történelemből. Magyarországon a nyolcadikosok, akik hat évvel később születtek, sohasem fogják megtudni, hogy 1945 augusztusában Hirosimában percek alatt megsemmisült egy egész város? Ha csak

Korniss Dezső

(bán)BÁN ANDRÁS: Korniss kapcsán. = Magyar Nemzet, LIV.évf. 4.sz. 1991.január 4. 4. p.

Bp., Fészek Galéria, Tisztelet Korniss Dezsőnek c. kiállitás

Kat.van.

Gyüjtő [Art Collector], Budapest, 1

Herman Ottó Muzeum Évkönyve [Yearbo

kolc, 1957-

A Hét [The Week], Budapest, 1890-19

Iparmüvészeti Muzeum Évkönyve [Year

Arts], Budapest, 1954-1971

Literatura [Literature], Budapest,

Korniss Dezső

Frank János: Tisztelet Korniss Dezsőnek.
Élet és Irodalom, XXXV. évf.1. sz.
1991. 13.p.

Mt.Bp, Fészek Galéia, Tisztelet Korniss
Dezsőnek c. kiállitás

Kat.van.

KORNISS Dezső

KOLOZSVÁRY Ernő: Jegyzetek Korniss Dezső képeihez.
= Műhely, 1990 különsz. 89 - 90. p.

BÉL Mátyás: Az ujkori Magyarország földrajzi-történelmi ismertetése : Komárom vármegye. Tatabánya : József Attila m. Kvt., 1989

KORNISS DEZSŐ

KÖRNER Éva

Korniss Dezső, Bp, 1971. Képzőmüvészeti Alap, 5o lap, 16 cm. /Mai magyar müvészet/

színes címlapkép, 2 fehér-fekete szövegközt. és 16 színes kép

Közli a fontosabb iredalmat. és a színes képekhez elemzéseket

KORNISS Dezső

KESERÜ KATALIN: Képzelt kiállítás az ötvenes évek magyar művészetéről.= Jelenkor, XXXIV.évf. 3.sz. 1991 281-282.

Rablók és pásztorok, Korniss Dezső kiállítása • Hatvan, 1978
KOVÁCS ÁKOS, KORNISS DEZSŐ, NÉMETH LAJOS • fotó: Makky György

A.E. BIZOTTSÁG • Vajda Lajos Stúdió, 1981 • fotó: Pácser Attila

Múló rosszullét • Szirtes János performance-a • Kertészeti Egyetem, 1981
SZIRTES JÁNOS és a MANÖKENEK • fotó: Makky György

Hajdu István

A FÖLFIRNÁJSZOLT EMBER

Miután első installációjával, a fenti világgal, a mennyel elkészült, s mert bemutatni nem tudta senkinek, ezért hát konceptuális munkák kiötlésével, majd minimal-performance-ok megtervezésével töltötte idejét. Aztán szemére tolta kalapját, elszenderedett, s szemhéja mögött földerengett az apokalipszis.

Ha a föld Isten kalapja, ki lehetett vajon kalaposa?

Kicsoda, s miből ványolt? Kicsoda, és miből nemezelt; kicsoda és miből szőtte a selymet (a bokréta-tartó szalagot); kicsoda és miből vágta ki és cserzette meg a bélésbőrt, mely a filccel és az isteni homlok-tarkó-halánték lepedékkel nagyszerü zugolyt

FŐVÁROSI KÉPTÁR
A BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM
KISCELLI MÚZEUMÁBAN

III., Kiscelli utca 108. · Telefon: 250 0304

GAZDAG GYŰJTEMÉNYÉBEN
A XX. SZÁZAD JELES
MESTEREINEK KIEMELKEDŐ
ALKOTÁSAI LÁTHATÓK.
A TEMPLOMTÉRBEN MAGYAR ÉS KÜLFÖLDI
KORTÁRS MŰVÉSZEK KIÁLLÍTÁSAI
TEKINTHETŐK MEG.
ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁS: VÁLOGATÁS
A XX. SZÁZADI GYŰJTEMÉNYBŐL

LÁTOGATHATÓ:
ÁPRILIS 1 - OKTÓBER 31. KÖZÖTT 10-18 ÓRÁIG,
NOVEMBER 1 - MÁRCIUS 31. KÖZÖTT 10-16 ÓRÁIG.
MEGKÖZELÍTHETŐ:
A MARGIT-HÍDTÓL A 17-ES VILLAMOSSAL,
A BATTYHÁNY TÉRRŐL A 60-AS,
A KOLOSY TÉRRŐL A 165-ÖS AUTÓBUSSZAL.

SZŐNYEI GYÖRGY

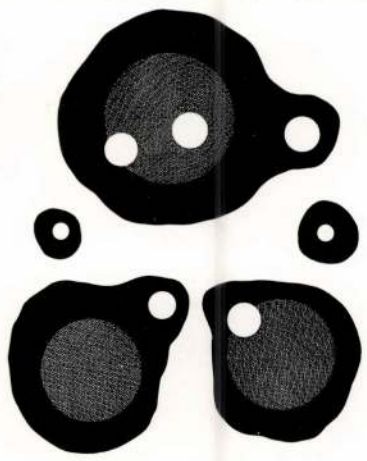

"DROPS"
C. KIÁLLÍTÁSA

1994. JANUÁR 22–FEBRUÁR 12.

GALÉRIA
NOTI
GALLERY

BUDAPEST, V.,
APÁCZAI CSERE JÁNOS UTCA 5.

NYITVA:
K, SZ, CS: 10–13.
P: 11–16, SZO: 10–13

AZ ADAKER KFT. A VHS VIDEOKAZETTÁK ELSŐ MAGYARORSZÁGI GYÁRTÓJA.

EXXEL KAZETTÁINK MINŐSÉGE A LEGKÉNYESEBB IGÉNYEKET IS KIELÉGÍTI.

ÁRUK A MINŐSÉGI KAZETTAPIACON A LEGKEDVEZŐBB.

ÜZLETÜNKBEN TELJES VÁLASZTÉKBAN KAPHATÓK

CSOMAGOLT KAZETTÁK 120 PERCTŐL 240 PERC HOSSZÚSÁGIG.

MÁSOLÓKNAK AJÁNLJUK BULKWARE KAZETTÁINKAT 10 PERCTŐL 150 PERCES HOSSZIG.

FOGYASZTÓKAT ÉS VISZONTELADÓKAT EGYARÁNT KISZOLGÁLUNK.

ÜZLETÜNK CÍME: BUDAPEST IX., BOKRÉTA U. 31. ■ TELEFON: 215 8775, 215 9557

KORNISS Dezső

KORNISS Dezső

LUKÁCSY Sándor: Miért szeretem Kornisst a festőt? = Alföld, 36, 1985, 1. 95–96.

KORNISS Dezső

HEGYI Lóránd: Bartók zenéje és Korniss festészete : Korniss Dezső kiállitása Szentendrén. = Katarzis 1985 (1985) 77 - 86. E

Szentendre : Művésztelepi Galéria, 1985?

a nőt. Mély technikai problémák megoldása itt minden fény- és színfolt, mely a legteljesebb harmóniában olvad össze szerves egésszé. Az ablakon beszűrődő napsütés fehér függönyökön áttörő lágy fénye széjjelszóródik a szoba fehérségében, megváltoztatja, életre kelti a szoba halott fehér színeit, s színt, életet visz magával mindenhová. Kibontja a változó tónusok gazdag skáláját, s e mozgásban halk melódiáknak zümmögése rezzen el.

A szabad levegőn járó parasztleány élénk színű, fényteljes impresszióit adja *Csók* István mélyen átérzett, de gyöngébben megrajzolt képein. Egy nagy színérzékű festőművész minden erénye és hibája megtalálható képein, melyeket a színek izzó ereje, húsainak melegsége s a formák izgató megmintázása tesz közvetlenné. Közvetlenek, mert lelkük természetes, észrevétlenül ellesett, szinte annyira élénk, hogy mellette a művésznek már ideje sincs a pontosságra. Összenőnek a fűvel, amelyet taposnak, a bokorral, amely alatt heverésznek, s lényük eredeti tartozéka mindaz a ragyogó napfényfolt, amely aranyát rájuk hinti. Közvetlenül a természet teremtményei, a harmatos földé, melyen felüti fejét a mezei virág, s bennük van az illatozó anyaföld buja tenyészete, a földhöz simuló, hajlékony derekukban, halvány ingükön áttüzelő karjukban s a fű közül elővillanó szemük mély csillogásában. S ezekben a fekvő, semmittevő Évákban több az erotika, mint a *Márk* Lajos[13] kéjt játszó bűnbarlang-alakjaiban.

A felhők mögött aláhanyatló nap aranyszínű sugárzásában hangtalanul siklik alá a folyó. Tükre sima, mint a nyugodalmas lélek, s a domboldal kopár őszi fái benne látják haldoklásukat. Hátrább a messzeségben száraz ágú fák vesznek el a hamvas levegő homályában, s a nap szikrázó pompájában

KORNISS Dezső

Boross Judit: „Tökéletes gondolatból a harugság menetül..." - Korniss Dezsőről.
= Kortárs, 29, 1985, 10. 144-145. ill

master, Conrad Decker was contracted in September 1679 to do the job. The engraving must have taken years, for when the also Netherlandish court printer (*Hofbuchdrucker*) Jan van Ghelen made the prints in Vienna, the signature already featured the date 1685. This grand project was dedicated to Emperor Leopold. The next year, 1686 issued the publication of *Ouden-Allen*'s other major work, a very exact representation of Vienna, also from a bird's-eye view. That, too, was engraved in Amsterdam instead of anywhere in Central Europe: the job this time went to another engraver, Joseph Mulder.[46] Ouden-Allen's engraving is perhaps the most detailed representation of Vienna's situation following the 1683 siege and the city's fortifications that have since disappeared. Besides the depictions of Vienna and Prague, his other cityscape engravings of Brünn, Fiume, Görz, Graz, Klagenfurt, Laibach and Olmütz are also known. No paintings of his have surfaced so far, though we know about a fee of 150 gold pieces paid to him at the court for a *painting* on Prague. The artist stayed on in Vienna till the end of his life in 1715.[47]

The other painter and engraver from Utrecht, *Justus van den Nypoort* appeared in Central Europe in or shortly before 1683. He spent here but a decade and a half – we do not know the date of his death –, yet he seems to have been the 17th-century Netherlandish artist who knew the peoples and countryside of Central Europe best and recorded them as well. He arrived as an artist working in the manner of Adrian van Ostade and Cornelis Bega (the rich ensemlbe of his drawings made back in his homeland is in a Zagreb collection) and soon pursued some very lively activities.[48] The following works have survived from 1683, his first year documentable through art works: a calendar's title page signed at Nagyszombat, the centre of Hungary's Catholic church, featuring the local cityscape, the coats-of-arms of Hungary's parts and depicting Hungary's saints (Fig. 13); an excellent mezzotinto portrait of P. Rijecardi, a high-standing Croatian nobleman; finally, three engravings of Central Europe's Ottoman wars – two depicting the siege of Vienna, one the occupation of Esztergom –, made in collaboration with the Vienna engravers *Johann Martin Lerch* and *Johann Jacob Hoffmann*. Undertaking to record the fast-changing events of his age, he could not send his works back to his homeland for engraving like Ouden-Allen did but established good contacts with local masters and patrons since the beginning of his stay. He made portraits of renown social figures and several other engravings of the noteworthy events taking place in the region: the battle near Esztergom (1685), the occupation of Buda (1686), the ground-plans of the castle and city, and the coronation in Pozsony of Joseph I as King of Hungary, 1687.[49] (Fig. 50, Cat. no. 116) 1686 was also the year when his main work saw print: the 110 illustrations of small copper etchings and engravings made for Joseph I's geometry textbook in which he adorned the individual geometric tables with views of Hungarian castles and towns.[50] (Fig. 14, 51, Cat. no. 113–115)

Some of those castle – and cityscapes were his own recordings; the rest fashion of the day. He himself drew, however, those nearly hundred genre scenes of Hungary's inhabitants that are unique in the history of Central European Baroque arts. The Netherlandish genre painters made their genre pieces on the life of Netherlandish peasants even in Central Europe, a practice Justus van den Nypoort abandoned. He and his printer, the already mentioned *Jan van Ghelen* of Vienna and The Netherlands, found the form: the castle – and cityscapes that could take in his Hungarian genre drawings. These are usually not exacting genre compositions but small narratives of two to four figures, drawn with the excellent talents of observation and characterization trained on Netherlandish narratives. They feature Hungarian, Turkish and Imperial soldiers playing cards, dancing, relaxing, fighting and following prisoners; then there are Hungarian nobles and servants, Ottoman aristocrats; and finally we can see peasants and Gipsies at work, leisure and rest, together with their wives, children and animals, in an unparalleled tableau of Hungary's everyday life in the late 17th century. Justus van den Nypoort's work was a genuine success. After its original publication in Vienna it was reprinted seven times, the last of which took place in the second half of the 18th century. His series of engravings satisfied Europe's curiosity for the peoples, castles and town of Hungary liberated from under the Turks. The general appreciation certainly went also to the typically Netherlandish manner of perception.

The artist seems to have moved to Bohemia in the early 1690s: a majority of his works made then is tied to that region. His thirty-three-sheet volume of engravings made after the renowned Austrian cartographer Georg Mathias Vischer's drawings on a grand Baroque garden and castle at Kremsier was published at that town in 1691, and some books of engravings illustrated (also) by him appeared in Prague, Salzburg and Vienna in 1694. The last data on him are provided by the thesis sheets signed *Nypoort fecit* at the university in Prague, two in 1695 and one in 1698. The latter may be the year of Nypoort's death: the copperplates signed by him appeared under the name of a different publisher since about that time.[51]

At the end of the 17th century, similarly to the preceding decades, *Prague* was one of the regional centres of Baroque arts in Central Europe, bearing a typically independent character in arts. It had even some Netherlandish artists who lived and worked here rather than paying brief visits from Vienna. There were two engravers amongst them, *Balthasar van Westerhout* and *Jan Onghers*. *Balthasar van Westerhout* arrived the first: in 1683 he worked certainly in Prague. With his departure from Antwerp he may have followed his brother, *Arnold van Westerhout*, who had been working in Rome since 1680. He, however, remained in Prague, and worked for patrons of here for four and a half decades. Dlabacz (1815) enumerated seventy-two works of his, amongst them many illustrations for books, mainly for Prague Jesuit publications, devotional pictures, portraits and occasional prints. He engraved his own compositions and copied those of others as well. One of his most well-known engravings was his portrait about Emperor Leopold I, which was made, just like his engraving about St. John of Capistrano, after a drawing of another painter and engraver of Prague, *Jan Onghers* (1690). *Onghers* gained citizenship in Prague in 1690, and became a member of the Old Town's guild of painters in 1691. He painted altarpieces, panels of secular topoics (Musical Society, after 1690, Dresden) and we know of engravings made after his drawings (e.g. of St. Venceslaus).[53] His Budapest drawings, made around 1690, commemorated the liberation of Buda and Hungary from under the Turks: it may have been meant for a thesis print or some similar allegorical engraving praising Emperor Leopold (Cat. no. 117).

There is no doubt about *Abraham Godyn* having been the best-known artist of the Netherlandish working in Prague. Formerly an apprentice painter in Antwerp, he painted the ceremonial hall and some other rooms of the castle of Troja near Prague, making frescos and ceiling-pieces which were not the genres pursued by Netherlandish artists in Central Europe. His client Wenzel Adalbert von Sternberg had employed *Francesco Marchetti* from Trident since 1689 to make the ceiling-pieces in different rooms of his castle but Marchetti's conservative attitude following late cinquecento patterns did not satisfy him. Searching for a new painter to do the ceremonial hall, he found the *Netherlandish Abraham Godyn* through his agent in Bologna, one of the centres of Italian fresco painting and theatre decoration. Accompanied by his brother and fellow painter *Isaac, Godyn* arrived in 1690 and worked on decorating the castle for eight years: ceremonial room, Gallery corridors, the ceiling-piece of the stable. We do not know who Godyn had learnt with or how

Szépséget gyűjtött pénz helyett

Látogatóban a műgyűjtő győri polgármesternél

– A műgyűjtő olyan, mint a karnagy, másokon keresztül mutatja meg önmagát – vallja gyűjteményének egy németországi bemutatójára készült katalógusában Kolozsváry Ernő, Győr polgármestere.

Sokszor láttam már őt városi közgyűléseket „vezényelni", hallottam vitatkozni kissé csapongó stílusában, szenvedélyes hangon. Most órák óta otthonában figyelem, amint képeiről beszél lenyűgöző szeretettel és alázattal, s azt hiszem: ez az ember itt, a kortárs képzőművészek fölrázó, rádöbbentő, sorsunk értelmét kutató gondolatvilágában hasonlít a legjobban önmagára.

A műgyűjtők egy része számára a festmény nem más, mint bizonyos kamatozó értékpapír, még mások sokuk idővel rabjává is válik – pénzbefektetése tárgyának. Kolozsváry Ernő nem tartozik közéjük. Ő a szépséget gyűjtötte a pénz helyett, jó szemmel vette észre a kezdő, kortárs alkotók képeiben a maradandót. Értékeket mentett azokban az időkben, amikor iskolát teremtő művészcsoportokat tiltottak be vagy zárítottak háttérbe.

A gyűjtő polgármester MTI-FOTÓ: MATUSZ KÁROLY

❑

A Kolozsváry család a hatvanas évek eleje óta a század dekának legjelentősebb magyar alkotásai között lakik. A mennyezeten Kondor Béla monumentális rajza, az ágy fölött Farkas István 1934-ben festett Tájkép, Vihar után című képe. De itt találhatók Ország Lili legszebb művei, Vajda Lajos, Korniss Dezső, Bálint Endre, Kesey Ilona, Barcsay Jenő, Román György, El Kazovszkij, Földi Péter, Deim Pál rengeteg alkotása, Borsos Miklós szobra, Vilt Tibor különös Kentaurja... Kétszáznegyven védett műkincs van a lakásban, köztük sok a gyűjtő és felesége számára készült személyes ajándék.

– Szegény anyámat elkötöztettük hozzánk – meséli Kolozsváry Ernő. – Naphosszat járt föl s alá, egyszer csak azt mondta nekem: ilyen környezetben nyugodt szívvel meghalni sem bánd az ember, sajnálja itthagyni azt a sok szépséget.

Kolozsváry Ernő 1957-ben fizika–kémia szakosként a győri Kazinczy gimnáziumban kezdte a tanári pályát. Albérletben lakott, Michelangelo és Cézanne művészetét tanulmányozta mohó kíváncsisággal, az Ermitázsban található képek reprodukcióit kezdte el gyűjteni, hogy ha majd egyszer lakása lesz, ne visítsanak fehéren a falak. Idősebb kollégája azt tanácsolta neki: „Olajfestményt próbálj szerezni, mert az olaj az arany!" Amikor egy képügynök kopogtatott be a tanáriba, meg is vett tőle egy őszi tájat.

Egyre jobban elmélyedt a festészet irodalmában, megismerte a különféle stílusokat, irányokat, s az akkoriban még olcsó képzőművészeti könyvekből, katalógusokból a világ minden jelentősebb múzeumának képeit. Műgyűjtőkkel keresett a kapcsolatot, akik összeszokták saját barátaikkal. Megvett egy Vaszary-akvarellt, azután a festő Virágcsendéletét.

Az első festmény, amibe beleszeretett, Egry József Delelése négy és fél ezer forint volt egy telek a tihanyi Gödrösben. A kép hűszezerbe került. Márton cserébe még fölkínálta: választhattam egy Gadányi vagy egy Máttis-Teutsch János között. És akkor igazolódott a bölcs keleti mondás: semmivel sem találkozhatunk, míg bennsönkben meg nem értünk a találkozásra. Gadányit választottam. Máttisnak az a képe ma megfizethetetlen és felbecsülhetetlen művészi érték.

Márton Ödön és Radnai Béla műgyűjtők sokszor mondogatták Kolozsvárynak: ne a klasszikusokat gyűjtse, a régi festők már „fel vannak fedezve". Az az igazi, amikor valaki egy kezdőben, mellőzöttben, ismeretlenben, saját kortársában látja meg biztos szemmel a jövőt.

– Te, fiam – szólította meg egyszer Márton –, láttam én egy nő képeit, kíváncsi volnék a véleményedre.

Így találkozott 1965-ben Ország Lili képeivel és a művésznővel.

– Lassan tette elém a műveit, s én is rögtön láttam: ezek nem percképek. Különösen hatott rám ez a szorongásos, furcsa, kissé bizarr világ. Elsőként a Város a királyok koráról című alkotást vettem meg, aztán sorba mindent, amit csak lehetett. A napokban megjelent gyönyörű Ország Lili-monográfiában rengeteg olyan kép van, amelyik az enyém. Nagyon jó barátok lettünk. Nézze csak ezt a triptichont – pattan fel a székről Kolozsváry. – Lili az árvíz idején Firenzében járt, látta az elúszó kódexeket, ezt a tragédiát ábrázolta. Figyelje meg azt a kétségbeesett erőfeszítést, ahogy az írás menekülni próbál az örök pusztulás elől. Számomra ez a mű nem kevesebb, mint Michelangelo Utolsó ítélete.

❑

A győri műgyűjtő a művésznő halála után vette meg a Magányos kutya című képet.

– Éveken át marcangolt a gondolat, hogy mit ábrázol ez a kép. Ezzel a töprengéssel ébredtem, nem tudtam kiverni a fejemből, lépten-nyomon ez járt az eszemben. Itt van ugye ez a keskeny horizont, négy cölöp vagy kémény és onnan kifutó öt fehér szalag, esetleg tépett ruhacsík a zöld fűvön és a helyszínről eliszkoló kutya. Mi lehet ez? Aztán Tihanyban, egy kiállításom rendezése során a teremőr menyecske látta, hogy küszködöm a kép előtt. Megszólított:

– Hallja-e, nem volt ez az Orlasztanak magunknak festmé-

– Azért, mert a zsidók gyolcsba tekerik a halottaikat – mondta az asszony.

A fejemhez kaptam. Hát persze! Hátul a halálgyárak kéményei, a tépett gyolcs pedig az ártatlan zsidók tetemét jelképezi. Innen menekül borzadva a kutya.

Arra kérem Kolozsváry Ernőt, meséljen a művészekről, jellemezze pár mondatban őket, milyennek látta ő, a műgyűjtő és – sok esetben – a barát szemével.

– Jó – mondja beleegyezően, és sorolja az alkotókat. – Kondor Béla: Könnyen sebezhető örök kamasz. Mindig szúrt, bárhonnan közelítette az ember, bökött. Mégis volt az egész lényében valami angyali. Ország Lili hallatlanul szerény, szorongó művész, aki a génjeiben hordozta a zsidóság évezredes kultúráját. Korniss Dezső: megkeseredett, befelé forduló, mindennel elégedetlen zseniális alkotó. Tizenöt évig jártam hozzá rendszeresen, igen jóban voltunk, de összesen egyszer kínált meg teával, akkor is figyelte, mennyi cukrot teszek bele. Az eladott képeit maga kereteztette és természetesen fölszámította az árát. De ezekért nem haragudhatott rá senki, ilyennek tanította az élet, folyton nyomorgott. Bálint Endre végtelenül jószívű, izgága ember, aki kötelességének tartotta önzetlenül és féltékenység nélkül támogatni a fiatalokat. Borsos Miklóst néha én kicsit önteltnek láttam, de jó ember volt. Értékítéletével egyszer-egyszer félrevezetett, legalábbis később jutottam el azoknak az értékeknek a fölismeréséhez, melyeket végül sikerült beterelnem a gyűjteményembe. Barcsay Jenő úgy érezte – szóvá is tette egyszer –, hogy nem tisztelem eléggé. Pedig én jobban tiszteltem, mint azok, akik körülnyaldosták. Ő is járt nálam, megnézte a gyűjteményt, és jelentősen engedett néhány művének előtte már kialkudott árából, mert „látom, méltó helyen és kezekben lesznek a képek".

❑

Nézegetem a képeket, olvasgatom a gyűjteményről szóló méltatásokat, lapozgatom a kiállítások katalógusait és nem kerülhetem meg a kérdést:

– Polgármester úr, aki ennyire otthon van a kortárs képzőművészetben, mit keres a politika, a közélet napi gondokkal küszködő kicsinyes, racionális világában? Miért tűri, hogy szidják, gúnyolják?

– Azt gondolom, tettem valamit ezért a városért, ezzel a szándékkal és reménnyel léptem ki a közélet küzdőterére. A mocskolódásokért pedig a képek vigasztalnak, idetülök közéjük és elfelejtem a kicsinyes marakodást.

– Sokan kérdezik – legutóbb a Rába ETO nyilvános közleménye utal rá igen ravasz formában –, miből vette ezeket a műveket? A tanári fizetéséből?

– Kortárs alkotók képeit gyűjtöttem, amelyeket akkoriban viszonylag olcsón vásároltam meg, az áruk viszont rohamosan ment fölfelé. Ha valami más megtetszett, eladtam egy régebbit és annak az árából újhoz jutottam. Mindent részletre vettem és kizárólag a magam erejéből. Szigorúan éltem. Ha Pestre utaztam, kértem egy fél jegyet, bélyeg nélkül. A biztosítási bélyeg akkor negyven fillérbe került. Láttam a pénztáros arcán, legszívesebben kirohant volna, hogy belém rúgjon. Természetesen a negyven fillért csak annyi mulott, hogy hozzászoktattam magamat a kíméletlen spóroláshoz. De méltatlannak tartom a magyarázkodást, nincs miért. Én nem más pénzét költöttem el.

– Több műtörténész és ítész kulturális tragédiának tartaná, ha széthullana az ön gyűjteménye. Mi lesz hát a sorsa?

– Az egyik lányom művészettörténész, a másik két gyerek számára is természetes közeg a képzőművészet. Ennek ellenére nem hiszem, hogy a gyűjtést folytatnák. Valószínűleg választanak magunknak festmé-

„A természetes választás" NISSAN

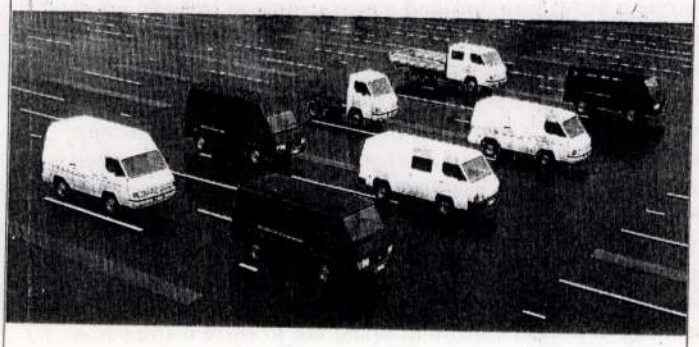

Nissan Trade

Széles motor- és felépítményválasztéka lehetővé teszi a legváltozatosabb tevékenységek kiszolgálását akár 1729 kg teherbírásig. A vezetőfülke belső kialakítása, az új, ergonómiai szempontok alapján tervezett ülések, ill. ezek elhelyezése és a kormányrúd nagyobb dőlésszöge segítségével megközelíti egy személyautó komfortfokozatát. A motor műszaki újításai révén csökkent az üzemanyagfogyasztás, valamint a zaj és károsanyagkibocsájtás.

AGSZER Debrecen, Diószegi u. Tel: 52/368 455 •AUTÓ ANGYALFI Székesfehérvár, Kadocsa u. 59. Tel: 22/316 062 •CAPITOL Budapest XX. Nagykőrösi út 129. Tel: 280 1520 •FULL SERVICE Eger, Faiskola u. 5. Tel: 36/310 022 •GARANCIA-AUTÓ Pécs, Pellérdi u. 48. Tel: 72/315 379 •GEMMAX Szeged, Rákóczi tér Tel: 62/474 433 •HILC ÉS FIA Kakasd, Kossuth u. 8/10. Tel: 74/351 300 •HOVÁNY Kecskemét, Rávágy tér 1. Tel: 76/487 300 •INTER FLOTT Békéscsaba, Bajza u. 15. Tel: 66/442 747 •KAPOS VOLÁN Kaposvár, Füredi u. 180. Tel: 82/321 944 •NISSAN CENTER Budapest X. Szállás u. 7. Tel: 280 1568 •NISSAN RAPID Budapest III. Zay u. 26. Tel: 168 6075 •NIS SUNNY Miskolc, Mindszent tér 4. Tel: 46/355 833 •OMTEC Szolnok, Abonyi u. 63. Tel: 56/423 530 •PRIMAUT Budapest XIII. Váci út 45. Tel: 140 9346 •STYRON Mende, 31-es Főút 34. km. Tel: 60/323 926 •VEKTOR Győr, Tompa u. 1. Tel: 96/319 853 •4 WD SAFARI CENTER Budapest VI. Liget sasor 46-48. Tel: 122 1226

CASIO NAPOK A MICROSYSTEM-nél

1993. december 6-12 -ig !

KEDVEZŐ ÁRAK !

Nehezen értem a képernyőn megjelenő angol nyelvű utasításokat.

Most Ön meghatározhatja,hogy milyen nyelven kíván üzenetet váltani manager kalkulátorával / angol,német,francia,olasz,spanyol,svéd,cseh, vagy magyar nyelv közül választhat /.

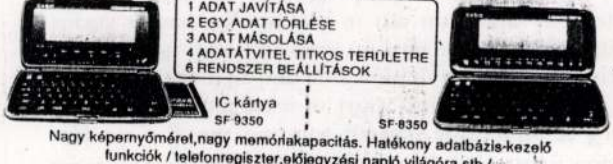

Nagy képernyőméret,nagy memóriakapacitás. Hatékony adatbázis-kezelő funkciók / telefonregiszter,előjegyzési napló,világóra,stb /. Adatátvitel személyi számítógéppel.

Magyar nyelvű kezelői utasítások.

Termékbemutató, meglepetések, ajándékok !

Kezelői utasítások választható nyelven.

DIGITAL DIARY

MICROFFICE Irodatechnikai Szaküzletek:
1074 Bp. Rákóczi út 64. Tel/fax:122-1899
1122 Bp. Városmajor u. 78. Tel/fax:201-1847
1133 Bp. Váci út 78/b Tel/fax:129-6457
1024 Bp. Margit krt. 27. Tel/fax:115-1745
1061 Bp. Király /Majakovszkij/ u.44. Te/fax:142-6588
1137 Bp. Szt.István krt.4. Tel/fax:111-8377

MICROSYSTEM kirendeltségek:
4024 Debrecen, Kálvin téri üzletközpont Tel/fax:/52/ 314-963
7621 Pécs, Kazinczy F.u.6. Tel/fax:/72/ 325-212
9022 Győr, Pálffy u.1. Tel/fax:/96/ 316-998
6000 Kecskemét, Arany J.u.4. Tel/fax:/76/ 482-054

KORNISS Dezső

Szérely András

Korniss Dezső

[nekrolog]

Új Tükör 1984 nept. 2. XXI. évf. 36. n. 43.

lgár *Jules Pascin* rajzai zárják, akivel Majovszky szélyesen is ismeretséget köthetett, amikor a művész 12-ben *Herman Lipót* és a kecskeméti művésztelep vengeként mintegy három hónapig Magyarországon tartózkott. Kortársaktól tudjuk, hogy Majovszky megtekintette a ssen készült munkákat, és vásárolt közülük.

A gyűjteménnyel a múzeum igazán nem bánt mostoan, azt részben is, egészében is többször bemutatta. Alotórészei sok hazai és külföldi kiállításon szerepeltek, ind régen, mind legutóbb, így azokat a nem túlságon fiatal nagyközönség éppen ismerheti. Talán illendő ezáltal lehetséges is lenne a gyűjtemény újbóli együts bemutatása.

Az anyag nagy gazdagsága az oka, hogy lapjait nem djuk méltatni, s csak a franciák esetében törekedhetnk a nevek aránylag teljes felsorolására. Pedig kiváló metek, angolok is akadtak benne, bár kétségtelen, gy egy-egy iskola teljességének igénye nélkül. Így is eg kell említeni *C. D. Friedrich, Schwind, Gauermann, nington, Hans von Marées, Leibl, Liebermann, Rosset-Burne-Jones* nevét és jó néhány rajzi remeklését.

Bár Majovszky Pált egyetemes rajzgyűjteménye és az, gy azt hazájának ajándékozta, teszi számunkra nagy-

KORNISS Dersö

Szakolczay Lajos: „A festészet is egy nyelv, melyet érteni kell" [beszélgetés Korniss ~~Gérával~~ Dersővel]. = Fiszatáj, XXXVIII. évf. 1. sz. 1984 84-95. ill

- Scientific
- Sports
- Technical
- Transportation

cating a specific image

make it easy to locate a specific Genigraphics illustration, each image is ed as an individual PowerPoint file. Each illustration is also stored as an ividual slide. (See Figure 6-1 on the following page.)

preview the Genigraphics artwork included with PowerPoint, do the owing.

1. Choose Open from the File menu.
2. If you're using Macintosh PowerPoint, choose the Genigraphics clip-art folder. If you're using Windows PowerPoint, choose the Genigraphics clip-art subdirectory (clipart).
3. Scroll through the list of categories. Double-click on the title of the desired clip-art category, for example, Architecture or People. Or click on Open, or press Return.

KORNISS Dezső

R. Gy. [Rózsa Gyula]

Korniss Dezső halálhírére

Kritika, 1984. okt. évf. 10. n. 10.

transzavantgárdtól az arte poveráig, a posztkonceptttől a minimalizmusig, az úgynevezett „citationizmustól" a neoinformális művészetig a kortárs képzőművészet számtalan irányzatát. Minden művész külön helyiséget kapott, ahol saját elképzelése szerint rendezte be tárgyakkal, képekkel vagy installációkkal a teret. A háziak közül Alighiero Boetti (1940) különdíjat kapott, tevékenységét az életet jellemző és meghatározó bináris modellekre vezette vissza, a kettősségek, az ellentétpárok jellemezték munkáit. A festészeti nagydíjat Giovanni Anselmo (1943) nyerte. Nem festményeket állított ki – mint ahogy a szobrászdíj nyertese is fotókkal érte el a sikert –, hanem különböző árnyalatú gránittáblákat, melyeket egy acélkábellal tart a kereten. A finom, természetes pasztellszínekkel megjelenő gránit a lebegés illúzióját kelti, a súlyos tömegű anyag emelkedni látszik.

A spanyol pavilon egyedüli kiállítója, *Antoni Miralda* (1942) ceremoniális installációja és a túldimenzionált giccs között nagyon nehéz lenne éles határvonalat húzni. Velencében kiállított munkája az óriási gondolává formázott női ma-

KORNISS Dezső

Megkult Korniss Dezső. = MN 1984-1996. 2
aug. 22. 7 p.

Tudományterület:

Müvészettörténet

1. Nyilvántartásunk, ill. az esetleges
jelentősnek tekinthető-e a nyilvánta
lán törlendő a nyilvántartásból (idő

2. Ismeretei szerint helytállóak-e adat
illetően ? Forrásaink sajnos eléggé
lanok (pl. ilyen megjelölés, hogy "
zit el), gyakran igen kevés adatot
biztosnak kell lennünk abban, hogy
tartó lapokon hibák és tévedések is

3. Az esetleges kapcsolatfelvétel szem
(Kérjük ezt a nyilvántartó lap "Meg

4. Az adott szakterületeken, az általu
szakembereken kivül, volna-e más
lére javaslata ? (A javaslatok megté

KORNISS Dezső

kiállítása. Erdei Ferenc Művelődési Központ, 1984. ápr. 21.– máj. 28. / [szerk. Hegyi László, Balanyi Károly] [ker. Hegyi László] Kecskemét, [ker.] 1984 [8] p. ill

Körner, Karl Theodor 136, 440
Kubinyi Ágoston 228, 460
Kubinyi Ferenc 212, 213, 230, 459
Kugler, Franz Theodor 411, 412, 4
Lajos, I. (Nagy) magyar király 20
Lajos, II. bajor király 222, 240
Lajos, XIV. francia király 132
Largkmaier, Hans 127 - 128, 439
Le Brun, Charles 14, 36, 101
Le Sueur, Eustache 101
Leo, III. bizánci császár 316
Leo, X. [Giovanni de'Medici] pápa
Leonardo da Vinci 18, 79, 82, 109
Lepsius, Richard 426

KORNISS Derső

Kiállítása. Galéria „I" Eger, § 1984
/[bev. Henri Lorant. – [hu] [hl] 1984
[6] p. ll

Luini, Bernardino 32

Lysippos 67

Máltás Hugó 218, 459

Mantegna, Andrea 45, 46

Marastoni Jakab 180, 187, 190, 1
457

Marc Anton ld. Raimondi, Marcanto

Mariette, Auguste 310, 463

Markó Károly id. 177, 178, 194,

Marlow, Christopher 104

Marr, Heinrich 178, 388

Martin, David és Johan Fridrik

Masaccio, Tommaso di Giovanni 10

Matejko, Jan 329, 464

KORNISS Dezső

BOROS Judit: Rablók és pásztorok Szentendrén. =
Művészet, XXV.évf. 1.sz. 1984 64. p. ill.

Szentendre, ~~Művészetek Háza Galéria~~
Mühely Galéria, Korhi s kiáll, 1983

KORNISS Dezső

(hm): Korniss Dezső. = Erti Hrubup
XXIX. 197. 1984. aug. 22. 2p

nekrológ

Kárpótlási jegy a k

A „HATVANAS ÉVEK" A

Mielőtt a címben feltett kérdés parlamenti interpretációvá dagadna, lássuk a tényállást. A *Magyar Nemzeti Galéria* földszinti teremsorában egy fontos kiállítás és mellékleteként egy háromszázharminc oldalas katalógus készül egy peresíthető helyzetet alátámasztani. A rendezőszerkesztők nem titkolják viszonyukat a múlthoz, amely számukra kérdés formájában tételeződik: „azt kell-e rekonstruálnunk, ami a '60-as években a legnagyobb súllyal jelent meg a közönség előtt, vagy azt kell kiemelnünk, amit utólag — leháントva a jelenségekről a történelmi kontextus »esetlegességeit« — *ma* tartunk fontosnak?" A döntés az alternatíva második felére esett. Minden látvány és minden mondat ebből a választásból következett.

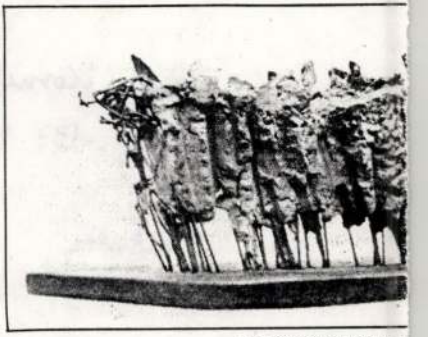

Ami látható: Varga Imr

Kereset az elmaradt haszonért?

A rendezők és a szerkesztők abból a hipotézisből indultak ki, hogy a képzőművészet egyetemes mozgása a maga autonóm módján leír egy ideális vonalat. Fejlődik valahonnan valahová. Eljut A pontból B pontba. Saját genetikai kódja befolyásolhatatlan sorsszerűséggel hajtja végzetes célja felé. Ez az ideális vonal sajnos nem nagyon hasonlít a valóságos emlékanyag számszerűsített trendjéhez. Ha az ideálkép nem lenne ennyire szigorú, akkor többféle módon lehetne összepárosítani a „van"-t a „legyen"-nel. A terjedelmes katalógusból ketten is súgnának ehhez a toleráns trükk-

nagyokat, a „tache"-hoz, a foltthoz is eljutott, zsengéje éppen beleillik a kontextusba. Csak a napilapi terjedelemhatár miatt nem részletezendő, hogy — bocsánat, ha ló nincs, a szamár is jó alapon — mit és kit helyettesít *Hortobágyi Endre és Illés Árpád, Türk Péter és Gedő Ilka, Tót Endre és Kováts Albert, Molnár Sándor és Vajda Júlia.* (És fenntartom: *Lossonczy Tamás.)*

Kereset a sérelmek miatt?

A kereset világosan kimutatja,

Frank János csak
a biennálék magy
rendezésénél, és eg
ki Velencébe. *Ann*
tomuszt szeretett
Corvinával, de a
kívánságát nem
Lakner László sz
nyét, a *Hitler* be
Ridovics László —
nép" dehonesztáló
leakasztotta a stúd
serű Ilona római
rán lakhatott ugya
démián, de ezért
kellett fizetnie. *Sch*

KORNISS Dezső

Elhunyt Korniss Dezső

XLII 196.

Népnabadság, 1989. aug. 22. 7.

Berhidi Mária: Ék-kő, 1990, Süttői mészkő, márvány 145 cm

KORNISS Dezső

Elhunyt Korniss Dezső

17/196

Magyar Hírlap. 1984. aug. 22. 8.

szakmai érdekvédelmi szervezete- az a művészettörténész, ként – a **Pulszky Károly Társaság.** érdemesít a javaslattevő é

Emlékeztető

Ötven éve írták: „A Képzőművészeti Társulat alakulás nyolcvanadik évfordulóját ünnepli meg ezzel a kiállítás Az ünneplésben való szorgalom sajnos nem mértéke a minőségnek... A minőséget azoknak a tekintélyes össze rúgó pályadíjaknak kellett volna biztosítaniok, amelyek Esterházy Pál herceg nagylelkűsége juttatott a Képzőművészeti Társulatnak. Egy-egy nagydíjat tűzött a nemes herceg a legjobb történelmi tárgyú képre, a leg magyar életképre és a legjobb szoborkompozícióra... A pályázás alkalma alaposan megmozdította a Műcsarn környezetéhez tartozó művészek ambícióját. Kicsiben a történt, ami 1896-ban, a millenniumi ünnepségek alkalmával... Már 1896-ban is azzal a következéssel jár a nagy felbuzdulás, hogy olyanok is nagyméretű történe képre vetették magukat, akik addig olyant sohasem fes Most is az történik. Tájképfestők és legfeljebb még arcképfestők Szent István és Mátyás király életének eseményeit festették meg. A stílus ennyire gyökeres megváltoztatását azonban nem lehet rögtönözni."

(e.a. [Elek Artúr]: Jubileumi kiállítás a Műcsarnokban. Újság, 1941. február 27.)

KORNISS Dezső

Frank János

Meghalt Korniss Dezső

Élet és Irodalom, 1987. aug. 24. 7.

A1 HASAB:1 JAN DEC 19 SZE 11.32

Kiállítás

A források szerint Annibale Carracci mintegy ezer rajzot, alaktanulmányt készített főművéhez, a római Farnese-palota galériájának freskójához. A fennmaradt száz lapból való az a két szép rajz, amely most a kiállítást díszíti.

Becses darabja a Múzeum gyűjteményének Guido Reni kompozícióvázlata, a *Szent Péter keresztrefeszítése* című táblaképhez. A Vatikáni Képtárban található festmény a mester korai, még caravaggieszk főműve. A tollrajzon a felépítés, a részletek azonossága ellenére még kissé más felfogás uralkodik, mint a végleges, a festett változaton. Nem jutnak egyértelműen érvényre a realista tendenciák, a nyers valóság elemei; Reni egyes részleteket idealizálva, klasszicizálva ábrázolt. A vázlat tehát rávilágít a fiatal festő szemléletének ekkor még meglévő kettősségére.

Külön érdekessége a kiállításnak az a néhány nagyon dekoratív lap, amely a XVIII. század híres művészcsaládjának, a *Bibienáknak* a nevéhez fűződik. Mindany-

Korniss Dezső

Kürdés, 1949. o.v. 30×65 cm

Kapu, 1949. o.v. 65×48 cm

A régi művésztelep
Emlékkiállítás, 1972. Szentendre

Korniss Dezső

festőművész kiállitása, Székesfehérvár, István Király Mázeum. - Ism: K.Kovalovszky Márta, Alba Regia VIII-IX, Szfehérvár,1968.187-188.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért.1971.2.sz.149-182.l.

169.l.

KORNISS DEZSŐ

Új művészet

1997. dec.

13.o.

Leonhard Heckenauer Sculps. Augustæ

KORNISS DEZSŐ

Erotika és szexualitás a magyar képzőművészetben, Szerk. Andrási Gábor, Bp. 1999

Szöveg: 99

KORNISS DEZSŐ

ÚJ MŰVÉSZET

1998/dec.

P - 9396

10.o.

FITZ JÓZSEFNEK

Z[engő]Várkony, 1932. V. 18.

emmi hir pénzről[1] - attól tartok,
nlitettél számláról - talán nekem

semmiféle üzleti dologhoz nem
megiratni a szükséges iratokat,
[a]t[öb]b[i].
ljen, fölbélyegezni stb. mert én
az volna a legjobb, ha számlát,
helyettem alá is irnál, vagy
gy a dolog - mindenre megadom
ém már, ha a pénz mielőbb megjönne.
mbrecht-tel[3] azt tervezte, hogy

KORNISS DEZSŐ

ÚJ MŰVÉSZET

1998/szept.

P - 9396

3.0.

S - ELEK ARTURNAK

[Zengővárkony,] 1932. III. 19.

eg sokára irok levelére[1] s a sok-sok
st köszönöm meg. Mikor levele ér-
d ekkor meg ekkor irok - aztán
ett - végül megjött a feleségem,
k egy részét vele töltöm, mert,
javul, mégis szüksége van a
időkben. Insomma, ha későn is,
ét, kiemelve feleségemnél tett
sekély áldozat Pesten oda ki-
egeti, milyen jól esett neki a
tele.

KORNISS DEZSŐ

ÚJ MŰVÉSZET

2000/jan.

P – 9945

28.o.

at! Egy szükebb kör számára készült,

onylatban is érvényes! /Kiállitás/ 7

KORNISS DEZSŐ

Új művészet

1998. dec.

10.0.

STEKOVITS

Korniss Dezső

1. Tücsöklakodalom olaj 120x300
2. Kalligráfia vegyestechn.
50x35

Szentendrei Festők Tárlata
Ferenczy Károly Múzeum

KORNISS Dezső

~~1902~~

(bán): Bécsi Komin Dezsőtől.
= MN 1984 202. aug 29. ~~7~~ p.

telre kiutazás csak korlátozott

ásánál szíveskedjenek a rövid
u tanulmányuti igényeket elkü-
yt is feltüntetni.

igényeket

ig
---
skedjenek.

Üdvözlettel

Pusztai János
mb. főosztályvezető

KORNISS Dezső

2. 18,19.p.

10. 14.p.+ill. Gyarmel, 1945 – Pattó gyűjt

12. 4-10.+ill (Németh K.)

Új Művészet 1992

: ú r a

1885.
aris 1959-1974.
ku do roku 1700. I-II. Martin 1972-1984.

noravská. Slovenské dejiny II. Bratislava 1951.
zig 1923-1940.
ipzig 1890.
'49.
mnes ab arte typographica inventa usque ad annum
ttgartiae-Tübingae-Lutetiae Parisiorum 1826-1838.
925.
ersey 1955.
českých zemích. Praha 1966.
ročí. Bratislava 1967.
1951.
leziská na Slovensku. Bratislava 1978.
n World. Falkestana, Kentucky 1965.

h slovenských knižníc. Martin 1954.

tislava 1974.
slava 1971.
38.
ekých, stredovekých a humanisticko-renesančných

KORNISS Dezső

FORGÁCS Éva: Redukţivizmus. =
Magyar Napló, 1992, junius 26.
42 - 43.p.

Wien, Museum Moderner Kunst, 1992

PANNONIA
MAGAZIN FÜR EUROPÄISCHE ZUSAMMENARBEIT

Velevážená paní profesorko hudby,
Velevážený pane profesore hudby,

než se dostanu k vlastní záležitosti — ke své prosbě — dovolte mi, abych nastínil myšlenkový postup, který k ní vedl:

Chtěli bychom oživit panonnský prostor uvědoměním si společné kultury jako zeměpisné jednoty, abychom vzájemně sblížili zde narozené, žijící a bydlící. K tomu vedou rozmanité možnosti a cesty. Mobilizovat existující již organizace, zakládat nové nebo nadregionální, případně získat místní media pro naše záměry. Není zapotřebí zkušeného názorového badatele, aby vypočítal, jaký úspěch by podobná nenáročná akce měla . . .

Četné diskuse, četné návrhy — výsledek: Musíme oslovit mládež, a to ty ročníky, které stojí před nástupem do zaměstnání nebo před pokračováním ve studiu. Mělo by je to seznámit, že bez příslušnosti k chápané, přehledné jednotě — vše s ohledem na zřejmě nezbytnou hospodářsko-politickou

KORNISS Dersö

HEGYI Lóránd: Bécsből nézve /Forgács Éva interjuja/. =
Jelenkor, XXXIV.évf.3.sz. 1991 142-143.p.

nem ismert külföldön

Az esztergomi Keresztény Múzeum

KORNISS DEZSŐ

kiállítást rendez a szentendrei
Ferenczy-Múzeum és Kolozsváry Ernő
gyűjteményéből

A kiállítás hétfő kivételével megtekinthető
naponta 10–18 óráig

MEGHÍVÓ

A kiállítást rendezte és megnyitja

MUCSI ANDRÁS művészettörténész

1990. május ...1... n délután 4 órakor

Minden érdeklődőt szeretettel várunk

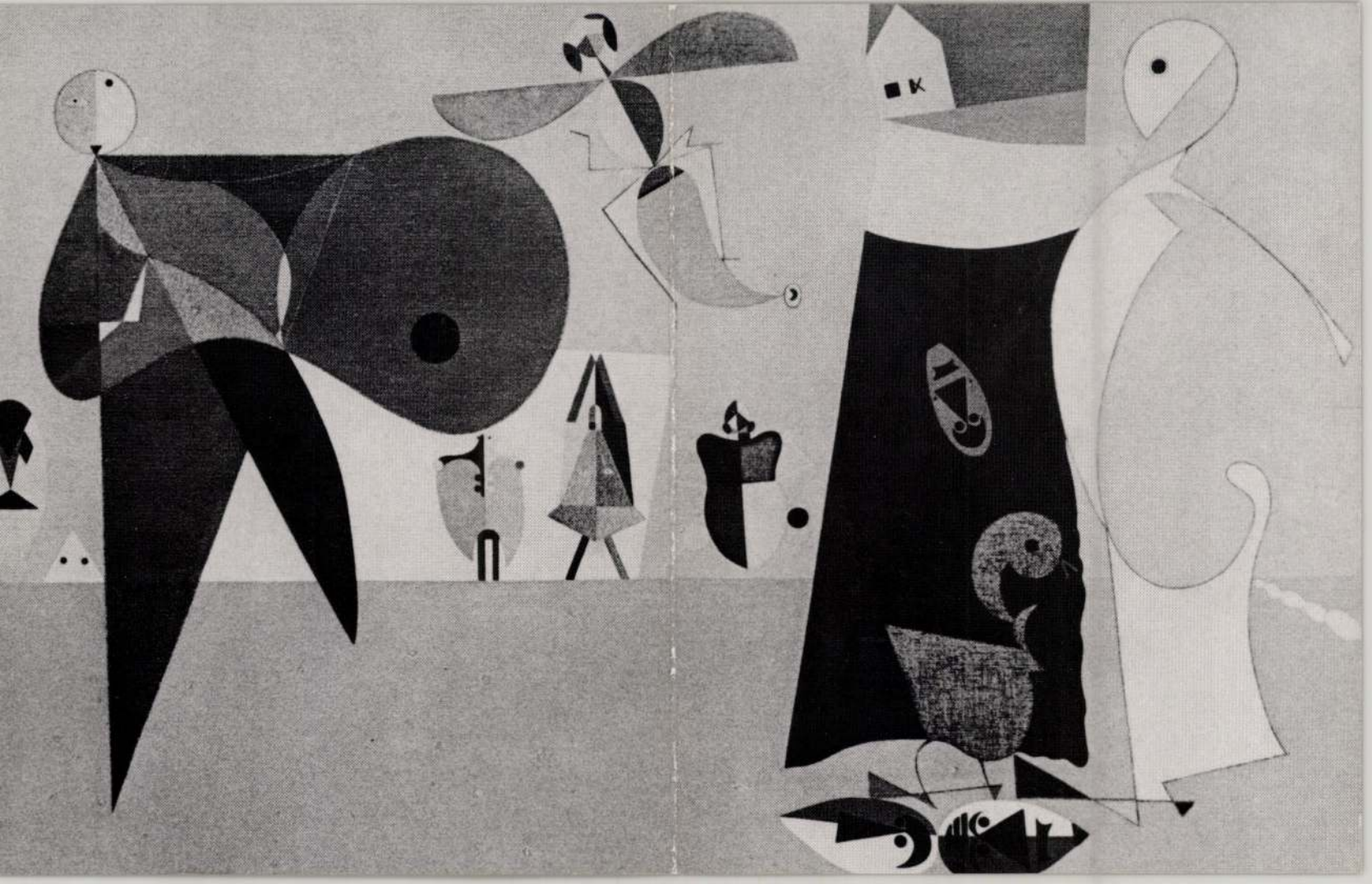

KORNISS Dezső

Tandori Dezső és Korniss barátságáról
illetve néhány indigógrafika közlése

Hegyi Lóránd: Tandori, a versrajzoló.
Tiszatáj, 1989. 12.sz. 41-43.

ua.	ugyanaz
uo.	ugyanott
utánny.	utánnyomás
Übersetz.	Übersetzer
vál.	válogatás, válogató, válogatott, válogatta
váll.	vállalat
vár.	városi
Verl.	Verlag
veröft.	veröffentlicht
vez.	vezető
vol.	volume
vö.	vesd össze
vyp.	vypusk
zsgest.	zusammengestellt

KORNISS Dezső

Magyar Nemzet

Szombat, 1989. december 23.

„Ex principio" és „de facto"

Írta: dr. Kulcsár Kálmán

Sajátos szemléleti kettősség vonul végig az újabbkori magyar politikai gondolkodáson, nyomot hagyva a jogelméletben, a jogfelfogásban is. Ez a kettősség különböző formában jelenik meg ugyan, de lényegében azonos tartalommal, s ez a tartalom a magyar társadalom- és kultúrfejlődés sajátosságaihoz kötődik. Egyrészt a Szent István óta folytonosan visszatérő adaptációs kényszerhez, amellyel Európa vonz magához, másrészt, és ezzel összefüggésben az endogén sajátos-

Ő már azt is felismerte, hogy e jelenség mögött a kultúra egészében tapasztalható kettősség is megbúvik, az ugyanis, hogy Európa keleti perifériájának népei „nem teremtették a kultúrát, amelyet elfogadtak", az idegen minta átvétele tehát szinte elválasztotta egymástól a képzett elitet és a képzetlen tömegeket. Sőt, ahogyan a modernizáció folyamatában mind a mai napig más társadalmakban is előfordul, a populista modernizáció éppen úgy akar csupán a másodikra építeni,

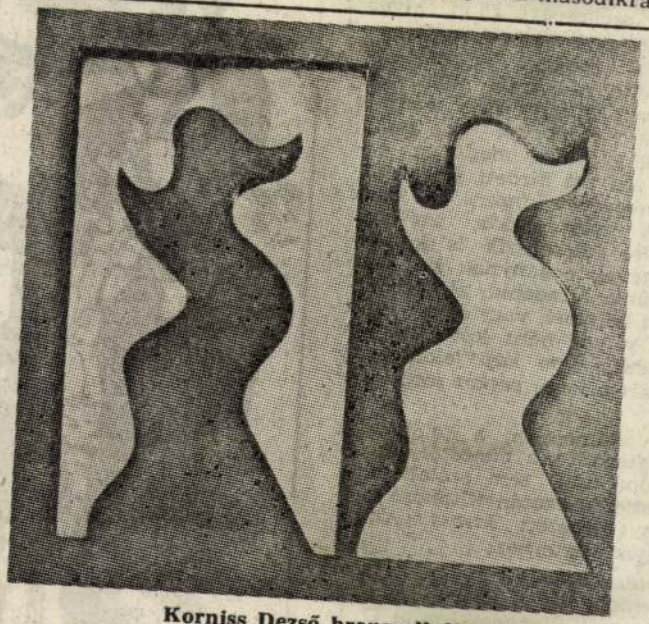

Korniss Dezső bronzreliefje

ságok életben maradási

magyarországi lehet
szemben.

Németh László még
Sznobok és parasztok
bi jelzővel illetett
hogy „gondolataik,
sújtott madarak esn
halomnál", a szno
songó kurucság m
réke a nyugatról
dolatmadarakat
szikjével riogatj
táplálékra nem l
keleti pusztaság
ra, akik leverik

A sznobos k
fajtája (mint n
le időszerűtlen
veredve) muta
állam és az a
zai lehetőségei
egyszerűen é
idegenként el
hanem „az itt
tó meg" kes
azonban gyak
ne is próbálk
politikai č
csak „függefa
pai jogalkot
hogy csinál
illúziókat t
tudományos
lam szabály
matívak M
„felülről"
nem szokás
maszkodnak
ne az ilyen
tatása, de ta
Az első ér
meg, a má
kíséreltem f
bály norm
függ, hogy

Magyar Nemzet

Szombat, 1989. december 23.

Crux firmat mitem

„A szentek azért magasak, mert ...ek" — írja Prohászka Otto- — Minden szentnek az éle- jelen van ez a kettősség: tnak el az életszentség leg- ...b fokára, hogy ezzel együtt ...ják lelkük mélységeit."

...Apor Vilmos báró ...45) az erdélyi erede- ...nemesség legjelesebb ...adi képviselői közé ...n szolgálta hazáját ...zetlenül teljesítet- ...át.

...tendőn át — há- ...megszakítással — ...n, eleinte káplán- ...8. augusztusától ...int a város plé- ...világháborúban ...etve 1917 őszé- ...nagyváradi kis-

...e mind nemze- ...i szempontból ...magyar anya- ...ett jelentős lé- ...a német és a ...z összlakosság ...a másik fele ...leti és zsidó. ...urális, társa- ...színvonalkü-

...tarka hívő- ...ttal és jeles ...ervezte egy- ...el a más fe- ...sem.

...et nélkül tá- ...k 1919. ápri- ...ak Gyulára, ...év múltán. ...távozzanak: ...szakos meg- ...óbára tette ...mind Apor ...n prefektus

azonban mégis Apor Vilmost nevezte ki győri püspökké.

Apor Vilmos 1941. március másodikán foglalta el püspöki székét, mint a győri egyházmegyének Szent István óta hetvenkettedik főpásztora. Jelmondata: *Crux firmat mitem, mitigat fortem.*" A kereszt a szelídet megerősíti, az erőset megszelídíti.

Nehéz idők vártak az új püspökre, akit azonban a jelmondatul választott kereszt megerősített szelídségében.

1944 pünkösdjén, a magyarországi zsidóság elhurcolásának hírére a következőket mondotta a győri székesegyházban, híveinek népes gyülekezete előtt:

„Aki a kereszténység első és legnagyobb parancsát megtagadja, és azt állítja, hogy vannak emberek, csoportok és fajok, amelyek gyűlölete meg van engedve; aki azt hirdeti, hogy szabad embereket kínozni, ha azok négerek vagy zsidók, azt bármennyire dicsekszik is kereszténységével, pogánynak kell tekintenünk. Mindenki, aki emberkínzást helyesel, vagy abban részt vesz, súlyos bűnt követ el és *mindaddig nem kap feloldozást, amíg ezt a nagy vétket jóvá nem teszi.*"

Iyen keményen, a feloldozást is megtagadva a bűnöstől, egyetlen főpapunk sem szólalt meg. Közvetlenül ezután tiltakozó beadványt intézett *Jaross* Andor belügyminiszterhez:

„Intézkedése ellen, mely minden emberiséggel és a keresztény szellemmel ellenkezik, mint Győr ősi városának püspöke tiltakozó szavamat emelem fel. Isten és

Úgy tűnt, mintha a szovjet hatóságok jóváhagyták volna egy püspök meggyilkolását.

Apor Vilmost ideiglenes nyugvóhelyéről a székesegyházban kívánták végső nyugalomra helyezni a győri hívek. Ezt az 1947-es párizsi béke után több mint egy évvel, mikor Magyarország

let torz inc
tásra.

Apor püs
után neg
1986 május
székesegyh

Balássy
tó em
és üldözöt
életét áld
tekért.
adatokbar
fontos

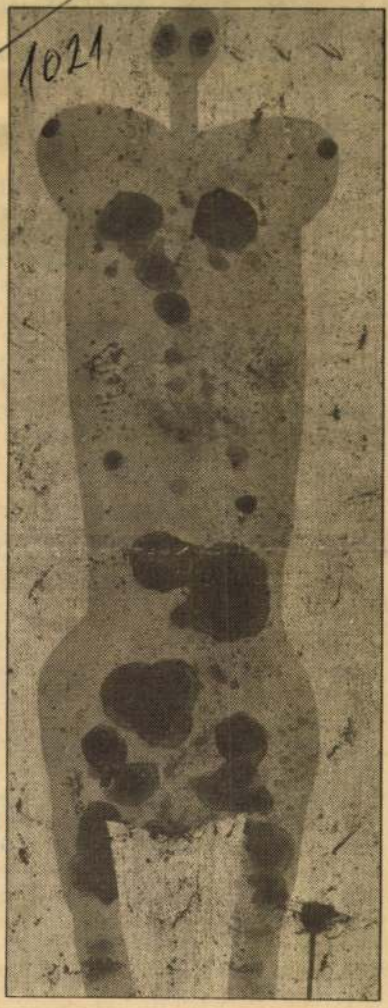

'CONTRAST' by Dezső Korniss, 1947, has been designated as "Art Object of November" at the Hungarian National Gallery. The painting belongs to the mainstream of the European School, which was formed by Hungarian artists during the post-World War II period. The European School, as they stated in their manifesto, "represents in Hungary Fauvism, Cubism, Expressionism, abstract art and Surrealism." Korniss, along with Jenő Barcsay and Endre Bálint was among the most distinguished representatives of that school. The theme of "Contrast" is simple: a red female figure stands against a pink background. The artistic problem expressed here is the age-old problem of art—the relationship between human beings and Nature. The quasi non-figurative representation of the female figure has nothing to do with an artistic view that is alien to Nature: it recalls the shape of prehistoric cultic idols. This is the way natural tribes and peoples saw their gods and themselves. This organic outlook is mirrored by the raw reds and pinks of the figure recalling living flesh. The amorphous, amoeba-like black patches soften the idol-like rigidity of the figure, filling the picture with life and movement

PHOTO MRS JÁNOS MAGYAR

FUNERAL SERVICE: Yellow army officers carrying casket bearing the body of slain General Victor Lago Roman while other salute during funeral service riding a powerful mot day after pulling up b to work

Madrid, Nov. 5 (Basque guerrillas fi an independent state ern Spain today cl sponsibility for killi Spanish general short Pope John Paul visits cally violent region.

ETA said its gunr dead major-general Vi Roman in Madrid yes what was seen as challenge to the inco cialist government.

ETA phoned a state the Bilbao newspaper promised to issue a com on the killing which was the most dramatic of its kind since the group murdered General Franco's Prime Minister Admiral Luis Carrero Blanco in 1973.

General Lago Roman, a 63-year-old civil war veteran who also fought with the Germans in World War two, was commander of the crack Brunete armoured division and the highest ranking field officer in the Spanish army.

Basque nationalist leaders, who seek greater autonomy from Madrid but reject the violence of ETA, said they were perplexed by the murder which shattered the honeymoon atmosphere following last week's

an emotional

Some 5,000 civilians stood outside the army headquarters during the ceremony shouting "army to power" and other rightist slogans, witnesses said.

But the crowd reaction was more subdued than for funerals of the other seven army generals murdered by guerrillas in the last five years, the witnesses added.

Seville/Spain (AP) — Pope John Paul beatified an early 20th century Spanish nun on Friday. Sister Angela who died in Seville in 1932, founded an ascetic order that ministers to the poorest of the poor—like that run by Nobel Prize winner Mother Teresa of Calcutta.

1982 NOV 7
DAILY NEWS
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
SAJTÓFIGYELŐ

Kornis Dezső
festőművész

1021

1978. november 3o. Kossuth 18,3o Vgné

Esti Magazin

- - Érdemes Művész címmel tüntette ki a Kormány Kornis Dezső festőművészt 7o. születésnapján. A kitüntetést Molnár Ferenc kulturális államtitkár adta át.

Kovács Dezső

festőművén

Terméket - táj.

A tájábrázolás változásairól

Repro: L. Z. A. 3

Művének lakkrománc, olaj, tartó

90/1 30x40 cm Lánez Sándor

1959 cine

Korniss Dezső

festőművész

Terméniet – tűj.

1935-ben lérült Szentendrei notturum II. c. lépén az én és a világ, a belső és külső világ harmoniájával, enteriör és exteriör dekorativ színekre épülő együtteként, amelyeket az „ég" homogén sárja fog egybe.

Művészet
90/1

Lánsz Sándor
cikke

Kovniss Dezső

festőművész

„Vihar-ban" c. 1943-ban készült képén
tájképszerű expressivitásában visszatérni
látszik a mimetikus elvekhez

Lánu Sándor
cikke

Művészet
90/1

Kovniss Dezső

festőművész

1945 után készült képein végleg nagyfott a tájképszerű expressivitással, és a mimetikus elvekkel.

Művészet
90/1

Lánszándi
cikke

KORNISS Dezső

A Södertalje Kunsthallban - Takács József Lajos svédországban élő magyarr jóvoltából kiállitás volt látható a svéd gyüjteményekből származó Vajd-,Korniss,-Bálint Endre és Barcsay müvekből.

ld. Topor Tünde: Uj Modern Muzeum. = Art 1990.2. /magyar kiadás/ 9.p.

links her ihm folgend sprengt das siegende Christenheer in das Bild, während rechts die vor den feindlichen Kriegswagen gespannten Stiere in rasender Flucht, die man vergeblich aufzuhalten versucht, aus dem Bilde heraus-drängen.

Hier sich in den Sieger und seine Gefolgschaft zu denken, mußte — nach dem Ausdruck Vischers — *„das Herz schwellen"*. Aber auch die Gemeinschaften der Not, der Niederlage, des Rückzugs wollten von den Menschen des 19. Jahrhunderts im Bilde erlebt werden. So wurde etwa immer wieder der russische Winterrückzug der geschlagenen Armee Napoleons gemalt. Großartiger als solche Rückzugsbilder ist der wieder von Rethel in aquarellierter Zeichnung geschaffene Zyklus vom „Karthagerzug über die Alpen" (1842 bis 1844). Hannibal, der Führer des Heeres, erscheint hier bezeichnenderweise erst im letzten Blatte der Folge, wie er den nach so übermenschlichen Anstrengungen und schweren Verlusten doch noch an den Rand des Gebirges gelangten Truppen die tief unten zu ihren Füßen liegenden fruchtbaren Gefilde Italiens zeigt, das Ziel ihrer Mühen. Das Wichtigste ist dem Maler nicht das Heldentum des Einzelnen, sondern der Masse. Das Schlußbild hat nur die Aufgabe, mit dem Blick auf das Ziel des Weges auch dem Betrachter eine Aussicht auf das Künftige zu eröffnen. Überflüssiger erscheint das Einleitungsblatt: zwei Greise der Gegend erzählen, auf ein zerbrochenes Feldzeichen deutend,

Korniss Dezső, festő-grafikusművész (1908-1984).

Czére Andrea: Mesterrajzok New-Yorkban.

A Szépművészeti Múzeum négy amerikai magángyűjtemény válogatott rajzaiból rendezett kiállítást 1989. III. 17-V. 21. között. – A Múzeum több jelentős magyar rajzot és sokszorosított grafikát – Barcsay Jenő, Korniss Dezső, Bálint Ende-művet vásárolt meg a bécsi Albertina részére, segítve a magyar művészet külföldi megismertetését.

Művészet, 1989., 11-12., 49-old.

Korniss Dezső

festőművész

kiállítás a Magyar Nemzeti Galériában.

Dévai Gudrie
ciste
-3. old.-

Kis Tamás
1989 ápr. 16.

Korniss Dezső

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Festőművész

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1981 JAN 5

1/1981

1021

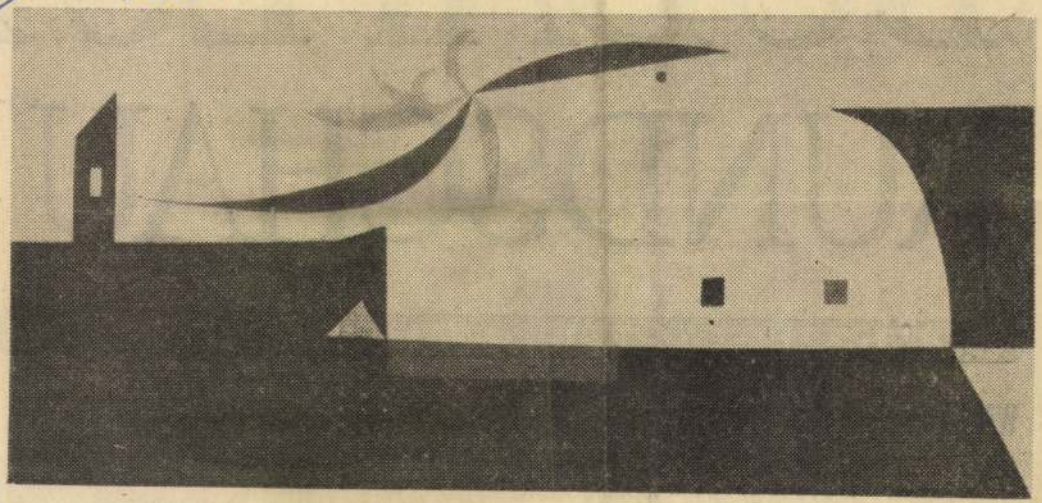

Dezső Korniss: Szentendre (1945)

Fünfunddreißig Jahre — fünfunddreißig Künstler

BUDAPEST RUNDSCHAU

WOCHENZEITUNG FÜR POLITIK, WIRTSCHAFT UND

Wintersession des Parlaments

Neuer Fünfjahrplan und Etat 1981 verabschiedet

Militärdienstzeit

KORNISS DEZSŐ
KIÁLLÍTÁSA
Új Tükör, 1984. 36

HAZAI TÜKÖR

ÉVADNYITÓ TÁRSULATI ÜLÉSEK

Mire ezek a sorok megjelennek, a fővárosi és vidéki színházak már megtartották évadnyitó társulati ülésüket. Képünk a Nemzeti Színházban készült, ahol Vámos László művészeti vezető ismertette a következő évad terveit és feladatait.

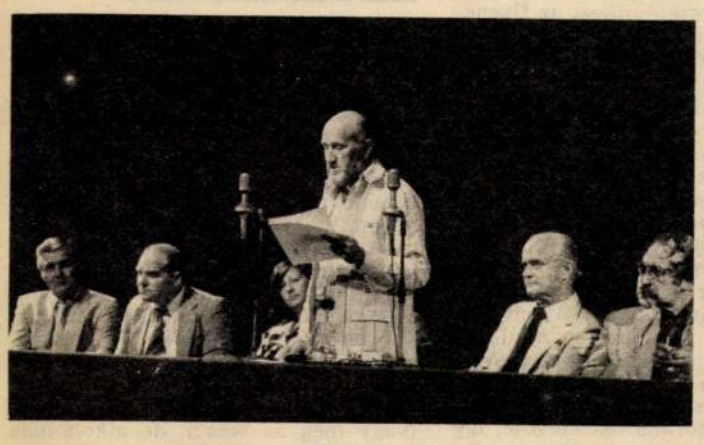

ÜVEGSZOBROK

Neves szobrászművészek és fiatal alkotók üvegből formált kompozíciói láthatók az Ernst Múzeum új kiállításán. Képünkön Bohus Zoltán Kettős forma című alkotása.

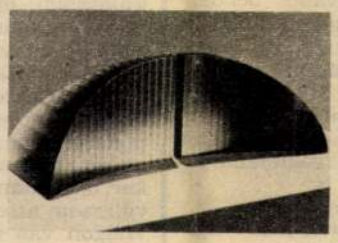

MŰVÉSZETEK HÁZA

Az alkotmány ünnepe alkalmából avatták föl Szekszárdon a művészetek házát. Az új intézményben képzőművészeti kiállításokat, hangversenyeket és irodalmi esteket rendeznek.

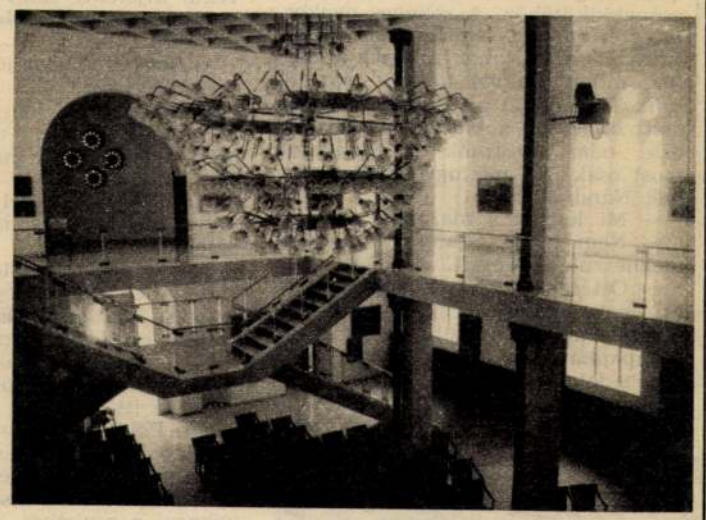

VINCZE OTTÓ

Könnyű dallamok, úgynevezett slágerek sokasága tette ismertté a nevét nagy tömegek előtt, de igényesebb munkáival is jelen van zeneművészetünk elmúlt fél évszázadában. Tehetségét a Zeneművészeti Főiskolán egészítette ki zeneszerzői ismeretekkel, sokáig a rádió karnagya volt, majd zenei vezető a Miskolci Nemzeti Színházban, az Úttörő-, a Petőfi Színházban. Színpadi művei közül a Boci boci tarkára emlékeznek a legtöbben, kevesebben a Családásokra, a Farkas a havason, a Párizsi vendég címűre, szimfónikus alkotásai közül a Falu szvitre és a Vidám kis nyitányra. Ezek őrzik legjobban emlékét.

KÉKESDY KÁROLY
ÉS MTI FOTÓ — CSER ISTVÁN,
E. VÁRKONYI PÉTER,
FÖLDI IMRE, MOLNÁR EDIT,
VÁRKONYI LÁSZLÓ
FELVÉTELEI

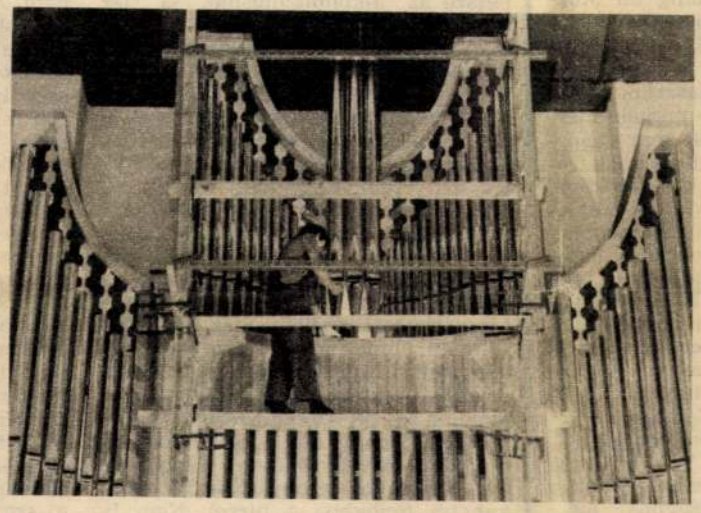

ORGONAÉPÍTŐK

Az Aquincum orgonagyár szakemberei új orgonát építettek az Evangélikus Teológiai Akadémián. Az 1200 sípos, 19 regiszteres hangszert rövidesen átadják rendeltetésének.

GITÁRTÁBOR

A Velencei-tó partján rendezték meg a klasszikus gitáron játszó fiatalok első országos találkozóját. A tábor 75 résztvevője a gitárjáték fortélyai mellett hangszerépítéssel és a kortárs zenével ismerkedett.

KORNISS DEZSŐ

Szentendre nagy öregjei megfogyatkoztak eggyel: élete 76. évében elhunyt Korniss Dezső. Egy-két hete, hogy közöltük portréját, amelyen – Molnár Edit kamerája által megörökítve – fiatalos hetykeséggel áll egyik jellegzetes festménye előtt, a „sose halunk meg!" szemlélet pózában.

Igen: élete nyolcadik évtizedében sem lett belőle „nagy öreg". Annyi nehézség és gond után, a kései elismertség állapotában is képes volt a megújulásra, kísérletezésre, a nála akár félszázaddal is fiatalabbakkal való közös műhelymunkára. Sorsa a Vajdáéhoz, később a festő Kassákéhoz kötötte a 30-as és 40-es években, és osztozott ebben az 50-es években is, mint ahogy a 70-es évek végén együtt érkezett el velük a hivatalos elismertséghez is, értve ezen a Nemzeti Galéria gyűjteményes kiállítását, majd a 80-as évek elején a „nagymonográfiát".

Bármi történt is, Kornissnak mindig voltak hívei, tisztelői, akik felnéztek rá, akkor is, amikor bábokat tervezett, nem számítva arra, hogy közönség elé kerülhetnek festményei. A történelmi szituáció bizonyos értelemben segítette is, a „teher alatt nő a pálma" mondás értelmében. Mivel a Korniss műveiről megjelent nagy könyv hangsúlyosan a művek elemzésére összpontosított, nyitva áll még a feladat egy vállalkozó szellemű történész előtt: megírni Korniss Dezső életét, a háttérben Szentendrével és az utóbbi félszázad magyar kultúrpolitikájának hullámaival.

Székely András

KULTURÁLIS IRODA

Kulturális tájékoztató iroda nyílik Csepelen a Rákóczi Ferenc út 117 szám alatt, az új lakótelep szomszédságában. A Színházak Központi Jegyirodája, a Csepeli Művelődési Központ és a Munkásotthon által létrehozott iroda tájékoztatja a kerület lakóit a helyi és fővárosi kulturális eseményekről, s jegyet is árul a különböző rendezvényekre és színházi előadásokra.

Csukavita

Jól összeszokott négyesfogatunk korán ébredt. A gyors, alaposnak éppen nem mondható mosakodás és a hirtelenében bekapott hideg reggeli után még szinte sötétben értünk a csónakkikötőhöz. A sokéves gyakorlat szerint két ladikra oszlottunk. Imre és Nándi már a vizet kavarták, mikor Palival utánuk iramodtunk. Még jóval a Békaéri bejárata előtt utólértük a ladikjukat. Tegnap este nem tartottunk haditanácsot, most csak úgy nekiugrottunk a víznek. Nándi átszólt.

— Mi legyen a mai program?

— Nem tudom. Palival mi talán megnézzük az Árvait.

— Ott legfeljebb csukát fogtok. Mi megnézzük az Öregkő-oldalt és bemegyünk a Szilfásiba. Unom már a csukákat. Ma legszívesebben süllőt ebédelnék.

— Legyen úgy. Azért még mi is foghatunk süllőt. Délután kettőre le-

Halmészárszék
A SZERZŐ FELVÉTELE

gyetek Ti is az Árvainál. Ott ebédelünk.

Elkanyarodtak balra a Pókmacskási-ág irányába, mi pedig jobbra bekanalaztunk a Békaéribe. Végigeveztük a rövid kis ágat és kikötöttünk az Árvai-záráson. Jó víz volt, könnyen átlöktük a ladikot a zúgó tövében a záráson és meglovagoltuk a Bagamér felé osonó Dunaágat. Meg-meg álltunk a vízbedőlt fák félig elmerült koronájánál és végigtapogattuk a lombok alatti vízfeneket. Még előző este megpezsdült a víz, a ragadozók étvágyuknál voltak. Mármint a ragadozók közül a csukák. Vehemensen vágtak rá a virgonc csalihalra. Nagyon rossz hatásfokkal dolgoztunk. Az előző napok lusta kapásai hozzászoktattak a „nyeletés"-hez. Nem kapcsoltunk időben ,hogy most határozottabbak az ellenfelek. A bevágás előtti túlzott kivárásnak meg is lett az eredménye. A mohón, gyorsan nyelő csukák egymás után fűrészelték el a damyl előkéket. Mire észbe kaptunk, már fogytán volt a csalikészlet. Elszaladt az idő és mire az utolsó kishalat is elhorgásztuk, mindössze három csuka raboskodott a bilincsen. Sem időnk, sem kedvünk nem volt már csalihalat kergetni. Pali az órájára nézett.

— Barátkám, már egy óra elmúlt. Imrééket kettőre rendeltük az Árvához.

Eloldottuk a ladikot és nekivágtunk, hogy vízfolyás ellenében elérjünk a találkahelyre. Késtünk vagy negyedórát. Barátaink már vártak.

— Mi van? Késik az órátok?

— Nem késik, hanem siet. De nem az óránk, hanem a víz. Éppen elég volt megevezni. Fogtatok süllőt?

— Azt éppen nem. Ma is csak a csukák jöttek, de abból teljesítettük a normát.

Imre lenyúl a ladik mellé és felemeli a szíjbilincset. Hat jól megtermett jószág táncol a szíjon.

— Bravó! Mi éppen a felét fogtuk. Így viszont nem lesz süllőebéd.

Nándi elkeseredett képpel feltólja fejebúbjára a kalapot.

— Pedig a csukapörkölt már a fülemen jön ki! Főzzél valami mást!

— Mit tudok csinálni? Legfeljebb sütök csukaszeleteket — elhoztuk a serpenyőt is.

Közben mi is kikötünk a zárás alatt és megy tovább a vita. Nándi végül kijelenti, hogy legszívesebben halászlevet enne. Megpróbálok ellenkezni.

— Csukából nem jó a halászlé.

— Miért nem?

— Te is tudod jól. A halak között a csukának olyan mellékíze van, mint a birkának a négylábúak között.

— Na és? Birkából is főznek pörköltet, meg gulyást is! Nem fogunk belehalni.

Szakácsönérzetem tovább berzenkedik, de lassan megadom magam.

— Jó, főzzünk halászlét, de azért kellene bele valami más hal is.

— Honnan vegyünk más halat? Nem vagyunk a halpiacon!

— De itt vagyunk az ásványrárói vízen! Például nagyon megfelelne az alaplébe néhány sügér is.

Imre azonnal mellém áll.

— Rendben! Ti essetek neki megvakarni a csukákat, addig mi átugrunk Palival a Csökösbe. Akármi legyek, ha félórán belül nem szállítjuk a sügéreket.

Mire Nándival kiválasztjuk a halászlének és az étvágyunknak megfelelő csukákat, Imréék már szaporán hajtanak a túloldali csücsök irányába. Mire az első két csukával végzünk, már be is fordultak a spiccen. Hét csukát pucoltunk meg, ott pihennek a nagy ételdobozban a betongáton. Nekilátok felállítani a bográcsot, amíg Nándi a tüzelőnek valót gyűjti az erdőszélen. Imréék valóban hamar megérkeznek. Összekapkodtak vagy egy tucatnyi sügért. Mind a négyen nekilátunk a sügértisztításhoz. Nem bajlódunk a kemény, ragaszkodó pikkelyekkel. Kifilézzük valamennyit. Jó sűrű lesz tőlük a lé és talán ellensúlyozzák a kemény csukaízt. A zúgónál megmerítjük vízzel a bográcsot és már pattog is alatta a tűz. Félórát fő a lé. mikor Imre szertartásosan a bogrács fölé tartja kinyújtott tenyerét, majd ökölbe szorítja.

— Jól ragad. Hiába, a csukában aztán van zselatin! Kóstoljuk meg. Azt hiszem, már ehető.

Az erdő alatti sóderoson ültük körül a bográcsot. Kíváncsian kóstolgattuk a sügérbéléssel készült csukahalászlét. Mindenkinek ízlett. Imre a szálkákkal küszködve mormolta a foga között.

— Szerintem jobb mint a birkagulyás.

Nándi is lelkesen kanalazott, de azért odabökte.

— Én már hallottam diós csukáról is!

— Persze! Én meg gesztenyés pulykáról és narancsos kacsáról! Legközelebb majd szedjél diót is a Szilfásiban!

Pali bölcs mosollyal megjegyzi.

— Az egyik szakkönyvben én azt olvastam B. J. barátunk tollából, hogy halászléfőzéskor a csukát a bográcsközelébe sem engedi vinni.

Imre leteszi a kanalat.

— Igen, bizonyára arra az avittas barna félcsukájára gondolt, amiben legutóbb Tasson horgászni láttam. Azt speciel én sem engedném a bográcsközelébe.

Ebben maradtunk és tükörfényesre kinyaltuk a bográcsot.

NAGY MIKLÓS

ORVOSI ÜZENETEK

„Deviáns" „... Tisztelt Uram! Tartok tőle, hogy én jobban ismerem Önt, mint Ön engem. Ez azért van, mert én névtelenül (jeligével) tudok kapcsolatba lépni Önnel, Ön viszont már teljes mellel kilépett a nyilvánosság elé. Nos, rátérve a lényegre: Úgy vélem előző levelem nem volt mentes bizonyos szubjektív indulatoktól. Ezt el kell ismernem. Ennek megfelelően az Ön válasza sem volt mentes ugyancsak némileg indulatos elemektől. Persze mindezt az Üzenetekből kár lett volna kihagyni. Az igazság kedvéért azonban jegyezzük meg, hogy az Ön ötpontos válasza enyhén szólva hiányos. Nézzük az Ön öt pontját:

1. Ön itt azt állítja, hogy az egyén nem *vétlen* az alkoholizmusa kialakulásában, mert „a pohárhoz mindenki maga nyúl" stb., tehát *van* morális összetevője, akármi áll is a pszichés háttérben. (!!!! ????) Ugyan, Tisztelt Doktor úr! Ezt Ön sem gondolja komolyan! Ön is jól tudja, a pohárért soha nem maga nyúl az ember, hanem a kezébe adják! Amikor már utána nyúl, baj van! Tehát válaszom az első érvre: Mindennek a világon van morális összetevője, így persze az alkoholizmusnak is. De nem válaszolt a kérdésre: az alkoholizmus betegség, vagy erkölcsileg elítélendő magatartás? Tudom, erre nehéz vagy-vagy választ adni. De azért valamiféle eligazítás kellene. *2.* Ön mérgesen állítja, hogy orvosi titoktartás *létezik*. Én dühömben tényleg azt írtam, hogy nem létezik, és hogy a hippokrateszi eskű ebek harmincadján van. Magunk között szólva, Ön ítélje meg: nem így van? Elismerem, nagyon mérges voltam, és sem az orvosi titoktartásban, sem a hippokrateszi esküben már nincs bizalmam. Önnek mégis igaza van: védeni kell a hippokrateszi esküt és az orvosi titoktartás tekintélyét. De, magunk között szólva azért megállapíthatjuk, hogy ezek csak nagyon módjával érvényesülnek. Higgye el: igen sok orvos bizony rohan a munkahelyi főnökhöz a hírrel. Nem is ez a baj. Hanem az, hogy mit kezd ezzel a hírrel a főnök?... *3.* Tisztelt Uram! Ezzel a harmadik ponttal nem óhajtok foglalkozni. Szánalmas mentegetőzés az, hogy Ön sose „szidalmazta az alkoholistákat, mint olyanokat" stb. Persze, így van. De, mint sugallja (nem így írja pontosan) a „gyatra, elégtelen személyiségű emberek gyakran az alkohol áldozataivá válnak, *s* így még gyatrábbak lesznek". Ez a legjobb módja annak, hogy biztassuk az embereket: te gyatra személyiség vagy! Mit kezdjek veled? Jobb lesz, ha iszol! Még gyatrább leszel, s akkor aztán már mondhatod, hogy: én alkoholista beteg vagyok, kérem, gyógyítsanak meg!... Képzelje el, uram, hogy egy ilyen szöveggel megjelenik valaki bármely hatóságnál! (Beleértve az orvosi intézményeket is, mert nálunk ezek is a hatósági titulusra vágynak.) Lassan már azt hiszem, hogy az Ön rovata is egy „hatóság". *4.* A negyedik válaszpontban Ön megint csak két közhelyet tud mondani: Az öngyilkosság oka vagy a depresszió, vagy a teljes szellemi-fizikai csőd. És, hogy ehhez a krónikus alkoholizmus hozzájárul. Ezt mondtam én is. Ezzel egyetértek tehát. De: mi a depresszió és a szellemi-fizikai csőd oka? Mégis: nem itt kellene kapiskálnunk valami lényegi okokat? És még tovább: Ugyan, mondja meg nekem, hogy ki akar elvegetálni magatehetetlenül ötven, hatvan, hetven, nyolcvan éves korában kiszolgáltatva a legkisebb tetűnek is, ami (aki) csak megjelenik?! Hát nem jobb akkor már egy kellemes „önkéntes" halál?... Ön, Uram, éles szemű ember! Észrevette legutóbbi levelemből, hogy én iszákos vagyok ugyan (vagy még az sem?), de alkoholista nem. A fene tudja! Lehet, hogy nem vagyok sem iszákos, sem alkoholista, de szeretem a jó bort, a jó társaságot, a jó nótázást, szeretem a szép lányokat, a jó kedélyt. És utálok mindent, *de mindent*, ami ártalmára van növénynek, állatnak, embernek, világnak. Szeretem a családomat, barátaimat. Óriásiakat tudunk mulatni. Ezt most úgy tessék érteni, hogy ebben minden benne van a gyümölcsszedéstől kezdve a csónakázáson keresztül a horgászásig és a jó bor melletti mulatozásig. *5.* Az Ön itt jellemezhető szövegét nem tudom értelmezni. Mert az a tény, hogy sokan nem értenek az alkoholizmushoz, s mégis foglalkoznak vele, tulajdonképpen rendben lenne. De Ön ezt kifogásolja! Vajon miért? Ön engem is közéjük sorol. Drága Uram! Örülnék, ha megértené: én is segíteni szeretnék, nemcsak Ön. Hogy miben szeretnék segíteni? Ön meg fog lepődni: egyáltalán nem a személyes sorsom fontos számomra. De rengeteg pénzem van, amelyet tisztességes munkával kerestem. Meglehetősen nagy hatékonyságú munkát végzek most is. Pokolian sokat iszom. A legközelebbi környezetemnek most kezd feltűnni az egész ügy. Most kezdik „csípni", hogy jómagam iszogatok néha. És Ön most meg fog lepődni: az előbbi tényt mindenki, de jól értse meg, *mindenki* a lehető legjobb néven vette! Az utóbbi években kellett rájönnöm, hogy engem mindenki primitív, szőke baromnak nézett egészen addig, amíg nem kezdtem inni (velük), bebizonyítani, hogy nem vagyok fából (némely hölgyek megfelelő csatornákon azóta közhírré tették az egész ügyet). Még jó, hogy az egész engem nem túlságosan érdekel. Megvannak a magam céljai, családi, munkahelyi viszonyaim felett nagyrészt magam rendelkezem, tehát nincsenek kisstílű, kisszerű, kicsinyes problémáim. De változatlanul idegesít: Vajon az alkoholizmus betegség, vagy erkölcsi tévelygés?..."

Ismétlem: a kialakult alkoholizmus betegségnek tekinthető, de kialakulásában morális hibák *is* szerepet játszanak. — Megjegyezném, jó Uram, hogy egészen bravúrosan forgatja ki a szavaimat.

Továbbra is várom jeligés leveleiket.

Dr. B. P.

tálybeli fejében. Féltette állását, jövedelmét, lakását, úri életformáját. Rettegett a létében megalázott sokmilliónyi szegény ember boszszújától, az üldözöttek bosszújától, a zsidók bosszújától, a társadalmi méretű igazságtevéstől.

Ezeket a félelmeket akarta Bibó elsősorban eloszlatni, hiszen nem annyira a középosztály elitjére, hanem tömegére akart hatni. E tömegről viszont hatástalanul pattant volna le bármiféle ígéret, hiszen az effajta közösségi félelmeknek az a természete, hogy még a folyamatos pozitív tapasztalat is nehezen tudja oldani. Ezt — ahogy utaltunk rá — éppen Bibó István későbbi tanulmányaiból tanultuk meg. Az a mélységes szakadék, amely az uralkodó osztályok és a dolgozó osztályok, a középosztály — mint társadalmi réteg — és a nép között tátongott, társadalmi megegyezéssel áthidalhatatlan volt.

Van a „békeajánlat"-nak több, az ország jövőjével, területi státusával összefüggő pontja. Legtöbb vonatkozásukban ezek 1944 nyarán már nemzetközi szinten eldöntött kérdések voltak. Ami az ország független létét illette a háború után, már 1943 nyarán lekerültek a napirendről a lengyel—csehszlovák konföderációval kapcsolatos angol tervezgetések, amelyhez Magyarországot is csatlakoztatni kívánták. A Szovjetunió kormánya hivatalos formában is elutasította ezeket az elképzeléseket, mert szovjetellenes törekvéseket látott bennük. S egyidejűleg, amikor meghatározta a Magyarországgal és a tengelyhatalmak más csatlós államaival folytatandó fegyverszüneti tárgyalások feltételeit, leszögezte azt is, hogy „a szovjet kormány a csatlós államok fenntartására törekszik, és nem rejteget terveket ezen országok függetlensége ellen".[7]

A független Magyarország léte tehát nem volt kérdéses, ez azonban nem jelentette azt, hogy a trianoni határoknál sokkal jobb határokban reménykedni lehetett volna. A háborús felelősséget vállalni kellett. Már 1943-ban, amikor a szövetséges hatalmak a háború utáni rendezés problémáival foglalkozni kezdtek, mint evidencia merült fel Magyarországgal kapcsolatban a trianoni határok helyreállítása csehszlovák és jugoszláv vonatkozásban, valamint a második bécsi döntésnek el nem ismerése, s az 1940-es határok módosítása Románia javára — ha itt még nem is volt szó a trianoni határok helyreállításáról. A fent említett szovjet állásfoglalás tárgyalási feltételként szögezte le a megszállt területek visszaszolgáltatását, s külön kitért Erdély kérdésére, amennyiben kijelentette, hogy a szovjet kormány „nem tekinti teljes mértékben igazolhatónak a Németország diktátumával 1940. augusztus 30-án Bécsben hozott úgynevezett döntőbírói ítéletet, amely Magyarországnak juttatta Észak-Erdélyt".

Az angolok már 1940 szeptemberében elutasították a második bécsi döntést. Az 1943. szeptember 6-án keltezett hivatalos angol válasz Molotov levelére, a területi kérdésekben így fogalmazott: „Ami a csatlós államok által elfoglalt területek kiürítését illeti, bár Őfelsége kormánya világosan kijelentette, nem kötelezheti el magát, hogy az általános béketárgyalásokat megelőzően elismerjen egyes európai határokat, úgy véli, a csatlós államok szolgáltassák vissza a szövetségesek érintett államainak mindazokat a területeket, amelyeket a háború során vagy azt közvetlen megelőzően elfoglaltak vagy elcsatoltak."[8]

Miként lehetett volna hát a magyar baloldali erők képviselőinek 1944-ben ígéretet tenni akár általában a trianoni határok ellen, akár konkrétan, mondjuk Erdéllyel kapcsolatban? Ami lehetőség fennállott még, azt csak egy módon lehetett volna érvényesíteni: tettekkel, a németekkel való szembefordulással. Nem követelésekkel. S arról sem feledkezhetünk meg, felelőtlen ígéretek csak a Horthy-rendszer háborús felelősségének átvállalását jelenthették volna. A békeszerződés várható súlyos terhei és az új, demokratikus Magyarország valószínű megszületése közötti ellentmondás gondja volt a szövetségeseknek is, mint ahogy erről egy feljegyzés is tanúskodik[9], mely bizonyítja — s e mellé sok dokumentumot lehetne felsorolni még —, hogy a horthyzmus, s maga Horthy is, nemzetközileg bukott volt már a német megszállás előtt, hiszen angol részről sem kívánták hatalmon látni Magyarországon a háború után sem a rendszert, sem kormányzóját.

Horthy és Kállay koncepciója ennek ellenkezőjére épült. Az ellenforradalmi rendszer átmentésének koncepciója — a rendszer kereteinek, intézményeinek fenntartása minden körülmények között, lényeges eltolódások, minőségi változások nélkül —, amely az ellenállás szervezését megbénította, amely Horthyt a megszállás vállalására késztette, akkor állta volna ki a történelmi próbát, ha a megőrzött keretek hatékonyan működtek volna egy sikeres fegyverszünet érdekében, amikor az azt fogadni képes szovjet hadsereg Magyarország területére ért. Ez azonban nem következett be.

A rendszer önvédelmi reflexei a német megszálláskor csak annyiban tudtak érvényesülni, hogy még nem a szélsőjobboldal lett a hatalom kizárólagos birtokosa. A rendszer intézményei funkcionáltak ugyan, de *már csak egyetlen irányban voltak hatékonyak: a németekkel való együttműködésben.* Az elszakadás, a háborúból való kiválás érdekében már használhatatlanok voltak, ami döntő mértékben járult hozzá október 15-e kudarcához.

Keveset használt volna itt a szó, a „békeajánlat", s ezt Bibó István is oly világosan megfogalmazta később több tanulmányában, a magyar vezető osztályok politikai ösztöneinek katasztrofális megromlását bemutatva. A kormány — írja a zsidókérdésről szóló esszéjében, Horthy és Kállay felelősségével összefüggésben — „egy árva hang nélkül lemondott, a kormányzó kinevezte a németek által kívánt új kormányt, s ezek után a kormányzó és a németek, a magyar hadsereg és a nyilasok, akik három nappal ezelőtt egymás ellen állottak fel, most egyszerre egyöntetűen úgy kezdtek viselkedni, mint akik a sorsfordulót incidensnek, a halálos sérelmet apró félreértésnek, a végső veszedelmet biztató együttműködésnek s a készülő tömeggyilkosságokat boldogító nemzeti politikának óhajtják tekinteni. Az ország politikai elbutítása s ép érzékeinek megzavarása ezzel érte el tetőpontját: ez a lépés ölte meg a magyar hadsereg önbecsülését, ezzel vált értelmetlenné, ezért sült el végzetesen visszafelé minden engedmény, melyet a németekkel szemben távolságot tartó Teleki- és Kállay-kormányok az időnyerés jegyében tettek, beleértve az összes zsidótörvényeket, s végül ez a lépés tartotta meg a hivatalos magyar közéletet s az egész hivatalnoki kart a folyamatos törvényesség hitében, s indította arra őket, hogy a kormány minden intézkedéséhez a folyamatosan működő közigazgatás segítségét megadják, holott a háborúnak ebben a szakában már nemcsak az aktív ellenállás, de a közigazgatás passzivitása és szabotázsa is komoly nehézségeket tudott volna okozni a megszállóknak és bábkormányuknak."[10]

Ez nem történt meg. Ebben jelentős — ha nem is kizárólagos — szerepet játszottak azok a félelmek, amelyeknek foglya volt a magyar köztisztviselők, katonatisztek döntő többsége. Hozzátehetjük — ismerve háborús történelmünk utolsó szakaszát —, döntő többségük Horthy Miklóssal szemben sem viseltetett oly tisztelet teljes érzelmekkel, mint azt a korábbi látszat mutatta. Nem hozzá, hanem a rendszerhez ragaszkodott. A jogfolytonosságot, a tradicionális államiságot még a nyilas kormányzatban is képviselve látta, ha magukat a nyilasokat nem is sokra becsülte. Éppen ez mutatta, mennyire túlélte önmagát, mennyire alkalmatlan volt már — mint társadalmi erő — a nemzet vezetésére, amire pedig szüntelenül hivatkozott. El kellett buknia.

JUHÁSZ GYULA

JEGYZETEK

1. Mi a magyar? Budapest, 1939. Babits Mihály: A magyar jellemről. 85.

2. Szárszó. Az 1943. évi balatonszárszói Magyar Élet Tábor előadás- és megbeszéléssorozata. Budapest. 1943. 47.

3. A Wilhelmstrasse és Magyarország. Budapest. 1968. 749.

4. Bibó István összegyűjtött munkái. Bern. 1981. 1. köt. 278.

5. Magyar Nemzet 1943. október 17.

6. Szárszó. i. m. 51—53.

7. Magyar—brit titkos tárgyalások 1943-ban. Budapest. 1978. 32/a. sz. irat. V. Molotovnak, a Szovjetunió külügyi népbiztosának levele Sir A. C. Kerrhez, a moszkvai brit nagykövethez. 1943. június 7. 156—159.

8. Uo. 230.

9. Uo. 247.

10. Bibó István összegyűjtött munkái. Bern. 1981. 2. köt. 407—408.

Korniss Dezső hetvenöt éves

Vajda Lajos társaként és kortársaként ismerjük, a művészettörténet értékelése mégis alighanem művének egyik folytatójaként fogja majd megbecsülni a Vajdával egy esztendőben született, s együtt indult Korniss Dezsőt. Nemcsak azért, mert túlélhette a rég halhatatlan művésztársat, azaz túlélt fasizmust, háborút, hadifogságot, s most a valóságos hetvenötödik születésnapján köszönthetjük decemberben: Korniss nem volna nagy művész, ha ez az idő- és egyéniségkülönbözőség nem piktúrájának a leglényegében mutatkozna meg. Méltatóinak egy része egyébként is a felszabadulás (azaz Vajda elpusztulása) utáni évtizedekben látja e piktúra kiteljesedését, azt a feltartóztathatatlan folyamatot, amikor a harmincas évek ifjú lázadójából, szentendrei-szigetmonostori motívumgyűjtőjéből, a negyvenes évtizedforduló önállósodó művészéből, a szocialista művészcsoport kiállítójából szuverén mesterré magasodik.

Tragikus ténye újabb művészethistóriánknak, hogy ezeknek az egymást követő mester-korszakoknak jó része műterminek mondott magányban, nyilvánosságot, szabad atmoszférát nélkülöző légtelenségben kellett hogy megszülessék. Korniss, a művészpályája legelejétől elkötelezett, szocialista vonzalmaiért a múltban kockáztató jellem és művész éppoly felszabadult türelmetlenséggel kezdte a felszabadulás után egyszerre a magyar szellemi demokrácia és az önnön életműve újjáépítését, mint az erre magukat joggal dezignáltnak tudó társai. S az Európai Iskolában meghatározó, a piktúratörténetben mellőzhetetlen, s a kommunista kulturális szolgálatban nélkülözhetetlen munkát végző férfi úgy is sodródott a néma mellőzésbe, mint a legközelebbi művész- és eszmeszövetségesei. Csak még tovább, a társaknál is hosszabb ideig maradt ebben a státusban. Az 1946-os pártkongresszus reprezentatív kommunistaművész-kiállításának fontos szereplője körül alig két év múltán már mély a hallgatás, és csaknem húsz esztendőnek kell eltelnie, mire a teljes és valóságos közérdeklődés újra feléje fordult.

Bizonyára másként, talán más formában is követik egymást a jól elkülönböztethető akkori Korniss-korszakok, ha nem egy szűk barátikör-szekta a publikumuk, s nem egy-egy lépcsőházból megközelíthető lakószoba a nyilvánosságuk. Azt azonban a feltételezésnél erősebb argumentáció, a megismert művek esztétikai tényei bizonyítják, hogy a Korniss-festészet lényege — tiszta levegőjű kulturáltsága, etikus műgondja, megújulásokra képes nyitottsága és érzékeny humanizmusának állandósága — nem sérült, nem torzult a megpróbáló évek alatt sem. Erről számolhatott be a késve, de még nem jóvátehetetlenül későn megjelent kismonográfia, majd nagymonográfia, erről győződhettek meg a három esztendővel ezelőtti gyűjteményes Korniss-kiállítás látogatói a Nemzeti Galériában, s ennek hívei mindazok, akik kortárs művészetünk meghatározó részének tudják ezt a ma is gyarapodó, különleges életművet.

GY. A.

Bibó István békeajánlatáról

1944-ben minden magyar demokratának és baloldalinak, de még a konzervatív-nacionalista ellenzék egy részének is döbbenetes élménye volt, hogy március 19-én a német megszállás annyira zökkenőmentesen, a szervezett ellenállás legcsekélyebb jele nélkül ment végbe. Az egyéni akciók, az olyan hőstettek, mint Bajcsy-Zsilinszky Endréé, vagy néhány alacsonyabb rangú katonai parancsnoké, hiábavalónak bizonyultak. Nem tudtak kiindulópontjává válni egy jelentősebb fegyveres ellenállásnak, de még annak az általános passzív ellenállásnak sem, amelyet pedig a magyar szellemi élet olyan vezető egyénisége is, mint Babits Mihály, a második világháború kezdetekor a legfontosabb magyar jellemvonásnak nevezett, amikor ezt írta: „Számunkra hivatás lehet az opponálás és passzív rezisztencia... Opponálás az idegenség hatalmaskodása ellen, egy világ ellen, amely semmibe veszi az ősi megszentelt jogokat, leborul a nyers erőszak előtt, s nem tűri az egyén szabadságát, a szemlélődés nyugalmát, az alkotás boldogságát... Az ellenállás maga a lét, s az inercia súly és hatalom. Kis nemzetek számára hovatovább az egyetlen."[1]

A döbbenet azért is torokszorító volt, mert a megszállást megelőző év, annak különösen második fele — a hadszínterek alakulása és a Kállay-kormány politikája nyomán — a közvélemény jelentős részében mélyen elültette azt az illúziót, hogy „a nehezén túl vagyunk", hogy a háború vége itt van. S ezen a hiedelmen igazában csak a jövőtől, vagy a háborút követő átmeneti időtől való szorongás ütött át, az, hogy „a háborúból a békébe való átmenet" idején a belső rend fel ne boruljon. Németh László a szárszói konferencián 1943 augusztus végén már múlt időben fogalmazott: „A magyarság ennek a háborúnak a végét sokkal jobb kondícióban élte meg, mint az előző világháborúét. Háborús veszteségei kisebbek, jóléte nagyobb, ideológiája kész."[2]

A háborúnak nem lett vége még sokáig, de ez a megmagyarázhatatlan optimizmus szinte a német megszállás napjáig tartott, és kifejezésre jutott sajtóban, nyilvános vitákban, közérzetben. S ami utána következett? Elképzelni is nehéz lett volna hetekkel korábban. A Gestapo akadálytalanul tömeges letartóztatásokat hajtott végre, túszokat szedett. Horthy néhány napos huzavona után kinevezte Sztójay vezetésével a „német védnökség alatt álló nemzeti kormányt", hogy Veesenmayer 1943 decemberi javaslatának megfogalmazását idézzük. Ez a kormány minden igyekezetével azon volt, hogy eleget tegyen a Führer teljhatalmú megbízottja által kidolgozott hatpontos programjának, amelyet ugyan eredetiben nem ismert, de a szerint cselekedett. Ennek hatodik pontja így szólt: A birodalomnak nem utolsósorban „a magyar emberanyag nyújt lehetőséget segítség és sokirányú tehermentesítés szempontjából. Sajnálatos volna, ha az angoloknak azt az alapelvét, hogy helyettük mások dolgozzanak, harcoljanak és vérezzenek, nem alkalmaznánk a legnagyobb mértékben éppen Magyarországgal szemben. Minden magyar paraszt, munkás vagy katona, akinek bevetése bennünket tehermentesít, erősíti a birodalomban a Führer tartalékait. Minden érettünk vérző magyar a mi véráldozatunkat csökkenti".[3]

Sok magyar politikusban élt olyan illúzió is, hogy egy esetleges német megszállás alapvetően változtatna Magyarország megítélésén az antifasiszta hatalmak táborában, vagyis mint megszállt országot kihúznák az ellenséges országok listájáról. Ezeket az illúziókat a megszállás módja, az, hogy a megszállási funkciók jelentős részét a Sztójay-kormány magára vállalta; hogy hadseregei tovább harcoltak; hogy a vidéki zsidóság százezreinek deportálását — az Eichmann-kommandó tanácsai és ellenőrzése mellett — maga szervezte meg és hajtotta végre, s ezzel közreműködött a magyar zsidóság genocídiumában — el kellett hogy oszlassa. S ha maradt még valami illúzió, annak a szövetséges hatalmak 1944. május 12-i nyilatkozata a Hitler oldalán harcoló országokról véget vetett. Ez ugyan megemlítette, hogy „vezetőinek politikája miatt Magyarország népe megalázó német megszállás alatt szenved", de azt a segítséget hangsúlyozta, amit politikájukkal az ország vezetői Németországnak nyújtanak, hozzátéve: még mindig nincs túl késő ahhoz, hogy véget vessenek végzetes együttműködésüknek Németországgal, s ezzel elősegítsék a szövetségesek győzelmét, meggyorsítsák a háború befejezését, és csökkentsék saját veszteségeiket.

Nem sokkal később bekövetkezett az angol—amerikai hadsereg normandiai partraszállása, s megindult a szovjet hadsereg nyári offenzívája, amely a délkelet-európai térségben is döntő változásokat hozott. Ebben a helyzetben, ilyen nemzetközi légkörben — amelyben alig voltak elviselhetők a tisztességes és független elmék számára a Magyarországon uralkodó viszonyok, a szolgalelkűségnek, a mentségkeresésnek, a felelősségáthárításnak, a sunyi cinkosságnak szüntelen megnyilvánulásai, s amikor a demokratikus ellenzéki erők már megalakították a Magyar Front-ot — fogalmazta meg Bibó István megejtően szimpatikus „békeajánlatát", abban a hitben, hogy ha sikerülne eloszlatni a középosztály félelmeit a munkásosztállyal szemben, akkor az államhivatalnoki réteg a kezében levő hatalmi eszközök révén, a munkásságra támaszkodva, olyan ellenállást tudna kibontakoztatni, ami a németektől való elszakadáshoz vezethetne.

A politikai félelmek Bibó István műveiben alapvető kategóriát jelentenek, s javaslatai a félelmek feloldására minden nagy esszéjében, tervezetében és emlékiratában azonosak: a kölcsönös belátáson alapuló közeledés és az így létrejött kompromisszumok jelentsék a megoldást.

Bibó jól ismerte a magyar „úri osztályt". Ezt a mély ismeretet tükrözik „békeajánlatának" minden egyes pontjában a középosztályhoz szóló „intelmek". S mégis micsoda illúziókat és politikai naivitást takar az az elképzelés, hogy megállapodás kérdése csupán: képes-e a középosztály — amelyet Szekfű Gyula „uralkodó osztály"-nak nevezett 1940-ben — máról holnapra megszabadulni a hosszú évtizedek alatt kialakult politikai torzulásaitól, lelkébe égett félelmeitől, lemondani eszméiről és főleg kiváltságairól. Képes-e közös, aktív harcot vállalni a munkássággal a németek ellen, amely végül is — a javaslat szerint — nem jogosítaná többre, mint hogy „a maga kiváltságolt helyzetének az ésszerű és emberséges felszámolására időhöz és átmenethez jusson".

Amilyen jól ismerte a középosztályt, annyira ezen a szemüvegen át látta az osztálytudatos munkásságot, és annak vezetőit. A középosztálynak a munkásmozgalommal, annak történetével, a munkáspártok vezetőivel és a társadalmi változásokkal összefüggő hiedelmei a szervezett munkásság összetévesztését jelentik a lumpenproletariátussal. Ezek a megközelítések ugyan nem feltétlenül Bibó álláspontját tükrözik, hanem a középosztály „felrázása" érdekében tett olyan méretű taktikai engedményeknek látszanak, amelyek — az ő későbbi megfogalmazásával — lehetetlenné tették volna a kívánt cél elérését.

Milyen világosan látta ezt később a magyar történelem zsákutcáiról írt munkájában, amikor azt fejtegeti, hogy a magyar progresszió erőfeszítéseit hol az egyik, hol a másik kátyúba való beragadás fenyegeti: „ha túl hidegre, túl racionálisra, túl dogmatikusra szabták az igazi valóság feltárását és a realista szempontok érvényesítését, akkor az fenyegette őket, hogy doktrinér, dogmatikus csoport maradnak, melynek tételei hatástalanul pattannak vissza a félelmek és fikciók zárt körében élők érzelmi kötöttségeiről, s így azt felbontani nem tudják, sőt felingerlik és megerősítik; ha pedig túlságosan beleélik magukat a többiek félelmeibe, hamis vágyképeibe, túlságosan magukévá teszik mindennek az érzelmi és fogalmi nyelvezetét, akkor támadásuk értelmi átütőereje csökken meg annyira, hogy azáltal válik hatástalanná."[4]

Éppen ezért, talán nem azzal érdemes foglalkozni, hogy volt-e realitása a hatékony ellenállás kibontakoztatása érdekében egy ilyen „békeajánlat" meghirdetésének. Érdeme sem ez Bibó írásának, hanem az, hogy megfogalmazta: miért nem képes ez a vezető réteg a drámai történelmi pillanatban okosan és bátran cselekedni; miért alkalmatlan a magyarság igazi érdekeinek szolgálatára. Vizsgáljuk inkább röviden azt, hogy milyen típusú félelmek uralkodtak a középosztályon, s ezeknek, illetve eloszlatásuknak mi volt a történelmi realitása.

A „békeajánlat" jól érzékelteti, hogy a középosztályi félelmek jó része nem a nemzet, az ország, hanem saját jövőjével voltak összefüggésben. Ezek a félelmek a tizenkilences emlékek rémületéből, az úri tudat és magatartás két háború közötti reneszánszán alapuló rossz lelkiismeretből, az antidemokratikus és antiszocialista nevelés és a vad antimarxista propaganda mély hatásából, az antiszemita közhangulatra támaszkodó zsidótörvények és zsidóüldözések következményeitől való rettegésből fakadtak egy olyan új Magyarországgal szemben, amelyben várhatóan a munkásosztályé lesz a vezető szerep.

Ezek a félelmek — amelyek a német megszállást megelőző hónapok eszmei vitáiban sajtónyilvánosságot kaptak — már 1943 őszén sokféle színvonalon és céllal fogalmazódtak meg. A demokratikus és liberális ellenzék oldaláról nyugtató és föloldó igénnyel, a szélsőjobboldal részéről ijesztgetési céllal. E félelmek középpontjába a magyar szellemiségnek még az olyan színvonalú képviselője is, mint Szekfű Gyula, az egzisztenciális félelmeket állította, s csak ez után fogalmazott meg bizonyos nemzeti aggodalmakat.

„Egymás között" címmel a Magyar Nemzetben megjelent cikkében — hangsúlyozva, hogy középosztályon elsősorban az állami és városi fix fizetéses hivatalnokokat érti, valamint „a hozzájuk tartozó, velük rokonsági viszonyban is levő szabadfoglalkozású intelegenciát" — azt fejtegette, hogy ez a középosztály nemzeti és állami feladatokat végez, s ezért „nincs lehetőség arra, hogy munkáját kivegyék a kezéből és mással végeztessék". Ezeknek a szakembereknek „a tanultsága és műveltsége közös a tőlük nyugatra élő középosztálybeliekkel, s ennélfogva jogos az a kívánságuk is — írja —, hogy tekintetbe véve bár hazai viszonyainkat, nagyjából mégis olyan életmódot folytassanak, mely nyugati kollégáikhoz hasonlóan lehetővé teszi nekik a további független, szellemi munkát."

Ezután tért csak rá arra, hogy „a magyar nemzetet mint szellemi egységet" ez a középosztály tartotta fenn a reformkor óta minden tévedése ellenére, ezért joga van arra, hogy szellemi fejlődését, „autarkiáját ezután is tiszteletben tartsák"; arra, hogy hagyományt és újítást, a történelmi kultúrát és az etnografikumot, „a mai magyar szellem, irodalom és művészet összes, százados és mai értékeit" fenntartó, „nemzeti irányú" működésében ne korlátozzák. Mindezek fejében persze a középosztály ne csak a munkáját végezze el, mert azzal csak a fizetését szolgálja meg, de a „szélesebb rétegeket" támogassa is „fölfelé vivő útjukon".

Azért hozzátette: ha a dolgozó osztályok széles rétegében nincs még meg magas fokon az „osztályközi megértés", az elsősorban a középosztály hibája, mert annak kellett volna „mint idősebbnek, műveltebbnek és jobban szituáltnak már régen kinyújtani a kezét".[5]

Kétségbeesettebben és reménytelenebbül fogalmazta meg aggodalmait — amelyekben különös erővel ott vibrált a zsidóüldözések visszahatásától való félelem — Németh László a szárszói konferencián. A társadalmi átalakulás valószínű áldozatainak nevezte az értelmiséget, már-már fizikai megsemmisítésének vízióját is felidézve. Hogyan lehetne — kérdezte — ezt a családtagjaikkal együtt már a trianoni területen is félmilliós réteget el nem fogadni: „Miféle eljárással? Gázosítással?"[6] (Nem tudhatta akkor, hogy nem egészen egy év múlva éppen ennyi magyarországi zsidót, köztük sok értelmiségit semmisítenek meg „gázosítással" a német koncentrációs táborokban.)

Ha a középosztály jövőjére vonatkozó aggodalmakat és félelmeket a magyar szellemi élet vezető egyéniségei így fogalmazták meg, elképzelhető, mi járhatott az antibolsevista propagandától agyonizgatott átlag középosz-

Korniss Dezső, festő-grafikusművész /1908–1984/.

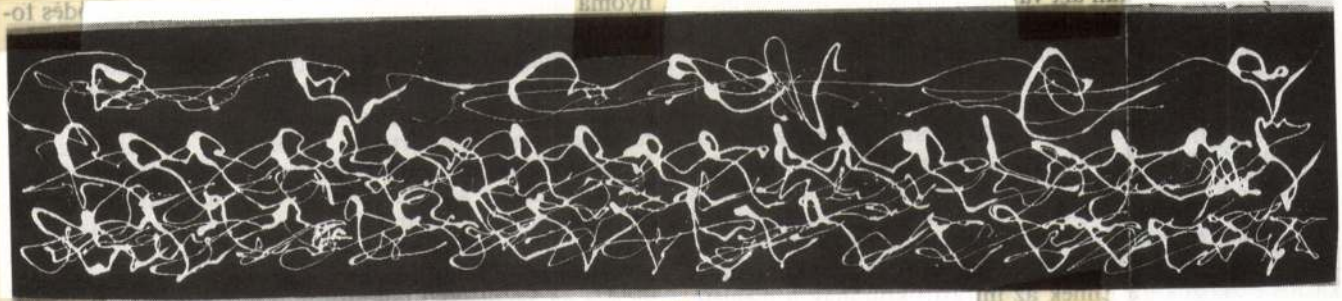

Korniss Dezső: Fekete-fehér kalligráfia, gobelin (fotó Wolf Gábor)

Művészet, 1984. 7/6. 5-old.

hogy még ma is sok
tív" értékelést, megi
kinyilatkoztatásoka
kétségbe vonó absz
azonosan vélekedik
A nyilvánosság
nyolult intézményr
sze ennek a múzeun
állami mecenatúra,
rendszere, a műkere
máció-közvetítés fó
kációs eszközökig).
vagy hiánya, jó műk
ezaz a nyilvánosság

Korniss Dezső

festőművén

„Új szenzibilitás" címmel nyílt kiállítása
a Fénez Galériában.

Láttuk, hallottuk
1981 XII. 2. Petőfi 1045

Korniss Dezső, festő-grafikusművész (1908–1984).
Tóth Antal: Festmények késtár nélkül. A Szentendrei Régi Művésztelep katvan éve. (1928–1988).

„Szerb temető," olaj, vászon,
31×47 cm, 1950. (repr.)

Művészet, 1989., 8., 20-old.

Korniss Dezső

festőművész

kiállítási „Európai idő" címmel a
Budapesti Kiállítóteremben

Stúdió '84
1984 x. 9.

Korniss Dezső

festőművek

Kiállítás a Budapest Galériában (1984x)

Tükör (B1)
1984 okt. 28.

(K!) Cornis Dezső

festőművész

vonzáskörében élt és alkotott Párizsban

Bálint Endre

Stúdió '84

1984 x. 22.

(37.pl

Korniss Dezső

festőművén

1970-ben meglátogatja műhelyében a pályatezdő Gulyás Gyula zobránművészt.

Lósza Lajos
ciszte

Művészet
88/6

(19. old)

Kornics Dezső

festőművész

„... a háboru után két, esetleg többértelmű mítikus, vagy az ösztönvilágból aktualizált teremtményeket buzzannak fel műrénetének"

Patazi Gábor
cikke

Műrénet
89/6

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1984 NOV 19

1021

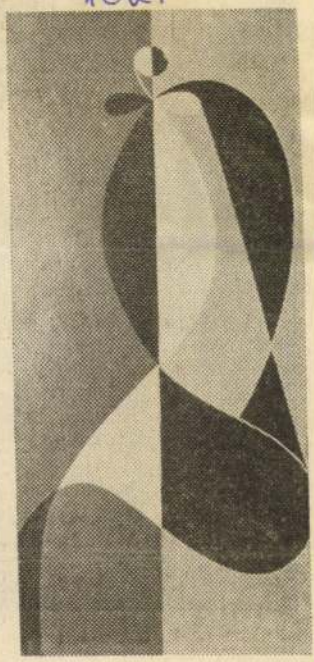

Dezső Korniss: Engel, 1947
Europäische Schule

Gleichzeitig mit der Moderni
brücke wurde die nähere Un
das ovale Gebäude im Zopfst
rei aus dem Jahre 1785

Kornis Dezső
festőművei

SAJTÓFIGYELŐ
MANIA
1991 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

1983 ÁPR 23.
1021

EST MEGYEI HÍRLAP 1983. ÁPRILIS 23., SZOMBAT

Kis triptichon

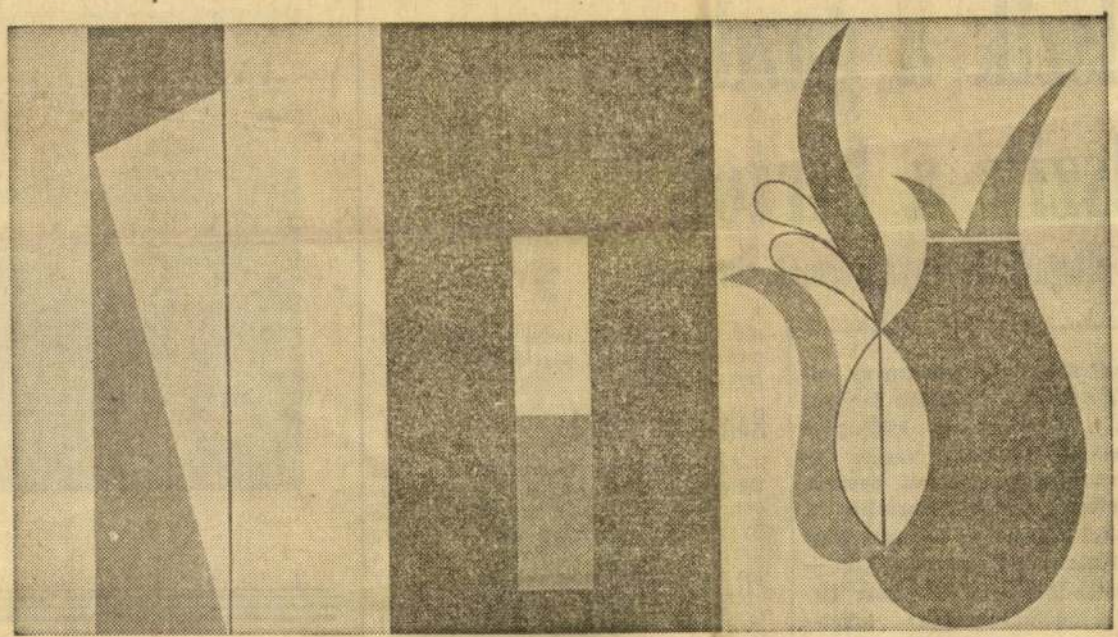

Kornis Dezső alkotása

Döntő lenne a szerepe

Alszik a gazda, alszik a birtok

Még elfogadható anyagnormák sincsenek

Nyolcszázezer féle anyag, alkatrész kering szüntelen folyamként a népgazdaság különböző termelőágazataiban; vasérc és nyersbőr, csavar, pamut, cement, nyomtatott áramkör, farostlemez. Ezekkel kellene — a mindenkori szükségleteknek megfelelően — gazdálkodni. A kérdés nem látszik indokolatlannak: lehet-e ennyiféle áruval úgy bánni, hogy a sok vagy a kevés helyett az éppen ennyi kell érvényesüljön?

mérséklésére, új, méretpontosabb termékek készítését segítő technológiák bevezetésére.

Sokan és senki

Fél évtizedre visszatekintve azt láthatjuk, hogy miközben a világpiacon meredeken *emelkedett* a legtöbb nyers- és alapanyag ára, a megye ipari üzemeinek többsége, egészen a tavalyig tartó időszakban, nemhogy mérsékelte volna a fajlagos anyagfelhasználást, hanem bővítette azt. Különösen igaz ez az importból származó vas-, acél-, színesfém termékek esetében, bizonyos műanyagoknál, a kényesebb igényeket kielégítő fésültgyapjú-szalagoknál. A gond ott van, hogy ugyanakkor a készáru-ártá-

Alföldi táj

Új szolgáltató szervezetek

Korniss kapcsán

TÍZ ÉV TELT EL nagy életműkiállítása óta. Hat évvel ezelőtt hunyt el. Számos kisebb-nagyobb publikáció értékelte tevékenységét. Neve fogalom. Mégis zavarban van a műbarátok többsége, ha *Korniss* Dezső művészete kerül szóba. Nehéz megnevezni, miért is volt fontos ez a kellemetlen öregúr, nehezen befogadható képek festője.

Molnár Éva, a Fészek Galéria vezetője hozta szóba újra e kérdést most, hogy megrendezte a *Tisztelet Korniss Dezsőnek* című kiállítást. S a gondosan összeállított katalógus életrajzi emlékeztetőjének végére illesztette azt az „adatot", mely szerint 1990-ben, az „igazságosztás évében" Korniss újra csak nem kapta meg a Kossuth-díjat. Még így, posztumusz módon sem. Pedig minden kritériumnak megfelel: kiemelkedő művész volt. Úgy látszik — ez a kiállítási katalógus kimondatlan tanulsága — Korniss, ha élne, a mai hatalmat is zavarná.

A VÉRBELI MŰVÉSZ és a hatalom nehezen fér össze — vetnénk oda általánosítva. Ámde ez egyáltalán nem így van. Az összeférhetetlenség egyrészt újabb kori jelenség. Másrészt — s ettől pikáns igazán e kérdést feszegetni — a diktatúra, az erőszak avagy a parancsuralom elutasítása nem is kritériuma a művészi minőségnek. Voltak kvalitásos udvaroncok és nímand ellenállók. Valamint megfordítva. Ha Korniss művész úr nem jött ki *Kornis* államtitkárral, nem jött ki *Révai*val, s nem jött ki *Aczél*lal sem, az (némi cinizmussal mondva) az ő baja. Ámde ez sem így van.

A tiszteletadó kiállítás a Fészek Galériában nem vállalkozik arra, hogy ítéletet mondjon Korniss életművéről. Szűkszavúan felsorolja az adatokat a húszas évek végi zajos akadémiai kezdéstől a *Vajda* Lajossal való közös útkeresésén át az elhallgattatásig az ötvenes években, s a lázadó fiatalok vállalásáig a hatvanas, hetvenes évek folyamán; sorra veszi a festői nyughatatlanság állomásait az izgalmas *Bartók*-analógiától a konstruktív formáláson át a kalligráfiákig és a heraldikus zártságú képekig. Axiomának tekinti, hogy Korniss nagy művész volt, fontos művész. Vitán fölül állónak tekinti, hogy a *Kassák*kal, Vajdával, Korniss-sal, *Erdély* Miklóssal jelölhető vonatkoztatási rendszer jelenti a progressziót itt, ezen a tájon.

Meglehet, kevesen szeretik Kassák keménységét, Korniss szikárságát, Erdély kellemetlen gondolkodásmódját — s főként: kevesen szeretik műveiket. Létezik azonban — pontosabban is meghatározható: a hetvenes évek vége, a *Tendenciák* kiállítássorozat óta létezik — az a szakmai konszenzus, amelynek ők a meghatározó pontjai. A Kassák-jelenség, Vajda törékeny festészete, a Korniss-jelenség, az Erdély-jelenség. S ezen az sem nagyon változtat, ha bárki kimutatja, Kassák talán nem festőnek volt a legfontosabb, Vajda nem számít úttörőnek Európában, Korniss életműve nem épp következetes, Erdély pedig monumentális blöff. Az értékelés változhat, az azonban valószínűnek látszik, hogy éppen ők koruk művészei.

Azaz Korniss életútja nem általában a művészet és a hatalom szembenállásának prototípusa, hanem egyszerűen arról van szó, hogy az ő konoksága és mogorvasága segített át sokakat tisztességesen az ötvenes, hatvanas, hetvenes éveken.

ERRŐL SZÓL a kiállítás a Fészekben. Egy-egy mű és rövid tisztelgő szöveg néhány tanítványtól, így *Bak* Imrétől, *Hencze* Tamástól, *Keserű* Ilonától, *Nádler* Istvántól, *Tót* Endrétől. S megint nem az a kérdés, vajon ez az új Nádler-kép, az *Hommage á Korniss Dezső* jó mű-e, vagy sem? (Szerintem jó). Hanem arról, hogy azok, akik egymásnak vetették a hátukat aczélosabb periódusokban, hogy művészek maradjanak és tisztességesek maradjanak, ma is kiállítanak együtt, hogy kimondják — amit most Keserű Ilona fogalmazott meg Korniss örvén —: nem lehet ártani nekik.

(bán)

NAPLÓ

A Lengyel Színpadi Művek Szemléjének ünnepélyes díjátadását január 17-én, csütörtökön este hétkor rendezik meg a Marczibányi Téri Kulturális Központban. A díjkiosztó után a Pracownia Teatr adja elő Tomasz Bajerski és Edward Wojtaszek Partitúra című, négy színészre, hangra térre és fényre írt színpadi művét. Jegyek a Marczibányi téren és a Lengyel Kulturális Központban kaphatók.

Országos Diákszínjátszó Találkozót hirdet a Soros-alapítvány támogatásával az Országos Diákszínjátszó Egyesület. Várják minden olyan csoport jelentkezését, amelynek tagjai 14—20 év közötti fiatalok. A csoportok akár több előadással is nevezhetnek, műfaji megkötések nélkül. Nem nevezhetők azok a produkciók, melyek az előző év fesztiválján a döntőben szerepeltek. A jelentkezéseket a következő címre kérik: Marczibányi Téri Művelődési Központ, 1022 Budapest, Marczibányi tér 5 A. Jelentkezési határidő: 1991. január 15. A válogató bemutatók időpontja: 1991. február—március. Az országos találkozót április 26. és 28. között rendezik Gödöllőn. További információ Kaposi Lászlótól kérhető a 135-5759 vagy a 115-1208-a telefonszámon.

Magyar Nemzet, 1991. január 4. 4. p.

KORNISS DEZ66

gedetlenség e kérdés kezelésével kapcsolatban óriási, ezt jól mutatják a már megélt események. Csakhogy most már nemcsak a kormány, hanem az Országgyűlés is az elégedetlenség célpontja lehet" — összegezte végül véleményét Palotás János, a VOSZ elnöke.

...gytétényben

hogy találkozott a védegyletesekkel.

— *Mióta léteznek, sokkal kevesebb a dolguk Tétényben* — mondja a kapitány, és kifejti —: *bár lenne ilyen csoport a kerületben még néhány.*

Az egyenruhások is aktívabbak, önként vállalnak túlmunkát, szolgálnak a munkaidő leteltével, mert értelmét látják. Fontos, ha megvan a tettes egy-egy bűnügyben, de az sem lényegtelen, ha pénz híján legalább jó szót kapnak a főnököktől. Legalább annyit: *ez szép volt, fiúk.* Ebben az esztendőben a fővárosi statisztika élére küzdötték fel magukat.

A tétényi védegylet tagjai egyelőre saját benzinjüket felhasználva, szabad idejükben vetik magukat a bűnözők nyomába. Nem tudják, meddig lehet ezt így csinálni, de nem panaszkodnak. A segítség kétségtelenül jólesne nekik. Lehet, hogy az önkormányzaton, és az alapítványon kívül, is lesz erre vállalkozó?

Takáts László

Az MDF elnökségének közleménye

(OS) A Magyar Demokrata Fórum országos elnöksége 1991. január 2-i ülésén az alábbi kérdésekkel foglalkozott:

A *Medgyasszay* László és *Csengey* Dénes által kezdeményezett Nemzeti Alapítványt minden körülmények között pártokon felüli intézménynek tartja és ekként üdvözli.

A Magyar Televízió költségvetési támogatását nem tekinti politikai kérdésnek. Ugyanakkor sajnálattal vette tudomásul, hogy a tévé elnökének a műsor megszakításával eszközölt programon kívüli nyilatkozata visszás helyzetet teremtett.

Az újságírók és a szakmában dolgozók anyagi helyzetének, munkavégzési feltételeinek szinten tartása, illetve javítása érdekében a vállalati kollektív szerződések mielőbbi megkötésére az újságírótársadalom hiteles érdekvédelmi szervezetei a legalkalmasabbak.

Japán

A császár új otthona

(MTI) Harmincmillió dollárt különít el a japán költségvetés a következő években arra, hogy felépítsék Akihito császár új otthonát a császári palota kertjében. A pénzügyminisztérium minap előterjesztett költségvetési javaslata szerint két év múlva készülne el az új, kétemeletes, vasbetonból épülő császári otthon.

Letették a hivatali esküt a köztársasági megbízottak

(MTI) *Göncz* Árpád köztársasági elnök előtt csütörtökön letették a hivatali esküt, s átvették megbízólevelüket a köztársasági megbízottak. A Parlamentben tartott ünnepségen részt vett *Szabad* György, az Országgyűlés elnöke is.

A helyi önkormányzatokról szóló törvény alapján — az Országgyűlés illetékes bizottságai által történt meghallgatás figyelembevételével —, a miniszterelnök javaslatára Göncz Árpád nyolc köztársasági megbízottat nevezett ki. Eredményes munkát kívánt *Szentgyörgyvölgyi* Péternek Budapest főváros; *Skultéty* Sándornak Jász-Nagykun-Szolnok, Pest és Nógrád megye; *Virágh* Pálnak Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye; *Gyulai* Gábornak Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves megye; *Farkas* Lászlónak Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megye; *Bőgner* Miklósnak Baranya, Somogy és Tolna megye; *Hegedüs* Tamásnak Fejér, Veszprém és Zala megye, valamint *Horváth* Józsefnek Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom és Vas megye területén betöltött hivatalához.

*

Antall József miniszterelnök csütörtökön délután hivatalában fogadta az esküt tett államtitkári címet viselő köztársasági megbízottakat. Jelen volt még *Boross* József államtitkár.

A kötetlen hangú megbeszélésen szó volt a köztársasági megbízott feladatköréről, felelősségéről, általában arról a szerepkörről, amelyet, mint hatóság, mint a törvényesség ellenőre a köztársasági megbízott betölt, valamint a kormányzat és a köztársasági megbízott viszonyáról.

A miniszterelnök külön hangsúlyozta, hogy a köztársasági megbízottak figyelmüket egységesen terjesszék ki az illetékességi területükhöz tartozó régió egészére, és a kormányzat különös érdeklődést tanúsít, a régiókban jelentkező egyenetlenségek, feszültségek kezelése iránt.

Korniss Dezső (1908-)

„Női akt" olaj, papír 86x58 cm

s.l.j.: Korniss D. kikiáltási ár: 8000 ft

BÁV 51.Képaukció katalógus,Bp.1980.május

Korniss Dezső festőművész

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
MEGHÍVJA ÖNT

Korniss Dezső

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA
1980. MÁRCIUS 18-ÁN, KEDDEN 16 ÓRAKOR
A BUDAVÁRI PALOTA C. ÉPÜLETÉNEK FÖLDSZINTJÉN

A KIÁLLÍTÁST DR. NÉMETH LAJOS
EGYETEMI TANÁR NYITJA MEG

SKV – 80–5084–8

Korniss Dezső

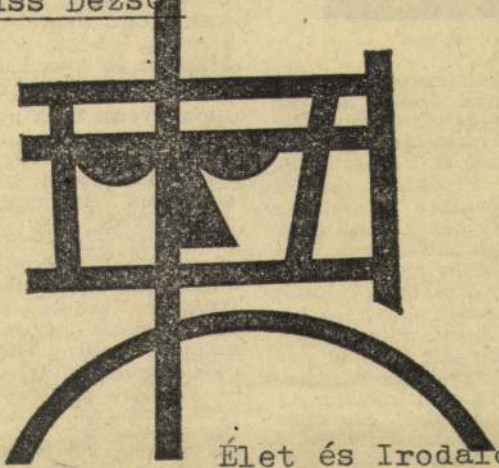

Korniss Dezső rajza

TANDORI DEZSŐ

Élet és Irodalom, Bp.
1978. dec. 2. XXII. évf.
48. sz. 12. lap.

Az arc állványai: Illuminációk

Mintha egy épület oly fontos része volnánk,

könyv

enedtek tőle, felesége egy éle-
át a Konrád József kedvese
adt, s ő ötven-egynehány éve-
se tudta kiérdemelni, hogy bolt-
tővé nevezzék ki. Dehogyis val-
be, hogy az ősöktől örökölt
szisztéma vallott csődöt! Az
azonban ért hozzá, hogy ben-
t, olvasókban kétség ne marad-
Strasszer János hamis tudata,
delmi póza felől. Ezt a belátást
csak az elbeszélt tények, az ön-
más fölfokozott pillanataiban
ggyanó őszinteség hiteti el, ha-
az írói meggyőződés részlete-
is átvillanó finom iróniája. Az
mbérré avanzsáló" Strasszer

m. Nem azt mondom, le-le-
ódott a szemem, de a művészet
elég fárasztó." S Fenákel való-
zékét, ízlését dicséri, hogy az
tással szembeállított két pálya

Ugyanilyen természetű — lélekrajzi — gondot okoz az is, hogy Sipos Margit harminc esztendőn keresztül viszonyt tart fenn a gazdag Konráddal. A szerelem, amely kibírja évtizedek hatalmát, nagy szenvedély. Nagyobb szabású lelkekre méretezett, mint amilyennek Margitot és Konrádot más tetteik elénk rajzolják.

Az ötvenes évek nyomasztó hangulatát van hivatva kifejezni az a mozzanat, amely végül is Strasszerék lakáscseréjét indokolja. Egy olajoshajú ismeretlen elkéri az egyik szobát, hogy ott napközben barátaival tartózkodhasson. Soha ki nem derül, ki volt az olajoshajú, s titkos légyottok, vagy valaki megfigyelésére kellett a szoba. A félelem sejtelmes légköre kellene, hogy áradjon ebből a jelenségből, de csak értetlenség árad. A motívum — jellegénél fogva — inkább bekketti, mint Fenákel modorához illő. Úgy tetszik, hogy ezeknek a lényeellenzéki" kisember szemszögéből.

A regény így is érdekes, s a jövendő Fenákel-írások iránti várakozásunkat a hiányokkal

WEÖ

Korniss Dezső „festő művész"

A Corvina Kiadó az „ünnepi" könyvhéthez új sorozatot indított, az élő művészetről „Műterem" címmel. Az 1978-79-es programban szerepel a kiadó tervei között a „festő" Korniss Dezső, Kokas Ignác, Bartha László, a grafikus Gyulai Líviusz.

Művészeti Magazin
1978. jul. 9 Kossuth p.55

Korniss Dezső

A Nemzeti Galériában megrendezték Schubert Ernő emlékkiállitását. Vadas József: "Asztal, teritő nélkül" cimmel a művész munkásságát, pályáját és a kiállitást ismerteti. Csók István akkori növendékei közül felsorolja azokat a fiatalokat, akik 1928-ban Kassák Lajos mozgalmához csatlakoztak és megalakitották a MUNKA képzőművész körét. Schubert Ernő, Vajda Lajos, Kepes György, Trauner Sándor, Hegedüs Béla és Korniss Dezső. Ez a hat művész 1928-ban együtt mutatkozott be a Képzőművészek Uj Társasága kiállitásán.

Vadas József fenti cimü beszámolóját lásd: Schubert Ernő nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. dec. 9. XXII. évf. 49. sz. 13. lap.

Korniss Dezső

Szerepelt a Ferenczy Museum tárlatán Szentendrén. Tücsöklakodalom c. alkotásával.

Magyar Hirlap 1978-89-9

Wagner: Szentendrei festőiszet

Korniss Dezső

Szerepelt a Ferenczy Muzeum tárlatán Szentendrén.

háromszinü,hármas osztatu triptichonnal.

Magyar Hirlap 1978-89-9

Wagner: Szentendrei festészet

Korniss Dezső

Szelepcsényi György, Tischler Antal, Morelli Gusztáv, Barabás Miklós, Olgyai Viktor, Komjáti Gyula, Buday György, Rudnay Gyula, Uitz Béla, Moholy Nagy László, Derkovits Gyula, Barcsay Jenő szerepel Pataky Dénes tanulmányának szemléltetésére, mely 1530-tól 1945-ig tartó grafikai eljárások folyamatát ismerteti a New York-i " Print Review" c. hires kiadványban.

Bodri Ferenc: "Grafikánkról New York-ban" cimmel ir a folyóiratban megjelent -kelet-európai és ezen belül a magyarországi- grafika művészitechnikájának fejlődésével foglalkozó cikksorozatról.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. febr. 17.
XXIII. évf. 7. sz. 6. lap.

Vegy-egy reprodukcióval

Korniss Dezső

Kassák Lajos, Bálint Endre, Korniss Dezső, Gyarmathy Tihamér, Deim Pál, Gross Arnold, Kondor Béla, Lakner László, Kass János, Maurer Dóra, Major János, Pásztor Gábor alkotásainak egy-egy reprodukcióját Passuth Krisztina mutatja be -a Pataky-tanulmány folytatásaképpen- az 1945 után grafikai eljárások fejlődésének illusztrálására. A folyóirat más művészi megnyilatkozásról is beszámol. Megemliti Paul Klee grafikáit, a St. Louis Art Muzeum kiállitásának grafikai anyagát, ezenkivül szerepelnek lapjain James Ensor, Alphonse Mucha, Henri de Toulouse- Lautrec reprodukciói és más külföldi művészek munkái.

Élet és Irodalom, Bp, 1979. feb. 17.
XXIII. évf. 7. sz. 6. lap.

Korniss Dezső

A Modern magyar gyűjtemény kiállításssorozatán a Csók István Képtárban Székesfehérvárott megnyitott tárlaton szerepelt.

Magyar Hirlap 1978-31-1

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 MÁR 19
NÉPÚJSÁG (HEVES)

Korniss Dezső

Vasárnapi magazin

1021

KORNISS DEZSŐ:

Tücsöklakodalom

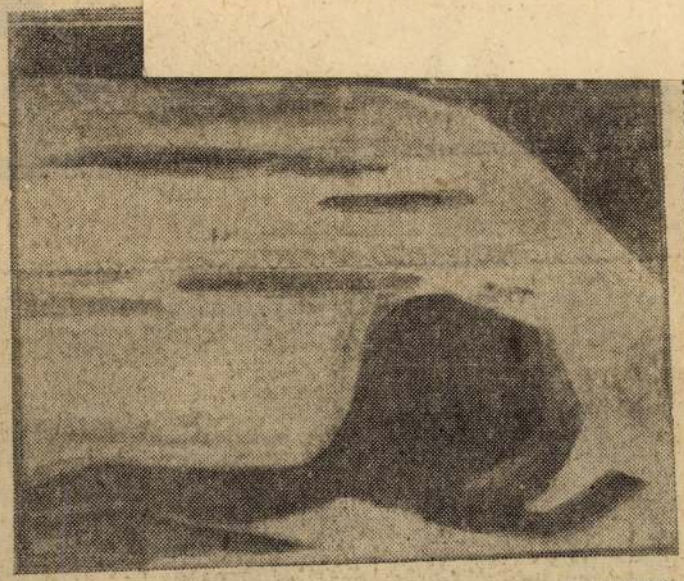

Ötvenéves a szentendrei művésztelep címmel kiállítás nyílt a Szentendrei Szalonban. Képeink a kiállításon készültek: Balra: Kmetty János festménye, az Önarckép lila kalappal. Fönt, Paizs Goebel Jenő: Lágymányos télen.

Korniss Dezső

A székesfehérvári Csók István Képtárban „Magyar művészet 1945-49" c. kiállitáson szereplő művészek: Bálint Endre, Bán Béla, Barcsay Jenő, Bencze László, Berda Ernő, Bernáth Aurél, Czóbel Béla, Derkovits Gyula, Dési Huber István, Domanovszky Endre, Domján József, Ferenczy Béni, Gádor István, Hantai Simon, Háy Károly László, Kaesz Gyula, Kassák Lajos, Kerényi Jenő, Koffán Károly, Kondor Béla, Korniss Dezső, Kozma Lajos, Kurucz D. István, Mikus Sándor, Pátzay Pál, Somogyi József, Szabó Iván, Szabó Vladimir, Szalay Lajos, Szántó Piroska, Szentiványi Lajos, Szőnyi István, Vajda Lajos, Vilt Tibor.
Vadas József: "Magyar művészet ahogy volt" c. kritikájában számol be az itt felsorolt művészek munkájáról. A részletes beszámolót lásd: Szőnyi István nevénél. Élet és Irodalom, Bp. 1977. nov.5. XXI. évf. 45. sz. 12. lap.

Korniss Dezső 1908, Bereztercebánya –

1056 Bp. Mohács u. 30
2000 Szentendre, Vörös Hadsereg u. 51.

A Képzőművészeti Főiskolán Vaszary János és Csók István növendéke volt. Tagja volt a KUT-nak, együtt állított ki a Szocialista Képzőművészek Csoportjának tagjaival, 1934-től dolgozik Szentendrén. 1946-48 között az Európai Iskola alapító tagja. 1947-48-ban tanít az Iparművészeti Főiskolán. 1925 óta kiállító művész. Az 50-es évek végétől kezdve szerepel a szentendrei és Pest megyei tárlatokon. Egyéni kiállítások: 1947 Bp., 1948 London, 1958, 1959 Hollandia, 1965 Kékesfehérvár, 1975 Szentendre, Hatvan

Kiállított művei:

Konstrukció hatszögben I. 1975 o.v. 30x30 cm
– fotó – Konstrukció hatszögben II. 1975 o.v. 30x30 cm
Pajzs 1972 (o.v. 70x30 cm

Szentendrei művészet 1976

Bp. MNG 1976 május

Korniss Dezső

~~Kornis Marcell~~

Korniss Derső, festő

megcsúlítul

—: Érik a fény — 52-62.

Tiszatáj, haged. 1978. máj XXXII/5.

Korniss Dezső

Korniss Dezső 1954-ben
festette a „Miska"-ját.

Pap Gábor: Tóth Menyhért: A bölcs
Művészet, 1978. március – 16. lap

Korniss Dezső

Dévényi gyűjteményében van az 1949-es „Női fej", az 1953-as „Éjszaka".

Salamon Nándor: Dévényi Iván műgyűjteménye. (Művészet, 1978. április - 2. lap.

Tárgyalások a Magyar Operaház moszkvai vendégjátékáról

Komáromy Pál, a Magyar Állami Operaház igazgatója tárgyalásokat folytat illetékes szovjet körökkel a budapesti opera moszkvai vendégjátékáról. A tervek szerint a *budapesti Operaház teljes személyzete ellátogatna a szovjet fővárosba* és a moszkvai Nagyoperában három új dalművet mutat be. Az első estén egy egy Bartók- és Kodály-opera, a másodikon Piqpo Dame, a harmadikon a Sába királynője kerülne színre.

Ugyancsak tárgyalások folynak az irányban, hogy a budapesti operaház augusztus hónapban Bukarestben szabadtéri előadása keretében az Aidát hozza színre. Ezen a szabadtéri előadáson a magyar és román művészek együttesen lépnek fel.

Megkezdődött Mihajlovics bűnperének tárgyalása

A partizántisztekből álló jugoszláv legfelsőbb hadbíróság hétfőn kezdte meg *Mihajlovics* Drázsa és 23 vádlott társa háborus bűnperének tárgyalását. A vádlottak közül tíz fölött távollétében ítélkeznek.

Az 50.000 szavas vádirat a jugoszláv fegyveres erőknek a nép ellen való felhasználásával, valamint a nácikkal, fasisztákkal és *Nedics Quisling*-kormányával való együttműködése miatt vonja felelősségre *Mihajlovicsot* és társait.

A tárgyalás első napját teljes egészében a vádirat felolvasása töltötte ki.

Új festő bemutatkozása

A fiatal Korniss Dezső merész képzeletű, egyéni ötlésből fakadó kisméretű képeit már évek óta különös érdeklődéssel figyelik azok, akiknek megítésében a tehetségre támaszkodó új hangnak bátorságra, kisebb hibák ellenére is, sokszorosan értékesebb és többet mondó a művészi színvonalú átlagos képszerkesztés hibátlanul előadott szokványosságánál.

Ezek az izgalmas felfigyelést kiváltó képek eddig csak elszórtan, főleg *a K. U. T. kiállításain* jelentkeztek, a fiatal és komoly lelkiismeretességű művész kollektíve most mutatja be először munkáit az »*Európai Iskola*« Üllői-út 11. szám alatti új helyiségeiben.

Az előadásban és festői tartalomban igényes képek — absztrakt tájak, csendéletek, konstruktívan absztraháló tájak, — *egy jelentős egyéniség mély áhítatáról tanuskodnak* és a művészi élmény kivetítési kényszerének izgató zamatát árasztják magukból. Olyan lélek keresi itt megértőit, akinek saját világa van és ereje is ennek a külön világnak megszólaltatására.

A »*Halott katona*« két változata például megrendítően expresszív. Erős oldala Kornissnak nagy technikai gondossága, amellyel még a monotypia véletleneit is tudatosan ki tudja küszöbölni. Ritka felelősséggel és elismerésreméltó szeretettel kezeli az anyagot, mesterségbeli pedantériájával mintegy fékezve művészi mondanivalójának szenvedélyességét. Legkisebb litografiáját is egészen kivételes odaadással készíti.

Korniss nagyon biztató út előtt áll. Önálló, eredeti, franciásan racionális, nem rokonítható másokkal. A meg nem alkuvók és az engedményre nem képesek fajtájához tartozik. Egy európai viszonylatban is figyelemreméltó egyéniség tűnt fel vele a magyar festészet virágoskertjében és ennek mindenki örülhet, aki a valódi művészetet igazán átérzők cézanne-i értelmezésben oly szűkreszabott kis csoportjához tartozik.

dr. j. a.

A Gázművek szénellátási helyzete — mint a *Világ* már jelentette — napról-napra rosszabbodik. *Sóskuthy* Endre, a Gázművek vezérigazgatója ma délelőtt az üzem vezetőivel együtt felkereste *Bechtler* Péter helyettes polgármestert és neki is jelentette, hogy ha a legsürgősebb segítség nem érkezik, 8—10 nap mulva a Gázművek kényszerűségből napi egy órára korlátozzák a gázszolgáltatást. A helyettes polgármester még ma felkeresi az iparügyi minisztert, hogy sürgős intézkedés kérjen.

Véletlen baleset okozta a Hoffher-gyári tüzet

A *Hoffher-gyári tűz* ügyében ma reggelre befejezték a hivatalos rendőri vizsgálatokat. Megállapították, hogy a tüzet véletlen baleset okozta.

Csepelen esett a burgonya ára

Ma hajnalban nagymennyiségű régi burgonya érkezett a csepeli vásártelepre. Újburgonyában is nagyobb tételt hoztak fel. Meglepő, hogy burgonyában alig van kereslet, noha a megállapított árszint nem éri el az adópengő emelkedését. Az adópengővel egyedül a cseresznye tart lépést, amelyet éppen drágasága miatt alig vásárolnak.

Elfogták a leghirhedtebb pesti vetköztetőt

A főkapitányság detektívjei elfogták *Kis* Sándor többszörösen büntetett betörőt, aki a leghirhedtebb budapesti vetköztető bandának egyetlen szabadonlévő tagja volt. Letartóztatásával a bűnügyi osztály teljesen felgöngyölítette a pesti vetköztetők frontját.

Megindul a diákok nemzetközi levelezése

A Diákok Nemzetközi Egyesületének elnöke: N. A. *Crowel* levelet írt Budapest polgármesterének s bejelenti, hogy a nemzetközi diáklevelezéshez minden erkölcsi segítséget megad. A főváros közoktatási ügyosztálya most teszi meg az előkészületeket a diákok nemzetközi levelezésének megindítására. Rövidesen megjelenik a tájékoztató felhívás a fővárosi községi iskolák növendékeihez. A levelezés területét a Szovjetunió felé is ki akarják terjeszteni.

A gabona és kukorica beszolgáltatásának és forgalmának szabályozásáról szóló közellátási miniszteri rendelet pünkösd vasárnapján jelent meg a hivatalos lapban.

Gyermekek svájci nyaralása. A Nagyar Nők Demokratikus Szövetségét felkereste a svájci gyermekmentő akció 3 tagja Schwester Elsbeth Kasser vezetésével, hogy megszervezzék a magyar gyermekek svájci nyaraltatását. Egyelőre háromhavi tartózkodásra 200 hadiárva gyermeket visznek ki Svájcba és további 100 hasonló sorsú gyermeknek csomagok útján való patronálását vállalják a svájci családok.

Pfeiffer Zoltán államtitkár a koalícióról

A Független Kisgazdapárt pünkösdkor Kisgazda-napot rendezett Szentesen. Résztvett a gyűlésen *Pfeiffer* Zoltán igazságügyi államtitkár, több nemzetgyűlési képviselő és a pártvezetőség több tagja. Pfeiffer Zoltán hangsúlyozta beszédében, hogy a Kisgazdapárt jelentékenyen korlátozta saját jogait s ennek az engedménynek belátást kell keltenie a munkáspártokban is.

— A belső rend végleges helyreállítása a megyékben és falvakban csak a községi választásokkal érhető el — mondotta. A Kisgazdapárt nem fog élni túlzott mértékben többségi jogaival, hanem *a községekben is mindenütt a koalíciót igyekszik majd megteremteni és fenntartani.*

Mozik műsora

ADY: Afrikai őrjárat. 3, 5, 7. **BELVÁROSI:** S. O. S. Szahara. 5, 7, v. ü. 3, 4, 5, 6, 7 órakor. **BETHLEN:** Az élet komédiája. 4, 6, 8. **BODOGRÁF:** Légy jó mindhalálig. 1/24, 1/26, 1/28, v. ü. 1/12. **CAPITOL:** Tavaszi parádé. 1/24, 1/26, 1/28, vas. 1/12. **CITY:** Szerelmi négyes. 3, 5, 7 **CORSO:** Honolulu. 3, 5, 7. **CORVIN:** Tökfilkók. A vadon fia. 1/24, 1/26, 1/28, v. 11, 1/12. **DAMJANICH:** Hindu lándzsás. 3, 5, 7. **DÉCSI:** Nagy szerep. 1/24, 1/26, 1/28, vasár- és ünnepnap: 1/12. **DÓZSA:** Cirkusz: 1/26, 1/28, v. 1/24. **ELDORADÓ:** Vidám fickó. 4, 6, 8. **FLÓRIÁN:** Villamosszék felé. 1/24, 1/26, 1/28. **FORUM:** VIII. Henrik magánélete. 1/24, 1/26, 1/28, v. ü. 2, 4, 6, 8. **HOMEROSZ:** Szerelem orvosa. 3, 5, 7. **HUNNIA:** Tilos a szerelem 1/24, 1/26, 1/28, v. ü. 11, 1/12. **IPOLY:** Sequoia. 1/24, 1/26, 1/28, v. ü. 2, 4, 6, 8. **JÓZSEF ATTILA:** Négy szív. 4, 6, 8, v. ü. 2. **KAMARA:** Top-Hat. 1/24, 1/26, 1/28. **KOSSUTH:** Cirkusz. 1/24, 1/26, 1/28, v. ü. 2, 4, 6, 8. **KÖRÚTI HIRADÓ:** Új Mafirt-krónika a hét magyar eseményeivel. Amerikai híradók. Orosz híradó. Acélmadár. film a magyar repülésről. Folyt. előad. reggel 9-től este 10-ig. **LLOYD:** 7 szerelmes kislány. 1/24, 1/26, 1/28. **MARX:** Férj közbeszól. 1/24, 1/26, 1/28. **OLYMPIA:** Parancsolj a csillagoknak 1/12, 1/24, 1/26, 1/28, v. ü. 1/12. **OMNIA:** Párizsi muzsika. 4, 6, 8, v. ü. 2. **OTTHON:** Nők a tükör előtt. 1/24, 1/26, 1/28. **PALACE:** Vadnyugat bosszúja. 11, 1/12, 1/24, 1/26, 1/28. **PÁTRIA:** Egy csók, más semmi. 1/24, 1/26, 1/28 órakor. **PETŐFI:** Sárga rózsa. 1/24, 1/26, 1/28. **PHÖNIX:** Gáncsnélküli bandita. 11, 1, 3, 5, 7. **RÁKÓCZI-ÚTI HIRADÓ:** Új Mafirt-krónika a hét magyar eseményeiről. Amerikai híradó. Orosz híradó. Acélmadár. film a magyar repülésről. Folyt. előad. reggel 9-től este 10-ig. **ROYAL APOLLÓ:** Rajongás. 4, 6, 8, v. ü. 2. **SÁGVÁRI:** Zene varázsa. 1/24, 1/26, 1/28. **SCALA:** Tökfilkók. A vadon fia. 4, 6, 8, vasárnap 2 órakor is. **STUDIO:** Hófehérke és a 7 törpe. 1/12 1/24, 1/26, 1/28, v. ü. 1/12. **SZABADSÁG:** Aranyóra. 1/24, 1/26, 1/28, v. ü. 1/12. **TÁTRA:** Egy asszony visszanéz. 1/24, 1/26, 1/28, v. ü. 1/12. **TINÓDI:** Parancsolj a csillagoknak. 1/24, 1/26, 1/28, v. 11. **TURÁN:** Iréne. 1/12, 2, 4, 6, 8. **URÁNIA:** Mindenkit érhet szerencse. 4, 6, 8, v. 2 **VÁROSI:** Puszták hőse. Haway éjszakák. 1/24, 1/26, 1/28. **VESTA:** Tél a csendes tengeren. 11, 1, 3, 5, 7.

SZÍNHÁZAK MŰSORA: OPERA: Nincs előadás. **NEMZETI:** Sok hűhó semmiért (új. előadás, 3), este: Sok hűhó semmiért (7). **NEMZETI KAMARA:** Nyári szünet. **VÍG:** Kis Katalin (7). **PESTI:** Váljunk el (7). **MAGYAR:** Fagyöngy (7). **BELVÁROSI:** Uj Isten Thébában (7). **MADÁCH:** Mozart és Johann Schenk: Vigoperák (7). **MŰVÉSZ:** Nincs előadás. **INTIM SZÍNHÁZ:** Egymillió dollár (1/27). **BÉKE SZÍNHÁZ:** 2000 pengős férfi (7). **FŐV. OPERETT:** Florentin kalap (1/27). **MEDGYASZAY:** Szabotál a gólya (7). **PODIUM:** Közlünk maradjon (7) **ROYAL:** Nyári szünet. **KAMARA VARIETÉ:** A mi kis cirkuszunk (7). **JÓZSEFVÁROSI:** Eltörött a hegedüm (7). **SPORTCSARNOK:** Aranymadár (1/27). **ERZSÉBETTÉRI NYÁRI SZÍNHÁZ:** Varázskeringő (1/28). **FŐVÁROSI CIRKUSZ:** Júniusi műsor (4. 7).

TINÓDI
BOYER
Parancsolj a csillagoknak

VILÁG
A polgári demokrácia lapja
Megjelenik minden hétköznap délután
Felelős szerkesztő:
MIHÁLYFI ERNŐ DR.
Szerkesztő:
KEMÉNY ISTVÁN DR.
Főmunkatárs:
BÁLINT IMRE
A kiadásért felel:
SUPKA GÉZA DR.
főszerkesztő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal
VII. RÁKÓCZI-ÚT 54
Telefon: 222-458 226-636

Ruhákért szőnyegért stb. legtöbbet fizet. Ruházlet Somogyi Béla-út 5. Hívásra telefon: 227—258

Férfiruháért szövetért maidratfizetem LÁZÁR MIKLÓS, Király-u. 28. Üzlet.

MEGBIZHATÓ FUVAR kül- özletés Mateosz Józsefvárosi iroda: József-körút ötven. Telefon: József 602

Használt férfiruha, szmoking, fehérnemű, szőnyeg, szövetért zálogtárgyért legtöbbet fizet Grün Hívásra házhoz jön. 20 Üzlet, Népszínház-u.

Irodabútor új és használt, nagy választékban. Vétel — Eladás. RECORD, Népszínház-utca 24.

AUTÓKENETŐISKOLA Farkas Rákóczi-út 6. Tel. 226-693.

TÜZIFA, 2 éves, száraz, aprítva, házhoz szállítva, cseréáruért is kapható, üzemek vagontételben előnyben Gyujtófa is kapható. Stern fatelep, Filatorigáti állomás. Tel. háromszázhatvanketto, háromszázhuszonnégy. (362-324) (4787)

Berkel-mérleg, vendéglői jégszekrény eladó, Hirschfeld, IX., Erkel-utca 17.

Generál javított Fiat Balilla, 4 üléses személykocsi és Fiat Balilla 1/2 tonnás teherautó, prima állapotban, alkalmi áron eladó. László bőrkereskedés, VI., Dalszínház utca 2. Paulay Ede-utca sarok.

RUHÁT férfiöltözetet, bélésárut, eladni-venni legjobban lehet FÉLIX ruhaházban, THÖKÖLY-ÚT 20.

Új és használt férfiruháért szmokingért, szövetért, fehérneműért mindenkinél sokkal többet fizet Tóth. GYŐZŐDJÖN MEG! Előtte elad. tájékozódjon Tóth-nál, IV. Bp. Curia-u. 4 üzlet (Ferenciek-tere kettő mellett. Apponyi-térnél)

Bérautó vidékre városban IV., Molnár-u. ötvenegy Telefon: 180-431 180-432

Universal irodabútor VII., Wesselényi utca 8. Tel.: 227-698.

Ruháért szőnyegért legtöbbet fizet FINIÁSZ Szövetség-utca 3 Telefon: 421—782.

Férfiruhát, szőnyeget legmagasabb áron vesz Gerstl Károly Andrássy-út 8. Tel. 427-541 Hívásra megyek. (4806)

Autófuvart teher- és személykocsival vállal, helyben és vidékre. Luther-utca 1/c. II. 9. Telefon: 425-921

Szemeskávét kis tételben is vesz Brasil, VI., Andrássy-út 47.

Vennék privátról 12 személyes luxus porcelán- és üvegservizt, néhány gyönyörű vitrintárgyat. Bezerédi-u. 12. III. 3.

KULIKABÁTOK SZEMÉRE SZŐCSNÉL, ERZSÉBET-KÖRÚT 26. Második emeleten Nyers- és vadbőröket veszek!

Kirakatállvány? Fleischmanntól Dob-utca 37. (7413)

Mai értékét fizetem férfiruháért, szövetért Saját üzletem részére Andrássy-út 47. (Oktogon, Abbázia mellett.)

Autógumikat autóalkatrészt legjobban adhat, vehet ARATÓ ÉS TSA-nál, IX. Bakáts-u. 2/d. Boráros-téri híd pesti hídfőnél. Tel.: 181-685. (9416)

Irógép számológép minden márka, nagy választékban. Szaküzlet, Erzsébet-krt 14. Tel.: 423-770

„RADAR" rádió, gramofon, villamossági és műszaki vállalat. VII., Király-u. 22. (az udvarban). Csőmérés díjtalan. Vétel — eladás — csere. RADÓ és BORSOS. Tel.: 423-851.

Szép használt ruhát csak Erdésznél érdemes eladni. Telefonhívásra házhoz jön Budapest, V., Nádor-u. 2. Telefon 183-361

60 literes Sav-Ballon üvegek Garainé, Csáky-utca 28. Légrády K.-utca sarok.

Motorkerékpár kitünő, olcsón eladó. Liszt Ferenc-tér 9. Dynamo. (4938)

Söntés Belterületen, főútvonali, sarok, óriási borfogyasztással, gazdagon felszerelve kiöregedés miatt, lélári áron eladó. Bármilyen üzletet eladni, venni legjobban Zimánynál, V., Alkotmány-utca 31. Telefon: 181-255.

360 drb. mozi csapószék olcsón eladó. Rosenfeld VIII., Népszínház-u. 31.

Parketta bontásból eladó. Gőczán XII., Bíró-utca 18. (4874)

Öröklakás Gellérthegy aljában 2 szobás, ép. azonnali beköltözés, saját gyümölcsös kerttel, terraszok, déli fekvésű, 1500 gr, Villa, Körtérnél 3 sz. hall boggia, ép, iker, díszkerttel kényszerből, 800 gr. Telek Erosi-úton, 135 ölcs déli fekvésű, alkalmi áron, 185 gr. Csendes József ir., Szt Imre hg. u. 8. Körtérnél. Telefon: 250-398. (4916)

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. Felelős: Gorzky Tivadar igazgató

Károlyi Mihály:

„Demokráciánk túl van a gyermekbetegségeken és már serdülő korát éli"

Az októberi köztársaság elnöke első földosztása színhelyén

Kápolna, június 11. *(A Világ kiküldött munkatársától.)* Megható és bensőséges ünnepség zajlott le pünkösd vasárnap a hevesmegyei Kápolna községben: *Károlyi* Mihály, a második magyar köztársaság elnöke, feleségével ellátogatott *egykori birtokára, amelyet 1919-ben önként és elsőnek osztott szét a földnélküliek között.*

A *Piac-téren* már reggel összegyűlt a község apraja-nagyja és a tűző napsütésben egymásután érkeznek a felvirágozott, zászlódíszes kocsik és szekerek a környező falvakból: *Kompoltról, Nagyútról.* Hatalmas tömeg szorong a 48-as emlékmű körül.

Egyszerre ostorcsattogás, kurjongatás hallatszik és az országúton hatalmas lovasbandérium karéjában feltűnik Károlyi Mihály fekete autója. Az ujjongó, éljenző, kendőtlobogtató tömeg azonnal körülfogja a kocsit. *Milassin* Kornél hevesmegyei főispán üdvözli Károlyi Mihályt és feleségét, akik a magyarruhás lányok és ünneplőbe öltözött legények sorfala között az emlékműhöz mennek. Közben a cigánybanda is rázendít s még a hivatalos üdvözlőbeszédek alatt is alig akarja abbahagyni a vidám zenét.

Az üdvözlések után Károlyi Mihály keresetlen szavakkal szól az emberekhez. — Uraim! — így szólítja meg őket Károlyi Mihály s mindjárt meg is magyarázza; azért, mert most már *ők az urai nemcsak a kápolnai földnek, hanem Magyarországnak is.* Megemlékezik a sok csalatkozás, szenvedés és tévedés után végre beteljesedett földosztásról. Munkára buzdítja az embereket.

Egyszerűen, érthetően, világosan magyarázza meg a magyar élet nagy és nehéz kérdéseit, rámutat a környező kis államokkal való kapcsolatok kiépítésének gazdasági fontosságára, hangoztatja a szövetkezetalakítások szükségességét, megvilágítja a jó pénzért folytatott küzdelmet és *megbélyegzi a kunmadarasi eseményeket.* Beszédéből optimistán csendül ki az a meggyőződése, hogy *demokráciány túl van a gyermekbetegségeken, most már serdülőkorát éli.* Saját magáról csak annyit mond, hogy *egyszerű katonaként kíván résztvenni a magyar közéletben, de egyelőre dolgai rendezésére vissza kell térnie Londonba.*

— Ha konkrét külpolitikai feladatok megoldására kérnek fel, akkor *minden pillanatban a nemzet rendelkezésére állok...* — mondja csendesen.

Golyha András átadja Károlyi Mihálynak az annakidején elsőnek leütött földosztási karót, amelyen ez a felírás áll: »*Kápolna, 1919 II. 23. készíti Polányi István.*«

Károlyi Mihályné szól ezután az ünneplő tömeghez, a nagygyűlés befejezése utá npedig panasznapot tart. Egymásután járulnak elé o szegényemberek ügyes bajos dolgaikkal s ő mindenkit vigasztal, segítséget ígér és ad is. Amikor Verpelét felé tovább indul Károlyiék kocsija, szomorú arcok, könnyes tekintetek kísérik.

Károlyi Mihály és felesége Verpelétről ellátogatott Debrőre, Gyöngyösre, Recskre és Parádra is. Mindenütt népgyűléseket rendeztek tiszteletükra, lelkes szeretettel fogadták és meleg ünneplésben részesítették őket.

Károlyi Mihály ezeken a helyeken is felszólalt és ismételten elítélőleg szólt a kunmadarasi eseményekről, kiemelve, hogy a zsidóvallású magyarok kirablása, megölése *külföldön is rendkívül sokat árt nekünk,* ilyesminek megismétlődnie nem szabad. A verpeléti, gyöngyösi és parádi népgyűlésen Károlyi Mihályné is megemlékezett az emigrációban töltött nehéz évekről és amerikai útjairól.

Vasárnap *Parádon töltötték az éjszakát,*

az üveggyár egyik munkásának lakásán szálltak meg.

Hétfőn megtekintették Parádfürdőt. A lakosság mindenütt jótevőjeként ünnepelte őket és elhalmozta mindkettőjüket a szeretet minden jelével.

Parád község *örökös díszpolgárává* választotta Károlyi Mihályt és ünnepség keretében adták át az erről szóló okiratot, amely »gróf« Károlyi Mihálynak szól. Károlyi Mihály kérésére a *»gróf« szócskát kihúzták a díszoklevélből.*

Ifj. Kárpáti Aurél

Hogyan kímélte meg az ostromló szovjet tüzérség az Országházat

Moszkva, június 11. A moszkvai rádió magyar adásában közölte annak a beszélgetésnek a tartalmát, amelyet a rádió munkatársa a Budapest ostromában résztvett és ezért a budapesti emlékéremmel kitüntetett *Verécki* tüzérőrmesterrel folytatott. Verécki, aki a polgári életben mérnök, elmondotta, hogy amikor ütegével a parlament épületével szemben állott fel, *a tüzet minden esetben úgy irányították, hogy a parlament épülete lehetőleg ne szenvedjen kárt.* Erre már mint építésznek is gondja volt, mert a parlament gyönyörű épülete teljesen lebilincselte.

HIREK

Hol lesz az új Erzsébet-híd?

A hidak újjáépítése során az *Erzsébet-híd* — hír szerint — korábban épül meg, mint eredetileg tervezték. Már tanácskoznak, hogy városszépítési szempontból helyesebb lenne, ha newyorki mintára *kábelhídként építenék újjá az Erzsébet-hidat* a *Kígyó-utca* vonalában, körülbelül a Petőfi-híd tengelyében. A budai hídfő a *Döbrentei-téren* lenne. A hídfő modelljét már el is készítették és legközelebb be is mutatják a városrendezési szakbizottságnak, amely a terveket felterjeszti a közmunkatanácshoz és a közlekedési minisztériumhoz.

»Bárczy István-utca«. A főváros átírt a Közmunkatanácshoz annak érdekében, hogy Budapest nagy polgármesteréről, Bárczy Istvánról nevezzen el a Közmunkatanács utcát. A városháza közelében lévő Kamermayer Károly-utcát szeretnék Bárczy Istvánról elnevezni és ugyanakkor azt a kis teret, amelybe az utca torkollik, Kamermayer Károlyról, Budapest első polgármesteréről javasolják elnevezni.

A zsidó hadifoglyok hazahozatala. Magyarország moszkvai követe, dr. *Szekfű* Gyula, mint azt már közöltük, meglátogatta dr. *Hevesi* Ferencet, a Magyar Zsidók Országos Társadalmi Szövetségének egyházi elnökét és készséggel vállalta, hogy a Szövetség által hozzájuttatott zsidó hadifogoly névsort és adatokat — amint azt már a multban is megtette —, az érdekelt zsidó hadifoglyok felkutatása és hazahozatala céljából *illetékes tényezők elé fogja Moszkvában terjeszteni.* A *Magyar Zsidók Országos Társadalmi Szövetsége* ennél fogva felkéri azokat, *akiknek zsidó hozzátartozói feltételezhetően orosz hadifogságba kerültek,* hogy a zsidó hadifogoly személyi és katonai adatait, illetve a hadifogságra vonatkozó egyéb támpontokat a hozzátartozó nevének és lakásának feltüntetésével, *kizárólag írásban és haladéktalanul közöljék* Szent István-körút 13. szám alatt levő Magyar Zsidók Országos Társadalmi Szövetségének elnökségével.

Az ügetőversenyek hétfői futamaiban sorrendben Bubájos, Első II., Szirén II., Versec, Jávor, Patrizán, Zsibó T., Pityu és Futár haladtak elsőként át a célon.

A Nemzetközi Vöröskereszt a gyermekek, terhes anyák, szoptatós anyák és öregek részére 10 vagón élelmiszert adott, ruhaneműeket is adományozott a főváros részére és egyúttal értesítette a polgármestert, hogy a szükséget szenvedő gyermekek, terhes- és szoptatós anyák, öregek és betegek részére 2000 láda levesport, 800 láda szappant, 100 láda főzelékkonzervet, 100 láda karottakonzervet, 350 láda babkonzervet, 105 láda befőttkonzervet, 50 láda vitamint, 20 láda főzelékkonzervkivonatot, 40 láda juhhúskonzervet, 40 láda marhahúskonzervet, 13 láda kórházi ruhaneműt és 100 láda cipőt utalt ki.

Megnyitó operaest az Állatkertben. Pünkösdvasárnap megnyílt az állatkerti szabadtéri színpad. A megnyitó operaesten az Állami opera zenekarát *Komor* Vilmos vezényelte. A rendezőség szándéka, hogy az állatkerti előadások során az Operaház magánénekeseit szerepelteti. Ezúttal népszerű áriaestre esett a választás s *Jámbor* László, *Rigó* Magda, *Osváth* Júlia, *Halmos* János, *Gyurkovics* Mária és *Koréh* Endre szerepeltek. Az operaiakon kívül *Liontas* Konstantin lesz a hangversenyek egyik állandó szereplője. Az új környezethez szokni kell. Az első alkalommal Koréh Endre érvényesült legjobban. Műsorra tűzték Csajkovszky Wagner és Verdi estet, sőt teljes operaelőadásokat is, a tervek szerint az operaház tagjait egész nyáron foglalkoztatják. Az előadásokat *Bán* Zoltán rendezi. (S. V.)

A felekezeti iskoláztatásról hosszabb tanulmányt írt Révész Imre református püspök. Hagyomány és haladás szerves és egészséges egymásbanövésének biztosítékául az iskola terén nem elég azt hangoztatni, — írja — hogy a multban a keresztény iskola volt a legkipróbáltabbb. Keresztény és nem keresztény életlátás között nem a vallás, egyháziasság és erkölcs tekintetében van döntő különbség, hanem abban, hogy az egyik világnézet középpontjában a golgotai kereszt áll, a másikéban a tökéletesen kitenyésztett emberi agyvelő. Az egyetlen helyes út, hogy a kétféle felfogást sem mostersségesen összehangolni, sem egyiket a másik rovására elnyomni ne akarják, hanem [illegible] mellett és szellemi síkon és szellemi eszközökkel küzdeni egymás ellen, közben pártatlanul figyelni arra, hogy e küzdelem állam- és társadalomellenessé ne fajulhasson.

Házasság. Dr. Barkó Miklósné szül. Bogdány Edit és Lőrincz Jenő (Győr—Budapest) házasságot kötöttek.

Turányi Anci, dr. Turányi Zsigmond ügyvéd leánya és Menczer István jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Hegedüsné Szántó Margit és Ráthonyi (Rosner) Sándor ez év június 1-én házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.) (×)

Felhívás! Egy szegény nyomdai expediciós munkás elvesztette fehér retiküljét szombaton, 8-án d. u. ½2—2 óra tájban a Bezerédi-u. és Miksa-u. között. Benne voltak az összes 5 személyre szóló élelmiszerjegyek és személyi iratok, igazolványok. Nagyon kéri a becsületes megtalálót, adja le a bennelevő címre, vagy Rákóczi-út 54. portáshoz Soltész Imréné részére.

A Vasas nyerte a Tildy-kupát

Tildy Zoltán köztársasági elnök nagyértékű ezüstserleget ajánlott fel legjobb csapataink pünkösdi labdarúgó körmérkőzésére. Az eredmények mindkét napon meglepetésszerűen alakultak ki. A *Ferencváros* 2:1 arányban győzte le az *Ujpest* csapatát, míg a *Vasas* 4:1 arányban végzett a Csepel ellen. Hétfőn tartották meg a döntőt, a *Csepel—Ujpest* mérkőzés 5:2 arányban csepeli győzelmet hozott, míg az első helyért folyó harcot a *Vasas* 2:1 (2:0) arányban nyerte a *Ferencváros* ellen. A közönség soraiban megjelent *Tildy* Zoltán köztársasági elnök, *Jékely* miniszter kabinetirodai főnök kíséretében, a kormány tagjai közül *Keresztury* Dezső és *Rajk* László volt[illegible] jelen. A győztes csapatnak *Tildy* Zoltán nyujtotta át az ezüstserleget.

Sporteredmények. A főiskolai kardbajnokságot Versényi, a kardcsapatbajnokságot a MAFC, a tőrbajnokságot ugyancsak a MAFC nyerte. A Kispest 6:5 arányban győzte le az MTK-t, a K. Barátság 5:0 arányban Diósgyőrt, az ETO 1:0 arányban az ErSo-t, a Pécs 4:1 arányban az Euektromost, a DVSC 6:3 arányban a SzAKSz-ot. Az MKSz kerékpáros és motorversenyén Csikós a főversenyben, Pataki a motorversenyben győzött. Bécsben járt kerékpárosainkat balszerencse üldözte és így veretlenül végeztek. A kispesti Törekvés labdarúgó-, tornász- és sportbemutatót rendezett vasárnap fennállásának 25-ik évfordulóján. A főiskolai atletikai bajnokságok során kiss 675 cm-es távolugrással az év legjobb eredményét érte el. Garay 800-on 1:58.2 mp alatt lett első. Vámos Adél a 100 méteres hölgyüsszában 1:13 mp alatt ismét legyőzte Novák Honkát.

Ipari termelési tanácsok felállítását rendelte el az iparügyi miniszter. Cél: a zipari termelés fokozása. A tanácsokba a munkavállalók és a munkaadók két-két tagot delegálnak. Az elnököt az iparügyi miniszter nevezi ki.

A Világ szombati számában »Újabb feljelentések a népügyészségen a Zsidótanács ellen« címmel megjelent közlemény dr. *Wilhelm* Györgyre vonatkozó adataival szemben megállapítottuk, hogy információnk tévedésen alapult. Dr. *Wilhelm* György a német megszállás alatt *egyáltalán nem hagyta el az ország területét,* ellenben heteket töltött a *toloncházban, Gestapo-fogságban,* majd *munkaszolgálatban.* A cikkben említett igazolványok, mint azt a hatóságok már megállapították, hamisítványok voltak és azokat az Officina nyomdában sok más hamis okmánnyal együtt *bátor nyomdai munkások gyártották a baloldaliak és üldözöttek számára.*

Halálozás. Trautmann Ferenc, a Bohn Testvérek Téglagyár Rt. ügyv. igazgatója e hó 8-án elhunyt. Temetése e hó 12-én, szerdán d. u. 1 órakor lesz a kerepesi temető halottasházából. Az engesztelő szentmiseáldozatot e hó 13-án d. e. 9 órakor fogják a Piaristák rendházának kápolnájában bemutatni. (×)

Érdemes a világra jönni — »ILKO«-Baby lanolinkrémért. (∞)

Figyelem!

Felkérem mindazokat, akik

Rosenwald György

munkaszolgálatosról, — született 1919-ben, 1941 októberben vonult be Kőszegre a III/4. KMSz-hoz és 1942 júliusban ment ki Ukrajnába — bármily csekély adatot tudnak, hogy értesülésüket vagy lakáscímüket adják le, Hangay szabóságnál, V. ker., Podmaniczky-u. 17. Az esetleges költségeket megtérítjük.

RAJZ és VADÁSZ

szerszámkereskedő cég (Nagymező-utca 70) értesíti t. vevőit, hogy június hó 11-én

új helyiségébe V, Alkotmány-utca 18 sz. alá költözött

(Bajcsy Zsilinszky-útnál) Telefon: 122-840.

Vétel—eladás

IRODA-BÚTORT is

NépbútorSzövetk.-től vegyen Üllői-út 21. Tel. 182-094

ÜVEG

minden célra

ÜVEGEZÉS

üvegvágók 6 görgővel. különleges minőség

Üvegipari Munkások Szövetkezete IX., Tűzoltó-utca 22. — Tel.: József 283

Felkérjük

Dr. Lázár urat,

hogy eladott ingatlana vételárhátralékának átvétele céljából haladéktalanul jelentkezzék, a nálunk levő ellenértékért további felelősséget nem vállalunk. Ifj. Gálhegyi iroda.

Kállay Tamás

gyufanagykereskedés

változatlanul kizárólag

AULICH-UTCA 4—6.

Tekintélyes iparvállalat azonnali belépésre keres

perfekt magyar-német

gyors- és gépíró titkárnőt

lehetőleg angol és francia tudással és műszaki adminisztrációban jártas, jól számoló

gyors- és gépírónőt

Válaszokat »Nyugdíjas állás 1975« jeligére Blockner J. hirdetőjébe, IV., Városház-utca 10.

Nő, férfi, gyermek Szandál FATALPAK

parafázva, hajlékony bőrcsuklókkal minden mennyiségben szállítja Asztalosok Szövetkezete Erkel-u. 20. Tel.: 183-319.

METEOR csillár a legolcsóbb

Podmaniczky-u. 27. József-körút 44.

Azonnal beköltözhető 2 szobás, összkomfortos

öröklakás

a Széchenyi-hegyen eladó vagy bérbeadó. »Előkelő társasház, gyönyörű terrasz« jeligére Erdős hirdetőbe, V., Báró Aczél-utca 3, kérünk.

Horganyzott

drótkerítést

minden méretben kap

Vass és Kovács-nál

II., Fő-utca 48. Telefon: 161-340. Kossuth-híddal szemben

GEOFFROY

angol tanár. Marx-tér 5.

Autóalkatrészek áron alul

BOSCH nyersolajadagoló, 4 hengeres PE, 4B, 75D, 420S, 463, KÖLNI FORD kardántengelyek kúpkerékkel, sebességváltómű komplett Mercedes Dieselhez, sebességváltómű komplett OPEL-OLIMPIÁHOZ, HŰTŐ, HŰTŐVÉDŐVEL, 1760-as MERCEDESHEZ, SEBESSÉGVÁLTÓMŰ, differenciál, rúgók, fékdobok 1100 SKODÁHOZ, 300 cm³-es JAP mkp. minden tartozékával, gumikkal, stb. DINAMÓK, önindítók, autógumik, stb. KERÉKPÁRSZERELÉPGUMI minden tételben. ARATÓ ÉS TÁRSA NÁL, IX., BAKÁTS-UTCA 2/d. Telefon: 181-665. A boárosztéri pontonhíd pesti hídfőnél. (4993)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Korniss Dezső
FEJÉR MEGYEI HIRLAP

1965 SZEP — 5.

1021

MŰVÉSZ — ÉS VALÓSÁG

Interjú Korniss Dezsővel

A valóság szocialista építőmunkánk, s a minket körülvevő változó világ, a korszakokat meghatározó problémákkal birkózó és a természetet szolgálatába hajlító ember, ez az igazi és érdekfeszítő témája napjaink művészének. A valóságot kutatni, boncolgatni és feltárni a művészet eszközeivel mindez olyan feladat, amely az igazán igényes művészt nagy kritikára késztetí önmagával szemben, s nem egyszer válságos útkeresés az ára az álhatatos törekvésnek: úgy ábrázolni a valóságot, hogy az valóban való legyen.

Erről az **útkeresésről** beszélgettünk, Székesfehérvárun megnyílt új tárlata kapcsán mai képzőművészetünk egyik legérdekesebb alakjával, Korniss Dezsővel. Bemutatásként, amelyet a most megnyílt tárlat képei, és Solymár István a Nemzeti Galéria főigazgató-helyettesének a Monológ c. kisfilmmel illusztrált érdekes előadása voltak igazán hivatottak megtenni, hallgassuk meg Korniss Dezső vallomását:

— Úgy érzem, minden képemnek megvan az a reális magva, amely az alkotást alkotássá teszi. Lehet, hogy akik hozzászoktak a reneszánsz kora óta szinte változatlan formai megjelenítésű valóságábrázolásához, tagadják ezt. Mégis így kell lennie. Gondoljunk csak az időjárás változásaira! Ki meri tagadni, hogy a frontátvonulás nem valóság? Nagyon sokan megérezzük az idegállapotunkon, egészségünkön. Meteorológiai, ha úgy tetszik, biológiai tény. De hogyan lehet megfesteni?

— Hogyan ábrázolja tehát Ön szerint a művész a valóságot?

— Az én megfogalmazásom talán így hangzana: két valóság teszi az igazi valóságot. Az egyik a külső valóság, az amit érzékszerveinkkel érzékelünk, a másik amit gondolatainkkal, érzéseinkkel formálunk ki önmagunkban. Ez összhangban van a logika alapelveivel. No most: mutassa be a művész ezt a gondolati valóságot is! Szerintem ez igazán méltó a XX. század művészéhez. Egy képem élménye: a világháborúban ott kuporogtam a lövészárokban, napokig tűzben társaimmal. Közben mindenfélére gondoltunk, arra, hogy *túléljük-e*, arra, hogy mit csinál otthon az asszony és a gyerek, arra, hogy miért kell ezt tulajdonképpen végigcsinálnunk? Ezt a témát fesse meg valaki! Volt kollégám, aki miután elmeséltem neki, azt mondta, nem lehet. Én ma is vallom: lehetséges, sőt kell! Az a festő, aki ezt a képet meg tudja festeni, az tett valamit a háború ellen!

— Fehérvári kiállítása, ha jól tudom, zömmel az utóbbi években készült képeit mutatja be. Vajon meddig tart az útkeresés korszakának határa? Hogyan határozná Ön meg a művészettörténész helyében?

— Az útkeresésnek, úgy gondolom, igazán igényes művésznél sohasem szabad végetérnie. A negyvenes években kísérleteztem a csurgatásos technikával, aztán felfedeztem egy új festékanyagot: olyan színeket kaptam, amilyeneket addig nem ismertem. Aztán „felfedeztem" a kaligrafikus ábrázolásmódot. Most úgy érzem, mindez letisztult bennem, kiforrottam. De lehet, hogy egy év múlva tovább jutok. S mindez nem öncélú formakeresés nálam! Megragadnak a témák, amit ki kell fejeznem képeimben: a múlt hazug világa, a háború borzalmait, a béke akarása, az ember győzelme a Kozmosz felett — mindezek reális, nagyszerű témák, ezek ábrázolásához kell megfelelő kifejezésmódot találni. És a művész addig vergődik, küzködik önmagával és a rendelkezésre álló anyaggal: festékkel, ecsettel, vászonnal, amíg rátalál arra, amit a legmegfelelőbbnek tart.

Eddig a vallomás. Vagy nem is vallomás, inkább egy évtizedek óta vívott vita néhány mondata. Korniss Dezső szeret vitázni igazságért. S most vállalja a vitát Fejér megyei közönségével is — képei útján.

— mekis —

13.25: Művészleme
14.27: Abafi. Jósi
regénye rá
16.00: Hírek. Időj
16.03: Nagy karn
17.00: Mérkőzésekr
18.00: Hírek. Időjárás
18.05: Tánczene
18.44: Versek
19.00: Esti pihenő muzsikával
19.54: Jó éjszakát, gyerekek!
20.00: H. Idő]. Sport. Totó
20.18: Az apáca. Színmű a Thália Színház előadásában
Közben
22.00: H. Idő]. Sport. Totó
22.52: Zenekari muzsika
23.38: Tánczene
Közben
24.00: Hírek. Időjárás

PETŐFI RÁDIÓ

7.30: Ref. egyh. félórája
8.00: Könnyűzene
8.36: Lemezesláda
9.00: Operakalauz
10.12: Népi zene
10.33: Szimf. hangverseny

TE
10.00: Fóxi Maxi
10.25: Csilicsala csodája.
11.30: Hogyan lettem önálló? Magy. besz. szovj film
15.30: Atlétikai EK. Férfidöntők Stuttgartból
17.40: Tájak, városok, emberek. Kuwait
17.55: Kisfilmek és alkotóik
18.55: Tudományos híradó
19.15: Esti mese
19.50: Sporthírek
20.00: Nótaszó
20.25: Leclerc felügyelő. A hallgatás ára. Francia kis játékfilm
20.50: Egy este a „Fiaker"-ben
21.30: Látogatás Palotai Erzsinél
22.00: Tv-híradó 2.

A nagyvilágot otthonába viszi a

TELEVÍZIÓ!

HORIZONT nagyképcsöves televízió ára: 6100 Ft

KÉKES kislakásba való kitűnő készülék ára: 5200 Ft

OTP HITELAKCIÓBAN IS VÁSÁROLHATÓ!

5472

TELJESÍTMÉNY-BÉR ELSZÁMOLÓT

vakorlattal)

M. Földmunkát Gépesítő at Főépítésvezetősége, sfehérvár, Seregélyesi út ám. — Telefon: 28-60.

Korniss Dezső

~~Bokros Birmann~~ Dezső

~~Csibel Béla~~

~~Egry József~~

~~Forgách Hann Erzsébet~~

Gadányi Jenő

Korniss Dezső

Lossonczy Tamás

Martyn Ferenc

Márffy Ödi

Vilt Tibor

wod

Az ig. magyar. Művészet önarckepe Európai Iskola 7-8. sz. Bp. 1946.

M.D.K.

Kornits Dezső, festő

nevét említi:

Körner Éva: Hozzászólás a "Szentendrei művészet" fogalom kérdéséhez

Művészettörténeti Értesitő, 1965.XIV.évf. 3.sz. 227-228. old.

M.D.K.

Kornis Dezső

l. Kállai 1948

75-78. n.

és a bunyevácok meg-
ó tarka viseletüket.
Felvidéken, a Szovjet-
lakik.
ó Erdélyben és az Al-
lásuk görögkeleti.
ág és a dombvidék kö-
mén a legműveltebb.
nis az iparos, a keres-
műveltebb, ezek pedig

t területe a peremen a
Nyírség. A Kis-Alföld
ak a Csallóköz és a
a legsűrűbb település
n erősen megritkul a
úgyszólván *lakatlan.*
t is alkotnak. Hasonló-
ítja a lakosságot, és
b település. A Dunán-
jtő területén, a Duna-
kon találunk. A Ny-i
lra is, a varasdi és

188. kép. *Kókuszserleg. Magyar, XVII. száza*

KANÁL,
baluszteres nyéllel.
Magyar munka 1570-ből.
Ezüst, 19·5 cm.

KANÁL,
baluszteres nyéllel.
Magyar munka, XVI. század.
Ezüst, 16·5 cm.

TALPAS POHÁR,
tréHlt csigás dísszel, MG mesterjeggyel.

H be

Korniss Dezső

Halott katona, o.

"1942", o.

M. képzőművészek a fasizmus ellen.

M.Gal. 1965.

Korniss dezső

festő
szül. 1908.

lásd
z

Kassákkéjszm

78, 79. l. képpel

4. Unterberger, Michelangelo (osztrák festő, 1695–1785): Assisi Sz. Ferenc-fa, papír, 52·5 × 34 cm.

Kovnits Dezső

kiállított festmények

Éjfél, olaj, 75 x 80 cm.
Miska, olaj, 48 x 31 cm.
Sphinx, olaj, 60 x 40 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállítása 957. Kat. ssork.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

10. l.

MDK

Kornis Dezső

Aradi Nóra: A szentendrei művésztelep jub. kiállitása. Magyar Nemzet 1956.szept.5.

M.D.K.

Korniss Dezső, festő

művét is közölte Kassák az 1928-ban indított Munka c. folyóiratában. Nevét közli a Dezső a Munka-kör tagjai közötti is.

Bori Imre-Körner Éva: Kassák irodalma és festészete

Magvető, Bp. 1967.

217. old.

M.D.K.

Kornis Dezső

"Fej" c. művével szerepel az Ernst Muzeum kiállitásán, amelyet "Képzőművészek a hadifoglyokért" cimmel rendeztek a "Siess Adj Segits" akció keretében.

Szinház, Bp, 1947. jan. 8-14. III. évf. 2. sz.

Korniss Dezső, festő

L:Kmetty János

Képek, szobrok a 30 év magyar képzőművészetéből 7.

Népszabadság, Bp. 1977. máj. 26.

Korniss Dezső

Művészete a szentendrei iskola szerves része, Ámos és Vajda mellett – Bálinttal együtt – ő alkotja ennek szürrealista szárnyát.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvin 1968

126. l.

Komis Dezső
festő

M.D.K.

Méltatás

D. Fekete Zsuzsa: Új magyar festészet
Művészet, 1968. május - 40 lap

Horniss Derső
festő

M.D.L.

Berki Violát tanította és szent-
endrei művésztelepi szobáját ál-
engedte az 1962-63-évben.

Frank János: Berki Violáról
Élet és Irodalom, 1967. dec. 8-8 kp.

M.D.K.

Kornis Dezső, festő (1908 -)

Vajda Lajos barátja és művészi felfogásban társa, szintén Bartókot, de ugyan akkor Picassót vette példaképül. Végtelenül finom, bár nem erőtlen művészetében non-figurativ vonal- és szintöredékek érzékenyen érnyelt fokozatokban találkoznak népies gjokerű, naivan gondtalan formaképzésekkel.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

341. old.

M.D.K.

Korniss Dezső, festő

nevét újra megemlíti a Dezső mint a Gresham-csoporttal kapcsolatban álló „Európai iskola" egyik tagját, a mint ~~ott~~ a non-figuratív és szürrealista irányzat hívét. Ez a csoport 1949-ben feloszlott.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

362. old.

Korniss Dezső
Illumináció 1947.

Várlak!

Kovalovszky Márta

A Fészek Galéria
tisztelettel meghívja
1994. október 4-én, kedden d.u. 6 órára

"FEJEK"

KORNISS DEZSŐ

műveiből válogatott kiállítás megnyitójára

A kiállítást megnyitja:
KOVALOVSZKY MÁRTA

Megtekinthető: 1994. október 21-ig,
szombat-vasárnap kivételével naponta 13-19 óráig

KORNISS D.

47.

KORNISS DEZSŐ

1908-1984

Kornis Dezső festő-grafikus-művész

1021

1983.XII.29.Tv.1. 20.55.

Studió 83.

- Ezen a héten 75 esztendős a mai magyar festészet egyik kiemelkedő alakja, Kornis Dezső. Képeit legtalálóbban valószínüleg maga jellemezte ezzel a gondolattal: Ha megkérdeznék, hogy mit akarok, hogy mit akar ez a művészet, akkor két óriás nevével kell válaszolnom, Bartók és Picasso. Egyik a zenében, a másik a festészetben valósitja meg a népi, a humánum, és az európaiság egységét. Kornis Dezsőt mi rövid, születésnapi beszélgetésre kerestük fel.

- Milyen hatások alatt alakult ki az a program, az a stilus, amit

már a 20-as években avangartnak nevezték, amivel elindult?

- Hát egyrészt ugye a mesterem Csók István volt, aki állandóan Párizsba járt, és a másik pedig közösen tanították egymás osztályát Waszaryval, ők azzal kezdték, emlékszem az első korrekturára - akkor jött haza Párizsból Csók - azt mondta, hogy fiaim, inkább szürrealizmust csináljatok, mert akkor volt divatos ez a római iskola mert abból nincs kiút semerre se. Hát most el lehet képzelni, hogy akkor voltam 18 éves, és ez 1925-ben volt, arra buzdítja az embert, hogy szürrealizmust csináljon, hát ugye nehéz visszatáncolni, mást csinálni. Mi általában egy páran ugye éltünk ezzel a buzdítással is, és hát csináltuk. Ugyhogy tulajdonképpen én egyedül vagyok itt, mert a Traunek barátom - biztosan hallotta a nevét, tavaly előtt járt itt, volt kiállítása - hát ő a filmhez került, ugyhogy egy ilyen híres izé lett, hogy is hívják, ...

- Vele együtt alapították ugye a főiskolán az avangard művészetet?

- Igen. A másik pedig a Kepes György, aki amerikában él, most már nyugdíjban van a Mase Giusetti egyetemen, sőt most legutóbb az igazgatója volt, de hosszu időn keresztül tanított. Ezzel a három, hárman együtt csináltuk mi a főiskolán ezt az avangard csoportot, de hát különben én gyerekkoromban már, 14 éves koromban Hollandiába kerültem, és ott hát ismertem Huszár Vilmost, meg az egész till, illetve hollandosan a dos tey mozgalmat, ott ahova Mondrean meg a Deisburg hát ezek a steyeristák tartoztak, hát én voltam az egyetlen, aki akkor külföldön járt, ilyen fiatalon, már 15 évesen voltam, és akkor már láttam Mondriant, hát el lehet képzelni, hogy 1925-ben Magyarországon nem sokat tudtak Mondreanról. Hát innen adódik mindez a disznóság,...

- Onnan viszont tovább lépett, és aztán megint csak tovább lépett. Tudatos-e, vagy ösztönös ez az örök önmegujitás, tovább lépés?

- Hát én nem tudom. Erre nagyon nehéz felelni, én a legnyughatatlanabb vagyok, a mai napig is, tulajdonképpen mindig valami mást, valami ujat keresek, illetve szóval mindig egy más aspektusból nézem a dolgokat még a mai napig is. Én tulajdonképpen egy ilyen egy hivam kisérletező festészetet csinálok, hogy aztán miből lesz, vagy lesz-e egyáltalán valamiből rekonü, azt nem tudom, de hát különben is remekműveket nem lehet festeni, az egy idő mulva lesz valami, azzá válik. De nem is érdekes. Engem nem érdekel, engem tulajdonképpen maga ez a kaland érdekel. Ugye a festészet kalandja az egy óriási dolog, és hát ez tölti ki az életemet, ez egy nagyon, nekem élvezetet nyujt, és megér minden fáradtságot.

- Ez a beszélgetés tulajdonképpen csak egykis izelitő, mert a Magyar Televizió Képzőművészeti Osztálya Kornis Rozsőről egy hosszabb portréfilmet forgat.

Korniss Dezső

aki mélyen átgondolt, minden idegszálával átélt alakítást nyújt Gordon művészettörténész szerepében. Mozdulatai, izmos ruganyossága, hihetetlenül kifejező arcjátéka a szó szoros értelmében felszínre hozza egy pattanásig feszült lélek belső vívódásait. Fő érdeme, hogy nemcsak elfogadhatóvá, hanem hitelesen hihetővé teszi az általa megszemélyesített elvont, jelképes figurát. Benkő Gyula végtelen egyszerűséggel, úgyszólván eszköztelenül kelti életre Gordon ellenpólusát, a közepes tehetségű, jellemgyenge Barla professzort. A két asszony, Földi Teri Barlánéja és Szegedi Erika Angélája pontos, szolid alakítás, hiven valósítják meg a szerző elképzeléseit. Csupa báj, kedvesség, hiteles üdeség Venczel Vera Barláék kamasz-lányának, Annának szerepében. Kozák László nyilas házmestere hátborzongató jelenség. Kár azonban, hogy néha enged a karikírozás csábításának. Nem lehet kifogást emelni a kisebb szerepeket játszók ellen sem, akik közül különösen Dávid Kiss Ferenc alakítása említésre méltó. Szinte Gábor dizzleti kifejezőek s hasonlóképpen sikerültek Kemenes Fanni jelmezei is. (Bittei Lajos)

KÉPZŐMŰVÉSZET. *Korniss Dezső hatvan éves.* Ez év december 1-én töltötte be élete 60-ik esztendejét *Korniss Dezső*, az újabb magyar festészet egyik legkiválóbb mestere.

Luca della Robbiáról szóló életrajzában Vasari ezt írja: „Soha senki semmiben sem lett kiemelkedő, ha már kicsiny korában nem tanulta meg elviselni a hideget és az éhséget, a szomjúságot és más kellemetlenségeket." Korniss gyermek- és ifjúkora is küzdelmes volt: vasesztergályos tanoncnak kellett állnia, majd újságot árult. A 20-as évek elején bejut Podolini Volkmann alapos képzést nyújtó szabadiskolájába, utána pedig a Képzőművészeti Főiskolára, ahol Csók és Vaszary voltak a tanárai. Korniss Dezsőt mágnesként vonzza a régi mestereknek (Rembrandt, Hals, Vermeer van Delft), a modern művészet nagyjainak (Cézanne, Van Gogh, Matisse, Braque) és a magyar piktúra előző generációja legjelesebbjeinek (Rippl-Rónai, Kernstok, Czóbel, Márffy, Egry, Kmetty) oeuvre-je; látókörét egy 1930/31-ben tett nyugateurópai tanulmányút (Párizs és Hollandia), a Kassák Lajos vezette „Munka"-körben való részvétel és François Gachot esztétával folytatott beszélgetések is szélesítik.

Korniss a KÚT, a Képzőművészek Új Társasága fiataljai között tűnik fel 1930-ban, Vajda Lajossal, Kepes Györggyel és más nemzedéktársaival együtt. E kis, tehetséges csoportról *Vas István* „A félbeszakadt nyomozás" című önéletrajzi művének második fejezete ad hűséges és eleven képet. Vas szerint a fiatal Kornissnak „sikerült létrehoznia valamit,... ami kortársa volt az akkori európai festészetnek, tartott is némi rokonságot Rouault-val is, Modiglianival is, de mindenképpen jelentett valamit; szín- és formavilága egyéni volt és fitogtatás nélkül magyar, sőt erdélyi, mert Korniss onnan származott. ‚Hű, ez valami *erdélyi* Krisztus', mondta később Medgyessy a Dezső egyik szakállas arcképére, amely majdnem kizárólag a zöld árnyalatok meglepő sokaságából tevődött össze."

A 30-as évek közepétől Korniss Szentendrén és Szigetmonostoron fest barátja: Vajda Lajos társaságában. Ekkori munkásságuk — amelyet a magyar népművészet elemeinek, motívumainak a szürrealizmus és konstruktivizmus vívmányaival való ötvözése jellemez — új szakaszt nyit a szentendrei festészet történetében, de rendkívüli jelentőségű a XX. századi magyar művészet egészének folyamatában is.

A második világháború után Korniss — legkülönb kortársaihoz (Barcsay, Bálint Endre, Vilt, Borsos Miklós, Szántó Piroska, Anna Margit stb.) hasonlóan — az „Európai Iskolá"-hoz, a magyar avantgarde művészek tömörüléséhez csatlakozott. Az Európai Iskola — amelynek munkájában néhány költő, filozófus és művészeti író (Kassák, Kállai Ernő, Hamvas Béla, Weöres) is résztvett — Ferenczy Károly, Csontváry, Gulácsy, a Nyolcak, az aktivisták Derkovits és Vajda nyomdokain haladva a kor egyetemes művészetével szinkronban lévő magyar festészet és szobrászat kialakításán fáradozott; ugyanakkor a társaság tagjai arra is törekedtek, hogy — mint egyik kiadványukban olvassuk — elősegítsék „élet, ember, közösség új kapcsolatának" létrejöttét.

A felszabadulást követő első esztendőkben Korniss gyakran állított ki a különböző tárlatokon. 1946-os önálló kiállításáról a „Szabad Szó"-ban ezeket írta Kállai Ernő: „Munkáiból olyan szívbéli közvetlenség, olyan tiszta lírizmus, annyi könnyed báj és kellem szól hozzánk, mint a régi népdalokból, amelyeknek egyébként Korniss rendkívüli zenei érzékkel bíró, avatott ismerője és énekelője." (1946. június 9-i szám.)

De nem csupán a 40-es évek második felében kiállított és az akkori folyóiratokban („Tér és Forma", „Alkotás") reprodukált munkái („Búcsú", „Halott katona", „Öreg udvar", „Tavaszi délelőtt", Ábrázat"), valamint Rimbaud „Les Illuminations" című ciklusához készített lino-monotípiái vallottak Korniss művészi eszményeiről, — ars poeticáját írásban is megfogalmazta: „Ha megkérdeznek, hogy mit akarok, hogy mit akar ez a művészet, akkor két óriás nevével kell válaszolnom: Bartókéval és Picassóéval. Az egyik a zenében, a másik a festészetben valósítja meg *a népi, a humánum és az európaiság* egységét. A fiatal modern magyar festészet néhány képviselőjénél is ezt a törekvést látom derengeni, — magam is erre törekszem... Ez a művészet a legmélyebb valóságot akarja kifejezni az élet szépségeivel, de poklaival is együtt."

Korniss Dezső a 40-es és 50-es évek fordulóján az action-painting, a tasizmus és a kalligrafizmus felé fordult; ilyen jellegű műveivel az elmúlt esztendők szentendrei kiállításain, elsősorban azonban a székesfehérvári István király múzeumban megrendezett gyűjteményes tárlatán (1965) találkozhattunk. Kivételes érzékenység, kifinomult szín- és formakultúra, a művészi alakítás szuverénitása, a festészet és grafika eddig ismeretlen útjainak és kifejezésmódjainak fáradhatatlan kutatása jellemzi Korniss mai alkotói periódusának termését is, — csakúgy, mint korábbi munkáit.

Korniss Dezső festői pályafutása — Vas Istvánból oly nagy rezonanciát kiváltó, korai, némileg az École de Paris-hoz közelálló festményei („Fej", 1935; „Lámpa és hegedű", 1939; „Emlék", 1940), következő korszakának Miróval és Max Ernsttel rokon szürrealizmusa (Tücsöklakodalom", „Kapu", „Alkony") és mai, artisztikus felületi hatásokat nyújtó nonfiguratív munkái — egyaránt megerősítik-hitelesítik a „Világ" című lap 1946. június 12-i száma cikkének megállapítását: „Korniss Dezső európai viszonylatban is figyelemreméltó egyéniség, akinek saját világa van, s aki a meg-nem-alkuvók és az engedményre nem képesek fajtájához tartozik."

* * *

Uitz Béla kiállítása. A fél évszázada külföldön (s évtizedek óta a Szovjetunióban) élő magyar festő- és grafikusművész, az életének 82-ik esztendejében járó *Uitz Béla* munkáiból október végén reprezentatív tárlat nyílott a Nemzeti Galériában. A kiállított művek szinte mindegyike újdonság volt a magyar művészetbarátok számára, hiszen azok részint a szovjet múzeumok, részint a művész tulajdonában vannak, s hazai kiállításon még sosem szerepeltek.

A tárlat első termeiben elhelyezett rajzok, akvarellek és sokszorosított grafikák között sok olyan lap akad, amely büszkesége a század első harmada magyar művészetének. Ezekről állapította meg *Kassák:* „Uitz szénrajzainak és rézkarcainak zsúfolt arabeszkjei mögött robbanó szenvedélyek izzanak." Az „Orosz templom", az „Orosz ikon analízise" (két változatban), a „Moszkvai hotel udvara", a „Szajna-híd", a délfranciaországi Collioure-ban készült színes tusrajzok, a „Párizsi gótika"-ciklus, a színgazdag, erőtől feszülő krími tájak, a katalógusban 189. számmal megjelölt „Fák" és még sok más Uitz-mű túlzás nélkül állítható a Fauve-ok, a korai kubisták, a „Nyolcak" legjobbjainak alkotásai mellé.

Uitz munkáinak másik csoportja politikai és szociális mondanivalókat juttat kifejezésre, expresszionista-szimbolista formanyelven. A mester ilyen nemű művei közül méltán híressé vált a korai angol munkásmozgalomnak, a géprombolók megmozdulásainak emléket állító, szuggesztív rézkarc-sorozat, amely minden bizonnyal hatott Derkovitsra is.

A *Kontha Sándor* által rendezett kiállítás hozzájárult ahhoz, hogy a magyar közönség megismerkedjen-megbarátkozzon Uitz Béla nagyjelentőségű életművével, amelyről eddig csupán igen hiányos fogalmaink voltak.

(A vaskos katalógus közli Mácza János magyar származású moszkvai egyetemi tanár Uitzot méltató írását és Uitz önéletrajzi jegyzeteit. Szembeötlő feledékenység, hogy sem az egyikben, sem a másikban egyetlenegyszer sem fordul elő Uitz küzdőtársának: Kassák Lajosnak neve, — sőt ténybeli tévedések is akadnak. Uitz autobiográfiájában például ezt olvassuk: „1915-ben fiatalok csoportjával megszerveztük *A Tett* című korszerű lapot." A valóságban ez nem egészen így volt. *A Tett*-et Kassák *Uitz nélkül* hívta életre; Uitz Béla csak *a 4-ik számtól kezdve* kapcsolódott be a folyóirat munkájába. Kassák így ír erről az „Egy ember életé"-ben: „Uitzot, aki eddig *óvatosan távol tartotta magát tőlünk, végre rá tudtuk venni,* hogy közénk álljon, és dolgozzon ő is a lapba.")

* * *

Varga Magda festményei, kollázsai és rajzai. Varga Magda festőművész Fényes Adolf-terembeli, novemberben zárult kiállításának anyaga stiláris szempontból nem volt egységes, és a művek kvalitás tekintetében sem mozogtak azonos értékszinten. Kétségtelen azonban, hogy mai művészeti életünk túlnyomórészt egy kaptafára készült, érdektelen-jellegtelen tárlatai közül Varga Magdáé előnyösen válik ki. A művésznő ugyanis — egyenetlenségei ellenére — izgalmas, igen tehetséges alkotó. Öt festménye — Szentkuthy Miklós író portréja a „Magány" című kis kép (kompozíció csigákkal), a „Fekvő női akt csigával" (1963), a „Városkép" és a „Szentendre" (e két utóbbi absztrakt mű 1966-ból) — emlékezetes, kiváló darab. Filctollal rajzolt író-portréinak legtöbbje biztos vonásokkal ragadja meg az ábrázoltak egyéniségét (Illés Endre, Possonyi László, Nemes Nagy Ágnes, Mészöly Miklós, Simon István). *(D. I.)*

*ZENEI JEGYZETEK. (A tökéletesség útjai.) Van, ami már annyira tökéletes, hogy az ember kételkedni kezd benne. Ami már túlontúl is kidolgozott, a végsőkig csiszolt. És van olyan előadás is, amely talán ellentéteket szül, vitákat ébreszt, de valahol a dolgok lényegében mégis megközelíti a tökéletességről alkotott eszményünket... Ezekkel a gondolatokkal hasonlíthattuk össze a Moszkvai Rádió és Televizió Szimfonikus Zenekarának méreteiben is hatalmas hangversenyét Anda Géza*éval, *aki szerényen letelepedett a zongora mellé, és onnan vezényelte a Hangversenyzenekar tagjaiból alakult kamarazenekart. A moszkvaiak együttesét Gennadij Rozsgyesztvenszkij vezényelte, nem pult mellől, hanem a zenekar közepén állva, jelezve, hogy ilyen kitűnő együttesnek talán nincs is szüksége zenei vezetőre, tagjai maguktól is hibátlan tökéletességgel szólaltatják meg a műalkotásokat, egy-egy hangversenyük hát inkább kellemes együttmuzsikálás, semmint felelősséggel járó, nehéz produkció. Ez a hatalmas, száztagú együttes olyan tökéletes, amelyhez még csak hasonlót sem hallottam. Amikor a hegedűsök játszani kezdtek, mintha egyetlen Stradivari szólalt volna meg leheletfinom tisztasággal. A fafúvósok, kivált a klarinétosok, gyönyörű hangszíneket csaltak elő hangszereikből, a rezek pedig tévedhetetlen biztonsággal, elképesztő könnyedséggel birkóztak meg a partitúra nehézségeivel. Hangerejük pedig valósággal lenyűgöző volt, talán túlságosan is lenyűgöző... Ez a felülmúlhatatlan együttes, s a kitűnő karmester valahol valamit mégsem teljesített be. Az ő szépségideáljuk különbözik talán a miénktől? Talán túlontúl is lekerekítenek minden hangzást? Talán túl könnyedén birkóznak meg azokkal a heroikus nehézségekkel, amelyeket más zenekar aligha tudna bukások nélkül elénk tárni? Kétségtelen, hogy ez a fajta apollói szépség már-már „korszerűtlen" manapság, mi sokkal inkább hozzá vagyunk szokva a küzdelmes győzelmekhez, a verítékes erőfeszítésekhez, a nagy emberi nekifeszülésekhez. Ez mind hiányzik a moszkvaiak zenekarából. Bartókot nem is tudják megszólaltatni, teljesen félreértelmezett a nagy zeneköltő világáról alkotott képük. Berlioz Fantasztikus szimfóniájában*

Magyar Hirdető
1968 DEC
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

sem volt egységes a kép bámula
egész mű végül azért aratott hat
a zenekar tökéletessége. Szinte
ilyen előadás után Berlioz dühödt
nehézséget jelenthetett egy ilyen

Nagy kár, hogy a moszkvai
művet, nyilvánvaló ugyanis, hogy
alkotások állnak igazán közel hozzájuk, ezekben tudják leginkább feltárni a zenei szövés különös tökéletességét és esetlegességét.

Anda Géza pedig... nos, Anda Géza nem a legkiválóbb — karmester. Annyira feszítetten vezényel, s ugyanakkor a kelleténél annyival többet bíz a zenekarra, hogy az együttes tagjai óhatatlanul hibáznak. Anda is hajlamos arra a mai gyakorlatra, hogy „zsebből vezényeljen", ez viszont a legtöbb zenészét felesleges találgatásokra kényszeríti. A Mozart szimfóniáról alkotott felfogása mindenesetre jelezte, hogy a zene birodalmában karmesterként is otthonos, bámulatos beleérzéssel szólaltatta meg a fiatal Mozart tragédiáját, s éreztette emögött a hatalmas életút klasszikus tökéletességű betetőzését is. A kis g-moll szimfónia azonban valahol mégis kielégítetlenül hagyott.

És aztán megszólalt a zongora. Anda Géza rátette kezét a billentyűkre, és egyszeriben eltűnt minden ellenérzés, nem volt helye több vitának, értelmezésnek, „fenntartásnak". Anda Géza játszott, s akinek eddig netán kétségei voltak arról, mi is a klasszikus beteljesedés, mit is jelent a hangoknak az a mindent beárasztó tökéletes zengése, az most megérthette. Nem az volt a lényeges, amit a zongora mellől a zenekarban ákart elmondani, azt maguktól is elmondták a kitűnő Pallagi János vezette muzsikusok. Itt a zongoráé volt a vezérszerep: s ahogy a Mozart műben szinte zokogásba csuklott a zongorahang, s Beethoven koncertben pedig felcsattant, mint a diadalmas sereget parancsoló hadvezéré, ez már nem egyszerűen zenei reveláció volt, hanem egy korszak teljességének hiteles és igaz felidézése. És ilyen tolmácsolás alkalmával talán felesleges és illetlen is azt emlegetni, hogy Anda Géza menynyire nem „értelmez", s mennyire magától értetődő természetességgel találja meg a zene legbelsőbb lényegét, a kifejezés tartományát. Tökéletes élmény volt, mert emberi volt, és mélyen — igaz.

(Ottó Ferenc: Második magyar népmise.) Ottó Ferenc azzal a nagyszerű érzéssel hallgathatta művének rádióelőadását, hogy néhány nappal korábban a vatikáni rádió hullámhosszán foghatta Zsinati nagyfanfárjának hangjait, a Magyar Rádió és Televízió tagjaiból alakult kitűnő fúvósok és ütősök tolmácsolásában. A Második magyar népmise, melyet a Váci Dóm-kórus adott elő Huszár Dezső ihletett vezényletével, ahhoz a zenei folyamathoz kapcsolódik, amelyet Kodály hagyományozott ránk. Ottó híven és tökéletesen beszéli a magyar zenei hagyományt, és azt szerencsésen alkalmazza a liturgia új követelményeihez. Miséje mindvégig „friss", eleven, szép alkotás, amely méltó módon sorakozik Kodály miséje mellé. Külön is szeretném kiemelni, hogy egy olyan zenei korban, amikor divat durva és kiműveletlen, csiszolatlan hangzásokkal figyelmet kelteni, Ottó a népnyelv dallamfordulataival és mesteri ritmikai felépítéssel éri el ugyanezeket a hatásokat. Az ő eszközei a nemesebbek, és ezek illenek az egyházzene évszázados hagyományaihoz.

(Lemezfigyelő.) Néhány évvel ezelőtt irigykedve olvastam a francia folyóiratok lemezfigyelőiben az ERATO cég Bartók-felvételeiről szóló híradásokat. A teljes-Bartók dicsősége most mégis a miénk lesz! A Qualiton cég egymásután jelenteti meg Bartók fiatalkori műveit, s e lemezek alighanem világszerte öregbítik majd a magyar zenekultúra jó hírnevét. A „magyar" Bartók iskola, a honi Bartók-felfogás ma példamutató mindenfelé, ahol csak műveit műsorra tűzik. Már ezért is jogosult a Bartók összkiadás megteremtése magyar művészek közreműködésével, s még inkább azért, mert ezek a művészek közvetlenül a bartóki hagyomány letéteményesei, nem is egy közülük tanítványa, személyes jóbarátja volt.

Nappali festő

A budai várbeli műteremlakásban, amely Kornis György festői működésének egyik helyszíne (a másik a bécsi belvárosi atelier) halkan, finoman szól az éteri Schubert-muzsika, Schiff András felvétele. Kornis, aki egyebek között a párizsi École des Beaux Artson tanult, mindig is a színház és a zene bűvkörében élt, a hangok – mint mondja – segítenek megidézni a teremtő percet.

„Mint egy szorgalmas munkás, mindennap dolgozom, úgy kondicionálom magam, hogy kész legyek festeni – meséli a Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkeresztel frissen kitüntetett művész. – Természetesen számtalan rajz, színtanulmány előzi meg a festményt. Vannak napok, amikor szinte csak rajzolok, hiszen festeni nappali fénynél szeretek. Télen, amikor korán sötétedik, a hosszú esték igen alkalmasak arra, hogy fekete-fehér grafikákat készítsek. Megérint egy téma, elkezdem vázlatokban megfogalmazni, aztán a rajzokat félreteszem. Halmok gyűlnek föl, s lehet, hogy egy-egy sorozattal hónapokig, sőt évekig nem találkozom. Egyszer csak előveszem némelyiket, elkezdem továbbfejleszteni, ezután rendszerint kis színvázlatokat festek. Ezeket is olajtechnikával teszem föl a kartonra, ami azért fontos, mert látnom kell, hogy az anyag és a színek miként „viselkednek" majd.

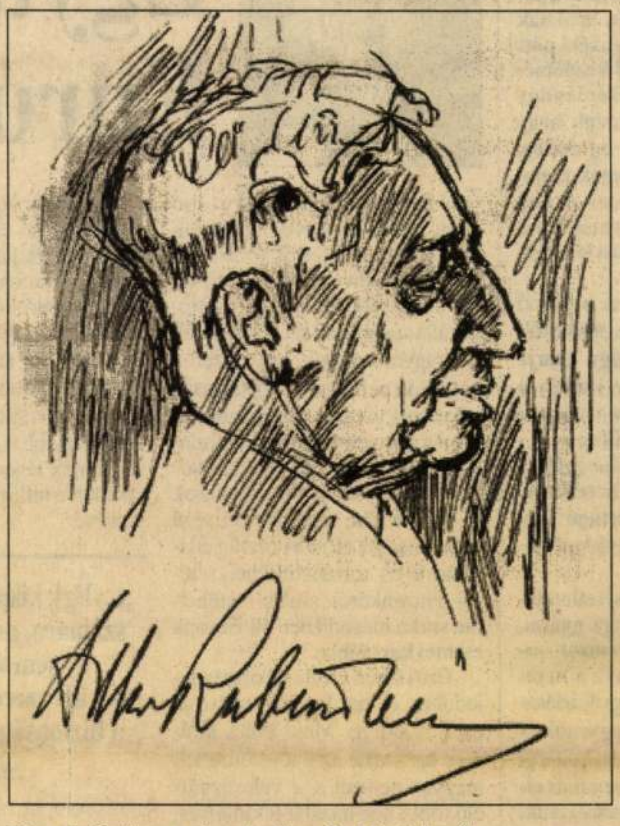

Kornis György rajza Arthur Rubinsteinről

Ez vázlatosan a technikai háttere Kornis munkásságának. De mi motiválja a témaválasztását? „Mondhatnám: az emberiség sorskérdései, a világ, az élet, természetesen átszűrődve az én személyiségemen. (Gondolom, ez nem egoizmus, hanem az alkotó tulajdonsága.) A Biblia és a mitológia történetei végigkísérik munkásságomat. A Biblia számomra a világ egyik legszebb legendáriuma, magába foglalja a múltat, a jelent és a jövőt – ha jól olvassuk, helyesen értékeljük a jelentését. A mitológia nem annyira bölcsességével, hanem az izgalmával bűvöl el. Kedvenc képem a Dédalosz és Ikárosz, ami sajnos nincs már a tulajdonomban, egy brüsszeli galéria birtoka."

Kornis György választott tagja a Salzburgi Művészeti és Tudományos Akadémiának, amely őszi ülését novemberben először tartja a volt „keleti blokkban", Budapesten. „Az Európa Akadémia tagjának lenni öröm és megtiszteltetés. Felix Unger szívsebész professzor az elnöke a testületnek, König bíboros-érsek és Nicolaus Lobkowitz az alelnökök – aligha találkozhattam volna velük másutt. Meggyőződésem, hogy az európai tudomány és kultúra oltalmazása, a közös európai célok képviselete lelkiismereti ügy nemcsak számomra, hanem harmincnál több magyarországi tagtársam számára is."

• Albert Mária

Egybeérett belső és külső

A balett-tanárnő jósolta meg először, hogy Hámori Ildikóból színésznő lesz. Amit ugyanis nem tudott mozdulatokkal megfelelően kifejezni, azt eljátszotta. Tizenkét éves korában már a televízió Varázsszem című műsorában szerepelt. Pedig dadogós gyerek volt. De rendkívüli akaraterővel kikúrálta magát beszédhibájából.

Kezdetben az akarat sem segített a felvételin. Kétszer is eltanácsolták a főiskoláról, végre a harmadik alkalommal Békés András osztályába került. Végzősként többfelé hívták, de vonzotta az akkoriban izgalmas Thália Színház, oda szegődik. Pávaszemet adta például Weöres Sándor kalandos játékában, Évát Hubay Miklós Tüzet viszek című darabjában. Már korábban azt jósolták neki, hogy várnia kell a sorára, érettebb a koránál, hozzá kell érnie az alkatához, nem kimondottan naiva.

Hámori Ildikó játszik – de nem állítható, hogy ráépítené a repertoárját a színház – és közben vár. Elfogynak a szerepei, már csak a Thália kabaréban énekel két számot. Kárpótolja magát Szegeden egy szabadtéri Antigonéval, a tévében pedig a Lear királyban Regant játssza. Egy idő után nem vár tovább, enged Vámos László hívásának, a Népszínházhoz szerződik. És itt annyira felszabadultan mókázik Scribe Egy pohár víz című könnyedségében, hogy úgy tűnik, belső alkata valóban hozzásimul életkorához.

Jönnek a szerepek sorban. Katajev a Bolond vasárnap című darabjának szovjet feleségeként is megnevetteti a nagyérdeműt. A Csíksomlyói passió parasztmadonnájának számtalanszor eljátszott szerepében viszont egy anya megrázó fájdalmát tárta elénk, nemcsak prózában, hanem az éneklés gyógyító erejével. Miller Játék az időért című darabjában egy tragikus sorsú énekesnőt alakít. Szeret énekelni – a Hilton udvarában operaénekesek között is fellépett. Kiruccant a Rockszínházba is, a Légy jó mindhalálig és a Nyomorultak musical változatába. Közben mindig hangoztatta, hogy a családja legalább olyan fontos, mint a munkája. Hogy nem baj, ha a lánya, Szinetár Dóra több feladatot kap, mint ő. Hiszen a Nemzetiben töltött évek alatt Hámori Ildikót nem nagyon kényeztették. Pedig már tényleg régen egybeérett belső és a külső. Ezt a mostani kitüntetésen, a Magyar Köztársasági Érdemrend kiskeresztjén kívül több jelentős szereppel is honorálni lehetne.

• B. G.

Azé, aki megműveli

Tegnap hivatalosan megkezdődött az aláírásgyűjtés. Igent kell mondani a nemre. Aki nem akarja, hogy idegen-külföldi kezére kerülhessenek magyar földbirtokok, azoknak igennel kell szavazniuk. Négy ellenzéki párt és három érdekvédelmi szervezet kezdeményezte a népszavazás kiírását. A kérdés úgy hangzik, hogy: „Egyetért-e ön azzal, hogy Magyarországon külföldi sem egyénileg, sem szervezeteken keresztül – annak tagjaként vagy tulajdonosként, közvetve – és maga a szervezet ne szerezhessen termőföldtulajdont?" Nem könnyű megérteni a kérdést, de aki tudja, igent mond a nemre.

Az MSZP kivételével egyetlen politikai párt sem helyesli, hogy külföldiek termőföldet birtokoljanak. Az SZDSZ úgy akarja módosítani a földtörvényt, hogy kizárja a külföldiek jelentős befolyását, az ellenzéki pártok pedig kategorikusan megtiltanák.

A tegnap megkezdődött aláírásgyűjtés után – ha a nép úgy döntene – lehetetlenné válna, hogy külföldi állampolgárságú személy hazai termőföldön tulajdonjogot jegyezhessen.

A liberális álláspont szerint lehetetlen bizonyos kockázatokat kiiktatni: egy gyárat, üzemet, gépet, ki lehet vonni a nemzeti vagyonból, történetesen megrövidítve a nemzeti vagyont;, egy vállalkozás megvásárlásával felvásárlói piacokat lehet megvenni és esetleg tönkretenni; külföldi érdekeltségi körbe lehet vonni. A földre ellenben más elveknek és szabályoknak kell vonatkozniuk. Termőföldet nem lehet elszállítani innen, nem lehet a határon túlra vinni, nem lehet eltékozolni. Tehát botorság védeni, vegye, aki akarja: az, aki megműveli.

Éppen itt a gyenge pont. Szerződésben ki lehet kötni, hogy az, aki megveszi, művelje is – bár a forradalmi hagyományok szerint éppen fordítva áll a dolog: „a föld azé aki megműveli" –, de kérdés, mire lehet kötelezni a tulajdonost törvényileg? Az önkormányzat, az állam, a gazdaközösség vagy ki más fogja kikényszeríteni, nehogy parlagon maradjon a búzatábla?

A termelésből kivont föld annyi, mintha nem lenne. A hazai tulajdonos sem kötelezhető a termelésre, de aki nem spekulációs céllal vásárol, az meg akar élni belőle...

A kérdés tehát nem csupán annyi, hogy hagyjuk vagy tiltsuk a külföldi tulajdonlást. Biztosítani kell, nehogy eltűnjön a termőföld. A paraszt védelemre szorul, zsellérsorba ne süllyedjen. Végül olyan áruval kell megjelenni a piacon, amit nyereséggel el lehet adni. Az összes követelményt egyetlen feltétel megteremti: a föld azé, aki megműveli...

De e követelmény mellett összetettebb gazdaságpolitikai, szociális, kereskedelmi, export-import összefüggéseket is figyelembe kell venni. Talán ezen a szálon kellene elindulnia annak, aki a föld tulajdonviszonyait rendezni szeretné...

STÉPÁN BALÁZS

Egy csendes vallomás

Rettegjen az a magánszemély, aki önálló tevékenységet folytat! Kíváncsiskodik az APEH. Levélváltás útján akar

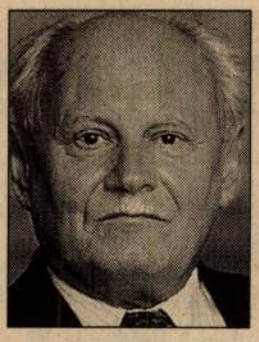

Göncz Árpád

Együtt válto Európával

Ősi hagyományunk, hogy első szent királyunk neve napján ünnepeljük meg népünk több mint egy évezredre visszanyúló történelmének fordulópontját, európai államiságának születésnapját. Új hagyományunk, hogy ezen a napon itt a Magyar Köztársaság választott elnöke tanúságot tegyen a nép színe előtt, a határainkon túlról s a hazánk minden sarkából összesereglett magyarok és velünk élő, más nemzetiségű honfitársaink előtt az ország állapotáról és történelmi helyzetéről. Hazánkéról, amely történelme során másodízben áll Európa eszmei kapujában.

Első ízben Géza, az ország fejedelme és fia, István vezette át ezen a kapun. Majd bölcs királyok sora tette az új otthonra lelt magyar nemzet s a vele együtt élő többi nép hazáját tekintélyes, s a hagyományaival, kultúrájával egész Európát gazdagító birodalommá. Hazánk útja – minden gondjával-bajával, trónviszályával, megnyert s elveszített csatájával egyetemben – évszázadokig fölfelé ívelt: társadalmának fejlődése, intézményrendszere, Európa minden szellemi rezdülését befogadó, sajátos kultúrája beleillett tágabb otthonunk – Európa – tarka szőttesébe.

Mindaddig, amíg az ottomán áradat a hazánktól délre eső országokat el nem nyelte, s el nem öntötte a Kárpát-medence nagyobbik hányadát is. Épp amikor Európa a Földközi-tenger felől az Atlanti-óceán térsége felé fordította a tekintetét. Ebből a nagy kalandból, a világ felfedezésének kalandjából Magyarország – és déli szomszédai – kimaradtak. Másfél évszázadba telt, amíg az ár a Kárpát-medencéből levonult. Nyomában pusztulás maradt, kihalt falvak, megritkult népesség, megkövült társadalmi szervezet, senyvedő kultúra.

Az ország világismerete, látóhatára beszűkült, önrendelkezése – amihez az utolsó lélegzetéig ragaszkodott, s amiért meg-megismétlődő, az európai harcok mellékszínterén eleve kudarcra ítélt szabadságharcokat vívott – tartósan névlegessé vált. Az ország Európa peremére szorult. Egészen 1848 ig[illegible]

De a pokol igazi bugyrát az elveszített első világháború az azt követő forradalom és ellenforradalom, Trianon sokkja jelentette. A megzavarodott nemzettudat, a valóságot felismerni képtelen álompolitika és szociális vakság törvényszerűen kergette az országot a második világháború zsákutcájába, s tette Európa történetének legocsmányabb népirtásában a hitleri nácizmus bűnrészesévé.

Elmondhat[illegible] két elveszítet[illegible] kolbugyrából vétlen áldozat[illegible] gazdasága ror[illegible] torságának [illegible] hála, múltjait[illegible] visszalépett v[illegible] érkezett – a [illegible] dulópontra.

Ám nem [illegible] ma a politik[illegible] ugyanazt form[illegible]

„...Egy kispénzű, szinte védhetetlenül nyi[illegible] számára, amely hét országgal határos, s a[illegible] sem vágyik Európa végvárának szer[illegible] sőt azt szeretné, ha valamennyi szomszédja a biztonságon osztoznék, mint ő, eszményib[illegible] szövetséget elképzelni sem lehet...

A harctérré vált, kétfelől is könyörtelenül kifosztott, tragikus helyzetéből demokratikus kiutat kétségbeesetten és hiába kereső ország rövidesen nemzeti önrendelkezését is elvesztette. Európa magára hagyott, erkölcsileg és politikailag baráttalan kitagadottjává lett.

Felemelkedésének reményét nem az ország vezetői szülték újra, hanem a nép. Épp állítólagos „vezetői" ellenében 1956-ban. S ha a megsértett nemzeti öntudatnak, az emberi méltóság igényének e viharos és hiteles fellobbanását és erőszakos kioltását a világ vezető hatalmai megint csak ölbe tett kézzel nézték is végig a hatalmi egyensúly megóvása érdekében – ez volt az, ami a világ népei szemében az ország becsületét visszaadta. A diktatúra ruháját már levetni készülő ország következő – immár nagyon is valóságtudatos és nagyon is Európa közös érdekét szolgáló lépése – a vasfüggöny felnyitása a keletnémet menekülők előtt – szintén a népigényt felismerő, Európa egységét szolgáló merész tett volt. Politikailag messze hangzó tett. Mire hatása több lépcsőben beérett, Magyarország szinte észrevétlenül szűnt meg Európa páriája lenni. Igaz: közte és Európa között ott húzódik még a negyvenévnyi széles, de politikailag és gazdaságila[illegible]

rályunk korában: mag, ami a sorsk egynemű kultúra k re nő – az első világ skandináv félperi sodik óta a földk réjjal gyarapodott Európai Unió-kc zott formát öltve és Ausztriával. A földrajz, a katona a gazdasági szük rancsára legköze Közép-Európáva fog.

Hazánk az e pott meghívást a rú Németország győzteseinek s NATO-ba, a vi zett legerősebb csönös biztons erőcsoportosulá nem egy jövend rú győztesének, létével is e há lyozójának szer gára. Egy kispe hetetlenül nyitc mára, amely hé ros, s amely csö Európa végvá sőt azt szeretn szomszédja ugy ságon osztozné nyibb önkénte képzelni sem l

Már csak az

Bécsi beszélgetés Kornis Györggyel

A kortárs művészet értő publikuma

Az Ausztriában és Magyarországon egyaránt megbecsült festőművész, Kornis György kétlaki: az év nagyobbik részét Bécsben tölti, itt alkot többet – de gyakran dolgozik Budapesten, a Várban lévő műteremlakásban.

Bécs belvárosában, a kellemes polgári lakás szalonjában csak a jellegzetes Kornis-festmények jelzik, hogy valóban műteremlakásban vagyunk. Halk zene szól, békesség árad, kiegyensúlyozottság, nem szól a telefon, és nem surrog a fax.

„Odakinn, a városban ugyanilyen nyugalom van, ez fogott meg, ezért szeretem Bécset – mondja Kornis György. – Ennek a nyugalomnak valószínűleg az az oka, hogy Ausztria már elérte, amiért Magyarország még csak küzd: a kiegyensúlyozott polgári létet. Ilyen környezetben kellemesebb dolgozni, élni is. Nagyon valószínű, hogy a gazdasági jólétre vezethető vissza a magas színvonalú képzőművészeti élet is" – teszi hozzá a művész.

Nem mintha Magyarországon nem lenne kellő ízlés és igény – de olyan világkiállításhoz, mint amilyet Bécs évente kettőt is rendez, töméntelen pénz kell, már csak a biztosítási költségek miatt is. A nagy kiállításokon kívül ez a város tele van kicsikkel – pezseg az élet a galériákban, része a képzőművészet a mindennapoknak, kerületi polgármesterek támogatnak kiállításokat, rendelnek alkotásokat. „Ez a mozgalmas élet akkor is fontos számomra, ha igyekszem a minimumra szorítani az úgynevezett társadalmi életet." Pesten azonban szüntelenül cseng a telefon, hívják mindenfelé és ő nehezen áll ellen a kísértésnek.

„Nagyszerűen érzem olyankor magam, de dolgozni nem lehet" – mondja. Az irigylésre méltó bécsi képzőművészeti életet meghonosíthatónak tartja Magyarországon, hiszen lassan bár, de növekszik a szponzorálási kedv. Ez az, amit – véleménye szerint – kellene, lehetne irányítani. „Sok vállalkozó kedvű galériást ismerek Budapesten, meggyőződésem, hogy ők jó szolgálatot tennének, ha művész–közönség találkozókat rendeznének – állítja. – Azt is fontosnak tartanám, ha szakavatott előadók magyaráznák el, miért érték, amit egy-egy tárlat bemutat. A kortárs képzőművészetnél nem várható el, hogy a közönség ezt magától tudja – jobb magyarázattal elébemenni, és elősegíteni az értő publikum megteremtését."

Budapesten legközelebb a Tavaszi Fesztiválon, a Hilton Szálló galériájában lesz Kornis-tárlat. Bécsben, Hundertwasser impozáns távfűtőművében új kiállítóterem nyílt, s itt az elsők között rendeznek festményeiből kiállítást.

• Szászi Júlia **Magyarországon is élénkül a szponzorálási kedv** FOTÓ: PÉLYI NÓRA

Cs. Kádár Péter az új Roma Rádióról

Napi tizenkét órában, cigányul is

Cs. Kádár Péter, a Fiksz Rádió főszerkesztője azt javasolja: a Petőfi Rádió januártól felszabaduló középhullámú sávján napi tizenkét órában sugározzon egy új regionális Roma Rádió. A terv része lenne oktatási központ és cigány médiacentrum létrehozása is. A romák országos önkormányzata üdvözölte az egymilliárd forintnyi költségvonzatú kezdeményezést.

• Miért gondolja úgy, hogy a romáknak saját országos rádióra van szükségük, s mi az oka, hogy nem maga a cigányság, hanem ön kezdeményezte ennek a létrehozását?

Egy hullámsáv januártól bizonyosan felszabadul. Márpedig a médiatörvény szerint, ha egy országos hálózat felszabadul, akkor azt rögvest meg kell hirdetni. Annál is inkább, mert a középhullámon szórt műsorok a legócskább rádiókkal is hallgathatók. Az új Roma Rádió – ha komolyan vesszük a médiatörvényt – egyébként nem országos, hanem regionális adó lenne. Bár az adás fogható lenne a fél országban, a megcélzott hallgatóság mégis csupán a lakosság mintegy tíz százalékát kitevő kisebbség. Hogy miért pont én? Két éve csöppentem a Roma Rádió szervezésébe, amikor az ötletadó, Bíró András felkért arra, vezessek felkészítő kurzusokat a leendő rádiózó romák számára. Persze személyes okaim is vannak: gyermekeim anyja félig cigány, félig sváb, én pedig zsidó vagyok, tehát a csemetéink legalább három kisebbséghez tartoznak, vagyis igazi magyar emberek…

• Öt éve a Fiksz Rádió főszerkesztője, mellette több mint húsz éve a Magyar Rádió munkatársa. Nem lesz sok egyszerre három rádió?

Semmiképpen sem szeretném én irányítani a Roma Rádiót, mert az lenne a cél, hogy legalább abban cigányok szóljanak a cigányokhoz, olykor cigányul is. Természetesen a húszéves rádiós tapasztalataimat azért szívesen felajánlom, várhatóan besegítenék az induláshoz.

• Létezik-e ma a roma vállalkozók körében valamiféle kulturális mecenatúra, vagy kizárólag állami pénzből finanszírozható egy ilyen vállalkozás?

A rádiót egy közalapítvány működtethetné, amelynek első éves költségei körülbelül egymilliárd forintra rúgnának. A közalapítványt az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat mindenkori elnöke vezetné, tagjai a cigányszervezetek képviselői lehetnének.

• Tervei között egy roma újságíróképzésre szakosodott oktatási intézmény létrehozása is szerepel. Mi szükség mindehhez? Nem gondolt arra, hogy egy ilyen iskola megteremtésével épp a cigánytársadalom szegregációját erősítené?

Azért szükséges ebben az esetben pozitív diszkriminációt alkalmazni, mert a cigány fiataloknak ötvenedakkora esélye van az érettségire, mint a többségi társadalomhoz tartozó diákoknak. Mindez csak azért van így, mert mások a tanulási technikáik, mint a mieink. Az újságírás, és ezen belül a rádiózás pedig tanítható szakma, ám a királyi rádióban tartott képzések többségében a tanfolyamok végére kihullanak a cigány fiatalok, azért, mert nem sajátították el a hagyományosnak tekinthető tanulási technikákat. Mi nem mást fogunk tanítani a feltörekvő fiataloknak, csak másképp.

• A Roma Sajtóközpont két éve professzionálisan dolgozó hírügynökség. Mi szükség van médiacentrumra, akkor, amikor ezen a területen már van egy működő szervezet?

A médiacentrum kifejezés nem teljesen fedi azt, amivel annak foglalkoznia kellene. Ideálisnak azt tartanám, ha egy ilyen információs központban összegyűlne minden, ami a romák számára fontos. Ebből rádió[illegible] hetne hozni egy roma közgyűjteményt.

• Kik készítenék a műsorokat, illetve milyen lenne a műsorszerkezet?

A rádió alapstábja harminc munkatársból állna. Óránként lennének hírek cigány nyelven és magyarul. De nem hírnyelven fogalmazva, vagyis az is megértené, aki nem tanulmányozza az összes napilapot. Sokat foglalkoznánk a romák kultúrájával, gondjaikkal. Információkkal segítenénk a munkanélküliek elhelyezkedését és ez lenne az a fórum, ahová a helyi „nagy" önkormányzat által sakkban tartott kisebbségi önkormányzatok is fordulhatnának. De lennének könnyűzenei és komolyzenei műsorok is, vagyis a rádiót a nem cigányok számára is hallgathatóvá tennénk.

• Meg lehet határozni, hogy mely kisebbségek érdemelnek országos rádiót és melyiknek csak regionálisat vagy helyit?

Nem lehet. Svédországban például a finnek kevesebben vannak, mint nálunk a romák, mégis saját országos tévéjük van, és a többi svéd tévé is ellátja finn feliratozással a műsorait. Közelebbi példa az Újvidéki Rádió, ahol napi huszonnégy órában szól magyar nyelvű adás, közpénzből. De ha kapnánk frekvenciát, tizenkét órányi műsoridő egyébként is megmaradhatna másoknak, mert mi csak a nap felében sugároznánk.

Törvény biztosítja a kultúra szabadságát

Várhatóan jövő kedden szavaz az Országgyűlés a „kulturális javak védelméről és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló törvényjavaslat"-ról. A röviden kulturális alaptörvényként aposztrofált tervezet kivételes – vagyis rövidített és csak a szakbizottságokban folyó – vitáját hétfői ülésén lezárta a kulturális bizottság.

Komoly kifogást csupán ez utóbbi szakbizottság emelt. A testület szerint azzal, hogy a törvénytervezet a közgyűjtemények és közművelődési intézmények fenntartását kötelező feladatként írja elő, „szűkíti az önkormányzatok mozgásterét". Ezért nem támogatják például azt, hogy a kistelepüléseken még megmaradt kulturális intézmények fenntartása kötelező feladattá váljon. A falvakban csak – közelebbről meg nem határozott – „kulturális színterek" fenntartásának kötelezettségét tartják elfogadhatónak. Mint ismeretes, ez viszont a könyvtárakban, levéltárakban, múzeumokban és művelődési házakban reprezentatív támogatással rendelkező Közgyűjteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezete (KKDSZ) számára elfogadhatatlan. Vadász János elnök szerint ugyanis, ha nem nevesítik az intézményeket, semmi garancia sem lesz a jövőben a polgárok szakszerű és hosszú távú kulturális ellátásának biztosítására. Ami viszont az alkotmányban rögzített alapjog.

A kulturális törvényhez érkezett módosító indítványok között egyébként olyan is akadt, amelyik az intézményeket használóknak biztosítana véleménynyilvánítási – és adott esetben beleszólási – lehetőséget a könyvtárak, levéltárak, múzeumok és művelődési házak működésébe. Jánosi György (MSZP) például azt javasolta: amennyiben a fenntartó meg akarná szüntetni valamelyik megyei könyvtárat, akkor arról nem csupán a művelődési miniszter, de a könyvtárat használók véleményét is ki kelljen kérnie.

„Rendkívül fontos, hogy a közhasznú szervezetek is pontos tájékoztatást kapjanak a kulturális törvényről, hiszen az az ő munkájukat is közvetlenül befolyásolja majd" – vélekedik Rózsa Edit (SZDSZ), a kulturális bizottság tagja, aki december 18-án Szegeden a megyeházán – Inkei Péter kulturális helyettes államtitkár részvételével – tájékoztatót tart a már megszületett törvényről.

Ugyanakkor, mint emlékezetes, korábban a törvénytervezetet tárgyaló kulturális bizottságban is éles vita alakult ki a művelődési házak jövője kapcsán, ami addig fajult, hogy a testület elnöke, Vitányi Iván be is nyújtotta a lemondását, amelyet végül visszavont. Arra a kérdésünkre, hogy koncepciója győzelmeként értékeli-e a törvény jövő keddi végszavazását, Vitányi Iván elmondta: szerencsére nincsenek győztesek és vesztesek, mert ésszerű kompromisszum született, amely biztosítja a közművelődés szabadságát, de úgy, hogy azt megadja az intézményeknek is. Vitányi nem tagadta, vannak még vitás kérdések – ilyen például a kistelepülések megfelelő kulturális ellátásának garanciái –, de ezekben az ügyekben a bizottság szocialista elnöke megegyezésre számít.

• B. P. P.

KORNIS György fot

Hullámvasúton a Vidám Park

Nem közelítenek egymáshoz az elképzelések a Vidám Park jövőjéről, így a tervektől eltérően nem került a fővárosi önkormányzat novemberi közgyűlése elé a privatizációról szóló előterjesztés. A tulajdonosi és a kulturális bizottság mindeddig nem tudott választani a francia Imaginvest szakmai és a hazai Aragó Rt. pénzügyi befektető ajánlata között.

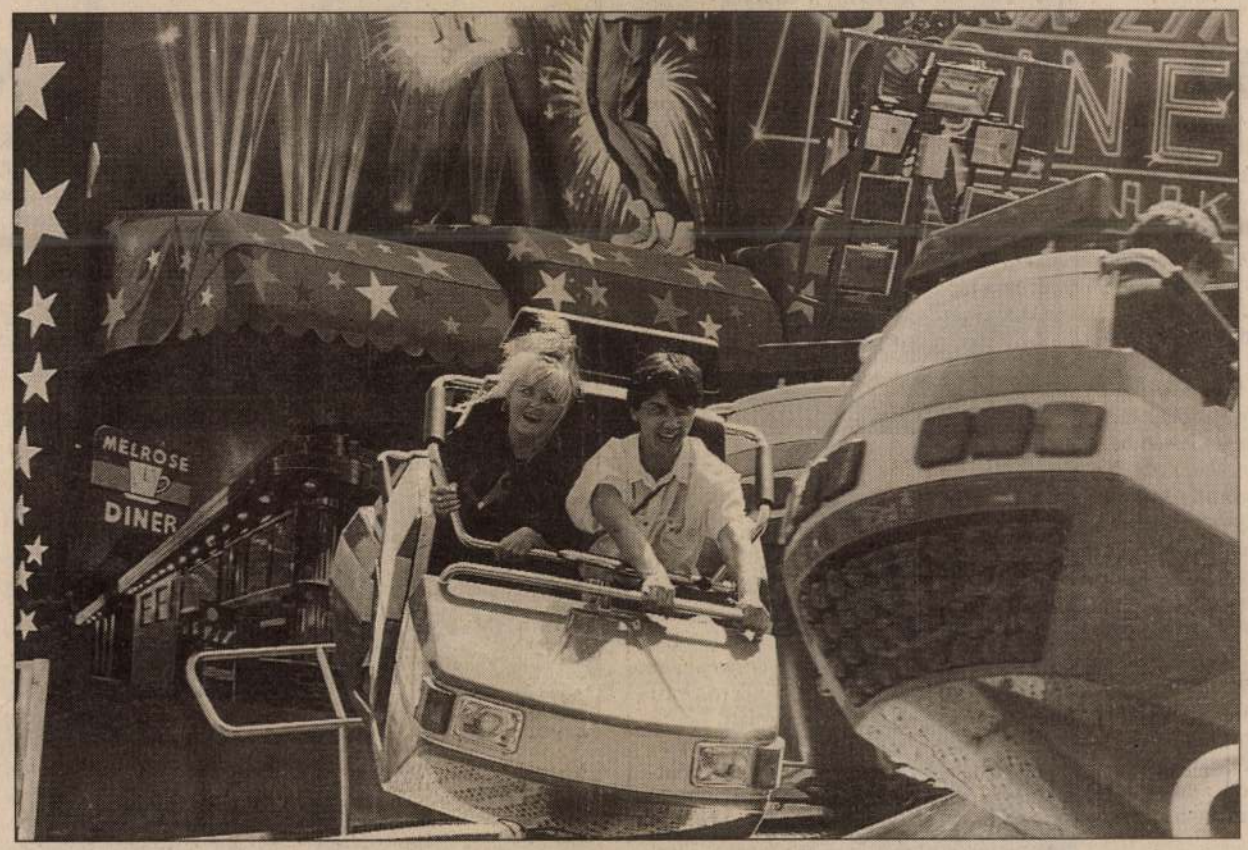

A befektetők nemcsak szórakoztatni, hanem keresni is akarnak FOTÓ: PÉLYI NÓRA

A Vidám Park privatizációja 1995 óta van napirenden, ám eddig nem sikerült eldönteni, mit is akar a főváros a sajátos szórakoztató intézménnyel, amelynek a '70-es évek végétől mostanáig felére csökkent a látogatottsága. Látszólag ugyan az önkormányzat nagyon is konkrét feltételeket szabott a Liget 6,5 hektáros, értékes területén működő, több műemlékké nyilvánított attrakcióval rendelkező parkjának privatizációjához, a pályázatok elbírálására és a közgyűlés elé kerülő javaslat elkészítésére hivatott bizottságok azonban egyelőre nem tudnak dönteni. Vajon miért?

Mint Eltér Istvántól, a tulajdonosi bizottság megbízásából a befektetőkkel tárgyaló bizottság vezetőjétől megtudtuk, a Vidám Park privatizációjának első kísérlete – múlt év áprilisában – eredménytelenül zárult. A közgyűlés ekkor új koncepció kidolgozása mellett döntött, amely lényegében alig tér el az előzőtől: a társaság 90 százalékát értékesítenék, tíz százalékot megkapnának a dolgozók, és az önkormányzat egy aranyrészvénnyel érvényesítené tulajdonosi jogait. A főváros megtartaná a földterületet, amit a leendő befektető 25 évre bérbe vehet. A képviselő-testület döntése szerint a privatizációt még ebben az évben végre kell hajtani, meghívásos pályázattal. A tárgyalások lebonyolítására öttagú delegációt jelöltek ki.

A tárgyalások végül is két ajánlattevővel kezdődtek meg – mondta el lapunknak Eltér István. A pályázat konkrét szakmai és pénzügyi feltételeket szabott a befektetők számára, egyebek közt a Vidám Park egyedi arculatának megőrzésére, a műemlékek és a környezet védelmére. Az anyagi kritériumokat is megfogalmazták: eszerint mintegy 400 százalékos árfolyamra, azaz 500-600 millió forint nagyságrendű vételárra számítanak és további, legalább mintegy kétmilliárd forintos fejlesztési ajánlatot várnak.

A pályázat részletei ugyan még nem publikusak, de információink szerint a francia Imaginvest impozáns szakmai tervet mutatott be, amely egyrészt a nemzetközileg ismert cég eddigi, a világ számos pontján létrehozott legnépszerűbb témaparkjainak filozófiáját követi, ugyanakkor igazodna a több mint százéves Vidám Park hagyományaihoz is. Ígérete szerint visszaállítaná a Tivolit, a vurstli és az angolpark ötvözetét, megvalósítaná például a századforduló vidámparkjaira jellemző gondolatot, hogy a látogató néhány száz méteren belül különböző országok kultúráival ismerkedhetne meg. A franciák koncepciója a Liget hangulatába illő, polgári, családi szórakoztatás feltételeinek megteremtését körvonalazza. A tervek megvalósításához – amely 5,5 milliárd forintnak megfelelő invesztíciót jelent – másfél évre lenne szükség, így gyakorlatilag az ezredfordulóra nyitna meg a megújított Vidám Park. Az Imaginvest a nemzetközi piacon specialistának számít ebben a műfajban, Európában és a világ más részein éppen a meglévő vidámparkok kulturális értékeinek megőrzésével és helyreállításával vívott ki elismerést. A franciák a részvények 90 százalékára, ám az önkormányzat által vártnál kisebb, 300 millió forintos ajánlatot tettek, emellett a földterületért 50 millió forintos bérleti díjat fizetnének, amelyet a fejlesztések ütemében, alacsonyabb összeggel indítva, néhány év alatt érnének el.

Az Aragó Rt. pénzügyi befektetőként venne részt a Vidám Park privatizációjában, a szakmai koncepció kidolgozását a jelenlegi menedzsmentre bízná. A befektetőkkel tárgyaló delegációnak egyébként tagja a Vidám Park jelenlegi igazgatója. Az Aragó vételi ajánlata még inkább eltér az önkormányzat szándékaitól, egyrészt abban, hogy nem a teljes részvénycsomagra, hanem csak 51 százalékára tett ajánlatot – igaz, az irányításhoz ez éppen elég is – 250 millió forintos vételáron, amit öt év alatt fizetne ki. Emellett földbérleti díjra ugyancsak évi 50 milliót fizetne a fővárosnak. A fejlesztésekre – amelyekről nem nyújtott be konkrét elképzelést – induláskor egymilliárd forintot, majd öt év alatt további kétmilliárd forintot fordítana. Információink szerint az elsősorban az idegenforgalomban érdekelt hazai befektetőcsoport a kínálatát bővítené a Vidám Parkkal. A szállodák ma már önmagukban nem vonzók, a vendégek számára a programkínálat a meghatározó, s a fővárosban a Liget kétnapos szórakoztató programot is jelenthet. A fejlesztési elképzelések alapjában véve a Vidám Park jelenlegi formájának megőrzését tűzik ki célul, ám ez nem zárja ki, hogy különböző, külföldön is népszerű attrakciókkal egészüljön ki.

A privatizációs patthelyzet azzal magyarázható, hogy két, egymástól eltérő filozófia jelenik meg az ajánlatokban. A két ajánlat a pénzügyi feltételeket tekintve csaknem azonos – tájékoztat Fábián Tamás, a Daewoo Értékpapír Rt. tanácsadója.

De mindkettő lényegesen kevesebb annál, amennyit az önkormányzat kapni akar. A vételár a főváros 160 milliárdos költségvetéséhez képest nem olyan jelentőségű összeg, hogy mindenképpen értékesíteni kellene a Vidám Parkot – nyilatkozta Székely Gábor, a tulajdonosi bizottság elnöke. Eltér István megerősíti: a képviselők a privatizáció mellett foglaltak állást, de nem minden áron. A fővárost semmi nem sürgeti a park eladására, hiszen pénzbe nem kerül, támogatást csak indirekt formában, adó- és földhasználati díjmentesség formájában kap, s így némi nyereséget is termel, ami a szinten tartáshoz elég.

Az persze nem egészen világos, hogy ha az értékesítésnél nem elsősorban az ár számít, akkor miért ragaszkodnak a minimumfeltételként meghatározott 500-600 milliós bevételhez, amikor nyilvánvaló, hogy a piac nem ad érte még ennyit sem?

A Vidám Park ügyét a kulturális bizottság is tárgyalja, nekik is kell szavazniuk a befektetői ajánlatokról. Ráday Mihály, a bizottság tagja markáns véleményt fogalmaz meg: szerinte mindkét ajánlat alkalmatlan a Vidám Park jövőjének megfelelő biztosítására. Egyik sem tartalmaz valódi garanciát arra, hogy megőrzi az értékeket és nem elsősorban a profitot hajszolja. – Mind a hazai, mind a külföldi tőkének ismerjük a természetét, nem lehet ígéretekben hinni és csodákra számítani – mondja. A Ligetet egészében, közparkként kell kezelni, amelynek a Vidám Park olyan része, amit nem kell önmagában túl hangsúlyossá tenni. Az a terület nem bírja el, hogy tíz- és százezrek vonuljanak oda naponta olcsó szórakozást keresni, moziba vagy játéktermekbe járni. Szerintem egyáltalán nincs szükség arra, hogy a Liget egész éven át tömegszórakoztató központ legyen, mert az autóforgalommal, zajjal, környezetszennyezéssel jár. Volt már olyan, hogy nem sikerült a privatizációban a jó megoldást megtalálni. Azt sem tartom égbekiáltónak, ha a park a főváros tulajdonában marad, és esetleg néhány vállalkozó bérleti szerződések alapján működteti.

Megítélés kérdése, hogy a Vidám Park mai formájában mennyire felel meg a huszadik század, sőt a következő évezred követelményeinek. A fővárosi képviselők nyilván azért döntöttek eleve a privatizálás mellett, mert úgy gondolták, a parknak befektetőre, tőkeinjekcióra van szüksége. Valakinek előbb-utóbb áldoznia kell rá.

• Osváth Sarolta

Nagy befektetők után jönnek a kicsik?

A francia kapcsolat

Franciaország az Egyesült Államok és Németország után a harmadik legnagyobb befektető Magyarországon. Dinamikusan és egyenletesen fejlődik 1990 óta a két ország árucsere-forgalma is. A növekedési ütem az utóbbi három év bármely tizenkét hónapját alapul véve 30-32 százalékos volt, s ezzel Franciaország jelenleg az ötödik legfontosabb kereskedelmi partnerünk. Mindez egy sajtóbeszélgetésen hangzott el, ahol a régiók, középvállalati szintű együttműködési lehetőségeiről is szó esett.

Paul Hunsinger, a francia nagykövetség kereskedelmi és gazdasági tanácsosa kifejtette: a francia gazdaság számára rendkívül fontos, hogy harmadik befektetői pozíciót ért el Magyarországon. Nem hivatalos összesítés szerint a magyarországi francia invesztíciók összege 1990–1996 között elérte az 1,6 milliárd dollárt. A privatizáció kapcsán eddig a nagybefektetők jelentek meg Magyarországon, s példájuk húzóerőt és biztonságot jelenthet a közepes és kisebb vállalkozások számára is. Ehhez két dolog szükséges. A magyar szemléletben is meg kell szüntetni a Párizs-centrikusságot. Hogy e tekintetben komoly változások történtek, azt jelzik a Magyar Befektetési és Kereskedelemfejlesztési Rt. (ITDH) által szervezett sikeres üzletember-találkozók, az Elzásszal alakuló kapcsolatok vagy a balatoni régiónak öt Loire menti megyével formálódó együttműködés. Párizs részaránya az összforgalmon belül ma már csak 20-25 százalékos.

Mint a francia kereskedelmi és gazdasági tanácsos megjegyezte, Franciaországban a Magyarországról alkotott ismeretek embrionális szinten vannak. Ezért nyugtázta örömmel, hogy az Ipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Minisztérium által négy nyelven – angolul, németül, oroszul és franciául – megjelenő kiadványnak, a News Letternek a francia száma, a régiók részletes bemutatásával megjelent, s hasznos útmutatóul szolgálhat a kisebb vállalkozások üzleti partnerkereső törekvéseihez.

Szilágyi István, az Ipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Minisztérium főosztály-vezető helyettese hangsúlyozta, hogy Magyarország számára nemcsak a gazdasági kapcsolatok, de az uniós csatlakozási folyamat szempontjából is stratégiai partner Franciaország. Ebből a szempontból is fontos esemény volt Chirac államfő magyarországi látogatása ez év elején, s a magyar csatlakozással kapcsolatban tett támogató nyilatkozata. A minden szempontból kiegyensúlyozott kapcsolatok alapján a két ország árucsere-forgalmának teljes értéke már meghaladja az egymilliárd dollárt. A Franciaországba irányuló magyar export értéke 1995-ben 518 millió, tavaly 605 millió dollár volt. A Franciaországból származó magyar import ugyanakkor 611 millió, illetve 746 millió dollárt tett ki. Bár az egyenleg magyar szempontból negatív, a 113 százalékos magyar lefedettségi hányad, mely az export-import arányát fejezi ki, lényegesen jobb a lengyelek 179 vagy a csehek 192 százalékos mutatójánál.

A francia–magyar kapcsolatokban korábban neuralgikus pontként számon tartott mezőgazdaság-élelmiszer ipari területen ugyancsak kedvező változás tapasztalható, ami a két szakminisztérium együttműködésének köszönhető. Mint Paul Hunsinger kifejtette, a mezőgazdaság iránti fogékonyság tekintetében a magyar és a francia mentalitás hasonló. Megítélése szerint komoly érdekellentétek sem állnak fenn. Nehézségeik egyébként nemcsak a magyaroknak vannak – jegyezte meg. A francia exportőrnek sincs könnyű dolga, míg átjut a magyar vámileték-, kvótarendszer és az importtermékek bevezetésével kapcsolatos honosítási szabályok buktatóján.

• N. K.

Egy sajátos bútortípus korai megjelenése Magyarországon

Mervó Zoltánné dr. főlevéltárosnak sok évtizedes barátságunk szeretetével ajánlom

I.

Az asztalos céhemlékként fennmaradt gyűjtemények tanúsága szerint a céhszabályzatok általában évtizedeken keresztül azonos típusú reprezentatív nagybútor készítését kívánták meg a remekelő legényektől. Debrecenben 1620-tól 1768-ig a megkívánt mesterremek fődarabja asztal volt[1] (valószínű, hogy ennek utolsó példányait a ránk maradt rajzok még megörökítették). Utána évtizedekig barokk, homlokzatának kialakítása miatt a német nyelvű szakirodalomban „hullámos" szekrénynek (Wellenschrank) nevezett kétajtós ruhásszekrény volt a kötelező remek, ezt 1780 után emeletes írószekrény váltotta fel (1808-ig). Az emeletes írószekrények sorát ábrázoló remekrajzok között ebben az időszakban egyedülálló kivétel Kornis Gábor[2] 1806. június 21-én benyújtott rajza, amely addig nem ismert, különös bútort, egy gömb alakú varróasztalt ábrázol. A debreceni asztaloscéh történetében ez az első eset, hogy valaki nem a megkívánt típusdarabbal remekel, és sem azelőtt, sem azután nem ismert olyan eset, hogy kisbútort remekként engedélyeztek volna.[3] Egy gömbasztal elkészítése azonban kivételes, bravúros mesterségbeli felkészültséget kívánt. Nyilván ezt ismerték el a céhmesterek, amikor elfogadták a legénytől a szokásostól eltérő remeket.

A gömbasztal remekrajzán *(1. kép)* Kornis nézeti rajzokon és metszeti ábrákon mutatta be a bútor elkészítési módját. A bal felső rajz elölnézetben és nyitott állapotban ábrázolja a gömbasztalt. A jobb-felső rajz az asztalkát 45°-kal elfordított (oldal) nézetben, a gömbelemet függőleges metszetben, nyitott állapotban mutatja. A bal alsó ábra a bútor vízszintes metszete, ahol egymásba van rajzolva a két félgömb, valamint félig látható a lábszerkezet, félig a titkos rekeszosztás megoldása. A jobb alsó ábra a lábszerkezet vízszintes elmetszése mellett szerkesztési elveket is ábrázol.

Az asztal három részre tagolható: lábazati talp, oszlopos lábállvány, és a felső gömbelem, amely egy fix és egy mozgó félgömb együttese. A lábazati talp a kereszt alakban összeépített, elfektetett, ívesen képzett, és a lábelemek között ugyancsak íves közbenső merevítő lapokkal stabil alapot képez. Erre épül az asztal négy korinthusi oszlopból és egy azoknál négyszerte vaskosabb középső pillérből álló állványszerkezete. A pillér lesarkalt élű, oldalain homorított négyzetes hasáb. A négy karcsú, fekete[4] oszlop a pillér oldalainál helyezkedik el. A pillér feje faragott részben folytatódik, melynek felső felszíne homorú gömbszelet, alul pedig az oszlopokat összefogó koronarész van. Az így kiképzett pillérfejre ül fel az alsó fix félgömbelem. Az alsó félgömbhöz forgópánttal van rögzítve a felső félgömb, mely nyitott állapotban negyed részben befordul az alsó gömbhéjba. Nyitott állapotban ütközőlap biztosítja a felső gömbpalást helyzetét, zárt állapotban az egymásra csukódó gömbpalástok kulcsos zárral rögzíthetők. A remekrajz metszeti ábráján látható, hogy a gömbfelületet nemesfurnírral látta el Kornis.

A gömbasztal felnyitásával félkör felületű írólap – vagy varróasztal esetén rekeszes asztallap – válik használhatóvá. Az elfordított félgömb lezárt homloklapján az építészeti formák újra megjelennek, hármas kapuzat formájában. Az oszlopok középen félköríves, jobbrabalra vízszintes áthidalóval, a szélső felületek kváder burkolatot imitáló tusfestéssel készülnek. A kapuzatokkal díszített lezáró falap kiemelhető, mögötte emeletes titkos rekeszosztás bújik meg. E rekeszek kiemelésével még egy alsó titkos fiók – doboz – is hozzáférhetővé válik.

Nyilvánvaló, hogy ennek a remeknek elkészítése rendkívüli mesterségbeli tudást igényelt a céhtagságért folyamodó Kornis Gábortól.[5] Felvetődik azonban az a fontos kérdés is, hogy Kornis, aki Magyarországon először alkotott gömbasztalt, feltalálója-e ennek a bútortípusnak? Ma ugyanis nem ismerünk sem bútort, sem bútorrajzot, ami a Kornis 1806-ban elkészült asztalkája előképének lenne tekinthető.

A gömbasztal Ausztriában fennmaradt, eddig ismert emlékei – rajzok, illetve maguk a bútorok – későbbi időből, az 1815 és 1825 közötti évekből származnak. Szabolcsi Hedvig 1970-ben írt tanulmányában[6] a gömb alakú varróasztalkákkal kapcsolatban felveti, hogy a felvilágosodás kori építészeti gömbforma-koncepció és a 18. század építészeti irodalmában előtérbe került geometrizmus vezethettek talán Közép-Európában az 1800-as évek után a globus-asztal gondolatához is. Szabolcsi idézett publikációjában egy, az Iparművészeti Múzeum gyűjteményébe került[7] „golyóbis" asztalt *(2. kép)* a 19. század első negyedéből való magyar asztalosmunkának tart, és megállapítja, hogy hasonló kivitelű példányokat Ausztria-Magyarország területéről ismerünk.

EGY SALATOS BUTORTIPUS KORAI MEGJELENÉSE MAGYARORSZÁGON

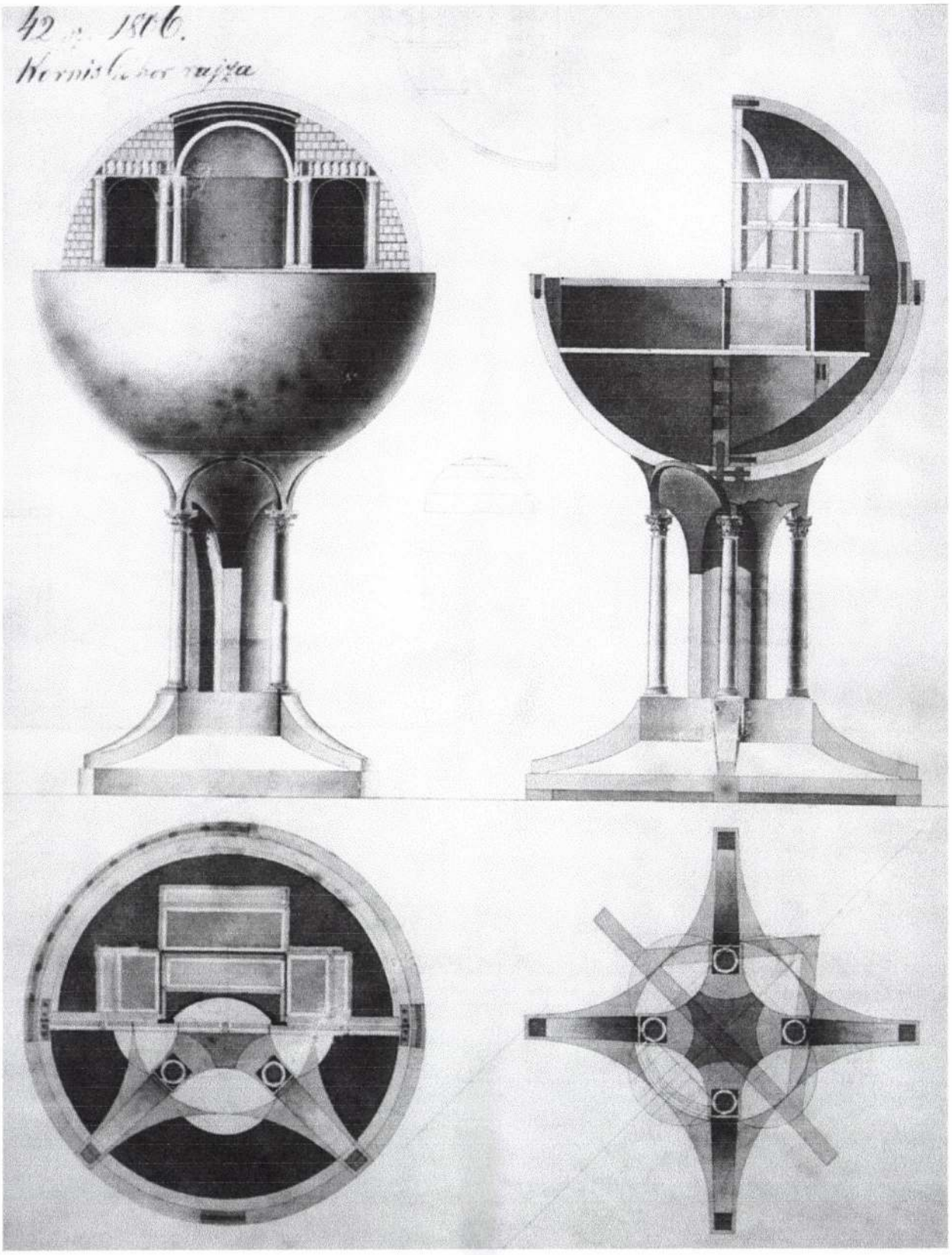

1. kép. Görbe asztalka. Kornis Gábor debreceni asztaloslegény remekrajza. 1806. június 21. Debrecen, Déri Múzeum

Az osztrák és német közleményekből ismert *(3. kép)* asztalkák, ugyanúgy mint a Szabolcsi által publikált – varró- vagy íróasztalka szerepét betöltő – gömbasztalka mind biedermeier stílusú, három kecses, hajlított lábon álló példányok. (Ezek a bécsi bútorok Angliába is elkerültek. *4. kép*) Szabolcsi Hedvig közölte Kornis Gábor rajzát is, de a továbbiakban abból indult ki, hogy ennek éppúgy, mint a többi ismert darabnak, a bécsi vagy más nyugati mintarajzokban kell keresni az előzményét. Kornis asztalának lábazata azonban – középső pillér és azt körülvevő négy oszlop – lényegesen különbözik az ismert (a Kornisénál 10-15 évvel később készült) biedermeier asztalok lábmegoldásától (vö. az *1.*, illetve a *2., 3., 4. képeket*).

Tudomásunk van arról is,[8] hogy egy évvel Kornis rajza és 1806. decemberére elkészített remeke után, 1807 decemberében, George Remington Angliában szabadalmaztatott „gömb (globus) asztalt két zsanéron elforduló negyedrésszel". (Az angol szabadalom időpontját a német és magyar szakirodalom eddig tévesen közölte![9]) Már önmagában a szabadalmazhatóság ténye igazolja, hogy Angliában 1807 előtt a gömbasztal nem volt ismeretes, hiszen szabadalmaztatni csak újdonságot lehet. Remington e szabadalmát néhány hónap múlva 14 évre megvásárolta a londoni Thomas Morgan és John Sanders cége. Morgan and Sanders 1809-ben kezdte meg gömb alakú asztalok gyártását a szabadalom alapján. Az asztal képe szerepelt előbb egy 1809. évi katalógusban („Ackerman's Repository"), majd részletesebb leírással az 1810 februárjában kiadott katalógusban.[10] *(5. kép)* Ezek azonban mind formailag, mind a mechanikájukban egészen más jellegű bútorok, mint Kornis gömbasztala. A londoni magazinban bemutatott példányok – mivel íróasztalok – jóval nagyobbak, mint a debreceni remek. Ezeknél nem a felső félgömb fordul kinyitáskor az alsóba, hanem a felső rész középen szétnyitva két negyedgömbként két oldalt teljesen belecsúszik az alsó félgömbbe. Ezenfelül a Kornis-féle gömbasztal lapja (ugyanúgy, mint az 1815 utáni osztrák-német asztalkáké) kinyitott állapotban félkör, szemközt a másik gömbnegyed függőleges lapjával, míg az angol gömbasztal lapja kinyitott állapotban teljes körlap. Ezek a nehézkes, alacsony, nagyobb tömegű angol bútorok tehát nemcsak keletkezési idejük tekintetében, hanem jellegükben és szerkezetükben is különböznek a Kornis által tervezett típustól: földgömbszerű felső részüket egyenlítőt és hosszúsági köröket idéző, fém abroncsokból álló szerkezet tartja. Az elmondottak szerint tehát Kornis Gábornak angol bútor sem lehetett mintája.

Véleményem szerint e remek keletkezésével kapcsolatban is nagy jelentősége lehetett a vándorlásnak, mert ez volt a szakmai fogások és fortélyok elsajátításának magasiskolája. Kornis 1795-ben szabadult fel Debrecenben, és kezdte meg vándoréveit. Vándorlásának útvonaláról eddig azt sikerült megállapítanom, hogy Bécs város asztaloscéhe, a „Tischlerinnung" szegődtető könyveiben az 1800. évben szerepel először, a következőképpen: 1800. június 10-től Peter Enzl asztalosmesternél 49 napot dolgozott, 1800. július 29-től Josef Schreibernél 22 napot töltött, 1800. augusztus 20-tól Michael Pribitzernél 13 napot töltött és 1800. szeptember 1-én Josef Herbst-nél helyezkedett el.[11] Hogy Bécsben összesen mennyi időt töltött, nem tudjuk, mert a napóleoni háborúk következtében a bécsi asztaloscéh szegődtetőkönyveit éppen 1801–1805 között nem vezették! Valószínű, hogy Kornis legkésőbb 1805 májusában hazatért Debrecenbe, hogy a céhbeállás előtti otthon töltendő „mesteresztendőt" szabály szerint megkezdje. Hogy a Bécsben töltött idő előtt (s esetleg utána?) merre járt és hogy Debrecenbe honnan érkezett vissza, ez idő szerint bizonytalan. Mindenesetre a Bécsben 1806. január 12-vel újra megnyitott szegődtetőkönyvekben már nem szerepel.

Tizenegy év telt el Kornis felszabadulása (1795) és céhbe való jelentkezése (1806) között. A szabályzat szerint megkövetelt három évnél jóval hosszabban tar-

2. kép. Glóbusz asztalka. Magyar asztalosmester munkája. 19. század első negyede. Budapest, Iparművészeti Múzeum

3. kép. Glóbuszasztalka. Bécs, 1825 körül. München, Bayerisches Nationalmuseum

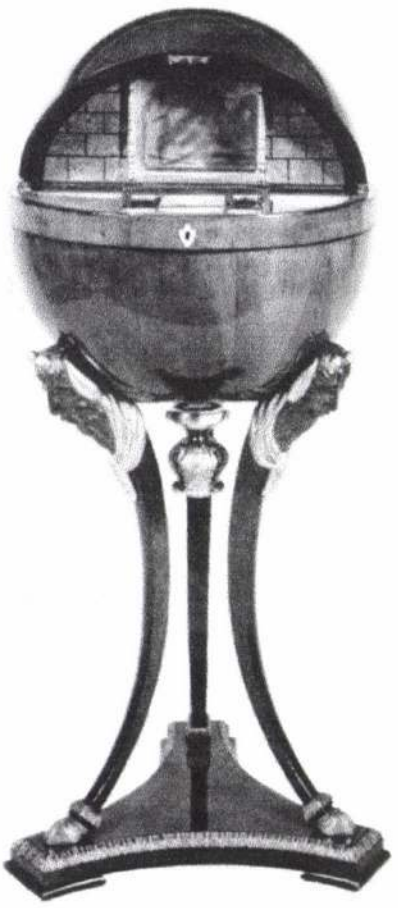

4. kép. Glóbuszasztalka. Bécs, 1825 körül. London, The British Royal Collection, Buckingham Palace

tott vándorlása, ami a debreceni asztalosok céhében nem volt szokatlan,[12] más legények esetében is számos adatunk támasztja alá. A hosszú idő módot adhatott Kornisnak arra, hogy a legkülönlegesebb technikákat nyugat-európai országokban tanulmányozhassa és elsajátíthassa. Ez azonban csak mesterségbeli tudásának eredetét magyarázza, de nem a remek ötletének, tervének eredetét. Ha a bécsi Akadémiától származott minták közvetítésével különféle bútorok válhattak is ismertté hazánkban,[13] éppen ezt a bonyolult, összetett műveletet igénylő gömbasztalt csupán rajz, mintalap alapján aligha lehetett volna elkészíteni. De – egyelőre – nem is ismeretes a gömbasztalnak 1806 előttről semmilyen rajza, mintalapja sem. Ez idő szerint tehát kimondhatjuk, hogy a gömb író-, illetve varróasztalka első megalkotója a debreceni Kornis Gábor. Az ő rajzán szereplő, Debrecenben elkészített és általa 1806. december 29-én remekként bemutatott gömbasztal e bútorfajta legkorábbi ismert, datált példánya.

A minden áron való előkép keresés szempontjából elgondolkodtató az osztrák-magyar empire és biedermeier belső berendezések neves kutatójának, Joseph Folnesicsnek, következő megállapítása az empire „fantasztikus bútorokkal" kapcsolatban: „A bútorok e csoportja inkább pszichológiai mint esztétikai szempontból érdekes. Élénk tiltakozást képeznek a szabályok kényszere ellen. Bár nem szakadnak el az általános formakincstől, de egyéni módon hasznosítják. Az ilyen 'abnormitások' sokszor közvetlen a mesterségbeli tudásra mennek vissza. Nem ritkán az iparos egyéni gondolatát valósítják meg, aki azt évekig hordozta, önmagában a legapróbb részletekig kimunkálta és simítgatta, mielőtt megvalósította. Ha aztán érlelt döntések eredményeként a mű megszületett, nem ritkán életműve lett a mesternek vagy legénynek, legszebb, kedvenc darabja. Inkább a személyt, mint a tárgyat láttatja. Nem gyakoriak az ilyen darabok, bár mindig és minden stílusváltozás ellenére tiszteletben tartották őket. Olyan precizitással voltak kimunkálva, úgy funkcionált minden rajtuk, hogy a tulajdonosban tiszteletet ébresztettek. Forma szerint általában nem jellemezhetők a sokféleség miatt. Leggyakrabban szekrények, mert azok sokféleségében

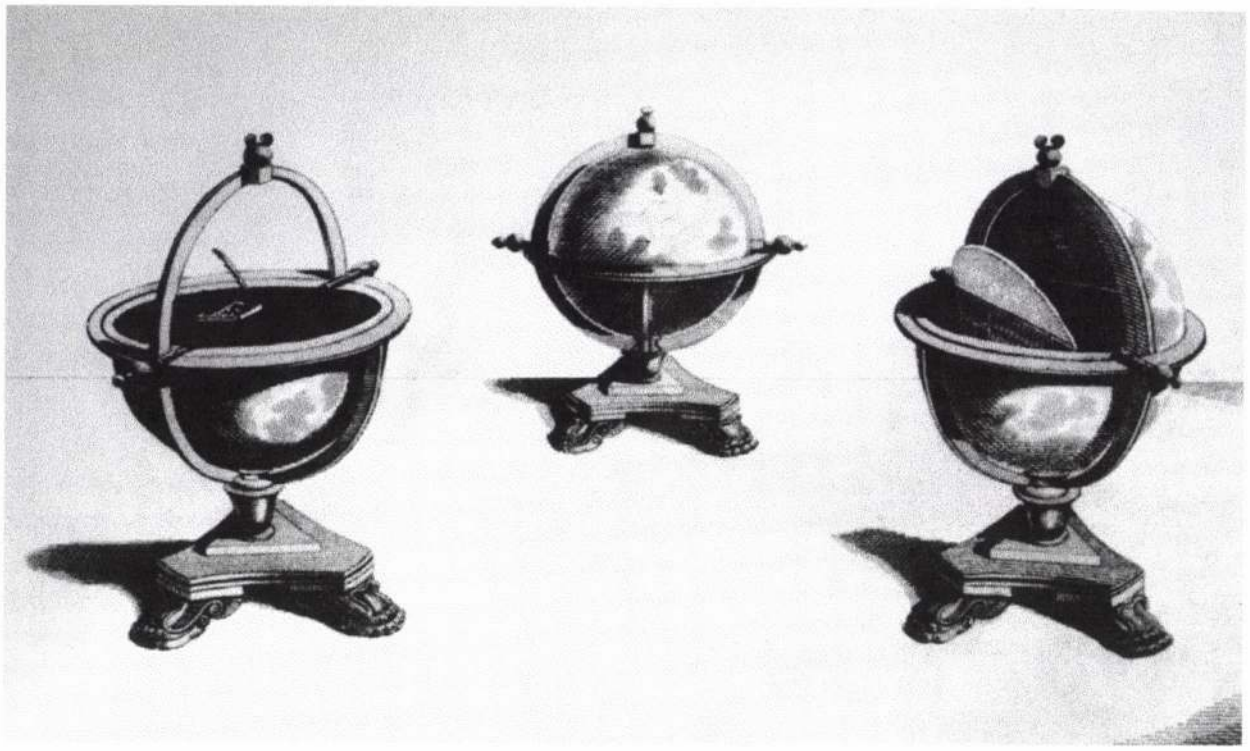

5. kép. „Cabinet Globe Writing Table". A londoni Ackerman's Repository 1810 február havi árukatalógusában

tudja a mester tudását kimutatni. Jellegzetes példák a vázaformájú szekrény (secretaire) és a globus formájú asztal. Ez a motívum angol eredetű, ott használták fel a globusformát mindennemű célokra, teáskannától ezüst írókészletig. Az angol világuralomra emlékeztet a motívum. Az asztalosiparban mint varróasztalka nemcsak fantasztikus formája miatt jelenik meg többször, hanem azért is, mert megalkotása különös mesterségbeli nehézséget jelentett, főleg a felület furnírozása volt mestermű."[14]

E vélemény szerint tehát nem kell okvetlen és minden áron előképet keresnünk, legalábbis nem bútorrajzot. A kor szelleme kedvezett egyéni elgondolások kiérlelt megvalósításának. A gömbasztal vonatkozásában a debreceni mester elsősége nem abszurd feltételezés.

Lehetséges, hogy ez a mindenképp jelentős mestermű máig fennmaradt! 1939-ben a debreceni Déri Múzeumban Nagybákay Antalné sz. Váradi Szabó Anikó magántulajdonban lévő debreceni bútorokból rendezett interieur-kiállítást. A kiállítás katalógusa nyomtatásban megjelent,[15] s annak a 6. szobában kiállított 25. sz. alatti tárgyaként szerepel egy „gömbalakú varróasztal", amelyet a debreceni Dr. tunyogi Szűcs Gézáné adott kölcsön. Idevonatkozó kutatásaim eredményeképpen nem kizárt, hogy a katalógusban említett asztal azonos lehet Kornis Gábor remekével,[16] így máig remélhetjük az asztal felbukkanását.

II.

Kornis Gábor 1807-től több legénnyel és inassal kezdett el dolgozni, nagy műhelyt vezetett és jelentős megrendeléseket kapott. 1806-os gömbasztalának egyes stiláris jegyei már utalnak arra a „nemzeti empire" jellegre, amely későbbi munkáiban kiteljesedik.

Kornis Gábor kiemelkedő, máig fennmaradt műve az 1814-ben a hajdúszoboszlói református templom részére készített, lépcsős feljáróval ellátott szószék.[17] *(6. és 7. kép)* A szószék, amely „a kőpadolattól emelkedik a templom boltívtartó oszlopához erősítve, 1814 december 4-én vétetett használatba."[18] A szószék fenyőfa alapon diófa borítással, feketére pácolt, valamint faragott és aranyozott részletekkel készült. A lépcső mellvédje szabadon álló, aranyozott fejezetű fekete oszloppal kezdődik, majd ugyancsak kompozit fejezetű, kétkét fekete féloszloptól közrefogva, a diófa borításba ágyazottan, feketére pácolt és aranyozott léccel keretelt rombuszalakú betétek következnek, középen dússzirmú, fából faragott, aranyozott rozettával. A szószék mellvédjét aranyfejezetű, fekete oszloppárok három homorúíves oldalra tagolják. Ezek középpontjában előbbivel azonos arany-rozetta. A szószék alsó szegélyében feketére festett mélyített mezőben aranyozott fafaragványok láthatók. A szószék aljáról hatalmas aranyozott akantuszbimbó csüng alá. A szószék felső párkánya

6. kép. Hajdúszoboszló, református templom, szószék. Kornis Gábor műve, 1814

alatti frízt aranyozott babérág tölti ki. A nyolcszögletű „kathedra fedél" vagyis korona tagozott párkányán aranyozott léc, fogrovatdísz és 1814-es évszám látható. A szószék korona kívül-belül diófával van borítva. A tetőhajlatot aranyozott babérkoszorú, a korona csúcsát aranyozott lángcsóvás urna díszíti. A szószék diófa borítású hátfalát aranyozott fejezetű, fekete oszlopok határolják.

A 19. század második évtizede átmenetet képez az empire és a biedermeier stílus között. A hajdúszoboszlói szószék megformálásában egy nemzeti irányt képviselő empire stílus díszítőmódja érvényesül, amelyben a melegbarna diófa burkolatot klasszicista építészeti elemek, feketére pácolt (festett) oszlopok, féloszlopok és aranyozott faragványok díszítik. A hajdúszoboszlói Kornis-féle szószék nemes egyszerűségével, eleganciájával, a 18. századvégi koraklasszicista bútorstílus alapjaira épült „nemzeti változatú empire-nak".[19] egyik legszebb, érett alkotása. Azt látszik igazolni – néhány még korábbi, a 19. század első éveiből való debreceni emeletes írószekrény-remekrajzzal és a Kornis-féle gömbasztallal együtt –, hogy ez a bécsi empire-hoz képest erősen hazai jellegű empire stílus a magyar bútorművészetben a 19. század elejétől jelen volt, és még a biedermeier korszak elején is éreztette hatását.

III.

Kornis Gábor személyében, mestermunkája és ismert munkássága alapján, a debreceni, sőt a magyarországi asztalosmesterség egyik kimagasló képviselőjét kell látnunk. Indokolt ezért életének és munkásságának a forrásokból[20] eddig feltárt főbb adatait e helyen ismertetni.

Az adatok alapján ugyan nem a teljes életpálya rajzolható meg, csak egyes mozzanatai tűnnek elénk. Ezek viszont érdemesek arra, hogy nyilvánosságra kerüljenek.

Kornis Gábor Debrecenben, a Kádas utcában, 1777. november 3-án született[21]; halálának éve bizonytalan. Apja Kornis Ferenc, anyja Dinnyés Susánna. 1791. július 9-én Hevesi István szegődtette, ugyanő 1795 május 27-én szabadította fel (3p). Vándoréveiről ez ideig csak annyit tudunk, hogy 1800 júniusától az év végéig Bécsben dolgozott. Vándorlása után, 1806. május 31-én céhbeállás végett jelentkezik Debrecenben, táblajárópénzt, 1806. június 14-én beköszönőpénzt fizet (3p). 1806. június 21. keltezéssel beveszik egyedi remekrajzát (1. kép), (Déri Múzeum. Papír, tus, szürke vízfestés. 35.5 cm x 45.5 cm) ennek vizsgálatáért ugyanezen a napon táblajárópénzt fizetett (3p). A rajzon „42. sz. 1806. Kornis Gábor rajza." Verso „42. Kornis Gábor

7. kép. Hajdúszoboszló, református templom, szószék. Kornis Gábor műve, 1814

Rajzolása 21-a Junii 1806.", ceruzával „Radisics" (Radisics Jenő kézjele), az asztaloscéh és a múzeum pecsétje. Kilenc nappal később, június 30-án nagy tábla rajzát vizsgálják. Hibákról sehol sem történik említés.

Remekje – a különleges, gömbalakú varróasztalka – 1806 december 29-re elkészül, lefizeti a taxát, ezzel a céh teljesjogú mestere lett (3p).

1813 február 8-án, 4 forint taxa lefizetése ellenében elnyeri a polgárjogot. A Matriculában mint debreceni születésű, helvéciai vallású asztalosmester szerepel (M. Civ. II. 174. old.).

Vagyoni helyzetére vonatkozólag az összeírásokból meríthetünk adatokat. 1811– 1812-ben a Piac utca 3. tized Nr. 174 szám alatt, 2. klasszisú asztalos „L."[22] Kornis Gáborként szerepel, telke, földje nincs. 1832–1833 évben a Varga utca 5. tized 346. szám alatt lakik mint 5. klasszisban adózó asztalos. Ekkor 493 négyszögöl telkét az 5. klasszisba sorolják, ház után való földje 65 1/2 öl.

1809. október 11-én a „legényével baja lévén" Kornis táblajáropénzt fizet (3p). 1811 január 7-én „Notarius", Kornis Gábornak, mint a céh jegyzőjének, 4.– forintot fizetnek (3e).

1814. január 1-én még mindig a céh nótáriusa. Ebben a minőségében ő adja ki tíz pontba foglalva „A Tanuló Ifjaknak vagy Inasoknak Mesterséghez tartozó Régulájok"-at (HBML IX. 2./5).

Kornis Gábor keze alatt sokan tanultak, köztük saját fia, Gábor is. Közel húsz szegődtetésről vannak adataink:

Szegődtetett és felszabadított inasok

Pál István	1807. jan. 25.	(3p)	
Pojner János	1807. nov. 18.	(3p)	
Csapó József	1808. júl. 4.	(3p)	
Soltész Dániel	1808. febr. 2.	1811.aug.12.	(3p)
Vass Mihály	1810. márc. 29.	(3p)	
Forián Imre „KG szegődtette 3 esztendőkre, Fizet minden esztendőben 3 köböl tiszta búzát Emellett tartozik minden inasi kötelességet véghez vinni"	1810. jún. 20.	(3p)	
Szabó János	1810. szept. 18.	1814.ápr.10.	(3p)
Újfalusi József	1811.jún.5.	(3p)	
Kató György	1811.jún.5.	(3p)	
Császi Pál „szoboszlai fi"	1812.szept.1.	(3p) 1816.okt.6.	(4)
Szőke Mihály	1813.nov.6.		(3p)
Borsi György „dorogi fi"	1816.júl.11. „négy esztendőre"		(4)
Bodó Péter „Vántsodi fi"	1816.júl.11. „négy esztendőre"		(4)
Keletsényi (Keretsényi) Gábor „csuszi fi"	1817.okt.26.	1822.máj.20.	(4)
Bantsik István „debreczeni fi"	1818.jun.15 „3 1/2 esztendőre"		(4)
Borbély Dániel „Vámos Piritsi fi"	1819.szept.25.	1822.máj.20.	(4)
Nagy István „sasi"	1826.szept.25.	1830.szept.18.	(4)
Kornis Gábor „KG fia"	1826.szept.25.		(4)

Kornis Gábor 1814-ben kapja meg a megrendelést a hajdúszoboszlói református templom szószékének elkészítésére.

„A Szoboszlai Reformata Szent Ekklésiának Protocolluma" szerint[23] 1814. szeptember 4-én tartott egyházi gyűlésben felolvasták Kornis Gábor asztalosmester levelét, aki szekeret kért a várostól – Hajdúszoboszlótól –, hogy Diószegről a „Pictortól a Kathedra darabjait haza hozhassa." Kornis tehát festőre bízta az oszlopok feketére festését és a faragott részletek aranyozását.

Az 1814 december 4-i gyűlésen elhangzottak szerint, a közmegelégedésre elkészült szószék felállítását a szoboszlói „sz. Ekklésia" emlékezetessé kívánta tenni. Az új kathedráról készített „emlékeztető írást", az onnét elhangzott első prédikáció szövegét, az ez alkalomra készült verset, egy régi énekes könyvet és egy egyforin-

tos váltó cédulát betettek az „ujj Kathedra fedelébe vagy Super Kathedrába".

A munka elszámolásával kapcsolatban ugyanezen a napon az Egyházi Gyűlés a következő határozatot hozta: „Debreceni asztalosmester Kornis Gáborral megalkudott volt a Sz. Ekklésia egy ujj Kathedrának készitésére 450 forint váltó Czédulában és 5 köböl buzában. Most már az ujj Kathedrát el készitvén ki hozta és hellyére tette. A munkája árából még hátra volt 161 forint, mellynek helyébe kenyérnek való életet kért. A Sz. Ekklésia ajánlott azért 10 köböl kétszeres életet, mellyet köszönettel vett. Azonban bé adott instanciájában jelenti, hogy néki ezen munkáján sok kára vagyon, nem tsak a miatt, hogy a miolta az alku esett, minden materiálék és a Legényei fizetése sokkal feljebb árra ment mint akkor volt, mind azért, hogy mivel az illyen munkát nem próbálván többször, nem tudott az alkuban hozzá tartani hogy mennyibe fog ez a kathedra neki kerülni: azért kéri a Sz. Ekklésia elöljáróit, hogy az ő kárát magok jó tetszése szerént élettel bonifikálni méltóztassanak. Az ő elő adásának igazságát ez az Egyházi Gyülés el esmervén, azonban a munkájával is nagyon meg lévén elégedve resolvál az Instans kérésére bonificatióul 5 köböl tiszta buzát és 5 köböl árpát: a vélle lévő két Legénnyének pedig ugymint Malatinszky Istvánnak és Szabó Jánosnak öt-öt forintot, az inasnak 2 forintot ajándékba adni committaltatik Curator Uramnak, mellyeket Meister ur és cselédjei köszönettel vettek."

Néhány év múlva került sor a debreceni református Nagytemplom belső berendezésének elkészítésére. Az úrasztalára és a padokra, helyi mesterektől kért a Consistorium ajánlatot. Az úrasztalára Dohányosi József asztalosmester, a padokra ugyanő, Kornis Gábor és Kapros Sámuel mesterek adtak ajánlatot. A költségek magasak lévén, olcsóbb ajánlatot kért az egyháztanács az asztalos céh mestere és több mester bevonásával. Végül is a Nagytemplom padjait, amelyeket a korabeli források „székek"-nek neveznek, hét debreceni mester, köztük Kornis Gábor, vállalta és készítette el 1817. június – 1820. február között. A munka nagyja már 1819 őszén kész volt és használatba is vették, de egyes mesterek munkája nem volt kifogástalan: „Kapros, Kornis és Dohányosi asztalos mesterekre bízódik, hogy vizsgálják meg és referáljanak hitelesen, hol, mi hiba, miképen lehetne igazítani".[24]

Kornis Gábor 1823-ban Varga Jóseffel céhmester (4). 1826-ban is ő az egyik céhmester: ez év március 11-én kelt a céhmesterek Esküdt Kászonyi József és Kornis Gábor „Informátiója", vagyis beadványa (HBmL IX. 2/6.), melyben Beregszászi Pál rajzprofesszor vádjaira felelnek az inasok rajzoktatására vonatkozólag. (Cím, címzés, felirat nincs az iraton, de a szövegből kiderül hogy a Magyar Királyi Helytartótanácshoz adták be az eredetit.) Szövege: „A B. Asztalos Czéh sohasem ellenkezett a felsőbb parantsolatokba sőt erősenn megtartani igyekezik, melyet mind Felséges Királyunk maga keze aláírásával meg erősített Privilégiumunk minden Czikkelyei[25]; mind a mi a Nagy M.K.H. Tanátsnak kegyelmes parantsolatja által intéztetett, szorossan megtartjuk. Ehhez képest a Rajz Professzor úr, hibásson adja elő azt, hogy a Cz. Előljárói vissza tartóztatnák az Ifjakat, az itt helybeli Rajz Oskola gyakorlásától; melybe a Czéh Előljáróinak s a Czéhnek; sem kára sem haszna, nem forog: hanem egy oly ki vándorlott Legényeknek, kivált a' kik ittenn nállunk tanultak és vándorlás idejeket nem tsak a Felsőség Parantsolatja szerént és rendelése szerént el töltötték, hanem négyszeressen túl a kiszabott időt a maguk jobb voltáért, arra fordították, hogy ők nem tsak az nem értők ítéletek szerént való; hanem akárki előtt megálható és a Mesterségbe igaz rajz próbát tenni merészlő személyek légyenek.

A Titt. Professzor úrtól bé mutatott Nagy M.K.H. Tanátsnak az 1795-k Esztb. az 19655-k szám alatt Országszerte közönségessé tétetett, és 1815-k Esztendőbe. Januárius 3.-kánn megujitott Kegyelmes parantsolatjában, mely azt tartja, hogy az inas, Legény, az Legény Mester Ember nem lehet, míg a Rajz Oskolából bizonyos Attestátumot nem mutat, ezt pedig megtartottuk és meg is tartyuk. Az olyan Legény, a ki a Felsőbb fő Városokonn rajz Oskolát járt és onnan hozott bizonyság levéllel tökélletességre vitte, az ótet illető rajzbéli tudományát köteleztethetik-é? arra, hogy itt ismét helybeli rajz Professzor úrtól is, magának attestátumot szerezzen, még eddig sem Fels.Kegy. Királyunktól kiadott Privilégiumunk, sem a Nagy. M.K.H. Tanátstól kiadott és szorossan megtartott parantsolatja ellen, a szerént, hogy a Felső városi Attestátumért bé vettük, nem vétettünk. A B. czéhet nagy megsértődéssel vádolja, erre nézve rajz Professzor úr azonba Asztalos Mester Kornis Gábor Uramat rendetlenségéért és Mestersége félbehagyásáért ok nélkül bántja, mivel a Mesterségét valamint eddig, úgy most is fojtatja. Egyéb eránt valami az Asztalos Czéh legkisebb tagja javára tartozik is, adja tudtára rajz Professor úr az egész B. czéhnek (de minden mende monda szó nélkül) készek vagyunk a közjóra Felséges Királyi Kegyelmes Privilégiumunk szerént edgy szívvel igyekezni, mint eddig is magunktól is igyekeztünk Professzor Úr directiója nélkül. A mellyről is adjuk ezenn alázatos Informátiónkat az egész B. Asztalos Czéh közönségesenn Czéh Mesterek Esktt Kászonyi József – Kornis Gábor Debretzen die 11. Martz. 1826."

Bajkó Mátyás említi Beregszászi Pál professzor egy 1836. március 7-én kelt beadványát a tankerületi főigazgatóhoz, melyben Kornis Gábort vádolja azért, mert pénzért rajzot készít, vagy saját hajdani rajzait eladja a „Remekelő Ifjaknak."[26]

A „Classificatio Opificum", a debreceni mesteremberek évenkénti osztályba sorolása 1807-ben említi elő-

ször Kornis Gábort, aki már ekkor két legénnyel és két inassal dolgozik. A classificatio tanúsága szerint 1839-ig dolgozik asztalosként.

1807	3 class Varga u.1.tiz.nr.33.	2 leg	2 inas
1808	2 class Piac u.4.tiz.nr.235.	3 leg	2 inas
1810	2 class Varga u.4.tiz.nr.281.	2 leg	3 inas
1811	2 class Piac u.3.tiz.nr.178.	4 leg	1 inas
1812	1 class Varga u.5.tiz.nr.358.	4 leg	2 inas
1813	1 class Varga u.5.tiz.nr.358.		3 inas
1814-15	1 class Varga u.5.tiz.nr.376.	6 leg	1 inas
1816	1 class Varga u.5.tiz.nr.376.	4 leg	2 inas
1817	2 class Varga u.5.tiz.nr.376.		1 inas
1818	3 class Varga u.5.tiz.nr.376.	2 leg	1 inas
1819	4 class Varga u.5.tiz.nr.376.	1 leg	1 inas
1820	3 class Varga u.5.tiz.nr.376.		
1822	4 class Varga u.5.tiz.nr.376.	2 leg	
1825	5 class Varga u.5.tiz.nr.376.	1 leg	
1827	5 class Varga u.5.tiz.nr.376.	1 leg	1 inas
1830	5 class Varga u.5.tiz.nr.376.	1 leg	
1839-40	5 class Varga u.5.tiz.nr.376.	„Mesterségét nem fojtatja".	

Zlinszkyné Sternegg Mária

JEGYZETEK

Források rövidítése

HBML Hajdú-Bihar Megyei Levéltár, Debrecen

TtREL Tiszántúli Református Egyházkerület Levéltára, Debrecen

M.Civ Matricula Civium (Polgárok anyakönyve) I.-II. HBML, jelzete: IV.A.1011. kötet + oldalszám

3e „A Betsülletes N. Asztalos Czéh Számára vétetett Könyv. EROGATIO" 1785-1815 (a könyv hátsó lapjain) HBML jelzete: IX.2/7 ftsz.

3p „A Betsülletes N. Asztalos Czéh Számára vétetett Könyv. PERCEPTIO" 1785-1815 (az előzékre írva) HBML jelzete: IX.2/7 ftsz.

4 „Bevételi napló 1815 – 1852" HBML jelzete IX.2/10

class Classificatio Opificum (Mesteremberek osztályba sorolása) HBML jelzete: IV.A.1013/I./f + évszám

1 *Zlinszkyné Sternegg Mária:* Remekbe készült debreceni almáriomos asztalok. = Művészettörténeti Értesítő, 45. 1996. 235–243.

2 Levéltári kutatás alapján ismert főbb életrajzi adatait ld. a tanulmány III. részében.

3 Az 1770-es évektől mintegy 1800-ig léteztek ugyan kisláda-, játékdoboz- és kisasztal-rajzok, de ezek csak mint a remekelés fődarabjának kísérői szerepeltek.

4 Az oszlopok színére a remekrajz akvarellel festett részei utalnak. A bútorok oszlopelemeinek fekete pácolása egyébként e korban általános.

5 *Szabolcsi, Hedvig:* Un meuble singulier début du XIXe siècle: la table „en forme de boule". Iparművészeti Múzeum és a Hopp Ferenc Keletázsiai Művészeti Múzeum Évkönyve, 12. Budapest, 1970. 107. idézi a Hétilapok 1838. XVIII. számát, mely szerint „a golyóbis asztal [...] egyike azon miveknek, mellyek az asztalosoknak mesterségbeli gyakorlottságát és értelmességét főleg kitüntetik: azért száz között alig találkozik egy legény, kire illy munkát bízni lehetne". (32 évvel Kornis remeke után!)

6 *Szabolcsi* 1970. (5. jegyzetben i. m.) 109–110.

7 1963-ban az Iparművészeti Múzeum Gönyűben magánkézből egy gömbasztalt vásárolt. Ltsz.: 63.650.1. Magassága 100 cm, átmérő 44 cm. Fenyőfa, tisza- és jávorfa borítás, faragott és aranyozott részletek, fekete tussal festett díszítés. A gömb „egyenlítőjén" tusfestéses szalagban az állatövi jegyek láthatók.

8 *Parker, James:* A Regency Sewing and Writing Table by Morgan and Sanders. = The Metropolitan Museum of Arts Bulletin, 1963 November, 124–132.

9 Parker 1963-as közlésére való hivatkozással *Kreisel, Heinrich – Himmelheber, Georg:* Die Kunst des deutschen Möbels. Bd. III. Klassizismus, Historismus, Jugendstil. München, 1973. 95. A gömbasztalról szólva, Remington szabadalmát tévesen, 1806-os dátummal teszi át a német szakirodalomba. Ennek alapján ugyanezen dátummal említettem azt korábban magam is, ld. *Zlinszkyné Sternegg Mária:* Magyar bútorok. In: Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményei. Szerk. Miklós Pál. Budapest, 1979. 262–263. és Az európai iparművészet stíluskorszakai. A klasszicizmustól a biedermeierig. Katalógus/Iparművészeti Múzeum. Szerk. Szilágyi András. Budapest, 1990. No. 2.97. tárgyleírás), valamint *Himmelheber, Georg:* Biedermeier bútorok. Budapest, 1982. 42–43. és legutóbb *Batári Ferenc:* Osztrák és magyar empire. In: Batári Ferenc – Vadászi Erzsébet: Bútorművészet a gótikától a biedermeierig 15–19. századi európai bútorok a Nagytétényi Kastélymúzeumban. Budapest, 2000. 125. E tévedés (valószínűleg elírás) 1807-re való helyesbítésére – az eredeti Parker publikáció alapján – jelen dolgozatban kerül sor.

10 *Ackerman's Repository of Arts, Literature, Commerce, Manufactures, Fashions and Politics.* Parker 1963. (8. jegyzetben i. m.) 124–132. Parker egy, a londoni Buckingham palotában lévő glóbus-asztalkát publikált (4. kép), és azt a londoni Morgan and Sanders manufaktura készítményének vélte, az Ackerman's Repository 1809–1810-ben megjelent katalógusábrái alapján (5. kép). Mind Georg Himmelheber, (Biedermeier Furniture. London, 1974.), mind pedig Simon Jervis (The Times Litterary Supplement, London, 1974. 8. 30.) sikra szállt Parker állításával szemben, s az ő tanulmányában publikált biedermeier glóbusasztalkát – éppen szerkezete, jellegzetes formája miatt – 1820–1825 közöttre datálja és osztrák területről származtatja.

11 Tischlerinnung, Wien: „6. Gesellen einschreib Buch unter dem Vorsteher Friedrich Kieffer und Gregori Nunziger 1791-1800"

12. Lásd a III. részben közölt (HBML jelzete IX. 2/6) 1826. március 11-én kelt debreceni asztalos céhiratot: „vándorlás idejeket nem csak a Felsőség Parantsolatja szerént és rendelése szerént eltöltötték, hanem *négyszeresen túl a kiszabott időt* (kiemelés tőlem) a magok jobb voltáért, arra fordították, hogy ők [...] a Mesterségbe igaz Rajz próbát tenni merésző személyek légyenek."

13 *Szabolcsi* 1970. (5. jegyzetben i. m.); *Szabolcsi Hedvig:* Magyarországi bútorművészet a 18–19. század fordulóján. (Európai kapcsolatok és stíluskérdések). Budapest, 1972.; Az

európai iparművészet stíluskorszakai. A klasszicizmustól a biedermeierig 1990. (9. jegyzetben i. m.) No. 2.97.

14 *Folnesics, Josef:* Innenraume und Hausrat der Empire- und Biedermeierzeit in Österreich-Ungarn. Wien, 1903. 23–24.

15 A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége Debreceni Szervezete antik bútor-, óra-, és régi debreceni családi portré-kiállításának tárgymutatója. Kiállítás a Debreceni Déri Múzeum összes termeiben, 1939. március 19– 26-ig bezárólag.

16 Sikerült kapcsolatba kerülnöm az akkori tulajdonos leányával, Tüdős Lászlóné sz. tunyogi Szűcs Júliával (szül. 1906.). Megköszönöm 1998. szeptember 5-én és október 2-án Kanadából hozzám írt leveleit, amelyekben arról tájékoztatott, hogy a család tulajdonában volt, a katalógusban említett, gömbasztalkára jól emlékszik. Valószínűsíthető, hogy az asztal a kisszántói Dobozy ágról került a Szűcs család birtokába (Szűcs Gézáné édesanyja Dobozy leány volt). Tudjuk, hogy a Dobozy család a 17. század óta folyamatosan Debrecen legrangosabb családjainak egyike, tagjai közül főbírák és szenátorok kerültek ki. Adatközlőm levelei gömbasztaluk egyes tulajdonságait pontosan felidézik. 1998. október 2-i levelében írja: „Azt hiszem, hogy ez a kis bútordarab nem varróasztalka volt, hanem inkább ékszerek megőrzésére szolgált. Sok kis fiók, még titkos fiókok is voltak benne. Az asztalkát le is lehetett zárni. Akkor egy teljes gömb lett belőle." Az asztalka a második világháború után még édesanyja birtokában volt.

17 A szószék fényképeit Takács Tamásné nagytiszteletű asszony készíttette el és bocsátotta rendelkezésemre, amiért ezúton is hálás köszönetet mondok.

18 Hajdúszoboszló, Református Lelkészi Hivatal: a Szoboszlói Reformata Szent Ekklesiának Protocolluma 1786 die 9. Maytól 1841-ig, 257. o.

19 *Szabolcsi Hedvig:* Régi magyar bútorok. I. Főúri és polgári bútorművészet. Budapest, 1954. 45.; *Szabolcsi* 1972. (13. jegyzetben i .m.)125–126.

20 A felhasznált források adatai a rövidítések jegyzékében találhatók.

21 TtREL I. 99-a/6.pag.356

22 azaz „legény", itt „nőtlen" értelemben.

23 A Szobosztai Reformata Szent Ekklesianak Protocolluma. 1786 die 9. May-tól 1841-ig. 255. o.

24 TtREL E. Jk. 3657. 345.-347. o., 351 , 361. o., 373. o., E. Jk. 3658. 1. o., 11. o., 28. o., 44. o.

25 1821-ben a központi céhszabályzat alapján újra íratták az asztalos céhnek Debrecen városától kapott egykori kiváltságlevelét, és azt I. Ferenc király jóváhagyta.

26 *Bajkó Mátyás:* Adalék Beregszászi Pál "Rajz Oskolájának" történetéhez. = Acta Universitatis Debreceniensis de L. Kossuth Nominatae, III/1. Debrecen, 1956. 191–197.; *Balogh István:* Beregszászi Pál és a debreceni „Rajzoskola" 1819–1856. = Művészettörténeti Értesítő, 9. 1960. 45.; *Szabolcsi* 1970. (5. jegyzetben i. m.) 108[1].

(A 6. és 7. képet készítette: *Puskás Foto Kft.*, Hajdúszoboszló.)

Frühe Erscheinung eines seltenen Möbeltypes in Ungarn

Mária Zlinszky-Sternegg

Wichtige Hinweise auf das hohe Niveau der Debrecziner Schreinerkunst sind die 124 Risse von Meisterstücken aus den Jahren von 1755 bis 1865, die sich in der Sammlung des Déri Museums erhalten haben. Da die Zunft vorgeschrieben hat, welche Art Möbel als Meisterstück anerkannt wird, zeigen die Risse über Jahrzehnte immer den selben Typ; zuerst Tische, später Kleiderschränke, zuletzt Schreibschränke. Unter diesen Rissen bildet die Meisterzeichnung des Tischlergesellen Gábor Kornis, datiert den 21. Juni 1806, eine erstaunliche Ausnahme. Der Riss zeigt nicht den zu dieser zeit obligatorischen dreiteiligen Schreibschrank, sondern ein kleines zierliches Globustischchen, das weder vorher noch später seinesgleichen unter den Meiterrissen findet. Die Zunftakten bezeugen, dass dieses Möbelchen als Meisterstück akzeptiert und von Kornis auch innerhalb eines halben Jahres ausgeführt worden ist. Am 29. Dezember 1806 wurde er als Meister in die Debrecziner Zunft aufgenommen, und schon im folgenden Jahr beschäftigt er mehrere Gesellen und Lehrlinge. Es gibt hinweise dafür, dass das Tischchen sich noch nach dem Zweiten Weltkrieg in Debrecziner Privatbesitz befunden haben soll. Sollte dies zutreffen, können wir nur hoffen, dass es eines Tages wieder zum Vorschein kommt. Kornis' Wanderjahre liegen zwischen 1795 und 1806. Am 10. Juni 1800 trifft er in Wien ein. Wie lange er dort gearbeitet hat, lässt sich leider nicht mehr feststellen da das Geselleneinschreibbuch der Wiener Tischlerinnung für die Jahre 1801 bis 1805 verloren ist. Der Typus des Globustischchens ist in Deutschland und vor allem in Österreich bekannt, allerdings erst aus dem Biedermeier, also kaum vor den Jahren um 1815. Der Londoner Schreiner George Remington erhielt im Dezember 1807 ein Patent auf seine Schreibtische in Globusform, die sich jedoch von den hier zur Rede stehenden Globustischchen durch ihren technischen Aufbau ganz wesentlich unterscheiden. Das Möbel von Gábor Kornis ist also das früheste Beispiel eines Globustischchens, das sich erhalten hat. Ob Kornis wirklich der Erfinder war, oder ob er Vorbilder, seien es Zeichnungen oder ausgeführte Exemplare, hatte, wissen wir freilich nicht. Sein Meisterstück – und die Tatsache, dass es von der Zunft angenommen wurde – ist aber ein wichtiges Faktum für die Bedeutung der Debrecziner Schreinerzunft.

Ein weiteres Werk von Gábor Kornis ist die prächtige Kanzel im spätempiren Stil der Reformierten Kirche in Hajdúszoboszló, aus dem Jahre 1814.

KORNIS Gábor archívuma

MM M. 2002

MEDNYÁNSZKY TEREM

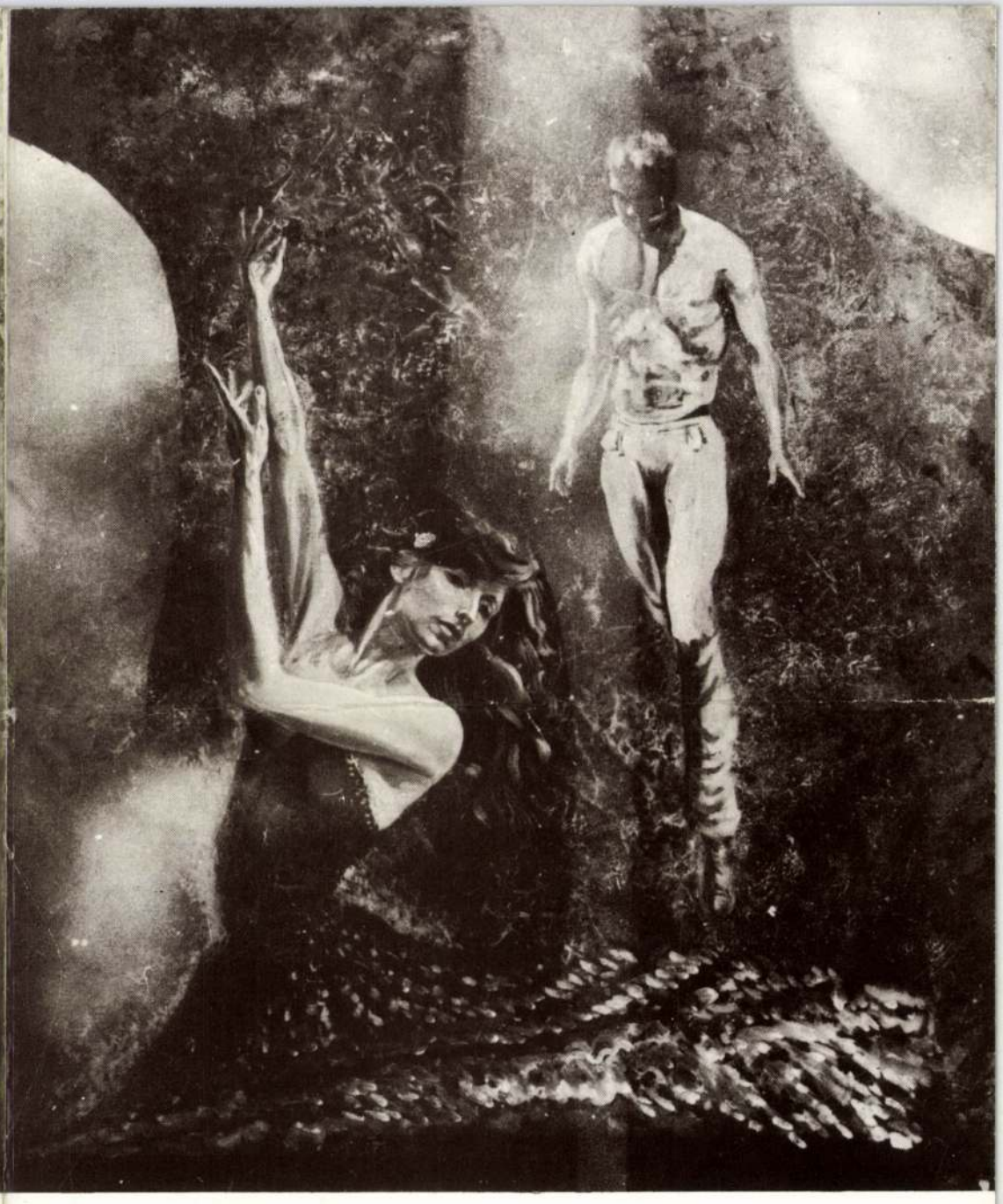

KORNIS GYÖRGY

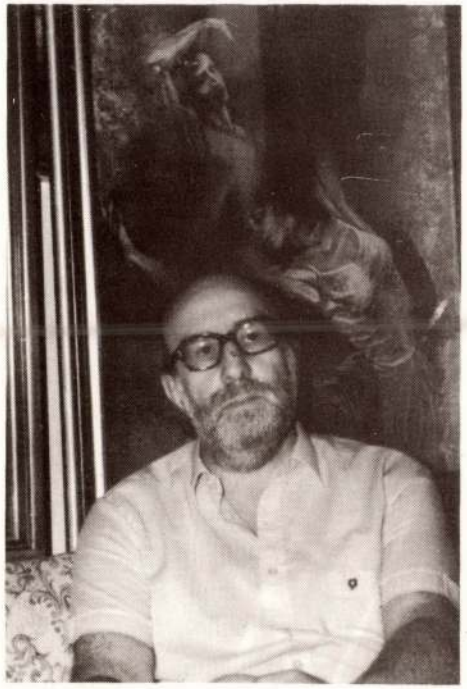

„A tánc egy költemény,
a természet mozgások
által való utánzása,
mely versenyre kél
a költővel, a zenésszel
és a festővel"

(Louis de Cahusac)

„Képeim úgy tárulnak elém,
mintha álmot látnék"

(Vincent van Gogh)

Miskolcon születtem 1927-ben.

Képzőművészeti tanulmányaimat Párizsban, az École Des Beaux-artson végeztem.

Párizsban töltött hét évem alatt többek között Paul Grimault animációs stúdiójában dolgoztam tervezőként, — voltam díszlettervező asszisztens a Pathé-Cinema filmgyárban és három évig voltam a párizsi Állami Opera másoddíszlettervezője.

A párizsi Operában önálló kiállításom volt az ott készült balettvázlatokból és festményekből.

Kétszer állítottam ki a Salon D'Autoumne-ban az évi nagy kiállításon és három akalommal a harminc éven aluliak tárlatán. A későbbiekben kiállítottam Prágában (1968), Moszkvában és Leningrádban (1970), Bécsben (1973) és Párizsban (1976).

Hazatérésem után tagja lettem a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának, ahol számos kiállításon vettem részt.

Több évet töltöttem elmélyült munkában, a nyilvános szerepléstől visszavonultan.

Ez idő alatt festett képeimet tárom most a közönség elé.

Progresprint — 30728

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

KORNIS GYÖRGY

FESTŐMŰVÉSZ

A TÁNC VARÁZSA

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1983. OKTÓBER 27-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:

OROSZ ADÉL
KOSSUTH-DÍJAS, KIVÁLÓ MŰVÉSZ

MEGTEKINTHETŐ:

1983. X. 27. – XII. 10.

KÉP CSAR NOK

MEDNYÁNSZKY TEREM
BUDAPEST V., TANÁCS KÖRÚT 26.

Progresprint – 30729

SZŐNYI ISTVÁN TEREM MISKOLC 1987.

PRODUKT

Fk.: Köteles István

KORNIS GYÖRGY

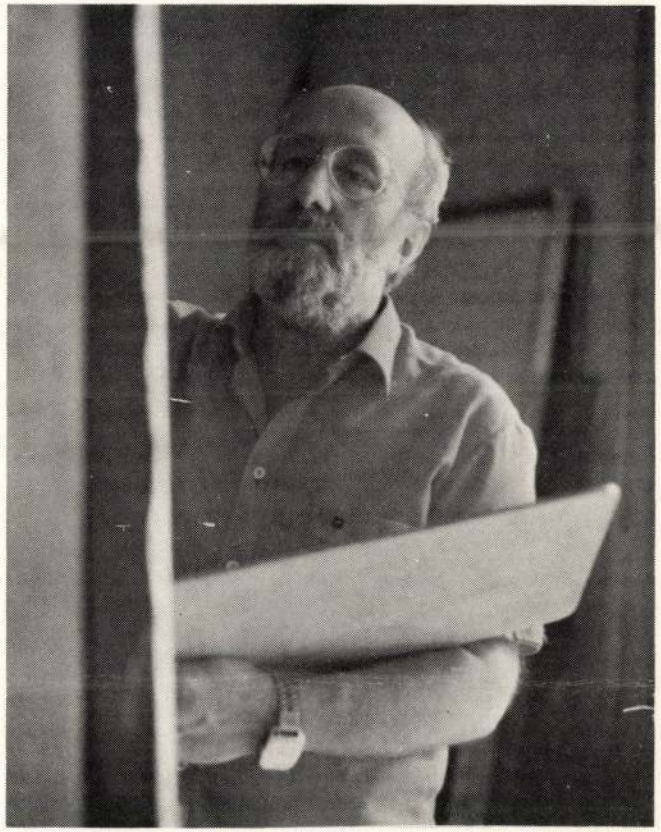

„Remélem a közönségre, a nézőre ugyanúgy hat ez a kiállítási anyag, mint rám hatott, amikor először láttam. Varázslat ez, mely új oldaláról mutatja meg az eddig is ismertet, és minőségével, nemes eszközeivel szebbé teszi életünket."

Somogyi József

KORNIS GYÖRGY FESTŐMŰVÉSZ MISKOLCON SZÜLETETT 1927-BEN. KÉPZŐMŰVÉSZETI TANULMÁNYAIT PÁRIZSBAN VÉGEZTE. ÉVEKIG VOLT A PÁRIZSI OPERAHÁZ DÍSZLETTERVEZŐJE. HAZATÉRÉSE ÓTA SZÁMOS EGYÉNI ÉS CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSON VETT RÉSZT ITTHON ÉS KÜLFÖLDÖN. EGYÉNI KIÁLLÍTÁSAI: 1970. LENINGRÁD, FRANKFURT, 1973. BÉCS, 1974. LONDON, 1976. PÁRIZS, 1979. BUDAPEST, 1983. BUDAPEST, 1984. KESZTHELY, BUDAFOK, BUDAPEST, 1985. GYŐR, 1986. SZOLNOK, BUDAPEST.

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

KORNIS GYÖRGY

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1987. MÁJUS 6-ÁN, SZERDÁN DU. 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA

PETRESS ISTVÁN

A MAGYAR RÁDIÓ FŐMUNKATÁRSA
A MAGYAR TELEVÍZIÓ MUNKATÁRSA

MEGTEKINTHETŐ 1987. MÁJUS 6–20.

SZŐNYI ISTVÁN TEREM

MISKOLC, SZÉCHENYI ÚT 21.

M.D.K.

Kornis György

Rajzai Darvas Iván szinmüvészről a "Szinész arcok" c. rovatban.

Máriássy Judit: "Darvas Iván" c.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. ápr. 14.
XI. évf. 15. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis

Mándy Iván: "Egy kis fénysugár" c.elbeszélését illusztrálta.

A müvész az évfolyam példányaiban megjelenő novellákat illusztrálja az elbeszélésnek megfelelően.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. jan. 25.
13. évf. 4. sz. 12. lap

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

KORNIS György festő

MN 1999. nov. 28

KORNIS GYÖRGY festőművész Bécsi évek című kiállítása a budapesti Műterem Galériában látható. (I. ker., Úri u. 42.)

,64 m (külsõ méretek); a
ge 1,60 m. A téglalap
i oldalon enyhén nyújtott
alapozás szélessége 1,10 m,
m), mely a diadalív
sával csatlakozik a hajó
alapozásából csak 1,10 x
meg. Az alapozás technikája
eriódusok alapozásától. A
t mindenütt fél téglákkal
átlag 20-20 cm
yagot úgy, hogy az egyes
nyos ideig száradni
zás mélysége az apszisnál -
27 m, a déli falnál -1,30
,33 m volt. A román kori
miatt nem tudtuk
asorokból csak az apszis
apfalak tetején maradtak
mhoz tartozó - 27-28 x 15-
k. Az épület fedésére utaló
án feltételezzük, hogy a

Vernisszázs éjfélkor

Soha nem gondoltam, hogy egyszer majd én leszek Salvador Dalí

Rendhagyó képek, rendhagyó helyen, rendhagyó időben: Kornis György festőművész Bécsi képek címmel éjfélkor nyíló kiállításával avatta fel a Műterem galériát, amelynek tulajdonosa is egyben. A Párizsban tanult, évek óta Bécs és Budapest között élő művész a mozgás, a lendület, az erőteljes színek igézetében alkot. Vásznai, grafikái a lényéből áradó derűt és harmóniát sugallják. A budai Várban lévő műteremlakásában beszélgettünk múltról és jelenről

– Mi indította arra, hogy galériatulajdonos legyen?

– A lehetőség adott volt, hogy átvegyem ezt a létező galériát a házban, ahol lakom. Kevés festőművésznek adatik meg életében, hogy ott állíthasson ki, ahol él és dolgozik.

– Milyen megfontolásból választották az éjféli időpontot a kiállítás megnyitójául?

– A feleségem ötlete volt, aki arra törekedett, hogy részint senki ne legyen akadályoztatva elfoglaltsága okán, másrészt pedig érdekes, szokatlan dolog ez Magyarországon.

– Behatárolható-e azoknak a köre, akik Kornis György képeit veszik?

– Főként Franciaországban, Németországban, Belgiumban és olykor Olaszországban vannak rendszeres vevőim, sőt gyűjtőim is. Azokban az országokban, ahol kedvelik és értik a kortárs művészetet, nem úgy a konzervatív Ausztriában, Bécsben. Megnyugtató, reménykeltő, hogy Magyarországon is léteznek nagy aukciós házak, és ezek sikerrel működnek. És ha egy ilyenfajta érdeklődés elindult, akkor előbb-utóbb sor kerül a kortárs művészekre is. De ehhez természetesen segítség kell, megfelelő menedzsment, amelyik tudatosítja a tehetős emberekben, hogy a kortárs művészet legalább olyan értéket képvisel, mint a nem kortárs művészet, ha kvalitásos.

– Ön a '80-as évek végétől kétlaki életet él Budapesten és Bécsben. Gyakran hangoztatja, ha jó festészetet akar látni, akkor hazajön...

– Ezt csak megismételni tudom. A rendszerváltásig nagy lehetőségek voltak kísérletezésre, a művészek állami támogatást élveztek, ami szinte egyedülállónak számított a világon. Ennek a helyzetnek a megszűnésével számos kollégám nem tudja, mihez kezdjen, elbizonytalanította őket ez az új helyzet. Nekem külföldön élve meg kellett tanulnom önmagamat menedzselni.

– Másfajta inspirációk érték Párizsban, Bécsben vagy Budapesten abból a szempontból, hogy milyen stílusban, témában fest?

– Ilyesmi nem létezik egy megállapodott festőnél. Már csak a saját nyelvezete van, amit változtatgat: egyszer líraian, máskor kicsit erőteljesebben „szól".

– Milyen hatással volt erre a kifejezési módra a háború előtti párizsi művészvilág?

– Párizs óriási hatást gyakorolt rám. Minden reggel úgy szoktam munkához látni, hogy bár elfelejtenék mindent, amit valaha láttam és tanultam. Hiszen önmagamból szeretnék adni valami olyat, ami még nem volt. Nem mintha szégyen volna valakihez hasonlítani. De önálló, egyéni hangot szeretnék megütni. Hallatlan nagy feladat az a fajta elmélyülés, hogy megpróbáljam csak magamat adni, tisztán. Következetesnek lenni formailag és tartalmilag.

– Tizenhat évesen milyen kaland- és karriervágy irányította Párizsba?

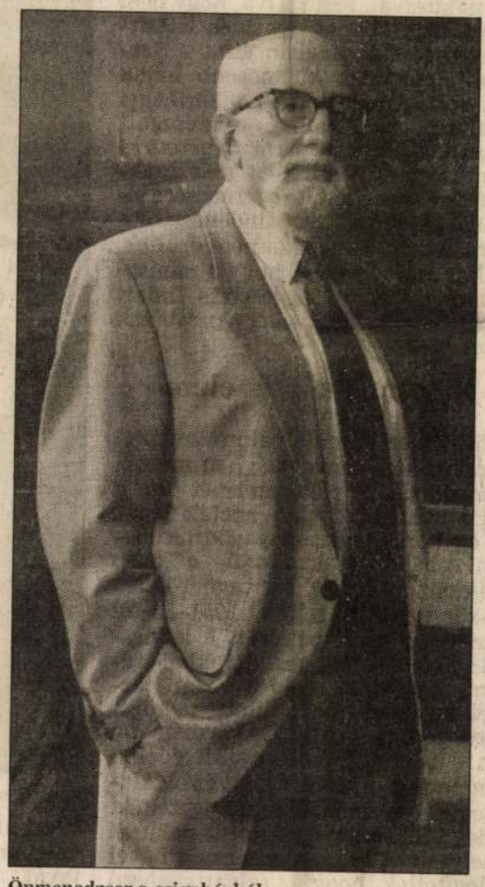

Önmenedzser a csigaházból

– Eléggé kalandos körülmények között mentünk ki egy gyerekkori barátommal. Elhatároztuk, hogy amint vége a háborúnak, azonnal Párizsba tartunk. Amikor kikerültem, volt egy ajánlólevelem *Hanza B. Ákoshoz*, a nagyon neves filmdíszlettervezőhöz, festőhöz, költőhöz. Ő jó viszonyban volt *Paul Pitou*-val, az európai rajzfilmgyártás akkori fejedelmével. A rajzfilmgyárban kezdtem a pályafutásomat, de két-három évnél nem bírtam tovább ezt a babramunkát. A csodával határos módon a párizsi opera fődíszlettervezője megkért, hogy szerződjek át hozzájuk.

– Díszlettervezőként melyik munkájára emlékszik a legszívesebben?

– Számomra a legizgalmasabb a Faust elkárhozása volt. Nagyon érdekes módszerrel készült az a százhúsz díszlet, amelynek a tervezéséből kivettem a részem. Vetített díszletekkel dolgoztunk ugyanis a partitúra alapján, a zenei hangulatot alátámasztva. Ezt a technikát mellesleg a párizsi opera szabadalmaztatta. A rajzfilmgyárat, később az operát is azért hagytam ott, mert nem jutott időm az önálló munkára, a festésre.

– Miként alakultak ki találkozások a kor festőzsenijeivel, Matisse-szal, Chagall-lal?

– A Képzőművészeti Főiskolára jártam, ahonnan kiadtak minket nyári gyakorlatra különböző nyomdai munkákra. Nekem óriási szerencsém volt, mert *Albert Skirához* kerültem, aki a kor legnagyobb reprodukciós kiadója volt. És egyszer észrevettem, hogy egy úr dolgozik a mellettem lévő asztalnál. Amikor rámnézett, kiderült, hogy Matisse az. Mutatott nekem egy papírt, hogy ezt a színt milyennek találom ahhoz a munkához. Kis jelbeszéddel társalogtunk. Nagyon kedves emlékem fűződik Chagallhoz, aki megengedte, hogy többször is felkeressem a műtermében, s érdeklődött a festészettel való elképzeléseimről.

– A fiatal festők között vannak tanítványai?

– Főleg Bécsben keresnek meg fiatalok, hogy szívesen tanulnának tőlem. Én viszont nem vagyok pedagógus, sajnos ez alkati dolog. Pedig néhány évvel ezelőtt egyik festőkollégámnál voltam Bécsben, és valaki megkérdezte, hogy nem festenék-e előttük egy képet. Feltettem az állványra a vásznat, és az emlékezetemben kutatva valamelyik vázlatom alapján elkezdtem felrajzolni a kompozíciót. És miközben festettem, végig hangosan mondtam, mit miért csinálok. Fél óra után csak azt vettem észre, hogy papírok zizegnek, és írják, amit mondok. És akkor belémvillant, igaz már elég későn, hogy miért nem tanítottam soha, holott úgy látszik, van hozzá képességem.

– Amennyire tudom, ön soha nem tartozott semmilyen alkotói körhöz.

– Élt bennem vágyakozás az iránt, hogy hasonszőrűekkel alkossak egy társaságot. De az életem úgy alakult, hogy ez nem jött össze. Amúgy én nagyon kedvelem a társaságot, de csak a munkámon kívül.

– Életrajzának nem mindennapi „adaléka", hogy a legvadabb időkben, 1952-ben tért vissza Párizsból Magyarországra. Nyilván hosszú időbe, nélkülözésekbe tellett, amíg művészileg is gyökeret tudott ereszteni idehaza.

– Én annak idején tanulni mentem Párizsba, és az ifjú titánok nagyképűségével akkoriban úgy éreztem, tudok már annyit, hogy visszajöjjek. Soha nem akartam letelepedni Párizsban. 1956 után felvettek a Fiatal Művészek Stúdiójába, ami nagy előrelépésnek számított. Addig azonban tengtem-lengtem, alkalmi megbízásokat kaptam, könyvillusztrációkat készítettem. Nem vettek fel a Képzőművészeti Alaphoz, következésképpen nem zsűrizhettem és nem adhattam el hivatalos úton a képeimet. Mindez csak ismerősökön, barátokon keresztül történhetett. Szerény és csendes ember vagyok, biztos sokkal határozottabban kellett volna fellépnem. Visszahúzódtam, mint a csiga a házába, és ebben a műteremlakásban rengeteget festettem. Utólag azt mondom magamnak, hogy talán jót is tett ez, mert így sikerült kialakítanom egy saját stílust, megcsinálhattam magam. Egyáltalán nem vagyok megkeseredett ember. Soha nem voltam nagyratörő, pénzéhes, soha nem jutott eszembe, hogy mennyi pénzt kereshetnék megrendelésre készített festményekkel. Mindig egyetlen vágy éltetett, hogy valami harmonikust hozzak létre. Soha nem gondoltam, hogy egyszer majd én leszek *Salvador Dalí*!

Szentgyörgyi Rita

Pakurató: gyógyuló sebhely a

Nem tüntettek sem a környezetvédők, sem a lakók – Az egyik tóban m

A pestszentlőrinci hét pakuratóból már jórészt kiszivattyúzták a pakurát, csak az egykori bányagödrök alján csillog még az olajos kulimász, a látvány mégis megdöbbentő. Aki saját szemével szeretné látni, milyen is lesz majd bolygónk a végső világégés után, annak ajánlom, hogy kirándulljon el ide, a XVIII. kerületi Szemeretelepre, ahol a Szent László utca végében ezek a „tavak" találhatók. Amennyiben sikerül bejutnia a két futballpálya méretű bekerített területre, garantáltan sokkoló élményben lesz része. A Stalker zónáját idéző környék kármentesítésének elvileg ez évben kellene befejeződnie, ám ebből aligha lesz valami, hiszen az állam egyelőre kivonult a finanszírozásból, a helyi önkormányzat pedig ezt saját erőből képtelen megoldani. Éppen ezért, mint megtudtuk, most a fővárossal folynak előrehaladott tárgyalások, hogy a beruházás befejezéséhez szükséges súlyos százmilliókat biztosítani tudják. Mindenesetre sem a környezetvédők, sem pedig a közelben (mintegy fél kilométer távolságra) lakó mintegy 4-6 ezer ember nem érezte szükségét eddig, hogy demonstráljon a pakuratavak megszüntetése mellett. Egyedül a Szemere-telepi Baráti Kör hallatta a hangját az önkormányzati közmeghallgatásokon, illetve a kerületi lapban. Ők a kármentesítés mielőbbi befejezését sürgették.

– Az az igazság, hogy a pakuratavak már korábban megvoltak, mint a Szent László utcai vagy Honvéd utcai családi házak. A pakuratelep egy elzárt, lakatlan területen volt, a környék lakóit igazából nem zavarta – mondja *Sándor László*, a kerület alpolgármestere.

A bányagödrökből a talajba elszivárgó pakura a környék ivóvizét sem veszélyeztette, hiszen a fogyasztásra alkalmassá tett Duna-víz vezetéken érkezik Pestszentlőrincre.

A pakurával, leszámítva, hogy nem éppen idilli állapot egy ilyen létesítmény szomszédságában élni, a Szemere-telepieknek különösebb bajuk nem volt. Annál inkább a Ferihegyi repülőtér tartályaiból elszivárgott kerozinnal, amit merni lehetett a lőrinci kutakból. De ez már csaknem tíz éve történt, és szerencsére sikerült megszüntetni. Mindenesetre a Szent László utca lakói nem örültek, amikor azt hallották, hogy a minisztériumi hitel felfüggesztése miatt veszélybe kerülhet a pakuratavak betemetése.

Pakurató-történelem

A lőrincihez hasonló pakuratavakról a szakemberek az országban máshol nem tudnak. A pakuratelepet még a szocializmus hajnalán hozták létre, az egykori kavicsbányagödrök helyén. A háború után a terület a Tüzép tulajdonába került, bányagödrökben először szenet tároltak, 1951–52-től kezdődően pedig pakurát. A kavicsgödröket mesterséges gátakkal tavakra osztották, majd a vasúti tartálykocsikban ideszállított pakurát beleengedték. Mivel akkoriban fel sem vetődtek környezetvédelmi szempontok, a gödrök alját és oldalait semmilyen módon nem szigetelték. Hideg időben a megdermedt pakurát a helyszínen kazánban termelt hővel melegítették, hogy az szivattyúzható állapotú legyen. Korabeli légi felvételek alapján sikerült megállapítani, hogy kezdetben kilenc pakuratároló tavat alakítottak ki, de 1972 és 1977, valamint 1990 és 1992 között egy-egy tavat feltöltöttek, méghozzá úgy, hogy azokból nem távolították el a pakurát !

A trutymó – A Környezetvédelmi Minisztérium huszonhatmill

A pakuratároló telep több mint negyvenéves működése alatt – a szigetelés nélküli tárolás és a betemetés következtében – jelentős környezeti károkat okozott. A talaj és a talajvíz szennyezettsége, főleg a pakuratavak alatt és közvetlen környezetükben, igen nagy mértékű volt. Átterjedt a szomszédos MÁV-területekre is, de a szakemberek szerint veszélyezteti a déli irányban elhelyezkedő családi házas beépítésű lakóterületeket is. Ezt persze csak azután mondták ki ilyen egyértelműen, amikor a pakura mint fűtőanyag iránti kereslet csökkenése miatt a telep feleslegessé vált, és évekkel ezelőtt bezárták. Ekkor a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi Felügyelőség határozatban kötelezte a Budapesti Tüzép Rt.-t a környezeti kár felszámolására és a terület rehabilitációjára.

Visszavont támogatás

1995-ben Pestszentlőrinc–Pestszentimre önkormányzata és a közben átalakult Raab Karcher Tüzép Rt. között megállapodás született arról, hogy

minimum 3
több évre sz
a pakuratav
nak érdekél
az önkormá
be a Köz
Alaphoz m
elnyerése c
ben az értél
rületieket 1
tendő és ug
kamatment
gatásban ré
telezési mu
goscar mell
Kft.-t és a
hárítási mu
szerződés 5
12 százalék
ből a Ceva
vállalta a
forintnyi t
Csakhogy
nisztérium
Holding ga
részéről átv
zetendő tám
önkormány
kozat (Ceva
gadását ké
um megint
lelőnek, eg
zattal kapc
vást 1998 d

KORNIS GYÖRGY FESTŐ

Új galéria a várban

Szeptember 24-én „visszafoglalja" a művészet a Budai Várban, az Úri utca 42. alatti kis galériát. Kornis György festőművész alkotásainak ad majd helyet a korábban a Körmendi Galéria bérleményeként hosszú ideig csak irodának használt Műterem Galéria. Kornis, aki a negyvenes években a párizsi operaház díszlettervezője volt, több mint egy évtizede főként Bécsben dolgozik. Meleg tónusú, többnyire nagyméretű vásznai különös atmoszférájúak. „A festészet nem irodalom, ezt nem olvasni kell" – mondja képei magyarázata helyett a művész, aki napjaink egyik legbravúrosabb portrérajzolója.

Belvárosi Aukciósház
1056 Budapest, Váci utca 36. Tel./fax: 266-8374, 267-3539
ÁRVERÉSEK MINDEN HÉTFŐN 17 ÓRAKOR
ŐSZI MŰVÉSZETI AUKCIÓ
1999. szeptember 13., 14., 17.00 órakor.
Munkácsy Mihály Tásalgás

kozás nélkül juthat az épületbe.

Húszévi restaurálás után újra teljes pompájában látható a templom refektóriumában Leonardo Utolsó vacsora című freskója (Műértő, 1999. március). Amennyit lehetett, megmentettek a szakemberek, ez a művészettörténetileg felbecsülhetetlen jelentőségű alkotás nem okoz csalódást azoknak, akik tíz vagy húsz éve már látták. Megszólalásig olyan pasztellszerűek a színek, mint régen, nem olyan hivalkodóan élesek, mint amilyeneket Michelangelo Sixtusi kápolnájánál használtak, amitől a tisztítás után a Vatikán ékessége szinte „giccsé magasztosult". A szűrt neonfényben pompázó freskót nézegetve döbbenünk rá: páratlan, amit látunk. Ami a falon van, az a művészet csúcsa, katartikus élménytől fosztja meg magát, aki legalább egyszer az életben nem nézi meg.

A látogatást könnyíti meg a telefonos szolgáltatás. Magyarországról a 39 (Olaszország), 02 (Milánó) 89-421-146-os telefonszámon rendelhetünk helyet. Ezt ajánlott legalább egy héttel az utazás előtt megtenni. A nyitva tartás: keddtől péntekig 9-től 21 óráig, szombaton 9-től éjfélig (!), vasárnap 9-től 20 óráig. Hétfő szünnap. Foglalás nélkül ugyanis csöppet sem könnyű bejutni a papok egykori étkezőjébe, általában hosszú sorokban állnak a látogatók. Ha nem foglaltunk előre helyet, akkor érdemesebb késő délután vagy este próbálkozni, olyankor alábbhagy a szervezett turizmus lendülete hamarabb eljutunk a pénztárig, ahol semmilyen igazolvány nem jogosít semmilyen kedvezményre.

KORNIS GYÖRGY 1999 III. 8

NÉPSZABADSÁG **BUDAPE**

Ha jó festészetet akarok látni akkor hazajövök

Kornis György művészportréi a MÚOSZ-székházban

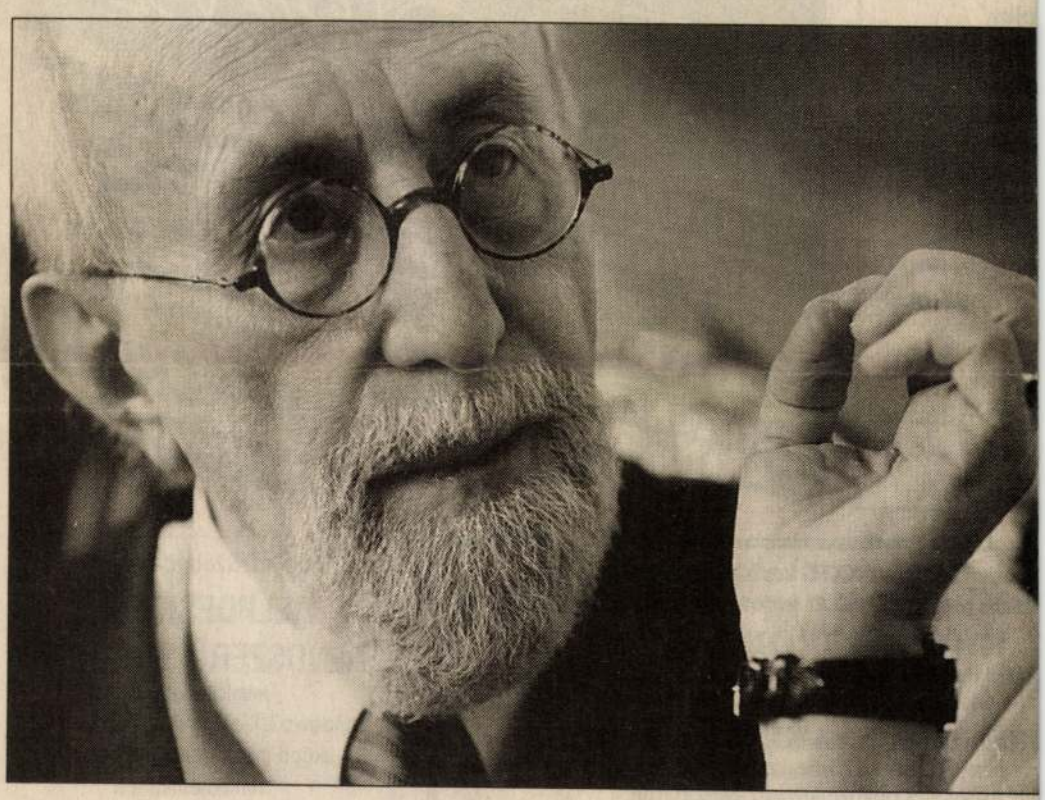

SOPRONYI GYULA FELVÉTE

Szvjatoszlav Richter, Arthur Rubinstein, Sztravinszkij, Zubin Mehta – valamennyien voltak Budapest vendégei. Valami örökre itt is maradt belőlük: néhány koncertfelvétel, néhány emlék a zenerajongók emlékezetében, és néhány művészi portré, amelyet Kornis György készített róluk a fellépések szüneteiben, nyugalmasabb pillanatokban. Ezek a grafikák most a Magyar Újságírók Országos Szövetsége Andrássy út 101. szám alatti székházában láthatók e hét péntekéig. Alkotójuk, aki félig bécsi, félig budapesti, nem mindennapi egyéniség.

– Honnan az indíték ehhez a portrésorozathoz? És hogyan került közel a művészekhez?

– Tudni kell, hogy én Párizsban töltöttem ifjúságom egy részét, ott végeztem a művészeti főiskolát, s utána a párizsi operaháznak lettem díszlettervezője. Sokukat már onnan ismertem. Toti dal Montéval, Sztravinszkijjal már ott találkoztam. Aztán hazajöttem Pestre, és 1960 körül felkért a Kulturális Kapcsolatok Intézete, hogy készítsek albumot a Magyarországon járó világnagyságokról.

Richter a kerítésen

– Hogyan fogadták ezt a világnagyságok?

– Szívesen álltak rendelkezésre és legtöbbjükkel hosszú barátságot kötöttem. Sztravinszkij például két-három napig, amíg itt volt, mindenhova cipelt magával. Nagyon nagy élmény volt aztán Richterrel találkozni. A Margitszigeti Nagyszállóban lakott, s ott, a hallban készült róla a rajz. Egyébként visszahúzódó, tartózkodó ember volt. De mesélték róla, hogy előző éjjel például sétált a Margit-szigeten, és felmászott a Palatinus kerítésére, hogy belásson. Tehát valami maradt benne a gyerekből is, pedig akkor már elmúlt ötven.

– Zubin Mehtát olyannak látom itt, mint Adyt egy Rippl-Rónai-rajzon.

– Végül is, ő indiai. Hatalmas, égő, fekete szeme van neki is, tehát lehet az összehasonlításban valami.

– Mit szóltak egyébként a rajzokhoz a modellek?

– Pliszeckaja például azt mondta, hogy nincs ekkora orra. Pedig háromszor ekkora volt. De a csodálatos balettost már eleve szépítettem. A többieknél őszinte voltam. Egyedül Stokowskynak nem tetszett a róla készült portré. Talán mert ő filmekben is többször játszott nagy karmestert, s hozzá volt szokva, hogy szépnek mutatták. Egyébként a könyvet, ami a rajzokból készült volna, nem adták ki, elfelejtették.

– Úgy tudom, Párizsban óriási festőegyéniségekkel is találkozott.

– Igen. Az volt a divat, hogy a főiskoláról kiadtak bennünket nyári gyakorlatra egy-egy reprodukciós kiadóhoz. Én Albert Skirához kerültem, aki beállított egy montírozóasztalhoz, s ott végeztem a napi munkám. Közben jött valaki a mellettem lévő asztalhoz is, de nem figyeltem oda. Aztán egyszer csak a Skira odalépett hozzám: Jöjjön, bemutatom a mesternek! Akkor néztem csak jobbra, s láttam, hogy Matisse az. Épp egy könyvét rendezte nyomda alá. Körülbelül két hétig dolgoztunk egymás mellett. Nagy élmény volt. Néha átszólt: „Mondja, George, maga szerint ez a papír hogy megy ehhez a rajzhoz?" De végül nem kerültünk közelebbi kapcsolatba.

– Másokkal viszont igen.

– Hát ezek mind véletlenek. Chagallhoz egy közös íróbarátunk, a brazil Jorge Amado vitt el, és Chagall azt mondta, ha kedvem van, máskor is jöjjek. Ezzel rendkívül meg voltam tisztelve. Természetesen mentem máskor is, mindig nagyon családiasan fogadott, feleségével együtt. Hallatlanul szerény, csöndes ember volt. Kellemesen csevegtünk a festészetről. Albert Skira ugyanígy felvitt egyszer Picassóhoz. Nem tudtam, hová tartunk, mert csak annyit mondott: Jöjjön, George, felmegyünk az Öreghez. Amikor odaértünk a műteremhez, már rájöttem, ki az. Skira bemutatott neki. Á, mondta ő, egy új kolléga. Ennyi volt.

Etika és halandzsa

– Tanult valamit ezektől a művészektől?

– Ezt nehéz elmondani, mert az ember nem valakitől tanul, hanem egy légkörtől. Chagalltól, Szenes Árpádtól és másoktól, akiknek vonzásában éltem, nagyon fontos dolgot tanultam meg: hogy a modern festészet már csak etika kérdése. Azaz, kell a művésznek egy olyan etikai tartás, hogy ne lendüljön át a halandzsába. Mert becsaphatná a nézőt.

A szegény Párizs

– Beszéljünk erről a légkörről! Milyen volt Párizsban, a háború után?

– Párizs szegény volt, de fantasztikus levegőjű. Olyan, ami a művészetek számára elképesztően tömör szubsztancia volt. Az ember akárhová lépett, mindenütt művészetet látott, és művészeket, és kontaktusunk volt egymással, szerettük egymást, szurkoltunk a másikért. Sajnos közben megváltozott a világ, és nem érzem ezt a nagy szurkolást. Bár meg kell mondanom, akárhányszor itthon vagyok, rengeteg kollégával találkozom, és ha jó festészetet akarok látni, hazajövök.

– Ez meglepő.

– Őszintén mondom. Bizonyosfajta extremitások, amelyek világjelenségnek számítanak, s amelyeket én nem tudok értékelni, Magyarországra még nem tudtak annyira betörni, ezért itt mé[g] igazi festészetet talál az em[ber]. Nyugaton a kortárs művész[et] tolódott a performance, az i[n]láció felé, és kiment a div[at] objektum. Kortárs művés[zeti] zeumokban a posztamens[om] tanában monitorok vil[lan]vagy van egy megvilágí[tás] tal, beleverve harminceze[r] ennek a vetett árnyéka a r[ém] val, szerintem ez blöff.

– És odaát, Ausztriá[ban] ják, hogy itt jó festészet [van]

– Nem, de én hirdeter[em]

Csord

KORNIS GYÖRGY

1927-ben született Miskolcon.
1945–1949 között az École de Beaux Arts-on tanult Párizsban.
1946-tól 1949-ig a Párizsi Állami Operaház díszlettervezője volt.
1952-ben visszatért Budapestre.
1957-től a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tagja.
1988 óta javarészt Bécsben él és dolgozik.
1994 óta a salzburgi központ Tudományok és Művészetek Európai Akadémiájának tagja.

SZÍNHÁZMŰSOR

Budapest Bábszínház: Venyigeszú és plankton (7 - Napszínház ea.). **Budapesti Operettszínház:** Hello, Dolly! (7). **Buda Stage:** Kleinman és a halál (fél 8). **Játékszín:** Holdfogyatkozás (7). **József Attila Színház:** Ugyanaz hátulról (7). **József Attila Színház Aluljáró:** Németh Antal-ügy (fél 8). **Katona József Színház:** A fösvény (7). **Kamra:** Baal (7 - Színház- és Filmművészeti Főiskola vizsgaea.). **Kolibri Színház:** Aladdin (3). **Kolibri Fészek:** Tenyérbe zárt mese (délelőtt fél 11). **Komédium Színház:** Azt meséld el, Pista! (7). **Lézer Színház:** Mozart [...] **dách Kamaraszínház:** Pletyka (7). **Merlin Színház** dicsérete (7). **Nemzeti Színház:** Rómeó és Júlia [...] **Színház:** Iphigenia Aulisban (7). **Térszínház:** T[...] **Thália Színház Új Stúdió:** A postás mindig kétszer [...] 8). **Vígszínház:** Vízkereszt (7). **Pesti Színház:** [...] Pethes-bérl. 2. ea.). **Zeneakadémia:** Bogányi Ger[...] raestje (fél 8).

EIDER
endezések
foglalkozó
yarországi
z
KÖKET.

mérnöki
zintű
S,
igedély.
mai
gény meg-
címen lehet:
rtesz
Rt.
azgatósága
st,
–112.

ny Budapest XXII. kerület Önkormányzata
la munkatársakat keres az alábbi munkakörökbe:

ADÓÜGYI IRODÁRA
ző munkakörbe igazgatásszervező végzettséggel és adóügyi igazgatási gyakorlattal,

ÉSI MŰSZAKI IRODÁRA
gasépítő munkakörbe, szakirányú főiskolai vagy egyetemi tséggel és önkormányzati gyakorlattal.

életrajzzal, az iskolai végzettség okiratainak másolatával a személyzeti irodavezetőnél.

511/120, cím: 1221 Budapest, Városház tér 11.

A Magyar Szabadalmi Hivatal

HELPDESKES ÉS RENDSZERÜZEMELTETŐ

munkatársat keres

Windows NT-, NetWare környezetben működő informatikai rendszerének működtetéséhez.

A hasonló munkakörben szerzett gyakorlat, a kiváló kommunikációs készség, az önálló munkavégzésre való alkalmasság, az angol szakszöveg megértése követelmény.

A programozási (C) ismeretet, ORACLE/SQL jártasságot, az angol- vagy németnyelv-tudást és a felsőfokú (szakmait is) végzettséget előnyként értékeljük.

Fizetés: a köztisztviselői bértáblázat szerint.

A szakmai önéletrajzokat, a megjelenéstől számított egy héten belül, Csősz István számítástechnikai osztályvezetőnek az alábbi címre kérjük küldeni:

Magyar Szabadalmi Hivatal
1054 Budapest, Garibaldi utca 2.
Fax: 302-2469
E-mail: csoszi@hpo.hu

rtékesíti
hleg
motort.

2-788

A RÉVAI NYOMDA KFT.
keres
könyvelőt

- közgazdasági szakközépiskolai végzettséggel,
- 2–3 éves szakmai gyakorlattal,
- számítógépes ismeretekkel.

Kérjük, önéletrajzát **1999. március 11-ig** az alábbi címre küldje:
1037 Budapest, Kunigunda útja 68.
Telefon: 387-9500/155-ös vagy 186-os mellék
(8 és 13 óra között)

Színek, formák varázsa

Kornis György festőművész bécsi képeit állította ki galériájában

Az egykori Film Színház Muzsika főszerkesztői szobájának falán sok-sok éven át egy nagyméretű festmény függött. A fekete, a szürke és a piros volt meghatározó színe. A nonfiguratív alkotás volt, akit meghökkentett, mások határozottan szerették, megint mások tudomásul vették, hogy ott a helye. Azután a festmény kikerült az előtérbe.

Ott ültünk alatta mindennap, természetes tartozéka volt életünknek. Alkotója is a szerkesztőség része volt. Ott járt köztünk, együtt kávéztunk, csevegtünk színházról, filmről, zenéről, látványról, mellesleg a képzőművészetről is, néha tán kikértük alkotói véleményét, hisz ő volt a művészeti szerkesztő. Fontos volt, amit mondott? Hallgattunk rá? Talán igen. De amikor azt közölte, nem marad tovább a lapnál, most már inkább festeni akar, mindenki ráhagyta.

Sok év telt el azóta. S amikor nemrégiben a közben világhírűvé lett, immár hetvenedik évét taposó *Kornis* György tárlatára s a várban, az Úri utcában nyílt galériája avatására invitált, amikor a bécsi festményeket nézem, a színeket, a fényeket, a hangulatokat, egyszeriben annak a régi – ki tudja, hová került – műnek a képe villant föl emlékezetemben. Igen, Kornis György festőművész volt akkor, vagy húsz esztendővel ezelőtt is. S persze már jóval korábban. Nem vettük észre? Nem akartuk észrevenni?

Dehogynem – mondanám nyugodtan, de hozzá kellene tenni, tán a szemünknek, érzésünknek nem hittünk. De hát akkoriban Kornis sem erőltette, hogy észrevegyük. Aki tudta, tudta, aki nem, majd eljön annak is az ideje. Kornis talán így gondolkodott. S eszerint élte életét.

Hogyan? Miként? Erről ma a várbéli műteremben beszél.

– Gyerek voltam még, amikor fejembe vettem, hogy festőművész leszek – meséli, majd azzal folytatja, hogy a gazdálkodó apa erről nemigen akart hallani.

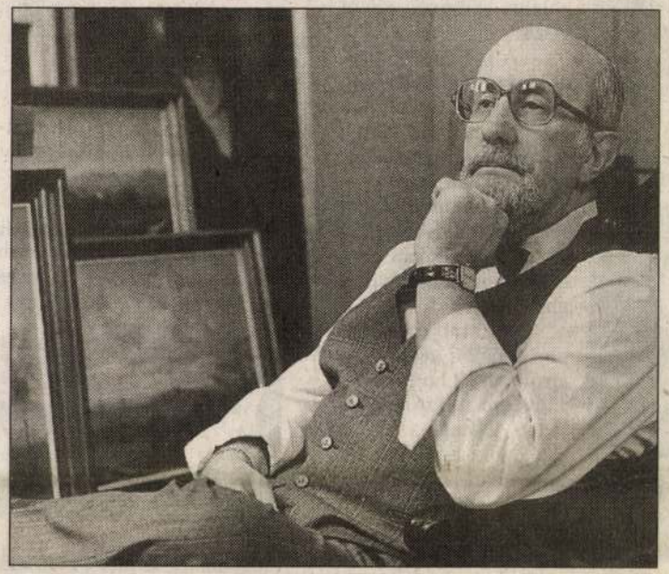

Kornis György következő kiállításán absztrahált tájképeit mutatja be

KECSKEMÉTI KÁLMÁN FELVÉTELE

Nem úgy édesanyja, ő örömmel vette a kisfiú érdeklődését, s megkapott mindent: ecsetet, festéket, vásznat. De jött a háború, a tanulmányok félbeszakadtak. Kornis 1945 nyarán már Párizsban volt. Ez volt szíve vágya. Hisz ha van a festészetnek fővárosa, az csakis Párizs lehet. A film vonzotta, s különös szerencsével került Paul *Grimault*, a rajzfilmgyáros közelébe. Fázisrajzoló lett, majd tervező. Egy esztendővel később viszont már a párizsi opera díszlettervezője Ernst *Klaus* oldalán, s közben tanult is, a párizsi École des Beaux-Arts, a képzőművészeti főiskola hallgatója volt.

Hét évvel később tért haza, s máris Kunmadarason találta magát: „Nyugatról hazatért megbízhatatlan", de mint meséli, a szerencse nem hagyta el, a szovjet repülőtér építkezésén kiderült, hogy festő, s attól kezdve a zászlóalj dekoratőre lett. Utóbb a Hunnia Filmgyár következett, s újra a díszlettervezés. Úgy meséli, egy nap magához hívatta a személyzetis, elővett egy paksamétát, s azt kérdezte: igaz-e, hogy az apja kulák. Ő fölháborodottan mondta, dehogyis, földbirtokos. A személyzetis erre előkapott egy vastag piros ceruzát, áthúzta a kulákot, s még hozzátette: hát így bízzon az ember a folyosói pletykákban…

Azután a Hunniát is otthagyta, úgymond nem jutott ideje festeni. Ez életében az örök visszatérő probléma, amikor valahol úgy érezte, túlságosan elvonja figyelmét a napi feladat az alkotástól, fölállt. S akkor találkozott *Hámori* Ottóval a Fészekben, aki azt kérdezte, te tulajdonképpen miből élsz? Valójában ezzel a kérdéssel kezdődtek a Film Színház Muzsika-beli esztendők. Tagja lett 1956-ban a Fiatal Művészek Stúdiójának, de sokáig nem volt tagja a Képzőművészeti Alapnak. Már a nyolcvanas évek elején jártunk, amikor egy fészekbeli kiállítás engedélyeztetése nyomán kiderült, nem alaptag, s a képzőművészeket egyesítő különös képződmény kicsit szégyenkezve tagjai sorába fogadta.

Hogy ez mit jelentett Kornis számára? Valójában „hivatalosíthatta" működését. Zsűrizték műveit, árulták képeit a Képcsarnok galériái.

Ennyi lett volna? Ennyi lenne? Több és más. Kornis, akinek művészetét nem ismerték és nem ismerték el itthon, amikor a nyolcvanas évek végén kivitte a nonfiguratívitás és a különös figurativitás különös határmezsgyéjén egyensúlyozó, határozott színkompozíciójú absztrakt, a szürrealizmus világát idéző festményeit, köztük nem egy szakrális alkotását Németországba, Franciaországba, amikor elkezdett dolgozni Bécsben – ideje felét ma is ott tölti –, egyszeriben neves és keresett festőművész lett. Ma már a párizsi Louvre, a bécsi Albertina is gyűjteményében őrzi alkotásait.

Mostanában, hogy a várban, annak a háznak a földszintjén, ahol él és dolgozik, életre hívta kis galériáját, ahol egyelőre bécsi emlékeit állítja ki, talán többet lesz idehaza. Bécs és Budapest közt megosztott élete talán újra arról fog szólni, itt van az otthon s az ihletű „munkahely" is. Mert mégiscsak itt él a család, itt vannak a barátok. S hogyy mennyien, ez jól érzékelhető volt a galéria megnyitásakor.

Ha pedig úgy alakul, még megeshet, a világpolgár művész próféta lehet saját hazájában is.

(róna)

Díszvendégek jóban, rosszban

Pomogáts Béla tapasztalatokról és tanulságokról

A magyar irodalom és íróink frankfurti díszvendégsége nemcsak dicsőséget és eszmei, valamint üzleti hasznot, hanem tanulságokat is hozott. Először az eseményről tudósító újságírók véleményével ismerkedhettünk meg, majd megszólaltak az érintettek: szervezők, kiadók, írók is. *Pomogáts* Béla, a Magyar Írószövetség elnöke négy napot töltött el a frankfurti könyvvásáron. Tapasztalatai vegyesek. Sikerültnek találta a magyar pavilon bevezető szakaszát, mely történelmi, irodalomtörténeti és művészettörténeti ismeretekkel szolgált a látogatóknak, de a kiadók felvonultatását már nem. A teremnek könyvraktár jellege volt.

Gondok voltak az íróvendégek elhelyezésével is. Azok kerültek jó helyzetbe, mondta Pomogáts Béla, akik az írószövetség szervezésében busszal utaztak, az ő szállításuk megoldott volt. Ám voltak írók, köztük díszvendégek is, akik szétszórva, kis falusi szállodákban laktak, nehézkesen közlekedtek. A szervezők egyik kirívó mulasztásaként említette az elnök, hogy a 85 esztendős *Borzsák* István professzor, aki díszvendége lett volna a könyvvásárnak, nem utazhatott el, mert a szombat reggel nyolc órára szóló repülőjegyet délután ötkor kapta kézhez.

A bosszantó hiányosságok azonban gyorsan feledésbe mennek, most inkább azzal kell foglalkozni, mit hozott a magyar jelenlét Frankfurtban. Irodalmunknak és könyvkultúránknak sikerült áttörnie korlátait. Nemcsak azok kaptak figyelmet, akik régóta jelen vannak a német könyvpiacon, hanem olyan szerzők is, mint *Tar* Sándor, akik a hagyományos realista irodalom képviselői. Pomogáts úgy látja, a határon túli szerzők: *Sütő* András, *Lászlóffy* Aladár, *Grendel* Lajos, *Szilágyi* István is felkeltette a német kiadók és olvasók figyelmét.

Mivel az előző kulturális kormányzat idején a résztvevők listáját összeállító zsűri nem végzett elég körültekintő munkát, az elnök úgy látja, nem jelenhetett meg Frankfurtban a teljes magyar irodalmi színkép. Az új minisztérium ugyan három új pályázatot is kiírt a hiányok pótlására, de ezek érvényesülését a pénzügyi lehetőségek korlátozták. Sikerült több XX. századi klasszikust is kijuttatni – *Márait Kosztolányit, Illyést, József* Attilát, határon túli szerzőket, s ezzel bizonyos aránytalanságok eltűntek, de így sem került egyensúlyba a mérleg. Az írószövetség elnöke szerint rossz döntés volt például, hogy *Nagy* László, akinek több németül megjelent kötete is van, nem volt jelen műveivel Frankfurtban. Ami Németországban tisztán szakmai kérdés, abból nálunk sikerült politikai konfliktust kovácsolni. Tovább rontotta a helyzetet a Magyar Fórumban épp a vásár idején megjelent Csurka-cikk, amellyel bő terjedelemben foglalkozott a német sajtó. Arra a felvetésünkre, hogy a vásár előtti politikai csatározások mögött inkább pénzügyi érdekek húzódhattak meg, mivel bizonyos köröknek érdekükben állhat, hogy mások ne jelenjenek meg műveikkel a jól fizető német piacon, Pomogáts Béla úgy véli, e két szempontot nem lehet elválasztani egymástól. Szerencsésebb lett volna, ha a frankfurti stratégia kidolgozására több szakértőt igénybe vesznek, ha az írószövetség kezdettől szerepet kapott volna az előkészítésben. Az elnök azt tapasztalta, hogy a könyvvásáron már nem voltak érzékelhetőek a feszültségek.

Frankfurtban történt valami, a német piacon a bemutatkozásunknak sikere volt. Magyarországon azonban ennek nem szokás örülni, és ez bizony szomorú tanulság.

(hanthy)

A Madách Színház stúdiójának közepére kalitkát varázsolt történetesen biztos érzékkel, já- mes fintor, amely magyarázná, **Róna Katalin**

NAPLÓ

IRODALMI ESTET szervez a Fiatal Írók Szövetsége november 14-én este tíz órakor az Odeon kávézóban (Budapest V., Semmelweis u. 2.): Lackfi János és Tallai Gábor olvas fel műveiből.

AZ ÍRÓ SZÍNHÁZA című sorozat következő estjén, november 15-én este hét órakor Máté Gábor és Jeles András olvas fel a budapesti Kamrában (V., Ferenciek tere 4.).

KLOTZ MIKLÓS fotóművész Imago című kiállítását a Magyar Kultúra Alapítvány székházában (Budapest I., Szentháromság tér 6.), november 16-án este hatkor Jókai Anna Kossuth-díjas író nyitja meg.

A ZENEAKADÉMIA baráti köre ünnepi hangversenyt rendez az intézmény javára november 16-án este fél nyolckor. A koncerten Liszt, Kodály, Schumann és Bach művei hallhatók Rost Andrea, Onczay Csaba és Perényi Miklós közreműködésével. A belépés ingyenes, az előadás után a helyszínen fogadnak el adományokat.

FORGÁCS ANDRÁS Aki nincs című könyvének bemutatója november 18-án délután négy órakor lesz az Írók boltjában (Budapest VI., Andrássy út 45.).

AZ ETYEKI MŰHELY karácsonyi kiállítása és vására november 18-án délután öt órakor nyílik meg a budapesti Galéria '13-ban (XXIII., Hősök tere 13.).

EURÓPAI MAGYARSÁG címmel rendeznek konferenciát a Pázmány Péter Katolikus Egyetem jogi karán (VIII., Szentkirályi utca 28–30.) november 19-én délután két órakor.

Élő kapcsolatokra van szükség

Budapesti beszélgetés Krzysztof Zanussival

Mi lehet a helye a kultúrának a jövő évezred piacgazdaság és elektronika vezérelte társadalmában? Segíthet-e a közös gondolkodás a kultúráról olyan környezetben, amely haszontalannak minősíti az elmélkedést róla? Ezekre a kérdésekre és még sok másra kereste a választ – amint arról már hírt adtunk – Európa számos országának tudósai, filozófusai, művészei a budapesti Olasz Kultúrintézetben tegnap befejeződött kétnapos konferencián. A tanácskozásnak Krzysztof *Zanussi* lengyel filozófus-fizikus-rendező-író is előadója volt. A Közjáték, az Illumináció, a Védőszínek, a Konstans, az Érintés rendezője amerikai körútja után jött Budapestre. Chicagói, Los Angeles-i, houstoni egyetemeken járt. Filmjei vetítéseit követően vitatkozott a diákokkal. Érkezése után beszélgettünk.

Krzysztof Zanussi Az ember tragédiája olaszországi rendezésére készül HAVRAN ZOLTÁN FELVÉTELE

– Abban a közegben Amerikában is ugyanazt éreztem, amit sok helyütt Európában – meséli Zanussi –, hogy rendkívül nagy az igény az ember és ember közti kapcsolatteremtésre. Hogy valamiképpen kompenzálják az elektronikus világ elembertelenedettségét. Ha bárhol jelen vagyok, jönnek a nézők, és kérik, hogy beszélgessünk, mert erre az élő kapcsolatra van szükségük.

Lehet, hogy épp ezért élik virágkorukat az elméleti konferenciák? – merül fel a kérdés, és Zanussi finom iróniával válaszol.

– A konferencia az értelmiségi ember létformája a XX. században. Kommunikációs válságban élünk, ezért időről időre felfüggesztjük megszokott tevékenységünket, és konferenciára járunk. Beszélgetünk egymással.

Krzysztof Zanussi gyakorlati embernek vallja magát. Egy német színházban megrendezte *Anouilh Jeanne d'Arcról* szóló darabját, A pacsirtát. Olaszországban viszi színre *Madách* Az ember tragédiáját. Főiskolásoknak tart szemináriumot a lakásán. Barátaival azon fáradozik, hogy két éve alapított iskolájuk fennmaradhasson. Dédelgeti Nagy Lajos király lányáról, Jadvigáról szóló filmtervét. De mostanában főként francia–lengyel koprodukcióban készülő új filmje foglalkoztatja, amely Az élet szexuális úton terjedő halálos betegség címet viseli.

– A cím kissé provokatív – mosolyodik el Zanussi –, de a film a halálról szól, a reményt felcsillantva. Olyan embert állít középpontba, aki képes meghaladni önmagát – részben Clairvaux-i Szent Bernátra összpontosítva, de mai történettel.

Visszatérve a kultúra elméleti kérdéseire, arról beszél, hogy a századvégre használhatatlanná váltak azok az eszközök, amelyek segítségével eddig elemeztük ezeket a kérdéseket:

– A posztmodern például enyhe betegség volt a marxizmus járványa után. Nincs jelentősége.

Hogy mi a véleménye a tömeg- és elitkultúráról, amelynek szembeállítását sokan a demokrácia jelszavával helytelenítik?

– A demokrácia nélkülözhetetlen, de ellentmondásos. A sportban, a tudományban ostobaság volna demokráciáról beszélni. Nem kérdés, hogy *Einsteinnek* volt igaza, és hogy mindenki, aki nem fogadta el az elméletét, tévedett. A kultúrában is így van. A nagy többség téved, gazdasági érdekeket szolgáló tömegkultúrát fogyaszt. De reményeim és még sokak reménye szerint a következő évezredben szép lassan visszatalálunk azokhoz az alapértékekhez, amelyekre a valódi kultúra épül.

Ferch Magda

hangversenypódiumra szánt művektől eltérő dramaturgiájú tétel előadását azonban beárnyékolta, hogy a három énekes szólista nem volt képes belehelyezkedni az operai szituációba – bár Strauss mozgalmas zenéje önmagában is hordozza a cselekményt, sokat lendített volna az előadáson, ha az énekesek a Zeneakadémia valósága helyett operaszínpadot képzelnek maguk köré.

Hosszú ideig emlékezetes marad számomra a Négy utolsó utolsó ének, mind a Till Eulenspiegel előadása referenciaértékű lehet bármelyik hazai zenekarnak. A titok nyitja: átgondolt koncepció, hangszeres biztonság, karmesterüknek már szemvillanásából is értő zenészek. És még valami. A fiatalság. Ami egyfelől ugyan kisebb zenekari hangszeres rutint jelent, de másfelől hozhat lelkes odaadást, mindvégig tartó feszült figyelmet. Most vasárnap ez utóbbinak örülhettünk.

Zsoldos Dávid

SZFÉRA ESTÉLY®

DEBRECEN, 1999. NOVEMBER 20.

Tóth Árpád Gimnázium Aulája
Debrecen, Szombathi István u. 12.
Az est házigazdája:
Kósa Lajos polgármester

Program: regisztráció, köszöntők, ültetett vacsora, musical varázs, „Az év vállalkozója a régióban" díj átadása.
Az estélyt „A Bűvölet Angyalai" és hajnalig tartó bál teszi teljessé.

Meghívók igényelhetők:
Szféra-Tisza Kulturális Szolgáltató Kft., Szolnok
(56) 421-021, (30) 935-3187
Internet: www.szfera.hu E-mail: tisza@szfera.hu

A rendezvény fő támogatói:
Agrármarketing Centrum
Magyar Nemzet
Multireklám Kft.
Postabank Rt.

A rendezvény regionális támogatója:
Obertauern Síövezet (Ausztria)

A rendezvény hivatalos beszállítói:
Ásványvíz
Aqua Vera (Groupe Nestlé)
Sör
Brau Union Hungária Sörgyárak Rt.
A SzféraNet internet szolgáltatója
ELENDER Informatikai Rt.
Beléptető rendszer
MagICS Holding
Biztonsági szolgálat
Őrmester Kft.
Posta technika
PostAktív Kft.

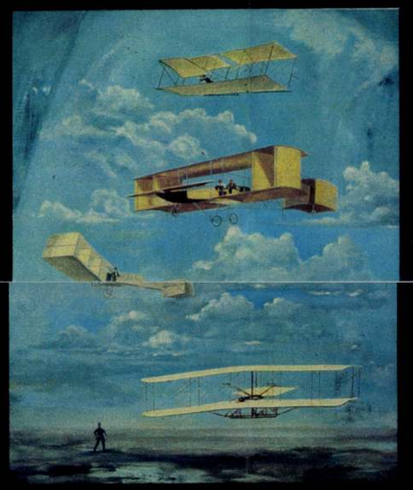

REPÜLÉS

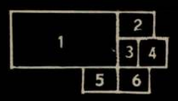

1. Daidalosz és Ikarosz
2. Ég és Föld között
3. Az első sikerek
4. Vertikálisan
5. Hommage à Lilienthal
6. Felhök fölött

Kornis György festőművésznek a közelmúltban nyílt kiállítása az Átrium Hyatt Galériájában, az Átrium Hyatt Szállóban. Témája a repülés. Nem mintha Kornis György gyakorló repülős lenne – mint mondja – legfeljebb utasként látta kilencezer–tízezer méter magasan a fellegek fölötti csodálatos világot. Ez az élmény, az ott látott ragyogás és a színek máshol nem látható tisztasága felejthetetlenül belé ivódott. Szerepel ezen a kiállításon a mitológiából ismert Daidalosz és Ikarosz történetétől kezdve a Leonardo da Vinci által tervezett, csapkodó szárnyú konstrukción át a mai repülő sárkányig, illetve a sárkányrepülésig sok minden. Többek között látható az Ottó Lilienthal féle vitorlázó repülő vagy a Wright testvérek motoros gépe, amely elsőként az emberiség történetében, önerőből emelkedett a levegőbe. Ez a szerkezet indította azt a folyamatot, amely napjaink szuperszonikus repülőgépéig vezetett.

Az ember legyőzte az időt és a távolságot.

Ez a mondanivalója és témája ennek a kiállításnak és Kornis György a festészet nyelvén szól erről. Hangulatos képek szólnak a repülés hőskorszakáról és idéznek századeleji értékeket. Koloritjából megragadóak sokféle kékjei vagy a szürkék és okkerek finoman egymásba olvadó tónusai. A realista ábrázolás ellenére azonban sok helyen érezzük álomszerűnek a látványt. Ezt valószínűleg az a tudatos sűrítési szándék is okozza, amely több festménynél mintegy egymásra kopírozva jeleníti meg az egymástól független, azonban mégis egy témakörbe tartozó eseményt. Ez adja a képeknek a már említett víziószerűségét.

PFLLIONISZ VALÉRIA

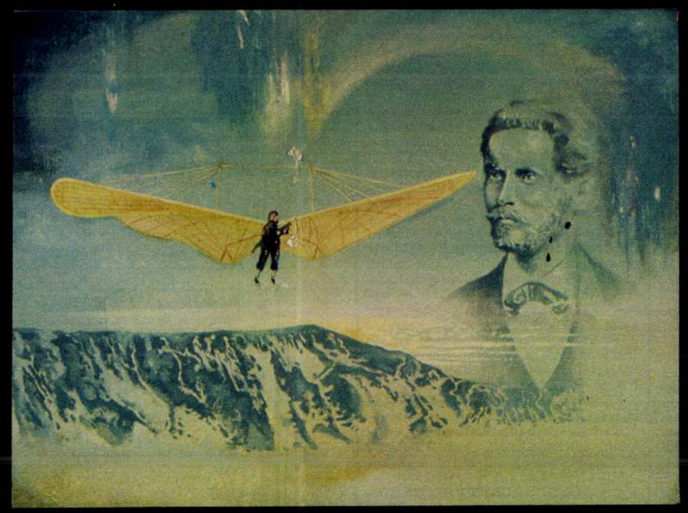

KÉKESDY KÁROLY REPRODUKCIÓI

kifizethesse. Irtózva utasítja el a haszonra törekvés gondolatát is; tudni sem akar semmiféle, az ő helyzetében kézenfekvő s a hozzá hasonló helyzetűek által akkoriban széles körben gyakorolt pénzügyi manőverről, ügyeskedésről, spekulációról. Pacsuligyártásra is csak humanitárius célja kedvéért szánja el magát: így teremti elő a gyógyszerkísérletekhez szükséges tőkét. Ezeket az éveket „boldog" évekké a megszállottan végzett munka avatja számára, vagyis mentalitása mindenben szöges ellentéte a hasonló társadalmi helyzetű figurák mentalitásának.

A film szuggesztíven tálalt elfogultságának következtében a néző mindvégig csak dr. Török belső indítékaival, tetteinek motivációjával lehet tisztában; őt értheti, vele azonosulhat, tehát neki „szurkol". Magától értetődően akkor is, amikor a „boldog" évek idillje fölött elborul az ég s azzal az erővel szemben is, amely a *Lohinszky Loránd* alakításában oly szeretetre méltónak megismert főhős ellenében dolgozik. Annál inkább, mivel a filmen az „Apá"-val szemben *nem emberek* állnak, akiket megérthetnénk, akiknek ugyancsak van sorsuk, egyéniségük, törekvéseik, melyekkel azonosulhatnánk, hanem egy rideg, arc nélküli, azaz fantomszerű politikai tényező. Ez utóbbiról még áttételesen, még jelzésekből sem tudunk meg mást, csak ami ellenszenvessé teszi az adott történetben, nevezetesen, hogy korlátozza a magánvállalkozást, kézbe veszi a bankokat, megfosztva így a kisüzemeket a hiteltől s még a 4—5 munkást foglalkoztató kis kócerájt is államosítással fenyegeti.

Föltehető, hogy a rendező a film hatásába eleve beszámította azt a meglevőnek feltételezett (de valójában nagyon is kérdéses) történelmi tudást, amely a nézővel *úgyis* kiegészítteti az összképet, úgyis odaképzelteti a történelmi igazság tehetségesen és hatásosan megmutatott fél arca mellé a letakart másikat is. Azt a — formailag többnyire sablonosan ábrázolt, de tartalmában elévülhetetlen és sablonnak nem ítélhető — gondolatot, hogy az a társadalmi erő, amely a felszabadulás után, egyéni tragédiákat is előidézve, dr. Törököt és a dr Törököket megfosztotta átmenetileg megnövekedett lehetőségeiktől, más tetteivel is emlékezetessé tette magát, s a földosztással, az újjáépítéssel, a stabilizációval, a kultúrforradalommal, de még az államosításokkal is néptömegek érdekeit képviselte. Ha a magánvállalkozások felszámolása tévedés volt, időnek előtte történt, ezt a tényt akkor sem árt legalábbis viszonyítani egyéb, ellentéző előjelű tényekhez, de az mindenképp vitathatatlan, hogy a korszak jellegét dominánsan meghatározónak csak a partikuláris elfogultság állíthatja be. S hogy ezt egyáltalán megtehesse, ahhoz nemritkán erőszakot kénytelen elkövetni a makacsul ellenálló történelmi valóságon. A Simó minden munkájára jellemző realista törekvés mindvégig a film szemléleti egyoldalúságával birkózott. Jelzik ezt a meleg emberséggel, hitelesen ábrázolt jelenetek szomszédságában felbukkanó, tisztázatlan, hamis mozzanatok, későbbi évekből antedatált, itt valószerűtlen fordulatok, a cselekmény szempontjából lényeges, mégis homályban hagyott, elkötetlen szálak. (Elég talán az Apa letartóztatását megelőző aranyügyre utalnunk.)

Abba a képbe, amit az *Apám néhány boldog éve* felmutat, sajnálatos módon éppen a bonyolultabb igazságok nem fértek bele. A sematizmus leegyszerűsítő, mindent megszépítő sablonjaitól Simónak sikerült elszakadnia, de egyelőre csak egy más előjelű, más tendenciával egyszerűsítő sablonhoz érkezett el. A mű közepétől szinte kizárólagossá váló, magának az objektivitás rangját követelő, részleges érvényű és érdekű nézőpontból nem nyílhatott rálátás arra az ellentmondásosabb, fájdalmasabb, de ennélfogva talán hasznosabb igazságra, hogy az ábrázolt időszakban pozitív és negatív tendenciák tragikus összefonódottságban érvényesültek, hogy számos konfliktus — így a film alapját képező is — azoknak a történelmi tapasztalatoknak a hiányából eredt, amelyek ma már rendelkezésünkre állnak és a társadalom fejlődésének többféle lehetőségét sejtetik, mint ahánnyal közvetlenül a felszabadulás után számolni lehetett.

NYERGES ANDRÁS

Bokros Birman Dezső: Duna-völgyi népek kórusa
FOTÓ: BOKOR ZSUZSA

KÉPZŐMŰVÉSZET

Magyar művészet 1945–1949

Kiállítás a székesfehérvári Csók István Képtárban

Már évtizedes tapasztalat, hogy aki meg akarja ismerni a XX. századi magyar képzőművészetet, az semmiképpen sem elégedhet meg a fővárosi kínálattal, feltétlenül el kell mennie vidékre is. Érvényes ez a múzeumi állandó kiállításokra (gondolok itt elsősorban a pécsi Janus Pannonius Múzeum páratlanul gazdag gyűjteményére), de még fokozottabban az időszaki kiállításokra, amelyek terén Székesfehérvár mellé, ha még kisebb hangsúllyal is, de felzárkózik lassan Szentendre és az utóbbi időben kisméretű, de színvonalas bemutatókkal Hatvan is.

Eltűnik az ország kulturális vízfeje. Budapest monopolhelyzetének megszűnése — a színházi és a képzőművészeti életben is — feltétlenül örvendetes, akkor is, ha az új kezdeményezések nem támaszkodhatnak mindig helyi erőkre. A kiállítások nem a helyben lakó művészek munkáit mutatják be — nem a lokálpátria teljesítményét propagálják —, hanem az egész ország részeként, annak egész teljesítményét tárják a közönség elé. Nem a provinciálisan csökkentett igényűt, hanem a helyét bárhol megálló teljes értékűt, ezért lesznek a helyin túlnőve, országos jelentőségűek.

Az efölött érzett örömöt csak az csökkenti, hogy a vidéki fellendülés nem a budapestivel párhuzamosan történik, hanem inkább azt *pótolja*. Vidéken megrendeznek olyan kiállításokat, amelyeket Budapesten *is* kellene.

A vidéki rendezvények között minden tekintetben — időben, következetességben és módszerességében is — *a székesfehérvári István király Múzeum* XX. századi művészettörténeti kiállássorozata a legelső. A 60-as évek közepe óta egymást követő bemutatók igyekeznek feltárni minden jelentős irányzatot és művészeti mozgalmat (*A századforduló művészete*, 1965.; *A Nyolcak és aktivisták köre*, 1965.; *Magyar szobrászat 1920—1945.*, 1966.; *Alföldi festészet* 1966—67.; *A Gresham és köre*, 1967—68.; *Derkovits és a szocialista művészet*, 1968.; *Szentendrei művészet*, 1969—70.; *Európai Iskola*, 1973.; *Magyar művészet 1945—49*, 1977.) A kiállítások a tudományos feldolgozás szempontjából nélkülözhetetlen módon összegyűjtik és dokumentálják az anyagot, és egyszersmind a nagyközönség számára is értelmezhető és élvezhető formában be is mutatják azt.

Az 1977 őszén a Csók István Képtárban megrendezett kiállítás a felszabadulás utáni időszak művészetének bemutatása sorában már a második állomás. (Az első az Európai Iskola gyűjteménye volt.) Ez a kiállítás nem egy irányzatot, nem is egy mozgalmat, hanem egy időben ugyan rövid, de történetileg zárt korszakot tárt elénk a maga sokszínűségében. Az 1945 és 49 közötti öt év a magyar művészet szempontjából csomópontnak tekinthető. A megelőző évtizedek különféle tendenciái ekkor szinte egyenlő lehetőséggel, felszabadult energiával éltek egymás mellett és küzdöttek egymással. A Gresham-kör a Színnyei-társaságban, a szentendrei művészet és a konstruktív törekvések az Európai Iskolában, a Szocialista Képzőművészek Csoportja a Közösségi művészet felé című kiállításban talált ismét magára. Voltak átfedések, egy-egy művész több csoportosulásban is részt vett esetleg, de az egymással sok szempontból szembenálló irányzatok ennek ellenére határozottan saját elsőbbségükre törtek, és keményen harcoltak egymással. A küzdelem a *fair play* szabályai szerint folyt; külső erők nem avatkoztak be, nem akadályozták a szemben álló feleket. A korszak végére nem is dőlt el a küzdelem, mindenki megmaradt saját meggyőződésének talaján.

A fehérvári kiállítás legfőbb erénye, hogy a szembenállást és a küzdelmet be is mutatja. (Két évvel ezelőtt a Magyar Nemzeti Galéria „Harminc év"-kiállításával kapcsolatban egyik legfőbb kifogásunk az volt, hogy ott a különböző tendenciák összemosódtak, a rendező nem élt az értelmezés és az összefüggések megmutatásának lehetőségével, és ezáltal lemondott a közönség helyes tájékoztatásáról is.) Székesfehérváron a kiállítóterem mérete által szükségszerűen meghatározott terjedelem ellenére jutott mód arra, hogy a művek összefüggésükben kerüljenek egymás szomszédságába. A kiemelkedő minőségű művek középpontba helyezése révén vizuálisan is megszerveződtek a köréjük csoportosulók. Az emeleti terem első felében *Korniss Dezső* három műve elemi erővel vonta magára a belépő tekintetét, s csak alapos megnézése után került sor a mellette levőkre. — A néző elsőre megkapta a mércét, utána könnyen tudott már mihez viszonyítani, minden magyarázat nélkül felfogta az Európai Iskola törekvéseit. *Hantai Simon* képe hasonló funkciót töltött be a főfalon, majd ugyanannak a falnak bal oldalán *Bencze László* műve szintén értelmezve vezetett át a „Közösségi" törekvésekhez. Ahhoz az irányzathoz, amely a megváltozott körülmények között saját működési lehetőségeit kutatta. Igyekezett feltárni *az addig meg sem fogalmazott társadalmi igényt*, hogy folyamatosan a választ is megadhassa rá. Nem rajta múlott elsősorban, hogy a gyakorlati megvalósításig nem juthatott már el.

További tanulságokkal is szolgál az 1948-as „Közösségi művészet felé" kiállítás felidézése. A résztvevők által írásban kifejtett elvek verbálisan sokban megegyeznek a következő évtized hirdetett s nem mindenkitől őszintén elfogadott elveivel — de itt őszinték és belülről fakadóak, és ez meglátszik a kompozíciókon; még akkor is, ha azok nem remekművek, sokszor tapogatózó próbálkozások csupán. Őszinteségük meggyőző erejű, sokkal hitelesebbek, mint a néhány évvel később megrendelésre készültek — még ha azok mesterségbeli színvonala esetleg magasabb is. A szakmai tudás sohasem tudja pótolni a mondanivaló őszinteségét (s az őszinteség sem a szakmai tudást!), a művészi hitelt pedig mindig az utóbbi adja meg!

A kiállításon szereplő munkák szemlélete sokféle, színvonaluk is igen változó volt — a rendezés így adott reális képet arról az izgalmas és reményekkel teli fél évtizedről, amelynek művészeti bemutatására vállalkozott.

A képeket nézve éreztük a korszak lendületét, de tudatunkban fájdalmasan benne élt az is, hogyan szakadt vége hamarosan mindennek. Az itt szereplő alkotók egy része hosszú — indokolatlanul hosszú — időre eltűnt a magyar művészeti életből, a kiállítótermekből; mások jelen voltak ugyan, de — néhány kivételtől eltekintve — megtört pályán.

A képzőművészeti alkotásról jó és igaz képet nyújtó kiállítás még érdekesebb lett volna, ha a rendezők eredeti elképzeléseiknek megfelelően a korszak építészetét és iparművészetét is méltóképpen be tudták volna mutatni. De szervezési nehézségek miatt az építészetet néhány kevésbé jó minőségű fotó, az iparművészetet néhány kerámia és egy gobelin képviselte csupán. Jó lett volna néhány sikerült, korai típusbútort is bemutathatni, de a múzeumok akkor azokat nem gyűjtötték, és a magánosok sem becsülték, jelenleg legjobb esetben lappanganak. Reménykedhetünk, hogy talán néhány év múlva „műtárgyként" mégis elő fognak kerülni, és a korszakról kialakított képünket teljesebbé teszik.

GÁBOR ESZTER

Kiss István a Műcsarnokban

A bírálatot író kritikus nehéz helyzetben van, ha nemcsak a kiállított művekkel, de az alkotóval is személyes ismeretségben van. Természetesen nem azért, mert a kapcsolat igazságot kerülő, szándékolt elfogultságot eredményez; de vitathatatlan, hogy nem lehet kitérni a személyiség hatása elől, s nyilván többet és mást is tudhat a művek születésének körülményeiről. Ilyen szituációban csak a következetesség, és az ismeretség során még meg nem beszélt gondolatok, a közös vitákban még nem csiszolódott megjegyzések kendőzetlen kimondása adhat hitelt a kritikus véleményének.

Kiss István kiállításáról írva pontosan a fenti szituációban vagyok. A művek ismerete mögött ott van a közösen végzett munkában kovácsolódott személyes kapcsolat. A művészeti közélet különböző fórumain közösen kapott vagy közösen vállalt feladatok megoldásáért fáradozva nem volt elkerülhető az sem, hogy szót ejtsünk egymás tevékenységéről. Hol komolyan, hol élcelődve, de tisztességet feltételezve. Nincs tehát kitérő, annál is inkább nincs, mert Kiss István az emberi kapcsolatokban, a maga számára előnyt is elvesztően ígazmondó. A hite és véleménye szerinti igazság okainak, összetevőinek és következményeinek szenvedélyes kutatója, véleményének egyenes kimondója. Nem a csak azért is kihívás ez — hiszen vitában érvekkel meggyőzhető —, hanem elveket ismerő és tisztelő, embert, kollégát becsülő magatartás. Feltételezi a partnerről is az egyenességet; kritikusától a művészetért felelős őszinteséget. Mindezek tudatában szeretnék a *Műcsarnokban* rendezett kiállításról néhány gondolatot megfogalmazni.

Nekem tetszik Kiss István munkássága. Csodálom, hogy töretlen szakmai érdeklődéssel foglalkozik az emlékmű-plasztikával, s hogy mondandója érdekében patetikus eszközökkel él. Megdöbbentő emberismeretről, mély humanitásról tanúskodnak portréi és személyes sorsához kapcsolódó alkotásai. Mer kísérletezni, annak ellenére, hogy „skatulyázó hajlamunk" a „protokoll szerint" máshová sorolja. Úgy vélem, hogy művészetének korszerűsége a társadalmi felelősség tudatosságában alapozódik; eszközhasználatának hagyományokat tisztelő rendszere éppen a hatni akarásból következik; szakmai felkészültsége pedig a mívesség precizitása és a technikai ismeretek nagyvonalúsága között, végleteket is próbálva igazolódik. Nyilvánvaló, hogy ezek a jellemzők az életműre vonatkoznak, s a konkrét művek esetében másként aránylanak egymáshoz. Az emlékmű gondolati feladatát hasonlítva a térdíszítés plasztikai problémáihoz, láthatjuk, hogy mindkettőnél érvényesül a didaktikai cél, de az előbbinél az eszközhasználat tekintetében jobban érvényesül a hagyományokhoz való kötődés.

De előfordulhat az is, hogy a technikai bravúr hátrább sorolja a gondolati tartalmat. A konkrét művek sora rajzolja fel a pályát, az összhatásban egy-egy munka ötlet, alkotói „telitalálat" vagy éppen „mellényúlás". Egymást kiegészítő, befolyásoló tények; először azonban mégis az „egész" a döntő. Erről az egészről szólva fogalmazódott a sommázást vállaló először alábbi passzusa: „Formaérzéke, mintázási készsége nem idomult, a szobrászat hivatásáról, feladatáról vallott nézete nem változott az »igény-divat« hullámzása szerint. Munkássága — művekkel igazolható eredményeket felmutatva — mindig a köztéri szobrászat, realista hangvételű, elkötelezettségben becsületes és színvonalban minősített alkotói magatartást tükröz. De nemcsak abban az értelemben, hogy magas színvonalon a jelképteremtés gondolati és szakmai igényességével képes megoldani közvetlen politikai mondandójú emlékműveket; hanem úgy is, hogy e nem könnyű világnézeti azonosulást kívánó feladatok mellett felelősséget érez és vállal az emberi életnek közeget adó környezetért is." Gondolom, hogy az összefoglaló vélemény a kiállítás tükrében igaz és vállalható.

Térjünk vissza a konkrét művekhez, amelyek az összkép karakterét saját hangjukkal határozzák meg, vagy éppen feleselnek azzal. Azt hiszem, továbbra is használhatjuk a korábban említett tematikai, illetve funkció szerinti csoportosítást: emlékművek; portrék; személyes sorshoz kapcsolódó munkák, díszítő plasztikák.

Az emlékművek is differenciálhatók. Van egy vonulat, amely lényegében teljes egészében a hagyományok folytatásának tekinthető. Hagyománytisztelet a feladat értelmezése és a feladat megoldása tekintetében, s így ezeknél a munkáknál egy direktebb jelképalakítás és pátosz, valamint statikus fogalmazásmód érvényesül. Példaként a *Dózsa*, a *Prometeuszok*, az *Endrőd*, a *Felszabadulás* említhető. Más jellemzi a *Nomád kapu*, a *Munkástrón*, a *Pest-Buda*, a *Tanácsköztársaság* című műveket, s megint más a személyiségnek emléket állító monumentumokat: *Petőfi*, *Ady*, a *Bolyaiak*. Az előbb említetteknél dekoratív részletek ötvöződnek a hagyományosabb elemekkel; az utóbbiaknál a monumentalitást hangsúlyozó egyszerűsítés látható. Az egyes vonulatokat jelző művek között is lehet differenciálni, de hasznosabbnak tűnik, ha mindegyikből egy-egy példát kiemelve végezzük el az összevetést. A *Felszabadulás* című munkán az architektúra és a figura viszonya igen jól megoldott. A figura azonban patetikus mozdulatával profétikus, lényegében történelmi szituáción túlemelkedő jelkép. Így a feladat vonatkozásában éppen az általános kötődés miatt azoknak a hagyományoknak a folytatója, amely az ünnepben az ünnepélyest, a humanizmusban a hősiességet, a „tartásban" a mozdulatlanságot alkalmazza plasztikai céljának eléréséhez. Ez az eszközrendszer azonban konkrétabb kötődést kíván — szerintem —, s talán ezért is érezhető kissé merevnek és „távolinak" ez az emlékmű.

A dekoratívabb eszközökkel építkező munkák közül a *Nomád kapu* már sok elismerő méltatást kapott. Volt szó a *Pest-Buda* emlékmű erényeiről és hibáiról is. Illetve ütköztek vélemények e munkák megítélésében. E körből tehát ezeket nem vizsgálnám. Idézném viszont egy, a kritikusok által eleddig eléggé elkerült munkát: a *Tanácsköztársaság emlékművét*. Azt hiszem, a „plakát előkép ötlet" nemhogy probléma lenne, de igazi vállalás. Plasztikában született újjá egy, a történelmi eseménnyel egybenőtt jelkép. A zászlót ragadó matróz dinamikus indulata az epigonizmus elkerülésével — badarság is lenne a két műfaj között erről beszélni — a belső tartalom szintjén épít hidat az egykori jelkép és újjáfogalmazott plasztikai megjelenése között. Az emlékmű szimbolikája egyértelmű, mintázása nagyvonalú, kompozíciója kitűnő. A mozdulat lendülete, a kezek és a lábak tere t és mozgásirányt kijelölő rendjéből ered, így a plasztika körüljárhatóan megoldott.

Kiss István jelképeiről és munkásságát meghatározó, illetve leginkább számontartott tevékenységi köréről — az emlékművekről — egy-egy mű fogadtatásakor és a kiállítás alkalmával is szó esett. De legalább ennyire fontos lenne, hogy az emlékművek kapcsán megrajzolt alkotói magatartást és művészi eredményt más tematikájú művekkel is szembesítsük. Azokra a munkákra gondolunk, amelyek még tematikai kötődést is vállalnak, de egyben a plasztikai megoldás feladatában is fontos állomások. A *Múlt és jelen*, a *Végváriak*, a *Munkások* jól példázzák, hogy a művész számára a munkát adó tematikai igénnyel egyenrangúan volt jelen az a szándék, hogy a párhuzamos síkok között, mozgalmas „plasztikai szövetet" hozzon létre. Az már a befogadás problémája, hogy ezekben a művekben melyik momentum kap hangsúlyt, azaz ki keresi csak a jelkép konvenciói szerint a mű tartalmát, s ki látja a térproblémát. Azt hiszem az jár jobban, aki a plasztikai kísérlet felől közelítve keresi a munkával kontaktusát, mert így elkerülheti a direkt motívum biztonságából adódó szimplifikálást. Izgalmasabb azt figyelni, hogy a konkrét formák hálója hogyan nőhet tér-problémát kutató kísérletté, s az egész és rész viszonyában hogyan differenciálódik a jelkép tartalma.

Összegezésként a műcsarnoki kiállítás tanulsága alapján megállapítható, hogy Kiss István *par excellence* „köztéri-szobrász", akinek életművében a kisplasztika a karakteréhez illő feladatok próbájaként nyer értelmet. Éppen ezért nemigen ismeri az intimitás, a befeléfordulás plasztikai problémáit — szobraival mindig a szélesebb horizont, a társadalom felé fordul. A közösségszolgálat igénye olyan elementáris erővel tükröződik művein, hogy értelmezhető a fogadtatás egyértelműsége. Erre is figyelve adódik a művészetével „gazdálkodó" mecénások felelőssége: értően, s a fejlődést inspiráló, a művészi vállalást segítő módon kell gazdálkodnunk tehetségével.

BERECZKY LÓRÁND

Gábor Eszter: Magyar művészet 1945–1949.
Kritika, Bp. 1978. jan.
29-30.
78/1

Korniss Dezső / fotó

BUX záró érték **12 948,30** változás **+1,26%**

Tegnap reggel még úgy tűnt, folytatódik a hétfői esés a pesti börzén. Aztán a piac úgy döntött, inkább a pénteki forgatókönyvet választja. Azaz a „medvés" délelőttöt „bika" délután követi. Így is lett, a Mol és a Richter vezéretlével emelkedtek az árfolyamok. Megindult felfelé a másik két nagy is, forgalmuk azonban csekély volt. Nem mintha az egész börze hétmilliárd forintja eget rengető összeg lett volna. Végül a Budapesti Értéktőzsde részvényindexe 1,26 százalékkal 12 948 pontra emelkedett.

Euró záró ár **247,15** változás **+0,70**

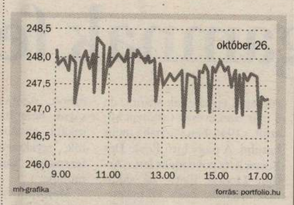

A forint 70 fillérrel gyengült tegnap késő délutánra a bankközi devizapiacon, az euróért 247,85/95 forinton jegyezték. Reggel az árfolyam 248,50 forint/euróig gyengült, amiben a kereskedők szerint a régiós valuták, ezen belül különösen a zloty gyengülése játszott szerepet. A forint azonban még a délelőtt folyamán visszaerősödött 247,70 forint/euróig. A piacon figyelik a jegybanktörvény módosítása körüli vitát, de ennek érezhető devizapiaci hatása egyelőre nincs. A dollár kurzusa nem változott lényegesen.

OTP záró ár **4550** változás **+1,11%**

Az OTP Bank megkezdte egy horvát hitelintézet, a Nova Banka átvilágítását. A magyarok mellett a Société Générale és két helyi bank konzorciuma, az olasz Banca Intesa által ellenőrzött Privredna Banka Zagreb, továbbá a német HVB csoporthoz tartozó HVB Splitska Banka jelezte hivatalosan érdeklődését. A kötelező ajánlatokat november utolsó harmadában kell megtenni, a tranzakció zárása 2005-ben várható. A Nova Banka Horvátország hetedik legnagyobb bankja, adózott profitja tavaly 10,05 millió euró volt.

FHB záró ár **10 145** változás **+1,00%**

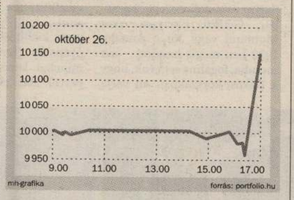

A Földhitel- és Jelzálogbank Rt. forgalomban lévő jelzálogleveleinek össznévértéke az idei harmadik negyedév végére 361,9 milliárd forintra emelkedett. Ez harminc százalékkal, azaz durván 84 milliárd forinttal több, mint 2003 végén. A kamatokkal együtt 579,7 milliárd forintos kötelezettséggel szemben 699,5 milliárd forint értékű fedezet állt, ami 121 százalékos fedezettséget jelent. A fedezetek 99,8 százaléka rendes fedezet, az 1,4 milliárd forint értékű pótfedezet állampapírokban testesül meg.

Nemzetközi kamatok (%)

	1 hó	3 hó	6 hó
USD	1,89–1,97	2,05–2,13	2,18–2,26
EUR	2,04–2,12	2,09–2,17	2,13–2,21
CHF	0,54–0,62	0,65–0,75	0,68–0,77
GBP	4,71–4,81	4,77–4,89	4,82–4,91
JPY	–0,07–0,02	–0,08–0,01	–0,08–0,01
LIBOR			
USD	1,95875	2,11938	2,24000
EUR	2,08888	2,14588	2,18069
USA PRIME RATE	4,75%		

Az MNB árfolyamai
2004. 10. 26.

	Hivatalos deviza-középárfolyam
Angol font	356,76
Ausztrál dollár	144,87
Cseh korona	7,85
Dán korona	33,40
Euró	248,31
Japán jen (100)	181,69
Kanadai dollár	158,66
Lengyel zloty	56,87
Norvég korona	30,12
Svájci frank	161,96
Svéd korona	27,47
Szlovák korona	6,20
USA-dollár	194,01

Államkötvényindex

	Aktuális értéke	Változás az el. naphoz képest	Az elmúlt 1 év hozama
MAX	262,0316	0,0000	4,71
MAX Comp.	266,3540	0,0000	10,18
RMAX	260,5177	0,0000	5,90

Állampapír-piaci referenciahozamok (ÁKK)

	Napi (%) (sz.pont)	Változás
3 hónap	10,25	0,0
6 hónap	10,20	0,0
1 év	9,96	0,0
3 év	9,38	0,0
5 év	8,86	0,0
10 év	7,98	0,0
15 év	7,70	0,0

Bubor (%)

	Aktuális	Változás
3 hónap	10,43	0,00
6 hónap	10,26	0,00
9 hónap	10,09	0,00
12 hónap	9,94	0,00

BUX: 12 948,30 +161,61 +1,26%

RÉSZVÉNYEK

Neve	Záró ár (Ft)	Változás %	Forg. (Ft)
Agrimpex	–	–	–
Antenna Hungária	3 900	–0,89	27 121 615
BIF	2 510	+0,00	75 300
BorsodChem	1 869	–0,37	1 155 604 891
Bráu Union	16 300	+1,91	23 833 580
Danubius	5 200	–0,19	7 759 150
Dédász	9 750	–0,26	3 113 100
Démász	11 460	+0,09	833 220
Domus	–	–	–
Econet	99	–1,98	16 661 505
ÉMÁSZ	12 010	–0,12	392 160
Egis	9 595	–1,59	121 931 000
ÉHEP	–	–	–
Elmű	15 900	+1,40	32 366 040
ÉMÁSZ	7 435	–0,20	18 289 790
Fevitab	–	–	–
Fevitan	–	–	–
FHB	10 145	+1,00	43 756 000
Fotex/De	665	+0,31	842 581
Fotex/T	1 109	+0,09	598 424
Fotex	125	+0,81	4 315 750
Freesoft	1 980	–3,41	1 684 480
Gamánia	100	+0,00	10 000
Garex	–	–	–
Gépkiss	–	–	–
Graphisoft	1 405	–1,75	1 713 140
Hunmet	26	–7,14	253 178
Hungiant	–	–	–
IEB	1 736	+0,06	485 950
Kartonpack	–	–	–
Konzum	92	+2,25	97 825
Linamar	950	+1,60	9 944 200
Matáv	814	+1,37	320 009 301
Milton	–	–	–
Mol	10 890	+0,93	2 363 039 840
NABI	520	–1,89	110 540
Novotrade	–	–	–
OTP	4 550	+1,11	1 310 012 284
Pannon vállk	490	+0,00	588 490
Pannonflax	722	+3,14	10 592 889
Pannonplast	1 140	–0,87	38 274 790
Phylaxia	64	–1,54	1 952 000
Quaestor	–	–	–
Rába	650	+0,78	3 292 875
Richter	22 450	+2,93	1 474 039 620
Skoglund	–	–	–
Styl	–	–	–
Synergon	339	+2,11	5 670 983
Tátrasz	–	–	–
TVK	4 910	–0,71	45 051 730
Zalakerámia	2 115	–1,63	3 717 490
Zwack Unicum	7 210	+0,14	5 861 730

KÁRPÓTLÁSI JEGY

Neve	Záró ár (Ft)	Változás %	Forg. (Ft)
Kárpótlási jegy	1 339	+3,80	194 157

Az adatok forrása: Portfolio.hu

Nyílt végű befektetési alapok

Alap	Dátum	Nettó eszközérték	Árfolyam	Hozam 3 hó, %
PÉNZPIACI ALAPOK				
ACCESS Pénzpiaci	10. 26.	1 013,2 M Ft	1,391732	2,2
AEGON Pénzpiaci	10. 25.	2 058,0 M Ft	1,188773	2,8
Budapest Bonitas	10. 25.	47 267,3 M Ft	1,386200	2,4
Budapest Pénzpiaci	10. 25.	43 843,8 M Ft	1,007520	–0,0
CA Pénzpiaci	10. 25.	24 716,7 M Ft	2,126081	2,5
CIB Pénzpiaci	10. 25.	15 762,4 M Ft	1,456800	2,5
Concorde Pénzpiaci	10. 25.	3 040,1 M Ft	1,542682	2,3
Erste Alpok Pénzpiaci Alap	10. 26.	56 904,8 M Ft	1,347400	2,7
Futura Pénzpiaci Alap	10. 25.	1 795,8 M Ft	1,155352	2,7
Generali Cash	10. 25.	3 096,1 M Ft	1,304054	2,8

HIRDETÉS

KÖZLEMÉNY

Az Országos Rádió és Televízió Testület a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény 78. §-ának (1) bekezdése alapján 2003. október 25-én pályázati felhívást bocsátott ki

nem nyereségérdekelt műsorszolgáltatók és közműsor-szolgáltatók 2004. évi fenntartási és üzemeltetési költségeinek támogatására.

Az ORTT 2004. október 21-ei döntésével a pályázati eljárást a nem nyereségérdekelt műsorszolgáltatók tekintetében is lezárta.

A kedvezményezetté nyilvánított pályázati kérelmekről részletes információ a Műsorszolgáltatási Alap honlapján (http://alap.ortt.hu) található.

HIRDETMÉNY

A T.S. Apartman Club Rt.
(8360 Keszthely, Erzsébet királyné útja 21.)
tájékoztatja részvényeseit, hogy 2004. október 25-én

20 000 000 Ft
(azaz húszmillió forint)
értékben
az SPRT Kft.-ben üzletrészt vásárolt.

Építőipari cég épületvillamosságban nagy gyakorlattal rendelkező
erősáramú technikust

Napsütésben, tengerparton, pálmafák árnyékában... a Best Reisen partner az utazásban!

EGYIPTOM

Kornis György kiállítása a Műterem Galériában – Több mint ezer kép hatvan év alatt

„Mindig magamnak festettem"

A Várnegyedben, az Úri utcában lévő Műterem Galériában nyílt meg Kornis György festőművész Egy másik korszak című kiállítása. Kornis mester az 1940-es évek vége óta – a grafikákat és vázlatokat leszámítva is – több mint ezer képet festett; munkái a párizsi Louvre-ban és a bécsi Albertina gyűjteményében is megtalálhatók.

Retkes Attila

„Új kiállításom címe – Egy másik korszak – arra utal, hogy az itt látható képek közül a legkorábbi tizenöt évvel ezelőtt s a legfrissebb is már nyolc éve készült. Olyan anyag ez, amelynek korábban egyetlen darabja sem volt látható" – meséli Kornis György. A budavári Műterem Galériában kiállított festmények – ahogy ő mondja – „bécsi barokkos periódusában" keletkeztek: a nyolcvanas évek végétől az ezredfordulóig ugyanis az osztrák fővárosban élt. Ezeken a képeken – legújabb munkáitól eltérően – semmiféle függőleges vagy vízszintes tagolás nincs; teljesen organikusak, s a meleg színek dominálnak bennük. Kornis életművét egyébként – a mostani címadás ellenére – nehéz lenne korszakokra bontani: már fiatalon kialakított egy „személyes" stílust, amely senki másához nem hasonlítható, s az elmúlt évtizedekben mindvégig megmaradt ebben a saját maga által kitalált formavilágban, struktúrában. Képeinek döntő többsége nonfiguratív, bár természetesen ő is festett portrékat, önarcképeket. „Picasso mondta egyszer, hogy ha egy képzőművészeti stílust a »hivatal« is elfogad, és ezáltal akademizmus lesz belőle, akkor sürgősen mást kell keresni. Ezzel tökéletesen egyetértek: soha semmiféle divatnak nem akartam behódolni, egész életemben azt csináltam, amit szeretek. Voltaképpen mindig magamnak festettem, a saját ízlésem szerint" – fogalmazza meg ars poeticáját Kornis György.

A miskolci születésű művészt édesapja építésznek szánta, de ő már tizenévesen festőnek készült, s 1945-ben Párizsba ment tanulni. A nagy hírű École Des Beaux Arts növendéke lett – Arthur Lionell, illetve az akkor már negyedszázada Franciaországban élő magyar expresszionista festő, Szenes Árpád tanította –, de mivel ösztöndíjat nem kapott, közben dolgozott is: három évig a Párizsi Állami Operaház díszlettervezője volt. Sokat tanult mestereitől, de a legtöbbet mégis „Párizs levegőjéből és hangulatából". A város képzőművészeti életét ekkor Picasso, Chagall és Braque határozta meg, s a fiatal Kornis György olyan művészek, tudósok társaságába került, mint a Sartre és a Joliot-Curie házaspár, Gérard Philippe, Yves Montand vagy Jorge Amado. 1952-ben mégis hazajött – azt mondja, fogalma sem volt, hogy a Rákosi-korszakban mi várja itthon. „Azóta sem olvasok újságot, nem hallgatok híreket, inkább olvasok, zenét hallgatok, igyekszem szép világot teremteni magam körül" – mondja.

Magyarországon bizalmatlanul fogadták a Nyugatról hazatért fiatalembert; huszonöt éven át még a Képzőművészeti Alaphoz sem vették fel. Ezekben az évtizedekben jórészt könyv- és sajtóillusztrációkból élt, a Múzeumok Országos Központjában kiállításrendezőként, a Film, Színház, Muzsika című hetilapnál művészeti szerkesztőként dolgozott. Közben folyamatosan festett – saját magának és egy szűk baráti társaságnak. „Néhány barátom azért »szellőztette« a nevemet, így amikor 1981-ben az első budapesti kiállításom volt a Mednyánszky Teremben, a harminchat képemből harmincat percek alatt eladtak" – meséli. A nyolcvanas évek nagy sikerei ellenére úgy érezte, nincs elegendő kapcsolata Európával, s ezért költözött '88-ban Bécsbe. Szereti az osztrákok „nagy, nyugodt, vidéki fővárosát", s nagyra értékeli, hogy a „hektikus, fölugrálós" magyarokkal szemben a bécsiek csendesek, nyugodtak, civilizáltak. Az ezredfordulón mégis újra hazajött, azóta Úri utcai műtermében fest, de az elmúlt egy-két évben a Vigadó Galériában és a berlini magyar nagykövetségen is volt önálló tárlata.

Kornis György naponta hathét órát dolgozik: először vázlatokat készít, a kompozíció színvilágát is megtervezi, majd – saját bevallása szerint „izgatottan, szenvedélyesen" – festeni kezd. Csaknem hatvan éve ez tölti ki az életét, képeinek száma a grafikák, vázlatok és újrafestett vásznak nélkül is meghaladja az ezret.

pályakép

Kornis György 1927-ben született Miskolcon. Tanulmányait a párizsi École des Beaux Arts növendékeként végezte, Arthur Lionell és Szenes Árpád tanítványaként. 1952-ben visszatért Budapestre, 1957-ben a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tagja lett, 1988-tól 2000-ig Bécsben élt. 1994 óta a Tudományok és Művészetek Európai Akadémiájának tagja. Egyéni kiállítása volt a többi között Frankfurtban, Bécsben, Londonban, Párizsban, Brüsszelben, Darmstadtban, Gentben és Berlinben, valamint Budapesten és Miskolcon. Művei számos jelentős európai közgyűjteményben megtalálhatók.

Kornis György: soha semmiféle divatnak nem akartam behódolni, egész életemben azt csináltam, amit szeretek
fotó: Kovács Katalin

Egy sajátos bútortípus korai megjelenése Magyarországon

Mervó Zoltánné dr. főlevéltárosnak sok évtizedes barátságunk szeretetével ajánlom ezt a munkát!

I.

Az asztalos céhemlékként fennmaradt gyűjtemények tanúsága szerint a céhszabályzatok általában évtizedeken keresztül azonos típusú reprezentatív nagybútor készítését kívánták meg a remekelő legényektől. Debrecenben 1620-tól 1768-ig a megkívánt mesterremek fődarabja asztal volt[1] (valószínű, hogy ennek utolsó példányait a ránk maradt rajzok még megörökítették). Utána évtizedekig barokk, homlokzatának kialakítása miatt a német nyelvű szakirodalomban „hullámos" szekrénynek (Wellenschrank) nevezett kétajtós ruhásszekrény volt a kötelező remek, ezt 1780 után emeletes írószekrény váltotta fel (1808-ig). Az emeletes írószekrények sorát ábrázoló remekrajzok között ebben az időszakban egyedülálló kivétel Kornis Gábor[2] 1806. június 21-én benyújtott rajza, amely addig nem ismert, különös bútort, egy gömb alakú varróasztalt ábrázol. A debreceni asztaloscéh történetében ez az első eset, hogy valaki nem a megkívánt típusdarabbal remekel, és sem azelőtt, sem azután nem ismert olyan eset, hogy kisbútort remekként engedélyeztek volna.[3] Egy gömbasztal elkészítése azonban kivételes, bravúros mesterségbeli felkészültséget kívánt. Nyilván ezt ismerték el a céhmesterek, amikor elfogadták a legénytől a szokásostól eltérő remeket.

A gömbasztal remekrajzán *(1. kép)* Kornis nézeti rajzokon és metszeti ábrákon mutatta be a bútor elkészítési módját. A bal felső rajz elölnézetben és nyitott állapotban ábrázolja a gömbasztalt. A jobb-felső rajz az asztalkát 45°-kal elfordított (oldal) nézetben, a gömbelemet függőleges metszetben, nyitott állapotban mutatja. A bal alsó ábra a bútor vízszintes metszete, ahol egymásba van rajzolva a két félgömb, valamint félig látható a lábszerkezet, félig a titkos rekeszosztás megoldása. A jobb alsó ábra a lábszerkezet vízszintes elmetszése mellett szerkesztési elveket is ábrázol.

Az asztal három részre tagolható: lábazati talp, oszlopos lábállvány, és a felső gömbelem, amely egy fix és egy mozgó félgömb együttese. A lábazati talp a kereszt alakban összeépített, elfektetett, ívesen képzett, és a lábelemek között ugyancsak íves közbenső merevítő lapokkal stabil alapot képez. Erre épül az asztal négy korinthusi oszlopból és egy azoknál négyszerte vaskosabb középső pillérből álló állványszerkezete. A pillér lesarkalt élű, oldalain homorított négyzetes hasáb. A négy karcsú, fekete[4] oszlop a pillér oldalainál helyezkedik el. A pillér feje faragott részben folytatódik, melynek felső felszíne homorú gömbszelet, alul pedig az oszlopokat összefogó koronarész van. Az így kiképzett pillérfejre ül fel az alsó fix félgömbelem. Az alsó félgömbhöz forgópánttal van rögzítve a felső félgömb, mely nyitott állapotban negyed részben befordul az alsó gömbhéjba. Nyitott állapotban ütközőlap biztosítja a felső gömbpalást helyzetét, zárt állapotban az egymásra csukódó gömbpalástok kulcsos zárral rögzíthetők. A remekrajz metszeti ábráján látható, hogy a gömbfelületet nemesfurnírral látta el Kornis.

A gömbasztal felnyitásával félkör felületű írólap – vagy varróasztal esetén rekeszes asztallap – válik használhatóvá. Az elfordított félgömb lezárt homloklapján az építészeti formák újra megjelennek, hármas kapuzat formájában. Az oszlopok középen félköríves, jobbrabalra vízszintes áthidalóval, a szélső felületek kváder burkolatot imitáló tusfestéssel készülnek. A kapuzatokkal díszített lezáró falap kiemelhető, mögötte emeletes titkos rekeszosztás bújik meg. E rekeszek kiemelésével még egy alsó titkos fiók – doboz – is hozzáférhetővé válik.

Nyilvánvaló, hogy ennek a remeknek elkészítése rendkívüli mesterségbeli tudást igényelt a céhtagságért folyamodó Kornis Gábortól.[5] Felvetődik azonban az a fontos kérdés is, hogy Kornis, aki Magyarországon először alkotott gömbasztalt, feltalálója-e ennek a bútortípusnak? Ma ugyanis nem ismerünk sem bútort, sem bútorrajzot, ami a Kornis 1806-ban elkészült asztalkája előképének lenne tekinthető.

A gömbasztal Ausztriában fennmaradt, eddig ismert emlékei – rajzok, illetve maguk a bútorok – későbbi időből, az 1815 és 1825 közötti évekből származnak. Szabolcsi Hedvig 1970-ben írt tanulmányában[6] a gömb alakú varróasztalkákkal kapcsolatban felveti, hogy a felvilágosodás kori építészeti gömbforma-koncepció és a 18. század építészeti irodalmában előtérbe került geometrizmus vezethettek talán Közép-Európában az 1800-as évek után a globus-asztal gondolatához is. Szabolcsi idézett publikációjában egy, az Iparművészeti Múzeum gyűjteményébe került[7] „golyóbis" asztalt *(2. kép)* a 19. század első negyedéből való magyar asztalosmunkának tart, és megállapítja, hogy hasonló kivitelű példányokat csak Ausztria-Magyarország területéről ismerünk.

EGY SALÁTOS BÚTORTÍPUS KORAI MEGJELENÉSE MAGYARORSZÁGON

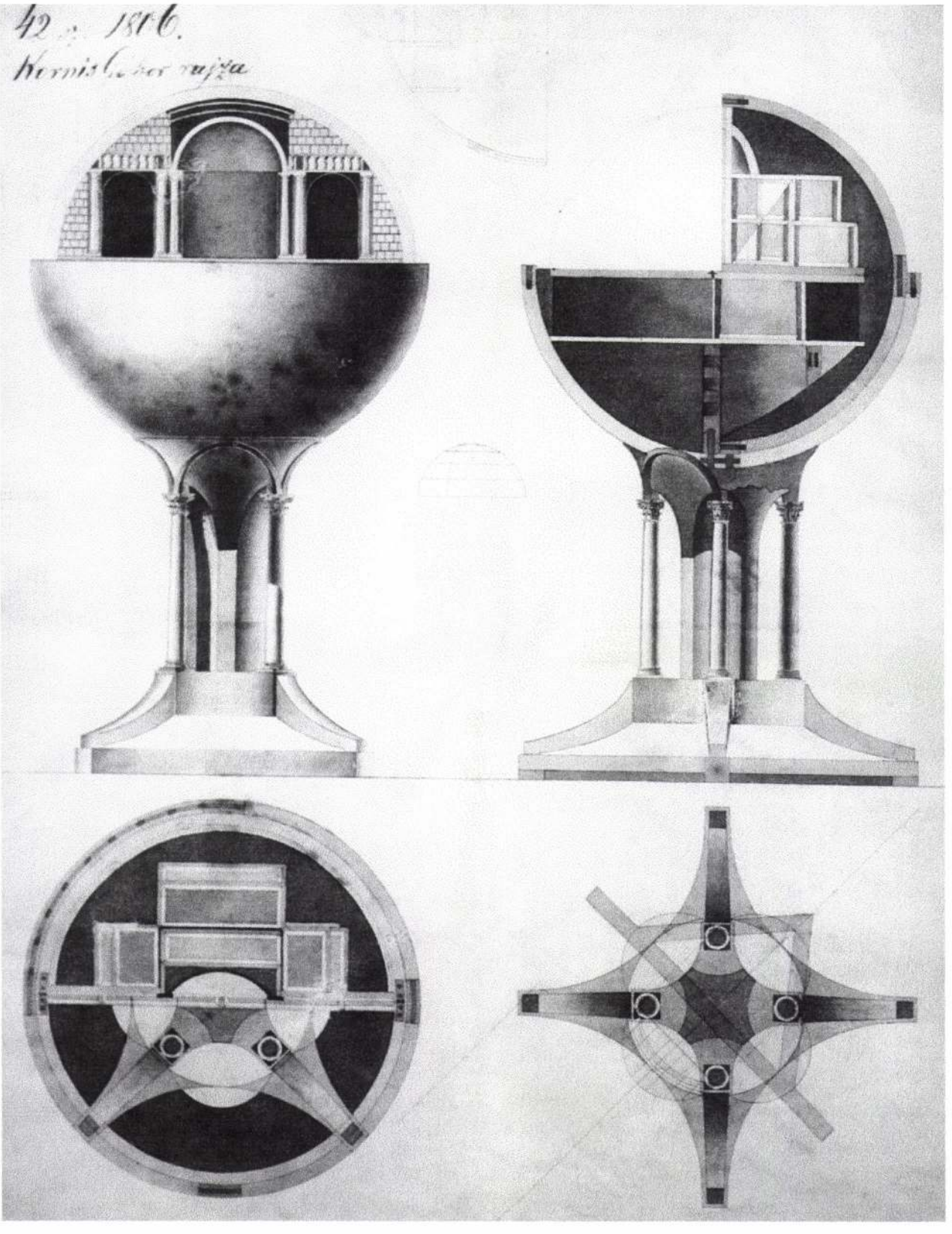

1. kép. ~~Glóbusz~~ asztalka. Kornis Gábor debreceni asztaloslegény remekrajza. 1806. június 21. Debrecen, Déri Múzeum

→ Gömb←

Az osztrák és német közleményekből ismert *(3. kép)* asztalkák, ugyanúgy mint a Szabolcsi által publikált – varró- vagy íróasztalka szerepét betöltő – gömbasztalka mind biedermeier stílusú, három kecses, hajlított lábon álló példányok. (Ezek a bécsi bútorok Angliába is elkerültek. *4. kép*) Szabolcsi Hedvig közölte Kornis Gábor rajzát is, de a továbbiakban abból indult ki, hogy ennek éppúgy, mint a többi ismert darabnak, a bécsi vagy más nyugati mintarajzokban kell keresni az előzményét. Kornis asztalának lábazata azonban – középső pillér és azt körülvevő négy oszlop – lényegesen különbözik az ismert (a Kornisénál 10-15 évvel később készült) biedermeier asztalok lábmegoldásától (vö. az *1.*, illetve a *2., 3., 4. képe*ket).

Tudomásunk van arról is,[8] hogy egy évvel Kornis rajza és 1806. decemberére elkészített remeke után, 1807 decemberében, George Remington Angliában szabadalmaztatott „gömb (globus) asztalt két zsanéron elforduló negyedrésszel". (Az angol szabadalom időpontját a német és magyar szakirodalom eddig tévesen közölte![9]) Már önmagában a szabadalmazhatóság ténye igazolja, hogy Angliában 1807 előtt a gömbasztal nem volt ismeretes, hiszen szabadalmaztatni csak újdonságot lehet. Remington e szabadalmát néhány hónap múlva 14 évre megvásárolta a londoni Thomas Morgan és John Sanders cége. „Morgan and Sanders" 1809-ben kezdte meg gömb alakú asztalok gyártását a szabadalom alapján. Az asztal képe szerepelt előbb egy 1809. évi katalógusban („Ackerman's Repository"), majd részletesebb leírással az 1810 februárjában kiadott katalógusban.[10] *(5. kép)* Ezek azonban mind formailag, mind a mechanikájukban egészen más jellegű bútorok, mint Kornis gömbasztala. A londoni magazinban bemutatott példányok – mivel íróasztalok – jóval nagyobbak, mint a debreceni remek. Ezeknél nem a felső félgömb fordul kinyitáskor az alsóba, hanem a felső rész középen szétnyitva két negyedgömbként két oldalt teljesen belecsúszik az alsó félgömbbe. Ezenfelül a Kornis-féle gömbasztal lapja (ugyanúgy, mint az 1815 utáni osztrák-német asztalkáké) kinyitott állapotban félkör, szemközt a másik gömbnegyed függőleges lapjával, míg az angol gömbasztal lapja kinyitott állapotban teljes körlap. Ezek a nehézkes, alacsony, nagyobb tömegű angol bútorok tehát nemcsak keletkezési idejük tekintetében, hanem jellegükben és szerkezetükben is különböznek a Kornis által tervezett típustól: földgömbszerű felső részüket egyenlítőt és hosszúsági köröket idéző, fém abroncsokból álló szerkezet tartja. Az elmondottak szerint tehát Kornis Gábornak angol bútor sem lehetett mintája.

Véleményem szerint e remek keletkezésével kapcsolatban is nagy jelentősége lehetett a vándorlásnak, mert ez volt a szakmai fogások és fortélyok elsajátításának magasiskolája. Kornis 1795-ben szabadult fel Debrecenben, és kezdte meg vándoréveit. Vándorlásának útvonaláról eddig azt sikerült megállapítanom, hogy Bécs város asztaloscéhe, a „Tischlerinnung" szegődtető könyveiben az 1800. évben szerepel először, a következőképpen: 1800. június 10-től Peter Enzl asztalosmesternél 49 napot dolgozott, 1800. július 29-től Josef Schreibernél 22 napot töltött, 1800. augusztus 20-tól Michael Pribitzernél 13 napot töltött és 1800. szeptember 1-én Josef Herbst-nél helyezkedett el.[11] Hogy Bécsben összesen mennyi időt töltött, nem tudjuk, mert a napóleoni háborúk következtében a bécsi asztaloscéh szegődtetőkönyveit éppen 1801–1805 között nem vezették! Valószínű, hogy Kornis legkésőbb 1805 májusában hazatért Debrecenbe, hogy a céhbeállás előtti otthon töltendő „mesteresztendőt" szabály szerint megkezdje. Hogy a Bécsben töltött idő előtt (s esetleg utána?) merre járt és hogy Debrecenbe honnan érkezett vissza, ez idő szerint bizonytalan. Mindenesetre a Bécsben 1806. január 12-vel újra megnyitott szegődtetőkönyvekben már nem szerepel.

Tizenegy év telt el Kornis felszabadulása (1795) és céhbe való jelentkezése (1806) között. A szabályzat szerint megkövetelt három évnél jóval hosszabban tar-

2. kép. Glóbusz-asztalka. Magyar asztalosmester munkája. 19. század első negyede. Budapest, Iparművészeti Múzeum

6. kép. Hajdúszoboszló, református templom, szószék. Kornis Gábor műve, 1814

alatti frízt aranyozott babérág tölti ki. A nyolcszögletű „kathedra fedél" vagyis korona tagozott párkányán aranyozott léc, fogrovatdísz és 1814-es évszám látható. A szószék korona kívül-belül diófával van borítva. A tetőhajlatot aranyozott babérkoszorú, a korona csúcsát aranyozott lángcsóvás urna díszíti. A szószék diófa borítású hátfalát aranyozott fejezetű, fekete oszlopok határolják.

A 19. század második évtizede átmenetet képez az empire és a biedermeier stílus között. A hajdúszoboszlói szószék megformálásában egy nemzeti irányt képviselő empire stílus díszítőmódja érvényesül, amelyben a melegbarna diófa burkolatot klasszicista építészeti elemek, feketére pácolt (festett) oszlopok, féloszlopok és aranyozott faragványok díszítik. A hajdúszoboszlói Kornis-féle szószék nemes egyszerűségével, eleganciájával, a 18. századvégi koraklasszicista bútorstílus alapjaira épült „nemzeti változatú empire-nak".[19] egyik legszebb, érett alkotása. Azt látszik igazolni – néhány még korábbi, a 19. század első éveiből való debreceni emeletes írószekrény-remekrajzzal és a Kornis-féle gömbasztallal együtt –, hogy ez a bécsi empire-hoz képest erősen hazai jellegű empire stílus a magyar bútorművészetben a 19. század elejétől jelen volt, és még a biedermeier korszak elején is éreztette hatását.

III.

Kornis Gábor személyében, mestermunkája és ismert munkássága alapján, a debreceni, sőt a magyarországi asztalosmesterség egyik kimagasló képviselőjét kell látnunk. Indokolt ezért életének és munkásságának a forrásokból[20] eddig feltárt főbb adatait e helyen ismertetni.

Kornis Gábor Debrecenben, a Kádas utcában, 1777. november 3-án született[21]; halálának éve bizonytalan. Apja Kornis Ferenc, anyja Dinnyés Susánna. 1791. július 9-én Hevesi István segődtette, ugyanő 1795 május 27-én szabadította fel (3p). Vándoréveiről ez ideig csak annyit tudunk, hogy 1800 júniusától az év végéig Bécsben dolgozott. Vándorlása után, 1806. május 31-én céhbeállás végett jelentkezik Debrecenben, táblajáropénzt, 1806. június 14-én beköszönőpénzt fizet (3p). 1806. június 21. keltezéssel beveszik egyedi remekrajzát (1. kép), (Déri Múzeum. Papír, tus, szürke vízfestés. 35.5 cm x 45.5 cm) ennek vizsgálatáért ugyanezen a napon táblajárópénzt fizetett (3p). A rajzon „42. sz. 1806. Kornis Gábor rajza." Verso „42. Kornis Gábor Rajzolása 21-a Junii 1806.", ceruzával „Radisics" (Radisics Jenő kézjele), az asztaloscéh és a múzeum pecsétje. Kilenc nappal később, június 30-án nagy tábla rajzát vizsgálják. Hibákról sehol sem történik említés.

7. kép. Hajdúszoboszló, református templom, szószék. Kornis Gábor műve, 1814

Remekje – a különleges, gömbalakú varróasztalka – 1806 december 29-re elkészül, lefizeti a taxát, ezzel a céh teljesjogú mestere lett (3p).

1813 február 8-án, 4 forint taxa lefizetése ellenében elnyeri a polgárjogot. A Matriculában mint debreceni születésű, helvéciai vallású asztalosmester szerepel (M. Civ. II. 174. old.).

Vagyoni helyzetére vonatkozólag az összeírásokból meríthetünk adatokat. 1811– 1812-ben a Piac utca 3. tized Nr. 174 szám alatt, 2. klasszisú asztalos „L."[22] Kornis Gáborként szerepel, telke, földje nincs. 1832–1833 évben a Varga utca 5. tized 346. szám alatt lakik mint 5. klasszisban adózó asztalos. Ekkor 493 négyszögöl telkét az 5. klasszisba sorolják, ház után való földje 65 1/2 öl.

1809. október 11-én a „legényével baja lévén" Kornis táblajáropénzt fizet (3p). 1811 január 7-én „Notarius", Kornis Gábornak, mint a céh jegyzőjének, 4.– forintot fizetnek (3e).

1814. január 1-én még mindig a céh nótáriusa. Ebben a minőségében ő adja ki tiz pontba foglalva „A Tanuló Ifjaknak vagy Inasoknak Mesterséghez tartozó Régulájok"-at (HBML IX. 2./5).

Kornis Gábor keze alatt sokan tanultak, köztük saját fia, Gábor is. Közel húsz szegődtetésről vannak adataink:

Szegődtetett és felszabadított inasok

Pál István	1807. jan. 25.	(3p)	
Pojner János	1807. nov. 18.	(3p)	
Csapó József	1808. júl. 4.	(3p)	
Soltész Dániel	1808. febr. 2.	1811.aug.12.	(3p)
Vass Mihály	1810. márc. 29.	(3p)	
Forián Imre „KG szegődtette 3 esztendőkre, Fizet minden esztendőben 3 köböl tiszta búzát Emellett tartozik minden inasi kötelességet véghez vinni"	1810. jún. 20.	(3p)	
Szabó János	1810. szept. 18.	1814.ápr.10.	(3p)
Újfalusi József	1811.jún.5.	(3p)	
Kató György	1811.jún.5.	(3p)	
Császi Pál „szoboszlai fi"	1812.szept.1.	(3p) 1816.okt.6.	(4)
Szőke Mihály	1813.nov.6.		(3p)
Borsi György „dorogi fi"	1816.júl.11. „négy esztendőre"		(4)
Bodó Péter „Vántsodi fi"	1816.júl.11. „négy esztendőre"		(4)
Keletsényi (Keretsényi) Gábor „csuszi fi"	1817.okt.26.	1822.máj.20.	(4)
Bantsik István „debreczeni fi"	1818.jun.15 „3 1/2 esztendőre"		(4)
Borbély Dániel „Vámos Piritsi fi"	1819.szept.25.	1822.máj.20.	(4)
Nagy István „sasi"	1826.szept.25.	1830.szept.18.	(4)
Kornis Gábor „KG fia"	1826.szept.25.		(4)

Kornis Gábor 1814-ben kapja meg a megrendelést a hajdúszoboszlói református templom szószékének elkészítésére.

„A Szoboszlai Reformata Szent Ekklésiának Protocolluma" szerint[23] 1814. szeptember 4-én tartott egyházi gyűlésben felolvasták Kornis Gábor asztalosmester levelét, aki szekeret kért a várostól – Hajdúszoboszlótól –, hogy Diószegről a „Pictortól a Kathedra darabjait haza hozhassa." Kornis tehát festőre bízta az oszlopok feketére festését és a faragott részletek aranyozását.

Az 1814 december 4-i gyűlésen elhangzottak szerint, a közmegelégedésre elkészült szószék felállítását a szoboszlói „sz. Ekklésia" emlékezetessé kívánta tenni. Az új kathedráról készített „emlékeztető írást", az onnét elhangzott első prédikáció szövegét, az ez alkalomra készült verset, egy régi énekes könyvet és egy egyforintos váltó cédulát betettek az „ujj Kathedra fedelébe vagy Super Kathedrába".

A munka elszámolásával kapcsolatban ugyanezen a napon az Egyházi Gyűlés a következő határozatot hozta: „Debreceni asztalosmester Kornis Gáborral megal-

kudott volt a Sz. Ekklésia egy ujj Kathedrának készitésére 450 forint váltó Czédulában és 5 köböl buzában. Most már az ujj Kathedrát el készitvén ki hozta és hellyére tette. A munkája árából még hátra vólt 161 forint, mellynek helyébe kenyérnek való életet kért. A Sz. Ekklésia ajánlott azért 10 köböl kétszeres életet, mellyet köszönettel vett. Azonban bé adott instanciájában jelenti, hogy néki ezen munkáján sok kára vagyon, nem tsak a miatt, hogy a miolta az alku esett, minden materiálék és a Legényei fizetése sokkal feljebb árra ment mint akkor volt, mind azért, hogy mivel az illyen munkát nem próbálván többször, nem tudott az alkuban hozzá tartani hogy mennyibe fog ez a kathedra neki kerülni: azért kéri a Sz. Ekklésia elöljáróit, hogy az ő kárát magok jó tetszése szerént élettel bonifikálni méltóztassanak. Az ő elő adásának igazságát ez az Egyházi Gyülés el esmervén, azonban a munkájával is nagyon meg lévén elégedve resolvál az Instans kérésére bonificatióul 5 ~~köb tiszta buzát, és~~ 5 köböl tiszta buzát és 5 köböl árpát: a vélle lévő két Legénnyének pedig ugymint Malatinszky Istvánnak és Szabó Jánosnak öt-öt forintot, az inasnak 2 forintot ajándékba adni committaltatik Curator Uramnak, mellyeket Meister ur és cselédjei köszönettel vettek."

Néhány év múlva került sor a debreceni református Nagytemplom belső berendezésének elkészítésére. Az úrasztalára és a padokra, helyi mesterektől kért a Consistorium ajánlatot. Az úrasztalára Dohányosi József asztalosmester, a padokra ugyanő, Kornis Gábor és Kapros Sámuel mesterek adtak ajánlatot. A költségek magasak lévén, olcsóbb ajánlatot kért az egyháztanács az asztalos céh mestere és több mester bevonásával. Végül is a Nagytemplom padjait, amelyeket a korabeli források „székek"-nek neveznek, hét debreceni mester, köztük Kornis Gábor, vállalta és készítette el 1817. június – 1820. február között. A munka nagyja már 1819 őszén kész volt és használatba is vették, de egyes mesterek munkája nem volt kifogástalan: „Kapros, Kornis és Dohányosi asztalos mesterekre bízódik, hogy vizsgálják meg és referáljanak hitelesen, hol, mi hiba, miképen lehetne igazítani".[24]

Kornis Gábor 1823-ban Varga Jóseffel céhmester (4). 1826-ban is ő az egyik céhmester: ez év március 11-én kelt a céhmesterek Esküdt Kászonyi József és Kornis Gábor „Informátiója", vagyis beadványa (HBmL IX. 2/6.), melyben Beregszászi Pál rajzprofesszor vádjaira felelnek az inasok rajzoktatására vonatkozólag. (Cím, címzés, felirat nincs az iraton, de a szövegből kiderül hogy a Magyar Királyi Helytartótanácshoz adták be az eredetit.) Szövege: „A B. Asztalos Czéh sohasem ellenkezett a felsőbb parantsolatokba sőt erősenn megtartani igyekezik, melyet mind Felséges Királyunk maga keze aláírásával meg erősített Privilégiumunk minden Czikkelyei[25]; mind a mi a Nagy M.K.H. Tanátsnak kegyelmes parantsolatja által intéztetett, szorossan megtartjuk. Ehhez képest a Rajz Professzor úr, hibásson adja elő azt, hogy a Cz. Előljárói vissza tartóztatnák az Ifjakat, az itt helybeli Rajz Oskola gyakorlásától; melybe a Czéh Előljáróinak s a Czéhnek; sem kára sem haszna, nem forog: hanem egy oly ki vándorlott Legényeknek, kivált a' kik ittenn nállunk tanultak és vándorlás idejeket nem tsak a Felsőség Parantsolatja szerént és rendelése szerént el töltötték, hanem négyszeressen túl a kiszabott időt a maguk jobb voltáért, arra fordították, hogy ők nem tsak az nem értők ítéletek szerént való; hanem akárki előtt megálható és a Mesterségbe igaz rajz próbát tenni merészlő személyek légyenek.

A Titt. Professzor úrtól bé mutatott Nagy M.K.H. Tanátsnak az 1795-k Esztb. az 19655-k szám alatt Országszerte közönségessé tétetett, és 1815-k Esztendőbe. Januárius 3.-kánn megujitott Kegyelmes parantsolatjában, mely azt tartja, hogy az inas, Legény, az Legény Mester Ember nem lehet, míg a Rajz Oskolából bizonyos Attestátumot nem mutat, ezt pedig megtartottuk és meg is tartyuk. Az olyan Legény, a ki a Felsőbb fő Városokonn rajz Oskolát járt és onnan hozott bizonyság levéllel tökélletességre vitte, az őtet illető rajzbéli tudományát köteleztethetik-é? arra, hogy itt ismét helybeli rajz Professzor úrtól is, magának attestátumot szerezzen, még eddig sem Fels.Kegy. Királyunktól kiadott Privilégiumunk, sem a Nagy. M.K.H. Tanátstól kiadott és szorossan megtartott parantsolatja ellen, a szerént, hogy a Felső városi Attestátumért bé vettük, nem vétettünk. A B. czéhet nagy megsértődéssel vádolja, erre nézve rajz Professzor úr azonba Asztalos Mester Kornis Gábor Uramat rendetlenségéért és Mestersége félbehagyásáért ok nélkül bántja, mivel a Mesterségét valamint eddig, úgy most is fojtatja. Egyéb eránt valami az Asztalos Czéh legkisebb tagja javára tartozik is, adja tudtára rajz Professor úr az egész B. czéhnek (de minden mende monda szó nélkül) készek vagyunk a közjóra Felséges Királyi Kegyelmes Privilégiumunk szerént edgy szívvel igyekezni, mint eddig is magunktól is igyekeztünk Professzor Úr directiója nélkül. A mellyről is adjuk ezenn alázatos Informátiónkat az egész B. Asztalos Czéh közönségesenn Czéh Mesterek Esktt Kászonyi József – Kornis Gábor Debretzen die 11. Martz. 1826."

Bajkó Mátyás említi Beregszászi Pál professzor egy 1836. március 7-én kelt beadványát a tankerületi főigazgatóhoz, melyben Kornis Gábort vádolja azért, mert pénzért rajzot készít, vagy saját hajdani rajzait eladja a „Remekelő Ifjaknak."[26]

A „Classificatio Opificum", a debreceni mesteremberek évenkénti osztályba sorolása 1807-ben említi először Kornis Gábort, aki már ekkor két legénnyel és két inassal dolgozik. A classificatio tanúsága szerint 1839-ig dolgozik asztalosként.

1807	3 class Varga u.1.tiz.nr.33.	2 leg	2 inas
1808	2 class Piac u.4.tiz.nr.235.	3 leg	2 inas
1810	2 class Varga u.4.tiz.nr.281.	2 leg	3 inas
1811	2 class Piac u.3.tiz.nr.178.	4 leg	1 inas
1812	1 class Varga u.5.tiz.nr.358.	4 leg	2 inas
1813	1 class Varga u.5.tiz.nr.358.		3 inas
1814-15	1 class Varga u.5.tiz.nr.376.	6 leg	1 inas
1816	1 class Varga u.5.tiz.nr.376.	4 leg	2 inas
1817	2 class Varga u.5.tiz.nr.376.		1 inas
1818	3 class Varga u.5.tiz.nr.376.	2 leg	1 inas
1819	4 class Varga u.5.tiz.nr.376.	1 leg	1 inas
1820	3 class Varga u.5.tiz.nr.376.		
1822	4 class Varga u.5.tiz.nr.376.	2 leg	
1825	5 class Varga u.5.tiz.nr.376.	1 leg	
1827	5 class Varga u.5.tiz.nr.376.	1 leg	1 inas
1830	5 class Varga u.5.tiz.nr.376.	1 leg	
1839-40	5 class Varga u.5.tiz.nr.376.	„Mesterségét nem fojtatja".	

A feltárt adatok alapján nem a teljes életpálya rajzolható meg, csak egyes mozzanatai tűnnek elénk. Ezek viszont érdemesek arra, hogy nyilvánosságra kerüljenek.

Zlinszkyné Sternegg Mária

JEGYZETEK

Források rövidítése

HBML Hajdú-Bihar Megyei Levéltár, Debrecen

TtREL Tiszántúli Református Egyházkerület Levéltára, Debrecen

M.Civ Matricula Civium (Polgárok anyakönyve) I.-II. HBML, jelzete: IV.A.1011. kötet + oldalszám

3e „A Betsülletes N. Asztalos Czéh Számára vétetett Könyv. EROGATIO" 1785-1815 (a könyv hátsó lapjain) HBML jelzete: IX.2/7 ftsz.

3p „A Betsülletes N. Asztalos Czéh Számára vétetett Könyv. PERCEPTIO" 1785-1815 (az előzékre írva) HBML jelzete: IX.2/7 ftsz.

4 „Bevételi napló 1815 – 1852" HBML jelzete IX.2/10

class Classificatio Opificum (Mesteremberek osztályba sorolása) HBML jelzete: IV.A.1013/I./f + évszám

1 *Zlinszkyné Sternegg Mária:* Remekbe készült debreceni almáriomos asztalok. = Művészettörténeti Értesítő, 45. 1996. 235–243.

2 Levéltári kutatás alapján ismert főbb életrajzi adatait ld. a tanulmány III. részében.

3 Az 1770-es évektől mintegy 1800-ig léteztek ugyan kisláda-, játékdoboz- és kisasztal-rajzok, de ezek csak mint a remekelés fődarabjának kísérői szerepeltek.

4 Az oszlopok színére a remekrajz akvarellel festett részei utalnak. A bútorok oszlopelemeinek fekete pácolása egyébként e korban általános.

5 *Szabolcsi, Hedvig:* Un meuble singulier début du XIXe siècle: la table „en forme de boule". Iparművészeti Múzeum és a Hopp Ferenc Keletázsiai Művészeti Múzeum Évkönyve, 12. Budapest, 1970. 1078. idézi a Hétilapok 1838. XVIII. számát, mely szerint „a golyóbis asztal [...] egyike azon míveknek, mellyek az asztalosoknak mesterségbeli gyakorlottságát és értelmességét főleg kitüntetik: azért száz között alig találkozik egy legény, kire illy munkát bízni lehetne". (32 évvel Kornis remeke után!)

6 *Szabolcsi* 1970. (5. jegyzetben i. m.) 109– 110.

7 1963-ban az Iparművészeti Múzeum Gönyűben magánkézből egy gömbasztalt vásárolt. Ltsz.: 63.650.1. Magassága 100 cm, átmérő 44 cm. Fenyőfa, tisza- és jávorfa borítás, faragott és aranyozott részletek, fekete tussal festett díszítés. A gömb „egyenlítőjén" tusfestéses szalagban az állatövi jegyek láthatók.

8 *Parker, James:* A Regency Sewing and Writing Table by Morgan and Sanders. = The Metropolitan Museum of Arts Bulletin, 1963 November, 124– 132.

9 Parker 1963-as közlésére való hivatkozással *Kreisel, Heinrich – Himmelheber, Georg:* Die Kunst des deutschen Möbels. Bd. III. Klassizismus, Historismus, Jugendstil. München, 1973. 95. A gömbasztalról szólva, Remington szabadalmát tévesen, 1806-os dátummal teszi át a német szakirodalomba. Ennek alapján ugyanezen dátummal említettem azt korábban magam is, ld. *Zlinszkyné Sternegg Mária:* Magyar bútorok. In: Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményei. Szerk. Miklós Pál. Budapest, 1979. 262–263. és Az európai iparművészet stíluskorszakai. A klasszicizmustól a biedermeierig. Katalógus/Iparművészeti Múzeum. Szerk. Szilágyi András. Budapest, 1990. No. 2.97. tárgyleírás), valamint *Himmelheber, Georg:* Biedermeier bútorok. Budapest, 1982. 42–43. és legutóbb *Batári Ferenc:* Osztrák és magyar empire. In: Batári Ferenc – Vadászi Erzsébet: Bútorművészet a gótikától a biedermeierig 15–19. századi európai bútorok a Nagytétényi Kastélymúzeumban. Budapest, 2000. 125. E tévedés (valószínűleg elírás) 1807-re való helyesbítésére – az eredeti Parker publikáció alapján – jelen dolgozatban kerül sor.

10 *Ackerman's Repository of Arts, Literature, Commerce, Manufactures, Fashions and Politics.* Parker 1963. (8. jegyzetben i. m.) 124–132. Parker egy, a londoni Buckingham palotában lévő glóbus-asztalkát publikált (4. kép), és azt a londoni Morgan and Sanders manufaktura készítményének vélte, az Ackerman's Repository 1809–1810-ben megjelent katalógusábrái alapján (5. kép). Mind Georg Himmelheber, (Biedermeier Furniture. London, 1974.), mind pedig Simon Jervis (The Times Litterary Supplement, London, 1974. 8. 30.) síkra szállt Parker állításával szemben, s az ő tanulmányában publikált biedermeier glóbusasztalkát – éppen szerkezete, jellegzetes formája miatt – 1820–1825 közöttre datálja és osztrák területről származtatja.

11 Tischlerinnung, Wien: „6. Gesellen einschreib Buch unter dem Vorsteher Friedrich Kieffer und Gregori Nunziger 1791-1800"

12. Lásd a III. részben közölt (HBML jelzete IX. 2/6) 1826. március 11-én kelt debreceni asztalos céhiratot: „vándorlás idejeket nem csak a Felsőség Parantsolatja szerént és rendelése szerént eltöltötték, hanem négyszeresen túl a kiszabott időt (kiemelés tőlem) a magok jobb voltáért, arra fordították, hogy ők [...] a Mesterségbe igaz Rajz próbát tenni merészlő személyek légyenek."

13 *Szabolcsi* 1970. (5. jegyzetben i. m.); *Szabolcsi Hedvig:* Magyarországi bútorművészet a 18–19. század fordulóján. (Európai kapcsolatok és stíluskérdések). Budapest, 1972.; Az

európai iparművészet stíluskorszakai. A klasszicizmustól a biedermeierig 1990. (9. jegyzetben i. m.) No. 2.97.

14 *Folnesics, Josef:* Innenraume und Hausrat der Empire- und Biedermeierzeit in Österreich-Ungarn. Wien, 1903.

15 A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége Debreceni Szervezete antik bútor-, óra-, és régi debreceni családi portré-kiállításának tárgymutatója. Kiállítás a Debreceni Déri Múzeum összes termeiben, 1939. március 19– 26-ig bezárólag.

16 Sikerült kapcsolatba kerülnöm az akkori tulajdonos leányával, Tüdős Lászlóné sz. tunyogi Szűcs Júliával (szül. 1906.). Megköszönöm 1998. szeptember 5-én és október 2-án Kanadából hozzám írt leveleit, amelyekben arról tájékoztatott, hogy a család tulajdonában volt, a katalógusban említett, gömbasztalkára jól emlékszik. Valószínűsíthető, hogy az asztal a kisszántói Dobozy ágról került a Szűcs család birtokába (Szűcs Gézáné édesanyja Dobozy leány volt). Tudjuk, hogy a Dobozy család a 17. század óta folyamatosan Debrecen legrangosabb családjainak egyike, tagjai közül főbírák és szenátorok kerültek ki. Adatközlőm levelei gömbasztaluk egyes tulajdonságait pontosan felidézik. 1998. október 2-i levelében írja: „Azt hiszem, hogy ez a kis bútordarab nem varróasztalka volt, hanem inkább ékszerek megőrzésére szolgált. Sok kis fiók, még titkos fiókok is voltak benne. Az asztalkát le is lehetett zárni. Akkor egy teljes gömb lett belőle." Az asztalka a második világháború után még édesanyja birtokában volt.

17 A szószék fényképeit Takács Tamásné nagytiszteletű asszony készíttette el és bocsátotta rendelkezésemre, amiért ezúton is hálás köszönetet mondok.

18 Hajdúszoboszló, Református Lelkészi Hivatal: a Szobosztói Reformata Szent Ekklesiának Protocolluma 1786 die 9. Maytól 1841-ig, 257. o.

19 *Szabolcsi Hedvig:* Régi magyar bútorok. I. Főúri és polgári bútorművészet. Budapest, 1954. 45.; *Szabolcsi* 1972. (13. jegyzetben i .m.)125– 126.

20 A felhasznált források adatai a rövidítések jegyzékében találhatók.

21 TtREL I. 99-a/6.pag.356

22 azaz „legény", itt „nőtlen" értelemben.

23 A Szoboszlai Reformata Szent Ekklesianak Protocolluma. 1786 die 9. May-tól 1841-ig 255. o.

24 TtREL E. Jk. 3657. 345.-347. o., 351 , 361. o., 373. o., E. Jk. 3658. 1. o., 11. o., 28. o., 44. o.

25 1821-ben a központi céhszabályzat alapján újra íratták az asztalos céhnek Debrecen városától kapott egykori kiváltságlevelét, és azt I. Ferenc király jóváhagyta.

26 *Bajkó Mátyás:* Adalék Beregszászi Pál "Rajz Oskolájának" történetéhez. = Acta Universitatis Debreceniensis de L. Kossuth Nominatae, III/1. Debrecen, 1956. 191–197.; *Balogh István:* Beregszászi Pál és a debreceni „Rajzoskola" 1819–1856. = Művészettörténeti Értesítő, 9. 1960. 45.; *Szabolcsi* 1970. (5. jegyzetben i. m.) 10811.

(A 6. és 7. képet készítette: *Puskás Foto Kft.*, Hajdúszoboszló.)

MÁRIA ZLINSZKY-STERNEGG ?????

Wichtige Hinweise auf das hohe Niveau der Debrecziner Schreinerkunst sind die 124 Risse von Meisterstücken aus den Jahren von 1755 bis 1865, die sich in der Sammlung des Déri Museums erhalten haben. Da die Zunft vorgeschrieben hat, welche Art Möbel als Meisterstück anerkannt wird, zeigen die Risse über Jahrzehnte immer den selben Typ; zuerst Tische, sp%ter Kleiderschr%nke, zuletzt Schreibschr%nke. Unter diesen Rissen bildet die Meisterzeichnung des Tischlergesellen Gábor Kornis, datiert den 21. Juni 1806, eine erstaunliche Ausnahme. Der R%ß zeigt nicht den zu dieser zeit obligatorischen dreiteiligen Schreibschrank, sondern ein kleines zierliches Globustischchen, das weder vorher noch sp%ter seinesgleichen unter den Meiterrissen findet. Die Zunftakten bezeugen, daß dieses Möbelchen als Meisterstück akzeptiert und von Kornis auch innerhalb eines halben Jahres ausgeführt worden ist. Am 29. Dezember 1806 wurde er als Meister in die Debrecziner Zunft aufgenommen, und schon im folgenden Jahr besch%ftigt er mehrere Gesellen und Lehrlinge. Es gibt hinweise dafür, daß das Tischchen sich noch nach dem Zweiten Weltkrieg in Debrecziner Privatbesitz befunden haben soll. Sollte dies zutreffen, können wir nur hoffen, daß es eines Tages wieder zum Vorschein kommt. Kornis' Wanderjahre liegen zwischen 1795 und 1806. Am 10. Juni 1800 trifft er in Wien ein. Wie lange er dort gearbeitet hat, l%ßt sich leider nicht mehr feststellen da das Gesellenleinschreibbuch der Wiener Tischlerinnung für die Jahre 1801 bis 1805 verloren ist. Der Typus des Globustischchens ist in Deutschland und vor allem in Österreich bekannt, allerdings erst aus dem Biedermeier, also kaum vor den Jahren um 1815. Der Londoner Schreiner George Remington erhielt im Dezember 1807 ein Patent auf seine Schreibtische in Globusform, die sich jedoch von den hier zur Rede stehenden Globustischchen durch ihren technischen Aufbau ganz wesentlich unterscheiden. Das Möbel von Gábor Kornis ist also das früheste Beispiel eines Globustischchens, das sich erhalten hat. Ob Kornis wirklich der Erfinder war, oder ob er Vorbilder, seien es Zeichnungen oder ausgeführte Exemplare, hatte, wissen wir freilich nicht. Sein Meisterstück – und die Tatsache, daß es von der Zunft angenommen wurde – ist aber ein wichtiges Faktum für die Bedeutung der Debrecziner Schreinerzunft.

KORNIS Gábor antal

Kornis György

VÁRNEGYEDI SÉTÁK

Gellérthegy

Szembetűnő az Erzsébet híd - egyik legszebb hídunk - autósforgalma szeptember utolsó vasárnapján, a déli órákban. Jó látni a teljesen felújított autó-kerengőt. A hídról gyalogosok is iparkodnak a "zebrákon" át s fejüket feltartva nézik a Gellérthegy vonulatát.

A vízesés elé érve már villannak a fényképezőgépek vakui.

Fiatal pár a lépcsőkön helyezi el állványos felvételt rögzítő kameráját, s a hölgy még külön is megörökíti párja tevékenységét a fényképezőgéppel.

Még zöld, de már sárguló, pirosodó leveleket kezükben tartó családok jönnek lefelé a lépcsőkön, s megállva figyelik a víz zuhanását, ahogy a mohos kövekre csapódik. (Csak azok a szemétkupacok ne lennének a sziklák tövében!)

Állok eltörpülve a Gellérthegy Duna parti oldala alatt, mely tervezési és kivitelezési remekmű. 1901-1902-ben épült. Dicső évek! Most - 100 év múltán - a Hegyalja út kezdetén felújított, aszfaltos járda fogadja az ide érkezőket. A támfal kövei is felfrissültek, erősítést adva a nyugalmasan állónak látszó, de mégis élő hegy lábának.

Új korlátok is védik a felfelé tartó út gyalogosait, s már sűrűsödik a friss, zöldellő fű.

Visszatekintve csodálatos panoráma tárul elénk: a Budai Vár épületének varázslatos látványa.

Emlékeimben felvillan egy "felségrendeletet", melyet Gödöllőn Ferencz József bocsátott ki 1875. október 19-én. A rendelet arról szólt, hogy Budavár térségében" az erődítmény jellege megszűntessék", s ezáltal a civil élet nyerhetett elsőbbséget és megindulhatott az építkezés.

Sok minden történt az elmúlt több mint száz évben. Újabb teremtő éveinkhez igazán ma érkeztünk el.

Szűkebb környezetünkben rengeteg a látnivaló.

Sétára fel!

Szántai Sándor

Modern őszi futamok

Két új kiállításról

A Várban található Műterem Galéria az egyik legbarátságosabb kiállítási lehetőség: kedves hölgy fogadja az embert, finom, halk zene és ha szerencséje van a látogatónak, akkor maga a mester, Kornis György festőművész beszél új képeiről. És persze a feledhetetlen ifjúságról, hiszen 1945-49 között a párizsi Ecole Des Beaux Arts tanulója volt, majd az operaház díszlettervezője; sokszor megfordult Chagall, Braque, Léger műteremben és Picasso "szalonjában" is, ahol hajnalig vitatkoztak a nagyszerű barátok.

Aranyidő címet viseli a mostani Kornis-tárlat. És tényleg a lomb-arany ősz színeit idézik az olajképek: az alkonyt, az utolsó gavallér búcsúzását, Óbuda mézsűrű fényeit és mély csöndjeit. Mintha Krúdy lépkedne halkan, el-eltűnődve a levél-esőben, közeledne messziről, integetve a szűk utcában, benézne a nyitott ablakokon, a műterembe, hogy mi készül a festőállványon. Mire kimondaná, már ki is lobbantak a színek a sikátorokban, s csak ámulunk egyedül, ilyen rövid, egy pillanat az életünk.

Az olajképek az utóbbi két évben készültek, Budapest és Bécs az ihlető forrás. A régi, megszokott expresszív megfogalmazás és erő most is ott van a lendületes felületeken; csak a méretek lennének kisebbek és tömörebbek. A sorozatokat, ahogy ezt megszoktuk már, egy egészen friss önarckép zárja le: a tűnődő arc előre figyel, a szemüveg mögül ránk szegeződik a tekintet, mintha azt üzenné: élek és dolgozok, nem lehet betelni a gyönyörű és fájó élet kis csodáival.

A Secco Galériában ef. Zámbó István festőművész új képeiből láthatunk válogatást. Mert ef. Zámbó különös és sehová be nem sorolható alakja képzőművészetünknek. A szentendrei Vajda Lajos Stúdió egyik alapítója azt eltelt 25 év alatt Marcell Suchamp modern festészetének és Jimi Hendrix, Miles Davis beat zenéjének a hatására a legérdekesebb életművet alakította ki.

Ott van ezekben a munkákban - rejtetten - Vajda és Deim Pál új vívmánya, s a szerb templomok régi arany ikonjai is. Minden, ami veszendő, amiből újat lehet teremteni.

Ikon pótkulccsal, Miskakancsó felhőkarcolóval, Szerelmes házak, Krampuszon lovagló akt, Síelő hóemberek, hogy néhány címet felsoroljak, mind jól mutatja ef. Zámbó István különös, meghökkentő világát.

Pacnik és finom vonalakból kanyarintott figurák uralják a kompozíciókat; jelek és látomások, a valóság töredékei, játék és bölcsesség. Csupa ellentétből épül föl ez a világ, hogy végül nyugtalan harmóniába olvadjon. Nincsenek képein nagy gondolatok és kérdések, helyette az élet apró rezdüléseit villantja föl, a legfontosabbat: a kiküzdött szabadságot.

F.E.L.

Iroda az egyenlő esélyek

Október 1-én nyitotta meg kapuit a XII. kerületben az Egyenlő Esélyek Információs Iroda. Az iroda személyre szabott tanácsadással szeretne segítséget nyújtani Budapesten, az I. II. és a XII. kerületben lakó sérült, fogyatékkal élő embereknek, családtagjaiknak, illetve segítőiknek.

"A mi kislányunk születése óta halmozottan fogyatékos, magatehetetlen, fekvő agyvérzéses, magát ellátni nem tudó, 33 éves. Neveléséhez, ellátásához sehonnan segítséget nem kaptunk. Én rokkantnyugdíjas vagyok, állandóan a kislány mellett és ápolom. Feleségem negyven éve egészségügyi dolgozó és most nyugdíjazás alatt áll. Most rá sem merünk gondolni, hogy mi lesz velünk. A kislányunknak születése óta igyekeztünk mindent megadni, még a mi nélkülözésünk árán is. Attól félünk, hogy az elkövetkezendő időben ez nem fog menni, mi lesz velünk?"

"Nem szeretek otthon lenni, mert semmit nem tudok csinálni. Reggel a testvérem segít mosakodni, öltözködni, kiültet a tolószékbe és ott vagyok egész nap. Ha úgy megy el dolgozni, hogy nincs ideje beemelni a székbe, akkor az ágyban maradok, mert apunak nem szabad emelni a lába végett, az anyu meg nem bír el. Olvasok, verseket szoktam írni.

Az utcára nem tudok kimenni, csak ha segítenek, mert rossz a járda, megakad és felborul a tolószék. Volt, hogy kiestem az utcán és anyuék nem tudtak visszarakni. nem is szeretek kijárni, mert a szomszédok öregek, nincs a közelben hasonló korú fiatal. Elvagyok a négy fal között egész nap, este meg várom, hogy jöjjön a bátyám lefektetni. Volt olyan is, hogy nem jött és én meg a tolószékben aludtam. Szeretnék valamit tanulni, le szeretnék érettségizni, meg dolgozni. Nem tudom, hogy milyen munkát tudnék ellátni, mindegy.

Biztos sok mindent meg tudnék csinálni. Anyámék eddig féltettek, nem engedtek el otthonról, de most már ők sem elleneznék, hogy elkerüljek tőlük."

"Egy siket és nehezen beszélő családapát lekötöztek, katétert szereltek rá. A fiatalember a mellékhelyiségbe igyekezvén nem hallotta meg az ápoló kérdését, hogy hova megy, majd mikor az megakadályozta a továbbhaladásban, próbálta annak kezét lelökni magáról, hiszen ő tudta, sürgős a dolga.

Erre beszámíthatatlan agresszív betegnek minősítették. "Őrjöng, agresszív, hogy lehet ilyen egy ember"- mondták a kórházban. A siket férfi meg természetesen kiborult, hiszen nem értette, gyomorpanaszai miatt miért bánnak úgy vele, mint egy múlt századi elmeosztályon."

Ezek és számtalan hasonló történetek keserítik meg a fogyatékkal élőket, családtagjaikat és segítőiket, illetve nehezítik meg saját és környezetük mindennapjait is.

- Mi fokozza a már meglévő sérüléseket, problémákat? Még mindig az információ hiánya!

- Önnel él szerettei, ismerősei körében fogyatékkal élő ember? Gondozásában sérült gyermek?

- Naprakész információra lenne szüksége?

Örömmel adunk hírt arról, hogy a Magyarországi Krízisintervenciós Központi Iroda - egy modell program keretében - megnyitotta információs ir
azzal a cé
a jelenl
együttmű
a jogos
Esélyegye
galmaz é
társadalo
Az alál
területek
segíteni a
mélysegít
- családé
- utazó
- szállít
- sporto
- gyógy
csönzése
- jeltolm
- csalá
történő vi
- munk
- munk
- jogi ta
- befek
- speciá
Az Egy
Iroda cím
2. Telefo
mail cím
Amen
körében
illetve g
mek és n
ne szüks
az iroda
Címe:
(megköz
158-as a
Az iro
péntek:
csütörtök
Az iro
17-től ü
várják je
xon küld
szám: 20

Szociális ellátásra 8 milliárd fo

A Fővárosi Önkormányzat a szociális ellátás működési kiadásainak fedezetére közel 8 milliárd forintot biztosított idei költségvetésében: 16 idősek otthonát, 6 értelmi fogyatékosok otthonát és 4 pszichiátriai betegek otthonát tart fenn.

Az intézményhálózat 3870 idős, 1275 fő pszichiátriai beteg és 1391 értelmi fogyatékos személyt lát el.

Az intézményi elhelyezésre várakozók száma 2561 fő. A várakozási idő 6 hónaptól esetenként több évig is terjedhet.

Ebben az évben fejeződött be az Óhegy utca 48. szám alatti Idősek Otthona 30, valamint a Mészáros utcai Idősek Otthona 40 férőhelyes bővítése. Befejezéséhez közeledik a 40 férőhelyes Vámosmikolai Idősek Otthonának bővítése és 2002
elején a
Ruppheg
A fő
látás rész
dalmi és
194 gon
klubját
5000 fér
A 16
fő számá

Tisztelt Olvasók!

Írhatnak e-mail címünkre is: varnegyed@budavar.hu
Telefonszámunk: 458-3000/3020. Telefax: 458-3081.

A kerületünkben működő
Polgármesteri Hivatalban
ván születésének 210. évf
tett CD-lemezt, mely "A
életművének 99%-át tarta
kerületi önkormányzat is t

KORNIS György

NSb 1999. márc. 2.

Világnagyságok portréi

Kornis György festőművész hatvanas években rajzolt portrésorozata látható a Budapesten járt zenei világnagyságokról a MUOSZ székházában (Andrássy út 101.). A grafikák annak idején egy albumhoz készültek, melyet végül elfelejtettek kiadni. A tegnap nyílt tárlat március 12-ig tekinthető meg. *(Munkatársunktól)*

rok kiuzését követő évtize-
zített, akkori állapotból tu-

zésünkre álló eszközökkel
ó századaira esik. Az előku-
kú, egyemeletes, középkori
át ez teszi ki. Már a hódolt-
periódusát tudtuk elkülöní-
, még teljesen hipotetikus,
próbáljunk kijelölni. A ház
a – valószínűleg a jelenle-
let állt, az utcavonalon, ar-
egy kisebb, egy-két sejtes,
egyemeletes, egytraktusos
s húzódhatott, benne nagy,
só szakaszában, a 15. század
nán hódítás előtt, összeépí-
orán egy nagyméretű, L-ala-
ának javát őrzi a mai épület

KORNIS György Jati

PRINT : VÁCI OFSZET KFT.

MEGHÍVÓ

GRAND HOTEL CORVINUS
Kempinski Budapest

A GRAND HOTEL CORVINUS
Kempinski Budapest
1051 Erzsébet tér 7-8
meghívja Önt
1993 március 2-án kedden 17-órakor

KORNIS GYÖRGY

festőművész

HOMMAGE A LISZT

című kiállítására
A kiállítást megnyítja
és zongorán közreműködik

FELLEGI ÁDÁM

zongoraművész

A kiállítás megtekinthető
március 2-31.ig

KORNIS György

Szalabán Carmen: A táncfestő és grafikus
Kornis György. [interjú] = Táncművészet,
IX. évf. 4. sz. 27–28. p. ill

Exotic-<Country>. The different factors governing the use of the words "exotic" or "foreign" need not be discussed here, but they illustrate the subjective differences existing between the approaches employed. This lack of a comprehensive, standard vocabulary was the motivating force behind the project undertaken by the Art & Architecture Thesaurus. This developing thesaurus, it is hoped, will function as a guide and cross-reference to other objects which may be relevant. Authority lists from established sources are compiled and analysed with a view to standardization. To date approximately 35,000 terms of architectural interest have been arranged into 16 hierarchies. Of those, four hierarchies covering 12,000 items are of strictly architectural interest.

A similar but more specific thesaurus is being developed by the Picture Division of the Public Archives of Canada for application in 150 federal, provincial and municipal museums throughout Canada. Its function is similar to that of the Art & Architecture Thesaurus.

Most systems classify an individual image into a broad overall primary category such as Landscape, Still Life, Abstract, etc. These may vary in number from one system to another between five and approximately forty. The primary categories in each

KORNIS György

Pellionisz Valéria

Repülés
[Kornis György]

Új Tükör 1984 juli. 22. XXI. évf. 30. sz. 24-25.

ll

irátus magyarra fordítása jelentette. Csak a köz-
tban, *Werner Hofmann Törésvonalak* című kötetét-
(Corvina, Imago sorozat, Budapest 1990. 8, jegy-
jelent meg a *Kunstwollen* fordításának elkerülését
tetben (15) indokolóhoz hasonló, sőt vele részben
szerint egyező szerkesztői jegyzet, amely arra utal,
y Corvina műhelye e tekintetben következetesen
n eljárni. Az a törekvés, hogy a német változatában
ehezen értelmezhető és önmagában is könyvtárnyi
almat inspiráló (ez irodalom néhány jelentős da-
a már magyarul is hozzáférhető) kulcsfogalom ere-
formájában maradjon, nem példa nélküli és nem
ifogásolható. Értelmezése azonban így elmarad,
megbosszulja magát, azoknál a szöveghelyeknél,
lyek Riegl fogalomhasználata szempontjából is
mra vezetnek. Ahol például a rútra és élettelenre
yuló akarás feltételezhetőségéről van szó (17), az
etiben *positives Kunstwollen* áll; a magyar fordítás-
a „pozitív" jelző elmaradása az értelmezést egyik
tő pontján szűkíti! Riegl történeti építményének
k csomópontját érinti a „specifikus" jelző pontat-
fordítása is, a nyugat-európai középkor „különle-
Kunstwollene"-ként (21). Vajon a *Modeneigung*
t a Kunstwollen tendenciáinak magyarázó szinoní-
a számára pontos fordítói megoldás-e a „divatos
m" (81, jegyzet), vagy megfelelőbb-e a szótárilag
adabb, de a valamihez való vonzódást jobban kife-
„divatirányzat"? Annál is inkább, mert egy másik

KORNIS GYÖRGY

F.K. KÖTELES ISTVÁN – 85-577 GENERALART DOROGI NYOMDA

MISKOLCON SZÜLETETT 1927-BEN. TANULMÁNYAIT PÁRIZSBAN VÉGEZTE AZ ÉCOLE DES BEAUXARTS-ON.

A PÁRIZSI ÉVEK ALATT, A VILÁGHÍRŰ GRIMAULT RAJZFILM STUDIÓNAK, A PATHE CINEMA FILMGYÁRNAK ÉS A PÁRIZSI ÁLLAMI OPERAHÁZNAK VOLT DÍSZLETTERVEZŐJE.

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSAI:

1948 PÁRIZSI OPERAHÁZ
1949 PÁRIZSI ŐSZI TÁRLAT
1949 PÁRIZS. HARMINC ÉVEN ALULIAK TÁRLATA
1957 DUNAÚJVÁROS
1968 PRÁGA
1970 MOSZKVA
1970 LENINGRÁD
1973 BÉCS
1976 PÁRIZS
1978 BUDAPEST, FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
1983 BUDAPEST, MEDNYÁNSZKY TEREM
1984 DUNAÚJVÁROS, UITZ TEREM
1984 BUDAPEST, ATRIUM HYATT GALÉRIA

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

KORNIS GYÖRGY

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1985. ÁPRILIS 11-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DU. 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:
GYÖRFFY MIKLÓS
A MAGYAR RÁDIÓ FŐMUNKATÁRSA

KÉP CSAR NOK

MEGTEKINTHETŐ:
1985. ÁPRILIS 11-20.

BEMUTATÓTEREM
GYŐR, BAJCSY ZS. U. 35.

Fölemelni a megbántott embert

Beszélgetés Kornis György festőművésszel

Tegnap még a nyugodt Bécsben dolgozott, ma pedig a Várban a Műterem Galériában fogad, hogy a régi évtizedekről beszélgessünk. A festészetről, hiszen mással nem szívesen foglalkozik. A gyűlölködő világot igyekszik elkerülni.

A szeretet tanára, árusa a szépnek, a harmóniának: expresszív képekből von pajzsot körénk a rossz ellen. Törékeny, büszke ember, aki oltalmazó szigorral tekint múltra és jelenre, mindenekelőtt Párizsra, az életút első, feledhetetlen állomására.

- Tizenhét éves voltam, mikor kimentem Franciaországba - kezdi az emlékezést. - Próbáltam papírokat szerezni a háború után, de kinevettek, hogy ablakuk sincs, nem hogy útlevelük. Így kezdődött a kaland, amiből később valóban szenvedélyes munka lett...

- Milyen volt az akkori Párizs?

- Zsebemben egy ajánló levéllel, 1946-ban kerültem ki Párizsba. Hamza Ákos kiváló festő, író próbált elhelyezni. Én a filmgyárban akartam dolgozni, hogy valamiből megéljek, de ez nem sikerült; végül egy rajzfilmes műhelyben kötöttem ki, ami munkának rettenetes volt, de az éhen halástól megmentett. Nagyon megszeretett a gyár igazgatója, és magával vitt egy találkozóra, ahol nemzetközi hírű művészek jöttek össze a színpad és a film világából. Megismerkedtem az operaház díszlettervezőjével, és azután ő csábított el, hogy dolgozzak nála. Közben jártam a főiskolára, legtöbbször munka után mentem be, öt órakor, a diplomamunkám egy szakrális kép volt a biblia világából.

- Kikkel találkozott?

- Emlékszem, barátokkal hányszor róttuk a várost, beszélgetünk, vitatkoztunk életről, művészetről, nőkről. A hajnal csaknem mindig a Notre-Dame tövében talált bennünket, a járdán ülve vártuk, hogy kinyisson a sarki kávézó. Csodálatos volt az akkori művészeti élet: Picasso, Braque, Léger dolgozott a közelünkben. Chagall műtermében többször jártam, ma is hallom szelíd, kedves megjegyzéseit és festői tanácsait... Picasso hatalmas egyénisége az első perctől lenyűgözött. olykor tagja lehettem társaságának, amely Grands-Augustins utcai műtermének nagyszalonjában nyüzsgött egész nap. Kíváncsi volt, mindenről tudni akart, ami a világban történt; mikor a "szalonélet" késő este véget ért, ő bezárkózott és festett egészen hajnalig. Engem egyszerűen "magyar kollégám"-nak nevezett, a nagy öreg a huszonegy éves ifjú főiskolást.

- Miért jött haza 1953-ban Magyarországra?

- Párizsból visszaérkezve jó harminc évre belecsöppentem az akkori nehéz és fojtó magyar "valóságba". Pár hónapon át megbízhatatlanként katonai munkásszázadban töltöttem azt időm. Őszintén bevallom, én tájékozatlan ember voltam és vagyok a mai napig is. Nem olvasok újságot, nem tudom, mi folyik köröttem, milyen politikai harcok vannak... engem a festészet érdekel, minden erőmmel erre koncentrálok. gyerekkori vágyam volt Párizs, de azért, hogy tanuljak, és mikor úgy éreztem, a legfontosabbat birtoklom, tudtam: otthon a helyem! Gyanús voltam, sehová nem vettek föl; egyetlen lehetőségem maradt, a könyvillusztrálás. Később szerkesztő lettem a Film Színház Muzsikánál, és persze, ahogy időm engedte állandóan festettem.

- A 70-es évek végén enyhült a politika. Könnyebb lett az élete?

- Nagy nehezen fölvettek a Képzőművészeti Szövetségbe és a Fiatal Képzőművészek Stúdiójába. Végre elkezdődhetett az én itthoni festészeti életem, aminek nagyon örültem, mert nem szeret az ember falnak fordított képeket csinálni. Akadtak barátok, akik őszintén elmondták véleményüket, s én tudtam, hogy hol tartok.

- Kik voltak ezek a segítő barátok?

- Számomra pótolhatatlan., a legnagyobb veszteség Latinovits Zoltán halála volt! Ő volt az, akit azonnal fel kellett hívnom, ha elkészült egy új festményem. Ez kedves játék volt közöttünk, ezt soha nem mulasztottam el. Ő tervező mérnökként végzett, tehát nagyon közel állt a képzőművészethez, meg egyébként is tájékozott, művelt, kivételes egyéniség volt... Ruttkay Évát gyerekkoromtól ismertem, s amikor összekerültek, akkor lett Zoltán őszinte segítő barátom. Rosszakaratú kritikusai ma is szajkózzák, hogy összeférhetetlen volt, én inkább azt mondanám, egy elképesztő egyéniség volt, azzal együtt, hogy neki is adódtak nehéz periódusai és gondjai, de mindez eltörpül az ő perzselő zsenialitása és lobogó élete mellett.

- Fontosabb egyéni kiállításai?

- Első sikeres kiállításomat a Fészek Klubban rendezték meg: tizenkét nagy méretű képet mutattam be. Egymást követték a tárlatok: Fényes Adolf Terem, Mednyánszky Galéria... azután 87-ben szülővárosomba, Miskolcra vittem el olajképeimet. Külföldön Frankfurtban, Londonban, Párizsban, Brüsszelben szerepeltem nagyobb válogatással.

- Hogyan fest: könnyen vagy lassan, töprengve egy-egy új képen?

- Én nem könnyen, sokat töprengve festek. Maga a kép azután gyorsan elkészül, de hosszú az előélete. Sokat rajzolok, és ezekből a vázlatokból egy kupacnyi áll az asztalomon; hónapok után előveszem, kezdem lapozni és amelyik tetszik, amikor az egész megérett bennem, akkor indul meg a festés.

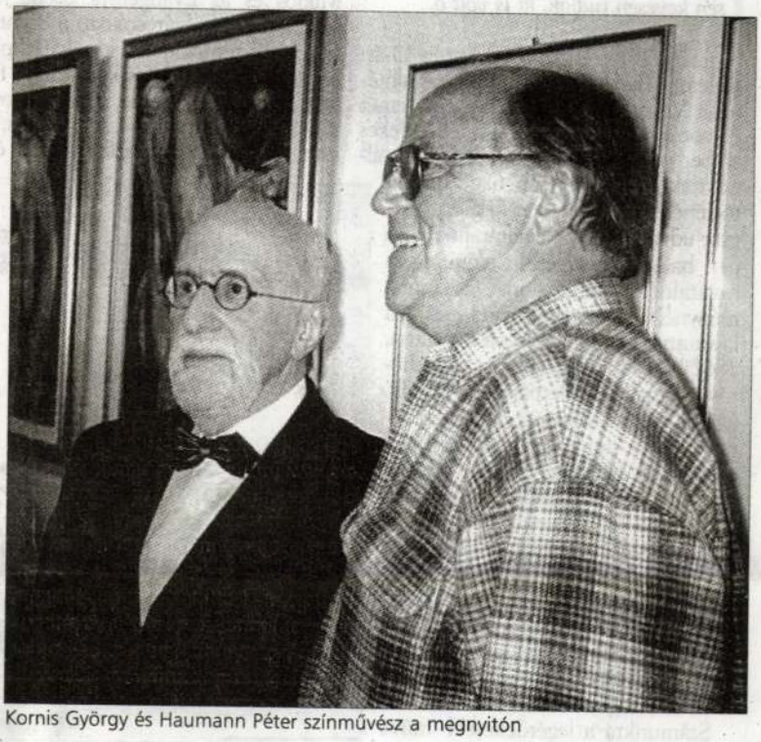

Kornis György és Haumann Péter színművész a megnyitón

- Tizenhárom év óta Ausztriában él és dolgozik. Miért választotta újból a külföldi magányt?

- Bécs a maga konzervatizmusával együtt kiegyensúlyozott város, ahol a festészeten kívül semmivel se kell foglalkoznom. A legutóbbi esztendők munkáin ez le is mérhető. Mióta pedig a Várban a Műterem Galériában folyamatosan az én festményeim láthatók, többet tartózkodom itthon. A galériát az évente többször változó anyaggal egy kicsit a saját múzeumomnak is érzem.

- Hogyan látja, mi a festészet feladata?

- A festő, ha akarja, ha nem, tükrözi saját korát, a társadalmat, amelyből él. Ezen kívül bennem még az is megfogalmazódik, hogy a festő gyönyörködtetni akar. Szép legyen a képe. Az emberiség nagy bajban van; évszázadok óta egymást bántjuk, háborúzunk, ezért a művészetnek nem az a feladata, hogy még mélyebbre lökje az embert, hanem megpróbálja kiemelni a gödörből, optimizmust sugalljon, naponta mondja, ha kell, kiáltsa: nem reménytelen az élet!

Fenyvesi Félix Lajos

XXV. Bárdos Lajos Zenei Hetek

Június 16., szombat 19 órakor: Andromeda és Perseus. Szemelvények az 1700-as éves Magyarországon élt két nagy egyéniség műveiből, valamint az Andromeda és Perseus című melodráma bemutatója a tudós, polihisztor, a magyar kultúr- és technikatörténet kiemelkedő alakjának, Kempelen Farkasnak szövegére, Anton Zimmerman zenéjével. Helyszín: Budavári Önkormányzat Polgármesteri Hivatal Aulája (Budapest I., Kapisztrán tér 1.). Közreműködik: Varró Emese, Kovács Ferenc, Miskolczi Ottó, Varga Brigitta, valamint hangszeres együttes. Művészeti vezetők: Kempelen Tünde és Miskolczi Ottó.

RÉGIEKRE EMLÉKEZVE

Rupp Jakab, Buda kutatója

A Fortuna u. 11. számú, eredetileg barokk, majd 1820 körül klasszicistává alakított lakóház volt az otthona több évtizeden át Rupp Jakabnak. 1850-ben vásárolta meg a házat, és itt lakott haláláig, 1879-ig. Ma már meglehetősen kevesen tudják, ki is volt ő.

Nyílhegyi Rupp Jakab 1800. április 13-án született Budán. Gimnáziumi tanulmányait Vácon és Budán, a jogi egyetemet Pozsonyban és Pesten végezte. Érdekes ember volt, keveréke egy precíz hivatalnoknak és egy nagyon nagy tudású történésznek. 1821-ben került a magyar udvari kamara levéltárához. Szépen haladt a ranglétrán előre, egész hivatalnoki életét ennél az intézménynél töltötte. 1858-ban I. osztályú lajstromozó (sorjegyző) volt a titulusa, 1862-ben vonult nyugdíjba. Meglehetősen unalmas életpályának tűnik. Másik arca, a történész, történeti topográfus és numizmata sokkal izgalmasabb és érdekesebb. 1842-ben jelent meg numizmatikai (pénztörténeti) műve, a két kötetes "Numi Hungariae" latin nyelven. Négy évvel később Érdy-Luczenbacher János fordításában magyarul is megjelent, címe "Magyarország ekkorig ismeretes pénzei". Cikkei is folyamatosan jelentek meg az Archeológiai Közleményekben és az Archeológiai Értesítőben.

Számunkra a legérdekesebb műve azonban az 1868-ban kiadott "Buda-Pest és környékének helyrajzi története". Ezt a művét már magyarul írta, és az Eggenberger kiadónál jelent meg. Elsőrendű forrásértékű kiadvány, ma is alapmű a várostörténeti kutatásokhoz. Rupp Jakab, mint a levéltár tisztviselője hozzáfért különféle forrásokhoz, így a megszűnt kolostorok okmányaihoz, és ezek segítségével a középkori egyházi intézmények történetét, helyrajzát, tulajdonviszonyait kutatta. Foglalkozott Budavára és külvárosainak középkori épületeivel, tereivel és utcáival, a korszak középületeivel és az akkori nevezetes emberek lakóházaival. Értekezései jelentek meg Óbudáról, az ottani templomokról, kolostorokról és világi épületekről, valamint a Margitszigetről is. A könyv a X. századtól a XVIII. század végéig tárgyalja Buda, Pest és Óbuda topográfiáját. Három korszakra oszlik, a tatárjárás előtti időszak, a tatárjárástól a török időkön keresztül Buda visszavívásáig, majd a harmadik időszak 1686-tól kb. 1800-ig. Az első korszakról érthetően kevesebb a forrás, de vannak adatok a Várról, az óbudai prépostságról, a felhévízi Johannita kórházról és Szent Gellért templomáról. A második korszak forrásanyaga sokkal gazdagabb, erre esik az ország fénykora, Nagy Lajos, Zsigmond és Mátyás uralkodása, minden virágzik, épül. A Vár palotái ekkor keletkeztek, dominikánus kolostor a Várban, ugyanott kibővítik a Nagyboldogasszony templomot és a Mária Magdolna templomot, felépül a Szent Zsigmond, Szent Miklós és az Evangélista Szent János templom. A külvárosokban a Szent Péter mártír temploma, a karmelita, pálos, klarissza és templárius kolostor. A fénykort hanyatlás követte, a török korban inkább pusztult, mint épült a város, mecsetek, fürdők és a várfalrendszer épült csak. 1868 után új fellendülés következett, visszatért és újonnan telepített szerzetesrendek, különös tekintettel a jezsuitákra és a velük szoros összefüggésben lévő nagy barokk építkezésekre. Minden megállapítás precíz kutatásokon, hiteles, írott forrásokon alapszik. A Várban sorra veszi az utcákat és tereket és teljes topográfiai leírást nyújt. Itt élt személyeket is megismerhetünk, közli a budai káptalan prépostjait, a királynéi vár várnagyait, különböző kolostorok perjeleit és vikáriusait. A budai bírók névsora 1249-től 1541-ig megtalálható a könyvben, és a budai polgármesterek, bírók és várkapitányok 16787-től 1860-ig. (A két időszak közt nem volt magyar közigazgatás.) A könyv élő forrásértékére jellemző, hogy 1987-ben reprint kiadásban megjelent, de ma már ez is hozzáférhetetlen, úgy elkapkodták.

A mecsetté alakított Nagyboldogasszony temploma egy XVII. századi metszeten

Rupp Jakabnak még egy hasonló jellegű műve jelent meg 1870-ben, a "Magyarország helyrajzi története". Ez három kötetes és szintén igen alapos, megbízható forrásmű.

Rupp Jakab 1879. október 14-én halt meg Budán, 79 évesen.

dr. Reisinger Frigyesné

VÁRNEGYEDI SÉTÁK

Változó világ

A kerületek egymásba kapcsolódnak. Az I. és a XII. kerületet itt a Márvány utca határolja be. A Márvány u. 17. szám alatti 12 emeletes épületét tekintjük sétánk kiinduló pontjának. A hatalmas épületet nevezhetjük akár a Cégek házának is. Előtte kis lélegző térség található.

A Cégház utáni mélyebb területen, régi MÁV épületekkel találkozunk. Az egyiken felirat adja tudtunkra: itt székel a Magyar Államvasutak Rt. Jobbparti Biztosítóberendezési Főnökség. Utasként nem is gondolnánk, mennyi feladatot ad a biztonságos közlekedésnek. Gyümölcsöt érlelő vadcseresznyefa ágain csivitelő verébraj tanyázik. A kicsinyke zöld területen látjuk a lósóska nagy leveleit, s a tyúkhúr zsenge hajtásait. Valamikori kertek itt maradt növényei adnak életjelt.

Hézagolt betonkerítésen át látni a MÁV raktárbázisát, s elérünk a felüljáróra. Jól belátható a Déli pályaudvar fényes sínrendszere, rajta a gördülő vonatok. Épp két szerelvény is távolodik a Kelenföldi pályaudvar felé. Szemben egy messziről kiáltó épület sötét tűzfalai, rajta egy földgömb és a behálózott világ: telefon-ajánlat minden mennyiségben!

Elérve a Győző u. 11. számú ház elé, táblára figyelünk fel, melyen ez a felirat áll: "Dr. Felletár Emil 1834-1917 az Országos Bíróság Vegyészeti Intézet első vezetője. A Hazai Bírósági Vegyészet megalapítója és kiváló művelője emlékére az Igazságügy Minisztérium."

A Déli pályaudvar területe továbbra is szemünk látóterében marad, tolató, induló és bejövő vonatok jelzik a lüktető mozgást.

A Kuny Domokos utcában leláncolt vaskerekű kordákat álltunk gumiráffal, rég használhatták az utcaseprők, mert rozsdás a lakat, a lánc. Egy üres telekről jól látható a régi lakosok fa ültető kedve, szorgalma. A házak előtti térség is bokrok, virágok övezete.

A Kosciuszkó Tádé-ról elnevezett utcában megtudjuk, hogy lengyel szabadsághős volt, aki Washington hadsegédjeként is működött, és az 1794 évi lengyel függetlenségi harc hős vezére volt. Szép épület a Kodolányi János főiskola, valamint egy új épület, az Adó és pénzügyi Ellenőrzési hivatal sarki háza. A Pálya utca kezdete kedves színfolt, ott látható a "Kilus Kút", melyet az I. kerület lakóinak városszépítő szándéka emelt 1987-ben. "Létrehozója: Melocco 87". Háttérben terebélyes gesztenyefa áll. Jó itt elidőzni, gondolni múltra, fára, szoborra, alkotásra, ízlésre. Szomorkodunk is a bepiszkító feliratokon. Tűzoltóság is van itt, ottlétünkkor nem hangzott fel sziréna.

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság épületére úgy tekintettünk fel, hogy tudtuk, innen irányították az idén az árvízi védekezést. Lett légyen ez a séta egy újabb felismerés: kerületünkben naponta mozdul az élet, a séta pedig újabb felfedezéseket kínál.

Szántai Sándor

Selyemképek és költemények

A Terézvárosi Idősek klubja és a Benczúr Gyula Stúdium szeretettel várja Önt és Barátait 2001. június 19-én, kedden 14 órakor Handtuch Krisztina rajztanár selyemképtárlatára. A megnyitón bemutatjuk: Stancsics Erzsébet költeményeit. A verseket elmondja: a szerző, dr. Gomola György, László Elemér.

Stancsics Erzsébet: Két rügy az almafán *(részlet)*

„Öt ujjad csillagág,
pupillád tengerszem-mélység,
ahogy kezemmel vidítom napraforgó-arcod."

A kiállítást megnyitja: dr. Gomola György művészeti író. A kiállítást szervezte: László Elemér festőművész, Stúdiumvezető. A kiállítás megtekinthető 2001. június 19-től július 13-ig, hétköznap 10-15 óráig. Budapest, VI. ker., Benczúr u. 35/c.

Kornis György kiállítása

(MH) A budai Műterem Galériában (Úri u. 42.) április 22-én éjfélkor nyílik meg Kornis György festőművész Agnus Dei címet viselő kiállítása, melyen a mester szakrális festményeinek válogatását lehet megtekinteni. A kiállítást Haumann Péter nyitja meg. Az absztrakt figuralista festő művei többek között olyan gyűjteményekben és múzeumokban láthatók, mint a Louvre, az bécsi Albertina vagy a passaui Modern Művészetek Múzeuma. A festmények június végéig tekinthetők meg.

MAGYAR HÍRLAP, 2000. ÁPRILIS 20. 8.o.

IN: VÁRNEGYED / AZ I. ker-i Önkorm. lapja /

Új Elf. 11.k. KORNIS GYÖRGY

Fölemelni a megbántott embert

Beszélgetés Kornis György festőművésszel

Tegnap még a nyugodt Bécsben dolgozott, ma pedig a Várban a Műterem Galériában fogad, hogy a régi évtizedekről beszélgessünk. A festészetről, hiszen mással nem szívesen foglalkozik. A gyűlölködő világot igyekszik elkerülni.

A szeretet tanára, árusa a szépnek, a harmóniának: expresszív képekből von pajzsot körénk a rossz ellen. Törékeny, büszke ember, aki oltalmazó szigorral tekint múltra és jelenre, mindenekelőtt Párizsra, az életút első, feledhetetlen állomására.

- Tizenhét éves voltam, mikor kimentem Franciaországba - kezdi az emlékezést. - Próbáltam papírokat szerezni a háború után, de kinevettek, hogy ablakuk sincs, nem hogy útlevelük. Így kezdődött a kaland, amiből később valóban szenvedélyes munka lett...

- Milyen volt az akkori Párizs?

- Zsebemben egy ajánló levéllel, 1946-ban kerültem ki Párizsba. Hamza Ákos kiváló festő, író próbált elhelyezni. Én a filmgyárban akartam dolgozni, hogy valamiből megéljek, de ez nem sikerült; végül egy rajzfilmes műhelyben kötöttem ki, ami munkának rettenetes volt, de az éhen halástól megmentett. Nagyon megszeretett a gyár igazgatója, és magával vitt egy találkozóra, ahol nemzetközi hírű művészek jöttek össze a színpad és a film világából. Megismerkedtem az operaház díszlettervezőjével, és azután ő csábított el, hogy dolgozzak nála. Közben jártam a főiskolára, legtöbbször munka után mentem be, öt órakor, a diplomamunkám egy szakrális kép volt a biblia világából.

- Kikkel találkozott?

- Emlékszem, barátokkal hányszor róttuk a várost, beszélgetünk, vitatkoztunk életről, művészetről, nőkről. A hajnal csaknem mindig a Notre-Dame tövében talált bennünket, a járdán ülve vártuk, hogy kinyisson a sarki kávézó. Csodálatos volt az akkori művészeti élet: Picasso, Braque, Léger dolgozott a közelünkben. Chagall műtermében többször jártam, ma is hallom szelíd, kedves megjegyzéseit és festői tanácsait... Picasso hatalmas egyénisége az első perctől lenyűgözött. olykor tagja lehettem társaságának, amely Grands-Augustins utcai műtermének nagyszalonjában nyüzsgött egész nap. Kíváncsi volt, mindenről tudni akart, ami a világban történt; mikor a "szalonélet" késő este véget ért, ő bezárkózott és festett egészen hajnalig. Engem egyszerűen "magyar kollégám"-nak nevezett, a nagy öreg a huszonegy éves ifjú főiskolást.

- Miért jött haza 1953-ban Magyarországra?

- Párizsból visszaérkezve jó harminc évre belecsöppentem az akkori nehéz és fojtó magyar "valóságba". Pár hónapon át megbízhatatlanként katonai munkásszázadban töltöttem azt időm. Őszintén bevallom, én tájékozatlan ember voltam és vagyok a mai napig is. Nem olvasok újságot, nem tudom, mi folyik köröttem, milyen politikai harcok vannak... engem a festészet érdekel, minden erőmmel erre koncentrálok. gyerekkori vágyam volt Párizs, de azért, hogy tanuljak, és mikor úgy éreztem, a legfontosabbat birtoklom, tudtam: otthon a helyem! Gyanús voltam, sehová nem vettek föl; egyetlen lehetőségem maradt, a könyvillusztrálás. Később szerkesztő lettem a Film Színház Muzsikánál, és persze, ahogy időm engedte állandóan festettem.

- A 70-es évek végén enyhült a politika. Könnyebb lett az élete?

- Nagy nehezen fölvettek a Képzőművészeti Szövetségbe és a Fiatal Képzőművészek Stúdiójába. Végre elkezdődhetett az én itthoni festészeti életem, aminek nagyon örültem, mert nem szeret az ember falnak fordított képeket csinálni. Akadtak barátok, akik őszintén elmondták véleményüket, s én tudtam, hogy hol tartok.

- Kik voltak ezek a segítő barátok?

- Számomra pótolhatatlan., a legnagyobb veszteség Latinovits Zoltán halála volt! Ő volt az, akit azonnal fel kellett hívnom, ha elkészült egy új festményem. Ez kedves játék volt közöttünk, ezt soha nem mulasztottam el. Ő tervező mérnökként végzett, tehát nagyon közel állt a képzőművészethez, meg egyébként is tájékozott, művelt, kivételes egyéniség volt... Ruttkay Évát gyerekkoromtól ismertem, s amikor összekerültek, akkor lett Zoltán őszinte segítő barátom. Rosszakaratú kritikusai ma is szajkózzák, hogy összeférhetetlen volt, én inkább azt mondanám, egy elképesztő egyéniség volt, azzal együtt, hogy neki is adódtak nehéz periódusai és gondjai, de mindez eltörpül az ő perzselő zsenialitása és lobogó élete mellett.

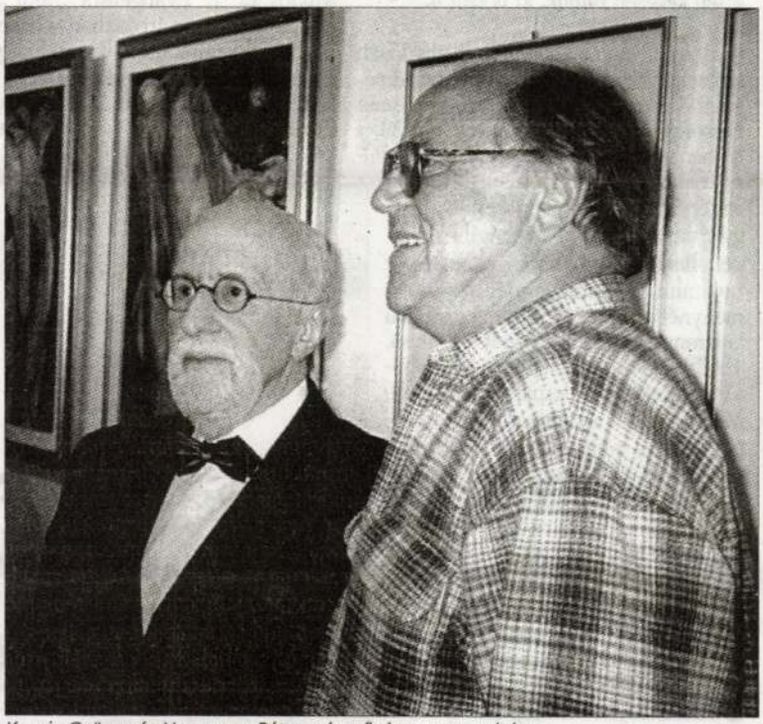

Kornis György és Haumann Péter színművész a megnyitón

- Fontosabb egyéni kiállításai?

- Első sikeres kiállításomat a Fészek Klubban rendezték meg: tizenkét nagy méretű képet mutattam be. Egymást követték a tárlatok: Fényes Adolf Terem, Mednyánszky Galéria... azután 87-ben szülővárosomba, Miskolcra vittem el olajképeimet. Külföldön Frankfurtban, Londonban, Párizsban, Brüsszelben szerepeltem nagyobb válogatással.

- Hogyan fest: könnyen vagy lassan, töprengve egy-egy új képen?

- Én nem könnyen, sokat töprengve festek. Maga a kép azután gyorsan elkészül, de hosszú az előélete. Sokat rajzolok, és ezekből a vázlatokból egy kupacnyi áll az asztalomon; hónapok után előveszem, kezdem lapozni és amelyik tetszik, amikor az egész megérett bennem, akkor indul meg a festés.

- Tizenhárom év óta Ausztriában él és dolgozik. Miért választotta újból a külföldi magányt?

- Bécs a maga konzervatizmusával együtt kiegyensúlyozott város, ahol a festészeten kívül semmivel se kell foglalkoznom. A legutóbbi esztendők munkáin ez le is mérhető. Mióta pedig a Várban a Műterem Galériában folyamatosan az én festményeim láthatók, többet tartózkodom itthon. A galériát az évente többször változó anyaggal egy kicsit a saját múzeumomnak is érzem.

- Hogyan látja, mi a festészet feladata?

- A festő, ha akarja, ha nem, tükrözi saját korát, a társadalmat, amelyből él. Ezen kívül bennem még az is megfogalmazódik, hogy a festő gyönyörködtetni akar. Szép legyen a képe. Az emberiség nagy bajban van; évszázadok óta egymást bántjuk, háborúzunk, ezért a művészetnek nem az a feladata, hogy még mélyebbre lökje az embert, hanem megpróbálja kiemelni a gödörből, optimizmust sugalljon, naponta mondja, ha kell, kiáltsa: nem reménytelen az élet!

Fenyvesi Félix Lajos

XXV. Bárdos Lajos Zenei Hetek

Június 16., szombat 19 órakor: Andromeda és Perseus. Szemelvények az 1700-as éves Magyarországon élt két nagy egyéniség műveiből, valamint az Andromeda és Perseus című melodráma bemutatója a tudós, polihisztor, a magyar kultúr- és technikatörténet kiemelkedő alakjának, Kempelen Farkasnak szövegére, Anton Zimmerman zenéjével. Helyszín: Budavári Önkormányzat Polgármesteri Hivatal Aulája (Budapest I., Kapisztrán tér 1.). Közreműködik: Varró Emese, Kovács Ferenc, Miskolczi Ottó, Varga Brigitta, valamint hangszeres együttes. Művészeti vezetők: Kempelen Tünde és Miskolczi Ottó.

RÉGIEKRE EMLÉKEZVE

Rupp Jakab, Buda kutatója

A Fortuna u. 11. számú, eredetileg barokk, majd 1820 körül klasszicistává alakított lakóház volt az otthona több évtizeden át Rupp Jakabnak. 1850-ben vásárolta meg a házat, és itt lakott haláláig, 1879-ig. Ma már meglehetősen kevesen tudják, ki is volt ő.

Nyílhegyi Rupp Jakab 1800. április 13-án született Budán. Gimnáziumi tanulmányait Vácon és Budán, a jogi egyetemet Pozsonyban és Pesten végezte. Érdekes ember volt, keveréke egy precíz hivatalnoknak és egy nagyon nagy tudású történésznek. 1821-ben került a magyar udvari kamara levéltárához. Szépen haladt a ranglétrán előre, egész hivatalnoki életét ennél az intézménynél töltötte. 1858-ban I. osztályú lajstromozó (sorjegyző) volt a titulusa, 1862-ben vonult nyugdíjba. Meglehetősen unalmas életpályának tűnik. Másik arca, a történész, történeti topográfus és numizmata sokkal izgalmasabb és érdekesebb. 1842-ben jelent meg numizmatikai (pénztörténeti) műve, a két kötetes "Numi Hungariae" latin nyelven. Négy évvel később Érdy-Luczenbacher János fordításában magyarul is megjelent, címe "Magyarország ekkorig ismeretes pénzei". Cikkei is folyamatosan jelentek meg az Archeológiai Közleményekben és az Archeológiai Értesítőben.

Számunkra a legérdekesebb műve azonban az 1868-ban kiadott "Buda-Pest és környékének helyrajzi története". Ezt a művét már magyarul írta, és az Eggenberger kiadónál jelent meg. Elsőrendű forrásértékű kiadvány, ma is alapmű a várostörténeti kutatásokhoz. Rupp Jakab, mint a levéltár tisztviselője hozzáfért különféle forrásokhoz, így a megszűnt kolostorok okmányaihoz, és ezek segítségével a középkori egyházi intézmények történetét, helyrajzát, tulajdonviszonyait kutatta. Foglalkozott Budavára és külvárosainak középkori épületeivel, tereivel és utcáival, a korszak középületeivel és az akkori nevezetes emberek lakóházaival. Értekezései jelentek meg Óbudáról, az ottani templomokról, kolostorokról és világi épületekről, valamint a Margitszigetről is. A könyv a X. századtól a XVIII. század végéig tárgyalja Buda, Pest és Óbuda topográfiáját. Három korszakra oszlik, a tatárjárás előtti időszak, a tatárjárástól a török időkön keresztül Buda visszavívásáig, majd a harmadik időszak 1686-tól kb. 1800-ig. Az első korszakról érthetően kevesebb a forrás, de vannak adatok a Várról, az óbudai prépostságról, a felhévízi Johannita kórházról és Szent Gellért templomáról. A második korszak forrásanyaga sokkal gazdagabb, erre esik az ország fénykora, Nagy Lajos, Zsigmond és Mátyás uralkodása, minden virágzik, épül. A Vár palotái ekkor keletkeztek, dominikánus kolostor a Várban, ugyanott kibővítik a Nagyboldogasszony templomot és a Mária Magdolna templomot, felépül a Szent Zsigmond, Szent Miklós és az Evangélista Szent János templom. A külvárosokban a Szent Péter mártír temploma, a karmelita, pálos, klarissza és templárius kolostor. A fénykort hanyatlás követte, a török korban inkább pusztult, mint épült a város, mecsetek, fürdők és a várfalrendszer épült csak. 1868 után új fellendülés következett, visszatért és újonnan telepített szerzetesrendek, különös tekintettel a jezsuitákra és a velük szoros összefüggésben lévő nagy barokk építkezésekre. Minden megállapítás precíz kutatásokon, hiteles, írott forrásokon alapszik. A Várban sorra veszi az utcákat és tereket és teljes topográfiai leírást nyújt. Itt élt személyeket is megismerhetünk, közli a budai káptalan prépostjait, a királynéi vár várnagyait, különböző kolostorok perjeleit és vikáriusait. A budai bírók névsora 1249-től 1541-ig megtalálható a könyvben, és a budai polgármesterek, bírók és várkapitányok 16787-től 1860-ig. (A két időszak közt nem volt magyar közigazgatás.) A könyv élő forrásértékére jellemző, hogy 1987-ben reprint kiadásban megjelent, de ma már ez is hozzáférhetetlen, úgy elkapkodták.

A mecsetté alakított Nagyboldogasszony temploma egy XVII. századi metszeten

Rupp Jakabnak még egy hasonló jellegű műve jelent meg 1870-ben, a "Magyarország helyrajzi története". Ez három kötetes és szintén igen alapos, megbízható forrásmű.

Rupp Jakab 1879. október 14-én halt meg Budán, 79 évesen.

dr. Reisinger Frigyesné

VÁRNEGYEDI SÉTÁK

Változó világ

A kerületek egymásba kapcsolódnak. Az I. és a XII. kerületet itt a Márvány utca határolja be. A Márvány u. 17. szám alatti 12 emeletes épületét tekintjük sétánk kiinduló pontjának. A hatalmas épületet nevezhetjük akár a Cégek házának is. Előtte kis lélegző térség található.

A Cégház utáni mélyebb területen, régi MÁV épületekkel találkozunk. Az egyiken felirat adja tudtunkra: itt székel a Magyar Államvasutak Rt. Jobbparti Biztosítóberendezési Főnökség. Utasként nem is gondolnánk, mennyi feladatot ad a biztonságos közlekedésnek. Gyümölcsöt érlelő vadcseresznyefa ágain csivitelő verébraj tanyázik. A kicsinyke zöld területen látjuk a lósóska nagy leveleit, s a tyúkhúr zsenge hajtásait. Valamikori kertek itt maradt növényei adnak életjelt.

Hézagolt betonkerítésen át látni a MÁV raktárbázisát, s elérünk a felüljáróra. Jól belátható a Déli pályaudvar fényes sínrendszere, rajta a gördülő vonatok. Épp két szerelvény is távolodik a Kelenföldi pályaudvar felé. Szemben egy messziről kiáltó épület sötét tűzfalai, rajta egy földgömb és a behálózott világ: telefon-ajánlat minden mennyiségben!

Elérve a Győző u. 11. számú ház elé, táblára figyelünk fel, melyen ez a felirat áll: "Dr. Felletár Emil 1834-1917 az Országos Bíróság Vegyészeti Intézet első vezetője. A Hazai Bírósági Vegyészet megalapítója és kiváló művelője emlékére az Igazságügy Minisztérium."

A Déli pályaudvar területe továbbra is szemünk látóterében marad, tolató, induló és bejövő vonatok jelzik a lüktető mozgást.

A Kuny Domokos utcában leláncolt vaskerekű kordákat álltunk gumiráffal, rég használhatták az utcaseprők, mert rozsdás a lakat, a lánc. Egy üres telekről jól látható a régi lakosok fa ültető kedve, szorgalma. A házak előtti térség is bokrok, virágok övezete.

A Kosciuszkó Tádé-ról elnevezett utcában megtudjuk, hogy lengyel szabadsághős volt, aki Washington hadsegédjeként is működött, és az 1794 évi lengyel függetlenségi harc hős vezére volt. Szép épület a Kodolányi János főiskola, valamint egy új épület, az Adó és pénzügyi Ellenőrzési hivatal sarki háza. A Pálya utca kezdete kedves színfolt, ott látható a "Kilus Kút", melyet az I. kerület lakóinak városszépítő szándéka emelt 1987-ben. "Létrehozója: Melocco 87". Háttérben terebélyes gesztenyefa áll. Jó itt elidőzni, gondolni múltra, fára, szoborra, alkotásra, ízlésre. Szomorkodunk is a bepiszkító feliratokon. Tűzoltóság is van itt, ottlétünkkor nem hangzott fel sziréna.

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság épületére úgy tekintettünk fel, hogy tudtuk, innen irányították az idén az árvízi védekezést. Lett légyen ez a séta egy újabb felismerés: kerületünkben naponta mozdul az élet, a séta pedig újabb felfedezéseket kínál.

Szántai Sándor

Selyemképek és költemények

A Terézvárosi Idősek klubja és a Benczúr Gyula Stúdium szeretettel várja Önt és Barátait 2001. június 19-én, kedden 14 órakor Handtuch Krisztina rajztanár selyemképtárlatára. A megnyitón bemutatjuk: Stancsics Erzsébet költeményeit. A verseket elmondja: a szerző, dr. Gomola György, László Elemér.

Stancsics Erzsébet: Két rügy az almafán *(részlet)*

„Öt ujjad csillagág,
pupillád tengerszem-mélység,
ahogy kezemmel vidítom napraforgó-arcod."

A kiállítást megnyitja: dr. Gomola György művészeti író. A kiállítást szervezte: László Elemér festőművész, Stúdiumvezető. A kiállítás megtekinthető 2001. június 19-től július 13-ig, hétköznap 10-15 óráig. Budapest, VI. ker., Benczúr u. 35/c.

ALMÁSI TIBOR

A PATKÓ IMRE GYŰJTEMÉNY

Magyar Tudományos Akadémia
Művészettörténeti Kutatóintézet
Könyvtár
Budapest
26 757

XÁNTUS JÁNOS MÚZEUM
GYŐR, 2000

KORNISS DEZSŐ
1908 - 1984

Festő, grafikus, Érdemes művész, a modern magyar képzőművészet kiemelkedő egyénisége. A huszas évek elején Podolini-Volkmann Artúr magániskolájában tanult; 1925 és 1929 között Vaszary János és Csók István tanítványa volt a budapesti Képzőművészeti Főiskolán. Megjárta Franciaországot, Hollandiát, Belgiumot, majd Vajda Lajossal együtt Szentendrén dolgozott. Tagja volt a KÚT-nak, kiállított a Szocialista Képzőművészek Csoportjával és egyik vezéregyénisége az Európai Iskolának. 1947-től az Iparművészeti Főiskolán alakrajzot tanított. A tiszta népművészethez visszanyúlva, ennek formakincsét emelte át alkotásaiba. Ezen túl, művein a konstruktív, a nonfiguratív, a kalligrafikus szemlélet, illetve a szürrealisztikus elemek használata is felfedezhetők. Gazdag festészeti és grafikusi munkássága mellett készített még sgraffitót, mozaikot, üvegablakot, plakátokat, kisfilmeket is.

GYERMEK, 1945
vászon falemezen, olaj, 32x23 cm.
j.n.
Ltsz.: K. 85.26.1.

BALATONI TÜNDÉR
vászon, olaj, 17,5x39 cm.
j.n.
Ltsz.: K. 85.74.1.

VIHARMADÁR, 1948
papír, olaj, tempera, 20x18 cm.
j. a hátoldalon b.l.: Korniss D.
j.l.: 1948
Ltsz.: K. 85.75.1.

MAPPA XX.
papír, szerigráfia, 297x210 mm.
j.j.l.: Korniss D. 60.
Ltsz.: K. 95.190.6.

"Azon a botrányos műcsarnoki kiállításon (1929-ben) komor, tragikus hangú képeket állítottunk ki. Én konstruktív szürrealizmusnak kereszteltem őket. Ez fából vaskarika, de legalább pontos meghatározás. Ez a korszakom - variációkkal - még sokáig tartott. 1927-1929-ben a képarchitektúra, a tömegelosztási problémák foglalkoztattak. Párizsban - 1930-ban - hallottam Bartókot zongorázni. A népi, a humánum, az európaiság ötvözete volt ez a koncert. Hazajöttem és ebben a szellemben kezdtem a munkát. Nem népművészetet akartam, még csak nem is motívumokat, hanem forrást, alapot kerestem. Bizonyos törvényszerűségeket akartam letenni. A magyar zene pentaton és homofon. A festészetben ennek - úgy vélem - a síkszerűség felel meg. A cifraszűr díszítése a virágból absztrahálódott, de színeiben csapongó, anti-naturális formák ezek, és csak meghatározott helyekre kerülnek minták a sík tiszta környezetében" -

Korniss Dezső

Gyer

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kornis Dezső "Élet"

Vas Népe
1974 MÁR. 7

1021

Mit olvasunk az Életünkben?

Kissé megkésve, február közepe helyett március első napján hagyta el a megyei nyomdát az *Életünk* 1974. évi első száma. Ám a késlekedésért tartalmi kárpótlást kap az olvasó, ez alkalommal is szép, elgondolkodtató és tanulságos anyaggal jelentkeznek a rovatok.

A szépirodalmi részben *Simonyi Imre, Angyal Imre, Holdosi József, Pék Pál, Herceg Árpád és Sarkady Sándor* jelentkezik versekkel, a szám novelláit *Tornyai Farkas, Várhelyi József és Becht Rezső* írták.

A szociográfiákat, riportokat tartalmazó rovatban *Pósfai H. János* szociálpolitikánk színe és visszájáról ír Vas megyei konkrétumok alapján; *Varga Zoltán* közvetlen hangvételű riportjában a Győr-Sopron megyei tsz-ek fiataljainak életéről számol be; *Kuntár Lajos* a nagygeresdi olvasókör megalakulásának 100. évfordulójához kapcsolódva közöl érdekes összefoglalást a kör életéről, munkájáról.

Kós Károly születésnapjára című írásában *Szilágyi István* tiszteleg az erdélyi szellemi nagyság, a „hűség és szolgálat" szimboluma előtt.

A tanulmányok között *Pongrácz István*, a Petőfi-centenárium francia irodalmára tekint vissza. A képzőművészettel foglalkozó írások között *Losonci Miklós* az első dunántúli tárlatról ír, *Heitler László* pedig egy műgyűjtővel beszélget. *Mátyás István* Színház Budapesten és Veszprémben, majd *Paku Imre* Petőfi '73 című munkáit találjuk még az értékelő, bíráló, elemző írások sorában.

A gyermek- és ifjúsági irodalom rovatban *Cs. Nagy István* Orbán Ottó Kati-patika című könyvét, Szólás Rezső Csontos Gábor Galambszigetét elemzi.

A folyóirat számos grafikát és fotót közöl; a címlapot Kornis Dezső, a hátsó borítót Anna Margit festménye díszíti.

— fi —

hogy országo
lyi. Az elő

Raj

A labdarúgás után sorra ébrednek téli álmukból a többi sportágak is. E hét végén az asztaliteniszezők is asztalhoz állnak, hogy a különböző egyéni versenyek után a csapatbajnokságon szerezzék a győzelmeket csapatuknak. *Az NB I-es Sabaria Cipőgyár női együttese dupla fordulóval kezdi a tavaszt, a fővárosban szombaton a BSE, vasárnap pedig az FTC vendégei* lesznek. A felkészülésről és a nyitányról *Pék Miklós* edzővel beszélgettünk:

— Az újév első napjaiban megkezdtük a munkát az idei bajnokságra — mondotta *Pék Miklós*. Heti négy alkalommal edzünk, mindenki szorgalmas, a foglalkozásokról csak betegség esetén maradnak távol a lányok. Jól illeszkedtek felkészülésünkbe a különböző egyéni versenyek, játékosaink rutint szereztek, melyet a csapatbajnokságon biztosan kamatoztatni is tudnak.

NB I TAVASZI SORSOLÁS NŐI:

Március 9: Statisztika—Egri VM, 31. sz. Építők—Miskolci ÉMTE, FTC—Kaposvári Vasas, *BSE—Sabaria C.* MÁV TI—BEAC, Postás SE—VM KÖZÉRT.

Március 10: Postás SE—MÁV TI, BEAC—BSE, *FTC—Sabaria*, 31. sz. Építők—Kaposvár, Statisztika—MÉMTE, VM KÖZÉRT—Egri VM.

Március 16: Kaposvár—VM KÖZÉRT, BEAC—FTC, MÉMTE—Egri VM.

Március 17: Sabaria—Postás SE, MÉMTE—MÁV TI, BSE—Statisztika, 31. sz. Építők—FTC.

Március 30: Statisztika—BEAC, 31. sz. Építők—Postás SE, FTC—VM KÖZÉRT, BSE—MÁV TI.

Március 31: MÉMTE—Sa-

Kormos Dezső

„Motivum"

Papp Gábor: Népi...

Művészet, 1976. január – 18 old.

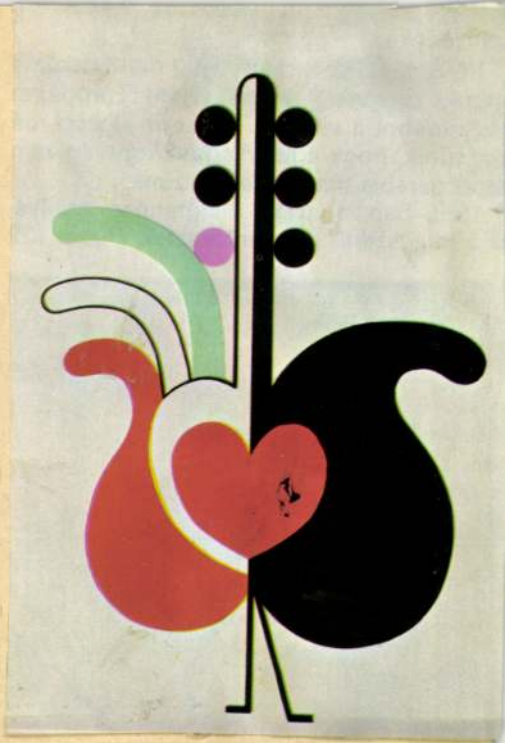

Korniss Dezső, festő-grafikusművész

TÁRLATNAPLÓ | Petőfi Népe, 1984. máj. 9.

Korniss–képek

Az Erdei Ferenc Művelődési Központ emeleti termében április 27-től Korniss Dezső kiállítása látható. Az intézmény gazdag képzőművészeti (eseményszámba menő) programjai közül is kiemelkedik a mostani. Kuriózum, hiszen a kortárs képzőművészet klasszikus alkotóival és alkotásaival nem akármikor találkozhat az érdeklődő, a most kiállító művésszel pedig talán még az átlagnál is ritkábban. Németh Lajos mondta egy néhány évvel ezelőtti megnyitó beszédében, hogy a „Korniss-kép megőrzött valamit a kép »szakrális« jellegéből; ritkán, különleges alkalmakkor kerül csak a nézők szeme elé."

A kiállítás az életmű egyes szakaszainak — természetesen csak töredékek — felvonultatásával próbál bepillantást nyújtani a kornissi kép műhelyébe. Szokatlanul hosszú időt fog át az anyag, időrendben legelső, 1935-ben készült (Monostori csendélet) alkotásától a nyolcvanas évekig vezet az út. Nemcsak a stílusok, kompozpozíciós megoldások változatossága megdöbbentő, hanem ezek egymáshoz való viszonya is. Látszólag a legszélsőségesebb stílusú megnyilvánulások — konstruktivista képei tőszomszédságában kalligráfiák csurgatásos szürrealista képek, kollázsok — reprezentálják Korniss szemléletében a szélső pontok közötti „ingázást". „Teljesen intellektuális, átgondolt és kiszámított egyensúlyrendszerek az egyik póluson, a kiszámíthatatlan, már-már kontrollálhatatlan automatizmusok a másikon." (Hegyi Loránd). A tárlat anyagának jelentős részét az 1944 és '55 között készült csurgatásos zománcképek, monotípiák és kollázsok alkotják. Két nagyobb egysége közül az első 1945-től 50-ig, a konstruktív szürrealizmus korszakának nevezhető. Ezekben az években megfogalmazódó, de egész életművére is érvényes ars poeticája: „Ha megkérdeznék, hogy mit akarok, hogy mit akar ez a művészet, akkor két óriás nevével kell válaszolnom: Bartók és Picasso. Egyik a zenében, másik a festészetben valósítja meg a népi, a humánum és az európaiság eszméjét."

Az Európai iskola (a modern művészetek kibontakoztatásáért létrehozott fórum és alkotói közösség) szellemi programja nemcsak Korniss, hanem e korszak valamennyi kiemelkedő alkotója számára is mértékadó. „Az új Európa csak Nyugat és Kelet szintéziseiből épülhet fel..." — hangoztatták a huszadik századi zenetörténetből is ismerős mondatot a kor ideológusai. Az „európai magyarság", az Európa felé nyitott magyar kultúra eszméje annyi alakot ölthetett, ahány alkotó csak képes volt megvalósítására. Az ötvenes évek első felének szatírikus groteszk hangvételű kompozíciói (Együgyűek) után 1956-ban egy jelentős periódus kezdeteként elkészül az első kalligráfla. A kiállítás két reprezentatív darabja, a fekete-fehér és vörös-fekete textil faliképek is ennek jegyében születtek. Korniss napjainkig érvényes korszakában (1968-tól) megjelennek a mindenfajta utánzást száműzve a „töményen tiszta jelek". A kiállítás — múzeumoktól, magángyűjtőktől kölcsönzött — igen gazdag anyaga a képek elhelyezése, s a remek szervezés (a Korniss-életművel foglalkozó művészettörténeti kiadványok) révén még áttekinthetőbbé válik az érdeklődők számára.

Károlyi Júlia

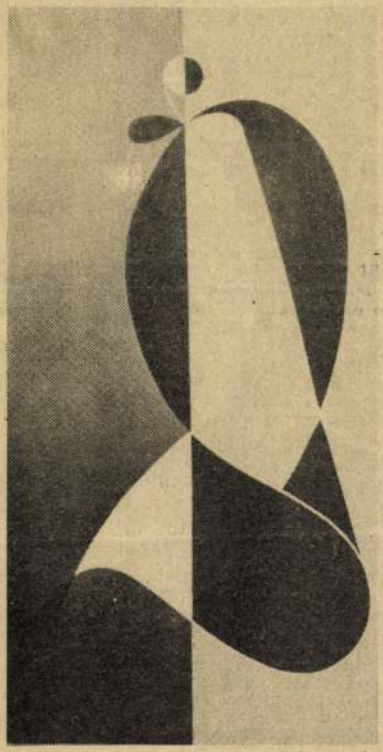

● **Angyal (1947. olaj, vászon) Mezei Gábor tulajdona.**

sz. alatt Bakos Józsefnél. 977

ELADÓ 700 négyszögöl zártkerti szántó Kiskunhalason a Kisteleki úton, szociális otthontól 500 méterre. Érdeklődni Radnóti u. 7. 17 óra után. 982

ELADÓ 600 négyszögöl szőlő ideiglenes faházzal, pincével, kúttal Kiskunhalason, közvetlenül a Kertváros mellett, a Gubodi úton. A villanyvezeték oszlopa a területen van. Érdeklődni Radnóti u. 7. 17 óra után

KUNFEHÉRTÓN a Radnóti utcában 373 négyzetméter házhely eladó. Érdeklődni Kiskunhalas, Állomás u. 3. I. em. 3. 995

SZOBA konyhás lakóház sürgősen eladó. Víz, villany bevezetve. Tompa, Jókai u. 39. 988

KISKUNHALASON a város szélén 559 négyszögöl fekete föld eladó. Érdeklődni Kisfaludi u. 49. sz. alatt. 989

CSALÁDI ház melléképületekkel eladó. Kiskunmajsa, Csatornaköz 2. Érdeklődni szombat, vasárnap. 993

ELADÓ 300 négyszögöl szőlőterület. Kiskunhalas, Alsótelep 19. sz. alatt. Szalai-ék. 996

TANYA eladó, Kiskunhalas, Alsószállás 200. Érdeklődni Vitéz u. 12. sz. alatt 17 óra után. 997

ELADNÁM, vagy kisebbre cserélném Kiskunhalason Kertvárosi gázfűtéses családi házamat. (Két család részére is alkalmas.) Érdeklődni Kardvirág u. 4. sz. alatt. 999

ELADÓ tanya 800 négyszögöl területtel, gazdasági épületekkel városhoz 4 kmre. Víz, villany van. Irányár: 180 000,— Ft. Érdeklődni: Kecskemét, Katonatelep. Zsigmond u. 59. (Kecskemét felől az első ház balra az út mellett.) 2177

BUDAI úton, a külső benzinkút után 200 négyszögöl terület 100 négyzetméteres fedett állal és lakóépülettel eladó. Kecskemét, Hosszú u. 27. 2186

KISKUNHALASON, (Sóstón) Felsőkistelek 26. sz. alatti tanya 900 négyszögöl kordon szőlőterülettel eladó. Érdeklődni Víz u. 7. 1003

KISKUNHALASON, a Kertvárosban bútorraktárral KISKUNHALAS, Felszabadulás út 12. sz. alatt 2 szobás családi ház eladó. 1072

KISKUNHALAS központjában beköltözhető ház eladó. Kossuth u. 31. 928

KISKUNHALASON a Szegedi úton, Alsószállás 130. sz. alatt Szatmári-féle tanya eladó. Villany van. Érdeklődni a helyszínen, vagy Kiskunhalas, Kisfaludy u. 37. 1076

BEKÖLTÖZHETŐEN eladó Madaras, Tanya 9. számú ház, 100 négyszögöl szőlőgyümölcsössel (Bácsalmási kövesút mellett.) Érdeklődni: Madaras, Zombori u. 2. sz. alatt. 517

HÁROMSZOBÁS, külön bejárású családi ház eladó. Esetleg csere is érdekel. Érdeklődni: szombat, vasárnap, Kiskunfélegyháza, Mikszáth Kálmán u. 14. 897

CSALÁDI ház eladó. Baja, Bethlen G. u. 5. (Szerb templomnál.) 491

BAJA, Lehel u. 18. alatt új családi ház eladó 80 százalékos készültségben. Érd.: Baja, Ofotért (Gálné.) 498

BAJÁN távolsági buszállomásnál 3 szobás raktárhelyiséges komfortos ház eladó, üzletnek, rendelőnek, műhelynek kialakítható. Baja, Jókai u. 22/a. 503

ELCSERÉLNÉM kiskunhalasi kétszobás kertes családi házam másfélszobás lakótelepi lakásra. Érdelődés: 11-930/13 telefonon. 938

KISKUNHALASON a téglagyáron kívül, 200 négyszögöl terület, lakható szobakonyhás épülettel eladó. Érdeklődni Zelei Jánosnál a téglagyárban. 943

ELADÓ Kiskunhalason a Baki-kastély mellett 700 négyszögöl szőlő és gyümölcsös, 12 négyzetméteres épülettel. Érdeklődni Zalán u. 8. Segesváriék. 946

KERTES családi ház és 500 négyszögöl igen jó szőlő eladó. Kiskunhalas, Fazekas G. u. 87. 952

KÉT család részére is megfelelő beköltözhető lakóház eladó. Kiskunhalas, Szép u. 20. 961

KERTES családi ház eladó. Soltvadkert, Koltói A. u. 181. 964

KISKUNHALASON a Sóstóhoz 2 km-re tanya és Inokán 4 hold földterület

nap. 17563

KERESEK Baján szoba—konyhás lakást 82 éves egyedülálló nőnek, örök áron vagy bérleménybe, megegyezéssel. Szekeres, Baja, Dózsa Gy. u. 52. 406

KÉTSZOBÁS gázfűtéses parkettás öröklakás 1985-ös beköltözéssel eladó. Kiskunhalas, Kuruc vitézek tere 38. IV. em. 1. Lehóczki. Érdeklődni 12—19 óráig. 881

KÉTSZOBÁS távfűtéses 63 négyzetméteres öröklakás azonnal beköltözhetően eladó. Kiskunhalas, Kuruc vitézek tere 15. II. em. 114. Érdeklődni 17—20 óráig. 953

ELADÓ Kiskunhalason 1 szoba összkomfortos első emeleti társasházi öröklakás, a Kossuth II. lakótelepen. Leveleket „Kp. plusz OTP-hitelátvállalás" jeligére kérem a kiskunhalasi Hirdetőbe. 915

KÉTSZINTES kertes lakás eladó. Kiskunhalas, Kilián Gy. u. 46. 919

KÉT szoba, plusz ebédlős, gázfűtéses lakás eladó. Kiskunhalas, Béke u. 1—3. fszt. 8. Megtekinthető minden este 18 óra után. 835

Gépek és alkatrészek

ELADÓ 1 db 353-as Wartburgmotor. Sitalin Ferenc 6522 Gara, Bunyevác u. 77. 474

KISTEHERGÉPKOCSIK fődarabjai és alkatrészei, használt és új is kaphatók. 6449 Mélykút, Május 1. u. 108. alatt. 26

EGY tonnás MIA Diesel áruszállító jármű kifogástalan állapotban eladó. Érdeklődni: szombat, vasárnap Császártöltés, Marx K. u. 43. sz. alatt. 528

UX-ES 1200-as Zsiguli, Kofferes Barkas 2 éves műszakival, UK—28-as Dutra és 3,5 tonnás pótkocsi eladó. Soltvadkert, Bocskai u. 17. 1783

RENDSZÁMOS 50-es Super és egy UE 28-as Dutra eladó. Imrehegy, Kossuth u. 26. Velkerné. 1033

TP-S sárga Dácia eladó, Kiskunhalas, Bornemissza u. 11. Érdeklődni az esti órákban. 1015

KN-ES Zastava eladó. Imre-

torral. Szabó Ferenc Bátya, Táncsics u. 5. 514

127-ES Fiatot vennék korés ármegjelöléssel ajánlatokat kérek. Nagyházi István 6521 Vaskút, Kossuth u. 29. 525

ROKKANTNAK kocsi áron alul eladó. Megtekinthető Tompa, Halasi út 48. Kovács József. 890

ZB RENDSZÁMÚ Trabant Speciál felújított állapotban építkezési okok miatt sürgősen eladó. Érdeklődni: Nagy Jánosnál, Jánoshalma, Kölcsey u. 48. Telefon: 54. 53

JÓ állapotban levő Zsiguli és DAF 838-as Kombi személygépkocsi, egy utánfutó, 400-as szalagfűrész eladó. Kiskunhalas, Kértész u. 20. Érdeklődni 16 óra után. 908

FEHÉR Trabant Combi 33 000 km-rel eladó. Érdeklődni: 12-501 telefonon. Endrődi. 465

750-ES Zastava eladó, nagyobb csere is érdekel azonos árban (35 000) Baja, Kölcsey u. 94/1. 473

PH-S 1600-as fehér Lada kitűnő állapotban eladó. Kiskunhalas, Kárpát u. 3. II. em. 36. Tor József. 888

SUPER 50-es traktor eladó. Kiskunhalas, Széchenyi u. 40. 899

UM-ES teljesen felújított Trabant sürgősen eladó. Érdeklődni Kiskunhalas, Kossuth u. 45. fszt. 2. 897

JÓ állapotban levő IM-es Zsiguli eladó. Kiskunhalas, Batthyány u. 32. Érdeklődni 16 óra után. 896

BONTOTT ARO M 461-es alkatrészek (sebességváltó, kerekek, rugók stb.) eladó. Kecel, Dankó P. u. 2. 895

56—11-ES Super Zetor kitűnő állapotban, vízsgára felkészítve eladó. Kiskunhalas, Árvácska u. 10. 962

ZE-S 1200-as Lada vonóhoroggal és 250-es Jawa motorkerékpár eladó. Papp Gábor Zsana, Kossuth u. 44. 942

50-ES MTZ és egy 3,5 tonnás pótkocsi (mindkettő vizsgáztatva) külön-külön is eladó. Kiskunhalas, Székskós u. 27. 980

FIXPLATÓS IFA és 50-es MTZ eladó. Kecel, Meggyfa u. 25. 984

TW-S Dacia eladó. Jász-

A 2003. évi válogatásban a következő művészek alkotásai tekinthetők meg:

ALTORJAI Sándor • **BAK** Imre • **BARANYAY** András • **BARTA** Lajos • **BECK** András • **BÖRÖCZ** András **BUKTA** Imre • **CSIKY** Tibor • **CSUTAK** Magda • **DEIM** Pál • **DONÁTH** Péter • **DOROSZ** Károly • **ERDÉLY** Miklós • **FEHÉR** László • **GÁL** András • **GÁYOR** Tibor • **GEDŐ** Ilka • **GULYÁS** Gyula • **GYARMATHY** Tihamér • **HAJAS** Tibor • **HALÁSZ** Károly • **HARASZTY** István • **HEGEDŰS 2** László • **HEJETTES SZOMLYAZÓK** • **HENCZE** Tamás • **JOVÁNOVICS** György • **KÁROLYI** Zsigmond • **KASSÁK** Lajos • El **KAZOVSZKIJ** • **KELECSÉNYI** Csilla • **KELEMEN** Károly • **KESERŰ** Ilona • **KICSINY** Balázs • **KONDOR** Béla • **KONKOLY** Gyula • **KORNISS** Dezső • **KŐNIG** Frigyes • **KÖVES** Éva • **LAKNER** László • **LENGYEL** András • **Fe LUGOSSY** László • **MATA** Attila • **MAURER** Dóra • **MAZZAG** István • **MEGYIK** János • **MÉHES** Lóránt • **MENGYÁN** András • **MULASICS** László **NÁDLER** István • **NYÁRI** István • **ORSZÁG** Lili • **PAUER** Gyula • **PINCZEHELYI** Sándor • **RÉVÉSZ** László László **ROSKÓ** Gábor • **SZIKORA** Tamás • **SZOTYORY** László • **SZŰCS** Attila • **TÓT** Endre • **TROMBITÁS** Tamás • **TÜRK** Péter • **UJHÁZI** Péter • **VAJDA** Lajos • **VESZELSZKY** Béla • **VETŐ** János • **VILT** Tibor • **WAHORN** András • **ef ZÁMBÓ** István • **ZSEMLYE** Ildikó

A székesfehérvári Szent István Király Múzeum meghívja Önt
2003. március 1-jén, szombat délelőtt fél 12 órára, az

ÚJ MAGYAR KÉPTÁR

megnyitójára.

Az újjárendezett kiállítást
SZOBOSZLAI JÁNOS Ph.D.
művészettörténész nyitja meg.

A kiállítás megtekinthető: hétfő kivételével, naponta 14–18 óráig
Székesfehérvár, Megyeház utca 17.

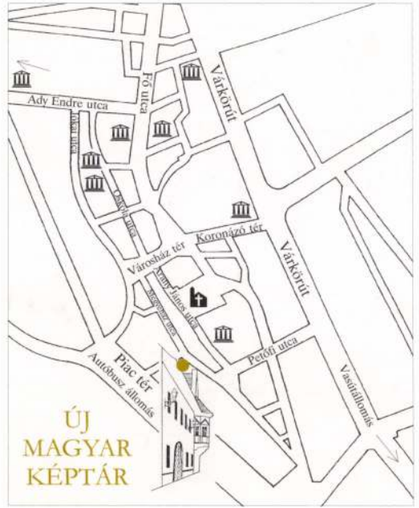

A kiállítást támogatta:

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTÉRIUMA

SOROS
ALAPÍTVÁNY

Fk.: Dr. Fülöp Gyula megyei múzeumigazgató

Kovács Dezső

SZENT
ISTVÁN
KIRÁLY
MÚZEUM

ÚJ MAGYAR KÉPTÁR